

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF CALIFORNIA.

Accession

89323

Class

750

C82

5
V. 423

CORPUS
SCRIPTORUM HISTORIAE
BYZANTINAE.

EDITIO EMENDATIORE ET COPIOSIOR,

CONSILIO

B. G. NIEBUHRII C. F.

INSTITUTA,

AUCTORITATE

ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE
BORUSSICAE

CONTINUATA.

PARS II.

P R O C O P I U S.

VOLUMEN III.

BONNAE

IMPENSIS ED. WEBERI

MDCCCXXXVIII.

P R O C O P I U S

EX RECENSIONE

GUILIELMI DINDORFII.

VOL. III.

BONNAE

IMPENSIS ED. WEBERI

MDCCCXXXVIII.

CLAUDIUS MALTRETUS v 264

E SOCIETATE IESU

LECTORI OPTIMO S. D.

ANEKΛΟΤΑ iam semel anno 1623. Lugduni separate edita, adiungo caeteris PROCOPII Caesariensis Operibus. Quae quidem ita recenset Nicephorus Callisti F. ut locum Arcanae huic Historiae postremum tribuat. Ego vero dedissem primum, si mutare ob Interpretis meritum licuisset. Novi quantus vir fuerit NICOLAUS ALEMANNUS: amplector nitorem styli: Notas, quas historicas appellavit, singulari plenas eruditione deosculor. Addiderat censorias, sive Graeci textus recognitionem, in lectionum diversitate, et eorum, quae Typographus peccaverat, correctione maxime positam. Eiusmodi notas omisi, utpote iam inutiles: cum et lectiones varias in margine disposuerim, et mendas editionis Lugdunensis vitarim. Nonnulla tamen collegi seorsum, retulique in emendationes meas: ubi etiam interpretationem ipsam correxi. Nam hoc in libro ter aut quater Procopius, nisi fallor, aliud Graece, aliud Latine dicit. Id quod valde humanum est. Vix enim potest fieri, ut cum Author quispiam evasit διγλωσσοῦ ac lingua duplici loquitur, utraque semper constet, nec diversa interdum proferat. Quamobrem cautius cum iis agere soleo, qui, ut ita dicam, ore sunt gemino praediti, diligenterque attendo, num uno verum pronuntient, altero falsum. Sic attendas velim ad ea, quae ipse in Latinum verti. Iam vero sine, LECTOR, paucis commemorem beneficium R. P. Possini. Eram admodum adolescens, et a consilio suscipiendae interpretationis Procopii longissime aberam; quando inter ipsius manus Codicem vidi huius Historiae MS. quem habet amplissima Bibliotheca ILLUSTRISSIMI CANCELLARII PETRI SEGUIERII. Ex eo ille in exem-

89323

plar Lugdunense transtulit quidquid diversi legerat, ac multis post annis mihi, Procopii interpretationem aggresso, reliquit, Romam proficiscens. Sed hiabat adhuc exordium cum magna parte sequentis narrationis. Neque enim ex MS. utpote mutilo, suppleri potuerant quae desiderabantur. At eruditissimus Possinus in Italiam consilium afferens iuvandi Procopii, feliciter incidit in MS. Bibliothecae Ambrosianae. Unde cum lectiones varias, atque in primis ea, quae exordio deerant, excerpisset, ad me pro sua humanitate misit. Ea nunc, a me Latine reddita et huic libro inserta, sic lege, ut magistro meo gratiam habeas. Vale.

D. L U D O V I C O
CARDINALI LUDOVISIO,

S. R. E. CAMERARIO.

Nicolaus Alemannus F.

Qui publicum favorem, sive Principum gratiam sibi conciliare novarum rerum narrationibus consueverunt, nihil opportunius, nihil magis ex usu esse suo hac historia fortasse credent, quam ex Vaticana Bibliotheca depromptam, ad te, CARDINALIS AMPLISSIME, defero: usque adeo rerum novitate, variisque casibus ea referta est. Verum neque haec ita nova sunt, ut acroamata quis esse putet, iucundum scilicet, sed inutile animi delinimentum: neque ego tuam ita quaerere gratiam necesse habeo, qui eam singulari tuo beneficio longe ante tenere visus sim mihi, quam ullis vel factis, vel obsequiis promeruerim: neque tuus ille sublimis animus, quem in gravissimis rebus nunquam non occupatissimum videmus omnes, novis eiusmodi rebus capitur, quibus ut alii capiantur otii suavitas potius concedit, quam negotii severitas. Est tamen haec historia a tuis Ecclesiasticis curis non aliena. Nam Imperatoris Iustiniani (qui huiusce libri est argumentum) in sacerdotalem ordinem, in summos sacrorum Antistites, in rem Ecclesiae publicam, ad hanc ferme diem mirati sumus effusam licentiam: et Cardinalis Baronius aequalis doctrinae vir ac pietatis, cum huius Imperatoris res in annales referret, vehementer etiam atque etiam hunc Procopii librum expectivit, quod inde compertum fore putaret, Imperatoris Iustiniani mores qui fuerint, quod ingenium, quae prudentia, quae denique pietas; cum non bonam de illo opinionem movere videretur illa eius in

Ecclesiasticos licentia, quam in pium probumque Principem cadere minime posse et summus ille vir affirmabat, et boni omnes intelligunt. Haec porro in posterum Christiana Respublica mirari desinet, et quae Iustinianum suspicere adhuc visa est, licet despectura dehinc non sit, est tamen eius vicem, casumve infelicissimum deploratura; cum hic lubricos videbit calles, viamque vitae periculosam, quam Iustinianus ingressus, a vera regiaque deflexit, ac demum ad petram Christum offendit, sibi praecepitium paravit. Tantum ac tam illustre Iustiniani exemplum sub eius auspiciis in publicum prodiro par est, qui in Ecclesiasticas ita curas incumbit, ita sacerdotalem tuetur dignitatem, ita denique propagandae Religioni studet, ut facere te omnes videmus, et publico gratulamur. Nec dubito quin Baronius ad tui quempiam similem delatum hunc librum voluisset, si tum a se inveniri contigisset, cum Apostolicum Bibliothecarium agebat. Nunc vero dum pro munere meo Vaticanam Bibliothecam perlustro, et optimos quosque libros, qui ad publicam utilitatem edantur iussus perquiro, hic se mihi primus obtulit, quasi non temere ac fortuito delitesceret, sed te patronum praestolaretur. Hunc tibi tot nominibus debitum ego pro mea in te observantia defero, do, et si qua pars hic mea est, dedico.

V 275

NICOLAI ALEMANNI
D E P R O C O P I O,
ET ARCANA EIUS HISTORIA
I U D I C I U M.

De Iustiniano Imperatore, deque rebus ab illo gestis ea vulgo est hominum opinio, ut quidquid secus affirmes, quam de eo fama percrebuit, suspicione id carere minime videatur. Quare non ambigo, multos, qui hanc Historiam lecturi sunt, statim dubituros, num vera illa sit, aut saltem ab odio sincera, et a malevolentia penitus integra.

Quamquam enim in confesso sit apud omnes, neque ulla defendi excusatione queat Iustiniani de Christo sententia plane perversa, et ad religionis dogmata definienda, Ecclesiasticasque sancientias leges effusa licentia, et in Romanos Pontifices, Agapetum atque Vigilium, aliosque Praesules saevitia: duo tamen illa huius Historiae summa capita nullus temere credat; ita moribus incompositum eum Principem, qui terrarum orbem sanctissimis legibus temperavit; itaque Reipublicae perniciosum, qui tot urbes, regna, provincias, atque regiones Imperio Romano restituit; exteris ac barbaras gentes aut omnino delevit, aut repressit, aut denique in societatem populi Romani adiunxit. Sane post Constantini tempora Imperium Romanum pene corruens ita sustinuit Iustinianus, ut cum antiquis Imperatoribus merito comparari possit.

Enimvero harum rerum duarum splendor in Iustiniano sic enituit, **A 2** ut quidquid culpa, vel criminis in illo fuit, ea sit occultatum claritate. De partis quidem victoriis, Imperioque Romano propagato **P II** nihil hic attinet dicere, cum sola modo reliqua illorum memoria sit.

Constitutiones autem ab eo sapientissime conditae; vel veterum Imperatorum leges uno in Codice ordine distributae; vel antiquorum Sapientum responsa ex immensa congerie summa studiorum facilitate ac brevitate digesta; vel haec eadem ad Institutionis modum enucleata, eam Iustiniano gloriam pepererunt, ut undecim iam et amplius hominum aetates eandem quasi per manus acceperint, foverint, et magis ac magis amplificaverint. Nec sane facilius Iustiniano quicquam fuit, quam vel hanc solum ob rem gloriae ac nominis laude reliquos omnes Romanos Principes infra se ponere; cum illi pro suorum quisque facinorum praestantia, in Romana Republica, velut in theatro, alius alio vel humiliore, vel editiore loco titulos, nomenquo sibi statuisset videantur; ipse vero qui Romanis legibus suum praefixit, eminentissimum locum, atque aeternum invenerit.

Quamobrem in tanto publici favoris applausu, sinistri de eo rumores pene siluerunt, ac tanta gloriae ac temporis diuturnitate omnis de illo ingrata memoria exolevit. Exolevit autem tum apud alios, tum apud eos praesertim, qui cum dies noctesque assidui cum Iustiniano sint, eam de illius iustitia, temperantia, pietate, innocentia conceperunt animo opinionem, quae non rebus ab eo gestis, ad quas parum fortassis attendant animum, respondeat; sed quae latis ab eo legibus conveniat; in quibus nihil fere est, quod non ad absolutam virtutis normam scriptum inveniant, et quasi in imagine suis coloribus expressum contemplantur. Neque ipsis quidem aliter de Iustiniano sentire praestat, cuius commendationem non minimum suorum esse studiorum ornamentum putant. Scilicet Iurisconsultos Procopii haec offendet historia; nec tamen omnes passim, ut arbitror, sed eos duntaxat, qui minus antiqua litterarum monumenta pertractarint. Nam etsi modo in magna priscae historiae penuria, tenebrisque versemur, multique rerum a Iustiniano gestarum scriptores desiderentur, nempe illi Procopii aequales, Hesychius Milesius, Ioannes Lydius, Theophanes Byzantius, Menander Protector, Paulus Florus, Ioannes Antiochenus, Plutarchus Iustiniano a secretis, et alii plerique;

P III supersunt tamen Graeci, Latinique eiusdem aetatis graves Historici, qui Procopio dant praeclarissimum in iis, quae narrat, testimonium; quamquam Principum obtreptionibus sui quisque periculi formidine abstinere soleat. Euagrius Epiphanius Scholasticus detestatur Iustiniani profundam avaritiam, rerum alienarum rapinas, subiectorum cuiusvis ordinis vexationes; quas et longe diversis artibus ille com-

miniscebatur, et impudentissimis nonnunquam meretricibus administris in ditissimos quosque parabat. Addit, Magistratus, Praefecturas, Officiaque ab eodem pretio divendita: Ecclesias, Nosocomia, A 3 Monasteria, et alia id genus aedificia ex privatorum exuviis ab illo excitata. Venetorum ita fovisse factionem affirmat, ut Prasinos impune contrucidandos iis permetteret, eorumque licentia caedibus, rapinis, incendiis omnia compleret; Magistratus vero qui in Venetos egissent ex lege, capite damnet. Nempe haec summa est eorum, quae Procopius in hac historia prosequitur: quamobrem Euagrii Scholastici verba hic ideo praeterimus, ut in ipso huiusce libri limine argumenti loco opportunius extent. Maiestatem Romanae Reipublicae pene labefactatam initio quidem suae dominationis non minima cum laude Iustinianus, ut dixi, sustentavit. Verum ubi consenuit, adeo illi vires, animusque defecit, ut, quemadmodum scribit Menander, non Persis modo, sed Hunnis, Abaribus, Saracenis, Cortiguris, aliisque Barbarorum populis tributarium fecerit Imperium Romanum. Hesychius Milesius Iustiniani levitatem derisit, qui adulanti Triboniano fore crederet, ut in coelum vivus surriperetur. De illius fraudibus atque fallaciis uberius quam Procopius scripsit Agathias Myrrhinaeus; nam et artes, et epistolarum exempla profert, quibus Hunnorum Ducibus ad invidiam et odia excitatis, et ad civilia bella crudelissimo dissidio inflammatis, eam gentem penitus abolevit. Nec siluit patrimoniorum et haereditatum rapinas aeque in superstites liberos, ac in demortuos parentes, crudeles, iniustas, impias. Quare Iustinus successor apud Corippum,

————— *Vivus patri qui substitit haeres,
Thesaurus fidis privatos ferre ministris
Imperat.* —————

Nam Corippus Africanus tam improvidus est Iustiniani atque Iustini P IV adulator, quam levis Poeta; in alterius enim laudibus exultans, alterius in vituperationem labitur incautus, vel potius adductus veritate. Gregorius Turonensis Iustiniani avaritiam a lectissima matrona Iuliana Anicia delusam luculenta narratione commemorat. Vitalianum V. C. Romanae militiae Magistrum, Iustiniani factione interemptum narrat Victor Tunnensis.

Is ipse, et Liberatus Africanus memoriae prodiderunt eiusdem in universum Ecclesiasticum ordinem, in Episcopos Orientis, et Africae, in Romanos Pontifices saevitiam et immanitatem. Contra, V 267

Iustinianus sic Constantinopolitanorum Patriarcharum fastui ac supercilio blanditus est, ut Ioannes Scholasticus Cappadox, Iustiniano, a quo plurimum diligebatur, Rempublicam administrante, primum Oecumenici nomen sibi arrogarit, idemque ratum, gratumque primum omnium Orientis Imperatorum habuerit, atque suis Constitutionibus Iustinianus inscripserit. Quamobrem Epiphanius, qui Ioanni successit, quidquid in Romanos Pontifices ausus et ipse foret, ita sibi facilem Iustinianum futurum, ab eoque sibi adeo nihil fore timendum intelligebat, ut Ioanni Ecclesiae Romanae Pontifici Byzantium appellenti loco cedere noluerit, vixque tandem (ut Marcellinus Iustiniani Can-

A 4 cellarius refert, ac Theophanes explicat) dextrum Ecclesiae solium Pontifici Romano aegro concesserit. Demum quod Constantinopolitani, et Chalcedonensis Concilii duobus illis ab Ecclesiae Romanae adversariis decantatis Canonibus Byzantium Praesulum loci praerogativa semper titubaverit, sua fulcire sanctione, stabilireque nixus est Iustinianus.

Mitto quae iidem isti Auctores, ac nominatim Euagrius, Victor ac Liberatus habent de Iustiniani coniuge Theodora: neque enim hic operaepretium est quaerere Procopio testes, cum nullum tam inauditum, tam execrandum piaculum fingi animo possit, quin graviora molita sit perditissima foemina, et re ipsa perpetrarit in Rempublicam, in Senatum, in Magistratus, in plebem, in Deum; quippo Dei filium absolute passum fuisse Edicto pronuntiavit, et hanc exegit vi a Catholicis fidem, scriptamque manu approbationem. Chalce-

P V donense Concilium de medio tollendum, quoad vixit, summo studio curavit. Ecclesiis praefecit, quibus favebat, Haereticos; minis exagitavit Agapetum Romanum Pontificem, Vigilium per urbem Byzantium furem raptavit; exilio, morte Sylverium affecit. Tam infausum Ecclesiae Catholicae monstrum Cardinalis Baronius non ex Procopio, quem plane vidisse se negat, sed ex veterum scriptorum historiis ita repraesentavit. *Tanta haec mala ordita est pessima foemina (Theodora) quae altera Eva serpenti obaudiens facta est viro malorum omnium causa, novaque Dalila Sampsoni eius vires dolosa arte enervare laborans, Herodias altera sanctissimorum virorum sitiens sanguinem, petulansque summi Sacerdotis Ancilla Petri negationem sollicitans: sed parum sit ipsam huiusmodi sugillasse nominibus, quae reliquas impietate foeminas antecelluit: accipiat potius nomen ab inferis, quod furiis fabulae indiderunt, foemina furens Alecto potius, vel*

Megaera, aut Tisiphone nuncupanda, civis inferni, amica Daemonum, satanico agitata spiritu, oestro percita diabolico, initaque summo labore inimica concordiae, pacisque redemptae sanguine martyrum, et sudoribus confessorum partae fugatrix.

Idem Baronius haec de Iustiniano Imperatore. *Opera ipsa, quae hinc abeuntem secuta sunt Iustinianum, adversus eum hactenus clamant in chartis, nempe iuge bellum Ecclesiasticum, quod (exule facta, quam reperit, pace) iugiter enutrivit, decedensque reliquit accensum; sacrilegiorum immensitas, cum saepe in Christos Domini sanctos Episcopos violentas manus iniecit, ut inter alios, in Vigilium Romanum Pontificem, et Eutychium sanctissimum Constantinopolitanum Antistitem; crudelitas insuper in cives innoxios ab Evagrio superius deplorata, et avaritia ab eodem pressius sugillata, ut omittamus reliqua. Quam autem mortuus ante horrendum maiestatis divinae tribunal sententiam acceperit, etsi non sit hominis iudicare; opinari tamen si cui licet, facilius est invenire, qui Euagrii de eius condemnatione velit sequi sententiam, quem iure sciat praerogativa temporis, cum quae scripsit, inspexerit, Historicis reliquis esse praefendum, qui longe post Iustiniani tempora, res ab eo gestas scripsere: cum praesertim in eandem proculdubio abiisse sententiam Procopius eiusdem temporis luculentus Historicus visus sit, dum quem ante saepe laudarat, postea scripto volumine, tam ipsum quam Theodoram coniugem, recantans palinodiam, magnopere vituperavit, ut apud Suidam notatum habetur.* V 268 A 5 P VI

Haec modo de Iustiniano et Theodora summatim; complura vero alia fusius in Notis ad singula quaeque Procopii loca confirmanda in medium adducemus. Hic testes duntaxat certissimos, id est, oculos, qui eadem illa Iustiniani aetate vixerunt, satis sit produxisse, ex quorum apprime comperta, testataque fide iudicium Baronius pronuntiavit.

Quamquam et posteriorum Historicorum testimonium non minoris momenti in hac Procopii causa censi debet; cum uti synchroni, sic etiam isti Iustiniani, ac Theodorae flagitiorum, et improbitatum non hauserint ex Procopio notitiam. Nam aequalibus quidem tam exploratum est, ignotum hunc librum fuisse, quam nulla re alia, nisi eodem suppresso, salvam sibi Procopius vitam fore putabat. Sane cum Euagrius illustrium Iustiniani factorum expositionem instituit, singulis quibusque capitibus editam iam tum Procopii historiam laudat, et longas ex ea narrationes excerpit, Autoris nomine summa

cum laude memorato; non item ubi refert Iustiniani, Theodoraque facinora; imo pleraque hoc libro a Procopio praetermissa narrat, et eorum quae ab eo hic nonnunquam incuriose scribuntur, ipse loca, tempora, virorum nomina, occasionesque rerum gestarum insuper explicat. Ut plane hinc intelligamus non ex Procopii hoc fonte illa derivata fuisse. Sane in paucorum manus hoc volumen olim pervenisse probavit diligentia doctorum virorum, qui, dum hanc nos editionem parabamus, certatim Viro amplissimo Scipioni Cardinali Sanctae Susannae E. R. Bibliothecario in insignioribus Bibliothecis hunc librum frustra perquisiverunt. Posteriores autem Historici, si quidem ipsis huius copia libelli fuisset, ea minime commisissent, quae ex hac historia in illorum monumentis nunc emendanda occurrunt. Horum sane video neminem, qui operis huiusce meminerit, praeter unum Nicephorum Callisti; is vero neque argumentum, neque titulum recte, certeque nobis explicat, tantum abest ut commentarium ipsum aliquando legerit. Unus Suidas ante aliquot secula bonam eius partem, ac fere luculentiorē decerpit, quam ex eius Collectaneis hinc inde

P VII recollectam unum in locum ad nostras Notas coniecimus, ut argumento sit eandem *Ἀνecdότων* Procopii editionem esse, quam et Suidas habuit, et nos hac demum aetate vulgamus. Hunc quidem posteriores Historici librum non viderunt; quotus tamen quisque illorum est, qui traditam quasi per manus de Iustiniani flagitiis historiam non repetat, atque confirmet? Quaedam narrarunt Theophanes Isaurus, vir Sanctus, Autor Chronici Alexandrini, Ioannes Antiochenus, Suidas; nonnulla Anastasius Bibliothecarius, Paulus Diaconus, Aimoinus; pleraque Ioannes Zonaras, Georgius Cedrenus, Nicephorus Callisti, Ephraemius, alique Chronicorum autores. Quorum omnium

A 6 narrationes eorum maxime testimonio innituntur, qui Procopio aequales fuere, ac eadem quae ille de Iustiniano scripserunt, scilicet Hesy chius Milesius, Paulus Florus, Agathias Myrrhinaeus, Menander Protector, Euagrius Scholasticus, Ioannes Epiphaniensis, Cyrillus Seythopolitanus, Theophilus Iustiniani Praeceptor, Innocentius Maronius, Eustathius Byzantius, et ex Latinis Victor Tunnensis, Flavius Cresconius Corippus, Gregorius Turonensis, Liberatus Afer, Facundus Hermianensis, alique complures, quorum testimonia in Notis Historicis, prout res ipsa postulabit, in medium afferemus.

Sed non est cur tantopere Historicorum testimonium licet aequa-
V 269 lium hic urgeamus; cum domi testes, iique locupletissimi non desint,

qui ab hac historia falsitatem procul abesse fidem faciant, Iustinianus ipse, Iustinus avunculus, iuniorque alter sororis Iustiniani filius Iustinus. Nam hic quidem, extincto Iustiniano, dirisque Venetorum, Prasinorumque seditionibus adhuc fluctuante Imperio Romano, populorum in Circo, atque Theatro, strictis mucronibus, gladiatorum, vel potius hostium more in sese funestissimo spectaculo irruentium tumultus, qua voce compescere aliquando voluit, eadem Iustinianum malorum omnium prodidit autorem. *Heus, inquit, cives, Reipublicae calamitatum sit denique modus. Vobis obiisse, Veneti, Iustinianum; Prasini vobis superesse sciatis.* Sic illos, Iustiniani desperato favore, coercuit, hos autem, eiusdem crudelitatem interminatus, deterruit. Hac Iustini voce altera huius historiae pars, quae de Prasinis agit ac P VIII Venetis, satis comprobatur. De altera vero, quae infamissimam Theodora educationem, vitam, moresque continet (quam uti nos vertere sine rubore, sine stomacho non potuimus, ita neque lecturos alios putamus) si quis dubitet, extat hodieque Iustini Senioris Constitutio, qua mulierum abiectarum Principibus viris permittuntur conubia. Illud hac lege Iustinus egit, ne Iustinianus sororis filius, qui Theodoram vilissimum scortum deperibat, eiusque coniugio ut frui posset flagitabat, Imperio, et quacumque alia dignitate hoc ipso prohiberetur. Illud etiam eadem illa lege apertissime testatum posteritati reliquit, e scena Theodoram fuisse: ex omnibus enim abiectis mulierculis, quae a Principum virorum matrimonio lege Constantiana excluderentur, scenicas tantummodo ea Constitutione Iustinus complectitur. E scena igitur Theodora cum fuerit, quidquid flagitii, quidquid obscenitatis de illa commemorare, nihil credet nimium, qui credet.

Tertiam huius Historiae partem, quae est de Iustiniani criminibus, ipsemet comprobatur Iustinianus; licet autem haec ille nec singillatim, nec aperte fateatur, tamen rerum a se fere omnium male factarum originem non solum non celat, sed etiam serio profitetur. *Haec, inquit, omnia apud nos cogitantes ET HIC QUOQUE participem consilii sumpsimus eam, quae a Deo data est nobis, piissimam coniugem.* Felicem plane Iustinianum, eiusque principatum Scriptores omnes fortunatissimum futurum fuisse affirmant, nisi Theodoram consiliorum, rerumque gerendarum participem habuisset. Deinde sua Iustinianus facinora prioribus octo illis historiae Procopii libris omnino visus est confirmasse, quos iam tum ab Autore vulgatos Im-

peratoris consensu universae per Imperium Romanum gentes (ut est libro ultimo) lectitabant. Quare nemini mirum videbitur, si ad historiam *Ἀνέκδοτον* asserendam, hic et in Notis probationes ex reliquis Procopii libris petamus, cum nullam tam veram, tamque fidelem de Iustiniano historiam invenire liceat, quam cui calculum ille album adiecerit, quamque subiectorum manibus totos septem ac decem fero annos pervolutari tam ambitiose viderit, ut aucto honoribus ac dignitatibus (uti statim dicemus) Autore, eidem novorum de suis Aedificiis endendorum librorum curam demandarit. In ea igitur tam proluxa historia adeo sobrie, ne dicam ieiune, Iustiniani laudes Procopius delibavit; contra vero tam copiosa sparsit eiusdem semina vituperationum, ut neque ibi per adulationem, neque hic per calumniam egisse posteritati videri possit; imo fidem universae historiae ea dicendi libertate conciliasse, quam suo Iustinianus suffragio et autoritate probaverit.

P IX

Lector, si vacas, hunc postremum cum reliquis committe Procopii libris, pluraque et graviora quam hic habeantur Iustiniani crimina in illis invenies, pleraque etiam fusius et maiore apparatu explicata; crudelitatem, avaritiam, infidum animum in amicos, datam hostibus fidem, ac violatam, in probos odium, amorem in improbos, ius humanum atque divinum, denique omnia ad Theodoraе imperium, atque libidinem temperata: haec in illis libris raptim indicare non piget. Ioannem Cappadocem Praefectum Praetorio, a Theodora privatas iniurias persequente falso perduellionis accusatum liberare Iustinianus non audet, submissis vero clam nunciis de Augustae invidiis certiores facit: tandem urgente foemina hominem crimine, cuius quidem insimulabatur, vacuum, sibi vero unice gratum atque amicissimum exilio, et bonorum proscriptione damnat; ab exilio, nisi extincta Theodora, insontem revocare non ausus. Inita paco cum Chosroe, Alamundarum, et Hunnos ad bellum Persis inferendum spe et pretio sollicitat, idque in gravem Imperii Romani perniciem. Militem per urbes praesidiarium negatis diu stipendiis ad defectionem impellit. Praeter urbanos ac domesticos, in castris duos habuit insignes suae avaritiae ministros, Ioannem Quaestorem exercitus, qui ut sumptibus parceret Imperatoris, pane sordido ingentem militum multitudinem impune necavit; et Alexandrum Forficulam, cuius odio milites rem de industria male gerere in Italia pergebant. Propter avaritiam Logothetas ibidem instituit; et Romae omnes honorum

gradus abolevit. Sceleratissimos quosque semper ad dignitates ac magistratus evexit, inter hos Acacium, cui post caesum Amazasperm, Armeniae imperium concessit; et Ioannem Zibum, qui ut Colchi ad P X Chosroem deficerent autor fuit. Haec, aliaque complura in historia, A 8 quam Iustiniano legendam Procopius tradidit, eodemque vivo publicavit.

Neque posteaquam ii commentarii emissi, atque multorum calumniis et obtreactionibus, ut ferme accidit, expositi sunt, offensionem aliquando Iustiniano fuerunt, vel crearunt auctori periculum: imo non diu post octavum Procopius librum edidit, in quo ab insectandis notandisque Iustiniani criminibus nihilo magis quam antea abstinuit. Nam iterum stipendia militibus negata inculcat; iterum neglectos belli apparatus commemorat; iterum Iustiniani prodigentiam in excipiendo fastosissimo Barbaro Isdiguna Persarum Regis legato vituperat; addit hic vero eas domum retulisse ab Iustiniano divitias, quibus opulentissimos quosque Persarum facile deinde superarit. Praeter haec rem Romanorum sub Iustiniano eo loci venisse dicit, ut Persis tributum quotannis penderetur; Hunnis vero in fines Romanorum perpetuo excurrentibus magnificentissima munera per singulos annos darentur. Denique intempestiva reorum indulgentia, praesertim ducum exercitus, magnopere Iustinianum obfuisse Reipublicae. *Εἰώθει γὰρ Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἐπιχωρεῖν τὰ πολλὰ τοῖς ἄρχουσιν ἀμαρτάνουσι, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἕξ τε τὴν δίκαιαν, καὶ τὴν πολιτείαν ἐκ τοῦ ἐπὶ πλείστον παρανομούντες ἥλίσκοντο.* Consueverat enim, inquit, Iustinianus Imperator ut plurimum crimina ignoscere ducibus exercitus delinquentibus: atque haec causa erat, quamobrem illi cum in disciplinam militarem, tum in Rempublicam gravissime peccare deprehenderentur. Verum ne singula numerando modum excedere videamur, historiam *Ἀνέκδοτον*, et priores illos libros, quos Iustiniano Procopius obtulerat, ita concinnasse videtur, ut nihil fere in hac sit, quod ex illis Iustiniani ipsius confessione probare non possis.

Ita sane, inquires, at nemo est, qui non videat huius historiae acerbiteratem, quao ut malevolentiam subolet, ita veritati detrahere iure potest. Nam primo quidem nonnulla Iustiniani facta deteriore in partem accepta animum minime sanum, nedum benevolum scriptoris ostendunt. Deinde documenta studiose conquisita, quibus persuasum sit semihomines furias Iustinianum ac Theodoram

Procopius III.

b

P XI fuisse, praeter odium, habent etiam nescio quid levitatis. Tertio,
V 271 cum decretas a Iustiniano in Haereticos capitis poenas Procopius
damnat, in scirpo quaerere nodum videtur, ni forte cum Haereticis
et ipso sentiebat.

De odio quidem atque malevolentia vetus suspicio est, qua
omnes fere laborant Historici, qui veritatem liberius profitentur.
Et in tantis vitiis hominum plura culpanda sunt quam laudanda; tum
si laudaveris, parvus; si culpaveris, nimius fuisse dicaris: quamvis
illud plenissime, hoc strictissime feceris. Sed Autoris notitiam ha-
beamus ante necesse est, quam hic de illo quidpiam statuamus.
Procopius Caesarea Palaestinae, quae illi patria fuit, sub Anastasio
A 9 Imperatore Byzantium venit; ubi vir omnis generis litteraturae, sum-
maeque prudentiae facile in se Principum oculos convertit. Nam
Iustinus Senior difficillimo Reipublicae tempore, Persis bello prae-
valentibus, Belisario Procopium a consiliis dedit. Iustinianus vero
in Africana et Italica expeditione nunquam a Belisarii latere divelli
Procopium passus est; cuius fide atque consilio non minus quam ar-
mis ac virtute Belisarii Romanos fines prolatari atque stabiliri sen-
tiebat: dumque Belisarius ex Africa recens subingata in Orientem
evocatur, Procopius Carthagine apud Solomonem designatum ducem
exercitus subsistere iussus est, ad formandum in ea Provincia tene-
rum adhuc imperium, et rebellionibus opportunum. In Perside, in
Italia, Romae, Neapoli, Syracusis quae gesserit, ipse quidem
memoravit; at ea per occasionem, temperateque dicta licet minus
insignia et pauca videantur, parta tamen gloria in Rempublicam
Procopii merita declarat; nam Illustrium dignitatem adeptus, et in
Senatum cooptatus est. Post editam vero integram historiam (eam,
quae tot Iustiniani crimina continet) ad summum Romani Senatus lo-
cum, id est, Urbanam Praefecturam, anno Iustiniani quinto et tri-
gesimo pervenit: quo ferme etiam tempore absolvit opus *Ἀνέκδοτον*.

Ergo in homine cordato, tantis honoribus et dignitatibus aucto,
quis facile repererit adversus Principes beneficentissimos Iustinum et
Iustinianum malevolentiam? Ego certe nisi dicendi, scribendique li-
P XII centiam non video, qua ut insigni Procopius fuit, ita non ab Iustiniano
solum, sed etiam ab amicis, quorum in historia mentio incidisset,
eam plene sibi dari atque concedi statim in exordio postulavit.
*Πρόπειν ἡγεῖτο δημοτικῇ μὲν δεινότητι, ποιητικῇ δὲ μυθοποιεῖν,
συγγραφεὶ ἀλήθειαν. ταῦτά τοι οὐδὲ τῶν οἱ ἐς ἄγαν ἐπιτηδεύων*

τὰ μοχθηρὰ ἀπεκρύψατο, ἀλλὰ τὰ πᾶσι ξυνενεχθέντα ἕκαστα ἀκριβολογούμενος ξυνεγράψατο εἴτε εὖ, εἴτε ἄλλῃ πρὸς αὐτοῖς ἰσχυασται. *Ratus decere Oratores quidem eloquentiam, Poetas vero fabulas, et Historicos veritatem. Quamobrem ne amicissimorum quidem peccata occultavit, sed quae cuique accidissent, sive illa pro dignitate, sive secus ab iis patrata fuerint, summa diligentia conscripsit.* Eam licentiam vel Procopii auctoritati in Senatu clarissimae, vel ingenio eius plane Censorio concessam fuisse cum ex editis ab eo libris, publicoque tunc receptis applausu liquet; tum quia Iustiniani rerum Scriptores Agathias Myrrhinaeus, et Ioannes Epiphaniensis suos Commentarios ad Mauritium usque Imperatorem, ut Evagrius est autor, occuluerunt. Quamquam illi si quid in Iustinianum scripserunt, id quam modestissime, cautissimeque fecerunt, ac in reliquos Imperii Romani proceres, quam pro illorum improbitate morum levius egerunt. At Procopius liberrime Ioannis Praefecti Praetorio impietatem obiurgat; Triboniani Quaestoris avaritiam arguit; Arethae ducis ingenium subdolum et infidum vituperat; militum legiones, oppida, et urbes numerat, quae vel omnino abolitae, vel hostibus praedae fuerunt, ob foedissimam Bessae, Acacii, Ioannis A 10 Zibi, et alterius Quaestoris exercitus, atque Forficulae pecuniae cupiditatem; Veri temulentiam accusat; Sergii fastum ac molliem; V 272 Maximini ignaviam, nullamque rei militaris peritiam. Artabanem coniurationis, Arsacem proditionis crimine, etsi Iustinianus ob generis claritatem absolverit; Procopius tamen neutri etiamnum supersiti aeternae poenam infamiae condonavit. Quid de Belisario dicam, ad cuius unius laudes tota respexisse historia videtur? semel in Italia ignaviter ille rem gessit, haec una Procopio libere de illo scribendi ampla fuit occasio. Βελισσάριος μὲν τὴν ἐπὶ τὸ Βυζάντιον οὐδενὶ κόσμῳ ἦει, γῆς μὲν τῆς Ἰταλῶν πεντάετες οὐδαμῇ ἐπιβὰς, οὐδὲ πῃ ὁδῷ ἵκναι ἐνταῦθα ἰσχύσας, ἀλλὰ φυγῇ κεκρυμμένην ἔχρμενος πάντα τοῦτον τὸν χρόνον ἐκ τοῦ ὀχυρώματος ἐπιθαλασσίῳ τινὸς ἐς ἄλλο ἐπὶ τῆς παραλίας ὀχύρωμα διηνεκὲς ναυτιλλόμενος, P XIII καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἀδέεστερον τοὺς πολεμίους τετύχηκε ῥώμην τε αὐτὴν ἀνδραποδίσαι, καὶ τὰ ἄλλα ὡς εἰπεῖν ἅπαντα. Τότε δὲ καὶ Περυσίαν πόλιν, ἣ πρώτη ἐν Τούσκοις οὖσα ἐτύγγανε, πικρότατα πολιορκουμένην κατέλιπεν, ἥπερ αὐτοῦ ὁδῷ ἰόντος κατάπρας ἐάλω. *Belisarius nullo decore Byzantium discessit, cum quinque totos annos nunquam in Italia pedem figere potuerit, neque certis iti-*

neribus progredi, sed toto hoc tempore clanculum fugitans ab uno maritimo praesidio ad aliud classe devehebatur; unde tanto securius hostes et Romam, et caetera omnia subiugarunt. Perusiam vero primariam Tusciae civitatem dira cinctam obsidione reliquit, quae illo Byzantium contendente, capta est. Haec in primarios Senatores, et Imperii Romani proceres summa sibi necessitudine coniunctos Procopius, ipsis vivis, evulgavit. Quae sano scribendi severitas quemadmodum magnam veritatis laudem eius historiae conciliat, ita omnem removel simultatis suspicionem obiurgationis et censurae gravitas; quae tantum ab odio et maledicentia distat, quantum violatae Reipublicae querelas, iustumque dolorem, et communis damni castigationem spectare videtur. Quod non solum in prooemio τῶν Ἀνεκδότων Auctor ingenue profitetur, sed ipsa etiam re praestitit, cum ea duntaxat de Iustiniano commemoraverit, quae publicae rei damno, et in subditorum perniciem peccavit; illaque ipsa foeda narratio de turpissima Theodorae vita eo pertineat, ut quantum augustissimam Imperii Romani maiestatem execrandis nuptiis primus violaverit, dehonestaveritque Iustinianus, clarius intelligas.

Quod autem Iustinianum ac Theodoram semihomines furias Auctor appellet; est qui credat, monstra Poetarum narrare Procopium, atque ita suam in Imperatorem evomere acerbiter voluisse? Erit de hac re in Notis Historicis opportunior locus.

Quod denique poenam in Haereticos capitalem a Iustiniano constitutam non probet; non tam odii, quam pravae de religione sententiae suspicionem movet atque confirmat. Illud in Procopio saepe miratus sum, quod de nostrae religionis mysteriis ita dicat, ut ab iis modo alienus, nonnunquam recte sentire videatur. Quamquam
 A 11 Hesychium Milesium, et Ioannem Lydium aequales Procopii, qui
 P XIV eadem ambiguitate luserunt, Photius atque Suidas Gentilium impie-
 tate damnarint. Sane non rata fuit istiusmodi hominum turba Iustini-
 niani tempore, et quidem in Aula Imperatoria (ut in Notis Historicis dicam) officiis ac dignitatibus insignis. Sed ex hac plane Procopium eximo, quod non solum hic, sed etiam in Aedificiorum libris Gentilium sacrificia et libamina, et, ut ipse loquitur, ἀθεΐαν τε καὶ πο-
 λυθεΐαν detestetur, et libro Persicorum primo Ioannem Cappadocem Gentilitiae superstitionis damnet; certe Iustinianus de sacris a se ex-
 citatis aedificiis historiam Procopio Gentili nunquam commisisset. Haereticos autem et Samaritas, qui Caesareae Palaestinae frequentes

admodum erant, prorsus aversatur. Demum in libris aedificiorum Iustiniani aperte Christianorum fidem non semel profitetur. Quamobrem ad eos se composuisse videtur, quos POLITICOS appellant; sed longe verius haeresium omnium sentinas, prorsusque Atheos appellarent; qui licet in speciem Catholici videantur, nullique sectae V 273 nominatim addicti sint, privatis tamen rationibus, vel Reipublicae commodis Christianam religionem, pietatemque metiuntur, neque de Deo quid sentias, quidve doceas, si res ita ferat, vehementer laborant; Haereticos autem et Astrologos, aliasque eiusmodi Catholicae fidei pestes, prout e re, ac tranquillitate publica esse illis videtur, ita recipiunt, et insectantur. Quod de Haereticis et Astrologis dico, habes hic in *Ἀνεκδότοις*. De Deo autem libro Gothicorum primo, haec est Procopii sententia, qui cuique pro libidine de Deo credere permittendum potius existimat, quam Reipublicae procellas videre, quibus tum Romanum Imperium ob nonnullas de Fide quaestiones iactabatur. *Πρέσβεις ἐκ Βυζαντίου παρὰ τὸν Πάμης ἀρχιερέα ἦκον, ὃ τε τῆς Ἐφέσου ἱερῆς Ἱεράτης καὶ Δημήτριος τῶν ἐν Μακεδόσι Φιλίππων δόξης ἔνεκον, ἣν Χριστιανοὶ ἐν σφίσι αὐτοῖς ἀντιλέγουσιν ἀμφιγνοοῦντες. Τὰ δὲ ἀντιλεγόμενα ἐγὼ ἐξεπισταμένος ὥς ἥκιστα ἐπιμνησθήσομαι. ἀπονοίας γὰρ μανιώδεις τινὸς ἡγοῦμαι εἶναι διερευνᾶσθαι τὴν τοῦ Θεοῦ φύσιν ὁποῖα ποτέ ἐστιν. Ἀνθρώπων γὰρ οὐδὲ τὰ ἀνθρώπεια εἰς τὸ ἀκριβὲς οἶμαι καταληπτὰ, μή τί γε δὴ τὰ εἰς Θεοῦ φύσιν ἦκοντα. Ἐμοὶ μὲν ταῦτα ἀκινδύνως σεσιωπῆσθω μόνῳ τῷ μὴ ἀπιστῆσαι τετιμημένα. Ἐγὼ γὰρ ἂν οὐδὲν ἄλλο περὶ Θεοῦ ὁτιοῦν εἴποιμι, ἢ ὅτι ἀγαθὸς τε παντάπασιν εἴη, καὶ σύμπαντα ἐν τῇ ἐξουσίᾳ τῇ αὐτοῦ ἔχει. λεγέτω δὲ ὥς πῃ ἕκαστος γινώσκειν ὑπὲρ αὐτῶν οἴεται καὶ ἱερῆς καὶ ἰδιώτης.* Legati ad Romanum Pontificem Byzantio vene- P XV runt Hypatius Ephesorum Antistes, ac Demetrius Philippensium, qui sunt in Macedonia; nimirum de ea quaestione acturi, in qua dubiis sententiis inter se Christiani dissentiunt. Eam controversiam etsi probe ipse teneam, minime tamen commemorabo; quod vesanam esse putem insaniam, Dei quae sit natura disquirere: nam humana haec ipsa, nedum Dei naturam, perfecte assequi mortales haudquaquam existimo. Quare tutius haec ego silentio praeteribo, sola tantum credulitate veneratus. Siquidem de Deo nihil ipse praeterea affirmaverim, nisi quod bonus omni ex parte sit, resque universas sua potentia complectatur. De hisce vero controversiis ita quisque vel sacerdos, vel privatus homo A 12

loquatur, quemadmodum illi sentire libuerit. De Deo autem atque fortuna nonnunquam permittere videtur optionem, utrum malit quisque defendere vel casu res humanas, et fortunae temerario impetu ferri, vel Dei providentia gubernari. Qua in re Gentilium saepe nomina usurpat, quod libro secundo belli Vandalici antiquus Censor ad marginem ita reprehendit: Οὐκ ὀρθῶς παρεισφύρεις τῇ τῶν Χριστιανῶν πίστει δαιμόνιον, καὶ τύχην καὶ εἰμαρμένην. Non recte Christianae ingeris religioni Genium, et fortunam ac fatum. et in margine Codicis Vaticani manuscripti ad perversam illam de Deo vocem legitur: Σημείωσαι εἰ ὀρθόδοξός ἐστιν ὁ συγγραφεύς. Nota num orthodoxus sit autor. Quemadmodum ergo Procopii historia ex his quae hic disputavimus, fidem habet indubitatam; ita quae ipse de religione scribit, nullam auctoritatem habere iure censemus.

A 13

I D E M A D L E C T O R E M

P XVI

DE PROCOPII LIBRIS ET HAC EDITIONE.

V 274

Pars haec historiarum Procopii Caesariensis, quam tibi fruendam, LECTOR, proponimus, mole licet exigua, et ordine postrema sit; erit tamen minime iniucunda, cum ipsa per sese, tum quia primum in lucem nunc prodit, atque tibi ab Autore lucubrata videtur. Quam enim aequalibus ille suis ἀνέκδοτον, abditam esse voluit, solique posteritati destinavit, tibi ex posteris omnibus haec modo conceditur. Plena, prorsusque incorrupta ut tibi concederetur, nos pro virili parte adnisi quidem sumus; verum consueta est et bene vetus Procopii Commentariorum iniqua illa conditio, ut nullam eorum partem ab omni vel hominum, vel temporis iniuria teneamus immunem. Leonardus Aretinus Procopii libros de bello Gotthico primus omnium publicavit; sed ludum eruditus ille vir lusit nobis plane illiberalem. Nam suppressa Graeca historia, et Autoris nomine dissimulato, Latinam quam ipse ex Graeca fecerat, tanquam e variis scriptoribus a se decerptam, de bello Italico praenotat, et Iuliano Caesarino nuncupatam in publicum emittit. Eandem Graece scriptam Blondus Flavius industria primum sua Italiam habuisse memorat; sed is cum in historia Procopii modo desideret quae hodie nos minime desideramus, modo ea carpat, quae in vulgatis editionibus bene habere videmus: antiquas Blondi membranas, vel interpretem, quem ille nactus est, fraudi eidem fuisse nemo non dicat; cum ea ipse nota carere facile possit, qui se linguae Graecae prorsus imperitum fateatur. Christophorus Persona, qui aegre simulationem Leonardi tulit, Autoris integro nomine eandem historiam vertit quidem e Graeco; multis tamen partibus diminutam, et peno laceram dedit. Post illos Raphael Volaterranus reliquos de bello Persico et Vandalico libros A 14 Latine vulgavit: sed nihilo meliore quam Christophorus Codice P XVII

usus est. Certo neuter, licet Vaticanae Bibliothecae uterque praefectus, versionem ex Codice hausit Vaticano, quem plenissimum video, et omni ex parte integrum, atque emendatissimum, ut ex alio fonte eas illorum virorum interpretationes manasse non dubitem. Libros de Iustiniani Aedificiis quales Arnoldus Vesaliensis habuerit, ipsa eius docet interpretatio; de qua, et Volaterrani atque Personae versionibus, quam bene sensa scriptoris exprimant, aliorum esto iudicium. Graeca denique Procopii Editio Augustana, quae ex multis antiquis manu descriptis libris emendata et aucta, omnibus creditur numeris absoluta, tam longe a primae scriptionis fide, quam a Vaticani Codicis integritate abesse videtur, ut persuadere tibi vix possis, quantum ex hoc illa locupletari queat. Utinam in eodem volumine, et ex eadem librarii manu, et hunc illarum postremum historiarum libellum haberemus: sed quemadmodum octo illis ab Autore libris in vulgus emissis, nonus hic ad odium Iustiniani, Theodoraque vitandum, semper in angulo caute delituit; ita deinde seorsim ab amanuensibus descriptus est, atque ad posteritatem pervenit. De cuius casibus, atque sinistra fortuna quid loquar? Duo eius exempla servat Vaticana Bibliotheca, alterum ex altero derivatum, utrumque in principio mutilum, multisque passim hiatibus deforme.

- V 275 Ex his quod est antiquius etiam sine decurtatum est, recentius vero, licet tumultuaria scriptione exaratum, extremam nobis partem ab interitu conservavit, qui, praeter hanc accessionem, nulla nobis in re usui fuit. Sic in brevissima historia tot loci dubii, obscuri, depulsi manserunt. Quamobrem saepe inter interpretandum duos illos celebres *ἀνecdόταν* Procopii Codices expelivimus, Ioannis Lascaris alterum Constantinopoli ad Laurentium Medicem adlatum, quem deinde (ut fama est) Catharina Medices Regina in Gallias asportavit, et Galli hodie in exteris Bibliothecis requirunt. Alterum Ioannis Vincentii Pinelli, quem ante aliquot annos, praeter hosce Vaticanos, unicum (quod ego sciam) habuit Italia; sed hic, ut accepimus, in navigatione Neapolitana naufragium fecit. Ex eo tamen quaedam a Petro Pithaeo, et Guido Pancirolo, Pinelli familiaribus excerpta fragmenta, maris et undarum discrimen evaserunt. Sed, quae nec librariorum incuria est, nec temporis, aut maris iniuria, haec quam tenemus non uno in loco manca videtur historia, in qua multa narraturum se quidem Autor pollicetur, et tamen promissum non facit. Quibus passim defectibus ita hic hiat commentarius, ut per hasce ve-

luti rimas Procopium pene fortim scribentem deprehendas, et festinatione, vel metu memoria turbatum interdum agnoscas. Accedit, quod annum secundum et trigesimum Principatus Iustiniani narratio haec non excedit, ille vero quadragesimum attingit. Denique illa, *λίαν γὰρ ἐς αὐτὴν ἡ Θεοδώρα ἡγχιαινετο καὶ ἐσεσήρει*: et illa, *μήτηρ δὲ τῶν τινος ἐν θυμέλῃ πεπορνευμένων*, narrationum particu- A 15 lae sunt, quas olim Suidianus Codex habebat, hic Vaticanus non habet.

De huius porro libri ordine, deque tempore quo scriptus est, sic habeto. Reliquos octo historiae libros ipse vivens Procopius emisit, ac Iustiniano legendos tradidit: immo septem illi primi, nempe duo de Persico bello, de Vandalico totidem, ac tres de Gotthico, ut ipsemet affirmat, *ἤδη ἐξενηθέντες πανταχόθι δεδήλωντο τῆς Ρωμαίων ἀρχῆς*, iam divulgati in universo Romanorum Imperio noti erant. Quoto vero quisque anno editus fuerit, certum non est; duo haec tantum habeo explorata. Ante obitum Theodoraе, id est, ante annum secundum et vigesimum Iustiniani, Persica, Vandalicaque bella, et bonam Gotthicorum partem Procopium absolvisse; nam in iis Amalasunthae structas insidias a Theodora, ob eius metum tacuisse, indicat in hoc commentario. Praeterea, septem priores libros ante annum Iustiniani sextum et vigesimum divulgatos fuisse. Idque Autor memorat initio libri octavi, quem anno Iustiniani septimo et vigesimo commentabatur. Caeterum octavus ille perperam inscribitur de bello Gotthico: complectitur enim quae cum Persis, Vandalis, et Gotthis, post edita priora volumina, Romanis contigissent; quae quod *γράμμασι τοῖς ἐς τὸ πᾶν δεδηλωμένοις οὐκέτι εἶχον τὰ ἐπιγενόμενα ἐναρμόζειν*, monumentis iam omnino in publicum datis addere, haud amplius commodum esse videret Procopius, in octavum illa omnia librum coniecit, qui ob id historia quaedam *σύμμικτος*, miscella, vel ut ipse ait, *ποικίλη*, varia est. Hic liber editus eodem fere quo scriptus est anno, septimo scilicet P XIX et vigesimo Iustiniani. Post hanc universam historiam licet animo Procopius moliretur *Ἀνέκδοτα*, ut ultimo libro declarat: tamen abstinuit, idque operis reiecit in annum secundum et trigesimum Iustiniani, quod hic saepius repetit, eodemque anno absolvit, totumque septennium, id est, ad obitum Imperatoris, ac diutius abditum, atque reconditum habuit. Ex his corrigas aliorum, et Nicephori perversam Procopii librorum partitionem; de quibus Photii sententiam atque censuram in Bibliotheca desideramus.

Nostra vero translatio sententiis quidem ad Graecae historiae fidem, verbis, et modis ad Latinam consuetudinem aptis composita
 V 276 est. Id genus interpretandi cum Hieronymo, ac universa antiquitate optimum puto; et si historiam interpreteris, id maxime convenire censeo: denique si cuius alterius scriptoris, Procopii certe stylus hoc in primis requirere semper visus est mihi, cuius formam dicendi si spectes, ea sophisticis compta est lenociniis, Atticisque leporibus ad ostentationem instructa, a quo orationis habitu Latina gravitas praesertim in historia quam abhorreat nemo nescit. Operaepretium non est omnia recensere; sed nihil gestum, factumque Procopius dicit, nisi per suam illam perpetuam periphrasin, ut statim in fronte legis *τόδε γενέσθαι συνηέχθη, συνέβη, συνέπεσε, τεύχηκε.*

A 16 Nec minus offendunt in tam claro scriptore orationis illae particulae, quae passim redundant, potius ad levem quandam ornatum Sophistae exquisitae, quam ad historicam gravitatem. Praeterea scatet eius oratio frequentissimis transitionibus, et epilogis ad brevissimas quoque narratiunculas. Huc accedunt illae, quae Asiatico dicendi genere vel non opportuno inculcat, vel longiore verborum ambitu dilatant. Quaedam etiam esse in hac historia video, quae (ut in scriptis *ἀνεκδότοις* plerumque accidunt, et de suis affirmat Tullius) minus perpolita limataque sint: sane in hoc brevissimo libello sexcenties repetitam habes illam vocem *ληξομαι*, ne dicam de aliis; quae omnia si Latina modestia et gravitate a meo temperata sunt, aequi bonique id consulat Lector, cui ut fidam dare historiam fuit animus, ita non ineptam curavimus interpretationem.

P XX Nostras in calce libri Notas addidimus, easque duplices; Censorias, quibus Graecum contextum mendis emaculatum, quoad fieri potuit, nitidiorem legeres; Historicarum, quibus universam de Iustiniano historiam illustratam et confirmatam haberes. Denique in hoc libello ne testimonium antiquitatis fidemque desiderares, Suidiani et Vaticani Codicis collationem hinc inde decerptam adiecimus; nam ex priscis omnibus, ut alibi dixi, unus Suidas hanc legit historiam, quod etiam ex hisce veterum Autorum, qui Procopii, eiusque librorum meminerunt, testimoniis obiter intelligere potes.

DE PROCOPIO CAESARIENSI HISTORICO TESTIMONIA VETERUM SCRIPTORUM.

Euagrius lib. 4. cap. 12.

Φιλοποννάτα, κομψῶς τε καὶ λογίως ἐκτέθειται Προκοπίῳ τῷ ῥήτορι ἃ δὴ πέπρακται ὑπὸ Βελισαρίῳ στρατηγούντι τῶν ἐσῶν δυνάμεων Ῥωμαίοις τε καὶ Πέρσαις πρὸς ἀλλήλους πολεμοῦσι. Procopius Rhetor res a Romanis et Persis dum inter ipsos praeliis decertabant, gestas, Belisario tum Orientalium copiarum duce, accuratissime, disertissimeque narrat.

Agathias Scholasticus lib. 1.

Τὰ πλεῖστα τῶν κατὰ τοὺς Ἰουστινιανοῦ χρόνους γεγενημένων ἐπειδὴ Προκοπίῳ τῷ ῥήτορι Καισαρείαθεν ἐς τὸ ἀκριβὲς ἀναγγελλονται, παριτέον ἐκείνῃ ἔμοιγε, ὅτε δὴ ἀποχωρώντως εἰρημένα. Cum omnia fere quae Iustipiani temporibus gesta sunt, a Procopio Caesariensi causidico summa sint diligentia narrata, praetermittenda a me sunt, quippe quae satis iam explicata.

Ioannes Scholasticus Epiphaniensis lib. 1.

A 17

Τὰ μὲν ὅσα Ῥωμαῖοί τε καὶ Μῆδοι πολεμοῦντες ἀλλήλοις ἐπαθόν τε καὶ ἔδρασαν κατὰ τὴν Ἰουστινιανοῦ τοῦ Ῥωμαίων αὐτοκράτορος βασιλείαν γέγραπται Ἀγαθίῳ τῷ Μυρρηναίῳ μετὰ γε Προκόπιον τὸν Καισαρεία. Quae Romani ac Persae in bellis gesserunt ac passi sunt Iustiniano Imperatore regnum moderante, conscripsit Agathias Myrrhinaeus post Procopium Caesariensem.

Theophylactus Simocata lib. 2. cap. 3.

Ταῦτα Προκοπίῳ τῷ συγγραφεῖ ἐν τῷ πυκτίῳ τῆς ἱστορίας ἐγγέγραπται. Haec Procopius in Historiae volumine scripsit.

Symeon Metaphrastes in Vita S. Sabae.

Περὶ τούτων δὲ μικροῦ πάντων καὶ Προκόπιος ὁ Καισαρεύς ἐν γε τῷ πέμπτῳ λόγῳ τῷ περὶ τῶν Ἰουστινιανοῦ κτισμάτων αὐτῷ

φιλοπονηθέντι κατὰ μέρος διαλαμβάνει συνῶδ᾽ Κυρίλλῳ τῷ τὸν βλον ἐξ ἀρχῆς τοῦ θείου Σάβα συγγραψαμένῳ φθεγγόμενος. De his fere omnibus Procopius Caesariensis libro quinto de Iustiniani aedificiis singillatim commemorat; convenitque eius historia cum Cyrillo, qui Sancti Sabae vitam olim conscripsit.

Constantinus Porphy. lib. 1. Them. 2.

Οὔτε γὰρ Προκόπιος, οὔτε μὲν Ἀγαθίας, οὔτε Μένανδρος, οὔτε Ἡσύχιος ὁ Ἰλλούστριος ἐμνημόνευσαν τοῦ τοιοῦτου ὀνόματος οἱ τὰ χρονικὰ συντάξαντες ἐπὶ τῆς Ἰουστινιανοῦ βασιλείας. Neque Procopius, neque Agathias, neque Menander, neque Hesychius Illustris, qui tempore Iustiniani Imperatoris Chronica composuerunt, huiusce nominis mentionem faciunt.

Photius in Bibliotheca cap. 63.

Ἀνεγνώσθη Προκοπίου ῥήτορος ἱστορικὸν ἐν βιβλίοις ὀκτώ, ἱστορεῖ δὲ τὰ ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ συνενεχθέντα πρὸς τε Πέρσας Ῥωμαίοις καὶ πρὸς Βανδῆλους καὶ Γότθους, ἃ Βελισάριος στρατηγῶν διεπράξατο μάλιστα, ὧ καὶ τὰ πολλὰ συνῶν τὴν ἱστορίαν ἐξ ὧν ὄψει παρείληφε συνεγράψατο. Legi Procopii Caesariensis octo libros historiarum, in quibus exponit quae Persis, ac Romanis, Vandalisque, et Gotthis sub Iustiniano acciderunt, quaeve praesertim a Belisario duce exercitus gesta sunt, cuius ipse Rhetor perpetuus comes, et rerum quas narrat spectator fuit.

Idem ibidem cap. 160.

Προκόπιος ὁ Καισαρεύς ὃς εἰς μέγα κτῆμα καὶ ὄφελος κατ' ἐκεῖνο καιροῦ τὰς γραφὰς συντάξας ἀίμνηστον αὐτοῦ κλέος τοῖς
 A 18 σπουδαιοτέροις καταλέλοιπεν. Procopius Caesariensis Iustiniani aetate luculentissimas, maximeque utiles historias conscripsit, aeternumque sibi nomen apud eruditos comparavit.

Suidas in Collectaneis.

Προκόπιος Ἰλλούστριος ὁ Καισαρεύς ἐκ Παλαιστίνης ῥήτωρ καὶ σοφιστὴς ἔγραψεν ἱστορίαν Ῥωμαϊκὴν, ἥγουν τοὺς πολέμους Βελισαρίου, τὰ κατὰ Ῥώμην, καὶ Αἰβύην πραχθέντα. γέγονεν ἐπὶ τῶν χρόνων Ἰουστινιανοῦ τοῦ βασιλέως ὑπογραφεὺς χρηματί-

ας Βελισαρίου, καὶ ἀκόλουθος κατὰ πάντας τοὺς συμβάντας πολέμους τε καὶ πράξεις τὰς ὑπ' αὐτοῦ συγγραφείσας. Ἐγραψε καὶ ἔπειρον βιβλίον τὰ καλούμενα *ΑΝΕΚΔΟΤΑ* τῶν αὐτοῦ πράξεων, ὡς εἶναι ἀμφοτέρω τὰ βιβλία ἐννέα. Τὸ βιβλίον Προκοπίου τὸ καλούμενον *ΑΝΕΚΔΟΤΑ* ψόγους καὶ κωμωδίας Ἰουστινιανοῦ τοῦ βασιλέως περιέχει, καὶ τῆς αὐτοῦ γυναικὸς Θεοδώρας, ἀλλὰ μὴν καὶ αὐτοῦ Βελισαρίου καὶ τῆς γαμενῆς αὐτοῦ. Procopius Illustris Caesariensis Palaestinus, Orator et Sophista, scripsit historiam Romanam, bella scilicet Belisarii, res Romae et in Africa gestas. Fuit temporibus Iustiniani Imperatoris, a secretis Belisarii dictus, et comes in omnibus bellis, et rebus a se descriptis interfuit. Scripsit et alium librum qui *ΑΝΕΚΔΟΤΑ* dicitur, de rebus Iustiniani: ut eius libri omnes sint novem. In hoc opere vituperationes et insectationes Iustiniani et Theodoraе eius coniugis, atque etiam Belisarii et uxoris eius continentur.

Ioannes Zonaras Tom. 3.

Τῷ Βελισαρίῳ καὶ ὁ Καισαρεὺς συνωμάρτει Προκόπιος, ὃς τὰ περὶ τῶν ἐκείνου πολέμων ἱστορήσας πλατύτερον. Belisarium secutus est Procopius Caesariensis, qui eius in bello res gestas plenissima historia complexus est.

Georgius Cedrenus in Annal.

Τὰ τοῦ Βελισαρίου στρατηγήματα Προκόπιος ὁ Καισαρεὺς ἐν ὅτῳ βιβλίῳις συνεγράψατο. Belisarii bellica facinora Procopius Caesariensis octo libris narravit.

Anonymus in Chron. Vatic.

Προκόπιος Ἰλλούστριος Καισαρεὺς συνέγραψε τοὺς πολέμους Βελισαρίου τοῦ πατρικίου ἐν βιβλίῳις ὀκτῷ. Procopius Caesariensis Vir Illustris composuit historiam de bellis a Belisario Patricio gestis octo libris.

Niceph. Callist. lib. 17. cap. 10.

A 19

Facta Iustiniani a Procopio Caesariensi eleganter admodum et docte in temporum suorum historia sunt conscripta. Quatuor autem volumina is ad antiquitatis styllum accedentia composuit: quorum unum Persica nominavit, in quatuor partes divisum opus: secundum pari

divisione Gotthica; quae scripta, bella ab ipso Iustiniano et Belisario in orbe Romano feliciter gesta complectuntur. Tertium Aedificia inscripsit, magnifico admodum commemorans, quae opera Iustinianus construxerit: templa scilicet, regias, oppida et urbes, pontes, atque alia ad publicum usum spectantia. Quartum opus retractatio est orationum, quas apud Iustinianum laudibus eum vehens habuit: quasi quaedam palinodia, seu recantatio minus recte ab eo dictorum.

Petrus Gyllius lib. 1. de Bosporo Thracio cap. 1.

Procopius restrictius Bosporum praefinire videtur in libro inscripto *περὶ τῶν ἀνεκδότων*; quem scripsit contra Iustinianum, contraque eius uxorem Theodoram. vide et lib. 3. cap. 4.

CLAUDII MALTRETI
P R A E F A T I O

AD LIBROS DE AEDIFICIIS.

Animum expedi, AMICE LECTOR, et ad longum iter accinge. Orbis Romanus, quam late patuit sub Iustiniano Augusto, obeundus est totus, excepta forte Italia. Se ducem offert PROCORIUS CAESARIENSIS, ubique notus. Tibi ipsum sequenti hospitia nusquam deerunt. Ubivis patebunt Imperatoris illius Aedificia: quae Scriptor hic adeo munit, ut ea *non imber edax aut Aquilo impotens possit diruere, aut innumerabilis annorum series et fuga temporum labe-
factare.* Vide et mirare quantum adversus vetustatem bonae litterae valeant. Columnae, Porticus, Sacrae Aedes, Palatia, Pontes, Balneae, Castella, Oppida in foliis eruditius melius stant, quam ubi exstructa quondam fuere opere solidissimo. Alibi vel foedo mutila sunt, vel omnino nulla: hic nomen, situm formamque retinent. Quanquam visum est aliquando aevum scripta isthaec abolevisse. At cum diu latuissent in pulvere, extitere sensim, arcuum instar triumphalium: qui terra iam pridem obruti, paulatim reteguntur. Cum primum summa curvatura apparet, os aliquod effossi cadaveris videre te credas. Humo autem egesta ac solo purgato, decus molemque omnes suspiciunt, et suus honor monumento antiquitatis redditur. Eodem plane modo hi *περὶ κτισμάτων* libri, primum Basileae, subinde Parisiis editi ante annos 120. *) summa quaedam veluti fa-

[*) Videtur Francisci Cranveldii interpretationem Latinam dicere, quae Parisiis prodit a. 1537. ex officina Christiani Wecheli. V. Fabric. B. Gr. vol. 7. p. 559. ed. Harl.]

stigia prodere coeperunt. Postea duplo ampliores prodiero studio atque opera Davidis Hoeschelii. Iam demum exhibemus integros, praeterquam duobus in locis, ubi admodum pauca librariis exciderunt. Huius beneficii primam originem positam audio in locupletissima Dn. SEGVIERII Illustrissimi Franciae Cancellarii Bibliotheca. Ibi MS. asservatur, cuius, ut ita dicam, propago est codex, unde textus Graecus Regiae huic editioni suppetiit. Eum ego codicem in Lectionibus variis Tolosanum iure appello; propterea quod doctissimi Philippi Iacobi Maussaci Tolosatis cura descriptus, post eius obitum, e manibus possessoris optimi ac spectatissimi Dn. Vitelli Senatoris dono transiit ad virum Clarissimum Bernardum Medonium. Qui ut privatum munus publicum faceret, mihi, amico veteri multisque obstricto beneficiis ipsum benignissime obtulit. Ego vero accepi, et accepisse laetor eo magis, quo melius novi praestantem eius humanitatem, doctrinam, atque ingenium. Caeterum moneo non ita me usum eiusmodi MS. ut nunquam ad editionem Augustanam respexerim. Immo semper illam ante oculos habui, ac sicubi meliora obtulit, excepi lubens, contextuique inserui. Quidquid discriminis fuit, id in lectionibus variis reperiens. Addo, lecturum te in his libris, quaecunque inedita retulit ex Procopio Petrus Gyllius in Topographia CP. Procul dubio codicem nactus erat vir eruditus nostro similem. Ac forte eo ipso usus est, quem habet Illustrissimus Cancellarius, et olim habuisse dicitur Illustr. ac Reverend. Cardinalis Armaniacus, cuius Bibliothecae Gyllius praefuit. Tenere te, Lector, diutius nolo. Procopius invitat: i, sequere; bonis avibus ingredero viam: Iustiniani aedificia obi: singula diligenter inspicere. Vale.

P R A E F A T I O

GUILIELMI DINDORFII.

Quum librarii rationes diutius differri huius voluminis editionem non paterentur, omissis codicum Vaticanorum aliorumque collationibus, nondum absolutis, ceterisque quae ei destinatae erant accessionibus et indice Graeco quali hic scriptor non indignus mihi videbatur paullo pleniore, opera nostra angustioribus quam solemus finibus est circumscripta: de quo paucis dicemus.

Historiae arcanae librum, quem falluntur qui scriptum a Procopio esse negant, primus edidit Nicolaus Alemannus Lugduni a. 1623. codicibus usus Vaticanis duobus amplisque additis annotationibus, quas locis non paucis ex schedis Alemanni auxi et correxi. Alemannus enim novam, ut videtur, editionem meditatus, veteris exemplar correctionibus suis, partim ex codice Mediolanensi ductis, et additamentis auctum reliquit, quod in bibliotheca Barberiniana asservatur. Ea omnia aliud in exemplar eiusdem editionis ab se transcripta cum L. Elzevirio olim communicavit Lucas Holstenius*): cuius libri usum nos Gaudoeveri, Academiae Rheno-Traiectinae doctoris clarissimi, benevolentiae debemus. Proxima Alemanno, sed vix digna memorata editio Ioannis Eichelii est (Helmstadii a. 1654.), verbosis onerata annotationibus. Alemanni editionem integram in suam transtulit Maltretus, textus Graeci vitiis plurimis sublatis duorum ope codicum, Segueriani et Mediolanensis, de quibus dixit in prae-

*) Conf. Holstenii epist. ad Elzevir. p. 263. ed. Boisson.

fatione p. V. Maltreti editionem brevibus auctam annotationibus repetivit I. Conradus Orellius, Lipsiae a. 1827. insertis famosis de Theodora libidine locis, qui a prioribus editoribus suppressi ex codice Vaticano editi sunt in Menagianis vol. 3. p. 255. et seqq. Ego eorundem usus sum apographo Holsteniano.

Reiskii in Historiam arcanam emendationes, mense Februario a. 1751. perscriptas, quae multa utilia continent, de margine exemplaris Alemanniani, quod post mortem Reiskii in bibliothecam regiam Havniensem est illatum, meos in usus descripsit O. D. Blochius.

Libros sex de Aedificiis Iustiniani ex codice et vitioso admodum et lacunoso Conradi Pentingeri primum edidit Hervagius Basileae a. 1531. curante Beato Rhenano, post Hervagium Historiarum libris octo adiunxit Davides Hoeschelius, libris adhibitis duobus, altero Friderici Lindenbergii, editioni Basileensi simillimo, altero ab Carolo Labbaeo ex veteri codice transcripto, quem licet longe integriorem editione Basileensi fuisse appareat, tamen ipse quoque omni vitiorum genere inquinatus locisque plurimis est defectus: longe emendatius Maltretus, duorum quidem ille, sed parum accurate usus codicum lectionibus, Vaticani et, quem Tolosanum propter rationem in praefatione ab se expositam vocavit, Segueriani. Ego quum idoneis ad hos libros pertractandos codicum praesidiis essem destitutus, Maltreti secutus sum editionem, levioribus quibusdam vitiis correctis, raro Hoeschelianam memoravi. Brevis horum librorum epitome exstat in codice regio Parisino 1941. cuius passim ab me mentio facta est in annotatione litera C designati.

Indices Latinos ab homine confectos verborum non parco ex editione Maltreti repeti numerosque paginarum ad nostram editionem accommodari curavit librarius.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΩΣ

Α Ν Ε Κ Δ Ο Τ Α.

ARGUMENTUM HISTORIAE ARCANAE.

EX EUAGRIO 4, 30.

Ὁ Ἰουστινιανὸς ἦν μὲν χρημάτων ἄπληστος καὶ τῶν ἀλλοτρίων οὕτως ἐκτόπως ἐραστὴς, ὥς καὶ τὸ ὑπῆκοον ἦσαν χρυσίου πιπράσκειν τοῖς τε τὰς ἀρχὰς ἐπιτροπεύουσι τοῖς τε τοὺς φόρους ἐκλέγουσι καὶ τοῖς ὅσοι ἀπ' οὐδεμιᾶς αἰτίας ῥάπτειν ἐπιβουλὰς τοῖς ἀνθρώποις ἐθέλουσι. πολλοὺς δὲ καὶ ἀναρίθμους τῶν τὰ πολλὰ κεκτημένων προφάσεις ἀπροσμάστους ἐπιχρώσας τὰς οὐσίας ἀπάσας ἐζημίωσεν. ἦν δὲ καὶ γυνὴ ἑταιριζομένη ἐποφθαλμίσασά τινι ὁμιλίᾳ τινὰ ἢ μῖξιν ἀνέπλασεν, εὐθὺς ἅπαντα προὔδα τὰ τῶν νόμων καθίστατο, καὶ τὸν Ἰουστινιανὸν προσεταιριζομένη τοῦ ἀτόπου κέρδους ὅλον τὸν πλοῦτον συκοφαντηθέντος οἴκοι μετεσκεινάσατο. καὶ ἀφειδῆς δὲ χρημάτων ὑπῆρχεν, ὥστε καὶ πολλοὺς ἁγίους καὶ ἐκαστοχοῦ ναοὺς μεγαλοπρεπεῖς ἀναστήσαι, ἄλλους τε εὐαγεῖς οἴκους εἰς ἐπιμέλειαν ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν ἀώρων τε καὶ ἐξώρων καὶ τῶν ὑπὸ νοσημάτων ποικίλων

In Iustiniano tam inexplebilis fuit pecuniae cupiditas et tam turpis atque adeo absurda rerum alienarum appetitio, ut omnia subiectorum bona his, qui magistratus administrabant, qui tributa colligebant, qui nulla de causa insidias hominibus struere volebant, ob auri amorem vendiderit. Complures, immo vero innumerabiles, qui multa bona possidebant, causa falsa commentitiaque conficta omnibus fortunis mulctavit. Quod si quae meretrix oculos cupiditatis ad alicuius bona adiciens, consuetudinem se ullam cum eo, vel coniunctionem habuisse simularet, statim omnia iura ac leges, modo Iustinianum turpis lucri socium constitneret, eius causa eversae iacuerunt, facultatesque omnes illius, qui falso in crimen adductus erat, fuerunt in eius domum translatae. Erat porro tam largus in pecunia eroganda, uti multa et magnifica templa in diversis locis extrueret, magnamque seorsum colligeret a suis pecuniarum

ἐνοχλουμένων συντάξεις τε μεγάλας ἀποκληρῶσαι, ὅθεν δέοι ταῦτα γίνεσθαι, πρᾶξαι τε καὶ ἄλλα μυρία εὐσεβῇ καὶ θεῷ ἀρέσκοντα, εἴπερ ἐξ οἰκίων δρῶεν οἱ τούτων ἐργάται καὶ καθαρὰς τὰς σφῶν πράξεις καρποφοροῖεν.

Ibidem 32.

Εἰπεῖν δὲ δεῖ καὶ ἕτερον τῶν Ἰουστινιανοῦ πᾶσαν θηριώδη 5 γνῶμην ἐκβαῖνον, εἴτε δὲ φύσεως ἀμαρτίᾳ εἴτε δειλίᾳ τε καὶ φόβῳ ἐγγονον, οὐκ ἔχω λέγειν, ἐκ τῆς δημῶδους στάσεως τοῦ νίκαι τὴν ὀρχήν ἔλκον. ἐδόκει γὰρ θατέρῳ τῶν μερῶν, τῶν κυνέων φημί, ἀτεχνῶς προσεκκλίσθαι ἐς τοσοῦτον ὥστε καὶ μαιφονίας αὐτοὺς ἐν μέσῃ ἡμέρᾳ καὶ ἐν μέσῃ τῇ πόλει ἐργάζεσθαι 10 τῶν ἀπ' ἐναντίας, καὶ μὴ μόνον ποινὰς μὴ δεδιέναι, ἀλλὰ καὶ γερῶν ἀξιούσθαι, ὡς πολλοὺς ἀνδροφόνους ἐντεῦθεν γενέσθαι. ἐξῆν δὲ αὐτοῖς καὶ τοῖς οἴκοις ἐπιέναι, καὶ τὰ ἐναποικίμενα κειμήλια ληΐζεσθαι, καὶ τοῖς ἀνθρώποις τὰς σφῶν πιπράσκειν σωτηρίας. καὶ ἦν τις τῶν ἀρχόντων εἶργειν ἐπιεράθη, περὶ τὴν 15 σωτηρίαν ἐκινδύνειν. ὅθεν ἀμείλει εἰς τις τὴν ἐῶν ἐπιτροπεύων ἀρχὴν, ἐπεὶ ἐνόους τῶν νεωτερίζοντων νέμους ἐσωφρόνισεν, ἀνὰ τὸ μεισίτατον τῆς πόλεως νέμους ἤκισθη τε καὶ περιηρέθη. Καλλίνικος δὲ τῶν Κιλικίων ἡγούμενος δύο ἀνδροφόνῳ Κίλικε, Παῦλον καὶ Φαυστίνον, ἐπελθόντε οἱ καὶ διαχρήσασθαι βουλο- 20

vim, unde ista perficerentur, quae sane pia Deoque accepta essent, si modo vel ille, vel alii qui talia moliantur, de suis ipsorum bonis efficienda curarent, suaeque vitae actiones vacuas a sceleris labe tanquam hostiam Deo offerrent.

Ibidem 32.

De alio item Iustiniani facto mihi dicendum est, quod quidem sive ex naturae vitio, sive ex formidine et timore ortum sit, non habeo dicere; eius tamen generis fuit, ut omnem belluinam immanitatem longe superaret. Duxit autem initium ab ea seditione populari, quam Nica, hoc est VINCE, vocant. Placuit Iustiniano ita vehementer in alteram factionem eorum qui Veneti dicuntur, animo propendere, ut impune posset ipso meridie in media civitate adversarios trucidare, et non modo non poenas metuerent, verum etiam dignarentur honoribus: adeo ut inde multi homicidae existerent. Licebat autem illis in aedes alienas irrumperere, thesauros diripere in illis reconditos, hominibus suam ipsorum salutem ac vitam divendere: et si quis Magistratus illos cohibere moliretur, suo ipsius capiti creavit periculum. Unde certe vir quidam qui gessit in Oriente Magistratum, quoniam nonnullos eorum qui rebus novis studebant, nervis coercere voluit, quo modestiores efficerentur, per mediam urbem circumductus fuit, nervisque graviter caesus. Callinicus porro Praefectus Ciliciae, cum duo Cilices, Paulus et Faustinus, homi-

μένω, ἐπεὶ ταῖς ἐκ νόμων ποιναῖς ὑπέθληκεν, ἀνεσκολοπίσθη, ποιήν ὑπὲρ ὁρθῆς συνέσεως καὶ τῶν νόμων ταύτην καταλαβών. ἐντεῦθεν οἱ θατέρου μέρους τὰ οἰκία πεφηνυότες, καὶ πρὸς οὐδενὸς ἀνθρώπων δεξιούμενοι, ἀλλὰ καὶ ὡς ἄγῃ πάντοθεν ἐλαυνόμενοι, τοῖς ὁδοιποροῦσιν ἐσθήδρευον, λωποδυσίας τε καὶ μισαιφονίας ἐργαζόμενοι καὶ πάντα πλήρη θανάτων αἰώνων, λεηλασίας τε καὶ τῶν λοιπῶν ἀτοπημάτων εἶναι. ἔστιν δὲ οὗ πρὸς τὰ ἐναντία μεταχωρήσας καὶ αὐτοὺς διεχρήσατο, τοῖς νόμοις ἐκδοὺς, οὓς ἀφῆκεν ἀνὰ τὰ ἄσθη ἀνοσιουργεῖν βαρβάρους ἴσα. καὶ τὰ 10 μὲν περὶ τούτων λεπτομερῶς λέγειν χρειττον καὶ λόγου καὶ χρόνου. ἀπόχρη δὲ ταῦτα τεκμηριῶσαι καὶ τὰ ἐπιλοιπα.

EX IOANNE ZONARA.

Ἀρξάντος Ἰουστινιανοῦ οὐκ εἰς μοναρχίαν ἢ βασιλεία κατέστη, ἀλλ' εἰς διπλοῦν τὸ κράτος μεμέριστο. οὐδὲν γὰρ ἦττον τοῦ κρατοῦντος, εἰ μὴ καὶ μᾶλλον, ἢ κοινωνιὰς αὐτῷ τοῦ βίου δε- 15 δύνητο. ἦν δὲ οὗτος ὁ βυσιλεὺς ῥᾶστος μὲν πρὸς ἐντεῦξιν καὶ ἀναπεπταμένος εἶχε τὰς ἀκοὰς πρὸς διαβολάς, ὅξιν δὲ πρὸς ἄμυναν, ἀφειδῆς πρὸς χρημάτων ἐξάντλησιν, καὶ πρὸς συλλογὴν αἰτῶν ἀφειδέστερος. τὰ μὲν γὰρ ἀνῆλπισκε πρὸς οἰκοδομίας, τὰ δὲ ἔν' αὐτῷ κατορθοῦντο ὅσα οἱ εἰλίγχανε πρὸς βουλῆς, τὰ δὲ

3. οἰκία] οἰκία P.

cida uterque in eum impetum facerent, occidereque in animo haberent, quoniam poena ex legibus constituta eos mulctavit, in crucem actus est, hocque supplicio pro recta conscientia et legum observatione affectus. Inde factum est, ut qui alterius erant factionis cum a domiciliis suis fugissent, et a nemine usquam exciperentur hospitio, sed velut scelera ubique exagitarentur, tendere insidias viatoribus, compilare, caedes facere coeperint, usque eo ut omnia loca nece imminuta, direptione, et reliquis id genus maleficiis redundarent. Interdum animo in contrariam sententiam mutato, eius generis homines interfecit, legumque permisit potestati etiam eos quos ante passus fuisset more Barbarorum in civitatibus impia scelera consciscere. Sed ad ista singillatim persequenda mihi nec tempus suppetit nec facultas dicendi. Atque ea, quae diximus, satis esse poterunt ad coniecturam de reliquis eius facinoribus faciendam.

EX IOANNE ZONARA.

Iustiniano principatum adepto, non unius, sed duorum potestas fuit, cum uxor eius non minus ipso, ac potius plus posset. Fuit hic Imperator adita facilis, ad poenam irrogandam aequae promptus atque ad crimina audienda; pecuniam et temere profudit, et per fas ac nefas comparavit; aliam in aedificia, aliam ad exequenda consilia sua, aliam in

εἰς πολέμους καὶ τὰς πρὸς τοὺς ἀνθισταμένους ταῖς αὐτοῦ θελήσεισιν ἔριδας. ὁθεν αἰεὶ χρημάτων δεόμενος, ἐξελέγετο ταῦτα ἐκ τρόπων οὐκ εἰαγῶν, καὶ χάριτας ἤδει τοῖς προφάσεσιν αὐτῷ τοῦ ἀργυρολογεῖν ἐφενρίσκουσι. καὶ οὐχ ὁ μὲν οὕτω δέκετο, ἡ δὲ βασιλὶς ἡλατιτοῦτο κατὰ τι τοῦ αὐτοκράτορος ἢ πρὸς ἔξου- 5 σίαν, ἢ πρὸς χρημάτων κτήσιν ἐκ τρόπου παντός. ἐδύνατο γὰρ πολλῷ τῷ μέσῳ τοῦ ξυνευνέτου ἐπέκεινα. ἦν δὲ καὶ ποριμωτώτη πρὸς εὗρεσιν καινοτέρων καὶ πολυτρόπων ἐπινοιῶν. ἐντεῦθεν τοῖς ὑπηκόοις διχόθεν αἱ συμφοραί· οἳ τε γὰρ ἐτήσιοι δασμοὶ ἐπὶ μεῖζον ἐξήροντο καὶ καινοὶ προσεπινενόητο, καὶ οἱ μὲν ὥς μὴ 10 περὶ τὴν εἰς τὸ θεῖον δόξαν ὀρθῶς διακείμενοι, οἱ δὲ ὥς ἀκολάστως βιοῦντες ἢ ἀσελγῶς ἐκολάζοντο καὶ τὰς περιουσίας ἀφῆρηντο, οἱ δὲ διὰ τὰς πρὸς ἀλλήλους διαφοράς, καὶ ἄλλοι ἐξ ἄλλων τρόπων καὶ ἕτεροι ἐξ ἐτέρων. πάντας γὰρ ἀπαριθμεῖν μακρὺς ἂν δέοιτο συγγραφῆς.

15

rem bellicam, et contentiones eorum, qui voluntati ipsius adversabantur, insumendo. Ita factum, ut cum pecunia semper egeret, eam rationibus parum honestis compararet, ac gratiam haberet iis, qui colligendi argenti vias ostenderent. Neque vero ille sic affectus erat; Imperatrix vero illi sive licentia, sive quovis modo faciendae pecuniae solertia cedebat. Sed et maritum longo intervallo potentia superabat, et novos, eosque varios quaestus ingeniosissime reperiebat. Hinc subditi gemino onere premebantur. Nam et annua tributa exaggerebantur, et nova excogitabantur. Alii, ut perperam de religione sentientes mulctabantur: alii ut immodeste et petulanter viventes opibus privabantur: alii ob contentiones inter sese: alii denique aliis de causis; quae omnes breviter recenseri nequeunt.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ ΑΝΕΚΔΟΤΑ. P 1

PROCOPII ANECDOTA.

ARGUMENTUM.

EX EDITIONE MALTRETI.

Antoninae genus et educatio. Belisario nupta dedit se adulteriis. Caede Silverii Papae Theodoram Aug. sibi conciliat. Eius flagitia cum Theodosio adolescente. Deprehenditur a Belisario: in delatores saevit: Photium filium suum insidiis petit. Theodosius fit Ephesi monachus. (Cap. 1.) Belisarius adversus Chosroem mittitur. Photium privignum suum hortatur ad necem Theodosii, ad Antoninam reversi. Res Orientis, et in his culpa Belisarii. Ex epistola Theodoraе Aug. ansam Chosroes carpendi Romanos arripit. (2.) Antoninam Belisarius in custodiam dat. Theodosius Antoninae amasium in templum confugit. Belisarius Byzantium revocatur. Photius Theodosium in vincla coniicit. Theodora in amicos Belisarii saevit: Theodosium Senatorem ad praesepium damnat: Antoninae Theodosium amasium reddit: Photium habet in carcere: asylum violat. Elabitur Photius monitu Zachariae prophetae in somnis visi. Fit monachus. (3.) Ob prolatam temere vocem, aegrotante Iustiniano, Buzes in carcerem subterraneum coniicitur. Exactoratur Belisarius. Indigna passum, tandem Theodora Antoninae condonat. Ioannina Belisarii filia Anastasio spondetur. Altera Belisarii in Italiam expeditio, infelix. Fortuna nihil aliud nisi divina providentia. (4.) Avaritia Belisarii in Italia: ab eo Ioannes se abalienat. Italiam Belisarius afflictam relinquit. Nuptiarum conciliatrix turpissima. Belisarius uxorius. Sergii perfidia ac crudelitas in Legatos. Solomon Pegasium, a quo pie monebatur, occidit: ab Imperatore absolutus, a Deo plectitur. (5.) Iustini senioris genus et patria. Cum esset Praetorianus, mortem evasit, Ioanne in somnis monito, ne illum occideret. Praetorianis ab Anastasio praeficitur. Fit Imperator, quamvis analphabetus. Nova subscribendi ars. Lucina Iustini uxor. Iustiniani ingenium. Auctor caedis Amantii ac Vitaliani. (6.) Factionum Circi licentia egregie describitur. Novitas in cultu corporis. Latrocinia ac caedes. Exarmatae Leges. Libido vaga. Uxoris mira in maritum fides. Iustiniani reprehensio. (7.) Iustinianus asino similis. Aerarium exhaurit: insanas moles in mari substruit: pecuniae quaerendae viam init iniustam: forma corporis Domitianum refert. De statua Domitiani narratio parum hactenus nota. Iustiniani mores, sane pessimi. (8.) Theodoraе genus obscurissimum: turpissima educatio: infamis corporis quaestus. Amasia Iustiniani. Theodotus Cucurbitinus

iniquissime habitus. Uxor Iustini non sinit Iustiniano nubere Theodoram. Iustini lege Senatoribus connubia cum scenicis ac meretricibus permessa. Quo die ad Imperium accitus Iustinianus. (9.) Auctoris iudicium de Iustiniani matrimonio cum Theodora. Quae forma corporis Theodorae. Eius consensio cum Iustiniano. (10.) Iustinianus nihil non mutat, ut nomen suum propaget, illud rebus multis indendo. Pecuniam profundit: sua prodigientia Barbaros allicit. Avaritiae causa Haereticos exagitat. Montanistarum horrenda desperatio. Samaritani ad Christum conversi, maximam partem ad Manichaeos et Polytheos deficiunt. Rustici Samaritani cum suo Rege caesi. Persequitur Iustinianus Gentiles, turpes puorum amatores, et Astrologos. (11.) Insignis fraus in Zenonem, in alios Senatores, et in Ioannem Edessenum, Iustinianus ac Theodora Daemones habiti. Iustinianus a Daemone fertur genitus: visus sine capite ambulare. Mira Monachi visio. Iustinianus non cibo, non somno, sed Veneri deditus. Rcm cum Lemuribus habet Theodora. Eius somnium. (12.) Iustiniani lenitas affectata: ira in supplices: favor impensus sacerdotibus: qualis pietas: consensio cum Theodora: levitas. Triboniani assentatio. Iustiniani amor et odium: avaritia: pretio fixae et refixae leges. Quinam illi carissimi. Eius perfidia. Ieiunia. (13.) Iustiniani barbaries. Iniqua iudicia. Nihil Senatui nisi nomen relictum. Pondera librae Themidis, aurum. Referendarii munus. Praetoriani extorquent iudicia. Leo Cilix auctor vendendi iuris. (14.) Theodorae crudelitas: cura corporis: fastus: pedum oscula: calumniae: saevitia: ignominiosa iniuria in Patricium: secessus in Heraeum. (15.) Theodora Amalasunthae parat exitium. Ad id Petrum inducit. Prisco insidiatur. Areobindum famulum pessime habet. Basianum crudelissime necat. Exagitat Diogenem. Theodorum torquet. (16.) Theodora in crucem agit Praefectum, quod Venetum damnarit. Meretrices ad meliorem frugem adigit. Nobiles feminas verat. Ioannem filium suum nothum occidit. Mulieribus adulteris patrociniatur. Episcopos, et Magistratus creat. Matrimonia nobilium curat. Saturnino meretricem despondet, et querentem illum, ceu puerum, flagro excipit. Acta in Ioannem Cappadocem. (17.) Clades a Iustiniano Orbi illatae. Africana calamitas. Belisarius male ex Africa revocatus. Italiae clades. Fines Imperii Gotthici. IncurSIONES Barbarorum in Europam. Saracenorum ac Persarum irruptiones. Iustinianus bellorum auctor. Praepostere Theologus. Strages civiles. Inundationes fluminum. Terrae motus. Pestilentia. (18.) Somnium de Iustiniani avaritia. Relictas ab Imp. Anastasio opes profundit. Subditos expilat: in Barbaros prodigus. (19.) Praefectus Faenaliitii. Instituta monopolia. Praetor plebis et Quaesitor nove creati. Deformata Quaestura. Triboniano succedit Iunilus: huic Constantinus. Utriusque mores. (20.) Aërium tributum. Rapacitas Praefectorum Praet. Phocae et Bessi integritas. Praefecturae locatae pretio. Lex de Praefecturis gratis dandis. Magistratus conductitii. Scelerati Reip. praefecti. Barbaris data grassandi copia. (21.) Ioanni Cappadoci Praefecto Praetorio subrogatur Theodotus: huic Petrus Barsames. Eius scelera. Collector. Frumenti putridi distributo. Petrus Theodorae carissimus ob Magiae peritiam. Iustiniani levitas. Petrus aerario praeficitur. Nummus aureus diminutus. (22.) Sublata vectigalium condonatio. De Annona, Impositione, ac Descriptione. Barbarorum Byzantii agentium multitudo. (23.) Vexati milites. Triplex eorum ordo. Quam inique a Logothetis habiti. Milites limitanei. Scholarii. Supernumerarii. Domestici et Protectores. Quinquennale donativum sublatum. (24.) Vexati institores. Nummularii. Sericorii. Serici pretium. (25.) Iacent Causidici: Medici et liberalium disciplinarum magistri. Sublata spectacula: sublati Consules. Pauperum vexatio. Romae Praetorianis relictum a Theodorico stipendium, itemque frumentum pauperibus D. Petri. Haec

Alexander Forficula resecat. Avertit Hephaestus assignatam a Diocletiano pauperibus Alexandrinis annonam. (26.) Rhodo Alexandriae Praefectus Pauli eiusdem urbis Antistitis impulsu et Iustiniani iussu Psocem Diaconum necat. Sententia Vigilii Papae Paulus deicitur solio. Iustinianus Rhodonem, Theodora Arsenium capite plectunt. Vigilii constantia. Faustinus Samarita reus ab Imp. absolvitur. (27.) Priscus Emesenus falsarius. Praescriptio centenaria Ecclesiis data. Longinus Prisci fraudem deprehendit. Hebraeos verat Iustinianus. (28.) Iustiniani dissimulatio rixam gravissimam parit. Eudaemonis et Euphratae haereditates occupat. Lex de haeredibus Senatorum. Iniqua Iustiniani sententia. Praesente illectus pecunia nec Venetis favet. (29.) Quae olim ratio cursus publici. Sublati a Iustiniano Veredarii plurimis in locis, et Exploratores. Eius ridiculum. Salutandi Imperatoris et Augustae mos. Regiae frequentia. (30.)

V 279^a ^{A 1} **Ο**σα μὲν οὖν Ῥωμαίων τῷ γένει ἔν τε πολέμοις ἄχρι δεῦρο ξυν-
 ηνέχθη γενέσθαι, τῇ δέ μοι δεδιήγεται, ἥπερ δυνατὸν ἐγεγόνει
 τῶν πράξεων τὰς δηλώσεις ὑπάσας ἐπὶ καιρῶν τε καὶ χωρίων ἐπι-
 τηδεῖων ἁρμοσαμένῳ· τὰ δὲ ἐνθὲνδε οὐκ ἔτι μοι τρόπῳ τῷ εἰ-
 ρημένῳ ξυγκρίσεται, ἐπεὶ ἐνταῦθα γεγράψεται πάντα, ὅποσα δὴ 5
 τετύχηκε γενέσθαι πανταχόθι τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς. αἴτιον δέ,
 ὅτι δὴ οὐχ οἷόν τε ἦν περιόντων ἔτι τῶν αὐτὰ ἐργασμένων ὄντων
 P 2 δεῖ ἀναγράφεσθαι τρόπῳ. οὔτε γὰρ διαλαθεῖν πλήθη κατασκό-
 πων οἷόν τε ἦν οὔτε φωραθέντα μὴ ἀπολωλέναι θανάτῳ οἰκτι-
 στω· οὐδὲ γὰρ ἐπὶ τῶν συγγενῶν τοῖς γε οἰκειοτάτοις τὸ θαρρεῖν 10
 εἶχον. ἀλλὰ καὶ πολλῶν τῶν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις εἰρημέ-
 νων ἀποκρύνεσθαι τὰς αἰτίας ἡναγκάσθη. τὰ τότε δ' οὖν
 τέως ἄρρητα μείναντα καὶ τῶν ἔμπροσθεν διεδηλωμένων ἐνταῦθά
 μοι τοῦ λόγου τὰς αἰτίας σημῆναι δεῖσει. ἀλλὰ μοι εἰς ἀγώνισιν

4. ἐνθὲνδε Alem. Vulgo ἐνθάδε. 7. ὅτι δὴ] δὴ om. P.
 8. δεῖ] δὴ A (i. e. editio Lugdunensis Alemanni). *ibid.*
 πλήθη κατασκόπων — προγεγενημένων (p. 11, 18.) „Exordium
 parte maxima mutilum in editione Lugdunensi hic damus integrum
 ex MS. cod. Mediolanensi.“ MALT. πλ * οἰόντες ἦν, οὔτε φωρα-
 θέντων μὴ ἀπολωλέναι θανάτῳ οἰκίστω. ὁ * συγγενῶν τοῖς γε
 οἰκειοτάτοις τὸ θαρρεῖν εἶχον. * ἀλλὰ καὶ πολλῶν τῶν ἐν * εἰ-
 ρημένων ἀποκρύνεσθαι τὰς αἰτίας ἡναγκάσθη. τότε δ' οὖν *
 καὶ τῶν ἔμπροσθεν διεδηλωμένων ἐντ * ἀλλὰ μοι εἰς ἀγώνισιν ἐτί-
 ραν ἰόντι * Θεοδώρῳ βεβιωμένων, βα * ξυμβαίνει, ὅτι δὴ μοι
 τὰ * φανησόμενα τοῖς ὅππ * παλαιότεραν τῇν ἀκοῇ * * εὐπορος
 ὑπὸ ἀμαθίας ἢ ἐς τῶν ο γεγενημένων A. 12. ἡναγκάσθη] *ἡναγκάσθη*
ἀπογρ. Holst. 13. ἄρρητα *ἀπογρ. Holst.* ἀπόφ-
 ῥητα P.

Romanae genti quae ad hanc ferme diem in bellicis expeditionibus ac-
 cidere, ita plane narravi, ut rerum gestarum eventus suis quique tem-
 poribus ac locis, quoad eius fieri potuit, disponentur. Nunc reliqua
 haud libet simili ratione distinguere, cum in hunc locum conicere sit
 animus quae sparsim in ditione Romana contigere. Huiusce vero consi-
 lio etiam habeo causam, quod illa scribere qua maxime ratione oportuis-
 set, nequaquam expedire tum mihi videbatur, cum etiamnum superstites
 forent, qui ea perpetrassent. Certe latere ipse diutius non potuissem
 exploratores passim dispositos; neque supplicio crudelissimo non interire,
 si deprehensus fuisset: quando nec sanguine propinquis fidere tuto po-
 teram. Quin et multorum, quae in superioribus libris memoriae prodidi,
 silere causas coactus sum. Quare meum erit officium in hac parte hi-

ἰέραν ἰόντι χαλεπὴν τινα καὶ δεινῶς ἡμαχον τῶν Ἰουστινιανῶ τε
 καὶ Θεοδώρᾳ βεβιωμένων βαμβαίνειν τε καὶ ἀναποδίζειν ἐπὶ πλεί-
 στον ἐκεῖνο διαριθμουμένῳ ξυμβαίνει, ὅτι δὴ μοι ταῦτα ἐν τῷ B
 παρόντι γεγραψεται τὰ μῆτε πιστὰ μῆτε εἰκότα φανησόμενα τοῖς A 2
 5 ὁπισθοῖν γενησομένοις, ἄλλως τε ὁπηνίκα ἐπὶ μέγα ῥεύσας ὁ χρό-
 νος παλαιότεραν τὴν ἀκοὴν ἀπεργάζεται, δέδοικα μὴ καὶ μνθο- V 280
 λογίας ἀποίσομαι δόξαν κἂν τοῖς τραγωδοδιδασκάλοις τετάξο-
 μαι. ἐκείνῳ μέντοι τὸ θαρρεῖν ἔχων οὐκ ἀποδειλιάσω τὸν ὄγκον
 τοῦ ἔργου, ὥς μοι οὐκ ἁμαρτήρητος ὁ λόγος ἐστίν. οἱ γὰρ νῦν
 10 ἄνθρωποι δαημονέστατοι μάρτυρες τῶν πρύξινων ὄντες ἀξιόχρεω
 παράπομοι ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον τῆς ὑπὲρ αὐτῶν πίστεως ἔσον-
 ται. καίτοι με καὶ ἄλλο τι ἐς λόγον τόνδε ὀργῶντα πολλάκις ἐπὶ C
 πλείστον ἀνεχάτισσε χρόνον. ἐδόξασα γὰρ τοῖς ἐς τὸ ἔπειτα γε-
 νησομένοις ἀξύνφορον εἶσθαι τοῦτό γε, ἐπεὶ τῶν ἔργων τὰ πο-
 15 νηρότατα μάλιστα ξυνοίσει ἄγνωστα χρόνῳ τῷ ὑστέρῳ εἶναι, ἣ
 τοῖς τυράννοις ἐς ἀκοὴν ἤκοντα ζηλωτὰ γίνεσθαι. τῶν γὰρ κρα-
 τούντων αἰ τοῖς πλείστοις εὐπορος ἐπὶ ἀμαθίας ἢ ἐς τῶν προγε-
 γενημένων τὰ κακὰ μίμησις, καὶ πρὸς τὰ ἡμαρτημένα τοῖς πα-
 λαιοτέροις ῥᾶν τε καὶ ἀπονώτερον ἐς αἰὲ τρέπονται. ἀλλὰ με
 20 ὕστερον ἐς τῶνδε τῶν ἔργων τὴν ἱστορίαν τοῦτο ἤνεγκεν, ὅτι δὴ
 τοῖς ἐς τὸ ἔπειτα τυραννήσουσιν ἐνδηλον ἔσται ὥς μάλιστα μὲν

6. ἀπεργάζεται] ἀπεργάζεται apogr. Holst.

7. τραγωδοδιδα-

σκάλοις] Legebatur τραγωδοδιδασκάλοις.

ibid. τετάξομαι] τε-

τάξομαι apogr. Holst.

13. ἐδόξασα] ἐδόξαζον apogr. Holst.

14. ἀξύνφορον apogr. Holst. ἀσύμφορον P.

21. ὥς Alem.

Vulgo φ.

storiae, cum res silentio suppressas hactenus, tum earum, quae prius
 vulgatae sunt, causas edere. Sed aliud, molestum sane et difficillimum,
 repugnat; nimirum Iustiniani vita ac Theodorae, ad quam animum ap-
 pellens, tremo, longissimeque retrahor hac cogitatione, ea me iam scri-
 pturum, quae nec fide digna, nec verisimilia posteris videbuntur. Ac
 maxime cum harum rerum historiae longinquus temporis lapsus magnam
 vetustatem attulerit, vereor ne famam fabulatoris tum referam, et cum
 recitatoribus tragoediarum annumerer. At rursus me illud confirmat ve-
 tatque absterrieri gravitate materiae, quod nonnisi testata narro. Nam
 qui hodie vivunt, certissimi actorum testes, satis habent auctoritatis,
 ut fidem, quam illa habent, in consequens aevum producant. Quanquam
 et quiddam aliud me ad haec literis mandanda saepe impulsus diutissime
 repressit. Ea nempe haud in rem fore posteritati censebam: cum multo
 magis expediat futuro tempore ignorari improbissime facta, quam, ubi
 ad tyrannorum aures pervenerint, imitanda illis videri. Eorum enim,
 qui rerum potiuntur, plerisque expedita semper via est ad sequenda
 stulte maiorum vitia: atque illi facilius promptiusque ad prava prisco-
 rum facinora dilabi solent. Me vero ad eas res historia prodendas in-

D καὶ τὴν τίσιν αὐτοὺς τῶν ἀμαρτανομένων περιελθεῖν οὐκ ἀπεικὸς εἶη, ὅπερ καὶ τοῖσδε τοῖς ἀνθρώποις ξυνηνέχθη παθεῖν· ἔπειτα δὲ καὶ ἀνάγραπτοι αὐτῶν αἱ πράξεις καὶ οἱ τρόποι ἐς αἰ ἔσονται, ἀπ' αὐτοῦ τε ἴσως ὀκνηρότερον παρανομήσουσιν. τίς γὰρ ἂν τὸν Σεμιράμιδος ἀκόλαστον βίον ἢ τὴν Σαρδαναπάλλου καὶ 5 Νέρωνος μανίαν τῶν ἐπιγενομένων ἀνθρώπων ἔγνω, εἰ μὴ τοῖς τότε γεγραφόσι τὰ μνημεῖα ταῦτ' ἠλλείπτο; ἄλλως τε καὶ τοῖς τὰ ὅμοια πεισομένοις, ἂν οὕτω τίχοι, πρὸς τῶν τυράννων οὐκ ἀκερδὴς αὕτη παντάπασιν ἢ ἀκοή ἔσται. παραμυθῆσθαι γὰρ οἱ δυστυχοῦντες εἰώθασιν τῷ μὴ μόνοις σφίσι τὰ δεινὰ ξυμπε- 10 σεῖν. διὰ τοι ταῦτα πρῶτα μὲν ὅσα Βελισαρίῳ μοχθηρὰ εἰργασται ἐρῶν ἔρχομαι· ὕστερον δὲ καὶ ὅσα Ἰουστινιανῷ καὶ Θεοδώρα μοχθηρὰ εἰργασται ἐγὼ δηλώσω.

P 3 α'. Ἦν τῷ Βελισαρίῳ γυνή, ἥς δὴ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐμνήσθην, ἀππουν μὲν καὶ πατρὸς ἡνιόχων, ἔν τε Βν-15 ζαντίῳ καὶ Θεσσαλονίκῃ τὸ ἔργον τοῦτο ἐνδειξαμένων, μητρὸς

1. αὐτοὺς τῶν Alem. αὐτῶν A. τῶν P. 5. τὸν Σεμ. A. τὸν om. P. *ibid.* Σαρδαναπάλλον] Vulgo Σαρδαναπάλον. 6. ἀνθρώπων ἔγνω, εἰ μὴ] ἀνθρώπων * μὴ A. 7. καὶ τοῖς — πεισομένοις] καὶ * μένοις A. *ibid.* ταῦτ'] ταῦτα apogr. Holst. 9. παντάπασιν — λόγοις ἐρρήθη (p. 13, 15.)] πάντα * παραμυθῆσθαι γὰρ οἱ δυστυχοῦντες εἰώθασιν, τῷ μὴ μόνοις * τίτ. διὰ τοι ταῦτα πρῶτα μὲν ὅσα βελισαρίῳ μοχθηρὰ * ὕστερον δὲ καὶ ὅσα Ἰουστινιανῷ καὶ Θεοδώρα μοχθηρὰ εἰργασται, ἐγὼ * δὴ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις, ἐμνήσθην ἀππουν * λονίῃ τὸ ἔργον τοῦτο ἐνδειξαμένων. * τη τὰ πρότερα μᾶλλον τινὰ βιώσασα * τοῖς πολλὰ ὁμιληκνῖα καὶ * σαρτίῳ γυνή γέγονε. μήτηρ ἦδη * * εἶναι. ξυγκαλύπτειν * * λόγος ἐρρήθη A. 12. ἐρῶν apogr. Holst. ἐρεῖν P.

duxit, quod qui tyrannidem in posterum exercebunt, facile sibi horum hominum exemplo persuadere poterunt, quae ipsos etiam malefactorum maneat animadversio. Deinde fortasse veriti ne vita moresque sui aeternae posterorum memoriae tradantur, haud ita ad peccandum praecipites erunt. Quotus enim quisque hominum, qui deinde vixerunt, perditam Semiramidis vitam, vel Sardanapali aut Neronis dementiae nosset, nisi haec historiis commendata fuissent? In primis, si qui forte iis, quae hic narrantur, similia a tyrannis olim patientur, illis non omnino inutile erit ista audire. Solent enim miseri eo se consolari, quod non soli sint, quibus acciderint calamitates. Quamobrem primo quidem quae Belisario flagitiose commissa, deinde quae Iustinianus ac Theodora scelerate gesserunt, ego narrabo.

1. Belisarii coniux, de qua feci in superioribus libris mentionem, avum quidem et patrem aurigas habuit, hanc artem Byzantii ac Thessalonicae professos, matrem vero ex earum numero, quae in thymele

δὲ τῶν τινος ἐν Θυμέλῃ πεπορνευμένων. αὕτη τὰ πρότερα μάχ-
 λον τινὰ βιώσουςα βίον καὶ τὸν τρόπον ξερωγνῖα, φαρμακεῦσι
 τε πατρώοις πολλὰ ὠμίληκνῖα, καὶ τὴν μάθησιν τῶν οἱ ἀναγ-
 καίων ποιησαμένη, ἐγγυητὴ ὕστερον Βελισαρίῳ γυνὴ γέγονε, μή-
 5 τηρ ἤδη παίδων γενομένη πολλῶν. εὐθὺς μὲν οὖν ἡξίου μοιχεύ-
 τρια τὸ ἐξ ἀρχῆς εἶναι, ξυγκαλύπτειν μέντοι τοῦτον τοῦτο ἐν
 σπουδῇ εἶχεν, ἐγκαταδυομένη τοῖς οἰκείοις ἐπιτηδείασιν, οὐδὲ B
 τι πρὸς τοῦ ξυνοικοῦντος δειμαίνουσα δέος (οὔτε γὰρ αἰδῶ τινα
 ἔργον ὁτιοῦν ἔλαβε πώποτε καὶ τὸν ἄνδρα μαγγανίαις πολλαῖς
 10 κατέληφεν), ἀλλὰ τὴν ἐκ τῆς βασιλίδος ἱποπτεύουσα τίσιν. λίαν
 γὰρ ἐς αὐτὴν ἡ Θεοδώρα ἡγριαινέτο τε καὶ ἐσεσθήρει. ἐπεὶ δὲ αὐ-
 τὴν ἐν τοῖς οἱ ἀναγκαιοτάτοις ὑπορρήσασα χειροθήη πεποιήται,
 πρῶτα μὲν Σιλβέριον διαχρησασμένη τρύπῃ ὥπερ ἐν τοῖς ὀπισθεν
 λώοις εἰρήσεται, ὕστερον δὲ Ἰωάννην κατεργασασμένη τὸν Καπ-
 15 πδόκην, ὥσπερ μοι ἐν τοῖς ἐμπροσθεν λόγοις ἐρρήθη, ἐνταῦθα
 δὴ ἀδίστοτερόν τε καὶ οὐκ ἔτι ἀποκρυπτομένη ἄπαντα ἐξυμάρτά- C
 νων οὐδαμῇ ἀπῆξεν.

1. τῶν τινος Suidas s. v. Θυμέλῃ. Legebatur τῶν τινος τῶν.
 ibid. αὕτη — ὠμίληκνῖα] Suidas s. v. μάχλος, et partim s. v. ξε-
 ρωγνῖα et φαρμακεῖς. ibid. τὰ πρότερα] τὸ πρότερον Sui-
 das.

2. καὶ τῶν] καὶ om. Suidas. 4. ἐγγυητὴ — ἐξῆς
 εἶναι] Suidas s. v. ἐγγυήσασθαι. ibid. Βελισαρίῳ] βελισσα-
 ρῳ apogr. Holst. ibid. μήτηρ pone παίδων Suidas. 5. μὲν
 οὖν] μὲν om. Suidas. 6. ἐξ ἀρχῆς] ἐξῆς Suidas. ibid. μέν-
 7. τοι apogr. Holst. μὲν P. 7. ἐγκαταδυομένη] οὐ καταδυομένη
 apogr. Holst. correctum. ibid. οὐδέ — πώποτε] Suidas s. v.
 δειμαίνει. οὐδέ τι πρὸς τοῦ Suidas. οὐδέ τὸ πρὸς τοῦ apogr.
 Holst. οὐδέ τοῦ P. 8. γὰρ om. Suidas. 9. ὁτιοῦν om.
 Suidas. ibid. ἔλαβε] ἐλάβανε Suidas. ibid. καὶ τὸν ἄν-
 10. δρα μαγγανίαις πολλαῖς κατέληφεν ex apogr. Holst. addidi.
 11. ἡ Θεοδώρα] ἡ om. apogr. Holst. ibid. ἐσεσθήρει Suidas s.
 v. ἐσεσθήσαν. Legebatur ἐμεμήνει. 12. τοῖς οἱ] οἱ om. apogr.
 Holst. 13. ὥσπερ apogr. Holst. ὥσπερ P. 16. ἀδίστοτερον]
 ἀσελγέστερον A. ibid. ἀποκρυπτομένη] ἀποκρυπτομένη Pm.

prostituent pudicitiam. Ac prius illa vitae genus secuta imprisissimum,
 dissoluta, cum veneficiis patriis versata diu, et apprime edocta quae ad
 res ipsius maxime faciebant, desponsa deinde Belisario fuit, cum iam
 nullam sobolem suscepisset. Extemplo autem eam libido perpulit, ut in
 posterum esset adultera. Cumque in studia sua illa sese immergeret,
 factum quidem oculere nitebatur, non quod vereretur maritum: nam
 ipsam nullius unquam flagitii puduit et maritum multis iam praestigiis
 occupaverat: sed ne ab Augusta male multaretur: etenim Theodora in
 illam animo exasperata odio furebat. Postea vero quam Augustam mi-
 tigavit obsequio, et opera illi in summi momenti coeptis impensa, pri-
 mum quidem vita eo modo, de quo postea, erepta Silverio, dein autem
 Iohanni Cappadoci illata, ut supra dixi, pernicie, intemperantius palam-
 que peccare nihil pensi habuit.

Ἦν δέ τις νευνίος ἐκ Θερύκης ἐν τῇ Βελισσαρίου οἰκίᾳ, Θεο-
δόσιος τοῦτομα, δόξης γενοῦς ἐκ πατέρων Εὐνομιανῶν καλου-
μένων. τοῦτον, ἡνίκα ἐς Λιβύην ἀποπλεῖν ἐμελλεν, ἔλουσε μὲν
V 231 ὁ Βελισάριος τὸ θεῖον λουτρὸν καὶ χερσὶν ἀνελόμενος ἐνθένδε οἰ-
κίαις εἰσποιητὸν ἐποίησατο ξὶν τῇ γυναικὶ παῖδα, ἥπερ εἰσποιεῖ-5
σθαι Χριστιανοῖς νόμος, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἡ Ἀκτωνίνα τὸν Θεοδό-
A 3 σιον, αἶτε παῖδα ὄντα ἱερῷ λόγῳ, ἡγάπα τε ὡς τὸ εἰκὸς καὶ τοῖς
D μάλιστα ἐπιμελομένη ὑφ' αὐτὴν εἶχεν. εἰθ' ὕστερον αὐτοῦ ἐρα-
σθεῖσα ἐκτόπως ἐν τῷ διάπλῳ τούτῳ καὶ κατακορῆς γεγυνῖα τῷ
πάθῃ ἀπεισεῖσατο μὲν θείων τε καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων δέος 10
τε καὶ αἰδῶ ξύμπασαν, ἐμίγνυτο δὲ αὐτῷ τὰ μὲν πρῶτα ἐν πα-
ραβύστῳ, τελευτῶσα δὲ καὶ οἰκετῶν καὶ θεραπαινίδων παρόν-
των. κάτοχος γὰρ ἤδη τῷ πόθῳ τούτῳ γεγεννημένη καὶ διαφα-
νῶς ἐρωτόληπτος οὕσα οὐδὲν ἔτι τοῦ ἔργου κῶλυμα ἔβλεπε. καὶ
ποτε ὁ Βελισάριος ἐπ' αὐτοφώρῳ τὴν πρῶξιν λαβὼν ἐν Καρχη-15
P 4 δόνι ἐξηπάτητο πρὸς τῆς γυναικὸς ἐκίῳν γε εἶναι. ὁ μὲν γὰρ
ἄμφω ἐν δωματίῳ καταγείῳ εὐρὼν ἐμιμήνει, ἡ δὲ οὔτε ἀποδει-
λιάσασα οὔτε καταδυσαμένη τῷ ἔργῳ τούτῳ, Ἐνταῦθα, ἔφη, τῶν

1. Βελισσαρίου] βελισσαρίου A, quae ubique duplici σ utitur.
3. ἔλουσε — νόμος] Suidas. s. v. ἔλουσε, τὸν δὲ Εὐνομιανόν
ἔλουσε B. τὸ θεῖον λουτρὸν, χερσὶ δὲ οἰκίαις ἀνελόμενος εἰσ-
ποιητὸν ἐποίησατο παῖδα — νόμος. 8. εἰθ' ὕστερον ἐρασθεῖ-
σα αὐτῆς ἐν παραβύστῳ Suidas s. v. ἐκτόπως. 9. ἐκτόπως]
ἐκτόπως Pm inepte. *ibid.* γεγυνῖα] γεγυνῖα Suidas s. v.
κατακορῆς. 11. ἐμίγνυτο δὲ αὐτῷ] ἡρσάθη αὐτοῦ Suidas s.
v. ἐν παραβύστῳ. 13. τούτῳ] τούτου Suidas s. v. κάτοχος.
15. Βελισάριος] Βελισσάριος P hic et infra saepius. *ibid.* ἐπ'
— ἐκίῳν γε εἶναι] Suidas s. v. ἐπ' αὐτόπῳ. 17. δωματίῳ]
Vulgo δωματεῖο.

Adolescens nomine Theodosius, parentibus, qui cum Eunomianis sentirent, in Thracia natus, domi apud Belisarium versabatur: quem ipse iamiam in Africam transmissurus, divino lavacro lustratum suis exceperat manibus, et una cum uxore sua filium adoptaverat, quo Christiani more consueverunt liberos adsciscere. Ex eo Theodosium Antonina, quippe sacro ritu filium, amare, ut par erat, omnemque eius curam suscipere, dictoque audientem habere. Deinde vero ea navigatione in incredibilem adolescentis amorem incidit; quo penitus imbuta, omnem abiecit divinarum, humanarumque legum formidinem ac verecundiam. Cum eo principio quidem clanculum consuevit; denique inspectantibus etiam vernulis et ancillis; nam nihil suae libidini impedimento esse putavit, quando perditae amore capta, eo iam palam duceretur. Ipse Belisarius aliquando apud Carthaginem manifesto rem deprehendit, verum ab uxore delusus est non invitus. Nam ille subterraneo in cubiculo cum ambos una comperisset, pene furentis in modum commotus est. Antonina eam ob rem nec expavit, nec vitavit conspectum, sed, *huc*, inquit, *in*

λαφύρων τὰ τιμιώτατα σὺν τῷ νεανίᾳ κρύψουσα ἦλθον, ὥς μὴ
 ἐς βασιλεία ἔκπυστα γένηται. ἡ μὲν οὖν ταῦτα σκηπτομένη εἶπεν,
 ὁ δὲ ἀναπεισθῆναι δόξας ἀφῆκε, καίπερ τῷ Θεοδοσίῳ ἐκκελυμέ-
 νον τὸν ἱμάντα ὀρῶν τὸν ἀμφὶ τὰ αἰδοῖα τὰς ἀναξυρίδας ξυν-
 δέοντα. ἔρωτι γὰρ τῆς ἀνθρώπου ἀναγκασθεὶς ἐβούλετό οἱ τὴν
 τῶν οἰκείων ὀφθαλμῶν θάλασσαν ὥς ἥκιστα ἀληθίζεσθαι. τῆς δὲ
 μαγλοσύνης αἰεὶ προϊούσης ἐς κακὸν ἄφατον οἱ μὲν ἄλλοι θεώμε- B
 νοι τὰ πραττόμενα ἐν σιωπῇ εἶχον, δοῦλη δὲ τις Μακεδονία ὄνο-
 μα ἐν Συρακούσαις, ἡνίκα Σικελίας ἐκράτησε Βελισάριος, ὄρκοις
 10 δεινотάτοις τὸν δεσπότην καταλαβοῦσα, μὴ ποτε αὐτὴν τῇ κεκτη-
 μένῃ καταπροήσεσθαι, πάντα αὐτῷ λόγον ἐξήνεγκε, δύο παιδά- A 4
 ρια πρὸς μαρτυρίαν παρασχομένη, οἷς δὴ τὰ ἀμφὶ τὸν κοιτῶνα
 ὑπηρετεῖν ἐπιμελὲς ἦν. ταῦτα μαθὼν Βελισάριος τῶν οἱ ἐπομέ-
 νων τινὶ τὸν Θεοδόσιον ἐκέλευσε διαχειρίσασθαι. ὁ δὲ προμα-
 15 θῶν εἰς Ἐφεσον φεύγει. τῶν γὰρ ἐπομένων οἱ πλεῖστοι τῷ ἀβε-
 βαίῳ τῆς τοῦ ἀνθρώπου γνώμης ἡγμένοι ἀρῆσκειν τὴν γυναῖκα
 μᾶλλον ἐν σπουδῇ εἶχον ἢ τῷ ἀνδρὶ δοκεῖν εὐνοϊκῶς ἔχειν, οἳ γε C
 καὶ τὰ σφίσις ἐπικείμενα τότε ἀμφ' αὐτῷ προὔδοσαν. Κωνσταν-
 τίνος δὲ Βελισάριον ὀρῶν περιώδυνον γεγονότα τοῖς ξυμπεισοῦσι,
 20 τὰ τε ἄλλα συνήλγει καὶ τοῦτο ἐπιῖπεν ὥς Ἐγώ γε θῦσον ἂν τὴν
 γυναῖκα ἢ τὸν νεανίαν κατειργασάμην. ὅπερ Ἀντωνίνα μαθοῦσα,
 κερκυρμένως αὐτῷ ἐχαλέπαινε, ὅπως ἔγκοτα ἐνδείξεται τὸ εἰς

4. ξυνδέοντα] δέοντα Suidas s. v. ἀναξυρίς.

σθαι Maltretus.

20. Ἐγώ γε] Vulgo ἐγώ τε.

14. διαχρήσα-

22. ἐγκοτα]

εἰκότως Pm. ἔγγιστα Vat.

*latebris pretiosissima quaeque spoliūrum cum adolescentulo reconditura
 veni, ne qua istorum fama ad Caesarem perveniret. Isthac illa quidem
 simulavit; hic autem rem et facile dissimulavit, et sibi persuaderi pas-
 sus est; licet Theodosio ligulam, quae circa pudenda subnectit femora-
 lia, solutam observasset. Nam mulieris victus benevolentia, maluit vera
 non esse credere, quae sibi oculorum etiam fide probarentur. Ita in
 dies gliscente in incredibile malum lascivia, caeteri quidem si'entio fla-
 gitium inspectarunt, famula vero Macedonia nomine, post debellatam a
 Belisario Siciliam, Syracusis hero sanctissimi iurisiurandi fide primum
 obstricto, ne unquam Antoninae proderetur, totam ei fabulam detexit,
 datis praeterea testibus duobus a cubiculo famulis. Re comperta, Bel-
 sarius quibusdam ex stipatoribus suis necem imperat Theodosii; ille de-
 tectis insidiis Ephesum aufugit. Nam assectatores ingenii Belisarii mo-
 bilitate inducti malebant uxori gratum facere quam videri benevolen-
 tiam mariti aucupari. Quamobrem iussa contra Theodosium eidem pro-
 didere. Constantinus hoc rerum casu vehementer Belisarii moerentis vi-
 cem condoluit, atque illud dictitavit: Ego mulieri citius interitum quam
 adolescenti parassem. Hoc audito Antonina, animo penitus addito illi
 succensuit, ut eo gravius in eum acerbiter evomeret. Nam erat ad*

αὐτὸν ἔχθος. ἦν γὰρ σκορπιώδης τε καὶ ὀργὴν σκοτεινή. οὐ πολλῷ δὲ ὕστερον ἢ μαγγανύσασα ἢ θωπεύσασα πείθει τὸν ἄνδρα ὥς οὐχ ὑγιὲς τὸ κατηγορήμα τὸ ταύτης γένοιτο· καὶ ὃς Θεοδόσιον μὲν μελλήσει οὐδεμιᾷ μετεπίμψατο, Μακεδονίαν δὲ καὶ
 D τὰ παιδία τῇ γυναικὶ ἐκδοῦναι ὑπέστη. οὗς δὲ ἅπαντας πρῶτα 5
 τὰς γλώττας, ὥσπερ λέγουσιν, ἀποτεμοῦσα, εἴτα κατὰ βρυχὴν κρεουργήσασα καὶ θυλακίοις ἐμβεβλημένη ἐς τὴν θάλατταν ὀκνήσει οὐδεμιᾷ ἔρριψε, τῶν τινος οἰκετῶν Εὐγενίου ὄνομα ὑπουργήσαντός οἱ ἐς ἅπαν τὸ ἄγος, ᾧ δὴ καὶ τὸ ἐς Σιλβέριον εἰργασται μίσμα. καὶ Κωνσταντῖνον δὲ οὐ πολλῷ ὕστερον Βελισά- 10
 ριος τῇ γυναικὶ ἀναπεισθεὶς κτείνει. τὰ γὰρ ἄμφι τῷ Πραισιδίῳ καὶ τοῖς ξιφιδίοις τηνικάδε ξυνηνέχθη γενέσθαι ἅπερ μοι ἐν τοῖς
 A 5 ἔμπροσθεν λόγοις δεδήλωται. μέλλοντος γὰρ τοῦ ἀνθρώπου ἀφίσθαι, οὐ πρότερον ἀνῆκεν ἢ Ἀντωνίνα, ἕως αὐτὸν τοῦ λόγου
 P 5 ἐτίσατο, οὐπερ ἐγὼ ἀρτίως ἐμνήσθην. καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἔχθος 15
 μέγα περιεβάλλετο ὁ Βελισάριος ἔκ τε βασιλέως καὶ τῶν ἐν Ῥωμαίοις λογίμων ἀπάντων.

Ταῦτα μὲν οὖν τῇδε κεχώρηκε. Θεοδόσιος δὲ οὐκ ἔφη ἐς Ἰταλίαν ἀφίξεσθαι οἷός τε εἶναι, ἵνα δὴ τότε διατριβὴν εἶχον Βελισάριός τε καὶ Ἀντωνίνα, ἣν μὴ Φώτιος ἐκποδὼν γένηται. ὁ 20
 γὰρ Φώτιος πρόχειρος μὲν φέσει ἐς τὸ δύνεσθαι ἦν, ἣν τις αὐ-

1. ἔχθος P et cod. Mediol. ἄχθος A. *ibid.* σκορπιώδης] Suidas s. v. σκορπιαίνεσθαι. 11. περισιδίῳ A. 19. ἵνα δὴ] ἵνα ἡδη A.

indignationem tegendam et animi virus exerendum comparata. Non ita multo post aut veneficiis, aut blandis verborum illecebris falso in se conflata accusationem persuadet coniugi. Ille nihil moratus Theodosium accersit; Macedoniam vero famulam, ambosque pueros uxori se dediturum pollicetur; quos Antonina linguis, ut fertur, primum resectis, et membratim concisos, sacculis ad extremum inclusos in altum illico demergit. Fuit illi minister sceleris quidam ex famulis Eugenius nomine, qui et commissi contra SILVERRIUM piaculi satelles fuerat. Tandem Constantinum etiam suasu coniugis e medio sustulit Belisarius. Nam quae de sicis, Praesidioque prioribus libris narravimus, eo ferme tempore contigerunt. Ubi enim Constantinus iniuriarum in Belisarium et Praesidium erat absolvendus, non prius destitit Antonina quam eius vocis, cuius paulo ante memini, ab illo poenas exegisset. Quamobrem magnam Belisarius cum Imperatoris tum Romanorum procerum in se concitavit invidiam.

Theodosius in Italiam (ubi tum Belisarius et Antonina degebant) se minime venturum respondit, nisi Photius inde longius amandaretur. Nam ea erat natura Photius, ut valde aegro ferret animo, si quis apud aliquem videretur se esse potior. Igitur secundis Theodosii rebus con-

τοῦ παρ' ὁτιωοῦν δύνηται μῦλλον, ἐν μέντοι τοῖς ἀμφὶ Θεοδο-
σίῳ καὶ δικαίως ἀποπνίγεσθαι οἱ ξυνέβαινεν, ὅτι δὴ αὐτὸς μὲν V 282
καίπερ υἱὸς ὢν ἐν οὐδενὶ ἐγίγνετο λόγῳ, ὁ δὲ δυνάμει τε πολλῇ
ἐχρήτο καὶ χρήματα μεγάλα περιεβάλλετο. λέγουσι γὰρ αὐτὸν B
5 ἐκ Καρχηδόνος τε καὶ Ῥαβέννης ἐς ἑκατὸν κεντηνάρια ἐξ ἀμφοῖν
παλατίοις συλήσαντα ἔχειν, ἐπεὶ καὶ μόνῳ κατ' ἐξουσίαν δια-
χειρίσαι ταῦτα ξυνέβη. ἡ δὲ Ἀντωνίνα ἐπεὶ τὴν Θεοδοσίον γνῶ-
μην ἔμαθεν, οὐ πρότερον ἀνῆκεν ἐνεδρεύουσά τε τὸν παῖδα καὶ
φρόνις τισὶν ἐπιβουλαῖς αὐτὸν μετιοῦσα, ἕως καταπράξασθαι
10 ὅσῃσιν αὐτὸν μὲν ἐνθάδε ἀπαλλαγέντα ἐς Βυζάντιον ὁδῶ ἵναι,
οὐκ ἐτι φέρειν τὰς ἐνέδρας οἷον τε ὄντα, τὸν δὲ Θεοδοσίον ἐς τὴν
Ἰταλίαν παρ' αὐτὴν ἔχειν. οὗ δὴ κατακόρως τῆς τε τοῦ ἐρωμέ-
νου διατριβῆς καὶ τῆς τοῦ ἀνδρὸς εὐθείας ἀποναμένη χρόνον
ὑστερον ξὺν ἀμφοῖν ἐς Βυζάντιον ἔκειν. ἐνθα δὲ Θεοδοσίον ἐδε- C
15 δίσσετο τὸ συνειδέναι καὶ ἔστρεφεν αὐτοῦ τὴν διάνοιαν. λήσειν
γὰρ ἐς τὸ παντελὲς οὐδαμῇ ᾤετο, ἐπεὶ τὴν γυναικα ἐώρα οὐκ ἐτι
τὸ πάθος ἐγκρυψιάζειν οἷαν τε οὔσαν, οὐδὲ κεκρυμμένως ἐξερω- A 6
γίναι, ἀλλὰ διαρρήδην μοιχαλίδι εἶναι τε καὶ ὀνομάζεσθαι ὥς
ἦμισα ἀπαξιοῦσαν. διὸ δὴ αὐθις ἐς τὴν Ἐφεσον ἀφικόμενος καὶ
20 ἀποθριζάμενος ἥπερ εἰθισται ἐνέγραψεν εἰς τοὺς μιοναχοὺς κα-
λουμένους αὐτόν. τότε δὲ κατ' ἄκρας ἐμάνη καὶ τὴν ἐσθῆτα

1. δύνηται Alem. P. αὐτῇ δύνηται A. ἂν τι δύνηται Reiskius.
2. ὅτι δὲ Alem. P. ὅτι δὲ A. 10. ἐνθάδε] ἐνθ' ἐνδε Pm.
13. ἀποναμένη] Vulgo ἀπονάμενη. 14. Θεοδοσίον A. Θεο-
δόσιος P. 15. τὸ Alem. τῷ AP. 19. ἀπαξιοῦσαν Alem. P.
ἀξιοῦσαν A.

tabescere illi quidem non sine causa videbatur, cum, etsi filius, nullo haberetur loco; contra vero Theodosius multum polleret, ingentibusque afflueret opibus. Nam ea fama erat, ex aerariis Carthaginis et Raven-
nae ad decem millia pondo auri eum depeculatum fuisse, cum sine col-
lega, summaque autoritate eas illi pertractare pecunias obvenisset. In-
terea tum Antonina Theodosii percepit animum, non antea desiit adver-
sus filium ex insidiis agere, et arte pene parricidalis eum circumvenire,
donec obtinuit ut is excederet tot insidiis ferendis impar, Byzantium-
que contenderet; Theodosius vero ad se in Italiam veniret, ubi et ama-
sii consuetudine, et coniugis fatuitate abunde iam oblectata, tandem
utroque comite Byzantium appulit. Hic vero coepit Theodosius con-
scientia perterriti, et in diversas partes agitare consilium. Nam latere
demum posse minime sibi persuadebat, cum feminam nequire amplius
occultare libidinem cerneret, sed effracto iam aperte animo diffluere,
nec ferre graviter publicam adulterii opinionem atque infamiam. Quam-
obrem Ephesum repetit, comaque, sicut fieri consuevit, detonsa, in albo
monachorum conscribi voluit. Tum vero Antonina prorsus insanire, ve-

ξὺν τῇ διαίτῃ ἐς τρόπον μεταβαλοῦσα τὸν πένθιμον περιῖει συ-
 χνά κατὰ τὴν οἰκίαν κωκύνουσα, ὀλολυγῇ τε κεχρημένη ὠλοφύρετο
 D οὐκ ἀπολειμμένου τάνδρως, ὁποῖον αὐτῇ ἀγαθὸν ὠλώλει, ὥς
 πιστὸν, ὥς εὐχαριν, ὥς εὐνοϊκὸν, ὥς δραστήριον. τελευτῶσα
 δὲ καὶ τὸν ἄνδρα ἐς ταύτας δὴ ἐπαγαγομένη τὰς ὀλοφύσεις ἐκά- 5
 θισεν. ἔκαμε γοῦν ὁ ταλαίπωρος τὸν ποθεινὸν ἀνακαλῶν Θεο-
 δόσιον. ὕστερον καὶ ἐς βασιλέα ἐλθὼν, αὐτόν τε καὶ τὴν βασι-
 λίδα ἱκετεύων, ἀνέπεισε Θεοδοσίον μεταπέμψασθαι, ἅτε ἀναγ-
 καῖον αὐτῷ κατὰ τὴν οἰκίαν ὄντα τε καὶ ἐσόμενον. ἀλλὰ Θεο-
 δόσιος ἀπέειπε μηδ' αὖ ἐνθένδε λέναι, ὥς ἀσφαλέστατα ἐμπεδώ- 10
 σιν ἰσχυρισάμενος τὸ τῶν μοναχῶν ἐπιτήδευμα. ἦν δὲ ἄρα ὁ
 λόγος κατάπλαστος, ὅπως ἐπειδὴν τάχιστα Βελισάριος ἐκ Βυζαν-
 τίου ἀποδημοίῃ, αὐτὸς παρὰ τὴν Ἀντωνίναν ἀφίκεται λάθρα.
 ὅπερ οὖν καὶ ἐγένετο.

- P 6 β'. Αὐτίκα Βελισάριος μὲν ὡς Χοσρόῃ πολεμῆσων ξὺν 15
 τῷ Φωτίῳ ἐστέλλετο, Ἀντωνίνα δὲ αὐτοῦ ἔμεινε; οὐκ ἐωθὸς
 αὐτῇ πρότερον τοῦτό γε. τοῦ γὰρ μὴ κατὰ μόνας τὸν ἄνθρω-
 πον καθιστάμενον ἐν αὐτῷ τε γενέσθαι καὶ τῶν ἐκείνης μαγγα-
 νευμάτων ὀλιγωροῦντα φρονῆσαι τι ἄμφ' αὐτῇ τῶν διόντων,
 πανταχόσε τῆς γῆς ξὺν αὐτῷ στέλλεσθαι ἐπιμελὲς οἱ ἐγένετο. 20
 ὅπως δὲ καὶ αὐθις Θεοδοσίῳ παρὰ Ἀντωνίναν ἐσιτητὰ εἶη, Φώ-
 A 7 τιον ἐκποδῶν οἱ γενέσθαι ἐν βουλῇ ἐποιεῖτο. πελθεὶ τοίνυν τῶν

8. οὐκ ἀπολειμμένου] οὐκ ἀπολειμμένη Reisk.
 αὐτῇ Reisk.

ibid. αὐτῇ]

20. ἐγένετο] ἐγένετο Alem.

ste, victusque ratione prae se ferre moestitiam, identidem circumire do-
 mum lacrimans, eiulansque, illud lamentari marito etiamnum superstite,
 amissam viri optimi fidem, gratiam, benevolentiam, industriam; denique
 coniugem ipsum in eadem ita pertrahere lamentationes, ut impigre ille
 quidem elaboraret, quo adamatus revocaretur Theodosius. Tandem Caesarem
 adit, et Augustam, a quibus ut ille accersatur supplex demum
 impetrat, quippe qui sibi non in praesentia solum, sed et in posterum
 domi futurus esset pernecessarius. At inde negat se abiturum Theodo-
 sium, affirmatque esse iam animo ad monachorum institutum penitus
 confirmato. Haec tamen ita simulavit, ut cum primum Byzantio disce-
 deret Belisarius, ipse clam (ut et factum est) Antoninam conveniret.

2. Interea cum Photio Belisarius adversus Chosroem mittitur in
 expeditionem; Antonina, praeter morem pristinum, Byzantii subsistit:
 summopere enim curavit Belisario se comitem adiungendam, quo ille
 cunque terrarum pergeret, verita ne ubi solus esset, ad mentem ipse
 rediret, suisque neglectis praestigiis, de se opportunum aliquod iniret
 consilium. Igitur Theodosio ut ad se veniendi omnis pateret aditus,
 Photium de medio tollere molitur, suadetque nonnullis ex Belisarii sti-

Βελισαρίῳ ἐπομένων τινὺς ἰρὲσχελεῖν τε αὐτὸν ἐς αἰὶ καὶ προπη-
 λακίζειν, οὐδένα ἀνιέντας καιρόν· αὐτὴ τε γράφουσα ἐς ἡμέ- B
 ραν σχεδόν τι ἐκάστην διέβαλλέ τε διηγεκὲς καὶ ἐπὶ τῷ παιδὶ πάν-
 τα ἐκίνει. οἷς δὴ ὁ νεανίας ἀναγκασθεὶς διαβόλως ἔγνω τῇ μη-
 τρὶ χρῆσθαι, ἤκοντό τέ τινα ἐκ Βυζαντίου, ὃς δὴ ἀπήγγελε Θεο-
 δόσιον λάθρα ξὺν Ἀντωνίῳ διατριβὴν ἔχειν, παρὰ Βελισάριον
 ἐνθὺς εἰσάγει, φράζειν ἐπιστελλας τὸν πάντα λόγον. ἕπερ ἐπεὶ
 ὁ Βελισάριος ἔγνω, ὅξυ θυμωθεὶς ὑπερβυῶς παρὰ τοῦ Φωτίου
 πόδας ἐπὶ στόμα πίπτει, καὶ αὐτοῦ ἐδεῖτο τιμωρεῖν αὐτῷ πά-
 10 σχοντι ἔφ' ὧν ἤκιστα χρῆν ἀνόσιον ἔργον „Ω παῖ“ λέγων „γλυ-
 κύτατε, πατέρα μὲν τὸν σὸν ὅστις ποτὲ ἦν οὐδαμῇ οἶσθα, ἐπεὶ V 283
 σὲ ὑπὸ τιτθοῦ τρεφόμενον ἔτι καταλιπὼν ξυνεμετρήσατο τὸν ἐυν- C
 τοῦ βίον, οὐ μὴν οὐδὲ του τῶν αὐτοῦ ὦνῃσαι. ἦν γὰρ τὰ ἐς
 τὴν οὐσίαν οὐ λίαν εὐδαίμων. ἐπ' ἐμοὶ δὲ καίπερ ὄντι πατρῶϊ
 15 τραφεῖς, τὴν τε ἡλικίαν τηλικόσδε ἦς, ὥς σὸν εἶναι ἀμύνειν ἀδι-
 χονμένῳ μοι ἐς τὰ μάλιστα, ἔς τε ὑπάτων ἀξίωμα ἦκεις καὶ
 πλούτου περιβέβλησαι τοσόνδε χρήμα, ὥστε πατὴρ τε καὶ μήτηρ
 καὶ τὸ ξυγγενὲς ἄπαν ἔγωγε καλοῖμην ἄν, ὧ γενναῖε, καὶ εἶην
 δικαίως. οὐχ αἵματι γάρ, ἀλλὰ τοῖς ἔργοις εἰώθασι δῆτα σταθ-
 20 μᾶσθαι τὴν ἐς ἀλλήλους στοργὴν ἄνθρωποι. ὦρα σοι τοῖνυν μὴ

2. αὐτὴ τε Reisk. Vulgo αὐτὴ τε γάρ.

3. πάντα] πάντας

Alem. Male.

5. ἀπήγγελε P et MS. Alem. ἀπαγγέλλεσθαι A.

6. λάθρα addidi ex MS. Alem.

7. ἐπιστελλας] ἐπιτελλας Alem.

8. παρὰ Alem. P. ὡς παρὰ A.

13. οὐδὲ του Alem. οὐδὲ

τοῦ P.

15. τηλικόσδε] Legebatur τηλικούτῳσδε. *ibid.* ἦς]

ἡ A.

18. ξυγγενὲς A. συγγενὲς P.

19. οὐχ αἵματι γάρ]

οὐ ῥήμασιν Suidas s. v. σταθμᾶσθαι.

20. στοργὴν] ἀργὴν

Suidas.

patoribus, ne quem diem intermittant, quin eum provocent, probrisque insectentur; ipsa vero quotidianis fere litteris illum apud omnes traducebat, omnium in filium commovebat animos. Quare adolescens in matrem parare delationem denique cogitur. Ergo nescio quem Byzantio advenientem ad Belisarium introducit, qui Theodosii, Antoninaeque consuetudinem referat, et quemadmodum rem totam prosequatur, ipse praescribit. Quae cum Belisarius accepisset, vehementi admodum incensus ira, ad Photii pedes procumbit, imploratque, ut se velit ulcisci tanta lacessitum a quibus minime deberet flagitiorum impietate. Et, o fili, inquit, suavissime, patrem tu quidem tuum quis fuerit ignoras; nam te adhuc nutrix alebat, cum ille cessisset e vita; eius te nihil inuenerunt fortunae, quae perexiguae valde fuere; apud me vero licet vitricum educatus, ad id iam aetatis pervenisti, ut tuarum sit virium mihi praesto esse summis iniuriis affecto. Ad consularem te dignitatem exevi, et opibus amplissimis cumulavi, ut parens, et genitrix, et quidquid est propinquitatis, ego sim tibi, ac iure a te appeller. Non enim sanguinis nomine, sed re-

- D περιδεῖν ἐμὲ μὲν πρὸς τῇ τῆς οἰκίας διαφθορᾷ καὶ χρημάτων
 ἐστερημένον πληθος τοσούτων, τὴν δὲ μητέρα τὴν σὴν αἰσχος
 ἀναδουμένην οὕτω δὴ μέγα πρὸς πάντων ἀνθρώπων. ἐνθυμοῦ
 A 8 τε ὡς αἱ τῶν γυναικῶν ἁμαρτάδες οὐκ ἐπὶ τοὺς ἄνδρας ἵενται
 μόνον, ἀλλὰ καὶ παίδων ἄπτονται μᾶλλον, οὓς γε καὶ δόξαν
 τινὰ φέρεσθαι ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον συμβήσεται, ὡς φύσει τὸν
 P 7 τρόπον ταῖς γειναμέναις ἰοίκασιν. οὕτωςί τε λογίζου περὶ ἐμοῦ,
 ὡς ἐγὼ τὴν γυναῖκα τὴν ἐμαντοῦ πάνν μὲν φιλῶ, καὶ ἦν μοι τί-
 σασθαι τὸν διαφθορεῖα τῆς οἰκίας ἐξῆ, οὐδὲν αὐτὴν ἐργάσομαι
 φαῦλον, περιόντος δὲ Θεοδοσίου ταύτῃ τὸ ἐγκλημα ἐπιχωρεῖν οὐκ 10
 ἂν δυναίμην.“

Ταῦτα ἀκούσας ὁ Ωώτιος ὑπηρετήσιν μὲν ὡμολόγει ἐς
 ἅπαντα, δεδιέναι δὲ μή τι λάβοι ἐνθὲνδε κακὸν, τὸ θαρσεῖν ἐπὶ
 τῷ ἀβεβαίῳ τῆς Βελισαρίου γνώμης τά γε ἐς τὴν γυναῖκα οὐ
 σφόδρα ἔχων· ἄλλα τε γὰρ αὐτὸν πολλὰ καὶ τὸ Μακεδονίας δυσ- 15
 ωπεῖν πάθος. διὸ δὴ ἄμφω ἅπαντας ἀλλήλοις ὠμωσάτην ὕσσι
 δὴ ἐν Χριστιανοῖς δεινότατοι ὄρκοι εἰσὶ τε καὶ ὀνομάζονται, μή-
 ποτε ἀλλήλων καταπροήσεσθαι ἄχρι τῶν ἐς τὸν ὕλεθρον φερόν-
 B των κινδύνων. ἐν μὲν οὖν τῷ παρόντι τῷ ἔργῳ ἐγχειρεῖν ἔδοξε
 σφίσιν ἀξύνμορον εἶναι, ὁπηνίκα δὲ Ἀντωνίνα ἐκ Βυζαντίου ἀφί- 20

2. πληθος τοσούτων] τοσούτον πληθος Suidas s. v. ὦρα.
 3. ἀναδουμένην] ἀναδουμένην Alem. Citat h. l. Suidas s. v. ἀνα-
 δούμενος. 4. αἱ τῶν γυναικῶν — ἰοίκασιν] Suidas s. v.
 ἁμαρτάδες. ibid. ἵενται] Vulgo ἵενται. 9. ἐξῆ Reisk.
 Vulgo ἐξῆν. 16. ὠμωσάτην — φερόντων] Suidas s. v. κατα-
 προήσεσθαι.

rum declaratione metiri homines mutuam benevolentiam solent. Haec ergo
 tua est occasio, si et me quidem non abiicis, omnibus fortunis ad ipsam
 etiam familiae eversionem periclitantem; et parentem tuam in tantum de-
 decus apud omnes mortales incurrentem. Illud apud animum tuum reputa,
 feminarum flagitia non solum in coniuges derivari; sed ad liberos multo
 magis pertingere, quos notam diuturnae turpitudinis ferre contingit, quasi
 maternam labem natura referant. De me vero sic habeto, Antoninam
 uxorem a me plurimum diligere, quam nullo affecerim malo, modo meae
 domus pestem ulcisci liceat: at vero Theodosio superstite, crimen huic
 haud possim condonare.

Haec Photius cum audisset, suam in omnibus operam spondet. Ve-
 rum sibi malum timet, si levi et inconstanti Belisarii animo fidat, prae-
 sertim infensa sibi Antonina; aliis enim permultis deterrebatur, et in
 primis Macedoniae famulae casu. Quare summa quae apud Christianos
 est, et habetur iuramenti religione mutuo sibi polliciti sunt, nunquam
 se deserturos invicem, etiamsi vitae supremum discrimen subeundum fo-
 ret. Visum est tamen, id se tum aggredi citra periculum minime posse:
 cunctandum vero ad Antoninae usque Byzantio discessum, et Ephesum

κται, ἐς δὲ τὴν Ἐφεσον Θεοδόσιος ἴοι, τηνικᾶδε τοῦ χρόνου
 Φώτιον ἐν τῇ Ἐφέσῳ γενόμενον Θεοδόσιον τε καὶ τὰ χρήματα
 οὐδενὶ πόνῳ χειρώσασθαι. τότε μὲν οὖν αὐτοὶ τε τὴν ἐσβολὴν
 παντὶ τῷ στρατῷ ἐς τὴν Περσίδα πεποίηται χώραν, ἀμφὶ τε
 Ἰωάννῃ τῷ Καππαδόκῃ ἐν Βυζαντίῳ ξυνηνέχθῃ γενέσθαι ἄπερ
 μοι ἐν τοῖς ἐμπροσθεν λόγοις δεδήλωται. ἔνθα δὲ τοῦτο μοι
 τῷ δέει σεσιώπηται μόνον, ὅτι γε οὐκ εἰκὴ τὸν γε Ἰωάννην καὶ
 τὴν αὐτοῦ παῖδα ἢ Ἀντωνίνα ἐξηπατήκει, ἀλλ' ὅρκων αὐτοὺς
 πλήθει, τῶνπερ οὐδὲν φοβερώτερον ἐν γε Χριστιανοῖς εἶναι δο- A 9
 10 κεῖ, πιστωσαμένη, μηδεμιᾷ δολερᾷ γνώμῃ ἐς αὐτοὺς χρῆσθαι. C
 ταῦτά τε διαπεπραγμένη καὶ πολλῷ ἔτι μᾶλλον ἐπὶ τῇ τῆς βασι-
 λίδος θαρροῦσα φίλῃ Θεοδόσιον μὲν ἐς Ἐφεσον στέλλει, αὐτῇ
 δὲ μηδὲν ὑποτοπάζουσα ἐναντίωμα ἐπὶ τὴν ἔω κομίζεται. ἄρτι
 δὲ Βελισαρίῳ τὸ Σισαυράνιον φρούριον ἐλόντι ὁδῷ ἰοῦσα πρὸς
 15 του ἀγγέλλεται. καὶ ὅς τᾶλλα πάντα ἐν οὐδενὶ λόγῳ πεποιημένος
 ὀπίσω ὑπῆγε τὸ στράτευμα. ξυνηνέχθῃ γὰρ, ἥπερ μοι τὰ πρό-
 τερα δεδιήγῃται, καὶ ἕτερα ἅττα ἐν τῷ στρατοπέδῳ γενέσθαι,
 ἄπερ αὐτὸν ἐς τὴν ἀναχώρησιν ὥρμα. τοῦτο μέντοι πολλῷ ἔτι
 θῶσσον ἐνταῦθα ἀνῆγεν. ἀλλ' ὅπερ τοῦδε τοῦ λόγου ἀρχόμενος
 20 εἶπον, οὗ μοι ἀκίνδυνον τηνικᾶδε τοῦ χρόνου ἔδοξεν εἶναι τὰς D

7. τὸν γε] τὸν τε Reisk.

8. „τὸν αὐτοῦ παῖδα] Ita uterque MS. cod. Vat.; sed reponendum ex Mediol. τὴν αὐτοῦ παῖδα, cui Euphemiae nomen fuit, de qua libro primo belli Persici extremo.“ ALEX.

14. Σισαυράνων] Legebatur Ἰσανραῶν. „Libri MSS. et impressi variant, Ἰσανρανόν, Σισαβρανόν, Σισαύρον, Σισαύριον. Apud Procopium Aedific. l. II. [p. 36 b.] Σισαυράνον, Photius Σισαύρων, Theophylactus Sideta Σισάρβανον. MS. Mediol. Ἰσανρανῶν legit.“ ALEX.

Theodosii reditum; qua data opportunitate, Photius eo se venturum ait, nulloque labore Theodosium, eiusque pecunias captum iri. Ac tum illi quidem in agrum Persicum omnibus copiis invadunt. Byzantii vero cogere quae aliis huius historiae libris de Ioanne Cappadoce narrata sunt; in quibus id a me solum caute praetermissum, quod non inconsulto Ioannem eiusque filiam, Antonina decepit; sed posteaquam data iterum atque iterum iuramenti fide (qua nihil apud Christianos formidolosius) iisdem sancte spopondisset, nihil se dolo malo in eos acturam. His peractis, Augustaeque plurimum amicitiae confisa, Theodosium Ephesum dimittit, ipsa vero nihil adversi suspicata in Orientem proficiscitur. Nuper Isauranum praesidium Belisarius occupaverat, cum ei Antoninam adventare nunciatur. Quare caeteris omnibus posthabitis, e vestigio referre pedem militi imperat. Forte et alia, ut antea narravi, in exercitu causa fuit, quamobrem vasa conclamarentur; sed Antoninae adventus eo citius maturavit recessum. Hasce causas rerum singulas ante hoc

αἰτίας τῶν πεπραγμένων ἀπάσας εἰπεῖν. ἐγκλημά τε ἀπ' αὐτοῦ
 ἐγένετο Βελισαρίῳ πρὸς πάντων Ῥωμαίων, ὅτι δὴ τῆς πολιτείας
 τὰ καιριώτατα αὐτὸς περὶ ἐλάσσοτος πραγμάτων τῶν κατὰ τὴν
 οἰκίαν πεποιήται. ἀρχὴν μὲν γὰρ τῷ τῆς γυναικὸς πάθει ἐχόμε-
 νος, ὥς ἀπωτάτω γενέσθαι γῆς τῆς Ῥωμαίων οὐδαμῇ ἤθελεν, 5
 ὅπως ἐπειδὴν τάχιστα πύθεται τὴν γυναῖκα ἐκ Βυζαντίου ἦκειν,
 ἀναστρέψας αὐτίκα δὴ μάλα καταλαβεῖν τε καὶ τίσασθαι οἷός τε
 εἶη. διὸ δὴ τοὺς μὲν ἀμφὶ Ἀρέθαν Τίγριν ποταμὸν διαβαίνειν
 ἐκέλευσεν, οἳ γε οὐδὲν ὅ τι καὶ λόγον ἄξιον διαπεπραγμένοι ἐπ'
 οἶκον ἀπεκομίσθησαν, αὐτὸς δὲ οὐδὲ ὥρας ὁδῷ ἀπολελειφθαι 10
 P 8 ὄρων τῶν Ῥωμαίων ἐν σπονδῇ εἶχε. φρούριον γὰρ τὸ Σισαυρά-
 νων διὰ μὲν πόλειως Νισίβιδος ἰόντι οὐ πλέον ὁδῷ ἡμέρας εὐζώνῳ
 A 10 ἀνδρὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν ὄρων διέχει. ἐτέρωθι δὲ τούτου δὴ τοῦ
 μέτρου ξυμβαίνει τὸ μεταξὺ εἶναι. καίτοι εἰ παντὶ τῷ στρατῷ
 V 284 Τίγριν ποταμὸν διαβῆναι κατ' ἀρχὰς ἤθελεν, οἶμαι ἂν αὐτὸν 15
 ξύμπαντα λήσασθαι τὰ ἐπὶ Ἀσσυρίας χωρία, καὶ μέχρι ἐς Κτη-
 σιφῶντα πόλιν οὐδενὸς τὸ παρῶπαν ἀντιστατοῦντος σφίσιν ἀφί-
 χθαι, καὶ τοὺς τε Ἀντιοχέων αἰχμαλώτους, ὅσοι τε Ῥωμαίων
 ἄλλοι ἐνταῦθα ὄντες ἐτύγχανον, διασωσάμενον ἐπανήκειν ἐς τὰ
 B πάτρια ἦθη. ἔπειτα δὲ καὶ Χοσρόη αἰτιώτατος γέγονεν ἀδείστε- 20
 ρον ἐπ' οἶκον ἀποκομίζεσθαι ἐκ τῆς Κολχίδος. ὄντινα δὲ τρώ-
 πον τετίγχε τοῦτο αὐτίκα δηλώσοιμι. ἦν ἡ Χοσρόης ὁ Καβύ-

6. ἐπειδὴν Alem. P. εἰδ' ἂν A. 11. Σισαυράνων] Legebatur
 Ἰσαυρῶν. 14. μεταξὺ] ἤμισιν Alem. 15. οἶμαι ἂν] Ab-
 erat ἂν. „Ex altero MS. adde ἂν.“ ALEX. 18. ὅσοι P et
 MS. Mediol. ὅσα A. 21. Κολχίδος] κοχλίδος A.

quidem temporis aperire, ut initio praefatus sum, haud tutum mihi vi-
 sum fuit. Porro ex eo tempore Belisarius male apud populum Roma-
 num audiit, quod summis Reipublicae negotiis domestica priora duxisset.
 Nam iniuria coniugis graviter oppressus aegre ferebat a finibus Roma-
 nae dittonis longius discedere, quo paratior esset ad ulciscendum Theo-
 dosium, cum primum Antoninam venisse Byzantio accepisset. Quare
 Aretham iubet cum militari manu Tigrim traicere, qui re infecta, nulla
 cum laude ad castra regreditur: ipse, ne vel unitis horae via a finitimis
 Romanorum locis abesset in primis studuit: licet Isaurum illud praesi-
 dium ab agris limitaneis amplius non distaret quam itinere, quod uno
 die expedito viro eunti Nisibi conficeretur. Nam aliunde via est ferue
 dimidio brevior. Caeterum si cum omnibus initio copiis Tigridis ripas
 superasset, haud dubito futurum fuisse, ut tota Assyriorum provincia
 ab eo diriperetur, et ad usque Ctesiphontem urbem nullo impedimento
 perveniretur; Antiocheni vero et quicumque Romani captivi liberaren-
 tur, antequam in patriam concederet. Simul et Chosroae domum ex
 Colchide remeandi omnem opportunitatem fecit et securitatem; id au-
 tem quemadmodum evenerit, statim narrabo. Chosroe Cabadae filio in

δου εἰς γῆν ἐμβαλὼν τὴν Κολχίδα τά τε ἄλλα διεπράξατο, ἅπερ
 μοι ἔμπροσθεν δεδιήγηται, καὶ Πέτραν εἶλε, πολλοὺς τοῦ Μή-
 δων στρατοῦ διεφθάρθαι ξυνέβη τῷ τε πολέμῳ καὶ ταῖς δυσχω-
 ραῖς. δύσσοδός τε γὰρ, ὥσπερ μοι εἴρηται, ἡ Λαζική ἐστι καὶ
 5 δῶλως κρημνῶδης. καὶ μὴν καὶ λοιμοῦ ἐπιπιδόντος σφίσι τὸ πλεῖ-
 στον τοῦ στρατοῦ ἀπολωλῆναι ξυνέπεισε, πολλοὺς δὲ αὐτῶν καὶ
 τῶν ἀναγκαίων τῇ ἀπορίᾳ διεφθάρθαι ξυνέβη. ἐν τούτῳ δὲ καὶ C
 τινες ἐκ γῆς τῆς Περσίδος ἐνταῦθα ἐπιχωριάζοντες ἤγγελλον ὥς
 Ναβέδην μὲν Βελισάριος ἀμφὶ πόλιν Νίσιβιν μάχῃ νικήσας πρόσω
 10 χωροῖη, πολιορκία δὲ τὸ Σισαυράνων ἐλὼν φρούριον Βλησχάμην
 τε καὶ Περσῶν ἱππεῖς ὀκτακοσίους δοριαλώτους πεποιήται, στρά-
 τευμα δὲ ἄλλο Ῥωμαίων ἔξιν γε Ἀρέθα τῷ Σαρακενῶν ἄρχοντι
 πέμψειν, ὅπερ διαβὰν ποταμὸν Τίγριν ξύμπαντι λεηλατήσει τὰ
 ἐκείνῃ χωρία, πρότερον ἀδῆλωτα ὄντα. ἐτύγχανε δὲ καὶ στρά-
 15 τευμα Οὐννων ἐπὶ Ἀρμενίου τοὺς Ῥωμαίων κατηκόους ὁ Χοσ-
 ρός στείλας, ὅπως τῇ ἐς αὐτοὺς ἀσχολίᾳ μηδεμίᾳ τοῖς ταύτῃ A 11
 Ῥωμαίοις τῶν ἐν Λαζικῇ πραιοσομένων αἰσθησις γένηται. τοῦ- D
 τος τε τοὺς βαρβάρους ἀπήγγελλον ἔτεροι Βαλεριανῷ καὶ Ῥω-
 μαίοις ὑπαντιάσασιν ἐς χεῖρας ἐλθόντας παρὰ πολὺ αὐτῶν ἦσση-
 20 θέντας τῇ μάχῃ ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον ἀπολωλῆναι. ἅπερ οἱ Πέρ-
 σαι ἀκούσαντες καὶ κακοπαθεῖν μὲν τῇ ἐν Λαζοῖς κεκακωμένοι,
 διδόντες δὲ μή τι ἐν τῇ ἀποπορείᾳ ἐντυχόντες πολεμίων στρατῷ

1. Κολχίδα] κοχλῖδα A. 5. λοιμοῦ Alem. λιμοῦ AP. 10. Σι-
 σαυράνων] Legebatur Ἰσαυρανῶν. ibid. Βλησχάμην] μλησχά-
 μην A. 11. δοριαλώτους] Vulgo δορυαλώτους. 13. λεηλα-
 τησει] λεηλατήσσει Alem. 15. Οὐννων] οὐννων A. Οὐννων
 Alem. 22. ἀποπορεία] Legebatur ἀπορίᾳ.

Colchidem irrumpente, captaque Petra, iisque gestis, quae a me supra
 declarata sunt, magnam Persicus miles cladem accepit, qua armorum
 conflictu, qua regionis asperitate ob scopulos, ut dixi, praeruptosque
 montes vix perviae; qua pestilentia, quae bonam exercitus partem de-
 pascebatur; qua denique necessariorum penuria. Interim ex Perside qui-
 dam nunciatum veniunt Belisarium ad urbem Nisiben acie devicto Na-
 beda progressionem facere; Isaurano praesidio obsidione capto, Blescha-
 mem et octingentos Persarum equites captivos ducere. Praeterea exer-
 citu Romanorum alio cum Aretha Saracenorum duce immisso, Tigrim
 fluvium transgressum, totamque illam provinciam nullis antea incursioni-
 bus labefactatam depopulari. Insuper Hunnorum agmen, quod in Arme-
 nos Romanae subiectos ditioni Chosroes expeditur (ut eo contentente
 Romano milite, quid ipse in Colchide moliretur, minus attenderet) in
 Valerianum et Romanos incidisse, consertisque manibus infelici praelio
 pugnasse pene ad internecionem. His auditis, Persae iam fere confecti
 Lazicae regionis iniquitate, veriti ne in tanta rerum difficultate ob-

ἐν κρημνοῖς καὶ χωρίοις λοχμώδεσιν ἅπαντες οὐδενὶ κόσμῳ δια-
φθαρεῖεν, περιδεῖς ἀμφὶ τε παισὶ καὶ γυναιξὶ καὶ τῇ πατρίδι γε-
γεννημένοι, εἴ τι καθαρὸν ἦν ἐν τῷ Μήδων στρατῷ, Χοσρόῃ
ἐλοιδοροῦντο ἐπικαλοῦντες ὥς ἔς τε τοὺς ὄρκους ἡσέβηκώς καὶ τὰ
κοινὰ νόμιμα πάντων ἀνθρώπων ἐσβάλοι μὲν ἐν σπονδαῖς ἐς Ῥω- 5
μαίων τὴν γῆν οὐδενὶ προσῆκον, ἀδικοῖη δὲ πολιτείαν ἀρχαίαν τε
P 9 καὶ ἀξιοτάτην πασῶν μάλιστα, ἥς τῷ πολέμῳ περιεῖναι οὐκ ἂν
δύναίτο· ἐμελλον δὲ νεωτέροις ἐγχειρεῖν πράγμασιν. οἷς δὴ ὁ
Χοσρόης ξυνταραχθεὶς εὔρετο τοῦ κακοῦ ἴασιν τήνδε. γράμματά
γὰρ αὐτοῖς ἀνέλεξατο, ἅπερ ἔναγχος ἡ βασιλὶς τῷ Ζαβεργάνῃ 10
ἐτύγγανε γράψασα. ἐδήλου δὲ ἡ γραφὴ τάδε „Ὅπως σε, ὦ
Ζαβεργάνη, διὰ σπονδῆς ἔχω, εὖνον σε οἰομένη τοῖς ἡμετέροις
πράγμασιν εἶναι, ὅσθ' ἀπὸ πρεσβείας οὐ πολλῷ πρότερον ἐς ἡμᾶς
ἀφικμένους. οὐκοῦν πρῶτοις ἂν εἰκότα τῇ δόξῃ, ἣν ἐπὶ σοὶ ἔχω,
εἴ γε βασιλεῖα Χοσρόῃν εἰρηναῖα πείθοις ἐς πολιτείαν τὴν ἡμετέ- 15
B ραν βούλεσθαι. οὕτω γάρ σοι ἀγαθὰ μέγιστα πρὸς ἀνδρὸς ἀνα-
δέχομαι τοῦμοῦ ἔσεσθαι, ὅς γε οὐδὲν ἂν ὦ τι καὶ ἄνευ γνώμης
A 12 τῆς ἐμῆς πράξειεν.“ ταῦτα ὁ Χοσρόης ἀναλεξάμενος, ὀνειδί-
σας τε Περσῶν τοῖς λόγοις εἰ πολιτείαν οἴονται εἶναι, ἣν γυνὴ
διοικεῖται, τὴν τῶν ἀνδρῶν ὁρμὴν ἀναστέλλειν ἔσχεν. ἀλλὰ καὶ 20

1. διαφθαρεῖεν] Vulgo διαφθαροῖεν. 3. εἴ τι Vat. ἔτι AP.
5. „ἐν σπονδαῖς] Alter ms. codex ἐν σπονδαῖς: utrumque vitiosum.
Procopium scripsisse non dubito ἔχσπονδος. Nam violatae fidei
Chosroem accusant.“ ALEM. 16. „βούλεσθαι] Rectius βου-
λέεσθαι.“ MALT.

viam factis hostibus omnes quicumque incolumes superessent, in abruptis
cautibus, saltibusque silvosis cum dedecore, cum liberorum et coniugum
ac patriae iactura interirent, quicumque erant in Persarum exercitu spe-
ctatissimi, Chosroae conviciari, et neglecti iurisiurandi religionem, vio-
latique communis gentium iuris impietatem obiiicere; quodque foedere
cum Romanis confirmata societate, deinde non iusto bello in illorum
agrum excurrat; Rempublicam denique laedat antiquitate, ac dignitate
omnium praestantissimam, quam nec superare pugnando possit. Iamque
milites ad res novas tentandas erecto animo erant; id vero Chosroes cum
vereretur, malo medicinam excogitavit, relictis Augustae litteris, recens
ad Zubergeranem in hanc ferme sententiam datis. Quo simus in te, Za-
bergane, studio, quod nostris te rebus favere non dubitemus, vel tum in-
telligere potuisti, cum apud nos legationem nuper obires. Quare meae de
te opinioni factis plane respondebis, si Chosroae regi ut amico erga rem
nostram publicam sit animo persuaseris. Quod si effeceris, recipio fore
ut amplissima in te mei coniugis extent beneficia, qui meo absque arbi-
trio nihil omnino gerit. His lectis, mirari dicebat Chosroes Persarum
primoribus, si Rempublicam existimarent, cui femina moderaretur: atque

ὥς ξὺν δέῃ πολλῶ ἐνθ' ἔνδε ἀπῆει, τοὺς ἀμφὶ Βελισάριον οἰόμε-
νος σφίσιν ἐμποδῶν στήσεσθαι. οὐδενὸς δέ οἱ τῶν πολεμίων
ἐπαρτιάσαντος ἄσμενος ἐς γῆν τὴν οἰκίαν ἀπεκομίσθη.

γ'. Γενόμενος δὲ ὁ Βελισάριος ἐς γῆν τὴν Ῥωμαίων εὐρί- G
V 285
5 σκει τὴν γυναῖκα ἐκ Βυζαντίου ἀφικομένην. καὶ αὐτὴν μὲν ἐν
ἀτιμίᾳ ἐφύλασσε, πολλάκις τε διαχειρίσασθαι αὐτὴν ἐγχειρήσας
ἐμαλθακίσθη, ἐμοὶ μὲν δοκεῖ ἔρωτος ἥσσηθ' εἰς διαπύρου τινός.
φασὶ δὲ αὐτὸν καὶ μαγγανείαις πρὸς τῆς γυναικὸς καταλαμβανό-
μενον ἐν τῷ παραντίκῳ ἐκλύεσθαι. Φώτιος δὲ κάτοχος ἐς τὴν
10 Ἐφεσον στέλλεται, τῶν τινὰ εὐνούχων Καλλίγονον ὄνομα προα-
γωγὸν τῆς κεκτημένης ὄντα δεσμεύσας τε καὶ ξὺν αὐτῷ ἔχων,
ὅσπερ αὐτῷ αἰκιζόμενος ἐν τῇ ὁδῷ ταύτῃ ἅπαντα ἐξήνεγκε τὰ D
ἀπόρρητα. καὶ Θεοδόσιος μὲν προμαθὼν ἐς τὸ ἱερὸν Ἰωάννου
καταφεύγει τοῦ ἀπαστόλου, ὅπερ ἐνταῦθα ἀγιώτατόν τε ἐπιεικῶς
15 καὶ ἐντιμόν ἐστιν. Ἀνδρέας δὲ ὁ τῆς Ἐφέσου ἀρχιερεὺς χρήμα-
σιν οἱ ἀναπεισθεὶς τὸν ἄνθρωπον ἐνεχείρισεν. ἐν τούτῳ ἡ Θεο-
δώρα ἀμφὶ τῇ Ἀντωνίνῃ δειμαίνουσα, ἡκηκοίη γὰρ ὅσα δὴ αὐτῇ
ξυνηπεπτῶκει, Βελισάριον ξὺν αὐτῇ ἐς Βυζάντιον μεταπέμπεται.
Φώτιος δὲ ταῦτα ἀκούσας Θεοδόσιον μὲν ἐς Κίλικας πέμπει, οὗ
20 δὴ οἱ δορυφόροι τε καὶ ὑπασπισται διαχειμάζοντες ἔτυχον, τοῖς P 10

3. οἰκίαν] οἰκίαν AP. 4. τὴν Ῥωμαίων] Vulgo τῶν Ῥω-
μαίων. 6. ἐγχειρήσας A. ἐγχειρίσας P. 7. διαπύρου
Alem. P. διαπόρου A. 9. ἐκλύεσθαι] ἐκλειύσθαι Reisk.
ibid. κάτοχος alter MS. Alem. κάτοικος AP. κατὰ τάχος Reisk.
10. Καλλίγονον] Vulgo Καλίγονον. Conf. p. 10 d. 18 a.
18. Βελισάριον Alem. P. βελισάριος A. 19. et p. 26, 2. Κί-
λικας Alem. Κύλικας AP.

ita quidem virorum impetum potuit cohibere. Veritus tamen ne via sibi
praecluderetur a Belisario, inde castra movit, cumque nullum obvium
habuisset hostem, sospes denique in patriam concessit.

3. Ergo Belisarius Romanus iam fines ingressus, uxorem Byzantio
venisse reperit, quam nullo honore in custodiis habuit, saepeque confi-
cere aggressus relanguit, amore, ut equidem reor, mulieris ingenti re-
tardatus. Sed alia fama est, cum a femina praestigiis praeoccupatum,
statim animo et viribus enervari solitum. Tum Photius velut lymphatus
Ephesum provolat, Calligono eunucho nimirum Antoninae lenone astricto
vinculis secum abducto, qui flagris in via caesus arcana omnia prodidit.
Haec ubi praesensit Theodosius, in Ioannis Apostoli templum confugit,
quod Ephesi veneratione sanctissimum habetur; verum pecunia corruptos
Andreas urbis antistes illum Photio dedit in potestatem. Inter haec
malum Antoninae verita ex iis, quae de illa acceperat Theodora, Belisa-
rium una atque illam Byzantium accivit. Quibus Photius auditis, in Ci-
liciam Theodosium abigit, ubi hastatos atque scutatos milites suos hie-

παραπόμποις ἐπιστείλας λαθραιότατα μὲν τὸν ἄνδρα τοῦτον δια-
κομίζειν, ἐς Κίλικας δὲ ἀφικομένους κεκρυμμένως ἐς τὰ μάλι-
στα ἐν φυλακῇ ἔχειν, μηδενὶ αἰσθησιν παρεχομένους ὅποι γῆς
A 13 εἶη. αὐτὸς δὲ ξύν τε Καλλιγόνῳ καὶ τοῖς Θεοδοσίῳ χρήμασιν
ἄδροις τισιν οἷσιν ἐς Βυζάντιον ἦλθεν. ἐνταῦθα ἡ βασιλὶς ἐπὶ-5
δειξιν πεποιήται ἐς πάντας ἀνθρώπους, ὅτι δὴ χάριτας φονίους
εἰδεῖν μεῖζονί τε καὶ μιαιρωτέροις ἀμείβεσθαι δώροις. Ἀντωνίνα
μὲν γὰρ ἓνα οἱ ἔναγχος τὸν Καππαδόκην ἐχθρὸν ἐνεδρεύσασα
B προὔδωκεν, αὐτὴ δὲ πληθὸς ἐκείνη ἐγχειρίσασα ἀνδρῶν ἀνεγκλή-
τως ἀνήρηκε. τῶν γὰρ Βελισαρίῳ καὶ Φωτίῳ ἐπιτηδείων τινῶν 10
μὲν τὰ σώματα αἰκισαμένη, καὶ τοῦτο μόνον ἐπικαλέσασα, ὅτι
ἐς τὴν ἄνδρε τούτῳ εὐνοϊκῶς ἔχοιεν, οὕτω διέθετο ὥστε αὐτοῖς
ἐς ὃ τί ποτε ἡ τύχη ἐτελείτα οὕτω νῦν ἴσμεν· ἄλλους δὲ φυγῇ
ἐξημίωσε, ταῦτό τοῦτο ἐπενεγκοῦσα. ἓνα μέντοι τῶν Φωτίῳ
ἐς τὴν Ἐφεσον ἐπισπομένων, Θεοδοσίον ὄνομα, καίπερ ἐς ἀξίωμα 15
βουλῆς ἦκοντα, τὴν οὐσίαν ἀφελομένη ἐν δωματίῳ καταγείῳ τε
καὶ ὅλως ζοφώδει ἔστησεν ἐπὶ φάτνης τινὸς βρόχον οἱ τοῦ τραχέ-
λου ἀναψαμένη εἰς τοσόνδε βραχὺν, ὥστε αὐτῷ δὴ ἐντεταῖσθαι
C καὶ χαλαρὸν μηδαμῇ εἶναι. ἔστηκώς ἀμέλει διηνεκὲς ἐπὶ ταύτης
δὴ τῆς φάτνης ὁ τάλας ἦσθιέ τε καὶ ὑπνον ἥρειτο, καὶ τὰς ἄλ-20
λας ἦνυν ἀπάσας τῆς φύσεως χρειᾶς, ἄλλο τέ οἱ οὐδὲν ἐς τὸ

1. ἐπιστείλας] ἐπιτείλας Alem.

2. κεκρυμμένως addidi ex cod.

Vat. 4. Καλλιγόνῳ] Vulgo Καλιγόνῳ.

8. ἓνα Reisk.

Legbatur ἐνθα.

ibid. τὸν] Ἰωάννην τὸν Pm.

15. ἐπισπο-
μένων] Vulgo ἐπισπωμένων.

16. βουλῆς Vat. P. τιμῆς A.

ibid. δωματίῳ] δωματεῖῳ AP.

18. αὐτῷ δὴ] αὐτὸν αἰεὶ Reisk.

mare iusserat; illud satellitibus praecipiens, ut hominem quam occultis-
sime ducant, apud Cilicas vero clam dent in custodiam, nullique mortali-
um, ubi terrarum sit ille, significant. Ipse cum Colligono, et amplissi-
mis Theodosii fortunis, Byzantium ire pergit. Hic sane Theodora do-
cumentum apud omnes homines statuere voluit; nempe sanguinariam re-
ferre Antoninae gratiam, immo maioribus atque scelestioribus obsequiis
compensare. Nam illa paulo ante Ioannem Cappadocem ex insidiis Im-
peratrici tradiderat, ipsa vero magnam illi virorum manum, quos et in-
sontes peremit. Nam ex Belisarii, atque Photii necessariis, alios hoc
vel solo nomine, quod cum illis intercederet consuetudo, ita verberibus,
accepit, ut, quo tandem eorum calamitates evaserint, incertum hodieque
sit. Alios vero, quibus eorumdem hominum amicitiam crimini vertit,
exilio mulctavit. Theodosium quendam Senatorii ordinis virum, qui
Ephesii comitem itineris se Photio dederat, omnibus privatum bonis, in
ergastulo subterraneo, ac penitus inculto tenebris ad praeseptum stitit,
tam brevi fune collo devinctum, semper ut corpus intenderet, remittere
vero minime posset. Ergo miser ad illud praeseptum iugiter consistens,
cibum quietemque carpebat, ac reliquis naturae parebat necessitatibus;

τοῖς ὄνοις εἰκάζεσθαι ὅ τι μὴ βρωμῶσθαι ἐλλείπτο. χρόνος δὲ τῷ ἀνθρώπῳ οὐχ ἦσσαν ἢ μηνῶν τεσσάρων ἐν ταύτῃ τῇ διαίτῃ ἐρίβη, ἕως μελαγχολίας νόσῳ ἁλούς μανίς τε ἐκτόπως καὶ οὕτω δὴ ταύτης τῆς εἰρκτικῆς ἀφειθείς εἶτα ἀπέθανεν. καὶ Βελισάριον οὗ τι ἐκούσιον Ἀντωνίνῃ τῇ γυναικὶ καταλλυγῆναι ἠνώγκασε. Φώτιον δὲ αἰκισμοῖς τε ἄλλοις ἀνδραποδώδεσι περιβαλοῦσα καὶ ξάνασα κατὰ τε τοῦ νότου καὶ τῶν ὤμων πολλὰς, ἐκ- A 14 λέγειν ἐκλέυειν ὅποι ποτὲ γῆς Θεοδόσιός τε καὶ ὁ προαγωγὸς εἶη. D ὁ δὲ καίπερ ὑπὸ τῆς βυσάνου κατατεινόμενος τὰ ὁμωμοσμένα ἐμ- 10 πεδοῦν ἔγνω, ἀνὴρ νοσώδης μὲν καὶ ἀναιμένος γεγονώς πρότερον, ἐς δὲ τὴν ἀμφὶ τὸ σῶμα θεραπείαν ἐσπουδακώς, ὕβριώς τε γενόμενος ἢ ταλαιπωρίας τινὸς ἄπειρος. οὐδὲν γοῦν αὐτὸς τῶν Βελισαρίου κεκρυμμένων ἐξεῖπεν. ὕστερον μέντοι ἅπαντα τὰ τέως ἀπόρητα ἐς φῶς ἐηλύθει. καὶ Καλλίγονον μὲν ἦδ' ἐνταῦθα V 286 15 εἰρούσα τῇδε παρέδωκε, τὸν δὲ Θεοδόσιον μετακαλίσασα ἐς Βυζάντιον, ὡς εἰπὶ ἀφίκετο, εὐθὺς μὲν κρύπτει ἐν παλατίῳ, τῇ δὲ ὕστεραίᾳ μεταπιψαμένη Ἀντωνίαν, „ὦ φιλότῃ πατρικίᾳ“ ἔφη „μάργαρον ἐς χεῖρας τὰς ἐμὰς τῇ προτεραίᾳ ἐμπέπτωκεν, οἷον οὐδεὶς ποτ' ἀνθρώπων εἶδεν. καὶ σοὶ βουλομένη οὐκ ἂν 20 φθονήσαιμι τοῦ θεάματος τούτου, ἀλλ' ἐπιδεῖξω. καὶ ἡ μὲν P 11 οὐ ξυνιῖσα τοῦ πρᾶσσομένου τὸ μάργαρόν οἱ ἐπιδεῖξαι πολλὰ ἐλιπύρει. ἡ δὲ τὸν Θεοδόσιον ἐξ οἰκίδιου τῶν τιнос ἐνόνων

7. τοῦ νότου καὶ τῶν ὤμων Vat. τῶν ὤμων καὶ τοῦ νότου P. τῶν νόμων καὶ τοῦ νότου A. 9. ὁμωμοσμένα] ὁμωσμένα A hic et infra. 12. ἄπειρος Vat. P. ἐμπειρος A. 15. Θεοδόσιον addidit Pm.

cui quidem ut asinum referret, nihil omnino nisi rudere relinquebatur. Quaternis totis mensibus eam homo vitam exegit, cum in furorem actus, prorsusque a mente alienatus, carcere dein emissus, mox interiit. Belisarius vel invitum ac renitentem in pristinam cum Antonina coniuge redire gratiam adegit. Photium humeris ac dorso seu mancipium, flagellis male acceptum edicere iussit, ubinam Theodosius ageret, ubi leno? Ille supplicio dire confectus licet, (homo quippe valetudinarius, et infirmis antea viribus, curaeque corporis studens, et omnium iniuriarum insolens atque calamitatum) tamen iusiurandum conservare maluit, quam arcana Belisarii prodere; quanquam haec omnia in lucem tandem venerunt. Nam Theodora Calligonum nacta restituit Antoninae; Theodosium vero Byzantium evocatum, in regem occulte habuit; accita autem postridie Antonina: O amicissima Patricia, inquit, gemma in manus incidit pridie mihi, qualem vidisse neminem puto mortalium; si ulla te eius videndae cupiditas tangit, hoc tibi spectaculum ego non inviderim, sed ultro ostenderim. Antonina rem non assecuta, gemma ut sibi indicaretur, etiam atque etiam flagitabat. Illa ex cuiusdam eunuchi cubiculo apprehensum

ἐξαγαγοῖσα ἐπέδειξεν. Ἀντωνίνα δὲ τὰ μὲν πρῶτα περιχαρὴς ἄγαν γεγονυῖα ὑφ' ἡδονῆς ἀχανὲς ἔμεινε, χάριτάς τε οἱ δεδρακέναι ὡμολόγει πολλὰς, σῴτειράν τε καὶ εὐεργέτιν ἀποκαλοῦσα καὶ δέσποιναν ὄντως. τοῦτον δὲ τὸν Θεοδοσίον ἡ βασιλὶς κατασχοῦσα ἐν παλατίῳ τρυφῆς τε καὶ τῆς ἄλλης εὐπαθείας ἡζίου, στρατηγὸν τε ἡπέλιψε Ῥωμαίοις αὐτὸν οὐκ εἰς μακρὰν καταστήσεσθαι. ἀλλὰ τις προτερήσασα δίκη νόσῳ ἁλόντα δυσεντερίας ἐξ ἀνθρώ-
 A 15 πων αὐτὸν ἀφανίζει. ἦν δὲ οἰκίδια τῇ Θεοδώρα ἀπόκρυφα μὲν
 B καὶ ὅλως λεληθότα ῥοφῶδη τε καὶ ἀγέλτονα, ἐνθα δὴ οὔτε νυκτὸς οὔτε ἡμέρας δήλωσις γίνεται. ἐνταῦθα τὸν Φωτίον ἐπὶ 10
 χρόνου μῆκος καθεύρξασα ἐτήρει. ὅθεν δὴ αὐτῷ ξυνέβη τις τύχη οὐχ ἄπαξ μόνον, ἀλλὰ καὶ δις διαφυγόντα ἀπαλλαγῆναι. καὶ τὰ μὲν πρῶτα καταφυγὼν εἰς τὸν ναὸν τῆς Θεοτόκου, ὃς παρὰ Βυζαντίοις ἁγιώτατός ἐστί τε καὶ ὠνομάσθη, παρὰ τὴν ἱερὰν τρά-
 πεῖαν ἱκέτης καθῆστο. ἐντεῦθεν τε αὐτὸν ἀναστήσασα βίῳ τῇ 15
 πύσῃ καθεύρξεν αὐθις. τὸ δὲ δὴ δεύτερον ἐς τῆς Σοφίας τὸ ἱερὸν ἦκων, ἐς αὐτὴν που τὴν Θείαν δεξαμενὴν ἐξαπινάλως ἐκάθισεν, ἦν περ μάλιστα πάντων νενομίκασι Χριστιανοὶ σέβειν. ἀλλὰ
 C κἀνθὲνδε ἐφέλκειν αὐτὸν ἡ γυνὴ ἰσχυσεν. χωρίον γὰρ ἀβέβηλον πώποτε ἀνέφικτον αὐτῇ οὐδὲν γέγονεν, ἀλλ' αὐτῇ βιάζεσθαι τὰ 20
 ἱερὰ ξύμπαντα οὐδὲν πρᾶγμα ἐδόκει εἶναι. καὶ ἔν τῷ δήμῳ οἱ

12. διαφυγόντα] διαφυγόντι Pm.

13. παρὰ Vat. περὶ AP.

14. ἁγιώτατος Alem. ἀξιότατος AP.

ibid. παρὰ] περὶ Pm.

15. ἱκέτης Alem. οἰκέτης AP.

16. ἐς τῆς Σοφίας — ἰσχυσεν]

Suidas s. v. δεξαμενὴ. unde accentum in δεξαμένην correxi.

19. κἀνθὲνδε] κἀνθὲνδε AP.

manu producit Theodosium. Protinus Antonina summo oppressa gaudio stupefacta haesit: utque recepit sese, immortales Augustae gratias egit, servatricem, et beneficentissimam compellavit, ac vere dominam. Imperatrix Theodosium in Palatio continens, omnibus refecit deliciis, et oblectamentis recreavit; illud interminata, brevi se Theodosium exercitus ducem Romanis daturam. Sed plane antevertit ultio divina, quae illum intestinorum difficultate correptum e vivis subduxit. Erant Theodorae reconditae, abstrusae, nullique finitimae habitationibus custoditae, usque adeo terrae, ut inde nullum diei vel noctis, indicium discernere potuissent; vinctum in his Photium diu detinuit. Sed nescio quo casu semel atque iterum inde aufugiendi facta illi est opportunitas. Tum primum in Deiparae templo, quod Byzantiis sanctissimum est, ac nominatur, ad sacram aram simplex consistit; eum inde per vim ac scelus avulsam custodia rursus includit. Secundo deinde inopinato se abdit in sacrum Sophiae templi emissarium, cuius summa Christianis ritu solemnī religio est: verum inde etiam eum abstrahere illa non exhorruit, cui nullus tam sanctus visus est locus, quem non violaret; quin pro nihilo duxit vim omnibus inferre sacris. Ac licet tum populus, et Sacerdotum ordo faci-

τῶν Χριστιανῶν ἱερεῖς καταπεπληγμένοι τῷ δέει ἐξίσταντο καὶ ἐνεχώρουν αὐτῇ ἅπαντα. τριῶν μὲν οὖν αὐτῷ ἐνιαυτῶν χρόνος ἐν ταύτῃ τῇ διαίτῃ ἐτερέβη, ὕστερον δὲ ὁ προφήτης αὐτῷ Ζαχαρίας ἐπιστὰς ὄναρ ὄρκους φασὶν ἐκέλευε φεῖγειν, συλλήψεσθαι 5 οἱ ἐν τῷ ἔργῳ τῷδε ὁμολογήσας. ταύτῃ τε τῇ ὤψει ἀναπεισθεὶς ἀνέστη τε ἐνθὲνδε καὶ διαλαθὼν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ἦλθε, μυρίων μὲν αὐτὸν διερευνημένων ἀνθρώπων, οὐδενὸς δὲ τὸν νεανίαν, καίπερ ἐντυχόντα ὁρῶντος. οὗ δὴ ἀποθριξάμενός τε καὶ τῶν D μοναχῶν καλουμένων τὸ σχῆμα περιβαλλόμενος τὴν ἐκ Θεοδώρας 10 κόλασιν διαφυγεῖν ἔσχε. Βελισάριος δὲ τὰ ὁμωμοσμένα ἡλογηκώς, τιμωρεῖν τε οὐδαμῇ τούτῳ ἐλόμενος πύσχοντι, ὥσπερ ἐρρήθη, ἀνόσια ἔργα, ἐς πάντα οἱ λοιπὸν τὰ ἐπιτηδύματα πολλὰ A 15 μὲν τὰ πρὸς τοῦ Θεοῦ ὡς τὸ εἰκὸς εἶρεν· εὐθὺς γὰρ ἐπὶ τε Μήδους καὶ Χοσρόην σταλὲς τὸ τρίτον ἐσβαλόντας ἐς Ῥωμαίων τὴν 15 γῆν κακότητα ὤφλε. καίτοι ἐδόκει τι λόγου ἄξιον διαπεπερᾶσθαι, τὸν πόλεμον ἐνθὲνδε ἀποσεισάμενος. ἀλλ' ἐπεὶ Χοσρόης Εὐφράτην διαβὰς ποταμὸν Καλλίνικον πόλιν πολυάνθρωπον οὐδενὸς P 12 ἀμνηνομένου εἴλε, μυριάδας ἡνδραπόδισε Ῥωμαίων πολλὰς· Βελισάριος δὲ, ὅς οὐδὲ ὅσον ἐπισπένσθαι τοῖς πολεμίοις ἐν σπονδῇ 20 ἔσχε, δόξαν ἀπήνεγκεν ὡς δυοῖν θάτερον, ἣ ἐθελοκακῆσας ἣ ἀποδειλιάσας, αὐτοῦ ἔμεινεν.

2. ἐνεχώρουν Vat. ἀνεχώρουν AP. 3. ἐν ταύτῃ τῇ διαίτῃ addidi ex Vat. 4. συλλήψεσθαι] συλλήψασθαι AP. 15. κακότητα Alem. κακότητα AP. 19. Addidi ὁ.

nus exhorrescerent, ac detestarentur, ei tamen omnia concesserunt. Tertium iam annum agebat Photius in eo squalore, cum ecce per quietem visus Zacharias Propheta illi est, qui fugam imperaret, praesidiumque sancte polliceretur; quo visu fretus, inde clam erupit, cumque innumeros propemodum persecutores praesens latuisset, tantem Hierosolymam pervenit: ubi detonsa caesarie, sumptoque Monachorum habitu, Theodoraē potuit evadere carnificinam. Cui cum Belisarius iniustissimis afflictis calamitatibus ire suppetias neglexisset, contra quam sacramenti fide, ut dixi, promiserat, omnibus deinde suis in rebus merito infensum habuit divinum numen. Nam paulo post adversum Persas et Chosroem tertio iam in provincias Romanorum grassantes ducere iussus exercitum, quamquam inde cum laude hostem abegerit, sceleris tamen notam subivit. Cum etenim Chosroem, qui Euphrate transmissa urbe frequentissima Callinico omnibus destituta praesidiis potitus erat, infinita Romanorum multitudine in suam potestatem redacta, Belisarius insequi nihil curaverit, sed in castris se continuerit, suspicionem de se excitavit, quasi vel rem de industria male gereret, vel ignaviter hostibus concederet.

- B δ'. Ὑπὸ τοῦτον τὸν χρόνον καὶ τι ἕτερον αὐτῷ ἐπιπεσεῖν
 V 287 ξυνηνέχθη τοιούδε. ὁ μὲν λοιμὸς, οὐπὲρ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν
 λόγοις ἐμνήσθην, ἐπενέμετο τοὺς ἐν Βυζαντίῳ ἀνθρώπους. βα-
 σιλεῖ δὲ Ἰουστινιανῷ χαλεπώτατα νοσῆσαι ξυνέβη, ὥστε καὶ ἐλέ-
 γετο ὅτι ἀπολώλει. τοῦτον δὲ τὸν λόγον παραγαγοῦσα ἡ φήμη 5
 διεκόμισεν ἄχρι ἐς τὸ Ῥωμαίων στρατόπεδον. ἐνταῦθα ἔλεγον
 τῶν ἀρχόντων τινὲς ὡς, ἣν βασιλεῖα Ῥωμαῖοι ἕτερόν τινα ἐν Βυ-
 ζαντίῳ καταστήσονται σφίσιν, οὐ μήποτε αὐτοὶ ἐπιτρέψωσιν.
 ὁλίγη δὲ ὕστερον βασιλεῖ μὲν ῥαῖσαι ξυνέβη, τοῖς δὲ τῶν Ῥω-
 C μαίων στρατοῦ ἄρχουσι διαβόλοις ἐπ' ἀλλήλοις γενέσθαι. Πέ- 10
 τρος τε γὰρ ὁ στρατηγὸς καὶ Ἰωάννης, ὃνπερ ἐπὶ κλησιν Φαγῶν
 ἐκάλουν, Βελισαρίου τε καὶ Βούζου ἐκεῖνα λεγόντων ἰσχυρίζοντο
 ἀκηκοέναι ἥπερ μοι ἀρτίως δεδῆλωται. ταῦτά γε ἡ βασιλεῖς Θεο-
 δώρα ἐπικαλέσασα ἐφ' ἑαυτῇ τοῖς ἀνθρώποις εἰρῆσθαι μεστὴ
 ἐγγέγονει. ἅπαντας οὖν εὐθὺς μετακάλεσασα ἐς Βυζάντιον, ζή- 15
 A 17 τήσιν τε τοῦ λόγου τοῦτου ποιησαμένη, τὸν Βούζην μετεπέμψατο
 εἰς τὴν γυναικωνῖτιν ἐξαπινάως, ὡς τι αὐτῷ κοινολογησομένη
 τῶν ἄγων σπουδαίων. ἦν δὲ τι οἶκημα ἐν παλατίῳ κατέγειον,
 ἀσφαλὲς τε καὶ λαβυρινθῶδες καὶ ὅλον ταρτάρῳ ἐκάλυπτο, ἵνα
 D δὴ τοὺς προσκεκροκότας ὡς τὰ πολλὰ καθείρξασα ἐντηρῇ. καὶ 20
 ὁ Βούζης οὖν ἐς τὸ βύραθρον τοῦτο ἐμβέβληται, ἐνταῦθά τε
 ἀνὴρ ἐξ ὑπᾶτων γενόμενος ἄγνωστος αἰὶ τοῦ παρόντος καιροῦ
 ἔμεινεν. οὐτε γὰρ αὐτὸς ἐν σκότῳ καθήμενος διαγινώσκειν οἷός

5. παραγαγοῦσα] παραλαβοῦσα Reisk.
 ἐπιστρέψωσιν AP.

8. ἐπιτρέψωσιν Reisk.

4. Illud quoque sub idem tempus ei contigit. Cum lues Byzantio-
 rum depasceret multitudinem, ut superioribus libris meminimus, Iusti-
 nianus Imperator morbo difficillimo laborabat, ut iam interiiisse etiam di-
 ceretur. Fama vulgi rumoribus exagitata ad castra pervasit, militemque
 Romanum. Hic vero dictitare ex Praefectis nonnulli, si populus Roma-
 nus Byzantii permetteretur Caesarem pronunciare, fore omnino ut ipsi
 in castris perpetuo versarentur. Nec ita multo post e morbo recreari
 coepit Imperator; tum vero duces exercitus deferunt alius alium, et Be-
 lisarii, atque Buzae eam fuisse vocem, quam modo dixi, Petrus, et
 Ioannes helluo asseverabant. Haec ab iis de se dici interpretata Theo-
 dora, ira esferbuit, iussitque omnes extemplo adesse Byzantii. Dicti au-
 ctoribus pervestigatis, Buzem repente accersit in gynaeceum, sicuti de
 re quapiam graviore cum eo communicatura. Caeterum in regia erat
 subterraneus ac tutissimus carcer, ad quem ibatur per longos anfractus;
 Tartaro similem diceret. Ergo in hoc, ubi vincebantur, qui illi offen-
 sioni fuissent, Buzem habuit; scilicet vir consularis in eam sentinam
 deturbatus, longo tempore delituit, nulla de eo certa fama; nam diei,

τε ἐγγόνει πότιρον ἡμέρα ἢ νύκτωρ εἴη οὔτε ἄλλῃ τῷ ἐντυχεῖν
 εἶχεν. ἄνθρωπος γὰρ, ὅσπερ οἱ ἐς ἡμέραν ἐκάστην τὰ σιτία
 ἱερῶν, ὥσπερ τι θηρίον θηρίῳ ἄφρονος ἀφῶν ὠμίλει. καὶ
 πᾶσι μὲν τετελευτηκέναι εὐθὺς ἔδοξε, λόγον μέντοι ἢ μνήμην
 5 ποιεῖσθαι αὐτοῦ οὐδεὶς ἐτόλμα. ἐνιαυτοῖν δὲ δυοῖν ὕστερον πρὸς
 μῆσι τέσσαρσιν οἰκτισαμένη τὸν ἄνδρα ἀφῆκε. καὶ ὃς ὥσπερ P 13
 ἀναβεβιωκὼς ἤπασιν ὤφθη. ξυνέβη τε τῷ ἀνθρώπῳ ἐνθ' ἐνδε
 αὶ ἀμβλυώτερον τε καὶ τὸ ἄλλο σῶμα νοσήδει εἶναι. τὰ μὲν οὖν
 ἀμφὶ τῷ Βουζῇ τῇδε ἐχώρησε. Βελισάριον δὲ βασιλεὺς, καίπερ
 10 οὐδενὸς τῶν κατηγορουμένων ἰδόντα, ἐγκειμένης τῆς βασιλίδος
 παραλυσας τῆς εἶχεν ἀρχῆς Μαρτίνον ἀντ' αὐτοῦ τῆς ἐφ' ἑαυτοῦ στρα-
 τηγὸν κατεστήσατο, τοὺς τε Βελισαρίον δορυφόρους τε καὶ ὑπα-
 σπιστάς, καὶ τῶν οἰκετῶν εἴ τι ἐν πολέμῳ δόκιμον ἦν, τῶν τε
 ἀρχόντων καὶ τῶν ἐν παλατίῳ εὐνοίχων τισὶν ἐπέστειλε διαδάσ-
 15 σθαι. οἱ δὲ κλήρους ἐπ' ἐκείνοις ἐμβεβλημένοι αὐτοῖς ὅπλοις
 ἅπαντας ἐν σφίσιν αὐτοῖς διενείμαντο, ὥς πη κατατυχεῖν ἐκάστη
 σπείβῃ. καὶ τῶν φίλων δὲ καὶ ἄλλως αὐτῷ τὰ πρότερα ἔπουρ- B
 γηκότων πολλοῖς ἀπέειπε παρὰ Βελισαρίῳ μηκέτι εἶναι. καὶ πε- A 18
 ριήρχετο πικρὸν θῆμα καὶ ἄπιστος ὄψις, Βελισάριος ἰδιώτης ἐν
 20 Βυζαντίῳ, σχεδὸν τι μόνος, σύννονος αἰὲ καὶ σκυθρωπὸς καὶ τὸν

1. „ἐντυχεῖν] ἐντυγχάνειν MS.“ MALT. 5. αὐτοῦ οὐδεὶς
 ἐτόλμα] * ταῦτα τινὰ οὐδεὶς * A. „Si coniecturis indulgere li-
 cet, lacunam sic expleo, τούτου (vel αὐτοῦ) τινὰ οὐδεὶς ἐτόλμα.
 Ne scilicet in Theodoraе offensionem et odium incurreret.“ ALKX.
 6. τέσσαρσιν] τέσσαρσι AP. *ibid.* οἰκτισαμένη Alem. οἰκτη-
 σαμένη AP. 14. ἐπέστειλε] ἐπέτειλε Alem. 16. πη] Vulgo
 πολ. 18. ἀπέειπε Alem. P. ἀπέειπον A.

noctisque vicissitudines nullo poterat vel ipse in tenebris iacens indicio
 distinguere, vel ab alio resciscere; quippe cum in dies singulos qui ei,
 veluti ferae cuiusdam belluae pastum obiectabat, mutus iuberetur illuc
 penetrare. Interiisse iam putabatur, eiusque memoriam sermonibus usur-
 pare nullus plane audebat; cum uno atque altero anno, et quaternis
 praeterea mensibus elapsis, inde (aliquam fortasse commovens misera-
 tionem) emissus, quasi redivivus ab omnibus circumspectabatur; ex eo-
 que coepit tempore caecutire, ac reliquo tempore adversa semper uti
 valetudine. Itaque Buzae cecidit res. Belisarius autem, nulli licet cri-
 mini, cuius insimularetur, obnoxium; Augusta tamen instante, Imperator
 exautoravit; Martino eius loco exercitus Orientis duce designato. Prae-
 terea scutatos, hastatosque milites, ac reliquum Belisarii satellitum rei
 bellicae peritum, quibusdam aulae primatibus et eunuchis concessit, qui
 coniectis sortibus eos vel sic armatos inter se partirentur. Denique ami-
 cis, qui pridem Belisario praesto fuissent, interdicit illius consuetudinem.
 Miserum sane et acerbum spectaculum, etsi visum, haud tamen facile
 creditu, Belisarium hominem iam privatam urbem obire solum, nunquam

ἐξ ἐπιβουλῆς ὀρρωδῶν θάνατον. μαθοῦσα δὲ ἡ βασίλισς πολλά
οἱ ἐπὶ τῆς ἔω χρήματα εἶναι, πέμψασα τῶν ἐν παλατίῳ εὐνούχων
τινὰ κεκόμισται πάντα. ἐτύχανε δὲ Ἀντωνίνα, ὥς μοι εἴρηται,
τῷ μὲν ἀνδρὶ διάφορος γεγενημένη, τῇ δὲ βασιλίδι φιλότῳ καὶ
ἀναγκαιοτάτῃ τυγχάνουσα ἐν τοῖς μάλιστα, ὥστε Ἰωάννην ἑταγχεος 5
C κατεργασμένη τὸν Καππαδόκην. διὸ δὴ χαρίσασθαι ἡ βασίλισς
τῇ Ἀντωνίνῃ βουλευσαμένη, ἅπαντα ἔπραττεν ὅπως ἐξαιτήσα-
σθαι τε τὸν ἄνδρα ἢ γυνή καὶ ἀπὸ ξυμφορῶν τηλικῶνδε ῥύσα-
σθαι δόξειε, ταύτῃ τε οὐ μόνον τῷ ταλαιπώρῳ ἐς τὸ παντελὲς
V 288 καταλλαγῆναι συμβήσεται, ἀλλὰ καὶ διαρρηθὴν αὐτὸν ὥστε πρὸς 10
αὐτῆς διασεσσωμένον αἰχμάλωτον ἀναρπάσασθαι. ἐγένετο δὲ
ᾧδε. ἦλθε μὲν ποτε Βελισάριος πρῶτ' ἐς παλάτιον, ἥπερ εἰώθει,
ἔξ ἐν ἀνθρώποις οἰκτροῖς τε καὶ ὀλίγοις τισίν. οὐκ εὖμενῶν δὲ
πειρασάμενος βασιλέως τε καὶ τῆς βασιλίδος, ἀλλὰ καὶ περιτρυ-
σμένος ἐνταῦθα ὑπ' ἀνδρῶν μοχθηρῶν τε καὶ ἀγελαίων, οἴκαδε 15
D ἀμφὶ δειλὴν ὄψιν ἀπὼν ὥχεται, συχνὰ τε περιστρεφόμενος ἐν
τῇ ἀναχωρήσει ταύτῃ καὶ πανταχόσε περισκοπούμενος, ὅπόθεν
ποτὲ προσιόντας αὐτῷ τοὺς ἀπολλύντας ἴδοι. ἔξ ἐν ταύτῃ τε τῇ
ὀρρωδίᾳ εἰς τὸ δρωμύτιον ἀναβάς ἐπὶ τῆς στιβάδος καθῆστο μό-
νος, γενναῖον μὲν οὐδὲν ἐννοῶν, οὐδὲ ὅτι ἀνὴρ ἐγεγόνει ἐν μνήμῃ 20
A 19 ἔχων, ἰδρῶν δὲ αἰεὶ καὶ ἱλιγγίων καὶ ἔξ ἐν τρόμῳ πολλῷ ἀπορού-

1. πολλά οἱ Vat. P. οἱ om. A. 11. ἀναρπάσασθαι] ἀναρτή-
σασθαι Reisk. 13. εὖμενῶν aut εὐμενοῦς Reiskius. Legeba-
tur εὐμενῶς. 15. οἴκαδε] ἐς οἰκίαν Vat. 19. στιβάδος]
Vulgo στοιβάδος.

non cogitabundum, ac tristem, sibi timentem insidias caedemque. Sed et Augusta magnam pecuniae vim, quam in Orientem Belisario servari audierat, eunucho quopiam ex regis destinato, curavit convendendam. Haec Imperatrix in gratiam Antoninae Belisario quidem insensae, summo autem sibi amore et necessitudine devinctae, ob nuperam Ioannis Cap-padocis ruinam curavit eo consilio, ut si quando illa videretur reum coniugem sibi deposcere, et e tantis aerumnis posse vindicare; iam vir ille omnino afflictissimus, non modo simultatem cum Antonina deponeret: sed palam quasi servatum mancipium velut per triumphum traheretur. Quod ita peractum est. Mane Belisarius, ut illi mos erat, in regiam venit, famulis stipatus perpauca, atque iis abiectis et sordidis. Convento Caesare et Augusta, nullamque in illis expertus erga se animi benevolentiam; quin accepta inibi contumelia ab hominibus vilissimis atque nefariis, sub vespere se domum recepit, in via identidem sese convertens, et hoc atque illuc circumspectans, sicunde videret in se irruentes ad caedem sicarios: consenso cubiculo tremebundus in toro con-sedit solus, nihil animo versans quod virum fortem deceret, qualem et se fuisse penitus obliviscebatur: sed aestuare ad sudorem, tremefactus

μενος, φόβοις τε ἀνδραποδιώδεισι καὶ μερίμναις ἀποκναιόμενος
 φίλονψύχοις τε καὶ ὅλως ἀνάνδροις. Ἀντωνίνα δὲ αὔτε οὔτε τὰ
 πρυσσόμενα ὅλως ἐπισταμένη οὔτε τι τῶν ἐσομένων κυραδοκοῦσα
 περιπάτους ἐνταῦθα ἐποιεῖτο συγχοὺς ὀξυρεγμίαν σκηπτιομένη·
 5 ἔτι γὰρ εἰς ἀλλήλους ἐπόπτως εἶχον. μετὰξὺ δὲ τις ἐκ παλατίου, P 14
 Κοναδρᾶτος ὄνομα, ἦκεν ἤδη δευκότος ἡλίου, τὴν τε αὔλειον
 ἱπερβὰς ἑξαπινάως παρὰ τὴν ἀνδρωνίτιδα ἔστη θύραν, φάσκων
 πρὸς τῆς βασιλίδος ἐνταῦθα ἐσιτάλθαι. ὅπερ ἐπεὶ Βελισάριος
 ἤκουσε, χεῖρας καὶ πόδας ἐπὶ στιβάδος ἐλκύνσας ἔπιτις ἔκειτο,
 10 πρὸς τὴν ἀναίρεισιν ἐτοιμότητος· οὕτως ἦσαν αὐτὸν τὸ ἄρρενω-
 πὸν ἀπολείπει. οὕτω τοίνυν ὁ Κοναδρᾶτος παρ' αὐτὸν εἰσελ-
 θὼν γράμματα οἱ τῆς βασιλίδος ἐπέδειξεν. ἐδήλου δὲ ἡ γραφὴ
 τὰδε „Ἄ μὲν εἰργάσω ἡμῶς, ὧ βέλτιστε, οἶσθα. ἐγὼ δὲ πολ-
 15 λὰ ὀφείλουσα τῇ σῇ γυναικί, ταύτῃ δὲ τὰ ἐγκλήματά σοι ἀφεῖ- B
 ναι ξύμπαντα ἔγνωκα, ἐκείνῃ τὴν σὴν δωρομένη ψυχὴν. τὸ
 μὲν οὖν ἐνθὲν σοι τὸ θαρσεῖν ὑπὲρ τε τῆς σωτηρίας καὶ τῶν χρη-
 μάτων περίεστιν· ὁποῖος δὲ σὺ πρὸς αὐτὴν ἔσῃ διὰ τῶν πραχθη-
 σομένων εἰσόμεθα.“ ταῦτα ἐπεὶ Βελισάριος ἀνέλεξατο, ἅμα
 μὲν εἰς τὴν ἡδονὴν ἐπὶ μέγα ὑρθεῖς, ἅμα δὲ καὶ τῷ παρόντι ἐπίδι-

2. 3. οὔτε — οὔτε] οὐδέ — οὐδέ AP.

4. σκηπτιομένη] προσ-

ποιουμένη Suidas s. v. ὀξυρεγμία.

9. στιβάδος] Vulgo στοι-

βάδος. ibid. „ἐλκύνσας] Quid si legamus ἐλύνσας?“ ALKM.

11. ἀπολείπει] ἀπελείπει Alem. Frustra.

13. πολλὰ

Alem. P. τὰ πολλὰ A.

14. „ταύτης δὲ] Alter ms. liber ταύ-

τη δὲ. utrumque ἀμφίβολον. nam ad Antoninam referri videtur.

Si sine libris movendum nihil sit, et priorem lectionem retineamus,

subintelligendum erit ἔνεκα: si posteriore, ταύτῃ δὲ idem erit

atque ταύτης δὲ ἔνεκα τῆς αἰτίας.“ ALKM. Recepi ταύτῃ δὲ.

ταύτης δὲ χάριν Reisk.

animi pendere, percussus metu, anxique sollicitudine mortem ignaviter
 vereri. Antonina rei prorsus ignara. quam nec fingere animo sibi facile
 poterat, forte ibidem obambulabat crudelitatem causata, ut graviolem ma-
 riti suspicionem averteret, cum ecce post solis occasum e regia Qua-
 dratus, superato vestibulo, ostio repente cubiculi adstitit, missus, ut
 aiebat, ab Imperatrice. Hoc audito Belisarius, pedibus atque manibus
 resolutis, in torum decidit resupinus, ad necem paratissimus, adeo omni
 prorsus animi fortitudine destituebatur. Quadratus adhuc subsistens Au-
 gustae litteras manu praefererat, in hanc ferme sententiam scriptas:
In nos quae commiseris, praeclare vir, non ignoras; sed quod ego pluri-
um debeam uxori tuae, est cur eius causa tua tibi crimina condonem, illi
tuam vitam concedam; per eam sit tibi in posterum de salute, deque for-
tunis bene sperare. Sed in Antoninam te qualem ostenderis, rebus ipsis
te nobis declaratum scito. Haec ubi perlegit Belisarius, gestire prae
laetitia vehementer coepit, suique animi testem Quadratum etiamnum
Procopius III.

- ξιν ἐθελων ποιῆσθαι τῆς γνώμης, ἀναστὰς εὐθὺς παρὰ τοὺς γυναικὸς πόδας ἐπὶ στόμα πίπτει. καὶ χειρὶ μὲν ἑκατέρῃ περιλαβὼν αὐτῆς ἄμφω τὰς κνήμας, τὴν δὲ γλῶσσαν αἰ τῶν ταρσῶν τῆς γυναικὸς μεταβιβάζων, τοῦ μὲν βλου καὶ τῆς σωτηρίας αἰτταν ἐκάλει, ἀνδρόποδον δὲ αὐτῆς τὸ ἐνθὲνδε πιστὸν ὡμολόγει 5
- C καὶ οὐκ ἀνὴρ ἔσσεσθαι. καὶ τῶν χρημάτων δὲ ἡ βασιλὶς ἐς τριά-
 A 20 κοντα χρυσοῦ κεντηνάρια τῷ βασιλεῖ δοῦσα, τᾶλλα Βελισαρίῳ ἀπέδοτο. τὰ μὲν οὖν ἀμφὶ Βελισαρίῳ τῷ στρατηγῷ τῇδε κεχωρήκει, ὥπερ ἡ τύχη οὐ πολλῷ πρότερον Γελίμερά τε καὶ Οὐτίτιγιν δοριαλώτους παρεδίδωκε. ἐκ παλαιοῦ δὲ Ἰουστινιανόν τε 10 καὶ Θεοδώραν πλοῦτος ὁ τούτου τοῦ ἀνδρὸς ἀκριβῶς ἔκνιζεν, ὑπέρογκός τε ὢν καὶ βασιλικῆς αὐλῆς ἄξιος. ἔφασκόν τε ὡς τῶν δημοσίων χρημάτων Γελίμερός τε καὶ Οὐτίτιγιδος τὸ πλεῖστον ἀποκρυψάμενος λάθρα ἔτρυχε, μοῖραν δὲ αὐτῶν βραχεῖαν τέ τινα καὶ οὐδαμῇ ἀξιόλογον βασιλεῖ ἔδωκε. πόρους δὲ τοὺς τοῦ ἀν- 15
- D θρώπου καὶ τῶν ἔξωθεν τὴν βλασφημίαν διαριθμούμενοι, ἕμα δὲ καὶ σκῆψιν ἀξιόχρεων ἐπ' αὐτῷ οὐδεμίαν κεκομισμένοι ἡσυχῇ ἔμενον. τότε δὲ ἡ βασιλὶς αὐτοῦ λαβομένη κατωρρωδηκότος τε καὶ ἀποδειλιάσαντος ὅλως πράξει μιᾷ διεπράξατο ξυμπάσης αὐτοῦ τῆς οὐσίας κυρία γενέσθαι. ἐς κῆδος γὰρ ἀλλήλοις ξυνηλ- 20 θέτην εὐθὺς Ἰωαννίνα τε ἡ Βελισαρίου θυγάτηρ, ἥσπερ μόνης ἐγγόνει πατὴρ, Ἀναστασίῳ τῷ τῆς βασιλίδος θυγατρὶδὲ μνηστῇ

10. δοριαλώτους] Vulgo δορυαλώτους.

17. κεκομισμένοι] πεπορισμένοι Reisk.
 ηλθέτην Suidas s. v. κῆδος.

14. ἔτρυχε] ἔσχε Reisk.

20. ξυνηλθέτην] συν-

praesentem sibi parare cupiens; repente ad coniugis pedes effusus, manibus tibias prehensat, modo hunc, modo illum pedem osculatur, salutis illam appellans auctorem; se non maritum, immo mancipium fidele in posterum ait censendum fore. Caeterum Augusta de illa pecuniarum copia ad tria millia auri pondo impartita Caesari, reliqua Belisario permisit; cui sic ista contingere, quemadmodum Gelimeræ ac Vittigi, quos illi fortuna paulo ante subiugarat. Iam inde a multo tempore Iustinianum ac Theodoram graviter pungebat huius viri divitiarum vis immensa, et Imperatorio prorsus aerario digna; conquerebantur vero publicarum Gelimeræ Vittigisque pecuniarum partem maximam alicubi penitus ab eo retrusam, minimam vero ac nullius fere ponderis Imperatori delatam. Verum id tacite tulerunt, simul recensitis viri rebus praeclare gestis, simul veriti aliorum obtrectiones, praesertim cum idoneam adversus eum praetendere causam non possent. At ubi trepidantem illum Augustam deprehendit, et animum penitus despondentem, uno effecit conatu ut omnium eius fortunarum adiret possessionem contracta statim affinitate. Nam Ioanninam Belisarii filiam, quae una illi fuit, Anastasio ex

γέγονε. Βελισάριος μὲν οὖν ἀρχὴν τε ἀπολαβεῖν τὴν οἰκίαν ἤξιον
 καὶ στρατηγὸς τῆς ἐφ' ἑαυτὸν ἀποδειχθεὶς πάλιν ἐπὶ Χοσρόην καὶ Μή-
 δους ἐξηγήσεσθαι τῷ Ῥωμαίων στρατῷ, Ἀντωνίνα δὲ οὐδαμῶς
 αἶα περιβρίσθαι ἐν τοῖς ἐκείνῃ χωρίοις πρὸς αὐτοῦ ἐφασκεν,
 5 ἅπερ οἰκέτι τὸ λοιπὸν ὕψοσθαι. διὸ δὴ Βελισάριος ἄρχων τῶν P 15
 βασιλικῶν καταστάς ἱπποκόμων ἐς τὴν Ἰταλίαν τὸ δευτέρον ἐστά-
 λη, ὁμολογήσας βασιλεῖ, ὥς φησι, χρήματα μήποτε αὐτὸν ἐν
 τῷδε τῷ πολέμῳ αἰτήσιν, ἀλλὰ ξέμπασαν αὐτὸς τὴν τοῦ πολέ- A 21
 μου παρυσκευὴν χρήμασιν οἰκείοις ποιήσασθαι. πάντες μὲν οὖν V 289
 10 ὑπετόπαζον τὰ τε ἀμφὶ τῇ γυναικὶ ταύτῃ, ἥπερ ἐρρήθη, Βελι-
 σάριον διοικήσασθαι καὶ βασιλεῖ ταῦτα ὁμολογῆσαι ἀμφὶ τῷ πο-
 λέμῳ, ἀπαλλαξέοντα τῆς ἐν Βυζαντίῳ διατριβῆς, ἐπειδὴν τε
 τάχιστα τοῦ τῆς πόλεως περιβόλου ἐκτὸς γένηται, ἀρπάσασθαι τε
 αὐτίκα τὰ ὄπλα καὶ τι γενναῖον καὶ ἀνδρὶ πρέπον ἐπὶ τε τῇ γυναικὶ B
 15 καὶ τοῖς βιασαμένοις φρονῆσαι. αὐτὸς δὲ πάντα τὰ ξυμπεσόντα
 ἐν ἀλογίᾳ πεπονημένος ὄρκων τε τῶν Φωτίῳ καὶ τοῖς ἄλλοις
 ἐπιτηδεύουσιν ὁμωμοσμένων ἐν λήθῃ τε πολλῇ καὶ ὀλιγωρίᾳ γενόμε-
 νος εἵπετο τῇ γυναικὶ, καταστάς ἐκτόπως εἰς αὐτὴν ἐρωτόληπτος,
 καὶ ταῦτα ἐξήκοντα ἤδη γεγονυῖαν ἔειπε. ἐπειδὴ μὲντοι ἐν Ἰταλίᾳ
 20 ἐγένετο, εἰς ἡμέραν ἐκάστην ἀπ' ἐναντίας αὐτῷ τὰ πρόγματα
 ἐχώρει, ἐπεὶ οἱ διαρρήδην τὰ ἐκ Θεοῦ πολέμια ἦν. πρῶτον μὲν
 γε τὰ τῷ στρατηγῷ τούτῳ ἐν τοῖς ξυμπέπτοντι ἐπὶ τε Θεοδᾶτον C
 καὶ Οὐλίττιν βουλευόμενα, καίπερ οὐκ ἐπιτηδεύουσιν τοῖς πρασσο-

4. εἰα Alem. P. εἰη A.

ibid. περιβρίσθαι] γὰρ addit Reisk.

filia nepoti spondendam curat. Interim Belisarius, ut in antiquum resti-
 tuatur dignitatis gradum petit, utque Imperator in Oriente designatus
 adversus Chosroem, et Persam militem Romanum ducat. Antonina re-
 clamat, provinciasque minime se illas prospecturam dicit, in quibus ab
 eo gravissimis affecta fuisset iniuriis. Quare Belisarius Imperatoris sta-
 bulo praefectus, secundo in Italiam mittitur; ea, ut fertur, data Cae-
 sari conditione, nullas ut eo bello pecunias peteret, sed aere suo id ap-
 paratum, agitatumque conficeret. Ita cum Caesare pacisci Belisarium,
 et cum Antonina coniuge rem omnem compositam habere affii quidem su-
 spicabantur, ut qui exire Byzantio discuperet, quo pede muris elato ar-
 riperet arma, et strenue aliquid, suaeque virtute dignum faceret in con-
 iugem, et qui se acerbo casu oppressissent. Verum ille iis quae acci-
 dissent neglectis, et sacramenti, quo Photio, ac reliquis familiaribus
 tenebatur, per summam oblitus iniuriam, totus ab Antonina pendebat,
 cuius licet annos natae sexaginta ardebat amore flagrantissimo. In Ita-
 liam ubi pervenit, infelices rerum eventus, quandoquidem divino numine
 adverso, in dies coepit experiri. Primo quidem bello contra Theoda-
 tum et Vittigem, quae pro re nata cepit consilia, licet minime oppor-

μένοις δοκοῦντα ἔχειν, ἐς ξίμφορον ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον ἐπιτελευταίος· ἐν δὲ τῷ ὑστερώ· δόξαν μὲν ἀπήνεγκεν ὅτι δὴ τὰ βελτίω βεβούλευται, ἅτε καὶ τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε πραγμάτων γεγωνὸς ἔμπειρος, ἀλλ' ἐν τοῖς ἀποβαίνουσι κακοτυχοῦντι τὰ πολλὰ ἐς ἀβουλίας δόκησιν αὐτῷ ἀπεκρίθη. οὕτως ἄρα οὐκ ἀν-
 5 θρώπων βουλαῖς, ἀλλὰ τῇ ἐκ Θεοῦ ῥοπῇ πρυτανεῖται τὰ ἀν-
 θρώπεια, ὃ δὴ τύχην εἰσάγει καλεῖν ἀνθρώποι, οὐκ εἰδότες οὖτοι
 δὴ ἔνεκα ταύτῃ πρόεισι τὰ συμβαίνοντα, ἥπερ αὐτοῖς ἐνδὲλα γί-
 νεται. τῷ γὰρ ἀλόγῳ δοκοῦντι εἶναι φιλεῖ τὸ τῆς τύχης ὄνομα
 A 22 προσχωρεῖν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὥς πη ἐκάστω φίλον, ταύτῃ 10
 δοκεῖτω.

D ε'. Βελισάριος δὲ τὸ δεύτερον ἐν Ἰταλίᾳ γεγόμενος αἰσχι-
 στα ἐνθάνει ἀπῆλλαξε· τῆς μὲν γὰρ γῆς ἐς πεντάετες ἐπιβῆναι
 οὐκ ἴσχυσεν, ὥσπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐρρήθη, ὅτι
 P 16 μὴ ἐνθάδε ὀχύρωμα ἦν. ναυτιλλόμενος δὲ πάντα τοῦτον τὸν χρό-
 νον τὰ ἐπιθαλάσσια περιῖει. Τωτίλας δὲ λυσσῶν ἦν αὐτὸν ἔξω
 τείλους λαβεῖν, οὐ μέντοι εὔρεν, ἐπεὶ ὀρρωδία πολλῇ αὐτὸς τε

5. οὕτως — προσχωρεῖν] Suidas s. v. τύχη. οὕτως — δοκεῖτω
 iisdem fere verbis leguntur De bello Gotth. p. 600 c. 8. ἥπερ]
 εἰπερ vulgo, consentiente Suida. Correxī ex altero loco. 9. ἀλό-
 γω] παραλόγῳ 600. 13. ἐπιβῆναι οὐκ ἴσχυσεν Alem. Lego-
 batur ἀποβῆναι ἴσχυσε. De bello Gotth. 3. p. 548 a. γῆς μὲν τῆς
 Ἰταλῶν πεντάετες οὐδαμῇ ἐπιβάς. 14. „ὅτι μὴ ἐνθάδε ὀχύρω-
 μα ἦν] Imo erant praesidia, in quae Belisarius recipere se pote-
 rat; sed haec et quae sequuntur foede a librariis corrupta ex li-
 bro 3 belli Gotthici restitui possunt: ἐκ τῆς ὀχύρωματος αἰεὶ ἐπιθα-
 λασίου τινὸς ἐς ἄλλο ἐπὶ τῆς παραλίας ὀχύρωμα διηνεκὲς ναυτιλ-
 λόμενος.“ ALKM. 16. περιῖει om. A, indicata lacuna. ibid.
 Τωτίλας] τουτίλας Vat. ibid. λυσσῶν ἦν Vat. Aberat ἦν.

tuna rebus viderentur, ad exitus tamen plerumque felices deducta sunt. Secundo vero illa demum fuit aliorum de eo sententia, optime quidem consultare, utpote qui Italici belli administrandi experimentum haberet; at rebus ut plurimum male sic recidentibus, minime sani consilii opinionem movit, confirmavitque. Sane res mortalium non humana ratione, sed a deo quibusdam veluti momentis gubernantur; etsi fortunam ii vocare consueverunt, qui licet rerum eventus teneant, minime tamen causas, quibus res ipsae ita feruntur, fitque ut quod carere ratione videtur, e vestigio fortunae nomen consequatur. Verum quisque, ut libet, de his ita sentiat.

5. Post secundam ergo Belisarius in Italiam expeditionem turpis-
 sime inde reducit, cum e navigiis in terram descendere, ut supra me-
 moravi, quinquennium totum nequiverit, neque in certum aliquod prae-
 sidium se recipere, sed perpetuo maritimam oram classe legeret. Certe
 licet insane Totilas cuperet, minime tamen illum cum toto Romanorum

καὶ ξύμπας ὁ Ῥωμαίων στρατὸς εἶχετο. διὸ δὴ οὔτε τῶν ἀπο-
 λωλότων τι ἀνεσώσατο, ἀλλὰ καὶ Ῥώμην προσαπώλεσε καὶ τὰλλα
 ὡς εἰπεῖν ἅπαντα. ἐγένετο δὲ φιλοχρημάτων ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ
 πάντων μάλιστα καὶ κέρδους ἀσχροῦ ἐπιμελητὴς ἀκριβέστατος,
 5 ὅτε οὐδὲν ἐκ βασιλέως κεκομισμένος, Ἴταλὸς ἀμέλει σχεδὸν πάν-
 τας, οἵπερ ὤκνητο ἐπὶ Ῥαβέννης καὶ Σικελίας, καὶ εἴ του ἄλλου
 κατατυχεῖν ἐν ἔξουσίᾳ ἔσχειν, ἐλήσατο οὐδενὶ κόσμῳ, λογισμοὺς B
 δῆθεν τῶν βεβιωμένων καταπρατιόμενος. οὕτω γοῦν καὶ Ἡρω-
 διανὸν μετιῶν χρήματα ἤτει, ἅπαντα τῷ ἀνθρώπῳ ἐπανασείων.
 10 οἷς δὴ ἐκείνος ἀχθόμενος ἀπετάξατο μὲν τῷ Ῥωμαίων στρατῷ,
 αὐτὸν δὲ εὐθὺς ξύν τε τοῖς ἐπομένοις καὶ τῷ Σπολετίῳ Τωτίλᾳ
 καὶ Γότθοις ἐνέδωκεν. ὅπως δὲ αὐτῷ τε καὶ Ἰωάννῃ τῷ Βιτα-
 λιανοῦ ἀδελφιδῷ διχοστατῆσαι συνέβη, ὅπερ τὰ Ῥωμαίων πρά-
 γματα μάλιστα ἔσφηλεν, αὐτίκα δηλώσω. ἐς τοῦτο ἀπεχθείας
 15 Γερμανῷ ἡ βασιλὶς ἦλθεν ἐπιδηλότατόν τε ἅπασι τὸ ἔχθος ἐποίη,
 ὥστε αὐτῷ κηδεύειν, καίπερ βασιλέως ἀνεψιῷ ὄντι, ἐτόλμα οὐ-
 δείς, ἄννηφοί τε αὐτῷ οἱ παῖδες γεγόνασι, μέχρις αὐτὴ ἐβίον. C
 ἥ τε θυγάτηρ αὐτοῦ Ἰουστίνα ἐπὶ ὀκτωκαίδεκα ἔτη ἡβήσασα ἔτι A 23
 ἀνμύειαιος ἦν. διὰ τοι τοῦτο ἡνίκα Ἰωάννης πρὸς Βελισαρίου

6. ὤκνητο] Vulgo ὤκοιντο. 11. αὐτόν] Vulgo αὐτόν. *ibid.*
 Σπολετίῳ ex Bello Gotth. addunt Alem. P: om. A, posito asterisco.
 12. Βιταλιανοῦ Alem. ex MS. Mediol. et P: βιταλιανῷ A.
 17. μέχρις αὐτῇ τοῦ βίου A. „Alter codex Vat. μέχρις αὐτοῦ τοῦ
 βίου, quasi toto vitae tempore Germani liberi Iustinus et Iustinianus
 sine uxoribus fuerint. Haud ita est. Quare legendum censéo μέ-
 χρις αὐτῇ ἐβίου, nempe Theodora: idque in historiis clarum est.“
 Alem. 19. Βελισσαρίου Alem. P. βελισσάριον A.

exercitu timore perculsum in aciem deducere potuit. Quare afflictas Ita-
 liae res non restituit; quin Romam etiam, et si quae alia reliqua erant,
 de manibus insuper amisit. Nihil ex aerario Caesaris ad hoc bellum illi
 fuit; proinde hoc tempore profunda laboravit avaritia, omneque studium
 ad turpe compendium convertit. Sic Italos fere omnes, Ravennates, Si-
 culosque indigenas expilavit, et si quos alios fortuna in eius potestatem
 coniecisset; a quibus nescio quo iure anteactae vitae cogitationum poe-
 nas exegit. Sic in Herodianum animadversurus, pecunias petiit, minas
 omnes intendens; quarum ille pertaesus dictum Romanis sacramentum
 exuens, cum suis cohortibus seque et Spoletum Totilae, Gotthisque de-
 cidit. Libet hic narrare causam, quamobrem a Belisario alieno esse
 animo coeperit Iohannes Vitaliani ex sorore nepos; ingenti sane damno
 rei Romanorum publicae. Tantum in Germanum Augusta gerebat odium,
 tamque omnibus manifestum, ut nullus cum illo, licet Imperatoris fratris
 filio, connubia iungere auderet. Nam eius liberi, quoad illa vixit, nul-
 las nuptias adepti sunt. Iustina vero filia octavum iam et decimum age-
 bat annum, neque dum tamen nuptiarum solemnia celebrarat. Ergo cum

σταλεις ἀφίκετο ἐς Βυζάντιον, ἐς λόγους αὐτῷ καταστῆναι ὁ Γερ-
 V 290 μαῖος ἀμφὶ τῇ κηδείᾳ ἡνάγκαστο, καὶ ταῦτα λίαν ἀπὸ τῆς ἀξίας
 τῆς αὐτοῦ ὄντι. ἐπεὶ τε τὸ πρῶγμα ἤρεσκειν ἄμφω, ὄρχοις ἀλ-
 λήλους ἔγνωσαν δεινοτάτοις καταλαβεῖν, ἢ μὴν τὸ κῆδος ἐπιτε-
 λέσειν δυνάμει τῇ πύσῃ, ἐπεὶ αὐτοῖν ἐκάτερος τὸ θαρσεῖν ἐπὶ θα- 5
 τέρῳ ὡς ἦκιστα εἶχεν, ὁ μὲν τῷ ξυνειδέσθαι ὅτι δὴ τῶν ὑπὲρ τὴν
 D ἀξίαν ὀρέγοιτο, ὁ δὲ κηδεστοῦ ἀπορούμενος. ἡ δὲ οὐκ ἔχουσα
 τίς γένηται διὰ πάσης ὁδοῦ ἰοῦσα ἐκάτερον μετίναι μηχανῇ πύσῃ
 οὐκ ἀπηξίου, ὅπως ἂν τὰ πραττόμενα μηχανῇ τῇ πύσῃ διακω-
 λύοι. ἐπεὶ δὲ αὐτοῖν καίπερ πολλὰ δεδιξαμένη ἀναπείθειν οὐδέ- 10
 τερον ἔσχε, διαρρήδην ἀπολεῖν τὸν Ἰωάννην ἠπέλιψε. καὶ ἀπ'
 αὐτοῦ Ἰωάννης αὐτὴς ἐς Ἰταλίαν σταλεις οὐδαμῇ ξυμμίξει Βελι-
 σαρίῳ ἐτόλμησε, τὴν ἐξ Ἀντωνίνης ἐπιβουλὴν δέισας, ὥς Ἀν-
 τωνίνα ἐς Βυζάντιον ἦλθε. τὴν τε γὰρ βασιλίδα ταύτη ἐπι-
 στείλαι τὸν αὐτοῦ φόνον οὐκ ἄπο τοῦ εἰκότος ἂν τις ὑπώ- 15
 πτευσε, καὶ τὸν Ἀντωνίνης σταθμωμένῳ τρόπον ἅπαντά τε
 P 17 Βελισάριον ἐνδιδόναί τῇ γυναικὶ ἐπισταμένῳ δέος ἐγένετο μέγα
 καὶ τὸν ἐσῆει. τοῦτο γοῦν Ῥωμαίοις τὰ πρῶγματα καὶ πρότερον

6. τῷ ξυνειδέσθαι Alem. Legebatur τὸ ξυνειδέσθαι. 7. ἡ δὲ
 Alem. P. τῶν A. τότε Alem. in schedis. „Θεοδώρα οὖν οὐκ
 ἔχουσα ὅ τι καὶ γένηται, vel potius οὕτως διαταξαμένων αὐτῶν
 οὐκ ἔχουσα cet.“ REISK. 11. ἀπολεῖν Vat. P. ἀπόλλειν A.
 14. ταύτῃ Alem. P. ταύτην A. 15. ἀπο τοῦ εἰκότος] Vulgo
 ἀπὸ τοῦ εἰκότως. εἰκότος Maltret. 16. σταθμωμένῳ Alem. P.
 σταθμωμένη A. „Quod sequitur ita vertit Alemannus, ut pateat
 fecisse ipsum ex puncto virgulam ac legisse σταθμώμενος pro
 σταθμωμένῳ, et ἐπιστάμενος pro ἐπισταμένῳ.“ MALT. Ante δέος
 punctum ponit Alem. et post δέος inserit σύν. 17. Βελισά-
 ριον Alem. P. Βελισσαρίῳ A. 18. τὸν ἐσῆει] τόπον σστηρίδας
 ἐσῆει REISK. Fort. δέος ἐσῆει μέγα.

Ioanne a Belisario Byzantium legato verba Germanus de incunda affini-
 tate habere cogitur, quamvis dignitate longe inferiore. Id postquam
 utrique placuit, visum est iureiurando se mutuo sanctissimo devincere,
 ut conficiendis nuptiis pro virili uterque studeret. Nam inter se gravi-
 ter diffidebant; ille quod maiora quam pro dignitate ambiret, hic quod
 alterius affinitatem desperaret. Augusta impotenti haec animo ferens,
 utrumque omnibus circumveniendum curavit artibus, ut rebus inferret
 impedimentum. Cum autem neutrum vel minis gravissimis abducere ab
 instituto posset, Ioanni palam periculum capitis ostentavit. Post haec
 Ioannes in Italiam redire iussus, a Belisarii consuetudine abstinuit, do-
 nec Byzantium Antonina discederet, cuius apprime cavebat insidias.
 Namque illi ab Augusta suam imperatam necem haud vana visa fuit
 suspicio, si quis et Antoninae mores perpendisset, et Belisarium nos-
 set, omnia coniugi indulgentem. Quare ut magna haec erat formido,
 sic ea vehementer Ioannis subivit animum. Hinc ergo res Romanorum

ἐπὶ θατέρου σκέλους ἐστῶτα προσουδίζει χαμαί. Βελισαρίω
 μὲν οὖν ὁ Γοτθικὸς πόλεμος τῇδε ἐχώρησεν. ἀπογνοὺς δὲ βασι-
 λῆως ἐδίδετο ὅπως οἱ ἐξῆ ἔνθενδε ὅτι τάχιστα ἀπαλλαγῆναι. καὶ
 ἐπεὶ ἐνδεχόμενον βασιλεὺς τὴν δέξιν ἐγνώ, ἕσμενος εὐθὺς ἀπὼν
 5 ὤρχετο, χαίρειν πολλὰ τῷ τε Ῥωμαίων στρατῷ καὶ Ἰταλοῖς φρά- A 24
 σας, καὶ τὰ μὲν πλείστα ὑποχέρια τοῖς πολεμίοις ἀπολιπὼν,
 Περσίαν δὲ πικρότατα πολιορκία πιεζομένην, ἥπερ ἔτι αὐτοῦ
 ὁδῷ ἰόντος κατ' ἄκρας ἀλοῦσα ἐς πῦσαν κακοῦ ἰδέαν ἤλθεν, ἥπερ
 μοι πρότερον δεδιῆγται. ζυγνέχθη δὲ καὶ κατὰ τὴν οἰκίαν τυ-
 10 χης ἐναντίωμα ξυμπεσεῖν τοιόνδε. Θεοδώρα ἡ βασιλὶς τῆς Βε-
 λισαρίου παιδὸς ἐξεργάζεσθαι τὴν ἐγγύην ἐπαιγομένη τῷ Θυγα- B
 τριδῷ, συχνὰ γράφουσα τοὺς γειταμένους τὴν κόρην ἠνώχλει.
 οἱ δὲ τὸ κῆδος ἀναδυόμενοι ἀπετίθεντο μὲν ἐς παρουσίαν τὴν
 σφετέραν τὸν γάμον, μεταπεμπομένης δὲ αὐτοὺς ἐς Βυζάντιον
 15 τῆς βυσιλίδος, ἀδύνατοι εἶναι ἀπαλλάσσεσθαι τανῦν ἐξ Ἰταλίας
 ἰσκήπτοντο. ἡ δὲ γλιχομένη μὲν κύριον τὸν θυγατριδοῦν τοῦ
 Βελισαρίου καταστήσεσθαι πλούτου, ἥδει γὰρ ἐπὶ κληρον ἐσομέ-
 νην τὴν παιδα, οὐκ ὄντος Βελισαρίω ἐτέρου του γόνου, ἐπὶ
 μέντοι τῇ Ἀντωνίνης γνώμῃ θαρσεῖν οὐδαμῇ ἔχουσα, δειμαίνου-
 20 σά τε μὴ μετὰ τὴν τοῦ βίου καταστροφὴν οὐ φανείσα πιστῇ ἐς
 τὸν αὐτῆς οἶκον, καὶ περ αὐτῆς οὕτω φιλανθρώπου ἐν τοῖς ἀναγ- C
 καιοτάτοις τυχοῦσα, διασπάρηται τὰ ξυγκείμενα, ἐργάζεται ἀνό-
 σιον ἔργον. τῷ γὰρ μειραλίῳ τὴν παιδίσκην ξυνοικίζει οὐδενὶ

6. τὰ μὲν Alem. P. τῷ μὲν A. 7. ἔτι Alem. ἐπὶ AP.

8. ἰόντος] Vulgo ἰέντος. 11. Θυγατριδῷ] Θυγατρίδῳ A.

16. γλιχομένη Alem. γλικομένη A. γληχομένη P.

altero veluti innixae pede, ad terram penitus collapsae ruina sunt. Sic bello Gotthico procedente, Belisarius re desperata, ut sibi quam primum ex Italia decedendi facultas fiat, Principem rogat; quo preces admittente, alacer e vestigio abit, Romanum militem, Italiamque valere iubens; quam maiore ex parte sub hostium potestate, et Perusiam dira obsidione reliquit oppressam; quae, dum ipse in suscepto itinere est, expugnata, in omnia, ut supra narravimus, mala devenit. Sed domus suae hoc interim Belisarius tulit infortunium. Theodora Augusta Belisarii filiae nuptias Anastasio nepoti perficere maturabat, ut et frequenter datis epistolis parentibus esset molestiae. Illi vitandi connubii causa in reditum nuptias reiiciunt; accersiti vero Byzantium, tunc ex Italia proficisci non posse praetextunt. Verum haec intelligens haud dubio puellam (nullis praeterea Belisario liberis) aditaram haereditatem, bonorum Belisarii possessionem peroptat Anastasio. Antoninae tamen nihil fudit ingenio; quin etiam veretur, ne ubi natura sibi vitae finem fecerit, benevolentiam, quam summis in rebus experta esset, et erga suam domum fidem abiciat, rescindatque pactiones. Ea re factum impium aggredi-

- νόμῳ. φασὶ δὲ ὡς καὶ πλησιῶσαι οὗτι ἐκουσίαν ἠνάγκασε κρύ-
βδην, οὕτω τε διαπεπαρθενεμένη τὸν ὑμέναιον τῇ κόρῃ ξυστή-
ναι, τοῦ μὴ βουσιλέα τὰ πρᾶσσόμενα διακωλύσαι. τοῦ μέντοι
ἔργου ἔξεργασμένου ἔρωτι ἀλλήλοιν διαπύρῳ τινὶ ὃ τε Ἀναστά-
σιος καὶ ἡ παῖς εἶχοντο, καὶ χρόνος σφίσιν οὐχ ἤσσων ἢ ὅτῳ 5
A 25 μηνῶν ἐν ταύτῃ τῇ διαίτῃ ἐτερίβη. ἡνίκα δὲ Ἀντωνίνα τῆς βα-
σιλίδος ἀπογενομένης ἐς Βυζάντιον ἦλθεν, ἐπιλάθειο μὲν ἐτε-
λουσία ὧν ἐκείνη ἔναγχος ἐς αὐτὴν εἰργαστο, ὡς ἥμιστα δὲ ὑπο-
λογισαμένη ὥς, ἦν τῷ ἐτέρῳ ἡ παῖς αὐτῇ ξυνοικίζοιτο, πε-
D πορνευμένη τὰ πρότερα ἔσται, τὸν Θεοδώρας ἔκγονον κηδεστήν 10
ἀτιμᾷζει, τὴν τε παιδα ὡς μάλιστα ἀκουσίαν βιασαμένη ἀνδρὸς
τοῦ ἐρωμένου ἀπέστησε. μεγάλῃν τε ἀγνωμοσύνης ἐκ τοῦ ἔργου
τούτου ἀπηνέγκατο δόξαν εἰς πάντας ἀνθρώπους, ἥκοντά τε οὐ-
δενὶ πόνῳ ἀναπεῖθει τὸν ἄνδρα τοῦ ἄγους αὐτῇ μεταλαχεῖν τοῦδε.
ὥστε διαρρήδην τηνικάδε ὃ τοῦ ἀνθρώπου τρόπος ἐλήλιγκται. 15
καίτοι διομοσάμενος Φωτίῳ τε καὶ τῶν ἐπιτηδείων τισὶ πρότερον
καὶ τὰ ὁμωμοσμένα οὐδαμῇ ἐμπεδώσας συγγνώμης ἐτύγχανε πρὸς
πάντων ἀνθρώπων. αἴτιον γὰρ τοῦ ἀπίστου τάνδρὸς οὐ τὴν
γυναικοκρίτειαν, ἀλλὰ τὸ ἐκ τῆς βασιλίδος ὑπώπτενον εἶναι.
P 18 ἐπεὶ δὲ Θεοδώρας ἀπογενομένης, ὥσπερ μοι εἴρηται, οὔτε Φω- 20
τίου οὔτε ἄλλου του τῶν οἱ ἀναγκαίων λόγος γεγένητο, ἀλλ'
αὐτῷ δέσποινα μὲν ἡ γυνὴ ἐφαίνεται οὐσα, κύριος δὲ Καλλίγονος

3. τὰ πρᾶσσόμενα] Aberat τά.

16. διομωσάμενος AP.

18. τάνδρὸς Alem. ἀνδρὸς AP

ibid. οὔτε — οὔτε] οὐδὲ — οὐδὲ AP.

9. ἦν τῷ Alem. ἦν τῷ AP.

17. ὁμωμοσμένα] ὁμωσμένα A.

20. ἐπεὶ δὲ] ἐπεὶ καὶ A.

tur, puellamque contra ius fasque ephebo contubernio iungit, non sine rumore per vim prostratae clanculum pudicitiae, ut sponsalibus illato puellae vitio confirmatis, Princeps esse rebus impedimento non posset. Hoc facto nihilominus octo mensibus Anastasius, puellaque eodem usi contubernio, amore mutuo iam tenebantur, eoque ardentissimo. Extincta Imperatrice, ubi Byzantium appulit Antonina, sciens, prudensque in se nuper gestorum simulat oblivionem, nullamve reputans infamiam stupri, si filiam nuptui sic alteri collocaret, spreto desponso Theodorae nepote, filiam sane invitam ab eius amore per vim abducit. Quam quidem ob rem apud omnes magnam retulit improbitatis opinionem: venientem vero ex Italia coniugem in partem tanti sceleris trahit nullo negotio. Et quidem ingenium Belisari aperte tandem deprehensum tum est. Nam quod pridem Photio, nonnullisque necessariis promissi fidem non praestiterit, facile veniam apud omnes invenit, qui nunquam suspicarentur coniugis dominatu, sed Imperatricis formidine fidem labefactatam: verum ea, ut dixi, defuncta cum nullam Photii, nullam familiarium rationem duceret, sed coniugem, eiusque lenonem Calligonum imperitantes

ὁ προαγωγὸς ἦν, τότε δὴ ἀπογόνους αὐτοῦ ἄπαντες ἐχλεύαζόν V 291
 τε διαθρυλοῦντες καὶ αἱ ἄνοιαν ὀφλισκάνοντι ἐλοιδοροῦντο. τὰ
 μὲν οὖν ἡμαρτημένα Βελισαρίῳ ἀπαρκαλέπτως εἰπεῖν ταύτῃ πη
 ἔχει· τὰ δὲ Σεργίῳ τῷ Βάκχου παιδί ἐπὶ Λιβύης ἡμαρτημένα
 5 διαρκῶς μὲν ἐν λόγοις μοι τοῖς ἐπιτηδείοις δεδιγλωται, ὅς δὴ αἰ-
 τιώτατος γέγονε Ῥωμαίοις ἐνταῦθα διαφθαρῆναι τὰ πράγματα τὰ
 τε πρὸς Λευέθας αὐτῷ πρὸς τῶν εὐαγγελίων ὁμωμοσμένα ἐν ἀλο-
 γίᾳ πεποιημένους καὶ τοὺς ὀγδοήκοντα πρέσβεις οὐδενὶ λόγῳ δια- B
 χρησάμενος, τοσοῦτον δέ μοι τανῦν ἐντιθέναι τῷ λόγῳ δεήσει, ὥς
 10 οὔτε νῦν δολερῷ οἱ ἄνδρες οὔτοι παρὰ Σέργιον ἤλθον οὔτε τινὰ A 26
 στήψιν ὁ Σέργιος ὑποψίας περὶ αὐτοὺς εἶχεν, ἀλλ' ἀδιώματος ἐπὶ
 θοήν καλέσας τοὺς ἄνδρας διεχρήσατο οἰδενὶ κόσμῳ. ἀφ' οὗ
 δὴ Σολόμωνι καὶ τῷ Ῥωμαίων στρατῷ καὶ Λίβυσι πῶσι διε-
 γθάρθαι ξυνέβη. δι' αὐτὸν γάρ, ἄλλως τε καὶ Σολόμωνος τε-
 15 τελευτηκότος, ὥσπερ μοι εἴρηται, οὔτε τις ἄρχων οὔτε τις στρα-
 τιώτης ἐς πολέμου κίνδυνον ἵκναι ἤξιον. μάλιστα δὲ πάντων
 Ἰωάννης ὁ Σισινιόλου τῷ ἐς αὐτὸν ἔχθει ἀπόμαχος ἦν, ἕως
 Ἀρεόβινδος ἐς Λιβύην ἀφίκετο. ἦν γὰρ ὁ Σέργιος μυλθακὸς μὲν C
 καὶ ἀπόλεμος, τὸ δὲ ἦθος καὶ τὴν ἡλικίαν κομιδῇ νέος, φθόνῳ
 20 τε καὶ ἀλαζονείᾳ ἐς ὑπερβολὴν ἐχόμενος ἐς πάντας ἀνθρώπους,
 τεθρυμμένος τε τὴν δαίταν καὶ τὰς γνάθους φυσῶν. ἀλλ'

1. ἀπογόνους] καταγόνους Reisk. 2. διαθρυλοῦντες AP.
 5. ὅς Alem. P. ὥς A. 7. Λευέθας] Λευεθὰς P. λευεθὰ A.
 ibid. ὁμωμοσμένα] ὁμωσμένα A. ὁμοσμένα P. 15. οὔτε
 τις — οὔτε] Vulgo οὐδέ τις — οὔτε. 17. ἔχθει Alem. ἄχθει
 AP. ibid. ἀπόμαχος] Vulgo ἀπομαχόμενος. 21. τεθρυμ-
 μένος Alem. τεθρυλλημένος AP. ibid. φυσῶν] φυσσῶν AP.

haberet: tunc enimvero contemni ab omnibus et veluti demens subsan-
 nari. Haec quidem, ut libere dicam, peccavit Belisarius. Quae autem
 Sergius Bacchi filius commisit in Africa, iam satis opportuno loco nar-
 rata sunt: eius enim causa res male gesta Romanis in ea provincia;
 Levathis iurata fides, conceptis ad Evangelia verbis, et violata tamen;
 trucidati nulla ratione octoginta legati, qui (quod mox praeterea dicen-
 dum) nec dolo malo ad Sergium proficiscerantur, nec ullus esset suspi-
 cioni locus; apparatus tamen epulis acceptos, neglecto sacramento, per
 scelus interfecit; quae fuit origo non modo Solomonis ducis, sed Roma-
 norum etiam, et Africanorum interitus. Extincto Solomone, cum duces
 alii, tum milites pugnae discrimina detrectarunt, omniumque maxime
 Ioannes Sisinioli, qui ad Areobindi usque in Africam adventum praelio
 abstinuit, nempe in Sergium odio, quodque is esset imbellis et delicatus,
 ac ut aetate prorsus iuvenili, sic etiam moribus; invidia et petulantia
 in omnes homines effusissimus, molli fractoque cultu, et buccis ad su-
 perbiā inflatis. Verum quod Antoninae Belisarii coniugis neptem sibi

- ἐπὶ τῆς Ἀντωνίνης τῆς Βελισαρίου γυναικὸς ἐγγόνης ἐτύγγανε
 μηστιῆρ γερονῶς, τίσιν τινὰ ἐς αὐτὸν ἡ βασιλὶς ἐξενεγκεῖν ἢ
 παραλύειν τῆς ἀρχῆς οὐδαμῇ ἤθελε, καίπερ ἐνδελεχέστατα δια-
 φθειρομένην Αἰβύην ὀρώσα, ἐπὶ καὶ Σολόμωνα τὸν Σεργίου
 ἀδελφὸν τοῦ Πηγασίου φόνου αὐτῇ τε καὶ βασιλεὺς ἀφῶν ἀφῆ- 5
 κεν. ὅ τι δὲ τοῦτ' ἔστιν αὐτίκα δηλώσω. ἐπειδὴ ὁ Πηγάσιος
 D τὸν Σολόμωνα πρὸς τῶν Λευαθῶν ἀνήγατο καὶ οἱ βύρβαροι ἐπ'
 οἴκου ἀπεκομίσθησαν, ὁ μὲν Σολόμων ξύν τε Πηγασίῳ τῷ ἐωνη-
 μένῳ καὶ στρατιώταις ὀλίγοις τισὶν εἰς Καρχηδόνα ἐστέλλετο, ἐν
 δὲ τῇ ὁδῷ ταύτῃ λαβὼν ὁ Πηγάσιος ὅ τι δὴ ἀδικοῦντα Σολόμωνα 10
 χρῆναί οἱ ἔφασκεν ἐν μνήμῃ εἶναι ὡς αὐτὸν ἑναγχος ἐκ τῶν πολε-
 μίων ὁ θεὸς ῥύσαιτο. ὁ δὲ χαλεπήνας, ὅτι δὴ οἱ ἄτε δοριαλώτω
 ὠνείδισε, τὸν Πηγάσιον εὐθὺς ἔκτεινε, ταυτὰ τε σώστρα τῷ ἀν-
 A 27 θρώπῳ ἀπέδωκεν. ἐπειδὴ τε ὁ Σολόμων ἐς Βυζάντιον ἦλθε, κα-
 θαρὸν αὐτὸν βασιλεὺς τοῦ φόνου ἐποίει, ἄτε προδότῃ ἀνελόντι 15
 τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς. γράμματά τε αὐτῷ ἰδίδου τὴν ὑπὲρ τού-
 των ἀσφάλειαν παρεχόμενος. καὶ ὁ μὲν Σολόμων οὕτω τὴν τίσιν
 διαφυγὼν ἐπὶ τὴν ἑῶαν ἄσμενος ἦει, τὴν τε πατρίδα καὶ γένος
 τὸ κατὰ τὴν οἰκίαν ὀφόμενος. ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ θεοῦ τίσις ἐν ταύτῃ
 τῇ ὁδῷ καταλαβοῦσα ἐξ ἀνθρώπων αὐτὸν ἀφανίζει. τὰ μὲν οὖν 20
 ἀμφὶ Σολόμωνι τε καὶ Πηγασίῳ τῇδε ἐχώρησεν.
- P 19 ζ'. Οἵτινες δὲ ἀνθρώπῳ Ἰουστινιανὸς τε καὶ Θεοδώρα
 ἦσιν τῷ τῷ τε ὅτῳ διεσπάσαντο τὰ Ῥωμαίων πράγματα ἐρῶν

12. δοριαλώτω AP. 14. 17. Σολόμων] σολομών A. 19. τοῦ
 θεοῦ A. τοῦ om. P. 21. Σολόμωνι P. σολομώντα A. σο-
 λομώντι Alem. 22. ἀνθρώπῳ Reisk. Vulgo ἀνθρώπων.

desponderat, in eum animadvertere nunquam Augusta voluit, nec impe-
 rio spoliare, quamquam properante ruina Africam collabentem videret.
 Quin et iuniorem Sergii fratrem Solomonem interempti Pegasii crimine
 liberavit ipsa et Imperator. Id uti se habuit, paucis expeditio. Post-
 eaquam Leuathis pro Solomone pretium solvit Pegasius, reductis domum
 barbaris, ipse cum Pegasio, a quo redemptus fuerat, et parva militum
 manu, petebat Carthaginem. Quo in itinere manifestum flagitii Solomo-
 nem monet Pegasius, meminisset nuper se divinitus ereptum ab hosti-
 bus: ille indigne ferens obiectam sibi quasi mancipio libertatem, repente
 Pegasium interimit, illud vitae servatae praeonium rependens. Ut vero
 Byzantium venit, ab Imperatore caedis absolvitur, tanquam ipse morte
 perdiderit perduellem Imperii Rom scriptoque accipit indemnitate. Ubi
 supplicium ille sic evasit, patriam propinquosque revisurus in Orientem
 alacer properavit: sed divina ultione persequente, in itinere decessit e
 vita. Ita haec de Pegasio et Solomone gesta.

6. Venio nunc ad Iustinianum et Theodorum, dicturus quid homi-
 num uterque fuerint, quibusve modis rem Romanam affligerint. Byzan-

ἰερχομαι. *Λέοντος ἐν Βυζαντίῳ τὴν αὐτοκράτορα ἀρχὴν ἔχοντος, γεωργοὶ νεανίαι τρεῖς, Ἰλλυριοὶ γένος, Ζίμαρχος τε καὶ Διτύβιστος καὶ Ἰουστίνος ὁ ἐκ Βεδεριανῆς, πράγμασιν ἐνδεδιχέστατα τοῖς ἀπὸ τῆς πενίας οἴκοι μαχόμενοι τούτων τε ἀπαλλαξέοντες ἐπὶ τῷ στρατεῦσθαι ὤρμησαν. καὶ πρὶν βαδίζοντες ἐς Βυζάντιον ἦσαν, σισύρας ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτοὶ φέροντες, ἐν αἷς δὴ ἄλλο οὐδὲν ὅτι μὴ διπύρους ἄρτους οἴκοθεν ἐμβιβλημένοι ἀφίκοντο, ταχθέντας τε ἐν τοῖς στρατιωτικαῖς καταλόγοις βασιλεὺς αὐτοὺς ἐς τοῦ παλατίου τὴν φυλακὴν ἐπεξελήξατο. κάλλιστοι γὰρ ἔπαινον τὰ σώματα ἦσαν. χρόνῳ δὲ ἵσπερον Ἀναστασίῳ τὴν βασιλείαν παραλαβόντι πόλεμος πρὸς τὸ Ἰσαύρων ἔθνος ὕπλα ἐπ' αὐτὸν ἀραμένους κατέστη. στρατιῶν τε λόγον ἀξίαν ἐπ' αὐτοὺς ἐπεμψεν, ἥσπερ Ἰωάννης ἡγεῖτο, ἐπέκλησιν κυρτός. οὗτος Ἰωάννης τὸν Ἰουστίνον ἀμαρτιάδος τινὸς ἕνεκα ἐν δεσμοτηρίῳ καθεῖρεν, ἡμέρᾳ τε τῇ ἐπιούσῃ ἐξ ἀνθρώπων αὐτὸν ἀφανιεῖν ἔμελλεν, αἰ μὴ τις μεταξὺ ἐπιγενομένη ὄψις ὀνείρου ἐκώλυσεν. ἔφη γὰρ οἱ ἐν ὀνείρῳ ὁ στρατηγὸς ἐντυχεῖν τινα παμμεγέθη τε τὸ σῶμα καὶ τῶν ἄλλων κρείσσω ἢ ἀνθρώπῳ εἰκάζεσθαι. καὶ τὸν μὲν οἱ ἐπισκεψάμενοι μεθεῖναι τὸν ἄνδρα, ὃν περ καθεῖρξας ἐκείνη τῇ ἡμέρᾳ ἐτύγχανεν· αὐτὸν δὲ τοῦ ὕπνου ἐξαναστάντα ἐν ἀλογίᾳ τὴν τοῦ ὀνείρου ὄψιν ποιήσασθαι. ἐπιλαβούσης δὲ καὶ ἐτέρας νυκτὸς ἐδόκει μὲν ἐν τῷ ὀνείρῳ καὶ αὐθις τῶν λόγων ἀκούειν ὥν περ ἡκηκόει*

3. ἐνδεδιχέστατα τοῖς ἀπὸ] ἐνδεδιχεστάτης ἀπὸ Suidas s. v. ἐνδεδιχέστατα. 4. τοῖς Alem. Malt. τῆς AP. 7. διπύρους Suidas s. v. διπύρος et σισύρας. πηροὺς AP. 10. ἅπαντες] ἁπάντων Reisk. 12. κατέστη Alem. P. ὀπλίζει A. 14. Ἰουστίνον Alem. ex MS. Med. et P. Ἰουστινιανὸν A et codd Vat. 15. ἀφανιεῖν Reisk. ἀφανίζειν Alem. ἀφίειν A. ἀφιεῖν P. 22. μὲν Reisk. μένειν AP.

tii Leo summam habebat Imperii, cum tres in Illyria nati, exercendis-que agris assueti adolescentes Zimarchus, Ditybistus et Iustinus (cuius Bederiana patria fuit) summae, qua domi premebantur, egestatis vitandae causa, militiam sequuntur, pedibusque Byzantium veniunt, reiectis post terga sagis, in quibus praeter secundarios panes, nihil eis quod reconderent, ex re domestica fuit. Numeris militaribus inscripti ab Imperatore, utpote egregia corporis forma conspicui, ad regiae custodiam seliguntur. Imperio deinde potitus Anastasius, in Isauros, qui arma sumpserant, florentissimum immittit exercitum, quem Ioannes gibbus ducavit. Is Iustinum criminis reum includit carcere, postridie statim capite plectendum. Verum, ut dux ille narrare solebat, a proposito deterretur, viso per quietem sibi, qui proceritate ac reliquo corporis habitu praestantius quid homine prae se ferret, iuberetque dimitti quem pridie tradidisset custodiae. Ille somno excitus non magni ducit quae in

D τὸ πρότερον, ἐπιτελέσαι δὲ τὰ ἐπιτεταγμένα οὐδ' ὥς βεβουλῆ-
σθαι. τρίτον τέ οἱ ἐπιστάσαν τὴν τοῦ ὀνείρου ὄψιν ἀπειλῆσαι
μὲν τὰ ἀνήκεστα, ἦν μὴ τὰ ἐπηγγελμένα ποιόη, ἐπειπεῖν τε ὡς
αὐτοῦ τε τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς ξυγγενείας χρέος οἱ μέγα ὀργι-
σθησομένῳ ἐς χρόνον τὸν ὀπισθεν εἶη. τότε μὲν οὖν οὕτως Ἰου- 5
στίνῳ περιεῖναι ξυνέβη, προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου ἐς μέγα δυνά-
μειος οὗτος Ἰουστίνος ἐχώρησεν. ἄρχοντα γὰρ αὐτὸν Ἀναστα-
σιος βασιλεὺς κατεστήσατο τῶν ἐν παλατίῳ θυλάκων. ἐπειδὴ τε
ὁ βασιλεὺς ἐξ ἀνθρώπων ἡφάνιστο, αὐτὸς τῇ τῆς ἀρχῆς δυνάμει
τὴν βασιλείαν παρέλαβε, τυμβογέρων μὲν γεγονὼς ἤδη, ἀμάθη- 10
τος δὲ γραμμάτων ὑπάντων καὶ τὸ δὴ λεγόμενον ἀναλφάβητος
P 20 ὢν, οὐ γεγονὼς ἐν Ῥωμαίοις πρότερον τοῦτό γε. εἰδισμένον δὲ
γράμματα οἰκεία τοῖς βιβλίοις ἐντιθέναι τὸν βασιλεῦ, ὅσα ἂν
ἐπαγγέλλοντος αὐτοῦ γίνοιτο, αὐτὸς μέντοι οὔτε ἐπήγγελλεν οὔτε
τοῖς πρassoμένοις ξυνεπίστασθαι οἷός τε ἦν. ὅς δὲ παρεδρεῦεν 15
αὐτῷ ἔλαχεν ἀρχὴν τὴν τοῦ καλουμένου κοιμιστορος Πρόκλος ὀνο-
μα, αὐτὸς δὲ αὐτονόμῳ γνώμῃ ἅπαντα ἐπρασσειν. ὅπως δὲ μαρ-
τυρίαν τῆς βασιλείως χειρὸς ἔχοιεν, οἷς ἐπίκειται τὸ ἔργον τοῦτο,
ἐπενοήθη τάδε. ξύλῳ ἐργασμένῳ βραχεὶ ἐγκολάψαντες μορφὴν
τινα γραμμάτων τεττάρων, ἅπερ ἀναγνῶναι τῇ Λατίνῳ φωνῇ 20
A 29 δύναιται, γραφίδα τε βαφῇ βάψαντες, ἣ βασιλεῖς γράφειν ἐώ-
B θασιν, ἐνεχειρίζοντο τῷ βασιλεῖ τούτῳ. καὶ τὸ ξύλον, οὗπερ

10. τυμβογέρων] Suidas s. h. v.

βητος] Suidas s. v. Ἰουστίνος.

14. ἐπήγγελλεν P. ἐπήγγει-

λεν A. 15. „ξυνεπίστασθαι] ξυνέπιστασθαι, aut ξυνεφίστασθαι.

Prius rectius.“ Reisk.

18. οἷς ἐπίκειται P. ἣ * * * ἐπικει-

ται A. 22. ἐνεχειρίζον δὲ τῷ βασιλεῖ ταύτην Reisk.

somno visa forent, nocteque insequente iisdem in quiete visis et auditis, ac nihilominus neglectis; tertio ab eadem illa specie atrocioribus minis exagitatur, ut dicto pareat: Nam hoc, inquit, homine, huiusque propinquus opus cum primis erit, quando ira mihi mox concitabitur. Sic mortem evadere Iustino contigit. Tempore deinde procedente, magnam is consequitur potentiam, Praetorianis militibus praefectus ab Anastasio Principe: qui ubi fato concessit, ea fretus Iustinus praefectura capessivit Imperium, senex iam licet capularis, et, quod Romanis antehac non evenit, adeo litterarum expertus et, quod dicitur, analphabetus, ut cum sui soleat nominis apices libellis indere Princeps, cum quid imperat faciendum, ipse neque imperare neque compos esse posset rerum gerendarum, sed Proclus, qui officio Quaestorisungebatur eique assidebat, omnia faceret pro arbitrio. Verum ut aliquod Imperatoris manus extaret argumentum, a magistratu, qui id muneris habet, excogitatum hoc est. Tabellae lignae perpolitae formam quatuor litterarum, quae legi Latine possent, incidendam curant, eaque libello imposita, calamus colore im-

ἡμνήσθην, τῷ βιβλίῳ ἐνθήμενοι, λαβόμενοι τε τῆς βασιλείως χει-
 ρός, περιῆγον μὲν ζὺν τῇ γραφίδι ἐς τῶν τεττάρων γραμμῶν
 τὸν τύπον, ἐς πάσας τε τὰς τοῦ ζύλου αὐτὴν περιελξάντες ἐντο-
 μὰς οὕτω δὴ ἀπηλλάσσοντο, τοιαῦτα βασιλείως γράμματα φέ-
 ροντες. τὰ μὲν ἀμφὶ τῷ Ἰουστίνῳ ταύτῃ Ῥωμαίοις ἔχε. γυ-
 ναικὶ δὲ ὄνομα Λουπικίνῃ ξυνώκει. αὕτη δὲ δοῦλη τε καὶ βάρ-
 βαρος οὖσα τοῦ πρόσθεν αὐτὴν ἐωνημένου παλλακὴ γέγονε. καὶ
 αὕτη μὲν ζὺν Ἰουστίνῳ ἐπὶ βίου δυσμαῖς τὴν βασιλείαν ἔσχεν.
 Ἰουστίνος μὲν οὖν οὔτε τι πονηρὸν τοὺς ὑπηκόους ἐργάζεσθαι
 10 οὔτε ἀγαθὸν ἴσχυεν. εὐθραδὴ γὰρ πολλῇ εἶχετο, ἄγλωττός τε C
 παντάπασιν ὧν καὶ ἀγροικιζόμενος μάλιστα. ἀδελφιδούς δὲ αὐτῷ
 Ἰουστινιανὸς νέος ὧν ἔτι διωκεῖτο τὴν ἀρχὴν ζύμπασαν καὶ γέγονε
 Ῥωμαίοις ξυμφορῶν αἴτιος, οἷας τε καὶ ὅσας ἐς τὸν ἅπαντα αἰῶ-
 να οἶδεις πον πρότερον ἀκοῇ ἔλαβεν. ἐς τε γὰρ ἀνθρώπων ἀδι-
 15 ζον φόνον καὶ χρημάτων ἀρπαγὴν ἀλλοτρίων ῥήστα ἐχώρει, καὶ
 οὐδὲν ἦν αὐτῷ μυριάδας πολλὰς ἀνθρώπων ἀφανισθῆναι, καί-
 περ αὐτῷ αἰτίαν οὐδεμίαν παρασχομένων. καὶ φυλάσσειν μὲν
 τῶν καθεσταμένων οὐδὲν ἠέξλου, ἅπαντα δὲ νεοχοῦν ἐς αἰὶ ἤθε-
 λι, καὶ τὸ ζύμπαν εἰπεῖν, μέγιστος δὴ οὗτος διαφθορεὺς τῶν εὖ
 20 καθεστῶτων. τὸν μὲν οὖν λοιμὸν, ὅπερ μοι ἐν τοῖς ἐμπροσθεν D
 λόγοις ἐρρήθη, καίπερ ἐπισκῆψαντα εἰς τὴν γῆν ζύμπυσαν, διέ-
 φυγον ἀνθρώποι οὐχ ἥσσους ἢ ὅσοις διαφθαρῆναι τετέχνηκεν, ἢ

1. ἐνθήμενοι] ἐπιθήμενοι Reiskius. 2. τῶν τεττάρων] τὸν
 τεττάρων AP. 14. ἀνθρώπων Alem. P. ἐξ ἀνθρώπων A.
 18. καθεσταμένων] καθεστῶτων Suidas s. v. νεοχοῦν. *ibid.*
 νεοχοῦν Alem. P. νεοχειλοῦν A. 22. ἢ ὅσοις P cum Suida
 s. v. ἐπισκῆπτω. ἢ om. A.

butus, quo scribere mos est Imperatoribus, huic Principi tradebatur in
 manum, quam alii prehensantes ducebant, circumagebantque calamus
 per quatuor illas litterarum formas, nempe singulas tabellae incisuras,
 atque ita demum iis ab Imperatore litteris reportatis recedebant. Is qui-
 dem Romanis erat Iustinus. Coniux vero, cui nomen Lupicinae fuit,
 serva eaque barbara, sui pellex emptoris Iustini, et ad usque vitae
 exitum Imperii socia. Neque malo subiectis, neque bono esse Iustinus
 quidem potuit, insignis homo stoliditatis, summa cum infantia summa-
 que cum rusticitate coniunctae. At eius sororis filius Iustinianus aetate
 adhuc iunior, et qui summam moderabatur Imperii, is demum fuit Ro-
 manis tot tantorumque malorum auctor, quot et quanta audita non sunt
 ex omni superiorum aetatum memoria. Facile prorumpebat in opum alic-
 narum rapinas, in caedes, sic ut pro nihilo duceret innumeram perdere
 omnis criminis insontem multitudinem. Statuta servare nequaquam illi
 animus; contra semper rebus studere novis, et, uno verbo, bene con-
 stitutis pestem importare funestissimam. Luem illam, quam superioribus

- Α 30 οὐδ' αὖ μὴ τῇ νόσῳ ἁλόντες ἢ ὑγιαζόμενοι, ἐπειδὴ σφίσιιν ἁλῶναι
 ξυγέβη. ἄνδρα δὲ τοῦτον διαφνεγεῖν ἀνθρώπῳ γε ὄντι τῶν πάν-
 των Ῥωμαίων οὐδενὶ ξυγνέχθη, ἀλλ' ὥσπερ τι ἄλλο ἐξ οὐρα-
 νοῦ πάθος ὄλω τῷ γένει ἐπεισπεσὸν ἀνέπαφον οὐδένα παντελῶς
 εἶασε. τοὺς μὲν γὰρ ἔκτεινεν οὐδενὶ λόγῳ, τοὺς δὲ πενίᾳ μαχο- 5
 μένους ἄφεις ἀθλιωτέρους τῶν τετελευτηκότων εἰργάζετο, εὐχομέ-
 νους τὰ παρόντι σφίσι διαλῦσαι θανάτῳ οἰκτίστω. τινῶν μὲν-
 τοι ξὺν τοῖς χρήμασι καὶ τὰς ψυχὰς εἶλεν. ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ἦν αἰ-
 τῷ μόνην καταλῦσαι τὴν Ῥωμαίων ἀρχήν, Αἰβύης τε καὶ Ἰτα-
 V 293 λίας οὐκ ἄλλον του ἔνεκα πεποιῆσθαι τὴν ἐπικράτησιν ἴσχυσεν 10
 P 21 ἢ ὥστε ξὺν τοῖς πρότερον ὑφ' αὐτῷ οὐσί διολῆσαι τοὺς ταύτῃ ἀν-
 θρώπους. οὐπω γοῦν δεκαταῖος εἰς τὴν δύναμιν γεγινώς Ἀμάν-
 τιον τῶν ἐν παλατίῳ εὐνούχων ἄρχοντα ξὺν ἑτέροις τισὶν ἐξ αἰ-
 τίας οὐδεμιᾶς ἔκτεινεν, ἄλλο οὐδὲν τῷ ἀνθρώπῳ ἐπενεγκιὼν, πλήν
 γε δὴ ὅτι ἐς Ἰωάννην τὸν τῆς πόλεως ἀρχιερέα λόγον τινὰ προ- 15
 πέτῃ εἶποι. καὶ ἀπ' αὐτοῦ φοβερώτατος γέγονεν ἀνθρώπων
 ἀπάντων. αὐτίκα δὲ καὶ Βιταλιανὸν τὸν τύραννον μετεπέμψατο,
 ᾧ δὴ τὰ πιστὰ πρότερον ὑπὲρ τῆς ἀσφαλείας παρέσχετο, διαλα-
 χὼν αὐτῷ καὶ τῶν ἐν Χριστιανοῖς μυστηρίων. ὀλίγῳ τε ὕστερον
 ἐξ ὑποψίας αὐτῷ προσκεκρουχότα ξὺν τοῖς ἐπιτηδεύουσιν ἐν παλα- 20
 τίῳ λόγῳ οὐδενὶ διεχρήσατο, πιστεῖς οὕτω δεινότητάς ἐμπεδῶσαι
 οὐδ' αὖ μὴ ἀξιώσας.

1. ἢ ὑγιαζόμενοι ex MS. Med. Alem. et P. ἢ * γενόμενοι A: unde
 Tourpius ἢ περιγενόμενοι. *ibid.* σφίσιιν] σφίσι AP. 10. ἴσχυ-
 σεν] ἔσχευσεν Reisk. 16. φοβερώτατος P. φοβερώτερος A.

libris in totum fere terrarum orbem pervasisse narravimus, non pauciores homines vel non conceptam effugere contigit, vel conceptam depellere, quam ea perire. At Iustinianum evitavit nemo Romanorum omnium, qui velut e caelo immissa perniciēs ac labes nullum non infecit, alios nefarie de medio sustulit; aliis vitam dira afflictandam egestate condonans, perditis miseriore effecit, qui vel crudelissimo supplicio tantis malis solvi cuperent; aliorum demum nec fortunis parcere, nec vitae libuit. Non illi satis Romanum Imperium evertisse; ad subiugandam Africam et Italiam vires convertit, ut cum subiectis sibi Provinciis illas etiam gentes unum in exitium deturbaret. Vix decimus dies abierat ex quo cum potestate fuit, et Amantium eunuchorum aulae principem nonnullis cum aliis interfecit, in crimen illum ea tantum re ducens, quod nescio quam vocem petulantius in Ioannem iactavit urbis antistitem; ex quo omnium hominum evasit formidolosissimus. Illico vocatum mittit Vitalianum Tyrannum fide publica, impunitate promissa, et una susceptis Christianorum mysteriis. Paulo deinde post dato suspitioni, atque offensionis loco, eum ac necessarios in Aula impio contrucidavit, nihil veritus fidem fallere tam formidandam.

ζ'. Τοῦ δὲ δήμου ἐκ παλαιοῦ ἐς μοίρας δύο διεστηκότος, B
ὥσπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐρρήθη, μίαν αὐτὸς τὴν
Βενέτων ἑταιρισύμενος, ἥ οἱ καὶ τὸ πρότερον κατεσπουδασμένη
ἐτύγχανε, ξυγγεῖν τε καὶ συνταράξαι ἅπαντα ἴσχυσε. καὶ ἀπ'
5 αὐτοῦ ἐς γόνυ ἔλθειν Ῥωμαίοις τὴν πολιτείαν πεποίηκεν. οὐχ
ἅπαντες δὲ οἱ Βένετοι ἐπισπένθαι τῇ τοῦδε ἀνδρὸς γνώμῃ ἔγνω- A 31
σαν, ἀλλ' ὅσοι στασιῶται ὄντες ἐτύγχανον. καὶ αὐτοὶ μέντοι
προϊόντος ἤδη τοῦ δεινοῦ σωφρονέστατοι ἔδοξαν εἶναι ἀνθρώπων
ἀπάντων. ἐνδεσιτέρως γὰρ ἢ κατὰ τὴν ἔξουσίαν ἡμέρανταν. οὐ C
10 μὴν οὐδὲ τῶν πρασίνων οἱ στασιῶται ἡσυχῇ ἔμενον, ἀλλὰ καὶ
αὐτοὶ ἔπρασσον αἰ τὰ ἐγκλήματα ἐς ὅσον σφίσι δυνατὰ ἐγγόνει,
καίπερ κατὰ μόνας διηγεκὶς κολαζόμενοι. ὅπερ αὐτοὺς ἐς τὸ
θρασύνεσθαι πολλῶ ἔτι μᾶλλον ἐς αἰὶ ἦγεν. ἀδικούμενοι γὰρ
εἰώθασιν ἐς ἀπόνοιαν τρέπεσθαι ἀνθρωποι. τότε οὖν τοὺς Βε-
15 νέτους αὐτοῦ ῥηπίζοντός τε καὶ διαφανῶς ῥεθίζοντος ἅπασα κατ'
ἄκρας ἢ Ῥωμαίων ἀρχὴ ἐκινήθη ὥσπερ σεισμοῦ ἢ κατακλυσμοῦ
ἐκίπτεσθαι ἢ πόλεως ἐκύστης πρὸς τῶν πολέμιων ἁλούσης. πάν- D
τα γὰρ ἐν ἅπασι ξυνεταράχθη καὶ οὐδὲν ὑφ' ἑαυτοῦ τὸ λοιπὸν
ἔμεινεν, ἀλλ' οἱ τε νόμοι καὶ ὁ τῆς πολιτείας κόσμος ξυγχύσεως
20 ἐπιγενομένης ἐς πᾶν τοῦναντίον ἐχώρησαν. καὶ πρῶτα μὲν τοῖς
στασιώταις τὰ ἐς τὴν κόμην ἐς νεώτερόν τινα μετεβέβλητο τρό-

3. Βενέτων] βένετον A.

τοῦ ἀνδρὸς Reisk.

13. ἐς αἰὶ ἦγεν] ἐσῆγεν Reisk.

18. ὑφ'] ἐφ' Reisk.

παρρηφά.

6. τοῦδε ἀνδρὸς] τοῦδε τάνδρὸς αὐτ

8. τοῦ δεινοῦ Alem. δεινοῦ P. τοῦ A.

ibid. ἀδικούμενοι — ἀνθρω-

15. αὐτοῦ Alem. P. αὐτὸν A.

21. ἐς τὴν] ἀμφὶ τὴν Suidas s. v. ἐν-

ibid. μετεβέβλητο] παραβέβληται Suidas.

7. Cum pridem duae populi, ut diximus, factiones essent, conciliata sibi altera Venetorum, cuius iam antea studia acquisierat, ita miscere omnia potuit ac perturbare, ut exinde rem Romanorum publicam inclinatum labefactarit, licet Venetorum seditiosi quique duntaxat illius libidini obtemperarent, qui tamen gliscente calamitate, omnium mortalium moderatissimi habiti sunt, quod data peccandi potestate parcius abuterentur. Ex prasinis vicissim, qui seditiones agitent, haud sese continuerunt; sed ut sibi facultas fuit, ita facinora perpetrarunt, quamquam identidem occultis affecti suppliciis; ex quibus quotidie nihilominus sumerent maiores spiritus. Nam usu venit, ut iniuriis lacessiti ad maiora flagitia traducant animum. Ergo proritatis tum ab eo concitatisque palam Venetis, universum convulsum suis sedibus est Romanum Imperium, quasi ab hostibus vastatae urbes, vel terrae quodam motu prostratae, vel eluvione oppressae; nam omnia passim concussa, locoque dimota, iura, leges, ac totus Reipub. status susque deque tracta sunt. Factioni

πον. ἀπεκείροντο γὰρ αὐτὴν οὐδὲν ὁμοίως τοῖς ἄλλοις Ῥωμαίοις. τοῦ μὲν γὰρ μύστακος καὶ τοῦ γενείου οὐδαμῇ ἤπτοντο, ἀλλ' αὐτοῖς κατωκομᾶν ἐπὶ πλεῖστον ὥσπερ οἱ Πέρσαι ἐς αἰὶ ἤθελον. τῶν δὲ ἐν τῇ κεφαλῇ τριχοῖν τὰ ἔμπροσθεν ἄχρι ἐς τοὺς κροτάφους ἀποτεμόμενοι τὰ ὀπισθεν ἀποκρέμασθαι σφίσιν ἐπὶ μακρότατον λόγῳ 5
P 22 οὐδενὶ εἶων, ὥσπερ οἱ Μασσαγέται. διὸ δὲ καὶ Οὐννικὸν τὸ τοιοῦτον εἶδος ἐκάλουν. ἔπειτα δὲ τὰ ἐς τὰ ἱμάτια εὐπάρχοι ἤξιον εἶναι ἅπαντες, κομπωδεστέραν ἢ κατὰ τὴν ἐκύστων ἀξίαν ἐνδιδυσκόμενοι τὴν ἐσθῆτα. κτᾶσθαι γὰρ αὐτοῖς τὰ τοιαῦτα ἐξ οὐ προση-
A 32 κόντων παρῆν. τοῦ δὲ χιτῶνος τὸ ἀμφὶ τῷ χεῖρι μέρος ἐς τὸν 10 καρπὸν ξυνῆει σφίσιν ἐν στενῷ μάλιστα. τὰ δὲ ἐνθ' ἐνδὲ ἄχρι ἐς ὦμον ἐκότερον ἐς ἄφ' αὐτὸν τι εὖρους διεκέρχτο χοῆμα. ὅσάκις τε ἡ χεὶρ αὐτοῖς σείοιτο ἀναβοῶσιν ἐν τοῖς θεάτροις τε καὶ ἵπποδρομίοις, ἢ ἐγκελενομένοις, ἥπερ εἰώθει, ἐς ὕψος αὐτοῖς τοῦτο τὸ μέρος ἀτεχνῶς ἤρετο, αἰσθῆσιν παρεχόμενον τοῖς ἀνοήτοις, ὅτι 15
B δὴ αὐτοῖς οὕτω καλὸν τε τὸ σῶμα καὶ ἀδρὸν εἶη ἄν, ὥστε δεῖν γε αὐτοῖς πρὸς τῶν τοιούτων ἱματίων καλύπτεσθαι, οὐκ ἐννοοῦσιν ὅτι δὴ αὐτοῖς τῷ τῆς ἐσθῆτος ἡραιωμένῳ τε καὶ κενῷ πολλῷ ἔτι μᾶλλον τὸ τοῦ σώματος ἐξίτηλον διελεγχθῆναι. αἱ ἐπωμίδες δὲ

- 1. αὐτὴν P cum Suida. αὐτοὶ A. 2. αὐτοῖς] αὐτὸν Suidas.
5. ἀποτεμόμενοι] ἀποτεμνόμενοι Suidas. *ibid.* σφίσιν Suidas. σφίσι AP. *ibid.* ἐπὶ μακρότατον ex Suida addidi.
6. Οὐννικὸν P. οὐννικὸν A. Οὐνιον Suidas. *ibid.* τοιοῦτον] αὐτὸ Suidas.
7. τὰ ἱμάτια P cum Suida. ταρμάτια A.
9. ἐξ οὐ Suidas. ἐξ οὐ AP. 10. τὸ ἀμφὶ Alem. ex MS. Med. τοῦ ἀμφὶ AP et Suidas. *ibid.* μέρος Alem. P. μέρος αὐτοῖς A et Suidas.
11. μάλιστα P cum Suida. μάλιστα δὲ A. μάλιστα δὲ Reisk.
12. εὖρους] εὖρος Suidas, omisso quod sequitur χοῆμα.
14. τοῦτο τὸ — παρεχόμενον τοῖς ex Suida add. Alem. P.
18. ἡραιωμένῳ Suidas. ἡρηωμένῳ AP. ἡρηωμένῳ aut ἡρηωμένῳ Reisk. *ibid.* κενῷ] κενῷ Suidas.
19. διελεγχθῆν AP. Correxī ex Suida.

statim comere caesariem, ac novo quodam, et Romanis alieno cultu recidere; nam mento et alis intonsis, quae Persarum more prolixè lubebat promittere, sinciput capillitio ad tempora usque nudarunt, coma ad occipitium permissa. ut Massagetae solent, nulla lege diffluere; quare et hunc habitum Hunnicum appellavere. Omnes sibi curarunt vestes arte laboratas, iisque quam pro dignitate splendidioribus amiciebantur, quas iniquis sibi praedis poterant comparare. Vestis manicæ ad volam strictissime coibant; inde vero ad humeros in miram amplitudinem diffundebantur. Cum autem in Theatro vel Circo intenta manu vociferarentur, vel alios, ut sit, incitarent; ea potissimum vestimenti pars exerebatur, ut Bardis opinionem afferrent, tam plena fortique esse se corporis habitudine, ut illo egeret vestium amictu; neque viderunt tumida et inani veste tanto magis sui corporis prodendam tenuitatem. Humera-

καὶ ἀναξυρίδες καὶ τῶν ὑποδημάτων τὰ πλείστα ἐς τῶν Οὐννων
 τό τε ὄνομα καὶ τὸν τρόπον ἀπεκέκριτο σφίσι. λαιδηροφόρου
 δὲ νύκτωρ μὲν τὰ πρῶτα ἐκ τοῦ ἔμφανους ἅπαντες σχεδόν, ἐν
 δὲ γε ἡμέρᾳ ξιφίδια περὶ τὸν μηρὸν δίστομα ὑπὸ τῷ ἱματίῳ ἀπο- V 294
 5 χρυσάμενοι, ξυνιστάμενοί τε κατὰ συμμορίας, ἐπειδὴν συσκο-
 τάζοι, ἐλωποδύτουν τοὺς ἐπιεικιστέρους ἐν τε ὄλῃ ἀγορᾷ καὶ τοῖς C
 στενωποῖς, ἀφαιρούμενοι τοὺς παραπεπτωκότας τὰ τε ἱμάτια
 ζῶνας τε καὶ περόνας χρυσῆς καὶ εἴ τι ἄλλο ἐν χερσὶν ἔχοιεν. τι-
 νὰς δὲ πρὸς τῇ ἀρπαγῇ καὶ κτείνειν ἤξιουν, ὅπως μηδενὶ τὰ ξυμ-
 10 πτόντα σφίσι ἀναγγείλωσιν. οἷς δὲ ἅπαντες καὶ τῶν Βενέτων
 οἱ μὴ στασιῶται μάλιστα ἤχθοντο. ἐπεὶ δὲ οὐδὲ αὐτοὶ ἀπαθεῖς
 ἔμενον, καὶ ἀπ' αὐτοῦ χαλκαῖς τὸ λοιπὸν ζῶνας τε καὶ περόνας
 καὶ ἱματίους πολλῶν ἐλασσύνως ἢ κατὰ τὴν ἀξίαν ὥς πλείστοι
 ἐχρῶντο, ὅπως δὲ μὴ τῷ φιλοκάλῳ ἀπόλωνται, καὶ οὐπω δεδυ-
 15 κότος ἤλιον εἰς τὰς οἰκίας ἀναχωροῦντες ἐκρύπτοντο. μηχανο-
 μένου δὲ τοῦ κακοῦ καὶ οὐδεμιᾶς ἐπιστροφῆς ἐς τοὺς ἡμαρτηκό-
 τας πρὸς τῆς τῷ δῆμῳ ἔφεστῶσης ἀρχῆς γινομένης ἐπὶ μέγα τὸ D
 τῶν ἀνδρῶν θρόσος ἐς αἰὲς ἦρετο. ἁμαρτία γὰρ παρρησίας ἀξίω- A 33
 θείσα ἐπ' ἄπειρον φύρεσθαι πέφυκεν, ἐπεὶ καὶ κολαζόμενα τὰ
 20 ἐγκλήματα φιλεῖ οὐκ ἐς τὸ παντελὲς ἀποκόπτεσθαι. φτίσει γὰρ
 οἱ πλείστοι ἐς τὸ ἁμαρτάνειν εὐπετῶς τρέπονται. τὰ μὲν οὖν
 τῶν Βενέτων ἐφύετο τῇδε. τῶν δὲ ἀντιστασιωτῶν οἱ μὲν εἰς
 τὴν ἐκείνων ἀπέκλινον μοῖραν, ἐπιθυμία τοῦ ξυναμαρτάνοντος

1. Οὐννων Suidas s. v. ἐπωμῖς. Οὐννων P. οὐνων A. 6. ὄλῃ] τῇ Reisk. 7. ἀφαιρούμενοι Alem. P. ἀφανιστούμενοι A. 19. φύρεσθαι] φέρεσθαι Reisk.

lia, tibialia, et pleraque calceamentorum genera, Hunnorum ad ritus, nomenque usurparunt. Antehac armati fere omnes noctu palam incedebant; interdiu ancipitibus ad femur ficis sub veste occultis. Prima nocte in turmas coacti, vel aperto foro, vel angliportis obsessis, obvios quosque innoxios viros depraedabantur, palliis, balteis, aureisque detractis fibulis, et quidquid esset prae manibus; suppilatos iam alios caedebant, ne cui referrent quae sibi accidissent. Passim haec omnes graviter tulerunt; et Venetorum quisquis seditionibus abstineret. Ut vero nec ipsi abibant impune, exinde plerique aereis fibulis, balteisque uti coeperunt, necnon vestibus longe quam pro dignitate villioribus, ne vitae insidiaretur ornatus; et ante solis occasum domum se recipiebant et contabantur. Hoc malo latius serpente, neque sontibus ab urbis praefecto coercitis, magis ac magis illis in dies animus addebatur. Nam facta peccandi licentia latius scelera propagantur, quod et funditus recidi supplicis non possint, et in ea naturae quodam impetu plerique rapiantur. Venetorum ita se res habuere; contrariae vero factionis popularium alii discesserunt in illorum partes libidine vindicandarum in plebe offen-

Procopius III.

4

δήμου δοῦναι τὴν δίκην, οἱ δὲ φρυγῇ ἐχόμενοι ἐς ἑτέρας τινὰς
 ἐλάνθανον χώρας· πολλοὶ δὲ καὶ αὐτοῦ καταλαμβανόμενοι διε-
 φθείροντο πρὸς τῶν ἐναντίων ἢ πρὸς τῆς ἀρχῆς κολαζόμενοι.
 καὶ ἄλλοι δὲ νεανίαι πολλοὶ ἐς ταύτην δὴ τὴν ἑταιρείαν ξυνέρρεον
 οὐδεπώποτε πρότερον περὶ ταῦτα ἐσπονδακότες, ἀλλὰ δυνάμεώς 5
 τε καὶ ἔβριως ἔξουσίᾳ ἐνταῦθα ἡγμένοι. οὐ γὰρ ἐστὶν οὐδὲν μί-
 σμα ὑπὸ ἀνθρώπων ὠνομασμένον, ὕπερ οἷα ἡμαρτήθη τε ἐν
 P 23 τούτῳ τῷ χρόνῳ καὶ τιμωρίας ἐκτὸς ἔμεινε. πρῶτον μὲν οὖν
 σφῶν τοὺς ἀντιστασιώτας διέφθειρον, προϊόντες δὲ καὶ τοὺς οὐ-
 δὲν προσκεκρουκότες αὐτοῖς διέφθειρον. πολλοὶ δὲ καὶ χρήμα- 10
 σιν αὐτοὺς ἀναπείσαντες ἀπεδείκνυν τοὺς σφετέρους ἐχθροὺς,
 οὐσπερ ἐκεῖνοι διεχρῶντο εὐθὺς ὄνομα μὲν προυσίων αὐτοῖς ἐπε-
 νεγκόντες, ἀγνώτας δὲ σφίσι πατράσιν ὄντας. καὶ ταῦτα οὐκ
 ἐν σκότῳ ἤδη ἢ ἐν παραβίσει γένητο, ἀλλ' ἐν ἅπασι μὲν τῆς
 ἡμέρας καιροῖς, ἐν ἐκάστῳ δὲ τῆς πόλεως χώρῳ, ἀνδράσι τοῖς 15
 λογιμωτάτοις τῶν πραιομένων, ἃν οὕτω τίχοι, ἐν ὀφθαλμοῖς
 ὄντων. οὐδὲν γὰρ ἐπικαλύπτειν ἐδέοντο τὰ ἐγκλήματα, ἐπεὶ τοι
 αὐτοῖς οὐκ ἐπέκειτο κολάσεως δέος, ἀλλὰ τις προσῆν καὶ φιλοτι-
 B μίας ἀξιώσις, ἰσχύος τε καὶ ἀνδρείας ἐμποιονμένοις ἐπίδειξιν,
 ὅτι δὴ πληγῇ μὴ τῶν τινα παραπειτωκῶτων γυμνὸν ἔκτεινον. 20
 A 34 ἑλπίς τε οὐδενὶ τοῦ ἔτι βιώσεσθαι ἐν τῷ τῆς διαίτης σφαλερῷ
 ἔμεινε. πάντες γὰρ ἐγκεῖσθαι σφίσι τὸν θάνατον τῷ περιδεῖς ἐλ-

1. δήμον προφάσει μηδεμίαν δοῦναι δίκην vel ἐπὶ μηδενὶ δοῦναι
 τὴν δίκην Reisk. *ibid.* ἐχόμενοι] οἰχόμενοι Reisk. 6. οὐ-
 δὲν Alem. P. οὐδὲ A.

sionum; pars fuga lapsi alicubi delituerunt; complures comprehensi, vel
 ab adversariis, vel a magistratu suppliciiis adigebantur ad necem. De-
 mum frequens civitatis pubes in eandem confluit societatem, non quidem
 iis pridem addicta studiis, sed ad ea sequenda vel viribus inflammata,
 vel flagitiosa licentia allecta. Nam nullum est hominibus notum placu-
 lum, quod non hoc tempore patratum, et inultum relictum sit. Princi-
 pio quidem in adversae factionis homines desaevierunt; deinde in eos
 etiam qui se nunquam offendissent. A multis pecunia corrupti, eorum
 inimices, accepto indicio, morte mactarunt, Prasinorum causam iis affin-
 gentes, quos omnino ignorarent. Neque haec amplius in obscuro, vel
 clam patrata sunt, sed horis diei singulis, et quolibet urbis loco, et vi-
 rorum etiam primatum, si quando id accidisset, in oculis. Neque enim
 occultato erat opus, quidquid perpetrassent, ubi nulla esset poenae for-
 mido. Quin et occasio parandae gloriae, et ostentandae fortitudinis esse
 videbatur, obvium quemque inermem uno ictu conficere. In quo sane
 rerum discrimine nemo sibi spem vitae fecit; sed mors imminere ex ipso
 terrore credebatur, praesertim cum nullus videretur ad salutem vel tu-
 tus locus, vel tempus opportunum; sed in augustioribus quibusque tem-

ναι ὑπώπτευν, καὶ οὐδὲ τόπος τις ὀχυρὸς οὐδὲ καιρὸς ἐχέγγυός
 τινι ἐς τὴν σωτηρίαν ἔδοξεν εἶναι, ἐπεὶ καὶ τοῖς τῶν ἱερῶν τιμιω-
 τάτοις καὶ ταῖς πανηγύρεσι λόγῳ οὐδενὶ διεφθείροντο, πίστις τε
 οὐδεμία πρὸς τε τῶν φίλων καὶ τῶν συγγενῶν ἔτι ἐλλείπτο.
 5 πολλοὶ γὰρ καὶ τῇ τῶν οἰκιοτάτων ἐπιβουλῇ ἔθνησκον. ζήτησις
 μέντοι οὐδεμία τῶν πεπραγμένων ἐγίνετο, ἀλλὰ τὰ πάθῃ ἀπροσ-
 δόκητα πᾶσιν ἔπιπτε καὶ τοῖς πεπτωκόσιν οὐδεὶς ἤμυνε. νόμιον
 δὲ τινος ἢ συμβολαίου δυνάμεις τις ἐν τῷ βεβαίῳ τῆς τάξεως
 οὐκέτι ἐλλείπτο, ἀλλ' ἐπὶ τὸ βιαιότερον ἅπαντα τετραμμένα C
 10 ξυνεταράχθη, τυραννίδι τε ἦν πολιτεία ἐμφερῆς μάλιστα, οὐ
 καθεστῶσῃ μέντοι γε, ἀλλὰ καθ' ἐκάστην τε ἀμειβομένη καὶ αἰ
 ἀρχομένη. τῶν τε ἀρχόντων αἱ γνώμαι ὥσπερ ἐκπεληγμέναις
 ἰώκεισαν, ἐνὸς ἀνδρὸς φόβῳ δεδουλωμένοι τὸ φρόνημα, οἳ τε
 δικάζοντες τὰς ὑπὲρ τῶν ἀντιλεγόμενων ποιοῦμενοι γνώμης τὰς
 15 ψήφους ἐδίδουσαν, οὐχ ἥπερ αὐτοῖς ἐδόκει δίκαιά τε καὶ νόμιμα
 εἶναι, ἀλλ' ὥσπερ τῶν διαφερομένων ἐκάστῃ τὰ ἐκ τῶν στασιω-
 τῶν δυσμενῇ τε καὶ φίλᾳ ἐτύγχανεν ὄντα. δικαστῇ γὰρ ὠλιγορῆ-
 κότι τῆς ἐκείνων προορρήσεως θάνατος ἢ ζῆμια ἐκέκριτο. καὶ πολλοὶ
 μὲν δανισταὶ τὰ γραμματεῖα τοῖς ὠφληκόσι ξὺν βίᾳ πολλῇ οὐδὲν
 20 τοῦ ὑγλήματος κεκομισμένοι ἀπέδοντο, πολλοὶ δὲ οὐτι ἐκούσιοι D
 ἐλευθέρους τοὺς οἰκέτας ἀφῆκαν. φασὶ δὲ καὶ γυναῖκάς τινας
 πολλὰ ὧν οὐκ ἐβούλοντο τοῖς αὐτῶν δούλοις ἀναγκασθῆναι. ἥδη

4. συγγενῶν A. συγγενῶν P. 7. ἔπιπτεν] ἐπέπιπτεν Reisk.
 8. τις delet Reisk. 13. ἰώκεισαν] ἰώκεισαν Alem. *ibid.* δε-
 δουλωμένοι] δεδουλωμένοι A. 16. στασιωτῶν MS. Med. P.
 στρατιωτῶν A. 17. γὰρ addidit Reisk. 21. τινας πρὸς
 πολλὰ Reisk. τινας πολλὰ AP.

plis, interque celebritates, ac religionis nulla lege iugularentur. Nulla vel apud amicos, vel propinquos iam reliqua fides, cum et maxime necessariorum insidiis plerique interirent. Nulla maleficiorum fuit inquisitio, sed inopinatis quique calamitatibus oppressi sunt, et oppressis nemo esse auxilio potuit. Nullus legum et conventionum vigor, certusve locus superfuit, sed perturbate, perque vim omnia decernebantur. Respublica degeneraverat in quoddam genus tyrannidis inconstantis quidem ac versatilis, sed novo semper principio erumpentis. Principes percussi animis, et unius hominis terrore visi sunt in servitutem adacti. Iudices in sententiis de rebus controversis pronunciandis non ad legum praescripta; sed ut factiosi erga litigatorum quemque vel bono essent animo, vel malo, ferebant calculum. Nam iussa Venetorum spernere erat iudici capitale. Ita plerique creditores compulsi sunt syngrapham debitoribus reddere, fraudati pecunia. Libertate alii donare servos, mancipiorum cupiditatibus parere mulieres, vel repugnantes coactae sunt. Iam vero

δὲ καὶ παῖδες οὐκ ἀφανῶν ἀνδρῶν τούτοις δὴ τοῖς νεανίαις ἀνα-
 V 295 μιχθέντες τοὺς πατέρας ἠνάγκαζον ἄλλα τε πολλὰ οὕτι ἐθελον-
 A 35 σίους ποιεῖν καὶ τὰ χρήματα σφίσι προῖεσθαι. πολλοὶ δὲ καὶ
 ἀκούσιοι παῖδες τοῖς στασιώταις ἐς κοίτην ἀνοσίαν οὐκ ἀγνοούν-
 των ἠναγκάσθησαν τῶν πατέρων ἐλθεῖν. καὶ γυναιξὶ μέντοι ὅν- 5
 δρώσι ξυνοικουσάις ταῦτον τοῦτο ξυνέβη παθεῖν. καὶ λέγεται
 γυνὴ μὴ κόσμον περιβεβλημένη πολλὴν πλεῖν μὲν σὺν τῷ ἀνδρὶ ἐπὶ
 P 24 τὸ προύστειον τὸ ἐν τῇ ἀντιπέρας ἡπείρῳ, ἐντυχόντων δὲ σφίσι
 ἐν τῷ διάπλῳ τούτῳ τῶν στασιωτῶν, καὶ τοῦ μὲν ἀνδρὸς αὐτὴν
 ξὺν ἀπειλῇ ἀφαιρουμένων, ἐς δὲ ἄκατον τὴν οἰκίαν ἐμβιβασάν- 10
 των, ἐσιλθεῖν μὲν ἐς τὴν ἄκατον ξὺν τοῖς νεανίαις, ἐγκλεινσα-
 μένην τῷ ἀνδρὶ λάθρα θαρσεῖν τε καὶ μηδὲν ἐπ' αὐτῇ δεδιέναι
 φαῦλον· οὐ γάρ τοι ξυμβήσεσθαι ἐς τὸ σῶμα αὐτῇ ὑβρισθῆναι·
 ἔτι δὲ τοῦ ἀνδρὸς ξὺν πένθει μεγάλῳ ἐς αὐτὴν βλέποντος ἐς τε
 τὴν θάλασσαν καθεῖναι τὸ σῶμα καὶ αὐτίκα μάλα ἐξ ἀνθρώπων 15
 B ἀφανισθῆναι. τοιαῦτα μὲν ἦν τὰ τούτοις δὴ τότε τοῖς στασιώ-
 ταις ἐν Βυζαντίῳ τετολμημένα. ἦσσαν δὲ ταῦτα τοὺς παραπε-
 πτωκότας ἡνία ἢ τὰ πρὸς Ἰουστινιανοῦ ἐς τὴν πολιτείαν ἀμαρ-
 τηθέντα, ἐπεὶ τοῖς παρὰ τῶν κακουργοῦντων πεπονθόσι τὰ χα-
 λεπώτατα μέρος ἀφαιρεῖται τὸ πλεῖστον τῆς διὰ τῶν ἔξω ἐμβά- 20
 σης ἀνίας τὸ προσδοκᾶν αἰετὴν πρὸς τῶν νόμων τε καὶ τῆς ἀρ-
 χῆς τίσιν. ἐν γὰρ τῷ πρὸς τὰ μέλλοντα εὐέλπιδες εἶναι ῥῆθόν τε
 καὶ ἀπονώτερον τὰ παρόντα σφίσι φέρουσιν ἄνθρωποι, βιαζό-

6. τοῦτο] τούτῳ AP. 18. πολιτείαν] πόλιν Suidas s. v. ἦσσαν.
 20. διὰ τῶν ἔξω Alem. P. διατάξεως A. δι' ἀταξίας Reisk.

et civium liberi non obscuro loco nati, huius inventutis studia sectantes, cum pleraque alia, tum pecunias extorserunt ab invitis parentibus. Impuberes filii vel reluctantes pati coacti sunt sceleratos factiosorum concubitus, non inscisci parentibus; neque immunes hac violentia nuptae feminae. Mulieri haud diviti mundo ornatae, quae cum marito in adversae orae suburbanum navigio vehebatur, factiosos istos occurrisse ferunt, qui minaciter a viro abtractam in suam cymbam eam inducerent. Conscedentem illam coniugi iussisse tacite bono esse animo, nihilque indigne de se vereri. Nam in hoc corpus, inquit, nullam scias me labem admissuram. Ergo marito graviter indolente, et in coniugem etiamnum prospectante, in altum illa sese demisit, moxque interijt. Haec quae Byzantii turbulenti homines tunc ausi sunt, minus offensorum au-xerunt animos quam quae Iustinianus commisit in rempublicam. Nam miserum in modum afflictis contracti pars maxima doloris minuitur, cum apud magistratum et legum vindices aliqua ultionis spes relinquitur in nefarios. Nam spe quamdiu bona sustentatur animus, sit ut praesentia mala facilius praeferant homines: contra cum opprimuntur a principe,

μιοι δὲ πρὸς τῆς τῇ πολιτείας ἐφεστώσης ἀρχῆς τοῖς τε ξυμπε- C
 σοῦσιν ἔτι μᾶλλον, ὥς τὸ εἰκὸς, περιαλοῦσι καὶ ἐς τὴν ἀπό-
 γνωσιν τῷ ἀπροσδοκῆτῳ τῆς τιμωρίας ἐς αἰὲν τρέπονται. ἡμάρ-
 ταντε δὲ οὐχ ὅτι μόνον προσποιεῖσθαι τοὺς κακουμένους ἥκιστα
 5 ἠθέλειν, ἀλλ' ὅτι προστάτης τῶν στασιωτῶν ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς
 καθίστασθαι οὐδαμῇ ἀπηξίου, χρήματά τε μεγάλα τοῖς νεα- A 36
 νίαις τούτοις προέτετο, καὶ πολλοὺς μὲν ἄμφ' αὐτὸν εἶχε, τινὰς
 δὲ αὐτῶν ἐς τε τὰς ὑρχὰς καὶ τὰ ἄλλα ἀξιώματα καλεῖν ἐδικαίουν.
 γ'. Ταῦτα μὲν οὖν ἐν τε Βυζαντίῳ ἐπράττετο καὶ πόλει D
 10 ἐκάστη. ὥσπερ γὰρ ἄλλο τι νόσημα ἐνθ' ἐνδε ἀρξάμενον τὸ κακὸν
 πανταχοῦ ἐπέσκηψε τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς. βασιλεῖ δὲ τῶν πρᾶσ-
 σομένων ἥκιστα ἔμελεν, ἐπεὶ οὐδὲ τις αἰσθησις τῷ ἀνθρώπῳ
 ἐγένετο, καίπερ αὐτόπτη τῶν δρωμένων ἐν τοῖς ἵπποδρομοῖς αἰὲ
 15 γινομένῳ. ἡλίθιος τε γὰρ ὑπερφυῶς ἦν καὶ νοθεῖ ὄνῳ ἐμπε-
 20 ρῆς μάλιστα καὶ οἶος τῷ τὸν χαλινὸν ἔλκοντι ἔπεσθαι, συχνὰ
 οἱ σιομένων τῶν ὧτων. Ἰουστινιανὸς ταῦτά τε ἔπρασσε καὶ
 ξύμπαντα τὰλλα ἐκύκα. ὅσπερ ἐπειδὴ τάχιστα ἐπελάβετο τῆς
 τοῦ θεοῦ ἀρχῆς, χρήματα μὲν τὰ δημόσια εὐθὺς καταναλοῦν
 κόσμῳ οὐδενὶ ἐν σπουδῇ εἶχεν, ἅτε αὐτῶν κύριος γεγονώς. Οὐν-
 20 νων γὰρ τοῖς αἰὲ προστυγχάνουσι πλεῖστα ἐπὶ τῇ πολιτείᾳ προέτετο. P 25

5. ἐμφανοῦς Alem. P. ἀφανοῦς A. 13. αὐτόπτη τῶν Alem. P.
 αὐτὸν ἢ * τῶν A. 14. γινομένην Alem. P. γινόμενον A.
 ibid. νοθεῖ] νοθῆς Suidas s. v. ἡλίθιος. 15. ἐπεσθαι] πεί-
 θεσθαι Suidas. 19. Οὐννων P. οὐνων A. 20. πολυτε-
 λεία Alem. πολιτεία AP. „Politica quid est? Ego sic accipio,
 Iustinianum praeter nimis magnos sumptus multas alias in excipien-
 dis Hunnis profudisse divitias, πλεῖστα ἐπὶ τῇ πολυτελείᾳ προέτετο.
 Librarius iterum infra p. 43. l. 8. πολιτείας scripsit pro πολυτέ-
 λειαν.“ ALKM.

penes quem publica res est, eo sane gravius aerumnas sentiunt, et de-
 sperata ultione, sibi tandem ipsi desperant. Peccavit, inquam, Iustinia-
 nus non modo quod afflictorum minime querelas admitteret; sed etiam
 quod in ore atque oculis omnium sua studia factiosae iuventuti, et qui-
 dem volenti animo profiteretur, iisque magnas elargiretur opes, et com-
 plures eorum haberet assectatores, ac nonnullos ad magistratus et digni-
 tates vocaret.

8. Ista quemadmodum Byzantii, sic et in singulis municipiis gesta
 sunt. Siquidem id mali, tanquam ibi concepta pestis, in universum
 deinde Romanum invasit imperium, nihil id Caesare curante, cum neque
 eorum sensum aliquem acciperet, quae se spectante in Circo fierent.
 Nam mire stolidus fuit, et lento quam simillinus asino, capistrō facile
 trahendus, cui et aures subinde agitantur. Haec dum Iustinianus ne-
 gigeret, reliqua omnia perturbavit. Simulatque capessivit Avunculū prin-
 cipatum, id omni studio, nulla dignitate egit, ut publicum aerarium,
 quo iam potiebatur, exhauriret. Nam Hunnos, qui saepius ad se ad-

ἐξ οὗ δὴ ἐφόδοις ἀποκείσθαι συχναῖς ξυνέβαινε Ῥωμαίων τὴν γῆν. ἀπογευσάμενοι γὰρ οἱ βάρβαροι οὗτοι Ῥωμαίου πλούτου μεθίσθαι οὐκέτι ἠνείχοντο τῆς ἐνταῦθα φερούσης ὁδοῦ. πολλὰ δὲ ῥίπτειν καὶ ἐς θαλαττῶν οἰκοδομίας τινὰς ἤξιον, βιαζόμενος τὸ τῶν κυμάτων ἐς αἰεὶ ῥόθιον. ἐκ γὰρ τῆς ἡόνος ταῖς τῶν 5 λίθων ἐπιβολαῖς ἐπὶ προσθεν ἦι φιλονεικῶν ταῖς ἐκ τοῦ πόντου ἐπιρροαῖς καὶ καθάπερ ἔξουσία πλούτου πρὸς τὴν τῆς θαλάττης ἀντιφιλοτιμούμενος δύναμιν. τὰς τε τῶν Ῥωμαίων ἰδίας ἐκάστων οὐσίας ἐκ πάσης γῆς ἐς αὐτὸν ἤγειρε, τοῖς μὲν ὅτι δὴ ἔγκλημα οὐχ ἁμαρτηθὲν ἐπικαλέσας, τῶν δὲ καὶ τὴν γνώμην ἔτι 10
 A 37 B αὐτὸν δεδωρημένων τεραπευσάμενος. πολλοὶ δὲ φόνων τε καὶ ἄλλων ἐγκλημάτων τοιούτων ἀλόντες, εἰτα ἔξιστάμενοι αὐτῷ τῶν πάντων χρημάτων διέφυγον ὧν ἡμαρτον μὴ δοῦναι τὴν δίκην.
 V 296 ἔτεροι δὲ χωρίων, οὐ δέον, τοῖς πέλαις τινῶν, ὧν οὕτω τύχοι, ἀμφισβητοῦντες, ἐπεὶ καταδικαιήσασθαι τῶν ἀντιδίκων οὐδαμῇ 15 εἶχον τοῦ νόμου σφίσις ἀντιστατοῦντος, οἱ δὲ τούτοις δὴ τοῖς ἀντιλεγόμενοις αὐτὸν δωρησάμενοι ἀπηλλάσσοντο, αὐτοὶ μὲν χάριτι ἀζημίῳ κερδύναντες τὸ γνῶριμοι γεγονέναι τῷ ἀνδρὶ τρύτῳ, τρόπῳ δὲ παρανομοωτάτῳ καταδικάσασθαι τῶν ἀντιδίκων ἰσχύσαντες.

20

Οὐκ ἄπο δὲ καιροῦ ἡγοῦμαι εἶναι καὶ τὸ εἶδος τούτου δὴ τοῦ ἀνθρώπου σημεῖον. τὸ μὲν οὖν σῶμα οὔτε μακρὸς οὔτε κο-

5. ἡόνος] ἡτόνος AP. 6. ἦει] ἔει A. *ibid.* φιλονεικῶν Reisk. φιλονεικῶς AP. 7. πλούτου Alem. πλοῦ AP. 16. οἷδε P. οἱ δὲ A. 17. αὐτοὶ μὲν Reisk. αὐτοὶ δὲ AP. 21. ἀπο] ἀπὸ AP.

ventarent, praeter impensas magnis etiam largitionibus auxit. Unde Romanorum provinciae frequentibus barbarorum expositae sunt incur-
 sionibus, qui ad Romanas opes, quas semel delibassent, redibant, ab
 iisque divelli se non patiebantur. Libuit ei magnum pecuniarum pondus
 marinis substructionum molibus demergere ad fluctuum amoliendam vim,
 et magnorum lapidum obicibus contra Ponti confluentis impetum ire per-
 tinacius, et quodam divitiarum conatu maris violentiae quaesita gloria
 oblectari. Privatas Romanorum substantias undecumque sibi contraxit,
 his quidem vanis obiectis criminibus, ab aliis dono sibi destinatas fortunas,
 inepte commemorans. Plerique parricidiorum, et eiusmodi secle-
 rum rei poenas evasuri, omnibus ei bonis cesserunt. Alii cum vicinis
 nullo in re, ut fit, de praediis iudicio contententes, postquam secundis
 legibus causam in adversarios obtinere actores iniqui non poterant, in
 rem Caesaris hanc verterunt; id saltem consecuti, quod nullo damno ei
 fierent hosti gratique, deinde iniquissimo iure adversarios oppressissent.

Haud ab re esse puto huius hominis formae ducere lineamenta.
 Corpore neque procero fuit neque pusillo nimis, sed quo staturam iu-

λοβὺς ἄγαν, ἀλλὰ μέτριος ἦν, οὐ μέντοι ἰσχνός, ἀλλὰ κατὰ C
 βριχὺν εὖσαρκος, τὴν δὲ δὴ ὕψιν στρογγύλος τε καὶ οὐκ ἄμορ-
 φος· ἐπυρρία γὰρ καὶ δυοῖν ἡμέραιν ἀπόσιτος ὢν. ὅπως δὲ
 ἄπαν αὐτοῦ τὸ εἶδος συλλήβδην σημῆνω, Δομετιανῷ τῷ Οὐέσπα-
 5 σσιανοῦ παιδί ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον ἐμγερέστερος ἦν, οὐπερ Ῥω-
 μαῖοι τῆς κακοτροπίας ἐς τοσόνδε ἀπώναντο ὥστε οὐδὲ κρεουργή-
 σαντες ὅλον ἐκλῦσαι τὴν ἐς αὐτὸν ὀργὴν ἔγνωσαν, ἀλλὰ δόγμα
 ἐγγόνει τῆς συγκλήτου βουλῆς μηδὲ ὄνομα τοῦ βασιλέως τούτου
 ἐν γράμμασιν εἶναι μηδ' εἰκόνα ἡντιναοῦν αὐτοῦ διασώζεσθαι.
 10 τό τε γοῦν ὄνομα τοῦτο πανταχόσε ἐπὶ τῶν. τῆς Ῥώμης γραμμά-
 των καὶ εἴ που ἄλλη τοῦτο γεγράφθαι ξυνέβη ἐκκεκολαμμένον
 ἰδεῖν μεταξὺ τῶν ἄλλων πάρεστι μόνον, καὶ τις αὐτῷ εἰκὼν οὐ- D
 δαμῇ φαίνεται οὕσα τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς, ὅτι μὴ χαλκῇ μίαν ἐξ
 αἰτίας τοιαύδε. ἦν τῷ Δομετιανῷ γυνὴ ἐλευθέριος καὶ ἄλλως
 15 κοσμίᾳ, καὶ οὐδὲ αὐτὴ κακόν τι οὐδένα ἐργάσατο πώποτε τῶν
 πάντων ἀνθρώπων, οὐδέ τις αὐτῇ τῶν τοῦ ἀνδρὸς πράξεις
 ἤρεσκε. διόπερ αὐτὴν ἄγαν ἀγαπωμένην ἢ βουλὴ τότε μεταπεμ-
 ψαμένη αἰτεῖσθαι ὅ τι ἂν αὐτῇ βουλομένη εἴη ἐκέλευεν. ἢ δὲ A 38
 τοῦτο μόνον ἰκέτευε, τό τε Δομετιανοῦ σῶμα λαβοῦσα θάψαι
 20 καὶ μίαν αὐτῷ ἀναθεῖναι εἰκόνα χαλκῇν, ὅποιαν ἐθέλοι. καὶ ἡ
 μὲν βουλὴ ξυνεχώρει ταῦτα· ἡ δὲ γυνὴ τῆς ἀπανθρωπίας τῶν

3. ἐπυρρία Alem. ἐπυρία AP. ἐσφρία Reisk. 6. κρεουργώ-
 σαντες A. 11. ἐκκεκολαμμένον Alem. ἐγκεκολασμένον A. ἐγ-
 κεκολαμμένον P. 16. οὐδὲ τις] οὐδέ τι Alem. 18. ἢ δὲ]
 ἦδε AP. 20. ὅποι αὖ Alem. ὅποιαν AP. „Ὅποιαν. Non
 ita, sed ubi ei videretur ac placeret, ὅποι αὖ· nam ad Capitoli
 clivum locare statuerat.“ ALBM.

stam non excederet; neque omnino gracili, sed succi moderate pleno; vultu tereti, nec invenusto, quippe qui post biduum ruberet leiunus; eius species, ut verbo statuam, Domitianum Vespasiani filium plurimum referebat; cuius morum improbitatem sic experti sunt Romani, ut neque post laniatum odium in eum concocerint, sed Senatusconsulto cautum sit ne Domitiani nomen titulis consignatum vel statua ulla extaret. Certe Romae, vel alibi nominis illius inscriptionem videre non est, nisi insculptum sicubi fuerit cum principibus aliis; signum vero nusquam gentium apparet in orbe Romano, praeter unum aeneum, hac de causa positum. Erat Domitiano libera et alioqui honesta coniux, quae nemini aliquando hominum molestiae, vel fraudi fuerit, et mariti scelera nunquam probaverit. Haec tum, quod plurimum diligeretur, in Senatum accita, petere quidquid liberet iuebatur. Illa rogat dumtaxat ut Domitiani corpus condere, eidemque vel unam ex aere statuam, ubi sibi videretur, locare liceret. Permisit haec Senatus. Femina, ut crudelitatis Ianionum mariti

τὸν ἄνδρα κρειουργησάντων ἀπολείψαι βουλομένη μηνμεῖα τῷ
 ὀπισθεν χρόνῳ ὑπενόει τάδε. τὰ Δομετιανοῦ συλλεξαμένη κρέα,
 P 26 ξυνθεισά τε αὐτὰ ἐς τὸ ἀκριβὲς καὶ ἑναρμουςαμένη ἐς ἄλλα κα-
 τέγραψε μὲν τὸ σῶμα ὅλον, τοῖς δὲ πλάσταις ἐνδείξαμένη ἐν εἰ-
 κόνι χαλκῇ τὸ πάθος ἀπομιμῆσθαι τοῦτο ἐκλείπεν. οἱ μὲν οὖν 5
 τεχνῖται τὴν εἰκόνα εὐθὺς ἐποιοῦν. λαβοῦσα δὲ ἡ γυνὴ ἔστησεν
 ἐπὶ τῆς εἰς τὸ καπετώλιον φερούσης ἀνόδου ἐν δεξιᾷ ἐκ τῆς ἀγο-
 ρᾶς ἐνταῦθα λόντι, εἰδὸς τε τὸ Δομετιανοῦ καὶ τὸ πάθος δη-
 λοῦσαν ἐς τὸδε τοῦ χρόνου. εἰκάσιεν ἂν τις τό τε ἄλλο Ἰουστι-
 νιανοῦ σῶμα καὶ τὴν ὄψιν αὐτὴν καὶ τὰ τοῦ προσώπου ἅπαντα 10
 ἦθ' ἐν ταύτῃ τῇ εἰκόνι διαφανῶς εἶναι.

B Τὸ μὲν οὖν εἶδος τοιοῦτός τις ἦν· τὸν δὲ τρόπον ἐς μὲν
 τὸ ἀκριβὲς οὐκ ἂν φράσαιμι. ἦν γὰρ οὗτος ἀνὴρ κακοῦργός τε
 καὶ εὐπαράγωγος, ὃν δὴ μωροκακοήθ'η καλοῦσιν, οὔτε αὐτὸς 15
 ἀληθεύόμενος τοῖς ἐντυγχάνουσιν, ἀλλὰ νῦν δολερῶ ἅπαντα ἐς αἰῶ-
 καὶ λέγων καὶ πρῶτων, καὶ τοῖς ἐξαπατῶν ἐθέλουσιν ὑποκίμε-
 νος οὐδενὶ πόνῳ. καὶ τις ἀήθης κρυῖσις ἐν αὐτῷ ἐπιφύκει ἐκ τε
 ἀνοίας καὶ κακοτροπίας ξυγκεκρυμένη. καὶ τύχα τοῦτο ἦν ὅπερ
 ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις τῶν τις ἐκ τοῦ περιπάτου φιλοσόφων ἀπε-
 φθέγγετο, ὥς καὶ τὰ ἐναντιώτατα ἐν ἀνθρώπῳ φύσει ξυμβαίνει 20
 A 39 εἶναι, ὥσπερ ἐν τῶν χρωμάτων τῇ μιξί. γράφω μέντοι ὧν μοι

1. ἀπολείψαι P. ἀκαλείψαι A, de quo Alem. „Cur in illa statua
 lanionum Domitiani crudelitatem repraesentabat, si eam prorsus ob-
 literare erat animus? Quare legendum censeo ἀπελέγξαι, nisi ma-
 lis ἀπολείψαι. Hoc placet.“ 13. ἦν γὰρ — καλοῦσιν] Sui-
 das s. v. μωροκακοήθης. 18. ὅπερ Alem. ὅσπερ AP.
 19. περιπάτου] περιπάτους AP.

posteris monumentum relinqueret, hoc excogitavit. Conquisitis Domitiani
 frustis apteque inter se coactis, compactisque, sic illum in unum cada-
 ver coagmentatum statuariis ostentat, utque ex aere ducant id spectacu-
 lum imperat. Statuam illico fudere artifices; quam illa ad clivum sta-
 tuit Capitolinum, dextrorsum ex foro euntibus; ea vero ad hanc aeta-
 tem Domitiani et vultum et fortunam refert. Est in hac imagine per-
 spicue contemplari Iustiniani corporis habitum et oris effigiem ac re-
 liqui vultus simulacra sensusque.

Species quidem haec Iustiniano fuit, qui autem eidem mores, fru-
 stra nitar, si dicere velim exquisite. Erat hic homo iuxta malignus et
 deceptu facilis; cuiusmodi ingenium fatuum pravumque appellamus.
 Nam adeuntibus omnia mente mala, nihil aut re, aut verbis praeferebat
 veri; ipse nihilominus fraudibus passim omnium expositus. Insolente
 hoc fatuae perditaeque mentis temperamento is sane fuit. Nimirum hoc
 illud est, quod nescio quis Peripateticorum olim affirmavit, sicuti in co-
 lorum temperie, ita et hominum natura comparatum esse, ut in utrisque
 maxime contraria conveniant. Ut igitur scribam quae penitus discernere

ἐφικέσθαι δυνατόν γέγονεν. ἦν τρίνν ὁ βασιλεὺς οὗτος εἰρων, C
 δολερὸς, κατάπλαστος, σκότιος ὄργην, διπλοῦς, ἄνθρωπος δει-
 νός, ὑποκρίνασθαι γνώμην τελειώτατος, καὶ δάκρυα οὐχ ὑφ'
 ἡδονῆς τινος ἢ πάθους ἐκφέρων, ἀλλὰ τεχνάζων ἐπὶ καιροῦ κατὰ
 5 τὸ τῆς χρείας παρὼν, ψευδόμενος ἐς αἰὶ, οὐκ εἰκῇ μέντοι, ἀλλὰ
 καὶ γράμματα καὶ ὄρκους δεινοτάτους ἐπὶ τοῖς ξυγκειμένοις πε-
 ποιτημένος, καὶ ταῦτα πρὸς τοὺς κατηκόους τοὺς αὐτοῦ. ἀνε-
 χώρει δὲ τῶν τε ὁμολογημένων καὶ ὁμωμοσμένων εὐθὺς, ὥσπερ
 τῶν ἀνδραπόδων τὰ χεῖριστα, δέει τῶν ἐγκειμένων σφίσι βασιύ-
 10 νων, διώμοτα εἰς τὴν ὁμολογίαν ἡγμένα. φίλος ἀβέβαιος, ἐχθρὸς
 ὕσπονδος, φόνων τε καὶ χρημάτων διάπυρος ἱραστής, δύσερις τε D
 καὶ νεωτεροποιός, μάλιστα ἐς μὲν τὰ κακὰ εὐπαράγωγος, ἐς δὲ
 τὰ ἀγαθὰ οὐδεμιᾷ συμβουλῇ ἤκων, ἐπινοῇσιν μὲν τὰ φαῦλα
 καὶ ἐπιτελέσαι ὅξους, τῶν δὲ δὴ ἀγαθῶν καὶ αὐτὴν που τὴν ἀκοῇν
 15 ἄλμυρὰν εἶναι οἰόμενος. πῶς ἂν τις τῶν Ἰουστινιανοῦ τρόπων V 297
 ἐφικέσθαι τῷ λόγῳ δυνατός εἴη; ταῦτά τε καὶ πολλὰ ἔτι μεῖζω
 κακὰ οὐ κατὰ ἄνθρωπον ἔχων ἐφαίνετο, ἀλλὰ πῦσαν ἢ φύσις
 ἐδόκει τὴν κακοτροπίαν ἀφελομένη τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ἐν τῇ
 τοῦδε τοῦ ἀνδρὸς καταθέσθαι ψυχῇ. ἦν δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐς
 20 μὲν τὰς διαβολὰς εὐκολος ἄγαν, ἐς δὲ τὰς τιμωρίας ὀξύς. οὐ
 γάρ τι πώποτε διερευντούμενος ἔκρινεν, ἀλλὰ ἀκούσας τοῦ διαι-
 βάλλοντος τὴν γνῶσιν εὐθὺς ἐξενεγκεῖν ἔγνω. ἔγραφέ τε γράμ-

2. δολερὸς — ὄργην] Suidas s. v. σκότιος. *ibid.* δεινὸς ὑπο-
 κρίνασθαι γνώμην τελειωτάτως Reisk. 8. ὁμωμοσμένων] ὁμωμο-
 σμένων AP. 13. συμβουλῇ Alem. συμβολῇ AP. συμβουλίᾳ
 Reisk. *ibid.* ἤκων] εἰκων Reisk. 20. ἄγαν Alem. P.
 ἄπαν A.

potui; fuit hic princeps usque adeo veri dissimulator, ut fraudum tegan-
 darum et obscure ferendae indignationis versuteque agendi, et occul-
 tandae animi sententiae esset absolutissimus artifex. Non laetitia, vel
 dolore illi opus ad lacrimas, arte iam paratas pro opportunitate, et oc-
 casione rei praesentis. Mendacis fallebat, etsi semper, non tamen for-
 tuito, sed confectis tabulis, dataque verbis religiosissimis fide, de qui-
 bus esset conventum etiam cum subditis: tum vero a conditionibus, et
 sacramento recedebat, non secus ac vilissima mancipia, quae periura,
 tandem ad conventiones adiguntur parati supplicii formidine. Inconstans
 amicis fuit et inimicis inexorabilis. Aurum ardentissime sidit et san-
 guinem. Contentionum rerumque novarum studiosissimus. Ad scelera
 perfacile, ad optima nullis suasionibus commoveri poterat. Acer in com-
 miniscendis perpetrandisque facinoribus, honesti vero vel nomen illi in-
 suare. His atque plurimis aliis laboravit vitiis ultra modum humanae
 pravitatis, quam a singulis hominibus elicita in illius coniecisse ani-
 mum natura visa est. Nam praeterea delationes facillime admisit et
 irrogavit poenas. Nunquam cognita causa iudicavit, sed audito delatore

- P 27 ματα οἰδεμιᾶ δακρύσει, χωρίων τε ἀλώσεις καὶ πόλεων ἐμπρη-
 σμούς καὶ ὕλων ἐθνῶν ἀνδραποδισμούς ἐξ αἰτίας οἰδεμιᾶς ἔχον-
 A 40 τα. ὥστε εἴ τις ἀνῶθεν ἅπαντα τὰ Ῥωμαίοις ξυνενηχθέντα σταθ-
 μώμενος ἀντιστοχοῖν αὐτὰ τούτοις ἐθέλει, δοκεῖ μοι ἂν πλείω
 φρόνον εὐρέσθαι ἀνθρώπων πρὸς τοῦ ἀνδρὸς τοῦδε ξυμβάντα ἢ 5
 ἐν τῷ ἄλλῳ παντὶ αἰῶνι γεγενῆσθαι τετύχηκε. τῶν δὲ ἄλλων
 χρημάτων ἐς μὲν τὴν ἀναίσθητον κτήσιν ἀοκνότατος ἦν· οὐδὲ
 γὰρ οὐδὲ σκῆψιν ἡξίου τινὰ παραπέτασμα τοῦ δικαίου περιβε-
 βλημένος τῶν οὐ προσηκόντων ἐπιβατεύειν· γενομένων δὲ οὐ-
 κείων ἐτοιμότητος ἦν ἀλογίστῳ φιλοτιμίᾳ περιφρονεῖν τε καὶ τοῖς 10
 βαρβάροις προέσθαι οἰδενὶ λόγῳ. καὶ τὸ ξύμπαν εἰπεῖν, χρή-
 B ματα οὔτε αὐτὸς εἶχεν οὔτε ἄλλων τινὰ ἔχιν τῶν ἀπάντων εἶα,
 ὥσπερ οὐ φιλοχρηματίας ἡσώμενος, ἀλλὰ φθόνῳ ἐς τοὺς ταῦτα
 κεκτημένους ἐχόμενος. ἐξοικίσας οὖν ῥῆστα τὸν πλοῦτον ἐκ Ῥω-
 μαίων τῆς γῆς πενίας δημιουργὸς ἡπασι γέγονεν. 15
- C Θ'. Ἰουστινιανῷ μὲν οὖν τὰ ἐς τὸν τρόπον ὅσα γε ἡμᾶς
 δύνασθαι φράσαι τῇδε πη εἶχεν. ἔγρημε δὲ γυνυῖτα, ἣ ὄντινα
 τρόπον γενομένη τε καὶ τραφεῖσα καὶ τῷδε τῷ ἀνθρώπῳ ἐς γάμον
 ξυναφθεῖσα πρόρριζον Ῥωμαίοις τὴν πολιτείαν ἐξέτριψεν, ἐγὼ
 δηλώσω. Ἀκάκιος ἦν τις ἐν Βυζαντίῳ θηριοκόμος τῶν ἐν κτη- 20
 γαστρὶ θηρίων μοίρας πρᾶσίνων, ὃν περ ἀρξιοτρόφον καλοῦσιν.
 οὗτος ὁ ἀνὴρ Ἀναστασίου τὴν αὐτοκράτορα ἀρχὴν ἔχοντος ἐτε-
 λεύτησε νόσῳ παίδων οἱ ἀπολελειμμένων τριῶν θήλειος γένους,

12. οὔτε ἄλλων] οὐδὲ ἄλλων AP

16. τὰ ἐς] ἐς τὰ AP.

actutum sententiam tulit, litterisque confectis temere decrevit locorum excidia, urbium incendia, populorum direptiones. Quare si quis inde a principio repetere casus Romanorum singulos cumque his velit committere, mea quidem sententia longe plures inveniet factas ab hoc homine caedes quam ex omni ante acto tempore. In privatorum mutas fortunas praecipiti aviditate ferebatur, neque aliquam iuris speciem praetextuit rapinis bonorum; quae cum in aere suo fuissent, iam nihil ducebat, sed insana munificentia nullaque ratione barbaris effundebat. Et ut paucis absolvam, neque illi erant pecuniae, neque ut aliis essent, permisit; quasi non avaritia solum eas appeteret, sed etiam possessorum invidia. Sic tota Romanorum ditio facile divitiis exhausta, egestatis omnibus auctor fuit.

9. Hoc Iustinianus erat ingenio, si tamen verbis illud assecuti sumus. Uxorem is habuit, cuius mox ortum dicam et educationem, et quomodo huic viro iuncta matrimonio Romanorum funditus evertit Rempublicam. Acacius quidam erat Byzantii bestiis ad amphitheatrales prasinorum venationes alendis praefectus, quem vocant ursarium. Hic Anastasio principe morbo periit, tribus femellis relictis, Comitona, Theo-

Κομιτοῦς τε καὶ Θεοδώρας καὶ Ἀνυστασίους, ὧν ἡ πρεσβυτιότη
 ὤπω ἐπταέτης γεροντία ἐτύγχανεν. ἡ δὲ γυνὴ ἐκπεσοῦσα ἐτέρῳ D
 ἀνδρὶ ἐς κόλπην ἤλθιν, ὅς δὴ ξὺν αὐτῇ τῶν τε κατὰ τὴν οἰκίαν
 καὶ τοῦ ἔργου τούτου ἐπιμελήσεσθαι τὸ λοιπὸν ἔμελλεν. ὁ δὲ τῶν
 5 πρῶσινων ὀρχηστῆς Ἀστέριος ὄνομα χρήμασι πρὸς ἐτέρον ἀνα-
 πισθεὶς τούτους μὲν τῆς τιμῆς ταύτης ἀπέστησε, τὸν δὲ οἱ τὰ A 41
 χρήματα δύντα ἐς αὐτὴν ἀντικατέστησεν οὐδενὶ πόνῳ. τοῖς γὰρ
 ὀρχησταῖς τὰ τοιαῦτα ἐξῆν διοικεῖσθαι κατ' ἐξουσίαν ἢ βούλουν-
 το. ἐπεὶ δὲ τὸν δῆμον ξύμπαντα ἡ γυνὴ ἐν κυνηγεσίῳ ἀγχεμε-
 10 νον εἶδε στέμματα ταῖς παισὶν ἐν τε κεφαλῇ καὶ ἀμφοτέραις ταῖς
 χερσὶν ἐνθεμένη ἐς τὴν ἱκετίαν ἐκάθισεν. ἀλλ' οἱ πράσινοι μὲν
 προσέειπεν τὴν ἱκετίαν οὐδαμῇ ἔγνωσαν, Βλέπεται δὲ αὐτὰς ἐπὶ P 28
 ταύτης δὴ κατεστήσαντο τῆς τιμῆς, ἐπεὶ ὁ θηριοκόμος ἐτετελευ-
 τήκει καὶ αὐτοῖς ἔναγχος. ἐπεὶ δὲ τὰ παῖδια ταῦτα ἐς ἡβὴν ἤλθε,
 15 καθῆκεν αὐτὰ ἐπὶ τῆς ἐνταῦθα σκηνῆς αὐτίκα ἡ μήτηρ, ἐπεὶ εὐ-
 πρεπτεῖς τὴν ὄψιν ἴσταν, οὐ μὲντοι ὑπὸ χρόνον τὸν αὐτὸν ἀπάσας,
 ὅλλ' ὥς ἐκάστη ἐδοξέν οἱ ἐς τὸ ἔργον τοῦτο ὠραία εἶναι. ἡ μὲν
 οὖν πρώτη Κομιτῶ ἦδη ἐν ταῖς καθ' αὐτὴν ἐταῖραις λαμπρὰ ἔγε-
 γόνει. Θεοδώρα δὲ ἡ μετ' ἐκείνην χιτωνίσκον χειριδιωτὸν ἀμπε-
 20 χομένη δούλῳ παιδί πρέποντα τὰ τε ἄλλα ὑπηρετοῦσα εἶπετο καὶ
 τὸ βύθρον ἐπὶ τῶν ὤμων αἰετῶν ἐφερεν, ἐφ' οὗπερ ἐκείνη ἐν τοῖς
 ξυλλόγοις καθῆσθαι εἰώθει. τέως μὲν οὖν ἄωρος οὖσα ἡ Θεοδώρα
 ἐς κόλπην ἀνδρὶ ξυνίεναι οὐδαμῇ εἶχεν, οὐδὲ οἷα γυνὴ μίγνυσθαι.

1. Κομιτοῦς] Κομητοῦς et infra Κομητῶ Reisk. 8. ἡ Alem.
 εἰ AP. 19. χιτωνίσκον — πρέποντα] Suidas s. v. χιτών.
 22. τέως μὲν — διατριβὴν εἶχεν Vat. Med.: om. AP.

dora et Anastasia, quarum natu maior vix septimum annum attigerat.
 Mater orbata viro, alterius torum quaesivit, qui secum in posterum et
 domesticam, et eiusdem muneris curam susciperet. Verum Asterius or-
 chestrae prasinorum magister ab alio pecunia praeoccupatus hos exce-
 dere officio voluit, aeris largitore in locum nullo obice cooptato. Nam
 isthaec orchestrarum magistris pro arbitratu disponere licebat. At ma-
 ter ubi frequentem populum ad venationes aliquando confluentem vidit,
 impositis puellarum capitibus manibusque coronis eas publice supplica-
 turas exposuit. Prasini abiiciendam plane supplicationem decernunt.
 Veneti nuper et ipsi bestiarum altore destituti eas muneri praeficiunt.
 Quas mater, ut erat quaeque viripotens, omnes alioqui forma elegantes
 immittebat in scenam, non quidem sub idem tempus, sed ut singulae rei
 videbantur opportuna. Comitona natu maior insignis iam inter aequa-
 les erat prostibulas. Theodora quae illam aetate proxime sequebatur,
 manuleata, ut servulae solent, induta tunica ei omnia ministravit, hu-
 merisque subscellum detulit cui illa insideret in circulis. Per id temporis
 Theodora adhuc intempestiva toro coniungi viro et seminarum ritu con-

ἡ δὲ τοῖς κακοδαιμονοῦσιν ἀνδρείοις τινὰ μισητίαν ἀνεμίσγετο, καὶ ταῦτα δούλοις, ὅσοι τοῖς κεκτημένοις ἐπόμενοι ἐς τὸ θέατρον πάρεργον τῆς οὔσης αὐτοῖς εὐκαιρίας τὸν ὕλεθρον τοῦτον ἐργάζοντο, ἐν τε μαστροπεῖῳ πολὺν τινα χρόνον ἐπὶ ταύτῃ δὴ τῇ παρὰ φύσιν ἐργασία τοῦ σώματος διατριβὴν εἶχεν. ἐπειδὴ δὲ τάχιστα ἐς 5
 B τε τὴν ἥβην ἀφίκετο καὶ ὥραία ἦν ἥδη, εἰς τὰς ἐπὶ σκηνῆς κα-
 V 298 θῆκεν αὐτὴν, ἑταῖρα τε εὐθὺς ἐγγένοι, οἷανπερ οἱ πάλαι ἄνθρωποι ἐκάλουν πεζῇν. οὐ γὰρ αὐλήτρια οὐδὲ ψάλτρια ἦν, οὐ μὴν οὐδὲ τὰ ἐς τὴν ὀρχήστραν αὐτῇ ἡσκητο, ἀλλὰ τὴν ὥραν τοῖς αἰεὶ περιπλήττουσιν ἀπεδίδοτο μόνον ἐκ παντὸς ἐργαζομένη τοῦ σώ-
 ματος. εἰτα τοῖς μίμοις τὰ ἐς τὸ θέατρον πάντα ὠμίλει καὶ τῶν ἐνταῦθα ἐπιτηδευμάτων μετέχεν αὐτοῖς, γλωττοποιοῖς τισι βω-
 A 42 μολοχίαις ὑπηρετοῦσα. ἦν γὰρ ἄστεια διαφερόντως καὶ σκώπτρια, ἀπόβλεπτός τε ἐκ τοῦ ἔργου εὐθὺς ἐγγένοι. οὐ γὰρ τι-
 C νος αἰδοῦς τῇ ἀνθρώπῳ μετῆν ἢ διατραπεῖσάν τις αὐτὴν πώποτε 15
 εἶδεν, ἀλλ' ἐς ἀναισχύντους ὑπουργίας οὐδεμιᾷ ὀκνήσει ἐχώρει, καὶ τοιαύτη τις ἦν οἷα ῥαπιζομένη μὲν τε καὶ κατὰ κόρυς πα-
 τασσομένη χαριεντίζειν τε καὶ μέγιστα ἀνακαγχάζειν, ἀποδυσά-
 μένη τε τὰ τε πρόσω καὶ τὰ ὑπίσω τοῖς ἐντυγχάνουσι γυμνὰ ἐπι-
 δεῖξαι, ἃ τοῖς ἀνδράσι θέμις ἄδηλά τε καὶ ἀφανῇ εἶναι. ἐς δὲ 20
 τοὺς ἐραστὰς ἐχλεύαζε τε βλακεύουσα καὶ νεωτέραις αἰεὶ τῶν μί-

1. μισητίαν] μισητείαν Med. μισητὴν Vat. 4. μαστροπεῖῳ
 Alem. apographum: reliqua μαστροπεῖα. 8. οὐδὲ] οὔτε AP.
 10. μόνον ἐκ] μόνον οὐκ ἐκ Reisk. 17. μὲν τε] ἑμάντι Reisk.
 18. ἀποδυσάμενη — τὰς μίξεις ποιοῦνται] Haec ex Vat. et Med.
 accesserunt: om. AP. 21. ἐχλεύαζε τε] ἐχλεύαζέτο Vat.
 ibid. νεωτέραις] νεωτέροις MSS.

venire, perditō masculorum more se villissimis servis prostituit, qui domi-
 nos in theatrum secuti tempestive fortuitum illud scelus otiosus nanciaceban-
 tur, diuque in lupanari hanc naturae invisam sui corporis artem obtrivit.
 Ut primum vero ad aetatis florem et maturitatem pervenit, scenae desti-
 natur a matre, statimque inter prostibulas habetur, quas veteres vocarunt
 planipedes. Neque enim tibicina fuit, vel cantatrix, aut orchestrae habuit
 usum, sed uti quisque obvius fuit, copiam illi fecit suae pulchritudinis, toto
 plane corpore. Deinde mimis in theatro ad omnia se praebeuit ministram,
 sociamque studiorum et ridicularum quarumdam fabularum actricem.
 Nam erat apprimē cum dicacitate faceta; quamobrem statim omnium in
 se convertit oculos, praesertim cum nihil in ea verecundum, nihil ali-
 quando pudens appareret, sed in quemvis impudicum morem facile pro-
 laberetur. Sic autem erat comparata, ut infictas alapas tumentibus ge-
 nis excipiens lepide quereretur, ac tum fusc cachinnos tolleretur, et
 nuda quoquoersum spectanda praerberet, quae maribus obscura tectaque
 vult esse pudor. Amicorum animos facetiarum illecebris et excogitatis
 lasciviae artibus demolliens perpetuo irretitos habuit. Neque enim prae-

ξίων ἐνδιαθρυπτομένην ἐπιτεχνήσῃσι παραστήσασθαι τὰς τῶν ἀκο-
 λίστων ψυχὰς ἐς αἰὲ ἰσχυεῖν, ἐπεὶ οὐδὲ πειρᾶσθαι πρὸς τοὺς τῶν
 ἐντυγχανόντων ἡζίου, ἀλλ' ἀνάπαλιν αὐτῇ γελοιότησιν τε καὶ
 βωμολόχως ἰσχυίζουσα τοὺς παραπεπτωκότας ἅπαντας, ἄλλως τε
 5 καὶ ἀγενεῖους ὄντας ἐπείρα. ἦσαν γὰρ τινες ἡδονῆς οὕτως ἀπά-
 σης οὐδαμῇ γέγονεν, ἐπεὶ καὶ ἐς ξυναγώγιμον δεῖπνον πολλάκις
 ἐλθοῦσα ζὺν νεανίαις δέκα, ἢ τούτων πλείοσιν, ἰσχυί τε σώ-
 ματος ἀκμάζουσι λίαν καὶ τὸ λαγνέειν πεποιημένοις ἔργον, ξυνε-
 κοιτάζετο μὲν τὴν νύκτα ὅλην τοῖς συνδείπνοις ἅπασιν, ἐπεὶ δὲ
 10 πρὸς τὸ ἔργον τοῦτο πάντες ἀπείποιεν, ἦδε παρὰ τοὺς ἐκείνων
 οἰκείας ἰοῦσα τριάκοντα ὄντας, ἂν οὕτω τύχοι, ξυνεδυάζετο μὲν
 τούτων ἐκάστῳ, κόρον δὲ οὐδὲ ὥς ταύτης μὲν τῆς μισητίας
 ἐλάμβανε. καὶ ποτε ἐς τῶν τινος ἐπιφανῶν οἰκίαν ἐλθοῦσα με-
 ταξὺ τοῦ πότου θεωμένων αὐτὴν, ὥς φασι, τῶν ξυμποτῶν
 15 ἀπάντων, ἐς τὸ προὔχον ἀναβῆσα τῆς κλίνης, ἀμφὶ τὰ πρὸς
 ποδῶν ἀναστράσασθαι τε τὰ ἱμάτια, οὐδενὶ κόσμῳ ἐνταῦθα οἷα
 ἀπηξίωσε τὴν ἀκολουσίαν ἐνδείκνυσθαι. ἡ δὲ καὶ τῶν τριῶν τρυ-
 πημάτων ἐργαζομένη ἐνεκάλει τῇ φύσει, δυσφορομένη ὅτι δὴ
 μὴ καὶ τοὺς τιτθοὺς αὐτῇ εὐρύτερον ἢ νῦν εἶσι τρυπῶν, ὅπως
 20 καὶ ἄλλην ἐνταῦθα μῆξιν ἐπιτεχνῶσθαι δυνατὴ εἴη. καὶ συχνὰ

4. „ἰσχυίζουσα] Hoc verbum in lexicis nostris non comparet. No-
 tavit tamen H. Steph. in indice sub v. ἰσχυίς haec: „pro ἰσχυίζειν,
 quod in v. l. esse dicitur, inter eundem in utramque partem decli-
 nare, Hesychius habet ἰσχυάειν.“ Nimirum ille hoc verbum expli-
 cat ἐπὶ τῇ πορείᾳ πολὺ ἐφ' ἐκάτερα ἐκκλίνειν. Atqui plane ita
 Suidas interpretatur ἰσχυίζεσθαι, eique accedit Photius. Ergo etiam
 Hesychius scripsit ἰσχυάειν. Theognostus apud Bekker. Anecd. Gr.
 p. 1384. ἰσχυάειν, ἀναβάλλειν τὸ ἰσχύον.“ Hensch. Anal. p. 73.
 10. ἀπείποιεν] ἀπείπειν Med. 12. μισητίας] μισητίας MSS.
 17. ἐνδείκνυσθαι] ἐπιδείκνυσθαι Vat. ibid. τῶν τριῶν Med.
 τῶν om. Vat. 19. ὅπως καὶ ἄλλην ἐνταῦθα μῆξιν ἐπιτεχνῶ-
 σθαι δυνατὴ εἴη] ὅπως δυνατὴ εἴη καὶ ἐκείνη ἐργάζεσθαι Vat.

stolabatur ut ab ullo ganeonum sollicitaretur, sed ipsa ludibunda singu-
 los, vel etiam impuberes ad inguina depalpens sale suo atque lepore
 pellicebat. Nulla enim, ut illa, sic omnibus debacchata est voluptatibus,
 nonnunquam cum denis et amplius adolescentibus quibus et laterum esset
 robur et exercitata salacitas ad coenam venit, suosque convivas passa
 tota nocte, ubi e re illi languerent, haec illorum expetebat famulos fer-
 me tricenos, seseque praebebat singulis semper inexplebili libidine. Do-
 mum aliquando cuiusdam ex primoribus ingressa super coenam omnibus
 convivis, ut fertur, spectantibus in lecti marginem recidens, vestis orn-
 quae fluit ad pedes, impudentissime reducta, pandere propudia non eru-
 buit: simul naturae succensens, quod tres tantum aperuerit vias ad la-
 sciviam, nec papillas latius patere voluerit, per quas ipsa novam ali-

μὲν ἐκύνει, πάντα δὲ σχεδὸν τεχνάζουσα ἐξαμβλύσκειν εὐθὺς ἴσχυει. πολλὰκις δὲ καὶ τῷ θεάτρῳ ὑπὸ θεατῆ παντὶ τῷ δήμῳ ἀπεδύ-
 σαιό τε καὶ γυμνῇ διὰ μέσον ἐγένετο, ἀμφὶ τὰ αἰδοῖα καὶ τοὺς
 βουβῶνας διάζωμα ἔχουσα μόνον, οὐχ ὅτι μέντοι ἥσχύνετο καὶ
 ταῦτα τῷ δήμῳ δεικνύναι, ἀλλ' ὅτι ἐνταῦθα παντάπασι παριέ- 5
 ραι οὐδενὶ ἔξεστιν ὅτι μὴ τῷ ἀμφὶ τοὺς βουβῶνας μόνον διά-
 ζωμα ἔχοντι. οὕτω μέντοι τοῦ σχήματος ἔχουσα, ἀναπεπτωκυῖά
 τε ἐν τῷ ἰδάφει, ὑπὲρ ἔκειτο. Θῆτες δὲ τινες, οἷς δὴ τὸ ἔρ-
 γον τόδε ἐνέκειτο, κριθὰς αὐτῇ ὑπερθεῖν τῶν αἰδοίων ἐρρίπτουν,
 αἷς δὴ οἱ χῆνες, οἱ ἐς τοῦτο παρεσκευασμένοι ἐτύγγανον, τοῖς 10
 στίμασιν ἐνθάνδε κατὰ μίαν ἀνελόμενοι ἦσθιον. ἡ δὲ οὐχ οὖν
 οὐκ ἐρυθριῶσα ἐξανίστατο, ἀλλὰ καὶ φιλοτιμουμένη ἐπὶ ταύτῃ
 δὴ τῇ πράξει ἐρύκει. ἦν γὰρ οὐκ ἀναίσχυντος μόνον, ἀλλὰ καὶ
 ἀναισχυντοποιοὺς πάντων μάλιστα. πολλὰκις δὲ καὶ ἀποδυσσαμένη
 ξὺν τοῖς μίμοις ἐν μέσῳ εἰστήκει λορδουμένη τε καὶ τὰ ὀπίσω 15
 ἀποκοντῶσα τοῖς τε διὰ πειραν αὐτῆς ἔχουσι καὶ τοῖς οὐπω πε-
 πλησιακόσι τὰ ἐκ πυλαίστρας τῆς αὐτῇ ἐλωθυίας βρενθυομένη.
 οὕτω δὲ ἀκολάστως εἰς τὸ σῶμα τὸ αὐτῆς ὑβρίζεν, ὥστε τὴν
 αἰδῶ οὐκ ἐν τῇ τῆς φύσεως χώρᾳ κατὰ ταῦτά ταῖς ἄλλαις
 γυναιξίν, ἀλλὰ ἐν τῷ προσώπῳ ἔχειν ἰδόκει. οἱ μὲν οὖν 20
 αὐτῇ πλησιάζοντες ἐνδηλοὶ εὐθὺς ἀπ' αὐτοῦ ἦσαν, ὅτι δὴ
 οὐ κατὰ νόμον τῆς φύσεως τὰς μίξεις ποιοῦνται· ὅσοι δὲ

6. τῷ om. Vat. 9. ἐρρίπτουν] ἔρριπτον Vat. 11. ἡ-
 σθιον] εἰσθιον Med. εἰσθειον Vat. 14. ἀποδυσσαμένη —
 ἀποκοντῶσα] Suidas s. v. λορδουμένη. 15. ξὺν] σὺν Vat.
 ibid. λορδουμένη] πορδουμένη Med. 17. βρενθυομένη] βρεν-
 θειομένη Med. 22. ποιοῦνται] ποιοῦντες Vat.

quam voluptatem exploratum iret. Quos saepe foetus conciperet, medi-
 camentis fere omnes statim abortu egerebat. In theatro nonnunquam fre-
 quente populo ad spectaculum nuda processit in medium, cincticulo ad
 inguina pubemque solum praecincta non quod haec aperire populo ve-
 reretur, sed quod illuc nemini prodire sine subligaculo penitus liceat.
 Hoc habitu resupina iacebat humi. Servi, quibus id erat curae, verenda
 illi hordeo conspergere, anseresque paratos immittere, qui grana inde
 singula captarent ad pastum. Istorum adeo illam non pudebat, ut etiam
 insisteret ac videretur e re laudem quaerere. Erat enim non solum
 impudica, sed impudicitiarum magistra omnium ingeniosissima. Nam inter
 medios mimos saepe nudum corpus atque incurvum obscenissime agi-
 tabat, et cum apud familiares tum apud eos qui secum adhuc non con-
 suessent, artem palaestrae suae magnifice iactabat. Tanta demum insolentia
 lasciviae suo corpore abusa est, ut in fronte ipsa praefere turpitudinem
 videretur, quam feminis natura secluit. Qui cum Theodora rem habuissent
 eo deprehendebantur, quod Venere uterentur alienis a natura legibus.

αὐτῇ ἐν ἄγορᾷ τῶν ἐπεικεστέρων ἐντύχοιεν, ἀποκλινόμενοι σπου-
 δῇ ὑπεχώρουν, μὴ τοῦ τῶν ἱματίων τῆς ἀνθρώπου ἀψάμενοι
 μεταλαχεῖν τοῦ μιάσματος τοῦτου δόξειαν. ἦν γὰρ τοῖς ὁρῶ-
 σιν ἄλλως τε καὶ ἀρχομένης ἡμέρας βλάβος φημι οἰωνός. ἐς μέν-
 5 τοι τὰς συνθεατρίας ἀγριώτατα εἰδῆαι ἐς αἰὲν σκορπιαίνεσθαι·
 βασκανία γὰρ πολλὴ εἶχετο. Ἐκηβόλῳ δὲ ὕστερον Τυρίῳ ἀνδρὶ
 τὴν ἀρχὴν παραλαβόντι πενταπόλεως ἐς τὰ αἰσχιστα ὑπηρετή- D
 σουσα εἶπετο, ἀλλὰ τι τῷ ἀνθρώπῳ προσκεκρουκυῖα ἐνθὲνδε ὅτι
 τύχιστα ἀπηλαύνετο· διὸ δὴ αὐτῇ ἀπορεῖσθαι τῶν ἀναγκαίων
 10 ἔνθενευσεν, ἥπερ τὸ λοιπὸν ἐπορίζετο τὴν ἐς σῶμα παρανομίαν,
 ἥπερ εἰθιστο, ἐργαζομένη. ἐς μὲν οὖν Ἀλεξάνδρειαν τὰ πρῶτα
 ἦκεν. ἔπειτα δὲ πῶσαν τὴν ἑω περιελθοῦσα ἐς Βυζάντιον ἐπα-
 νῆκεν, ἐργασίᾳ χρωμένη ἐν πόλει ἐκίστη, ἦν γὰρ ὀνομαζόντι, ὀλ-
 μαι, ἀνθρώπῳ οὐκ ἔν ποτε ἴλειος ὁ θεὸς εἶη, ὥσπερ οὐκ ἀνε-
 15 χομένου τοῦ δαίμονος χῶρὸν τινα τῆς Θεοδώρας ἀκολασίας ἀγνώ-
 τα εἶναι.

Οὕτω μὲν τετέχθαι τε τῇδε τῇ γυναικὶ καὶ τετράσθαι ξυνέ-
 βη καὶ ὑπὲρ δημοσίους πολλὰς διαβολῆς γεγενῆσθαι ἐς πάντας
 ἀνθρώπους. ἐπεὶ δὲ ἀφίκετο ἐς Βυζάντιον αὐθις, ἡρώσθη αὐ-
 20 τῆς Ἰουστινιανὸς ἔρωτα ἐξαίσιον οἶον, καὶ τὰ πρῶτα ἐπλησίαζεν P 29
 ὡς ἐρωμένη, καίπερ αὐτὴν ἀναγαγὼν ἐς τὸ τῶν πατρικίων ἀξίω- A 43
 μα. δύναμιν τοίνυν ἐξαίσιαν τινὰ καὶ χρήματα ἐπεικῶς μεγάλα

2. μὴ του] μὴ που Alem. 4. ἐς μέντοι — εἶχετο] Suidas s.
 v. σκορπιαίνεσθαι. 10. ἐς σῶμα] ἐς τὸ σῶμα Reisk.
 17. οὕτω μὲν] οὕν addit Reisk. 18. ὑπὲρ — διαβολῆτος
 Alem. P. ἐς — διαβολῆτος A. ἐς δημοσίους πόρνας διαβολῆτος
 Reisk.: unde διαβολῆτος ascivi.

Quare vitæ sanioris homines quicumque obviam illam habuissent in foro, vitabundi se subdlexerunt, ne vestium contactu tantum scelus in se derivatum putaretur. Quin prima luce, quibus in conspectum venisset, habebatur avis infausta. In mulierculas eiusdem theatri ut se truculentius gereret, livida malevolentia usque stimulabatur. Post hæc cum Pentapolis præfecto Hecebolo Tyrio in eam provinciam venit, scilicet illius voluptatibus servitura; sed in viri offensionem incidens, illinc e vestigio exturbatur; eoque necessarium egestate pressa, sibi hæc suppeditare cogitur ex consueta corporis prostitutione. Alexandriam primum appellit, Oriente deinde toto peragrato, Byzantium reducitur, eam ubique artem exercens, quam ne nomet quidem, deum habere qui sibi propitium velit. Sic certe daemones curarunt ut nullus esset Theodorianæ vacuus impudicitiae locus.

Ita nasci et educari hanc feminam contigit, et multarum fieri meretricum apud omnes mortales longe celeberrimam. Ut vero Byzantium rediit, ingenti eius amore exarsit Iustinianus. Et primo cum ea tanquam amasia versabatur, licet ad Patriciam dignitatem evecta. Fuit hæc sta-

περιβαλλέσθαι ἡ Θεοδώρα εὐθὺς ἴσχυσε. πάντων γὰρ ἥδιστον
 τῷ ἀνθρώπῳ ἐφαίνεται, ὃ δὴ ξυμβαίνειν τοῖς ἐκτόπως ἐρῶσι φι-
 λιῇ, χάριτάς τε πάσας καὶ χρήματα πάντα τῇ ἐρωμένῃ χαρίζε-
 σθαι. ἐγένετό τε ἡ πολυτέλεια τοῦ ἔρωτος τοῦδε ὑπέκκαυμα.
 ξὺν αὐτῇ τοίνυν πολλῶ ἔτι μᾶλλον τὸν δῆμον διέφθειρεν οὐκ ἐν-
 5 ταῖθα μόνον, ἀλλ' ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ῥωμαίων ἀρχήν. ἄμφω
 γὰρ μοίρας τῆς Βενέτιων ἐκ παλαιοῦ ὄντες ἐν πολλῇ ἔξουσίᾳ τού-
 τοις δὴ τοῖς στασιώταις τὰ ἐς τὴν πολιτείαν ἔθεντο πρᾶγματα.
 B χρόνῳ δὲ πολλῶ ὕστερον τὸ πλεῖστον τοῦ κακοῦ ἐλεωφῆκει τρι-
 πῶ τοιῷδε. Ἰουστινιανῶ ἐν ἡμέραις πολλαῖς νοσῆσαι ξυνέβη, ἐν 10
 δὲ τῇ νόσῳ ταύτῃ ἐς τόσον κινδύνου ἀφίκετο ὥστε καὶ ἐλέχθη ὅτι
 δὴ ἀποθάνοι· οἱ μέντοι στασιῶται ταῦτα ἄπερ ἐρρήθη ἡμάρτα-
 ρον, καὶ τινα Ὑπάτιον οὐκ ἀφανῆ ἄνδρα δι' ἡμέρας ἐν τῷ τῆς
 Σοφίας ἱερῷ διεσχέσαντο. ἔξεργασμένου δὲ τοῦ κακοῦντος ἔργου
 ταραχὴ ἐς βασιλείᾳ ἦλθε, τῶν τε ἄμφ' αὐτὸν ἕκαστος, ἐπεὶ τῆς 15
 Ἰουστινιανοῦ ἀπουσίας ἐλάβετο, τὴν τῶν πεπραγμένων ἀτοπίαν
 ἐπὶ μέγα αἰρεῖν ἐν σπουδῇ ἐποιεῖτο, καταλέγων ἐξ ἀρχῆς ἅπαντα,
 ὅσα δὴ γενέσθαι τεύχῃ. τότε δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ τῆς πόλεως
 ἐπάρχῳ ἐπέστελλε τῶν πεπραγμένων ἀπάντων ποιῆσθαι τὰς τί-
 C σεις. ἦν δὲ οὗτος ὁ ἀνὴρ Θεόδοτος ὄνομα, ὅνπερ κολοκύνθιον 20
 ἐπὶ κλήσιν ἐκάλουν. καὶ ὁ διερευνώμενος ἅπαντα πολλοὺς μὲν
 τῶν κακούργων ἐλεῖν τε καὶ διαχρήσασθαι νόμῳ ἴσχυσε, πολλοὶ

4. πολυτέλειδ Alem. P. πολιτεία A. 14. κακοῦντος] κακοῦ
 τοσούτου vel potius κακοῦ καὶ ἀνοσίῳ. Reisk. 19. ἐπέστελλε]
 ἐπέτελλε Alem. hic, ut alibi, frustra. 21. ἅπαντα Reisk.
 ἅπαντας AP.

tim Theodoraē (qua nullum Iustiniano delictum erat suavius) ad magnam auctoritatem, et opes sane ingentes via facilis: ita ut ille (quod perditē amantibus usu venit) omnibus indulgeret amicis votis, divitiisque potiundis; qua rerum affluentia amori addebantur faces. Hac socia perdendis populis usus est Iustinianus non modo Byzantii, sed ubique locorum Romani Imperii, praesertim cum iam antea Venetae uterque factionis esset, atque in horum hominum seditiosorum potestatem rempublicam plane conieciissent; licet hoc malum residere post diu nonnihil coeperit hoc eventu. Morbo Iustinianus urgebatur diuturno et periculoso, quo extinctum iam illum fama volabat. Interim a seditiosis ea facinorose committebantur, quae iam commemoravi, et in Sophiae templo Hypatius vir minime obscurus interdum obtruncatur. Quo facto scelere excitatae turbae et ad Imperatorem delatae: nam quisque occasionem absentis Caesaris nactus factorum in se et in alios flagitiorum atrocitates efferre, a capite quaecumque patrata essent recensere. Tum de his omnibus vindicandis, Praefecto urbis Theodoro Cucurbitino scribit Imperator. Ille facinorosis hominibus perquisitis captisque nonnullis, egit

δὲ καὶ διαλαθόντες ἐσώθησαν. μετὰ δὲ γὰρ ἐπαπολέσθαι αὐτοὺς
 πράγμασι Ῥωμαίων ἔδει. ὁ δὲ παράδοξον διασωθεὶς σωτηρίαν A 44
 καὶ τὸν Θεόδοτον κτείνειν ἕτε φαρμακεία καὶ μύγον εἰθὺς ἐνεχί-
 ρει. ἐπεὶ δὲ οὐκ εἶχεν ὅτι ποτὲ χρώμενος τὸν ἀνθρώπον δια-
 5 φθείρει, τῶν οἱ ἐπιτηδείων τινὰς πικρότατα αἰχισιάμενος ἡνάγ-
 καζε λόγους ὡς ἤκιστα ἔγειε ἐπ' αὐτῷ φθέγγεσθαι. πάντων δὲ
 οἱ ἐκποδῶν ἱσταμένων καὶ σιωπῇ τὴν ἐς τὸν Θεόδοτον ὁδυρομέ-
 νων ἐπιβουλὴν, μόνος ὁ Πρόκλος τὴν τοῦ καλουμένου κοιαιστο-
 10 ρος ἔχων ἀρχὴν καθαρὸν ἀπέβαινε τοῦ ἐγκλήματος εἶναι τὸν ἄν-
 ρωπον καὶ θανάτου οὐδαμῇ ἄξιον. διὸ δὲ Θεόδοτος ἐς τὰ Ἰε- V 299
 ροσόλυμα βασιλέως κομίζεται γνώμη. γνόντες δὲ ἤκειν τινὰς ἐν- D
 ταῦθα, ὅπερ αὐτὸν διαφθείρουσιν, ἐν τῷ ἱερῷ ἦν κρυπτόμενος
 τὸν ἅπαντα χρόνον, οὕτω τε διαβίους ἐτελεύτησε. τὰ μὲν οὖν
 ἀμφὶ Θεόδοτον ταύτῃ πη ἔσχεν. οἱ δὲ στασιῶται σωφρονέστα-
 15 τοι τὸ ἐντεῦθεν ἐγένοντο ἀνθρώπων ἀπάντων. οὐ γὰρ ἔτι τὰ
 τοιαῦτα ἐξαμαρτάνειν ἡνέχοντο, καίπερ σφίσι παρὸν ἀδέεστερον
 τῇ ἐς τὴν δίκαιαν παρανομίᾳ χρῆσθαι. τεκμήριον δὲ ὁλίγων
 γάρ τινων ὕστερον τόλμαν τὴν ὁμοίαν ἐνδειξαμένων τίσιν οὐδεμία
 ἐς αὐτοὺς γέγονεν. οἱ γὰρ τοῦ κολάζειν τὴν ἔξουσίαν ἔει ἔχοντες
 20 παρηρησίαν τοῦ διαλαθάνειν τοῖς τὰ δεινὰ εἰργασμένοις παρὲ-

1. ἐπαπολέσθαι] ἐπιαπολέσθαι A. 2. Ῥωμαίων P. Ῥωμαίους A.
 „Est lacuna praeter propter sic supplenda, μετὰ δὲ ἔτι ἀπολέ-
 σθαι αὐτοὺς. ἀνίσταται ὁ βασιλεὺς ἐκ τῆς νόσου, καὶ εὐθέως ὁ
 μὲν Θεόδοτος παρελύθη τῆς ἀρχῆς, ὁ μὴ ποτε τοῖς πράγμασι τοῖς
 Ῥωμαίοις ἔδει.“ REISK. Aliquem hinc sensum elicere studuimus,
 satis tamen nobis ipsi non fecimus. ALBK. 12. διαφθείρουσιν]
 Praestat διαφθεροῦσιν. 20. παρηρησίαν posuit pro ἀδειαν.
 Soloecismus est, sed apparet ex toto Procopii habitu, eum veterum
 simiam esse, Musis invitis natum. REISK.

ex lege; aliis vitae consulentibus recessu ac latebris, quos dein cum
 Romana republica maneret interitus. Caesar ut ex morbo miro sane
 casu convalescit, Theodotum ipsum perdere tentat, quasi praestigiarius
 et veneficii reus; sed nulla ex causa homini perniciem inveniens, quos-
 dam ex familiaribus dire caesos impellit ad falsas illius delationes. Ergo
 reliquo Senatu illi contra nihil dicente, sed apud se deplorante paratas
 Theodoto insidias, unus Proclus Quaestor insolem illum pronunciat,
 nec morte puniendum. Quare Theodotus decreto Caesaris Hierosolymam
 deportatur; qui summissos illuc audiens ad suam necem sicarios, quoad
 vixit, in templo delituit, ac diem obivit. Res Theodoti sic habuere.
 Verum seditiosi omnium moderatissimi in posterum evaserunt, qui iam
 ab eiusmodi flagitiis temperarent, quamquam impotentissima dominatione
 audacius abuti possent. Nam paulo post in nonnullos, qui eadem capi-
 talia ausi fuissent, nihil animadversum, quod puniendis reis praefecti

Procopius III.

5

- P 30 χοντο, ταύτη αὐτοὺς τῇ ξυγχωρήσει ἐς τὸ τοῖς νόμοις ἐπιμβαί-
 νειν ἐνάγοντες. ἕως μὲν οὖν ἡ βασιλις περιῆν ἔτι, γυναικα ἐγγυη-
 τὴν Ἰουστινιανὸς τὴν Θεοδώραν ποιήσασθαι οὐδὲμιᾷ μηχανῇ ἐλ-
 χεν. ἐν τούτῳ γὰρ μόνον ἀπ' ἐναντίας αὐτῷ ἐχώρει, καίπερ ἀν-
 τιστατοῦσα τῶν ἄλλων οὐδέν. πονηρίας μὲν γὰρ ἡ γυνὴ ἀπαι- 5
 τάτω οὐσα ἐτύγχανε, ἄγροικος δὲ ἦν κομιδῇ καὶ βάρβαρος γέ-
 νος, ὥσπερ μοι εἴρηται. ἀντιλαβέσθαι δὲ ἀρετῆς οὐδαμῇ ἴσχυ-
 A 45 σεν, ὁλλ' ἀπειροπάτη οὐσα διατετέλεκε τῶν κατὰ τὴν πολιτείαν
 πραγμάτων, ἡ γε οὐδὲ ἔξιν τῷ ὀνόματι τῷ αὐτῆς ἰδίῳ, ἅτε κα-
 B ταγελάστῳ ὄντι, ἐς παλάτιον ἤλθεν, ἀλλ' Εὐφημία ἐπικληθεῖσα. 10
 χρόνῳ δὲ ἵστερον τῇ βασιλίδι μὲν ἀπογενέσθαι ξυνέπεισεν. ὁ δὲ
 ἡλιθιάζων τε καὶ κομιδῇ ἐσχατογέρον γενόμενος, πρὸς τῶν ἀρ-
 χομένων γέλῳτα ὥφλεν, ὀλιγωρία τε πολλῇ ἐς αὐτὸν ἐχόμενοι
 ἅπαντες, ἅτε τῶν πραιομένων οὐ ξυνέντος, ὑπερεώρων, Ἰου-
 στινιανὸν δὲ ἔξιν δέει πολλῷ ἐθεράπευον. κυκῶν γὰρ αἰεὶ καὶ ξυν- 15
 ταράσσων ἀνεσόβει ἐφεξῆς ἅπαντας. τότε δὴ τὴν ἐγγύην πρὸς
 τὴν Θεοδώραν ἐνεχείρει ποιεῖν. ἀδύνατον δὲ ὄν ἄνδρα ἐς ἀξίωμα
 βουλῆς ἥκοντα ἐταῖρα γυναικὶ ξυνοικίεσθαι, νόμοις ἄνωθεν τοῖς
 C παλαιοτάτοις ἀπορρηθὲν, λῦσαι τε τοὺς νόμους τὸν βασιλέα 20
 νόμῳ ἐτέρῳ ἠνάγκασε καὶ τοὺνθὲνδε ἅτε γαμετῇ τῇ Θεοδώρα
 ξυνώκησε, καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι βύσμιον κατεστήσατο τὴν πρὸς
 ἐταῖρας ἐγγύην, τυραννῶν τε αὐτίκα ἐπεβάτετε τῆς τοῦ αὐτοκρά-
 τορος τιμῆς προσχήματι συμπεπλασμένῳ τῆς πράξεως ἐπικαλύ-

5. οὐδέν] οὐδενί aut ἐς οὐδέν Reisk. 20. τοὺνθὲνδε] τοεν-
 θένδε A. 23. πράξεως] προστάξεως Reisk.

facultatem latendi facerent sceleratis, eosque ad insultandum legibus indulgentia provocarent. Quandiu superfuit Euphemia Imperatrix, nullis artibus ut sibi Theodora desponderetur pervincere potuit Iustinianus; in hoc enim illa plane repugnavit, cui in rebus caeteroquin omnibus indulgeret. Nam procul femina ab omni aberat improbitate, sed ut genere barbara, quemadmodum memoravi, sic plane moribus fuit ineptis ac rudibus, ut nullam sit adepta virtutem, et reipublicae penitus fuerit imperita. Certe in regiam cum suo nomine sane ignominioso non venit, sed Euphemia est appellata. Haec non ita multo post excedit e vita. Iustinus summa senectute confectus pene sensus expers, rebusque agendis ineptus, deridiculo iam subditis erat atque despectui; Iustiniano vero dissoluta licentia reliquos nullo discrimine cohibenti pavidis omnes studiis obsequabantur. Tum is cum Theodora moliri nuptias aggreditur; nam cum viris Senatoriis (quod prisca lege cautum est) uxorem ducere meretricem non liceat, ille principem adigit ad legem nova constitutione evertendam; et exinde Theodoraе matrimonio iungitur, adiutu reliquis ad meretricia connubia patefacto. Iam tum affectare imperium et exercere tyrannidem occoeperit, rei gerundae specie obiecta violentia. Cum

πτων τὸ βίαιον. ἀνείπον γὰρ αὐτὸν βασιλέα ξὺν τῷ θείῳ τῶν Ῥωμαίων, εἴ τι δόκιμον ἦν, δειμάτων περιστολὰ ἐπὶ ταύτῃ ἡγμένοι τὴν ψῆφον. παρέλαβον τοίνυν τὴν βασιλείαν Ἰουστινιανὸς τε καὶ Θεοδώρα πρότερον τῆς ἑορτῆς ἡμέραις τρισίν, ὅτε 5 δὴ οὔτε ἀσπάσασθαι τινα οὔτε εἰρηναῖα προσεῖπεν ἔξιστιν. ἡμέραις δὲ οὐ πολλαῖς ἔσπερον Ἰουστινιανὸς μὲν ἐτελείετ' ἡ νόσος, τῇ ἀρχῇ ἐπιβιούς ἐτι ἐννέα, μόνος δὲ Ἰουστινιανὸς ξὺν τῇ Θεοδώρα τὴν βασιλείαν ἔσχεν.

ἰ. Οὕτω γοῦν ἡ Θεοδώρα, ὥσπερ ἐρρήθη, τεχθεῖσα τε D 10 καὶ τεθραμμένη καὶ παιδευθεῖσα ἐς βασιλείας ἀξίωμα τρόπῳ οὐδενὶ ἐμποδιθεῖσα ἦλθεν. οἷδ' ἂν γὰρ τῷ γήμαντι ὕβρεώς τις οἴησις γέγονεν, εἴ οἱ παρὸν ἐκ αὔσης ἀπολεξαμένῳ τῆς Ῥωμαίων A 46 ἀρχῆς χαμετὴν γυναικα ποιήσασθαι, τὴν πασῶν γυναικῶν μάλιστα εὖ τε γονυῖαν καὶ τροφῆς κορυφαίου μεταλαχοῦσαν, τοῦ τε 15 αἰδεῖσθαι οὐκ ἑμιλέτητον γεγενημένην, καὶ σωφροσύνην ξυνωκι- P 31 σμένην, πρὸς δὲ τῷ κάλλει ἐπιεργυῖα καὶ παρθένον τινὰ καὶ τὸ δὴ λεγόμενον ὀρθοτίτιον οὔσαν. ὁ δὲ τὸ κοινὸν ἄγος ἀπάντων ἀνθρώπων αὐτοῦ ἴδιον πεποιῆσθαι οὐκ ἀπηξίου, ἐπ' οὐδενὶ τῶν προοδεηλωμένων καταδυόμενος, καὶ γυναικὶ πλησιάζειν ἄλλα τε 20 πολλὰ περιβεβλημένη μεγάλη μιάσματα καὶ παιδοκτονίας πολλὰς

5. οὔτε ἀσπάσασθαι P. οὔτε * * * οὔτε ἀσπάσασθαι A. οὔτε ἀσπάσασθαι τῶν φίλων Alem. 14. εὖ τε Alem. P. οὔτε A. *ibid.* κορυφαίου Alem. κορυφαίου AP. 15. γεγενημένην Alem. γεγενημένην AP. 17. ὀρθοτίτιον Alem. in schedis et Toup. *Emend.* vol. I. p. 444. ex Suida, Ὀρθοτίτιος — ἡ παρθένος ἡ ὀρθοῦς τοὺς τιθοὺς ἔχουσα. Ὀρθοτίτιον νεάνιδα Nicetas in Andronico. ὀρθότοον AP, quod in ὀρθότομον prius mutaverat Alem. 20. πολλὰ add. Med.

avunculo Romanorum Caesar consalutatur, si tamen bono id iure factum; nam metu ac minis Senatus populusque perterritus in eam impellitur sententiam. Suscepere dominationem Iustinianus ac Theodora tertio ante festum Paschatis die, quando scilicet nulli dicere salutem vel pacem fas est. Paucis post diebus morbo Iustinus absumptus est, annis in principatu novem exactis, solusque Iustinianus imperavit cum Theodora.

10. Hoc loco nata, sic alta educataque Theodora ad imperii fastigium nullo negotio pervenit; quod eius matrimonii nihil Iustinianum paduerit, cui plane copia fuisset ex universa Romanorum ditione coniugem sibi eligere mulierem prae omnibus nobili natam genere, summoque loco educatam; colendo pudori assuetam, pudicitia insignem, forma perquam elegantissimam, sororiantibus, ut dicitur, mammillis virginem; ipse tamen commune mortalium dehonestamentum suum facere maluit: cui neque illa omnia pudori essent, neque ipse amplexus venire feminae aliis commaculatae sceleribus, et tot parricidiis infantium

ἐθελουσίων ἀμβλώσεων. ἄλλο τέ μοι ἐνδεῖν ἤθους πέρι μνημονεύ-
 σαι τοῦδε τοῦ ἀνθρώπου οὐδ' ὅτι οὖν οἶμαι. ἅπαντα γὰρ αὐτοῦ
 τὰ τῆς ψυχῆς πάθη οὗτος ἂν ἀξιόχρεως ὁ γάμος σημῆναι διαρ-
 V 300 κῶς εἴη, ἐρμητεύς τε καὶ μάρτυς τοῦ τρόπου καὶ λογογράφος γι-
 B νόμενος. ἐπεὶ ὅστις ἀλογήσας τὴν ὑπὲρ τῶν πεπραγμένων αἰσχί- 5
 νην οὐκ ἀπαξιοῖ τοῖς ἐντυγχάνουσι βδελυρὸς φαίνεσθαι, τοῦτιν
 δὴ οὐδεμία παρανομίας ἀταρπὸς ἄβυτος, ἀλλὰ τὴν ἀναίδειαν αἰ
 τοῦ μετώπου προβεβλημένος ῥῆστί τε καὶ οὐδενὶ πόνῳ ἐς τῶν
 πράξεων τὸς μαιρωτάτας χωρεῖ. οὐ μὴν οὐδέ τις ἐκ τῆς συγ-
 κλήτου βουλῆς τὸ αἰσχος τοῦτο ἀναδουμένην τὴν πολιτείαν ὄρων 10
 δυσφορεῖσθαι τε καὶ τὴν πρῶξιν ἀπειπεῖν ἔγνω, καί περ αὐτὴν
 ἅπαντες ἴσα θεῷ προσκυνήσοντες. ἀλλ' οὐδὲ τις ἱερεὺς δεινο-
 παθῶν ἐνδηλος γέγονε, καὶ ταῦτα δέσποιναν αὐτὴν προσπερεῖν
 μέλλοντες. καὶ ὁ πρότερον αὐτῆς θιατῆς δῆμος δοῦλος εὐθὺς 15
 οὐδενὶ κόσμῳ αὐτῆς εἶναι τε καὶ ὀνομάζεσθαι ὑπταίαις ἐδικαίον 15
 χερσίν. οὐδὲ τις στρατιώτης ἡγήρωτο, εἰ τοῖς ἐν τοῖς στρατο-
 C πέδοις κινδύνους ὑπὲρ τῶν τῆς Θεοδώρας πραγμάτων ὑφίστα-
 A 47 σθαι μέλλοι οὐδὲ τις αὐτῇ ἄλλος ἀπήντησε τῶν ἀπάντων ἀνθρώ-
 πων, ἀλλὰ πάντες, οἶμαι, τῷ ταῦτα οὕτως δεδόσθαι κεκλιμέ-
 νοι ἀνεχώρησαν συμπεριμένεσθαι τὸ μίσμα τοῦτο, ὥσπερ τῆς 20
 τύχης ἐπιδιδύξαν τῆς δυνάμειος πεποιτημένης, ἥ δὴ ἅπαντα πρυτα-
 νευούσῃ τὰ ἀνθρώπεια ὡς ἥκιστα μέλει οὔτε ὅπως ἂν τὰ

1. τέ μοι] δέ μοι Alem. ὥστε ἄλλο τί μοι Reisk. *ibid.* πέρι
 μνημονεύσαι Reisk. περιμνημονεύσαι AP. 10. ἀναδουμένην]
 ἀναδουμένην Alem. male. 12. ἴσα] ἴσα AP. 16. εἰ τοὺς]
 εἰς τοὺς AP. 19. κεκλιμένοι Pm. κεκλημένοι AP. οὕτως δε-
 δόχθαι κεκτημένην συνεχώρησαν Reisk. 21. ἥ δὴ ἅπαντα πρυ-
 τανευούσῃ Reisk. ἥδη ἅπαντα πρυτανευούσης AP. 22. μέλει
 Reisk. μέλλει AP. *ibid.* οὔτε — οὔτε] οὐδὲ — οὐδὲ AP.

ultra abortibus egestorum. Sane Iustiniani ingenio declarando nihil de-
 esse iam reor, quando vel hoc unum coniugium eius animi affectus satis
 indicare possit et mores aperire contestarique. Nam qui male factis
 admittere dedecus non veretur, neque gravate fert aliorum ob id ex-
 ecrationem, hic demum nullam interclusam sibi viam putat ad scelera;
 quin vultum induens audacem, facile iam in teterrima quaeque ruit fla-
 gitia. Nullus ex Senatu, qui reipublicae videret eam labem inferri,
 prohibendam censuit rem detestabilem, iamiam Theodoram quasi deam
 veneraturus. Nullus antistitem graviter affici visus est, qui eam do-
 minam esset compellaturus. Et qui pridem in theatro populi Theodora
 fuerant spectatores, eius se tanquam servitia supinis manibus per dede-
 cus profitebantur. Nec miles ea re truculentior, scilicet pro Theodora
 belli discrimen in posterum aditurus; nemo denique mortalium repugna-
 vit. Quod vero id, uti reor, ita decretum esset, conficiendo flagitio
 omnes concessere: visaque tum est quodammodo fortuna vires ostentasse,

πρατιόμενα εἰκότα εἶη οὔτε ὅπως ταῦτα κατὰ λόγον τοῖς ἀνθρώποις γεγενῆσθαι δοκῇ. ἐπαίρει γοῖν τινα ἐξαπινάτως ἀλογίστῳ τινὶ ἐξουσίᾳ ἐς ἔψος μέγα, ὥπερ ἐναντιώματα μὲν πολλὰ ξυμπεπλῆχθαι δοκεῖ, ἀντιστατὲ δὲ παρὰ τι ἔργον τῶν πάντων σοῖδέν, ἀλλ' ἄγεται μηχανῇ πύσῃ ὅπῃ ποτὲ αὐτῇ διατέτακται, Δ ἀπάντων ἐτοίμως ἐξισυμμένων τε καὶ ἐποχωρούντων προοιούσῃ τῇ τύχῃ.

Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὅπῃ τῷ θεῷ γίλον, ταύτῃ ἐχέτω τε καὶ λεγέσθω. ἡ δὲ Θεοδώρου εὐπρόσωπος μὲν ἦν καὶ εὐχαρις ἄλλως, 10 κολοβὸς δὲ καὶ ὠρακιῶσι οὐ παντιάσας μὲν, ἀλλ' ὅσον ἐπὶ χλωρος εἶναι, γοργόν τε καὶ συνιστραμμένον αἰὲ βλέπουσα. τῶν δὲ δὴ αὐτῇ βεβιωμένων ἐν τῇ θυμῆλῃ τὰ μὲν πλεῖστα λέγοντι οὐκ ἂν ὁ πῦς αἰὼν ἐπαρκέσαι, ὅλγῃ δὲ ἅττα ἐν τοῖς ἐμπροσθεν λόγοις ἀπολεξάμενος τοῦ τῆς γυναικὸς τρόπου τοῖς ἐπιγενησομένοις 15 ὅλγῃ ἂν πεποιῆσθαι τὴν δὴλῶσιν ἱκανὸς εἶην. νῦν δὲ αὐτῆς καὶ τὰνθρὸς τὰ πεπραγμένα ἐν ὀλίγῳ δηλωτέον ἡμῖν, ἐπεὶ οὐδὲ τι ἀλλήλοιν χωρὶς ἐς τὴν δίαίταν ἐπραξάτην. χρόνον μὲν γὰρ πολλὸν ἔδοξαν ἅπασι ταῖς γνώμας αἰὲ καὶ τοῖς ἐπιτηδεύμασι κατα- P 32 τικρὺ ἀλλήλοιν εἶναι, ἔσπερον μέντοι ἐξεπίτηδες αὐτοῖν ξυμπε- 20 πλάσθαι ἢ δόκησις αὐτῇ ἐγνώσθη, τοῦ μὴ ξυμφρονήσαντας τοὺς κατῆκόνους σφίσις ἐπαναστῆναι, ἀλλὰ διεισθάναι τὰς γνώμας ἐπ'.

1. εἰκότα Alem. Reisk. εἰκότω A. εἰκότως P. 4. ἀντιστατὲ Reisk. ἀντιστατοὶ AP. *ibid.* παρὰ τι (sic P.: τοι A.) ἔργον] ἀπαρχομένη τοῦ ἔργον Reisk. 13. ἀπαρκέσαι] ἀπαρκέσῃ AP. *ibid.* ἅττα] ἅττα AP.

quod ita mortalium rebus moderetur, ut opus non sit aliqua gerendis rebus convenientia, vel ut e consilio factae hominibus videantur, quando temeraria potentia repente ad summum ipsa fastigium possit evehere, quod multis habeatur difficultatibus implicatum; nec quicquam rerum omnium ei obviam obsistat, sed obices mollita feratur quo illi cumque constitutum est, omnesque properanti fortunae assurgant decedantque via.

Verum haec non nisi ad dei providentiam facta dictaque credantur. Erat Theodora venusta facie, et alioqui pergrata, statura brevi, pallore suffusa modico ac temperato, acribus oculis, et huc atque illuc incitato aspectu. Res ab ea gestas in scena si quis singillatim dicere velit, prius illum tempus deficiat. Sed paucis illis, quae supra delibavimus, satis indicatos posteris reor huiusce feminae mores. Nunc vero summam habeamus rerum ab ea coniugeque gestarum; nam illis in ro gerenda nihil non in communi actitatum; licet diu multumque omnibus opinionem fecerint, quasi in diversas irent sententias, et contraria studia: nam deprehensum est demum ex industria hunc illos speciem simulationis induisse; ne subditi, communicatis consiliis, seditionem agitent quamdiu de illis opinio esset in ambiguo. Principio quidem simulatis

- A 48 αὐτοὺς ἔπασσι. πρῶτα μὲν οὖν τοὺς Χριστιανοὺς διαναστήσαν-
τες καὶ τὴν ἐναντίαν ἔν γε τοῖς ἀντιλεγόμενοις σκηπτομένῳ ἀλλή-
λοιν ἵνα διεσπάρσαντο οὕτως ἔπαστας, ὥσπερ μοι λελέξεται οὐ
B πολλῷ ὕστερον, ἔπειτα δὲ τοὺς στασιώτας διέλλοντο. καὶ ἡ μὲν
δυνάμει τῇ πάσῃ μεταποιεῖσθαι τῶν Βενέτων ἐπλάσσετο καὶ τὴν 5
ἐξουσίαν αὐτοῖς ἐπὶ τοὺς ἀντιστασιώτας ἀναπειάσασα ἐνεδίδοι,
κόσμῳ ἐν οὐδενὶ ἁμαρτάνειν τε καὶ βιάζεσθαι τὰ ἀνήκεστα. ὁ δὲ
ὥσπερ ἀγανακτοῦντι μὲν καὶ ἀποσκύζοντι λάθρα ἔρχει, κελεύ-
σεως δὲ τῇ γυναικὶ ἀντιστατεῖν οὐχ οἶω τε ὄντι, πολλάκις δὲ καὶ
μεταμπισχόμενοι τὴν τοῦ δύνασθαι δόξαν σφίσι αὐτοῖς τὴν ἐναν- 10
τίαν. ὁ μὲν γὰρ τοὺς Βενέτους οἷα ἐξαμαρτάνοντας κολάζειν
ἤξιον, ἡ δὲ τῷ λόγῳ χαλεπαίνουσα ἐδυσφορεῖτο ὅτι δὴ οὐχ ἐκοῦ-
C σα τὰνδρὸς ἤσσηθείη. τῶν μέντοι Βενέτων οἱ στασιῶται, ὥσ-
περ μοι εἴρηται, σωφρονέστατοι ἔδοξαν εἶναι. τοὺς γὰρ πλείους
βιάζεσθαι ὅσα ἐξῆν οὐδαμῇ ἰδικοῦν, ἐν τε ταῖς περὶ τὰς δίκας 15
φιλονεικίαις ἔδοκει μὲν ἑκάτερος ἐν τῶν διαφύρων ἀμύνειν, νυκτὶν
δὲ αὐτοῖν τὸν λόγῳ τῷ ἀδίκῳ ξυνιστάμενον ἐπ' ἀναγκῆς ἦν· οὕτω
δὲ τὰ πλείω χρημάτων αὐτοὺς τῶν ἀντιλεγόμενων ληΐζεσθαι.
πολλοὺς μὲν οὖν ὅδε ὁ αὐτοκράτωρ ἐν τοῖς αὐτῷ καταλέγων ἐπι-
τηδείοις ἐς τὴν ἐξουσίαν ἀνέβιβαζε τοῦ βιάζεσθαι τε καὶ ἐς τὴν 20
D πολιτείαν ἐξαμαρτάνειν ἃ βούλοιντο, ἐπειδὴν δὲ πλούτου τι χρῆμα
περιβεβλημένοι φανεῖν, εὐθύς τι προσκεκρουκότες τῇ γυναικὶ διὰ-
V 301 φοροὶ ἦσαν. ὧν δὴ κατ' ἀρχὰς μὲν μεταποιεῖσθαι πάσῃ προθυ-

8. κελύσεως] κελύσει Reisk. κελύσει Pm. 9. τῇ γυναικὶ]
τῆς γυναικὸς Reisk. 10. αὐτοῖς τὴν] αὐτοῖς ἐφαίνοντο τὴν
Reisk. 16. διαφύρων Alem. P. διαφορῶν A. 23. μὲν
addidit Reisk.

his ex adverso studiis Christianos inter se quaestionibus, ut paulo post dicam, concitatos, deinde vero factionum populares distraxerunt. Theodora summa contentione studere Venetis dissimulavit, licentia in adversarios permissa per vim ac scelus quidquid liberet atrocissime peccandi. Justinianus id graviter ferre et indignari, et coniugem in officio continere vel ipsis iussionibus non posse simulabat. Contra nonnunquam hoc alter sumpsit specimen auctoritatis: nam ille Venetorum facinora punienda decernebat; haec in speciem succensere, et iniquo animo se delusam a marito dictitare. Verum, ut dixi, Veneti omnium moderatissimi visi sunt, cum minus quam pro facta licentia vim aliis inferrent. In causis forensibus alter alteri litigatorum per simulationem favit, quorum illum obtinere causam necesse erat, qui inferiorem defenderet, ac principes maiorem partem aeris carpebant controversi. Multis a Justiniano in familiaritatem receptis, iniuriarum ac scelus in rempublicam potestas pro libidine permissa fuit, qui postquam largas opes congressissent, ut primum Theodoraе offensioni erant, iam habebantur infideles. Caete-

μία οἰδαμῇ ἀπηξίλουν, ἵστερον δὲ τὴν ἐς τοὺς ἀνθρώπους μεθεῖς
 εἵνοιαν τὰ ἐς τὴν σπουδὴν τάραχος ἐκ τοῦ αἰγινιδίου ἐγίνετο. καὶ
 ἡ μὲν αὐτίκα εἰργάζετο, αὐτοὺς ἀνέχεσθαι ἔργα, ὁ δὲ δῆθεν οὐκ A 49
 ἐπαισθανόμενος τῶν πραττομένων σύμπασαν αὐτῶν τὴν οὐσίαν
 5 κτήσῃ ἀναισχύντῳ ἡσπάζετο. τούτοις τε αἰ τοῖς μηχανήμασιν
 ἐν σφίσι μὲν αὐτοῖς ξυμφορονούντες, ἐς δὲ τὸ ἐμφανὲς στασιάζειν
 ποιοίμενοι, διαστήσασθαι τε τοὺς ὑπηκόους καὶ τὴν τυραννίδα
 βεβαίωτατα κρατένεσθαι ἔσχον.

ια'. Ἐπειδὴ οὖν Ἰουστινιανὸς τὴν βασιλείαν παρέλαβε, συγ- P 33
 10 χεῖν ἅπαντα εὐθὺς ἴσχυσεν. ἃ γὰρ ἔμπροσθεν νόμῳ ἀπορηθέντα
 ἐνέγκανεν, ἐς τὴν πολιτείαν εἰσήγε, τὰ τε ὄντα καὶ ξυνειδυμένα
 καθελὼν σύμπαντα, ὥσπερ ἐπὶ τούτῳ κεκοσμημένος τὸ τῆς βα-
 σιλείας σχῆμα, ἐφ' ᾧ ἅπαντα μεταλλάσσοι ἐφ' ἑτέρον σχῆμα.
 ἀρχάς τε γὰρ τὰς μὲν οὐσας ἀνέγει, τὰς δὲ οὐκ οὐσας ἐφίστη
 15 τοῖς πράγμασι· τοὺς τε νόμους καὶ τῶν στραιιωτῶν τοὺς καταλό-
 γους ταυτὸ τοῦτο ἐποιεῖ, οὐ τῷ δικαίῳ εἰκὼν οὐδὲ τῷ ξυμφόρῳ ἐς
 τοῦτο ἡγμένος, ἀλλ' ὅπως δὴ ἅπαντα νεώτερά τε καὶ αὐτοῦ ἐπώ- B
 νημα εἴη. ἦν δὲ τι καὶ μεταλαβεῖν ἐν τῷ παρατυχίᾳ ἥκιστα ἴσχυ-
 σεν, ἀλλὰ τούτῳ γε τὴν ἐπιωνυμίαν τὴν αὐτοῦ ἔθετο. χρημάτων
 20 δὲ ἀρπαγῆς ἢ φόβου ἀνθρώπων φόρος αὐτὸν οὐδεὶς ἔλαβε πώποτε,
 ἀλλ' οἰκίαις μὲν παμπληθεῖς ληισάμενος εὐδαιμόνων ἀνδρῶν ἐτέ-
 ρας ἐξίτηι, προέμενος εὐθὺς τῶν βυρβύρων τισὶν, ἢ ἀνοήτοις

2. τὰ ἐς τὴν σπουδὴν τάραχος] πρὸς τὰ ἐς τὴν σπουδὴν παραχθεῖς
 Reisk. 7. ποιούμενοι A. προσποιούμενοι Alem. P. „Ποιού-
 μενοι est idem atque προσποιούμενοι. Saepe Zosimus verbo utitur
 eo sensu.“ Reisk. 14. τὰς μὲν οὐσας Alem. μενού-
 σας AP.

rum initio eorum causam se acturum ille omni officio in se recipiebat; sed abiecta denum benevolentia illud ipsum studium in improvisas tur-
 bas evasit, ac Theodora tum in eos crudelissime saevit; princeps vero
 tanquam inscius quid in illos gereretur, adiit impudenter universae sub-
 stantiae possessionem. His artibus, re quidem inter se condita, sed
 palam simulatis dissidiis, ac subditorum animis in diversa actis, tyranni-
 dem sibi firmius assuerunt.

11. Potius imperio Iustinianus extemplo omnia miscere, quae pri-
 scis legibus prohibita essent, in rempublicam introducere; quae con-
 suetudine obtinuissent, haec interdicare; quasi imperatorum paluda-
 mentum induisset, ut aliam rebus faciem induceret. Nam statis magi-
 stratum formis, legumque ac militarium ordinum abrogatis, alias inve-
 nit, non iure, non publico commodo adductus; sed ut omnia nova, et
 de suo nomine dicerentur. Rei, cuius statim abolendae copia non fuisset,
 saltem suum indidit vocabulum. Sanguinis et auri nunquam sitim
 explevit, sed ex opulentissimis pecuniosorum hominum domibus factis

οἰκοδομίαις λείας τῆς προτέρας τὰ χρήματα. μυρίους δὲ ἴσως
 λόγῳ οὐδενὶ ἀνελών ἐς πλειόνων ἄλλων ἐπιβουλὴν αὐτίκα μύλα
 C καθίστατο. εἰρήνης τοίνυν Ῥωμαίοις οὐσης ἐς πάντας ἀνθρώ-
 πους οὐκ ἔχων ὅστις γένηται τῶν θρόνων ἐπιθυμία πάντας βαρ-
 βάρους πρὸς ἀλλήλους ξυνέκρουε, τῶν δὲ Οὐννων τοὺς ἡγουμέ- 5
 νους ἐξ αἰτίας οὐδεμιᾶς μετακαλῶν χρήματα μεγάλα σφίσιν ἀτό-
 πῳ φιλοτιμίᾳ προέτετο, γιλίας ἐνέχυρα δῆθεν τῷ λόγῳ ταῦτα
 A 50 ποιοῦμενος· ὅπερ αὐτὸν ἐρρήθη καὶ ὑπὸ τὸν χρόνον τῆς Ἰουστι-
 νου βασιλείας πεποιηκέναι. οἱ δὲ τὰ χρήματα κεκομισμένοι τῶν
 ξυναρχόντων τινὰς ξὺν τοῖς ἐπομένοις τοῖς αὐτῶν ἔπεμπον, κατα- 10
 D θείν ἐξ ἐπιδρομῆς γῆν τὴν βασιλέως κελεύοντες, ὅπως καὶ αὐτοὶ
 τὴν εἰρήνην ἀπεμπολᾶν τῷ ταύτῃ ὠνεῖσθαι λόγῳ οὐδενὶ βουλο-
 μένῳ δυνατοὶ εἴεν. καὶ οἱ μὲν αὐτίκα ἡνδραποδιζόν τε τὴν Ῥω-
 μιῶν ἀρχὴν καὶ οὐδέν τι ἥσσον ἔμμισθοι πρὸς τοῦ βασιλέως
 ἐγίνοντο· ἕτεροι δὲ μετ' ἐκείνους εὐθὺς ἐς τὸ ληΐζεσθαι τοὺς τα- 15
 λαιπύρους Ῥωμαίους καθίσταντο, καὶ μετὰ τὴν λείαν ἄθλα τῆς
 ἐφόδου τὴν βασιλέως φιλοτιμίαν ἐδέχοντο. οὕτω τε ἅπαντες ξυλ-
 λήβδην εἰπεῖν οὐδένα ἀνιέντες καιρὸν ἐκ περιτροπῆς ἡγόν τε καὶ
 P 34 ἔφερον ἀπαξάπαντα. ἀρχόντων γάρ εἰσι τοῖς βαρβάροις τούτοις
 ξυμμορίαὶ πολλαὶ καὶ περιήρχετο πόλεμος τὴν μὲν αἰτίαν ἐκ φιλο- 20
 τιμίας ἀλογίστου λαβῶν, τὸ δὲ πέρας εὐρεῖσθαι οὐδαμῇ ἔχων,

1. οἰκοδομίαις] ἐκείας addit Reiskius. *ibid.* μυρίοις Alem. P.
 κατὰ μυρίους A. 5. πρὸς Reiskius. πρὸς τε AP. 8. Ἰου-
 στίνον Alem. P. Ἰουστινιανοῦ A. 12. ἀπεμπολᾶν] ἀπεμπο-
 λεῖν AP.

sibi manubiis, alios impetebat. Quas fortunarum rapinas illico vel pro-
 degit barbaris, vel in insana aedificia insumpsit. Vesanis multorum cae-
 dibus pollutus, pluribus iam aliis paravit insidias. Tranquillam Romani
 cum exteris gentibus pacem habebant; hic sanguinario furore standi loco
 impatiens, omnes undique barbaros inter se commisit; et Hunnorum du-
 cibus nulla occasione accersitis, immanes pecunias perdita munificentia
 largitus fuit, amicitiae, ut aiebat, causa conciliandae firmandaeque;
 quod et sub Iustino principe factitatum ab eo iam diximus. Illi accepta
 pecunia alios duces, eorumque cohortes sollicitabant, qui in fines imperii
 excurrerent populabundi, venum et ipsi pacem daturi, cui sic eam mer-
 cari libitum esset. Hi statim Romanorum urbes depraedati sunt, sua
 nihilominus meriti apud imperatorem stipendia. Post hos en tibi e ve-
 stigio alios profligatae gentis Romanae populatores, qui acta praeda in-
 super incursionis mercedem consequerentur a munificentissimo principe.
 Et, ut paucis absolvam, nullum tempus intermiserunt ab hisce, quasi in
 orbem redeuntibus rapinis et excursionibus. Nam cum multiples horum
 essent barbarorum tribuni atque stationes, bellum quasi per manus
 tradebatur, ab immoderatis Augusti largitionibus coeptum, nullo fine

ἀλλ' ἐφ' ἑαυτὸν ἀνακυκλούμενος τὸν πάντα αἰῶνα. διὸ δὴ χῶ-
 ρος μὲν τις ἢ ὅρος ἢ σπήλαιον ἢ ἄλλο τι τῆς Ῥωμαίων γῆς ὑπὸ
 τὸν χρόνον τοῦτον ἀδῆκωτον οὐδαμῇ ἔμεινε, χώροις δὲ πολλαῖς
 πλέον ἢ πεντάκις αἰῶνα συνεβη. καὶ ταῦτα μέντοι καὶ ὅσα πρὸς
 5 Μήδων τε καὶ Σαρακηνῶν καὶ Σκλαβηνῶν καὶ Ἀντῶν καὶ τῶν
 ἄλλων βαρβάρων ξυνηνέχθη γενέσθαι ἐν τοῖς ἔμπροσθέν μοι δε-
 διήγηται λόγοις· ἀλλ' ὅπερ τοῦδε ἀρχόμενος τοῦ λόγου ὑπέπων,
 τὴν αἰτίαν τῶν ξυμπεπτωκότων ἐνταῦθά μοι ἦν ἀναγκαῖον εἰπεῖν. B
 καὶ Χοσρόη μὲν κεντηναρίων πλῆθος ὑπὲρ τῆς εἰρήνης προέμενος, V 302
 10 αὐτογνωμονήσας δὲ οὐδενὶ λόγῳ αἰτιώτατος τοῦ λελείσθαι τὰς
 σπονδὰς γέγονεν, Ἀλαμιούνδαρόν τε καὶ Οὐγγους τοὺς Πέρσας
 ἐνσπόνδους σπονδάζων τε καὶ διατεινόμενος ἐταιρίζεσθαι, ὅπερ A 51
 μοι ἐν λόγοις τοῖς ὑπὲρ αὐτῶν οὐκ ἀπαρκαλύπτως εἰρησθαι δο-
 κεῖ. ἐν ᾧ δὲ τὰ ἐκ τῶν σιτάσεων τε καὶ πολέμων κακὰ Ῥωμαίοις
 15 ἀνῆγειρε καὶ ἐρρίπιζεν, ἐν τούτῳ βουλευσάμενος, αἵματος ἀνθρω-
 πείου τὴν γῆν πολλαῖς μηχαναῖς ἔμπλεων γίνεσθαι καὶ χρήματα
 ληΐζεσθαι πλείω, θόρον καὶ σάλον τῶν ὑπηκόων ἐπενόει πολλὴν C
 τρόπῳ τοιῷδε. Χριστιανῶν δόξαι ἀπόβλητοι πολλαὶ εἰσιν ἐν πίσῃ
 τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ, ὥσπερ αἰρέσεις καλεῖν νενομήκασιν, Μοντανῶν
 20 τε καὶ Σαββατιανῶν καὶ ὅσαις ἄλλαις πλαυᾶσθαι αἱ τῶν ἀνθρώ-
 πων εἰώθασιν γινώμει. τούτους ὅπαντας δόξαν τὴν παλαιὰν ἐκέ-

5. Ἀσκλαβηνῶν] Alibi scribitur Σκλαβηνῶν. ALBM. Reposui Σκλαβη-
 νῶν. ibid. Ἀντῶν Alem. P. αὐτῶν A. „Sunt autem Ἀνται barbari
 a quibus devictis Iustinianus Anticus dici voluit.“ ALBM. 9. μὲν
 Reiskius. δὲ AP. 11. Πέρσας Alem. P. Πέρσας A. „Hunni
 qui Alamundarum tribunum sequebantur, Persarum erant foederati, ut
 est libro 1. et 2. belli Persici.“ ALBM. 14. πολέμων Alem. P.
 πόλεων A. 15. βουλευσάμενος Reiskius. βουλεύσαντες A.
 βουλευσας P. 17. σάλον Pm. ἄλλον AP.

claudendum. Semper enim a principio in orbem redibat; ita ut sub id tem-
 pus nullus fuerit Romanorum locus, aut mons, aut specus a praedis immune;
 quin multae provinciae quinta et amplius oppressae sint vastatione. Haec
 mala ab his illata, necnon a Medis, Saracenis, Sclavenis, Antis et barbaris
 aliis, a me superioribus libris narrata sunt; huc vero, ut iam praefatus sum,
 illorum omnium causam reicere operae pretium fuit. Magnam profudit pe-
 cuniarum vim pro pace cum Chosroe stabilienda; at pervacius suam secu-
 tas sententiam, solvendi nulla causa foederis auctor fuit, omni studio atque
 conatu in societatem pertractis Alamundaro et Hunnis, Persarum sociis ac
 foederatis, quod opportuno loco aperte dixisse mihi videor. Eo ferme tem-
 pore, quo seditiones et bella in Romanorum perniciem excitavit, ut omnibus
 provinciis diversis artibus humano sanguine completis, opimiora spolia repor-
 taret, alias ita excogitavit subditorum clades. Sunt in universo Romano im-
 perio complures Christianorum sectae minime probatae, quas haereses vulgo
 dicunt, Montanistarum, Sabbatianorum, aliorumque complurium, quae men-
 tes hominum transversas agunt. Hos omnes priori sententia decedere iussit,

λενε μετατίθεσθαι, ἄλλα τε ἀπειλήσας ἀπειθοῦσι πολλὰ καὶ τὰς οὐσίας ἐς τοὺς παιδας ἢ ξυγγενεῖς μηκέτι παραπέμπειν οἷον τε εἶναι. τοῦτων δὲ τὰ ἱερὰ τῶν αἱρετικῶν καλουμένων, καὶ διαφερόντως οἷσπερ ἢ τοῦ Ἀρείου ἥσκητο δόξα, πλοῦτόν τινα εἶχεν ἀκοῆς κρείττω. οὔτε γὰρ ἡ σύγκλητος βουλή ξέμπασα οὔτε τις ἄλλη 5
D μέγιστη μοῖρα τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς τά γε εἰς τὴν οὐσίαν εἰκά-
 ζεσθαι τοῖτοις δὴ τοῖς ἱεροῖς ἔσχε. κειμήλιά τε γὰρ αὐτοῖς χρυσᾶ τε καὶ ἀργυρᾶ καὶ ξυγκείμενα ἐκ λίθων ἐντίμων ἀμύθητά τε καὶ ἀναριθμητά ἦν, οἰκίαι τε καὶ κῶμαι παμπληθεῖς, καὶ χώρα πολλὴ πανταχόθι τῆς γῆς, καὶ ὅση ἄλλη πλούτου ἰδέεσσι τε καὶ ὄνο- 10
 μάζεταί ἐν πῦσιν ἀνθρώποις, ὥτε οὐδενὸς αὐτὰ τῶν πώποτε βε-
 βυσιλευκότων ὀχλήσαντος. πολλοὶ τε ἄνθρωποι, καὶ ταῦτα δόξης ὄντες ὁρθῆς, τῇ τῶν σφετέρων ἐπιτηδευμάτων προσηύσει ἐνθύνδε αἰ τοῦ βίου τὰς ἀφορμὰς εἶχον. τοῦτων μὲν οὖν τῶν ἱερῶν προ-
 τον τὰς οὐσίας δημοσιώσας Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἀγείλετο ἑξαπι- 15
A 52 ραῖως τὰ χρήματα πάντα. ἐξ οὗ τοῖς πολλοῖς ἀποκεκλεισθαι τὸ λοιπὸν τοῦ βίου συνέβη. πολλοὶ δὲ εὐθὺς πανταχόσε περιούντες δόξης τῆς πατρὸς τοὺς παραπίπτοντας ἠνάγκαζον μεταβάλλεσθαι.
P 35 ἄπερ ἐπεὶ ἀνθρώποις ἀγροίκοις οὐκ ὅσια ἔδουξεν εἶναι, τοῖς ταῦτα ἐπαγγέλλουσιν ἀντιστατεῖν ἅπαντες ἔγνωσαν. πολλοὶ μὲν οὖν πρὸς 20
 τῶν σιτισσιωτῶν διεφθείροντο, πολλοὶ δὲ καὶ σφᾶς αὐτοὺς διεχρή-
 σαντο εἰσεβεῖν μάλιστα ὑπὸ ἀβελτηρίας οἰόμενοι, καὶ αὐτῶν ὁ μὲν πλείστος ὁμιλος γῆς τῆς πατρῴας ἐξιστόμενοι ἔφενγον, Μον-
 τανοὶ δὲ, οἳ ἐν Φρυγίᾳ κατοίκηντο, σφᾶς αὐτοὺς ἐν ἱεροῖς τοῖς

17. περιούντες Reisk. περιόντες AP.

protervis tum alia minatus, tum et ne liberis, aut propinqua bona relinquerent interdicens. In horum, quos vocant, haereticorum fanis, ac iis praesertim, in quibus Arii secta celebraretur, opes recondebantur plane supra quam credibile cuiquam sit. Neque enim Senatus universus, aut alia Romani praecipua pars imperii de divitiis cum his delubris conferri potest. Nam iis omnibus erat sacra suppellex ex auro argentoque, pretiosis lapidibus omni opulentia et copia maior; domus et pagi referatissima; possessiones ubique gentium, et si quid aliud est mortalibus opum genus: utpote quibus nemo principum aliquando molestiam intulisset. Quin et multis rectae sententiae hominibus per occasionem artis et instituti necessaria ad vitam inde suppeditata sunt. Horum ergo templorum publicata bona praedae fuerunt Iustiniano Augusto. Exinde vitae usus quamplurimis praeclusus. Huc atque illuc palantes alii obvium quemque patriam cogebant mutare sententiam. Id homines agrestes impium rati, suadentibus haec sese opponere deliberant; sed a seditionum popularibus passim maciati, alii superstitiosa et insana religione sibi manus intulerunt; pars occupata fuga patrio solo sese populum eiecit: qui erant in Phrygia Montani sectatores, templis in quae se coege-

σφετέρους καθέρξαντες τούτους τε τοὺς νεὸς ἀντίκα ἐμπιρῆσαντες
 ξενοδιεθάρησαν οὐδενὶ λόγῳ, πᾶσά τε ἀπ' αὐτοῦ ἡ Ῥωμαίων
 ἀρχὴ γόνου τε ἦν καὶ γηγῆς ἐμπλεως. νόμον δὲ τοῦ τοιούτου
 καὶ ἀμφὶ τοὺς Σαμαρείτας ἀντίκα τεθέντος παραγῆ ἄκριτος τῇ
 5 Παλαιστίνῃν χατέλαβεν. ὅσοι μὲν οὖν ἐν τε Καισαρείᾳ τῇ ἐμῇ B
 καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ὄκουν, παρὰ θαῦλον ἡγησόμενοι κακοπύ-
 θειάν τινα ἐπὲρ ἀνόητον φέρεσθαι δόγματος, ὄνομα Χριστιανῶν
 τοῦ σφίσι παρόντος ἀνταλλαζόμενοι τῷ προσχίματι τοῦτον τὸν
 ἐκ τοῦ νόμου ἀποσείσασθαι κίνδυνον ἴσχυσαν. καὶ αὐτῶν ὅσοις
 10 μὲν τι λογιζομῶ καὶ ἐπιεικείας μετῇν, πιστοὶ εἶναι τὰ ἐς δόξαν
 τῇδε οὐδαμῇ ἀπηξίουν, οἱ μὲντοι πλεῖστοι ὥσπερ ἀγανακτοῦν-
 τες, ὅτι δὴ οὐχ ἐκούσιοι, ἀλλὰ τῷ νόμῳ ἡνωκασμένοι δόγμα
 τὸ πάτριον μεταβάλλοντο, ἀντίκα δὲ μάλᾳ ἐπὶ τε Μανιχαίους καὶ
 τοὺς καλουμένους πολυθέους ἀπέκλιναν. οἱ δὲ γεωργοὶ ξέμπαντες C
 15 ὁδρόοι γεγεννημένοι ὅπλα ἀνταῖρην βασιλεῖ ἐγνώσαν, βασιλεῖα σφίσι
 τῶν τινα λησιῶν προβεβλημένοι, Ἰουλιανὸν ὄνομα Σαβάσου εἶδόν.
 καὶ χρόνον μὲν τινα τοῖς στρατιώταις ἐς χεῖρας ἐλθόντες ἀντεῖχον,
 ἔπειτα δὲ ἡττηθέντες τῇ μάχῃ διεγθάρησαν ξὺν τῷ ἡγεμόνι. καὶ A 53
 λέγονται μυριάδες ἀνθρώπων δέκα ἐν τῷ πόντῳ τοῦτον ἀπολωλῆναι,
 20 καὶ χώρα ἡ πάσης γῆς ἀγαθὴ μάλιστα ἐρημος γεωργῶν ἀπ' αὐτοῦ
 γέγονε. τοῖς τε τῶν χωρίων κερτοῖς Χριστιανοῖς οὖσι τὸ πρῶγμα
 τοῦτο ἐς μέγα κακὸν ἐτελέτησεν. ἀναγκαῖον γὰρ γέγονε σφίσι
 οὐδὲν ἐνθάδε μετακοιζομένοις θόρον τὸν ἐπέτειον ἀδρόν τινα
 ὄντα ἐς τὸν ἅπαντα αἰῶνα βασιλεῖ φέρειν, ἐπεὶ οὐδεμιᾷ φειδοῖ ἡ

10. μὲν τι Reisk. μὲντοι AP.

rant, oclusis atque succensis, una cum iis temere conflagarunt. Atque ex
 hoc tempore ubique in Romano imperio fugae caedesque. Lege hac lata
 etiam in Samaritas ingens Palaestinam tumultus pervasit. Qui ergo vel
 Caesareae apud nos erant, vel in urbibus aliis, indignum ratī si pro insano
 dogmate subirent incommoda, Christianorum nomine, quod in promptu erat,
 cum suo permutato, hac specie legis discrimen evitarunt: etsi quibus mens
 erat bona, ii a fidelium sententia non abhorruerint. Verum pars maior in-
 digne ferentes, quod praeter voluntatem lege coacti essent avitam religio-
 nem deserere, illico ad Manichaeos et quos vocant polytheos defecerunt.
 At agrestes agmine facto in Caesarem arripiunt arma, designatoque sibi Im-
 peratore Sabari filio Juliano praedone, manus cum milite conserunt; pugna-
 tumque Marte aliquamdiu incerto est: demum praelio victi cum Juliano duce
 contrucidati sunt, deletis, ut ferunt, eo conflictu centenis hominum millibus.
 Agris vero omnium longe feracissimis a cultoribus iam tum destitutis, ma-
 gnam acceperunt ex ea re iacturam Christiani possessores, quibus opus fue-
 rit nullis terrae bonis repositis, annum Imperatori vectigal, et quidem in-
 signe singulis quibusque pendere annis; exactione nullo humanitatis modo

D τοῦ ἔργου τούτου ἐπιτροπὴ γέγονεν. ἐντεῦθεν ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας
 V 303 καλωμένους τὴν δίωξιν ἤγεν ἀκιζόμενός τε τὰ σώματα καὶ τὰ
 χρήματα ληϊζόμενος. ἀλλὰ καὶ αὐτῶν ὅσοι τοῦ Χριστιανῶν ὀνό-
 ματος δῆθεν τῷ λόγῳ μεταλαχεῖν ἔγνωσαν, καιρὸν τὸν παρόντα
 σήσιον ἐκκρουόντες, οὗτοι δὲ οὐ πολλῶ ὕστερον ἐπὶ ταῖς σπον- 5
 δαῖς καὶ θυσίαις καὶ ἄλλοις οὐχ ὅσοις ἔργοις ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον
 ἡλίσχοντο. τὰ γὰρ ἀμφὶ τοῖς Χριστιανοῖς ἐργασμένα ἐν τοῖς
 ὕπισθ' ἐν μοι λόγοις λελέξεται. μετὰ δὲ καὶ τὸ παιδεραστεῖν νόμῳ
 ἀπειργεν, οὐ τὰ μετὰ τὸν νόμον διερευνώμενος, ἀλλὰ τοὺς πύλαι
 ποτὲ ταύτῃ δὴ τῇ νόσῳ ἁλόντας. ἐγίνετό τε ἡ ἐς αὐτοὺς ἀπο- 10
 σιρογὰ οὐδενὶ κόσμῳ, ἐπεὶ καὶ κατηγόρου χωρὶς ἐπιδόσσετο ἡ
 ἐς αὐτοὺς τίσις, ἐνός τε ἀνδρὸς ἢ παιδὸς λόγος, καὶ τούτου δοί-
 λου, ἂν οὕτω τύχοι, καὶ ἀκουσίου μαρτυρεῖν ἐπὶ τὸν κεκτημένον
 ἀναγκασθέντος, ἔδοξεν εἶναι ἀκριβὲς ἔλεγχος. τοὺς τε οὕτως
 P 36 ἄλισκομένους τὰ αἰδοῦα περιηρημένους ἐπόμεπεν. οὐκ ἐς πάν- 15
 τας μέντοι τὸ κακὸν κατ' ἀρχὴς ἤγετο, ἀλλ' ὅσοι ἢ Πράσινου
 εἶναι ἢ μεγάλα περιβεβλησθαι χρήματα ἔδοξαν ἢ ἄλλο τι προσ-
 κεκρουκότες ἐτύγχανον. καὶ μὴν καὶ τοῖς μετεωρολόγοις χαλε-
 πῶς εἶχεν. διὸ δὲ αὐτοὺς καὶ ἡ ἐπὶ τοῖς κλέπταις τεταγμένη ἀρχὴ
 A 54 ἠκίχετό τε ἀπ' οὐδεμιᾶς ἄλλης αἰτίας καὶ ξαίνονσα κατὰ νότον 2
 πολὺς ἐπὶ καμύλων φερομένους ἐπόμεπεν ἀνὰ πᾶσαν τὴν πόλιν
 γέροντάς τε καὶ ἄλλως ἐπιεικῆς ὄντας, ἄλλο αὐτοῖς ἐπικαλεῖν οὐ-
 δὲν ἔχονσα, πλὴν γε δὴ ὅτι σοφοὶ τὰ περὶ τοὺς ἀστέρας ἐν τοιού-

1. οὐδεμιᾶ φειδοῖ ἡ τοῦ ἔργου τούτου ἐπιτροπὴ Alem. Legebatur
 οὐδεμία φειδῶ ἡ (ἡ Reisk.) τοῦ ἔργου τούτου ἐντροπή. 4. και-
 ρὸν Alem. P. τῷ A. 15. ἐπόμεπεν P. ἐπόμεπενον A. 19. εἴ-
 χεν P. εἶχον A. ibid. καὶ ἡ Alem. P. ἡ om. A. 21. πολ-
 λὰς Alem. πολλοὺς AP. ibid. ἐπόμεπεν Alem. P. ἐπόμεπενον A.

imperata. Hoc facto, iam in gentiles saevitiam convertit, qua caesis corpo-
 ribus, qua fortunis direptis, quorum qui nomina Christo dederunt, utpote
 qui per speciem malorumque vitandorum id causa fecissent, tandem inter li-
 bamina et sacrificia, atque impias religiones deprehensi sunt. Quae vero
 in Christianos ipsos commisit, infra dicturi sumus. Post haec turpes puero-
 rum amores lege vetuit; non a lege lata, sed iam diu antea ea labe notatos
 iudicio arcessens, nullo prorsus decore in eos facta animadversione. Hos
 nemine quaestionem ferente mulctavit, unico teste viro, vel puero, eoque
 saepenumero servo, etiam invito, et in dominum coacto dicere testimonium;
 sic enim de causa videbatur liquere. Culus criminis qui rei agerentur, pu-
 dendis truncati publice ludibrio erant; licet initio non omnibus haec severi-
 tas, sed iis adhiberetur qui vel Prasinæ factioni studerent, vel magnis co-
 piis affluentes celebrarentur, vel essent apud principem in offensa. Astro-
 logos iniquo patiebatur animo; hos namque qui latrocinis vindicandis prae-
 erat magistratus, alioqui senes, et bonae frugis homines, camelis per univer-
 sam urbem infami sane spectaculo vexit, caeciditque humeris, hoc illis ob-

τῇ χώρῃ ἐβούλοντο εἶναι. ἔγενον τοίνυν ἀνθρώπων διηλεκτῆς
 ὁμοίος πολὺς οὐκ ἐς βαρβάρους μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐς τοὺς μικροὺς B
 ὠκισμένους Ῥωμαίων, ἦν τε ἰδεῖν ἐν χώρῃ τε αἰεὶ καὶ πόλει ἐκά-
 στη τοὺς πλείστον ξένους. τοῦ γὰρ διαλυθεῖν ἔνεκα γῆς τῆς
 5 πατρῴας τὴν ἀλλοτριάν ἠλλάζαντο εὐπειθῶς ἕκαστοι, ὥσπερ τῆς
 πατρίδος αὐτοῖς ἐπὶ πολέμων ἀλούσης. τὸν μὲν οὖν πλοῦτον
 τῶν ἐνδαιμόνων εἶναι δοκούντων ἐν Βυζαντίῳ καὶ πόλει ἐκάστη
 μετὰ γε τοὺς ἐκ τῆς συγκλήτου βουλῆς, τρόποις οἷσπερ εἴρηται
 Ἰουστινιανός τε καὶ Θεοδώρου ληισάμενοι ἔσχωρ. ὅπως δὲ καὶ
 10 τοὺς ἐκ βουλῆς ἀφαιρεῖσθαι τὰ χρήματα πάντα ἴσχυσαν, αὐτίκα
 διγλώσω.

ιβ'. Ἦν τις ἐν Βυζαντίῳ Ζήνων ὄνομα, ἐκείνου Ἀνθεμίου C
 νιωνός, ὥσπερ ἐν τῇ ἐσπερίᾳ τὴν βασιλείαν τὰ πρότερα ἔσχευ.
 τοῦτον δὲ ἐξεπίτηδες ἄρχοντα ἐπ' Αἰγύπτου κατωστησάμενοι ἔστειλ-
 15 λων. ἀλλ' ὁ μὲν χρημάτων τὸ πλοῖον τῶν τιμιωτάτων ἐμπλησά-
 μενος τὰ ἐς τὴν ἀναγωγὴν διετείνετο· ἦσαν γὰρ αὐτῷ σταθμός
 τε ἀργύρου ἀναρίθμητος καὶ χρυσώματα μαργάραις τε καὶ σμυ-
 ράδοις καλλωπισθέντα καὶ λίθοις ἄλλοις τοιοῦτοις ἐντίμοις· οἱ
 δὲ τινὰς ἀναπέσαντες τῶν οἱ πισιτοτάτων εἶναι δοκούντων τὰ μὲν
 20 χρήματα ἐνθένδε ὅτι τάχιστα ἐκφορήσαντες, πῦρ δὲ ἐν κοίλῃ νηὶ
 ἐμβεβλημένοι τῷ Ζήνωνι ἀπαγγέλλειν ἐκέλευον ἀπὸ ταυτημάτων
 τῇ τε γλώτῃ ἐν τῇ πλοίῳ ξυτηνέσθαι καὶ διολωλέναι τὰ χρήματα.
 χρόνῳ δὲ ὕστερον Ζήνωνι μὲν ἐξαπιναιῶς ἀπογενέσθαι ξυνέπεσεν,

1. χώρῃ] χώρῳ Pm.

ibid. διηλεκτῆς] διηλεκτῶς Reiskius.

3. Ῥωμαίων Alem. P. Ῥωμαίους A.

8. τοὺς ἐκ Alem P.

τῶν ἐκ A.

16. διετείνετο] διέθετο Pm. διετείνετο πραγ-

20. ἐκφορέσαντας

— ἐμβεβλημένους Reisk.

lecto dumtaxat, quod astrorum scientiæ periti, ea in urbe degerent. Quare frequens hominum multitudo non ad barbaros dilabebatur modo, sed ad longe dissitas ab orbe Romano nationes. In singulis quibusque provinciis ac civitatibus plerosque vidisses convenas, qui latendi causa in alienas urbes ultro commigrassent, patria quasi post hostilem devastationem deserta. Qui ergo Byzantii, vel aliis in urbibus opulentiores e Senatoribus essent, sic a Iustiniano ac Theodora de bonis omnibus deturbati sunt; Senatores vero ut ab iisdem emungi fortunis potuerint, iam dico.

12. Zeno Anthemii nepos eius, qui pridem in Occidente imperium obtinuerat, Byzantii tum erat; hunc de industria designatum Aegypti praesidem in provinciam dimiserunt. Navigio iam pretiosissimis opibus onusto, discessum ille ducebat in dies, immanemque argenti vim, aurea vasa gemmis, smaragdis, magnique pretii lapillis distincta in navim convexerat. Illi persuadent nonnullis, qui Zenoni haberentur fidissimi, ut auro quamprimum egesto, ignem in imam navim iniiciant; Zenoni vero nuncient, casu concepta flamma in navigio opes perire. Non ita multo post Zeno repente

αὐτοὶ δὲ κήριοι τῆς οὐσίας ἐκθῆς ἔτε κληρονόμοι γεγόνασι. δια-
 θήκην γάρ τινα προῦφερον, ἥνπερ οὐ παρ' ἐκείνων ξυγκεῖσθαι δια-
 P 37 τεθρόλῃται. καὶ Τατιανοῦ τε καὶ Δημοσθένους καὶ τῆς Παυλᾶς
 τρόπον τῷ ὁμοίῳ σφῆς αὐτοὺς κληρονόμους πεποιήνται, οἵπερ τὰ
 τε ἄλλα καὶ τὸ ἀξίωμα πρῶτοι ἐν γε Ῥωμαίων τῇ βουλῇ ἦσαν. 5
 τινῶν δὲ οὐ διαθήκας, ἀλλ' ἐπιστολὰς διασκευασμένοι τὴν οὐσίαν
 ἔσχον. οὕτω γὰρ Διογενίῳ τε κληρονόμοι γεγόνασιν, ὃς ἐν Λι-
 βάνῳ ὄκει, καὶ Ἰωάννου τοῦ βασιλείου παιδὸς, ὃς ἐπιφανέστατος
 V 304 μὲν Ἐδεσσηνῶν ἐγγόνει πάντων, βίη δὲ πρὸς Βελισαρίον ἐν ὁμί-
 ρων λόγῳ ἐκδίδεται τοῖς Πέρσαις, ὥσπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν 10
 λόγοις ἐρρήθη. τοῦτον γὰρ τὸν Ἰωάννην ὁ μὲν Χοσρόης σὺνέτι
 ἡγήει, επικυλῶν Ῥωμαίοις ἡλογηκέναι τὰ ξυγκείμενα πάντα, ἐφ'
 οἷς αὐτῷ πρὸς Βελισαρίον δοθεὶς ἐτήγγανεν, ἀποδίδασθαι μὲν-
 B ται ἅτε δορυάλωτον γεγενηὶα ἰξίου. ἡ δὲ τοῦ ἀνδρὸς μάμη (πε-
 ρισοῦσα γὰρ ἐτήγγανεν ἔτι) τὰ κέτρα παρεχομένη οὐκ ἔχσον ἢ δια- 15
 χιλίας λίτρας ἀργύρου τὸν τίτῳν ὠνήσεσθαι ἐπιδόξος ἦν. ἀλλ'
 ἐπεὶ τὰ κέτρα ταῦτα ἐς Λάρας ἤλθε, μαθὼν ὁ βασιλεὺς τὸ συμ-
 βόλαιον γενέσθαι οὐκ εἶα, ὥς μὴ ἐς τοὺς βαρβάρους, εἰπὼν, ὁ
 Ῥωμαίων κομίζεται πλοῦτος. οὐ πολλῷ δὲ ὕστερον τῷ μὲν Ἰωάννῃ
 νοσήσαντι ξενέβη ἐξ ἀνθρώπων ἀγασσθῆναι, ὁ δὲ τὴν πόλιν ἐπι- 20
 τροπεύων ἐπιστολὴν ἀνυπλάσας τινὰ, ἐρη πρὸς αὐτὸν ἕτε σῆλον
 οὐ πολλῷ ἔμπροσθεν τὸν Ἰωάννην γράψαι ὥς οἱ βουλευμένῳ εἴη
 εἰς τὸν βασιλεῦ τὴν αὐτοῦ οὐσίαν ἐλθεῖν. πάντων δὲ τῶν ἄλλων

2. τινα Alem. τινες AP. ibid. διατεθρόλῃται AP. 8. Ἰωάν-
 νου Alem. P. Ἰωάννης A. 10. ἐκδίδεται Alem. P. ἐνδίδεται A.
 14. δορυάλωτον AP. 16. ὠνήσεσθαι] ὠνεῖσθαι Suidas s. ἐπί-
 δοξος. 22. οἱ βουλευμένῳ Reisk. οἱ αὐτῷ βουλευμένῳ AP.
 23. αὐτοῦ οὐσίαν Reisk. Aberat αὐτοῦ.

vita concessit; illi statim bonorum possessionem quasi haeredes adeunt, pro-
 ductis tabulis, quas ab eo minime confectas fama erat. Hac eadem arte Ta-
 tiani se factitarunt haeredes, Demosthenis item ac Hilarae, qui tum rebus
 aliis tum dignitate primas tenerent in Senatu Romano. Aliorum non tabu-
 lis, sed conflictis epistolis substantias invaserunt, sic haeredes ipsi Dionysii
 eius qui degebat ad Libanum; et Ioannis Basilii filii, Edessenorum omnium
 praeclarissimi, qui, ut aliis libris narravi, a Belisario Persis datus est obsec-
 ritus. Certe Chosroes causatus neglectas a Romanis condiciones, quibus
 Ioannem Belisarius vadem dederat, illum negabat reddendum, nisi qua lege
 captivi solent. Quare Ioannis avia etiam tum superstes bis mille argenti
 pondo redimendo nepoti persolutura credebatur. Pretium id Daram con-
 vectum ubi Caesar accepit pacisci cum barbaris vetuit, ne ad eos, inquit,
 veniant Romanorum opes. Non multo post Ioannes morbo languit perit-
 que; tum Darae Praefectus Ioannis ad se velut amicum nuperam simulat epi-
 stolam, qua Principem et suae substantiae haereditatem scriberet, et eam sibi
 esse mentem extremam. Sed plane difficile memoratu est, quot hominum

τὰ ὀνόματα καταλέγειν οὐκ ἂν δυναίμην ὥνπερ αὐτόματοι κληρο-
 νόμοι γεγένηται. ἀλλὰ μέχρι μὲν οὖν ἡ τοῦ νίκᾳ καλουμένη στά- C
 σις ἐγένετο, κατὰ μίαν διαλέγεσθαι τὰς τῶν ἐδαιμόνων οὐσίας A 56
 ἤξιουν· ἐπεὶ δὲ ταύτην, ὥσπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐρ-
 5 ρήθη, γενέσθαι ξυμβέη, τότε δὲ ἀθροῦς εἰπεῖν σχεδόν τι ὑπάντων
 τῶν ἀπὸ τῆς συγκλήτου βουλῆς τὰς οὐσίας δημοσιώσαντες, τὰ μὲν
 ἑπταπλα πάντα καὶ τῶν χωρίων ὅσα κάλλιστα ἦν ἥπερ ἐβούκλοντο διε-
 χρίσαν, ἀπολέξαντες δὲ τὰ θόρον πικροῦ τε καὶ βυρυνάτου ἐπο-
 1 τελεῖ, ὅντι, ἡλιανθρωπίας προσχίματι τοῖς πύλαι κεκτημένοις
 1 ἀπέδοτο. διὸ δὴ πρὸς τε τῶν φορολόγων ἀγχόμενοι καὶ ἀποκρυψί-
 μνοι τόχοις ὁγλημάτων ἀειροῦτοις τισὶ δυσθανατοῦντες ἀκούσιοι
 διεβίωσαν. διὸ δὴ ἐμοὶ τε καὶ τοῖς πολλοῖς ἡμῶν οὐδεπώποτε
 2 ἔδοξαν οὗτοι ἄνθρωποι εἶναι, ἀλλὰ δαίμονες παλαμναῖοι τινες καὶ D
 ὥσπερ οἱ ποιεῖται λέγουσι βοροτολογίῳ ἦσιν, οἳ δὲ ἐπὶ κοινῇ βου-
 15 λασάμενοι ὅπως ὑπαντα ἀνθρώπεια γένη τε καὶ ἔργα ὡς εἴστα
 καὶ τάχιστα διασφείρειν ἱκανοὶ εἶεν, ἀνθρώπειόν τε ἡμπέσχοντο
 σῶμα καὶ ἀνθρωποδαίμονες γεγεννημένοι τῷ τρόπῳ τούτῳ ξέμπυ-
 20 σαν τὴν οἰκουμένην κατέσεισαν. τεκμηριώσαι δ' ἂν τις τὸ τοιοῦτο
 πολλοῖς τε ἄλλοις καὶ τῇ τῶν πεπραγμένων δυνάμει. τὰ γὰρ δαι-
 20 μόνια τῶν ἀνθρωπέων ξυμβαίνει πολλῶ τῷ διαλλάσσοντι διακε-
 κρίσθαι. πολλῶν ἀμέλει γεγονότων ἐκ τοῦ παντὸς αἰῶνος ἀνθρώ-
 πων τίχῃ ἢ γένει φοβερόν ἐς τὰ μάλιστα, οἳ μὲν πόλεις, οἳ δὲ
 χώρας, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτο καθ' αὐτὸ ἐσθίλιν, ὕλεθρον δὲ ξυμπάν- P 38

14. βοροτολογίῳ Suidas s. h. v. Legebatur βοροτολογίῳ. 17. ξύμ-
 πασαν κατέσεισαν τὴν οἰκουμένην Suidas s. ἀνθρωποδαίμονες.
 18. τεκμηριώσαι] τεκμηριώση AP. 19. τε ἄλλοις] τε καὶ ἄλ-
 λοις AP. 23. καθ' αὐτό] Legebatur καθ' αὐτοῦ. καθ' αὐτοῦς
 vel καθ' ὅλον Alemannus.

sese ultroneos haeredes instituerint. Nam antequam seditio existeret Victo-
 riatorum, divitum sibi bona singulatim legerunt; at ubi illi erupere, tum
 enim vero omnium fere ordinis Senatorii acervatim facultatibus publicatis,
 ex his totam supellectilem, et optima quaeque praediorum pro arbitratu occu-
 parunt; decumana vero quae gravissimis tributis solvendis obnoxia essent,
 quadam humanitatis specie reddiderunt possessoribus; qui cum a vectigalium
 collectoribus urgerentur, et perpetuo aeris alieni foenore opprimerentur, in-
 viti retardata morte, vitam trahebant. Quamobrem et mihi, et mei ordinis
 plerisque hi nunquam homines visi sunt, sed perniciosi daemones et fune-
 stae hominum pestes, qui in commune consuluerint, ut omnes hominum na-
 tiones, atque negotia facile, citoque perditum irent, eoque humanas induti
 formas, quasi semihomines furiae, sic universum terrarum orbem convulse-
 rint. Id et aliunde coniicere est, et scelerum immanitate, qua longe mul-
 tumque superant daemones mortalium conatus. Nam multi licet prioribus
 saeculis extiterint homines vel natura, vel eventu praeter modum formidabi-

των ἀνθρώπων ἔμφροῦς τε γῆς τῆς οἰκουμένης ἀπάσης οὐδεὶς ὅτι μὴ οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐργάζεσθαι ἰκανῶς ἔσχον, ὧν δὴ καὶ ἡ τύχη ὑποῦργει τῇ γνῶμῃ συγκατεργαζομένη τῶν ἀνθρώπων διαφθοράν.

- A 57 σεισμοῖς τε γὰρ καὶ λοιμοῖς καὶ ὑδάτων ποταμίων ἐπιρροαῖς ὑπὸ τὸν χρόνον τοῦτον πλείστα διολωλέναι τετύχῃκεν, ὥς μοι αὐτίκα 5
λελέξεται. οὕτως οὐκ ἀνθρωπείῳ, ἀλλ' ἐτέρῳ σθένει καὶ δεινὰ ἔπρασσον. λέγουσι δὲ αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα θάναι τῶν ἐπιτηδείων τισὶν ὥς οὐ Σαββατίου τοῦ αὐτῆς ἀνδρὸς σὺδὲ ἀνθρώπων τινὸς υἱὸς εἶη. ἦν γὰρ αὐτὸν κύνει ἐμείλлен, ἐπιγοιτῶν αὐτῇ δαιμό-
B νιον οὐχ ὀρώμενον, ἀλλ' αἰσθησὶν τινα ὅτι δὴ πάρεστιν αὐτῇ πα- 10
ρασχόν, ἅτε ἄνδρα γυναικὶ πλησιῶσαντα, καθάπερ ἐν ὄνειρῳ ἀφαι-
ρισθῆναι. τινὲς δὲ τῶν αὐτῷ παρόντων τε πόρρω που τῶν νεκτῶν καὶ
ἐγγιγνομένων ἐν παλατίῳ δηλονότι, οἷσπερ ἐν καθαρῷ ἡ ψυχὴ ἦν,
ῥάστασμά τι θεάσασθαι δαιμόνιον ἄφθες σφίσιν ἀντ' αὐτοῦ ἔδοξαν.
ὁ μὲν γὰρ ἔφασκεν ἄφρω μὲν αὐτὸν θρόνου τοῦ βασι- 15
λείου ἐξαναστάντα περιπάτους ἐνταῦθα ποιεῖν· σὺν γὰρ καθῆ-
σθαι οὐδαμῇ εἰδίστο· τῆς δὲ κεφαλῆς ἐν τῷ παρυπὶ τῷ Ἰου-
στινιανῷ ἀφανισθείσης τὸ ἄλλο οἱ σῶμα τούτους δὴ τοὺς μακροὺς
διὰ λόγους ποιεῖν δοκεῖν, αὐτόν τε, ἅτε οἱ τῶν ὀμμάτων περὶ τὴν θείαν
ὥς ἤκιστα ὑγιαίνοντων, ἀσχάλλοντα καὶ διαπορούμενον ἐπὶ πλεί- 20
C στον ἐστίναι. ὕστερον μέντοι τῆς κεφαλῆς τῷ σώματι ἐπανηκού-

2. οἱ ἄνθρωποι Reisk. Aberat οἱ. 4. ποταμίων Alem. ποτα-
μῶν AP. 11. αἶτε] εἶτα αἶτε Reisk. 14. ἦν] εἶη AP. Cor-
rectum ex Suida s. πόρρω που, ubi ἦν ἡ ψυχὴ, φάσμα —.
ibid. τι Reisk. τε AP. Omittit Suidas. 18. μακροὺς additum
ex Suida s. διάνλογος. 19. Addidi τῶν. ibid. ὀμμάτων addidit
Alem. in schedis Mas. ὀφθαλμῶν in exemplari impresso: unde recepit P.
20. διαπορούμενον Alem. P. διαπορευόμενον A.

les, qui urbes, provincias, nonnullasque regiones pessumdederint, nullus tamen, ut isti, funditus hominum genus atque universum terrarum orbem quivit evertere. In quorum sane consiliis ministram se praebeuit fortuna ad mortalium perniciem; quandoquidem sub id tempus, ut statim narrabo, et terrae motibus, et pestilentibus, et fluminum eluvionibus tot acciderunt vastationes, ut illa etiam ab his non humana vi facta videantur. Certe Iustiniani matrem nonnullis ex necessariis narrasse ferunt, hunc non Sabbatii coniugis, aut hominum cuiuspiam esse sobolem; sed eo gravis antequam esset, quandam Genii speciem ad se ventitasse, quae non ad visum, sed ad contactum se praeberet, accubaretque sibi, et quasi maritus se coniugem iniret, denique veluti per insomnium evanesceret. Quidam a cubiculis, quibus purior esset animus, dum nocte concubia Iustiniano praesto erant, sibi visi sunt insolentem pro illo genii larvam videre. Ex his alter affirmabat, repente Iustinianum regia sella excitum obambulatum ire (nam considerare diutius nunquam consueverat) tum capite illi subito in auras resolutum, reliquo corpore illas conficere deambulationes; se vero ea re stupente, haerentemque diu, et suis tanquam infirmis, et minime ad visum fidelibus oculis succensente, tan-

σης τὰ τέως λειπόμενα οἶσθαι παρὰ δόξαν ἀναπιμπλάναι. ἄλλος
 δὲ παρσιάναι οἱ κατημένῳ ἔγῃ, ἐκ δὲ τοῦ αἰφνιδίου τὸ πρόσω-
 πόν οἱ κράτι ἀσήμεν ἰδεῖν ἐμμερὲς γεγονός· οὔτε γὰρ ὁφρὺς οὔτε V 305
 ὁφθαλμοὺς ἐπὶ χώρας τῆς αὐτῶν ὄντας οὔτε ἄλλο τι τὸ παράπαν
 εἶφερε γνώρισμα· χρόνου μέντοι αὐτῷ τὸ σχῆμα τῆς ὄψεως ἐπα-
 νῆκον ἰδεῖν. ταῦτα οὐκ αὐτὸς θεασάμενος γράφω, ἀλλὰ τῶν τότε
 θεάσασθαι ἰσχυριζομένων ἀκούσας. λέγουσι δὲ καὶ μοναχόν τινα
 τῷ θεῷ ἐς τὰ μάλιστα φίλον πρὸς τῶν αὐτῷ γῆν τὴν ἔρημον ξυν- A 58
 οικούντων ἀναπεισθέντα σιυλῆναι μὲν ἐς Βυζάντιον τοῖς ἄγχιστα D
 10 σφίσιν ἐννοχήμενοις ἐπαμνυνόντα, βιαζόμενοις τε καὶ ἀδικονέμοις
 ἀνύποιστα, ἐνταῦθα δὲ ἀγικόμενον αὐτίκα εισόδου τῆς παρὰ τὸν
 βασιλέα τυχεῖν· μέλλοντα δὲ εἶσω παρ' αὐτὸν γενέσθαι, ἀμειψαί-
 μιν τὸν ἐκείσε οὐδὸν θατέρω τῶν ποδῶν, ἐξαπινάως δὲ ἀναποδί-
 ζοντα ὀπίσω ἵναι. εἰνοῦχον μὲν οὖν τὸν εἰσαγωγέα καὶ τοὺς τῇ-
 15 δε παρόντας πολλὰ τὸν ἀνθρώπον λιπαρεῖν ἐπὶ προσθεῖν βαίνειν.
 τὸν δὲ οὐδὲν τι ἀποκρινάμενον, ἀλλὰ καὶ παραπλήγι εἰκοχότα ἐς τὸ
 δωμάτιον, οὗ δὴ κατέλκε, γεγονότα, τῶν τέ οἱ ἐπομένων ἀναπν-
 θανομένων οἴτου ἕνεκα ταῦτα ποιοίη, γίναι λέγουσιν αὐτὸν ἀντι-
 κρυς ὡς τῶν δαιμόνων τὸν ἄρχοντα ἐν τῷ παλατίῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου
 20 καθήμενον ἴδοι, ἣ δὲ ξυγγενέσθαι ἢ τι παρ' αὐτοῦ αἰτεῖσθαι P 39
 οὐκ ἂν ἀξιοίη. πῶς δὲ οὐκ ἐμελλεν ὅδε ὁ ἀνὴρ δαίμων τις ἀλι-
 τήριος εἶναι, ὅς γε ποτοῦ ἢ σιτίων καὶ ὕπνου εἰς χρόνον οὐδέποτε
 ἔλθειν, ἀλλ' ἀμωσγέπως τῶν παρατεθέντων ἀπογενεσάμενος ἀωρί

1. οἶσθαι] ὀρεῖσθαι Alem. *ibid.* ἄλλος] Legebatur ἄνθρωπος.

13. θατέρω τῶν ποδῶν Reisk. θατέρω τῷ πόδε AP. 22. καὶ
 ὕπνου] ἢ ὕπνου Pm.

dem inopinato ad corporis compagem caput rediisse. Alter adstare se Iustiano sedenti commemorabat, cui facies illico in carnem vertebatur informem, nullis superciliorum, nullis oculorum extantibus suo loco vestigiis, nulla denique vera imagine; nec diu post quaedam submitti simulacra vultus conspexisse. Scribo non quae ego viderim, sed quae vidisse se alii mihi serio affirmarint. Illud quoque narrant, monachum deo insigniter gratum, persuasum ab his, qui secum idem colerent solitudinis contubernium, venisse Byzantium causam acturum gentium finitimarum, quibus per vim ac nefas erant res afflictissimae. Eo ubi pervenit, facilem ad Imperatorem aditum reperisse; sed ut ad illum penetrandum fuit, e limine actutum retulisse pedem, ac retrorsum prima via redeuntem, ab eunucho admissionali, atque adstantibus magnopere rogatum, ut ultra ire pergeret, illum vesano similem nihil respondentem ad contubernii se inde tugurium surripuisse. Sociis vero facti causam quaeritantibus, aperte fassum, in regia daemonum principem residentem in solio vidisse, quem nec adire, nec rogare quicquam esset animus. Equidem nescio cui non dirum et furiale caput is videretur, qui licet Veneris perditae studiosus, nunquam potus, cibi, vel somni se expleverit sa-

Procopius III.

6

νύκτωρ περιήρχετο τὰ βασίλεια, καίπερ ἐς τὰ ἀφροδίσια δαμιονίως ἐσπουδακώς. λέγουσι δὲ καὶ τῶν Θεοδώρας ἐραστῶν τινες, ἡρίκα ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἦν, νύκτωρ τι αὐτοῖς ἐπισκῆψαν δαιμόνιον ἐξελάσαι τοῦ δωματίου, ἵνα δὴ σὺν αὐτῇ ἐνυκτέρευεν· ὀρχηστρίδς

B δέ τις Μακεδονία ὄνομα ἐγγόνει τοῖς ἐν Ἀντιοχεῦσι Βενέτοις, δύν-
ναμιν περιβεβλημένη πολλήν. γράμματα γὰρ Ἰουστινιανῷ γρά-
φουσα ἔτι Ἰουστίνου διοικουμένου τὴν βασιλείαν, οὓς ἂν βούλοιτο
τῶν ἐν τοῖς ἐφόις λογίμων ἀνῆρει οὐδενὶ πόνη, καὶ αὐτῶν τὰ χρή-
ματα ἐποίει ἀνάγκησι ἐς τὸ δημόσιον γίνεσθαι, ταύτην τὴν
Μακεδονίαν φασὶν ἐξ Αἰγύπτου καὶ Λιβύης ποτὲ ἤκουσαν τὴν 10

A 59 Θεοδώραν ἀσπασομένην, ἐπειδὴ λίαν δυσφορομένην τε αὐτὴν καὶ
ἀσχάλλουσαν εἶδεν οἷς δὴ περιέβριστό τε πρὸς τοῦ Ἐκκεβολίου καὶ
τῷ χρηματί οἱ ἐν τῇ ὁδῷ ταύτῃ ἀπολωλέναι, πολλὰ παρηγορεῖν

C τε καὶ παρηγορεῖν τὴν ἀνθρωπον, ἅτε τῆς τύχης οἷος τε
οὔσης καὶ αὐτῇ αὐτῇ χορηγοῦ γενέσθαι χρημάτων μεγάλων. τότε 15
λέγουσι τὴν Θεοδώραν εἰπεῖν ὡς καὶ ὅναρ αὐτῇ ἐπισκῆψαν τὴν
νύκτα ἐκείνην πλοῦτον ἕνεκα μηδεμίαν κελεύσαι ποιεῖσθαι φρον-
τίδα. ἐπειδὴν γὰρ ἐς Βυζάντιον ἵκοιτο, τῷ τῶν δαιμόνων ἄρ-
χοντι ἐς εὐνὴν ἤξειν, τούτῳ τε ἅτε γαμετὴν γυναικα ξυνοικήσεσθαι
μηχανῇ πάσῃ, καὶ ἀπ' αὐτοῦ κυρίαν αὐτὴν πάντων χρημάτων 20
γενήσεσθαι.

D γ'. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὕτω δὴ δόξης τοῖς πλείστοις εἶχεν.
Ἰουστινιανὸς δὲ τοιοῦτος μὲν τὸ ἄλλο ἦθος οἷος δεδήλωται.

7. Ἰουστίνου Alem. P. Ἰουστινιανῷ A. 12. εἶδεν] οἶδεν AP.
ibid. καὶ τῷ Reisk. Aberat τῷ. 13. ἀπολωλέναι] ἀπολώλει P.
ex Alem. coniectura. ibid. πολλὰ Alem. P. ἄλλὰ A. 17. κελεύ-
σαι] κελεῦσαι AP. 19. ξυνοικήσεσθαι Reisk. ξυνοικήσασθαι AP.
21. γενήσεσθαι Reisk. γενέσθαι MS. Mediol. γεγεννημένην AP.

tietate; sed utcumque degustatis ferculis intempesta nocte regiam obambula-
ret. De Theodora cum adhuc erat in scena, eius amasii ferunt, nocturnos
lemures in fornicem irrumpentes inde se abegisse, ubi multam noctem cum
illa traherent. Saltatricula Venetorum Antiochensis, cui et nomen Mace-
donia fuit, et magna apud Iustinianum auctoritas (quippe quem litteris etiam
Iustino Principe ad necem optimatum Orientis, et eorumdem proscrip-
tionem bonorum pro sua libidine facile impelleret) ex Aegypto et Africa
venientem Theodoram salutans, cum graviter moerentem vidisset, et ac-
ceptis ab Hecebolio iniuriis, factaque eo in itinere pecuniae iactura, indigna-
bundam solabatur, iubebatque bene sperare de fortuna, quae potis esset ma-
gnas opes illi rursum elargiri; tum vero dixisse Theodoram, quod quidem ad
opes eadem nocte se in somnis iussam, omnem curam deponere; fore enim ut
postea quam Byzantium tenuisset, Genii maximi lectum conscenderet, et ar-
tis ope tandem coniungeretur eidem foedere coniugali, atque exinde ad omnes
divitias emergeret.

13. De his quidem ita ferebat plurimorum opinio. Iustinianus vero iis

ἐπρόσιτον δὲ παρεῖχεν αὐτὸν καὶ πρῶτον τοῖς ἐντυγχάνουσιν, οὐδενὶ
 τε τῶν πάντων ἀποκεκλεισθαι τῆς εἰς αὐτὸν εἰσόδου συνέβαινεν,
 ἀλλὰ καὶ τοῖς οὐκ ἐν κόσμῳ παρ' αὐτὸν ἐστῶσιν ἢ φθεγγομένοις
 οὐδέποτε χαλεπῶς ἔσχεν. οὐ μέντοι ἡρῳοῖα τινὰ τῶν πρὸς αὐτοῦ
 5 ὑπολογυμένων. οὐ μὴν οὐδὲ ὀργῆς πώποτε τι ἢ ἀκροχολλίας ὑπο-
 γαίμων ἐς τοὺς προσκεκρουκότας ἐνδελος γέγονεν, ἀλλὰ πρῶτος μὲν
 τῷ προσώπῳ, καθεμέναις δὲ ταῖς ὀφρύναις, ὑφειμένη δὲ τῇ φωνῇ
 ἐκέλευε μυριάδας μὲν διαφθαρεῖναι μηδὲν ἡδικοχότων ἀνθρώπων,
 πόλεις δὲ καθελεῖν, χρήματά τε ἀνάγραπτα ἐς τὸ δημόσιον πάντα
 10 ποιεῖσθαι. εἶκασεν ἄν τις ἐκ τοῦδε τοῦ ἥθους προβατίου γνώμην P 40
 τὸν ἄνθρωπον ἔχειν. ἦν μέντοι τις αὐτὸν ἰλεούμενος τοὺς παρα- V 30
 πεπτωκότας ἱκετοῖς λιταῖς παραιτεῖσθαι πειρωτό, ἐνταῦθα ἡγρω-
 μένος τε καὶ σισηρῶς μεστοῦσθαι ἐδύκει, ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἐπὶ
 φθόρῳ τῶν κατηκόνων. τοῖς τε γὰρ ἱερεῦσιν ἀδεέστερον τοὺς πέ- A 60
 15 λας συνεχώρει βιάζεσθαι καὶ ληϊζομένοις τὰ τῶν ὁμόρων συνέχαι-
 ριν, εὐσεβεῖν ταύτῃ ἀμγρὶ τὸ θεῖον οἰόμενος. δίκας τε τοιαύτας
 δικάζων τὰ ὅσια ποιεῖν ᾔετο, ἦν τις ἐρῶν λόγῳ τῶν τι οὐ προσ-
 τήκόντων ἀρπύσας νενικηκώς τε ἀπιὼν ᾔχετο. τὸ γὰρ δίκαιον
 ἐν τῷ περιεῖναι τοὺς ἐρέας τῶν ἐναντίων ᾔετο εἶναι. καὶ αὐτὸς
 20 δὲ χτιώμενος ἔξ οὐ προστρήκόντων τὰς τῶν περιόντων ἢ τετελευτηκό-
 των οὐσίας, καὶ ταύτας τῶν τινι νεῶν εὐθὺς ἀνατιθεῖς τῷ τῆς B

1. ἐπρόσιτον Alem. P. ἀπρόσιτον A. 4. οὐ μέντοι] διὰ ταῦτα
 addit Alem. *ibid.* ἡρῳοῖα τινὰ] Sic et Iustinianus loquitur No-
 vella 25. ὥσπερ ἐκεῖνος οὔτε τοὺς ἡμετέρους λόγους οὔτε τοὺς νό-
 μους οὔτε τὸ τῆς ἀρχῆς ἐρῳοῖα σῆμα, οὕτω οὐδὲ ἡμεῖς αὐτὸν
 ἐρῳοῖαδομεν. ALBM. 12. πειρωτό vel ἐπειράτο Reisk. ἐπει-
 ρώτο AP.

licet moribus esset, omnibus tamen ita se praebeuit in congressu facilem ac
 lenem, ut neminem acciderit eius aditu prohiberi, nec unquam aegre ipse tu-
 lerit, si quis indecore apud se vel staret vel loqueretur. Nihil commoveba-
 tur exitio, quod aliis pararet. In infestos nunquam iracundia, nedum ira
 concitari visus est; sed fronte placida, demisso supercilio, summissa voce
 imperabat infinitae innoxiorum hominum multitudinis interneccionem, devasta-
 tiones urbium, bonorum publicationes, ex quo quidem habitu mansuetissimum
 hominis ingenium interpretarere. Si quis autem eius implorare clementiam
 supplex niteretur, misereque afflictis patrocinarī, tum enimvero turbari ac
 ringere, iraque tumescere in subditorum caput. Sacerdotibus in vicinos
 fidenter sane peccantibus iudulgebat, et finitimorum bona occupantibus gra-
 tulabatur, sic ratus adversus deum colere pietatem. Si quando huiusmodi
 causas cognosceret, religionis esse putavit, ut victa causa discederent, qui
 sacri nomine rem alienam occupassent; in eoque ius statuebat, ut sacerdo-
 tum adversarii tandem causa caderent. Ipse male parta aliorum bona sive
 superessent, sive de vita illi decessissent, templis addixit, ut sic et crimen

εὐσεβείας ἐφιλοτιμείτο παραπετάσματος, ὥς μὴ ἐς τοὺς βιασθέντας
 ἢ τούτων αὐθις ἐπανόιοι κτῆσις. ἀλλὰ καὶ θόνων ἀριθμὸν ἀκρι-
 τον διὰ ταῦτα εἰργάζετο. εἰς μίαν γὰρ ἀμφὶ τῷ Χριστῷ δόξαν
 συναγαγεῖν ἅπαντας ἐν σπουδῇ ἔχων λόγῳ οὐδενὶ τοὺς ἄλλους ἀν-
 θρώπους διέφθειρε, καὶ ταῦτα ἐν τῷ τῆς εὐσεβείας προσχρήματι 5
 πράσσειν· οὐ γὰρ οἱ ἐδόκει θόνος ἀνθρώπων εἶναι, ἦν γε μὴ τῆς
 αὐτοῦ δόξης οἱ τελευτῶντες τύχοιεν ὄντες. οὕτως ἦν κατεσπον-
 δασμένος οἱ τῶν ἀνθρώπων ἰσαεὶ θρόνος, ἐπινοῶν τε ἔξιν τῇ
 γαμετῇ οὐποτε ἀνίει τὰς εἰς τοῦτον φερούσας αἰτίας. ἄμφοι γὰρ
 C τῷδε τῷ ἀνθρώπῳ τὰς ἐπιθυμίας ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον ἀδελφὰς εἰ- 10
 χον, οὗ δὲ αὐτοῖς καὶ διαλλάσσειν τὸν τρόπον ξινέβη, πονηρὸς
 μὲν ἐκάτερος ἦν, τὰ μέντοι ἐναντιώτατα ἐνδεικνύμενοι τοὺς ἐπη-
 κόους διέφθειρον. ὁ μὲν γὰρ κονιορτοῦ τὸ ἐς τὴν γνώμην κον-
 φότερος ἦν, ὑποκείμενος τοῖς ἀεὶ παράγειν ὅποι ποτ' ἐδόκει βου-
 λομένοις αὐτὸν, ἦν μὴ τὸ πρᾶγμα ἐς φιλανθρωπίαν ἢ ἀκερδίαν 15
 ἄγοι, θῶπὰς τε λόγους ἐνδεδεχέσμενα προσιέμενος. ἔπειθον γὰρ
 αὐτὸν οἱ κολακεύοντες οὐδενὶ πόνῳ ὅτι μετέωρος ἀρθεῖη καὶ ἀ-
 A 61 ροβατοίῃ. καὶ ποτε αὐτῷ παρεδρεύων Τριβωνιανὸς ἔφη περιδιχῆς
 ἀτεχνῶς εἶναι μὴ ποτε αὐτὸς ὑπὸ εὐσεβείας ἐς τὸν οὐρανὸν ἀναλῆ-
 D φθεῖς λάθοι. τοιοῦτους δὲ τοὺς ἐπαίνους ἤτοι σκώμματα ἐν τῷ 20
 τῆς διανοίας ἐποιεῖτο βεβαίῳ. ἀλλὰ καὶ του θαυμάσας, ἂν οὕτω
 τέχῃ, τὴν ἀρετὴν, ὀλίγῳ ὕστερον ἕτερον πονηρῷ ἐλοιδορεῖτο. καὶ

2. ἐπανόιοι] ἐπανίει AP.

addebat Alem.

14. ὑποκείμενος Alem. P.

Reisk. παράγουσιν AP.

καὶ A.

4. συναγαγεῖν addidit P.

8. οἱ Reiskius. ὁ AP. et Suidas s. φθόρος.

14. ὑποκείμενοις A.

ibid. παράγειν

ibid. ποτ' ἐδόκει Alem. P.

21. καὶ του Reisk. Aberat καί.

obtegeret pietate, et nunquam in posterum ad vexatos olim possessores fa-
 cultates redirent. Quin se infinitis caedibus praepostera hac pietate cruen-
 tavit. Illud etiam pugnavit, ut in unam omnes convenirent de Christo sen-
 tentiam; eaque specie religionis aliis vitam violavit, haud esse homicidium
 ratus, quod in alienae opinionis populares committeretur. Sic erat semper
 perdendis populis intentus, ut etiam cum Theodora coniuge ab his communi-
 scendis occasionibus nunquam desisteret. Nam ut erat maxima utriusque si-
 militudo cupiditatum, sic etiam morum et improbitatis, licet palam discor-
 diam simularent, ut subiectos impellerent in exitium. Erat Iustiniano ani-
 mus pulvisculo levior huc atque illuc facile traendus, praeterquam ad hu-
 manitatem, vel a turpi compendio abstrahendus. Assentatoribus cum primis
 patefaciebat aures, quibus facile fore crederet, ut sublimis aliquando raptus
 aera penetraret. Tribonianus illi assidens, vereri se vehementer affirmabat,
 ne ob singularem pietatem in coelum improvise surriperetur. Quam laudem,
 vel potius cavillum apud animum sic plane suum constanter habebat. Si
 cuius aliquando virtutem probasset, non dubitavit eundem mox improbum

κακίστας τῶν τινα ὑπηκόων αὐτοῖς αὐτοῦ ἐπαινέτης ἐγίνετο οὐδενὶ λόγῳ ἔξ οὐδεμιᾶς μεταβεβλημένος αἰτίας. τὰ γὰρ τῆς γνώμης αὐτῷ ἔξ ἐναντίας ἦει ὧν τε αὐτὸς ἔλεγε καὶ ἐβούλετο ἐνδεῆλος εἶναι. ὅπως μέντοι ὁ τρόπος αὐτῷ τὰ ἐς φίλιαν τε καὶ ἔχθος εἶχεν, ὑπεῖπον ἤδη, τοῖς τῷ ἀνθρώπῳ ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον ἐργασμένοις τεκμηριώσας. ἐχθρὸς μὲν γὰρ ἀσφαλὴς τε καὶ ἄτρεπτος ἦν, ἐς δὲ τοὺς φίλους ἄγαν ἀβέβαιος. ὥστε ἀμέλει τῶν μὲν οἱ ἐσπονδασμέ- P 41
νων κατειργάσατο πλείστους, φίλος δὲ τῶν πώποτε μισουμένων οὐδενὶ γέγονεν. οὗς δὲ μάλιστα γνωρίμους καὶ ἐπιτηδεῖους ἔδοξεν
10 ἔχειν, τούτους τῇ ὁμοθυμῇ ἢ ἄλλῃ ὁτιοῦν χαριζόμενος ἀπολου-
μένους οὐκ ἐς μικρὰν προῦδωκε, καίπερ εὖ εἰδὼς ὅτι δὴ ἐς αὐτὸν ἐνόησας ἔνεκα τεθνήσκονται μόνης. ἄπιστος γὰρ ἐν πᾶσι πλὴν γε δὴ τῆς τε ἀπανθρωπίας καὶ φιλοχρηματίας διαφανῶς ἦν. ταύτης γὰρ αὐτὸν ἀποστῆσαι δυνατὸν οὐδενὶ γέγονεν. ἀλλὰ καὶ ἐς αὐ-
15 πείθειν αὐτὸν ἢ γαμετῇ οὐκ εἶχε, χρημάτων αὐτῷ μεγάλων ἐλπί-
δας ἐκ τοῦ ἔργου ἐσομένων ἐμβαλομένη εἰς τὴν προῦξιν ἦνπερ ἐβού-
λετο οὕτι ἐθελούσιον τὸν ἄνδρα ἐφεῖλκε. κέρδους γὰρ οὐκ εὐπρε-
ποῦς ἔνεκα καὶ νόμους τιθέναι καὶ αὐτὸν πάλιν αὐτοὺς καθελεῖν οὐ- B
δαμῇ ἀπηξίου. ἐδίκαζέ τε οὐ κατὰ τοὺς νόμους, οὗς αὐτὸς ἔγρα-
20 ψεν, ἀλλ' ἐνθα ἂν αὐτὸν μελῶν τε ὀφθεῖσα καὶ μεγαλοπρεπεστέρα A 62
ἢ τῶν χρημάτων ὑπόσχεσις ἄγοι. καὶ κατὰ μικρὸν γὰρ κλέπτοντι ἀφαιρεῖσθαι τὰς τῶν ὑπηκόων οὐσίας αἰσχύνῃ αὐτῷ φέρειν τινὰ σὺνδαμῇ ᾔετο, ἥνίκα δὴ οὐχ ἀπαξάπαντα ἀφελέσθαι λόγῳ τινὶ

1 οὐδενὶ addidit Reiskius.

AP.

16 ἦνπερ Reiskius.

10 ὁμοθυμῇ Reiskius. ὁμοθυμῇ

ἦπερ AP.

dicere; ac rursus quemcumque subiectorum vituperasset, statim oratione commendavit exaggerata; in contrarias ideo sententias temere discedens, quod non aequè animo responderent quae affirmaret ipse, quaeve ab aliis vellet intelligi. Caeterum quemadmodum amore, vel odio moveretur, ex eius potissimum factis coniecisse indicasseque mihi videor. Nam odia exercuit pertinacia et implacabilia; cum amicis nulla constantia. Certe sui studiosorum longe plurimos necavit; nullius vero quem aliquando odisset, rediit in amicitiam. Qui inter notos sibi pernecessarios haberentur, hos coniungi, aut cuilibet gratificans, mactandos non multo post tradidit, quos solo erga se benevolentiae nomine perituros haud ignoraret. Denique fuit Iustinianus nulla in re stabilis, praeterquam crudelitate, studioque pecuniae, a quibus nullus eum cohibere unquam potuit. Theodora certe coniux si quando illum non haberet obsequentem, iniecta spe magnarum ex negotiis pecuniarum, tandem invitum ductabat quo ipsa cumque vellet. Nam non est veritus et leges ferre, et quas tulisset refingere, dummodo turpi lucro esset; neque ad eas quas scripsit constitutiones exegit iudicia, sed ad quas traheretur pecunias, seu luculentiores visas, sive promissas munificentius. Nullum admittere se dedecus putavit, cum subditorum suppleret facultates, ubi simul omnium rapiendarum nulla suppeteret causa, hoc est, agendi crimi-

εἶχεν ἢ ἔγκλημα ἐπενεγκῶν ἀπροσδόκητον, ἢ διαθήκης οὐ γεγενη-
 μένης προσχήματι. ἔμεινέ τε αὐτοῦ Ῥωμαίων ἄρχοντας, οὐ πίστις
 πρὸς θεὸν ἀσφαλῆς, οὐ δεξιὰ, οὐ νόμος ὀχυρὸς, οὐ πρᾶξις βε-
 V 307 βαία, οὐ συμβόλαιον οὐδέν. στελλομένων δὲ πρὸς αὐτοῦ τῶν οἱ
 ἐπιτηδείων τινὲς ἐπὶ τινα πρᾶξιν, εἰ μὲν δὴ αὐτοῖς ἀπολωλεκέναι 5
 C ξυνέβη τῶν σφίσι παραπεπτωκότων πολλοὺς καὶ χρημάτων τι-
 λήσασθαι πληθός, οὗτοι δὴ εὐδόκιμοι τῷ αὐτοκράτορι ἐδόκουν
 τε εἶναι καὶ ὀνομάζεσθαι, ἅτε δὴ ἅπαντα ἐς τὸ ἀκριβὲς τὰ ἐπηγ-
 γελμένα ἐπιτελέσαντες· εἰ δὲ φειδοῖ τινα ἐς ἀνθρώπους χρησά-
 μينوι παρ' αὐτὸν ἴκοιντο, δύσρους τε αὐτοῖς τὸ λοιπὸν καὶ πολέ- 10
 μιος ἦν. ἀπογνούς τε, ὥσπερ ἀρχαιώτερόν τινα τὴν τῶν ἀν-
 δρῶν γένει, ἐς τὴν ὑποργίαν οὐκέτι ἐκάλει. ὥστε καὶ πολλοὶ
 ἐν σπουδῇ ἐποιοῦντο ἐνδείκνυσθαι αὐτῷ ὡς πονηροὶ εἶεν, καί περ
 σφίσι τῶν ἐπιτηδεύματων οὐ ταύτῃ ἐχόντων. ὑποσχόμενος δὲ τισι
 πολλάκις καὶ ὄρκῳ ἢ γράμμασι τὴν ὑπόσχεσιν ὀχυρωτέραν πεποι- 15
 μένος, εὐθὺς ἐθελούσιος ἐς λήθην ἀφῆκτο, δόξης τι γέρειν αὐτῷ
 τὸ ἔργον τοῦτο οἰόμενος. καὶ ταῦτα Ἰουστινιανῷ οὐ μόνον ἐς
 D τοὺς ὑπηκόους ἐπράσσειτο, ἀλλὰ καὶ ἐς τῶν πολεμίων πολλοὺς,
 ὥσπερ μοι εἰρηται ἐμπροσθεν. ἦν τε ἄπνός τε καὶ ἄσιτος ἐπι-
 πλεῖστον εἰπεῖν καὶ σιτίσι μὲν ἢ ποτῷ κατακορῆς οὐδαμῇ γέγονεν, 20
 ἀλλὰ σχεδὸν τι ἄκρῳ δακτύλῳ ἀπογενεσάμενος ἀπηλλάσσεται. ὥσπερ

3 οὐ δεξιὰ Reiskius. ἢ δόξα AP. 5 ἐπιτηδείων τινὲς] τι-
 νὲς om. Alem. P. *ibid.* ἀπολωλεκέναι] ἀπολωλέναι Med. 6 τι]
 Aut delendum aut μέγα τι legendum. Reisk. 8 ὀνομάζεσθαι]
 ὀνομάζοντο Reisk. 10 ἴκοιντο] ἀνίκοιντο Reisk. 17 Ἰουστι-
 νιανῷ Reisk. Ἰουστινιανός AP. 19 ἦν τε] ἦν δὲ Reisk.
ibid. ἄπνός τε καὶ ἄσιτος Reisk. Legebatur ἀσυνός τε καὶ, omisso
 ἄσιτος. Conf. p. 45 a. 21 σχεδὸν τι ἄκρῳ Reisk. σχεδὸν
 τᾶκρῳ AP. σχεδὸν ἄκρῳ Suidas s. v. κατακορῆς. *ibid.* γενεσά-
 μένος ἀπηλλάττετο Suidas.

nose, vel supposititii testamenti obtinendi. Hoc Romanorum Principe,
 nulla firma de deo fuit sententia, vel fides; nullum stabile ius; pactio vel
 res constans nulla. Familiares, quibus dedisset aliquod negotium, si hos
 qui sibi incidissent in manus confertim profligassent, et magnam abstraxis-
 sent auri vim, hi Caesari videbantur erantque probati, ut qui absolutissime
 imperata fecissent; qui vero abstinuissent aliorum iniuriis, in hos post redi-
 tum odio erat hostili, pertacsusque illorum mores antiquos et ignavum in-
 genium, haud vocabat in posterum ad provincias gerendas; ob idque non-
 nulli affectarunt apud illum opinionem improbitatis, a qua plane moribus vi-
 taque abhorrent. Factarum saepenumero sponsionum, et sacramento vel
 tabulis confirmatarum, statim oblivionem simulavit, quasi laudem hinc sibi
 aliquam compararet, idque non apud suos tantum, sed, quod supra narravi-
 mus, etiam apud hostes. Nunquam amavit otiosum negotium: cibus, potus-

γάρ τι αὐτῷ πάρεργον τῆς φύσεως ἀγγαρευομένης τὰ τοιαῦτα
 ἐφαίνετο εἶναι, ἐπεὶ καὶ ἀπόσιτος ἡμέρας τε καὶ νύκτας δύο τὰ A 63
 πολλὰ ἔμενεν, ἄλλως τε ἥνικα ὁ πρὸ τῆς πυσχαλίας καλουμένης
 ἰορτῆς χρόνος ἐνταῦθα ἄγοι. τότε γὰρ πολλάκις ἡμέραιν δυοῖν,
 5 ὥσπερ εἴρηται, γεροντὸς ἄσιτος ὕδαί τε βραχεὶ ἀποζῆν ἐπηξίου
 καὶ βοτάναις ἀγροίαις τισὶν, ὥραν τε, ἂν οὕτω τύχοι, καταδρα-
 θὼν μίαν, εἴτα περιπάτους ἀεὶ ποιούμενος τὸν ἄλλον κατέτριβε P 42
 χρόνον. καίτοι εἰ τοῦτον αὐτὸν καιρὸν ἐς πράξεις δαπανᾷν ἀγα-
 θὺς ἤθελεν, ἐπὶ μέγα ἂν τι εὐδαιμονίας ἐκεχωρήκει τὰ πράγματα.
 10 τῶν δὲ τῇ γένεως ἰσχυρῇ ἐπὶ τῷ Ῥωμαίων πονηρῷ χρώμενος ξίμ-
 πυσαν αὐτῶν τὴν πολιτείαν ἐς τὸ ἔδαφος καθελεῖν ἵσχυσεν. ἐργη-
 γορέναι τε γὰρ διηκεῖς καὶ ταλαιπωρεῖν καὶ πονεῖσθαι οὐκ ἄλλου
 του ἔνεκα ἔργον πεποιήται ἢ ὥστε κομπωδεστέρας ἀεὶ καθ' ἐκάστην
 τοῖς ὑπηκόοις ἐπιτεχνᾶσθαι τὰς συμφοράς. ἦν γὰρ, ὅπερ εἴρηται,
 15 διαφερόντως ὁζὺς ἐπινοῆσαι τε καὶ ταχὺς ἀποτελέσαι ἀνόσια ἔργα,
 ὥστε αὐτῷ καὶ τὰ τῆς φύσεως ἀγαθὰ ἐπὶ λήμῃ τῶν ὑπηκόων ἀπο-
 κεκρίσθαι ξυνέβαινε.

ιδ' Πραγμάτων γὰρ ἦν ἄωρία πολλή καὶ τῶν εἰωθότων B
 οὐδὲν ἔμεινεν, ὧν πᾶρ μοι ὀλίγων ὑπομνησθέντι σιωπῇ δοτέον τὰ
 20 λοιπὰ, ὡς μὴ μοι ὁ λόγος ἀπέραντος εἴη. πρῶτα μὲν γὰρ οὐδὲν
 ἐς βασιλικὸν ἀξίωμα ἐπιτηδείως ἔχον οὔτε αὐτὸς εἶχεν οὔτε ξυμ-
 φυλάσσειν ἤξιον, ἀλλὰ τὴν τε γλῶτταν καὶ τὸ σχῆμα καὶ τὴν

1 τῆς φύσεως αὐτὸν ἀγγαρευούσης περὶ τὰ βράμματα ἐφαίνετο εἶναι
 Suidas s. v. ἀγγαρος. 2 ἐπεὶ καὶ — ἀποζῆν] Verbis nonnihl

mutatis affert Suidas s. ἀπόσιτος. 6 τύχοι add. Alem. P. om. A.

ibid. καταδραθῶν] Scribebatur καταδραθῶν. 18 γὰρ om. P.

20 ὡς μὴ μοι ὁ Alem. ὡς μοι ὁ (sic) A. ὡς μὴ ὁ P.

que illi nunquam ad satietatem, sed pene extremis digitis delibatis ferculis, mensam tolli iussit, praeter operam id esse ratus et ex violento naturae quodam imperio. Quare saepe unum atque alterum diem noctemque cibi abstinuit, praesertim eius festi pervigiliis, quod Pascha dicimus, quando biduum brevi aqua et agresti olere victitans, et horam somno indulgens, reliquum tempus continuis terebat deambulationibus. Quod si rebus insumpsisset bene gerendis, pervenisset profecto respublica ad summam felicitatem; nunc vero his naturae viribus utebatur ad Romanorum perniciem, illorumque penitus rem ad terram affligendam; cuius perpetuae vigiliae, labores, conatus in eo vertebantur, ut atrocior in dies fieret subditorum calamitas; praesertim cum ad excogitanda scelera, uti monui, peracri esset ingenio, ad patrandam festino, sicque illius animi dotes subiectorum pestis evaderent.

14. Nulla rebus agendis erat opportunitas, nullum vestigium antiquitatis. Hic vero, ne infinitum faciam, paucis commemoratis complura praeteribo. Principio quidem nihil, quod Imperatoriam deceret maiestatem vel habuit, vel curavit, ad barbarorum morem se citius comparavit sermone,

διάνοιαν ἐβαρβαρίζεν. ὅσα τε γράφεσθαι πρὸς αὐτοῦ βούλοιοτο, οὐ τῷ τὴν κοιαιστώρος ἔχοντι τιμὴν, ἤπερ εἰώθει, ἐπέστελλεν προΐεσθαι, ἀλλ' αὐτός τε τὰ πλεῖστα, καίπερ οὕτω τῆς γλώττης ἔχων, ἐκφέρειν ἡξίου καὶ τῶν παρατυχόντων πολλὸς ὄμιλος, ὥστε τοὺς ἐνθ' ἐνδεῖς ἡδικημένους οὐκ ἔχειν ὅτῳ ἐπικαλοῖεν. τοῖς δὲ ἀση-5 κῆτις καλουμένοις οὐκ ἀπεκέκριτο τὸ ἀζῖωμα ἐς τὸ τὰ βασιλέως ἀπόρητα γράφειν, ἔφ' ὅπερ τὸ ἀνέκαθεν ἐτετάχατο, ἀλλὰ τὰ τε ἄλλα ἔγραψεν αὐτὸς ὡς εἰπεῖν ἅπαντα καὶ εἴ που διατάσσειν τοὺς διαιτῶντας ἐν πόλει δεήσειεν, ἡγνόουν ὅποι ποτὲ αὐτοῖς τὰ ἐς τὴν D γνῶσιν ἴτεον εἶη. οὐ γὰρ εἴα τινὰ ἐν γε τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ γνῶ-10 μη αὐτονομίῳ τὰς ψήφους διδόναι, ἀλλὰ ἀνθαδιαζόμενος ἀλογί-στω τινὶ παρρησίᾳ κρίσεις τε αὐτὸς τὰς ἐσομένας ἐρρῶθιμιζεν ἀκοῆς λόγον πρὸς τοὺς τῶν διαφερομένων λαβίων καὶ ἀνάδικα εὐ- V 308 θὺς τὰ δεδικομασμένα ἐποίηε οὐ νόμῳ τινὶ ἢ δικαίῳ ἡγμένους, ἀλλ' ἀπαρκαλέπτως αἰσχροκερδεῖς ἡσώμενος. δωροδοκῶν γὰρ ὁ 15 βασιλεὺς οὐκ ἡσχύνετο, πᾶσαν αὐτοῦ τὴν αἰδῶ τῆς ἀπληστίας ἀνέλεομένης. πολυάκις δὲ τὰ συγκλήτῳ βουλῇ καὶ τῷ αὐτοκρά-τορι δεδοκιμασμένα εἰς ἑτέραν τινὰ ἐτελεύτησε κρίσιν. ἡ μὲν P 43 γὰρ βουλή ὥσπερ ἐν εἰκόνι ἐκάθητο, οὔτε τῆς ψήφου οὔτε τοῦ καλοῦ κυρία οὐσα, σχήματος δὲ μόνου καὶ νόμου ξυνηιλεγμένη 20

2 κοιαιστώρος] Ita passim. Sed rectius κναιστώρος. ALEM. *ibid.* ἐπέστελλε προΐεσθαι Reisk. ἐπέστελλεν οἶεσθαι AP. ἐπέστελλε γράφεσθαι Alem. 4 ἡξίου καὶ A. ἡξίου. ἦν P. 5 τοὺς — ἡδικημένους Reisk. τοῖς — ἡδικημένοις AP. 7 ὅπερ Reisk. ὥνπερ AP. *ibid.* τὰ τε] Aberat τε. 8 ἔγραψεν αὐτὸς Alem. ἔγραφον αὐτοὶ AP. 9 ἡγνόουν addidit Reisk. 10 γνῶσιν] ἴοντα διαθησομένοις addit Reisk. 12 ἐσομένας] ἐσαγομένας Reisk. 13 ἀκοῆς] ἀκοῇ Reisk. 14 δεδικομασμένα Suidas s. ἀνάδικα. Legebatur δεδοκιμασμένα. 19 οὔτε τῆς] Legebatur οὐδὲ τῆς. 20 καλοῦ] πάλου Reisk.

habitu, ingenio. Quae sibi scripto respondenda forent, haec non, uti mos est, Quaestori committebat, sed ut plurimum sumebat sibi pronuntianda, licet ei barbare sonaret oratio. Exinde iam turba frequens complexit tribunum postulatura quaestionem; sed apud quos iudices institueret, non habuit. Eorum, qui sunt a secretis et si antiquissimum munus est Principis arcana scribere, concessum id tamen illis non fuit; sed ipse cum reliqua plane omnia scribebat, tum quae magistratus municipiorum sententias ferentes decernere oporteret, nulli in orbe Romano libera iuris dicendi potestate permissa. Sibi omnia imprudenti fastu arrogavit, temperavitque sic iudicia, ut alterutro litigatorum audito sententiam diceret, idque iudicatum esse vellet. Haec non ex aequo aut iure, sed turpi lucro ab eo factitari palam erat, cum accipere munera Caesarem non puderet, cui iam omnem extinxisset pudorem avaritia. Saepissime factum est, ut quae Senatus, quaeve Caesar de eadem re decrevisset, in contrarium caderent; nam fuit Senatus inane quoddam simulacrum, penes quem neque sententiae dicendae, neque tuendi honesti arbitrium esset:

παλαιού Ύνεκα, ἐπεὶ οὐδὲ φωνὴν ἀφείναι τινα ὄρωσιν τῶν ἐνταῦ-
θα ξυνειλεγμένων τὸ παρόπαν ἐξῆν, ἀλλ' ὃ τε βασιλεὺς καὶ ἡ
σύντοκος ἐκ τῶν ἐπιπλεῖστον διαλαγχάνειν μὲν ἀλλήλοισιν τῶν δια-
φορομένων ἐσκηπτον, ἐνίκα δὲ τὰ ἐν σφίσιν αὐτοῖς ὑπὲρ τούτων
5 ξυγκείμενα. ἦν δὲ τῷ δόξειεν οὐκ ἀσφαλὲς εἶναι παραινένομη-
κὸτι νενικηκέναι, ὅδε καὶ ἄλλο τι χρυσοῖον τῷ βασιλεῖ τούτῳ προέ-
μενος νόμον εὐθὺς διεπράττετο ἀπ' ἐναντίας ἀπάντων ἐλθόντα
τῶν πρόσθε κειμένων. ἦν δὲ καὶ τις ἕτερος τοῦτον δὴ τὸν νόμον **B**
τὸν ἀπολωλότα ἐπιζητοῖη, αὐθις αὐτὸν μετακαλεῖν τε καὶ ἀντικα-
10 θιστάναι αὐτοκράτωρ οὐδαμῇ ἀπηξίου, οὐδέν τε ἐν τῷ τῆς δυνά-
μεως βεβαίῳ ἐστήκει, ἀλλ' ἐπλανᾶτο πανταχόσε περιφερομένη ἡ
τῆς δίκης ῥοπή ὅπῃ ἂν αὐτὴν βαρῆσας ὁ πλείων χρυσὸς ἀνθέλκειν **A** 65
ἰσχύοι. ἔκείτ' οὖν ἐν τῷ δημοσίῳ τῆς ἀγορᾶς καὶ ταῦτα ἐκ παλα-
τίου καὶ προὔτιθετο οὐ δικαστικῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ νομοθετικῆς
15 πωλητήρια. τοὺς δὲ ῥαυφενδαρίους καλουμένους οὐκέτι ἀπέχρη
ἀνεγκεῖν ἐς τὸν βασιλέα τὰς τῶν ἱκετευνόντων δεήσεις, ἐς δὲ
τὰς ἀρχὰς ἀναγγέλλαι μόνον, ἥπερ εἰώθει, ὃ τι ἂν αὐτῷ ἀμφὶ
τῷ ἱκέτῃ δοκῇ, ἀλλὰ ξυμφορήσαντες ἐκ πάντων ἀνθρώπων
τὸν ἀδίκον λόγον, φευκατισμοῖς μὲν τὸν Ἰουστινιανὸν καὶ παρὰ- **C**
20 γωγαῖς τισιν ἐξηπάτων, τοῖς ταῦτα ἐπιτηδεύουσιν ὑποκείμενον

4 ὑπὲρ τῶν διαφορομένων ἐσκήπτοντο Reisk. 13 καὶ ταῦτα
ἐκ] πάντα τὰ ἐκ τοῦ — opes palatii omnes iacebant in publico foro
venum expositae, omnis iubendi vetandique potestas erat venalis.
REISK. 15 πωλητήρια Alem. πολιτηρίας AP. Interpretationem
Latinam ex schedis Alemanni correxi. *ibid.* τοῖς δὲ ῥαυφεν-
δαρίοις καλουμένοις AP. Accusativos praebeuit Med. 16 ἐς δὲ
τὰς ἀρχὰς] οὐδὲ τὴν ἀρχὴν Alem. 17 ἀναγγέλλαι Med. ἀγγεῖ-
λαι AP. 18 ἱκέτῃ] Med, P. οἱκέτῃ A. δοκῇ] Legebatur δοκεῖ.
20 ἐξηπάτων Alem. ἐξηπάτουν AP. *ibid.* υποκείμενον Reisk.
ἀποκείμενον AP.

sed consessum impleret ad speciem quandam et ex prisca lege, ac nemini plane
mutare liceret; sed ea de quibus consulendum esset, Imperator ac Theodora
sibi sumerent, et quae apud se ipsi statuissent, haec obtinerent. Si quis
vero causam sibi reo adiudicatam esse haud tutum putavit, praemium Impe-
ratori dedit, qui statim legem conditurus esset omnibus iam olim statutis con-
trariam. Eam vero legem si quis abrogatam repeteret, Caesar non dedigna-
batur postliminio revocatam restituere. Ita nihil certum et fixum erat, sed
ius volubile atque erroneum; et aequitatis lances eo propendere, quo auri
gravioere pondere deprimerentur; adeoque publicae in foro patebant officinae,
ubi non solum iudicum sententiae, sed et leges ipsae ex Palatio venum
prostarent. Referendaris vix erat locus opportunus supplicum libellos Caesari
ministrandi, nedum preces exponendi, ut moris est, vel suam de supplice
sententiam aperienti; qui tamen conquisitis undique rationibus iniustus, Im-
peratorem, sapse natura deceptionibus opportunum, in fraudem impellebant;
deinde ad litigatores egressi, dissimulatis quae cum Caesare egissent, ab his

φύσει. ἔξω δὲ αὐτίκα γινόμενοι καὶ τῶν σφίσιν ὁμιληκότων τοὺς ἀντιδίκους καθεύδοντες χρήματα οὐδενὸς ἀμνηρομένου ἀνεξελέγκτως ἐπράσσοντο ὅσα ἂν αὐτοῖς διαρκῆ εἴη. καὶ στρατιῶται οἱ τὴν ἐν παλατίᾳ φρουρὰν ἔχοντες ἐν τῇ βασιλείᾳ σιτοῦ παρὰ τοὺς δαισιῶντας γινόμενοι βιαίᾳ χειρὶ τὰς δίκας ἐσήγον. πάντες τε 5 ὥς εἰπεῖν τὴν αὐτῶν ἐκλιπόντες τάξιν ὁδοὺς τότε κατ' ἐξουσίαν ἐβιάδιζον ἀπόρους τε καὶ ἀστιβήτους σήσει τὰ πρότερα οὐδας, καὶ τὰ πράγματα πλημμελῶς πάντα ἐγέρετο, οὐδὲ ὀνόματός τις ἰδίου μεταλαχόντα, ἐρύκει τε ἡ πολιτεία βασιλίδι παιζόντων παι-
D δίων. ἀλλὰ τᾶλλα μοι παριτέον, ὥσπερ τοῦδε ἀρχόμενος τοῦ 10 λόγου ὑπέειπον. λελέξεται δὲ ὅστις ἀνὴρ πρῶτος δικάζοντα δωροδοκεῖν τὸν βασιλέα τοῦτον ἀνέπεισε. Λέων ἦν τις, Κίλιξ μὲν γένος, ἐς δὲ φιλοχρηματίαν δαιμονίως ἐσπουδακώς. οὗτος ὁ Λέων κράτιστος ἐγένετο κολάων ἀπάντων, καὶ οἷος ταῖς τῶν ἀμειβῶν διανοίαις τὸ δόξαν ὑποβαλέσθαι. περὶ γὰρ οἱ τινα ξυναι- 15 ρομένην ἐς τοῦ τυράννου τὴν ἀβελτηρίαν ἐπὶ ἠθόρῳ τῶν ἀνθρώπων εἶχεν. οὗτος ὁ ἀνὴρ πρῶτος Ἰουστινιανὸν ἀναπεῖθει ἀπεμπολῶν χρημάτων τὰς δίκας. ἐπειδὴ τε κλέπτειν ὕδὲ ὁ ἀνὴρ τρώ-
A 66 πῳ τῷ εἰρημένῳ ἔγνω, οὐκέτι ἀνίει, ἀλλ' ὁδῷ προῖον τὸ κακὸν τοῦτο ἐπὶ μέγα ἐχώρει, ὅστις τε δίκην λαχεῖν ἄδικον τῶν τινι 20 ἐπικεικῶν ἐν σπουδῇ εἶχεν, εὐθὺς παρὰ τὸν Λέοντα ἦει, καὶ μοῖραν τῶν ἀντιλεγόμενων τινὰ ὁμολογήσας τῷ τε τυράννῳ καὶ αὐτῷ κεῖσεσθαι, αὐτίκα νενικηκώς, οὐ δέον, ἀπηλλάσσετο ἐκ τοῦ παλα-
P 44 τίου. καὶ Λέων μὲν χρήματα ἐνθὲνδε περιβαλέσθαι μεγάλη κο-

1 ἀνεξελέγκτως addidi ex Med.
 τὸ. 17 ὁ ἀνὴρ] Aberat ὁ.
 λείν Med.

15 τὸ δόξαν Reisk. Aberat
 ibid. ἀπεμπολῶν] ἀπεμπο-

satis commodam pecuniam nullo vindice emungebant. Praetoriani ipsi milites in regia curia conventis iudicibus per vim extorquebant iudicia. Ita nullus stabat ordine, sed quaecumque liberet per devia vagabatur: omnia deformata munia, ne integris quidem nominibus; erat respublica quasi lascivientium puerorum regina; sed ut initio statui, mitto iam reliqua. Caeterum ad quaestuarium hoc genus iudiciorum Imperatorem primus allexit Leo quidam genere Cilix, homo sane hiantis avaritiae, et singulare adulatorii dedecoris exemplum, aptissimus occupandis animis atque sententiis imperitorum, et huius tyranni; quippe cuius fatuitate suadela quodam adminiculo uteretur in subditorum perniciem: hic, inquam, Iustiniano pensandis auro iudiciis primus auotor. Qui ubi hanc sibi constituit artem rapinarum, nihil unquam remisit: sed malo latius manante eo perventum est, ut quisquis in virum probum iniquam obtinere causam cuperet, Leonem adiret, illique controversorum bonorum parte ac Caesari constituta, statim contra ius fasque e regia discederet victa causa. Sic Leo rem pecuniariam amplissimam fecit, et late pa-

μιδῇ ἴσχυσε, χώρους τε πολλῆς κύριος γέγονε, Ῥωμαίοις δὲ τὴν πολιτείαν αἰτιώτατος γέγονεν ἐς γόνυ ἐλθεῖν. ἦν τε οὐδὲν τοῖς ξυμβεβηκόσιν ὀχύρωμα, οὐ νόμος, οὐχ ὄρκος, οὐ γράμματα, οὐ ποινή ξυγκειμένη, οὐκ ἄλλο τῶν ἀπάντων οὐδὲν, ὅτι μὴ Λέοντι 5 καὶ βασιλεὶ χρήματα προέσθαι. οὐ μὲν οὐδὲ τοῦτο ἐν τῷ βεβαιῶι τῆς γνώμης τῆς τοῦ Λέοντος ἔμενεν, ἀλλὰ μισθαρνεῖν καὶ πρὸς τῶν ἐναντίων ἡξίον. κλέπτων γὰρ αἱ ἐφ' ἐκάτερα τῶν ἐπ' αὐτῷ προστεταρορηκότων ὀλιγορεῖν τε καὶ ἀπ' ἐναντίας λέναι B οὐδαμῇ αἰσχέρην ἐνώπτευνεν εἶναι. οὐδὲν γὰρ αἰσχρὸν, εἰ μό- 10 νον τὸ κερδαίνειν προσῇ, ἐδόξαζέν οἱ αὐτῷ ἐπαμφοτερίζοντι ἔσθαι.

ἰὲ Ὁ μὲν οὖν Ἰουστινιανὸς τοιοῦτός τις ἦν. Θεοδώρα V 309 δὲ ἐν τῷ βεβαιῶι τῆς ἀπανθρωπίας ἐνδελχεστάτα ἐπεπύρει τὴν γνώμην. ἄλλῃ μὲν γὰρ ἀναπεισθεῖσα ἢ ἀναγκασθεῖσα ἐργάζετο 15 οὐδὲν πώποτε, αὐτὴ δὲ τὰ δύζαντα ἐπετελεῖ αὐθαδιαζομένη δυνάμει τῇ πάσῃ, οὐδενὸς ἔξαιτεισθαι τὸν παραπειπωκότα τολμῶντος. οὐδὲ γὰρ χρόνον μῆκος, οὐ κολάσεως πλησμονή, οὐχ ἰκε- C τείας μηχανῇ, οὐ θανάτου ἀπειλή, ὅτι δὴ ἔξ οὐρανοῦ πεσιῖται τῷ παντὶ γένει ἐπίδοξος οὖσα, καταθέσθαι αὐτὴν τι τῆς ὀργῆς 20 ἔπειθε. καὶ συλλήβδην Θεοδώραν τῷ προσκεκροτκού καταλλάγεισαν οὐδεὶς ποτε εἶδεν ἢ ζῶντι ἢ ἔξ ἀνθρώπων ἀφανισθέντι, ἀλλὰ τοῦ τετελευτηκότος ὁ παῖς διαδεξάμενος τὸ τῆς βασιλίδος ἔχθος ὥσπερ ἄλλο τι τοῦ πατέρος ἐς τριγονίαν παρέπεμπε. ὁ

10 αὐτῷ delet Reisk. 21 ἢ ζῶντι addidit Reisk. *ibid.* ἢ ἐξ A. καὶ ἐξ P. *ibid.* ἀφανισθέντι Alem. P. ἀφανισθέντα A. 23 τριγονίαν Suidas s. h. v. Legebatur τριγένηαν. Idem sequentia excerpit s. v. λωφῆσαι.

tentes agros possedit, publica Romanorum interim praecipitata re. Nulla iam conventionibus erat vis ex lege, ex data fide, ex syngrapha, ex poenae stipulatione, aliove compacto, sed ex pecunia tantum Leoni ac Caesari destinata. Neque id vero solum apud illum ratum firmumque fuit; quin ab adversariis lucra ligurare studuit; nam utroque cliente fiduciario emuncto, tandem alterutri nullo dedecore fraudem faciebat; nihil ratus indignum hac ambiguitate fallere, quae sibi compendio foret.

15. Ita quidem Justinianus. At Theodora sic erat propenso et obfirmato ad crudelitatem animo, ut nullius vel suasionē, vel stimulo aliquando peccarit; sed quae sibi visa essent, haec procaci animo summaque contentione actitaret. Ab ea deposcere sibi reum nemo ausus est; cum neque temporis diuturnitas, neque supplicii expleta crudelitas, neque studiosae preces, neque imminētis irae caelestis terror, quicquam posset illius furorem sistere. Nemo plane vidit unquam Theodorae inuisum quempiam in antiquam cum ea gratiam ne post mortem quidem redisse. Nam extincti parentis liberi Imperatrix odium cum paterna adibant haereditate, transmittabantque ad ne-

γὰρ θυμὸς αὐτῇ κινεῖσθαι μὲν εἰς ἀνθρώπων φθορὰν ἐτοιμώτατος ἦν, ἐς δὲ τὸ λωφῆσαι ἀμήχανος. τὸ μέντοι σῶμα ἰθεράπεινε μειζόνως μὲν ἢ κατὰ τὴν χρείαν, ἐλασσόνως δὲ ἢ κατὰ τὴν αὐτῆς ἐπιθυμίαν. ταχύτατα μὲν γὰρ ἐς τὸ βαλανεῖον εἰσῆει, ὀφθαλμοὶ δὲ ἀπαλλαγῆσα καὶ καταλυσασμένη ἐς τὸ ἀκρατίζεσθαι ἐνθάνει 5
D ἐχέουσι. ἀκρατισασμένη δὲ ἡσυχίαν ἤγεν. ἀριστιῶσα μέντοι καὶ δεῖπνον αἰρουμένη ἐς πᾶσαν ἰδέαν ἐδωδίων τε καὶ ποτῶν ἤρχετο, ὕπνοι τε αὐτῆς αἰεὶ μικρότατοι ἀντελαμβάνοντο, ἡμερινοὶ μὲν ἄχρι πρώτων νυκτῶν, νυκτερινοὶ δὲ ἄχρι ἡλίου ἀνίσχοντος. εἰς πᾶσάν τε οὕτως ἀκρασίας ἐκπετωκυῖα τρίβον ἐς τόσον ἡμέρας 10
καίρου ἡπασαν διοικεῖσθαι ἡξίον τὴν Ῥωμαίων ἀρχήν. καὶ ἦν τῷ ἐπιστεῖλαιε πρᾶξιν τινα ὁ βασιλεὺς οὐκ αὐτῆς γνώμη, ἐς τοῦτο τύχης περιεστήκει τούτῳ δὴ τῷ ἀνθρώπῳ τὰ πράγματα, ὥστε οὐ πολλῷ ὕστερον τῆς τε τιμῆς παραλυθῆναι σὺν ἔρρει μεγάλῃ
P 45 καὶ ἀπολωλέναι θανάτῳ αἰσχίστῳ. τῷ μὲν Ἰουστινιανῷ ἅπαντα 15
πρᾶσσειν ῥᾷδιον ἦν, οὐχ ὅσον τῷ τῆς διανοίας ἐνκόλῳ, ἀλλ' ὅτι καὶ ἄυπνος ἐπιπλεῖστον, ὥσπερ εἴρηται, καὶ ἐπρόσοδος πάντων μάλιστα. πολλὴ γὰρ ἀνθρώποις ἐξουσία ἐγένετο, καίτοι ἀδόξοις τε καὶ ἀφανέσι παντάπασιν οὖσιν, οὐχ ὅτι ἐντυχεῖν τῷ τυράννῳ τούτῳ, ἀλλὰ καὶ κοινολογεῖσθαι καὶ ἐξ ἀπορρήτων συγγίνεσθαι. 20
παρὰ δὲ τὴν βασιλίδι οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τινὲς ὅτι μὴ χρόνῳ τε πολλῷ καὶ πόνῳ εἰσιτητὰ ἦν, ἀλλὰ προσήδρευον μὲν αἰεὶ ἅπαντες, ἀνδραποδώδῃ τινὰ προσεδρεῖαν ἐν δωματίῳ στενῷ τε καὶ πνιγρῷ

6 ἀκρατισασμένη — ἤγεν] Suidas s. v. ἀκρατίζω.

10 ἐκπετω-

κυῖα Suidas s. ἀκρασία. Legebatur ἐμπετωκυῖα.

16 ἐνκόλῳ]

εὐλόγῳ Pm.

18 πολλή Alem. P. πολλῶ A.

22 προσ-

ῆδρευον Alem. προσέδρευον AP. προσεδρεύομεν Pm.

potes: ut enim facile in hominum exitium succendebatur furore, ita nunquam deflagabant irae. Corporis curae studuit, etsi ultra necessitatem, tamen citra animi libidinem. Maturtime balneum ingressa absolutis tardissime lavationibus pergebat ad ientaculum, mox se tradebat quieti. Ad prandium, ad coenam nullam non adhibuit ciborum varietatem et copiam. Somni semper illi longissimi, ac succedanei, diurni quidem usque ad primam noctem, nocturni vero ad solem Orientem; sic vero in omnem intemperantiam prolapsa, tantulum reliqui temporis esse sibi satis putavit ad Romanum moderandum Imperium. Si cui Caesar negotium daret inconsculta Theodora, eo loci res illi deveniebat, ut mox summo cum dedecore magistratu abeunti turpissima morte pereundum foret. Rebus mature conficiendis plane natus Iustinianus erat non solum continuis vigiliis, ut diximus, sed etiam ingenii et aditus facilitate, qua tanta fuit, ut ignotis, omninoque obscuris hominibus locus esset, non illius conveniendi modo, sed in communi conserendi sermonis, et secreta libertate loquendi. At apud Augustam sero ac difficile summatibus ipsis aditus patebat, qui tanquam mancipia gregatim singulis diebus in angusto et aestuoso

τὸν ἅπαντα χρόνον. κίνδυνος γὰρ ἀπολειψθαι τῶν ἀρχόντων
 τῇ ἀνύποιστος ἦν. ἴσταντο δὲ διηγεῖς ἐπ' ἄκρων δακτύλων, B
 καθυπέρτερον ἕκαστος τῶν πέλας διατεινόμενος τὸ πρόσωπον
 ἔχειν, ὅπως αὐτὸν ἔνδοθεν ἐξιώντες εὐνοῦχοι ὀρῶεν. ἐκαλοῦντο
 5 δὲ αὐτῶν τινες μόλις τε καὶ ἡμέραις πολλαῖς ὕστερον, ἐσιόντις
 δὲ παρ' αὐτὴν ἔξιν δέει πολλῶ ὅτι τάχιστα ἀπηλλάσσοντο, προσ-
 κινήσαντες μόνον καὶ τερσοῦ ἑκατέρου ποδὸς ἄκρῳ χεῖλει ἀψά-
 μενοι. ηθέργεσθαι γὰρ ἢ αἰτεῖσθαι τι μὴ ἐκείνης ἐγκειλενομένης
 οὐδεμία παρηρησία ἐγίνετο. ἐς δουλοπρέπειαν γὰρ ἡ πολιτεία
 10 ἦλθε, δουλοδιδάσκαλον αὐτὴν ἔχουσα. οὕτω τε Ῥωμαίοις τὰ
 πράγματα διεφθέρετο, τοῦ μὲν τυράννου τῷ ἄγαν εὐθήθει δο-
 κοῦντι εἶναι, Θεοδώρας δὲ τῷ χαλεπῷ καὶ λίαν δυσκόλῳ. ἐν C
 μὲν γὰρ τῷ εὐθήθει τὸ ἀβέβαιον ἦν, ἐν δὲ τῷ δυσκόλῳ τὸ ἄπρακ-
 τον. ἐν τοῖς μὲν οὖν τῆς τε γνώμης αὐτοῖς καὶ τῆς διαίτης τὸ
 15 διαλλάσσειν ἐφαίνετο, κοινὰ δὲ ἦν αὐτοῖς ἢ τε φιλοχορηματία
 καὶ ἡ τῶν θύων ἐπιθυμία καὶ τὸ μηδενὶ ἀληθίζεσθαι. ἄμω
 γὰρ ἐπιτηδείως ἐς τὰ μάλιστα ψεύδεσθαι εἶχον, καὶ ἦν μὲν τις
 τῶν Θεοδώρα προσκεκρονκότων ἀμωρτάνειν λέγοιτό τι βραχὺ τε
 καὶ λόγου οὐδαμῇ ἄξιον, αἰτίας εὐθὺς ἀναπλάσσουσα τῷ ἀνθρώπῳ
 20 οὐδὲν προσηκούσας, ἐς μέγα τι κακοῦ τὸ πρᾶγμα ἦρεν. ἐγκλη- V 310
 μάτων τε ἠκούετο πλήθος καὶ καταλύσεως πέρι τῶν κατηκόων
 ληξίσθαι δικαστήριον ἦν, καὶ δικασταὶ ξυνελέγοντο πρὸς αὐτῆς
 ἀγχιόμενοι, οἳ δὲ ἔμελλον διαμαχέσασθαι πρὸς ἀλλήλους, ὅστις D
 ἂν αὐτῶν μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀρέσκειν τῇ ἐς τὴν γυνῶσιν ἀπανθρω-

2 ἴσταντο Alem. ἴστατο AP. 19 ἀναπλάσσουσα P. ἀναπλάσ-
 σασα A. 22 ληξίσθαι delet Alem. τῶν ὑπηκόων αὐτῇ ἰσό-
 μενον δικ. Reisk. 24 ἀρέσκειν Alem. ἀρέσκη AP.

cubiculo assidebant, ne absentes graviter periclitarentur. Adstabant vero
 summis pedibus innixi, erectis cervicibus, extante facie, ut egredientibus
 eunuchis essent conspicui. Accersebantur autem certi quidam, iique vix, et
 diebus post multis. Ad illam ingressi perpavidi statim se subducebant, eam
 venerati dumtaxat, summisque labiis utrumque pedem osculati. Nam loqui
 vel aliquid petere nemo iniussus audebat. Degeneraverat in servilem hanc
 adulationem Senatus, Theodora magistra; Romanumque Imperium deforma-
 batur, partim levitate tyranni, qua nihil firmum erat, partim difficili Theo-
 dorae protervia, quae peragendis rebus officeret. Sic illi quidem inter se
 distarunt ingenio vivendique ratione; sed aequae mens fuit utrique auri ac
 sanguinis avida, et veri nescia; nam fuerunt ambo mendaciorum artifices in-
 geniosissimi. Si quis Theodorae infestus levissimae culdae insimularetur,
 inde conflata calumnia, quae in hominem minime conveniret, exacerbatoque
 crimine uno, iam infinita alia aggerabantur, statimque iudicium de expilandis
 subditis constituebatur, ad se convocabat iudices ambitiose inter se certa-

πίᾳ τῇ βασιλίδι τὸ βούλημα ἱκανὸς γένοιτο. οὕτω τε τοῦ παρα-
 πετωκότος τὴν μὲν οὐσίαν αὐτίκα ἐς τὸ δημόσιον ἀνέγραπτον
 ἐποίει, πικρότατα δὲ αὐτὸν αἰκισαμένη, καίπερ ἴσως εὐπατρίδην
 τὸ ἀνέκαθεν ὄντα, ἢ φυγῇ ζημιούῃ ἢ θανάτῳ οὐδαμῇ ἀπηξίου,
 ἦν δέ γε τῶν αὐτῇ ἐσπονδασμένων τινὲ ἐπὶ φόνοις ἀδίκους ἢ ἐτέρῳ 5
 τῷ τῶν μεγίστων ἀδικημάτων ἁλώσαι ξυμβυῖνῃ, διασύρουσα καὶ
 χλευάζουσα τὴν τῶν κατηγόρων ὁρμὴν σιωπᾶν τὰ προσπιδύοντα
 οὗτι ἐδεικνύουσιν ἡνάγκαζεν. ἀλλὰ καὶ τῶν πραγμάτων τὰ
 σπουδαιότατα εἰς γελωτοποιίαν μεταβάλλειν, ὅταν αὐτῇ δοκῇ,
 ὥσπερ ἐν σκηνῇ καὶ θεάτρῳ ἔργον πεποιήται. καὶ ποτὲ τις τῶν 10
 πατρικίων γέρον τε καὶ χρόνον πολὺν ἐν ἀρχῇ γεγονώς, οὐπερ
 ἐγὼ τὸ ὄνομα ἐξέπιστάμενος ὥς ἤκιστα ἐπιμνήσομαι, ὥς μὴ ἀπέ-
 P 46 ρωντον τὴν ἐς αὐτὸν ὕβριν ποιήσωμαι, τῶν αὐτῇ ὑπηρετούντων
 τινὰ ὁφείλοντά οἱ χρήματα μεγάλα εἰσπράττεισθαι οὐχ οἷός τε ὦν
 ἐσῆλθε παρ' αὐτὴν, τὸν τε συμβαλόντα αἰτιασόμενος καὶ δευθι- 15
 σόμενος αὐτῇ βοηθῆσαι τὰ δίκαια. ὕπερ ἡ Θεοδώρα προμα-
 θοῦσα τοῖς εὐνούχοις ἐπέστελλεν, ἐπειδὴν ὁ πατρικίος πρὸς αὐτὴν
 ἴκοιτο, κυκλώσασθαι μὲν αὐτὸν ἅπαντας, ἐπακούειν δὲ αὐτῇ
 φθεγγομένη, ὑπειπούσα ὅ τι αὐτοὺς ἀντιφθέγγεσθαι δεῖ. ἐπὶ
 δὲ ὁ πατρικίος ἐς τὴν γυναικωνίτιν ἐσῆλθε, προσεκύνησε μὲν ὥσ- 20
 περ αὐτὴν προσκυνεῖν εἰθιστο, δεδακρυμένῳ δὲ ῥοικῶς „ὦ δέ-
 σποινα“, ἔφη, „χαλεπὸν πατρικίῳ ἀνδρὶ χρημάτων δεῖσθαι. ἂ
 B γὰρ τοῖς ἄλλοις συγγνώμην τε καὶ ἔλεον φέρει, ταῦτα ἐς ὕβριν τῷ-

1 οὕτω Reisk. τούτῳ AP. 5 τινὲ Reisk. τὴς AP. 9 ὁρ-
 μῇ) ὁργῇ Reisk. 15 συμβαλόντα Reisk. συμβάλλοντα AP.
 16 ὅπερ — προμαθοῦσα Alem. ὥπερ — προμαθοῦσα AP. 20 γυν-
 ναικωνίτιν Alem. γυναικωνίτην AP. *ibid.* ἐσῆλθε addidit Alem.

turos de sententia ad Augustae crudelitatem attemperanda. Tum vero illa
 fortunis publicatis, reum, maiorum licet clarum nobilitate, virgis crudelissime
 caesus, vel exilio, vel ultima poena damnavit. Contra si viri quibus ipsa
 studeret, aut caedis, aut nefariorum criminum manifesti deprehenderentur,
 accusatorum conatus nunc asperius, nunc facietius eludens, a causa iudicioque
 deterruit vel invitos. Quin et res gravissimas data opera ad iocos et risum
 pro Hibidine revocavit, quasi in scena ac theatro. Vir ordinis Patricii, senio
 et gesto diu magistratu gravis (cuius notum nomen reticendum mihi est, ne
 tanta eius contumelia ad memoriam veniat posteritatis aeternam) a Theo-
 dora familiari cum grave aes creditum exigere non posset, eam adiit debi-
 torem interpellaturus, illamque ut se aequo iure complecteretur rogaturus.
 Theodora re praecognita, imperat eunuchis venientem Patricium mihi est, ne
 ad unum circumstant, sibi que dicenti adiciant animum, conductumque car-
 men intercinant. Ergo Patricius cubiculum ingressus, se, ut moris erat, ad
 illius pedes abiect, ac pene lacrimabundus: *Dura*, inquit, *o domina, Pa-*
tricii conditio est, qui numaria difficultate urgetur; id enim quod aliis
veniam commiserationemque conciliat, huic ordini est indignissimae cala-

δε ξερβαίνει τῷ ἀξιώματι ἀποκεκρίσθαι. ἄλλῃ μὲν γὰρ ὁτιοῦν
 ἀπορομένην τὰ ἔσχατα πάρεστιν ἀπὸ τοῦτο εἰπόντι τοῖς χρήσταις
 ὅλῳ τοῦ ἐνθένδε εὐθὺς ἀπηλλάχθαι, πατρίκιος δὲ ἀνὴρ οὐκ
 ἔχων ὅθεν ἂν ἐκτίσῃ τοῖς χρήσταις τὰ ὀφλήματα ἱκανὸς εἴη μύ-
 5 λιστα μὲν τοῦτο ἂν εἰπεῖν ἀσχυνθείη, εἰπὼν δὲ οὐκ ἂν ποτε πείσαι
 ὡς οὐχ οἷόν τε ὄν τιπδε πενίαν τῷ τάγματι ξυνοικίζεσθαι. ἦν A 70
 δέ γε καὶ πείσῃ, τὰ πάντων αὐτῷ ἀσχιστά τε καὶ ἀνιερύτατα
 πεπονθέειν ξυμβήσεται. οὐκοῦν, ὦ δέσποινα, εἰσὶ μοι χρήσται,
 οἱ μὲν δανείσαντες τὰ σφέτερα αὐτῶν, οἱ δὲ πυρ' ἐμοῦ δεδανείσ- C
 10 μένοι. καὶ τοὺς μὲν δανείσαντας ἐνδελεχέστατα ἐγκειμένους οὐχ
 οἷός τέ εἰμι αἰδοῦ τοῦ ἀξιώματος ἀποκρούσασθαι, οἱ δὲ γε ὀφεί-
 λοντες, οὐ γὰρ πατρίκιοι τυγχάνουσιν ὄντες, εἰς σκλήψεις τινὰς
 ἀπανθρώπους χωροῦσιν. ἀντιβολῶ τὴν καὶ ἱκετεύω καὶ δέομαι
 βοηθῆσαι τέ μοι τὰ δίκαια καὶ τῶν παρόντων ἀπαλλάξαι κακῶν.“
 15 ὁ μὲν ταῦτα εἶπεν.“ ἡ δὲ γυνὴ ἀπεκρίνατο ἐμμελῶς, πατρίκιε ὁ
 δαῖνα, καὶ ὁ τῶν ἐννούχων χορὸς ὑπολαβὼν ἀντεγθέγξατο, μεγάλην
 κήλην ἔχεις. αὐτὸς δὲ τοῦ ἀνθρώπου ἱκετεύσαντος καὶ ῥησὶν τινα
 ἐμπερὶ τοῖς ἔμπροσθεν εἰρημένοις εἰπόντος κατὰ ταυτὰ πάλιν ἡ τε
 γυνὴ ἀπεκρίνατο καὶ ὁ χορὸς ἀντεγθέγξατο, ἕως ἂν ἀπειπὼν ὁ
 20 ταλαιπώρος προσεκύνησέ τε ἥπερ εἰώθει καὶ ἀπὼν ᾗχετο οἴκιθε. D
 ἐν προυστέοις δὲ τοῖς ἐπιθαλαττίοις τὸ πλεῖστον τοῦ ἔτους καὶ
 οὐκ ἥκιστα ἐν τῷ καλονομένῳ Ἡραίῳ διατριβὴν εἶχε, καὶ αὐτοῦ τῶν
 ἐπομένων ὁ πολὺς ὄμιλος κακοπαθεῖν πολλῇ εἶχετο. τῶν τε γὰρ

4 ἔχων Alem. P. ἔσχεν A. 5 πείσαι] πείσῃ AP. 6 τάγματι
 Reisk. πρᾶγματι AP. 22 Ἡραίῳ Alem. Ἡραίῳ AP. ἀρίῳ Med.
 ibid. αὐτοῦ] ἀπ' αὐτῶν Med. 23 γὰρ addidit Reisk.

mitati. Summa prematur alius indigentia; hanc ipsam aperiat debitori;
 superabit aerumnas suas haec aerumna. Patricius qui aes alienum sol-
 vendo non sit, ipsum hoc fatenti pudori esset; si vero fateatur, cui tandem
 id persuadeat? cum in nostrum ordinem inopiam cadere non posse omni-
 bus persuasissimum sit. Si denique illi fides habeatur, actum iam de il-
 lius est fama ac dignitate. Sum ego quidem, o domina, in alieno aere,
 in meo sunt alii. Ego, quod virum Patricium non deceat, haud meos fraudo
 creditores, ab iis licet gravissime premar. Quos autem habeo debitores,
 minime illi quidem Patricii, iniustas elabendi causas quaerunt. Quam-
 obrem peto supplere oro ut honesta in causa praesto esse et his malis
 eripere me velis. Haec quidem ille; cui Theodora modulata voce; PATRICI-
 AC tum chorus eunuchorum resonabat; HERNIA TUMIDA LABORAS. Sed eo
 insistente suppliciiis, et aliquid dicente in eandem sententiam, idem Theo-
 dora carmen recinebat, idemque chorus modulabatur. Tandem miser ille
 rem perlaesus, de more veneratus Theodoram se domum recepit. Anni
 maiorem partem in maritima suburbana, praesertim in Herneum secedebat
 magno servitiorum incommodo, quae numeroso comitatu illuc eam sequeban-

ἀναγκαίων ἐσπίνον καὶ θαλαττοῖς ὠμίλουν κινδύνους, ἄλλως τε καὶ χειμῶνος, ἂν οὕτω τύχοι, ἐπιπεσόντος, ἢ του κήτους ἐνταῦθα ποι ἐπισκήψαντος. ἀλλ' αὐτοὶ τὰ πάντων ἀνθρώπων κακὰ οὐδὲν πρῶγμα ὥροντο εἶναι, ὅσον ἦν γε μόνον αὐτοῖς τρυφᾶν ἐξέη. ὁποῖος δὲ Θεοδώρας τρόπος πρὸς τοὺς προσκεκρονκότας ἐφαίνεται, 5 αὐτίκα δηλώσω, ὀλίγων δηλονότι ἐπιμνησθεῖς, ὥς μὴ ἀτελεύτητα πονεῖν δόξαιμι.

- V 311 ις'. Ἡγλκα Ἀμαλασοῦνθα τῆς ἐν Γότθοις ἀπαλλαξέονσα
 P 47 διατριβῆς μεταμπίασθαι τὸν βίον ἔγνω, καὶ τὴν ἐπὶ τὸ Βυζάν-
 A 71 τιον διενόετο πορεύεσθαι, ὥσπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις 10
 ἐρρήθη, λογισαμένη ἡ Θεοδώρα ὡς εὐπατριδῆς τε ἡ γυνὴ καὶ
 βασιλῆς εἴη, καὶ ἰδεῖν μὲν εὐπρεπῆς ἄγαν, ἐπινοεῖν δὲ ὅτι ἂν βού-
 λοιτο γοργὸς μάλιστα, ὑποπτον δὲ αὐτῆς ποιησαμένη τὸ τε μεγα-
 λοπρεπὲς καὶ διαφερόντως ἀρρενωπὸν, ἅμα δὲ καὶ τὸ τοῦ ἀνδρὸς
 ἐλαφρὸν δέισασα, οὐκ ἐπὶ μικροῖς τὴν ζήλοτυπίαν ἐξήνεγκεν, ἀλλ' 15
 ἐνεδρεύειν τὴν γυναικα μέχρις ἐς θάνατον ἐν βουλῇ ἔσχεν. αὐ-
 τίκα τοίνυν ἀναπεῖθει τὸν ἄνδρα, Πέτρον μόνον αὐτὸν ἄτε πρεσ-
 βεύσοντα ἐς Ἰταλίαν πέμψαι. ἣ δὲ στελλομένη βασιλεὺς μὲν
 B ἐπέστελλεν ἅπερ μοι ἐν τοῖς ἐγκαίροις δεδιγγηται λόγοις, ἵνα δὴ 20
 μοι τῶν πεπραγμένων ἐκπύστους ποιῆσθαι τὰς ἀληθείας δέει τῆς 20
 βασιλίδος ἀδύνατα ἦν. αὐτὴ δὲ τοῦτο ἐπήγγελλε μόνον, ὅτι τά-
 χιστα τὴν γυναικα ἐξ ἀνθρώπων ἀφανιεῖν, ἐπ' ἐλπίδος ὀχεῖσθαι
 μεγάλων ἀγαθῶν, ἣν τὰ ἐπηγγελμένα ποιοίη καταστησαμένη τὸν

4 ὅσον delendum aut post τρυφᾶν inserendum ὅσον ἤθελον. REISK.
 5 ὁ Θεοδώρας Alem. id:d. τρόπος addidit Alem. ibid. κόστος
 post ἐφαίνεται inserbat Reisk. 19 ἐπέστελλεν] ἐπέτελλεν Alem.

tur, qua necessariorum penuria, qua freti, qua repente obortae tempestatis, vel etiam irrumpentis ceti periculis. Verum ii gravissima quaeque incommoda pro nihilo putarunt, dummodo liceret vacare deliciis. Ut vero erga sibi infestos Theodora se gereret paucis absolvam, ne infinitum hic mihi laborem sumam.

16. Posteaquam Amalasuntha, ut libris superioribus declaravimus, Gothorum abdicatis rebus, aliud vitae genus quaeisivit, cogitavitque Byzantium aequo cum civibus iure victura, Theodora statim occurrit foeminae illius nobile genus, regia dignitas, forma corporis singularis, acre et industrium ingenium; ob idque non dubitavit, quin sibi et ab illius virili animi maiestate, et levitate coniugis metuendum foret. Nec sane leviter hanc patefecit rivalitatem, sed insidias ac necem reginae molita, viro concitum persuasit, ut Petrum ad eam legaret in Italiam. Huic ergo Caesar proficiscenti, quae opportuno loco narravi, imperat; at Augusta (cuius metu verae tunc locus narrationi non fuit) hoc unum committit, ut Amalasunthae paret maturetque necem, magnorum iniecta spe bonorum, si iussis pareat. Ille vel dignitatis,

ἄνθρωπον. καὶ ὃς ἐν Ἰταλίᾳ γενόμενος (οὐ γὰρ εἶδεν ἄνθρώπου
 φύσεις ὀκνηρῶς ἐς ἄδικον νόον ἵεναι, ἀρχῆς τινος ἴσως ἢ χρημά-
 των ἐν ἐλπίδι κειμένων μεγάλων) οὐκ οἶδα ἦν τινα Θεοδώτῳ πα-
 ραίσεις ποιησάμενος διαχρήσασθαι τὴν Ἀμαλασοῦνθαν ἀνέπεισε. C
 5 καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἐς τε τὸ τοῦ μαγίστρου ἄξιωμα ἦλθε καὶ ἐπὶ πλεῖ-
 στον δυνάμειος καὶ μάλιστα πάντων ἐχθρῶν. τὰ μὲν οὖν κατὰ
 τὴν Ἀμαλασοῦνθαν ἐς τοῦτο ἐτελεύτα. ἦν δέ τις Ἰουστινιανῷ
 ἐπιστολογράφος Πρίσκος δνόματι, ἄγαν πονηρὸς μὲν καὶ Παφλα-
 γῶν καὶ πρέπιον τοῦ προστάτου τὸν τρόπον ἀρέσκειν, λίαν δὲ
 10 πρὸς αὐτὸν ἐννοικῶς ἔχων καὶ πρὸς αὐτοῦ τυγχάνειν τῶν ὁμοίων
 διόμενος· διὸ δὴ καὶ χρημάτων μεγάλων ὢν κύριος ὑπῆρχε οὐκ
 ἐν δίκῃ τάχιστα γέγονε. τοῦτον δὴ ἄτε ἀφραζόντ' αὐτὸν καὶ οἱ ἀν-
 τιτείνειν πειρώμενον ἢ Θεοδώρᾳ ἐς τὸν ἄνδρα διέβαλε. καὶ τὰ A 72
 μὲν πρῶτα οὐδὲν ἤνυσεν, οὐ πολλῷ δὲ ὕστερον αὐτῇ μὲν τὸν ἄν-
 15 θρωπον εἰς ναῦν ἐμβιβάσασα ὅπῃ ἐβούλετο ἔπειψε καὶ ἀποθρί-
 ξασα ἱερέα οὗτι ἐκούσιον ἠνάγκασεν εἶναι. αὐτὸς δὲ δόκησιν παρε-
 χόμενος ὅτι δὴ τῶν ποιουμένων οὐδὲν εἰδείη Πρίσκον μὲν οὐ διη- D
 ρεννῶτο ὅπῃ γῆς εἴη οὐδὲ ἐν μνήμῃ τὸ λοιπὸν εἶχεν, ἀλλὰ σιωπῇ
 ὥσπερ ληθάρῳ ἄλous καθῆστο, τὰ μέντοι χρήματα ὀλίγων οἱ
 20 ἀπολειμμένων ἐλήσατο πάντα. ὑποψίας δὲ ἐμπεσούσης αὐτῇ P 48
 εἰς τῶν οἰκετῶν ἓνα Ἀρεοβίνδον ὄνομα, βάρβαρον μὲν γένος,

3. ἐλπίδι] ἐλπίσι Pm. 5. ἀπ' Alem. P. ὑπ' AP. *ibid.* μαγίστρου
 Alem. P. μαγιστράτου A. 6. καὶ μάλιστα πάντων ἐχθρῶν]
 κατὰ πάντων καὶ μάλιστα τῶν ἐχθρῶν Reisk. 9. πρέπιον]
 σπεύδων Reisk. *ibid.* τοῦ προστάτου] τῷ προστάτῃ Alem.
 11. μεγάλων κύριος, ἀπ' ἀρχῆς πενιχρὸς ὢν, οὐκ ἐν δίκῃ Reiskius.
 18. οὐδε] Legebatur οὐτε. 19. ὀλίγων] πλὴν ὀλίγων Reisk.
 20. ἐμπεσούσης Alem. συμπεσούσης AP.

vel divitiarum spe in Italiam statim transmittit; nam ad nefarias caedes mo-
 derate venire mens humana nequit; Theodatus rationibus mihi quidem ob-
 securis in Amalasunthae caedem impellit. Exinde Petrus ad Magistri dignita-
 tem magna quidem potentia, sed odio omnium evehitur. Atque is fuit Ama-
 lasunthae rerum exitus. Erat Iustiniano ab epistolis Priscus quidam homo
 bene ac naviter improbus ex Paphlagonia, aptus ad patronum sibi ex moribus
 conciliandum, quem unice diligebat, ab illoque mutuo se diligi nequaquam
 dubitabat; quare brevi tempore praeter ius fasque ad magnas opes pervenit.
 Huius Theodora supercilio et contumaciae indignata in eum delationibus agit
 apud coniugem, ac tum certe inani conatu. Ergo non ita multo post Pris-
 cum in navim contrudit, et quo tandem libuit ablegatum detondet, invitum-
 que adigit ad sacerdotium. Iustinianus interim facti conscientia simulata, ne-
 que ubi terrarum Priscus esset curavit, neque deinceps tanquam occupatus
 veterno ullam de eo cogitationem admisit, tantum paucas quae Prisco super-
 fuerant, corradit pecunias. Insederat Theodora suspicio in Areobindum
 famulum genere barbarum, sed formosae indolis adolescentem, quem sibi

εὐπρεπῇ δὲ καὶ νεανίαν, ὅνπερ ταμίαν αὐτῇ καταστησάμενῃ ἐτέγγανεν, ἀπολέσασθαι βουλομένη τὸ ἔγκλημα, καίπερ, ὥς φασι, τοῦ ἀνθρώπου δαιμονίως ἐρῶσα, ἐν μὲν τῶν παρόντι πικρότατα αὐτὸν ἀπ' οὐδαιμῆς αἰτίας αἰχίζεσθαι ἔγνω, τὸ δὲ λοιπὸν οὐδὲν τι ἄμην' αὐτῷ ἔγνωμεν, οὐδὲ τις αὐτὸν ἄχρι νῦν εἶδεν. ἦν γάρ 5
 τι τῶν πρᾶσσομένων ἀποκρύπτεσθαι αὐτῇ βουλομένη εἶη, τοῦτο δὲ ἄρρητόν τε καὶ ἀννημόνευτον ἅπασιν ἔμεινε, καὶ οὐτε τῷ ἐπισταμένῳ ἀγγεῖλαι τῶν τινι ἀναγκαίων ἐξῆν οὐτε τῷ μιανθάνειν
 B βουλομένῳ πυνθάνεσθαι, καὶν πάνν τις περιέργος ἦν. τοιοῦτο γὰρ δέος ἐξ οὗ γηγόνυσιν ἄνθρωποι ἐκ τυράννων οὐδενὸς γέγονεν, 10
 ἐπεὶ οὐδὲ λαθεῖν τι τὸν προσκεκροκότα οἶόν τε ἦν. πλῆθος γὰρ κατασκόπων αὐτῇ τὰ λεγόμενα καὶ πρᾶσσόμενα ἦν τε τῇ ἀγορᾷ καὶ ταῖς οἰκίαις ἐπήγγελλον. ἦνίκα τοίνυν τοῦ παραπεπιτοκότου τὴν κόλασιν ἐκφέρεσθαι οὐδαμῇ ἤθελεν, ἐποίει τάδε. τὸν ἄν-
 θρωπον μετακυλεσάμενῃ, ἦν τις τῶν λογίμων ἐτέγγανεν ὦν, μόνῃ 15
 V 312 τε αὐτῇ τῶν ὑπουργούντων τινὶ παραδοῦσα μόνῳ ἐπήγγελλεν εἰς
 A 73 τὴν ἐσχατιᾷ αὐτὸν μετακομίσαι τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς. καὶ ὡς ἂν τῶν νυκτιῶν κατακεκαλυμμένον αὐτὸν καὶ δεθέντα εἰς ναῦν ἐμβιβάσας καὶ σὺν αὐτῷ γεγονώς, οὗ οἱ πρὸς τῆς γυναικὸς ἐπετέ-
 C τακτο, ἐνταῦθα παρεδίδου λυθραιώτερον τῷ ἐς ταύτην τὴν 20
 ὑπουργίαν ἱκανῶς ἔχοντι, στυλάσσειν τε ὥς ἀσφαλέστατα ἐπιστεί-
 λας τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐπειὶ μὴν φράζειν, ἕως ἄν ἢ τὸν τα-
 λαίπωρον ἢ βουσίλις οἰκτιζέται ἢ χρόνον πολὺν τῇ ἐνταῦθα κακο-
 παθείᾳ δυσθανατίσας τε καὶ καταμαρανθεὶς τελεντήσσειν, ἀπὴλ-
 λασσετο. καὶ Βυσιανὸν δὲ τινα Πράσινον, οὐκ ἀμνηστὴν ὄντα,

4. οὐδέν τι] οὐδέν τοι AP.

habuit a suppellectile. Hunc ad eluendum crimen nulla primo de causa (licet illum, ut fama est, deperiret) dire flagris excepit; demum quid actum de illo sit, neque nos, neque ad hanc diem alii norunt. Nam quod Theodora esse obscurum vellet, id ab ore ac memoria omnium ut evelleret, perterrebat rei conscios (sic ut nullus antehac tyrannus) quo neque necessariis, neque curiose flagitantibus rem aperirent. Contra nihil adversariorum fuit, quod illam latuerit, cui per compita perque domos essent qui singulorum negotia et confabulationes explorarent. Quem vero a se mulctatum nesciri cuperet, clam accersitum (si ex Patriciis esset) sola sine arbitris, uni tradebat satelliti in extremas oras Romanae ditionis deportandum; quem intempesta nocte obvelatum capite, constrictum vinculis, navigioque impositum ad imperatas exilii sedes satelles duceret, apud alterum non insolentem tantae crudelitatis ministrum, custodiis fidissimis secretissimisque clanculum concludendum, donec vel eius aerumnis Augusta commoveretur, vel diuturno squalore extrema pene in morte aegre vivens contabesceret caderetque. Basianus adolescens factione Prasinus illustri loco natus cavillo in Theodoram

αὐτῇ διαλοιδορησόμενον δι' ὀργῆς ἔσχε. διὸ δὲ ὁ Βασιανὸς (ὃν γὰρ ἀνέχοος ταύτης δὴ τῆς ὀργῆς ἐγγόνοι) ἐς τοῦ ἀρχαγγέλου τὸν νεὼν φεύγει. ἡ δὲ οἱ ἐπέστησεν αὐτίκα τὴν τῷ δήμῳ ἐγεσιῶσαν ἀρχὴν, οὐδὲν μὲντοι λοιδορίας ἐπικαλεῖν ἐπαγγέλλουσα, ὅτι δὲ παι-
 5 δευαστοίη ἐπεεργαῖσα. καὶ ἡ μὲν ἀρχὴ ἐκ τοῦ ἱεροῦ τὸν ἄνθρω-
 10 πον ἀνυστήσασα ῥιζίζετο ἀνυπόστικτῃ τῇ κολάσει, ὃ δὲ δῆμος ἄπυς ἐπὶ ἐν τοιαύταις ξυμφοραῖς εἶδε σῶμα ἐλευθέρῳν τε καὶ ἀνει-
 μένῃ ἄνωθεν διαίτῃ ἐντραφέν, ἀπήλγυσέ τε τὸ πάθος εὐθὺς καὶ
 οὐκ οἰμωγῇ ἀνέκραγον οὐράνιον ὅσον ῥῥαιοτούμενοι τὸν νεαῖον.
 10 ἡ δὲ αὐτὸν ἔτι μᾶλλον κολάσασα καὶ τὸ αἰδοῖον ἀποτεμομένη διέ-
 φθειρεν ἀνεξέλεγκτως, καὶ τὴν οὐσίαν ἐς τὸ δημόσιον ἀνεγρόματο.
 οὕτως ἦν ἡ ὀργὴ τὸ γένειον τοῦτο, οὔτε ἱερὸν ὄχνον ἐγγόνοι
 οὔτε νόμον του ἀπαγόρευσις οὔτε πύλεις ἀντιβόλῃσις ἔξελεύσθαι
 τὸν παρὰ πεπρωκότα ἱκανὴν ἐφαίνετο οὔτι, οὔτε ἄλλο αὐτῇ ἀπῆλτα
 5 τῶν ἀπῶντων οὐδέν. καὶ Λιογένειν δὲ τινα οἷα Πράσινον ὄντα
 δι' ὀργῆς ἔχουσα, ἄνδρα ἀστεῖον καὶ ποθεινὸν ἄπασί τε καὶ αὐτῇ
 τῷ βασιλεῖ, οὐδὲν τι ἔσπον γάμων ἀνδρείων ἐν σπονδῇ σπυκοφαν-
 A 74 τὴν εἶχε. δύο γοῶν ἀναπέσασα τῶν αὐτοῦ οἰκετῶν κατηγόρους τε P 49
 καὶ μάρτυρας τῷ κεκτημένῳ ἐπέστησε. τοῦ δὲ οὐ κρήβδιον ἔξε-
 20 ταζομένου καὶ λαθραιῶς, ἥπερ εἰώθει, ἀλλ' ἐν δημοσίῳ, δικαστῶν
 ῥρημένων πολλῶν τε καὶ οὐκ ἀδύξων, διὰ τὴν Λιογένους δόξαν,
 ἐπὶ οὐκ ἐδόκουν ἀκριβολογούμενοις ταῖς δικασταῖς οἱ τῶν οἰκετῶν

4. ὅτι δὲ] πλὴν ὅτι Suidas s. ἐπικαλῶ.

9. οὐράνιον ὅσον] Sui-

das s. h. v. 10. ἀποτεμομένη] ἀποτεμουμένη AP. 18. εἶχε

Pm. ἔχουσα AP. ἐσπυκοφάντει ἔχειν Reiskius

20 λαθραιῶς ὥσπερ (debebat ἥπερ) Alem. λαθραιότητι ἄπερ AP. λαθραιῶν τινί,

ἄπερ Reisk. qui δικαστηρίῳ post δικαστῶν addit.

luserat; cuius ob id in se concitatum iram intelligens in templum concedit Michaelis Archangeli. Huc statim illa Praetorem plebis immittit, inbetque non cavilli, sed infamis puerorum amoris Basianum regem agere. E templo abstractus acerbissimo supplicio a magistratu excruciator; sed populi multi- tudo, ingenui splendoris corpus, mollibus assuetum deliciis in saevissimum dari cruciamentum videns, eius interitum commiserata, pene in caelum sub- lato clamore complorans, saluum sibi deposcebat adolescentem. Mulier per- tinacius instare supplicii, pudendisque resectis, sic eum indicta causa iniu- dicatum indemnatumque peremit, ac tandem etiam fisco illius addixit bona. Scilicet cum haec foemina insaniret, nec templorum asyllum, nec legum im- perium, nec universae urbis imploratio, nec quicquam rerum omnium eripere poterat, quem ipsa perditum iret. Diogenem virum urbanum et carum tum omnibus, tum ipsi Caesari, tanquam Prasinorum partes foveret, odio prose- quebatur, in hunc etiam puerorum concubinatus crimen intendens, duos illius verbas in domini caput subornat, calumniatores iuxta ac testes. Verum cum hoc non ex consuetis illius esset clandestinis iudiciis, sed pro viri dignitate multi atque insignes in Diogenem iudices sederent in foro, et vernacularum

λόγοι ἀξιώχρεοι ἐς τὴν κρίσιν εἶναι, ἄλλως τε καὶ παιδαρίων ὄντων, Θεόδωρον ἰὼν Διογένει ἀναγκαίων τινὰ ἐν τοῖς εἰσθόσιον οἰκιδίοις καθεῖρξεν. ἔνταῦθα πολλὰς μὲν θωπείας, πολλοῖς δὲ τὸν ἄνθρωπον αἰκισμοῖς περιήλθεν. ἔπει τέ οἱ οὐδὲν προεχώρει,

B νευρὰν βοεῖαν ἐς τοῦ ἀνθρώπου τὴν κεφαλὴν ἀμφὶ τὰ ὦτα περιε- 5
λίσσαντας τὴν νευρὰν στρέφειν τε καὶ σφίγγειν ἐκέλευε. καὶ τοὺς
μὲν οἱ ὀφθαλμοὺς Θεοδώρᾳ ἐκπεπηδηκέναι τὴν οἰκίαν λιπόντας
χώρᾳ ἐπώπτευν, οὐδὲν μέντοι τῶν οὐ γεγονότων ἀπαγγέλλειν
ἔγνω. δὴ δὲ οἱ μὲν δικασταὶ ὕτε ἀμαρτυρήτου δίκης ἀπέγνω-
σαν, ἡ δὲ πόλις ἰορτήν ἀπ' αὐτοῦ πανδημεῖ ἤγεν. 10

C ἰς Ἀλλὰ τοῦτο μὲν τῇδε ἐχώρησεν. ἐρρήθη δὲ ἀρχο-
μένῳ μοι τοῦδε τοῦ λόγου καὶ ὅσα Βελισάριόν τε καὶ Φώτιον καὶ
Βούζην αὐτῇ ἐργασθεῖν. στασιῶται δὲ Βένετοι δύο Κίλικες γέ-
ρος Καλλινίκῳ τῷ Κιλικίας δευτέρᾳς ἄρχοντι σὺν Θορόβῳ πολλῶ
ἐπισιάντες χειρῶν ἀδίκων ἐπ' αὐτὸν ἤρξαν, τὸν τε αὐτοῦ ἵππο- 15
κόμον ἄρχιστὰ που ἐστῶτα καὶ ἀμύνειν τῷ κεκτημένῳ πειρώμενον
ἔκτειναν, τοῦ τε ἀρχοντος καὶ τοῦ δήμου θειωμένου πατρός. καὶ
ὁ μὲν τοὺς στασιώτας ἄλλων τε πολλῶν καὶ τοῦδε ἁλόντας τοῦ

V 313 φόνου ἐν δίκῃ ἀνείλεν, ἡ δὲ μαθοῦσα ὅτι καὶ τοὺς Βενέτους προσ-
ποιεῖται ἐνδεικνυμένη, ἔτι αὐτὸν τὴν ἀρχὴν ἔχοντα ἐν τῷ τῶν 20

A 75 φονεῶν τάμῳ ἀνεσκολόπισεν οὐδενὶ λόγῳ. βασιλεὺς δὲ κλάειν τε
καὶ ὀδύρεσθαι τὸν ἀπολωλότα σκηπτόμενος καθῆστο γρυλλίζων,
πολλὰ τε τοῖς ἐς τὴν πρᾶξιν ἐπουρηγούσιν ἀνατεινόμενος οὐδὲν

2. τῶν Alem. τὸν AP. *ibid.* Διογένει Διογένοος Pm. 5. ὦτα
Alem. ὦτα AP. *ibid.* περιελίσσαντας Alem. περιελίσσαντες AP.
8. ἀπαγγέλλειν Alem. ἀπολλάσσειν A. ἀπαλλάσσειν P. 13. αὐτῇ
Reisk. αὐτῇ AP.

testimonium etiam aetate minorum haud ad causam idoneum haberent, Theodorum quendam Diogenis familiarem in consuetas custodias condit Augustae, circumvenitque modo blanditiis, modo cruciatibus. Nam ubi vidit sibi rem non procedere, nervo bovino a fronte ad aures circumactis, illi caput astringi iubet, haud fore dubitans quin elisi oculi suis sedibus evibrarentur, ille tamen potius habuit nihil mentiri. Quare iudices causam de qua non liqueret, abiecerunt, civibus publice ob id gratulantibus.

17. Hactenus haec: nam initio narravimus quae in Belisarium, in Phottium, in Buzem haec foemina commiserit. Duo partis Venetae factiosi Cilicis Calliucum secundae Ciliciae praefectum in seditione per vim aggressi, eius agasonem astantem et vim hero defendere paratum confodiunt, ipso inspectante praefecto populoque. Hos ille et huius homicidii aliorumque permultorum convictos iure capite plectit. Id ubi rescivit Theodora, suam in Venetos propensionem confirmatura, eum adhuc in provincia ad sicariorum tumultum insontem agit in crucem. Imperator simulatis lacrimis eius causam dolere, domi apud se grunnire, multas intendere minas in caedis satellites nullo eventu; caeterum pecuniarum defuncti rapinam non abnuvit. In illa

ἴδρασε, τὰ μέντοι χρήματα τοῦ τετελετηκότος ληΐζεσθαι ὡς ἤκιστα ἀπὸ ληΐσας, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ ἁμαρτιῶν τῶν ἐς τὸ σῶμα κολλήσεις τῇ Θεοδώρα ἐπινοεῖν ἐπιμελὲς ἦν. πόρνος ἀμείλει πλέον ἢ πεντακοσίους ἀγείρασα ἐν ἀγορᾷ μέσῃ ἐς τριώβολον, ὅσον ἀπο-
5 ζῆν μισθαρονοῦσας, ἐς τε τὴν ἀντιπέρους ἡπειρον στείλασα ἐν τῷ κα- P 50
λομένῳ Μετανοίῳ μοναστηρίῳ καθέρξε τὸν βίον μεταμφέσου-
σθαι ἀναγκάζουσα. ὧν δὴ τινες ἐροῖτο τὸν αὐτὴν ἀφ' ὑψηλοῦ
νύκτωρ, ταύτῃ τε τῆς ἀκουσίᾳ μεταβολῆς ἀπηλλάσσοντο. δύο
δὲ κόραι ἐν Βεζαντίῳ ἀδελφαὶ ἦσαν, οὐκ ἐκ πατρὸς τε καὶ τριγο-
10 νίας ὑπάτων μόνον, ἀλλ' ἀνέκαθεν αἵματος τοῦ πρώτου ἐν γὰρ τῇ
συγκλήτῳ βουλῇ γεγονυῖαι. ταύταις ἤδη ἐς γάμον ἐλθούσαις
ἀπολωλότων τῶν ἀνδρῶν χήραις γεγονέναι ξυνέτισεν. αὐτίκα δὲ
ἄνδρας ἡ Θεοδώρα δύο ἀγελαίους τε καὶ βδελυροὺς ἀπολέξασα
ξυτοικεῖν αὐταῖς ἐν σπονδῇ εἶχεν, ἐπικαλοῦσα μὴ σωφρόνως βιοῦν.
15 ὅπερ ὅτι μὴ γένηται δεῖσασαι, ἐς τὸ τῆς Σοφίας ἱερὸν φέγγουσι, B
ἐς τε τὸν θεῖον λουτριῶνα ἐλθούσαι τῆς ἐνταῦθα κολυμβήθρας
ἀπὸ τοῦ εἰχοντο. ἀλλὰ τοσαύτην αὐταῖς ἀνάγκην τε καὶ κακοπάθειαν
προσετίθηκατο ἡ βουσίλισσι ὥστε αὐταῖς ἀπαλλαξιούσαις τῶν ἐν-
θένης κακῶν τὸν γάμον αὐτῶν ἀνταλλάξασθαι ἐν σπονδῇ γέγονεν.
20 οὕτως αὐτῇ ἄχραντος οὐδεὶς ἢ ἄσυχλος μεμνήσκετο χρόνος. αὐταὶ
μὲν οὖν ἀνδράσι πτωχοῖς τε καὶ ἀπεροισμένοις πολλῶν ἀπὸ τῆς
σφετέρως ἡξίας ἀκούσαι ξυνωκίσθησαν, καίπερ ἐν πατριδῶν σφίσι
πυρότων μητροτήτων. ἡ δὲ μήτηρ αὐταῖς χήραι καὶ αὐτὴ γεγο- A 76
νυῖα οὔτε ἀρομιῶσαι οὔτε ἀποκλαῦσαι τολμῶσα τὸ πάθος παρῶν

6. Addidi Μετανοίας: de quo v. annotationem Alem. 8. ταύτη
 τε Reisk. Aberat τε, 12. ἀνθρώπων] Legebatur ἀνθρώπων.

etiā cura versata est Theodora, ut prostituteſ corpora mulierculas puniret; nam ſcorta ferme quingenta, quae ſe ad tribolarem quaestum, vitamque medio in foro vulgarent, in adversam Boſpori partem, facto grege amandavit, retruſitque in monasterium, meliorem vitae rationem inire coactas. Ex his pleraeque noctu e ſublimi praecipites egerunt eſe, ac ſponte mori quam invite ſic vivere maluerunt. Duae Byzantii adoleſcentulae ſorores erant, non paterno ſolum et avito conſuſu ſplendore illuſtres, ſed perantiqua etiā maiorum gloria primariae in ſenatu nobilitatiſ. Hae poſt nuptias ſaeſ facies extinctiſ maritiſ viduae iacebant; quarum Theodora poſtea honeſtatem criminata duos, quibꝯ nuberent, ex ultima plebe homines quaerit, ac plane execrandos. Id illae veritae ad Sophianum templum convolant, in ſacrum ſe condunt lavacrum, fontemque manibꝯ prehendant; ſed tot aerumnis, tanta rerꝯ neceſſitate illaſ direxavit Auguſta, ut ſat habuerint eaſ eligere nuptiaſ, quo e tantis malis emergerent. Sic illi nunquam inviolatum manſit aſyli iuſ. Ergo quae Patriciae nobilitatiſ procoſ haberent, traduntur invitae maritiſ egentibuſ, abiectiſ, ab illarꝯ dignitate longe alieniſ. Parens et ipſa vidua lacrimis et moerore compreſſiſ ſponſalibuſ intererat. Denique

τῇ ἐγγύῃ. ὕστερον δὲ ἀποσειομένη ἡ Θεοδώρα τὸ μίasma, δη-
 C μοςίαις αὐτὰς παρηγορησαι ξυμφοραῖς ἔγνω. ἄρχοντα γὰρ ἐκά-
 τερον κατεστήσαντο. καὶ ταῖς μὲν κόραις πυραυρυχή οὐδ' ὥς γέ-
 γονε, πάθῃ δὲ ἀνίκηστα καὶ ἀνύποιστα τοῖς ὑπηκόοις σχεδὸν ἄπυσι
 πρὸς τῶν ἀνδρῶν τοῦτων ξυνηνέχθη παθεῖν, ἅπερ μοι ἐν τοῖς 5
 ἔμπροσθεν λόγοις λελέξεται. Θεοδώρα γὰρ οὔτε ἀρχῆς οὔτε πο-
 λιτείας ἀξίωσις οὔτε τι ἄλλο ἐπιμελὲς ἦν, εἰ τὸ βούλημα περανεῖ-
 ται μόνον. ἐτύγχανε δὲ ὑπὸ του κυήσασα τῶν ἐρασιτῶν, ἡνίκα
 ἔτι ἐπὶ σκηρῆς ἦν, τοῦ δὲ κακοῦ ὧπὲ τοῦ καιροῦ αἰσθομένη πάντα
 μὲν ἐς τὸ ἀμβλύσκειν, ὥσπερ εἰώθει, ἐποίει, ἄωρον δὲ ἀποκτιν- 10
 νῦναι τὸ βρέφος οὐδεμιᾷ μηχανῇ εἶχεν, ἐπεὶ οὐ πολλῶ ἀπὸ τῆς ἐλπιτο
 τὸ ἀνθρωποειδὲς γένος γεγονέναι. διὸ δὴ ἐλεῖ οὐδὲν προχῶρε,
 τῆς πείρας ἀγεμένη τίττειν ἡνάγκαστο. ὄρων δὲ αὐτὴν ὁ τοῦ
 D τεχθέντος πατρὸς ἀπορουμένην τε καὶ ἀσχάλλουσαν, ὅτι μήτηρ
 γενομένη τῷ σώματι ὁμοίως ἐργάζεσθαι οὐκέτι δυνατὴ εἶη, ἐπεὶ 15
 καὶ ἀληθῶς δὴ ὑπῆσθαιτο ὥς διαχρήσεται τὸ παιδίον, ἀνελετό τε
 καὶ Ἰωάννην ἐπονομάσας, ἐπεὶ ἄρσεν ἦν, ἐς τὴν Ἀραβίαν ἐς ἡνπερ
 ὠρμητο ἀπαιὼν ὄχρειτο. ἐπεὶ δὲ αὐτὸς μὲν τελευτῶν ἔμελλεν, Ἰωάν-
 νης τε ἤδη μειράκιον ἦν, τὸν πάντα λόγον αὐτῷ ἀμφὶ τῇ μητρὶ
 ὁ πατὴρ ἔγραψε, καὶ ὅς πάντα ἐπὶ τῷ πατρὶ τὰ νόμιμα ποιήσας 20
 ἐξ ἀνθρώπων ἀφανισθέντι, χρόνῳ τινὶ ἔσπερον ἐς Βυζάντιον ἦλθε
 καὶ τοῖς περὶ τὴν μητέρα τὰς εἰσόδους αἰὶ ποιουμένοις τὸ προῤῃμα
 ἀγγέλλει. οἱ δὲ οὐδὲν ἀπὸ τοῦ ἀνθρωπείου τρόπου αὐτὴν λογιέ-

P 51 σθαι ὑποτοπήσαντες ἐπαγγέλλανσι τῇ μητρὶ ὅτι δὴ αὐτῆς Ἰωάν-

9. πάντα μὲν ὥσπερ ἀμβλύσκειν εἰώθει A. Recte Alem. P. πάντα
 μὲν οἷσπερ ἀμβλύσκειν εἰώθει Reisk. 12. τοῦ ἀνθρωποειδὲς
 σκῆρος Reisk. 16. ἀληθῶς Reisk, ἀληθῇ AP. 18. τε
 post Ἰωάννης addidit Reisk. 22. παρὰ] περὶ Med.

suum Theodora facinus detestata, adolescentulas publicis damnis solandas curavit, aucto dignitatibus utroque marito. Verum hoc illis nullum fuit so-
 latium, cum in subditos ii, ut paulo post edisseram, non ferenda crudelitate
 se gesserint; neque enim Theodora magistratum, vel reipublicae, vel al-
 terius muneris dignitatem pensi habebat, dum animum expleret suum. Cum
 adhuc in scena versaretur, fuit ex amico gravida, idque sero ac tum sensit,
 cum omnia frustra tentabat, ut partum (sicut illi mos erat) immaturum ene-
 ctumque abigeret, qui ad humanam formam non multum deerat; quare de-
 serit artes quae nihil proficerent, parere iam coacta. Ut vero marito subo-
 luit aegro illam animo esse, et indignari, quod interim foeta meretricio cor-
 poris quaestus prohiberetur, ille sololi vehementer a matre timens interitum,
 prolem, quam marem suscepit, atque Ioannem vocovit, in Arabiam quo iam
 cogitabat, secum abducit. Is iamiam moriturus filio tum adulto totam aperit
 de matre rem. Ille iustis paterno funeri persolutis, certo post tempore By-
 zantium venit; et famulis qui aditum ad matrem darent, rem narrat. Hi rati
 nihil inhumani parentem molituram, adesse Ioannem filium nunciant. Verita

ης ὁ υἱὸς ἦκοι. δέλουσα δὲ γυνή μὴ ἐς τὸν ἄνδρα ἔκλυτος ὁ A 77
 λόγος γένηται, τὸν παῖδά οἱ ἐς ὕψιν ἐκέλευεν ἦκειν. ἐπεὶ τε εἶδε
 πυρρηνόμενον, τῶν οἰκείων τινὶ ἐνεχείρισεν, ὥπερ αἱ τὰ τοιαῦτα
 ἐπιστέλλειν εἰώθει. καὶ τρόπον μὲν ὅτι ὁ ταλαίπωρος ἐξ ἀνθρώ-
 5 πων ἡγάρνισται οὐκ ἔχω εἰπεῖν, οὐδείς δὲ αὐτὸν ἄχρι δεῦρο ἰδεῖν
 οὐδὲ ἀπογενομένης τῆς βασιλίδος ἔσχεν. τότε καὶ ταῖς γυναῖξι
 σκεδόν τι ἀπάσαις τὸν τρόπον διαφθάρθαι ξυνέβη. ἐξήμαρτον
 γὰρ ἐς τοὺς ἄνδρας ἐξουσίᾳ τῇ πάσῃ, οὐ φέροντος αὐταῖς κίνδυνόν
 τινα ἢ βλάβην τοῦ ἔργου, ἐπεὶ καὶ ὅσαι μοιχείας ἄλοῦεν, αὐταὶ V 314
 10 μὲν κυκῶν ἀπαυθεῖς ἔμενον, παρὰ δὲ τὴν βασιλίδι αὐτίκα ἰοῦσαι,
 ἀντίστροφοί τε γινόμεναι καὶ δίκην οὐ γεγονότων ἐγκλημάτων ἀντι-
 λαχοῦσαι τοὺς ἄνδρας ὑπῆγον. περιῆν τε αὐτοῖς ἀνεξέλεγκτοις B
 οὖσι τὴν μὲν προῖκα ἐν διπλασίῳ ἀποτινύναι, μεμιστοιγμένοις δὲ
 ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον ἐς τὸ δεσμοτήριον ἀπαχθῆναι, καὶ αὐ πάλιν
 15 τὰς μοιχευτρίδας ἐπιδεῖν, κεκομψευμένας τε καὶ πρὸς τῶν μοιχῶν
 ἁδέεστερον λαγνεομένας. τῶν δὲ μοιχῶν πολλοὶ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ
 ἔργου καὶ τιμῆς ἔνχον. διόπερ οἱ πλεῖστοι τὸ λοιπὸν πάσχοντες
 πρὸς τῶν γυναικῶν ἀνόσια ἔργα ὁμιλέεσθαι ἀμασιγῶτοι σιωπῇ
 ἔμενον, τὴν πυρρησίαν αὐταῖς τῷ μὴ πεφωρᾶσθαι δοκεῖν ἐνδιδόν-
 20 τες. αὕτη ἅπαντα πρὸς τὴν αὐτογνωμονοῦσα τὰ ἐν τῇ πολι-
 τείᾳ ἦξιόν. τὰς τε γὰρ ἀρχὰς καὶ ἱερουσύνας ἐχειροτόνει, ἐκεῖνο
 μόνον διερευνημένη καὶ στυλασσομένη ἐνδελεχέσταται, μὴ καλὸς C
 καγαθὸς τις ὁ τὸ ἀξίωμα μετιὼν εἴη, καὶ οὐκ οἷός τέ οἱ ἐσόμενος
 ἐς τὰ ἐπαγγελλόμενα ὑπονοήσιν. καὶ τοὺς γάμους ἅπαντας τῇ

4. ἐπιστέλλειν Alem. ἐπέχειν AP.

9. αὐταὶ μὲν Reisk. αὐταὶ

AP, omisso μέν.

20. αὕτη] ταύτη Reisk., nisi aliquid exciderit.

23. καγαθὸς Reisk.

ἢ ἀγαθὸς AP.

24. ἅπαντας αὕτη ὁθνεῖα

τινὶ ἐξουσίᾳ Reisk. ἅπαντας τῇ οἰκείᾳ ἐξουσίᾳ εἰ Alem.

foemina ne id fama coniux acciperet, in conspectum ingredi filium iubet, et
 coram exceptum ex domesticis cuidam talium scilicet negotiorum praefecto,
 in manus tradit. Verum quo miser ille casu sit interceptus, compertum non
 est: certe nemo extincta iam Augusta, illum denique vidit. Hac tempestate
 omnium fere mulierum mores corrupti; quae per summam licentiam impuno
 peccabant in maritos, et in crimen adulterii vocatae dimittebantur inultae;
 adita statim imperatrice, ac reddito iterum de eadem causa plane contra-
 rio iudicio, criminum immunes pronunciabantur; maritis qui probationes non
 implessent, in crimen adductis, duplicique poena dotem solventibus, multis
 vapulantibus, in carcere squalentibus ac vinculis, et rursus inspectantibus
 calamistratas adulteras libere a corruptoribus constuprari, qui etiam dignita-
 tes mercedem sceleris consequerentur. Quamobrem plerique ne flagitioses
 fierent, impiam coniugum libidinem ultro dissimularunt, quin etiam illis, ne
 quando manifesto deprehenderentur, omnem fecerunt opportunitatem. Rem-
 publicam pro arbitratu moderari sic Theodora contendit, ut ipsa magistratus
 et sacerdotes crearet; id etiam atque etiam satagens, ne vir quisquam pro-

- A 78 *Θεία ἔξουσία τινὲ διωκεῖτο, τότε γαρμῆν πρῶτον οὐδεμίαν ἄνθρωποι ἐγγύην ἐκουσίαν πεποιήνται. γυνὴ ἐκάστῳ ἔξαπινάμιος ἐρίνετο, οὐχ ὅτι δὴ αὐτὸν ἤρεσκειν, ὅπερ καὶ τοῖς βαρβάροις εἰώθει, ἀλλ' ὅτι βουλομένη τῇ Θεοδώρᾳ εἴη. ὅπερ αὖ καὶ ταῖς γαμουμέναις ἀνάπαλιν ξυνέβαινε πάσχειν, ἀνδράσι ξυνιέναι οὐδαμῇ ἐθελούσιναι 5 ἡναγκάζοντο. πολλάκις δὲ καὶ τὴν νύμφην ἐκ τῆς πασιτάδος ἀποβιβάσασα λόγῳ οὐδενὶ ἀνιμέναιον τὸν νυμφίον ἀφῆκε, τοῦτο μύ-*
- D *ρον ξὺν ἀχροχολίᾳ εἰποῦσα, ὅτι δὴ αὐτὴν ἀπαρέσκει. ὅπερ ἄλλους τε πολλοὺς ἔδρασε καὶ Λεόντιον, ὅπερ ῥαιγερενδάρσιος ἦν τὴν τιμὴν, καὶ Σατορνίνον, Ἑρμογένους τοῦ μεγίστρου ἀπογεγο- 10 νότος ἐπὶ μνηστῆ. τούτῳ γὰρ τῷ Σατορνίνῳ ἦν τις ἀνεψιυῆ παρθένος μνηστῆ, ἑλευθέριος καὶ κοσμία, ἥνπερ οἱ Κύριλλος ὁ πατὴρ κατηγγύησεν Ἑρμογένους τοῦ βίου ἤδη ἀπυλνθέντος. πεπηγνίς τε αὐτοῖς τῆς πασιτάδος τὸν νυμφίον καθείρξεν, ὃς ἐς τὴν ἐτέραν πασιτάδα ἤχθη, ἔγρημέ τε κωκύν καὶ οἰμώζων ὅσον 15 τὴν Χρυσομαλλοῦς παῖδα, Χρυσομαλλῶ δὲ αὕτη πάλοι μὲν ὀρχηστρίς ἐγεγόνει καὶ αὐθις ἑταῖρα, τότε δὲ ξὺν ἐτέρᾳ Χρυσο-*
- P 52 *μαλλοῖ καὶ Ἰνδαροῖ ἐν πυλατίῳ δίαίταν εἶχεν. ἀντὶ γὰρ τοῦ γαλλοῦ καὶ τῆς ἐν Θεάτρῳ διατριβῆς τῇδε διωκοῦντο τὰ πράγματα. ξυγκαταδαρθὼν δὲ ὁ Σατορνίνος τῇ νύμφῃ καὶ διαπεπαρθενεμέν- 20 νην εὐρών ἐς τινα τῶν ἐπιτηδείων ἐξήνεγκεν ὅτι δὴ οὐκ ἄτρητον γήμει. ὅπερ ἐπεὶ ἐς Θεοδώραν ἦλθε, τοὺς ὑπηρέτας ἐκέλευεν,*

1. τότε πρὸ τοῦ γαρμῆν οὐδεμίαν Alem. 3. αὐτὸν Alem. P. ἐς αὐτὸν A. 10. τὸν Ἑρμογένους AP. τὸν delet Alem. *ibid.* ἀπογεγονότος Alem. γεγονότος AP. 15. ὅσον] μέγιστον addit Reisk. 17. ἑταῖρα Alem. ἐτέρα AP. *ibid.* ἐτέρα Reisk. ἑταῖρα AP. 19. τῇδε Alem. P. τῇ A. τῇ Θεοδώρᾳ Reisk. 20. ξυγκαταδαρθὼν AP. 22. γήμει] γήμοι AP.

bus ac integer dignitates obtineret, qui parere sibi nolle. Connubiale ius totum penes se esse voluit; nullus ante nuptias sponsus voluntarius; subito cuique coniux haec erat, non quae (ut vel barbaris usu venit) cuique place-ret, sed quae Theodora. Haec et puellis erat subeunda fortuna, ut in ma-trimonium invitae viros acciperent. Saepe per vim sponsa et thalamo ab-stracta, matrimonio sponsum exturbavit; se lubente id fieri irate negans. Hac iniuria et alios complures affecit et Leontium referendarium, et Sa-turninum, extincto statim a sponsalibus Hermogene officiorum magister. Nam erat Saturnino abneptis virgo nubilis, libera, honestaque, quam defuncto Hermogene Cyrillus ei pater desponderat. Ergo post adornatum illis thala-mum sponsum Theodora coniicit in vincula, qui demum cadentibus ad quere-las lacrimis trahitur in nuptias filiae Chrysomallae, quae primum saltatrix, deinde prostibula fuit. Nam erat hoc tempore Theodora familiaris in Regia consuetudo cum Chrysomalla et Indara, quae pro veretro ac theatri exerci-citio ibi repubblicam tractarent. Caeterum Saturninus sponsae ut concu-buit atque corruptam invenit, illud apud amicum extulit, puellam duxisse se haud imperviam. Quod ut accepit Theodora, servitiis imperat ut subla-

ἄτε ἀποσεμνυνόμενον καὶ ὀρκωθέντα οὐδὲν αὐτῷ προσῆκον, με-
 τώρον αἶρειν, οἷα τὰ ἐς γουμιματιστοῦ φοιτῶντα παιδία, ξαι-
 ρουσαῖ τε κατὰ τῶν νώτων πολλὰς ἀπεῖπεν αὐτῷ μὴ φλυαρίῳ εἶναι.
 οἷα μέντοι καὶ Ἰωάννην τὸν Καππαδόκην ἐργάσατο ἐν τοῖς ἔμ- A 79
 5 προσθεν λόγοις ἐρρήθη, ἅπερ αὐτῇ διαπέπρακται τῷ ἀνθρώπῳ B
 χαλεπανούσῃ, οὐχ ὑπὲρ ὧν ἐς τὴν πολιτείαν ἡμάρτανε (τεκμηρίον
 δὲ τῶν γὰρ ὕστερον δεινότερα ἐς τοὺς ἐπὶ τοὺς ἐργασασμένων οὐ-
 δένα τοῦτο πεποήται), ἀλλ' ὅτι τὰ τε ἄλλα τῇ γυναικὶ καταντι-
 κρὺ ἐτόλμα εἶναι καὶ αὐτὴν ἐς τὸν βυσυλῆα διέβυλλεν, ὥστε αὐ-
 10 τῇ καὶ τὸν ἄνδρα ἐκπεπολεμῶσθαι παρ' ὀλίγον ἐλθεῖν. τῶν γὰρ
 αἰτιῶν, ὅπερ ἐπέειπον, ἐνταῦθά μοι μάλιστα τὰς ἀληθεστάτας
 ἀναγκαῖον εἰπεῖν. ἦν γὰρ τε αὐτὸν ἐπ' Αἰγύπτου καθέειρε πεπον-
 θότα ὅσα μοι ἀμφ' αὐτῷ προδεδήλωται, οὐδ' ὥς τινα ἐλαβε
 τῆς τοῦ ἀνθρώπου κολάσεως κόρον, ἀλλὰ ψευδομαρτυροῦς ἐπ' C
 15 ἐκείνῳ διερευνημένη οὐδέποτε ἀνίει. τέτρασι δὲ ἐνιαυτοῖς ὕστε-
 ρον Πρασίονους ἐρέσθαι δύο τῶν ἐν Κυζίκῳ στασιωτῶν ἴσχυσεν,
 ὅπερ τῶν τῷ ἐπισκόπῳ ἐπαναστάντων ἐλέγοντο εἶναι. καὶ αὐ-
 τοὺς θωπεύεις τε καὶ λόγοις καὶ ἀπειλαῖς κατορρωδίσους καὶ ταῖς
 ἐλπίσιν ἐπαρθεῖς τὸ μῖσος τοῦ θρόνου ἐς τὸν Ἰωάννην ἀνῆγεγεν.
 20 ὁ δὲ δὴ ξείρος τῆς ἀληθείας ἀπεναντίας ἐλθεῖν οὐδαμῇ ἔγνω, καί-
 περ οὕτως ἐκ τῆς βασάνου καταταθείς, ὥστε ὅτι δὴ καὶ τεθνήξε-
 ται αὐτίκα μᾶλα ἐπίδοξος ἦν. διὸ δὴ τὸν μὲν Ἰωάννην τοῦτω D
 δὴ τῷ παραπεισμάτι διαχρήσασθαι οὐδεμιᾷ μηχανῇ ἔσχε, τοῖν V 315

1. ὀρκωθέντα]?

Maltretus. οὐδὲν AP.

15. ἀνίει] ἀνίη AP.

3. ἀπεῖπεν] ἐπέειπεν Alem.

ibid. τῇ Reisk. τῇ τε Alem. P. τὰ τε A.

18. Lacunam post ἀπειλαῖς indicavit Alem.

tum (cen pueros in ludo litterario) Saturninum temerarium iactatorem et per-
 iorum caedorent. Multisque dorso plagis vapulantem ipsa monebat ut lin-
 guam garrulam cohiberet. Quo supplicio Ioannem Cappadocem affecerit,
 libris aliis diximus, haud vindicans ab eo in rempublicam commissa, quae
 sane gravius alii deinde patrarint impune, sed privatas iniurias persequens.
 Nam minime veritus est Ioannes Augustae refragari, et delatione adversus
 eam uti aliquando apud Caesarem, quem prope fuit, ut in illam concitaret.
 Illic, ut dixi, verissimae rerum causae memorandae mihi sunt. Tum vero in
 Aegyptum, ut narravi, hunc male multatum amandavit; nec tamen vexan-
 di hominis modum aliquando fecit, quae nunquam desisteret a falsis in eum
 restibus quaerendis. Nam quarto post anno ex Cyzici seditiosis duos nacta
 Prasinos, qui ex iis esse dicerentur, qui antistitem per vim aggressi fuissent:
 his praemia modo, modo formidinem ostentabat; quorum alter minis territus,
 et spe illectus Ioanni parricidium ascripsit, alter tantam rem mentiri noluit,
 etsi ita acceptus supplicio, ut eo statim periturus crederetur. Quare neque
 his artibus Ioanni creare potuit exitium. At tamen dextris utrumque adoles-

δὲ ρεανίαιν τούτοις χεῖρας τὰς δεξιὰς ἔτεμε, τοῦ μὲν ὅτι ψευδο-
μαρτυρεῖν οὐδαμῇ ἤθελε, τοῦ δὲ ὅπως μὴ ἐπιμανῆς ἢ ἐπιβουλή
ἐς τὸ πᾶν γένηται. τούτων δὲ οὕτως ἐν τῷ δημοσίῳ προασσομέ-
νων τῆς ἀγορᾶς, ἐποιεῖτο τῶν προασσομένων μηδένα τὸ πυράειν
ῥυεῖναι. 5

- P 53 *ιή.* Ὅτι δὲ οὐκ ἄνθρωπος, ἀλλὰ δαίμων τις, ὥσπερ εἶρη-
A 80 *ται,* ἀνθρωπόμορφος ἦν, τεκμηριώσασαιτο ἂν τις τῷ μεγέθει σιαθ-
μώμενος ὢν εἰς τοὺς ἀνθρώπους κακῶν ἔδρασεν. ἐν γὰρ τῷ
ἐπερβύλλοντι τῶν πεπραγμένων καὶ ἡ τοῦ δεδρακότος δύναμις εὐ-
δηλος γίνεται. τὸ μὲν οὖν μέτρον ἐς τὸ ἀκριβὲς τῶν ὑπ' αὐτοῦ 10
ἀγγηγμένων εἰπεῖν οὐκ ἂν ποτὲ μοι δοκεῖ τῶν πάντων τινὶ ἢ τῷ
Θεῷ δευταῖα εἶναι. Θᾶσσον γάρ τις, οἶμαι, τὴν πᾶσαν ψάμμον
B ἔξαριθμώσειεν ἢ ὅσους βασιλεὺς οὗτος ἀνῆρχε. τὴν δὲ χώραν
ἐπιπλεῖστον διαριθμούμενος, ἦν περ ἔρημον τῶν ἐνοικοούντων ἕμι-
πέπτωκεν εἶναι, μυριάδας μυριάδων μυρίας φημί ἀπολώλεκεναι. 15
Λιβύην μὲν γὰρ ἐς τοσοῦτον διήκουσαν μέτρον οὕτω ἀπολώλεκεν
ὥστε ὁδὸν ἰόντι πολλὴν ἀνδρὶ ἐντεχεῖν χαλεπὸν τε καὶ λόγον ἄξιον
εἶναι. καίτοι Βανδύλον μὲν τῶν ὅπλα ἀναιρομένων ἐνταῦθα μυ-
ριάδες ὅκτις ἐντεχάνον οὔσαι, γυναικῶν δὲ καὶ παιδαρίων καὶ Θε-
ραπόντων αὐτῶν τίς ἂν ἐκλάσειε μέτρον; Λιβύων δὲ τῶν ἐν ταῖς 20
C πόλεσιν ὄχλημένων τὰ πρότερον καὶ γῆν γεωργοῦντων ἐργασίαν τε
τὴν κατὰ θάλασσαν ἐργαζομένων, ὅπερ μοι αὐτίσπη ἐπιπλεῖστον

4. ἐποιεῖτο] σπονδῇν ἐποιεῖτο Alem. 6. δὲ Suidas s. v. τεκμη-
ριον. δὴ AP. 9. εὐδηλος Suidas. ἔνδηλος AP. 11. εἰπεῖν
addidit Alem. *ibid.* δοκεῖ] δοκῇ AP. *ibid.* ἢ] εἰ μὴ Reisk.
12. εἶμαι Alem. P. εἶη A. 15. ἀπολωλέναι Suidas s. v. Θᾶσσον.
16. ἀπολώλεκεν Reisk. ἀπόλωλεν AP. 18. ἀναιρομένων Alem.
ἀργυρουμένων AP. 20. τίς ἂν Reisk. τίσιν A. τίς Alem. P.

centem truncavit; hunc, quod sceleratum dicere testimonium renuerit; illum, ne prorsus paterent insidiae: scilicet clam esse alios curabat quae publice gererentur in foro.

18. Quod vero non homo, sed sub humana specie furia visus sit Iustinianus, documento esse possunt ingentia quibus affecit homines mala, quippe cum ex atrocitate facinororum auctoris virium immanitas palam fiat. Sane profligatorum a Iustiniano gentium absolutam rationem ac numerum nemo omnium secundum deum habeat, sed arenam citius ad calculum reducat. Ego certe universas animo regiones complectens, quas habitatoribus ille desolatum ivit, dico ab stirpe periisse hominum ducenties decies centena millia. Nam quae longe lateque patet, Africam sic devastavit, ut difficile sit, immo dictu mirabile post multorum ibi dierum viam obvium habere quemquam. Ex Vandalis enim, qui arma tractarent, ad centum sexaginta millia hic degebant; puerorum vero, mulierum ac servitorum quis numerum dicat? quis Africanorum veterum indigenarum, qui urbes, qui agros colerent, qui mari-

γεγονέναι τετύχηκε, πῶς ἂν τις τὸ πλήθος διακριθεῖσθαι τῶν πάντων ἀνθρώπων ἱκανὸς εἴη; τούτων δὲ πολλῶν ἔτι πλείους Μαν-
 ροῖσιν ἦσαν ἐνταῦθα, οἷς δὴ ἅπασιν ζύν τε γυναιξὶ καὶ γόνῳ
 διαφάρθαι ξυνέβη. πολλοὺς δὲ αὖ καὶ Ῥωμαίων στρατιωτῶν
 5 καὶ τῶν αὐτοῖς ἐκ Βυζαντίου ἐπισπομένων ἢ γῇ ἔκρηπεν. ὥστε
 αἱ τις μυριάδας ἀνθρώπων ἐν τε Λιβύῃ πεντακοσίας ἰσχυρίζεται
 ἀποκωλέναι, οὐκ ἂν ποτε τῷ πράγματι, οἶμαι, διαρκῶς εἴποι. D
 αἴτιον δὲ ὅτι Βανδύλων εὐθὺς ἡσσημένων οὐχ ὅπως κρατύνοιτο
 τὴν τῆς χώρας ἐπικρατίειν ἐπιμελὲς οἱ ἐγίνετο, οὐδ' ὅπως οἱ ἢ
 10 τῶν ἀγαθῶν ἡγεμονία ἐν τῷ ἀσφαλεῖ εὐνοίᾳ τῶν κατοικούντων εἴη
 προεῖνόςτην, ἀλλὰ Βελισάριον αὐτίκα μελήσει οὐδεμιᾷ μετεπέμπετο, A 81
 τετραγινίδα οἱ οὐδαμῶθεν προσήκουσαν ἐπεγκαλέσας, ὅπως τὸ
 ἐνθὲνδε διοικοῦμενος κατ' ἐξουσίαν Λιβύην καταπιὼν ὅλην ληξί-
 ται. τιμητὰς ἀμέλει τῆς γῆς ἐπεμπε καὶ φόρους ἐπετίθει πικρο-
 15 τάτους τινὰς οὐ πρότερον ὄντας. καὶ τῶν χωρίων προσεποιεῖτο,
 εἴ τι ἄριστον ἦν, καὶ Ἀρειανὸς τῶν ἐν σφίσιν αὐτοῖς μυστηρίων
 εἶχε. καὶ ταῖς στρατιωτικαῖς δυνάμεσιν ὑπερήμερος ἦν, καὶ P 54
 ἄλλως τοῖς στρατιωταῖς ἐγγόνει βαρὺς. ἐξ ὧν αἱ στάσεις γνύ-
 μιναι τετελευτήκασιν εἰς ἕλεθρον μέγαν. οὐ γὰρ μένειν ἐν τοῖς
 20 καθεστῶσι ποτε ἴσχυεν, ἀλλὰ ξυγχεῖν τε καὶ ἀναθολοῦν ἐπεγόνει
 πάντα. Ἰταλία δὲ οὐχ ἦσσαν ἢ τριπλασίᾳ Λιβύης οὕσα ἔρημος
 ἀνθρώπων πολλῶν μᾶλλον ἢ ἔτι ἐκείνη πανταχόθι γεγένηται. ὥστε
 δὴ μέγαν τῶν κἀνταῦθα ἀνηρημένων ἢ δόλῳσις ἔσται *** γὰρ

4. αὐτὸν Reisk. αὐτὴν A. αὐτοῦ Alem. P. 10. εὐνοία] τῆς εὐ-
 νοίας Alem. 17. ὑπερήμερος Alem. ὑπερήμενος AP. 22. ὥστε]
 ὄθεν? 23. Post ἔσται indicavi lacunam. ibid. ἢ δόλῳσις.
 ἔσται γὰρ (ἢ τε γὰρ Alem.) αἰτία A. δόλῳσις ἔσται, ἢ τε αἰτία P.
 τίς δόλῳσις ἔσται; ἢ γὰρ αἰτία Reisk.

timam mercaturam facerent? quorum ego infinitam vim longo tempore prae-
 seas contemplatus sum. His omnibus longe plures erant Mauritanii, qui po-
 pulatum cum uxoribus ac liberis interiere. Hic etiam pars magna exercitus
 Romani, et qui eius signa secuti sunt, exterorum occubuit. Quare haud scio
 an satis conveniat numerus si quis affirmet in Africa quinquies decies cen-
 tena hominum millia deleta. Id vero quod post debellatos Vandalos minus
 curavit Iustinianus, imperium in ea regione stabiliendum, et rem communien-
 dam firmam subsectorum benevolentia; sed Belisarium confestim, nullaue mora
 evocavit insimulatum tyrannidis, quae haud in hominem conveniret. Scilicet
 ut ipse liberius exinde omnia traheret, abactisque spoliis absumeret Africam
 universam. Nimirum censitores provinciae mittere, imperare nova, et gra-
 vissima vectigalium nomina, agrorum quidquid optimum occupare. Arianis
 suis ritibus interdicere, bellica auxilia protrahere, vexare militem, unde sedi-
 tiones excitarentur ultimo discrimine deflagaturae, certo in statu consistendi
 impotens, ad omnia miscenda ac perturbanda natus. Italia triplo licet Africa
 maior, magis tamen multo quam illa mortalibus viduata; unde et huius stra-

αἰτία τῶν ἐν Ἰταλίᾳ ξυμπεπωκότων ἤδη μοι ἔμπροσθεν δεδιήγηται.
 ἅπαντα γὰρ ὅσα ἐν Αἰβύῃ, κἀνταῦθα αὐτῷ ἡμαρτήθη. καὶ τοὺς
 B καλονμένους λογοθέτας προσεπιπέμψας ἀνεχαίτισε τε καὶ διέφθει-
 ρεν εὐθὺς ἅπαντα. κατέτεινε δὲ ἡ Γότθων ἀρχὴ πρὸ τοῦδε τοῦ
 πολέμου ἐκ Γάλλων τῆς γῆς ἄχρι τῶν Δακίας ὁρίων. οὗ δὲ πό- 5
 V 316 λιν τὸ Σίρμιον ἐστι. Γαλλίας μὲν οὖν καὶ Βενετίων γῆν τὴν πολ-
 λὴν Γερμανοὶ ἔσχον, ἐπειδὴ ἀφίκετο ἐς Ἰταλίαν ὁ Ῥωμαίων στρα-
 τός. Σίρμιον δὲ καὶ τὰ ἐκείνη πεδία Γήπαιδες κατέχουσιν, ἅπαντα
 μέντοι συλλήβδην εἰπεῖν ἀνθρώπων παντελῶς ἔρημα. τοὺς μὲν
 γὰρ ὁ πόλεμος, τοὺς δὲ νόσος τε καὶ λιμὸς διεχρήσαντο, ἃ δὲ 10
 τῷ πολέμῳ ἔπλεσθαι λέγουσιν. Ἰλλυρίους δὲ καὶ Θράκην ὕλην,
 εἴη δ' ἂν ἐκ κόλπου τοῦ Ἰονίου μέχρι ἐς τὰ Βυζαντιῶν προάστεια,
 A 82 ἐν τοῖς Ἑλλάς τε καὶ Χερρονησιῶν ἡ χώρα ἐστίν, Οὐννοὶ τε καὶ
 C Σκλαβηνοὶ καὶ Ἄνται σχεδόν τι ἀνὰ πᾶν καταθέοντες ἔτος, ἐξ οὗ
 Ἰουστινιανὸς παρέλαβε τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν, ἀνήκεστα ἔργα εἰργά- 15
 σαντο τοὺς ταῦτη ἀνθρώπους. πλέον γὰρ ἐν ἐκάστῃ ἐμβολῇ οἰμαι
 ἢ κατὰ μυριάδας εἴκοσιν εἶναι τῶν τε ἀνηρομένων καὶ ἡνδραπο-
 δισμένων ἐνταῦθα Ῥωμαίων, ὥστε τὴν Σκυθῶν ἐρημίαν ἀμείλει
 ταύτης παρταχόσε τῆς γῆς ξυμβαίνειν.

Τὰ μὲν οὖν ἐν Αἰβύῃ τε καὶ Εὐρώπῃ κατὰ τὸν πόλεμον 20
 ξυνεχθέντα τοιαῦτα ἐστι. Σαρακηνοὶ δὲ τοῖς ἐφ' ὧς Ῥωμαίους
 ἐκ τῆς Αἰγύπτου μέχρι τῶν Περσίδος ὁρίων πάντας τοῦτον τὸν

2. ἅπαντά τε AP. τε delevit Reisk. 3. προσεπιπέμψας Alem. P.
 παρσεπιπέμψας A: unde Reisk. ἢ μᾶλλον σαρακηνὸς ἐπιπέμψας.
 13. Χερρονησιῶν Alem. Legebatur Χερρόνησος τῶν. 16. ἐμβολῇ
 Alem. ἐκβολῇ AP. ἐσβολῇ Pm. 18. ὥστε addidit Reisk.

gis numerum sumere licet; nam de origine Italici belli iam supra disserui. Quae in Africa, haec et in Italia peccavit; huc etiam censoribus, quos logothetas dicunt, destinatis, omnia statim excussit corruptisque. Ante bellum Italicum Gotthorum imperium ex Gallorum agro ad usque Daciae fines, ubi civitas Sirmium est, protendebatur. Caeterum cum Romanorum copiae erant in Italia, Gallicani et Venetici agri magnam partem Germani occupabant; Sirmium vero vicinamque regionem Gepaedes habebant. Totus hic terrarum tractus prorsus est mortalibus destitutus, partim bello deletis, partim lue morbisve, quae consequi bella solent. Illyricum, Thraciamque totam, Graeciam, Chersonesum, et omnes quae a faucibus Iopli maris ad Byzantium usque suburbana interiectae regiones populique sunt, ex quo tempore rerum potitus est Iustinianus, Hunni, Sclabeni, Antae pene quotannis incursionibus crudelissime depopulati sunt. Cederem Romanorum supra ducentena millia singulis irruptionibus, quae fusa, quae in servitutem abacta; ut in his provinciis pene Seythicas solitudines videre sit.

Haec quidem in Africa et Europa hoc bello acciderunt. Porro autem Saraceni in Oriente ad Aegyptiorum ad Persarum usque fines hoc toto tempore in Romanorum urbes transgressi, adeo pertinaciter populos affixerunt,

χρόνον διηγεκῶς καταθέοντες οὕτω δὴ ἐνδεδεχέστατα κατειργά-
 σαντο, ὥστε ὀλιγανθρωπώτατα ξέμπαντα ἐγγόνει τὰ ἐκείνη χω-
 ρία, καὶ οὐ μίποτε ἀνθρώπων, οἶμαι, δυνατὰ ἔσται τὸ μέτρον τῶν D
 οὕτως ἀπολωλότων διερευνωμένῳ εὐρέσθαι. Πέρσαι τε καὶ Χοσ-
 ρόης τρις μὲν ἐμβάλλοντες ἐς τὴν ἄλλην Ῥωμαίων ἀρχὴν τὰς τε
 πόλεις καθεῖλον καὶ τοὺς ἀνθρώπους οὓς ἂν λάβοιεν ἐν τε πόλεσι
 ταῖς ἀλίσκομέναις καὶ χώρα ἐκάστη τοὺς μὲν κτείνοντες, τοὺς δὲ
 ἐν αὐτοῖς ἐπαγόμενοι, ἔρημον τὴν γῆν κατεστήσαντο τῶν ἐνοι-
 κούντων, ἥπερ αὐτοὺς ἐπισκῆψαι ξυνέπεσεν. ἔξ οὗ δὲ καὶ εἰς
 10 γῆν τὴν Κολχίδα ἐσθλάσαν, αὐτοῖς τε καὶ Λαζοῖς καὶ Ῥωμαίοις
 διαγθεῖρεσθαι μέχρι δεῦρο ξυμβαίνει. οὐ μέντοι οὐδὲ Πέρσαις
 ἢ Σαρακηνοῖς ἢ Οὐννοῖς ἢ τῷ Σκλαβηνῶν γένει ἢ τῶν ἄλλων βαρ-
 βάρων τισὶν ἀκραιφνεῖσιν ἐκ Ῥωμαίων τῆς γῆς ξυνηγέσθῃ ἀπυλ-
 λαγῆναι. ἔν τε γὰρ ταῖς ἐφόδοις καὶ πολλῶ ἔτι μᾶλλον ἐν τε πο-
 15 λιορκίαις καὶ ξυμβολαῖς ἐναντιώμασι πολλοῖς προσεπταϊκότες οὐ-
 δέν τι ἥσπον ξυνδιηγθάρησαν. οὐ γὰρ Ῥωμαῖοι μόνον, ἀλλὰ P 55
 καὶ βύρβαροι σχεδόν τι πάντες τῆς Ἰουστινιανοῦ μισαιφονίας A 83
 ἀπώναντο. ἦν μὲν γάρ τοι καὶ Χοσρόης αὐτὸς τε πονηρὸς τὸ
 ἦθος καὶ, ὥς μοι ἐν λόγοις εἴρηται τοῖς καθήκουσι, τὰς μὲν αἰτίας
 20 αὐτῷ τοῦ πολέμου ὅδε παρείχετο πάσας. οὐ γὰρ ἡξίου τοῖς και-
 ροῖς ἐναρμόζειν τὰς πράξεις, ἀλλ' ἀπὸ καιροῦ πάντα ἐιργάζετο,
 ἐν μὲν εἰρήνῃ καὶ σπονδαῖς ἑξαρτώμενος αἰὲν καὶ δολερῶ ἐπὶ τοῖς
 πύλας πολέμου αἰτίας, ἐν δὲ τῷ πολέμῳ ἀναπεπτωκὼς τε οὐδενὶ
 λόγῳ καὶ τὴν τῶν ἔργων παρασκευὴν ὀκνηρῶς ἄγαν διὰ φιλοχρη-

17. τῆς — μισαιφονίας Reisk. τῇ — μισαιφονία AP. 18. γὰρ τοι
 Reisk. γὰρ τε AP. 20. αὐτῷ Alem. P. αὐτῶν A. 22. ἑξα-
 ρτώμενος Suidas s. ἑξαρτήσας. ἑξαρτῦμενος A. ἑξαρτνόμενος P.

ut nulla sit hominum ibi frequentia; et caesorum multitudinem assequi nume-
 rando non possis. Persae atque Chosroes tertio in reliquum Romanum agrum
 signa intulerunt. Qua vero illi cumque pervasere excisis urbibus, atque in
 his extinctis ubique populis, abactis undecumque captivis regiones habitato-
 ribus desolaverunt: ex quo vero in Colchida incursionem fecere vicissim ipsi,
 Romani, Lazique, alii alias etiamnum clades accipiunt. Neque vero Persae,
 vel Saraceni, vel Hunni, vel Sclabeni, alii barbari ex agro Romano inte-
 gros exercitus domum reducere. Nam in impressionibus factis, multoque
 magis in obsidionibus praeliisque sinistro saepe Marte atque cruento et ipsis
 pugnatum est; ut non Romani modo, sed barbari quoque sanguinarium Iustiniani
 furorem experti sint. Fuit et Chosroes, ut opportuno loco dixi, vir
 malo pravoque ingenio; bellorum tamen incendia Iustinianus perpetuo exci-
 tavit. Nam in rebus agendis nunquam tempori consulere libuit, omnia intem-
 pestive acitata. Pace, induciisque manentibus; semper in finitimos bellorum
 offensiones mente mala captare; indicto bello inconsulte recidere, seros pro-

ματίαν ποιούμενος, ἀντί τε σπονδῆς τῆς περὶ ταῦτα περισκοπῶν
 μὲν τὰ μετέωρα, περιέοργος δὲ ἀμφὶ τῇ τοῦ Θεοῦ ᾠδῇ γινόμενος,
B καὶ οὐτε τὸν πόλεμον μεδιεῖς, τῷ μισητόν τις καὶ τυραννικὸς
 εἶναι, οὐτε περιεῖναι τῶν πολέμων οἷός τε ὢν, τῇ μὴ τὰ δέοντα
 ὑπὸ σμικρολογίας περιεργάζεσθαι. ταύτῃ τε αὐτοῦ βασιλεύοντος⁵
 ἡ γῆ ἑμπασα ἑμπλεως αἵματος ἀνθρωπέου ἐκ τε Ῥωμαίων καὶ
 βαρβάρων σχεδὸν τι πάντων διαρκῶς γέγονε. ταῦτα μέντοι κατὰ
 τὸν πόλεμον πανταχόθι τῆς Ῥωμαίων ἐντλήβδην εἰπεῖν ὑπὸ τοῦ-
 τον τὸν χρόνον ξυνεγέχθη γενέσθαι. τὰ δε κατὰ στάσιν ἐν τε
 Βυζαντίῳ καὶ πόλει ἐκάστῃ ξυνεγεχθέντα διαριθμούμενος οὐκ¹⁰
 ἐλάσσω ἀνθρώπων φόνον ταύτῃ ξυμβῆναι ἢ κατὰ τὸν πόλεμον
 οἶομαι. τοῦ γὰρ δικαίου καὶ τῆς ὁμοίας ἐπιστροφῆς τοῖς ἁμαρ-
 τανομένοις ὡς ἥκιστα ὄντων, ἀλλὰ κατεσπονδασμένον τῷ βασιλεῖ
 θατέρῳ τοῖν μεροῖν μάλιστα ἡσυχίαν οὐδὲ θάτεροι ἦγον, ἀλλ'
 οἱ μὲν τῷ ἐλασσοῦσθαι, οἱ δὲ τῷ θαρσεῖν εἰς ἀπώγνισιν τε καὶ¹⁵
C ἀπόνοιαν αἰετ ἐβλεπον, καὶ πῇ μὲν ἀθρόοι ἐπ' ἀλλήλους ἰόντες,
 πῇ δὲ κατ' ὀλίγους μαχόμενοι, ἢ καὶ κατ' ἄνδρα ἓνα τὰς ἐνέδρας,
 ἃν οὕτω τέχοι, ποιούμενοι ἐς δύο καὶ τριάκοντα ἐνιαυτοὺς οὐδένα
A 84 ἀνέντες καιρὸν αὐτοὶ τε εἰργάζοντο ἀλλήλους ἀνῆκιστα ἔργα καὶ
 πρὸς τῆς τῷ δήμῳ ἐγεσιώσης ἀρχῆς ὡς τὰ πολλὰ διεφθείροντο.²⁰
V 317 ἡ μέντοι τίσις τῶν ἁμαρτανομένων ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον εἰς τοὺς
 Πρασίνοους ἐγένετο. ἔτι μὲν καὶ ἡ ἐς τοὺς Σαμαρείτας καὶ τοὺς
 καλουμένους αἰρετικοὺς κόλασις φόνον ἐνέπλησε τὴν Ῥωμαίων
 ἀρχήν. ταῦτα δὲ μοι ὅσον ἐν κεφαλαίῳ εἰρησθαι ἀπομνημο-

4. πόλεμον Reisk. πολέμιον AP.

5. αὐτοῦ Reisk. Legebatur

τοῦ 22. μὴν] μὲν AP. 23 φόνον Alem. P. φόνον A. φόνον Reisk.

24. ἀπομνημονεύεσθαι AP. Correxist Alem.

pter avaritiam apparatus facere; pro quo studio animum ad sublimia traducere, dei naturam curiosius perscrutari, interim neque ab armis discedere ob crudelitatem ac tyrannidem, neque hostem debellare, a comparandis necessariis sordide abstinendo. Ita imperante Iustiniano Romanorum, atque omnium fere barbarorum cruore universus terrarum orbis abunde redundavit. Militiae quidem haec per totam fere Romanorum imperii ditionem hac tempestate contigerunt; domi vero non minores quam belli strages, si ab excitationis partibus Byzantii atque in urbibus aliis patratas enumeremus. Quippe cum in fontes non aequa esset animadversio, quod alterius partis populares magis Caesari studerent, neutri quiescerent; sed hi principis favorem dediti, illi freti, per summam vel desperationem vel dementiam periclitarentur; nunc facto agmine concurrere inter sese; nunc manipulatim congregi; nunc singulari certamine dimicare; vel si ferret occasio, ex insidiis agere; duos atque triginta totos annos nullum remittentes alii in alios saevire; ab urbis Praefecto persaepe capite puniti; licet plerumque ob maleficia in praesinos esset animadversio; nec minus ab Samaritis et haeticis petitis poenis sanguine complebatur Romanum imperium. Haec quae modo ad summam

πύσθω τανῶν, ἐπεὶ μοι ἱκανῶς ὀλίγω ἔμπροσθεν δεδιήγεται. ταῦτα μὲν κατὰ τὸν ἐν σώματι γενόμενον δαίμονα τετίχτηκε γενέ- D
σθαι ἐς πάντας ἀνθρώπους, ὥπερ τὰς αἰτίας αὐτὸς ὥτε βασιλεὺς καταστὺς ἔδωκε· ὅσα μὲντοι κατακεκοιμμένη δυνάμει καὶ θύσει
5 δαιμονίᾳ διειργάσατο ἀνθρώπους κακὰ, ἐγὼ δὲ γλώσσω. τοῦτω γὰρ Ῥωμαίων διοικουμένων τὰ πράγματα πολλὰ καὶ ἄλλα πύθη ξυνηρέχθη γενέσθαι, ἅπερ οἱ μὲν τῇ τοῦ ποτηροῦ δαίμονος τῇδε παροσίᾳ ἰσχυροῦντο καὶ μηχανῇ ξυμβῆναι, οἱ δὲ αὐτοῦ τὸ θεῖον τὰ ἔργα μισήσαν ἀποστραφέν τε ἀπὸ τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς, χώραν
10 δαίμοσι τοῖς παλαμναίοις ἐνδεδωκέναι, ταῦτα διαπράξασθαι τῇδε. Ἔδεσαν μὲν γὰρ Σκιρτὸς ἐπικλύσας ὁ ποταμὸς μυρίων δημιουργ- P 56
γὸς τοῖς ἐκείνῃ ἀνθρώποις συμφορῶν γέγονεν, ὥς μοι ἐν τοῖς ἔμ-
προσθεν λόγοις γέγραπται. Νεῖλος δὲ ἀναβὰς μὲν ἤπερ εἰώθει, χρόνοις δὲ οὐκ ἀποβὰς τοῖς καθήκουσι, τινὰ τῶν ὠκνημένων εἰρ-
15 γάσατο ἔργα, ἅπερ μοι καὶ πρότερον δεδιήγεται. Κένος δὲ Τυρσὸν περιβαλλόμενος σχεδὸν τι πᾶσαν ἡμέρας τε αὐτὴν ἐπι-
κλύσας πολλὰς οὐ πρότερον ἀπέστη ἢ ὥς αὐτὴν ἀνέχεσθαι κακὰ ἔδρασε. σεισμοὶ δὲ Ἀντιόχειάν τε καθεῖλον τὴν τῆς ἐώας πρώτην καὶ Σελεύκειαν, ἥπερ αὐτῆς ἐκ γειτόνων οἰκεῖται, καὶ τὴν ἐν Κί-
20 λίκῃ ἐπισημαστέτην Ἀνάχαρβον. ἐν αἷς τῶν ἀπολωλότων τὸ μέ-
τρον τίς ἂν διαριθμεῖσθαι δυνατός εἴη; προσθεῖη δὲ ἂν τις τὰ B
τὴν Ἰβωρα καὶ Ἀμάσειαν, ἥ πρώτη ἐν πότει ἐτέγγανεν οὖσα, Πο- A 85
λύβοτον τε τὴν ἐν Φρυγίᾳ καὶ ἣν Πισίδαί Φιλομηθὴν καλοῦσι,

2. ταῦτα] καὶ ταῦτα Reisk. 4. ὅσα Reisk. καὶ ὅσα AP. 5. τού-
του — διοικουμένων Alem. 6. ἄλλα] ἀλλόκοτα Reisk. 11. Ἔδεσ-
σαν] Ἔδεσαν AP. *ibid* Σκιρτὸς Pm. Σκυρτὸς AP. 15. ἔργα
Reisk. Legebatur ἔργα. Quo vitio non animadverso Alem. δυνά-
τους ὠκνημένους εἰργάσατο ἔργα 17. ἢ ὥς Reisk. Aberat ἢ.

revocavimus, et paulo ante fusius narravimus, hoc vel homine vel daemone imperatore, et auctore eodem mortalibus evenere. Quae veri mox dicturus sum, furiali quadam vi ac nobis obscura effecit. Nam illo summam Romanae rei moderate abunde mala contigerunt, quae alii Genio huius hominis comiti, eiusdemque violentiae adscriberent, pars dictitaret iratum mortalibus numen, Romanumque exosum imperium, perniciosiis furiis potestatem fecisse tantorum malorum. Ad urbem Edessam Scirtus gravissimis incolarum damnis exundavit. Nilus Aegyptum de more irrigans haud statim tempore recessit, colonisque causa calamitatum fuit, quas iam narraui. Aucto Cydno, Tarsus ferme tota multos dies stagnavit; nec antea flumen subedit, quam urbem illam malis ingentibus obruit. Prostratae terrae motibus sunt Antiochia urbs Orientis primaria, vicinaque Seleucia, et in Cilicia incluta Anazarbus; quarum civiumque ruinam quis referat? Praeter has Ibora, Amasia Ponti urbium nobilissima, Polybotus Phrygiae, et quae a Pisidiae populis vocatur

Λίχνηδόν τε τὴν ἐν Ἡπειρώταις καὶ Κόρινθον, αἱ δὲ πολυαν-
θρωπόταται ἐκ παλαιοῦ ἦσαν. ταύταις γὰρ ἀλαξάπασαις ὑπὸ
τοῦτον τὸν χρόνον σεισμῶν τε καταπεσεῖν καὶ τοῖς ὠκημένοις σχε-
δὸν τι πᾶσι ξυνδιολωλέναι τετύχηκεν. ἐπιγενόμενος δὲ καὶ ὁ
λοιμὸς, οὗ πρόσθεν ἐμνήσθην, τὴν ἡμίσειαν μάλιστα τῶν περι- 5
γινόμενων ἀνθρώπων ἀπήνεγκε μοῖραν. τοσούτων μὲν ἀνθρώπων
ἐγένετο θάνατος, Ἰουστινιανοῦ πρότερον Ῥωμαίοις διοικουμένον
τὴν πολιτείαν καὶ ὕστερον τὴν αὐτοκράτορα ἀρχὴν ἔχοντος.

- C 19'. Ὅπως δὲ καὶ τὰ χρήματα ἀεγίλειτο ἀπαξύπαντα ἐρῶν
ἐρχομαι, ὅψιν δνείρου ὑπειπὼν πρότερον ἦν περ κατ' ἀρχὰς τῆς 10
Ἰουστινιανοῦ βασιλείας τῶν τινι ἐπιφανῶν ἰδεῖν ξυνηρέχθη. ἔφη
γὰρ οἱ δοκεῖν ἐν τῷ δνείρῳ ἐστάναι μὲν πού ἐν Βυζαντίῳ παρὰ
τὴν τῆς θαλάσσης ῥόαν, ἣ δὲ Χαλκηδόνος καταντικρὺ ἐστίν,
ὁρᾶν δὲ τοῦτον κατὰ τὸν ἐκείνῃ πορθμὸν ἐστῶτα μέσον. καὶ
πρῶτον μέντοι τὸ ἔδωρ τῆς θαλάσσης αὐτὸν ἐκπιεῖν ὄλον, ὥστε 15
οἶσθαι τὸ λοιπὸν αὐτὸν ἐπὶ τῆς Ἡείρου ἐστάναι, οὐκέτι τοῦ
πορθμοῦ ταύτῃ ἐπιόντος, ἔπειτα ἔδωρ ἄλλο ῥύπου τε πολλοῦ
καὶ φωρυτοῦ γέμον βρύσαν ἐξ ὑπονόμων ἐκατέρωθεν ὄντων ἐν-
ταῦθα γενέσθαι, καὶ αὐτὸ μὲν τοῦτον ἐκπιεῖν ἅμα, γυμνόν τε
D αὐτοῖς ἐξεργάσασθαι τοῦ πορθμοῦ χώρον. ἡ μὲν τοῦ δνείρου ὄψις 20
ἐδήλου τοιαῦτα. Ἰουστινιανὸς δὲ οὗτος, ἥνικα οἱ ὁ θεῖος Ἰουστι-
νος τὴν βασιλείαν παρέλαβε, χρημάτων δημοσίων ἐμπλεων τὴν
πολιτείαν εὗρεν. Ἀναστάσιος γὰρ προνοητικώτατός τε ἅμα καὶ
οἰκονομητικώτατος πάντων αὐτοκρατόρων γενόμενος, δέισας ὅπερ
A 86 ἐγένετο, μή οἱ ὁ τὴν βασιλείαν ἐκδεξόμενος χρημάτων ὑποσπανίζων 25

5. λοιμὸς Alem. λιμὸς AP.

25. ὑποσπανίζων] Suidas s. h. v.

Philomida, Lychnidus in Epiro, et Corinthus, civitates ab antiquo frequen-
tissimae, hac tempestate extremo pene civium suoque interitu corruerunt.
Ingruens deinde pestis, de qua supra memoravi, dimidiam ferme reliquorum
hominum partem depasta est. Hanc hominum genus cladem accepit Iustiniano
pridem Romanis rempublicam administrante, eodemque demum imperatore.

19. Porro dicam quemadmodum omnium pecunias compilavit, memo-
rata primum specie quadam somnii, quae viro illustri loco nato sub initium
huius dominationis occurrit. Affirmabat is per quietem visum sibi fuisse ad
litus esse Bospori, qua parte in Chalcedonem pertinet, vidissetque hic Iusti-
nianum in medio extantem freto, totamque ingurgitantem maris vim, ut illa
demum exhausta, neque eo amplius influente, imae terrae insisteret. Tum
alios aquarum rivos turbidos illos atque caenosos utrinque ex cloacis eodem
confluentes, nihilominus hunc epotasse, freti alveo iterum subsidente. Haec
ille in quiete. Verum Iustinianus, cum avunculus cepit imperium, reipubli-
cae aerarium refertissimum habuit. Nam Anastasius omnium imperatorum
providendo publicae ac domesticae rei aptissimus, veritus ne (ut plane acci-
dit) successor imperii, arcta re subiectos exagitaret; antequam fato conce-

ἴσως τοὺς κατηκόους ληψήται, χρυσοῦ τοὺς θησαυροὺς ἅπαν-
 τας κατακόρως ἐμπλησάμενος, τὸν βίον ξυνμετρήσατο. οὕσπερ P 57
 ἅπαντας Ἰουστινιανὸς ὡς τάχιστα διεσπάσαστο, πῇ μὲν θαλασσίοις
 οἰκοδομίαις λόγον οὐκ ἐχούσαις, πῇ δὲ τῇ ἐς τοὺς βαρβάρους φι-
 5 λότητι, καίτοι ᾧ ἤδη ἂν τις αὐτοὺς βασιλεῖ ἐς ἄγαν ἀσώτῳ τε V 318
 ἰσομένῳ ἐτιῶν ἐκατὸν ἐπιρρέσειν. ἰσχυρίζοντο γὰρ οἱ τοῖς θησαν-
 ροῖς τε καὶ ταμείοις καὶ ἄλλοις ἅπασιν τοῖς βασιλικοῖς χρήμασιν
 ἐφεισιτώτες, Ἀναστασίῳ μὲν Ῥωμαίων ἔτη πλέον ἢ ἐπτὰ καὶ εἴκο-
 σιν ἄρξαντος διακόσια καὶ τρισχίλια χρυσοῦ κεντηνάρια ἐς τὴν
 10 βασιλείαν εἰσχομισθῆναι οὐδενὶ πόνῳ, καὶ τούτων ἁπάντων οὐδ'
 οἰοῦν ἀπολείπειν, ἀλλ' ἔτι περὶ ὧντος Ἰουστίνου πρὸς τοῦδε
 τοῦ ἀνθρώπου δεδαπανῆσθαι ἤπερ μοι ἐν τοῖς ἐμπροσθεν λόγοις
 εἴρηται. ἥπερ γὰρ αὐτὸς ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ σφετερίζεσθαι τε οὐ B
 δέον καὶ ἀναλοῦν ἴσχυσεν, οὐδ' ἂν τινα λόγον ἢ λογισμὸν ἢ μέ-
 15 τρον φανῆναι μηχανῇ τις οὐδεμία ἐστίν. ὥσπερ γὰρ τις ποταμὸς
 ἀένας ἐς ἡμέραν ἐκάστην ἐκδηιούμενος κατελήζετο τοὺς ἐπη-
 κόους, ἐπέρρει δὲ ἅπαντα τοῖς βαρβάροις εὐθὺς. πλοῦτον οὕτω
 τὸν δημόσιον εὐθὺς ἐκφορήσας ἐπὶ τοὺς κατηκόους τὸ βλέμμα
 ἤγε, πλείστοις τε αὐτίκα τὴν οὐσίας ἀγειλετο ἀρπάζων τε καὶ βια-
 20 ζόμενος οὐδενὶ λόγῳ, ἅν ἐγκλημάτων τε οὐδαμῇ γεγονότων ὑπά-
 γων τοὺς εὐδαίμονας ἐν τε Βυζαντίῳ καὶ πόλει ἐκάστη δοκοῦντας
 εἶναι, καὶ τοῖς μὲν πολυθείαν, τοῖς δὲ δόξης ἐν Χριστιανοῖς οὐκ

3. πῇ — πῇ] ποῖ — ποῖ AP.

5. αὐτοὺς Reisk. αὐτῷ A. αὐτὸ

Alem. P.

ibid. ἀσώτῳ τε] καὶ μακροβίῳ vel καὶ φιλοδαπάνῳ

addit Reisk.

7. ἄλλοις ᾧ. τοῖς] τοῖς ἄλλοις ᾧ. Alem.

10. πόνῳ

Alem. νόμῳ AP.

11. Ἰουστίνου Alem. P. Ἰουστινιανοῦ A.

14. οὐδ' ἂν τινα] οὐδ' ὄντινα Reisk.

15. φανῆναι] φάναι

aut φῆναι Reisk.

16. ἀένας] ἀέννας AP.

ibid. ἐκδηι-

οῦμενος] Verbo simplici ἐδήον τε καὶ ἐλήζετο utitur Suidas s.

ἀέννας.

deret, thesauros affatim opplevit auro, quod statim dilapidavit Iustinianus, partim marinis minime necessariis substructionibus, partim barbaris conciliandis: quam pecuniam perpetuos centum annos vel perditus nepos imperator vincere sua libidine nequivisset. Nam praefecti thesauris, aerariisque publicis affirmarunt, annis amplius septem et viginti, quibus in imperio fuit Anastasius, reposita ter centum et viginti millia auri pondo nullo labore; quorum deinde nihil reliqui fuerit, sed Iustino etiamnum superstitē, ut supra narravi, ea Iustinianum profudisse. Quantam enim pecuniam, quoad vixit, contra ius fasque rapuit, omnibusque modis traxit, vexavitque, incredibile plane memoratu est; quippe qui veluti immensa vorago omnes subiectorum fortunas perpetuo absorberet, easdemque barbaris refugio gurgite evomeret. Hac publicarum opum facta iactura, tum privatos ad praedam petivit. Multos praedivites cum Byzantii, tum alibi eorum substantiis per vim direptis, falsorum criminum reos egit, hos quidem cultus multorum deorum, illos depravatae Christianae sententiae, alios puerorum concubinatorum, nonnullos sancti-

Procopius III.

8

- δοθῆς ἄρισιν, τοῖς δὲ παιδευαστίας, ἐτέροις ἱερῶν γυναικῶν ἔρω-
 C τας, ἢ ἄλλας τινὰς οὐ θειμῆς μῆξεις, ἄλλοις στάσεως ἀγορηγῆν,
 A 87 ἢ μέρους Πρασίονου στοργῇν, ἢ ἐς αὐτὸν ὑβρίζειν, ἢ ὄνομα ὀτι-
 οῦν ἄλλο ἐπενεγκῶν, ἢ κληρονόμος αὐτόματος τοῖς τετελευτηκόσιν
 ἢ καὶ περιούσιν, ἃν οὕτω τόχοι, γενόμενος. αἱ γὰρ δὴ σεμνότα- 5
 ται τῶν πράξεων αὐτῷ τοιαῦται ἦσαν. ὅπως δὲ καὶ τὴν γενομέ-
 νην ἐπ' αὐτὸν στάσιν, ἣν νῖκα ἐκάλουν, διοικησάμενος πᾶσι κλη-
 ρονόμος τοῖς ἐκ βουλῆς εὐθὺς γέγονεν ἤδη μοι ἐναγχος δεδιήγηται,
 καὶ ὅπως τῆς στάσεως ὀλίγῳ πρότερον αὐτὸς ἰδίᾳ ἐκάστου τὴν οὐ-
 σίαν ἀγέλειτο. τοὺς δὲ βαρβύρους ἅπαντας οὐδένα ἀνιῆς καιρὸν 10
 χρήμασιν ἐδώρειτο μεγάλοις, ἐφ' οὓς τε καὶ ἐσπερίους πρὸς τε
 ἄρχον καὶ μεσημβρίαν, ἄχρι ἐς τοὺς ἐν Βρεττανίαις ὠκημένους
 D καὶ γῆς πανταχόθι τῆς οἰκουμένης, ὧν περ τὰ ἔθνη οὐδὲ ὅσον
 ἀκοῇ πρότερον εἶχομεν, ἀλλὰ πρῶτον ἰδόντες εἰτα τοῦ γένους ὄνομα
 ἐγνώμεν. αὐτοὶ τε γὰρ πυνθανόμενοι τὸ τοῦ ἀνδρὸς ἔθος ἐπ' 15
 αὐτὸν δὴ ἐκ πάσης γῆς ξιτέρου ἐς Βυζάντιον. καὶ ὅς οὐδε-
 μιᾷ ὀκνήσει, ἀλλ' ὑπερηδόμενος τῷ ἔργῳ τούτῳ, καὶ τι καὶ ἔρ-
 μαιον εἶναι οἰόμενος τὸν μὲν Ῥωμαίων ἐξαντλεῖν πλοῦτον, βαρβύ-
 ροις δὲ ἀνθρώποις ἢ ῥοθίοις τισὶ θαλαττίοις προΐεσθαι, αἱ καὶ
 ἐκάστην αὐτῶν ἔκαστον ξὺν ἀδρούς χρήμασιν ἀπεπέμπετο. ταύτῃ 20
 τε οἱ βάρβαροι ἅπαντες κύριοι τοῦ Ῥωμαίων παντάπασι γεγένη-
 ται πλούτου, ἢ τὰ χρήματα πρὸς τοῦ βασιλέως κεκομισμένοι ἢ λι-
 P 58 ζόμενοι τὴν τῶν Ῥωμαίων ἀρχὴν, ἢ τοὺς αἰχμαλώτους ἀποδιδό-
 μνοι, ἢ τὴν ἐκ χειρὶ ἀν ἀπεμπολῶντες, τὴν τε τοῦ ὀνέρου ὄψιν,

3. ὑβρίζειν] ὑβριν vel ὑβρίσιν Reisk.

9. ὀλίγῳ Alem. Legeba-

tur ουκ ὀλίγῳ.

13. τῆς οἰκουμένης τὰ ἔθνη, ἅπερ, οὐδὲ ὅσον ἀκοῇ, πρότερον εἶδομεν Reisk.

17. καὶ τι Reisk. καίτοι AP.

24. ἀπεμπολῶντες] ἀπεμπολοῦντες AP.

monialium stupri, quosdam scelerati coitus, alios seditionis, Prasinorum studii, laesae maiestatis; vel demortuis, aut etiam superstitionibus haeredem inopinatum se scripsit. Haec nempe egregiorum eius facinorum summa fuit. Ut vero senatorum omnium facultates occupavit usus victoriarum manu, quorum seditio eo excitata est imperatore, et paulo ante quam excitaretur. ut privatorum quorumque bona raptum iverit, supra memoravi. Nam barbarorum gentes, quae ad ortum et occasum pertinent, quaeve ad meridiem et septentriones; ipsos etiam Britannos, et alios ubique locorum degentes, nullo non tempore magnis largitionibus auxit: quos antehac ne fama quidem acceperamus; sed coram ante vidimus, quam gentis nomen audiremus. Hi, observato viri genio, ad eum ex toto terrarum orbe Byzantium confluere; ille vicissim promptus, hilarisque hanc amare rem, et in lucro deputare, ac tum opes exhaurire Romanas, et quidquid ex maritimis aedificiis reliqui esset. barbaris effundere, lautisque onustos magnificentissimis dimittere. Ita Romanorum acerarium totum fuit barbaris destinatum, vel largitiones accipientibus,

ἵς ἄρτι ἐμνήσθην, ἐς τοῦτο τῷ ἰδόντι ἀποκεκρίσθαι τετύχηκε.
καὶ ἄλλους μέντοι ἐπιτεχνήσασθαι τῆς τῶν κατηκόων λεηλασίας
τρόπους ἰσχυσεν, ὥπερ ἐς ὅσον δυνατὸς ἂν εἴην ἀδικα μάλα λε-
λέσονται, δι' ὧν οὐκ ἀθρόως, ἀλλὰ κατὰ βραχὺ τὰς πάντων οὐ-
515 σίας ληΐσθαι διαρκῶς ἔσχε.

κ'. Πρῶτα τῷ δήμῳ ἔπαρχον ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον ἐφί- V 319
στη, ὃς δὴ ἐμέλλε τοῖς τὰ πωλητήρια ἔχουσι πόρον ἐνιαύσιον ἐν- A 88
θίνδε διαλαγχάνων ἐς τὴν ἔξουσίαν αὐτοὺς ἐμβιβάζειν τοῦ τὰ B
ὧνια ὕπῃ βούλοιντο ἀποδίδοσθαι. καὶ περιειστῆκε τοῖς τῇδε ἀν-
10 θρώποις ὠνεῖσθαι τὰ ἐπιτήδεια, τριπλασίονα μὲν καταβαλλομένοις
τιμήματα, ὅτε δὲ ἂν διὰ ταῦτα ἐπικαλοῖεν, οὐδαμῇ ἔχουσι. μέγα
τε τὸ ἀπὸ τοῦ ἔργου βλάβος ἡγείρετο. μέρος γὰρ τῆς βασιλείας
τοῦδε φερομένης τοῦ πόρου πλουτεῖν ἀπ' αὐτοῦ ἢ τῷ πράγματι
ἐφιστῶσα ἀρχὴ ἤθελε. τὸ δε ἐνθίνδε οἱ τε τῆς ἀρχῆς ὑπηρετεῖται
15 τῆς αἰσχροῦς ταύτης ὑπουργίας ἐπειλημμένοι καὶ οἱ τὰ πωλητήρια
ἔχοντες τῆς τοῦ παρανομεῖν ἔξουσίας δραξάμενοι ἀνήκεστα ἔργα C
τοὺς τότε ὠνεῖσθαι δεομένους εἰργάζοντο, οὐχ ὅσον, ὡς εἴρηται,
πολλαπλάσια τὰ τιμήματα κομιζόμενοι, ἀλλὰ καὶ θολώσεις ἐν τοῖς
ὠνίοις μηχανώμενοι ἀμυνθήτους τινάς. ἔπειτα δὲ πολλὰ καταστι-
20 σάμενος τὰ καλούμενα μονοπώλια τὴν τε κατηκόων σωτηρίαν
ἀπειπολῆσας τοῖς τὸ ἄγος τοῦτο ἐνεργολαβεῖν ἄξιουσιν, αὐ-
τὸς μὲν τίμημα τοῦ ἔργου τούτου ἀντιφορτισάμενος ἀπ᾽ ἡλλάσ-
σειο, τοῖς δὲ αὐτῷ ξυμβεβληκόσι παρείχετο τὴν ἐργασίαν ἢ βού-

4. κατὰ addidit Alem.

6. δήμῳ. AP. οἱ delevit Maltretus.

7. ἐνιαύσιον Reisk. ἔνον Alem. ἔνον P. ἐνοῦ A. πόρον in πόρον

mutabat Maltretus. 17. οὐχ ὅσον. ὡς εἴρηται Alem. P. ουχ

ὅσον πολλὰ εἴρηται A. οὐχ ὡς (vel ὁ) πάλα εἴρηται Reisk.

vel agitantibus praedas, vel reddentibus captivos, vel inducias vendentibus,
atque ad hoc illa, de qua modo dixi, somnii species pertinuit. Excogitavit
et alia, quae (quantum queo) dicam rapinarum genera, quibus paulatim sub-
lectorum bona deciperet.

20. Plebi dedit magistratum, cuius negotium esset, venalitiis, qui of-
ficinas haberent, annuo imposito censu, potestatem facere vendendorum
quanticumque venalium. Cives uti foro cogebantur, pretio ter tanto ma-
iore; nec illis tamen copia erat, etsi ingenti damno vexatis, in alicuius caput
ea de re quaestionem habere; quod ex eo proventu pars bona rediret, cum
ad imperatorem, tum ad opes huius magistratus angendas. Nec minorem
emptoribus fraudem fecit detestanda satellitum magistratus industria, et
venalitorum impunita licentia, quibus esset potestas non solum licitationem
facere, sed etiam omnibus modis venalia adulterare. Deinde plurima insti-
tuit monopolia; iis divendita sublectorum libertate, qui implium hoc negotium
inirent: atque his imposito vectigali, rem a pactis conventis pro animi sen-
tentia administrandam permisit. Sic palam et cum aliis magistratibus atque
praefectis actitabatur, qui eo licentius clientum bona vexarunt, quo magis

- λοιπτο διοικήσασθαι. ὅπερ ἀπαρκαλύπτως ἡμαρτάνετο καὶ
ταῖς ἄλλαις ἀπάσαις ἀρχαῖς. βασιλέως γὰρ αἰεὶ μοῖραν τινα οὐ
πολλὴν τῶν θωρίων κομιζομένου αἱ τε ἀρχαὶ ἀπ' αὐτοῦ καὶ οἱ
D πράγματι ἐφεστῶτες ἐκάστω ἀδεέστερον τοὺς σῆσι πυραπίπτον-
τας ἐληίζοντο. ὥσπερ δὲ οἱ οὐκ ἱκανῶν ἐς τοῦτο οὐσῶν τῶν πύ- 5
λαι διατεταγμένων ἀρχῶν, ἑτέρως δὲ ἐπὶ τῇ πολιτείᾳ ἐπετεχνή-
σατο, καίτοι ἅπαντα μετῆι πρότερον τὰ ἐγκλήματα ἢ τῷ δήμῳ
ἐφεστῶσα ἀρχή. ἀλλ' ὅπως αἰεὶ πλείους τε οἱ σκεοφάνται εἰεν
A 89 καὶ πολλῶν ἔτι θάσσον τῶν οὐδὲν ἐπταικῶτων τὰ σώματα αἰζίζοιτο,
ταύτας δὴ τὰς ἀρχὰς ἐπινοεῖν ἔγνω. καὶ αὐτῶν τὴν ἑτέραν μὲν 10
τοῖς κλέπταις δῆθεν τῷ λόγῳ ἐπέστησεν, ὄνομα ταύτῃ ἐπιθεῖς
πρωῖτωρα δήμον· τῇ δὲ δὴ ἑτέρα τοὺς τε παιδευαστοῦντας ἐς αἰεὶ
τήνυσθαι καὶ γυναιξὶν οὐ νόμιμα μιγνυμένους ἐπήγγελλε, καὶ εἰ
τῷ τὰ ἐς τὸ θεῖον οὐκ ὀρθῶς ἤσκηται, ὄνομα ταύτῃ ἐπιθεῖς κοι-
μισίτωρα. ὁ μὲν οὖν πρωῖτωρ εἴ τινα ἐν τοῖς θωρίοις λόγῳ πολ- 15
P 59 λῶ ἄξια εὔρε, ταῦτα δὴ τῷ αὐτοκράτορι ἀποφέρειν ἤξιον, γάσ-
κων οὐδαμῇ φαίνεσθαι τοὺς τούτων κυρίους. ταύτῃ τε χρημά-
των αἰεὶ τῶν τιμιωτάτων διαλαγχάνειν ὁ βασιλεὺς εἶχεν. ὁ δὲ δὴ
κοιμισίτωρ καλούμενος τοὺς παραπεπτωκότας κατεργαζόμενος, ἃ
μὲν βούλοιο ἔφερεν, αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἥσπον ἐπλούτει τοῖς ἄλλοις 20
τρίοις οὐδενὶ νόμῳ. οἱ γὰρ δὴ τούτων τῶν ἀρχῶν ἐπηρέται οὔτε
κατ' ἀρχὰς κατηγοροῦντες ἐπήγοντο οὔτε μάρτυρας τῶν πεπραγμένων
παρεῖχοντο, ἀλλὰ διττικῆς πάντα τοῦτον τὸν χρόνον ἀκατηγόρητοί
B τε καὶ ἀνέξιλέγκτοι ὡς λαθραιότατα ἐντυχόντες ἐκτείνοντό τε καὶ
ἀφῆροῦντο τὰ χρήματα. ὕστερον δὲ ὁ παλαμναῖος οὗτος ταύταις

14. οὐκ ὀρθῶς] οὐκ om. Med.

Alem. P.

15. κοιμισίτωρα] κυμισίτωρα

18. διαλαγχάνειν Alem. P. διαλανθάνειν A.

21. οὔτε

μαρτυρας] οὐδὲ μάρτυρας AP.

23. ἀκατηγόρητοι Alem. κατή-

γοροι AP.

Caesar furtorum partem quamvis exiguam acciperet. Quasi vero ad hoc ei satis non essent antiqui magistratus, (nam praefectus urbis omnem olim habuit criminum quaestionem) duos alios invexit, ut eo plures sibi delatores essent, et facilius de viris innoxii supplicia sumeret. Horum alterum praetorem plebis vocavit, qui furtis ulciscendis praeesset; alterum quaesitorem, cui cognoscendum foret de puerorum concubinato, de praeposteris mulierum stupris, deque superstitiosa et falsa religione. Ergo praetor illustriora quaeque furta deferenda imperatori curavit, horum nullos apparere dominos dicatans, atque ita Caesar rebus quotidie pretiosissimis affluebat. Quaesitor vero dicta in reos capitis sententia, quaecumque collibuissent, afferebat Caesar, atque ipse nullo iure alienis opibus nihilominus ditescerebat. Namque huius magistratus exactores principio neque accusationem petivere, neque testes inducere delictorum; sed hoc toto tempore incognita, indemnataque causa, rei capite et bonorum proscriptione clam puniti sunt. Tum demum

τε καὶ τῇ τῷ δῆμῳ ἐγεστώσῃ ἀρχῇ πάντων ὁμοίως ἐπιμελεῖσθαι
 τῶν ἐγκλημάτων ἐπέστελλεν, ἑρῶειν σήσιον πρὸς ἀλλήλους ἐπὶ
 5 ποτε αὐτῶν πλείους τε καὶ θῦσπον διαφθεῖρειν ἱκανὸς εἶη. καὶ
 αὐτῶν ἓνα μὲν αὐτὸν εὐθὺς ἐρέσθαι φασίν, ἣν ἐς τοὺς τρεῖς τίς
 10 ποτε διωβάλλοιτο, τίνας ἂν αὐτῶν ἢ τοῦ πράγματος διάγνωσις εἴη·
 τὸν δὲ ἐπολαβόντα φάναι, ὅστις ἂν αὐτῶν προτερόησας τοὺς ἄλ-
 λους φθάνοι. ἀλλὰ καὶ τὴν τοῦ κοιαιστωροῦ καλουμένην ἀρχὴν
 δάμειτο οὐδενὶ κόσμῳ, ἥσπερ διαφερόντως ἐπιμελοῦντο οἱ πρότε-
 ρον βεβασλευκότες, ὥς εἰπεῖν, ἅπαντες, ὅπως τὰ τε ἄλλα ἐμπει-
 15 ροὶ καὶ σοφοὶ καὶ τὰ ἐς τοὺς νόμους μάλιστα εἶεν οἱ ταύτην δια- A 90
 χειρίζαντες καὶ χρημάτων διαφανῶς ἀδωρότατοι, ὥς οὐκ ἄνεν C
 μεγάλου ὀλέθρου τοῖτου γε τῇ πολιτείᾳ γενησομένον, εἴπερ οἱ
 ταύτην τὴν ἀρχὴν ἔχοντες ἢ ἀπειρία τινὶ ἔχοιτο ἢ φιλοχρηματία
 ἐγχεῖτο. ὁ δὲ βυσιλεὺς οὗτος πρῶτον μὲν ἐπὶ ταύτης Τριβωνια-
 15 νὸν κατεστήσατο, οὗπερ τὰ ἐπιτηδύματα ἐν τοῖς ἐμπροσθεν λό-
 γοις διαρκῶς εἴρηται. ἐπεὶ δὲ ὁ Τριβωνιανὸς ἐξ ἀνθρώπων ἡγά- V 320
 τιστο, μοῖραν μὲν αὐτοῦ τῆς οὐσίας ἀγμίλειτο, καίτοι παιδὸς τέ
 οἱ ἀπολελειμμένοι καὶ πλήθους ἐκγόνων, ὧν ἐπεγένετο τῷ ἀνθρώ-
 πῳ ἡ τέλειος ἡμέρα τοῦ βίου. Ἰούνιον δὲ Αἰβὺν γένος ἐπὶ τῆς
 20 τιμῆς κατεστήσατο ταύτης, νόμον μὲν οὐδενὸς οὐδὲ ἐς ἀκοὴν ἐλ-
 θόντα, ἐπεὶ οὐδὲ τῶν ῥητόρων τις ἦν, γράμματα δὲ Λατῖνα μὲν
 ἐξεπιστάμενον, Ἑλληνικῶν μέντοι ἔνεκα οὐδὲ πεποιτηχότα πρὸς

3. διαφθεῖρειν Alem. διαφέρειν AP.

4. αὐτῶν Alem. αὐτὸν AP.

7. φθάνοι Alem. φάνοι AP.

8. ἐπιμελοῦντο Alem. ἐπιμε-

λῶντο AP.

9 τὰ τε Reisk. τε τὰ AP.

12. εἴπερ Alem.

οὔπερ AP.

18. ὦν addidit Reisk.

19. Αἰβὺν Reisk. Λι-

βύην AP.

20. νόμον μὲν οὐδὲ ὅς ἀκοὴν ἔχοντα AP. Correx-
 Reiskius.

nefarius hic homo ambobus hisce magistratibus, urbisque praefecto omnia sine discrimine permisit cognoscenda crimina, iussis ut pluribus citiusque per-
 tendis hominibus inter se certarent. Ex his vero quopiam, ut aiunt, ab eo
 percontante, cui potissimum cognitio staret causae, ad singulos quosque forte
 deferendae. Ei stabit, inquit, qui iudicio collegas antevertat. Sed et quae-
 sturae munus indignis modis accepit; cuius olim singulare fuit reliquorum
 sane omnium Caesarum studium, scilicet ut a viris tractaretur cum aliarum
 rerum ac disciplinarum, tum vero iuris apprime consultissimis, et omni prorsus
 exutis avaritia; summo reipublicae damno alioqui futuris, qui vel insci-
 tia, vel divitiarum cupidine laborantes id munus capessere. Hic tamen
 princeps primum quaesturae Tribonianum praefecit, cuius facinora satis alibi
 dicta sunt. Eo autem vita functo, parteque illius facultatum, licet super-
 stite filio, et bene multis nepotibus, proscripta, Iunilas Afer in eo gradu lo-
 catur, homo cui leges ne fama quidem notae, cum in albo caudicorum non
 fuerit, et licet Latinarum litterarum non ignarus, Graecarum certe causa no

D γραμματιστοῦ πώποτε, οὐδὲ τὴν γλῶττιαν αὐτὴν ἑλληνίζειν δυνάμενον. πολλάκις ἀμῆλει φωνὴν Ἑλληνίδα προθυμηθεὶς ἀφείναι πρὸς τῶν ὑπηρετούντων γέλωτα ὤφλε, ἐς δὲ τὴν αἰσχροκερδεῖαν δαιμονίως ἐσπονδακότα, ὃς δὴ γράμματα μὲν τὰ βασιλέως ἐν δημοσίῳ ἀπεμπολῶν ὥς ἤκιστα κατεδέετο. ἐνὸς δὲ στατήρος χρυσοῦ ἕνεκα τὴν χεῖρα δρέγειν τοῖς ἐντυγχάνουσιν οὐδαμῇ ὤκει. οἷχ ἤσπόν τε ἢ ἐπὶ ἐνιαυτῶν χρόνον τοῦτον ἢ πολιτείᾳ τὸν γέλωτα ὤφλεν. ἐπεὶ δὲ καὶ Ἰουίνιλος ἐς τὸ μέτρον τοῦ βίου ἀγίκετο, Κωνσταντῖνον ἐπὶ τοῦδε τοῦ ἀξιώματος κατεστήσαιο, νόμων μὲν ὄντα οὐκ ἀμελέτητον, νέον δὲ κομιδῇ καὶ οὐπω ἀγωνίας δικανικῆς εἰς 10

P 60 ἐν τοῖς μάλιστα ἐγέρουσι, ἐπεὶ καὶ δι' αὐτοῦ κλέπτειν τε καὶ δικάζειν ὁ βασιλεὺς οὗτος ἀεὶ οὐδαμῇ ἀπηξίον. διὸ δὴ χρήματα μεγάλα χρόνον ὀλίγον Κωνσταντῖνος ἔσχε καὶ ὑπερφυνεῖ τινα κόμ- 15
 πω ἐχρήτο, ἀεροβατῶν τε καὶ πάντας ἀνθρώπους περιφρονῶν, κἂν μὲν τινες αὐτῷ πολλὰ βούλοιντο χρήματα προσδοῦναι, ταῦτα δὴ κατατιθέμεναι τῶν οἱ πισιτοτάτων τισὶ τὰ σήσια ἐσπονδασμένα κατορθοῦν ἔσχεον. αὐτῷ μέντοι ἐντυχεῖν ἢ ξυγγενέσθαι τῶν πάντων οὐδενὶ γέγονε δυνατόν, ὅτι μὴ ἐς βασιλέα δρόμῳ ἴοντι ἢ 20
 ἀπαλλασσομένῳ ἐνθένδε οὐ βάδην, ἀλλὰ σπουδῇ τε καὶ τάχει πολλῷ τοῦ μὴ τινὰ οἱ ἀκεροδῇ ἀσχολίαν τοὺς προσιόντας προστρίβεσθαι.

B κα'. Ταῦτα μὲν οὖν τῇδε βασιλεῖ τῇδε εἶχεν. πρὸς δὲ

4. ὃς δὴ] ὃς δὲ AP. 5. κατεδέετο] κατηδεῖτο Reisk. 24. Ταῦτα Alem. P. ταύτην A.

salutatam quidem aliquando ludimagistrum venit, sed et efferendis Graecis vocibus sic fuit inepta lingua, ut si id unquam tentaret, famulis risum exprimeret. Turpi lucro sic inhiavit, ut minime vereretur imperatoris litteras palam dinundinari, vel pro aureo statere; romptissime clientibus manum porrigere; septem ipsis annis reipublicae Romanae hic probro fuit. Quo tandem extincto, eam adeptus est dignitatem Constantinus legum haud imperitus, sed plane adolescens, qui nec dum forensibus se exercuisset concertationibus; longe post homines natos furacissimus, idemque fastuosissimus. Hic Justiniano si quis alius carissimus fuit; quem illi et suarum rapinarum praefectum, et iudiciorum arbitrum habere libuit. Quare Constantinus brevi amplissimam sibi pecuniam conflagavit. Sed erat superbia plane inaudita, sic tumido fastu omnes despiciens, ut qui peragendorum causa negotiorum opimas ad eum opes deferrent, illas domesticorum fidei credere cogentur; quod nemini hominum datum esset illum alloqui et convenire, nisi ad Caesarem euntem redeuntemque; tum vero etiam praepropere ac tumultuarie, ne forte sine quaestu ab adventantibus detineretur.

21. Haec ita Iustinianus. Praefectus praetorio praeter publicum cen-

τοῦ τῶν πραιτωρίων ἐπάρχου ἀνὰ πᾶν ἔτος πλέον ἢ τριάκοντα κεν-
 τήρια πρὸς τοῖς δημοσίοις ἐπράσσειτο θύροις. οἷς δὲ ὄνομα τὸ
 ἀρκὸν ἐπιτέθεικεν, ἐκεῖνο, οἶμαι, παραδηλῶν, ὅτι δὴ οὐ τετα-
 γμένη τις οὐδὲ ξυνειθισμένη οὔσα ἡ φορὰ ἐτόγγυεν αὐτῇ, ἀλλὰ
 5 τίχῃ τινι ἄσπερ ἐξ ἀέρος αἰεὶ αὐτὴν φερομένην ἐλάμβανε, δέον τῆς
 ποτηρίου τῆς αὐτοῦ ταῦτα ἐπικαλεῖν ἔργα. ὧν δὲ τῷ ὀνόματι οἱ
 ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τεταγμένοι ἀδιέστειρον αἰεὶ ταῖς ἐς τοὺς κατηκόους C
 λεπταῖς ἐχρῶντο. καὶ ταῦτα μὲν τῷ αὐτοκράτορι ἀποφέρειν
 ἤξιον, αὐτοὶ δὲ πλοῦτον βασιλικὸν περιεβάλλοντο οὐδενὶ πόνη.
 10 ὥνπερ Ἰουστινιανὸς ἐπιτροπὴν οὐδεμίαν ἐδικαίον ποιῆσθαι, και-
 ρογυλακῶν ὅπως, πεπιδὼν τάχιστα πλούτου τι μέγα περιβάλλονται
 χοῖμα, ὃ τι δὴ αὐτοῖς ἐπενεγκὼν ἀπροσάριστον ἀθρόον αὐτοῖς
 ἀφαιρεῖσθαι τὴν οὐσίαν ἱκανὸς εἴη. ὅπερ Ἰωάννην τὸν Καππα-
 δόκην ἐργάσατο. ἅπαντες οὖν ἀμέλει ὅσοι τῆς τιμῆς ἐπὶ τὸν
 15 χρόνον τοῦτον ἐλάμβανον, πλούσιοι ἐξαπινάως οὐδενὶ γεγέννηται D
 μέτρῳ, δυοῖν μέντοι χωρὶς, Φωκᾷ τε, οἷπερ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν A 72
 λόγοις ἐμνήσθην, (ἅτε τοῦ δικαίου ἐς τὸ ἀκρότατον ἐπιμελητοῦ
 γεγοτότος· κέρθους γὰρ ὅτουοῦν οὗτος ὁ ἀνὴρ ἐν τῷ ἀξιώματι κα-
 θαρὸς ἔμεινε) καὶ Βάσσον, ὃς δὴ ἐν χρόνῳ τῷ ὑστέρῳ τὴν ἀρχὴν
 20 ἔλαβεν. ὥνπερ οὐδέτερος ἐνιαυτὸν διασώσασθαι τὴν τιμὴν ἔσχεν,
 ἀλλ' ἀχρεοί τε καὶ τοῦ καιροῦ τὸ παράπαν ἀλλόκοτοι μηνῶν που
 ὀλίγων τοῦ ἀξιώματος ἔξω γεγέννηται. ἵνα δὲ μὴ τὸ καθ' ἑκα-
 στὸν μοι διηγουμένῳ ἀτελεῦτης ὁ λόγος εἴη, ταῦτ' αὖν ταῖς ἄλ- V 322

3 ἐπιτέθεικεν Reisk. ἐπιτέθηκεν AP. 11. περιβάλλονται Reisk.
 περιβάλλονται AP. 14. τῆς τιμῆς] τὴν τιμὴν Alem. Servato
 genitivo Reisk. ἐλάμβανον in ἔλαχον mutat. ibid. ὑπὸ Reisk.
 ὑπὲρ AP. περὶ Alem. 23. ταῦτ' αὖν] ταῦτα αὖν AP. ταῦτ'
 μὲν αὖν Reisk.

sum, amplius ter mille auri pondo Caesari quotannis pendebat, eumque pro-
 ventum nec lege nec more maiorum receptum, sed quasi fortuito aliunde sibi
 ex aëre adventitium, aerium ob id, ut credo, vocavit, suae potius improbi-
 tatis facinus vocandum; quo nomine praefecti praetorio abusi sunt ad libe-
 rius lacerandas subiectorum fortunas, eoque obtentu Caesari deferendas;
 quibus nihilominus opes ipsi suas imperatorium ad luxum facile auxerunt. Id
 per Iustinianum illis erat impune, quoad amplissimas ebibissent pecunias; tum
 enimvero usus ille temporis opportunitate, impositaque calumnia inevitabili,
 omnes ab eis facultates (quemadmodum a Iohanne Cappadoce) expressit. Ut
 quique per id tempus hanc dignitatem consecuti sunt, ita in infinitas opes re-
 pente omnes creverunt. Duos excipio, Phocam, cuius antea meminì, virum
 aequi iustique observantissimum, in eoque munere ab omni quaestu purum
 ac vacuum; et Bassum in eodem gradu postea successorem, qui veluti non
 bonae frugis homines, neque morum eius aetatis ad paucos menses eam sibi
 dignitatem servare integram non potuerunt. Ne vero singula persequens in-
 finitum faciam, eadem lege cum reliquis magistratibus Byzantii agitatum est.

- λαις ἐπράσσετο ταῖς ἐν Βυζαντίῳ ἀρχαῖς. πανταχόθι μέντοι τῆς
P 61 Ῥωμαίων γῆς ὁ Ἰουστινιανὸς ἐποίει τάδε. τοὺς πονηροτάτους
τῶν ἀνθρώπων ἀπολεξάμενος διεφθάρθαι ἀπεδίδοτο τὰς ἀρχὰς
σφίσι χρημάτων μεγάλων. σῶφροσι γὰρ ἀνδρὶ ἢ ξενέσειος ὁπωσ-
τιοῦν μεταλαχόντι ἔννοια οὐδεμίᾳ ἐγένετο χρήματα οἰκεῖα προῖτε- 5
σθαι, ἐφ' ᾧ δὴ τοὺς οὐδὲν ἡδικοχότας ληΐζεται. τοῦτό τε τὸ
χρυσίον πρὸς τῶν ξυμβαλλόντων κεκομισμένος ἐς τὴν ἔξουσίαν αὐ-
τοὺς ἐνεβίβαξε τοῦ τοὺς κατηκόους πάντα ἐργάζεσθαι. ἀφ' ᾧ
ἔμελλον τὰς χώρας αὐτοῖς ἀνθρώποις ἀπολοῦντες ἀπάσας πλούσιοι
τὸ λοιπὸν ἔσθαι αὐτοί. οἱ δὲ τὰς τῶν πόλεων τιμὰς ἐπὶ τόκοις 10
ἀδροῖς τισιν ἀπὸ τῆς τραπεζῆς δεδανεισμένοι καὶ τῷ ἀποδεδομένῳ
ἀπαριθμήσαντες, ἐπειδὴ ἐγένοντο ἐν ταῖς πόλεσι, πῦσαν κακοῦ
B ἰδεῖν ἐς τοὺς ἀρχομένους αἰεὶ ἐνδεικνύμενοι οὐκ ἄλλον του ἐν ἐπιμε-
λείᾳ καθίσταντο ἢ ὅπως τοῖς χρήσταις τὰ ὁμολογημένα τελέσειαν
καὶ αὐτοὶ τὸ λοιπὸν ἐν τοῖς πλουσιωτάτοις τετάσσονται, οὐκ ἔχον- 15
τος αὐτοῖς κίνδυνόν τινα ἢ ὕβριν τοῦ ἔργου, φέροντος δέ τι καὶ
δόξης μᾶλλον, ὅσῳ καὶ πλείους τῶν σφίσι παραπεπτωκότων οὐδενὶ
A 93 λόγῳ ἀποκτείναντες ληΐεσθαι ἴσχυον. τὸ γὰρ τοῦ φονέως τε καὶ
ληστοῦ ὄνομα ἐς τὸ τοῦ δραστηρίου αὐτοῖς ἀποκεκρίσθαι ξυνέβαι-
νεν. ὅσους μέντοι τῶν ἐχόντων ἀρχὰς ᾗσθετο πλοῦτιν ἀκμάζον- 20
τας, τούτους δὲ σκῆψεσι συγηρεύσας εὐθὺς ἅπαντα συλλήβδην
ἀφῆρετο τὰ χρήματα. μετὰ δὲ νόμον τοὺς τὰς ἀρχὰς ἔγραψε
D μειόνοντας ὁμιῖναι ἢ μὴν καθαροὺς ἀπὸ πάσης κλοπῆς σφᾶς αὐ-

3. Ante διεφθάρθαι videtur aliquid excidisse. REISK.

8. πάντα

Alem. P. πάντας A.

9 αὐτοῖς ἀνθρώποις Alem. P. αὐτῶν

ἀνθρώποι οἱ A.

14. ἢ ὅπως Alem. P. ἢ om. A.

16. τε

Alem. τοι AP.

17. οὐδενὶ λόγῳ Alem. P. λόγῳ om. A.

21. τούτους δὲ] τούτους δὴ REISK.

Per urbes vero imperii Romani Iustinianus perditissimis quibusque homini-
bus perquam maximi praefecturas locavit, ab illis utique deformandas. Nec
enim vir quisquam moderatus, vel qui tantulum saperet, quo insontes expul-
sum iret fortunis, suas sibi putasset prodigendas. Ubi pecuniam Iustinianus
accepisset ab iis, quibuscum pacisceretur, iam illis concidendos populos,
provinciasque permittebat, ex quarum eversione divites ipsi futuri essent.
Hi magno foenore acceptis mutuo praefectarum pretiis, ac de mensa pu-
blica Caesari numeratis, cum in provinciis erant, iniquissimis modis accipie-
bant subditos, ut servatis omni studio foeneratori tabulis, ad opes ipsi mag-
nas venirent; praesertim cum ob eam rem ne lege repetundarum vel poena
tenerentur, eis timendum non foret, quin maior pro immanitate caedium ac
rapinarum gloria speranda; quandoquidem eorum scelorum nomina iam illis
industriæ verterentur. Verum Iustinianus postquam horum quemque qui
magistratus haberent, evasisse opulentissimum observasset, calumniis irretito
omnes omnino pecunias illico detraxit. Legem scripserat, ut qui magistra-
tus provinciasque peterent, sacramento profiterentur nullis se unquam ra-

τοὺς ἴσασθαι, καὶ μήτε τι δώσειν τῆς ἀρχῆς ἕνεκα μήτε λήψεσθαι. ἀράς τε πάσας ἐπέβαλεν, ὅσαι πρὸς τῶν παλαιωτάτων ὠνομασμέναι εἰσὶν, ἣν τις τῶν γεγραμμένων ἐκβαίη. ἀλλὰ τοῦ νόμου τεθέντος οὕτω ἐνιαυτὸν αὐτὸς μὲν τῶν γεγραμμένων καὶ κατηραμένων ὀλιγορῆσας, καὶ τῆς ὑπὲρ τούτων αἰσχίνης ἀδέεστερον τὰ τιμήματα τῶν ἀρχῶν ἐν παραβύσει, ἀλλ' ἐς τὸ δημόσιον τῆς ἀγορᾶς ἐπραττεν. οἱ δὲ τὰς ἀρχὰς ὠνημένοι διώμοτοι μᾶλλον ἢ πρότερον πάντα ἐσύλων. ὕστερον δὲ καὶ ἄλλο τι ἐπετεχνήσατο ἑαυτῷ κρείσσον. τῶν ἀρχῶν, ὥσπερ ἀξιοτάτας ἐν τε Βυζαντίῳ D
 10 καὶ πόλεσι ταῖς ἄλλαις ὥκειο εἶναι, οὐκέτι ἀπεμπολᾷν ἔγνω ἥπερ τὰ πρότερα, μισθωτοὺς δὲ διερευνώμενος ἐχειροτόνει, τάξας αὐτοῖς ὅ τι δὴ μισθαγοῦντας ἀποφέρειν αὐτῷ τὰ χωρία πάντα. οἱ δὲ τὴν μίσθωσιν κεκομισμένοι ἀδέεστερον ἔτιμωρήσαντες ἐκ πάσης γῆς ἅπαντα ἔφερον καὶ περιήρχετο μισθοφόρος ἑξουσία
 15 τῇ τῆς ἀρχῆς ὀνόματι καταλιζομένη τοὺς ὑπηκόους. οὕτως ὁ βασιλεὺς ἀκριβολογοῦμενος τὸν ἅπαντα χρόνον ἐκείνους ἐφίστη τοῖς πράγμασιν οἱ δὲ πάντων κατὰ τὸν ἀληθῆ λόγον μιαινώ- P 62
 20 ταιτο ἦσαν, αἰεὶ τε τὸ κακὸν τοῦτο ἰσχυραίων κατετύγχανεν. ἥνικα A 94
 οὐκ ἀμείλει τοὺς πρώτους πονηροὺς ἐπὶ τῆς ἀρχῆς κατεστῆσατο ἐς
 20 φῶς τε αὐτῶν ἢ τῆς δυνάμεως ἑξουσία τὴν κακοτροπίαν ἐξήνεγκεν, ἰθανμάζομεν γε ὅπως δὴ κακότητα τοσαύτην ἀνθρώπου θύσις ἐχώρησεν. ἐπεὶ δὲ αὐτοῖς οἱ χρόνῳ τῇ ἀρχῇ ἐκδεξάμενοι πολλῇ τῷ περιόντι παρελᾷν ἴσχυσαν, διηκροῦντες πρὸς ἀλλήλους οἱ ἄνθρωποι ὄντινα τρόπον οἱ πρόσθεν πονηροῦται οὕξαντες τοσού-
 9 ἀπεμπολᾷν] ἀπεμπολεῖν AP. 12. ὅ τι δὴ μισθαγοῦντας Alem.
 ὅτι διαμισθαγοῦντας AP. *ibid.* χωρία] Suspectum, REISK.

pinis foedaturos, nihilque daturus pro dignitatibus, vel accepturos, qui secus fecissent, diris omnibus more maiorum devoverentur. A lata lege vix annus abierat, cum ipse decreto. dirarum obnunciatione, pudoreque neglectis, dignitates haud obscure, sed palam in foro per summam impudentiam pretio dēvenditaret; ac dignitatum licitatores periuri foedius quam antea omnia raperent. Demum illud etiam excogitavit, quod pene incredibile memoratu est; Byzantii atque municipiorum summos quosque magistratus haud amplius venales habere collibuit; verum quosdam eis praeficere conductitios, pacta mercede, qui omnes ad eum locorum proventus conveherent. Illi accepto stipendio undecumque terrarum per impudentiam susque deque trahebant omnia comportabantque. Videres magistratum conductitium haud amplius illoc oberrantem, praelatoque nomine dignitatis in provinciales saevientem. In magno id semper negotio Iustinianus habuit, nec sua illum fefellit industria; ut quique sine controversia consceleratissimi rebus praeesent. Cum ergo primum nefarios ad dignitates evexit, eorumque improbitatem potestatis licentia prodidit, perquam mirum visum est, si tantam ferre posset malignitatem humanum ingenium: at illos ubi longo intervallo successores superassent, querebant homines, qui tandem visi priores illi longe flagitiosissimi ab his

- τη παραλόγω, ἅτε αὐτοὶ καλοὶ καὶ ἀγαθοὶ γέγονότες ἐν τοῖς σφε-
B τέροις ἐπιτηδεύμασι, πρὸς τῶν ἐπιγεγενημένων ἡσθήθησαν, ἀ-
 θίς τε οἱ τρίτοι τοὺς δευτέρους ὑπερηκόντισαν πονηρίᾳ τῇ πύσῃ,
 καὶ μετ' ἐκείνους ἔτεροι τοῖς τῶν ἐγκλημάτων καινοτομίαισιν ὄνο-
 μα χρήσιτόν τοῖς φθάσασι προσετρίψαντο. μηχανομένον δὲ τοῦ 5
 κακοῦ πᾶσιν ἐκμεμαθηκέναι τῷ ἔργῳ ξυνέβη ὅτι δὴ τοῖς ἀνθρώποις
 ἐπ' ἄπειρον μὲν ἡ πονηρία φέεσθαι εἴωθε, μαθήσει δὲ τῶν προ-
 γεγενημένων ἐκτρεφόμενη καὶ τῇ τῆς παρουσίας ἐξουσίᾳ ἐς τὸ λυ-
 μαίνεσθαι τοῖς παραπίπτουσιν ἐξαγομένη ἐς τοσόνδε αἰὲ ἐξικνεῖσθαι
 δοκεῖ ἐς ὅσον δύναται ἡ τῶν βλαπτομένων σταθμῶσθαι δόξα. 'Ρω- 10
C μαίοις μὲν οὖν τὰ γε ἀμφὶ τοῖς ἄρχουσι ταύτῃ πη εἶχε. πολλάκις
 δὲ καὶ Οὐννων πολέμιον στρατιῷ ἀνδραποδίσασί τε καὶ ληισαμένοις
V 32 τὴν 'Ρωμαίων ἀρχὴν οἱ Θρακῶν τε καὶ Ἰλλυριῶν στρατηγοὶ βεβου-
 λευμένοι ἀναχωροῦσιν ἐπιθήσεσθαι ἀνεπὶδῆσαν, ἐπεὶ βασιλέως
 Ἰουστινιανοῦ γράμματα εἶδον, ἀπεροῦντα σφίσι τὴν ἐς τοὺς βαρ- 15
 βάρους ἐπιθείσιν, ἀναγκαίων αὐτῶν ἐς ξυμμαχίαν 'Ρωμαίοις ὄντων
 ἐπὶ Γύτθους ἴσως ἢ ἐπὶ ἄλλους πολέμιον τινάς. καὶ ἀπ' αὐτοῦ
A 95 οἱ βάρβαροι οὗτοι ἐληΐζοντο μὲν ὥς πολέμιοι καὶ ἡνδραποδιζόντο
 τοὺς τῆδε 'Ρωμαίους, ξύν τε τῇ ἄλλῃ λείᾳ καὶ τοῖς αἰχμαλιώτοις
 αἵτε φίλοι καὶ ξύμμαχοι 'Ρωμαίοις ὄντες ἐπ' οἶκον ἀπεκομιζόντο. 20
D πολλάκις δὲ καὶ γεωργῶν τῶν ἐνταῦθά τινες, παίδων τε σφετέρων
 καὶ γυναικῶν πόθῳ ἐξηνδραποδισμένων ἡγμένοι, ἀθρόοι τε γεγενη-
 μένοι ἀναχωροῦσι πολλοὺς κτείναντες, καὶ αὐτῶν τοὺς ἵππους ἴσχυ-

2. ἐπιγεγενημένων Reisk. ἐπιγεγενησμένων A. ἐπιγενομένων vel
 ἐπιγεγεννησμένων Alem. 8. παρουςίας ἐξουσίᾳ] παραγομίας vel
 ἀρχῆς ἐξουσίᾳ Reisk. ἐξουσίας περιουσίᾳ Alem. 15. ἀπεροῦντα
 Alem. ἀπερ οὖν τὰ AP. 19. ξύν τε Reisk. ξύν δὲ AP.
 23. ἀναχωροῦσι] ἀναχωροῦντας Alem. ἐπιθέμενοι pro γεγενημένοι
 Reisk. ibid. καὶ αὐτῶν Pm. καὶ om. AP.

tantopere vincerentur, ut boni prohibere ab ipsis iam factis haberi possent :
 tertii vero, et ab his alii deinceps sic priorum debilitarunt facinora, nova ro-
 bustioris improbitatis industria, ut illis optimum nomen famamque concilia-
 rint. Sic vero publicis gravescentibus malis, periculo compertum est, nul-
 lis circumscribi certis terminis humanam improbitatem, quae si maiorum ex-
 emplo coalescat, atque dignitatis licentia in subditorum perniciem exeratur,
 quo tandem possit evadere non nisi afflictorum aerumnis perpendi queat.
 Romanis hoc statu res magistratuum fuit. Saepe accidit, ut Hunnos ad Ro-
 manorum praedatoria manu grassantes, iam iamque recessuros, Thracum,
 atque Illyriorum duces aggredi constituerint, simul acceptis a Iustiniano ea
 super re litteris, utpote socii imperii Romani, atque adversus Gothos alios-
 que Romani nominis hostes, bellorum participes. Barbari ea data opportu-
 nitate hostilem in modum Romanis afflictis domum sociali securitate redeunt
 abacta praeda atque captivis. Verum agrestes liberorum atque coniugum
 captivarum pietate stimulati, facto agmine abeuntes barbaros insectantur,

σαν ζὲν πάσῃ ἀφελίσθαι τῇ λείᾳ, πραγμάτων μέντοι ἐς πείραν ἦλθον ἐνθ' ἐνδε δυσκόλων. ἐκ Βυζαντίου γάρ τινες ἐσταλμένοι αἰκίζεσθαι τε αὐτῶν καὶ λωβᾶσθαι τὰ σώματα καὶ χρήμασι ζημιοῦν οὐδεμιᾷ ὀκνήσει ἤξιον, ἕως τοὺς ἵππους ἅπαντας δοῖεν οὕπερ δισὺς βαρβάρους ἀφείλοντο.

κβ'. Ἡνίκα δὲ βασιλεῖς τε καὶ Θεοδώρα τὸν Καππαδόκην P 63 Ἰωάννην ἀντίλον, ἀντικαθιστάναι μὲν ἐς τιμὴν τὴν αὐτοῦ ἤθειλον, ἄνδρα δὲ τινα πονηρότερον εὑρεῖν ἐπὶ κοινῆς ἐποιούντο, περισκοπούμενοι τε τὸ τοιοῦτο τῆς τυραννίδος ὄργανον καὶ ἀπάσας διερευνῶντες τὰς τῶν ἀνθρώπων γνώμας, ὅπως ἔτι θῶσον τοὺς ἐπηκόους ἀπολεῖν δένωνται. ἐν μὲν οὖν τῷ παρατυχίᾳ Θεόδοτον ἀντ' αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς κατέστησαν, ἄνδρα οὐ καλοῖσθαι μὲν, οὐ σφόδρα δὲ ἀρέσκειν αὐτοῖς ἱκανὸν γεγονότα. ὕστερον δὲ ἅπαν διερευνώμενοι περιήρχοντο. εὗρον δὲ παρὰ δούξαν ἀργυρομοιβὺν B 15 τινα Πέτρον ὀνόματι, Σύρον γένος, ὃνπερ ἐπὶ κλησιν Βαρσέμην ἐκάλουν· ὃς πάλαι μὲν ἐπὶ τῆς τοῦ χαλκοῦ τραπέζης καθήμενος κέρδη ἀισχροῦτα ἐκ ταύτης δὴ ἐπορίζετο τῆς ἐργασίας, τὴν περὶ τοὺς ὕβολους κλοπὴν ἐν μάλα τεχνάζων καὶ τοὺς αὐτῷ ξυμβάλλοντας αἰεὶ τῷ τῶν δακτύλων τάχει ἐκκροῦων. δεξιὸς γὰρ ἦν κλέψαι C 20 μὲν τὰ τῶν αὐτῷ περιπεπωκότων ἀναίδη, ἄλους δὲ ὀμύσαι καὶ τῶν χειρῶν τὸ ἡμάρτημα τῷ τῆς γλώττης περικαλύψαι θράσει. C ἐν δὲ τοῖς τῶν ἐπαύρων στρατιώταις καταλεχθεὶς ἐς τοσοῦτον A 96

3 ζημιοῦν Alem. P. ζημίαν A. 7. ἀντικαθιστάναι μὲν] Adde ἄλλον vel tale quid. ALEM. 8. ἐπὶ κοινῆς] διὰ κοινῆς? REISK. *ibid.* [ἐποιούντο] ἐν σπονδῇ ἐποιούντο Alem. 9. καὶ απ. REISK. Aberat καὶ. 13. ἅπαν] ἅπαντας Alem. ἅπαντα Pm. 15. τινα Alem. P. τὰ A. 20. μὲν τὰ Alem. μετὰ A et Suldas s. Θεόδοτος. μὲν P.

trucidant, captisque illorum iumentis sarcinariis praedas redimunt. At perincommodum res haec illis cecidit; nam Byzantio missi satellites, horum agrestium virgis, vulneribus cruciari corpora, fortunas atterere, quoad capta barbarorum iumenta redderentur.

22. Posteaquam Iustinianus, Theodoraque Ioannem Cappadocem perdidit, successorem loci quaesierunt alium, atque in communi exploratis singulorum ingenii curarunt suae tyrannidis, et subiectorum exitii ministrum hominem perversissimum. Interim Theodotum in eo gradu collocant, haud laudandis moribus virum, non iis tamen, quibus prorsus illis perplaceret. Tandem observatis omnibus, forte oblatus illis est Petrus quidam genere Syrus, cognomento Barsymes nummularius; is apud mensam aerariam olim assidens, quaestus ex aere circumforaneo foedissimos fecerat, perquam ingeniosa arte circumveniens exactores obolaribus furtis micantium digitorum celeritate interceptis; in quo tanta fuit industria et impudentia, ut cum deprehenderetur, deiceretur, labentibusque digitis casum, et quidem audacter adscriberet. Hic inter praetorianos milites adscriptus eo improbitatis pervenit, ut Theo-

- ἀτοπίας ἐλήλακεν ὥστε Θεοδώρου ἀρέσκειν τε ἐν τοῖς μάλιστα καὶ ἐς τῶν ἀδίκων αὐτῇ βουλευμάτων ὄψιστα ἵπουργεῖν τὰ ἀμήχανα. διὸ δὴ Θεόδοτον μὲν, ὅνπερ μετὰ τὸν Καππαδόκην κατεστησάμενοι ἔτυχον, τῆς τιμῆς ἀντίκα παρέλυσαν, Πέτρον δὲ ταύτῃ ἐπέστησαν, ὅσπερ αὐτοῖν διεπράξατο κατὰ νοῦν ἅπαντα. τοὺς τε 5 γὰρ στρατευομένους ἀποστερῶν τὰς ξυντάξεις ἀλύσας οὔτε αἰ-
D σχυρθεῖς οὔτε δέισας πώποτε ὤφθην, ἀλλὰ καὶ ὠνίους τὰς ἀρχὰς ἔτι μᾶλλον ἢ πρότερον προῦθηνεν, ἀτιμότερας τε αὐτὰς καταστησάμενος ὑπεδίδοτο τοῖς ταύτην δὴ οὐκ ἀποκνοῦσιν τὴν ἀνοσίαν ἐμπορῖσθαι πρῶξιν, ἐφιεῖς διαρρήδην τοῖς τὰς ἀρχὰς ὠνησάμε- 10 νοις ταῖς τῶν ἀρχομένων ψυχαῖς τε καὶ οὐσiais ἧ βούλοιντο χρήσασθαι. αὐτῷ τε γὰρ εὐθὺς καὶ τῷ τῆς χώρας καταβεβληκότι τὸ τίμημα ἢ τοῦ συλᾶν τε καὶ ἄλλως ἀρπάζειν ἔξουσία ξυνέκετο. καὶ προῆει μὲν ἐκ τοῦ κεφαλαίου τῆς πολιτείας ἢ τῶν βίων ὧν, ἐπράττετό τε τὸ συμβόλαιον τῆς τῶν πόλεων διαφθοράς, ἐν τε 15 τῶν δικαστηρίων τοῖς προῦχουσι καὶ τῷ δημοσίῳ τῆς ἀγορᾶς περιήρχετο ληστὴς ἔννομος, ὄνομα τὴν πρῶξιν τιθεῖς τὴν συλλογὴν
P 64 τῶν ἐπὶ τοῖς τιμήμασι τῆς ἀρχῆς καταβεβλημένων χορημάτων, οὐκ ἔχούσης τινὰ ἐλπίδα τῆς τῶν ἀμαρτανομένων ἐπιστροφῆς. ἐκ πάντων δὲ τῶν τῇ ἀρχῇ ὑπηρετούντων, πολλῶν τε καὶ δοκίμων 20 ὄντων, τοὺς πονηροὺς αἰεὶ ἐς αὐτὸν εἴλκε. τοῦτο δὲ οὐκ αὐτὸς
V 323 ἔξήμαρτε μόνος, ἀλλὰ καὶ ὅσοι ταύτην πρότερόν τε καὶ ὕστερον τὴν τιμὴν ἔσχον. ἡμαρτάνετο δὲ τοιοῦτο κᾶν τῇ τοῦ μαγίστρου καλουμένη ἀρχῇ κᾶν τοῖς παλατίνοις, οἳ δὴ ἀμφὶ τε τοὺς θησαν-

14 τοῦ κεφαλαίου] Id est Iustiniani. Russk. Praefecti praetorii vel imperatoris. Mult. 15. πόλεων Alem. P. πολέμιων A. 19. ἐκ Alem. P. καὶ A.

dorae si quis unquam arrideret, facilemque se praeberet ad viam nefarii eius consiliis inveniendam. Quare Theodoto Cappadocis successore a dignitate amoto, Petrum eidem praeferunt; a quo sibi omnia ex sententia constituerentur. Principio is militem stipendio privare castrensi nullo pudore, vel metu aliquando visus est: deinde foedius quam antea venum dignitates exposuit; impiam negotiationem capessentibus pretio dedit viliori; provincialium fortunas et animas istorum cupiditatibus plane concessit, sibi provinciaeque emptori, post numeratam pecuniam furandi rapiendive omni permissa potestate. Ex reipublicae capite procedebat animarum nundinatio. Conventa illa de profligandis urbibus in primariis tribunalibus, vel publico in foro agitata; ac tum in provinciam recessit grassator legitimus, nomine collector, corrasurus pecuniam pro adepta dignitate solutam, saevitia in fontes implacabili. Tandem Petrus ex sui officii ministeriis, quorum plurimi erant probati, tamen improbos ipse adhibuit; idque non ab eo solum peccatum est, sed ab aliis etiam, qui cum antea, tum post id temporis eam dignitatem attigere; eademque magister officiorum commisit, commisere palatini largitionales, privationique ac patrimoniales; demum omnes urbani, et municipales magi-

ροὺς καὶ τὰ περιβάτα καλούμενα τό τε πατριμόνιον ἐπιτελεῖν αἱ A 97
 τὴν ὑπουργίαν εἰώθουσιν, ἐν πάσαις τε συλλήβδην εἰπεῖν ταῖς ἐν
 Βυζαντίῳ καὶ πόλεσι ταῖς ἄλλαις τειταγμέναις ἀρχαῖς. ἐξ οὗ γὰρ
 ὁδὲ ὁ τύραννος τὰ πράγματα διοικήσαιο ἐν ἀρχῇ ἐκάστη τοὺς τοῖς
 5 ὑπηρετοῦσι προσήκοντας πόρους πῇ μὲν αὐτὸς, πῇ δὲ ὁ τὴν τιμὴν
 ἔχων προσεποιούντο οὐδενὶ λόγῳ, οἱ τε αὐτοῖς ἐπιτάττουσιν ὑπουρ-
 γοῦντες πενόμενοι τὰ ἔσχατα πάντα τοῦτον τὸν χρόνον δουλοπρε-
 πείσιντα ὑπουργεῖν ἡναγκάζοντο. σίτου δὲ πολλοῦ κομιδῇ ἐς Βυ- B
 ζάντιον κεκομισμένου ἰσεσθῆναι μὲν ὁ πλείστος ἤδη, αὐτὸς δὲ τοῦ-
 10 τον πόλεσι ταῖς ἐφώις ἐπέβαλλε κατὰ λόγον ἐκάστη, καίπερ οὐκ
 ἔχοντα ἐπιτηδείως εἰς βρωσιν ἀνθρώπων, ἐπέβαλλέ τε, οὐχ ἥπερ
 ἀποδίδοσθαι τὸν κάλλιστον σῖτον εἰώθει, ἀλλὰ καὶ πολλῇ ἀξιώ-
 τερόν, ἣν τε τοῖς ὠνούμενοις ἐπάναγκας χρήματα μεγάλα προσιμέ- C
 νοις ἐπὶ τιμήμασι φορτικωτάτοις, εἴτα τὸν σῖτον ἐς τὴν θάλασ-
 15 σαν ἦ ἔς τινα ὑδροχόην ἀπορριπτεῖν. ἐπεὶ δὲ καὶ σίτου ἀκραιφ-
 νοῦς τε καὶ οὐκ ὡς σιτηφότος μέγα τι πληθὸς ἐνταῦθα ἀπέκειτο,
 καὶ τοῦτο πλείσταις τῶν πόλεων ταῖς σίτου ὑποσπανιζούσαις ἀπεμ-
 πολᾶν ἔγνω. ταύτῃ γὰρ διπλάσια τὰ χρήματα ἐποίει ἥπερ τοῖς
 ὑποτελέσει τὸ δημόσιον ὑπὲρ τουτοῦ τοῦ σίτου τὰ πρότερα ἐλελό-
 20 γιστο. ἀλλ' ἐπεὶ ἐς νέωτα οὐκέτι ὁμοίως ἢ τῶν καρπῶν φορὰ
 ἤχμαζεν, ἐνδεσπότερος δὴ ἢ κατὰ τὴν χρεῖαν ἐς Βυζάντιον ὁ σιτα-
 γωγὸς στύλος ἀφίκετο, Πέτρος τοῖς παροῦσι διαπορούμενος, ἐκ
 τῶν ἐν τε Βιθυνίᾳ καὶ Φρυγίᾳ καὶ Θράκῃ χωρίων περᾶσθαι D

15. ὑδροχόην Alem. ὑδροχόαν AP.

Alem. P. πλείστων τῶν πολεμίων A.

ἀπεμπολεῖν AP.

Alem. P. τοῦτο δὲ A.

22. ἐκ τῶν add. Alem.

et Suidas s. συνωνή.

17. πλείσταις τῶν πόλεων

ibid. ἀπεμπολᾶν Alem.

18. ἥπερ Alem. P. ἄπερ A.

19. τουτοῦ

21. ἤχμαζεν Alem. P. ἢ ἀχμάζειν A.

23. περᾶσθαι Alem. πειρᾶσθαι AP.

stratus. Ex quo enim tyrannus hic rempublicam cepit, cuiusque dignitatis ministeriorum merces vel ab eo, vel a praefectis per scelus intercepta est; ipsique coacti nihilominus sunt tanquam vilissima mancipia, summa licet pressi egestate illis imperitantibus toto hoc tempore deservire. Frumenti Byzantium largissime importati maxima iam pars computruerat; id ipse licet hominibus cibo non esset, pro rnta parte atque portione civitatibus orientis emendum imperat longe maiore pretio quam optimum quodque esset. Oppidani emptores in eam fortunam devenerant, ut iniquo coemptum pretio triticum denique in mare vel cloacas abicerent. Quod vero integrum et incorruptum, illudque copiosissimum Byzantii servabatur, quae annonae difficultate laborarent urbibus vendendum curat duplo quam frumentariis provinciis vectigali publico constitutum fuerat. Ubi vero proximo anno arctior annona fuit, et frumentaria classis tenuior quam pro necessitudine Byzantium appulit, Petrus in his angustiis remedii inops atque consilii, tamen ex Bithyniae, Phrygiae Thraciaeque agris magnam annonae copiam curat exportandam, coa-

- μέγα τι χροῖμα σίτου ἤξιον. ἦν τε ἀναγκαῖον τοῖς ταύτῃ οἰ-
κοῦσι μέχρι μὲν ἐς τὴν θάλασσαν πόνη πολλῶν τὰ φορτία φέρειν,
A 89 ἐς Βυζάντιον δὲ ἔξιν κινδύνῳ αὐτὰ ἐσκομίζεσθαι καὶ βραχέα μὲν
τιμήματα δῆθεν τῷ λόγῳ πρὸς αὐτοῦ φέρεσθαι, τὴν ζημίαν δὲ
αὐτοῖς ἐς τοσούτῃ μεχέθους καθίστασθαι ὥστε ἀγαπᾶν ἦν τις αὐ- 5
τοὺς ἐν τῷ τὸν τε σίτον τῷ δημοσίῳ χαρίζεσθαι καὶ τίμημα ἕτερον
ὑπὲρ αὐτοῦ κατατιθέναι. τοῦτ' ἐστὶ τὸ ἄχθος ὅπερ καλεῖν συν-
ωπὴν γενομίκασιν. ἐπεὶ δὲ οὐδ' ὥς σίτος ἐν Βυζαντίῳ κατὰ τὴν
χρεῖαν ἱκανὸς ἐγεγόνει, πολλοὶ τὸ πρῶγμα ἐς βασιλείᾳ δέβαλλον.
ἡμῖα δὲ καὶ οἱ στρατευσόμενοι σχεδόν τι ἅπαντες, ἅτε τὰς εἰσθλίας 10
οὐ κεκομισμένοι ξεντάξεις, θορόβῳ τε ἀνὰ τὴν πόλιν καὶ ταραχῇ
πολλῇ εἶχοντο. βασιλεὺς μὲν οὖν ἤδη τε αὐτῷ χαλεπῶς ἔχεν
ἔδουξε καὶ παραλύνει αὐτὸν τῆς ἀρχῆς ἥθελε διὰ τε ταῦτα ἅπερ
P 65 ἐρρήθη καὶ ὅτι χρήματα δαιμονίως μεγάλα ἠγκόκει αὐτῷ ἀποκί-
κρύνθαι, ἅπερ ἐκ τοῦ δημοσίου σεσυληκῶς ἔτιγχε. καὶ ἦν δὲ οὐ- 15
τως. Θεοδώρῳ δὲ τὸν ἄνδρα οὐκ εἶα. ἐκτόπως γὰρ τὸν Βαρσύ-
μην ἠγάπα. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ τῆς τε πονηρίας ἔνεκα καὶ τοῦ τοῖς κα-
τηκόοις διαφερόντως λυμαίνεσθαι. αὐτῇ τε γὰρ ὠμοιότης ἦν καὶ
ἀπανθρωπίας ἀτεχνῶς ἔμπλεως καὶ τοὺς ὑπουργοῦντας ἠξίου τὰ
ἐς τὸν τρόπον αὐτῇ ὥς μάλιστα ἐπιτηδεῖως ἔχειν. φασὶ δὲ αὐ- 20
τὴν καὶ καταμαγευθεῖσαν πρὸς τοῦ Πέτρου ἀκούσιον αὐτῷ εἰνοῖ-
κῶς ἔχειν. περὶ τε γὰρ τοὺς φαρμακείας καὶ τὰ δαιμόνια περιέρ-
γως ἐσπουδάκει ὁ Βαρσύμης οὗτος, καὶ τοὺς καλουμένους μανι-
χαίους ἐτεθήπει τε καὶ αὐτῶν προστατεῖν ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς οὐδαμῇ
B ἀπηξίου. καίτοι καὶ ταῦτα ἡ βασιλὶς ἀκούσασα οὐ μεθήκε τὴν 25

6. τῷ δημοσίῳ Suidas. οἴκῳ δημοσίῳ AP.
συνωνεῖν AP.

7. συνωνήν Suidas.

etis colonis eam ad maritima primum loca magno labore, deinde non minore periculo Byzantium conveyere; pretia pro re vilissima accipere, damnum denique tum grande referre, ut potius haberent frumento publicis horreis con-
donato pretium insuper duplum persolvere. Hoc onus vocari annona consue-
vit. Cum vero ad urbis necessitatem neque haec satis frumentatio fuisset, plerique rem ad imperatorem deferunt, omnesque fere ordines militares aere diruti tumultuantur per civitatem turbasque concitant, sic ut iratior iam illi Caesar fieret; magistratum et iis de causis adempturus, et quod haud vana fama audisset, plane grandes ei divitias esse in latebris ex peculatu. Verum cohibuit coniugem Theodora, ut quae Barsamen impotenter amaret, et de malis artibus, ut ego quidem reor, deque insigni adversus subiectos saevitia. Nam cum ipsa in primis esset animo ad crudelitatem comparato, et prorsus plena inhumanitate, sic et moribus coniunctissimos ut haberet ministros cura-
vit. Sed alia fama est; Petrum sibi Theodoraе animum alioquin alienum praestigiis devinxisse, utpote qui impense operam veneficiis ac daemonibus dedisset, et de his studiis Manichaeos suspiceret, eisque palam praesidio esse

ἐς τὸν ἄνθρωπον εὐνοίαν, ἀλλὰ μᾶλλον ἔτι διὰ ταῦτα περιστέλλειν
 τε καὶ ἀγαπᾶν ἔγνω. μάγοις τε γὰρ καὶ φαρμακεῦσι καὶ αὐτῇ
 ὁμιλῆσαι ἐκ παιδός, ὥτε τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτῇ ἐς τοῦτο
 ἀγόντων, διεβίω πιστεύουσά τε τῷ πράγματι τοῦτω καὶ αὐτῇ τὸ A 99
 5 θάρσειν ἐς αἰὲ ἔχουσα. λέγουσι δὲ καὶ τὸν Ἰουστινιανὸν οὐ το-
 σοῦτον θωπεύουσαν χειροῖθι ποιήσασθαι, ὅσον τῇ ἐκ τῶν δαιμο-
 νίων ἀνάγκῃ. οὐ γάρ τις ἦν εὐφρων ἢ δίκαιος ὅδε ἀνὴρ ἢ ἐς τὸ
 ἀγαθὸν βέβαιος, ὥστε κρίσων ποτὲ τῆς τοιαύτης ἐπιβουλῆς εἶναι,
 ἀλλὰ φόνων μὲν καὶ χρημάτων ἔρωτος διαφανῶς ἦσσαν, τοῖς δὲ
 10 αὐτὸν ἔξαπατῶσι καὶ κολακεύουσιν οὐ χαλεπῶς εἰκων. ἐν τε
 πράξεισι ταῖς μάλιστα οἱ ἐσπονδασμέναις μετεβάλλετό τε οὐδενὶ C
 λόγῳ καὶ κοριοτῶ ἔνδελεχέστατα ἐμφερῆς ἐγγράφει. ταῦτά τοι
 οὐδὲ τις τῶν αὐτοῦ ξυγγενῶν ἢ ἄλλως γνωρίμων ἐλπίδα τινὰ ποιε
 ἄσφαλτῇ ἐπ' αὐτῷ ἔσχεν, ἀλλὰ μεταναστάσεις αὐτῷ ἐς αἰὲ τῆς ἐς V 324
 15 τὰ ἐπιτηδεύματα ἐγένοντο γνώμης. οὕτω τε καὶ τοῖς φαρμακεῦ-
 σιν, ὅπερ ἐρρήθη, ἐνέφοδος ὦν καὶ τῇ Θεοδώρῃ πόνῳ οὐδενὶ
 ἐποχείριος ἐγγράφει, καὶ ἀπ' αὐτοῦ μάλιστα ἡ βασιλὶς ὥτε σπον-
 δῶν τὰ τοιαῦτα Πέτρον ὄντι ὑπερηγάπα. ἀρχῆς μὲν οὖν ἡς τὰ
 πρότερον εἶχε βασιλεὺς αὐτὸν παρέκλυσε μάλιστα, Θεοδώρου τε ἐγκρι-
 20 μέτης οὐ πολλῷ ὕστερον ἄρχοντα τῶν θησαυρῶν αὐτὸν κατεσιτί-
 σατο, Ἰωάννην παραλύσας ταύτης δὴ τῆς τιμῆς, ὅσπερ αὐτῇ
 παρειληφῶς μησί πον ὀλίγοις πρότερον ἔνυχεν. ἦν δὲ οὗτος ὁ D
 ἀνὴρ γένος μὲν Παλαιστίνος, πρῶτος δὲ καὶ ἀγαθὸς ἄγαν, καὶ
 οὐδὲ πυρῖεσθαι χρημάτων ἰδικῶν πόρους εἰδώς, οὐδὲ τῷ λυμῇ-

23. ὁ ἀνὴρ] ὁ om. AP.

ibid. γένος Alem. P. γενόμενος A.

ibid. Παλαιστίνος Alem. Παλαιστιναιὸς AP.

non dubitaret, idque licet non ignoraret Augusta, benevolentiae tamen in
 eum nihil remisit, quin ea re humanius complectebatur, ac diligebat, ut quae
 ab incunte aetate cum magis atque veneficis (sua huc arte adacta) consueverat
 huic rei fidem habens, et ea nunquam non freta. Namque Iustiniano non
 tam delinimentis quam, ut ferunt, daemonum vi mansueto usa est atque
 tractabili. Certe vir ille neque ea sollertia fuit, neque ingenio ad iustitiam
 bonumque ita composito, ut iis minime pateret insidiis, quin animo caedibus
 et avaritia plane prostrato, adulationibus atque deceptionibus exposito, et
 gravissimis in rebus facili non secus ac pulvisculus versari, ut nulla propin-
 quis vel amicis in illo firma certaue spes ostenderetur; mente denique huc
 atque illuc in incerto negotiorum vaga; sane veneficis aggredientibus, et ex-
 pugnantī Theodoraе peropportunos. Quare Petrum ab his artibus instru-
 ctum amavit Augusta ut quae maxime; quem licet imperator vix aegre de
 praetoriana praefectura tandem dimisisset, paulo post nitente Theodora ae-
 rario praefecit, ea dignitate Iohanni abrogata, qui paucis ante mensibus illam
 susceperat. Is erat genere Palaestinus insigni vir mansuetudine ac probi-
 tate, qui ne in re quidem familiari instituere sibi quaestum sciverit, neque

νάμενος πώποτε τῶν πάντων ἀνθρώπων. ἀμέλει καὶ διαφερόν-
τως ἡγάπων αὐτὸν ὁ λεὼς ἅπας. διὰ τοι τοῦτο Ἰουστινιανόν τε
καὶ τὴν ὁμόζυγα οὐδαμῇ ἤρεσκεν, ὅπερ ἐπειδὴ τῶν σφίσιν ἐπουρ-
γούντων καλόν τε καὶ ἀγαθὸν παρὰ δόξαν τινὰ ἴδοιεν, Πιγγυῶντες
A 100 καὶ δυσφορούμενοι ἐς τὰ μάλιστα πάσῃ μηχανῇ αὐτὸν ὅτι τάχιστα 5
διωθεῖσθαι ἐν σπουδῇ ἐποιοῦντο. οὕτω γοῦν καὶ τοῦτον τὸν Ἰω-
άννην ὁ Πέτρος ἐκδεξάμενος θησανρῶν τε τῶν βασιλικῶν προϋστη
P 66 καὶ συμφορῶν αὐθις μεγάλων αἰτιώτατος ἅπασι γέγονεν. ἀπο-
τεινόμενος γὰρ τῶν χρημάτων τὸ πλεῖστον μέρος, ἅπερ ἐν πυρα-
υνηχῆς λόγῳ πολλοῖς χορηγεῖσθαι ἀνὰ πᾶν ἔτος πρὸς βασιλείῳς ἐκ 10
παλαιοῦ διατίεταται, αὐτὸς μὲν τοῖς δημοσίοις οὐ δέον ἐπλούτει
καὶ μοῖραν ἐνθένδε βασιλεῖ ἀνέφερεν. οἱ δὲ τὰ χρήματα περιηρη-
μένοι ἐν πένθει μεγάλῳ περιεκάθηντο, ἐπεὶ καὶ τὸ χρυσοῦν νό-
μισμα οὐχ ἤπερ εἰσθαι ἐκφέρειν ἡξίου, ἀλλ' ἔλασσαν αὐτὸ κατα-
στιγνόμενος, πρᾶγμα οὐδεπώποτε γεγνὸς πρότερον. τὰ μὲν 15
ἀμφὶ τοῖς ἄρχουσι βασιλεῖ ταύτῃ πῃ εἶχεν. ὅπως δὲ τοὺς τὰ χω-
ρία κεκτημένους πανταχοῦ πῃ διέφθειρεν ἐρῶν ἐρχομαι. ἀπέχρη
μὲν οὖν ἡμῶν εἰπεῖν τῶν ἐς τὰς πόλεις ἀπάσας στελλομένων ἀρ-
χόντων ἐπιμνησθεῖσιν οὐ πολλῷ πρότερον καὶ τούτων δὴ τῶν ἀν-
θρώπων σημῆναι τὰ πύθη. πρώτους γὰρ οἱ ἄνθρωποι οὗτοι τοὺς 20
τῶν χωρίων κυρίους βιαζόμενοι ἐλιγίζοντο, καὶ ὥς δὲ τᾶλλα ἃ εἴ-
ρηται πάντα.

B καί. Πρῶτα μὲν εἰθισμένον ὄν ἐκ παλαιοῦ ἕκαστον τὴν Ῥω-
μαίων ἀρχὴν ἔχοντα οὐχ ἅπαξ μόνον, ἀλλὰ καὶ πολλάκις τοῖς τῶν

14. ἡξίου Reisk. ἡξίουν AP. 16. πῃ] ποι AP. 18. εἰπεῖν
delet Alem. οὐδὲν ἄλλο εἰπεῖν Reisk. 20 σημῆναι] σημῆνασι
Reisk. ibid. οὗτοι Alem. P. οὕτω A. 21. ἃ εἴρηται Alem.
εἰρήσεται AP.

ullum aliquando hominum laeserit. Quare quemadmodum in oculis erat mul-
titudinis, ita Iustiniano ac Theodoraē minime gratus; qui uti quemque ex
administris bonum probumque praeter opinionem experti sunt, hunc penitus
stomachati aversatique omni curarunt studio quamque citissime abigendum.
Ergo Petrus post Ioannem aëriario praefectus, magnarum omnibus fuit cala-
mitatum auctor, maxima ex parte imminuta pecunia, quae sublevandis multo-
rum rebus prisco more, institutoque Caesaris quotannis impartienda erat; ex
hoc aere publico sua ad principem parte delata, iniuvas licet opes hic invenit;
interim in squalore iacuerunt, quibus extenuata ea foret largitio. Aureum
item numisma, quod nunquam antea factitatum est, cudit minus, et erogavit.
Haec magistratuum facies sub hoc principe fuit. Quemadmodum vero prae-
diorum possessoribus corruptum iverit rem, dicam; licet istorum explican-
dis aerumnis vel ea sat essent, quae de praefectis in provincias discedenti-
bus paulo ante commemoravi; cum ante alia omnia, quae narraui, ii prae-
diorum dominos per vim diripiendos curarent.

23. Fuit Romanis imperatoribus mos perantiquus, ut quae superessent

δημοσίων ὀφλημάτων λειψάνοις τοὺς κατηκύουσιν δωρεῖσθαι πάν-
 τας, τοῦ μῆτε τοὺς ἀπορουμένους τε καὶ ὕδεν ἂν ἐκτίνοιεν τὰ λεί-
 ψατα ταῦτα οὐδαμῇ ἔχοντας διηγεκὲς ἀποπνίγεσθαι μῆτε τοῖς
 φορολόγοις σκίψεις παρέχεσθαι, συκοφαντεῖν ἔγχειροῦσι τῶν τοῦ
 5 φόρου ὑποτελῶν τοὺς οὐδὲν ὀφείλοντας, οὗτος ἐς δύο καὶ τριάκοντα
 ἐτῶν χρόνον οὐδὲν τοιοῦτο ἐς τοὺς κατηκύουσιν εἰργάσατο. καὶ A 101
 ἀπ' αὐτοῦ τοῖς μὲν ἀπορουμένοις ἀναγκαῖον ἦν ἀποδρᾶναι τε γῆν C
 καὶ μηκέτι ἐπαρῖναι. καὶ οἱ συκοφάνται τοὺς ἐπιεικιστέρους
 ἀπέκτανον κατηγορίαν ἐπαυασείοντες, ἅτε τὸ τέλος ἐνδεισιτέρως ἐκ
 10 παλαιοῦ καταβάλλοντας τῆς ἐγκειμένης τῷ χωρίῳ φορᾶς. οὐ
 γὰρ ὅσον οἱ ταλαιπώροι τὴν καινὴν τοῦ φόρου ἀπυγωγὴν ἐδεδίδε-
 σαν, ἀλλὰ καὶ χρόνων τοσοῦτων τὸ πλῆθος οὐδὲν προσῆκον
 βαρύνεσθαι φόροις. πολλοὶ γοῦν ἀμέλει τὰ σφέτερα αὐτῶν τοῖς
 συκοφάνταις ἢ τῷ δημοσίῳ προέμενοι ἀπηλλάσσοντο. ἔπειτα
 15 δὲ Μήδων μὲν καὶ Σαρακηνῶν τῆς Ἀσίας γῆν τὴν πολλήν, τῶν D
 δὲ δὴ Οὐγγῶν καὶ Σκλαβηνῶν ξύμπασαν Εὐρώπην ληίσαντων,
 καὶ τῶν πόλεων τὰς μὲν καθελόντων εἰς ἔδαφος, τὰς δὲ ἀργυρο-
 λογησάντων ἐς τὸ ἀκριβὲς μάλιστα, τοὺς δὲ ἀνθρώπους ἑξανδρα-
 ποδισάντων ξὺν χρήμασι πᾶσιν, ἔρημόν τε τῶν οἰκητόρων κατα-
 20 στησάντων χώρων ἐκάστην ταῖς καθ' ἡμέραν ἐπιδρομαῖς, φόρον
 μὲν οὐδενὶ τῶν ὑπάντων ἀγῆκε, πλήν γε δὴ ὅσον ἐνιαυτοῦ ταῖς
 ἁλοσίαις τῶν πόλεων μόνον. καίτοι εἰ καθ' ἑπὶ Ἀναστάσιος βα- V 325
 σιλέως ἐπτάετες ταῖς ἁλούσαις τὰ τέλη ἐπιχωρεῖν ἔγνω, οἷμαι δ' P 67

8. τοὺς ἐκ. Alem. P. καὶ ἐκ. A. 15. γῆν τὴν] γῆν recte delet
 Reisk. 16. ξύμπασαν P. καὶ ξύμπασαν A. καὶ Γότθων (vel
 Ἀντῶν) ξυμπασαν Alem.

aeris alieni publici partes tenuiores, harum remissionem non semel, sed ite-
 rum ac saepius subditis darent, ne qui attritis fortunis nomina haec dissolven-
 do non essent, perpetuo in his angustiis versarentur, neve indebito exagi-
 tandi vectigales ansam quaestores haberent. Hic autem princeps intra annos
 duos atque triginta nihil tale subiectis condonavit; ob id egentibus desperato
 reditu fugiendum erat, probi quique a calumniatoribus urgeri interminanti-
 bus accusationes tanquam olim persolutis publicis minus quam ad constitu-
 tum praediis tributum. Quare miseri non tam novam vectigalis impositionem
 veriti quam longissimi temporis gravem atque iniquam exactionem, crimino-
 sis hominibus vel fisco suis praediis cessere. Praeterea Asia magna ex parte
 Persarum et Saracenorum armis, Europa universa Hunnorum atque Sclabe-
 norum populationibus belloque Gotthico devastatis, aequatis solo urbibus,
 accisis penitus opibus, populis in servitutem cum fortunis abductis, direptis
 quotidie regionibus, et ab colonis desertis; nullas tamen Iustinianus, nisi
 captas ipsas urbes duntaxat a vectigalibus liberas, idque omnino per annum
 esse voluit. Qui, si vel septennalem, ut Anastasius imperator, illis indul-
 sisset publicorum dissolutionem, ne sic quidem satis pro rei ac temporis con-

Procopius III.

9

ἂν αὐδ' ὥς αὐτὸν πεποιῆσθαι τὰ δέοντα. ἑπὶ Καβάδης μὲν ταῖς οἰκοδομίαις ὥς ἥκιστα λυμηνάμενος ἀπὼν ὤχετο, Χοσρόης δὲ ἅπαντα πυρπολήσας καθείλεν εἰς ἔδαφος, μέζω τε προσετρίψατο τοῖς περιπετιωκόσι τὰ πάθη. καὶ τούτοις μὲν τοῖς ἀνθρώποις οἷσπερ τὸ γλοιῶδες τοῦτο τοῦ φέρον ἀπῆκε καὶ τοῖς ἄλλοις 5 ἄπασι, πολλάκις μὲν δεξαμένοις τὸν Μήδων στρατὸν, διηνεχὲς δὲ Οὐννων τε καὶ βαρβάρων Σαρακηνῶν γῆν τὴν ἑῶαν ληισαμένων, οὐδὲν δὲ ἦσσαν καὶ ἐπὶ τῆς Εὐρώπης βαρβάρων ταῦτα ἐργαζομέ-

νων αἰ καὶ καθ' ἐκάστην τοὺς ἐκείνη Ῥωμαίους, βασιλεὺς οὗτος
 A 102 χαλεπώτερος εὐθὺς γέγονε βαρβάρων ἀπάντων. συνωναῖς τε γὰρ 10 καὶ ταῖς καλουμέναις ἐπιβολαῖς τε καὶ διαγραφαῖς οἱ τῶν χωρίων κύριοι τῶν πολεμίων ἀνακχωρηκότων ἀντίκα μάλα ἡλίσκοντο. ὃ τι δὲ τὰ ὀνόματά ἐστί τε καὶ βούλεται ταῦτα, ἐγὼ δηλώσω. τοὺς τὰ χωρία κεκτημένους ἀναγκάζουσι τὸν Ῥωμαίων ἐκτρέφειν στρατὸν κατὰ τὸ μέτρον τῆς κειμένης ἐκάστῃ φορᾶς, τιμημάτων κα- 15 ταβαλλομένων οὐχ ἥπερ ἐφίησιν ὁ παρὼν τῇ χρεῖα καιρὸς, ἀλλ' ἥπερ ἔξεστι καὶ διώρισται. οὐ διερευνώμενοι δὲ, εἴπερ αὐτοῖς ἐπιτήδεια ἐν τῇ χώρᾳ ξυμβαίνει, περιέστηκέ τε τοὺς δειλαίους τούτους ἀνάγκη τὰ μὲν ἐπιτήδεια στρατιώταις τε καὶ ἥτοις ἐσκομίζε-
 C σθαι, πάντα ὠνούμενους αὐτὰ τιμημάτων πολλῶν ἐς ἄγαν ἀξίω- 20 τέρων καὶ ταῦτα ἐκ χώρας μακράν που οὔσης, ἂν οὕτω τύχοι, ἐς τὸ χωρίον ἀποκομίζειν, οὐ δὴ τὸ στρατόπεδον ξυμβαίνει εἶναι, μετρεῖν τε τοῖς τῶν στρατιωτῶν χορηγοῖς, οὐ καθάπερ πᾶσιν ἀνθρώποις νόμος, ἀλλ' ἥπερ ἐκείνοις ἂν βουλομένοις εἴη. καὶ τοῦτ'

15. οὐ τιμημάτων καταβαλλομένων οὐδ' ἥπερ ἔξεστι καὶ ἐφίησιν ὁ καιρὸς, ἀλλ' ἥπερ διώρισται. οὐ διερευνῶσι γὰρ εἴπερ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια Reisk. 17. ἔξεστι] ἐξετέθη Alem.

ditione fecisset. Cabades enim sartis tectis focis arisque victor dicessit; at Chosroes omnibus igni ferroque ad terram afflictis, eo graviore populus intulit calamitates. Verum enimvero iimet quos deridicula plane tributū parte relevasset, ac caeteri praeterea, qui saepe ingruentes Persas. sive Hunnos, Saracenosque per orientem, vel qui per Europam constituti Romani barbaros alios praedabundos quotidie passi forent, Iustinianum omnibus saeviore barbaris experiebantur; cuius statim ab hostium discessu, annonae, impositionum, descriptionumque decretis quique praediorum domini irretirentur. Ea vero decreta quae continerent, expediam. Agrorum possessores pro sua quique portione annonae copiam Romano militi suppeditare iubentur; huiusque summa vetigalis non ad praesentis rei difficultatem, sed ad publicam sanctionem eis penditur; si vero commeatus ad equos militesque suis in praediis non suppetant, gravi miseris coemendi pretio sunt, et ex remotiore etiam provincia, si res ita ferret, ad castra, et ubi miles stationem habet, convehendi; simul et exercitus optionibus metiendi pro illorum libidine, non ex aequa hominum aestimatione. Annonam hanc rem appellant; qua praedio-

ἔστι τὸ πρῶγμα ὕπερ συνωνή καλεῖται, ἐξ οὗ δὴ ἅπασιν ἐκνενευρί-
σθαι τοῖς τῶν χωρίων κυρίοις ξυμβαίνει. φόρον γὰρ ἀπ' αὐτοῦ
τὸν ἐπέτειον οὐχ ἦσσανα ἢ δεκαπλασίονα κατατιθέναι σφίσιν ἐπά-
ναγες, οἷς γε οὐ μόνον τῷ στρατῷ χορηγεῖν, ἀλλὰ καὶ σῖτον ἐς
5 Βυζάντιον πολλάκις διακομίζειν ταῦτα πεπονθόσι ξυνέπεσεν, ἐπεὶ
οὐχ ὁ Βαρσύμης καλούμενος μόνος τὸ τοιοῦτο ἄγος ἐξαμαρτάνειν
τειλόμηνεν, ἀλλὰ καὶ πρότερον μὲν ὁ Καυπαδύκης, ὕστερον δὲ **D**
οἱ ματὰ τὸν Βαρσύμην τοῦτο δὴ τὸ τῆς ἀρχῆς παρλαβόντες
ἄζϊμμα. τὰ μὲν οὖν τῆς συνωνῆς ταύτῃ πη ἔχει· τὸ δὲ τῆς
10 ἐπιβολῆς ὄνομα ὀλεθρός τίς ἐστίν ἀπρόοπτος ἐξαπινάϊως τοῖς τὰ
χωρία κεκτημένοις ἐπιγενόμενος πρόρριζόν τε αὐτοῖς ἐκτρίβων τὴν
τοῦ βίου ἐλπίδα. χωρίων γὰρ τὸ τέλος τῶν ἐρήμων τε καὶ ἀπό- **A 103**
ρων γεγενημένων, ὧν δὴ τοῖς τε κυρίοις καὶ τοῖς γεωργοῖς ἤδη τε-
τέχηκεν ἢ παντάπασιν ἀπολωλέναι, ἢ γῆν πατρῴαν ἀπολιποῦσι
15 τοῖς ἐγκειμένοις σφίσι διὰ ταῦτα κακοῖς κρύπτεσθαι οὐκ ἀπαξιοῦ-
σιν ἐπιφέρειν τοῖς οὕτω διεφθαρμένοις παντάπυσι. τοιοῦτο μὲν
καὶ τὸ τῆς ἐπιβολῆς ὄνομά ἐστιν, ἐπιπολάσαν ὥς τὸ εἶκος ἐπὶ τὸν
χρόνον μάλιστα τοῦτον. τὰ δὲ τῶν διαγραφῶν ὥς συντομώτατα
φράσαντι ἀπηλλάχθαι τῇδὲ πη ἔχει. ζημίαις πολλαῖς ἄλλως τε
20 καὶ ὑπὸ τοὺς χρόνους τούτους περιβαλέσθαι τὰς πόλεις ἦν ἀνάγκη· **P 68**
ὥνπερ τὰς τε ἀφορμὰς καὶ τοὺς τρόπους ἀφίημι λέγειν ἐν τῷ πα-
ρόντι, ὥς μή μοι ὁ λόγος ἀπέραντος εἴη. ταύτας οἱ τὰ χωρία
ἔχοντες κατατιθέντες κατὰ λόγον τῆς ἐγκειμένης ἐκάστῳ φορᾷ***

2. αὐτοῦ] αὐτῶν Med.

3. κατατιθέναι] ἐγκατατιθέναι Pm.

15. τοῖς ἐγκειμένοις — κακοῖς] τοὺς ἐγκειμένους — κακοῦς Suidas

s. v. ἐπιβολῇ. *ibid.* ἀπαξιοῦσιν] ἀπηξίον Suidas. 16. οὐ-

τω Alem. οὐπῶ AP et Suidas. 19. τῇδὲ πη — περιβαλέ-

σθαι om. Med. 20. ἦν addidit Reisk. 23. κατὰ λόγον

Alem. κατ' ὅλλον AP. *ibid.* Post φορᾷ indicavi lacunam.

ἔλπον addebat Alem. „Fort. addendum ἀπεσείοντο. Sed videtur plus

et aliud quid deesse.“ Reisk.

rum possessoribus decies tanto maius tributum annuatim persolventibus frangi nervos oportet, praesertim ubi a calamitate militaris annonae Byzantium amplius comportandum frumentum sit. Nam non Barsamae modo, sed Ioannis etiam Cappadociae, ac deinde successorum flagitium hoc fuit. Ita quidem annona. Impositio vero quaedam est veluti improvisa pestis in possessores agrorum repente ingruens omni spe vitae ab stirpe praecisa; nam vastis omninoque sylvescentibus praediis (quorum donini, colonique seu periissent, sive post tot mala patriam fugientes, gravissimeque afflicti uspiam laetarent) vectigal imponere Iustinianus non dubitavit; id autem impositionum genus his maxime tempestatibus valuit. Descriptiones demum, ut paucis absolvam, decretae sunt, quo damna, quae frequenter hoc tempore civitates fecissent, ab arvorum possessoribus pro vectigalium portione resarcirentur: sed illorum causas atque eventus hoc loco dicere pene infinitum esset. Verum non

- οὐκ ἔχρη δὲ τούτων αὐτοῖς τὸ κακὸν ἔσται, ἀλλὰ καὶ τοῦ λοιμοῦ
 ξέμπασαν περιλαβόντος τὴν τε ἄλλην οἰκουμένην καὶ οὐχ ἥκιστα
 τὴν τῶν Ῥωμαίων ἀρχὴν τῶν τε γεωργῶν ἀφανίσαντος μέρος τὸ
 πλεῖστον, καὶ ἅπ' αὐτοῦ ἐρήμιον ὡς τὸ εἰκὸς γεγεννημένων τῶν
 χωρίων, οὐδεμιᾷ φειδοῖ ἐχρήσατο ἐς τοὺς τούτων κυρίους. 96-5
 ρον γὰρ τὸν ἐπέτειον οὐ τότε ἀνίει προσιτόμενος οὐχ ἥπερ ἐκάστῳ
 B ἐπέβαλλε μόνον, ἀλλὰ καὶ γειτόνων τῶν ἀπολωλότων τὴν μοῖραν.
 προσῆν δὲ αὐτοῖς καὶ τᾶλλα πάντα ὥνπερ ἐμνήσθην ἀρτίως, ἕτε
 τοῖς τῶν χωρίων δεδυστυχηκόσι τὴν κτῆσιν αἰὲ ἐγκειμένων, ἔτι
 μέντοι καὶ τοῖς μὲν στρατιώταις ἀνὰ τὰ κάλλιστα τε καὶ τιμιώτα- 10
 τα δοματίων τῶν σφετέρων ὠκημένοις ὑπηρετεῖν, αὐτοῖς δὲ πάντα
 τοῦτον τὸν χρόνον ἐν τοῖς φανλοτάτοις τε καὶ ἀπημελημένοις τῶν
 οἰκιδίων δίαίταν ἔχειν. ἅπερ ἅπαντα ὑπὸ τὴν Ἰουστινιανοῦ τε
 V 326 καὶ Θεοδώρου βασιλείαν τοῖς ἀνθρώποις αἰὲ γίνεσθαι ξυνέβη,
 ἐπεὶ οὔτε πόλεμον οὔτε τι ἄλλο τῶν μεγίστων κακῶν ἐν τούτῳ δὴ 15
 A 104 τῷ χρόνῳ λελωφηκέναι τετύχηκεν. ἐπεὶ δὲ δοματίων ἐμνήσθην,
 C οὐδὲ τοῦτο παριτέον ἡμῖν, ὅτι δὴ οἱ κεκτημένοι τὰς ἐν Βυζαντίῳ
 οἰκίας βυρβάροις ἐνταῦθα καταλύειν παρεχόμενοι ἐπταχισμυρίοις
 μάλιστα οὖσιν, οὐχ ὅπως τῶν σφετέρων ὀνίνασθαι οὐδαμῇ εἶχον,
 ἀλλὰ καὶ προσετρίβοντο δυσκόλοις ἑτέροις. 20
 D κδ'. Οὐ μὴν οὐδὲ τὰ ἐς τοὺς στρατιώτας αὐτῷ ἐργασμένα
 σιωπῇ δοτέον, οἷς δὴ τούτους ἐπέστησεν ἀνθρώπων ὑπάντων
 χρήματα σφᾶς ὅτι πλεῖστα ξυλλέγειν ἐνθὲνδε κελεύσας, εὖ εἰδύτας
 ὡς μοῖρα τῶν πορισθησομένων ἢ δωδεκάτῃ αὐτοῖς κείσεται. ὄνομα

6. οὐδὲ τότε ἀνίει εἰσπραττόμενος Alem. 9 ἔτι Alem. ἔστι AP.
 22. τούτους] Lego κακίστους vel simile. ALBM.

hic illorum mala constitere: nam licet pestilentia, quae in reliquum terrarum orbem ac Romanum pervasit imperium, cultores agrorum vulgo passim consumerentur, incultis interea atque desertis arvis, nulla tamen modestia annuis vectigalibus temperatum est; quin ad partem viritim constitutam, et ad ea omnia, quae paulo ante commemoravi, demortui cuiusque contermini nomina exacta, denique militem pulchrioribus atque honestioribus aedificiorum cubiculis exceptum, bene ac liberaliter habuerunt, ipsi in male materiata vilioraque receptacula interea secedentes. Haec accidere mortalibus Iustiniano Theodoraque imperium gerentibus, quando neque bella neque extrema malorum quidquam deferbuere. Sed quoniam de domiciliis sermo incidit, silentium non est, Byzantii ad septuaginta millia barbarorum aliquando fuisse, quos aedibus possessores exciperent suis, non modo domesticis exclusi commoditatibus, sed aliis etiam difficultatibus conflictati.

24. Neque silentio praeterire libet quae commisit Iustinianus in milites; dedit iis censitores (hos logothetas vocavit) iussos ex omni hominum genere quam maximam pecuniam in castris colligere; duodecima quaque parte

δὲ λογοθέτας αὐτοῖς ἔθηκε. οἱ δὲ ἀνὰ πᾶν ἔτος ἐπενόουν τάδε. τὰς στρατιωτικὰς συντάξεις οὐχ ὁμοίως νόμος χορηγεῖσθαι ἐξεῖς ἤπασιν, ἀλλὰ νέοις μὲν ἔτι αὐτοῖς οὐσι καὶ στρατευσαμένοις ἀρτίως ἐλάσσων ὁ πόρος, πεπονηκόσι δὲ καὶ μέσοις που ἤδη καταλόγου γεγενημένοις ἐπὶ μεῖζον χωρεῖ. γεγηρηκόσι μέντοι καὶ μέλλουσι τῆς στρατείας ἀφίεσθαι πολλῶ ἔτι κομπωδεστέρα ἢ συντάξεις, ὅπως αὐτοὶ τε τὸ λοιπὸν ἰδίᾳ βιοῦντες ἐς τὸ ἀποζῆν διαρκῶς ἔχοιεν, καὶ ἐπειδὴν αὐτοῖς ξυμμετρήσασθαι τὸν βίον ξιμβυαίῃ, παραψυχῇν τινα τῶν οἰκείων ἀπολιπεῖν τοῖς κατὰ τὴν οἰκίαν δυνατοὶ 10 εἶν. ὁ τοίνυν χρόνος τῶν στρατιωτῶν τοὺς καταδεεστέρας ἐς τῶν P 69 τετελευτηκότων ἢ τῆς στρατείας ἀφειμένων τοὺς βαθμοὺς ἀεὶ ἀναβιβάζων προτανεύει κατὰ προσειῦα τὰς ἐκ τοῦ δημοσίου συντάξεις ἐκάστη. ἀλλ' οἱ λογοθέται καλούμενοι οὐκ εἶων ἐκ τῶν καταλόγων ἀφαιρεῖσθαι τὰ τῶν τετελευτηκότων ὀνόματα, καίπερ ὁμοῦ 15 διαφθειρομένων, ἄλλως τε καὶ κατὰ τοὺς πολέμους συχνοὺς γινόμενους τῶν πλείστων. οὐ μὲν οὐδὲ τοὺς καταλόγους ἔτι ἐπλήρουν, καὶ ταῦτα χρόνου συχνοῦ. καὶ ἀπ' αὐτοῦ περιεσιτῇ τῇ A 105 μὲν πολιτείᾳ τὸν τῶν στρατευομένων ἀριθμὸν ἐνδείστιρον ἀεὶ εἶναι, τῶν στρατιωτῶν τοῖς περιοῦσι πρὸς τῶν πάλαι τετελευτη- 20 κότων διωθουμένοις ἐπὶ μοίρας παρὰ τὴν ἀξίαν τῆς καταδεεστέρας ἀπολελεῖσθαι, τὰς τε ξυντάξεις ἐλασσύνως ἢ κατὰ τὴν προσ- B ἴκουσαν κομίζεσθαι τάξιν, τοῖς δὲ λογοθέταις διαλαγχάνειν Ἰουστινιανῷ τῶν στρατιωτικῶν χρημάτων πάντα τοῦτον τὸν χρόνον. ἔτι μέντοι καὶ ἄλλαις ζημιῶν ἰδέαις πολλαῖς τοὺς στρατιω-

5. χωρεῖ Alem. χωρεῖν AP. 6. τῆς Reisk. τὰς AP. 9 ἐκ τῶν οἰκείων Alem. 15. πολέμους Alem. πολεμίους AP. 20. μοίρας Alem. ζεῖρας AP.

haud dubie ipsis constituta, qui quotannis ad militem artibus vexandum incumberent. Usu legeque castrensi receptum est, ut non omnibus aequae stipendia numerentur, sed tironibus tenuiora, exercitatus autem rorariis, et medio fere iam albo receptis, maiora; postremo veteranis, et quibus missio indulgenda sit, longe munificentiora, ut iis privatum agentibus ad vitam necessaria suppeterent, et naturae cedentes aliquid solatii ex peculio castrensi domesticis relinquerent. Ergo emeritis morte vel missione abeuntibus militibus ordine inferiores, qui gradatim in locum succedunt, pro temporis ratione stipendia ex publico merentur. Verum censitores prohibuerunt militum nomina passim licet in praeliis occisorum ex albo deleri, aut album a longo tempore instaurari. Unde respublica eo devenerat, ut exercitus numero exiguus esset, milites superstes extinctis emeritis, praeter dignitatem in inferioribus detineretur ordinibus, stipendia quam pro loco et gradu acciperet minora, reliqua castrensis pecunia Iustiniano a censoribus toto hoc tempore corrogaretur, damnis praeterea perquam multis aliis milites afficerentur, ita compensatis periculis, quae per sua corpora in praelio subirent; Grae-

τας ἀπέκναιον, ὥσπερ ἀμειβόμενοι τῶν ἐν τοῖς πολέμοις κινδύνων, ἐπικαλοῦντες τοῖς μὲν ὡς Γραικοὶ εἶεν, ὥσπερ οὐκ ἐξὸν τῶν ἀπὸ τῆς τὸ παράπαν τινὲ γενναίῳ γενέσθαι, τοῖς δὲ ὡς οὐκ ἐπιτεταγμένον πρὸς βασιλέως σφίσι στρατεῦσθαι, καίπερ ἀμφὶ τούτῳ γράμματα βασιλέως ἐνδεικνυμένοις, ἅπερ οἱ λογοθέται διαβάλλειν οὐ- 5

C δεμιῷ δκνήσει ἐτόλμων· ἄλλοις δὲ, ὅτι δὴ τῶν ἐταίρων ἡμέρας σφίσι ἐπολελεῖσθαι τινὰς ξυμβαίη. ὕστερον καὶ τῶν ἐν παλατίῳ φυλάκων τινὲς ἀνὰ πᾶσαν στελλόμενοι τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν διηρυνῶντο δῆθεν τῷ λόγῳ ἐν τοῖς καταλόγοις τοὺς ἐς τὸ στρατεῦσθαι ἐπιτηδέλους ὄντας ὡς ἥκιστα, καὶ αὐτῶν τινὰς μὲν ἅτε 10 ἀχρεῖους ὄντας καὶ γεγηρακότητας ἀφαιρεῖσθαι τὰς ζώνας ἐτόλμων, οἵπερ τὸ λοιπὸν ἐκ τῶν εὐσεβοῦντων ἐν τῷ δημοσίῳ τῆς ἀγορᾶς προσαιτοῦντες τροφὴν δακρύων τε καὶ ὀλοφύρεως αἰεὶ προσάσεις τοῖς ἐντυγχάνουσιν ἐγίνοντο πᾶσι, τοὺς δὲ λοιποὺς, ὅπως δὴ μὴ ταῦτα καὶ αὐτοὶ πέσωνται, χρήματα μεγάλα ἐπράττοντο, ὧν 15 ἐπιλιπόντων τοὺς στρατιώτας, ἅτε τρόποις ἐκνευρισμένους πολ-

D λοῖς, πτωχοτέρους τε γεγονέναι καὶ οὐδαμῇ ἐς τὸ πολεμεῖν προθυμεῖσθαι ξυνέβη. ὅθεν Ῥωμαίοις καὶ τὰ ἐν Ἰταλίᾳ πράγματα λε-

A 106 λύσθαι ξυνέπεισεν. οὗ δὴ Ἀλέξανδρος ὁ λογοθέτης σταλὲς τοῖς μὲν στρατιώταις ταῦτα ἐπικαλεῖν οὐδεμιᾷ δκνήσει ἐθάρρει, τοὺς 20 δὲ Ἰταλοὺς χρήματα ἐπραττεν, τῶν ἐς Θεοδόριχον καὶ Γούθιους V 327 πεπολιτευμένων ἀμύνεσθαι θάσκων. οὐ μόνον δὲ οἱ στρατιῶται πενίᾳ τε καὶ ἀπορίᾳ πρὸς τῶν λογοθετῶν ἐπιέζοντο, ἀλλὰ καὶ οἱ

1. ἀπέκναιον Pm. ἐπέκναιον AP. 2. ἀπὸ τῆς] Γραικίας vel Ἑλλάδος addit Alem. 6. ἐταίρων Alem. P. ἐτέρων A. 10. ὡς ἥκιστα] καὶ τοὺς ὡς ἥκιστα Reisk. 15. ἐπράττοντο vel εἰσπράττοντο Alem. ἐπράττετο A. ibid. ὧν ἐπιλιπόντων Reisk. Legebatur οὕτε πάντων, quod Alem. in οὕτω πάντως mutaverat. οὐ δὴ Alem. P. οὐδαμῇ A.

cumque nomen ut probum aliis obiectaretur, quasi nullum Graecia ferret strenuum militem; pars respueretur, ut quae iniussu principis militaret; eius prolata diplomata facile in suspicionem vocarentur; demum alii, ut qui frequenter a commilitonibus et castris abessent. Post haec quidam ex praetorianis militibus in universam Romanorum ditionem destinantur ex albo militiae, nimirum exploraturi, quicumque bello apti non essent. Nonnulli exacta aetate, quasi minime idonei cingulo spoliati propalam in fora stipem a religiosis viris emendicare et obviis quibusque acerbum et lacrimabile spectaculum praebere; alii ne eadem ipsi paterentur, se a conquisitoribus grandi pecunia redimebant; ita miles multifariam debilitatus ac destitutus necessariis, animo sic abhorruit a militia, ut Romanorum et Italiae res omnino dilaberentur. Nam Alexander, qui eo censor missus est, crimini haec militibus per impudentiam dedit; Italos vero per speciem ulciscendarum Theodorici Gothorumque iniuriarum gravi aere mulctavit. Verum non militem modo, sed etiam exercitus ducum administratos, numero plurimos, et gloria pridem in-

πᾶσιν ὑπηρετοῦντες τοῖς στρατηγοῖς παμπληθεῖς τε καὶ δόξῃ μεγάλῃ τὰ πρότερα ὄντες, λιμῶ καὶ πενίᾳ δεινῇ ἤχθοντο. οὐ γὰρ ἔχον ὄθεν τὰ εἰλωθότα σφίσι πορίσονται. προσθήσω δέ τι τούτοις καὶ ἕτερον, ἐπεὶ με ὁ τῶν στρατιωτῶν λόγος ἐς τοῦτο ἄγει. οἱ Ῥωμαίων βεβασίλευκότες ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις πανταχόσε τῶν τῆς πολιτείας ἐσχατιῶν πάμπολυ κατεστήσαντο στρατιωτῶν πληθὺς ἐπὶ φυλακῇ τῶν ὁρίων τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς, καὶ κατὰ τὴν ἑφάν **P 70** μάλιστα μοῖραν ταύτῃ τὰς ἐφόδους Περσῶν τε καὶ Σαρακηνῶν ἀνυστέλλοντες, οὗσπερ λιμιταναίους ἐκάλουν. τούτοις ὁ βασιλεὺς 10 κατ' ἀρχὰς μὲν οὕτω δὴ παρέργως τε καὶ φευδῶς ἐχρῆτο, ὥστε τισάντων ἢ πέντε αὐτοῖς ἐνιαυτῶν τῶν συντάξεων τοὺς χορηγούς ὑπερημέρους εἶναι, καὶ ἐπειδὴν Ῥωμαίοις τε καὶ Πέρσαις εἰρήνη γένοιτο, ἡναγκάζοντο οἱ ταλαίπωροι οὗτοι, ἕτε καὶ αὐτοὶ τῶν ἐκ τῆς εἰρήνης ἀγαθῶν ἀπολαύσοντας, χρόνου ῥητοῦ τὰς ὑφειλομέ- 15 νας σφίσι συντάξεις τῷ δημοσίῳ χαρίζεσθαι· ὕστερον δὲ καὶ αὐτὸ τῆς στρατείας ὄνομα αὐτοὺς ἀφείλετο οὐδενὶ λόγῳ. τὸ λοιπὸν τὰ μὲν ὅρια τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς φυλακηρίων ἐκτὸς ἔμεινε, οἱ δὲ στρατιῶται ἐξαπινάως ἔβλεπον εἰς τῶν εὐσεβεῖν εἰλωθότων **B** τὰς χεῖρας. ἕτεροι στρατιῶται οὐχ ἥσσους ἢ πεντακόσιοι καὶ τρισ- 20 χίλιοι τὰ ἔξ ἀρχῆς ἐπὶ φυλακῇ τοῦ παλατίου κατέστησαν, οὗσπερ σχολαρίους καλοῦσιν. καὶ αὐτοῖς συντάξεις ἀνέκαθεν πλήρους ἢ **A 107** τοῖς ἄλλοις ἅπασιν τὸ δημόσιον ἀεὶ χορηγεῖν εἶωθε. τούτους οἱ πρότερον μὲν ἀριστίνδην ἀπολέξαντες ἔξ Ἀρμενίων ἐς ταύτην δὴ τὴν τιμὴν ἤγον. ἔξ οὗ δὲ Ζήνων τὴν βασιλείαν παρέλαβε, πᾶσιν

8 Περσῶν] Ῥωμαίων **A**. Correctum ex Suida s. λιμιταναῖοι. 9 λιμιταναίους Suidas. λιμηταναίους **AP**. 10. παρέργως Suidas. περιέργων **AP**. 20. παλατίου] πάλλαντος Suidas s. v. σχολαρίοι.

signes in summam inopiam ac rerum omnium egestatem censitores impulere, quibus non esset unde sibi necessaria suppeditarent. Illud hic addere libet, quoniam de militibus locus admonuit, olim Romani imperatores passim in extremis oris frequentes militum manipulos constituerunt, qui limites imperii Romani, praecipue per orientis provincias tuerentur, indeque Persarum atque Saracenorum incursiones vimque arcerent, quos et limitaneos appellare. Hos Iustinianus adeo statim despiciatui duxit, ut quadriennalia et quinquennialia stipendia illis a quaestoribus differrentur. Romanis vero Persisque inducias agitantibus, miseris illis commodo pacis fruituris certa erant ex aerario concedenda stipendia; tandem eos Caesar per iniuriam ex albo militum expungit; ita demum Romanorum fines praesidio destituti; miles limitaneus ex piorum manibus et largitate pendebat. Aula imperatoria trium millium ac quingentorum militum, quos vocant scholarios, olim praesidiis tenebatur; his ab aerario maiora quam reliquis omnibus erant ab antiquo salaria: nec nisi Armenorum triarii et selectissimi quique hunc honorem a maioribus acceperunt. Postea vero quam Zenoni fuit imperium, inertī et

- ἔξουσία ἐγένετο καὶ ἀνάνδροις καὶ ἀπολέμοις οὗσι παντάπασι τοῦ-
 του δὴ τοῦ ὀνόματος ἐπιβατεύειν. προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου καὶ
 ἀνδράποδα κατατιθέντες τμήματα τὴν στρατείαν ὠνοῦντο ταύτην.
- C** ἥνικα τοίνυν Ἰουστίνος τὴν βασιλείαν παρέλαβεν, οὗτος Ἰουστινια-
 νὸς πολλοὺς εἰς τὴν τιμὴν κατεστήσατο ταύτην, χρήματα μεγάλα 5
 περιβαλλόμενος. ἐπεὶ δὲ τοῦτοις καταλόγοις οὐδένα ἐνδεῖν τὸ
 λοιπὸν ᾔσθετο, ἑτέροισ ἀντοῖς εἰς δισχιλίους ἐντέθεικεν, οὐσπερ
 ὑπεραριθμοὺς ἐκάλουν. ἐπειδὴ δὲ αὐτὸς τὴν βασιλείαν ἔσχεν,
 τοῦτους δὴ τοὺς ὑπεραριθμοὺς ἀπεσείσατο αὐτίκα μάλα, τῶν χρη-
 μάτων οὐδ' ὅτιοῦν ἀποδοὺς σφίσιν. εἰς μέντοι τοὺς ἐντὸς τοῦ 10
 τῶν σχολαρίων ἀριθμοῦ ὄντας ἐπενόει τάδε. ἥνικα στρατεύματα
 ἐπὶ Αἰβύην ἢ Ἰταλίαν ἢ ἐπὶ Πέρσας ὡς σταλήσεται ἐπιδόξον ἦν,
 καὶ αὐτοῖς ὡς ξυστρατεύσουσιν ἐπήγγελλε συσκενάζεσθαι, καίπερ
 ἔξεπιστάμενος ἐπιτηδείως αὐτοὺς εἰς τὸ στρατεύεσθαι ὡς ἥκιστα
- D** ἔχειν, οἱ δὲ τοῦτο ἵνα μὴ γένηται δέισαντες χρόνον οἱ ῥήτορ τὰς 15
 συντάξεις ἀφίσταν. ταῦτα μὲν τοῖς σχολαρίοις πολλάκις ξενή-
 νέχθη παθεῖν. καὶ Πέτρος δὲ τὸν ἕκαστον χρόνον ἥνικα τὴν τοῦ
 μαγίστρου κυλούμενου εἶχεν ἀρχὴν, αἰεὶ καὶ ἡμέραν αὐτοὺς κλο-
 παῖς ἀμυνθήτοις ἀπέκναιε. πρῶτος μὲν γὰρ ἦν καὶ ὡς ἥκιστα
 ὑβρίζειν εἰδὼς, κλειπτίστατος δὲ ἀνθρώπων ἀπάντων καὶ ῥέπου 20
 αἰσχροῦ ὑτεχνῶς ἐμπλεως. τοῦτον τοῦ Πέτρου καὶ τοῖς ἐμπρο-
 σθεν λόγοις ἐμνήσθην, ὥστε τὸν Ἀμαλασούνθης γόνον τῆς Θεοδε-
- A** 108 ρίχου παιδὸς εἰργασμένον. εἰσὶ δὲ καὶ ἕτεροι τῶν ἐν παλατῇ
 πολλοὶ ἀξιώτεροι, ἐπεὶ καὶ πλείω τὸ δημόσιον αὐτοῖς χορηγεῖν

3. ἀνδράποδα Alem. ἀνδραπόδοις AP.

13. αὐτοῖς ὡς ξυ-

στρατεύσουσιν Reisk. αὐτοῖς ξυστρατεύουσιν AP.

15. οἱ δὲ

Alem. P. οὐδὲ A.

24. πολλοὶ] πολλῶ Reisk.

imbelli cuique nomen id sibi adsciscere licuit; tandem et calonibus, qui hanc sibi militiam praesenti pecunia commercarentur. Iustino autem principe, complures magno aere ad eam dignitatem Iustinianus vocavit, post ubi nulum deficere albo nomen animadvertit, alios ferme bis mille addidit, eosque supernumerarios appellavit; quibus ut ipse cum imperio fuit, e vestigio integra retenta pecunia missionem dedit. Porro autem statuti numeri scholarios cum in Africam, vel in Italiam, vel in Persidem exercitus immittendi fama esset, eos licet ignaros insolentesque bellorum comparare se ad bellum cum delecto milite iussit. Illi rem veriti certa stipendia (idque non raro factum) Caesari condonarunt. Senserunt hi ingentes ac pene quotidianas Petri officiorum magistri rapinas; qui etiamsi miti atque minime iniurio esset ingenio, fuit tamen furacium hominum postremus, turpisque compendii plenus, qui etiam, ut supra exposui, Theodorici filiae Amalasunthae necis auctor fuit. Sunt in imperatoria domo dignioris plane ordinis milites alii, quibus quo maiore pretio militiae nomina sibi comparant, eo maior ab aerario pu-

εἶωθεν, ἅτε καὶ μεζῶ κατατιθεῖσι τοῦ τῆς στρατείας ὀνόματος τὰ τιμήματα, οἳ δὲ δομέστικοι τε καὶ προτῆκτορες ἐπικαλοῦνται καὶ ἀνέκαθεν ἀμιέλῃται εἰσι πολεμίων ἔργων. τάξιος γὰρ καὶ προσώπου ἔνεκα μόνον ἐν παλατίῳ εἰώθασι καταλέγεσθαι. καὶ 5 αὐτῶν οἱ μὲν ἐν Βυζαντίῳ, οἱ δὲ ἐπὶ τε Γαλατίας ἐκ παλαιοῦ καὶ P 71 χωρίων ἐτέρων ἴδονται. ἀλλὰ καὶ τούτους Ἰουστινιανὸς τρόπῳ αἰ διδισσόμενος τῷ εἰρημένῳ μεθίσθαι ἡνάγκαζε τῶν προσηκουσῶν σφίσι συντάξων. ἐν κεφαλῇ δὲ τοῦτο εἰρήσεται. νόμος ἦν ἀνὰ πενταετηρίδα ἐκάστην τὸν βασιλέα τῶν στρατιωτῶν ἑκα- 10 στον δωρεῖσθαι χρυσίῳ τακτῷ. πέμποντες δὲ ἀνὰ πεντάετες πανταχόσε τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς παρείχοντο στατήρας χρυσοῦς στρατιώτῃ ἐκάστῳ πέντε. καὶ τοῦτο οὐχ οἷον τε ἦν μὴ πρῶσσεσθαι αἰ μὴχανῇ πύσῃ. ἐξ ὅτου δὲ ἀνὴρ ὅδε διοκῆσατο τὴν πολιτείαν, B 15 καὶ τριάκοντα ἑνιαυτῶν τριβέντος ἤδη, ὥστε καὶ λήθην τοῦ ἔργου τούτου τοῖς ἀνθρώποις γενέσθαι τινά. τρόπον δὲ καὶ ἄλλον τῆς ἐς τοὺς κατηχόους λεηλασίας ἐρῶν ἔρχομαι. οἱ βασιλεῖ τε καὶ ταῖς ἀρχαῖς ἐν Βυζαντίῳ ἢ ὀπλιζόμενοι ἢ γράμματα διαχειρίζον- 20 τες ἢ ἄλλο ὅτιοῦν ἐπηρετοῦντες τάσσονται μὲν ἐν τοῖς κατωλόγοις 20 ἀρχὴν ἔσχατοι, προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου ἀναβαίνοντες αἰ ἐς τῶν ἀπογοιμένων ἢ ὑπεξιώντων τὴν χώραν τάξιος ἕκαστοι τῆς κατ' αὐτοὺς ἐς τὸδε χωροῦσιν, ἕως ἄν τις βαθμοῦ ἐπιβεβηκῶς τοῦ πρώτου ἤδη ἐς τὸ τιμῆς ἀφίκηται πέρας. καὶ τοῖς ἐς τοῦτο A 109 ἀξιόμματος ἔχουσι χρήματα ἐκ πυλαιοῦ διατέτακται τοσαῦτα τὸ C

1. καταταθεῖσιν ὑπὲρ τοῦ Reisk.

3. καὶ ἀνέκαθεν Reiskius.

Aberat καὶ.

8. συντάξων Alem. τάξιος AP.

14. ἐμέλ-

λησε Reisk. ἐμέλησε AP.

22. ἐς τὸδε] ἐς τὸ πρῶτον Reisk.

blico solvitur pensio. Domestici et protectores vocantur, bellicae omnino virtutis expertes, et ordine ac dignitate modo in regia censentur; pars Byzantii, pars in Galatia olim, vel aliis in provinciis habuere stationes. Hosce iisdem artibus perterritos, suis cedere pensionibus adegit Iustinianus. Sed plura de his ad hoc unum caput revocemus. Ex prisca lege imperator quinquenniali donativo, certaue auri summa exercitum prosequi consuevit, ergo per urbes Romanae ditionis quinto quoque anno quaestores mittebantur, qui singulis militibus stateres aureos quinque penderent; idque rato inviolatoque usu receptum erat. Ex quo vero ad rempublicam Iustinianus accessit (inde duo iam et triginta excurrunt anni) ita huius rei curam abiecit, ut eius pene ceperit mortales oblivio. Sed iam alias de subditis actas praedas dicamus. Qui Byzantii seu Caesari, sive magistratibus a re litteraria, vel militari, aut alio quocumque munere sunt, locum statim tenent in albo postremum, sensimque decedentibus vel abeuntibus suo quique in ordine perpetuo succedunt, quoad et supremum locum, simul et dignitatis apicem teneant. His, qui ad id honoris pervenissent, proventus ab antiquo singulis decreti sunt annis,

πληθος ὥστε πλέον ἀνὰ πῦν ἔτος ἢ ἐς ἑκατὸν χρυσῶν ἀγείρεσθαι
κεντηνάρια τούτοις, καὶ αὐτοὺς τε γηροκομεῖσθαι καὶ τῶν ἄλλων
πολλοὺς μετέχειν αὐτοῖς ὠφελείας ἐκ τοῦ ἐπὶ πλείστον τοῖς ἔνθεν
ξυνέβαινε, τῆς τε πολιτείας τὰ πρόγμματα ἐπὶ μέγα εὐπορίας ἀεὶ
ταύτῃ ἐχώρει. ἀλλὰ βασιλεὺς ὕδὲ τούτων αὐτοὺς ἀποστερήσας 5
σχεδὸν τι ἀπάντων, αὐτοῖς τε καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις κακὰ
ῥηγγεν. ἀψαμένη γὰρ αὐτῶν ἡ πενία πρῶτον, εἴτα καὶ διὰ τῶν
ἄλλων ἐχώρει, οἷς τι καὶ πρότερον ὠφελείας μετῆν. καὶ ἦν τις
τὴν ἑμπειτωκυῖαν αὐτοῖς ἐνθύνει ζημίαν ἐς ἔτη δύο καὶ τριά-
κοντα διαριθμοῖτο, εὐρήσει τὸ μέτρον ὥνπερ αὐτοὺς ἀποστερεῖ- 10
σθαι ἔξηνέπεισε.

D κέ. Τοὺς μὲν στρατενομένους οὕτως ὁ τύραννος διεχρό-
σατο. ἄπερ δὲ αὐτῷ εἰς ἐμπόρους τε καὶ ναύτας καὶ βαναίους
καὶ ἀγοραίους ἀνθρώπους, δι' αὐτῶν δὲ καὶ ἐς τοὺς ἄλλους ἑπα-
τας εἰργασται, φράσεων ἔρχομαι. πορθμῷ δύο ἐκατέρωθεν *Bu-* 15
ζαντίου ἐστὸν, ἕτερος μὲν ἐφ' Ἑλλησπόντου ἀμφὶ Σησιόν τε καὶ
Ἀβυδον, ὁ δὲ δὴ ἕτερος ἐπὶ τοῦ στόματος τοῦ Εὐξείνου καλον-
μένου πόντου, οὗ τὸ ἱερὸν ὀνομάζεται. ἐν μὲν οὖν τῷ Ἑλλησπόν-
του πορθμῷ τελωνεῖον μὲν ἐν δημοσίῳ ὥς ἥκιστα ἦν, ἀρχων δὲ
P 72 τις ἐκ βασιλέως στελλόμενος ἐν Ἀβύδῳ καθῆστο, διερευνώμενος 20
μὲν, ἦν ναὺς ὅπλα φέρουσα ἐς Βυζάντιον οὐ βασιλέως ἴδι γνώμη,
καὶ ἦν τις ἐκ Βυζαντίου ἀνάγοιτο οὐ φερόμενος γράμματα τῶν ὀν-

2 καὶ αὐτοὺς Reisk. Aberat kal. 3. καὶ ἐκ τοῦ ἐπιπλείστον
τοῖς ἐνδεστέροις πλουτεῖν συνέβαινε Reisk. *ibid.* τοῖς] τῆς
Alem. 6. τι ἀπάντων Reisk. διὰ πάντων AP. δὴ ἀπάντων
Alem. 9. ζημίαν] ἐρημίαν Pm. 14. δὲ καὶ Reisk. τε καὶ AP.
18. οὐ τὸ ἱερὸν] *Legē o tō 'Ierōn.* Est nomen proprium promon-
torii, non templum. Reisk. 19. τελωνεῖον Suidas s. v. πορθμός.
τελώνιον AP.

auri pondo amplius decem millia, ut et suam illi regere senectutem et pleris-
que aliis utilitati esse possent. Enimvero negotiorum reipublicae bene ge-
rendorum magnum id erat momentum. Hic vero princeps tum hos omnibus
pene redivitibus exclusos, tum mortales etiam alios evertit; ab iis enim ad
alios sicuti prius commoda, ita demum et inopia pertingit. Porro si quis duo
et triginta annorum damna his illata perpendat, rationem subducet pecuniae,
qua illos expoliari contigit.

25. Militem ita tyrannus hic divexavit. Quae vero in mercatores,
nautas, artifices, forenses, et per hos in populares alios egit, dicere iam ag-
gredior. Freta duo sunt ad utrumque Byzantii litus, alterum in Hellesponto,
qua Sestus Abydum spectat, alterum ad ipsas maris Euxini fauces, ubi dei
matris templum celebre est. Igitur in Hellesponti freto nullus publicanorum
ordo, vel mensa fuit; sed missus ab imperatore praetor Abydi sedes habuit,
quia interesset observare mercēs, arma, quae haud lubente principe Byzan-
tium navigiis aveherentur, quive inde solvisset sine litteris ac tessera magi-

δρῶν καὶ σημεῖα οἷς ἐπικεῖται ἡ τιμὴ αὐτῇ (οὐ γὰρ θέμις τινὰ ἐκ Βυζαντίου ἀνάγεσθαι οὐκ ἀφειμένον πρὸς τῶν ἀνδρῶν, οἳ τῇ τοῦ μαγίστρου καλουμένου ἀρχῇ ὑπουργοῦσιν) πραττόμενος δὲ τοῖς A 110
 5 τῶν πλοίων κυρίους τέλος οὐδενὶ αἰσθησιν παρεχόμενον ἐλάμβα-
 5 νεν· ὁ δὲ ἐπὶ πορθμοῦ τοῦ ἐτέρου στελλόμενος μισθὸν αἰεὶ πρὸς
 βασιλείῳς κεκομισμένος ἦν καὶ διερευνώμενος ἐς τὸ ἀκριβὲς ταῦτα,
 ὥστε μοι εἴρηται, καὶ ἦν τις ἐς τοὺς βαρβάρους κομίζοιτο, οὐ
 παρὰ τὸν Εὐξείνιον ἴδρυνται πόντον, ὥστε οὐ θέμις ἐκ Ῥωμαίων
 τῆς γῆς ἐς τοὺς πολεμίους κομίζεσθαι. οὐδὲν μέντοι ἐξῆν τῷ
 10 ἀνδρὶ τούτῳ πρὸς τῶν τῆδε ναυτιλλομένων προσέσθαι. ἐξ οὗ δὲ B
 Ἰουστινιανὸς τὴν βασιλείαν παρέλαβε, τελωνεῖον τε δημόσιον κα-
 τεστήσατο ἐν πορθμῷ ἑκατέρῳ καὶ μισθοφόρους ἄρχοντας δύο
 ἐς αἰεὶ πέμπων μισθωσιν μὲν αὐτοῖς παρέλκετο τὴν ξυγκειμένην,
 ἐπήγγελλε δὲ χρήματά οἱ ὅτι πλεῖστα ἐνθένδε ἀποφέρειν δυνάμει
 15 τῇ πάσῃ. οἱ δὲ ἄλλο οὐδὲν ἢ εὐνοίαν τὴν ἐπ' αὐτὸν ἐνδείκνυσθαι
 ἐν σπουδῇ ἔχοντες ἀπαξάπαντα πρὸς τῶν πλεόντων τὰ τῶν φορ-
 τίων τιμήματα ληϊζόμενοι ἀπηλλάσσοντο. ἐν μὲν οὖν πορθμῷ
 ἑκατέρῳ ταῦτα ἐποίει· ἐν δὲ Βυζαντίῳ ἐπενόει τὰδε. τῶν τινά
 οἱ ἐπιτηδείων προὔστησατο, Σύρον μὲν γένος, ὄνομα δὲ Ἀδδαῖον,
 20 ὃ δὴ ἐπήγγελλεν ἐκ νηῶν τῶν ἐνταῦθα καταιρουσῶν ὕψησιν τινά
 οἱ πορίζεσθαι. ὁ δὲ πλοῖα ἅπαντα τὰ καταιρόντα ἐς τὸν Βυζάν- C
 τιον λιμένα οὐκέτι ἤφει, ἀλλὰ τοὺς ναυκλήρους ἢ τοῖς τιμήμασιν
 ἐξημίον νηῶν τῶν σφετέρων ἢ ἀναφορεῖν ἐς τε Αἰβύην καὶ Ἰτα-

3. οὐκ ἀφειμένων (sic) post μαγίστρου legebatur. Correxīt et trans-
 posuit Alem. 4. τέλος P. τέλος δὲ A. 6. κεκομισμένος]
 τὴν ἀρχὴν addit Reisk. ibid. ἦν Suidas et P. εἴη A. 8. ὥν-
 περ] ἦν γὰρ Reisk. τελωνεῖον] τελώνιον AP. 19. Ἀδδαῖον]
 Ἀδδέον AP.

stratus, cuius ea res esset. Neque enim Byzantio moliri naves fas est, cui per magistri officiorum administratos non liceat. Ergo quod portorii nomine inde praetor exigeret a naucleris, id perquam exiguum erat; qui vero ad alterum fretum mittebatur, eadem illa, quae modo dixi, explorabat, et si quid mercium ad barbaros, qui secundum Euxini maris incolunt, distraheretur, quas ad hostes ex Romanorum urbibus exportari interdictum sit. Huic praetori nihil a nautis accipere lucri licebat. Postea vero quam Iustinianus cepit imperium Haec in utroque freto. Ad portum vero Byzantii familiarem quemdam Addaeum gente Syrum constituit, cui ut appellentium eo navigiorum commercia ad quaestum illi aliquem revocaret praecepit. Is quae naves Byzantium portum tenuissent, inde solvere non permisit, coactis naucleris, vel navigiorum nautum pendere, vel merces in Africam, aut Italianam

λίαν ἡνάγκαζε. καὶ αὐτῶν οἱ μὲν οὔτε ἀντιφορτίζεσθαι οὔτε θα-
 λαττουργεῖν ἔτι ἤθελον, ἀλλὰ καίσαντες τὰ σφέτερα πλοῖα εὐθὺς
 ἄσμενοι ἀπηλλάσσοντο. ὅσοις μέντοι ἐπάναγχες ἦν ἐκ ταύτης δὴ
 τῆς ἐργασίας τὸν βίον ποιῆσθαι, οὗτοι τριπλάσιαν πρὸς τῶν ἐμ- 5
 V 329 A 111 πόρων τὴν μίσθωσιν κεκομισμένοι τὸ λοιπὸν ἐφορτίζοντο τοῖς τε
 ἐμπόροις περιειστῆκει ταύτην σφίσιν αὐτοῖς τὴν ζημίαν πρὸς τῶν
 τὰ φορτία ὠνούμενων λάσυσθαι, οὕτω τε λιμοκτονεῖσθαι πάσῃ
 μηχανῇ τοὺς Ῥωμαίους ξυνέβαιεν.

D Ἀλλὰ ταῦτα μὲν τῇδε κατὰ τὴν πολιτείαν ἐφέρετο. ἃ δὲ 10
 καὶ ἐς τὰ κέρματα τοῖς βασιλεῦσιν εἰργασται, οὗ μοι παριτέον
 οἶμαι εἶναι. τῶν γὰρ ἀργυραιοβῶν πρότερον δέκα καὶ διακο-
 σίους ὀβολοὺς, οὓς φόβεις καλοῦσιν, ὑπὲρ ἐνὸς στατηῆρος χρυσοῦ
 προῖεσθαι τοῖς ξυμβάλλουσιν εἰωθότων, αὐτοὶ ἐπιτεχνώμενοι κέρδη
 οἰκεία ὀδοῦν καὶ ἑκατὸν μόνους ὑπὲρ τοῦ στατηῆρος δίδοσθαι 15
 τοὺς ὀβολοὺς διετάξαντο. ταύτῃ δὲ νομίσματος ἐκάστου χρυσοῦ
 ἕκτην ἀπέτεμον μοῖραν ** πάντων ἀνθρώπων. ἐπεὶ δὲ οἱ βασι-
 λεῖς οὗτοι τῶν ὠνίων τὰ πλεῖστα εἰς τὰ καλούμενα περιστήσαντες

P 73 μονοπώλια, τοὺς τι ὠνήσασθαι βουλομένους αἱ κατ' ἐκάστην
 ἀπέπνυγον, μὴν δὲ αὐτοῖς ἀνίσταται τὰ τῆς ἐσθῆτος ἐλλείπτο 20
 πωλητήρια, μηχανῶνται καὶ ἀμφ' αὐτοῖς τάδε. ἱμάτια τὰ ἐκ
 μετάρης ἐν Βηρυτῶ μὲν καὶ Τύρῳ πόλεσι ταῖς ἐπὶ Φοινίκης ἐρ-
 γάζεσθαι ἐκ παλαιοῦ εἰώθει. οἳ τε τούτων ἐμποροὶ τε καὶ ἐπιδη-
 μουργοὶ καὶ τεχνῖται ἐνταῦθα τὸ ἀνέκαθεν ὄκουν, ἐνθὲνδε τε
 ἐς γῆν ἄπασαν φέρεσθαι τὸ ἐμπόλημα τοῦτο ξυνέβαιεν. ἐπὶ δὲ 25

16. διετάξαντο Pm. διεπράξαντο AP. *ibid.* ταύτην Reiskius.
 ταύτην AP. 17. Ante πάντων lacunam indicavit Reisk. 18. εἰς
 τὰ add. Alem. 22. ἐν add. Maltretus.

comportare; quorum nonnulli et onera et navigationem detrectantes, igne corruptis navigiis omni cura liberi discesserunt. At quibus ad traducendam vitam id negotii suscipiendum fuit, hi ter tanto maiore mercede ad onera conducti sunt a mercatoribus, qui damnis denique emptorum sua resarcienda curaturi essent; atque hisce diversis artibus una est demum Romanis parata communis perniciēs.

His in negotiis hic fuit reipublicae status. Sed mittendum minime arbi-
 trator, ut ex terunciis hi principes aeruscarint. Olim nummularii singulos sta-
 teres aureos decem atque ducentis obolis, quos pholes vocant, exactoribus
 pendebant; principes, quod sibi fore compendio vident, centum et octoginta
 commutari decernunt; scilicet parte sexta cuiusque aurei numismatis subdi-
 tiis omnibus decocta. Cum vero alias fere omnes merces incredibili et quoti-
 dianio emptorum incommodo ad monopolia revocassent, una modo integra re
 vestiaria, atque eius emporiis, haec tandem de his etiam comminiscuntur.
 Olim sericae vestis mercatores, et opifices in duabus Phoeniciae urbibus Be-
 ryto atque Tyro negotiabantur, et officinas exercebant; unde in reliquum
 deinde terrarum orbem id mercimonii distraxerunt. Sed imperatore Iusti-

Τουστινιανοῦ βασιλεύοντος οἱ ἐπὶ ταύτῃ τῇ ἐργασίᾳ ἔν τε Βυζαν-
 τίνῃ καὶ πόλεσι ταῖς ἄλλαις ὄντες ἄξιωτέραν ἀπεδίδοντο τὴν ἐσθῆτα
 ταύτην, αἰτιώμενοι μεῖζον μὲν ἢ πρότερον ἐν χρόνῳ τῷ παρόντι
 ἐπὲρ αὐτῆς καταβάλλεσθαι τὸ τίμημα Πέρσαις, πλείω δὲ νῦν τὰ Β
 δεκατεντήρια εἶναι ἐν γῇ τῇ Ῥωμαίων, δόκησιν ἅπασιν ὁ αὐτο-
 κράτωρ παρεχόμενος ὅτι δὴ ἐπὶ τούτῳ ἀγανακτοίη, νόμῳ ἅπασιν
 ἀπέπε μὴ πλέον ἢ ὅκτις χρυσῶν τῆς τοιαύτης ἐσθῆτος τὴν λίτραν
 εἶναι. καὶ προστίμημα ἔκειτο τοῖς παραβησομένοις τὸν νόμον Α 112
 τῶν ἐπαρχόντων στερεῖσθαι χρημάτων. ταῦτα ἀνθρώποις ἀμή-
 10 χανά τε καὶ ἄπορα ἐδόκει παντάπασιν εἶναι. οὐ γὰρ οὐδὲν τε ἦν
 τοὺς ἐμπόρους μεῖζονος τιμῆς τὰ φορτία ζωνημένους ἐλάσσοις
 τιμῆς τοῖς ξυμβάλλουσιν ἀποδίδοσθαι. διὸ δὴ ταύτην μὲν τὴν
 ἐμπορίαν ἐργολαβεῖν οὐκέτι ἤξιουν, ἐπικλοπώτερον δὲ φορτίων
 τῶν σφίσιν ἀπολελειμμένων ἐποιῶντο κατὰ βραχὺ τὰς πράξεις, C
 15 δηλονότι τῶν γνωρίμων τισὶν, οἷσπερ τὰ τοιαῦτα καλλωπίζειν τὰ
 σφέτερά· αὐτῶν προϊέμενοις ἐν ἡδονῇ ἦν ἢ τρόπῳ τῇ ἀναγκαιῶν
 ἐγένετο. ὣν δὴ ἡ βασιλὶς ἐπιψιθυρίζοντων τινῶν αἰσθομένη, καί-
 περ οὐ βυσανίσασα τὰ θρυλούμενα, ξύμπαντα εὐθὺς τὰ φορτία
 τοὺς ἀνθρώπους ἀφείλετο, καὶ χρυσίον αὐτοὺς ἐς κενητῆριον
 20 ἐπιτιμησαμένη. ἄρχει δὲ ταύτης ἐν γε Ῥωμαίοις τῆς ἐργασίας
 ὁ τοῖς βασιλικοῖς ἐφεστῶς θησαυροῖς. Πέτρον οὖν τὸν Βαρσά-
 μην ἐπὶ κλησιν ἐπὶ ταύτης καταστησάμενοι τῆς τιμῆς οὐ πολλῷ
 ἵστερον ἐπεχώρουν αὐτῷ πράσσειν ἀνόσια ἔργα. τοὺς μὲν ἄλλους
 ἅπαντας τὸν νόμον ἐς τὸ ἀκριβὲς ἰδικαίου τηρεῖν, τοὺς δὲ τοῦ

11. ζωνημένους Alem. ζωνημένοις AP.

15. οἷσπερ Alem.

εἵπερ AP. 18. θρυλούμενα AP. 22. καταστησάμενοι Alem. P.
καταστησάμενος A.

niano, Byzantii et per alias urbes cum versarentur, mercem fecere cariores,
 simul auctis, ut aiebant, eius rei pretiis apud Persas, simul et decumis in
 Romanorum ditone. Quod verbum in pectus Caesari altius descendisse om-
 nes intellexerunt, ubi lege cautum ab eo est, ut serici libra octonis aureis
 veniret, quique secus fecissent, proscriptione bonorum multarentur. Haec
 cum negotiatoribus omnino viderentur absurda, quibus laud esset e re, em-
 ptas quam plurimo merces, vaenum ire quam minimo, maluerunt mercatura
 desistere. Ergo quidquid reliqui mercium fuit notis hominibus furtim obtu-
 serunt, scilicet quibus sic suum prodigere, eamque rei speciem quaerere vel
 aliam quampiam necessitatem esset voluptati. Quod cum incerto autore,
 levique fama in vulgus spargi Theodora audisset, incomperta re, mercatores
 centum auri pondo mulctat, ereptis praeterea mercibus. Nunc vero apud
 Romanos hoc totum opificium penes praefectum imperatorii thesauri est;
 quare Petro Barsamae illa dein aucta praefectura, omnem improbitatis licen-
 tiam permiserunt. Qui sericariis sibi tantum artem facere coactis, alios se-
 vera illa teneri lege voluit. Is non clanculum, sed aperto foro unciam serici

ἔργον τούτου τεχνίτας αὐτῷ μόνῳ ἀναγκάζων ἐργάζεσθαι ἐπέδιδ-
 οτο, οὐκέτι ἐπικρυπτόμενος, ἀλλ' ἐν τῷ δημοσίῳ τῆς ἀγορᾶς
 βαφῆς μὲν τῆς προστυχούσης τὴν οὐγκίαν οὐχ ἥσσον ἢ κατὰ ἕξ
 χρυσῶν, βάμματος δὲ τοῦ βασιλικοῦ, ὅπερ καλεῖν ὀλόβηρον νεο-
 μίκασι, πλεόν ἢ τεσσάρων καὶ εἴκοσι χρυσῶν. καὶ βασιλεῖ μὲν 5
 ἐνθὲνδε μεγάλα χρήματα ἔφευγον, αὐτὸς δὲ περιβαλλόμενος πλείω
 ἱλάνθανεν, ὅπερ ἀπ' αὐτοῦ ἀρξάμενον ἐς αἰὲν ἔμεινε. μόνος γὰρ
 ἐς τόδε τοῦ χρόνου ἔμπορός τε ἀπαρακαλύπτως καὶ κάπηλος τοῦ
 ἐμπολήματος τοῦδε καθίσταται. ἔμποροι μὲν οὖν ὅσοι πρότερον
 τὴν ἐργασίαν ταύτην μετήρσαν ἦν τε Βυζαντίῳ καὶ πόλει ἐκάστη 10
 θαλαττουργοὶ τε καὶ ἑγγεῖοι ἐφέροντο ὡς τὸ εἶδος τὰ ἐκ τῆς ἐργα-
 A 113 σίας κακά. ἐν δὲ πόλεσιν ὁ δῆμος σχεδόν τι ὅλος ταῖς ἐιρημέναις
 προσαιτητῆς ἐξαπινάλως ἐγένετο. βάνανσοι γὰρ ἄνθρωποι καὶ
 χειρωνακταὶ λιμῷ πυλαίειν ὡς τὸ εἶδος ἠναγκάζοντο, πολλοὶ τε
 ἀπ' αὐτοῦ τὴν πολιτείαν μεταβαλλόμενοι φεύγοντες ὥχοντο ἐς τὰ 15
 P 74 Περσῶν ἥθη. μόνος δὲ αἰὲν ὁ τῶν Θησαυρῶν ἄρχων ἐνεργολαβῶν
 τὸ ἐμπόλημα τοῦτο μοῖραν μὲν βασιλεῖ, ὥσπερ εἴρηται, πόρων
 τῶν ἐνθὲνδε ἀποφέρειν ἡξίου, αὐτὸς δὲ τὰ πλείω φερόμενος δη-
 μοσίαις συμφοραῖς ἐπλούτει. ταῦτα μὲν οὖν τῇδε κεχώρηκεν.
 V 330 κς'. Ὅτινα δὲ τρόπον τῶν πόλεων τοὺς κόσμους καὶ τὰ 20
 B ἐγκαλλωπίσματα πάντα ἦν τε Βυζαντίῳ καὶ πόλει ἐκάστη καθε-
 λεῖν ἴσχυσεν αὐτίκῃ ἐροῦμεν. πρῶτα μὲν καταλείπειν τὸ τῶν ῥη-
 τῶρων ἄξιωμα ἔγνω. τὰ τε γὰρ ἑπαθλα ἀφειλετο αὐτοὺς ὅπαντα,
 οἷσπερ τρυφᾷν τε τὰ πρότερα καὶ ἐγκαλλωπιζέσθαι τῆς συντηγο-
 1 μόνῳ] νόμῳ Maltretus. *ibid.* ἐπέδιδото] ἀπεδίδото Reisk.
 3. οὐγκίαν Alem. P. οἰκίαν AP. 13. προσαιτητῆς Alem. P.
 προσαιτεῖν τὴν A. 14 χειρωνακταὶ] χειρῶνακτες Pm. 20. τρό-
 πον hoc loco P: post πόλεων A. 24. οἷπερ — ταῖς συνηγοραῖς
 — εἰώθεσαν Reisk.

alia quidem tinctura imbuti sex aureis, regio vero suffecti colore, quem ho-
 loverum vocant, quatuor ac viginti et amplius dedit; ex quo Caesari magnas
 pecunias, sibi clam maiores comparavit: quod inde coeptum hodieque per-
 durat; unusque ille institoriam hanc rem etiamnum palam exercet. Quare
 ipsi negotiatores cum Byzantii tum aliis in urbibus incommoda profligatae
 artis terra marique sensere; Tyri atque Beryti pene universa plebs fullonico
 manuarioque illi exercitio addicta, collatium quaerere stipem, vel fame con-
 fici coacta fuit; pars commutata colonia ad Persas transfugit; nam, ut dixi,
 solus imperatorii thesauri praefectus eam negotiationem habens, lucri parte
 Caesari delata, sibi quoque maiore seposita, sic opes auget suas publicis calami-
 tatibus. Sed haec hactenus.

26. Ut autem Byzantium, ac reliquas urbes ornamentis spoliaret, modo
 dicendum est. Primo caudicorum ordinem statuit evertendum, omnibus
 denegatis praemiis, quibus illi amplissimis, advocacy perfuncti, donari
 olim et augeri consueverant; iussisque litigatoribus in seque et in litem iurare,

ρίας ἀφαιμενοι εἰώθασι, καὶ διωμότους συνίστασθαι τοὺς διαφε-
ρομένους ἐκέλευσε, καὶ ἀπ' αὐτοῦ περιωβρισμένοι ἐν πολλῇ ἀθυ-
μίᾳ ἐγένοντο. ἐπεὶ δὲ τῶν τε ἀπὸ τῆς συγχλήτου βουλῆς καὶ τῶν
ἄλλων εὐδαιμόνων δοκούντων εἶναι ἐν τε Βυζαντίῳ καὶ πάσῃ τῇ
Ῥωμαίων ἀρχῇ πάσας, ὥσπερ ἐρρήθη, τὰς οὐσίας ἀφείλετο, ἀρ- C
γὴν τὸ λοιπὸν τῷ ἐπιτηδέματι τούτῳ ἐλλείπτο. οὐ γὰρ ἔχον
ἄνθρωποι λόγου ὅτουσιν οὐδὲν ἄξιον, ὅπερ ἂν καὶ ἀμφισβητοῖεν
ἄλλήλοις. αὐτίκα τοίνυν ἐκ πολλῶν μὲν ὀλίγοι, ἐξ ἐνδόξων δὲ
λίαν κομιδῇ ἄδοξοι πανταχόθι γεγονότες τῆς γῆς πενία μὲν, ὡς
10 τὸ εἶδος, πολλῇ εἶχοντο, μόνην δὲ ὕβριν τὴν ἀπὸ τοῦ ἔργου φε-
ρόμενοι ἀπηλλάσσοντο. ἀλλὰ καὶ τοὺς ἱατροὺς τε καὶ διδασκά-
λους τῶν ἐλευθερίων τῶν ἀναγκαίων στερεῖσθαι πεποίηκε. τὰς τε
γὰρ σιτήσεις, αἷς οἱ πρότερον βεβυσίλευκότες ἐκ τοῦ δημοσίου A 114
χορηγεῖσθαι τούτοις δὴ τοῖς ἐπιτηδέμασιν ἔταξαν, ταύτας δὲ οὐ-
15 τος ἀφείλετο πάσας. καὶ μὴν καὶ ὅσους οἱ τὰς πόλεις οἰκοῦντες D
ἀπάσας πολιτικῶν σφίσις ἢ θεωρητικῶν οἰκοῦσιν πεποιήνται πόρους,
καὶ τούτους μεταγαγὼν φόροις ἀναμιζαὶ τοῖς δημοσίοις ἐτίλμιψε.
καὶ οὔτε ἱατρῶν τις ἢ διδασκάλων τὸ λοιπὸν ἐγένετο λόγος οὔτε
δημοσίας τις ἔτι οἰκοδομίας προνοεῖν ἴσχυεν οὔτε λύχνα ταῖς
20 πόλεσιν ἐν δημοσίῳ ἐκάστη οὔτε τις ἦν ἄλλη παραψυχὴ τοῖς ταύ-
τας οἰκοῦσι. τὰ τε γὰρ θέατρα καὶ ἱππόδρομοι καὶ κυνηγέσια ἐκ
τοῦ ἐπιπλεῖστον ἅπαντα ἔργει. οὐ δὲ οἱ τὴν γυναικὰ τετέχθαι
τε καὶ τετράρθαι καὶ πεπαιδεῦσθαι ξυνέβαινεν. ὕστερον δὲ ταῦτα
δὴ ἀργεῖν ἐν Βυζαντίῳ ἐκέλευσε τὰ θεάματα, τοῦ μὴ τὰ εἰωθότα

1. τοῖς διαφερομένοις Suidas s. v. διώματος.

2. ἀθυμία Alem.

ἀσημία AP.

3. ἐπεὶ Alem. ἐπὶ AP.

7. λόγου Alem. λόγον AP.

15. ὅσους Alem. ὅσοις AP.

19. λύχνα] Vid. Vales. ad Ammian.

Marcell. 14, 1. Reisk.

20. ἐκάστη] ἐκάστῳ Pm.

causidicorum sane cum probro ac moerore. Caeterum ex quo tempore Iu-
stinianus senatores opulentosque alios qui vel Byzantii, vel ubicumque in
imperio Romano essent, omnibus, ut declaravi, fortunis evertit, summo in
otio fuit hic ordo, nulla iam reliqua digna re, de qua sibi lites mortales con-
ciderent. Quamobrem causidici numero ac dignitate praecipui iam perpauci
ac penitus abiecti, et in summa rerum ubique terrarum erant inopia, uno re-
liquo instituto, quod ipsum illis esset ostentui. Sed et medicos ac libera-
lium disciplinarum magistros necessariis ad vitam exclusit; quam enim prio-
res Romani principes his ab aerario largiti sunt, sportulam ademittit. Quos
oppidani sibi vel ad rempublicam vel ad spectacula fecissent proventus, ve-
ritus non est in publicum censum referre; ob eaque in posterum nulla medi-
corum, magistrorumve honoraria, nulla publicorum aedificiorum cura, nulla
urbibus in communi luminum procuratio, nulla civibus laetitia; quandoqui-
dem a longo iam tempore ludi theatrales, circenses, atque venationes iacent,
in quibus Theodora uxor nata educataque adolescentiam exercuit. Demum
Byzantium quoque ab iis vacare spectaculis voluit, consuetis ex aerario im-

χορηγεῖν τὸ δημόσιον, πολλοῖς τε καὶ σχεδόν τι ἀναρίθμοις οὔσιν,
 P 75 οἷς ἐνθένδε ὁ βίος. ἦν τε ἰδίᾳ τε καὶ κοινῇ λύπη τε καὶ κατή-
 φεια, ὥσπερ ἄλλο τι τῶν ἀπ' οὐρανοῦ ἐπισκήψασαι πάθος, καὶ
 βίος πᾶσιν ἀγέλαστος. ἄλλο τε τὸ παράπαν οὐδὲν ἔφερετο τοῖς
 ἀνθρώποις ἐν διηγῆμασιν, οἵκοι τε οὔσι καὶ ἀγοράζουσι καὶ τοῖς 5
 ἱεροῖς διατρίβουσιν ἢ συμφοραὶ τε καὶ πάθη καὶ καινότερων ἀτυχη-
 μάτων ὑπερβολή. ταῦτα μὲν οὕτω ταῖς πόλεσιν εἶχεν. ὁ δὲ τῷ
 λόγῳ λείπεται, τοῦτο εἰπεῖν ἄξιον. ὕπατοι Ῥωμαίων ἀνὰ πᾶν
 ἔτος ἐγαίνεσθην δύο, ἕτερος μὲν ἐν Ῥώμῃ, ὁ δὲ δὴ ἕτερος ἐν Βυ-
 ζαντίῳ. ὅστις δὲ εἰς τὴν τιμὴν ἐκαλεῖτο ταύτην πλέον ἢ κεντηρά- 10
 ρια χρυσοῦ εἴκοσιν ἐς τὴν πολιτείαν ἀναλοῦν ἔμελλεν, ὀλίγα μὲν
 B οἰκεῖα, τὰ δὲ πλεῖστα πρὸς βασιλέως κεκομισμένοις. ταῦτά τε τὰ
 A 115 χρήματα ἕς τε τοὺς ἄλλους, ὥνπερ ἐμνήσθην, καὶ ἐκ τοῦ ἐπὶ
 πλεῖστον ἐς τῶν βίων τοὺς ἀπορωτέρους φερόμενα καὶ διαφερόν-
 τως ἐς τοὺς ἐπὶ σκηνῆς ἅπαντα τὰ πράγματα ἐς αἰὲ τῇ πόλει ἀνέ- 15
 στη. ἕξ οὗ δὲ Ἰουστινιανὸς τὴν βουσιλείαν παρέλαβεν, οὐκέτι και-
 ροῖς τοῖς καθήκουσι ταῦτα ἐπράσσειτο· ἄλλοτε μὲν πολλοὺ Ῥω-
 μαίοις ὕπατος καθίστατο χρόνον, τελευτῶντες δὲ οὐδὲ ὕπαρ τὸ
 πρᾶγμα ἑώρων, ἕξ οὗ δὴ πενία τινὶ ἐνδεδιχεύεσθαι ἐσφίγγετο τὰ
 ἀνθρώπεια, τὰ μὲν εἰωθότα οὐκέτι τοῖς ὑπάρχουσιν παρεχομένου, τὰ 20
 δὲ ὑπάρχοντα τρόποις ἅπασι πανταχόθεν ἀφαιρουμένου.

Ὡς μὲν οὖν τὰ δημόσια καταπιὼν ἕμπαντα χρήματα τοὺς
 ἐκ τῆς συγκλήτου βουλῆς ὁ λυμεὼν οὗτος ἕκαστόν τε ἰδίᾳ καὶ
 κοινῇ ἕμπαντας τὰς οὐσίας ἀγῆρηται, διαρκῶς δεδιηγῆσθαι οἷ-

3. ἐπισκηψάντων Alem. ἐπισκήψασθαι Pm. 11. πολιτείαν]
 ὑπατείαν Reisk. 17. ἄλλοτε Alem. P. ἀλλὰ τὰ A.

pensis parsurus, damno infinitae pene multitudinis, quae indidem victitaret. Quare publice privatimque omnes in squalore versantur, vacua iucunditatis vita, quasi caelitus ingruente malo; sub lare quisque suo, in foro, in templis nihil nisi aerumnas, calamitates vel portentosum recentis fortunae casum commemorant. Haec urbium singularum conditio fuit; sed quod huic narrationi deest, dicere praestat. Singulis annis duo Romanis consules creabantur, Romae quidem alter, alter Byzantii. Ad eam dignitatem vocata in publicam rem amplius bis mille auri pondo erant insumenda; de suo quidem pauca, plurima de publico ex imperatoris largitate. Caeterum illud aes cum ad ea quae dixi munera exhibenda, tum in egenos, tum praecipue in scenicos actores erogatum, mirum quantum civitatibus rem sustentavit. Postea vero quam obtinuit Iustinianus imperium, haud est his rebus statutum tempus; diu quis multumque consulatum gerit; vel non est omnino comitia videre consularia. Quare extrema mortales oppressi sunt egestate, simul consuecta subditis Caesare negante, simul eos locis, modisque omnibus detorbante fortunis.

Namque satis narratum arbitror de publicis pecuniis, deque virorum consularium in communi, atque privatim substantiis, in quas hic helluo ac pe-

μαι. ὥς δὲ καὶ τοὺς ἄλλους εὐδαίμονας δοκοῦντας εἶναι σκκο- V 331
 φαντῖα περιῶν ἀφαιρεῖσθαι τὰ χρήματα ἴσχυσεν, ἱκανώτατά C
 μοι εἰρησθαι νομίζω· καὶ μέντοι στρατιώτας τε καὶ ἄρχουσι πῶ-
 σιν ὑπηρετοῦντας καὶ τοὺς ἐν παλυτιῷ στρατευομένους, γεωργούς
 5 τε καὶ χωρίων κτήτορας καὶ κυρίους καὶ οἷς ἐν λόγοις τὰ ἐπιτι-
 δέματά ἐστιν, ἀλλὰ μὴν ἐμπόρους τε καὶ ναυκλήρους καὶ ναύ-
 τας βαναύσους τε καὶ χειρῶνακτας καὶ ἀγοραίους καὶ οἷς ἀπὸ
 τῶν ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐπιτηδευμάτων ὁ βίος, καὶ μὴν καὶ τοὺς ἄλ-
 λους ὥς εἰπεῖν ἅπαντας, ἐς οὓς διικνεῖσθαι βλάβος τὸ ἐς τοῦσδε
 10 συμβαίνει. οἷα δὲ τοὺς τε προσαιτητὰς καὶ ἀγλαίους ἀνθρώπους
 καὶ πτωχοὺς τε καὶ λῶβη πάσῃ ἐχομένους εἰργάσατο, αὐτίκῃ
 ἐροῦμεν· τὰ γὰρ ἀμφὶ τοῖς ἱερεῦσιν αὐτῷ πεπραγμένα ἐν τοῖς D
 ὑποσθεν λόγοις λελέξεται. πρῶτα μὲν, ὅπερ εἴρηται, ἅπαντα
 περιβεβλημένος τὰ πωλητήρια καὶ ὠνίων τῶν ἀναγκαιοτάτων τὰ
 15 λεγόμενα καταστησάμενος μονοπώλια πλέον ἢ τριπλάσια τιμήματα
 πάντας ἀνθρώπους ἐπράττειτο. καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἐπεὶ ἀνάριθμά A 116
 μοι ἔδοξεν εἶναι, οὐκ ἂν ἐγώ γε λόγῳ ἀτελευτήτῳ καταλέγειν φι-
 λονεικοίην· ἀπὸ δὲ τῶν τοὺς ἄρτους ὠνουμένων πικρότατα ἐς
 πάντα τὸν αἰῶνα ἐσύλει, οὓς δὴ καὶ χειρῶνακτας καὶ πτωχοὺς καὶ
 20 πάσῃ λῶβῃ ἐχομένους ἀνθρώπους οὐκ ὠνεῖσθαι ἀδύνατον. αὐ-
 τὸς μὲν γὰρ ἐς τρία κεντηνάρια φέρεσθαι ἀνὰ πᾶν ἔτος ἤξιον ἐν-
 θένδε, ὅπως οἱ ἄρτοι ὧσι καὶ σποδοῦ ἔμπλειοι· οὐδὲ γὰρ ἐς τοῦτο P 76
 δὴ τὸ αἰσχροκερδίας ἀσέβημα ὁ βασιλεὺς οὗτος δκνηρὸς ἦει· ταύτη
 δὲ τῇ σκῆψει οἰκεῖα κέρδη ἐπιτεχνώμενοι οἷς ἐπέκειτο ἡ τιμὴ αὕτη
 25 αὐτοὶ μὲν ῥᾶστα ἐς πλοῦτόν τινα περιόσταντο μέγαν, λιμὸν δὲ τοῖς

3. καὶ — στρατιώτας Reisk. ἐν — στρατιώταις AP. 23 ἦει] εἴη AP.

sis sese ingurgitavit; praeterea de bonis, quibus ditissimos quosque per cal-
 lomniam circumventos fraudavit, vel imperatorum satellites, aliorumque
 principum administratos, militem in castris et regia, colonos, agrorumque
 possessores, liberalium disciplinarum cultores, mercatores, naucleros, nau-
 tas, artifices, turbamve forensem, ac scenicam, atque illos denique, in quos
 horum incommoda derivantur. Sed quam misere inopes habuerit, homines-
 que illos gregarios, et in extremam inopiam miseriamque coniectos, iam di-
 cere libet; nam de commissis ab eo in sacerdotes infra locus erit. Iusti-
 nianus, quod saepe dixi, in suam rem omnia fora converterat, et necessaria
 quaeque venalia ad monopolium iam revocarat, tripla pretiorum parte a
 subiectis omnibus extorta. Neque modo immensa oratione alia prosequi con-
 tenderim, quae pene infinita mihi visa sunt. Ex pane modo, quem sibi ar-
 tifices, pauperes, et quisque corpore laesus coemere cogitur, durum atque
 perpetuum ille sibi census conflaverat, scilicet in annos singulos ad tercen-
 tum auri pondo, ut panis sordidus ille foret atque pulverulentus; nam ad
 hanc etiam impietatem Caesaris avaritia facile redundavit. Hinc annonae
 praefecti quaestus occasione captata sibi magnas opes, egentibus vero la-

Procopius III.

10

πτωχοῖς χειροποιήτον ἐν ἐθνηγοῦσι χρόνοις αἰὲ παρὰ δόξαν ἐργάζοντο, ἐπεὶ οὐδὲ σίτον ἐτέρωθεν τινι εἰσκομιζέσθαι τὸ παράπαν ἐξῆν, ἀλλὰ ἀναγκαῖον ἦν ἅπασιν τούτους δὴ ὠνούμενους ἄρτους ἐοθίειν. τὸν δὲ τῆς πόλεως ὀχετὸν διερωγῶτα τε ὀρίωντες καὶ μοῖραν ὕδατος οὐκ ὀλίγην τινὰ ἐς τὴν πόλιν εἰσάγοντα ὑπερῶρων τε καὶ οὐδ' ὅτιοῦν αὐτῷ προέσθαι ἤθελον, καίπερ ὁμίλου αἰὲ ἀμφὶ τὰς κρήνας ἀποπνιγόμενον πολλοῦ, καὶ τῶν βαλανεῖων ἀπο-
B κεκλεισμένων ἀπάντων, καίτοι ἐς οἰκοδομίας θαλασσίους τε καὶ ἀνοήτους ἄλλας μέγεθος χρημάτων οὐδενὶ λόγῳ προΐετο, παντα-
 χόθι τῶν προαστείων ἐπιτεχνώμενος, ὥσπερ τῶν βασιλείων αὐτοῦς ¹⁰
 οὐ χωρύντων, ἐν οἷς δὴ ἅπαντες οἱ πρότερον βεβασιλευκότες δια-
 βιοῦν ἐς αἰὲ ἤθελον. οὕτως οὐ χρημάτων φειδοί, ἀλλὰ φθόρου ἀνθρώπων ἕνεκα, τῆς τοῦ ὀχετοῦ οἰκοδομίας ὀλιγωρεῖν ἔγνω, ἐπὶ οὐδεὶς ἐκ τοῦ πωτῆς χρόνου Ἰουστινιανοῦ τοῦδε ἐτοιμότερος γέγο-
 ρεν ἀνθρώπων ἀπάντων χρήματα προσποιεῖσθαι κακῶς, καὶ ταῦτα ¹⁵
A 117 χειρόνως αὐτίκα δὴ μάλα προέσθαι. δυοῖν τοίνυν ἀπολελειμμέ-
 νοιν ἔν τε ποτῷ καὶ τοῖς ἐδωδίμοις τοῖς τὰ ἔσχατα πενομένοις καὶ
C πτωχοῖς οὖσιν, ὕδατος καὶ ἄρτου, δι' ἀμφοῖν αὐτοῦς, ὥσπερ μοι
 δεδιγῆται, βασιλεὺς ὅδε ἔβλαψε, τὸ μὲν ἄπορον σφίσι, τὸν δὲ
 πολλῷ ἀζιώτερον ἐργασάμενος. οὐ μόνον δὲ τοὺς ἐν Βυζαντίῳ ²⁰
 προσαιτητὰς, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐτέρωθι ὀκημένων τινὰς ἔδρασε ταῦτα,
 ὥσπερ μοι αὐτίκα λελέγεται. Ἰταλίαν γὰρ Θεοδόριχος ἐλὼν τοὺς
 ἐν τῷ Ῥώμης παλατίῳ στρατευομένους αὐτοῦ εἴασεν, ὅπως τι
 διασωζοίτο πολιτείας τῆς παλαιᾶς ἵχρος, μίαν ἀπολιπὼν σύνταξιν

3. ὠνούμενους] ὠνουμένοις Maltretus.

5. οὐκ addidit Reisk.

23. αὐτοῦ Reisk. αὐτοῦς AP.

xiore annona, famem inopinatam ingeniose quaesierunt. Nam aliunde rem frumentariam curare omnino nemini licuit, sed emptitio pane cuique vivedum fuit. Kssfracto aquarum ductu. tenuissime in urbem aquas derivari principes observant; rem tamen neglexere, et omnibus abstinuere sumptibus; quamquam frequens multitudo aquarum veniens sese ad fontes opprimeret, balneaeque iam nullae paterent; atque Caesar nihilominus singulis in suburbis ad maritima aedificia immanes pecunias perquam insane profunderet, quasi seque et uxorem regia non caperet, in qua priores Caesares diutius perque libenter versati fuissent. Sic plane visi sunt non parsimonia, sed nulla intereuntis populi miseratione aquae ductus restaurationem praetermississe. Nam alioqui nullus post homines natos vel corradendis inique pecuniis promptior, vel repente dilapidandis profusior Iustiniano. Igitur extrema pauperibus indigentia laborantibus, quibus vescendo panis, potando aqua dumtaxat reliqua esset, utrumque Iustinianus vexavit, huius difficultate, illius caritate invecata. Verum non Byzantii solum, sed alibi sic egenos afflixit, quod sane non pigebit referre. Theodoricus, Italia subiugata, ut Romae aliquod reipublicae extaret vestigium, praetorianos milites, relicto sin-

ἐς ἡμέραν ἐκώστω. ἦσαν δὲ οὗτοι παμπληθεῖς ἄγαν. οἳ τε γὰρ
 σιλεντιάριοι κυλούμενοι καὶ δομέστικοι καὶ σχολάριοι ἐν αὐτοῖς
 ἦσαν, οἷς δὴ ἄλλο οὐδὲν ὑπελέλειπτο ἢ τὸ τῆς στρατείας ὄνομα
 μόνον, καὶ ἡ σύνταξις αὐτῇ ἐς τὸ ἀποξῆν ἀποχρῶσα μόλις αὐτοῖς, D
 5 ὥστε ἐς τε παιδας καὶ ἀπογόνους Θεωδότης αὐτοὺς παραπέμπειν
 ἐκέλευσε. τοῖς τε προσαιτηταῖς οἱ παρὰ τὸν Πέτρου τοῦ ἀποστό-
 λου νεῶν δίδιταν εἶχον, τρισχιλίους σίτον μεδίμνους χορηγεῖν ἀεὶ
 τὸ δημόσιον ἀνὰ πᾶν ἔτος διώρισεν· ἄλλοι ἅπαντες οὗτοι διαγε-
 γότασι κομιζόμενοι ἕως Ἀλέξανδρος ὁ ψαλίδιος ἐς τὴν Ἰταλίαν
 10 ἀφίκετο. πάντα γὰρ εὐθὺς οὗτος ὁ ἀνὴρ ὀκνήσει οὐδεμιᾷ περι-
 εῖν ἔγνω. ταῦτα μαθὼν Ἰουστινιανὸς Ῥωμαίων αὐτοκράτωρ τὴν
 τε πρῶξιν προσήκατο ταύτην καὶ τὸν Ἀλέξανδρον ἔτι μᾶλλον ἢ
 πρότερον διὰ τιμῆς ἔσχευεν. ἐν ταύτῃ Ἀλέξανδρος τῇ πορείᾳ καὶ
 τοὺς Ἑλλήνας ἐργάσατο τάδε. τοῦ ἐν Θερμοπύλαις φυλακτηρίου
 15 οἱ τὰ ἐκείνῃ γεωργοῦντες χωρία ἐκ παλαιοῦ ἐπεμελοῦντο, ἐκ περι- V 332
 τροπῆς τε τὸ ἐνταῦθα τιχὸς ἐφύλασσον, ἡνίκα δὴ ἔφοδος βαρβάρων P 77
 τινῶν ὡς ἐπισκῆψαι ἐς τὴν Πελοπόννησον ἐπίδοξος ἦν. ἀλλ'
 ἐνταῦθα γενόμενος τότε Ἀλέξανδρος οὗτος προνοεῖν Πελοποννησίων A 118
 σκηπτόμενος οὐκ ἔφη γεωργοῖς τὸ ταύτῃ φυλακτήριον ἐπιτρέφειν.
 20 στρατιώταις οὖν ἐνταῦθα εἰς δισχιλίους καταστησάμενος οὐκ ἐκ
 τοῦ δημοσίου χορηγεῖσθαι σφίσι τὰς συντάξεις διώρισεν, ἀλλὰ
 τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι πλουσίων πόλεων τὰ τε πολιτικὰ καὶ θεωρικὰ
 ξύμπαντα χρήματα ἐς τὸ δημόσιον ἐπὶ τῷ προσχήματι τούτῳ με-
 τήνεγκεν, ἐφ' ᾧ ἐνθύνει οἱ στρατιῶται αὐτοὶ σιτίζονται, καὶ ἀπ'
 αὐτοῦ ἔν τε τῇ ἄλλῃ πάσῃ Ἑλλάδι καὶ οὐχ ἥμισυ ἐν Ἀθήναις ἀν-

2. σιλεντιάριοι Alem. P. σιλεντηνάρια A. 22. θεωρικὰ] θεωρητικά AP.

gulis diario, esse voluit; porro autem horum numerosa fuit manus, cum in
 his etiam silentiarii, domestici, scholariique censerentur, quibus, si nihil
 aliud, militiæ saltem auctoramentum fuit et annona, vix dum ipsis tamen ad
 vitam satis; quæ liberis nepotibusque transmitti Theodoricus indulsit. Pau-
 peribus vero, qui ad Petri Apostoli templum sedes habent, tritici e publico
 tria millia medimnum quotannis attribuit. Haec ad Alexandri usque forsi-
 culæ in Italiam adventum illi retulere; nam is statim omnia sustulit, factum-
 que id ut accepit Romanorum imperator Iustinianus probavit, et Alexandrum
 ut cum maxime in honore habuit; is Graecos etiam hoc in itinere sic affecit.
 Ad Thermopylas indigenæ coloni jam olim praesidium agitabant, cumque in
 Peloponnesum barbarorum incursiones timerentur, ad murum in ipsis mon-
 tium faucibus alternas excubias habebant. Huc Alexander delatus, perinde
 quasi Peloponnesiorum rem ageret, haud fidendum eo loci affirmat agrestium
 praesidio; quamobrem inibi ad duo millia militum constituit, decretis non ab
 aerario publico stipendiis, sed a singulis Graeciae civitatibus, quarum civi-
 cos theatralesque redditus, splendorem specie militum praesidiariorum, ad pu-
 blicum aerarium reduxit, ex eo autem cum in Graecia, tum ipsis Athenis nul-

ταῖς οὔτε τις ἐν δημοσίῳ οἰκοδομίᾳ οὔτε ἄλλο ἀγαθὸν γενέσθαι
 ξυνέβη. Ἰουστινιανὸς μέντοι τὰ τῇδε διοικημένα τῷ ψαλιδίῳ οὐ-
 δεμιῷ μελλήσῃ ἐπέρρωσε. ταῦτα μὲν οὖν τῇδε κεχώρηκεν. ἴσιον
 δὲ καὶ εἰς τοὺς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πτωχοὺς. "Ηφαιστὸς τις ἐν τοῖς
 ἐνταῦθα ῥήτορσιν ἐγεγόνει, ὅσπερ παραλαβὼν τὴν Ἀλεξανδρείαν
 ἀρχὴν τὸν μὲν δῆμον τοῦ στασιάζειν κατέπαυσε, φοβερός τοῖς στα-
 σιώταις φανείς, ἔσχατα δὲ ἐσχάτων κακὰ τοῖς τῇδε ὥκημένοις ἐν-
 δέδεικται πῶσι πάντα γὰρ εὐθὺς τὰ τῆς πόλεως πωλητήρια ἐς
 τὸ καλούμενον μονοπωλίον καταστησάμενος ἄλλων μὲν ἐμπόρων
 οὐδένα ταύτην δὴ τὴν ἐργασίαν ἐργάζεσθαι εἴασε, μόνος δὲ ἑα-
 των αὐτὸς γεγωνὺς κάπηλος παρεδίδοτο τὰ ὦνια πάντα, δηλονότι
 C τὰς τούτων τιμὰς τῇ τῆς ἀρχῆς ἑξουσίᾳ σταθμώμενος, ἀπεπληγέ-
 τε τῇ τῶν ἀναγκαίων σπάνει ἢ τῶν Ἀλεξανδρέων πόλιν, οὗ δὴ
 καὶ τοῖς τὰ ἔσχατα πενομένοις τὰ πρότερα εὖωνα διαρκῶς ἐγεγόνει
 πάντα, μάλιστα δὲ αὐτοὺς ἀμφὶ τῷ ἄρτι ἐπίτεξε. τὸν γὰρ σι-
 15 τον αὐτὸς ἐξ Αἰγυπτίων ὤνεῖτο μόνος, οὐδὲ ὅσον ἐς μέδιμνον ἑνα
 ἑτέρῳ διδόνς πρίασθαι, ταύτῃ τε τοὺς ἄρτους καὶ τὰ τῶν ἄρ-
 A 119 των τιμήματα διτίθεται ἥπερ ἐβούλετο. πλοῦτον τοίνυν ἀμώθη-
 τον αὐτὸς τε δι' ὀλίγου περιεβάλλετο καὶ βασιλεῖ τὴν ἀμφὶ τούτῳ
 ἐπιθυμίαν ἐνεπλήσατο. καὶ τῶν μὲν Ἀλεξανδρέων ὁ δῆμος δέει
 20 τοῦ Ἡφαίστου τὰ παρόντα σφίσις ἡσυχῇ ἔφερεν, ὁ δὲ αὐτοκρά-
 τωρ αἰδοῖ τῶν οἱ ἐς αἰὲ ἐσκομιζομένων χρημάτων ἐν τοῖς μάλιστα
 ὑπερηγάπα τὸν ἄνθρωπον. βουλευσας δὲ Ἡφαιστὸς οὗτος ὅπως
 D τὴν βασιλείᾳ διάνοιαν πολλῷ ἔτι μᾶλλον ἐξελεῖν δύνηται, προσε-

8. πόλεως addidit Alem.
 9. εἴασε Alem. P. εἰώθε A.
 10. εἰσέδιδото] ἀπεδίδοτο Reisk.

10. εἴασε Alem. P. εἰώθε A.

11. πα-

lum publice vel aedificium, vel urbanum commodum procuratum est. Quae
 sic a forficula constituta, rata deinde grataque Iustinianus habuit. Hactenus
 haec; iam ad Alexandrinos pauperes pergamus. Erat Alexandriae inter
 caudicos quidam Hephaestus, qui posteaquam eius urbis iniiit praefecturam,
 seditiosus truculentior in plebe tumultus sedavit; verum cives ad extremas
 adduxit calamitates. Nam in singulis venalium foris monopolio constituto
 (a quo reliquos negotiatores exclusos sibi id uni aervatum vellet) omnia
 ad praefecturae licentiam facto pretio vendidit. Summa ob id necessariorum
 penuria urbs premebatur; pauperibus nec eorum copia erat, quae pridem
 vilissime venirent; sed annonae potissimum caritate eos ivit oppressum.
 Nam unus ipse cum in Aegypto frumentaretur, ea emptione vel ad unicum
 medimnum reliquis interdictis pro libidine annonae pretium accendit. Ergo
 brevi magnis sibi partis opibus, eandem imperatori explendam curavit pe-
 cuniarum cupiditatem. Ac populo Alexandrino ob formidinem haec omnia
 obscure ferente, eo magis Caesar perpetuis aeris convectionibus illectus,
 Hephaestum unice amavit; sed is ut penitus Iustiniani animum occuparet,

πιτεγήσατο τάδε. Διοκλητιανὸς Ῥωμαίων γεγονὼς αὐτοκράτωρ
οἷον μέγα τι χρῆμα δίδοσθαι παρὰ τοῦ δημοσίου τῶν Ἀλεξαν-
δρέων τοῖς δεομένοις ἀνὰ πᾶν ἔτος διώρισε. ταῦτα ὁ δῆμος τη-
νὰδε διαδασάμενοι ἐν σφίσιν αὐτοῖς ἐς ἀπογόνους τοὺς μέχρι
5 διῦρο παρέπεμψαν. ἀλλ' "Ηφαιστος ἐνθὲνδε μυριάδας ἐς δια-
κοσίας ἐπετείους μεδίμνων τοὺς τῶν ἀναγκαίων ὑποσπανίζοντας
ἀφελόμενος τῷ δημοσίῳ ἐντέθεικε, βασιλεῖ γράψας ὡς οὐ δικαίως
οὐδὲ ἢ ξυμφέροι τοῖς πράγμασι μέχρι νῦν ταῦτα οἱ ἄνδρες οὗτοι
κομίζονται. καὶ ἀπ' αὐτοῦ βασιλεὺς μὲν ἐμπεδύσας τὴν πρᾶξιν
10 διὰ σπουδῆς αὐτὸν μεζονος ἔσχειν, Ἀλεξανδρέων δὲ ὅσοι ταύτην P 73
ἔχον τοῦ βίου τὴν ἐλπίδα, ταύτης δὴ ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις τῆς
ἐπιθυμίας ἀπώναντο.

κζ. Τὰ μὲν Ἰουστινιανῷ ἐργασμένα τοσαῦτά ἐστιν, ὡς V 333
μηδὲ τὸν πάντα αἰῶνα τῷ περὶ αὐτῶν λόγῳ ἐπαρκεῖν δύνασθαι. B
15 ὅλγα δέ μοι ἅττα ἐκ πάντων ἀπολεξαμένῳ ἀποχρήσει εἰπεῖν, δι'
ὧν αὐτοῦ ἐνδῆλον καὶ τοῖς ὀπισθεν γενησομένοις τὸ ἥθος ἅπαν
διαφανῶς ἔσται, ὡς εἶρων τε ἦν καὶ οὔτε θεοῦ οὔτε ἱερέων οὔτε
νόμων αὐτῷ ἔμελεν, οὐδὲ δῆμον κατεσπουδασμένου αὐτῷ δοκοῦν-
τος εἶναι, οὐ μὴν οὔτε τινὸς τὸ παράπαν αἰδοῦς ἢ τοῦ τῆς πολι-
20 τείας ξυμφέρου ἢ ὅτου τι προὔργου ἐς αὐτὴν γένοιτο, ἢ ὅπως A 120
σκήψεώς τινος τὰ πρᾶσσόμενα τυχεῖν δύναιτο, οὔτε ἄλλο τι αὐ-
τὸν ἐσθίει, ὅτι μὴ μόνῃ ἀφαιρέσεις τῶν ἐν πάσῃ γῇ κειμένων χρη-

2. δημοσίον Vales. ad Euagr. 2, 3. δῆμον AP. 4. διαδασά-
μενοι Petavious ad Synes. p. 58. διαδικασάμενοι AP. 5. παρέ-
πεμψαν Alem. P. παραπέμψαι A. 8. ἢ Reiskius. εἰ AP.
9. βασιλεὺς Alem. βασιλεῖ AP. 14. μηδὲ] μήτε AP. *ibid.* τῷ
Reisk. τὰ AP. 17. ὥς] Legebatur καὶ ὥς. 20. ὅτου]
ὅπου Reisk. 21. σκήψεως] ἐπισκήψεως Reisk.

ita rem conficit. Romanorum imperator Diocletianus magnam frumenti co-
piam quotannis in egenos distribui populo Alexandrino iusserat; quam illi ad
portionem inter se iam inde distributam etiamnum trans mittebant ad poste-
ros. Hephaestus bis decies centena millia medimnum fraudatis egenis in
horrea publica imperavit, Caesare monito, Alexandrinos id perpetuo contra
usurpasse atque liceret, rei que publicae interesset. Rem imperator firmam
sua auctoritate fecit, acceptumque magis ac magis Hephaestum habuit;
Alexandrini, qui in eo spem vitae constituissent, hanc saevitiam tanto magis
summa in necessitate sentire.

27. Verum enimvero tot Iustiniani sunt flagitia, ut ad ea numeranda
nullum tempus satis futurum esset; at ex multis pauca legam, e quibus po-
steritati plane compertum sit eius ingenium promptum dissimulare, paratum
contemnere numen, sacerdotes, leges, populum eius studiis addictum, ratio-
nem neque verecundiae ullam habere, neque reipublicae bene utiliterque ge-
rundae, vel scelerum colore aliquo tegendorum, nisi expilandarum modo toto

ἐπιχειρήσων καὶ τὴν ἐς τοὺς Ἀλεξανδρεῖς πειθῶ συγκυβερνησόμε-
 νος αὐτῷ δυνάμει τῇ πάσῃ. ἰσχυρίζετο γὰρ ὑπὸ τὸν χρόνον τοῦ-
 τον, ἥνίκα οἱ τοῦ παλατίου ἀποκεκλειῶσθαι ξυνέπαισε, τῶν ἐν Χρι-
 στιανοῖς οὐκ ἀμελέτητον γεγονέναι δογμάτων ἀπάντων. ὕπερ τὴν
 5 Θεοδώραν ἠγίσεν· τὴν ἐναντίαν γὰρ ἐσκήπτειτο τῷ βασιλεῖ ἐς
 τοῦτο ἵέναι, ὥς μοι ἐν τοῖς ὀπισθεν λόγοις εἴρηται. ἐπεὶ ἐν Ἀλε-
 ξανδρεῦσιν ἐγένοντο, διάκονόν τινα Ψόην ὄνομα Ῥόδωνι Παῦλος
 παρέδωκε τεθνηξόμενον, φάσκων δὴ αὐτὸν μόνον οἱ ἐμποδιῶν ἴστα-
 σθαι τοῦ μὴ τὰ βασιλεῖ δεδογμένα ὑποτελέσαι. τοῖς δὲ βασιλείως B
 10 γράμμασι Ῥόδων ἡγμένος, συχνοῖς τε οὖσι καὶ λλαν σπονδαίοις,
 αἰκίζεσθαι τὸν ἄνθρωπον ἔγνω, ὃς ὑπὸ τῆς βασάνου κατυπι-
 νόμενος αὐτίκα θνήσκει. ὕπερ ἐπεὶ ἐς βασιλεία ἦλθεν, ἐγκειμένης
 ἰσχυρότατα τῆς βασιλίδος, ἅπαντα ὁ βασιλεὺς ἐπὶ Παύλῳ τε καὶ
 Ῥόδωνι καὶ Ἀρσενίῳ εὐθὺς ἐκίνει, ὥσπερ τῶν πρὸς αὐτοῦ τούτοις
 15 δὴ τοῖς ἀνθρώποις ἐπηγγελμένων ἐπιλελησμένος ἀπάντων. Αἰ-
 βέριον οὖν τὸν ἐκ Ῥώμης ἄνδρα πατριχίον κατυστησάμενος ἐπὶ
 τῆς Ἀλεξάνδρου ἀρχῆς καὶ τῶν δοκίμων ἱερέων τινὰς ἐς τὴν Ἀλε-
 ξάνδρειαν ἔστειλε τὴν τοῦ πράγματος ποιησομένους διὰ γνώσιν, ἐν
 οἷς καὶ ὁ Ῥώμης ἀρχidiaκονος Πελάγιος ἦν, τὸ Βιγίλιον τοῦ ἀρ- C
 20 χιερώς ὑποδὺς πρόσωπον, ἐπιτεταγμένον οἱ τοῦτο γε πρὸς τοῦ Βι-
 γιλίου· τοῦ τε φόνου ἐληλεγμένου Παῦλον τῆς ἱεροσύνης εὐθὺς
 καθεῖλον, φεγγόντα δὲ Ῥόδιον ἐς Βυζάντιον τὴν τε κεφαλὴν ἀφεί-
 λετο ὁ βασιλεὺς καὶ τὰ χρήματα ἐς τὸ δημόσιον ἀνάγραπτα ἐποιή- V 334

6 εἴρηται Reisk. εἰρήσεται AP. *ibid.* ἐν addidit Alem. 8. οἱ
 Reisk. οἱ αὐτῷ AP. 12. βασιλέα ἦλθεν Alem. P. βασι ** A.
 17. Ἀλεξάνδρου] Rectius forte Ἀλεξανδρέων. Scio tamen scriptores
 eius saeculi frequenter τὴν Ἀλεξάνδρον, τὴν Ἀντιόχον, τὴν Σελεύκον
 absolute dicere pro Alexandria, Antiochia, Seleucia, aliaque similia.
 ALBM. *ibid.* Ἀλεξανδρείαν Reisk. Ἀλεξανδρέων AP.

ad alia praesto illi futurus, tum ad alliciendos omni studio Alexandrinos. Nam
 quamdiu regia exclusus est, tamdiu se Christianorum dogmatibus operam
 navasse affirmabat; in quo plane Theodoram offendit, quae contrariis Cae-
 sari studiis, ut supra dixi, ea in re niti visa est. Ubi Paulus Alexandriam
 tenuit, Proem diaconum Rhodoni praefecto necandum tradit, quem unum per-
 agendis Caesaris imperatis obicem se pati diceret. Imperatoris crebris il-
 lis et perquam studiosis litteris Rhodo permotus vapulare hominem iubet, qui
 cruciati confectus periiit. Quod ut Iustinianus accepit, summa ope Theo-
 dora nitente, omnia in Paulum, Rhodonem atque Arsenium movebat animo,
 quasi vero iam imperata viris oblitus. Liberium Patricium Romanum Alexan-
 driae praeficit; antistites viros probatos Alexandriam de causa cognituros
 mittit: inter hos fuit Pelagius ecclesiae Romanae archidiaconus, qui Vigili
 pontificis ab eodem iussus, personam sustineret. Paulus homicidii convictus
 sacerdotio deturbatur; Rhodonem Byzantii perfugam Caesar capite plectit,
 publicatque bona; quamquam ab eo ternis denis prolatis epistolis, quibus

- σατο, καίπερ τρισκαίδεκα ἐπιστολὰς τοῦ ἀνθρώπου ἐνδειξαμένου, ὥσπερ αὐτῷ βασιλεὺς ἔγραψε σπουδάζων τε καὶ διατεινόμενος
- Α 122 ἄγαν, ἐπαγγέλλων τε ἅπαντα τῷ Παύλῳ ὑπηρετεῖν ἐπιτάττοντι καὶ μὴδ' ὅτι οὐκ ἀντιτείνειν, ὅπως ἐπὶ τῇ δόξῃ ἐπιτελέσαι τὰ δόξαντα δυνατὸς εἴη. Ἀρσένιον τε Λιβέριον γνῶμη Θεοδώρου 5 ἀνεσκολόπισε, καὶ αὐτοῦ τὰ χρήματα δημοσιῶν βασιλεὺς ἔγνω,
- Δ καίπερ οὐδὲν αὐτῷ ἐπεγκαλεῖν ἔχων ἢ ὅτι ζὺν τῷ Παύλῳ δίκαιαν εἶχε. ταῦτα μὲν οὖν εἶτε θροῶς εἶτε ἄλλῃ πῃ αὐτῷ εἰργασται, οὐκ ἔχω εἰπεῖν, ὅτου δὲ δὴ ἔνεκα ταῦτά μοι εἴρηται αὐτίκα δηλώσω. ὁ Παῦλος χρόνῳ τινὶ ὕστερον ἐς Βυζάντιον ἤκων ἐπὶ τὰ 10 χρυσοῦ κεντηνάρια τῷ βασιλεῖ τούτῳ προέμενος ἡζίου τὴν ἱερωσύνην ἀπολαβεῖν, ὥστε αὐτὴν οὐδενὶ νόμῳ ἀφηρημένος. Ἰουστινιανὸς δὲ τὰ τε χρήματα ἐδέξατο πρῶως καὶ τὸν ἀνθρώπον ἐν τιμῇ ἔσχεν, ἀρχιερεῖα τε ὡμολόγησεν Ἀλεξανδρεῦσιν αὐτὸν καταστήσεσθαι αὐτίκα δὴ μάλᾳ, καίπερ ἐτέρου τὴν τιμὴν ἔχοντος, ὥσπερ 15 οὐκ εἰδὼς ὅτι δὴ τοὺς αὐτῷ ξυνοικήσαντάς τε καὶ ὑπουργεῖν τετολμηκότας ἔκτεινέ τε αὐτὸς καὶ τὰς οὐσίας ἀφείλετο. ὁ μὲν οὖν Σεβαστὸς ἐς ἄγαν διατεινόμενος τὸ πρῶγμα ἐν σπουδῇ ἐποιεῖτο,
- Ρ 80 Παῦλος δὲ διαρρήδην ἐπίδοξος ἦν τὴν ἱερωσύνην ἀπολήψεσθαι μηχανῇ τῇ πάσῃ. ἀλλὰ Βιγίλιος τηνικάδε παρὼν εἶκιν βασιλεῖ 20 τῷ τοιοῦτον ἐπιτάττοντι οὐδαμῇ ἔγνω. ἔφασκε γὰρ οὐχ οἷός τε εἶναι ψῆφον τὴν οἰκείαν αὐτὸς ἀνάδικον διειργάσθαι, τὴν Πελαγίου παραδηλῶν γινῶσιν. οὕτως ἄλλον οὐδενὸς τῷ βασιλεῖ τούτῳ ὅτι μὴ χρημάτων ἀφαιρέσεως αἰεὶ ἔμελεν. εἰρήσεται δὲ καὶ ἄλλο

17. αὐτὸς Ρ. αὐτοὺς. 19. ἀπολήψεσθαι] ἀπολήψεται ΑΡ. unde Maltretus ὡς post ἐπίδοξος ἦν inserebat.

Caesare gravissimis verbis etiam atque etiam iussus fuerat Paulum praecipientem audire, contraque nihil dicere, ut de religione, quae visa essent, re ille perficeret. Arsenium Liberius ex Theodoraе praecepto in crucem agit; Iustinianus nihil nisi consuetudinem causatus, quae illi cum Paulo fuisset, etiam facultates proscripsit. Recte ille haec an secus, parum compertum habeo; sed quorsum haec spectet narratio, iam dicam. Paulus haud diu fuit cum Byzantium appulit, rogaturus imperatorem, et pondo septies centum auri oblatibus, ut in sacerdotium restitueretur, a quo se per iniuriam deiectionem contendebat. Pecuniam Iustinianus accepit, Paulumque comiter et perhonorifice habuit, eumque propediem antistitem Alexandrinis (licet alteri sacerdotium id esset) restituendum affirmabat, quasi non a se de viris illius contubernalibus, et auxiliariis pecunia et capite anquisitum. Ea vero cum Caesarem cura studiumque vehementer intentum haberet, nemini iam dubium erat, quin sacerdotium Paulus esset consecuturus. Verum enimvero principi id imperanti haud quaquam Vigilius (qui per id tempus Byzantii versabatur) concedendum censuit, neque de sententia a se nimirum per Pelagium lata decedendum. Sic omnibus in negotiis uni pecuniae corradendae Iusti-

τοιούδε. Φαυστῖνος ἦν τις Παλαιστῖνος γένος, Σαμαρείτης μὲν
γεγονώς ἄνωθεν, ὀνόματος δὲ τοῦ Χριστιανῶν ἀντιλαμβανόμενος **A** 123
ἀνάγκῃ τοῦ νόμου. οὗτος ὁ Φαυστῖνος ἐς βουλῆς ἀξίωμα ἤλθε **B**
καὶ τῆς χώρας τὴν ἀρχὴν ἔσχεν, ὥσπερ αὐτὸν παραλυθέντα οὐ
5 πολλῶ ὕστερον ἐς τε τὸ Βυζάντιον ἤχοντα τῶν τινες ἱερέων διέ-
βαλλον ἐπενεγκάμενοι ὡς Σαμαρειτῶν νόμιμα περιστέλλει, καὶ
Χριστιανούς δράσειε τοὺς ἐν Παλαιστίνῃ ᾤκημένους ἀνόσια ἔργα.
Ἰουστινιανὸς δὲ ἀγριαίνεσθαι τε καὶ δεινὰ ποιεῖν διὰ ταῦτα ἐδόκει,
ὅτι δὴ αὐτοῦ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἔχοντος τὸ τοῦ Χριστοῦ ὄνομα
10 ὕφ' ὁτιωνοῦν διασύροίτο. οἱ μὲν οὖν τῆς συγκλήτου βουλῆς τὴν
διάγνωσιν πεπονημένοι τοῦ πράγματος φυχῇ τὸν Φαυστῖνον ἐξη- **C**
μίωσαν, βασιλέως ἐγκειμένου σφίσι. βασιλεὺς δὲ πρὸς αὐτοῦ
χρήματα ὅσα ἐβούλετο κεκομισμένος ἀνάδικα εὐθὺς τὰ δεδικασ-
μένα ἐποίησε. Φαυστῖνος δὲ αὐθις τὸ πρότερον ἀξίωμα ἔχων,
15 βασιλεῖ τε ὠμίλει, ἐπίτροπός τε καταστάς τῶν ἐν Παλαιστίνῃ τε
καὶ Φοινίκῃ βασιλικῶν χωρίων ἀδεέστερον ἅπαντα κατειργάζετο
ὅσα οἱ αὐτῷ βουλομένῳ εἴη. ὅντινα μὲν οὖν Ἰουστινιανὸς τρόπον
τὰ Χριστιανῶν δικαιοῦματα περιστέλλειν ᾔξίου, καίπερ οὐ πολλῶν
ἐρημίων ἤμῃν, ἀλλ' ἐκ τῶνδε βραχέων ὄντων, τεκμηριοῦν ἔστιν.
20 ὅπως δὲ καὶ τοὺς νόμους οὐδεμιᾷ ὀκνήσει κατέσειε χρημάτων κει-
μένων βραχυτάτῳ δηλωθήσεται λόγῳ.

κη'. Πρίσκος τις ἐν τῇ Ἑμεσηνῶν ἐγένετο πόλει, ὅσπερ **V** 335
ἀλλότρια γράμματα μιμεῖσθαι εὐφυνῶς ἐξηπίστατο, τεχνίτης τε **D**
ἦν περὶ τὸ κακὸν τοῦτο δεξιὸς ἄγαν. ἐτύγχανε δὲ ἡ τῶν Ἑμεση-

8. ποιεῖν] παθεῖν Alem.

10. ὁτιωνοῦν Reisk. ὁτιωοῦν AP.

15. ἐν Παλαιστίνῃ τε καὶ Φοινίκῃ Alem. P. ἐκ Παλαιστίνης τε καὶ
Φοινίκης A.

20. κειμένων] προσκειμένων Reisk.

23. εὐφυνῶς]

ὑπερφυνῶς Suidas s. v. Πρίσκος.

nianus intentus erat. Simile quid narrare lubet: Faustinus quidam in Palaestina Samaritis parentibus maioribusque natus, Christianum nomen legis praetulit necessitate, lectus in senatum eum proconsulatus obtinuit; quem ubi post paulo deposuit, Byzantii a sacerdotibus dissimulatae Samaritarum sectae, et in provinciales Christianos saevitiae ac impietatis fit reus. Ergo impotenti furore Iustinianus concitatus, suam credit calamitatem, quod Christianum nomen, Romanorum principe se, a quoquam traducatur. Causa in senatu cognita, Faustinus, instante Caesare, ex senatusconsulto exulatum abibat. Sed interim princeps quanta libuit maxima corruptus pecunia, iudicium rescidit; moxque Faustinus eandem sustinere dignitatem, acititare cum Augusto, agros in Palaestina et Phoenicia Caesarianos procurare, omnia secure perque libidinem gerere. Pauca quidem haec, ex quibus intelligere tamen liceat, ut Iustiniano libuit Christianorum sanctiones pervertere; nam de abolitis pecunia legibus brevissima narratione dicam.

28. Priscus quidam apud Emesenos fuit, alienae manus perquam ingeniose mentiendae peritus, eiusque fraudis plane idoneus artifex. Porro Eme-

τῶν ἐκκλησίᾳ τῶν τιнос ἐπιφανῶν κληρονόμος γενημένη τῇ χρόνῳ
 τισὶ πολλοῖς ἔμπροσθεν. ἦν δὲ τις ἀνὴρ πατριζίος μὲν τὸ ἀξίωμα,
 Μαρμιανὸς δὲ ὄνομα, γένει λαμπρὸς καὶ περιουσίᾳ χρημάτων.

A 124 ἐπὶ δὲ Ἰουστινιανοῦ βασιλεύοντος ὁ Πρίσκος διερενησάμενος πό-
 λεως τῆς εἰρημένης τὰς οἰκίας πάσας, εἴ τινας εἶρε τε πλούτῳ ἀκ- 5
 μαζούσας καὶ πρὸς ζημίαν χρημάτων μεγάλων διαρκῶς ἐχούσας,
 τούτων διερενησάμενος ἐς τὸ ἀκριβὲς τοὺς προπάτορας, γράμμα-

P 81 σιν αὐτῶν παλαιοῖς ἐντυχῶν, βιβλίδια πολλὰ ὡς παρ' ἐκείνων γε-
 γραμμένα πεποίηται, ὁμολογούντων πολλὰ χρήματα τῷ Μαρμιανῷ
 ἀποδώσειν, ὥτε παρακαταθήκης λόγῳ ταῦτα πρὸς ἐκείνου κεκο- 10
 μισμένον. τό τε ὁμολογημένον ἐν τούτοις δὴ τοῖς καταπλάστοις
 γραμματίοις χρυσίον ξυγγίει οὐχ ἥσσον ἢ ἐς ἑκατὸν κεντηνάρια.
 καὶ ἀνδρὸς δὲ τιнос, ὅσπερ ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς τηλικάδε τοῦ χρόνου
 καθήμενος, ἥνικα ὁ Μαρμιανὸς περιῆν δόξαν τε πολλὴν ἐπὶ τε
 ἀληθείᾳ καὶ τῇ ἄλλῃ ἀρετῇ ἔχων, ἅπαντα ἐπετελεῖ τὰ τῶν πολι- 15
 τῶν γραμματεῖα, ἕκαστον οἰκείοις ἐπισφραγίσων αὐτὸς γράμμασιν,
 ὥνπερ ταβελλίωνα καλοῦσι Ῥωμαῖοι, τὰ γράμματα δαμοντέως μι-

B μισάμενος τοῖς διοικουμένοις τὰ πράγματα τῆς Ἑμεσηνῶν ἐκκλη-
 σίας παρέδωκεν, ὁμολογηκόσι μοῖραν αὐτῷ τινα κεῖσθαι τῶν ἐν-
 θένδε πορισθησομένων χρημάτων. ἐπεὶ δὲ ὁ νόμος ἐμποδῶν ἴστατο, 20
 τὰς μὲν ἄλλας δίκας ἀπάσας ἐς τριακοντοῦτιν παραγραφῇν ἄγων,
 ὁλίγας δὲ ἄττας καὶ τὰς ὑποθηκαρίας καλονμένας τεσσαράκοντα
 ἐνιαυτῶν μῆκει ἐκκρούων μηχανῶνται τοιάδε. ἐς Βυζάντιον ἀφι-

2. ἔμπροσθεν. ἦν δὲ τις P ex Suida. ἔμπροσθεν ἤδη. οὗτος A.
 ibid. μὲν τὸ ἀξίωμα P cum Suida. εἰεν τῷ ἀξιώματι A. 4. ἐπὶ
 δὲ P ex Suida. ἐπεὶ οὖν A. 5. εἴ τινας P cum Suida. εἴ τι A.
 10. παρακαταθήκης] παραθήκης Suidas. 12. ξυγγίει Suidae ed.
 Mediol. Scribatur ξυγγίει. 21. παραγραφῇν Suidas. Legeba-
 tur παράγραφον.

senorum Ecclesiam annis antea non paucis haeredem instituerat Mammianus vir clarissimus Patricia dignitate, genere, et divitiarum copia illustris. Iustinianus postea principe Priscus census familiarum eius urbis habet, quaecumque florerent opibus, ac ditissimae praediae esse possent; harum diligenter observat maiores, quorum tabulas sibi conquisierat; eorumque nomine complures conficit libellos, quibus grandem pecuniam a Mammiano apud se depositam accepisse, eidemque debere se illi faterentur. Crediti vero inani- bus illis libellis auri summa decem millia pondo colligebat. Denique publici tabellionis, viri fide et virtute conspicui, qui superstiti Mammiano civibus tabulas conficiebat, suae manu consignabat, litteras mirum in modum imitatus, sic eos libellos Eamesenorum Ecclesiae procuratoribus tradit; qui partem acquirendae pecuniae, quae illum maneret, pollicerentur. Verum obstante lege, quae reliquas omnes actiones ad tricenariam praescriptionem prolatat, et quas hypothecarias dicunt, nonnullasque alias quadragenaria excludit exceptione, id ineunt consilii. Pergunt Byzantium ire, vim auri Caesari de-

κόμενοι καὶ χρήματα μεγάλα τῷ βασιλεῖ τούτῳ προέμενοι ἐδέοντο
 σφίσι τὸν τῶν πολιτῶν ὕλεθρον οὐδὲν ὠφεληκότων ξυγκατεργά-
 ζεσθαι. ὁ δὲ τὰ χρήματα κεκομισμένος μελλήσει οὐδεμιᾷ νόμον
 ἔγραψεν, οὐ χρόνοις τὰς ἐκκλησίας τοῖς καθήκουσιν, ἀλλ' ἐνιαυ-
 5 τῶν ἑκατὸν πλήθει δικῶν τῶν αὐταῖς προσηκουσῶν ἀποκεκλεισθαι,
 καὶ ταῦτα οὐκ ἐν Ἑμέσῃ μόνον κύρια εἶναι, ἀλλὰ καὶ ἀνὰ πᾶσαν C
 τὴν Ῥωμαίων ἀρχήν. Ἑμεσηνοῖς τε τὸ πρῶγμα τοῦτο διαιτᾶν A 125
 ἔταξε Λογγῖνον τινα δραστήριον τε ἄνδρα καὶ τὸ σῶμα ἰσχυρὸν
 ἄγαν, ὃς καὶ τὴν τοῦ δήμου ἀρχὴν ἐν Βυζαντίῳ ὕστερον ἔσχεν.
 10 οἱ δὲ τῆς ἐκκλησίας τὰ πράγματα διοικούμενοι τὰ μὲν πρῶτα τῶν
 τινι πολιτῶν δίκην κεντηναρίοις ἐκ βιβλίων τῶν εἰρημένων λαχόν-
 τες δυοῖν, κατεδικάσαντο τοὺς ἀνθρώπους εὐθὺς, ὃ τι καὶ ἀπολο-
 γήσαιντο οὐδαμῇ ἔχοντας διὰ τε χρόνον τοσόδε μῆκος καὶ ἄγνοιαν
 τῶν τότε πεπραγμένων. ἐν πένθει δὲ μεγάλῳ ἐκάθηντο οἱ τε
 15 ἄλλοι ξύμπαντες ἄνθρωποι ὡμῶς τοῖς συκοφάνταις ἐκκείμενοι καὶ
 πάντων μάλιστα οἱ τῶν Ἑμεσηνῶν λογιώτατοι. τοῦ δὲ κακοῦ ἔς
 τοὺς πλείστους ἤδη τῶν πολιτῶν ἐπιρρέοντος προμήθειάν τινα τοῦ
 θεοῦ ξυνηρέχθη γενέσθαι τοιάνδε. Πρίσκον ὁ Λογγῖνος τὸν τοῦτο D
 δὴ τὸ σκαιώρημα ἐργασούμενον ἅπαντα δημοῦ κομίζειν οἱ τὰ γράμ-
 20 ματα ἐκέλευσεν, ἀναδυόμενον τε τὴν πρᾶξιν ἐρράπισε δυνάμει τῇ
 πύσῃ. ὁ δὲ ἀνδρὸς ἰσχυροῦ λίαν τὴν πληγὴν οὐδαμῇ ἐνεγκῶν
 ἔπεσεν ὕπτιος, τρέμων δὲ ἤδη καὶ περιδεὴς γεγονώς, ὅλως τε Λογ-
 γῖνον ᾗσθησθαι τὰ πεπραγμένα ὑπονοῶν ἐξωμολόγει, οὕτω τε τῆς
 σκαιωρίας ἀπάσης ἐς φῶς ἐνεχθείσης τὴν συκοφαντίαν πεπαῦσθαι

5. δικῶν P ex Suida. δοκῶν A. 10. τῶν τινι Reisk. Legebatur τῶν τινι τῶν. 23. ὑπονοῶν addidit Reisk. ibid. ἐξωμολόγει Reisk. ὡμολόγει Alem. ὁμολογῶν AP.

ferunt, rogantque ut sibi esse praesto velit ad tantam civium perniciem. Ille accepta pecunia mox legem scribit, ut actiones quae Ecclesiis competenter, non statim temporis, sed centum annorum praescriptione excluderentur; idque non Emesae dumtaxat, sed in universo Romano imperio perinde valeret. Ac tum mittit Longinum virum industrium et corpore strenuum (qui postmodum egit urbis praefectum) ius illud Emesenis dicturum, firmaturumque. Principio quidem ex confictis illis libellis Emesenorum Ecclesiae procuratores, cum in nonnullos cives causam bis centum auri pondo tenuissent, eos illico condemnarunt, quibus ex tanta temporum distantia atque nocte rerum olim gestarum nulla defensio suppeteret. Quamobrem cum alii, tum Emesenorum primores in magno moerore iacebant, succensebantque calumniatoribus. Sed cum iam pars maxima civium in id exitii veniret, rem ita deus est moderatus. Prisco huiusce fraudis auctori, ut ad se omnes libellos deferret, Longinus imperat; atque rem detrectanti magna impingit alapam vi; ille ictu fortis dexterae affictus supinus concidit, tremensque ac pavidus, remque odoratum Longinum ratus fatetur fraudem; sic vero totius rei scena detecta desitum calumniis est. Non Romanorum leges modo sic diebus ferme

- ζυνέβη. ταῦτα δὲ οὐ μόνον ἐς τοὺς νόμους ἀεὶ καὶ καθ' ἐκάστην
 ἐργάζετο τοὺς Ῥωμαίων, ἀλλὰ καὶ οὗς Ἑβραῖοι τιμῶσι καταλέγειν
 ὅδε βασιλεὺς ἐν σπουδῇ εἶχεν. ἦν γὰρ ποτε αὐτοῖς ἐπανιὼν ὁ χρόνος
 P 82 τὴν πασχαλίαν ἑορτὴν πρὸ τῶν Χριστιανῶν ἀγαγὼν τέχοι, οὐκ
 V 336 εἶα ταύτην τοὺς Ἰουδαίους καιροῖς τοῖς καθήκουσιν ἄγειν, οὐδὲ τι 5
 ἐν ταύτῃ διεξιῶσθαι τῷ Θεῷ, ἣ ἐπιτελεῖν τῶν ἐν σφίσιν αὐτοῖς νο-
 A 126 μίμων. πολλοὺς τε αὐτῶν οἱ ἐπὶ τῶν ἀρχῶν τεταγμένοι, ἅτε
 προβατείων κριῶν ἐν τούτῳ γευσσάμενους τῷ χρόνῳ, τῆς ἐς τὴν
 πολιτείαν παρανομίας ὑπάγοντες χρήμασιν ἐζημίουν πολλοῖς. ἔρ-
 γα μὲν οὖν καὶ ἄλλα τοιαῦτα Ἰουστινιανοῦ ἀνάρριθμα ἐξεπιστάμε- 10
 νος οὐκ ἂν τι ἐνθείην, ἐπεὶ πέρας δοτέον τῷ λόγῳ. ἀποχρήσει
 γὰρ καὶ δὴ αὐτῶν τὸ τοῦ ἀνθρώπου ἥθος σημεῖναι.
 B καθ'. Ὅτι δὲ εἴρων τε καὶ κατὰπλαστος ἦν, ἀντίκα δηλώσω.
 τὸν Λιβέριον τοῦτον, οὐπερ ἐμνήσθην ἀρίτως, παραλύσας ἥς
 εἶχεν ἀρχῆς, Ἰωάννην ἀντ' αὐτοῦ κατεστήσατο Αἰγύπτιον γένος, 15
 ἐπὶ κλησιν Λαξαρίωνα. ὅπερ ἐπεὶ Πελάγιος ἔγνω Λιβερίῳ φίλος
 ἐς τὰ μάλιστα ὢν, τοῦ αὐτοκράτορος ἀνεπνυθάνετο εἴπερ ὁ ἀμφὶ
 Λαξαρίωνα λόγος ἀληθὴς εἴη. καὶ ὅς ἐνθὺς ἀπηρνήσατο μηδὲν
 πεπραγέναι τοιοῦτο ἀπισχυρισάμενος, γράμματά τε αὐτῷ πρὸς
 Λιβέριον ἐνχειρίσειεν, ἐντελλόμενος βεβαιότατα τῆς ἀρχῆς ἔχει- 20
 C σθαι, καὶ μηδενὶ αὐτῆς τρόπῳ μεθίεσθαι. οὐ γὰρ ταύτης ἐθέ-
 λειν ἐν τῷ παρόντι αὐτὸν παραλῦσαι. ἦν δὲ τις τῷ Ἰωάννῃ ἐν
 Βυζαντίῳ Θεῖος, Εὐδαίμων ὄνομα, ἔς τε τὸ τῶν ὑπάτων ἀξίωμα
 ἥκων καὶ χρήματα περιβεβλημένος πολλὰ ἐπίτροπος τέως τῆς βα-
 σιλέως οὐσίας ἰδίας. οὗτος Εὐδαίμων ἐπειδὴ ταῦτ' ἥκηκοίεν ἕπερ 25

9. παρανομίας Alem. P. παρανόμως A. 20. ἐνχειρίσειεν] ἐνεχειρίσεν AP.

singulis accepit Iustinianus, sed eas etiam, quas Hebraei venerantur, ever-
 tendas curavit. Si quando enim Paschatis celebritatem ante illis quam Chri-
 stianis recurrens annus forte reduceret, haud statuto tempore eam agere,
 vel honores deo deferre, vel legitimas religiones perficere permittebantur.
 Quin plerosque eo tempore agnina pastos in crimen violatae reipublicae ad-
 ductos, pecunia ingenti magistratus punivit. Iustiniani facinora huius gene-
 ris infinita mihi plane comperta praetereo, ut et modum huic historiae finem-
 que faciam, et quod viri illius ingenium satis hisce declaratum existimem.

29. Quod vero dissimulatur fuerit ac versipellis, iam dicam. Liberio,
 de quo paulo ante memoratum, quem gerebat magistratum abolevit, Ioanne
 Aegyptio cognomento Laxarione in eius locum suffecto. Qua cognita re Pe-
 lagius, cui cum Liberio summa intercedebat necessitudo, Caesarem percon-
 tatur, quae fides esset famae de Laxarione vulgatae? Ille statim rem inficia-
 tus litteras Pelagio tradit, quibus Liberius firmam habere provinciam, neuti-
 quam deponere iubetur, de illo abrogando non esse in praesentia mentem
 sibi. Caeterum Byzantii erat Ioannis avunculus Eudaemon, vir consularis,
 opulentus, Caesaris bonorum procurator; his ille quoque auditis, imperato-

ἡρώδη, καὶ αὐτὸς βασιλέως ἀνεπνυθάνετο εἰ ἐν βεβίῃ τῷ ἀδελ-
 φῷ τὰ τῆς ἀρχῆς εἶη. ὁ δὲ ὅσα οἱ πρὸς Λιβέριον ἐγγράπτο
 ἀρησάμενος, πρὸς τὸν Ἰωάννην γράμματα γράψας ἀντιλαβέσθαι
 τῆς ἀρχῆς δυνάμει τῇ πύσῃ ἐπέστελλεν. οὐδὲ γὰρ οὐδ' αὐτῷ
 5 νειώτερον ἄμφ' αὐτῇ βεβουλεύσθαι. οἷσπερ ὁ Ἰωάννης ἀναπει- A 127
 σθεὶς, Λιβέριον ἀναχωρεῖν τοῦ τῆς ἀρχῆς κατωγwgίου ἕτε αὐτῆς D
 παραλελυμένον ἐκέλευεν. Λιβέριος δὲ αὐτῷ πεῖθεσθαι οὐδαμῇ
 ἔφασκεν, ἡμέτερος δηλονότι τοῖς βασιλέως καὶ αὐτὸς γράμμασιν.
 ὁ μὲν οὖν Ἰωάννης τούς οἱ ἐπομένους ὀπίστας ἐπὶ τὸν Λιβέριον
 10 ἦει, ὁ δὲ ἔξιν τοῖς ἄμφ' αὐτὸν εἰς ἀντίστασιν εἶδε. μάχης τε γε-
 νομένης, ἄλλοι τε πολλοὶ πίπτουσι καὶ Ἰωάννης αὐτὸς ὁ τὴν ἀρ-
 χὴν ἔχων. Εὐδαίμονος οὖν ἰσχυρότατα ἐγκειμένου, μετὰπειμτος
 εὐθὺς ἐς Βυζάντιον ὁ Λιβέριος ἦν, ἥ τε σύγκλητος βουλὴ τὴν
 διάγνωσιν ποιουμένη τῶν πεπραγμένων, ἀνεψηφίσατο τοῦ ἀνθρώ-
 15 που, ἐπεὶ αὐτοῦ οὐκ ἐθέλοντος, ἀλλ' ἀμνημονίου τὸ μίσμα ξυν-
 ηνέχθη γενέσθαι. βασιλεὺς μέντοι οὐ πρότερον ἀπέστη ἕως αὐ- P 83
 τὸν ἐξημίωσε χρήματα λάθρα. οὕτω μὲν οὖν Ἰουστινιανὸς ἀλη-
 θίζεσθαι τε ἡπίστατο καὶ εὐθύγλωσσος ἦν. ἐγὼ δὲ πάρεργόν τι
 τοῦδε τοῦ λόγου εἰπεῖν οὐκ ἀπὸ τοῦ καιροῦ οἶομαι εἶναι. ὁ μὲν
 20 γὰρ Εὐδαίμων οὗτος ἐτελεύτησεν οὐ πολλῷ ὕστερον, ξυγγενῶν μὲν
 οἱ ἀπολελειμμένων πολλῶν, οὔτε διαθήκην τινὰ διαθέμενος οὔτε
 τι ἄλλο τὸ παράπαν εἰπών. ὑπὸ χρόνον τε τὸν αὐτὸν καὶ τις ἀρ-
 χων γεγωνὸς τῶν ἐν παλατίῳ εὐνούχων ὄνομα Εὐφρατῆς ἀπελύθη
 τοῦ βίου, ἀδελφιδοῦν μὲν ἀπολιπών, οὐδὲν δὲ ἐπὶ τῇ οὐσίᾳ δια-
 25 θέμενος τῇ αὐτοῦ πολλῇ ἐς ἄγαν οὔσῃ. ἅμφω δὲ βασιλεὺς τὰς

1. ἀδελφιδῷ Reisk. Legebatur ἀδελφῷ. ἀνεψιῷ Alem.

nos] ἐνηγγμένος Reisk.

15. ἐθέλοντος Alem. P. ἐλθόντος A.

18. ἦν] εἶναι Alem.

rem sciscitatur, num integer nepoti magistratus maneret; ille dissimulatis ad
 Liberium datis epistolis Ioanni scribit, iubetque strenue provinciam insistere,
 a se nihil statutum contra. His fretus Ioannes, Liberio praecipit (quippe a
 magistratu submoto) praetorio excedat; renuit Liberius, praetenditque Cae-
 saris et ipse diploma. Ergo Ioannes armato satellite Liberium impetit; is
 contra suo se satellitio defensat; pugna committitur, alii alio cadunt, et
 Ioannes, cui decreta provincia. Tum Eudaemone pertinaciter insistente,
 Byzantium Liberio arcessitur; cognoscit causam senatus, absolvitque virum
 caedis, invite et ad defensionem patraetae. Non prius Caesar destitit, quam
 eundem occulte pecunia damnavit: sic erat Iustinianus veritatis cultor et
 amicus. Sed haud esse ab re arbitror, hanc veluti historiae huius appendi-
 cem addere. Eudaemon hic frequenti numero propinquorum relicto, paulo
 post intestatus decessit; ac fere sub idem tempus obiit Euphratas eunucho-
 rum palatii princeps, sororis filio supersite, reque familiari sane amplissima
 minime constituta; actis bonorum utriusque rapiis voluntarium haeredem se

οὐσίας ἀφείλετο, κληρονόμος γεγενημένος αὐτόθατος καὶ οὐδὲ
 τριώβουλόν τινι τῶν νομίμων κληρονόμων προέμενος. τοσαύτῃ αἰ-
 δοῦν ἔς τε τοὺς νόμους καὶ τῶν ἐπιτηδείων τοὺς ξυγγενεῖς ὁ βασι-
 λεὺς οὗτος ἐχρᾶτο. οὕτως καὶ τὰ Εἰρηναίου πολλῶ ἐμπροσθεν
 τελευτήσαντος δικαίωμα οὐδ' ὅτιοῦν ἐπ' αὐτοῖς ἔχων ἀφείλετο. 5
 τούτων δὲ τὸ ἐχόμενον ὑπὸ χρόνον τε τὸν αὐτὸν γεγονὸς οὐκ ἂν
 σιωπήσῃν. Ἀνατόλιός τις ἦν ἐν Ἀσκαλωνιτῶν λευκώματι τὰ πρω-
 A 128 τεῖα ἔχων. τούτου τὴν παῖδα γαμετὴν γυναικα τῶν τις Καίσα-
 ρέων πεποιῆται, Μαμιλιανὸς ὄνομα, οἰκίας ἐπιφανοῦς ἄγαρ. ἦν
 V 337 δὲ ἡ κόρη ἐπὶ κληρος, ἐπεὶ μόνῃς αὐτῆς Ἀνατόλιος ἐγγόνει πατήρ. 10
 C νόμῳ δὲ ἄνωθεν διωρισμένον, ἐπειδὴν βουλευτῆς τῶν τινος πό-
 λεων οὐκ ἀπολειμμένων οἱ παίδων γόνου ἄρρενος ἔξ ἀνθρώπων
 ἀφανισθείη, τῶν ἀπολειμμένων ὑπὸ τούτου χρημάτων τὸ μὲν
 τεταρτημόριον δίδοσθαι τῷ τῆς πόλεως βουλευτήρῳ, πάντων δὲ
 τῶν ἄλλων τοὺς κληρονόμους τοῦ τετελευτηκότος ἀπόνασθαι, γνώ- 15
 ρισμα ἦθους τοῦ οἰκείου κἀνταῦθα ὁ αὐτοκράτωρ ἐνδεικνύμενος,
 νόμον ἔναγχος ἐτόγγχανε γράψας, ἔμπαλιν τὰ τοῦ πράγματος διοι-
 κούμενον, ὅπως δὴ, ἐπειδὴν βουλευτῆς ἅπαις τελευτῶν γόνου ἄρ-
 ρενος τῆς οὐσίας οἱ μὲν κληρονόμοι τὸ τέταρτον ἔχοιεν, ἄλλα δὲ
 D πάντα τό τε δημόσιον καὶ τὸ τῆς πόλεως λεύκωμα φέροιτο. καὶ- 20
 τοι οὐδεπώποτε δημόσιον ἢ βασιλεὺς ἀφ' οὗ γεγονῶσιν ἄνθρωποι
 χρημάτων βουλευτικῶν μετασχεῖν ἔσχε. τούτου τοίνυν κειμένου
 τοῦ νόμου, Ἀνατολίῳ μὲν ἐπεγένετο ἡ τέλειος ἡμέρα τοῦ βίου, ἡ
 δὲ τούτου παῖς τὸν τούτου κλῆρον πρὸς τε τὸ δημόσιον καὶ τὸ τῆς
 πόλεως βουλευτήριον κατὰ τὸν νόμον ἐνείματο, καὶ αὐτῇ γράμματα 25
 βασιλεὺς τε αὐτὸς καὶ Ἀσκαλωνιτῶν οἱ τοῦ λευκώματος ἐγραψαν,

4. οὕτως Alem. οὗτος AP.

Caesar scribit, legitimis haeredibus ne concesso quidem triobolo; ea fuit in
 leges, in familiarium propinquos modestia. Sic etiam Irenaei diu antea de-
 mortui nullo iure fortunas diripuit. Hoc item per idem tempus accidit, quod
 minime praeterierim. Anatolius quidam Ascalonae fuit in albo senatorio fa-
 cile princeps, huius filiam haeredem, quae una illi fuerat, Mamilianus Caes-
 sariensium nobilissimus sibi uxorem adiunxerat. Caeterum prisca lex est, ut
 cuiuslibet civitatis senatorum, qui maribus absque liberis diem obissent,
 quarta bonorum parte senatui addicta, haeredibus caetera fruenda superes-
 sent. Hic etiam sui specimen dedit imperator lata nuper plane illi contraria
 lege: ut extincto maribus absque liberis senatore, quartam haeredes habe-
 rent, reliqua ferret aerarium atque senatus; quamquam post genus huma-
 num natum nullae vel in publicum, vel in Caesaris aerarium illatae senatorum
 facultates. Hoc decreto Anatolius diem vitae supremum egit; haere-
 ditatem ex lege aerario et curiae filia destinavit, acceptis ab imperatore et
 Ascalonae senatu tabulis, quibus eam controversia hac super re liberarent,

τῆς περὶ τούτου αὐτὴν ἀφιέντες ἀντιλογίας, ἅτε τὰ σφίσι προσή-
 χοιτα κεκοιμημένοι ὀρθῶς καὶ δικαίως. ὕστερον καὶ Μαιμιλι-
 νὸς ἀπελεύθη τοῦ βίου, ὅσπερ Ἀνατολίῳ κηδεστὴς ἐγεγόνει, παιδὸς
 οἱ ἀπολειμμένης μιᾶς, ἥπερ καὶ τὴν τοῦ πατρὸς οὐσίαν, ὡς τὸ
 5 ἀκὸς, ἔσχε. μετὰ δὲ αὕτη περιούσης ἔτι οἱ τῆς μητρὸς ἀφίκετο
 ἐς τὸ μέτρον τοῦ βίου, ἀνδρὶ μὲν ξυνοικισθεῖσα τῶν λογίμων τινί,
 μήτηρ δὲ οὕτε Θήλειος οὕτε ἄρσενος γενομένη γόνου. ἀλλ' Ἰου-
 στινιανὸς πάντων ἀνελάβετο τῶν χρημάτων εὐθὺς, ἐκεῖνο ἀποφθεγ-
 ξάμενος τὸ θανάσιον, ὡς τὴν Ἀνατολίου παῖδα γυναικα γραῦν
 10 οὔσαν τοῖς τε τοῦ πατρὸς καὶ τοῖς τοῦ ἀνδρὸς πλουτεῖν χρήμα-
 σιν οὐχ ὅσιον εἶη. ὅπως δὲ ἡ γυνὴ μὴ ἐν τοῖς προσουιτηταῖς τὸ
 ἐνθένδε τεταῖζεται, στατήρα χρυσοῦν ἐς ἡμέραν ἐκάστην τὴν γυ-
 15 ναῖκα γέρεσθαι ταύτην διώρισεν, ἕως ἂν περιῇ, τοῦτο θέμιος
 ἐν τοῖς γράμμασι, δι' ὧν τὰ χρήματα ἐληίσαιο ταῦτα, ὡς τὸν στα-
 15 τήρα προεῖται τῆς εὐσεβείας ἔνεκα τοῦτον· ἔθος γάρ μοι τά τε
 ὅσια καὶ εὐσεβῇ πρύττειν. ἀλλὰ περὶ τούτων ἀπόχρη λέγειν,
 ὅπως μὴ ὁ λόγος κατακόρως ἔχοι, ἐπεὶ οὐδὲ ἀπάντων ἀνθρώπων γε
 ὅτι δυνατὸν ἀπομνημονεύσαι. ὅτι δὲ οὐ Βενέτων τῶν οἱ ἔσπον-
 δασμένων δοκούτων εἶναι λόγον τινὰ πεποιεῖται χρημάτων παρόν-
 20 των, ἐγὼ δηλώσω. Μαλθάνης τις ἐγεγόνει ἐν Κίλιξι Λέοντος Β
 ἱκίνου γαμβρὸς, ὃς περιεῖπεν, ὅσπερ μοι εἴρηται, τὴν τοῦ κα-
 λουμένου ραιφερενδαρίου τιμὴν. τοῦτον βίας ἀναστέλλειν ἐπέ-
 στείλε τὰς ἐν Κίλιξι. ταύτης τε τῆς σκήψεως ὁ Μαλθάνης λα-
 βόμενος ἀνήκεστα κακὰ Κιλικίων τοὺς πλείστους ἐλογάζετο, καὶ τὰ
 25 χρήματα ληϊζόμενος τὰ μὲν τῷ τυράννῳ ἔπειπε, τοῖς δὲ αὐτοὺς
 ἰδικαίου πλουτεῖν. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι τὰ σφίσι παρόντα σιωπῇ

debitamque pecuniam ad plenum acceptam eidem referrent. Demum cessit e
 vita Mamilianus Anatolii gener, relicta filia paternae facultatis haerede, quae
 ex optimatibus cuidam nupta, nullaque suscepta prole, denique matrima in-
 teriit. Huius omnia bona Iustinianus adimit, praeclara illa voce pronuntiata,
 Anatolii filiam iam senem parentis atque mariti fortunis ditescere flagitium
 esse. At ne mulier in posterum mendicaret, staterem aureum singulis diebus
 in omnem vitam illi constituit, et in tabulis huiusce rapinae hoc adiecit: sta-
 terem illum erogamus pietatis ergo; nam sanctos, piosque mores factis ex-
 primere consuevimus. Sed dictum satis, longiorque pareret historia complures
 Cilicum: quamquam omnia humana complecti memoria posse haud facile putem.
 Quod vero nec Venetorum, qui eius ardere studio videbantur, ullam rationem
 habuerit ad praesentem pecuniam, nunc expono. Malthanes Cilix Leonis
 referendarii, de quo memoravi, gener, ad comprimendas seditiones mittitur
 in Ciliciam. Is eam nactus occasionem, indignis modis complures Cilicum
 habuit; ex raptis pecuniis alias huic tyranno, suis divitiis alias aggressit.
 Haec damna obscure ferebant alii; sed quotquot erant Tarsi Venetae factioni-
 nis, Augustae favore freti, publice in foro absentem Malthanae conviciabantur.

- ἔφερον, Ταρσέων δὲ ὅσοι Βένετοι ἦσαν τῇ ἐκ βασιλίδος παρηγοία
 θαρσύντες ἐν τῷ δημοσίῳ τῆς ἀγορᾶς ἐς τὸν Μαλθάνην οὐ πα-
 ρόντα σφίσι πολλὰ ὑβρίζον. ὅπερ ἐπεὶ ὁ Μαλθάνης ἔγνω, πλη-
 C θος στρατιωτῶν ἐπαγόμενος ἐς Ταρσὸν εὐθὺς ἀφίκετο νύκτωρ,
 περιπέμπων τε τοὺς στρατιώτας ἐς τὰς οἰκίας, ὄρθρου βαθείας κα-
 ταλύειν ἐκέλευεν. ἔφοδον δὲ οἰόμενοι ταύτην οἱ Βένετοι εἶναι, ἐκ
 τῶν παρόντων ἡμύνοντο. ξυνέβη τοίνυν ἄλλα τε κακὰ ἐν σκότῳ
 γενέσθαι καὶ Δαμειανὸν ἄνδρα ἐκ βουλῆς τοξεύματι βληθέντα πε-
 σεῖν. ἦν δὲ ὁ Δαμειανὸς οὗτος τῶν τῇδε Βενέτων προστάτης.
 ὅπερ ἐπεὶ ἐς Βυζάντιον ἦλθεν, οἳ τε Βένετοι δυσφορούμενοι θο-
 A 130 ρύβῳ ἀνὰ τὴν πόλιν πολλῶ εἶχοντο, καὶ βασιλέα μὲν ἀμφὶ τῷ
 πράγματι ἠνώχλουν ἄγαν, Λέοντα δὲ καὶ τὸν Μαλθάνην δεινο-
 D τάταις ἀπειλαῖς πολλὰ ἐδυσφήμουν. καὶ αὐτοκράτωρ οὐδέν τι
 ἥσσον ἀγριαίνεσθαι ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις ἐσκήπτετο. γράμμα
 μὲν οὖν εὐθὺς ἔγραψε, ζήτησίην τε καὶ τίσιν τῶν τῷ Μαλθάνῃ πε-
 15 πολιτευμένων κελεύων γενέσθαι. ἀλλὰ Λέων αὐτῷ χρυσίον προέ-
 μενος πληθὺς τοῦ τε διωγμοῦ αὐτίκα καὶ τῆς εἰς τοὺς Βενέτους
 στοργῆς ἔπαυσε, τοῦ τε πράγματος ἀνεξετάστου μενεγκύτος Μαλ-
 θάνην βασιλεὺς ἐς Βυζάντιον παρ' αὐτὸν ἦκοντα ξύν τε πολλῇ
 φιλοφροσύνῃ εἶδε καὶ ἐν τιμῇ ἔσχεν. ἐξίοντα δὲ οἱ Βένετοι ἐκ βα-
 V 338 σίλῳς τηρήσαντες, πληγὰς αὐτῷ προσετρίψαντο καὶ ἐν παλατίῳ
 διαχρήσασθαι ἔμελλον, εἰ μὴ τῶν τινες διεκώλυσαν, οἳ γε πρὸς
 Λέοντος χρῆματα ἤδη κεκομισμένοι λάθρα ἐτύγγανον. καίτοι τίς
 οὐκ ἂν ταύτην τὴν πολιτείαν ἐλεεινοτάτην καλοίη, ἐν ᾗ βασιλεὺς
 μὲν δωροδοκίῃς ἀνεξέταστα κατέλειπε τὰ ἐγκλήματα, στασιῳται 25

17. διωγμοῦ Reisk. Legebatur μῶμον.

21. πληγὰς Alem. πλη-

γὴν AP.

ibid. καὶ ἐν Alem. Aberat kal.

22. διεκώλυσαν]

τῶν παρόντων vel πρασίνων addit Reisk.

Id ubi accepit ille, collecta militum manu, Tarsum noctu pervenit; primo diluculo militi in domos immisso vastitatem imperat. Veneti hostilem impres-
 sionem rati, telis, quae cuique sors offerebat, defendere vim; cum alia in
 tenebris accidunt, tum Damianus senator Venetorum Tarsensium praeses telo
 confossus cadit. Simul ut adlata Byzantium haec fama est, impotenti animo
 Veneti per urbem ciere turbas, querelae apud Caesarem molestae hac super
 re, Leonem ac Malthanem trucibus minis conviciisque lacessere. Impera-
 tor, ut qui rem ferre gravius simulabat, de rebus a Malthane gestis quaestio-
 nem edicto constituit. Verum Leo profusissima largitione Caesaris edicti
 et in Venetos benevolentiae ardorem extinxit; ac iniudicata causa relicta,
 Malthanem Byzantium adventantem cum primis comiter imperator excepit,
 et honorifice prosequutus est; at Veneti ex aedibus Augusti prodeuntem
 adorti in Palatio vulnere afficiunt, plane conficiendum, nisi clam a Leone
 quidam pecunia occupati prohibuissent. Hic vero quotus quisque est, qui
 hanc rempublicam iure miseram non appellet, in qua muneribus sollicitatus

δὲ βασιλέως ἐν παλατίῳ ὄντος ἐπαναστῆναι τῶν τινι ἀρχόντων οὐ-
 δεμιῷ ὀκνήσει ἐτόλμησαν, ἀδίκων τε χειρῶν ἐπ' αὐτὸν ἄρξαι; τί-
 σις μὲντοι τούτων δὴ ἔνεκα οὐδεμία οὔτε εἰς τὸν Μαλθάνην ἐγέ- P 85
 νειο οὔτε εἰς τοὺς αὐτῷ ἐπαναστάνας. ἐκ τούτων δὲ εἴ τις βού-
 5λοιο τὸ Ἰουστινιανοῦ τοῦ βασιλέως τεκμηριοῦσθω ἥθους.

λ'. Εἰ δέ τινα καὶ τοῦ τῆς πολιτείας ξυμφόρου ποιεῖται B
 λόγον, τὰ ἐς δρόμον τε αὐτῷ τὸν δημόσιον καὶ τοὺς κατασκόπους
 ἐργασμένα δηλώσει. οἱ μὲν γὰρ Ῥωμαίων αὐτοκράτορες ἐν τοῖς
 ἄνω χρόνοις γεγενημένοι, πρηνοήσαντες ὅπως ἅπαντὰ τε σφίσι
 10ἐπαγγέλλοιτο τάχιστα καὶ μηδεμιῷ διδῶτο μελλήσει, τὰ τε πρὸς
 τῶν πολέμιων ἐν χώρα ἐκάστη ξυμπέπτοντα καὶ ταῖς πόλεσι κατὰ
 στάσιν ἢ ἄλλο τι ἀπρόοπτον συμβαίνοντα πάθος τὰ τε πρὸς τῶν A 131
 ἀρχόντων καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων πανταχόθι πρρασσόμενα τῆς Ῥω-
 μαίων ἀρχῆς, ὅπως τε οἱ τοὺς φόρους παραπέμποντες τοὺς ἐπε-
 15τιούς διασώζοιντο βραδυτῆτός τε καὶ κινδύνου χωρὶς, δημόσιον C
 ὅξύν τινα πανταχόσε πεποίηνται δρόμον τρόπῳ τοῦδε. ἐς ἡμέ-
 ρας ὁδὸν ἐνδύων ἄνδρι σταθμοὺς κατεστήσαντο, πῇ μὲν ὀκτὼ,
 πῇ δὲ τούτων ἐλάσσους, οὐ μὲντοι ἕξσον ἐκ τοῦ ἐπὶ πλείστον ἢ
 κατὰ πέντε. ἵπποι δὲ ἴσταντο ἐς τεσσαράκοντα ἐν σταθμῷ ἐκά-
 20σι. ἵπποκόμοι δὲ κατὰ λόγον τοῦ τῶν ἵππων μέτρου ἐτετεύχτο
 ἐν πᾶσι σταθμοῖς. συγκαῖς δὲ ἵππων δοκιμωτάτων ὄντων διαδο-
 χῆς ἐλαύνοντες αἰεὶ ὅσπερ ἐπίζεται τὸ ἔργον τοῦτο, δέκα τε, ἂν
 οὕτω τύχοι, ὁδὸν ἡμερῶν ἀμείβοντες ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ ἐπρασσον ἅπαντα

4. εἴ τις Reisk. ὅτι A. ὅτε P. 5. τεκμηριοῦσθω Alem. P.
 τεκμηριοῦσθαι A. 6. ποιεῖται] ἐποιεῖτο Alem 9. χρόνοις
 Alem P. χωρίσις A. 10. διδῶτο Reisk. διδῶτα ΔΡ. 20. δέκα
 τε] δέκα μὲν Reisk.

imperator impunita facinora praetermittat; seditiosi in Palatio, praesente
 Caesare aggredi magistratum vesano impetu per scelus audeant? Caeterum,
 et Malthanes, et qui vim eidem intulissent, impune abierunt; unde Iustiniani
 imperatoris genium conicere est.

30. Quam denique ad reipublicae utilitatem incumberet, in publicos
 veredarios et exploratores constituta argumento sint. Nam priores Romani
 principes, ut quam celerrime ex nunciis cognoscerent, quae qualibet in pro-
 vincia hostes molirentur, quae in singulis municipiis seu seditione, sive im-
 proviso quocumque casu accidissent, quaeve praefecti ac reliqui praetores
 per Romanam ditionem agitent; utque annua vectigalia comportanda citra
 moram in tuto essent, publicum citumque cursum passim ita constituerunt.
 In via, quam diurno itinere expeditus viator conficit, octona ferme stabula,
 alicubi pauciora, infra quinque nusquam posuere. In singulis stabulis equi
 dispositi ferme quadraginta, et ad equorum numerum stabularii. Ergo quo-
 rum negotium hoc est, ii equis quam exercitatissimis aliis aliunde succeden-

- D ὅσα μοι ἄρτίως δεδήλωται, πρὸς δὲ καὶ οἱ τῶν χωρίων πάνταχ' ἡ κύριοι, ἄλλως τε καὶ ἐν μεσογειοῖς τὰ χωρία ταῦτα ἐτόγγαυεν, εὐδαιμονέστατοι ἐπ' αὐτοῖς ἐν τοῖς μάλιστα ἦσαν. τοὺς γὰρ ἄν-
 τας ἐκ τοῦ περιόντος σφίσι καρπὸν ἐπὶ πῶν καὶ ἵπποκόμων τρο-
 φῆς ἔνεκα τῷ δημοσίῳ ἀνὰ πᾶν ἔτος ἀποδιδόμενοι, χρήματα με-
 5 γάλα ἐφέροντο. ξυνέβαινέ τε διὰ ταῦτα τῷ δημοσίῳ δέχεσθαι μὲν
 αἰεὶ τοὺς ἐγκειμένους ἐκάστῳ φόρους, ἀντιπαρέχεσθαι δὲ αὐτοῖς
 τοῖς ἐσκομίζουσιν αὐτίκα δὴ μάλα, καὶ προσῆν τὸ γεγενῆσθαι τῇ
 πολιτείᾳ τὰ δέοντα. τὰ μὲν οὖν πρότερον ταύτῃ πη εἶχεν. ὁ δὲ
 αὐτοκράτωρ οὗτος πρῶτα μὲν τὸν ἐκ Καλχηδόνης ἄχρι ἐς Λακίβι-
 10 ζαν καθελὼν δρόμον ἠνάγκασε πάντας ἐκ Βυζαντίου εὐθὺς ἄχρι
 ἐς τὴν Ἐλενούπολιν οὕτι ἐθελουσίους ναυτῖλλεσθαι. πλεόντες οὖν
 ἐν ἀκάτοις βραχείαις τισιν, οἷαις διαπορθμεύεσθαι τῇδε εἰώθασιν,
 χεμιῶνος, ἂν οὕτω τύχοι, ἐπιπεσόντος, ἐπὶ μέγα κινδύνου χωροῦσι.
 A 132 τῆς γὰρ ἀναγκαίου σπουδῆς ἐγκειμένης σφίσι καιροφυλακῆν τε καὶ 15
 P 86 προσδέχεσθαι μέλλουσιν τὴν γαλήνην ἀδύνατά ἐστιν. ἔπειτα δὲ
 κατὰ μὲν τὴν ἐπὶ Πέρσας ὁδὸν φέρονσαν τὸν δρόμον ἐπὶ σχήμα-
 τος τοῦ πρόσθεν ὄντος εἶπεν εἶναι, ἐς δὲ τὴν λοιπὴν ἑμπύσαν
 ἔω μέχρι ἐς Αἴγυπτον ἐν ἡμέρας ὁδῷ κατὰσταθμον ἔνα κατεστή-
 20 σατο μόνον, οὐχ ἵππων μέντοι, ἀλλ' ὄνων ὀλίγων. διὸ δὴ τὰ 20
 ξυμβαίνοντα ἐν χώρᾳ ἐκάστη μὲν τε καὶ ὅψε τοῦ καιροῦ καὶ
 ὀπίσω τῶν πραγμάτων εἰσαγγελλόμενα ἐπικουρίας οὐδεμιᾶς τυγ-

3. εὐδαιμονέστατοι Alem. εὐδαιμονέστατα AP. *ibid.* ἐπ' αὐ-
 τοῖς Alem. ἐπ' αὐτοῖς A. ἀπ' αὐτοῦ prius coniecerat Alem. quod
 recepit P. 7. ἀντιπαρέχεσθαι Reisk. Legebatur ἀντιπα-
 13. οἷαις Alem. οἷαι AP. 19. κατὰσταθμον
 Alem. κατὰ σταθμὸν AP. 21. ἐκάστη μὲν Alem. P. μὲν
 ἐκάστη A.

tibus feruntur, cursuque diurno decem nonnunquam dierum viam evadunt,
 ad ea quae dixi peragenda. Hinc agrorum omnium etiam mediterraneorum
 possessores amplissimam rem domi fecerunt; nam promercales fructus alendis
 equis et stabulariis ingenti aere reportato, quaestoribus quotannis vende-
 bant. Hinc etiam erat, ut a singulis stipendiariis publica in aerarium per-
 petuo inferrentur; ex illatis statim aes debitum illi perciperent; omniaque
 fierent e republica. Antehac ita res habuit. Hic vero princeps sublato ve-
 redario, qui Calchedone Dacibizam movebat, omnes adegit Byzantio Hele-
 nopolim usque linitibus exiguis, quibus fretum traicitur, vehi, in discrimen
 subito commovendae, ut fit, tempestatis adductos. Neque enim, ubi ipsa
 urget necessitudo, tempus futuramque malaciam observes et opperiare.
 Cursum in Persidem, ut antea, sic esse permisit; per reliquam vero orientis
 plagam ad usque fines Aegypti, in diurno viae spatio unicum non equorum
 stabulum, sed aliquot asinorum constituit. Quamobrem quae in provinciis
 geruntur, sero et post factum renunciatis, adhibendo remedio locus non est;

χάειν εἰκός, οἱ δὲ τοὺς ἀγροὺς κεκτῆμένοι καρπῶν τῶν σφετέρων
 σισηπότων τε καὶ εἰκῇ κειμένων ἀνόνητοι ἐς αἰὶ γίνονται. τὰ δὲ
 τῶν κατασκόπων τοιαυτὰ ἐστίν. ἄνδρες πολλοὶ ἐν δημοσίῳ τὸ **B**
 ἀνέκαθεν ἐσιτίζοντο, οἳ δὴ ἐς τοὺς πολεμίους ἰόντες ἐν τε τοῖς Περ-
 5 σῶν βασιλείοις γινόμενοι ἐμπορίας ὀνόματι ἢ τρόπῳ ἐτέρῳ, ἕς τε **V 339**
 τὸ ἀκριβὲς διερευνώμενοι ἕκαστα, ἐπανήκοντες ἐς Ῥωμαίων τὴν
 γῆν πάντα τοῖς ἄρχουσιν ἐπαγγέλλειν ἡδύναντο τὰ τῶν πολεμίων
 ἀπόρρητα. οἱ δὲ προὔμαθον ἐφυλάσσοντό τε καὶ ἀπρόδοπτον οὐ-
 δὲν ξυνέπειπε σφίσι. τοῦτο δὲ τὸ χρῆμα καὶ τοῖς Μήδοις ἐκ πα-
 10 λαιοῦ ***. Χοσρόης μὲν οὖν μελῶς, ὥσπερ φασι, πεποιοημένος
 τὰς πρὸς τῶν κατασκόπων συντάξεις προμηθείας τῆς ἐνθὲνδε ἀπή-
 λαυσεν. οὐδὲν γὰρ αὐτὸς τῶν κατασκόπων ὄνομα ἐξέτριψεν ἐκ
 Ῥωμαίων τῆς γῆς, ἐξ οὗ δὴ ἄλλα τε πολλὰ ἡμαρτήθη καὶ Λαζική **C**
 πρὸς τῶν πολεμίων ἐάλω, Ῥωμίων οὐδαμῇ πεπυσμένων ὅποι
 15 ποτὲ γῆς ὁ Περσῶν βασιλεὺς ξὺν τῷ στρατῷ εἶη. ἀλλὰ καὶ κα-
 μήλους παμπληθεῖς τὸ δημόσιον ἐκ παλαιοῦ τρέφειν εἰώθει, αἳ δὴ **A 133**
 τῷ Ῥωμαίων στρατῷ ἐπὶ πολεμίους ἰόντι ἕπαντα φέρουσαι τὰ ἐπι-
 τέδεια εἶποντο. καὶ οὔτε τοῖς γεωργοῖς τότε ἀγγυροφορεῖν ἐπάναγ-
 κες ἦν οὔτε τι ἐνδεῖν τοῖς στρατιώταις τῶν ἀναγκαίων ξυνέβαινεν,
 20 ἀλλὰ καὶ τάστας περαιεῖν Ἰουστινιανὸς σχεδὸν τι ἀπύσας. διδ
 δὴ ἐπὶ πολεμίους ἰόντος τὰ νῦν τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ γεγενῆσθαι
 τι τῶν δεόντων ἀδύνατον.

Τὰ μὲν οὖν σπουδαιότατα τῇ πολιτείᾳ ἐφέρετο τῇδε. οὐδὲν

8. ἐφυλάσσοντο Reisk. ἐφύλασσον AP. 10. Post παλαιοῦ indi-
 cavi lacunam. 11. πρὸς τῶν] πρὸς delet Reisk. 12. οὐδὲν
 γὰρ αὐτός] ὁ δὲ βασιλεὺς οὗτος Reisk. 18. ἀγγυροφορεῖν
 liber Pinellianus. ἀγροφορεῖν Ms. Vatic. ALER. 23. ἐφέρετο
 Reisk. ἐπεφέρετο AP.

hinc et praediorum possessoribus gravi dispendio perditī vel temere abiecti
 commeatus. Exploratorum autem forma haec erat; alimenta quamplurimis
 olim fuerunt ab aerario, qui per mercaturae, vel alterius rei speciem, ad hos-
 tes, et in ipsam Persarum regiam pedem penetrantes, exquisitisque adver-
 sariorum consiliis, haec statim reduces principibus aperiebant; quibus prae-
 monitis cautisque nihil improvisum accidit. Id ipsum iam olim Persae usur-
 parere; quin Chosroes maioribus praemiis, ut ferunt, exploratoribus decre-
 tis, quorum neminem a Romanorum ditione sublatum voluit, ea solertia bene
 rem gessit. Contra nostris cum alia peccata sunt, tum Lazica regio ab hos-
 tibus occupata, Romanis semper ignaris, quo tandem rex Persarum esset
 copias expositurus. Ingens etiam numerus camelorum ab antiquo publice
 alebatur, qui militem in expeditionem secuti impedimenta conveherent, ne ad
 id cogerentur coloni, vel necessariorum quidpiam militem deficeret. Hos
 etiam Iustinianus ademit fere omnes. Quare modo cum castra in hostes pro-
 moventur, nihil quod e re sit, est opportunum.

Quae ergo summo studio in republica curanda erant, sic ferebantur.

- D** δὲ οἶον καὶ τινος αὐτοῦ τῶν γελοίων ἐπιμνησθῆναι. τῶν ἐν Και-
σαρείᾳ ῥητόρων Εὐαγγελιὸς τις ἦν οὐκ ἄσημος ἀνὴρ, ὅσπερ ἐπι-
φόρον τοῦ τῆς τύχης πνεύματος γενομένου χρημάτων τε ἄλλων καὶ
χώρας πολλῆς κύριος γέγονεν. ὕστερον δὲ καὶ κώμην ἐπιθαλασ-
σίαν Πορφυρεῶνα ὄνομα τριῶν χρυσίων κεντηναρίων ἐπρίατο.⁵
ταῦτα μαθὼν Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἀγείλετο αὐτῷ τὸ χωρίον εὐ-
θὺς ὀλίγην τινὰ τοῦ τιμήματος προέμενος μοῖραν, καὶ τοῦτο ἀπο-
φθεγξάμενος, ὡς Εὐαγγελίῳ ῥήτορι ὄντι οὐ μήποτε εὐπρεπὲς εἴη
κώμης τοιαύτης κυρίῳ εἶναι. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἀμνηστέῃ αὐ-
τῶν ἐπιμνησθέντες παυσόμεθα λέγειν. τῶν δὲ πρὸς τε Ἰουστινια-
10 νοῦ καὶ Θεοδώρας νεοχμωθέντων καὶ ταυτὰ ἐστὶ. πάλαι μὲν ἡ
σύγκλητος βουλή παρὰ βασιλεῖ Ἰούσα τρόπῳ τοιῷδε προσκυνεῖν
P 87 ἤβούλοντο. πατριῆκος μὲν τις ἀνὴρ παρὰ μαζὸν αὐτοῦ προσκύν-
ει τὸν δεξιόν. βασιλεὺς δὲ αὐτοῦ καταφιλήσας τὴν κεφαλὴν
ἐξήκει, οἱ δὲ λοιποὶ ἅπαντες γόνυ κλίναντες βασιλεῖ τὸ δεξιὸν ἀπὸ
15 λάσσοντο. βασιλῖδα μὲντοι προσκυνεῖν οὐδαμῇ εἰθιστο. παρὰ
δὲ Ἰουστινιανόν τε καὶ Θεοδώραν τὰς εἰσόδους ποιοῦντες οἱ τε
ἄλλοι ἅπαντες καὶ ὅσοι τὸ πατρικίων ἀξίωμα εἶχον ἔπιπτον μὲν εἰς
A 134 τὸ ἔδαφος εὐθὺς ἐπὶ στόμα, χειρῶν δὲ καὶ ποδῶν εἰς ἄγαν τεταυσ-
μένων τῷ χεῖλει ποδὸς ἐκατέρου ἀψάμενοι ἐξανίσταντο. οὐδὲ²⁰
B γὰρ ἡ Θεοδώρα τὴν ἀξίωσιν ἀνεδύετο ταύτην, ἥ γε καὶ τοὺς πρέσ-
βεις προῖεσθαι Περσῶν τε καὶ τῶν ἄλλων βαρβάρων, χρήμασί τε
αὐτοὺς δωρεῖσθαι, ὥσπερ ἦν· ἀντὶ καί μιν τῆς Ῥωμαίων ἀρ-

1. οἶον] χειρόν Reisk. 5. Πορφυρεῶνα Alem. πορφυρίωνα AP.
11. νεοχμωθέντων] νεοχμωθέντων AP. 14. δὲ add. Reisk.
20. ἐξανίσταντο] ἐξίσταντο Alem. 21. ἥ γε] ἥδε AP.

Haud piget ex eius ridiculis etiam aliquid referre. Caesariensium caudicorum unus fuit Evangelus vir non ignobilis, qui prospera usus fortunae aura, et pecunias et praedia complura possedit; tandem et Porphyreonem mariūm pagum pondo auri tercentum coemit. Id ubi Iustinianus rescivit, minima pretii parte numerata pago illum excludit. ac, dedecet, inquit, Evangelum caudicum talis tantique pagi potiri. Haec pauca de his dixisse satis. Caeterum ex iis quae Iustinianus atque Theodora novarunt, haec etiam sunt. Senatoribus olim imperatorem adeuntibus ita libebat salutare; quisque ordinis patricii ad dexteram mammam Caesarem venerabatur, illumque recedentem osculo Caesar impartiebat in capite; reliqui ad unum omnes dextero subnixi genu discedebant: at Augustae nullus adorandae mos fuit. Verum cum in conspectum Iustiniani Theodoraeque venirent tum alii, tum qui patriciae dignitatis essent, statim in faciem procumbebant, ac manibus pedibusque ten- sis utrumque principis pedem osculo prosequabantur, ac tum abscedebant. Neque hunc honorem respuit Theodora, quae et Persarum aliorumque barbarorum legatos (quod nunquam post hominum recordationem usurpatum est) admitteret, eisque lautia praeberet, tanquam penes illam Romani summa

χλῆς, οὐδαμῇ ἀπρῆξιν, πρᾶγμα οὐ πώποτε γεγονὸς ἐκ τοῦ παντὸς χρόνου. καὶ πάσαι μὲν οἱ τῷ βασιλεῖ ξυγγενόμενοι αὐτὸν τε βασιλεία καὶ τὴν γυναικα βασιλίδι ἐκάλουν, ἀρχόντων δὲ καὶ λοιπῶν ἕκαστον ὅπῃ αὐτῷ ἀξιώματος περὶ τάδε ἔχει. ἦν δὲ τις τούτων ὅποτέρῳ ἐς λόγους συμμῖξας βασιλέως ἢ βασιλίδος ἐπιμνησθεῖη, εἰλλ' οὐ δεσπότην τε ἀποκαλοῖη καὶ δέσποιναν, ἢ καὶ μὴ δούλους τῶν τινος ἀρχόντων πειρῶτο ὀνομάζειν, τοσοῦτον ὅδε ἀμαθὴς καὶ C τὴν γλῶσσαν ἀκόλαστος ἐδόκει εἶναι, καὶ ἅτε ἡμυρτηκῶς τὰ πικρότατα καὶ ἱβρίους ἐς οὓς ἥκιστα ἐχρῆν ἐνθένδε ἀπῆι. καὶ τὰ 10 πρῶτερα μὲν ὀλίγοι τε καὶ μόλις ἐν βασιλείοις ἐγίνοντο, ἔξ οὗτον δὲ οὗτοι τὴν βασιλείαν παρέλαβον, ἄρχοντες ὁμοῦ καὶ λοιποὶ ἔμπαντες ἐν παλατίῳ ἐνδελεχέστατα διατριβὴν εἶχον. αἷτιον δὲ ὅτι πάσαι μὲν ταῖς ἀρχαῖς τὰ τε δίκαια καὶ νόμιμα πρᾶσσειν γνώμη αὐτονόμῳ ἔσῃ. οἱ τε οὖν ἄρχοντες διοικούμενοι τὰ εἰωθότα ἐν τοῖς 15 καταγωγίοις τοῖς αὐτῶν ἔμενον, οἱ τε ἀρχόμενοι βίαιον οὐδὲν οὔτε ὄρωντες οὔτε ἀκούοντες βασιλεῖ, ὡς τὸ εἰκὸς, ὀλίγα ἠνώχλουν. D οὗτοι δὲ ἅπαντα ἐπὶ πονηρῶν τῶν κατηκόων ἐφ' ἑαυτοὺς ἐς αἰὶ ἔλκοντες ἅπαντας σφίσι δουλοπρεπέστατα προσεδρεύειν ἠγάγκαζον· ἦν δὲ ἰδεῖν εἰς ἡμέραν σχεδὸν τι ἐκάστην τὰ μὲν δικαστήρια πάντα A 135 20 ἐκ τῆς ἐπιπλεῖστον ἀνδρῶν ἔρημα, ἐν δὲ τῇ τοῦ βασιλέως αἰλῇ ὅχλον τε καὶ ὕβριν καὶ ὠθισμὸν μέγαν καὶ δουλοπρέπειαν ἐς αἰὶ V 340 ἔμπασαν. οἱ τε αὐτοῖν ἐπιτήδευοι δοκοῦντες τὴν τε ἡμέραν διηρκῶς πᾶσαν καὶ τῆς νυκτὸς ἐς αἰὶ πολλήν τινα μοῖραν ἐνταῦθα ἰστυῶτες ἄϋπνοί τε καὶ ἀπόσιτοι παρὰ καιροὺς τοὺς εἰωθότας γενό-

4. περὶ τάδε ἔχει] ξυνέβη ἔχειν Reisk.
τοσοῦτο δὲ A. οὗτος δὲ Alem. P.

7. τοσοῦτον ὅδε Reisk.

esset imperiū. Antiquitus etiam qui Caesarem alloquerentur, imperatorem compellarunt, coniugemque imperatricem: caeteros vero principes, ut cuiusque ordo ac dignitas tulit. At quisquis cum horum alterutro Augustorum sermones misceret, imperatoremve aut imperatricem, non dominum dominamque nominasset, ac principes dicere servos abstinuisset, is vero rudior ac procax habebatur, et quasi foedissime lapsus, et quibus haud esse illum deceret iniurius abigebatur. Olim minime multi, rarerentque regiam frequentarunt; sed post coeptam horum dominationem, cum magistratus, tum reliqui omnes assidue in Palatio tempus traxerunt; quod magistratibus dicundi iuris faciundique libera quondam potestas fuerit, quaeque de more accitarent, haec domi apud se, ac in praetoriis, clientesque qui nullam sibi vim inferri sentirent, minus essent imperatori molestiae. Sed hi in subditorum perniciem negotiis ad se omnibus revocatis, eos servilem in modum ad hanc pertraxerunt assiduitatem. Videre licebat singulis pene diebus orbata mortalibus tribunalia, forumque: contra in Caesaris aula perstrepentem seseque urgentem multitudinem et servile genus obsequii. Augustorum familiarissimi

μεινοι διεφθείροντο, ἐς τοῦτό τε αὐτοῖς τὴν δοκοῦσαν εὐδαιμονίαν ἀποκεκρίσθαι ξυνέπεσε. τούτων μέντοι ἀφειμένοι πάντων διεμάχοντο πρὸς ἀλλήλους ἄνθρωποι, ὅποι ποτὲ Ῥωμαίων τὰ χρήματα
 P 88 εἶη. οἱ μὲν γὰρ ἰσχυρίζοντο ἐν βαρβάροις ἅπαντα εἶναι, οἱ δὲ βασιλέα ἔφασκον ἐν οἰκίσκοις πολλοῖς καθεύδοντα ἔχειν. ὁπηνίκα οὖν ἡ ἄνθρωπος ὢν Ἰουστινιανὸς ἀπέλθῃ τοῦ βίου, ἢ ἄτε τῶν δαιμόνων ἄρχων ἀπολύσει τὸν βίον, ὅσοι τηνικάδε περιόντες τύχῳσι, τάληθές εἰσονται.

quique diem totam, multamque noctem ibi trahebant, vigiliis importunaque inedia confecti, huc tandem recidente illorum inani felicitate. His omnibus vero curis vacui inter se quaerere, ubi terrarum forent Romanorum opes: pars direptas a barbariis, pars a Caesare in diversis latebris reclusas affirmare. Verum ubi Iustinianus, siquidem homo ipse est, ex rebus humanis excesserit, vel si furiarum princeps res humanas everterit, quicumque tam superfuerint, id compertum habebunt.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΩΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΟΥ ΔΕΣΠΟΤΟΥ

ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ ΚΤΙΣΜΑΤΩΝ

ΛΟΓΟΙ ΕΞ.

ARGUMENTA.

EX EDITIONE MALTRETI.

I.

Auctoris praefatio. De sancta Sophia. (Cap. 1.) Equestris statua Iustiniani in foro Augustaco. Templum S. Irenes. Xenodochium Samsonis et alia duo. (2.) Deiparae virgini sacrae aedes in Blachernis, apud fontem et in Heraeo. Tempula S. Annae, S. Zoës Martyris, et Michaelis archangeli. (3.) Templum SS. Petri et Pauli ad regiam Hormisdac. Templum SS. Sergii et Bacchi. Templum SS. Apostolorum: in eo sepulcra impp. inventio corporum SS. Andreae, Luca atque Timothei. Alia quaedam templa. (4.) Quomodo mare Byzantium ambiat. (5.) Aedificia in sinu Ceras, nimirum templa S. Laurentii, deiparae in Blachernis, SS. Prisci et Nicolai, SS. Cosmae et Damiani, ac S. Anthimi Martyris. (6.) In eodem sinu templum S. Irenes. Inventis ibi reliquiis SS. quadraginta militum martyrum, Iustinianus mirifice sanatur. (7.) Templum Michaelis archangeli in Anaplo. Ioannis Baptistae in hebdomo. Alterum Michaelis archangeli templum in Asiae littore: itemque deiparae aedes. (8.) Sublatis leonibus, regia quaedam, mutata in monasterium, meretricibus poenitentibus destinatur ac dicitur Poenitentia. Templum S. Panteleemonis in promontorio. Nosocomium in Argyronio. Templum archangeli in Mochadio: S. Tryphonis, SS. Mena et Menai, S. Iae. (9.) Alia aedificia: in primis curia et chalce. (10.) Atrium ad thermas Arcadianas. Cisternae. Palatia in Heraeo et in Iucundianis. Portus. Xenodochia. (11.)

II.

Urbem Daram ab Anastasio Aug. conditam in Mesopotamia, Iustinianus munit. (Cap. 1.) Urbi Darae provisae aquae copia. Eoeventu mirabili aucta fluminis opportunitas. (2.) Chrysaë machinario obiecta per

somnum species aggeris opponendi fluvio, qui Daram interluit. Idem in mentem venit Iustiniano Augusto. Cactera ipsius eadem in urbe aedificia. Firmata urbis Amidac moenia. (3.) Rhabdii situs. Locum hunc Iustinianus moenibus circumdat, et castella Daram inter et Amidam vel instaurat vetera, vel nova condit. (4.) Instaurati muri Theodosiopolis ad flumen Aborrhama sitae. Quid actum Constantinae. (5.) Circesium a Diocletiano conditum, a Iustiniano munitum atque ornatum. Annucas et circumiecta Theodosiopolis castella instaurata. (6.) Edessae provisum adversus fluvii Scirti inundationes. Eiusdem urbis, itemque Callinici et Carrarum moenia reparata. (7.) In Euphratesiae solitudine castellum Mambri urbemque Zenobiam Iustinianus optime communit. (8.) Sura, Sergiopolis, castella quaedam, imprimis Hemerium: item Hierapolis, Zeugma, Neocaesarea, aliaque oppida Euphratesiae muniuntur. (9.) Antiochiam a Chosroë excisam instaurat, munit, ornatque imp. Iustinianus. (10.) Reparati Chalcidis muri: instaurata Cyrus: Palmyra communita. (11.)

III.

Quos Armenia reges habuerit. Regni divisi portio Romanae ditioni adiuncta. In ea Comes, ac deinde sub Iustiniano magister militum. Armeniae Romanis subditae partem satrapae moderantur. Eorum insignia. Eraxetorati quidam satrapae a Zenone Aug. sublatis omnes a Iustiniano; atque in eorum locum successi duces. (Cap. 1.) Capta a Cabade Martyropolis, Anastasii principatu: deinde a Iustiniano egregie munita. (2.) Iustinianus in Sophanene Clisuras munit; in Asthianene castellum condit ad Citharizum; in Chorzan Artaleson moenibus circumdat. (3.) Firmati Satalae muri: reparata Colonia: Castellorum vel aedificatio nova, vel instauratio: monasteriorum item ac sacrarum aedium. Perfecta Melitenes moenia. (4.) Firmata Theodosiopolis: condita Iustiniana. (5.) Tzanorum mores, sedes, et ad Christum conversio. Extructa apud illos aedificia. (6.) Iustiniani aedificia a Trapezunte ad urbem Bosporum: indeque ad urbem Anchialum. (7.)

IV.

Praefatio. Tauresium Iustiniani Aug. patria. Iustiniana prima ac secunda. Iustinopolis. Multarum Illyrici urbium refecti muri. Extructa passim castella. Iustinianopolis in Epiro. Euroea. (Cap. 1.) Thermopylae urbesque Graeciae complures munitae. (2.) Quid actum circa urbes Thessaliae et Macedoniae. (3.) Catalogus castellorum, quae Iustinianus vel condidit, vel renovavit in utraque Epiro, Macedonia, Dardania, omnibusque Illyrici partibus mediterraneis. (4.) Ad oram Danubii quales olim munitiones. Dacia Ripensis. Singedon. Octavum. Viminacium. (5.) Munita a Iustiniano ripa Danubii ab urbe Viminatio ad Thraciam usque. (6.) Caetera Iustiniani aedificia ad Danubium. (7.) Via a Strongylo cast. ad Rhegium munita. Pons ad Myrmecem. In urbe Athyra cisternae. Castellum ad Episcopia. (8.) Provisum longis muris et Heraclaeae. Urbs condita ad Rhaedestum. (9.) In Cherroneso muri longi refecti. Urbes Aphrodisias, Ciberis et Callipolis moenibus cinctae. Castella condita. (10.) Aenus munitur. Ex Belluro pago fit urbs. Cura adhibita Traianopoli, Maximianopoli aliisque urbibus. Castellorum catalogus. (11.)

V.

Ephesi, templum S. Ioannis Evangelistae. In insula Tenedo horrea. (Cap. 1.) Helenopoli et ad fluvium Draconem acta. (2.) Quid re-

paralum Nicacae ac Nicomediae. Pons Sangari impositus. Via munita. Pythia palatio, balneis, ac templo ornata. (3.) In Galatia fluvius Siberis ponte iunctus, et Iuliopolis contra amnem munita. In Cappadocia, muri Caesareae in meliorem formam redacti, et Mosecus facta Metropolis. (4.) Via montibus praecisis laxata. Mopsuestiae Adanaeque pontes reparati. Tarso provisum adversus flumen Cydnum. (5.) Hierosolymis templum deiparae magnificentissimum. (6.) Mons Garizim summo in honore apud Samaritanos. Eorum seditio. Christi praedictio a Zenone Aug. impleta. Mulctati ab Anastasio Samaritani. Iustinianus Garizim munit, et incensa templa restaurat. (7.) Templum monachis in monte Sina extructum. Castellum ad montis eiusdem radices positum. (8.) Instaurata in oriente monasteria, templa, ptochia, etc. (9.)

VI.

Alexandriae munita Phiala. Nilus Asiam ab Africa separat. Quid actum Taphosiri. (Cap. 1.) Paratonium et Antipyrgus. Teuchria, Berenice, Ptolemais, Borium, utraque Augila. (2.) Syrtis maior. Tripolis. Mauri Pacati. (3.) Leptis magna a Iustiniano munita atque ornata. Oblatum ibi Mauris prodigium. Gadabitani Christi fidem amplectuntur. Syrtis minor. (4.) Carthago dicta Iustiniana, et Baga Theodorias. Quid in utraque urbe imperator aedificaverit. (5.) Muris cincta a Iustiniano Adrumetus. Iustiniana dicitur. Nova urbs condita ad Capituada, ubi fons mirabiliter eruperat, appulsa illuc imperatoris classe. Byzacii quaedam urbes munitae. (6.) Urbes Numidiae, praecipue circa montem Aurasium, in Sardinia Traiani forum: ad Herculis columnas Septem Iustinianus moenibus cingit. (7.)

- Υ 393 Οὐκ ἀρετῆς ἐπιδείξιν ποιῆσθαι ἐθελῶν, οὐδὲ λόγον δυνάμει
 Ρ 2 θαρρῶν, οὐδὲ χωρίων ἐπὶ τῇ ἐμπειρίᾳ φιλοτιμούμενος, ἐς τῆσδε
 τῆς ἱστορίας τὴν γραφὴν ὤρμηκα· ἐπεὶ οὐκ εἶχον οὐδὲν ὕφ' οὗ
 ἂν παρησιας ἐς τόδε ἀγούμην. ἀλλὰ μοι πολλάκις ἔννοια γέγο-
 νεν ὁπόσων τε καὶ πηλίκων ἀγαθῶν αἴτιον ἱστορία ταῖς πόλεσι 5
 γίνεσθαι εἶθε, παραπέμπουσά τε εἰς τοὺς ἐπιγόνους τῶν προγε-
 γενημένων τὴν μνήμην, καὶ ἀνταγωνιζομένη τῷ χρόνῳ κρυφαῖα
 Β προεῖσθαι διατεινομένη τὰ πράγματα, καὶ τὴν μὲν ἀρετὴν εὐφη-
 μίαις ἀεὶ τῶν ἀναλεγόμενων αὐτὴν ἐπαίρουσα, τῆς δὲ κακίας ἐπι-
 λαμβανομένη διηγεῖς, ταύτῃ τε ἀποκρουομένη τὴν αὐτῆς δύννα- 10
 μιν. τούτου οὖν δὴ μόνου ἐπιμελητέον ἡμῖν, ὅπως δὴ ἐνδηλα
 τὰ πεπραγμένα διαφανῶς ἔσται καὶ ὕφ' οὗτου ἐργασθεῖν τῶν πάν-
 των ἀνθρώπων. ταῦτα δὲ, ὁλμυ, οὐδὲ γλώσση τραυλιζούσῃ τε
 καὶ ἰσχροφῶνι οὐσῃ ἀμήχανά ἐστι. χωρὶς δὲ τούτων ἐγγνώμο-
 C νας μὲν ἱστορία ἐς τοὺς εὐεργέτας ἐνδείκνεται γεγονέναι τῶν ἀρ- 15
 χομένων τοὺς εὖ πεπονθότας, ἐν μείζονσι δὲ αὐτοῖς ἐκτετεκνέαι τὰ
 χαριστήρια, οἳ γε, ἂν οὕτω τύχοι, ἐπὶ καιροῦ μὲν τῆς ἀγαθοερ-
 γίας τῶν ἐν σφίσιν ἡγησαμένων ἀπώναντο, ἀθάνατον δὲ αὐτοῖς
 τῶν εἰς τὸ ἔπειτα ἱσομένων τῇ μνήμῃ τὴν ἀρετὴν διασώζουσι.
 διὰ ταῦτα γὰρ καὶ τῶν ἐπιγινομένων πολλοὶ ἀρετῶσι μὲν τὰς τῶν 20
 προγεγεννημένων ζηλοῦντες τιμᾶς, ἐς δὲ τὰς βλασφημίας χαλεπαῖς

2. ἐς τῆσδε] ἐπὶ τῆσδε CH.

3. οὐκ εἶχον οὐδὲν C. οὐδὲν

εἶχον P.

16. ἐκτετεκνέαι] ἐκτίσαι H.

Animus ad historiam hanc scribendam appuli, non ostentatione virtutis, non eloquentiae fiducia, non studio ductus venditandae locorum peritiæ: cum nihil haberem, unde eo licentiae confidentiaque procederem. At mecum saepius cogitavi, quot quantaque bona civitatibus ex historia nasci soleant: quae maiorum memoriam posteritati transmittit, dum temporis, rerum gestarum famam suppressere contententi, enixe obstat; semper lectorum suorum praeconii virtutem effert, maledictis vitium premit; itaque improbitatis vim prohibet. Quare nihil aliud curandum nobis, nisi ut acta cum auctore prodantur suo: quod officium, meo quidem iudicio, vel balba atque haesitans lingua praestare potest. Praeterea subditi, qui aucti sunt beneficio, historia a se composita aperte probant, se tam grato fuisse animo in bene meritos, ut ipsis gratiam illustriorem rependerint. Etenim suorum principum benignitate usi forte brevissima, eorum virtuti immortalitatem donant apud memores posteros: quorum multos ob hanc causam avitae gloriae aemulatio ad amorem honesti pertrahit, et gravis infamiae metus a per-

ἔχοντες τῶν ἐπιτηδευμάτων τὰ ποτηρότατα, ὥς τὸ εἰκὸς, ἀναδύον- D
ται. οὗτου δὲ δὴ ἔνεκα ταῦτα ὑπεῖπον ἀντίκα δηλώσω.

Ἐν χρόνῳ τῷ καθ' ἡμᾶς Ἰουστινιανὸς ὁ βασιλεὺς γέγονεν,
ὃς τὴν πολιτείαν πλημμελῶς κινουμένην παραλαβὼν μεγέθει μὲν
5 αὐτὴν μείζω τε καὶ πολλῷ ἐπιφανεστέραν εἰργάσατο, ἐξελύσας V 394
ἐνθὲνδε τοὺς ἐκ παλαιοῦ βιασμένους αὐτὴν βαράβρους, ὥσπερ
μοι λεπτολογουμένων ἐν τοῖς ὑπὲρ τῶν πολέμων δεδήλωται λόγοις.
καίτοι λέγουσι ποτε Θεμιστοκλέα τὸν Νεοκλέους ἀποσεμνύνεσθαι P 3
ὅτι δὴ οὐκ ἀνεπιστημόνως ἔχοι πόλιν μικρὰν ποιῆσαι μεγάλην.
10 ὁ δὲ δὴ οὐκ ἀμελέτητός ἐστιν ἐμπορίζεσθαι πολιτείας ἑτέρας. πολ-
λὰς ἀμέλει προσεποίησεν ἤδη τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ ἀλλοτρίας καθ'
αὐτὸν οὖσας, πόλεις δὲ ἀναριθμούς διεδημιούργηκεν οὐ πρότερον
οὖσας. πλανωμένην δ' εὐρὼν τὴν ἀμφὶ τῷ θεῷ δόξαν τὰ πρό- B
τερα ἐς πολλὰ τε ἀναγκαζομένην ἵνα, συντρίψας ἀπάσας τὰς
15 ἐπὶ τὰς πλάνας φερούσας ὁδοὺς, διεπράξατο ἐν τῷ βεβαίῳ τῆς
πίστεως ἐπὶ μιᾷ ἐστάναι κρηπίδος. πρὸς δὲ καὶ τοὺς νόμους
λαβὼν τῷ τε παμπληθεῖς οὐ δέον γεγονέναι σκοτεινοὺς ὄντας καὶ
συνγκεχυμένους διαφανῶς τῷ ἅπ' ἐναντίας ἀλλήλοις ἵνα, καὶ τοῦ
μὲν ὄχλου αὐτοὺς τῆς τερθρείας ἀποκαθάρας, τὸ δὲ ἐς ἀλλήλους C
20 διχοστατεῖν βεβαιοτάτα κρατυνόμενος διεσώσατο, καὶ τοῖς μὲν
ἐπιβουλεύουσιν ἀντεπάγγελτος τὰς αἰτίας ἀφείς, τοὺς δὲ βίου
δεομένους πλούτῳ πεπονημένος κατακορεῖς καὶ τήν αὐτοῖς τὴν
ἐπηρεάζουσαν βιασάμενος, εὐδαίμονι βίῳ τὴν πολιτείαν ξυνώκι-
σεν. ἀλλὰ καὶ βαρβάρους πανταχόθεν ὑποκειμένην τὴν Ῥωμαίων

8. Νεοκλέους Hoeschelius. Legebatur Νικολέους. 13. εὐρῶν]
ἐφευρῶν CH. 18. σνγκεχυμένους] συγχεομένους H.

ditā vivendi ratione, ut par est, advocat; quae cur ita praefatus sim, modo dicam.

Aetate nostra Iustinianus Aug. cum Remp. foede quassatam capessivisset, illi magnitudinis ac splendoris plurimum addidit, exactis barbaris, qui iam inde olim ipsam invaserant, prout a me in libris, quos de bellis edidi, sigillatim narratum est. Aliquando Themistoclem Neoclis filium eo gloria- tum accepimus, quod urbem sciret amplam ex modica facere: at imperator noster altera regna obtinere et dominatione completi didicit. Iam certe multa, quae tum aliena erant, cum iniit principatum, Romanae ditioni adiunxit, et novas urbes condidit innumerabiles. Religionem prius ancipitem, et in varias partes distractam nactus, ruptis omnibus errorum viis, in uno verae fidei fundamento sedem ei stabilem dedit. Ad haec legibus, prae nimia obscuris multitudine, et manifesta inter se pugna confusis, admota manu turbam recidit supervacaneam, optimaque conciliatione sublato ipsarum dissidio, ius conservavit. Veniam ultro concessit insidiatoribus suis: opibus explevit indigos, et fortuna, a qua male multabantur, depulsa, efficit ut cum republica maneret vitae felicitas. Romanum quoque imperium,

- D ἀρχὴν στρατιωτῶν τε πλήθει ἐπέρρωσε καὶ ὀχυρωμάτων οἰκοδο-
 H 2 μίαις ἀπάσας αὐτῆς τὰς ἐσχατίας ἐτειχίσαιτο. ἀλλὰ τῶν μὲν ἄλ-
 λων τὰ πλεῖστα ἐν ἑτέροις μοι συγγέγραπται λόγοις, ὅσα δὲ αὐτῷ
 ἀγαθὰ οἰκοδομονμένῳ δεδομιούργηται, ἐν τῷ παρόντι γέγραπται.
 ἄριστον μὲν δὴ βασιλεὺς γεγονέναι τὸν Πέρσῃ Κῦρον τοῖς τε ὁμο- 5
 γενέσιν αἰτιώτατον τῆς βασιλείας ἀκοῇ ἴσμεν· εἰ δὲ τοιοῦτός τις
 P 4 ἦν ὁ Κῦρος ἐκεῖνος οἷος δὴ ἐπὶ Ξενοφῶντι τῇ Ἀθηναίῳ παι-
 δεύεται, οὐκ ἔχω εἰδέναι. τάχα γάρ που καὶ ἡ τοῦ γεγραφότος
 αὐτὰ δεξιότης κεκοιμημένη δυνάμει τοῦ λόγου ἐγκαλλώπισμα
 τῶν ἔργων γενέσθαι διαρκῶς ἴσχυσε. τοῦ δὲ καθ' ἡμᾶς βασι- 10
 λέως Ἰουστινιανοῦ (ὃν δὴ καὶ φύσει βασιλεὺς καλῶν τις, οἶμαι,
 B ὀρθῶς ἂν εἴποι, ἐπεὶ καὶ πατὴρ ὥς ἡπίος ἐστι, καθ' Ὅμηρον)
 εἴ τις ἐς τὸ ἀκριβὲς τὴν βασιλείαν διασκοποῖτο, παιδιὰν τινα τὴν
 Κύρου ἀρχὴν οἰήσεται εἶναι. τεκμηριώσει δὲ τὸ τοιοῦτο ἡ μὲν
 πολιτεία πρὸς αὐτοῦ, ἥπερ μοι ἔναγχος εἴρηται, τῇ τε χώρῃ καὶ 15
 τῇ ἄλλῃ δυνάμει πλεῖον ἢ διπλασία γεγεννημένη. τεκμήριον δὲ
 τῆς τοῦ βασιλέως φιλανθρωπίας, οἱ τὴν ἐπιβουλὴν αὐτῇ σκαιῶ-
 C ρησάμενοι μέχρι ἐς θάνατον μὴ ὅτι βιοτεύοντες ἐς τόδε τοῦ χρόνου
 καὶ τὰ σφέτερα αὐτῶν ἔχοντες, καίπερ ἐξεληλεγμένοι διαφανῶς,
 ἀλλὰ καὶ στρατηγοῦντες Ῥωμαίων ἔτι καὶ ἐς τὸ τῶν ὑπάτων 20
 ἀναγεγραμμένοι ἀξίωμα. τανῦν δὲ, ὅπερ εἶπον, ἐπὶ τὰς οἰκο-
 δομίας τούτου δὴ τοῦ βασιλέως ἡμῖν ἴτεον, ὥς μὴ ἀπιστεῖν τῷ τε
 πλήθει καὶ τῷ μεγέθει ἐς τὸν ὀπισθεν χρόνον τοῖς αὐτὰς θειωμέ-
 D ροις ξυμβαίη, ὅτι δὴ ἀνδρὸς ἐνὸς ἔργα τυγχάνει ὄντα. πολλὰ

2. ἄπασαν αὐτῆς τὴν ἐσχατίαν H.

4. γεγράφεται Pm.

6. τις

C. Legebatur τε.

12. [Ὅμηρον] Odys. β, 47, ο, 152.

undique patens barbaris, militaribus praesidiis firmavit, omnesque eius li-
 mites extructis munitionibus sepsit. Ego vero in libris aliis alia pleraque
 prosecutus, nunc litteris commendabo, quam ille aedificiis testatus est be-
 neficentiam. Equidem Cyrum Persam audivimus regem optimum, et po-
 pularibus suis auctorem regni praecipuum extitisse: at compertum habere
 nequeo, num talis revera fuerit Cyrus ille, qualem Xenophon Atheniensis
 in ipsius institutione describit. Fortasse enim scriptoris industria rebus
 gestis ornatum dedit, eloquentiae pigmenta liberalius adhibens. Iustiniani
 vero principis nostri (quem merito dicendum censeo natura regem, cum,
 ut verbis Homeri utar, *patrem se praebeat ille benignum*) si quis attente
 dominatum consideret, quidam ei ludus regnum Cyri videbitur. Fidem
 certe faciet imperium adeo propagatum, ut eius finibus ac potentiae, quem-
 admodum proxime dicebam, alterum tantum adiectum sit, eoque amplius.
 Clementiam imperatoris ostendent, qui insidiarum, quas ipsius vitae struxe-
 rant, manifesto convicti, non vita solum fortunisque suis fruuntur hodie,
 sed Romanis etiam exercitibus praesunt, ac se consulibus ascriptos vident.
 Iam, ut dixi, ad ipsius aedificia veniendum: ne forte posterī, cum et molem

γὰρ ἤδη τῶν προγεγενημένων οὐκ ἐμπεδωθέντι τῷ λόγῳ τῷ ἐπιρβάλλοντι τῆς ἀρετῆς ἄπιστα γέγονεν. εἴη δ' ἂν εἰκότως τὰ ἐν Βυζαντίῳ παρὰ πάντα τῷ λόγῳ κρηπίς. ἀρχομένου γὰρ ἔργου, κατὰ δὲ τὸν παλαιὸν λόγον, πρόσωπον χρὴ θέμεναι τῆς λαυγῆς.

α'. Ἄνδρες ἀγελαῖοί ποτε καὶ ὁ συρφετὸς ὄχλος Ἰουστι- V 395
νιαῦ βασιλεῖ ἐν Βυζαντίῳ ἐπαναστάντες τὴν Νίκα καλουμένην P 5
σιάσιν ἐργάσαντο, ἥπερ μοι ἀπαρκαλύπτως ἀκριβολογουμένων
ἐν τοῖς ἐπὲρ τῶν πολέμων δεδιγῆται λόγοις. ἐνδεικνύμενοι δὲ
10 ὥς οὐκ ἐπὶ τὸν βασιλεῦς μόνον, ἀλλ' οὐδὲν τι ἦσσαν ἐπὶ τὸν
θεόν, ὡς ἀποφράδες, τὰ ὕψη ἀντήραν, ἐμπρῆσαι τῶν Χριστι-
ανῶν τὴν ἐκκλησίαν ἐτόλμησαν (Σοφίαν καλοῦσιν οἱ Βυζάντιοι τὸν
νῶν ἐπικαιριώτατα τῷ θεῷ τὴν ἐπωνυμίαν ἀπεργασάμενοι), ἐπε-
χώρει δὲ αὐτοῖς ὁ θεὸς διαπράξασθαι τὸ ἀσέβημα, προειδὼς εἰς B
15 ὅσον τὸ κάλλος τοῦτο τὸ ἱερὸν μεταστήσεσθαι ἔμελλεν. ἡ μὲν
οὖν ἐκκλησία ἐξηνθρακώμενη τότε ξύμπασα ἔκειτο. βασιλεὺς δὲ
Ἰουστινιανὸς τοιαύτην ἀποτετόρνευται οὐ πολλῷ ὕστερον ὥστε,
εἰ τῶν Χριστιανῶν τις ἐπύθετο πρότερον εἰ βουλομένοις αὐτοῖς
διωλῶναι τὴν ἐκκλησίαν εἴη καὶ τοιάνδε γενέσθαι, δέξας τι αὐ-
20 τοῖς τῶν νῦν φαινομένων ἐκτύπωμα, δοκοῦσιν ἂν μοι ὡς συντο-
μώτατα εὐξασθαι πεπονθυῖαν σφίσι τὴν ἐκκλησίαν θεύσασθαι,
ὅπως δὴ αὐτοῖς ἐς τὸ παρὸν μεταβάλοιτο σχῆμα. ὁ μὲν οὖν βα- C
σιλεὺς ἀφροντιστήσας χρημάτων ἀπάντων ἐς τὴν οἰκοδομὴν

3. ἀρχομένου] ἀρχομένῳ H. ἀρχομένους P. 4. λόγον] Pin-
dari Olymp. 6, 4. 13. ἐπὶ τὰ καιριώτατα CH. 17. οὐ
πολλῷ] οὐ om. CH.

et numerum illorum ingentem cernent, ea negent viri esse unius opera: quippe multis veterum factis, quibus auctoritas historiae deest, ipsa virtutis excellentia iam fidem abrogat. Porro convenit primam sedem orationis in iis esse, quae Byzantii visuntur. Nam, ut veteri fertur adagio, qui opus ordiuntur, frontem oportet illustrem ponant.

1. Aliquando Byzantii vilissima capita et colluvies plebis, cum in Iustinianum Augustum rebellassent, seditionem moverunt, dictam Nica; quam in libris de bellis nuda accurataque narratione exposui. Ac ne cuiquam obscurum esset, illos execrabili furore percitos, non minus in deum cepisse arma, quam contra imperatorem; Christianorum ecclesiam igni delere non dubitarunt; aedem illam appellant Byzantii Sophiam, vocabulum supremo numini convenientissimum nacti. Tantum autem piaculum permisit deus, praevidens, quantum decus instaurati templi futurum esset. Tum quidem ecclesia in cineres penitus redacta iacuit: ipsam vero haud multo post Iustinianus Augustus sic exornavit, ut si quis antea Christianis aliquam eorum, quae iam cernimus, protulisset effigiem, et quaesivisset, num everti templum, itaque restitui cuperent, illico, mea quidem sententia, peroptassent videre dirutum, ut felici vice hodiernam formam acciperet. Ergo

σπουδῇ ἔτετο, καὶ τοὺς τεχνίτας ἐκ πάσης γῆς ἤγειρεν ἅπαντας. Ἀνθέμιος δὲ Τραλλιανὸς, ἐπὶ σοφίᾳ τῇ καλοσμένη μηχανικῇ λογιώτατος οὐ τῶν κατ' αὐτὸν μόνον ἁπάντων, ἀλλὰ καὶ τῶν αὐτοῦ προγεγενημένων πολλῶ, τῇ βασιλέως ὑπουργεῖ σπουδῇ, τοῖς τεκταινομένοις τὰ ἔργα ῥυθμίζων, τῶν τε γενησομένων προδια-
 σκευάζων ἰνδάλματα, καὶ μηχανοποιὸς σὺν αὐτῷ ἕτερος, Ἰσίδω-
 ρος ὄνομα, Μιλήσιος γένος, ἔμφρων τε ἄλλως καὶ πρέπων Ἰου-
 D στινιανῷ ὑπουργεῖν βασιλεῖ. ἦν δὲ ἄρα καὶ τοῦτο τῆς τοῦ Θεοῦ
 περὶ τὸν βασιλεῖα τιμῆς, προκαταστησάμενον τοὺς ἐς τὰ πρυ-
 χθησόμενα χρησιμωτάτους αὐτῷ ἱσομένους. καὶ αὐτοῦ δὲ βα- 10
 σιλέως τὸν νοῦν εἰκότως ἂν τις ἀγασθῇ τούτου δὴ ἔνεκα, ὅτι
 δὴ ἐκ πάντων ἀνθρώπων ἐς τῶν πραγμάτων τὰ σπουδαιότατα
 τοὺς καιριωτάτους ἀπολέξασθαι ἔσχε.

Θέαμα οὖν ἡ ἐκκλησία κεκαλλιστευμένον γέγνηται, τοῖς
 μὲν ὀρῶσιν ὑπερφύες, τοῖς δὲ ἀκούουσι παντελῶς ἄπιστον. ἐπῆρ- 15
 ται μὲν γὰρ ἐς ὕψος οὐράνιον ὄσον, καὶ ὥσπερ τῶν ἄλλων οἰκο-
 δομημάτων ἀποσαλεύουσα ἐπινένευκεν, ὑπερκειμένη τῇ ἄλλῃ πό-
 P 6 λει, κοσμοῦσα μὲν αὐτὴν, ὅτι αὐτῆς ἐστίν, ὠραῖζομένη δέ,
 H 3 ὅτι αὐτῆς οὖσα καὶ ἐπεμβαίνουσα τοσοῦτον ἀνέχει, ὥστε δὴ ἐν-
 θένδε ἡ πόλις ἐκ περιωπῆς ἀποσκοπεῖται. εὖρος δὲ αὐτῆς καὶ 20
 μήκος οὕτως ἐν ἐπιτηδείᾳ ἀποτετόρνευται, ὥστε καὶ περιμήκης
 καὶ ὅλως εὐρεῖα οὐκ ἀπὸ τρόπου εἰρήσεται. κάλλει δὲ ἀμυθῆτι
 ἀποσεμνύνεται. τῷ τε γὰρ ὕγκῳ κεκόμψευται καὶ τῇ ἁρμονίᾳ
 τοῦ μέτρον, οὔτε τι ὑπεράγαν οὔτε τι ἐνδεῶς ἔχουσα, ἐπεὶ καὶ

1. ἔτετο] Vulgo ἔτετο.

imperator nulla sumptuum habita ratione, ad aedificationem incubuit, atque artifices coegit ex tota orbe. Anthemius Trallianus, mechanicorum omnium non solum sui, verum etiam multo superioris aevi facile princeps, illius studio deserviebat, intentus digerendo fabris operi, agendorumque imaginibus praeformandis. Una aderat alter machinarius, Isidorus nomine, ortu Milesius, singulari vir intelligentia, ac dignus quem Iustinianus Augustus administrum sibi adiungeret. In hoc sane eluxit honorifica erga imperatorem providentia numinis, quod ipsi viros praeparaverit, rebus faciendis accommodatissimos. Ac iure quispiam vel ob id miretur principis mentem, quod coeptis momenti maximi idoneos maxime ex universo nominum genere deligere sciverit.

Quare ecclesia spectaculum evasit pulcherrimum, quodque intuentium captum, et fidem omnem audientium superet. Elata namque in altitudinem ingentem, ac veluti navis in anchoris stans, supra caetera aedificia existit, urbiq; imminet; quam ornat tanquam pars, eo gloriosa, quod intra illius ambitum adeo se tollat, ut inde civitas clare circumspectetur. Tam apta constat latitudine et longitudine, ut maxima utraque, neutra immodica dici debeat. Commendat ipsam species inenarrabilis: nam et nitore et proportionem excellit; nihil ut supra modum habeat, nihil infra: utpote quae usi-

τοῦ ζῆντιθισμίνου κομποδεστέρα καὶ τοῦ ἀμέτρον κοσμιωτέρα
 ἐπιεικῶς ἐστι, φωτὶ δὲ καὶ ἡλίον μαρμαρυγαῖς ὑπερφρεῶς πλή-
 θει. γαίης ἂν οὐκ ἔξωθεν καταλύμπεσθαι ἡλίῳ τὸν χῶρον,
 ἀλλὰ τὴν αἴγλην ἐν αὐτῷ φέεσθαι, τούτου τις φωτὸς περιουσία
 5 εἰς τοῦτο δὴ τὸ ἱερὸν περικέχεται. καὶ τὸ μὲν τοῦ νεῶ πρόσω- B
 πον (εἴη δ' ἂν αὐτοῦ τὰ πρὸς ἀνάσχοντα ἥλιον, ἵνα δὴ τῷ θεῷ
 ἱερουργοῦσι τὰ ἄρρητα) τρέπων τοιῶδε δεδημιούργηται. οἰκο-
 δομία τις ἐκ γῆς ἀνέχει, οὐκ ἐπ' εὐθείας πεποιημένη, ἀλλ' ἐκ
 τῶν πλαγίων ὑπεσταυμένη κατὰ βραχὺν, καὶ κατὰ τὰ μέσα ὑπὸ V 396
 10 χωροῦσα, ἐπὶ σχῆμά τε κατὰ ἡμισιν τὸ στρογγύλον ἰδύου, ὅπερ
 οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα σοφοὶ ἡμικύλινδρον ὀνομάζουσιν, ἐς ὕψος
 ἀπότομον ἐπανέστηκεν. ἡ δὲ τοῦ ἔργου τούτου ὑπερβολὴ ἐς
 σφαίρας τετυρωμένη ἀποκρίνεται, ὑπερθέν τε μηροειδὲς τε
 αὐτῇ ἔτερον τοῖς προπεχείει τῆς οἰκοδομίας ἐπὶ ἡρῶν, τῇ μὲν εὐ-
 15 πριεῖα θυναμίσιον, τῷ δὲ σφαλερῷ τῆς συνθέσεως δοκοῦντε
 εἶναι φοβερόν ὄλωσθαι. δοκεῖ γάρ πη οὐκ ἐν βεβαίῳ ἐπικωρῆσθαι,
 ἀλλ' ἐπικινδύνως τοῖς ἐνθάδε οἷσι μετεωρίζεσθαι. καίτοι δια- C
 φερόντως ἐν τῷ βεβαίῳ τῆς ἀσφαλείας ἐστήρικται. τούτων δὲ
 δὴ ἐφ' ἐκότερα κλονες ἐπ' ἐδάφους εἰσιν, οὐδὲ αὐτοὶ κατ' εὐθὺν
 20 εἰσπίπτουσιν, ἀλλ' εἴσω κατὰ σχῆμα τὸ ἡμικυκλον ὥσπερ ἐν χορῷ
 ἀλλήλοις ὑπεξανίστάμενοι, καὶ αὐτῶν ὑπεράνωθεν οἰκοδόμημα
 μηροειδὲς ἀποκρέμαται. τοῦ δὲ δὴ ἑῶν καταντικρὺ τὰς εἰσόδους
 ἔχων ἰγῆγεται τοῖχος, καὶ αὐτοῦ ἐκατέρωθεν οἷ τε κλονες καὶ τὰ
 αὐτῶν ὑπερθεν ὁμοιότατα τοῖς δεδηλωμένοις ἐν ἡμικύκλῳ ἐστή-
 25 κασι. κατὰ δὲ τὰ τοῦ νεῶ μέσα λόγοι χειροποίητοι ἐπανέστη-

5. περικέχεται] διακίχεται CH.

21. ὑπεξανίσταμενοι H.

tato more magnificentior, ac nimis molibus concinnior omnino sit. Lumino
 et solari splendore mirabiliter affluit: non extrinsecus collustrari a sole lo-
 cum, sed inibi nasci fulgorem diceret: tanta est affusae templo huic lucis
 copia. Ac frons quidem, nimirum pars obversa orienti, ubi deo peragi sa-
 cra solent ineffabilia, hoc modo constructa est. Ab humo exstat aedificium,
 non recta productum linea, sed laxa sensim obliquitate flexum; receditque
 in medio, ac figura semitereti, quam artis periti semicylindrum vocant, ad
 perpendicularium surgit. In quartam sphaerae partem desinit operis huiusce
 culmen: cui quae sunt adiuncta caelsius quiddam aliud sustinent, bicornis
 lunae instar sinuatum: quod simul concinnitate admirationem, simul dubiae
 compagis specie timorem parit. Neque enim videtur pendere tato, et
 quamvis firmissime nitatur, periculum tamen ostentat ibi versantibus. Utrin-
 que pavimentum columnis premitur, non recto et ipsis ordine, sed intus se-
 micirculari forma dispositis; ita ut sibi invicem tanquam in choro assurgen-
 tes, lunato aedificio subsint. Orientem contra excitatus est paries, in quo
 sunt templi ianuae: hinc inde columnae, et his superiora structura iam di-
 ctis plane simili semicirculum exhibent. Medio in templo aggeres manufacti,

- κασί τέσσαρες, οὓς καλοῦσι πεσσούς, δύο μὲν πρὸς βορρῶν, δύο δὲ πρὸς ἀνέμον νότον, ἀντίοι τε καὶ ἴσοι ἀλλήλοις, κίονας ἐν μέσῳ ἐκάτεροι κατὰ τέσσαρας μάλιστα ἔχοντες. πεποιήνται δὲ
- D** οἱ λόφοι λίθοις εὐμεγέθει συνθετοί, λογάδην μὲν συνειλεγ-5
μένοις, ἐς ἀλλήλους δὲ πρὸς τῶν λιθολόγων ἐπισταμένως ἐναρ-
μοσθεῖσιν, ἐς ὕψος μέγα ἱκνοῦνται. εἰκάσαις ἂν αὐτοὺς εἶναι
σκοπέλους ὁρῶν ἀποτόμους. ἐπὶ τούτοις δὲ ἀψίδες τέσσαρες
ἐν τετραπλεύρῳ ἀνέχουσιν. καὶ αὐτῶν τὰ μὲν ἄκρα ξύνδυο ξυν-
αίοντα εἰς ἄλληλα ἐν τῇ ὑπερβολῇ ἠρήρευσται τῶν λόφων τού-10
των, τὰ δὲ δὴ ἄλλα ἐπηρμένα εἰς ἀπέραντον ὕψος ἡώρη-
ται. τῶν δὲ ἀψίδων αἱ μὲν δύο κατὰ κενοῦ τοῦ ἀέρος ἐπανε-
στήκασιν πρὸς ἀνίσχοντά τε καὶ δύνοντά που τὸν ἥλιον, αἱ δὲ λει-
πόμεναι οἰκοδομίαν τινὰ καὶ κίονας μικροὺς κομιδῇ ἐνερθεν ἔχου-
σιν. ὑπερθεν δὲ αὐτῶν κυκλοτερὴς οἰκοδομία ἐν στρογγύλῳ15
ἐπῆρται· ὅθεν αἱ διαγελαῖ πρώτον ἢ ἡμέρα. ὑπεραίρει γάρ,
οἶμαι, τὴν γῆν ξύμπασαν, καὶ διαλείπει τὸ οἰκιδόμημα κατὰ
βραχὺ, ἐξεπίτηδες παρειμένον τοσοῦτον, ὅσον τοὺς χώρους, οὗ
δὴ τὸ διηρημένον τῆς οἰκοδομίας ξυμβαίνει εἶναι, φέγγους διαρ-
κῶς ἀγωγοὺς εἶναι. ταῦτα δὲ, οἶμαι, οὐδὲ γλώσση τραυλίζούσῃ20
A 119 τε καὶ ἰσχυροφώνῳ οὔσῃ ἀμήχανα ἔσται. τῶν ἀψίδων πῆς συμ-
πλοκῆς ἐν τετραγώνῳ ἐξεργασμένης, ἐς τρίγωνα τέσσαρα μεταξὺ
τὸ ἔργον ἀποτετέλεσται. καὶ ἡ μὲν τριγώνου ἐκάστου χρητὶς πε-
πιασμένη τῇ ἐς ἀλλήλας τῶν ἀψίδων ἐνέρσει ὀξεῖαν ποιεῖται τὴν
κάτω γωνίαν, συναναβαίνουσα δὲ τὸ λοιπὸν εὐρυννομένη τῇ με-25
B ταξὺ χώρῳ ἐς τὸ κυκλοτερὲς τελευτᾷ, ὃ ταύτῃ ἀνέχει, γωνίας δὲ
λειπομένας ἐνταῦθα ποιεῖται. τούτου δὲ τοῦ κυκλοτεροῦς παμ-

1. πεσσούς] πεσοὺς H.

quos vocant pilas, quatuor stant; duo ad septentrionem, ad meridiem duo, adversi inter se et aequales: utrumque par columnas quatuor comprehendit intercapedine sua. Eiusmodi pilarum fabrica lapidibus constat ingentibus, quos diligenter collectos scite artifices commiserunt. Tam alte evadant, ut abruptos montium scopulos videre tibi videaris. Insuper eminent arcus quatuor, totidem efficientes latera. Eorum capita bina coeunt, pilarumque illarum fastigiis incumbunt: curvaturae in immensum sublatae pendent. Ac duo quidem arcus, quorum alter ad orientem solem, alter ad occidentem spectat, vacuo in aere erecti sunt: reliqui vero suppositum habent parietem cum columellis. Aedificium aliud sustinent rotundum ac teres: unde dies ridere semper incipit. Universa enim terra, credo, sublimius est, ac sensim deficit, eatenus de industria tenuatum, ut per ipsius aperturas lux intret affatim. Hinc etiam, opinor, balbutiens atque impedita lingua sese expedire poterit. Arcubus in quadrum connexis interiectum est opus, triangulis quatuor absolutum. Ima trianguli cuiusque pars, presse intercepta arcuum coitu, acutum facit angulum infimum: deinde cum intermedio spatio sursum

μεγέθους ἐπανεστηκυῖα τις σφαιροειδὴς θόλος ποιεῖται αὐτὸ δια-
 φερόντως εὐπρόσωπον. δοκεῖ δὲ οὐκ ἐπὶ στερεῶς τῆς οἰκοδομίας
 διὰ τὸ παρειμένον τῆς οἰκοδομίας ἐστάναι, ἀλλὰ τῇ σειρᾷ τῇ
 χρῶσθ' ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ ἐξημμένη καλύπτειν τὸν χῶρον. ταῦτα
 5 δὲ πάντα ἐς ἄλληλα παρὰ δόξαν ἐν μεταρσίῳ ἐναρμοσθέντα, ἔκ H 4
 τε ἀλλήλων ἡωρημένα καὶ μόνοις ἐναπεριεδόμενα τοῖς ἄγχιστα
 οὔσι, μίαν μὲν ἁρμονίαν ἐκπρεπεστάτην τοῦ ἔργου ποιοῦνται, οὐ
 παρέχονται δὲ τοῖς θεωμένοις αὐτῶν τινι ἐμφιλοχωρεῖν ἐπὶ πολὺ
 τὴν ὄψιν, ἀλλὰ μετέλκει τὸν ὁφθαλμὸν ἕκαστον, καὶ μεταβι-
 10 βάζει ῥῶστα ἐφ' ἑαυτό. ἀγγίστροφός τε ἡ τῆς θέας μεταβολῇ
 ἐς αἰὲ γίνεται, ἀπολέξασθαι τοῦ ἐσορῶντος οὐδαμῇ ἔχοντος ὃ τι
 ἂν ποτε ἀγασθεῖν μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀπάντων. ἀλλὰ καὶ ὥς C
 ἀποσκοποῦντες πανταχόσε τὸν νοῦν, τὰς τε ὁφρὺς ἐπὶ πᾶσι συννε-
 πεκότες, οὐχ οἰοί τε εἰσι ξυνεῖναι τῆς τέχνης, ἀλλ' ἀπαλλάσσον-
 15 ται αἰὲ ἐνθ' ἑνὶ καταπεπληγμένοι τῇ ἐς τὴν ὄψιν ἀμηχανία. ταῦ-
 τα μὲν τῇδε πη ἔχει.

Μηχαναῖς δὲ πολλαῖς βασιλεὺς τε Ἰουστινιανὸς καὶ Ἀνθέ-
 μιος ὁ μηχανοποιὸς σὺν τῷ Ἰσιδώρῳ οὕτω δὴ μετεωριζομένην τὴν
 ἐκκλησίαν ἐν τῷ ἀσφαλεῖ διεπράξαντο εἶναι· ὥνπερ τὰς μὲν ἄλ-
 20 λας ἀπάσους ἱμοὶ εἰδέναι τε ἄπορον καὶ λόγῳ φράσαι ἀμήχανον,
 μία δέ μοι μόνον ἔν γε τῷ παρόντι γεγράφεται, ἥ δύναιτ' ἂν D
 τις σύμψασαν τοῦ ἔργου τεκμηριῶσαι τὴν δύναμιν. ἔχει γὰρ
 ὧδε. οἱ λόφοι, ὥνπερ ἐπεμνήσθην ἀρτίως, οὐ κατὰ ταυτὰ ταῖς V 397
 ἄλλαις οἰκοδομίαις πεποίηται, ἀλλὰ τρόπῳ τοιῷδε. λίθων ἐπι-

15. αἰ] ταχὺ H.

21. δύναιτ'] Legebatur δύναται.

versus se explicans, aedificio, quod inde circinato se effert ambitu, termina-
 tur, ac caeteros angulos ibi efficit. Rotundum illud septum mirifice ornat
 testudo amplissime orbiculata, itaque ipsi imposita, ut non firmæ inniti fa-
 bricæ, propter eius tenuitatem, sed aurea catena ex caelo apta pendere et
 locum tegere videatur. Quæ omnia in sublimi præter opinionem inter se
 iuncta, aliæque ex aliis suspensa, ac proximis tantum suffulta partibus, unam
 operis compagem præclarissimam faciunt, neque uspiam hæerere diu sinunt
 contentium oculos: quippe quos certatim alliciant singula, facillimeque ad
 se traducant. Perpetuo motu nunc huc fertur visus, nunc illuc, nescienti-
 bus spectatoribus quid potissimum demirentur. Animo lustrantes omnia, su-
 perciliorum nutu passim testantur, nequire se cogitatione completi artificium
 ac semper illinc exeunt, aspectu rerum incomprehensibilium stupefacti: sed
 hæc hæc hactenus.

Ecclesiam ita elatam Iustinianus Augustus et Anthemius machinarius
 cum Isidoro, ex arte adhibitis rebus multis firmarunt: quas omnes nec mente
 concipere, nec verbis exequi valeo. Unam duntaxat in præsentī describam;
 unde quanta sit stabilitas operis plane intelligetur: sic enim habet. Pila-
 rum, de quibus mentionem proxime feci, non eadem est ac reliqui aedificii
 compositio, sed huiusmodi. Quadrata est structura lapidum, quibus na-

Procopius III.

12

βολή ἐν τετραγώνῳ διαπεπύνηται, σκληρῶν μὲν φύσιν, ἐργασίαν δὲ λείων· ἐκτομὴν δὲ, εἰ μὲν τὰ προὔχοντα ποιῆσθαι τῶν τοῦ λόφου πλευρῶν μέλλοιεν, ἐγγωνίων, εἰ δὲ τὴν μεταξὺ κεκλήρωνται χώραν, ἐν τετραπλεύρῳ γεγενημένων. συνήρμωσε δὲ αὐτοὺς οὐ τίτανος, ἤνπερ ἄσβεστον ὀνομάζουσιν, οὐκ ἄσφαλτος, ἡ Σε-5
 P 8 μύριμιδος ἐν Βαβυλῶνι φιλοτιμία, οὐκ ἄλλο τοιοῦτο οὐδὲν, ἀλλὰ
 τε λίθων τῇ ἁρμονίᾳ ἐντετεκῶς καὶ συνδέων ἀλλήλοις αὐτοὺς. τοῦτο μὲν οὖν ταύτῃ ἐξεύργασται. ἐπὶ τὰ λειπόμμενα δὲ τοῦ νεῶ
 ἔωμεν. χρυσῷ μὲν ἀκιβδήλῳ κατελήπται ἡ ὄροφῃ πᾶσα, κε-10
 ραννῶσα τὸν κόμπον τῷ κάλλει, νικᾷ μέντοι ἢ ἐκ τῶν λίθων αὐγῇ ἀνταστράπτουσα τῷ χρυσῷ. στοαὶ τέ εἰσιν ἐκατέρωθεν δύο, οἰκοδομίαν μὲν τοῦ νεῶ οὐδεμίαν διειργόμεναι, ἀλλὰ καὶ μεῖζον αὐτοῦ ποιοῦσαι τοῦ εὗρους τὸ μέτρον, καὶ τῷ μήκει μέχρι ἐς τὸ πέρας ξυνεξικνούμεναι, τὸ δὲ γε ὕψος καταδέσσειται. καὶ αὐ-15
 ταῖς ἡ τε ὄροφῃ θόλος καὶ ὁ χρυσὸς ἐγκαλλώπισμα. ταύταιν δὲ
 B ταῖν στοαῖν ἑτέρας μὲν τοὺς ἀνδρας εὐχομένους διακεκλήρωται, γυναιξὶ δὲ ταῦτο ποιοιμένας ἢ ἄλλῃ ἀνεῖται. παραλλὰς δὲ οὐδὲν ἔχουσιν, οὐδὲ διαφέρουσι δῆπον ἀλλήλαιν, ἀλλὰ καὶ τὸ ἴσον αὐταῖν τῷ ἱερῷ ἐς κάλλος διήκει καὶ ὠραῖζει τὸ ἐμπερές. τίς 20
 ἂν τῶν ὑπερώων τῆς γυναικωνίτιδος ἐρμηνεύς γένοιτο, ἢ τὰς τε παμπληθεῖς διηγοῖτο στοὰς καὶ τὰς περιστύλους αὐτὰς, αἷς ὁ νεῶς περιβέβληται; τίς δὲ τῶν τε κίωνων καὶ λίθων διαριθμήσαιο τὴν εὐπρέπειαν, οἷς τὸ ἱερὸν κεκαλλώπιστα; λειμῶνί τις ἂν ἐν-

11. κόμπον] κόσμον H.

12. ἐκατέρωθεν] ἐκατέρωθεν H.

tura duritiem, ars laevorem dedit, ita caesis, ut ii quidem, qui eminentiis laterum cuiusque pilae destinati erant, angulati sint; quadrati vero, qui in medio sedent. Illos coagmentat non calx, quam vivam et inextinctam vocant; non bitumen, quo ambitiose Semiramis usa est Babylone; nihil aliud eiusce generis; sed plumbum; quod lacunis infusum, omnia permeat interstitia, illapsumque iuncturis lapidum ipsos nectit. Haec ibi observata fabricae ratio: nunc ad reliquas templi partes pergamus. Tota auro puro illita concameratio admistam habet pulchritudini pompam; aurum marmora aemulo fulgore vincunt. Utrumque latus duae porticus ambiunt, adeo non dissepientes structuram templi, ut potius latitudinem eius amplient, pari quidem cum ipso longitudine ad extrema porrectae, sed altitudine inferiores. Cameratae atque auro decorae sunt: altera precantibus viris assignata, altera foeminis; nihil habent disparile, nihil diversum. Nec parum confert ad templi decus haec ipsarum aequalitas, et ad nitorem similitudo. Quis superiorem gynaeci partem describat? quis tot numero circum aedem porticus atque aulas columnatas obeat oratione? quis columnarum ac marmorum, quibus templum ornatum est, egregiam varietatem percenseat? In

τετρηχέναι δόξειεν ὥραιο τὸ ἄνθος. Θαυμάσειε γὰρ εἰκότως
 τῶν μὲν τὸ ἄλουργόν, τῶν δὲ τὸ χλοάζον, καὶ οἷς τὸ φοινικοῦν
 ἐπανθεῖ καὶ ὢν τὸ λευκὸν ἀπαστρέπτει, ἔτι μέντοι καὶ οὖς ταῖς
 ἐναντιωτάταις ποικίλλει χροιαῖς ὥσπερ τις ζωγράφος ἢ γύσις. C
 5 ὁπρὶνὰ δέ τις εὐξόμενος ἐς αὐτὸ ἴοι, ξυνίησι μὲν εὐθὺς ὡς οὐκ
 ἀνθρωπεῖα δυνάμει ἢ τέχνῃ, ἀλλὰ Θεοῦ ῥοπῇ τὸ ἔργον τοῦτο ἀπο-
 τεόρνευται· ὁ νοῦς δὲ οἱ πρὸς τὸν Θεὸν ἐπαιρόμενος ἀεροβατεῖ,
 οὐ μακρὰν πον ἡγούμενος αὐτὸν εἶναι, ἀλλ' ἐμφιλοχωρεῖν μάλι-
 στα οἷς αὐτὸς εἴλετο. καὶ τοῦτο οὐ τὴν πρώτην μόνον ἰδόντι
 10 ἔκμβαίνει, ἀλλὰ διηγεῖς ἐκάστω ταῦτ' οὗτο δοκεῖ, ὥσπερ ἐν-
 ταῦθα τῆς ὕψεως ἀρχομένης. τούτου χρόνον οὐδεὶς τοῦ Θεάματος
 ἔλαβε πώποτε, ἀλλὰ παρόντες μὲν τῷ ἱερῷ ἄνθρωποι τοῖς ὁρω-
 μένοις γεγῆθαισιν, ἀπιδόντες δὲ τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ διαλόγοις ἀπο-
 σπινύονται. ἔτι μέντοι τῶν κειμηλίων τοῦ νεῷ τοῦδε τὰ τε D
 15 χρυσώματα καὶ τὰ ἐν ἀργύρῳ καὶ λίθοις ἐντίμοις ἅπαντα μὲν
 φράσαι ἀκριβολογουμένῳ ἀμήχανον, ἅπερ Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς
 τῆδε ἀνέθηκεν. ἐνὶ δὲ μόνῳ τεκμηριοῦσθαι τοῖς τὰδε ἀναλεγο-
 μένοις ἐφίημι. ὁ γὰρ τοῦ ἱεροῦ τὰ μάλιστα χώρος ἀβέβηλος καὶ
 μόνους ἱερεῦσι βατὸς, ὅνπερ καλοῦσι θυσιαστήριον, λιτρῶν ἀρ-
 20 γύρον μυριάδας ἐπιφέρειται τέτταρας.

Τὰ μὲν οὖν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκκλησίας, ἥνπερ με-
 γάλῃ καλεῖν νενομίκασι, συνελόντι τε καὶ ἄκρῳ δακτύλῳ διαριθ- H 5
 μησμένῳ εἰπεῖν, λόγῳ τε βραχυτάτῳ τὰ τῶν πραγμάτων ἀξιο-
 λογώτατα φράσαι, τῆδε Ἰουστινιανῷ δεδημιούργηται βασιλεῖ.
 25 οὐ χρήμασι δὲ αὐτὴν ὁ βασιλεὺς ἐδείματο μόνον, ἀλλὰ καὶ πο- P 9

prato floribus convestito versari se quispiam putet, ac merito horum purpu-
 ram, illorum viriditatem miretur; alia puniceo, alia candido fulgore prae-
 dita; et quae natura, non secus ac pictor, coloribus dissimillimis variavit.
 Quando quis precaturus illuc ingreditur, statim intelligit non potentiae artis-
 ve humanae, sed divini numinis id esse opus, et levata ad deum mente cae-
 lum perambulat, sic statuens, non procul eum abesse, verum sede illa po-
 tissimum gaudere, quam sibi ipse delegerit. Nec solum novo spectatori haec
 incidit cogitatio; at semper cuiusque animo reddit, pariter ac si tum primum
 illa oculis obversarentur. Videndi satietas neminem unquam cepit: sed qui
 sunt in templo, aspectu suavissimo oblectantur: egressi, in sermonibus,
 quos de illo miscent, triumphant. Iam vero quidquid pretiosae supellectilis
 aedi huic Iustinianus Augustus donavit, aurum, argentum, gemmas, ut sin-
 gulatim commemorare fieri nequit: permitto lectoribus coniecturam ex uno
 facere. Templi locus maxime sacer, et cuivis, praeterquam sacerdotibus,
 inaccessus (altare vocant) argenti pondo habet quadraginta millia.

Ut semel finiam, summo, quod aiunt, digito percursis, et oratione bre-
 vissima comprehensis, quae sunt memoratu dignissima, sic Iustinianus Au-
 gustus Constantinopolitanam ecclesiam, quae vulgo magna dicitur, aedifica-

νουμένη τῇ διανοίᾳ καὶ τῇ ἄλλῃ τῆς ψυχῆς ἀρετῇ, ὥσπερ ἐγὼ αὐτίκα δηλώσω. τῶν ἀψίδων, ὧν περ ἐπεμνήσθην ἀρτίως, (λῶ-
ρους δὲ αὐτὰς οἱ μηχανοποιοὶ ἐπικαλοῦσι) μία τις, ἥ πρὸς ἀνί-
σχοιτα ἥλιόν ἐστιν, ἐπανειστῆκει μὲν ἐκατέρωθεν ἥδη, οὕτω δὲ
δὴ τὸ μέσον συντετέλειστο, ἀλλ' ἔμενεν ἔτι. οἱ δὲ πεσσοί, ὧν 5
δὴ ὑπερθεῖν ἡ οἰκοδομία ἐγένετο, τῶν ἐγκειμένων σφίσι οὐκ ἐνεγ-
κόντες τὸ μέγεθος, ἀμηγέπη ἐξαπιναιῶς ἀπορρηγνύμενοι, οὐκ ἐς
μακρὰν διαλυθησομένοις ἐώρεσαν. οἱ μὲν οὖν ἀμφὶ τε Ἀνθέ-
μιον καὶ Ἰσίδωρον τοῖς συμπεπτωκόσι περιόφοβοι ὄντες ἐπὶ τὸν βα-
σιλέα τὸ πρᾶγμα ἤγον, δυσέλπιδες ἐπὶ τῇ τέχνῃ γεγεννημένοι. αὐ- 10

B τίκα δὲ ὁ βασιλεὺς, ὅτι μὲν ποτε ἡγμένος οὐκ οἶδα, θεῶ δὲ, οἷ-
V 398 μαι (οὐ γάρ ἐστι μηχανικός) ἐς τὸ πέρας αὐτοῖς περιελίξαι τὴν
ἀψίδα ταύτην ἐπήγγελλεν. αὐτὴ γὰρ, ἔφη, ἐφ' ἐαυτῆς ἀνεχο-
μένη τῶν ἔνερθεν πεσσῶν οὐκέτι δεήσει. καὶ εἰ μὲν ὁ λόγος
ἀμάρτυρος ἦν, εὖ οἶδα ὅτι κόλαξ τε ἂν ἔδοξεν εἶναι καὶ ἄπιστος 15
ὄλως, ἐπεὶ δὲ μάρτυρες πάρεισι τῶν τηρικὰδε πεπραγμένων πολ-
λοὶ, οὐκ ὀκνητέα ἡμῖν ἐπὶ τὰ τοῦ λόγου λειπόμενά ἐστιν. οἱ μὲν
οὖν τεχνῖται τὰ ἐπιτεταγμένα ποιοῦν, ἡ δὲ ἀπὸς ἐπ' ἀσφαλοῦς
ῥώρητο πᾶσα, ἐπιστραγιζουσα τῇ πείρᾳ τὴν τῆς ἐννοίας ἀλή-
θειαν. τοῦτο μὲν οὖν ταύτῃ ἐξεργασται, κατὰ δὲ τὰς ἄλλας 20
ἀψίδας αἱ τε πρὸς μεσημβρίαν τετραμῖναι εἰσι καὶ βορρᾶν ἄν-
C μον, τοιόνδε ξινηγέθη γενέσθαι. οἱ μὲν λῶροι καλούμενοι τοῦ
νεῶ τῇ οἰκοδομίᾳ ἐξωγκωμένοι ῥώρητο, βαρυνόμενα δὲ αὐτοῖς
ἐπεπονῆκει τὰ ἔνερθεν πάντα, κίονές τε οἱ τῇδε ὄντες χύλικας
μικροὺς ὥσπερ ἀποξυσθέντες ἀφίεσαν. καὶ αὐτοὶ μὲν ἄθνημοι 25
τοῖς συμπεπτωκόσιν οἱ μηχανικοὶ γεγεννημένοι τῷ βασιλεῖ τὰ

vit, non suis modo sumptibus, sed labore etiam ingenii, et praeclara animi
contentione, prout mox declarabo. Arcum, de quibus paulo supra memini
(eos *lora* appellant mechanici) is qui ad solem orientem oppositus est, hinc
inde iam surgebat, medioque imperfecto, manum extremam expectabat; cum
pilae, quibus incumberebat, sub graviore mole fatiscentes, repente facto vitio,
imminentis ruinae speciem praeberunt. His Anthemius et Isidorus in maxi-
mum adducti metum, rem omnem ad imperatorem referunt, nullam ponentes
in arte spem. Illico imperator, nescio quo instinctu, coelesti opinor (neque
enim mechanicus est) curvaturam arcus absolvi iubet. *Is namque*, ait, *se*
ipso fultus, pilis suppositis non amplius indigebit. Ac nisi testata pro-
derem, narratio procul dubio adulatoria planeque incredibilis haberetur:
cum autem rei tunc gestae permulti testes adsint, me nihil tenere debet, quo-
minus quod sum exorsus pertexam. Ergo mandata confecerunt artifices:
tum arcus in caelum eductus integer constitit, experimento probans verita-
tem consilii. Quo ibi acto, arcubus ad meridiem et aquilonem spectantibus
istud accidit. Loris, ut vocant, substructione templi superbe elatis, quid-
quid erat inferius, sub pondere laborabat. Columnae subditae coementum

σφίσι παρόντα ἰσὶγγέλλον. αὖθις δὲ ὁ βασιλεὺς ἀντειχνήσατο
τάδε. τούτων δὴ τῶν πεπονηκότων τὰ ἄκρα ὅσα τῶν ἀψίδων
ἐπέψανε, διελεῖν μὲν ἐν τῷ παραντίκα ἐκέλευσεν, ἐκτιθέσθαι δὲ
πολλῶ ὕστερον, ἐπειδὴν τὸ τῆς οἰκοδομίας ὕγρον ἀπολωφθήσειεν
5 αὐτοῖς μάλιστα. καὶ οἱ μὲν κατὰ ταῦτα ἐποιοῦν· ἡ δὲ κτίσις
διαγέγονε τὸ λοιπὸν ἐν ἀσφαλεῖ οὔσα. φέρεται δὲ τι μαρτύριον
ὁ βασιλεὺς τοῦ ἔργου τοιόνδε.

β'. Ἀγορά τις πρὸ τοῦ βουλευτηρίου ἐτήγχανεν οὔσα· κα- D
λοῦσι δὲ Ἀγγοσταῖον τὴν ἀγορὰν οἱ Βυζάντιοι. ἐνταῦθα ξυν-
10 θῆκαι λίθων οὐχ ᾗσσον ἢ ἐπὶ ἐν τετραγώνῳ πεποιήνται, κατὰ
μὲν ἀπόβασιν ξυγκείμεναι πᾶσαι, τοσοῦτον δὲ ἐκάστη τῆς ἔνερθεν P 10
οὔσης ἑλασσομένη καὶ ἀποδέουσα, ὥστε δὴ τῶν λίθων ἕκαστον
τῇ ἐμβολῇ προὔχοντα βαθμὸν γεγονέναι τῶν τε ἀνθρώπων τοὺς
ἐκείνῃ ἀγειρομένους ἐπ' αὐτῶν ὥσπερ ἐπὶ βάθρων καθῆσθαι. ἐν
15 δὲ τῇ τῶν λίθων ὑπερβολῇ κίων ἐπανέστηκεν ἑξαίσιον ὅσον, οὐ
μονοειδῆς μέντοι, ἀλλὰ λίθοις ἐν περιδρόμῳ εὐμεγέθεσι σύνθε-
τος, ἐγγωνίοις μὲν τῇ ἐντομῇ οὔσιν, ἐς δὲ ἀλλήλους ἐμπειρία
τῶν λιθοτόμων ἐναρμοσθεῖσι. χαλκὸς δὲ ἄριστος ἐν τε πίνυξι
καὶ σιφάνοις διαχυθεὶς περιβάλλει πανταχόθι τοὺς λίθους, ἐν
20 μὲν τῷ βεβαίῳ συνδέων, ἐν κόσμῳ δὲ αὐτοὺς συγκαλύπτων, καὶ
τά τε ἄλλα σχεδὸν τι πάντα καὶ διαφερόντως τά τε ἄνω καὶ τὰ
κάτω ἐς τοῦ κίονος τὸν τύπον ἀπομιμούμενος. ὁ δὲ χαλκὸς οὐ- B
τος τὸ μὲν χρῶμά ἐστι χρυσοῦ ἀκιβδήλου πρῶτερος, τὴν δὲ
ἄξιαν οὐ παρὰ πολὺ ἀποδῶν ἰσοστάσις ἀργύρῳ εἶναι. ἐν δὲ

9. Ἀγγοσταῖον] μετετέθη ἡ λέξις· γουστειὼν γὰρ καλοῦσι τὸ ὄψο-
πωλεῖον. margo MS. Tolosani. MALT. Conf. p. 23 b.

perinde dimiserant, ac si quis ipsas destrinxisset. Eiusmodi casu percussī
mechanici, adito iterum imperatori significant quo res loco sit. Ille iterum
usus solertia, ita malo occurrit. Succumbentis fabricae partes summas ar-
cubusque contiguas extemplo delici, ac multo post, ubi structurae humor
penitus excessisset, reponi inscit. Quo ab illis praestito, aedificium ex eo
firmitatem obtinuit: nec deest imperatori hoc operis testimonium.

2. Pro curia forum est, dictum Byzantii Augustaeum. Ibi lapidum
ordines non minus septem in quadrum extracti sunt, et ad descensum omnes
compositi. Nam quisque angustior sibi subdito, ita decrescit, ut qua parte
lapides prominent, gradus efficiant: in quibus, veluti in subselliis, consident
qui ibi congregantur. Supremo gradu exurgit columna ingens, quae non
constat materia uniusmodi. Est enim rotunda moles grandiorum lapidum,
quos angulatim scalptos fabrorum industria coagmentavit. Iidem undique
praecincti sunt fuis aere optimo tabulis et coronis: quae et valide ipsos
nectunt et pulchre vestiunt, columnae formam cum in caeteris fere omnibus,
tum vero maxime circa basim ac verticem imitando. Aes illud auro puro in-
ferius colore, argentum pretio pene aequat. In summa columna stat ingens

τοῦ κίονος κορυφῇ χαλκοῦς ἕστηκεν ὑπερμεγέθης ἵππος, τετραμ-
 μένος πρὸς ἔω, θάμα λόγου πολλοῦ ἄξιον. ἔοικε δὲ βαδιουμένην
 καὶ τοῦ πρόσω λαμπρῶς ἐχομένην. ποδῶν τῶν προσθίων ἀμίλει
 τὸν μὲν ἀριστερὸν μειωοῖσι, ὡς ἐπιβησόμενος τῆς ἐπίπροσθεν
 γῆς, ὁ δὲ δὴ ἕτερος ἐπὶ τοῦ λίθου ῥήρεισται, οὗ ὑπερθέν ἐστιν, 5
 ὡς τὴν βύσιν ἐκδεξόμενος· τοὺς δὲ ὀπισθίους οὕτω ξυνάγει ὡς,
 ἐπειδὴ τὸ μὴ ἐσθῆξιν αὐτοῖς ἐπιβάλλῃ, ἐν ἐτοίμῳ εἶν. τούτῳ
 δὴ τῷ ἵππῳ χαλκῇ ἐπιβέβηκε τοῦ βασιλέως εἰκὼν κολοσσοῦ ἐμφε-
 ρῆς. ἔστιται δὲ Ἀχιλλεὺς ἡ εἰκὼν. οὕτω γὰρ τὸ σχῆμα κα-
 λουσίην ὕπερ ἀμπέχεται. τὰς τε γὰρ ἀρβύλους ὑποδέδεται καὶ τὰ 10
 H 6 σφυρὰ ἐστὶ κνημίδων χωρὶς. εἰτα ἡρωϊκῶς τεθωράκισται καὶ
 κράνος αὐτῷ τὴν κεφαλὴν σκέπει δόξαν ὡς κατασείοιτο παρεχόμε-
 νον, αἶγλη τέ τις ἐνθ' ἐνδε αὐτοῦ ἀπαστράπτει. φαίη τις ἂν
 ποιητικῶς εἶναι τὸν ὀπωρινὸν ἐκείνον ἀστέρρα. βλέπει δὲ πρὸς
 ἀνίσχοντά που τὸν ἥλιον, τὴν ἡνιόχῃσιν ἐπὶ Πέρσας, οἴμαι, ποι- 15
 ούμενος. καὶ φέρει μὲν χειρὶ τῇ λαῖᾳ πύλον, παραδηλῶν ὁ πλά-
 στης ὅτι γῇ τε αὐτῷ καὶ θάλασσα δεδούλωται πᾶσα, ἔχει δὲ οὔτε
 D ἕλφος οὔτε δοράτιον οὔτε ἄλλο τῶν ὅπλων οὐδέν, ἀλλὰ σταυρὸς
 399 αὐτῷ ἐπὶ τοῦ πόλου ἐπίκειται, δι' οὗ δὴ τὴν τε βασιλείαν καὶ τὸ
 τοῦ πολέμου πεπύρισται κράτος. προτεινόμενος δὲ τὴν χεῖρα τὴν 20
 δεξιὰν ἐς τὰ πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον καὶ τοὺς δακτύλους διαπετά-
 σας ἐγκελεύεται τοῖς ἐκείνῃ βαρβάροις καθῆσθαι οἴκοι καὶ μὴ
 πρόσω ἵεναι. ταῦτα μὲν οὖν ὧδέ πη ἔχει.

Ἐκκλησίᾳ δὲ τῇ μεγάλῃ ὁμορον οὖσαν καὶ συγκατασχεθεῖ-
 σαν αὐτῇ πρότερον τὴν τῆς Εἰρήνης ἐπώνυμον Ἰουστινιανὸς βασι-

14. ποιητικῶς] Homerus Il. ε, 5. ἀστέρ' ὀπωρινῷ ἐναλίγκιος.

equus aeneus, orienti obversus; spectaculum sane eximium. Incessuro, viamque prorsum affectanti similis, anteriorum pedum alterum, videlicet sinistrum attollit, quasi calcaturus sit solum obiacens: alter subiectum lapidem premit, tanquam continuo facturus gradum: posteriores ita contrahit, ut cum ipsorum partes erunt movere se vestigio parati sint. Equo huic insidet aenea imperatoris effigies colossa, cultuque Achilleo insignis: sic habitum, quo induta est, vocant. Arbylis enim calceata, malleolos habet ocreis nudos. Thorax ipsi heroicus: caput munitum galea, quae concuti videatur, non sine quodam vibranti iubare: autumnale illud sidus esse merito dixerit, qui verba velit poetica usurpare. Solem orientem spectat, equum agens, ni fallor, adversus Persas: manu laeva fert globum; quo fictor innuit universum terrae et maris orbem servire ipsi. Non gladium, non hastam, aliud-ve gestat armorum genus, sed crucem globo impositam; cuius ope imperium ac belli victoriam adeptus est. Intenta ad orientem dextera porrectisque digitis, degentibus illic barbaris imperat, ut suis teneant sese finibus, neque ultra procedant. Et haec quidem ita se habent.

Irenes vero Ecclesiam, quae antea cum sibi vicino templo priacipe de-

λὴς ὑπερμεγέθη ἰδείου, ἱερῶν τῶν ἐν Βυζαντίῳ σχεδόν τι
 πάντων, μετὰ γε τῆς Σοφίας τὸν νεῶν, οὐδενὸς δευτέρου. ἦν
 δέ τις μεταξὺ ταύταιν δὴ τῶν ἐκκλησιῶν ξενῶν, ἀνθρώποις ἀνι-
 μένους ἀπορουμένοις τε καὶ νοσοῦσι τὰ ἔσχατα, εἰ πρὸς τῇ οὐσίᾳ
 5 καὶ τὸ σῶμα νοσοῖεν. τοῦτον ἀνὴρ τις Θεοσεβῆς ἐν τοῖς ἄνω
 χρόνοις ἰδείου, Σαμψὼν ὄνομα. ἔμεινε δὲ οὐδὲ οὗτος τοῖς στα- P 11
 σιώταις ἀνέπαφος, ἀλλὰ τῇ ἐκκλησίᾳ ἐκατέρᾳ συγκαταφλεχθεὶς
 ἀπολώλει. Τουστινιανὸς δὲ αὐτὸν ἀνυποδομήσατο βυσιλεὺς, κά-
 λει μὲν κατασκευῆς ἀξιώτερον, πλήθει δὲ οἰκιδίων παραπολὺ
 10 μείζω· προσόδῳ δὲ ἐπετείῳ δεδώρηται χρημάτων μεγάλων, ὅπως
 δὴ πλείοσιν ἐς αἰὲν τάλαιπωρουμένοις ἀνθρώποις ἱψὺ τοῦ πάθης.
 κόρον δὲ εἰς τὸν Θεὸν τιμῆς ἢ πλησμονῆς τινὰ ὥς ἥκιστα ἔχων,
 δύο ξενῶνας ἑτέρους ἀπεναντίους αὐτῷ ἔθετο ἐν ταῖς Ἰσιδώρου τε
 καὶ Ἀρχαδίου καλουμέναις οἰκίαις, τῆς βασιλίδος Θεοδώρας αὐτῇ
 15 τούτων δὴ τῶν ἔργων ξυνεπιλαμβανομένης τὸ ἱερολατρεῖν. τὰ δὲ B
 δὴ ἄλλα ἱερὰ ἔμπαντα, ὅσα τῷ Χριστῷ ὁ βασιλεὺς οὗτος ἀνέθηκε,
 τοσαῦτα τὸ πλήθος καὶ τοιαῦτα τὸ μέγεθος ἐστίν, ὥστε λεπτολο-
 γησθαι ἀμφ' αὐτοῖς ἀμήχανα εἶναι. οὐ γὰρ ἂν οὐδὲ ὁ λόγος
 οὐδὲ ὁ πῶς ἡμῖν αἰὼν ἔξαρχέσσι κατάλογον πεποιημένοις ἀποστο-
 20 ματίσαι πρὸς ὄνομα τούτων δὴ ἔκυστον. ἄχρι τοῦδε ἡμῖν ἀπο-
 χρήσει.

γ'. Ἀρχιτεὸν δὲ ἀπὸ τῶν τῆς Θεοτόκου Μαρίας νεῶν. C
 τοῦτο γὰρ καὶ αὐτὸ βασιλεῖ ἐξενιστάμεθα βουλομένῳ εἶναι, καὶ
 διαφανῶς εἰσηγείται ὁ ἀληθὴς λόγος ὅτι δὴ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τὴν

20. ἀποχρήσει] Vulgo ἀποχρήσοι. Conf. p. 15 d. 67 c.

flagraverat, Iustinianus Augustus amplissimam construxit; vix ut Byzantii,
 excepta aede Sophiae, ulla sit alia, cui de magnitudine concedat. Inter
 utramque erat hospitalis domus, hominibus destinata valde pauperibus et
 aegrotis; nempe quibus ad egestatem accessisset in valetudo. Eam Samson,
 vir summa in deum pietate, qui superioribus annis floruit, aedificaverat.
 Deinde a seditiosorum furore minime intactam, et cum utraque ecclesia de-
 letam incendio, Iustinianus Augustus magnificentiori structura restituit, plu-
 rimumque auxit qua numero domuncularum, qua annuo censu, quo plures
 egestate et morbo affecti quovis tempore levarentur. Idem studio divini
 cultus inexplebili ardens, alia duo xenodochia, huic adversa condidit in ae-
 dibus Isidori atque Arcadii, quas appellant; piis hisce operibus sociam Theo-
 dora Augustus navante operam. Caetera vero templa Christo posita a no-
 stro principe tot ac tanta sunt, ut singillatim recenseri nequeant. Nam nec
 par oratio nobis suppetat, neque aetatis quantumcunque fuerit spatium satis
 pateat texendo recitandoque catalogo singulorum. Hactenus de his dicta
 sufficiant.

3. A templis Mariae deiparae ordiri par est: quando imperatorem
 ipsum id cupere intelligimus, et recta historiae ratio nos eo ducit, ut a deo

αὐτοῦ μητέρα ἰτέον. πολλὰς τοίνυν ἐκκλησίας Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς τῇ Θεοτόκῃ ἐδιδέματο πανταχόθι τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς οὕτω δὴ μεγαλοπρεπεῖς καὶ παμμεγέθεις καὶ χρημάτων ὕγκῳ ἐξεργασθείσας ὑπερφρεῖ, ὥστε, ἦν τις μίαν αὐτῶν κατὰ μόνας θεῶτο, εἰκάσειεν ἂν τοῦτο αὐτῷ μόνον εἰργάσθαι τὸ ἔργον καὶ περὶ τοῦτο 5 ἡσυχολημένον ἅπαντα τῆς βασιλείας κατατρῖναι τὸν χρόνον. ἀλλὰ νῦν, ὅπερ εἶπον, τὰ ἐπὶ Βυζαντίου ἱερά μοι γεγράφεται. τὸν **D** μὲν οὖν ἕνα τῆς Θεοτόκου νεὼν ὠκοδομήσατο πρὸ τοῦ περιβόλου ἐν χώρῳ καλουμένῳ Βλαχέρναις (αὐτῷ γὰρ λογιστέον καὶ τὰ Ἰουστίνῳ εἰργασμένα τῷ θεῷ, ἐπεὶ καὶ αὐτοῦ τὴν βασιλείαν κατ' 10 ἔξουσίαν αὐτὸς διωκεῖτο) ἐπιθαλάσσιος δὲ ὁ νεὼς ἐστίν, ἱερώτατος τε καὶ σεμνὸς ἄγαν. ἐπιμήκης μὲν, κατὰ λόγον δὲ περιβεβλημένος τῷ μήκει εὖρος, τὰ τε ἄνω καὶ τὰ κάτω ἄλλῃ οὐδενὶ ἀνεχόμενος ὅτι μὴ τμήμασι λίθου Παρίου ἐν κίονων λόγῳ ἐνταῦθα ἐστῶσι. καὶ τὰ μὲν ἄλλα τοῦ νεὼ μέρη κατ' εὐθὺ ἐστῶσιν οἱ κίονες, κατὰ 15 δὲ τὰ μέσα ὑποστέλλονται εἰσω. μάλιστα δὲ ἂν τις ἀγασθῇ τοῦ ἱεροῦ, τοῦδε εἰσω γενόμενος τὸ μὲν ὑπέρογκον τοῦ σφαλεροῦ **P 12** χωρὶς τεταγμένον ὁρῶν, τὸ δὲ μεγαλοπρεπὲς τοῦ ἀπειροκάλου ἐλεύθερον.

Ἔτερον δὲ ἱερὸν αὐτῇ ἐν χώρῳ καλουμένῳ πηγῇ ἀνέθηκεν. 20 ἐνταῦθά ἐστι δάσος κυπαρίσσων ἀμφιλαφές, λειμῶν ἐν ἀπαλαῖς ταῖς ἀρούραις τεθλιῶς ἄνθεισι, παράδεισος εὐφορῶν τὰ ὠραῖα,

9. αὐτῷ γὰρ — διωκεῖτο, quae om. H, supplevi ex cod. Vaticano. In Ms. Tolosano est αὐτῷ γὰρ λογιστέον καὶ τὰ Ἰουστινιανῷ εἰργασμένα τῷ λίθῳ· ἐπεὶ καὶ αὐτοῦ τὴν βασιλείαν κατ' ἐξουσίαν αὐτὸς διοικεῖτο. MALT. 15. καὶ τὰ μὲν] Fort. καὶ κατὰ μὲν τὰ.

transeamus ad eius matrem. Igitur Iustinianus Augustus in toto orbe Romano multas aedes sacras deiparae aedificavit, easque tantas, tam illustres ac sumptuosas, ut si quis unam aliquam seorsum spectet, continuo suspicetur nihil ipsum egisse aliud, tempusque omne, quo imperium tenuit, transmisisse, mente in illo opere occupata: at nunc, ut dixi, de templis solum agam, quae Byzantii visuntur. Pro moenibus, in Blachernis (id loco nomen) dei matri aedem posuit (nam acta quoque Iustini avunculi debemus ipsi ascribere: cum eius imperium summa auctoritate administraverit.) Est in maris littore templum illud, religione inclytum et augustissimum: cuius latitudo cum longitudine non mediocri aptam habet proportionem. Nihil aliud, quo supra infraque fulciatur, nisi marmoris Parii segmenta in columnarum formam disposita videas. Columnae rectis ordinibus ubique stant, praeterquam in medio, ubi introrsum recedunt ac sinuantur. In primis miretur, qui pedem cum intulerit, praecelsam citra ruinae periculum fabricam, et magnificentiam, quae nihil habeat inconcinnum.

Eidem templum aliud condidit apud fontem: sic locum appellant, in quo opacissimum est cupressetum: floribus molli solo surgentibus pratum vernat:

πῆγῃ ὑποφθιτὴν βλύζουσα γαληνὸν τὸ ὕδωρ καὶ πότιμον, ἱεροπρε-
 πῇ ἐπιεικῶς πάντα. ταῦτα μὲν ὁ ἄμφι τὸ τέμενος χώρος· αὐτὸν V 400
 δὲ τὸν νεῶν οὐδὲ ὀνόμασιν ἐπαξίοις συλλαβεῖν ῥᾶδιον, οὐδὲ δια-
 τοίᾳ σκιαγραφῆσαι, οὐδὲ διαψιθυρίσαι τῷ λόγῳ. τοσοῦτον δὲ
 ἑμὸνον εἰπεῖν ἀποχρήσει, ὥς τῶν ἱερῶν κάλλει τε καὶ μεγέθει ὑπερ-
 αῖρει τὰ πλεῖστα. ταῦτα δὲ ἄμφω τὰ ἱερὰ πρὸ τοῦ τῆς πόλεως B
 πεποιήται τείχους, τὸ μὲν ἀρχομένου παρὰ τὴν τῆς θαλάσσης
 ἡμέρα, τὸ δὲ ἄγχιστά πη τῶν χρυσῶν καλουμένων πυλῶν, ὥς δὴ
 ἄμφι τὸ τοῦ ἐρύμματος πέρας συμβαίνει εἶναι, ὅπως δὴ ἄμφω ἀκα-
 10 ταγώνιστα φυλακτήρια τῷ περιβόλῳ τῆς πόλεως εἴεν. ἔτι μέντοι
 καὶ τῷ Ἑραεῖ, ὅπερ Ἱερεῖον καλοῦσι τανῦν, τῇ Θεοτόκῳ νεῶν
 οὐκ ἐνδιήγητον κατεστήσατο.

Ἐν χωρῇ δὲ τῆς πόλεως, ὃ Δεύτερον ἐπικαλεῖται, ἱεροπρε-
 πές τε καὶ ἀγαστὸν ὅλως ἀνέσθην. ἔδος Ἀννῆς ἁγίας, ἣν τῆς μὲν
 15 Θεοτόκου γεγονέναι μητέρα τινὲς οἰοῦνται, τοῦ δὲ Χριστοῦ τιτθῆν. C
 ἄνθρωπος γὰρ ἥπερ ἐβούλετο γεγονῶς ὁ Θεὸς καὶ τριγονίας ἀνέχε-
 ται καὶ γενεολογεῖται τὰ ἐκ μητρὸς ἀνθρώπῳ ἴσα. τούτου δὲ δὴ
 τοῦ νεῶ οὐ πολλῷ ἄποθεν ἄμφι τῆς πόλεως ἀγνιᾶν ἐσχάτην Ζώῃ H 7
 μάρτυρι σεμνὸν ἐπιεικῶς ἔδος πεποιήται.

20 Τοῦ δὲ ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ ἱερὸν εὔρεν ἐν Βυζαντίῳ βραχύ
 τε καὶ ἀφεγγές ἄγαν καὶ ὥς ἥκιστα τῷ ἀρχαγγέλῳ ἀνεῖσθαι πρέπον
 πρὸς Σενάτορός τινος τῶν πατρικίων ἐν χρόνῳ γεγεννημένων τῶν
 ἔμπροσθεν, κοιτωνίσκῳ οὐκίας ἀτεχνῶς ἐμπερές οὐδὲ λίαν ἐνδαλ-
 30 μος. διὸ δὴ καθεῖλε μὲν αὐτὸ ἐς τὸ ἔδαφος ἐκ τῶν θεμελίων, D

pomis exuberat viridarium: fons tacita scaturigine lenem ac dulcem aquam effundit: nihil denique honori religionis consentaneum deest. Haec circum aedem: ipsam vero nec dignis signare vocabulis, nec adumbrare cogitatione, nec verbis exprimere promptum est. Unum dicere satis habeo: illam nitore et magnitudine plerisque sacris aedibus antecellere. Utrumque templum ante urbis moenia extructum est: Blachernaeum quidem ad littus maris, ubi illa incipiunt; alterum vero ad portam auream, quae in extremo est munimento: ut ambo, veluti inexpugnabilia propugnacula, urbis muros protegant. Praeterea in Heraeo (vulgo hodie Hierio) deiparae aedem statuit, quam verbis nemo facile depingat.

In eo urbis loco, quem Deuteron sive Secundum vocant, templum nobilissimum ac plane mirabile dedicavit S. Annae; quam aliqui deiparae matrem Christique aviam fuisse credunt. Etenim deus ea ratione, qua voluit, factus homo, tertium habere generis gradum minime refugit, et more humano materna eius prosapia describitur. Non procul inde, ad ultimum urbis vicum, Zuae martyri templum augustissimum aedificavit.

Byzantii, aedem archangeli Michaelis invenerat angustiores ac nimis obscuras, nec dignas quae diceretur archangelo posita a Senatore quodam, patricio veteri: cum persimilis esset cubiculo domus non admodum locuple-

ὥς μή τι αὐτῷ τῆς προτέρας ἀκοσμίας ἀπολειφθῆι. εὐμέγεθες δὲ τεκτηνόμενος κατὰ τὸν νῦν φαινόμενον τρόπον, ἐς κάλλος μεταβιβάζει θαναμάσιον οἶον. ἐν τετραπλεύρῳ μὲν γὰρ τὸ τέμενος ἐστίν, οὐ κατὰ πολὺν δὲ φαίνεται προέχον τοῦ εὗρους τὸ μήκος. τῆς δὲ πλευρᾶς ἥ πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον τέτραπται κατὰ μὲν τὰ 5 ἄκρα παχὺς ἐκατέρωθεν τοῖχος λίθοις ἐν πλήθει ξυγκειμένοις ἀποτετόρνενται, κατὰ δὲ τὰ μέσα ἐξ ὑπαγωγῆς ἀποχωρῶν ὑποστέλλεται. καὶ αὐτῆς ἐφ' ἐκάτερα μὲν ἀνέχουσι τὸν νεὼν κίονες χροιαῖς τισι ποικιλλόμενοι φῦσει. ὁ δὲ καταντικρὺ πρὸς δύνοντά σου τὸν ἥλιον τοῖχος ταῖς εἰς τὸν νεὼν εἰσαγούσαις διήρηται θύραις. 10

P 13 δ'. Ἐς δὲ τοῦ Χριστοῦ ἀποστόλους τὸ πιστὸν ἐπιδεδεικται τρόπῳ τοῦδε. πρῶτα μὲν Πέτρῳ καὶ Παύλῳ νεὼν οὐ πρότερον ὄντα ἐν Βυζαντίῳ ἐδείματο παρὰ τὴν βασιλέως αὐλήν, ἥ Ὁρμίσδου τὸ παλαιὸν ἐπώνυμος ἦν. ταύτην γὰρ ἰδίαν αὐτοῦ οἰκίαν παλλάντιον εἶναι δοκεῖν τε καὶ πρέπειν τῷ μεγαλοπρεπεῖ τῆς οἰκο- 15 δομίας διαπραξάμενος, ἐπειδὴ αὐτοκράτωρ κατέστη Ῥωμαίοις, τοῖς ἄλλοις βασιλείοις ἐνήψεν. οὐ δὲ καὶ τέμενος ἄλλο ἀγίοις ἐπιφανέσι Σεργίῳ τε καὶ Βάκχῳ ἐδείματο, καὶ ἔπειτα καὶ τέμενος ἄλλο ἐκ πλαγίου τούτῳ παρακείμενον. ἄμφω δὲ τούτῳ τῶ νεῷ B οὐκ ἀντιπροσώπω, ἀλλ' ἐκ πλαγίας ἀλλήλοιν ἐστᾶσι, συντημμένοι 20 τε καὶ ἀλλήλοισι ἐνάμιλλοι ὄντες, καὶ τὰς εἰσόδους ἐπικοινωνέμενοι, καὶ ἴσα ἀλλήλοισι τὰ τε ἄλλα πάντα καὶ τὰ κράσπεδα περιβεβλημένοι, καὶ οὐδέτερος οὔτε κάλλους πέρι οὔτε μεγέθους οὔτε ἄλλον

15. παλλάντιον] παλάτιον H. 23. οὐδέτερος οὔτε κάλλους] οὐδὲ κάλλους vulgo. οὐδέτερος κάλλους Maltretus. In C illa ἄμφω — κάλλους πέρι sic sunt expressa, τούτων δὲ τῶν δύο νεῶν ἄτερος θατέρου οὔτε κάλλους πέρι.

tis. Quare illam demolitus a fundamento, ne quid squaloris pristini remaneret, peramplam, qualem modo videmus, fecit, et ad decus summa dignum admiratione perduxit. Templum hoc ita quadratum est, ut longitudo latitudinem haud multum superare videntur. Exortivi lateris paries extrema habet crassiora, ac magna lapidum mole utrinque constat: in medio paulatim se subducens et contrahens, recessum efficit, columnis natura versicoloribus suffulta hinc inde aede. E regione murus, qui ad solis occasum spectat, templi ianuis est interstinctus.

4. Suam vero in Christi Apostolo fidem et observantiam hoc modo testatus est. Principio Byzantii novum templum Petro et Paulo iuxta regiam extruxit, de Hormisdæ nomine olim dictam: quam ipse, suam antea domum, cum adeo magnifice ornasset, ut speciem haberet dignitatemque Palatii; postea Romanus factus imperator, eam alteri regiae accessionem adiunxit. Sergio quoque et Baccho, caelitibus inclitis, ibi templum constituit: dein et alterum huic obliquum apposuit. Neque enim adversa sunt ambo: sed a latere cohaerent, invicem comparabilia: communes aditus habent: aequalia prorsus inter se sunt, et crepidinibus cincta. Neutrum decore, mag-

οὐδενὸς πλεονεκτῶν ἢ ἐλασσούμενος δείκνυται. ὁμοίως μὲν γὰρ ἐξάτερος τῇ αἰγλῇ τῶν λίθων ὑπεραστράπτει τὸν ἥλιον, ὁμοίως δὲ χρυσοῦ περιουσίᾳ πανταχόθι κατακορῆς ἔστι καὶ κατακομῇ τοῖς ἀναθήμασιν. ἐνὶ μέντοι διαλλάσσουνσι μόνῳ. τὸ μὲν γὰρ μῆκος αὐτοῖν τῷ μὲν κατ' εὐθὺν διαπεπόνηται, τῷ δὲ οἱ κίονες ἐν ἡμικύκλῳ ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον ἐστῶσιν. ἔστι δὲ αὐτοῖς μία μὲν ἢ ἔπι τῶν προθύρων στοὰ ἐπὶ τοῦ νάρθηκος τῷ περιμήκης εἶναι ὠνο- V 401
μασμένη. ἐπὶ κοινῆς δὲ προπύλαια πάντα, ἣ τε αὐλὴ καὶ μέ-
σανλοι θύραι καὶ τὸ προσήκειν τοῖς βασιλείοις. οὕτω δὲ ἄμφω
10 ἀγαστὰ τὰ ἱερὰ τὰδε ξυμβαίνει εἶναι ὥστε διαφανῶς τῆς τε πό-
λεως ὅλης καὶ οὐχ ἥκιστα τῶν βασιλείων ἐγκαλλώπισμα τυγχάνει
ὄντα.

Μετὰ δὲ καὶ τοὺς ἀποστόλους ἅπαντας ὑπερφνωῶς σέβων
ἐποίει τοιάδε. ἦν τις ἐν Βυζαντίῳ ἐκ παλαιοῦ τοῖς ἀποστόλοις
15 νειῶς ἄπυσι· μήκει δὲ χρόνου κατασεισθεὶς ἤδη καὶ πρὸς τὸ μῆ- D
κέτι ἐστήξειν γεγονὼς ὑποπτος. τοῦτον περιελὼν Ἰουστινιανὸς
βασιλεὺς ὅλον οὐχ ὅσον ἀνανεώσυσθαι διὰ σπουδῆς ἔσχεν, ἀλλὰ
καὶ μεγέθους καὶ κάλλους πέρι ἀξιώτερον καταστήσασθαι. ἐπε-
τίθει δὲ τὸ σπουδάσμα τρόπῳ τοιῷδε. εὐθείαι συνημμέναι κατὰ
20 μέσον ἀλλήλων ἐπὶ σταυροῦ σχήματος πεποιήνται δύο, ἣ μὲν ὀρ-
θὴ πρὸς ἀνίσχοντά τε καὶ δύνοντι τὸν ἥλιον οὖσα, ἐγκαρσία δὲ ἡ
ἐτέρα πρὸς τε ἄρκτον τετραμμένη καὶ ἄνεμον νότον. τοίχοις μὲν
ἐκ περιφεροῦς ἀποπεφραγμέναι τὰ ἔξωθεν, ἐντὸς δὲ περιβαλλόμε- P 14
ναι κίουσιν ἄνω τε καὶ κάτω ἐστῶσι· κατὰ δὲ ταῖν δυοῖν εὐθείαι

8. μέσανλοι] μέσανλοι Tolos.

9. προσήκειν] προσοικεῖν Tolos.

nitidine, aliave re quapiam praestat ceditve alteri. Utrumque ex aequo solem superat fulgore marmorum, et plurimo ubique auro pariter litum ac donariis refertum est. Hoc uno differunt, quod huius directa est longitudo, illius vero columnae in semicirculum dispositae sunt fere omnes. Unam habent in vestibulo porticum, nomen ex narthece seu ferula idcirco nactam, quod longissime porrigatur. Communia sunt omnia propylaea, atrium, medianae ianuae, et ad regiam adiunctio. Ea demum est utriusque templi magnificentia, ut toti hinc civitati ipsique Palatio manifestum decus accedat.

Deinde hoc etiam praestitit, summa erga omnes apostolos pietate impulsus. Erat Byzantii vetusta quaedam aedes, cunctis dicata apostolis: quam aevi longinquitas sic labefecerat, ut collapsura propediem videretur. Hanc Iustinianus imperator funditus demolitus, non solum instaurare studuit, sed maiorem etiam facere et pulcriorem: porro consilium hac ratione explicuit. Rectae lineae designatae sunt duae, quae se medias invicem secant, commissae in formam crucis; altera ab occasu ad ortum directa, altera ad meridiem transversa a septentrione. Praeter exteriorum parietum ambitum, interioribus columnarum ordinibus supra sunt infraque circumdatae. In commissa harum linearum, utriusque fere medium obti-

- τὸ ζεύγμα, εἴη δ' ἂν κατὰ μέσον αὐταῖν μάλιστα, τοῖς οὐκ ὀργιζομένοις ἄβυτος τετελείσται χώρος, ὅνπερ ἱερατεῖον, ὡς τὸ εἰκὸς, ὀνομάζουσι. καὶ αὐτοῦ αἱ μὲν ἐφ' ἐκάτερα πλευραὶ τῆς ἐν τῷ ἐγκαρσίῳ κειμένης εὐθείας ἴσαι ἀλλήλαις τυγχάνουσιν οὖσαι, τῆς μέντοι ὀρθῆς ἢ πρὸς δύοντα ἥλιον ἐς τόσον τῆς ἐτέρας πεποίηται 5 μείζων ὅσον ἀπεργάσασθαι τὸ τοῦ σταυροῦ σχῆμα. τῆς δὲ ὀροφῆς τὰ μὲν τοῦ ἱερατείου καλουμένου καθύπερθεν τῷ τῆς Σοφίας ἱερῷ κατὰ γε τὰ μέσα ἐμφερῇ εἴργασται, πλὴν γε δὴ ὅτι ταῦτα
- B** ἐκείνων ἐλασσοῦσθαι μεγέθει συμβαίνει. αἱ τε γὰρ ἀντίδες τέσσαρες οὖσαι κατὰ τὸν αὐτὸν ἡώρηται τε καὶ συνδέονται ἀλλήλαις 10 τρόπον καὶ τὸ κυκλωτερές ὑπερανιστηκὸς κατὰ τὰς θυρίδας διήρηται, τό τε σφαιροειδὲς κυρτούμενον ὑπερδεν μετεωρίζεσθαι που
- H 8** δοκεῖ καὶ οὐκ ἐπὶ στερεῶς τῆς οἰκοδομίας ἐστάναι, καίπερ ἀσφαλείας εὐ ἔχον. τὸ μὲν οὖν τῆς ὀροφῆς μέσον τῇδε πεποίηται· κατὰ δὲ τὰς πλευρὰς τέσσαρας οὖσας, ἥπερ μοι εἴρηται, κατὰ 15 ταῦτα τῷ μέσῳ τὸ μέγεθος εἴργασται, τούτου δὴ μόνον ἐνδόντος, ὅτι δὴ τοῦ σφαιρικοῦ ἐνερθεν οὐ διήρηται ἡ οἰκοδομία θυρίσιν.
- C** ἐπειδὴ δὲ αὐτῷ τὸ ἁγίστευμα τοῦτο ἐξείργαστο, καταφανεῖς οἱ ἀπόστολοι πεποίηται πῦσιν ὡς γιγῆθασί τε τῇ τοῦ βασιλέως τιμῇ καὶ κατωκύρωι ἐναβρύνονται. σώματι γὰρ τῶν ἀποστόλων Ἀν- 20 δρέου τε καὶ Λουκᾶ καὶ Τιμοθέου ἄδηλά τε καὶ ὅλως κρυφαῖα τὰ πρότερα ὄντα τῇνικαδὲ πᾶσιν ἐνόηλα γέγονεν, οὐκ ἀπαξιούντων, οἶμαι, τὴν βασιλέως πίστιν, ἀλλ' ἐπιχωρούντων αὐτῷ διαρρήδη

18. καταφανεῖς] καταφανές Tolo.

nente, conditum inauguratumque est sanctuarium: sic locum merito appellant, eorum vestigiis interdictum, qui rei divinae non operantur. Hinc inde procurentia transversi spatii latera, inter se aequalia sunt: spatium vero in directum porrecti pars illa, quae vergit ad occidentem, alteram superat quantum satis est ut figuram crucis efficiat. Quod ad tectum attinet, quidquid imminet sanctuario, a medio Sophiae templo nulla re differt, praeterquam magnitudine, qua illi cedit. Enimvero arcus quatuor, eodem eductos modo atque connexos, aedificium supereminet rotundum ac fenestratum: cui imposita testudo sphaerica in aëre pendere, nec solida niti videtur fabrica, quamvis firmitatis plurimum habeat. Ac medium quidem tectum ita constructum est: in lateribus autem quatuor, de quibus dixi, culmina sunt, medio illi magnitudine paria. Hoc unum deest, quod orbiculatae testudini nullae subsunt fenestrae. Perfecto sanctuario, nemini obscurum esse voluerunt apostoli, delectari se et magnopere gloriari cultu ab imperatore sibi exhibitum. Siquidem ignota prius ac penitus abdita, tunc omnibus notuerunt corpora apostolorum Andreae, Lucae atque Timothei, non dedignantium, opinor, Augusti fidem, sed ipsi palam permittentium, ut accederet, inspi-

ὀρώντι τε αὐτοὺς καὶ προσιόντι καὶ ὑπομένῳ τῆς ἐνθάνδε ὠφελείας τε καὶ περὶ τὸν βίον ἀσφαλείας ἀπόνασθαι. ἐγνώσθη δὲ ὧδε.

Κωνσταντῖνος μὲν βασιλεὺς τοῦτον δὴ τὸν νεῶν ἐς τε τὴν τιμὴν καὶ τὸ ὄνομα τῶν ἀποστόλων ἐδείματο, τὰς θήκας γενέσθαι
 5 αὐτῷ τε καὶ τοῖς ἐς τὸ ἔπειτα βασιλεύσουσιν ἐνταῦθα τάξας, οὐκ D
 ἀνδράσι μόνον, ἀλλὰ καὶ γυναιξίν οὐδέν τι ἤσπον· ὅπερ καὶ δια-
 σώζεται ἐς τόνδε τὸν χρόνον· οὗ δὴ καὶ Κωνσταντίνου τοῦ πα-
 τρός τὸν νεκρὸν ἔθιτο. ἀποστόλων δὲ σώματα ἐνταῦθα εἶναι ὡς
 10 ἥκιστα ἐπισημῆνατο, οὐδέ τις ἐνταῦθα ἐφαίνετο χώρος σώμασιν
 10 ἁγίοις ἀνείσθαι δοκῶν. ἀλλὰ νῦν Ἰουστινιανοῦ βασιλέως ἀνοι-
 κοδομουμένου τὸ ἱερὸν τοῦτο, οἱ λιθουργοὶ τὸ ἔδαφος διώρυσσον
 ὅλον, τοῦ μὴ τι ἄκοσμον τῇδε λελείφθαι· θήκας δὲ ξυλῖνας ἐν-
 ταῦθά πη ἀπημελημένας τεθέανται τρεῖς, γραμμασιν ἐγκυμμένοις
 σφίσι δηλούσας, ὡς Ἀνδρέου τε καὶ Λουκᾶ καὶ Τιμοθέου τῶν
 15 ἀποστόλων σώματα εἶεν· ἅπερ ἀσμενέστατα βασιλεὺς τε αὐτὸς
 καὶ Χριστιανοὶ ξύμπαντες εἶδον, πομπὴν τε αὐτοῖς καὶ πανήγυριν P 15
 ἐπιτετελεκυότες, τῇ τε περὶ αὐτοὺς τιμῇ ἐξοσιωσάμενοι τὰ εἰω-
 θότα καὶ περιστείλαντες τὰς θήκας αὐθις τῇ γῇ ἔκρυψαν, οὐκ
 ἄσχημον οὐδὲ ἀγέστονα λιπόντες τὸν χώρον, ἀλλὰ σώμασιν ἀπο-
 20 στόλων ἀνειμένον κατιστησάμενοι ξὺν εὐσεβείᾳ. εὐθελον δὲ ὡς V 402
 ἀμειβόμενοι, ὅπερ μοι εἴρηται, οἱ ἀπόστολοι οἶδε τὴν ἐς αὐτοὺς
 βασιλέως τιμὴν πεφῆνασι τοῖς ἀνθρώποις τανῦν. βασιλέως γὰρ
 εὐσεβοῦντος οὐδὲ ἀποφοιτᾷ τῶν ἀνθρωπείων τὰ θεῖα πραγμάτων,

19. ἀγέστονα] ἀγνώστα Pm.

ceret, contractaret, et quod inde provenit ad vitam adiumentum praesidium-
 que caperet. Ita vero detecta sunt.

Constantinus Augustus aedem apostolis hanc posuerat, eorumque glo-
 riae et nomini consecrarat, decreto addito, ut cum sibi tum aliis in imperium
 successuris, foeminis iuxta ac maribus, ibi sepulcra fierent: quod etiamnum
 servatur. Illic et Constantini patris cadaver condiderat. Nullam autem
 notam reliquerat, quae ibi iacere apostolos testaretur; nec locus ullus spe-
 ciem offerebat conditorii sacrorum corporum. At nunc, cum hoc templum
 Iustinianus Augustus reficeret, artifices, effosso penitus pavimento, ne quid
 restaret male compositum, ligneos viderunt loculos tres, illic habitos dere-
 lectui, ac suis significantes inscriptionibus, Andreae, Lucae ac Timothei
 apostolorum inesse corpora, quae imperator ipse Christianique omnes ma-
 xima cum voluptate spectarunt. His pompa ac festi celebritate ornatis, so-
 litisque honoribus rite persolutis, oculos loculos humo denuo mandarunt;
 ac ne locus nota ad memoriam insigni et frequentia careret, apostolorum
 corporibus illum pie dedicarunt. Nec dubium est, quod dixi, quin hi apo-
 stoli, in praemium honoris sibi ab imperatore habiti, se nunc hominibus ex-

ἀλλ' ἐπιμήνυσθαί τε καὶ ἐμφιλοχωρεῖν τῇ ἐς τοὺς ἀνθρώπους
B ὁμιλίᾳ φιλεῖ.

Τίς δ' ἂν τὸν Ἀκακίου σιωπῇ νείων; ὅνπερ καταπεπονη-
κότα περιελὼν ἐξ αὐτῶν θεμελίων ἀνέστισσε, μέγας περιβεβλη-
μένον θανμάσιον ἤλικον· ὃς χίοσι μὲν ἐπῆρται πανταχόθι λευ- 5
καῖς ὑπερύγαν, λίθῳ δὲ τὰ ἐδάφη παραπλησίῳ ἡμφέσται, ὥν-
περ ἀστράπτει τοσοῦτον ἡ αἴγλη ὥστε καὶ δόξαν παρέχεσθαι ὅτι
δὴ χίοσιν ὁ νεὺς ἅπας κατάρρητός ἐστι. στοαὶ δὲ αὐτοῦ προβέ-
βληνται δύο, περίστυλος μὲν ἑτέρα οὐσα, ἡ δὲ πρὸς ἀγορὰν νε-
C νευκῖα. μικροῦ με τὸ μαρτύριον ἐκείνο παρῆλθεν εἰπεῖν, ὃ Πλά- 10
τωνι ἀνεῖται ἄγιω, ἱεροπρεπές τε ὡς ἀληθῶς ὃν καὶ σεμνὸν ἔγαν,
οὐ πολλῷ τῆς ἀγορᾶς ὑποθεν, ἢ βασιλέως Κωνσταντίνου ἐπώνυ-
μός ἐστιν· ἐτι μέντοι τὸν Μωκίῳ μάρτυρι ἀνιμένον ναὸν, οὐπερ
τὰ ἱερὰ πάντα μεγέθει ἐλάσσω. πρὸς δὲ καὶ τοῦ Θύρσου μάρ-
τυρος ἔδος καὶ μὴν τὸ Θεοδώρου ἁγίου τέμενος πρὸ τῆς πόλεως 15
κείμενον ἐν χώρῳ καλουμένῳ Πησίῳ, καὶ τό τε Θέκλης μάρτυρος
ἱερὸν, ὃ παρὰ τὸν τῆς πόλεως λιμένα ἐστίν, ὅνπερ ἐπώνυμον Ἰου-
D λιανοῦ συμβαίνει εἶναι, καὶ τὸ Θεοδότης ἁγίας ἐν προαστείῳ κα-
λουμένῳ ἐβδόμῳ. ταῦτα γὰρ ἅπαντα οὗτος ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τοῦ
θεῖου Ἰουστίνου βασιλεύοντος ἐκ θεμελίων ἰδείματο, ἀπυγγέλλε- 20
σθαι μὲν οὐ ῥάδια λόγῳ, θανμάζεσθαι δὲ ὕψει κατὰ τὴν ἀξίαν
ἀμήχανα. ἔλκει τὸν λόγον ἐς αὐτὸν ὁ Ἀγαθονίκου τοῦ ἁγίου νεὺς
καὶ βιάζεται οὐδὲ φωνὴν ἔτι ἔχοντα οὐδὲ ὀνόματα ἐφαρμόσαι τοῖς
πράγμασι. διόπερ ἡμῖν μὲν ἄχρι τοῦδε εἰπεῖν ἀποχρήσει· φρά-

16. Πησίῳ] Πισίῳ P. ῥησίῳ CH.

hibuerint. Nam ubi religiosus est princeps, non refugiant a mortalibus su-
peri: sed cum illis versari gaudent et amica consuetudine congregi.

Quis Acacii templum silentio praetereat? quod ille, cum ruinosum es-
set, disiecit, restituitque a fundamento, mirifice ampliatum. Ipsum ubique
sustinent columnae candoris eximii. Solum simili constratum est marmore:
unde tantus proficiscitur splendor, ut toti templo infusa nix videatur. Prae-
structae sunt porticus duae: quarum altera columnata est, altera ad forum
vergit. Parum abfuit quin Martyrium S. Platoni sacrum praetermitterem,
splendidum sane atque augustum, ac vicinum foro Constantini: templum item
Mocii martyris, omnium maximum: necnon Thyrsi itidem martyris, et quod
ante urbem S. Theodoro in Rhedio positum est: aedemque Theclae marty-
ris ad urbis portum, qui nomen habet a Iuliano: ac templum S. Theodotae
in suburbano, quod Hebdomon sive Septimum vocant. Nam illa omnia prin-
ceps hic noster, quo tempore Iustinus avunculus imperabat, a fundamentis
aedificavit: quae nec facile quis describere, nec pro merito mirari spectator
possit. S. Agathonici templum orationem ad se trahit, mihiq; nec vocem
nec vocabula habenti rebus apta vim affert. Mentionem eius fecisse conten-
ti, ipsius nitorem et absolutam numeris omnibus magnificentiam aliis enarran-

σαι δὲ αὐτοῦ τό τε κάλλος καὶ τὸ ἐς ἅπαντα μεγαλοπρεπὲς ἑτέροις ἀφίμεν, οἷς ἂν ὁ λόγος ἀκμίζων τε καὶ οὐπω πεποννηκῶς παντά-
πασιν εἴη.

ε'. Καὶ ἄλλα δὲ τεμένη ἐν τῷ καλουμένῳ Ἀνάπλῳ καὶ κατὰ P 16
5 τὴν ἀντιπέρας ἤπειρον εὐρῶν οὐ πρόποντά τινι τῶν ἁγίων ἀνεῖσθαι,
εἰ μέντοι καὶ ἀμφὶ τὸν κόλπον, ὅνπερ Κέρας οἱ ἐπιχώριοι Κε-
ροέση τῇ Βύζαντος μητρὶ τοῦ τῆς πόλεως οἰκιστοῦ ἐπωνύμως
καλοῦσιν, ἐν τοῖς ἅπασιν ἐπιδέδεικται πολυτέλειαν ἐπιτηδείως βα-
σιλεῖ ἔχουσαν, ἥπερ ἐγὼ αὐτίκα δηλώσω, ὑπειπὼν πρότερον ὄντινα
10 διακοσμεῖ τρόπον ἢ θάλασσα τὸ Βυζάντιον.

Πρὸς τῇ ἄλλῃ εὐδαιμονίᾳ καὶ ἡ θάλασσα ἐν καλῷ τίθεται
ἀμφ' αὐτὸ μάλιστα ἐγκολπουμένη τε καὶ εἰς πορθμοὺς ξυναγο- B
μένη καὶ χεομένη ἐς πύλας μέγα, ταύτῃ τε τὴν πόλιν εὐπρόσω-
πόν τε διαφερόντως ἐργαζομένη καὶ σκέπας λιμένων ἡσύχιον τοῖς
15 ναυτιλλομένοις παρεχομένην, τά τε εἰς τὴν δίαίταν εὐπορον καὶ
τά ἐς τὴν χρείαν εὐδαίμονα. πελάγη γὰρ δύο ἀμφ' αὐτὴν ὄντα,
ὃ τε δὴ Αἰγαῖος καὶ ὁ Εὐξείνος καλούμενος πόντος, ξυνίασιν ἁλ-
λήλοις ἐς τὰ πρὸς ἑω τῆς πόλεως, καὶ ξυγκρούμενα τῇ τοῦ ῥοθίου
ἐπιμιξίᾳ, ταύτῃ τε τὴν ἤπειρον τῇ ἐσβολῇ βιαζόμενα, καλλωπί-
20 ζονσι κύκλῳ τὴν πόλιν. πορθμοὶ τοίνυν αὐτὴν περιβάλλουσι τρεῖς,
ἀλλήλοις μὲν ἀπερηρεισμένοι, ἐς κάλλος δὲ αὐτῇ διατεταγμένοι
καὶ χρείαν, περιπλεῖσθαι μὲν ἥδιστοι ἅπαντες, ἀποσκοπήσασθαι C
δὲ ποθεινοί, ἐνορμίσασθαι δὲ λίαν εὐλιμένες. καὶ ὁ μὲν αὐτῶν
μέσος ἐκ πόντων προῖων τοῦ Εὐξείνου εὐθὺ τῆς πόλεως ὡς δια-
25 κοσμήσων αὐτὴν ἵεται, ἐφ' ἑκάτερον δὲ ἄμφω τὰ ἡπείρω διακε- H 9

dam relinquimus, quibus ad dicendum satis vegeta est necdum plane de-
fessa mens.

5. In anaplo et adversa continente, praeterea circa sinum ab indigenis dictum Ceras, de nomine Ceroëssae, matris Byzantis, qui urbem condidit; cum templa nullo caelitus digna vidisset Iustinianus, in omnibus magnificen-
tiam ostendit vere imperatoriam: quae ego mox declarabo, ubi dixerō, quo-
modo mare Byzantium decoret.

Augēt Byzantii felicitatem opportunitas maris: quod circum hanc ur-
bem ita se terrae insinuat, in freta cogit, effunditque in vastum pelagus, ut
ea re ad aspectum urbs praeclarissima sit, tranquillo portuum praesidio na-
vigantes invitet, annonam accipiat copiosam, et rebus ad vitae usus commo-
dis abundet. Duo namque maria, quibus cingitur, Aegaeum videlicet ac Pon-
tus Euxinus, ad latus urbis orientale coeunt, seque undis promiscuis sic colli-
dunt, ut continentem distrahant sua illa irruptione, et urbem amoenissime
circumplectantur. Igitur hanc freta ambiunt tria, inter se cohaerentia, et
cum ad ornatum, tum ad commoditatem disposita. Nullum est quod non
suavissime obeatur navi, oculos reficiat, et portum facillimum praebeat ap-
pellentibus. Ac medium quidem e Ponto Euxino prodians, urbem recta pe-

- κλήρωται. ὣν δὴ ταῖς ὕχθαις πεπείσται, ἐπιφρίττων τε καὶ γαν-
 ρυνμένῳ ῥοικῶς, ὅτι δὴ ἐποχούμενος τῇ τε Ἀσίᾳ καὶ τῇ Εὐρώπῃ
 προσβαίνει τῇ πόλει. δόξαις ἂν ποταμὸν τεθεῖσθαι ἐπίπροσθεν
 προσηγεῖ τῷ ῥείθρῳ ἰόντα. ὁ δὲ δὴ αὐτοῦ ἐν ἀριστερᾷ θλίβεται
 μὲν ἐκατέρωθεν ἐπὶ μακροτάταις ταῖς ἀκταῖς, τὰ τε ἄλσῃ καὶ⁵
 λειμῶνων κάλλη καὶ τὰ ἄλλα τῆς ἀντιπέρας ἡπείρου ἐνδεικνύμενος
 V 403 ὑποκείμενα τῇ τῆς πόλεως ὕψει. εὐρύνεται δὲ τὸ ἐντεῦθεν ἕξω-
 D θούμενος αὐτῆς πρὸς ἄνεμον νότον καὶ τῆς Ἀσίας αὐτῆς ὡς πορ-
 ρωτάτω ἀποκομίζων. ἀλλὰ καὶ ὡς περιβάλλον διαμένει τὴν πό-
 λιν τὸ ῥόθιον ἄχρι ἐς δόντά που τὸν ἥλιον. ὁ δὲ τρίτος πορθ- 10
 μὸς τοῦ μὲν πρῶτον ἐχόμενος ἐπὶ δεξιᾷ, ἐκ δὲ Συκῶν τῶν καλον-
 μένων ἀρχόμενος, ἐπιπλείστον διήκει τῆς πόλεως πρὸς βορρᾶν ἄνε-
 μιον, οὗ δὴ ἐς κόλπον τελευτῶν παύεται. οὕτω μὲν οὖν στεφαι-
 νοῖ τὴν πόλιν ἡ Θάλασσα, ἐκδέχεται δὲ ἀνὰ τὸ λειπόμενον ἡ γῆ,
 μεταξὺ τοσαύτῃ οὕσα, ὅσον τὴν ἀπὸ τῆς θαλάττης στεφάνῃν ἐν- 15
 P 17 ταῦθα ξυνδεῖσθαι. πρᾶννεται δὲ διηγεκὲς ὁ κόλπος οὗτος καὶ
 ἀναθολοῦσθαι οὐδαμῇ πέφυκεν, ὥσπερ ὁρίων τῷ κλύδωνι κειμέ-
 νων ἐνταῦθα καὶ σάλου τὸ ἐνθῆνδε παντὸς τῇ τῆς πόλεως εἰργο-
 μένου τιμῇ. χειμῶνος δὲ, ἂν οὕτω τύχῃ, καὶ ἀνέμων σκληρῶν
 τοῖς τε πελάγεσι καὶ τῷ πορθμῷ ἐπιπεσόντων, ἐπειδὰν ἐς τὴν εἰς- 20
 οδον ἵκωνται τοῦ κόλπου αἱ νέες, ἀκυβέρνητοί τε τὸ λοιπὸν ἴασι
 καὶ ἀπροβουλεύτως ὀρμίζονται. ἐς σταδίους μὲν γὰρ πλείον ἢ
 τεσσαράκοντα τὸ περίμετρον τοῦ κόλπου διήκει, λιμὴν δὲ ὅλος
 πανταγῇ ἐστιν· ὥστε ἀμῖλει ὀρμιζομένης ἐνταῦθα νηὸς ἢ μὲν πρῶτα
 τῇ θαλάσῃ ἐπῆρται, ἢ δὲ πρῶτα ἐν τῇ γῇ κἀήται, ὥσπερ ἀλλή- 25

tūt, ut decus afferat. Hinc inde geminae appositae sunt continentes, quarum littoribus premitur, aquas crispans, ac simile superbienti, quod Asiae Europaeque innixum ad urbem accedat: fluvium placido labentem agmine videre tibi videaris. Quod vero ad laevam est, longissimis littoribus utrinque stringitur, lucos, pratorum amoenitates, caeterasque oppositae continentis delicias exhibens, subiectas oculis civitatis. Inde porro evolutum meridiem versus, et ab Asia procul recedens, sese explicat: nec tamen vel sic absistit urbem alluere ad partem usque occidentalem. Tertium fretum, a dextera coniunctum primo, ex regione, quam Sycenam vocant, longissime allabitur urbis lateri aquilonari, ubi in sinum desinit. Sic mare urbem coronat: reliquum terra excipit, tanto interstitio, quantum satis est ut vinculum sit illius coronae, quam aequor efficit. Sinus hic semper tranquillus, minime turbari solet: quasi terminus tempestati hic fixus esset, atque inde procellam omnem excluderet urbis honor ac reverentia. Si forte venti vehementiores incumbant, ac maria fretumque concitent, simul navigia sinus fauces intrarunt, nullo regente pergunt, et quocumque sors tulerit appellantur. Plus x l. stadia suo sinus ambitu colligit, ac totus est ubivis portus. Quapropter appli-

λοις τῶν στοιχείων ἀμιλλωμένων, ὑπότερον ἂν αὐτοῖν δύναιτο μᾶλλον τὴν ἐς τὴν πόλιν ἐν ἔργῳ λαβεῖν ὑποεργίαν.

ζ'. Τὰ μὲν οὖν τοῦ κύλπου τοῦδε τοιαυτὰ ἔστι. βασι- B
λεὺς δὲ Ἰουστινιανὸς κάλλος ἄμφ' αὐτὸν ἐξ οἰκοδομίας πεποιημέ-
5 νος ἐπιφανέστερον ἐξεργάσατο. τὸ τε γὰρ ἐν ἀριστερᾷ τοῦ κύλ-
που Λαυρεντίου ἁγίου μαρτύριον ἀφεγγές τε τὰ πρότερα ὄν καὶ
σκότους ἀτεχνῶς ἔμπλεον μεθαρμοσάμενος, ὥς διὰ βρυχέων εἰπεῖν,
ἐς τὸν νῦν φαινόμενον ἀνέθηκε τρόπον. καὶ αὐτοῦ ἐπιπροσθεν
τὸν τῆς Θεοτόκου νεὼν ἐν χώρῳ καλονμένῳ Βλαχέρναις τοιοῦτον
10 διδμημιούργηκεν οἷός μοι ἔναγχος διδιήγηται. ἐπέκεινά τε Πρίσκῳ C
καὶ Νικολάῳ ἁγίοις ἱερὸν ὠκοδομήσατο, καινονοργήσας αὐτὸ, οὗ
δὴ οἱ Βυζάντιοι ἐμφιλοχωροῦντες ἐνδιατρίβουσιν ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖ-
στον, πῇ μὲν σέβοντες καὶ τεθηπότες τοὺς ἁγίους ἐνδήμους γινο-
μένους, πῇ δὲ τῆς τοῦ τεμένους ἀπολαύοντες εὐφρεθείας, ἐπεὶ τῆς
15 θαλάσσης τὸ ῥόδιον βιασάμενος βασιλεὺς ὑπερθέν τε τοῦ κλυδω-
νίου ἐπὶ μακρότατον ἐνθέμενος τὰ θεμέλια τὸ ἱερὸν κατεστήσατο.

Κατὰ δὲ τοῦ κύλπου τὸ πέρας ἐν τε τῇ ἀνάντει καὶ ἰσχυρῶς
ὀρθίῳ τέμενος ἐκ παλαιοῦ Κοσμῷ τε καὶ Λαμψιαῷ ἁγίοις ἀνεῖται·
οὗ δὴ αὐτόν ποτε νεοροσκήκτια πικρότατα καὶ δόκησιν παρεχόμενον D
20 οὔτι δὴ ἀποθάνοι, πρὸς τε τῶν ἱατρῶν ἀπολελειμμένον ἄτε δὴ ἐν
νεκροῖς κείμενον, ἐς ὕψιν ἐλθόντες ἐσώσαντο οἱ ἅγιοι οὗτοι ἐκ τοῦ
παράδύξου καὶ τοῦ παραλύου καὶ ὀρθὸν ἔστησαν. οὗς δὴ εὐγνω-
μοσύνῃ ἀμειβόμενος ὅσα γε τὰ ἀνθρώπεια, ὅλως ἐναλλάξας τε
καὶ μετασκευασάμενος τὴν προτέραν οἰκοδομίαν ἄκοσμον τε καὶ

cata huc navī, puppim mare sustentat; prora telluri insidet: perinde quasi
ambo haec elementa inter se certent, utrum civitati melius serviat.

6. Is plane est sinus ille. Iustinianus vero Aug. ipsi decus ac splen-
dorem addidit, aedificiis circumstructis. Siquidem ad sinus laevam, S. Lau-
rentii martyrium, caecum antea ac valde tenebricosum, in eam, ut dicam
brevissime, quam hodie cernimus, mutando formam, refecit. Ultra illud, ae-
dem deiparae in Blachernis talem posuit, qualem paulo supra descripsi. Post
SS. Prisco ac Nicolao novum templum aedificavit; quod frequentare gaudent
Byzantii, partim cultu et admiratione Sanctorum praesentium, partim volu-
ptate illecti, quam ex aspectu capiunt concinnitatis templi. Scilicet impera-
tor, illata vi maris fluctibus, in alto procul fundamenta iecit, quibus aedem
imposuit.

Ad extremum sinum, in acclivi arduoque admodum loco, SS. Cosmae et
Damiani templum erat antiquum: ubi illi aliquando tam graviter laboranti,
ut iaceret exanimi similis, et a medicis depositus, pro mortuo haberetur,
conscripti hi caelites inopina ac mirabili plane ope attulerunt salutem, eum-
que relevaverunt. Quibus ille ut se gratum, quoad homini licet, praestaret,
mutata prorsus et in aliam redacta formam structura veteri, utpote incon-
cinna ac vili, nec talibus tantisque digna caelicolis, templum nitore, magni-

ἄδοξον οὖσαν οὐδὲ ἀξιώχρεων τηλέκοις ἀγίοις ἀνεῖσθαι, κάλλει τε
 P 18 καὶ μεγέθει τὸν νεῶν κατελάμπρυνε καὶ φωτὸς αἴγλη, ἄλλα τε
 πολλὰ οὐ πρότερον ὄντα ἀνέθηκεν. ἐπειδὴν δὲ τινες ἀρρωστίμα-
 σιν ὁμιλήσαιεν λατρῶν κρείττοσιν, οἶδε τὴν ἀνθρωπεύειν ἀπογνόν- 5
 τες ἐπικουρίαν ἐπὶ τὴν μόνην αὐτοῖς ἀπολελειμμένην ἐλπίδα χω-
 ροῦσι, καὶ γενόμενοι ἐν ταῖς βάρεσι πλέουσι διὰ τοῦ κόλπου ἐπὶ
 τοῦτον δὴ τὸν νεῶν. ἀρχόμενοι δὲ τοῦ εἰσπλου εὐθὺς ὁρῶσιν
 ὥσπερ ἐν ἀκροπόλει τὸ τέμενος τοῦτο ἀποσεμνυνόμενόν τε τῇ τοῦ
 βασιλέως εὐγνωμοσύνῃ καὶ παρεχόμενον τῆς ἐντεῦθεν ἐλπίδος αὐ- 10
 τοῖς ἀπολαύειν.

Τοῦ δὲ κόλπου ἐπὶ θάτερα μαρτύριον οἰκοδομησάμενος βα-
 σιλεὺς οὐ πρότερον ὃν ἀνέθηκεν Ἀνθίμῳ μάρτυρι παρ' αὐτὴν μύ-
 λιστα τὴν τοῦ κόλπου ἡῖονα. καὶ τὰ μὲν κρύσπεδα τοῦ ἱεροῦ
 B πραινομένη ἐπικλυζόμενα τῇ τῆς θαλάσσης ἐπιρροῇ τὸ εὐχαρι 15
 ἐπιεικῶς ἔχει. οὐ γὰρ ξὺν θορύβῳ τὸ κλυδώνιον ἐπανεστηχὸς εἶτα
 V 404 εἰς τοὺς ἐκείνη λίθους ἀράσσεται, οὐδὲ μεγάλα τὸ κῦμα ἤχησεν,
 οἷά γε τὰ θαλάσσια, καὶ σχιζόμενον ἀποκρίνεται εἰς εἶδος ἀφρω-
 H 10 δες, ἀλλὰ πρόεισι μὲν προσηγές, σιωπηλὸν δὲ ὃν ἐπιπνέει τῆς γῆς,
 ἀναστρέφει δὲ μόνον. ἐκδέχεται δὲ τὸ ἐνθὲνδε αὐλὴ ὁμαλὴ τε 20
 καὶ λίαν ὑπτία, μαρμάρους μὲν πανταχόθεν κεκοιμημένη καὶ κίο-
 σιν, ὅψει δὲ ὠραιζόμενη τῇ ἐς τὴν θάλασσαν. στοὰ μετὰ ταύ-
 την καὶ ὁ νεὺς ἐντὸς ἐν τετραγώνῳ ἐς ὕψος ἐπῆρται λίθων εὐπρε-
 C πεία καὶ χρυσῷ κατακεχυμένῳ καλλωπιζόμενος. τοσοῦτον δὲ
 προέχει μόνον τοῦ εὐρους τὸ μῆκος ἐς ὅσον δὴ χῶρον τὸν ἀβέβη- 25
 λον, ἐν ᾧ τὰ ὄργανα τὰ ἄρρητα τελεῖσθαι θέμις, κατὰ τὴν πλε-

1. τηλικούτοις ἀνεῖσθαι ἀγίοις CH.
 ibid. ὁμαλὴ τε] ὁμαλὴ τις H.

19. μόνον] μένον Tolos.

tudine, luminis copia illustre reddidit, ac multa alia, quibus carebat, benignissime contulit. Qui morbis arte medica valentioribus tenentur impliciti, ex humani auxilii desperatione ad spem sibi unam in illis reliquam se conver-
 tunt, et per sinum scaphis ad templum hoc devehuntur. Statim ut solvunt, ipsum tanquam in arce conspiciunt, grati principis munificentia gloriosum, ac spem ipsis bonam ostentans.

Trans sinum, novum imperator martyrium extruxit dicavitque Anthimo martyri in ipso sinus litore. Templi crepido, leni plausa maris allapsu, visum iucundissime oblectat. Neque enim elata unda positus ibi saxis illiditur, nec fluctus, ut in mari fit, gravi cum murmure fracti expumant; sed modeste accedunt, terramque allambunt taciti, ac placide sese referunt. Deinde planissimum patet atrium, marmoribus undique et columnis renidens: ex quo pulcher est in mare prospectus. Ultra est porticus: tum se templum attollit, intus quadratum, et marmoribus scite compositis auroque illito decorum. Longitudo tantum superat latitudinem, quantum in latere orientali porrigitur

ρὰν, ἢ πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον τέτραπται, διήκειν ξυμβαίνει. ταῦτα μὲν οὖν τῇδὲ πη ἔχει.

ζ'. Ἐπέκεινα δὲ κατ' αὐτὸ μάλιστα τοῦ κόλπου τὸ στόμα D
Εἰρήνης μάρτυρος ναὸς ἴδρυται. ὃς δὴ οὕτως μεγαλοπρεπῶς τῷ
5 βασιλεῖ ὕλος ἐξείργασται ὥς οὐκ ἂν ἔγωγε φράσαι ἱκανῶς ἔχοιμι.
ἀντιφιλοτιμούμενος γὰρ τῇ θαλάσῃ ἀμφὶ τοῦ κόλπου τῇ εὐπρε-
πίᾳ, ὥσπερ ὄρμη περιστερεῖ ἐγκυλλώπισμα τὰ ἱερὰ ταῦτα ἐντέθει-
κεν. ἀλλ' ἐπεὶ τούτου δὴ τοῦ τῆς Εἰρήνης νεῶ ἐπεμνήσθην, καὶ
τὸ ἐκέλευε ξυννευχθὲν οὐ μοι ἀπὸ τρόπου τῇδε γεγράφεται. ἐν-
10 ταῦθα ἔκειτο λείψανα ἐκ παλαιοῦ ἀνδρῶν ἀγίων οὐχ ἥσσαν ἢ τεσ-
σαράκοντα· οἱ στρατιῶται μὲν Ῥωμαῖοι ἐτύγγαρον ὄντες, ἐν λε-
γαῶνι δὲ δυοκαιδεκάτῳ ἐτάττοντο, ἢ ἐν πόλει Μελιτηνῇ τῆς Ἀρ-
μενίας τὸ παλαιὸν ἴδρυτο. ἦν τε τοίνυν οἱ λιθοδόμοι διώρυσσον
οὐπερ ἐπεμνήσθην ἀρτίως, κιβώτιον εὖρον γράμμασι σημαῖνον ὥς P 19
15 λείψανα ἔχοι τούτων δὴ τῶν ἀνδρῶν. ὅπερ ἐξήνεγκε λεληθὸς τέως
ἐξεπίτῃδες ὁ θεὸς, ἅμα μὲν πιστούμενος ὑπαντας ὥς τὰ βασιλέως
ἀσμένεστατα ἐνδέδεκται δῶρα, ἅμα δὲ καὶ τοῦ ἀνδρὸς τὴν ἀγα-
θοεργασίαν ἀμείψασθαι διατενόμενος χάριτι μεῖζονι. ἐτύγγανε
γὰρ Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς χαλεπῶς ἄγαν τοῦ σώματος ἔχων, ἐπεὶ
20 ῥέυματος δεινὸν τι χρῆμα κατὰ τὸ γόνυ ἐπιπесὸν συντριβῇ ταῖς
ὀδύναϊς τὸν ἄνδρα ἐποίη· οὐπὲρ οἱ αὐτὸς αἰτιώτατος ἦν. ἐν
γὰρ ταῖς ἡμέραις ἀπάσαις, αἵπερ τὴν Πασχαλίαν ἐορτὴν προτε-
ρεύουσαι νηστεῖαι καλοῦνται, σκληρὰν τινα βιοτὴν ἔσχε μὴ ὅτι βυ- B
σιλεῖ ἀλλόκοτον οὖσαν, ἀλλὰ καὶ ἀνθρώπῳ ἀμνηγῆναι τῶν πολιτι-

17. ἀγαθοεργασίαν] ἀγαθοεργίαν H. Conf. p. 45 c. 115d. 22. Πα-
σχάλειαν] πασχάλειον H.

locus religione sanctissimus; ubi sacris licet ineffabilibus operari: sed haec hactenus.

7. Post ad ipsas sinus fauces situm est Irenes martyris templum, quod totum adeo magnifice imperator extruxit, ut me illi describendo imparem fatear. Is enim ornandi sinus studio ambitiose cum mari certans, tanquam monili rotundo gemmas nitidas, sic ei templa haec addidit. Sed quando huius templi Irenes mentio incidit, rei, quae ibi contigit, non aliena erit narratio. Iacebant illic iam inde olim repositi cineres Sanctorum x l. Hi Romani fuere milites legionis duodecimae, quam quondam stationariam habuit urbs Armeniae Melitene. Ergo artifices, cum in eo, de quo memini proxime, loco foderent, arcam invenerunt, inscriptione significantem, se eorum cineres com-
plecti. Hanc prius abditam eo deus consilio protulit in lucem, ut omnibus declararet acceptissima sibi esse Augusti dona, eiusque beneficentiam maiori gratia remuneraretur. Aegrotabat enim Iustinianus Augustus et illapsa in genu magna humoris copia graviter cruciabatur. Quem ille morbum sibi ipse accersiverat; toto eo tempore, quod Paschali festo superius appellatur ieiunium, victum colere solitus asperum, nec solum a principe, sed ab homine

κῶν ὑπομένει. δυοῖν γὰρ ἡμέραιν διεγεγόνει ἐς αἰὶ ἀπόσιτος ὢν, καὶ ταῦτα μὲν ὕρθρου βαθέος διηγεκὲς ἐκ τῶν στρωμάτων ἐξανιστάμενος καὶ προεργηγορῶς τῆς πολιτείας, αἰὶ τε αὐτῆς ἔργῳ καὶ λόγῳ διαχειρίζων τὰ πράγματα, ὕρθριός τε καὶ μεσημβρινός, καὶ οὐδέν τι ἥσσον ἐπινυκτίδιος. πόρρω γὰρ τῶν νυκτῶν ἐς κοίτης ἰὼν ἐξανίστατο αὐτίκα δὴ μᾶλα, ὥσπερ χαλεπῶς τοῖς στρώμασιν ἔχων. καὶ ἡνίκα δὲ πού τροφήν αἵροίτο, οἶνον μὲν καὶ ἄρτον καὶ τῶν ἄλλων ἐδωδίμων ἐκτὸς ἔμενε, βοτάνας δὲ ἥσθιε μόνον, καὶ

C ταύτας ἀγρίας ἐπὶ χρόνου μῆκος τεταριχευμένας ἅλσι τε καὶ ὄξει, ὃ τε πότος αὐτῷ ὕδωρ γίνετο μόνον. οὐ μέντοι οὐδὲ τούτοις κα- 10
ταχορῆς γέγονε πώποτε, ἀλλὰ καὶ ἡνίκα δαῖτα αἵροίτο, ἀπογενεσά-
μενος τούτων δὴ τῶν αὐτῷ ἐδωδίμων, εἴτα μεθίει, οὐπω ἔδηδο-
κὼς τὰ αὐτάρκη. ἐντεῦθεν τοίνυν τὸ πάθος ἀκμῶσαν τὴν ἀπὸ
τῶν ἱατρῶν ἐπικουρίαν ἐνεκικήκει, καὶ χρόνος τῷ βασιλεῖ πολὺς ἐν
ταύταις δὴ ταῖς δόδυναις ἐτρίβη. μεταξύ δὲ τὰ περὶ τῶν δεδη- 15
λωμένων λειψάνων ἀκούσας, τῆς ἀνθρωπείας ἀφέντος τέχνης,

D ἐπὶ ταῦτα τὸ πρᾶγμα ἤγε, τὴν ὑγίαν ἐπισπώμενος τῇ ἐς αὐτὰ πί-
στει, καὶ δόξης τῆς ἀληθοῦς ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις ὑπώνυτο. οἱ
μὲν γὰρ ἱερεῖς τὸν δίσκον ἐπὶ τὸ τοῦ βασιλέως ἐτίθεντο γόνυ, ἀφα-
νίζεται τὸ πάθος εὐθὺς, σώμασι δεδουλωμένοις τῷ θεῷ βιωσθῆν. 20
ὑπερ ἀμφίλεκτον ὁ θεὸς οὐ συγχωρῶν εἶναι, σημεῖον τῶν πρᾶττο-
μένων ἐνδεδείχεται μέγα. ἔλαιον γὰρ ἐξαπινυκτίως ἐπιρρεῦσαν μὲν
ἐκ τούτων δὴ τῶν ἁγίων λειψάνων, ὑπερβλύσαν δὲ τὸ κιβώτιον,
V 405 τῷ τε πόδε καὶ τὴν ἑσθῆτα τοῦ βασιλέως κατέκλυσεν ὅλην ἁλουργ-

1. διεγεγόνει] διαγέγονε Tolos.
μενος CH.

2. ἐξανιστάμενος] ἐπανιστά-

etiam rerum civilium utcunque particeps abhorrentem. Biduum enim traducebat impastus, quamvis e lecto pro more suo corpus moliretur primo diluculo, invigilans Reip. in cuius negotiis et re et voce tractandis nocturnum aequae ut matutinum ac meridianum tempus ponere consueverat. Cum enim multa iam nocte cubitum ivisset, confestim surgebat, quasi strato offenderetur. Ad mensam, vino, pane caeterisque abstinebat edulibus, nec nisi oleribus, iisque agrestibus, sale et aceto diu maceratis vescebatur: eiusdem potus mera aqua. Ac ne his quidem sese unquam explebat: sed cum cibum caperet, sua illa ferula leviter delibata prius remittebat quam necessitati satisfacere. Cruescens hinc morbus opem vicit medicinae, ac diuturnos dolores passus est imperator. Hoc interim spatio sacras reliquias inventas audit: tum arte humana valere iussa, se illis commendavit, sanitatem evocans pia credulitate. Quae vera persuasio ipsi in re maxime necessaria plurimum profuit. Nam simul ac sacerdotes imperatoris genu discum admoverunt, morbus evanuit, corporibus divino obsequio mancipatis coactus cedere. Qua de re nullum ambigendi locum reliquens deus, illustre editi miraculi signum dedit. Repente enim oleum ex sacris reliquiis effusum arculae exundans, imperatoris pedes

γὺν οὖσαν. διὸ δὴ ὁ χιτῶν οὕτω καταβεβρεγμένος διασώζεται ἐν τοῖς βασιλείοις, μαρτύριον μὲν τῶν τηλικάδε γεγενημένων, σωτήριον δὲ τοῖς ἐς τὸ ἔπειτα πάθει περιπεσουμένοις τοῖς ἀνηκέστως. η̅. Οὕτω μὲν οὖν ὑπογέγραπται Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ τὸ P 20
 5 Κέρας ὁ κόλπος. καὶ πορθμοῖν δὲ τοῖν ἄλλοις δυοῖν, ὧν περ ἐπιμνήσθην ἀρτίως, οἰκοδομίαις τὰς ἑιόνας ἐς μέγα τι κάλλος ἐξείργασται τρόπῳ τοιῷδε. ἱερὰ δὲ τῷ ἀρχαγγέλῳ Μιχαὴλ ἀνειμένα καταντικρὺ ἀλλήλοιν ἐστῶτα τοῦ πορθμοῦ ἐκατέρωθεν συνέβαινεν εἶναι, θάτερον μὲν ἐν χώρῳ καλουμένῳ Ἀνάπλῳ ἐν ἀρι-
 10 στερεῇ ἐσπλύνοντι τὸν Εὐξείνιον πόντον, τὸ δὲ δὴ ἕτερον ἐν τῇ ἀντιπέρας ἀκτῇ. Προόχθους μὲν ἐκάλουν οἱ παλαιοὶ ἄνθρωποι τὴν H 11
 ἀκτὴν, ὅτι δὴ προβέβληται, οἶται, κατὰ πολὺ τῆς ταύτης ἑιόνος, τῶν δὲ Βρόχοι ἐπικαλεῖται, διαφθειρούσης τὰ ὀνόματα τῆς τῶν ἐπιχωρίων ἀγνοίας τῷ μήκει τοῦ χρόνου. ταῦτα δὲ τὰ δύο τεμένη B
 15 οἱ μὲν αὐτῶν ἱερεῖς κατεργαγμένα ὑπὸ τοῦ χρόνου θιγόμενοι καὶ περίφοβοι γεγενημένοι ὥς μὴ αὐτίκα μάλα σφίσιν ἐμπέσοιεν, βασιλεύς ἐδέοντο ἀνοικοδομήσασθαι ἄμφω ἐφ' οὐπερ σχήματος τὸ παλαιὸν ἦν. οὐ γὰρ οἷόν τε ἦν ἐπὶ τούτῳ βασιλεύοντος ἐκ-
 20 κλησίαν τινὰ ἢ γίνεσθαι πρῶτον, ἢ καταπεποιηκῆσαν ἐπαγορθοῦ-
 σθαι, ὅτι μὴ ἐκ χρημάτων βασιλικῶν, οὐκ ἐν Βυζαντίῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ πανταχόθεν τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς. βασιλεὺς δὲ αὐτίκα τῆς προημέως τυχὼν τῆσδε καθέτελε μὲν ἐκάτερον ἐς τὸ ἔδαφος, ὥς μὴ τι αὐτοῖς τῆς προτέρας ἀκοσμίας ἀπολειψθῆναι. ἀνοικοδομίσματο δὲ τὸν μὲν ἐπὶ τοῦ Ἀνάπλου τρόπῳ τοιῷδε. πετρῶν ἐμ- C

15. κατεργαγμένα] κατεργακωμένα H. κατεργακωμένα C.

ac vestem purpuream benignissime rigavit. Quare vestis sic delibuta asservatur in regia. testimonio rei tunc gestae, et saluti futura posteris, qui in morbos insanabiles delabentur.

8. Ita Iustinianus Augustus sinum Ceras ornavit: quod ad freta attinet alia duo, quae paulo supra memoravi, eorum quoque littora in hunc modum distinxit praeclarissimis aedificiis. Templum duo Michaeli archangelo sacra, sibi quoque adversa, hinc inde freto imminebant: quorum alterum erat in Anaplo, ad laevam navigantium in Pontum Euxinum; alterum in opposito litore, quod, meo quidem iudicio, Proochthos ideo dixerunt veteres, quia longe ultra reliquam oram prominet: nunc Brochos appellant, vocabula per temporis longinquitatem corrupte indigenarum inscitia. Cum templum illa aevi dirupta cernerent utriusque sacerdotes, ac ne ruina propediem opprimerentur vehementer timerent, imperatori supplicarunt ut ambo in formam pristinam restitueret. Neque enim illius principatu, vel nova condita, vel ruinosa ecclesia reparari ulla poterat, nisi Caesaris sumptibus; non modo Byzantii, sed in universo etiam orbe Romano. Eam nactus occasionem imperator, statim utramque aedem aequavit solo, ne quid vitii pristini superesset: et eam quidem, quae est in Anaplo, sic reaedificavit. Interiori littoris illius partem

βολῇ τὴν ἐκείνη ἀκτὴν εἶσω περιελίξας ἐς σκέπας λιμένος, τὴν τῆς θαλάσσης ἡϊόνα ἐς μεταμόρφωσιν ἀγορῆς ἤνεγκεν. ἡσύχιος γὰρ ὑπεράγαν ἐνταῦθα ἡ θάλασσα οὕσα τῇ γῇ ἐπικοινωνοῦται συναλλαγός. ταῖς τε ἀκάτοις οἱ τῶν ἐμπορῶν θαλάττιοι παρὰ τὴν ἐμβολὴν τῶν πετρῶν ὀρμισάμενοι συμβάλλονται τοῖς ἐγγείοις ἀπὸ 5 τῶν καταστρωμάτων τὰ ἐμπολήματα. αὐτὴ μετὰ τὴν παραλίαν ἀγορὰν τοῦ νεῶ πρόκειται. καὶ μαρμάρους μὲν ὠραίοις τε καὶ χιόσιν ἡ αὐτὴ τὸ χρῶμα ὁμοιοῖ. οἱ δὲ τοὺς περιπάτους τῇδε ποι-
D ούμενοι εὐπρεπέα μὲν ἦδονται λίθων, γεγῆθαι δὲ τῆς θαλάσσης ὕψει, ἐναβρύνονται δὲ κοινὰς ταῖς αὔραις ἐκ τε τοῦ ἥθους ἐπε-10 γειρομέναις καὶ λόφων ἐπανεστηκότων τῇ γῇ. στοὰ τὸν νεῶν περιβάλλει ἰγκύκλιος εἰς τὰ πρὸς ἑω διαλιποῦσα μόνον. ἐπὶ μέσης τὸ ἱερὸν χρώμασι μυρίοις πεποίκιλται λίθων. ὄροφος ἐν θόλῳ ὑπερῆώρηται μετέσσιος. τί ἂν τις διαριθμησάμενος ἐπαξίως τοῦ ἔργου φράσοι τὰς ἡωρημένας στοὰς, τὰς ὑπεσταλμένας 15
P 21 οἰκοδομίας, τὸ τῶν μαρμάρων ἐπίχαρι, οἷς δὴ οἱ τε τοῖχοι καὶ τὰ ἐδάφη παντάπασι περιβέβληνται; πρὸς ἐπὶ τούτοις δὲ καὶ χρυσοῦ πληθὺς ἑξαισιον πανταχόσε τοῦ ἱεροῦ καθάπερ αὐτῷ πεφυκὸς περιέχεται. τοσαῦτα εἰπόντι καὶ τὸ Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ τέ-
 μενός μοι δεδήλωται, ὅπερ αὐτῷ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἑναγχος 20 ἐν τῷ Ἐβδόμῳ καλουμένῳ ἀνέθηκεν. ἐμφερέστατα γὰρ ἀλλήλοις ἄμφω τὰ τεμένη τυγχάνει ὄντα, πλην γε δὴ ὅτι οὐκ ἐπιθαλάσσιον τὸ τοῦ βαπτιστοῦ ἔμβαλνει εἶναι.

Ὁ μὲν οὖν ἐν τῷ Ἀνάπλῳ καλουμένῳ τοῦ ἀρχαγγέλου ναὸς
B τῇδε πεύνηται. κατὰ δὲ τὴν ἀντιπέραν ἀκτὴν ὀλίγη τῆς θα-25

8. χιόσιν hic legendum eenseo, non κίοςιν, ut habent H et Tolos. MALT.

lapidea complexus crepidine, qua portus muniretur, forum fecit ex ora maris; quod hic placidissimum commercia cum terra miscet: ita ut institores maritimi, appulsis ad crepidinem navibus onerariis, cum iis, qui in terra sunt, merces e foris commutent. Post forum illud littoreum, templo obiacet atrium: cuius marmora hic fructus varios, illic nives colore referunt. Qui ibi inambulant, hinc eorum nitore, inde maris aspectu mirifice hilarantur: simul etiam recreantur auris, quae ex mari praeterlabente collibusque communiter spirant. Aedem ambit porticus in orbem ducta, desinensque ad eius latus orientale. Est in medio templum, mille coloribus marmorum varium ac tholo sublimi tectum. Quis pro operis dignitate recenseat porticus pensiles, interiores recessus, gratissimum nitorem marmorum, quae et parietes et solum omnino vestiunt? Adde immensam auri vim ubivis alliti, ita ut congenitum videatur. Haec enarrans, eadem opera templum descripsi, quod nuper Ioanni Baptistae Iustinianus Aug. in Hebdomo posuit. Nam aedes ambae, caetera inter se simillimae, hoc uno differunt, quod sacra Ioanni Baptistae non est maritima.

Sic in Anaplo templum archangeli constructum est: in adverso autem

λάσσης διέχει τις χιῶρος, ὁμαλὸς μὲν φύσιν, συνθέσει δὲ λίθων
 ἔψου ἀνέχων. ἐνταῦθα τὸ τοῦ ἀρχαγγέλου δεδημιουργηται τέμε-
 νος, ἐνθρεπίει μὲν ἑξαίσιον, μεγέθει δὲ πρῶτον, πολυτελείᾳ δὲ
 ἀνακτεῖσθαι μὲν τῷ Μιχαήλ πρότερον, ἀναθεῖναι δὲ Ἰουστινιανῷ
 5 βασιλεῖ. τούτου δὲ δὴ οὐ πολλῷ ἄποθεν τοῦ κενὸ τέμενος ἄγιον
 τῇ Θεοτόκῃ ἀνεκένωσατο τρόπῳ τῷ αὐτῷ καταπεπονηκὸς πολλῶν,
 πρῶτερον, οὗ δὴ τὸ σικνὸν μακρὸν ἂν εἴη καὶ διερεννήσασθαι καὶ V 406
 λόγῳ σημῆναι· ἐκδέχεται δὲ ἡ πύλαι τῆς ἱστορίας προσδοκωμένη
 μοῖρα.

10 9*. Ἐπὶ ταύτης δὴ τῆς ἁκτῆς ἀξιοθέατα ἐκ παλαιοῦ βασι- C
 λεια ἐτύγγανεν ὄντα. ταῦτα βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἀνατίθεικε
 τῷ Θεῷ ἅπαντα, τὸν ἐνθένδε τῆς εὐσεβείας καρπὸν τῆς παρηντίκῃ
 παραψυχῆς ἀλλαζόμενος τρόπῳ τοῦδε. ὁμιλος ἦν ἐπὶ Βυζαντίου
 γυναικῶν ἐν μαστροπείῳ λελαγνευμένων οὐχ ἐκούσιον, ἀλλὰ βιαίαν
 15 τινὴ μισητίαν. τῆς γὰρ πενίας τῷ ὑπερβάλλοντι ὑπὸ πορνοβοσκῷ
 τριχομέναις αἰεὶ καὶ καθ' ἐκάστην ἀκολουσταίνειν ἐπ' ἀνάγκης ἦν,
 ἀνδράσι τε ἀγνώσι καὶ παραπετωκόσιν ἑξαπιναιῶς ἐσποδοῦντο
 συνδυναζόμεναι. πορνοβοσκῶν γὰρ ἐνταῦθα ἦν ἐκ παλαιοῦ ἐται- D
 ρία πολλή, ἐπ' ἐργαστηρίου τὸ τῆς ἀκολασίας διαχειριζόντων ἐμ-
 20 πόλημα, ἐν τε τῷ δημοσίῳ τῆς ἀγορᾶς ὡραν ἀποδιδόμενων τὴν
 ἄλλοτριαν καὶ δουλαγωγούντων τὸ σῶφρον. βασιλεὺς δὲ Ἰου-
 στινιανὸς καὶ βασιλὶς Θεοδώρα (τὴν γὰρ εὐσέβειαν ἀλλήλοις ἐπι-
 κοινούμενοι ἅπαντα ἔπρασσον) ἐπενόουν τάδε. τὴν μὲν πολιτείαν
 τοῦ τῶν μαστροπείων ἄγους ἐκύθηραν, ἐξελεύσαντες τὸ τῶν πορ-

19. ἐμπόλημα] Vulgo ἐμπώλημα. ἐμπολημάτων infra p. 58 d. 95 d.
 Hoc vocabulo utitur Sophocles Trachin. v. 538.

littore, parum distat a mari locus situ planus, lapideoque aggere editus. Ibi
 condita est archangeli aedes altera, decore summo, praecipua magnitudine,
 eaque magnificentia, ut digna sit, quae et Michaeli sacra et a Iustiniano
 Aug. posita dicatur. Non procul hinc deiparae templum, iamdiu caducum,
 similiter instauravit: cuius excellentiam si dispicerem verbis exponerem,
 longius abiret oratio. Iam vero expectata pridem pars historiae sequitur.

9. Erat in eo littore vetus regia, spectatu digna. Hanc totam Iusti-
 nianus Aug. deo consecravit, praesenti oblectamento praeferens pietatis fru-
 ctum, qui sic inde est consecutus. Byzantii grex erat muliercularum, quae
 in lupanari servire Veneri adigebantur. Cum enim leno tam arcte eas aleret,
 ut extrema penuria nunquam exirent; necesse habebant quotidianae libidini
 se permittere. Corpus subitario coitu cum ignotis obviisque miscebant. In
 urbe enim numero abundabat conflata quondam sodalitas lenorum, qui non
 solum in fornice quaestus venereos tractabant, sed in foro etiam publico alie-
 nam formam nundinabantur, ac pudicitiam turpi obsequio constringebant.
 Verum Iustinianus imperator ac Theodora Aug. cum ex communi inter se
 studio pietatis omnia facerent, rationem hanc inierunt. Pulsis lenonibus,

- P 22 νοβοσκιῶν ὄνομα, τῶν δὲ γυναικῶν τὰς πενία ταλαιπωρουμένας
- H 12 πολλῇ ἀκολασίας τῆς δουλοπρεποῦς ἤλευθέρωσαν, βίοτον μὲν σφί-
σιν αὐτόνομον, ἐπ' ἔλευθερίᾳ δὲ τὴν σωφροσύνην πεπορισμένοι.
ταῦτα μὲν οὖν διωκῆσαντο τῇδε. παρὰ ταύτην δὲ τοῦ πορθοῦ
τὴν ἀκτὴν, ἣ ἐστὶν ἐν δεξιῇ εἰσπλέοντι τὸν Εὐξείνιον καλούμενον⁵
πόντον, βασίλεια πρότερον ὄντα μοναστήριον μεγαλοπρεπὲς κα-
τεστήσαντο καταγώγιον ταῖς μεταμελουμέναις γυναιξὶν ἐπὶ τῷ προ-
τέρῳ βίῳ ἐσόμενον· ἐφ' ᾧ δὴ ἐνταῦθα περὶ τε τὸν θεὸν καὶ τὴν
ἐνσέβειαν ἀσχυλία γενησομένη περικαθῆραι τὰς ἁμαρτιάδας δυνα-
ταὶ εἶεν τῆς ἐν μαστροπείῳ διαίτης. διὸ καὶ Μετάνοιαν τοῦτο 10
- B δὴ τῶν γυναικῶν τὸ δικαιητήριον ὁμωνύμως τῷ ἔργῳ ἐπονομά-
ζουσι. καὶ πολλαῖς μὲν χρημάτων προσόδοις οἱ βασιλεῖς οὗτοι
τοῦτο τὸ μοναστήριον δεδώρηται, πολλὰ δὲ οἰκία κάλλει τε καὶ
πολυτελείᾳ διαφερόντως ἐξαίσια, ταῖς γυναιξὶ παραψυχὴν ἐσομέ-
νην, ὠκοδομήσαντο, ὥς μηδενὶ ἀναγκασθεῖσαι πρὸς τὰ τῆς σω- 15
φροσύνης ἐπιτηδεύματα τρόπῳ ὀλιγοῦν ἀποκνήσουσι. ταῦτα μὲν
οὖν τῇδε πη ἔχει.

Ἐς δὲ τὸν Εὐξείνιον πόντον ἐνθὲνδε ἴοντι ἄκρα τις ἀπόρρωξ
παρὰ τὴν τοῦ πορθοῦ προβέβληται ἡύονα, ἐφ' ἧς μαρτύριον Παν-
τελεήμονος εἰστίκει ἁγίου, ἀρχὴν τε ἀπημελημένως πεποιημένον²⁰
καὶ χρόνῳ μακρῷ πεπονηκὸς ἄγαν ὅπερ ἐνθὲνδε περιελὼν Ἰουστι-
νιανὸς βασιλεὺς, τοῦτόν τε μεγαλοπρεπῶς τὰ μάλιστα οἰκοδομη-
σάμενος τὸν ἐκείνῃ τανῦν ὄντα νεῶν, τῷ τε μάρτυρι διεσώσατο
C τὴν τιμὴν καὶ τῷ πορθμῷ κάλλος ἐντέθεικεν, ἐκατέρωθεν τὰ ἱερὰ
ταῦτα πηξάμενος. τούτου δὲ τοῦ τεμένους ἐπίπροσθεν ἐν χώρῳ²⁵
τῷ καλουμένῳ Ἀργυρωνίῳ πτωχῶν ἦν ἐκ παλαιοῦ καταγώγιον, οἷς-

abominandas lustrorum sordes eiecerunt Rep. foeminasque egentiores servili
luxuria liberarunt, efficientes ut vitam nemini mancipatam, et iunctam cum
libertate continentiam colerent. His ita constitutis, in eo freti littore, quod
in Pontum Euxinum navigantibus dextrum est, veterem regiam in monaste-
rium splendidum mutarunt: ut eo receptae foeminae, quas anteactae vitae
poeniteret, intentis animis divino cultui, contractas meretricio instituto noxas
piarent. Cui rei consentaneo nomine, Poenitentia dicitur hoc mulierum do-
micilium. Eidem monasterio amplius reditus uterque attribuit, multaque cu-
bicula aedificavit, decore ac splendore maximo solatium allatura foeminis: ne
qua necessitas studium continentiae quomocumque infringat. Haec ibi se
ita habent.

Inde Pontum Euxinum petenti occurrit abruptum quoddam ac procur-
rens e freti littore promontorium, in quo S. Panteleemonis martyrium situm
erat, ac negligenter olim aedificatum vetustati iam succumbebat. Eo diruto,
atque aede, quae ibi hodie visitur, magnificentissime extructa, honorem Iu-
stinianus Aug. asseruit martyri, et freti decus addidit, utrinque sacra, quae
dixi, aedificia apponendo. Ultra hoc templum, in loco, quem Argyronium

περ ἡ νόσος τὰ ἀνήκεστα ἐλωβήσατο. ὅπερ τῷ χρόνῳ κατερρω-
γὸς ἦδη τὰ ἔσχατα προθυμία τῇ πάσῃ ἀνενώσαστο, γενησόμενον
τοῖς οὕτω ταλαιπωρουμένοις ἀνάπαυλαν. ἀκτὴ δέ τις ἐστὶ Μω-
κάδιον ὄνομα τοῦ χώρου ἐγγὺς, ὃ καὶ νῦν Ἰερὸν ὀνομάζεται. ἐν-
5 ταῦθα ναὸν τῷ ἀρχαγγέλῳ ἐδείματο ἱεροπρεπῆ τε διαφερόντως,
καὶ τῶν τοῦ ἀρχαγγέλου ἱερῶν, ὧν περ ἐπιμνήσθην ἀρτίως, οὐδε-
νὸς ἄξιώματι ἀποδέοντα. καὶ Τρύφωνι δὲ ἀνέθηκεν ἱερὸν μάρ-
τυρι πόνῳ τε καὶ χρόνῳ πολλῷ ἐς κάλλος ἀποτετοργευμένον ἀμύ-
θητον ὅλως ἐν τῇ τῆς πόλεως ἀγνιᾷ, ἣ τοῦ πελάργου ἐπώνυμός
10 ἐστίν. ἔτι δὲ Μηρᾷ καὶ Μηναίῳ μάρτυσιν ἔδος ἐν τῷ Ἐβδόμῳ
ἀνέθηκεν. ἐν ἀριστερᾷ δὲ εἰσόντι ἐς τὰς χρυσῆς καλουμένας πύ-
λας τῆς ἀγίας Ἰας μαρτύριον εὐρὺν καταπεπτωκὸς, πολυτελεῖ τῇ
πάσῃ ἀνενώσαστο. τὰ μὲν οὖν ἀμφὶ τοῖς ἐν Βυζαντίῳ ἱεροῖς εἰρ-
γυσμένα Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ τοιαῦτά ἐστι. τὰ δὲ ἀνὰ πᾶσαν
15 διαπεπονημένα τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἕκαστα διακριθμεῖσθαι χαλεπὸν
τέ ἐσσι καὶ λόγῳ παντελῶς ἄπορον. ἀλλ' ἡνίκα ἡμῖν δεήσει πό-
λεως ἢ χωρίου του πρὸς ὄνομα ἐπιμνησθῆναι, καὶ τὰ ἐνταῦθα ἱερὰ
ἐν ἐπιτηδείῳ γεγράφεται.

ἰ. Τὰ μὲν οὖν ἀμφὶ τοῖς ἱεροῖς ἐν τε Κωνσταντινουπόλει P 23
20 καὶ τοῖς τῇδε προαστείοις οὕτως Ἰουστινιανῷ δεδημιούργηται βα-
σιλεῖ. τῶν δὲ ἄλλων αὐτῷ οἰκοδομημάτων πεποιημένων ἕκαστον
μὲν ἐπελθεῖν οὐ ῥᾷδιον λόγῳ, ὥς ἐν κεφαλαίῳ δὲ ἡράσσει, τὰ τε
πλεῖστα καὶ ἀξιολογώτατα τῆς τε ἄλλης πόλεως καὶ τῶν βυσιλείων
καταφλεχθέντα τε καὶ καθρηγμένα ἐπ' ἔδαφος ἀνοικοδόμησόμενος
25 ἄπαντα ἐπὶ τὸ εὐπρεπέστερον μετεστήσατο· ἅπερ μοι ἐν τῷ πα-

12. καταπεπτωκὸς] καταπεπονηκὸς CH.

vocant, vetusta domus erat pauperum, qui morbis tenentur insanabilibus. Hanc funditus iam aevo corruptam omni studio refecit, futuram sedem sic laborantium. Littus est (Mochadium appellant) vicinum loco, qui Hieri no-
men etiamnum retinet. Hic templum archangelo condidit augustissimum, neque ullo eorum, quae eidem dicata paulo ante commemoravi, dignitate inferius. Aedem, multo et labore et tempore omnino supra quam dici potest ornata Tryphoni martyri posuit in urbis compito a Ciconia nomen sortito: itemque alteram in Hebdomo Menae et Menaeo martyribus. Ad laevam introitus portae aureae, cum martyrion sanctae Iac collapsum vidisset, illi reparando omnem adhibuit munificentiam. Hactenus de sacris Byzantii aedificiis, in quibus Iustinianus Aug. elaboravit. Quae vero idem in universo Rom. imperio construxit, sigillatim enumerare grave est, nec par his oratio suppetit. Sed cum urbis cuiuspiam aut provinciae nominatim erit facienda mentio, de illius templis opportune scribemus.

10. Ita quidem Iustinianus Aug. Constantinopolim eiusque suburbia templis ornavit. Alia vero ipsius aedificia singulatim recensere haud promptum est. Ut autem summatim dicam, magnam ac praecipuam urbis et pa-

ρόντι λεπτολογεῖσθαι οὐτι ἐναγκαῖον ἔδοξεν εἶναι. ἅπαντα γάρ
 μοι ἐς τὸ ἀκριβὲς ἐν τοῖς ὑπὲρ τῶν πολέμων δεδήλωται λόγοις.
 τοσούτον δὲ μόνον ἐν γὰρ τῷ παρόντι γεγραφέσθαι, ὥς τῶν βασι-
 B λείων τὰ τε προπύλαια καὶ ἡ καλουμένη Χαλκῇ μέχρι ἐς τὸν Ἄρεος
 καλούμενον οἶκον, ἐκ τε τῶν βασιλείων τὸ τε βαλανεῖον ὃ Ζεῦξιπ-
 πος αἰ τε μεγάλοι στοαὶ καὶ τὰ ἐκατέρωθεν ἐξῆς ἅπαντα μέχρι
 ἐς τὴν ἀγορὰν, ἡ Κωνσταντίνου ἐπώνυμός ἐστι, τούτου δὲ ἔργα
 τοῦ βασιλέως τυγχάνει ὄντα. πρὸς ἐπὶ τούτοις δὲ τὴν Ὁρμίσδα 5
 ἐπώνυμον οἰκίαν, ἄγχιστα οὖσαν τῶν βασιλείων, παραλλάξας τε
 καὶ ὅλως ἐς τὸ ἐπιφανέστερον μεθαρμοσάμενος, ὥς τοῖς βασιλείοις
 ἐπιεικῶς πρέπει, τῷ παλατίῳ ἐντέθεικεν, εὐρύτερόν τε αὐτὸ καὶ
 πολλῷ ἔτι μᾶλλον ἀξιώτερον ταύτῃ ἐξείργασται.

Ἔστι δὲ τις ἀγορὰ πρὸ τῶν βασιλείων περίστυλος. Αὐγού- 10
 C σταῖον καλοῦσι τὴν ἀγορὰν οἱ Βυζάντιοι. ταύτης ἐν λόγοις ἐπι-
 μνήσθην τοῖς ἔμπροσθεν, ἥρκα τῆς Σοφίας περιηγησάμενος τὸν
 νεὼν τὴν ἐπὶ τῷ ἔργῳ χαλκῇν εἰκόνα τῷ βασιλεῖ ἐπὶ κίονος ὑψη-
 λοτάτου καὶ λίθοις συνθέντου ἀνατεθεῖσαν δεδήλωκα. ταύτῃ ἐς
 τὰ πρὸς ἑὸ τῆς ἀγορᾶς τὸ βουλευτήριον ἴδρυται, λόγου μὲν τῇ 15
 πολυτελείᾳ καὶ τῇ κατασκευῇ τῇ πάσῃ χρεῖττον, Ἰουστινιανοῦ δὲ
 βασιλέως ἔργον. ἐνθα δὲ ξυνοῦσα ἔτους ἀρχομένην ἡ Ῥωμαίων
 βουλὴ σύγκλητος ἐνιαύσιον ἑορτὴν ἄγει, τὰ τῆς πολιτείας ὀργιά-
 ζουσα ἐς αἰ νύμμη. ἔξ δὲ αὐτοῦ κίονες ἐπέμπροσθεν ἐστῦσιν,
 οἱ μὲν δύο τὸν τοῦ βουλευτηρίου τοῖχον ἐν μέσῳ ἔχοντες, ὃς πρὸς 20
 D δύνοντα ἥλιον τέτραπται, οἱ δὲ τέσσαρες ὀλίγῳ ἐκτός, τὸ μὲν εἰ-

15. [ἐμπροσθεν] P. 9 d.

lati partem, quae incendio deleta et solo aequata fuerat, restituit elegantius. Supervacaneum duco ea iam particulatim referre, postquam omnia accurate sum persecutus in bellorum historia. In praesenti id solum scribam; vestibulum regiae, et quam appellant Chalcen ad oecum usque Martis, atque ex palatio thermas Zeuxippi, magnasque porticus, et quae hinc inde continenter ad forum Constantini pertinent, imperatoris huius opera esse. Praeterea Hormisdas domum, palatio proximam, mutavit penitus, ac splendore auctam dignissimo regia, adiunxit palatio: quae accessio multo id laxius praestantiusque effecit.

Pro palatio forum est columnatum dictumque Byzantii Augustaeum: de quo supra mentionem feci, cum, post templi Sophiae descriptionem de aenea egi statua, imperatori supra lapideam columnam altissimam posita in monumentum illius operis. Ad fori latus orientale est curia, opus Iustiniani Aug. adeo splendidum, itaque rebus omnibus apparatus, ut facultatem dicendi superet. Eo senatus Romanus ineunte anno conveniens, festum solenne celebrat more institutoque reip. Stant pro curia columnae sex: quarum duae parietem eius, soli occidenti obversum in medio habent: quatuor aliquantulum ab eo distant, candidae omnes, et columnarum, quas habet uni-

δος λευκοὶ ἑπαιντες, μέγεθος δὲ πρῶτοι τῶν ἐν γῇ κίωνων, οἷμαι, τῇ πάσῃ. στοῦν δὲ ποιοῦσιν οἱ κίονες ὄροφον ἐν θόλῳ ἐλίσσουσαν, τὰ δὲ ἄνω τῆς στοῦς ἑπαιντα μαρμύρων μὲν κάλλει διακεκό- H 13
σμηται τοῖς κίοσι τὸ εἶδος ἴσων, ἀγαλμάτων δὲ πλήθει ὑπεράνω
5 ἐσώτων θανμασιως ὡς ὑπογέγραπται.

Ταύτης δὲ τῆς ἀγορᾶς οὐ πολλῶν ἄποθεν τὰ βασιλέως οἰκία ἐστὶ, καὶ νέα μὲν τὰ βασιλεία σχεδόν τι πάντα, Ἰουστι-
νιανῶ δὲ, ἥπερ μοι εἴρηται, δεδημιούργηται βασιλεῖ, φράσαι δὲ
αὐτὰ λόγῳ ἀμήχανά ἐστιν, ἀλλ' ἀποχρήσει μὲν τοὺς γενησομέ-
10 νους εἰδέναι ὅτι δὴ ἑπαιντα τούτου δὴ ἔργον τοῦ βασιλέως τυγ- P 24
χάνει ὄντα. ὥσπερ δὲ φασι, τὸν λέοντα ἐξ ὄνυχος ἴσμεν, καὶ
τούτων δὴ οὕτω τῶν βασιλείων δύναμιν ἐκ τοῦ προτεμενίσμα-
τος οἱ τάδε ἀναλεγόμενοι εἰσονται. τοιοῦτον δὲ τὸ προτεμέ-
νισμά ἐστιν ὃ καλοῦσι Χαλκῆν. ὄρθιοι οἱ τοῖχοι οὐρανομή-
15 κεις ἐν τετραγώνῳ ἐστῶσι τέσσαρες, τὰ μὲν ἄλλα ἰσοσιῶσι
ἀλλήλοις ὄντες, μήκει δὲ ἄμφω, ὃ τε πρὸς μεσημβρίαν τετραμμέ-
τος καὶ βορρᾶν ἄνεμον, τῶν ἐτέρων οὐ παραπολὺ ἀποδέοντες.
προβέβληται δὲ τις ἀμφὶ τὴν γωνίαν κούτων ἐκάστων λίθων εὖ
μάλα ἐργασμένων ἀνάστασις, τῷ τοίχῳ μέχρι ἐς τὴν ὑπερβολὴν
20 ἐξ ἰδάρους συνναβαίνουσα, τετράπλευρος μὲν, ἐνημμένη δὲ κατὰ V 408
τὴν μίαν τῷ τοίχῳ πλευρὰν, οὐ διακόπτουσα τοῦ χωρίου τὸ κάλ- B
λος, ἀλλὰ τι καὶ κόσμον αὐτῷ ἐντιθεῖσα τῇ τοῦ ἡμεροῦς ἁρμο-
νίᾳ. ὑπερῳήρηται δὲ αὐτῶν ὑψίδες ὀκτώ, τέσσαρες μὲν ἀνέχου-
σαι τὸν ἐν μέσῳ τοῦ παντὸς ὄροφον ἐν σφαιροειδεῖ μεταρσίῳ ἐπι-
25 κερτούμενον, αἱ δὲ δὴ ἄλλαι δύο μὲν πρὸς νότον, δύο δὲ πρὸς
βορρᾶν ἄνεμον τῷ γειτνιώντι ἐναπεριδόμεναι τοίχῳ, τὸ μεταξὺ

versus terrarum orbis, meo quidem iudicio maximae. Testudineatam efficiunt porticum: cuius pars superior marmore columnis concolori tota nitet, ac magno superstantium statuarum numero mirum in modum distincta est.

Non procul ab eo foro est regia, quam Iustinianus Aug. de nova, ut dixi, fere totam extruxit. Cum autem nulla describi queat oratione, satis erit scire posteros illam, quantacunque est, opus esse principis nostri. Ac sicut, quod trito fertur adagio, ex ungue leonem novimus, ita quae sit huius palatii excellentia lectores mei coniciunt ex vestibulo, cui nomen Chalce. Stant ad perpendiculum praealti parietes quatuor, forma quadrangulari: caetera inter se aequales, longitudine solum inferiores paulo sunt reliquis duo illi, qui ad meridiem et boream spectant. Unumquemque angulum protegit pila ex lapidibus affabre elaboratis, a solo ad culmen usque pariter cum pariete surgens. Quadrata est, unoque latere ita cohaeret parieti, ut non tollat concinnitatem, sed potius augeat aptissima parilitate. Arcus octo supereminet: quatuor fastigium sustinent, sublimi rotunditate curvatum in medio totius operis: quod ad caeteros attinet, duo a parte austri, totidem a septen-

τίγος ἐν θύλῃ ῥηορημένον ἐξαίρουσιν. ἐναβρύνεται δὲ ταῖς γραγαῖς ἡ ὕροφὴ πῦσαι, οὐ τῷ κηρῷ ἐντακέντι τε καὶ διαχυθέντι ἐν ταῦθα παγεῖσαι, ἀλλ' ἐναρμολοθεῖσαι ψιγῇσι λεπταῖς τε καὶ χρώμασιν ὥραισμέναις παντοδαπαῖς· αἱ δὲ τὰ τε ἄλλα ἅπαντα καὶ ἀνθρώπους ἀπομιμοῦνται. ὅποια δὲ αὐτῶν τὰ γράμματα ἔστιν
 C ἐγὼ δηλώσω. ἐφ' ἐκάτερα μὲν πόλεμός τέ ἐστι καὶ μάχη, καὶ ἀλίσκονται πόλεις παμπληθεῖς πῇ μὲν Ἰταλίας, πῇ δὲ Αἰθῶς, καὶ νικᾷ μὲν βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ὑπὸ στρατηγοῦντι Βελισαρίῳ, ἐπάνεισι δὲ παρὰ τὸν βασιλέα, τὸ στράτευμα ἔχων ἀκραίφνης ὅλον ὁ στρατηγὸς, καὶ δίδωσιν αὐτῷ λάφυρα βασιλεῖς τε καὶ βασιλείας, 10 καὶ πάντα τὰ ἐν ἀνθρώποις ἐξαίσια. κατὰ δὲ τὸ μέσον ἐστᾶσιν ὅ τε βασιλεὺς καὶ ἡ βασιλὶς Θεοδώρα, τοικότες ἄμφω γεγηθῶσι τε καὶ νικητήρια ἐορτάζουσιν ἐπὶ τε τῷ Βανδρίων καὶ Γότθων βασιλεῦσι, δορυαλώτοις τε καὶ ἀγωγίμοις παρ' αὐτοὺς ἤκουσι. περιέστηκε δὲ αὐτοὺς ἡ Ῥωμαίων βουλή σύγκλητος, ἐορταστὰι 15 πάντες. τοῦτο γὰρ αἱ ψιγίδες δηλοῦσιν ἐπὶ τοῖς προσώποις ἰλαρὸν αὐτοῖς ἐπανθοῦσαι. γυνροῦνται οὖν καὶ μειδιῶσι τῷ βασιλεῖ νέμοντες ἐπὶ τῷ ὄγκῳ τῶν πεπραγμένων ἰσοθέους τιμᾶς. ἡμψίασται δὲ μαρμάρων εὐπρεπεῖα τὰ ἐντὸς ἅπαντα μέχρι ἐς τὰς ὑπεράνω ψιγίδας, οὐχ' ὅσα ἐπανέστηκε μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ ἔδαφος 20 ἐφεξῆς ὅλον. τῶν δὲ μαρμάρων ἓνα μὲν λίθου Σπαρτιάτου ἑκαῖ σμαράγδῳ ἴσα, ἓνα δὲ πυρὸς γλόβα μιμοῦνται· λευκὸν δὲ τῶν πλειόνων τὸ εἶδος, οὐ λιτὸν μέντοι, ἀλλ' ἔποχμαίνει κυανανγῆ ὑπογεγραμμένον μεταξὺ χρώματι. ταῦτα μὲν οὖν τῇδε πη ἔχει.

trione parieti proximo innixi, tectum intermedium attollunt opere testudineo. Tota camera picturis ridet, non ceris inustis illitisque compacta, sed apta tesserulis colorum omnium varietate nitentibus: quae cum aliarum rerum cuiusque generis, tum hominum imagines repraesentant: quoniam autem eae picturae sint, declarabo. Hinc et hinc bella, pugnae, quamplurimae captae urbes Italiae Africaeque. Vincit Iustinianus Aug. per legatum Belisarium. Hic ad imperatorem redux cum exercitu integro, exuvias ipsi offert, reges ac regna, et quidquid inter homines excellit. In medio stant imperator ac Theodora Augusta, ea uterque specie, ut summam laetitiam prae se ferant, et festo victoriam celebrent, captis suppliciterque accedentibus Vandalorum et Gothorum regibus insignem. Circumstant senatores, omnes festum agitantibus similes. Hoc enim exprimit vermiculatum emblemata, in eorum vultibus renidens hilaritatis flore. Itaque gestiunt ac subrident, honores caelestibus pares imperatori ob rerum gestarum magnitudinem impertientes. Intus praeclare omnia incrustata sunt marmore ad tesseras usque in superiori parte compositas, non modo quaecunque humo surgunt, sed ipsum etiam pavementum. Illorum autem marmorum quaedam Laconica smaragdum aequiparant; quaedam ignis flammam imitantur: pleraque candore nitent, non utique simplici: quippe cui color ceruleus undatim intercurrit. Haec hactenus.

ια'. Ἐκ δὲ τῆς Προποντιδος ἐσπλέοντι ἐς τὰ πρὸς ἴω τῆς V 409
 πόλεως, βυλανεῖον ἐν ἀριστερᾷ ἐν δημοσίῳ ἐστίν. ὕπερ Ἀρχα- P 25
 διαναὶ μὲν ἐπικαλεῖται, Κωνσταντινουπόλιν δὲ πληκτικῶς οὖσαν ἐπι-
 κοσμεῖ. αὐτὴν ἐνταῦθα ὁ βασιλεὺς οὗτος ἐδείματο, τῆς μὲν
 5 πόλεως προβεβλημένην, καὶ τοῖς μὲν ἐκείνη διατριβὴν ἔχουσιν ἐς
 περιπάτους αἰεὶ ἀνειμένην, ἐς δὲ τὸ ἐνορμίσασθαι τοῖς περιπλέονσι.
 ταύτην ἥλιος καταλάμπει μὲν ἀνίσχων τῇ αἴγλῃ, ἐκτρεπόμενος δὲ
 ἀμφὶ τὰ πρὸς ἐσπέραν ἐν ἐπιτηδείῳ ἐπισκιάζει. ταύτην ἡ θάλασσα
 περιρρεῖ ἀτρεμῆς ἐν ἡσυχίᾳ περιχαιομένη τῷ ῥέειθρῳ, ποταμοῦ
 10 τρόπον ἐκ πόντου ἰοῦσα· ὥστε καὶ προσδιαλέγονται τοῖς πλέουσιν B
 οἱ τοὺς περιπάτους ποιοῦμενοι. ἡ γὰρ θάλασσα κατατείνουσα
 μὲν ἐς ἄβυσσον μέχρι ἐς τῆς αὐτῆς τὴν κρηπίδα πλώμιος ἐνταῦθα
 ταῖς ναυσὶ γίνεται, τῆς δὲ γαλήνης τῷ ὑπερβάλλοντι τοὺς ἐκατέ-
 ρωθι ὄντας ἐπιμήγνυσιν ἐς τοὺς διαλόγους ἀλλήλοις. τὰ μὲν οὖν
 15 κατὰ τῆς θάλασσης τὸ γειτόνημα τῇ αὐτῇ τῇδὲ πη ἔχει, καλλω-
 πιζομένη μὲν τῇ ἐς αὐτὴν ὄψει, περιπνεομένη δὲ ἀπαλαῖς οὖσαις
 ταῖς ἀπ' αὐτῆς αὔραις. καὶ κίωνων δὲ καὶ μαρμάρων κάλλει
 ὑπερφρεῖ τὰ τε αὐτῆς ἐδάφη καὶ τὰ ὑπερθεῖν καλύπτεται πάντα·
 ὣν ἡ αἴγλη ὑπεράγαν λευκὴ τίς ἐστι, ταῖς τοῦ ἡλίου ἀγλαῖς ἐπι-
 20 κωὺς ἀπαστρέπτουσα. καὶ μὴν καὶ εἰκόνες κοσμοῦσιν αὐτὴν C
 παμπληθεῖς, αἱ μὲν χαλκαῖ, αἱ δὲ τῷ λίθῳ ἐπιξυσθεῖσαι, θάλαμα H 14
 λόγον πολλοῦ ἄξιον. εἰκάσαις ἂν ἡ Φειδίου τοῦ Ἀθηναίου ἢ τοῦ
 Σικωνίου Ἀνσίππου ἔργον ἢ Πραξιτέλους αὐτὰς γεγονέναι. ἐν-
 ταῦθα καὶ Θεοδώρα ἡ βασιλὶς ἐπὶ κλονος ἔστηκε· τοῦτο γὰρ ἀνα-
 25 τίθεικεν ἡ πόλις αὐτῇ ὑπὲρ τῆς αὐτῆς χαριστήριον. καὶ ἡ μὲν

11. Qui ex Propontide ad urbis latus orientale navigio vehitur, a sinist-
 ra thermas habet Arcadianas, Constantinopoleos, caeteroque tantae, orna-
 mentum. Hic atrium imperator noster urbi praestruxit, quod et ambulatorium
 est ibi degentium, et navigantium statio. Id sol oriens luce collustrat; deinde
 ad occasum declinans, commode inumbratum relinquit. Ipsum etiam circum-
 luit mare, allabens placide, et fluminis ritu ex ponto veniens; ita ut qui illic
 deambulant, cum navigantibus sermocinetur. Etenim mare, cum ad ipsam
 usque crepidinem atrii profundissimum sit, naves ibi patitur, et summa eius
 tranquillitas utrobique positos colloquio miscet. Eiusmodi est vicinia maris
 circa hoc atrium, laetum illo prospectu, et a ventis inde leniter spirantibus
 circumflatum. Solum ac superiora omnia eximio intacta sunt decore colu-
 mnarum et marmorum; quorum splendor incredibiliter candet, solaribus ra-
 diis mirifice fulgurans. Simulacris compluribus ornatum est: quorum alia
 ex aere fusa, alia e saxo sculpta egregium spectaculum praebent: a Phidia
 Atheniensi, vel Lysippo Sicyonio, aut Praxitele facta diceret. Ibidem Theo-
 dora Aug. columnae superstat. Hoc enim grati animi monumentum ei civi-
 tas posuit extructi ergo ab ipsa atrii. Formosa quidem effigies; non tamen

εἰκὼν εὐπρόσωπος, ἀλλὰ τῆς βασιλίδος τὸ κάλλος ἐλάσσω, ἐπὶ αὐτῆς τὴν εὐπρέπειαν λόγῳ τε φράσαι καὶ ἰνδύματι ἀπομιμεῖσθαι ἀνθρώπῳ γε ὅντι παντάπασιν ἀμήχανα ἦν· ἄλουργός δὲ **D** ὁ κίων καὶ πρὸ τοῦ ἐκτυπώματος ὅτι δὴ βασιλῖδα φέρει διαφανῶς ἐνδεικνύμενος. 5

Ὅπερ δὲ ὕδατος εὐπορίας περὶ ἐνταῦθα διαπεπότηται τῷ βασιλεῖ τούτῳ αὐτίκα δηλώσω. Θέρους ὥρα ἡ βασιλὶς πόλις ὕδατος ὑπεσπάνιζεν ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον, καίπερ ἐς τοὺς ἄλλους καιροὺς διαρκὲς ἔχουσα. τοῦ γὰρ καιροῦ τηλικαδε ἀρχμοὺς ἔχον- 10 τος ἐλασσόνως ἢ κατὰ τὰς ἄλλας ὥρας αἱ πηγαὶ τὸ ὕδωρ ἀποβλυστάνουσαι καταδειεστέραν παρήχοντο τὴν ὀχетаγωγίαν τῇ πόλει. διὸ δὴ ὁ βασιλεὺς ἐπενόει τοιαύδε. κατὰ τὴν βασιλείως στοὰν, ἵνα δὴ τὰς δίκας παρασκευάζονται οἱ τε ῥήτορες καὶ εἰσ- 15 γωγεῖς καὶ εἴ τινας ἄλλοι τοῦ ἔργου τούτου ἐπιμελοῦνται, αὐλή τίς **P** 26 ἔστιν ὑπερμεγέθης, περιμήκης μὲν καὶ εὖρους ἱκανῶς ἔχουσα, ἐν τετραπλεύρῳ δὲ περίστυλος οὖσα, οὐκ ἐπὶ γεώδους ἐδάφους τοῖς αὐτὴν δειμαμένοις, ἀλλ' ἐπὶ πέτρας πεποιημένη. στοαὶ δὲ αὖ τὴν αὐλὴν περιβάλλουσι τέσσαρες, κατὰ πλευρὰν ἐκάστην ἐστῶσαι. τούτων τε οὖν τῶν στοῶν μίαν, ἥπερ αὐτῆς τέτραπται πρὸς ἄνεμον νότον, ἐς βάθους μέγα τι χρῆμα κατορύξας Ἰουστινιανὸς 20 βασιλεὺς, ἀποβαλλομένοις τῇ περιουσίᾳ κατὰ τὰς ἄλλας ὥρας τοῖς ὕδασι ἐς θέρους ἐν ἐπιτηδείῳ θησαυρὸν ἔθετο. δεχόμενα γὰρ τὰ ἔλντρα τάδε τοῦ ὀχετοῦ τὴν ἐπιρροὴν ὑπερβλύζοντος στενοχωρουμένοις μὲν τοῖς ὕδασι τότε χαρίζεται χώραν, ποθεινῶν δὲ **B** αὐτῶν γινομένων ἐπὶ καιροῦ τοῖς δεομένοις παρέχεται πόρον. 25

17. αὐ τὴν] Vulgo αὐτὴν.

aequat Augustae formam: quippe quam nec oratione ulla nec simulacro ars humana valeat repraesentare. Est columna purpurea, ac prius quam imago ipsa manifeste significat impositam sibi esse Augustam,

Quid vero ut aqua dulci urbs abundaret, idem fecerit imperator, mox edam. Aestate regia civitas aquae penuria plerumque laborabat, quamvis reliquo anno haberet affatim. Tunc enim torrente aestu, fontes minus benigni quam caeteris tempestatibus, in urbem tenuius corrivabantur. Quare haec imperator excogitavit. Ad porticum regiam, ubi lites instrunt causidici, institutores, ac si qui alii rerum eiusmodi curam suscipiunt, atrium est longitudine latitudineque amplissimum, et columnarum ordine quadrato cinctum, neque in molli seculo positum, at super saxo. Illud ambiunt porticus quatuor, appositae cuique lateri. Harum porticum unam, quae austro obversa est, altissime fodi iussit Iustinianus Aug. et aquas, aliis anni temporibus ob nimiam copiam refusas, illic in aestatem commodè asservari. Ad hoc enim comparatae cisternae illae, ut quod effluit ex aquaeductu restagnanti recipiant, aquis iniquo spatío exclusis tunc locum praebent, et cum ii latitantes

οὕτω μὲν μὴ προσδεῖν Βυζαντίοις ποτίμων ὑδάτων Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς διεπράξατο.

Καὶ βασιλεία δὲ ἀλλαγῶθι δεδημιούργηκεν αὐτὸς καινουργή-
 σας ἔν τε τῷ Ἡραίῳ, ὃ νῦν Ἱερεῖον ὀνομάζουσιν, καὶ Ἰουκουνδια-
 5 καὶς καλουμέναις· ὧν δὴ οὔτε τὸ μεγαλοπρεπὲς σὺν τῷ ἐς τέχνην
 ἡκροβωμένῳ, οὔτε τὸν ὄγκον ἂν σὺν τῷ εὐπρεπεῖ λόγῳ φράσαι
 ποτὲ ἰκανῶς ἔχοιμι. ἀλλ' ἀποχρήσει ταῦτα εἰπεῖν βασιλείᾳ τε
 εἶναι καὶ πρὸς Ἰουστινιανοῦ γεγονέναι παρόντος τε καὶ ἐπιτεχνω-
 μένου, καὶ σὺνδενὸς ἀπεριόπτου, ὅτι μὴ χρημάτων, καθισταμένον. V 410
 10 ταῦτα γὰρ οὐχ οἷόν τέ ἐστι καὶ λόγῳ κρατεῖν. ἐνταῦθα δὲ καὶ
 λιμένων σκέπας ἀποτετόρνενται οὐ πρότερον ὄν. ἀκτὴν γὰρ εὐ-
 ρὴν ἐκατέρωθι τοῖς τε ἀνέμοις καὶ ταραχῇ τοῦ ῥοθίου ἀποκειμέ- C
 την, σωτήριον εἶναι τοῖς πλέουσι κατεστήσατο ὧδε. τὰς κιβω-
 τοὺς καλουμένας ἀναρίθμους τε καὶ παμμεγέθεις πεποιημένους,
 15 ἀμφοτέρωθεν τε αὐτὰς τῆς ἡϊόνος ἐπιπλεῖστον ἐγκαρσίας ἀπορρι-
 ψάμενος, αἰεὶ τε τῶν προτέρων καθύπερθεν ἐτέρων ἐν τάξει ἐπι-
 βολὴν ἐντιθέμενος, τοίχους πελαγίους ἀπεναντίους ἀλλήλων ἀνέ-
 στησε δύο ἐκ τῶν τῆς ἀβύσσου κρηπιδῶν μέχρι ἐς τὸ ὕδωρ, ὧν
 δὴ αἱ νέες ἐναπρειδόμεναι πλέουσι. πέτρας τε τὸ λοιπὸν ἀπο-
 20 τόμους ταύτῃ ἐμβέβληται. ὧν δὴ πρὸς τοῦ ῥοθίου ἀρασσομένων,
 ἀποχρονομένων τε τὴν τοῦ κλυδωνίου ἐπίθειςιν, καὶ ἀνέμου χει-
 μῶνος ὥρᾳ καταβάντος σκληροῦ, διαμένει τὰ ἐντὸς ἡσυχῇ ἅπαντα
 τῶν τοίχων, μεταξὺ μιᾶς ἀπολελειμμένης ἐπὶ τὸν λιμένα τοῖς D
 πλοίοις εἰσόδου. ἐνταῦθα δὲ καὶ ἱερὰ τεμένη πεποιήται, ἥπερ
 25 μοι ἔμπροσθεν διδιγήγεται, καὶ στυὰς τε καὶ ἀγυράς καὶ λουτρῶ-

4. Addidi Ἱερεῖον. Conf. p. 12 b.

5. οὔτε — οὔτε] Legebatur

οὐδέ — οὐδέ. 12. ἀμφοτέρωθεν] ἐκατέρωθεν CH.

16. ἐπι-
 βολὴν] ὑπερβολὴν CH.

expetuntur, ipsos opportune suppeditant indigentibus. Ita Iustinianus Aug. Byzantiis dulcem aquam providit.

Idem alibi nova palatia construxit, nempe in Heraeo, ut hodie vocant, et in Iucundianis: quorum ego nec splendorem cum arte singulari coniunctum, nec magnitudinem concinnam exequar unquam pro dignitate. Satis habeo dicere, ea esse palatia a Iustiniano condita praesente et adiiciente solertiam, nec spernente quidquam, nisi impensas; quarum summa comprehendendi animo nequit. Novum portum ibidem fecit ac muniit. Nam litus utrinque ventis fluctibusque iratis patere animadvertens, ipsum navigantibus salutare hoc modo reddidit. Cum arcas, quas appellant, fecisset innumeras, et quidem maximas, hinc atque illinc ex littore transversas longe in altum iecit, aliisque super alias continenter aggestis, maritimas moles inter se oppositas excitavit geminas, ex imo gurgite ad undas usque superiores, quibus sustentatae naves aguntur: dein saxa abrupta imposuit; quae fluctibus tunc, vim eorum repellunt: hieme, cum furunt venti, intra illos parietes tranquilla

νας ἐν δημοσίῳ καὶ τὰ ἄλλα σχεδόν τι πάντα· ὥστε δὴ ταῦτα τῶν ἐν τῇ πόλει βασιλείων ἑλισσούσθαι μηδέν. καὶ λημένα δὲ ἄλλον ἐτεκτὴματο ἐν τῇ ἀντιπένρας ἡπίερω, ἐν τοῖς Εὐτροπίου ἐπωνέμοις, τοῦ Ἡραίου τοῦδε οὐ πολλῶ ἄποθεν, κατὰ ταῦτ' ἐργασμένον τοῖς ἄλλοις, ὥσπερ ἐπεμνήσθην ἁρτίως. 5

Τὰ μὲν Ἰουστινιανῶ βασιλεῖ δεδημιουργημένα ἐν πόλει τῇ βασιλίδι, ὡς διὰ βραχυτάτων εἰπεῖν, ταύτη πη ἔχει. ὃ δὲ μόνον ἡμῶν ἐνταῦθα δὴ ἀπολέλειπται αὐτίκα δηλώσω. τῇδε τοῦ βασιλέως τὰ διαιτητήρια ἔχοντος, διὰ μέγεθος τῆς βασιλείας, ἐκ πά-
P 27 σης γῆς ὅμιλος ἀνθρώπων τῇ πόλει παντοδαπὸς ἐπιεσέρχεται. 10
 παραγίνεται δὲ αὐτῶν ἕκαστος ἢ πράξει τινὶ ποδηγούμενος ἢ ἐλπίδι ἢ τύχῃ, πολλοὶ δὲ τινες, οἷς δὴ τὰ κατὰ τὴν οἰκίαν οὐκ ἐν καλῶ κῆται, βασιλέως δεησόμενοι, τῇ πόλει ἐνδημοὶ γίνονται διὰ βίαν τινὰ ἢ πιέζουσιν ἢ ἐγκειμένην ἢ μέλλουσιν. οἷσπερ συμβαίνει πρὸς τῇ ἄλλῃ ἀμηχανίᾳ καὶ οἰκίας ὑποσπανίζειν, οὐχ οἷοις 15
 τε οὔσι τὴν ὑπὲρ τῆς ἐνταῦθα διατριβῆς προέσθαι μίσθωσιν. ταύτην δὲ αὐτοῖς βασιλεύς τε Ἰουστινιανὸς καὶ ἡ βασιλὶς Θεοδώρα τὴν ἀπορίαν διέλυσαν. τῆς γὰρ θαλάσσης ὡς ἀγχοτάτω, ἵνα δὴ Στάδιον ὃ γῶρος καλεῖται (ἀγῶσι γὰρ, οἶμαι, τὸ παλαιὸν ἀντιό-
 τισι) ξενῶνας ἐπερμεγέθεις ἐδείμνυντο, τοῖς τὰ τοιαῦτα ταλαιπω- 20
 ρομένοις ἐπὶ καιροῦ γενησομένους καταλυτήρια.

sunt omnia, uno in portum relicto navibus aditu. Ibi templa, quae supra recensui, porticus, fora, balneas publicas, ac caetera fere omnia aedificavit, ita ut palatiis urbis nihil concedant. In adversae continentis loco, qui ab Eutropio nomen habet, non procul ab Heraeo, portum alterum fecit, aliis, quorum modo memini, similem.

Haec sunt, ut quam brevissime dicam, Iustiniani Aug. in urbe principe aedificia. Quod unum superest, modo edisseram. Quoniam hic habitat imperator, ob imperii magnitudinem ex toto orbe multitudo hominum cuiusque generis in urbem confluit: ac venit eorum quisque vel negotio, vel spe, vel fortuna ductus. Multi, quorum res domi male habent, ut imperatori supplicent, in urbe degunt inviti, quod ipsos calamitas vel implicitos teneat, vel urgeat, vel sequatur. His tecti inopia ad reliquam egestatem accedit, non habentibus quod pro commoratione in urbe solvant. Qua illos penuria leverunt Iustinianus imp. ac Theodora Aug. Nam propter mare, eo in loco, qui stadium, ut equidem censeo, idcirco dicitur, quia ludis ac certaminibus olim destinatus erat, xenodochia amplissima aedificavit, ubi commode hospitarentur qui eo inopiae redacti essent.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΩΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΟΥ ΔΕΣΠΟΤΟΥ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ ΚΤΙΣΜΑΤΩΝ

ΛΟΓΟΣ Β'.

PROCOPII CAESARIENSIS DE AEDIFICIIS DN. IUSTINIANI LIBER II.

Ὅσα μὲν δὴ ἐπὶ τε Κωνσταντινουπόλει καὶ τῶν ἐκείνη προ- P 23
αστείων ἱερὰ τεμένη βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς νέαις ἰδρύσατο, καὶ ὅσα H 15
καταπεπονηκότα διὰ χρόνου μῆκος ἀνεκινώσατο, τὰ τε ἄλλα οἰκο-
δομήματα, ὅσα δὴ ἐνταῦθα πιπoίηται, ἐν τῷ ἔμπροσθεν λόγῳ P 29
5 διεδήλωται. τὸ δὲ λοιπὸν ἐπὶ τὰ ἔργα ἡμῶν ἵκον, οἷσπερ τὰς
ἐσχατιὰς περιέβαλε Ῥωμαίων τῆς γῆς. ἔνθα δὴ καὶ ταλαιπω-
ρεῖσθαι τῷ λόγῳ τὰ μάλιστα ἐπάνευκας ἂν εἴη καὶ τὰ ἀμήχανα
διαπονεῖσθαι. οὐ γὰρ τὰς πυραμίδας ἀφηγησόμεθα, τοῦτο δὴ
τῶν ἐν Αἰγύπτῳ βασιλευνόντων τὸ διαθρυλούμενον ἐπιτήδευμα,
10 ἐς χάριν ἀποκεκριμένον ἀνόνητον, ἀλλὰ τὰ ὀχυρώματα σύμπαντα,
οἷς ὁ βασιλεὺς οὗτος τὴν βασιλείαν ἐσώσατο, τειχιζόμενός τε αὐ-
τὸν καὶ ἀμήχανον τοῖς βαρβάροις καταστησόμενος τὴν ἐς Ῥω-
9. διαθρυλούμενον] Vulgo διαθρυλλούμενον.

Nova templa, quae Constantinopoli et in suburbiis Iustinianus Aug.
condidit, ac vetera, quae aevo debilitata restituit, caeteraque ipsius in ea-
dem urbe aedificia, superiori libro complexi sumus. Iam ad munitiones, qui-
bus imperii Rom. limites circumdedit, traducamus orationem: quam hic ma-
xime laborare, et rem sane arduam moliri necesse est. Neque enim pyrami-
das, decantatum illud opus, in quo regum Aegypti industria ad inutilem gra-
tiam recidit, sed arces munimenta quoque omnia describemus; quibus princeps
hic noster servavit imperium, sic ipsum vallans, ut barbarorum in Romanos
Procopius III.

μαίονος ἐπιβουλὴν. ἐκ δὲ ὁρίων τῶν Μηδικῶν ἄρξασθαι οὐ μοι ἀπὸ τρόπου ἔδοξεν εἶναι.

- B** Ἐπειδὴ Μηδοὶ ἀνεχώρησαν ἐκ Ῥωμαίων τῆς γῆς, πόλιν αὐτοῖς Ἀμίδαν ἀποδύμενοι, ἥπερ ἐν λόγοις τοῖς ὑπὲρ τῶν πολέμων διδῆλωται, βασιλεὺς μὲν Ἀναστάσιος ἄγχιστί πη τῶν Περσικῶν ὅρων κώμην ἄδοξόν τινα τὰ πρότερα οὖσαν, Δάρας ὄνομα, τείχει περιβαλεῖν διὰ σπουδῆς ἔσχε, πόλιν τε αὐτὴν ἐπιτείχισμα ἰσομένην τοῖς πολεμίοις ἐργάσασθαι. ἐν δὲ ταῖς σπονδαῖς ἀπειρημένον, ὥσπερ ποτὲ βασιλεὺς Θεοδόσιος ἔθετο πρὸς τὸ Περσῶν γένος, μηδετέρους ἐν χωρίῳ οἰκίειν ἐν γειτόνων ποτὶ τοῖς τῶν ἐτέρων ὁρίοις 10 κειμένῳ ὀχύρωμα νεώτερόν τι ἐπιτεχνῶσθαι, προτεινόμενοι Πέρσαι τὰς ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ ξυνθήκας ἐμπόδιοι τῷ ἔργῳ σπουδῇ τῇ αὐτῇ
- C** ἐγίνοντο, καίπερ Οὐννικοῦ πολέμου πιεζόμενοι τῇ ἀσχολίᾳ. Ῥωμαῖοι δὲ αὐτοὺς ἀπαρασκεύους διὰ ταῦτα ὁρῶντες ὀξύτερον τῆς οἰκοδομίας ἀντελαμβάνοντο, προτερῆσαι διὰ σπουδῆς ἔχοντες πρὶν 15 οἱ πολέμοι τὴν πρὸς Οὐννους ἀγώνισιν διαλύσαντες ἐπὶ σφᾶς
- V 412** ἴωσιν. ὑποψία οὖν τῇ ἐκ τῶν πολεμίων περίφοβοι ὄντες καὶ καταδοκούντες αἰετὰς ἐφόδους, οὐκ ἐς τὸ ἀκριβὲς τὴν οἰκοδομίαν ἐξῆγον, τοῦ τάχους αὐτοῖς τῷ ὑπερβάλλοντι τῆς σπουδῆς παραιρουμένου τὴν ἐς τὸ ἔργον ἀσφάλειαν. τῷ γὰρ συντόμῳ τό γε 20 ἀσφαλὲς οὐδαμῇ εἶωθε ξυνοικίζεσθαι, οὐδὲ τῷ ὀξεῖ τὸ ἀκριβὲς φιλεῖ ἐπισθαι. οὕτω τοίνυν ἐπισπερχῶς ἀπειργάσαντο τὴν τοῦ
- D** περιβόλου ἀνάστασιν οὐκ ἀνανταγώνιστον τοῖς πολεμίοις πεποιημένοι, ἀλλ' ὅσον αὐτῷ ἀναγκαῖον ὕψος ἐνθέμενοι, οὐ μὴν οὐδὲ αὐτοὺς ἐμβεβλημένοι ἐν ἐπιτηδείῳ τοὺς λίθους, ἣ αὐτῶν ἐν δέοντι εἰργα- 25

consilia conatusque everterit. Iam si a finibus Persicis ordiar, me haud inepte facturum puto.

Postquam Medi, restituta Romanis Amida, ex eorum finibus excessere, prout a me in libris, quos de bellis conscripsi, narratum est, Anastasius Aug. Daram, vicum ignobilem ad limitem Persicum, moenibus cingere, atque urbem facere satagit, unde hostibus faceretur negotium. At quoniam instrumento pacis, quam olim cum Persis pepigerat imp. Theodosius, sancitum fuerat, ut neutra natio in suo solo prope alterius fines novam ullam munitiōnem extrueret; pacis conventa obiciebant Persae, et omni studio opus impediēbant, quamvis ipsi bello essent Hunnicis impediti. Romani vero, quo minus paratos videbant, hoc acris urgebant aedificationem, et maturabant prius absolvere, quam hostes, composito bello Hunnico, adessent. Ergo oblata inde suspicione et assiduo hostilis irruptionis metu turbati, haud satis accurate aedificarunt: cum nimium praecipue ac vehemens opera ne validum fieret opus obstaret. Neque enim firmitas cum celeritate compendia quae-
rente habitare solet, nec laborem subitarium exacta ratio comitatur. Sic igitur festinando muros excitarant, hostibus minime inexpugnabiles, vix altos quantulum satis esset. Lapides aptis cubilibus non disposuerant, non bene

σμένοι τὴν σύνθεσιν, ἣ τῷ τέλματι τῆς τιτάνου κατὰ λόγον ἐναρ-
μοσάμενοι. χρόνου οὖν ὀλίγον (χιόσι τε γὰρ καὶ ἡλίον θέρημ τῷ
τῆς οἰκοδομίας σφαλερῶ ἀντέχειν οἱ πύργοι ὡς ἡκιστα εἶχον) διε-
ρρηγῆναι αὐτῶν τοῖς πλείστοις ξυνέβη. οὕτω μὲν τὰ πρότερα ἐν
5 πόλει Δάρας τὰ τεῖχη ἀνέστη.

Ἐννοια δὲ Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ γέγονεν ὥς οὐ περιούφονται
Πέρσαι ὅσα γε δυνατὰ τοῦτο δὴ τὸ κατ' αὐτῶν ἐπιτείχισμα Ῥω-
μαίοις ἐστάναι, ἀλλὰ παροικεσίᾳ μὲν προσβυλοῦσι, τέχνης δὲ κι-
νήσουσι πάσας ἐξ ἀντιπάλου τειχομυχήσειν τῆς πόλεως, καὶ ὅμιλος
10 μὲν αὐτοῖς ἐλεφάντων ἔψεται, οἷσουςι δὲ ξυλίνους ἐπὶ τῶν ὤμων P 30
οἱ ἐλέφαντες πύργους, οἷς ὑποκείμενοι ἀντὶ θεμελίων ἐστήξουσιν,
καὶ τὸ δὴ χαλεπώτερον ἐν ἐπιτηδείῳ τοῖς πολέμοις περιωγόμενοι,
καὶ φέροντες τεῖχος γνώμη τῶν κεκτημένων ὅπη παρὰ τοῦτο ἐπό-
μενον· ἐπεμβαίνοντες δὲ οἱ πολέμιοι βυλοῦσι μὲν κατὰ κορυφὴν
15 τοὺς ἔδον Ῥωμαίους, ἐκ δὲ ὑπερδεξιῶν ἐπιθήσονται, ἀλλὰ καὶ
λόφους χειροποίητους ἐπαναστήσουσι, καὶ μηχανὰς τὰς ἐλεπόλεις
ἐπάξονται πάσας. ἦν δὲ τι τῇ πόλει Δάρας ἀξέμφορον ἐπὶ γένη-
ται, πάσης μὲν προβεβλημένη τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς, ἀντιτεταγμένη
δὲ τῇ πολεμίᾳ διαφανῶς, οὐκ ἄχρι τοῦδε ἡμῖν κείσεται τὸ κακὸν,
20 ἀλλ' ἡ πολιτεία κατασεισθήσεται ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον. ἐβούλετο B
δὲ διὰ ταῦτα ὁχρῶμα τῷ χωρίῳ περιβαλεῖν ἐπαξίως τῆς χρείας.

Πρῶτα μὲν οὖν τὸ τεῖχος (κολοβόν τε γὰρ ἦν κομιδῇ, ἥπερ
μοι ἴσθηται, καὶ τοῖς ἐπιούσι διὰ ταῦτα ἐπιμαχώτατον) ἀπρόσδοόν
τε καὶ ἄμαχον ὅλως τοῖς πολέμοις ἐσχενάσατο εἶναι. τὰς μὲν γὰρ

struxerant, non iusto modo immissa calce coagmentarant. Quocirca turres
plurimae, cum nec nivibus nec solis fervoribus obsistere possent ob fabricae
infirmitatem brevi tempore fecere vitium. Sic prima Darae moenia con-
structa fuerant.

At imperator Iustinianus haec secum consideravit, quidvis acturos Per-
sas ut sibi infestum opus Romanis everterent; irrupturos cum omnibus co-
pis, nullamque artem non adhibitueros ad oppugnandam eum aequo urbem:
catervam ducturos elephantum, qui turres ligneas humeris impositas ferrent,
atque illis, tanquam fundamenta, suppositi starent, et, quod gravius foret,
scite ab hostibus circumducti, murum, quo onusti incederent, pro arbitrio
dominorum, quovis appellerent: hostes, his consensu, in Romanos intra
urbem positos a vertice missuros tela, atque ex edito institutos: praeterea
structuros aggeres, omnesque admoturos helepoles machinas: tum si quid
sinistri pateretur Dara, totius Romani imperii propugnaculum hostili solo
oppositum, eo nos damno haud defuncturos; sed fore ut resp. late quateretur.
His de causis, pro rei merito ac momento munire locum constituit.

Ac primum quidem, cum, ut dixi, moenia valde mutila essent, proinde-
que expugnata facillima invadentibus, tantum studii operaeque adhibuit, ut
illa hostis nec subire nec perrumpere valeat. Etenim veteres pinnas con-

- ἐπάλξεις πρότερον οὕσας λίθων ἐνθήκη συναγαγὼν ἀπέσφιγξεν ἐν
στενῷ μάλιστα, ἵχνη αὐταῖς μόνα ἐς θυρίδων ἀπολιπὼν σχῆμα.
τοσοῦτον δὲ αὐτῶν συγκεχωρηκὼς ἀνεφθῆναι, ὅσον δὴ καὶ χεῖρα
διεῖναι, καὶ τῶν τοξενμάτων ἐξόδους ἐπὶ τοὺς ἐνοχλοῦντας ἐνθένδε
C λελεῖφθαι. ὑπερθεῖν δὲ αὐτῶν ἕνρος τῷ περιβόλῳ ἐπετεχνήσατο 5
ἐς τριάκοντα μάλιστα πόδας, οὐχ ὅλον ἐνθήμερος τὸ πάχος τῷ
τείχει, ὥς μὴ τῶν θημελίων τῇ τῶν ἐγκειμένων περιουσίᾳ βαρυτο-
μένων ἀνήκεστόν τι τῷ ἔργῳ ξυμβαίη, ἀλλὰ τὸν ἐκείτῃ ἄρα λίθων
περιβολῇ περιελίσσας, στοῦν τε ἐν κίκλῳ τοῦ περιβόλου περιδρο-
μον ἐργασάμενος, ὑπὲρ τε τὴν στοῦν τὰς ἐπάλξεις ἐπιβυλῶν, ὥστε 10
διώροφον μὲν πανταχόσε τὸ τεῖχος εἶναι, κατὰ δὲ τοὺς πύργους
καὶ τρεῖς γεγονέναι χώρας τῶν τε ἀμυνομένων τοῦ περιβόλου καὶ
τὰς ἐπ' αὐτὸν ἀποκρουομένων ἐφόδους. κατὰ μέσους γάρ πη τοὺς
πύργους σφαιρικὸν σχῆμα ἐνθήμερος αὐθις ἐνταῦθα ἐντέθεικεν
ἐπάλξεις ἑτέρας, τριώροφον ταύτῃ τὸ τεῖχος ἀπεργασάμενος. 15
- D Ἐπεὶ δὲ κατανεινοηκὼς ὅτι δὴ καὶ τῶν πύργων διεφθάρθαι
πολλοὺς, ἥπερ μοι εἴρηται, ξυνηνέχθη ἐν χρόνῳ ὀλίγῳ, καθελὲν
μὲν αὐτοὺς ὥς ἥκιστα εἶχεν, ἐν γειτόνων αἰ τῶν πολεμίων ὄντων
καὶ καιροφυλακούντων τε καὶ διηκεῖς ἰχνευόντων εἴ ποτε τοῦ πε-
ριβόλου μοίρας ἀτειχίστου τινὸς ἐπιτυχεῖν οἴοι τε ὦσαν· ἐπενοίει 20
δὲ τῷδε. τούτους μὲν τοὺς πύργους αὐτοῦ εἶασεν, ἔκτισθεν δὲ
αὐτῶν ἐκάστου οἰκοδομίαν τινὰ ἑτέραν ἡμπίρωσ ἐν τετραγώνῳ
ἐδείματο, ἀσφαλείως τε καὶ τῆς ἄλλης ἐπιμελείας εὖ ἔχουσαν,
ταύτῃ τε τοὺς πεπονηκότας τῶν τοίχων ἐρέματι ἑτέρῳ ἐς τὸ
ἀσφαλὲς ἐτειχίστατο. ἓνα δὲ αὐτῶν τὸν καλούμενον τῆς φρουρᾶς 25

traxit lapidibus inditis, adeoque arctavit, ut sola ipsis reliquerit vestigia ad modum fenestellarum, nec nisi tantum aperturæ dederit, quantum sufficit exerendæ manui, mittendisque indè telis in aggressores. Insuper adiecit muro pedum fere triginta altitudinem: at non continuavit crassitudinem integram; ne praegravatis nimio pondere fundamentis, dirum aliquid accideret operi: sed imminentem aërem lapidea complexus fabrica, ac porticum molitus circa muros meabilem, huic pinnas imposuit. Quo fit ut moenia duplicem contignationem ubique habeant. In turribus vero tres sunt loci, unde propugnatores a muris hostiles impressiones repellant. Mediis enim turribus rotundum opus attexuit, aliasque fecit in eo pinnas, ita ut ibi murum triplici contignatione distinxerit.

Deinde cogitans turres multas brevi tempore, ut dixi, fecisse vitium, illas quidem non est ausus diruere: propterea quod hostes e propinquo semper imminebant occasione, et observabant partemne quamvis aliquando perviam offenderent: sed animo ita providit. His turribus in quo erant statu relictis, extra singulas aliud quoddam opus scite praestruxit, quadrata forma, validum et accuratum. Parietes itidem ruinosos altero munimento firmavit. Unum autem.

ἐπικαιριώτατα καθελὼν ἀνυποδομήσατο ξὺν τῇ ἀσφαλεῖ καὶ παν- V 413
ταχύθην τοῦ περιβόλου τὸ ἐκ τῆς ἀσθενείας ἀφείλετο μέρος. καὶ P 81
τῷ προτειχίσματι δὲ κατὰ λόγον διαρκὲς ὕψος ἐπισταμένως ἐντέ-
θεικεν. ἔκτισθεν δὲ αὐτοῦ τάφρον ὠρυξεν, οὐχ ἥπερ εἰώθασιν
5 ἄνθρωποι τὰ τοιαῦτα ποιεῖν, ἀλλ' ἐν χώρῳ τε ὀλίγῃ καὶ τρόπῳ
ἐτέρῳ· ὅτον δὲ δὴ ἔνεκα, ἐγὼ δηλώσω.

Τὰ μὲν ἄλλα τοῦ περιβόλου ἀπρόσβατα τοῖς τεichoμαχοῦσιν
ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον ξυμβαίνει εἶναι, ἅτε οὐκ ἐφ' ὁμαλοῦ χωρίου
ἐσιῶτα, οὐδὲ τοῖς ἐπιουῖσιν ἔχοντος πρὸς ἐπιβουλὴν ἐπιτηδείως,
10 ἀλλὰ κατὰ τὸ ἄναντες ἐν τε σκληρῷ καὶ ὀρθῷ κειμένον, ἵθα οὐ-
τε διώρυχα οἷόν τέ ἐστιν οὔτε προσβολὴν γενέσθαι τινά. ἥ δὲ αὖ- B
τοῦ πρὸς ἄνεμον νότον ἢ πλευρὰ τέτραπται, μαλθακὴ τε οὖσα καὶ
γεώδης ἢ χώρα καὶ πρὸς διώρυχας εὐκόλος ἄγαν, εὐέφοδον ταύτη
ποιεῖ τὴν πόλιν. τάφρον οὖν ἐνταῦθα μηχανοειδῇ, εὖρους τε καὶ
15 βάθους ἱκανῶς ἔχουσιν ἐπὶ μακρῷ κατορύξας, ἐκότερον αὐτῆς
τῷ προτειχίσματι τὸ πέρας ἐνήψεν, ὕδατος μὲν αὐτὴν διαρκῶς
ἐμπλησάμενος, ἁβατὺν τε παντάπασιν τοῖς πολέμοις καταστησά-
μενος, ἐν μοίρᾳ δὲ αὐτῆς τῆς ἐντὸς προτείχισμα θέμενος ἕτερον·
ὃ δὲ ἡγεσιῶτες ἐν πολιορκίᾳ φρουροῦσι Ῥωμαῖοι, τοῦ τε περιβό- C
20 λον καὶ προτειχίσματος τοῦ ἑτέρου ἀφροντιστήσαντες, ὅπερ τοῦ
τείχους προβέβληται. ἐνύγκανε δὲ τοῦ τε τείχους καὶ τοῦ προτει-
χίσματος μεταξὺ κατὰ τὰς πύλας, αἱ καταντικρὺ τοῦ Ἀμμώδιος
χωρίου εἰσι, μέγα τι χρεῖμα χρώματος κείμενον, καὶ ἂν αὐτοῦ οἱ
πολέμιοι λανθάνειν ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον οἷοι τε ἦσαν, ἐπὶ τῇ πύλει
25 διώρυχας ἐνερθεῖν τοῦ περιβόλου ποιοῦμενοι. ὅπερ ἐνθ' ἐνδε περι-

11. διώρυχα] Vulgo διώρυγα. Hoc mutavi, quum bis sequatur διώ-
ρυχας.

cui custodiae nomen erat, opportunissime demolitus, tuto ipsum refecit, et undi-
que metum depulit, quem murorum infirmitas offerebat. Recte etiam murum
exteriorem eduxit altius pro portione, eique fossam praeduxit, non solito. sed
alio quodam modo, idque brevi in spatio: quod cur ita fecerit, declarabo.

Oppugnatoribus inaccessa est muri pars maxima: quippe non plano in
loco, qui insidiis illorum faveat; sed in acclivi, duro atque arduo posita:
ubi nec agi cuniculi, nec machinae appelliqueunt. Ad latus australe, solum
molle ac fossile et cuniculis accommodatissimum, aditum in urbem ea parte
facilem praebet. Ergo fossam hic fecit, longo ambitu lunatam, iustaeque
altitudinis ac latitudinis: utrumque eius extremum cum minori muro coniun-
xit: ipsam implevit aqua, ut hostibus omnino sit insuperabilis. Ceteriori
quoque eiusdem margini alterum minorem murum apposuit; ubi Romanae
custodiae obsidionis tempore excubias agunt, securae de moenibus deque al-
tero minori muro, qui maiori praetentus est. Inter utrumque, ad portam,
quae Ammodium spectat, magnus agger intererat: unde hostes in urbem

ελὼν καὶ περικαθήρας εὖ μύλα τὸν χῶρον, ταύτῃ τοῖς πολέμοις
τὴν ἐς τὸ τεῖχος ἐπιβουλὴν ἀνεχαίτισε.

- D** β'. Τὰ μὲν οὖν τοῦ ὀχυρώματος αὐτῷ τῇδ' ἐπηγεῖται.
καὶ ὕδατος δὲ εἰργάσατο ἔλντρα πῇ μὲν τοῦ περιβόλου καὶ τοῦ
προτειχίσματος μεταξὺ, πῇ δὲ ἄγχιστα τοῦ νεῶ, ὃς Βαρδυλομαίῳ 5
ἀποστόλῳ ἀνεῖται πρὸς δύοντά που τὸν ἥλιον. ῥεῖ δὲ καὶ ποτα-
μὸς ἐκ προαστείου τῆς πόλεως διέχοντος αὐτῆς σημείοις δυοῖν, ὃ
δὴ Κόρδης ἐπικαλεῖται. ἐφ' ἑκάτερα δὲ αὐτοῦ σκοπέλω δύο
ἀνέχεται ὑπεράγαν σκληρῶ. πρόεισι δὲ μεταξὺ τῆς ἐκατέρου
ὑπαρείας ἄχρι ἐς τὴν πόλιν ὃ ποταμὸς οὗτος, παρὰ τοὺς πρόπο- 10
δας φερόμενος τῶν ὀρῶν, μάλιστα τε καὶ δι' αὐτὸ τοῖς πολέμοις
ἄτρεπτός τε καὶ ἀνέπαφος ὤν. οὐ γὰρ ἔχουσι βιάζεσθαι πως
αὐτὸν ἐν ὑπέρῳ τῆς γῆς. ἐπισπῶνται δὲ αὐτὸν ἐς τὴν πόλιν τρέ-
πω τοιῷδε. ὄχετον μὲν ἐκ τοῦ περιβόλου πεποίηται μέγαν, ὅβε-
P 32 λοῖς δὲ σιδηροῖς τὸ τοῦ ὄχετος στόμα συγχροῖς τε καὶ ὡς παχυντά- 15
τοις καταλαβόντες, τοῖς μὲν ὀρθοῖς, τοῖς δὲ ἑγκυρσοῖς, διεπρά-
ξαντο τῷ ὕδατι ἐς' τὴν πόλιν ἐσιτητὰ εἶναι, οὐκ ἐπὶ παντηρῷ τοῦ
ὀχυρώματος. οὕτω τοίνυν εἰς τὴν πόλιν εἰσιὼν καὶ τὰ ἐκείνῃ ἔλν-
τρα ἐμπλησάμενος, περιαγόμενός τε ὅποι ποτὲ δοκοίη τοῖς τῇδε
ἀνθρώποις, εἴτα ἐκβάλλει ἐς ἑτέραν τινὰ τῆς πόλεως χώραν, ἐμ- 20
φεροῦς αὐτῷ τῇ ἐς τὴν πόλιν εἰσαγωγῇ πεποιημένης τῆς ἐκβολῆς.
περιῶν τε τὰ ταύτῃ πεδία ἐς πολιορκίαν εὐπετῇ ἐποιεῖτο τὴν πό-
λιν. ἐνταῦθα γὰρ ἐνοστρατοπεδεύεσθαι τοῖς πολέμοις τῇ τοῦ ὕδα-
τος περιουσίᾳ οὐ χαλεπὸν ἦν. ὅπερ ἵνα μὴ γένηται λογισόμενος

7. δ Tolos. Vulgo δς. MALT.

suffosso muro clam suggredi poterant. Illo inde egesto, tam bene locum purgavit, ut fraudem hostilem a moenibus prohibuerit.

2. Sic Daram Iustinianus Aug. munit: aquarum vero receptacula tum inter muros maiorem et minorem, tum propter aedem extruxit Bartholomaeo Apostolo sacram, ad solem occidentem. Fluvius ex suburbano, quod Cor- den vocant, duobus ab urbe milliaribus dissito decurrit. Ab utraque ripa assurgunt asperissimi duo scopuli: quorum radices ad urbem usque amnis ille interfudit, ima montium alluens. Hinc fit, ut cum hostes nec divertere valeant, nec tentare: depressior enim alveus ab illo vim prohibet: sic autem a civibus in urbem inducitur. A moenibus canalem duxere magnum: huius ore clathris ferreis munito plurimis, hisque admodum crassis, quorum alii recti, alii transversi sunt, aquam admittunt, citra murorum iniuriam. Igitur sic urbem ingressus, postquam cisternas implevit, atque euripis quocunque incolis lubet est derivatus, in aliam urbis partem se elicit: ubi exitum habet similem ori, quo in urbem admissus est. Quo tempore errabat in vicino camporum aequore, urbem reddebat obsessu facilem. Nam hostibus aquae copia invitatis haud grave erat castra illic metari. Quod ne fieret, rem Iu-

Τουστινιανὸς βασιλεὺς τὰ παρόντα ἐν βουλήῃ ἐποιεῖτο, διασκοπού- B
μενος εἴ τινα τῷ πράγματι ἄκειςιν εὐροι. ὁ δὲ θεὸς αὐτῷ τὴν
ἀμνηστίαν ἰώμενος, ἀπαντοματίσας τὴν πρῶξιν μελλήσει οὐδεμιᾷ
τὴν πόλιν διεσώσατο. ἐγένετο δὲ δὴ ὧδε.

5 Τῶν τις ἐκέλη στρατευσάμενων, εἴτε τινὰ ὄψιν ὀνείρου ἰδὼν
εἴτε αὐτόματος εἰς τοῦτο ἡγμένος, τῶν περὶ τὰς οἰκοδομίας τεχνι-
τῶν ἑταιρισάμενος πολὺν ὅμιλον, διώρυχα ἐκέλευε μακρὰν ἐντὸς
τοῦ περιβόλου γεγενῆσθαι, δείξας τι χωρίον αὐτοῖς· ὕδωρ γάρ τι
πότιμον ἐνταῦθα εὐρήσειεν ἐκ μυχῶν ἀποβλύζον τῆς γῆς. κυκλοτερῇ
10 τε τὴν διώρυχα ἐς ποδῶν μῆκος· ἰε' ποιησάμενος ἐπιπλεῖστον τὸ βύ- H 17
θος κατήγε. τοῦτο τῇ πόλει σωτήριον οὐκ ἐκ προνοίας τῶν τε C
χρητῶν τούτων πεποιήται, ἀλλ' ὅπερ ἐνταῦθα ξυμβῆσεσθαι κακὸν
ἤμελλεν, ἐς πᾶν ξυμφέρον διὰ τῆς κατώρυχος ἀπεκρίθη Ῥωμαίοις.
ὁμβρων γὰρ μεταξὺ ἑξαισίων καταρραγόντων, ὁ ποταμὸς, οὐπερ
15 ἐπεμνήσθην ἀρίτως, πρὸ τοῦ περιβόλου μουρμύρων ἀρθεῖς τε ἐπὶ V 414
μέγα οὐκέτι ἐχώρει, οὐ δεχομένων αὐτὸν τηλικόνδε γεγενημένον
οὔτε τῶν εἰσόδων οὔτε τοῦ ὀχετοῦ, ἥπερ τὰ πρότερα. ξυνίστατο
οὖν ἐπὶ τὸ τεῖχος ξυνάγων τὸν ῥοῦν, ἐς ὕψος τε καὶ βύθος κατα-
τείνων πολὺν, καὶ πῇ μὲν λιμνάζων, πῇ δὲ κυρτούμενός τε καὶ κυ-
20 ματίας γεγενημένος. τὸ μὲν οὖν προτείχισμα βιασάμενος καθέ-
λεν εὐθὺς, κατασεισας δὲ καὶ πολλὴν τινα τοῦ τεύχους μοῖραν καὶ D
τὰς πύλας ἀναπετίσας πολὺς τε ρεύσας τὴν πόλιν καταλαμβάνει
σχεδὸν τι ὅλην, καὶ αὐτῆς τὴν τε ἀγορὰν καὶ τοὺς στενωποὺς καὶ
οὐδέν τι ἦσσαν τὰς οἰκίας περιπολήσας, ἐπίπλων τε ἐνθένδε καὶ

3. ἀπαντοματίσας CH. αὐτοματίσας P.
Vulgo οὐδὲ — οὐδὲ.

17. οὔτε — οὔτε]

stinianus Aug. in consilium vocavit, attente dispiciens quo modo mederi
posset. At deus illum difficultate exemit, ac re ultro confecta protinus, urbi
salutem asseruit. Id vero ita evenit.

Quidam ex militari urbis praesidio, sive obiecto per somnum viso, sive
suo impulsu, adiunctis sibi fabris compluribus, cum intra muros locum de-
signasset, longam ibi fieri foveam imperavit, affirmans dulcis aquae scaturi-
ginem in terrae sinu repertum iri. Ducta in orbem fossa longitudinis pedum
quindecim, humum altius exhausit. Fuit hoc urbi salutare, non artificum
consilio ac providentia: sed quod hic acerbum futurum erat, Romanis optime
vertit, beneficio fossae. Siquidem hoc interim spatio maximis caelo delapsis
imbris, flumen, cuius modo mentionem feci, pro muro murmurans, atque
admodum tumens, non defluebat; cum ita auctum nec fauces muri caperent,
nec canalis. Ergo haerebat, aquas ad murum cogens, et sursum deorsum-
que altissimus, hic stagnabat, illic inaequaliter tumidus fluctuabat. Ac mi-
norem quidem murum statim disiecit; maioris vero parte magna convulsa,
patefactaque porta effusus, urbem fere totam occupavit; ac forum, angus-
portus, adeoque domos ipsas pervadens, et inde suppellectilem, vasa lignea

ξυλίνων τευχῶν καὶ ἄλλων τοιούτων φορυτὸν μέγαν ἐπαγόμενος,
 ἐς ταύτην τε τὴν διώρυχα ἐμπεισὼν ἀφανίζεται ὑπόγειος γεγεννημέ-
 νος. ἡμέραις δὲ οὐ πολλαῖς ὕστερον ἄγχιστά πη τῶν Θεοδοσιου-
 πόλεως ὁρίων ἐκδοὺς, ἐν χώρῳ ἐφάνη σημεῖοις τεσσαράκοντα διέ-
 χοντι μάλιστα Δάρας πόλεως, ὅσπερ ἐπηγάγετο ἐκ τῶν τῆδε οὐ- 5
 κίων γνωσθεῖς. διεφάνη γὰρ ἐνταῦθα ὁ συρφετὸς ὅλος. καὶ τὸ
 λοιπὸν ἐν μὲν εἰρήνῃ καὶ ἀγαθοῖς πράγμασιν ἐν μέσῃ πόλει γινό-
 μενος ὁ ποταμὸς οὗτος, περιπλέους τε τοῦ ὕδατος τοὺς θησαυροὺς
 ἐργασάμενος, φέρεται μὲν τῆς πόλεως ἔξω διὰ τῶν ἐξόδων αἵπερ
 αὐτῷ πεπολῆνται ἐξεπίτηδες πρὸς τῶν δειμαμένων τὴν πόλιν, 10
 P 33 ὥσπερ μοι ἔναγχος δεδιτήγεται. ἀρδεύων δὲ τὰ ἐκείνη χωρία πο-
 θεινὸς ἄπασι τοῖς περιοικοῦσιν ἐς αἰὲ γίνεται. ἐπειδὴν δὲ πολέμῳ
 στρατὸς ὥς πολιορκήσων τὴν πόλιν ἐνταῦθα ἴοι, τὰς μὲν διὰ τῶν
 σιδηρῶν ὕβελων ἐξόδους ἐπιβύσαντες τοῖς καταράκταις καλουμέ-
 νοις, αὐτίκα τε τὸν ποταμὸν μεταπεφυκέναι καὶ τὴν ἐκβολὴν με- 15
 ταπορεύεσθαι βιασάμενοι ἀνάγκῃ χειροποιήτῳ, ἐπὶ τε τὴν διώρυχα
 καὶ τὸ ἐνθὲνδε περιάγουσι χάος. καὶ ἀπ' αὐτοῦ οἱ πολέμοι πιε-
 ζόμενοι τοῦ ὕδατος τῇ ἀπορίᾳ διαλύνειν ἀναγκάζονται τὴν πολιορ-
 κίαν εὐθύς. Μιροράνης ἀμέλει ὁ Περσῶν στρατηγὸς ἐπὶ Καβάδου
 B βασιλεύοντος ἐπὶ πολιορκίᾳ ἐνταῦθα ἦκων, τούτοις τε πᾶσιν ἀναγ- 20
 κασθεῖς, ἄπρακτος οὐκ εἰς μακρὰν ἀνεχώρησε. καὶ Χοσρόης αὐ-
 τὸς πολλῷ ὕστερον ἐπ' αὐτῷ τούτῳ ἀφικόμενος στρατῷ μεγάλῳ
 ἐγκεχείρηκε τῇ ἐς τὴν πόλιν ἐπιβουλῇ. ὕδατός τε ἀπορίας πέρι
 ἀμνηχανῶν, καὶ ἀποσκοπούμενος τὴν τοῦ περιβόλου ὑπερβολὴν,
 ἄμαχόν τε αὐτὴν διαρκῶς ὑποπτεύων εἶναι, καὶ τὰ βεβουλεμένα 25

atque alia id genus plurima convehens, ubi in foveam illam decidit, subter-
 raneo meatu suffugit oculos. Paucis post diebus, proxime Theodosiopolita-
 num limitem redditus, apparuit quadragesimo lapide ab urbe Dara, iis ex
 rebus agnitus, quas illius domibus exportaverat: nam tota colluvies illuc
 erupit. Ex eo tempore, cum pax viget ac bono res loco sunt, fluvius hic
 mediam urbem intermeans, ubi cisternas aqua implevit, exit per ostia, sibi
 de industria, ut proxime dixi, ab illis extracta, qui urbem aedificaverunt. Tum
 agros vicinos irrigans, omnes accolae beare solet. Verum simul eo advenit
 hostilis exercitus, urbem circumsessurus, ostia, quae ferro clathrata sunt,
 vectibus obstruunt; mox amnem divertere seque alio exonerare coactum so-
 lerti manu, in foveam ac barathrum huic subiunctum abducunt. Quocirca
 hostes aquae penuria laborantes, obsidionem confestim solvere necesse ha-
 bent. Certe Mirrhanes Persarum dux, regnante Cabade, cum urbem obse-
 disset, his omnibus adactus, re infecta, brevi abscessit: ipseque adeo Chos-
 roës, multo post, ingentibus copiis secum ductis tentavit urbem: sed ubi
 aquae inopiam levare nesciit, et visa murorum altitudine, ipsos inexpugna-

μεταγνοῦς, εὐθύωρος ἐς τὰ Περσῶν ἤθη ἀπιὼν ὥχετο, τῇ τοῦ
Ῥωμαίων αὐτοκράτορος καταστρατηγηθεὶς προμηθείᾳ.

γ'. Ταῦτα μὲν οὖν ἐν πόλει Δάρας οὕτω δὴ Ἰουστινιανὸς C
βασιλεὺς κατεστῆσάτο· ὅντινα δὲ προσεποιήσῃ τρόπον τῇ πόλει
5 μηκέτι αὐτῇ πάθος πρὸς τοῦ ποταμοῦ ξυμβαίνειν τοιοῦτον, τοῦ
θεοῦ διαρρήδην αὐτῷ ξυνεπιλαμβανομένου τὸ σπόνδασμα τοῦτο,
ἐγὼ δηλώσω. Χρύσης ἦν τις Ἀλεξανδρεὺς, μηχανοποιὸς δεξιὸς,
ὅσπερ βασιλεῖ τὰ ἐς τὰς οἰκοδομίας ὑπηρετῶν, τὰ πλεῖστα τῶν τε
ἐν πόλει Δάρας καὶ τῇ ἄλλῃ χώρᾳ γεγονότα ἐξείργασται. οὗτος
10 ὁ Χρύσης ἀπεδήμει μὲν ἤνικα δὴ ἐν τῇ πόλει Δάρας τὸ ἐκ τοῦ
ποταμοῦ πάθος ξυνέπεσεν· ἀκηχοῦς δὲ καὶ περιαλγῆσας τῇ συμ-
φορᾷ ἐς κοίτην τὴν αὐτοῦ ἀπεχώρησεν. ὄψιν δὲ ὀνείρου τοιάνδε
εἶδιν. ἰδόκει οἱ ἐν τῷ ὀνείρῳ τις ὑπερφυῆς τε καὶ τὰ ἄκρα κρείσ- D
σων ἢ ἀνθρώπων ἐκιάζεσθαι μηχανὴν τινα ἐπαγγέλλειν τε καὶ ἐν-
15 δεικνύσθαι, ἣ ἂν διακωλύειν τὸν ποταμὸν ἱκανὴ εἴη ἐπὶ πονηρῷ
τῆς πόλεως μηκέτι μορμύρειν. καὶ ὁ μὲν αὐτίκα θεῖον ὑποτοπή-
σας τὸ πρᾶγμα εἶναι, τὴν τε μηχανὴν καὶ τὴν τοῦ ὀνείρου ὄψιν ἐς
βασίλειά γραψας ἀνήνεγκε, σκιαγραφήσας τὴν ἐκ τοῦ ὀνείρου δι-
δασκαλίαν. ἐτύγγανε δὲ οὐ πολλῷ πρότερον ἄγγελος ἐς βασιλέα
20 ἦκων ἐκ Δάρας πόλεως, ὅσπερ αὐτῷ τὰ ἐκ τοῦ ποταμοῦ ξυνε-
νιχθέντα πάντα ἐσήγγειλε. βασιλεὺς δὲ τότε τοῖς ξυμπεπιτωκόσι
ξυνταραχθεὶς καὶ περιώδυνος γεγονώς, τοὺς τὰ μηχανικὰ εὐδοκι-
μοῦντις εὐθὺς μετεκάλει, Ἀνθέμιον τε καὶ Ἰσίδωρον, ὧν περ ἔμ-
προσθεν ἐπεμνήσθην. καὶ τὰ ξυμβεβηκότα ἐπικοινωνόμενος ἀνε-

V 415
P 34

18. σκιαγραφῆσας CH. συγγραφῆσας P.

biles indicavit, consilii poenitens, mox in Persidem rediit, providentia victus
imperatoris Romani.

3. Haec in urbe Dara Iustinianus Aug. constituit. Iam quo idem
pacto ne in posterum fluvius urbi illi noceret, deo utique ipsius consilium
manifestissime adiuvante, effecerit, narrabo. Chryses quidam erat Alexan-
drinus, machinarius praestantissimus: qui in extruendis aedificiis navare so-
litus operam imperatori, multa cum Darae tum alibi aedificaverat. Is pere-
gre profectus, quo tempore fluvius calamitatem Darae attulit, accepto eius
nuntio, graviter dolens, cubitum lit: tum dormienti species huiusmodi oblata
est. Quidam procerissima et humanum excedente modum statura, ipsi per
somnia visus est machinam designare atque ostendere, quae urbem ab ex-
undante fluvio innoxiam posthac servare posset. Mox ille rem divinitus ob-
latam ratus, de machina ac viso nocturno ad imperatorem perscripsit, et
quae secundum quietem acceperat delineavit. Paulo ante, nuntius ex urbe
Dara ad Augustum venerat, eique ordine panderat fluminis inundationem.
Commotus tum imp. et casum illum aegerrime ferens, mechanicos celeberr-
imos Anthemium et Isidorum, quorum supra mentionem habui, extemplo ac-
cersit; et re communicata, ex ipsis quacrit qua tandem machina in posterum

- πυνθάνετο τῶν ἀνδρῶν ὅποια ποτὲ μηχανὴ γένοιτο, ὥς μὴ τι περιτείρω τῇ πόλει ξυμβαίῃ; καὶ αὐτῶν μὲν ἐκείτερος ὑποθήκην τινὰ ἔφραζε τήν οἱ δοκοῦσαν ἐπιτηδείως ἐς τοῦτο ἔχειν· βασιλεὺς δὲ, θείας δηλονότι ἐπινοίας αὐτῷ γενομένης τινός, οὐπω τὰ Χρύσου ἰδὼν γράμματα, ἐπενόει τε καὶ ἐσχυιργράφει αὐτογνωμονήσας 5 ἐκ τοῦ παραδόξου ὃ δὴ τοῦ ὀνείρου ἐκτύπωμα ἦν. ἔτι δὲ τῆς βουλῆς ἡωρημένης καὶ τοῦ πρακτέου σφίσιν ἐν ἀδήλῳ ὄντος, διέλυσαν τὸν διάλογον. ἡμέραις δὲ γ' ὕστερον ἤκε τις βασιλεῖ τήν τε
- B** τοῦ Χρύσου ἐπιστολὴν καὶ τῆς τοῦ ὀνείρου μηχανῆς τὸ ἐκμαγεῖον ἐνδείκνυμενος. καὶ ὃς μεταπεμφόμενος τοὺς μηχανικοὺς αὐτῶν 10 ἀναγεοῦσθαι τῇ μνήμῃ ἐκέλευεν ὅσα δὴ σφίσιν ἄμφι τῷ ἔργῳ τὸ
- II 18** πρότερον ἀκούοντι εἶη. οἱ δὲ ἀπεστοματίζον ἐφεξῆς ἅπαντα, ὅσα τε αὐτοὶ τεχνάζοντες εἶπον καὶ ὅσα βασιλεὺς ἀπανθαδιασόμενος ἐπήγγειλε γενέσθαι. καὶ τότε δὴ ὁ βασιλεὺς τὸν τε πρὸς τοῦ Χρύσου σταλέντα καὶ τὰ γράμματα ἐπιδείξας, ἔτι δὲ καὶ τήν ἐκ 15 τοῦ ὀνείρου γεγνουῖαν ἐπὶ τῷ ἰσομένῳ ὄψιν τε καὶ σκιαγραφίαν, κατεστήσαιο αὐτοὺς ἐν θαύματι μεγάλῳ, ἐν νῷ ποιουμένους ὡς ἅπαντα ὁ θεὸς συνδιαπράσσειται τῷ βασιλεῖ τούτῳ τὰ τῇ βασιλείᾳ ξυνοίοντα. ἐκράτει τοίνυν ἡ τοῦ βασιλέως ἐπίδειξις, ὑποχωρούσης μηχανοποιῶν σοφίας καὶ τέχνης. καὶ γίνεται ὁ Χρύσης αὐτῶν 20
- C** ἐν πόλει Λάρας, ἐπιτεταγμένον οἱ πρὸς τοῦ βασιλέως ὑποτελέσαι τὰ γεγραμμένα σπουδῇ τῇ πάσῃ, καθάπερ ἡ τοῦ ὀνείρου ὑποθήκη ἐπήγγελλεν. ἐποίει τε τὰ ἐπιτεταγμένα τρόπῳ τοιῷδε.
- Ἐν χώρῳ διέχοντι τοῦ τῆς πόλεως προτιχίσματος ἐς μ' ἑλισσιστὰ πόδας, μεταξὺ σκοπέλου ἑκατέρου, ὧν δὴ κατὰ μέσον ὁ πο- 25

ab urbe casus eiusmodi averti possit? Uterque quam ad id valere duxit rationem protulit. At imperator coelesti quodam instinctu, nondum visis Chrysae literis, de sua sententia assecutus est mirabiliter, adumbravitque imaginem, quae Chrysaee in somnis obiecta fuerat. Pendebat adhuc consilium, nec quid opus facto esset inter ipsos constabat, cum digressi sunt. Tertio post die quidam affuit, et Chrysaee epistolam cum forma visae per somnium machina reddidit imperatori. Hic mechanicos iterum accitis memoria repetere iubet quae de opere inter se prius contulissent. Max illi ordine referre quae ipsi ex artis suae praescripto dixissent, et quae imperator per se designasset. Tum Augustus Chrysaee tabellarium proferens cum literis et somnii viso futurique operis delineatione, ad magnam ipsos admirationem traduxit, secum reputantes deum in omnibus, quae imperio expedirent, principi nostro opitulari. Igitur cedente peritia atque arte machinariorum, vincit imperatoris sententia: Chrysaee Daram revertitur, iussus scripta perficere omni studio, plane uti somnio edoctus esset: sic demum mandata est executus.

In loco xl. circiter pedes dissito ab urbis muro exteriori, binos inter scopulos illos, quos amnis interluit, iustae altitudinis ac latitudinis aggerem

ταμὸς προΐων φέρεται, ἀντιτείχισμα ἐτεκτῆναιτο ὕψους τε καὶ εὐ-
 ρους ἰκανῶς ἔχον. οὐπὲρ τὰ πέριτα οὕτω δὴ ὄρει ἐκατέρω παν-
 ταχόθεν ἐτήψεν, ὥς τῷ ὕδατι τοῦ ποταμοῦ, ἣν καὶ σφοδρότατα
 ἐπιρρεῦσειεν, ἐνταῦθα ἐσιτητὰ μηδαμῇ ἔσεσθαι. τοῦτο δὲ τὸ ἔρ-
 5 γον οἱ περὶ ταῦτα σοφοὶ φράκτιν ἢ ἀρίδα καλοῦσιν, ἢ ὃ τί ποτε
 ἄλλο ἐθέλουσιν. οὐκ ἐπ' εὐθείας δὲ τὸ ἀντιτείχισμα πεποιήται
 τοῦτο, ἀλλ' ἐπὶ τὸ μηροειδὲς τετραμμένον, ὅπως ἂν τὸ κύρτωμα
 πρὸς τῇ τοῦ ποταμοῦ ἐπιρροῇ κείμενον ἔτι μᾶλλον ἀντέχειν τῷ D
 ῥείθρῳ βιαζομένῳ δυνατὸν εἴη. θυρίδας δὲ ἐς τὸ ἀντιτείχισμα
 10 ἐς τε τὰ κάτω καὶ ἄνω πεποιήται. ὥστε τῷ ποταμῷ πλημιν-
 ροῦντι ἑξαπιναιῶς, ἂν οὕτω τύχοι, ξυνίστασθαι μὲν ἐνταῦθα
 ἐπάναγχις εἴη καὶ μὴ παντὶ τῷ ῥοθίῳ περαιτέρω χωρεῖν. ἐκροὴν
 δὲ κατὰ τὰς ὁπὰς ἀφίεντι βραχυῖάν τινα τοῦ μὲν ὑπερβάλλοντος
 ὄγκου κατὰ μικρὸν ἀπολήγειν αἰὶ, τῷ δὲ τείχει λευμασμένῳ μη-
 15 ὀλίποτε εἶναι. ἡ γὰρ ἐκροὴ ἐν τῷ χώρῳ ξυνισταμένη, ὅσπερ ἐς
 τεσσαράκοντα διήκων πόδας, ἥπερ μοι εἴρηται, τῆς τε ἀρίδος
 καὶ τοῦ προτειχίσματος μεταξὺ ἐστίν, οὐδαμῇ τὸ παράπαν βιαζο-
 μένη, ἀλλ' ἐς τὰς ξυνειθισμένας εἰσόδους κατὰ λόγον χωροῦσα ἐς P 35
 τὴν ὀχεταιγωγίαν ἐνθὲνδε εἰσβάλλει. καὶ τὰς πύλας, ὥσπερ τὸ
 20 πρότερον βιασάμενος ἑξαπιναιῶς ὁ ποταμὸς ἀνεπέτασε, περιελὼν
 ἐντεῦθεν, λίθοις μὲν παμμεγέθεσι τὴν προτέραν αὐτῶν ἐφράξατο
 χώρον, ἐπεὶ ἐφ' ὁμαλοῦ κείμεναι τῷ ποταμῷ ὑπερβλύζοντι εὐέφο-
 δοὶ ἦσαν. ἀγχιστα δὲ πῃ ἐν χώρῳ ἀνάντει κατὰ τὸ κρημνῶδες
 τοῦ περιβόλου αὐτὰς ἔθετο, οὗ δὴ τῷ ποταμῷ βάσιμα ὡς ἥκιστα
 25 ἦν. ταῦτα μὲν οὖν οὕτω διαπεπόνηται τῷ βασιλεῖ τούτῳ.

5. φράκτιν CH. φράκτα P. φρακτῆρα Pm.

extraxit; cuius extrema utrique menti undique sic annexuit, ut aquis fluvii,
 quamvis impetu maximo decurrentibus, nullus hac aditus futurus sit. Eius-
 modi rerum periti opus illud appellant phractem vel aridem, vel si quo alio
 vocabulo uti malunt. Nec recta linea produxit hunc aggerem, sed sinuavit,
 quo melius undarum vim sustineat procurrens in adversum fluvium curvatura.
 Eundem fenestris infra supraque divisit; ut si forte amnis repente excreve-
 rit, cogatur ibi consistere, nec totum aquarum agmen ultra devolvat; sed
 modice per foramina effluens, sensim detumescat, nec muros violet. Nam
 illo in spatio pedum XL. quod inter aridem murumque exteriorem, ut dixi,
 interiectum est, ita coit effluvium, ut nullam vim patiatur; sed ad consue-
 tum muri aditum convenienter properans, canali excipitur. Denique foribus,
 quas antea flumen inopinato recluserat, illinc amotis, pristinam earum sedem
 grandibus saxis obstruxit: propterea quod situs loci planus aditum eo facilem
 dabat fluvio restagnanti. Portam acclivi in loco posuit ad moenium partem
 impositam praecipitio, quo flumen ascendere non potest. Haec imp. noster
 ita confecit.

- Ἦν δέ τις ἐν πόλει πολλὴ ἔδαιος πέρι ἀμυχαντα τοῖς τῆδε
B ἀνθρώποις. οὐδὲ γὰρ ἀναβλεπταίουσιν εἶχον ἐνταῦθά πη κρή-
 νην, οὐδὲ ὀχετιῷ περιωρομένην ἐς τὰς ἀγνυῖς, αἱ τῆδε εἰσιν, οὐδε
 τισι θησαυριζομένην ἐκείνῃ ἐλτέροις, ἀλλ' οἷς μὲν ἀγχοιῶν ὁ
 ποταμὸς κατὰ τὰς ἀμφοτέρους ἐγέρετο, σῖδε ἀταλαιπώρους ἀρτόμε-5
 νοι ῥῆστα ἔπινον, οἷς δὲ ὡς ἀπωιῶν τῆς τοῦ ποταμοῦ ἐκροῆς τὰ
 οἴκοι ἐτύγγανεν ὄντα, τούτοις δυοῖν τὸ ἕτερον ἐπάνω, καὶ ἡ τὰ
 ἔσχατα πορευμένοις πιεῖν, ἡ δὲ ὕψι ἐχομένοις ἀπολωλέναι. ἀλλ'
 ὀχετιὸν βυσιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἐτεκλήνατο μέγαν, ὃ δὴ τὸ ἔδωκε
 416 περιωγῶν πανταχόσε τῆς πόλεως τὴν ἀπορίαν τοῖς τῆδε ὀχλημέ-10
 νοις διέλυσεν. ἀλλὰ καὶ ἱερὰ πεποιήται δύο, τὴν τε μεγάλην ἐκ-
 κλησίαν καλουμένην καὶ τὸν τοῦ ἀποστόλου Βαρθολομαίου νεών.
C ἔτι μέντοι καὶ τοῖς στρατιώταις καταλετήρηι ἐδείκναιτο παμπληθῆ,
 ὅπως δὴ τοὺς τῆδε ὀχλημένους μηδαμῶς ἐνοχλοῖεν.
 Καὶ Ἀμίδης δὲ πόλεως τό τε τεῖχος καὶ τὸ προτείχιμα ἐν 15
 τοῖς ἄνω γεγενημένα χρόνοις καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἔπαυται ὄντα ἐξίτηλα
 γενήσεσθαι, οὐ πολλῷ ἔσπερον νέμει τι κατελαβὼν οἰκοδομῇ τῇ
 πόλει τὴν ἀσφάλειαν ἀνέσώσειτο. ὅσα δὲ κἄν τοῖς φρουρήσις αὐ-
 τῷ εἴδωσται, ἄνω ἐν τοῖς ὁρίοις τούτων δὴ τυγχάνει τῶν πόλεων
 ὄντα, ἐρῶν ἔρχομαι. 20
D δ'. Ἐκ Δάρας πόλεως ἴοντι ἐς τὰ Περσῶν ἥθη χώρα τις
 ἐν ἁριστερεῇ ἐστὶν ἀναμύξεντός τε καὶ ἄσπιτος ὅλως, κατατείνονσα
 μὲν ἐς ἡμέραν ὁδὸν δυοῖν ἐνζώνῃ ἄνδρσι μάλιστα, τελευτῶσα δὲ
 ἐς χῶρον σιμὸν καὶ ἀπόκρημνον Ράβδιον ὄνομα. ταύτης δὲ τῆς

7. οἴκοι] οἰκία C. οἰκία H.

In urbe cives aquae inopia graviter conflictabantur; cum nec fontem haberent scatebra emicantem, nec latraces, qui canali structili ducerentur in compita, nec qui ibi in cisternis asservarentur: sed qui in triviis labentem fluvium accolebant, ii quidem aquam nullo negotio haurientes, potu utebantur facillimo: qui vero procul flumine habitabant, facere non poterant quin horum alterum paterentur; vel summo cum labore levarent sitim, vel ea interirent. At Iustinianus Aug. magnum aquaeductum construxit, quo in omnes urbis partes derivata aqua, incolis difficultatem expedivit. Praeterea sacras aedes duas, eam videlicet quae magna ecclesia dicitur, et Bartholomaei apostoli templum condidit. Militibus quoque diversoria quamplurima aedificavit, ne molestiam civibus exhiberent.

Urbis Amidae muros, maiorem iuxta ac minorem, qui ob vetustatem iam ruinae proximi videbantur, nova quadam substructione firmavit, itaque urbi securitatem praestitit. Quid vero fecerit in castellis, quibus harum urbium limites muniti sunt, nunc exponam.

4. Eunte in Persidem ex urbe Dara, ad laevam est quaedam regio plaustris in via ac prorsus inequitabilis. Bidui fere patens expeditio viro, terminatur loco abrupto atque praecipiti, cui nomen Rhabdium. Viae, quae

ἐπὶ τὸ 'Ράβδιον φερούσης ὁδοῦ ἐφ' ἐκότερα τὰ Περσῶν ὄρια ἐπὶ μακρότατον ξυμβαίνει εἶναι. ὅπερ μοι κατ' ἀρχὰς ἀγαμένη καὶ τῶν ἐπιχωρίων ἀπαπνυθαρομένην ὄντινα τρόπον 'Ρωμαίοις προσήκοσα ὁδός τε καὶ χώρα γῆν ἐκατέρωθι τὴν πολεμίαν διακεκλήρωται, ἀπὸ γὰρ ἑλλόν τινες ὥς εἴη μὲν Περσῶν τὸ χωρίον ποτὲ, δεομένην δὲ τῶν Περσῶν βασιλεῖ τῶν τις 'Ρωμαίων αὐτοκρατόρων ἀμπέλοις τινὰ κατακορῇ κώμην ἐπὶ Μυρτυροπόλει οὖσαν δώσειε, τοῦτο δὲ αὐτῆς τὸ χωρίον ἀνταλλαζάμενος. τὸ μὲν οὖν 'Ράβδιον ἐπὶ πετρῶν οἰκεῖται ἀποτόμων τε καὶ ὅλως ἀγρίων, αἵπερ ἐνταῦθα ἐπ' ἀναισθησίᾳ θανατούσιν ὄσον. ἔνερθεν δὲ αὐτοῦ χωρίον ἐστίν, ὅπερ καλοῦσι 'Ρωμαίων ἀγρὸν, ἀγασθέντες, οἶμαι, τὸ ἐξ ἀρχῆς, ὅτι δὴ ἐν μέσῳ χωρίων Περσικῶν κείμενον 'Ρωμαίοις προσήκει. οὗτος δὲ ὁ 'Ρωμαίων ἀγρὸς καίται μὲν τῆς γῆς ἐν ὑπέρῳ, ἀγαθῶν ἡ 19 δὲ ἐστὶ τῶν ἐν τοῖς ληίοις κομιδῇ εὐπορος. τεκμηριώσκει δ' ἂν 15 τις καὶ τοῖσδε, ὅτι δὴ πανταχόθεν τὸν χώρον περιβάλλουσι τὰ Β Περσῶν ὄρια.

Πόλισμά ἐστιν ἐν Πέρσαις ἐπιφανὲς ἄγαν, ὄνομα Σισαυράων, ὅπερ ποτὲ 'Ιουστινιανὸς βασιλεὺς ἐξελὼν ἐς ἔδαφος καθεῖλεν, ὁμίλον πολλὴν τῶν ἐν Πέρσαις ἱππέων ξὺν Βλεσχάνῃ τῇ σφῶν 20 ἡγεμόνι δορυαλώτους πεπονημένος. τῆς πόλεως μὲν Δάρας ὁδὸν ἡμέραν διέχει δυοῖν ἐνζώνῳ ἀνδρὶ· τοῦτου δὲ τοῦ 'Ραβδίου σημείοις διέστηκε τρισὶ μάλιστα. πρότερον μὲν οὖν ἀγέλακτός τε ἦν ὁ χώρος ὅδε καὶ 'Ρωμαίοις παντελῶς ἄσκητος. οὐκοῦν οὐδὲ φρουρᾶς οὐδὲ ὀχυρώματος οὐδὲ ἄλλου ὅτου ἂν ἀγαθοῦ πρὸς αὐτῶν 25 ἔλαχε πώποτε. ἀμέλει οἱ τὸν ἀγρὸν γεωργοῦντες, οὐπερ ἐπε-

14. τεκμηριώσκει CH. τεκμηριώσαι P.

Rhabdium ducit, pars maxima inter Persarum fines posita est. Id ego cum primum vidi, demirans scilicet ex indigenis quaesivi, qui factum esset, ut viam tractatamque ditionis Romanae hostile solum utrinque clauderet? Respondenter nonnulli, pertinuisse olim ista ad Persas; sed imperatorem quemdam. Rom. pro pago vitifero Martyropoli vicino, quem regi Persarum roganti dederat, eo tractu remuneratum fuisse. Ac Rhabdium quidem rupe insidet praeruptas et omnino asperrimas, quae ibi mirum in modum attolluntur: subiacet vero campus, quem Romanorum agrum appellant, iam a principio, ut opinor, mirati quod in media Persarum provincia ad Romanos pertineat. Porro hic Romanorum ager in planitie situs est, frugibusque abundat: argumento sit, quod Persarum limites undique locum ambiunt.

Clarissimum est in Perside oppidum Sisauranum, quod Iustinianus Aug. in potestatem redactum suam exciderat, abductis inde magno numero captivis Persis equitibus cum Bleschane ipsorum duce. Ab urbe Dara abest itinere, quod biduo vir expeditus conficiat; tribus circiter milliaribus a Rhabdio: qui locus antea incustoditus et apud Romanos plane obscurus fuerat. Quare cum ab ipsis nec praesidium, nec munimentum, nihil denique boni un-

C μνήσθην ἁρτίως, ὥσπερ ἄλλο τι ἀγγυροφοροῦντες, πεντήχοντα ἐπε-
 τείους χροσσοῦς ἔφερον Πέρσαις, ἐφ' ᾧ ἀδείστερον κεκτήσονται τὰ
 αὐτῶν ἴδια καὶ καρπῶν δύνωνται τῶν τῇδε φυομένων δύνασθαι.
 βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἅπαντα αὐτοῖς μεταπεφυκέναι δισκευάσατο.
 τειχίσμασι γὰρ τὸ Ῥάβδιον περιβαλὼν κατὰ τῶν πετρῶν τὴν ὑπερ- 5
 βολὴν, ἅπτερ ἐκείνη ἀτέχουσιν, ἀπρόσοδον αὐτὸ τοῖς πολεμίοις
 πεποιήται τὸ χωρίον, δηλονότι ξυλλαμβανούσης τῆς γένειως. ἐπεὶ
 δὲ ὕδατος οἱ τῇδε ὠκημένοι ἐσπάνιζον, ἐν τῇ τῶν σκοπέλων ἀκρω-
 ρεῖα πηγῆς ὡς ἥκιστα οὔσης, ταμεῖά τε ὑδάτων εἰργάσατο δύο καὶ
 τὰς ἐκείνη πέτρας πολλαχῇ διορύξας παμπληθεῖς ὑδάτων θησαυ- 10
 ροὺς διεπράξατο εἶναι, ὅπως δὴ ξυρρεόντων ὑετίων ἐνταῦθα ὑδά-
 των ἀδείστερον αὐτοῖς οἱ τῇδε ἄνθρωποι δύνωνται χρῆσθαι, ὡς
 μὴ τοῦ ὕδατος πιεζόμενοι τῇ ἀπορίᾳ ἐνάλωτοι εἶεν.

V 417 Καὶ τὰ ἄλλα δὲ φροῦρια πάντα ἐν ὄρει κείμενα, ἔπερ ἐν-
 θένδε τε καὶ ἐκ Δάρας πύλεως ἄχρι ἐς Ἀμιῦδαν διήκειν ξυμβαίνει, 15
 τό τε Κίφας καὶ Σαυράς καὶ Σμάργδης τε καὶ Λούρηγης τό τε Ἰε-
 ριφθὸν καὶ Ἀταχὰς καὶ Σίφριός τε καὶ Ῥιπάλθας καὶ Βανασυ-
 μέων, ἔτι μέντοι καὶ Σινὰς καὶ Ῥάσιος, καὶ Λαβανὰς, καὶ ὅσα
 ἄλλα ἐνταῦθα ἐκ παλαιοῦ ἐστί, γελοιότατα δὴθεν τῷ σχήματι
 ἀποτεθριγχαμένα τὸ πρότερον ἀνοικοδομησάμενος σὺν τῷ ἀσφαλεῖ 20
 P 37 ἔς τε τὸ νῦν φαινόμενον κάλλος τε καὶ ὀχύρωμα μεταθέμενος ἀνά-
 λωτα εἶναι καὶ προβεβλήσθαι Ῥωμαίων τῆς γῆς βεβαιότατα κατε-
 στήσατο. ἐνταῦθα ὕρος οὐρανόμνηκας ἀποκεκρέμαται, ἀπόκρημνόν
 τε καὶ προσελθεῖν ἁμήχανον ὄλωσ. ἐν πεδίῳ δὲ ὑπόκειται χώρα
 γεώδης τε καὶ μαλθακὴ λίαν, ἀγαθὴ μὲν ἀρύσσει, θρέμμασι δὲ 25

16. [Ιεριφθὸν] Ἰεριφθὸν H.

quam acceperisset; colonis agri, de quo memini proxime, ad onus vectigalis
 publici id accedebat, ut Persis aureos quinquaginta quotannis penderent, quo
 securius possiderent sua, ac fruerentur proventu frugum. Verum Iustinia-
 nus Aug. ipsis omnia mutavit in melius. Cincto enim Rhaddio moenibus, in
 ipso surgentium ibi rupium culmine positus, omnem praecludit hostibus aditum,
 iuvante utique situ loci. Et quoniam incolis aqua deerat, quippe fontem
 summi scopuli non habebant, cisternas fecit duas; saxaque illa multis in locis
 excavans, aquarum receptacula passim comparavit, ut eo confluentibus aquis
 pluvius uti liberius, nec siti ad deditionem perpelli possint.

Cætera montium castella, quae hinc atque ex urbe Dara Amidam usque
 pertinent (ea sunt Ciphæ, Sauras, Smargdis, Lurnes, Hieriphthon, Atachas,
 Siphris, Ripalthas, Banasymeon, Sinas, Rhasis, Dabanas, aliaque ibi po-
 sita ab antiquo) cum speciem munimenti haberent plane ridiculam, illa solide
 reaedificavit, et ad decus perduxit, quod videmus hodie cum tanta firmitate
 coniunctum, ut hostium viribus superiora, Romanum imperium optime prote-
 gant. His in partibus, mons editissimus inaccessis horret præcipitiis: ager
 in planitie subiacet, non lapidosus, sed mollis admodum, et cum arationi tum

ἀτεχνῶς ἔγνομος. ἐπιεικῶς γὰρ τῇ πόδι χλοάζει. πῃ πληθεῖς
 δὲ κῶμαι παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους εἰσίν. οἰκοῦσι τε αὐτὰς
 ἄνθρωποι τὰ μὲν ἐς κτήσιν τῶν ἐπιτηδείων εὐδαιμόνες, εὐάλωτοι
 δέ, εἴ τις προσίοι. ὅπερ αὐτοῖς ἐπηνώρθωσεν Ἰουστινιανὸς βασι-
 5 λέης, φρούριον ἐπὶ τοῦ ὄρους τῇ ἀκρωνυχίᾳ δειμύμενος, ἵνα δὴ
 τὰ σφίσιν ἐναποθέμενοι τιμιώτατα, ἐπειδὴν προσίοιεν οἱ πολέμιοι, B
 ἀνατρέχοντες διασώζωνται. Βασιλέων δὲ τὸ φρούριον ἐπινώμα-
 σται. καὶ μὴν καὶ τὰ ἀμφὶ πόλιν Ἀμιδαν φρούρια, πηλῶ τε πε-
 ριβεβλημένα καὶ τοῖς πολεμίοις βύσιμα παντάπασιν ὄντα, ἐς τὸ
 10 ἀκριβὲς ἀνοικοδομησάμενος ἅπαντα ἐς τῆς ἀσφαλείας τὸ ἀκριβέ-
 στατον μετεστήσατο. ἐν οἷς τὸ τε Ἀπάδνας καὶ τὸ Βυρθὸν πο-
 λίχνιόν ἐστιν. ἅπαντα γὰρ ἀκριβολογεῖσθαι πρὸς ὄνομα οὐκ εὐ-
 πετίς ἐστι. συνελόντα δὲ εἰπεῖν ἅπαντα πρότερον τοῖς ἐπιβουλεύ-
 ουσιν ὑποκείμενα τανῦν ἀνανταγώνιστα πεποίηκεν εἶναι. καὶ ἀπ’
 15 αὐτοῦ ἡ Μεσοποταμία τῶν Περσῶν γένει ἄβατος διαφανῶς ἐστιν.

Οὐ σιωπητέον δὲ οὐδὲ ὅπερ ἐν τῷ Βάρας φρουρίῳ ἐξῆρξεν, C
 ὅπερ ἐπεμνήσθην ἀρτίως. τὰ μὲν γὰρ τοῦ φρουρίου ἐντὸς ἄν-
 δρα τὸ παράπαν ὄντα ἐτύγχανεν, ἐν ὅρῳ δὲ ὑψηλῶ μάλιστα κατὰ
 τὸ κρημνῶδες τὸ Βάρας τοῦτο πεποίηται. ἔκτισθεν δὲ αὐτοῦ ὡς
 20 ἀνωτάτω ἐν τῇ ὑπὸρεια μετὰ τὸ πρηνὲς πηγὴ ἦν, ἥνπερ ἐδόκει
 ἀξύνφορον εἶναι τῷ τειχίσματι τοῦ φρουρίου περιβαλεῖν, ὥς μή
 τις αὐτοῦ μοῖρα ἐν ὑπέρῳ κειμένη εὐάλωτος εἴη. ἐπενόει δὲ τῷδε.
 τὰ ἐντὸς τοῦ περιβόλου διορύσσειν ἐκέλευεν ἕως ἐς τὸ μάλιστα
 ὁμαλὲς ἵκωνται. ὅπερ ἐπεὶ ἐπετελέσθη κατὰ τὴν τοῦ βασιλέως

1. ἔγνομος] εὐνομος Maltretus. λειμῶνες εὐνομοι p. 117 a.

alendo pecori perquam commodus: quippe herba copiosissime viret. Montis
 radices obtinent frequentes pagi; quorum incolae fortunis quidem abundant;
 verum incurisibus patent. Remedium Iustinianus Aug. attulit, extracto in
 cacumine montis castello: ubi repositis quae habent pretiosissima, adventante
 hoste, perfugium incolumes occupant: Augustorum castrum vocatur locus.
 Adhaec circumposita urbi Amidae castella, quae muris tantum luteis cincta,
 hostem excludere minime poterant, accurate refecit omnia, ac praeclare com-
 muniit. In his sunt Apadnas et Byrthum oppidulum: operae enim maioris
 est recensere singula nominatim. In summa, quaecumque prius exposita
 erant grassantibus, sic ea firmavit, ut expugnari iam nequeant: itaque Me-
 sopotamia Persis plane praeclusa est.

Nec silentio praetermittendum, quod in castro Baras, cuius mentionem
 modo feci, excogitavit, cum intus nihil aquae omnino esset. Imminet Baras
 montis celsissimi praecipitio. Procul extra muros, immo in monte suberat
 clivo fons, quem castrī moenibus complecti non expedire visum erat; ne qua
 eorum pars in plano sita occupari facile posset. Hanc vero ipse viam inve-
 nit. Humum intra murorum ambitum iussit effodi, usque dum ad spatium
 aequale campo perventum esset. Quo peracto uti praescripserat imperator,

ἐπιτάξιν, ἐπιρρόιον ἐνταῦθα τὸ ὕδωρ τῆς πηγῆς παρὰ δόξαν ἐφάνη. οὕτω δὲ καὶ τὸ θροῦριον δεδημιούργηται ξὺν τῷ ἀσφαλεῖ καὶ ὕδατος πέρι ἐν ἐπιτηδείῳ φαίνεται κείμενον.

D ε'. Οὕτω δὲ καὶ Θεοδοσιουπόλειως, τῆς παρὰ ποταμὸν Ἀβόρραν γῆς τῆς Ῥωμαίων προβεβλημένης, τὸν περίβολον, ὅνπερ **5** ὁ χρόνος κατεργάσασθαι μάλιστα ἴσχυσε, καὶ ἀπ' αὐτοῦ τοῖς τῇδε **P 38** ἀνθρώποις οὐχ ὑπὲρ τῆς ἀσφαλείας ἰδίῳ θάρρεϊν, ἀλλὰ διηνεχὲς ἅπαντας ἐξέπλησσε, δεδισσομένους ὅτι δὴ οὐκ εἰς μακρὰν αὐτοῖς **H 20** ἐμπειεῖται, ἀνοικοδομησάμενος ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον ὁ βυσιλεὺς οὗτος διακυλεύειν τὰς γε κατὰ Μεσοποταμίαν Περσῶν ἐσβολὰς ἱκα- **10** νῶς ἔσχειν.

Οἷα δὲ καὶ ἐν Κωνσταντίνῃ ἐπιδέδεικται εἰπεῖν ἄξιον. ἦν μὲν τὰ πρότερα ὁ Κωνσταντίνης περίβολος τό τε ὕψος κλίμακι ἀλωτὸς τὴν τε ἄλλην κατασκευὴν ἐνέφοδος ἄγαν, ὥσπερ τι ἄρρε- **15** γον γεγενημένος τοῖς πάλαι ἀνθρώποις. τοσοῦτῳ γὰρ διεστήκει- **σαν** οἱ πύργοι ἀλλήλων ὥστε, εἰ προσβυλοῦντές τινες ἐς τὴν με- **V 418** ταξὺ χώραν προσίοιεν, οὐκ εἶχον οἱ κατὰ τοὺς πύργους ἐστῶτες **B** καθότι ἂν αὐτοὺς ἀμυνόμενοι ἀποκρούοιντο. ἀλλὰ μὴν καὶ χρόνου μήκει πεπονηκὼς ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον τοῦ καταπεπτωκέναι οὐ μακρὰν **20** πού ἐγένετο. πρὸς δὲ καὶ τοιοῦτο τῇ πόλει προτείχισμα ἦν οἷον ἐπι- **20** τέχισμα κατ' αὐτῆς γεγονέναι δοκεῖν. οὐ πλέον γὰρ αὐτοῦ ἢ ἐς πόδας τρεῖς ἐγγόνει τὸ πύχος, καὶ αὐτὸ μέντοι πηλῷ σύνθετον, τὰ μὲν κάτω ἐς ὀλίγον ἐκ λίθου μυλίου ἀνεστηκὸς, τὰ δὲ ὑπερθεῖν ἐκ τοῦ λευκολίθου καλουμένου, σφαλεροῦ τε ὅτος καὶ μυλακοῦ λίαν. ὥστε δὴ ὅλον ἦν τοῖς ἐπιούσιν ἐνάλωτον. βυσιλεὺς δὲ Ἰουστινιαν- **25**

2. δὲ] Vulgo τε.

promanans ibi fontis aqua se prodidit inopinato. Sic et tuta est structura castris, et situs ad aquae copiam opportunus.

5. Eodem modo, cum muros Theodosiopolis, quae ad fluvium Aborham imperii Romani propugnaculum est, vetustas adeo confecisset, ut civibus non fiduciam firmitas ulla, sed metum assiduum offerret impendentis ruinae periculum; imperator noster, resecta eorum parte maxima, Persarum in Mesopotamiam irruptiones praeclare inhibuit.

Quid vero Constantinae praestiterit, par est dicere. Erant Constantinae muri, si spectes altitudinem, scalis superabiles; si fabricam, expugnata facillimi; quasi veteres non opus, sed quandam operis accessionem fecissent. Nam turres adeo inter se distabant, ut si qui infesti accederent ad spatium interiectum, ab earum custodibus propulsari non possent. Quin et partis maximae, aevo fatiscantis, ruina instabat. Adde quod urbis murus exterior talis erat, ut ad illam oppugnandam factus videretur. Crassus enim pedes non amplius tres, et luto coagmentatus, infra quidem molaribus saxis constabat ad modicam altitudinem: pars vero superior structa erat candido lapide, infirmo admodum ac praemolli: prorsus ut irruentibus facile esset eo potiri.

ὅς τὰ μὲν πεπονηκότα τοῦ περιβόλου νέα τινὲ ἀνεσώσατο οἰκοδο-
 μία, καὶ διαφερόντως τὰ πρὸς ἥλιον δύνοντα τετραμμένα καὶ βορ- C
 ρᾶν ἄνεμον. τοῦ δὲ δὴ ἐρύματος πανταχῇ μεταξὺ πύργοιν δυοῖν
 ἄλλον ἐντέθεικε, καὶ ἀπ' αὐτοῦ πύργοι ἅπαντες ὡς ἀγχοτάτω ἀλ-
 5 λήλοις ὄντες τοῦ περιβόλου προβέβληνται. ὁλῶ δὲ τείχει καὶ πᾶσι
 πύργοις μέγα τι χρῆμα ὕψους ἐνθάδε ἄμαχον τοῖς πολεμίσις τὸ
 τῆς πόλεως ὀχύρωμα κατεστήσατο. ἀλλὰ καὶ ἀνόδους τοῖς πύρ-
 γοις κεκαλυμμένας πεποιημένους, τριωρόφους τε αὐτοὺς λίθων ἐπι-
 βολαῖς τεκτηνόμενος κυρτώμασι γεγονόταίς θόλων, πυργοκάστελ-
 10 λον αὐτῶν ἕκαστον εἶναι τε καὶ καλεῖσθαι πεποίηκε. κασιτέλλους
 γὰρ τὰ φρούρια τῇ Λατίων καλοῦσι φωνῇ. ἀλλὰ καὶ ἀμφὶ τοῖς D
 ὕδασι καὶ Κωνσταντίνῳ τὰ ἀνέκιστα ἔπασχε πρότερον. τὰ μὲν
 γὰρ ἐκτὸς, ὅσον ἐκ σημείου ἐνός, πηγαὶ τέ εἰσι ποτίμων ὑδάτων
 καὶ ἄλλος ἐνθάδε γέεται ἐπιεικῶς μέγα, οὐρανομήκεσι κατὰ γ-
 15 τον δένδροις· τὰ μέντοι ἐντός, ἵνα δὴ οὐκ ἐφ' ὁμαλοῦς, ἀλλ'
 ἐν τῷ ἀνάντει τὰς ἀγνιάς ἐμβαίνει εἶναι, ἀνυδρὸς τε ἦν ἡ πόλις
 ἐκ πάλαι καὶ δόξη τε καὶ ἀμνηχανία πολλῇ οἱ τῇδε ὠχήμενοι ἐς
 αἰεὶ εἶχοντο. βασιλεὺς δὲ Ἰουστινιανὸς ὀχρεῖ τὸ ῥέθρον μεταβι-
 20 βύσας τοῦ τείχους ἐντός, κρήναις τε τὴν πόλιν ἀειρρῦτοις διακο-
 σμήσας, οἰκιστῆς ἂν αὐτῆς δικαίως καλοῖτο. τὰ μὲν οὖν ἐς τύσδε
 τὰς πόλεις Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ εἴργασται.

ζ'. Ἦν δὲ Ῥωμαίων φρούριον παρὰ ποταμὸν Εὐφράτην ἐν P 39
 τοῖς Μεσποταμίαις ἐσχάτοις, ἵνα δὴ Ἀβόρρας ποταμὸς τῷ Εὐ-
 φράτῃ ἀναμειγνύμενος τὴν ἐκβολὴν ἐνταῦθα ποιεῖται. τοῦτο Κιρκή-
 25 σιον μὲν ὀνομάζεται, βασιλεὺς δὲ αὐτὸ Διοκλητιανὸς ἐν τοῖς ἅνω

At Iustinianus Aug. labantes moenium partes, praesertim ad occidentem et septentrionem renovavit: ubique binis moenium turribus aliam interiecit: quo fit ut turres omnes inter se proximae defendant murum. Huic autem toti cunctisque turribus adiecta altitudine ingenti, urbis munimenta supra hostium vires extulit. Praeter haec, in turribus occultos fecit scalarum gradus, ac triplici ipsas camera distinguens lapidea, id illis tribuit, ut unaquaeque dicatur et vere sit pyrgocastellum. Etenim quae Graeci φρούρια, ea Latini castella vocant. Praeterea Constantina magnam aquae penuriam antea patiebatur. Sunt quidem extra muros primo ab urbe lapide fontes aquae potui aptae: unde nemus amplissimum enatum est, arboribus consitum procerissimis. Sed intra moenia, ubi declivia sunt nec sita in plano compita, iam inde olim arebat urbs, et siti gravissimaque difficultate semper eives conflictabantur. Tandem imp. Iustinianus fluentia in urbem aquaeductu derivata immisit, camque ornavit fontium perennitate, ut merito ipsius conditor appellari queat. Haec Iustinianus Augustus in eas urbes beneficia contulit.

6. Castellum est Romanorum ad Euphratem in extrema Mesopotamia: ubi fluvius Aborrhias cum illo aquas commiscens sese exonerat. Nomen habet Circesium, olim conditum a Diocletiano Aug. Qui vero hodie imperat Procopius III.

- χρόνοις ἰδεῖν. Ἰουστινιανὸς δὲ ταιντὶν βασιλεὺς χρόνον τε μίγει
 εὐρὼν συντριβὲς γεγόνος, ἀπημελημένον δὲ καὶ ἄλλως ἀφύλακτον
 ὄν, ἐς ὀχύρωμα βεβαιότατον μετεστήσατο, πόλιν τε διεπράξατο
 μεγέθει καὶ κάλλει περιφανῇ εἶναι. Διοκλητιανὸς μὲν γὰρ την-
 B κάδε τὸ φρούριον πεποιήται τοῦτο οὐχ ὅλον ἐν κύκλῳ τείχει περι-
 βαλὼν, ἀλλὰ μέχρι μὲν ἐς ποταμὸν Εὐφράτην ἐπέξαγαγὼν τὴν τοῦ
 περιβόλου οἰκοδομίαν καὶ πύργον ἐκατέρωθι ἀπεργασάμενος ἔσχα-
 τον, ἀπολιπὼν δὲ τὴν ἐνθὲνδε τοῦ χωρίου πλευρὰν ἀτείχιστον ὅλως,
 ἀποχρηῖναι, οἶμαι, τὸ τοῦ ποταμοῦ ὕδωρ ἐς τὸ τοῦ φρουρίου ὀχύ-
 ρωμα τῇδε ἡγούμενος. προϊόντος δὲ χρόνου τὸν ἔσχατον πύργον, 10
 ὃς δὴ ἐτέραιπτο πρὸς ἄνεμον νότον, τὸ τοῦ ποταμοῦ ῥόδιον πα-
 ραξύνον ἰνδολεχέστατα κατέσεισεν ὅλον, ἰνδηλὸς τε ἦν ὥς, εἰ μὴ
 βοηθούη τις ὃ τι τάχιστα, καταπείσεται αὐτίκα δὴ μάλα. ἐφάνη
 C τοίνυν Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς τοῦτο πρὸς τοῦ Θεοῦ κεκομισμένος
 ἀξίωμα, πάσης ἐπιμελείσθαι καὶ ὥς ἐνι μάλιστα μεταποιῆσθαι 15
 τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς· ὃς δὴ οὐ μόνον τὸν πεπονθότα πύργον ἐσώ-
 σατο, ἀνοικοδομησάμενος αὐτὸν μυλίων λίθῳ καὶ φέσει σκληρῷ,
 ἀλλὰ καὶ τοῦ φρουρίου τὴν ἀτείχιστον πλευρὰν ξύμπασαν ὀχυρω-
 τάτῳ περιβέβληκε τείχει, διπλασιάσας αὐτῇ πρὸς τῷ ποταμῷ τὴν
 ἐκ τοῦ περιβόλου ἀσφάλειαν. πρὸς ἐπὶ τούτοις δὲ καὶ προτεί- 20
 V 419 χισμα ἑχρῶτάτον προσεποίησεν αὐτὸς τῇ πόλει, καὶ διαφερόντως
 D οὗ δὴ τοῖν ποταμοῖν ἢ ἐς ἀλλήλους ἐπιμιξία τρίγωνον ἀποτελεῖ
 σχῆμα, ταύτῃ τε τὰς ἐνθὲνδε τῶν πολεμίων ἐπιβουλὰς ἀπεκρού-
 σατο. καὶ στρατιωτικῶν δὲ καταλόγων ἄρχοντι τῇδε καταστη-

17. μυλίῳ λίθῳ] μυλίτου λίθου p. 38 b. λίθου μυλίου 43 d. μυ-
 λιας λίθους 84 d.

Iustinianus, ipsum temporis longinquitate labefactatum, neglectum et immu-
 nitum nactus, optime firmavit, urbemque magnitudine ac decore illustrem
 fecit. Neque enim castellum hoc Diocletianus totum moenibus circumdederat:
 sed ad fluvium quidem Euphratem producto muro, turrim posuerat in
 utroque extremo: latus autem, quod hinc porrigitur, omnino nudum relique-
 rat, ratus, ni fallor, satis id communiri aqua fluminis. Procedente tempore,
 extremam turrim, austro obversam, profluens amnis assiduo morsu adederat,
 et apparebat illam propediem collapsuram, nisi quis succurrere praefestina-
 ret. Ergo Iustinianus Augustus, honorem hunc summum adeptus manifesto
 dei munere, ut Romanum imperium, quam maximum est, curaret, eique pro
 virili parte consuleret, non solum turrim vitiatam servavit, eam reparando
 molari ac duro natura lapide, sed totum etiam castelli latus, quod nudum
 erat, muro validissimo cinxit, atque ita munimentum geminavit, flumini
 nempe addita moenium firmitate. Exteriorem etiam murum urbi adiecit,
 praesertim ubi confluens absolvit triquetrum: itaque hostium insidiis nullum
 ibi locum reliquit. Praeterea constituto numerorum militarium duce (sic

σάμενος, ὃν δοῦκα καλοῦσι, διηνεκὲς ἐνταῦθα καθιζήσμενον, ἀποχρῶν φυλακτήριον πεποίηκεν εἶναι τῇ τῆς πολιτείας ἀρχῇ· καὶ τὸ βαλανεῖον δὲ, ὅπερ δημοσίᾳ τὴν χρεῖαν τοῖς τῇδε ὥκημέ-
 5 μένοις παρέχεται, ἀνόνητον ὅλως τῇ τοῦ ποταμοῦ ἐπιρροῇ γεγενη-
 μένον ἐνεργεῖν τε τὰ ξυνειθισμένα οὐκέτι ἔχον, ἐς τὸν νῦν ὄντα
 μετέθηκε κόσμον. ὅσα μὲν γὰρ αὐτοῦ ἀπεκρέματο πρότερον ἐπὶ H 21
 στερεῶς τῆς οἰκοδομίας ἰσῶτα κατὰ τὸ τῷ λουτρῷ τῇ χρεῖᾳ ξυν-
 οῖσον (ὧν δὴ ἐνεργεῖ τὸ πῦρ καλεῖται, χυτρώποδός τε καλεῖν αὐτὰ P 40
 νενομίκασι), ταῦτα δὴ ἅπαντα τῇ τοῦ ὕδατος ἐπιρροῇ ἀποκείμενα
 10 πρόσθεν εὐρῶν, καὶ ἀπ' αὐτοῦ τὴν χρεῖαν τῷ βαλανεῖῳ διεφθαρ-
 μένην, λήθων μὲν αὐτὸς ἐμπεδώσας ἐπιβολαῖς ὅσα πρότερον
 ἀπεκρέματο, ἥπερ μοι εἴρηται, ἐτέρων καθύπερθεν ἀποκρεμύσας
 οἰκοδομίαν, ἵνα δὴ ἀπρόσοδα τῷ ποταμῷ ἔστιν, ἀνέσώσατο τὴν
 ἐνθύνει εὐπάθειαν τοῖς τῇδε φρουροῖς. τὰ μὲν οὖν δὴ τοῦ Κιρ-
 15 κησίου ἐς τόνδε τὸν τρόπον δεδημιούργηται τῷ βασιλεῖ τούτῳ.

Μετὰ δὲ τὸ Κιρκήσιον φρούριόν ἐστι παλαιὸν, Ἀννούκας
 ὄνομα, ὅπερ ἑρείπιον τὸ τεῖχος εὐρῶν οὕτω δὴ μεγαλοπρεπῶς
 ἀνικοδομήσατο Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ὥς μηδὲ τῶν τινος ἐπιφα- B
 νεστάτων πόλεων ὀχυρώματος πέρι τὰ δευτερεῖα τὸ λοιπὸν γέ-
 20 ρισθαι. τῷ τε αὐτῷ καὶ τὰ φρούρια, ὅσα δὴ ἀμφὶ πόλιν
 Θεοδοσιούπολιν κεῖται, τὰ μὲν ἀτελείστα πρότερον ὄντα, τὰ δὲ
 πηλῷ τε καὶ τῇ ἐνθύνει γελωτοποιίᾳ τετειχισμένα αἵμασις τρό-
 πον, φοβερά τε ταῦν καὶ τὸ παράπαν ἀπρόσβατα τοῖς ἐπιούσιν
 ἐργάσατο· τό τε Μαγδαλαθῶν σὺν ἐτέροις δυοῖν, ἅπερ αὐτοῦ
 25 ἐκατέρωθεν τυγχάνει ὄντα, καὶ Θαννούριος δύο, μικρόν τε καὶ

enim vocant) qui illic semper ageret; idoneo praesidio primam oram imperii confirmavit. Balneum quoque publicum, quo utuntur incolae, cum prorsus inutile allapsu fluminis evasisset, nec solitis usibus servire posset, in eum, quem habet modo, ornatum restituit. Quae enim prius supra fornaculas, in quibus ignis ardet, pro lavationis commodae ratione, solida fabrica suspensa erant (chytropodas vulgo appellant) haec omnia profluenti exposita, corruptamque ea-re balnei utilitatem offenderat. Quare structura lapidea firmatis iis, quae prius, ut dixi, pendebant, his alias suspensuras imposuit, ad quas pertingere fluvius nequit. Quo facto, oblectationem inde capi solitam restituit praesidiariis. Haec sunt, quae imperator noster aedificavit Circesii.

Post Circesium est Annucas, vetus castellum, cuius muros Iustinianus Aug. cum semirutos comperisset, adeo magnifice instauravit, ut si munimenta spectes, illustrissimarum urbium nulli concedat. Similiter castella omnia Theodosiopolis circumiecta, quorum alia carebant muris, alia luto ridendaque materia in maceriae modum septa erant, talia iam fecit, ut terrorem obiciant, omnemque aditum negent oppugnare volentibus. Ea sunt Magdalathum cum duobus aliis, illi hinc inde adsisit, et utrumque Thannu-

μέγα, καὶ Βισμιδέων καὶ Θήμερες, ἔτι δὲ Βιδάμας καὶ Δαυσα-
 ρῶν καὶ Θιόλλα, Φίλας τε καὶ Ζαμαρθὰς καὶ τὰ λοιπὰ ὡς εἰπεῖν
 C ἅπαντα. ἦν δὲ τις χώρος παρὰ Θαννώριος μέγα, ᾧ δὴ ἐπιχω-
 ριάζειν Σαρακηνοῖς τοῖς πολεμίοις διαβαίνουσι τὸν ποταμὸν Ἀβόρ-
 ραν πολλὴ ἐξουσία ἐγένετο, ἐνθὲν δὲ ὀρμωμένοις διασκιδάννυσθαι 5
 μὲν ἀνά τε τὴν ἕλην δασεῖάν τε καὶ ἀμφιλαφεῇ οὖσαν καὶ τὸ ὄρος,
 ὃ ταύτῃ ἀνέχει, καταθεῖν τε ἀδεέστερον τοὺς ὤκημένους ἀμφὶ τὰ
 ἐκεῖνη χωρία Ῥωμαίους. ἀλλὰ νῦν πύργον κομιδῇ λίθου σκληροῦ
 Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἐν τῷ χώρῳ τούτῳ δεμιύμενος ἐνταυθὰ τε
 φρουρὰν ἀξιολογωτάτην καταστησάμενος ἀναστέλλειν τὰς τῶν πο- 10
 λεμίων ἐπιδρομὰς παντελῶς ἴσχυσε, τοῦτον ἐπιτεκνησάμενος κατ'
 αὐτῶν πρόβολον.

D Ζ'. Τὰ μὲν οὖν ἐπὶ Μεσοποταμίας τῆδε Ἰουστινιανῷ βα-
 σιλεῖ εἰργασται. ἀναγκαῖον δέ μοι ἐνταῦθα τοῦ λόγου Ἐδέσσης
 τε καὶ Καρρῶν καὶ Καλλινίκου καὶ τῶν ἄλλων πολιχνῶν ὑπασῶν 15
 ἐπιμνησθῆναι, ὥσπερ ἐκεῖνη ξυμβαίνει εἶναι, ἐπεὶ καὶ αὐταὶ τοῖν
 ποταμοῖν μεταξὺ κεῖνται. τὴν Ἐδεσσαν ποταμὸς παραρρεῖ τὸ
 ῥεῦμα βραχὺς, Σκιριτὸς ὄνομα, ὃς δὴ ἐκ χωρίων πολλῶν ξυνάγων
 τὸ ῥεῖθρον ἐπὶ τὴν πόλιν φέρεται μέσσην. ἐνθὲνδε τε ἑξῶν ἐπί-
 P 41 προσθεν ἵεται, ἐπειδὴν αὐτάρκη παρέχεται τῇ πόλει τὴν χρεῖαν 20
 τῶν τε εἰσόδων αὐτοῦ καὶ ἐκβολῶν δι' ὀχетаγωγίας κατὰ τὸ τετ-
 χος πεποιημένων τοῖς πάλαι ἀνθρώποις. οὗτός ποτε ὁ ποταμὸς,
 δμβρων οἱ ἐπιγενομένων πολλῶν, ὑπερπεφυκώς τε ὑψοῦ ἀνεῖχε καὶ
 ὡς καταλύσων τὴν πόλιν ἐπήγει. τοῦ τοίνυν προτειχίσμοτος καὶ
 V 420 τοῦ περιβόλου καθελὼν ἐς τὸ ἔδαφος πολλὴν τινα μοῖραν τὴν πό- 25

rimum, minus ac maius; Bismideon, Themeres, Bidamas, Dausaron, Thiolla, Philas, Zamarthas, ac caetera fere omnia. Ad Thannurium maius locus erat, quem Saraceni, hostes Romani nominis, traiecit Aborrha flumine, occupare facile, atque inde per densum et opacum nemus montemque ibi se attollentem dispersi, Romanos circumpositos excursibus infestare poterant. Iam vero Iustinianus Aug. turri illic ex durissimo lapide constructa, praesidium optimum collocavit, atque hostium incursiones prorsus repressit, excitato contra illos eiusmodi propugnaculo.

7. Quae modo dixi, in Mesopotamia fecit Iustinianus Aug. locus vero postulat ut Edessae, Carrarum, Callinici, aliorumque oppidorum illius tractus mentionem habeam, cum inter fluvios Euphratem ac Tigrin sita sint. Edessam alluit Scirtus, annis minime spatiosus. Collectis aquis ex multis partibus, mediae urbi illabitur: inde egressus pergit ulterius; postquam satis famulatus est civitati, canali ductus veteri, cuius ore atque exitu pervia sunt moenia. Aliquando fluvius hic largis imbribus vehementer intumuit, et civitatem, quasi ad ipsius excidium comparatus, invasit. Igitur magna labe rupto utroque muro, minori scilicet ac maiori, per urbem fere totam effusus,

λιν περιεβάλετο σχεδόν τι ὅλην, ἔργα τε ἀνήκεστα τῇδε εἰργάσατο.
 τῶν τε γὰρ οἰκοδομημάτων τὰ κάλλιστα ἐξίτηλα ἑξαπινάως πε-
 ποίηται καὶ τῶν ἀνθρώπων τὸ τριτημόριον διεχρήσατο. βασι-
 λεὺς δὲ Ἰουστινιανὸς μὴ ὅτι ἀνεσώσατο τῇ πόλει τὰ καθηρημένα
 5 εὐθὺς ἅπαντα, ἐν οἷς ἦ τε πῶν Χριστιανῶν ἐκκλησία καὶ ὁ κα-
 λούμενος Ἀντίφωρος ἦν, ἀλλὰ καὶ ὅπως μὴ τι αὐτῇ καὶ αὐτῷς B
 τῷοῦτο ἔνυμφα διεπράξατο σπουδῇ τῇ πάσῃ. πορείαν γὰρ ἐτέ-
 ραν πρὸ τοῦ περιβάλου τῷ ποταμῷ νεοχμοῦν ἔσχευε, τοιῷδε αὐ-
 τὸν περιελθὼν τέχνη. τὰ μὲν ἐν δεξιᾷ τοῦ ποταμοῦ ὑπτιᾷ τε καὶ
 10 χθαμαλὰ πρότερον ἦν, τὰ δὲ δὴ ἐν ἀριστερᾷ ὕψος ἀπότομον, οὐκ
 ἐπιχωροῦν αὐτῷ ἐπικλίνειν πού ἢ ἐκτρέψασθαι τῆς ξυνειθισμένης
 ὁδοῦ, ἀλλ' ἐπὶ τὴν πόλιν αὐτὴν διορθούμενον ἀνάγκη τῇ πάσῃ.
 οὐ γὰρ ἦν τι αὐτὸν ἐπὶ δεξιᾷ ἔμποδίζον, ἥνικα ἂν τῆς πόλεως
 εὐθὺ φέροιτο. τοῦτο οὖν τὸ ὕψος ἀποτεμῶν ὅλον κοῖλα μὲν τοῦ
 15 ποταμοῦ τὰ ἐν ἀριστερᾷ καὶ γλαφυρώτερα τῆς αὐτοῦ πορείας κα-
 τεσκεύαστο, ἐν δεξιᾷ δὲ τοῖχον ὑπερμεγέθη ἐκ λίθων ἀμαξιαίων
 συνέστησεν, ὥστε, εἰ μὲν κατὰ τὰ εἰωθότα ὁ ποταμὸς μέτριος C
 φέρηται, μήποτε ἀποστεροῖτο τῆς ἐνθέρδε ὠφελείας ἢ πόλιν, ἐπει-
 δὲν δὲ τύχη τινὶ ἐς ὕψος ἀρθεὶς ὑπερβλύζοι, μετρία μὲν τις αὐ-
 20 τοῦ ἑκροῆ ἐπὶ τὴν πόλιν κατὰ τὰ ξυνειθισμένα χωροῖ, τοῦ δὲ ῥο-
 θίου τὸ ἐπιγυγνόμενον ἐς τὴν Ἰουστινιανοῦ ἐπιτέχνησιν ἀναγκαστὸν
 ἴοι, ἐς τοῦ ἵπποδρόμου τὰ ὀπισθεν οὐ μακρὰν πού ὄντος τέχνη τε H 22
 ἀνθρωπεία καὶ γνώμη προμηθεῖ παρὰ δόξαν νενικημένον. ἀλλὰ
 καὶ τῷ ποταμῷ τῆς πόλεως γινομένῳ ἐντὸς ὁρθῆν τινα πορείας
 25 ἀνάγκην ἀπεργασάμενος, ὑπερθέν τε οἰκοδομίαν ἐκατέρωθε ἐπι-

damna gravissima importavit. Repente enim aedificia pulcherrima diruit, ac
 tertiam civium partem extinxit. Protinus imp. Iustinianus non solum quae-
 cumque eversa fuerant, in quibus erat Christianorum ecclesia, et Antiphorus,
 ut vocant, instauravit; sed omni etiam studio providit, ne quid eiusmodi
 urbs denuo pateretur. Etenim pro moenibus novum fecit alveum flumini,
 idque arte hac circumvenit. A dextra adiacebat anni planities humilis; a
 laeva abruptus mons imminabat, cursum alio non sinens flectere, sed in ur-
 bem dirigens omni compulsus necessitate: neque enim a dextra quidquam
 obstabat recta urbem petenti. Monte illo penitus exciso, et ad sinistram flu-
 minis ripam humo excavata, fossam duxit eius alveo profundiorē: ad dex-
 tram parietem ingentem ex saxis plaustalibus statuit: ita ut fluvius si con-
 suetam in cursu servet mediocritatem, non privet civitatem opportunitatibus
 suis: sin forte elatus restagnaverit, mediocrem aquarum partem pro morē
 ad urbem devolvat; quodque abundaverit, in canalem, Iustiniani invento fa-
 ctum, cogatur influere, ac tergum vicini Hippodromi circumire, humanae artē
 ac providentiae mirabiliter cedens. Quin et intra urbem recta ire amnem
 subegit, imposita utrinque crepidine, qua digressio prohibetur: itaque re-

κρεμάσας, ὥς μὴ ἐκτρέψεσθαι τῆς ὁδοῦ δύναιτο, καὶ τὴν χρεῖαν
 τῇ πόλει ἐσώσατο καὶ δέους αὐτὴν τοῦ ἐνθάνδε ἀπήλλαξεν. ἐτίγ-
 D χανε δὲ τὸ Ἐδέσσης τείχος καὶ προτείχισμα οὐδέν τι ἦσσαν διὰ
 χρόνον μῆκος ἐν τοῖς ῥειπίλοις ταττόμενον ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον.
 διὰ δὴ ἄμφω ἀνοικοδομησόμενος βασιλεὺς, νέα τε αὐτὰ κατεστή-5
 σατο καὶ πολλῶ ἑχυρώτερα ἢ πρότερον ἦν. μοῖρα δέ τις τοῦ
 Ἐδέσσης περιβόλου φρούριον κέκτηται, ἥς δὴ ἔκτοσθ' ἐν τις ἐπα-
 ρεστήκει λόφος ὡς πλησιαίτατο ὑποκειμένη ἐπικύπτων ἐνταῦθα τῇ
 πόλει· ὅνπερ ἐκ παλαιοῦ κατυλαβόντες διατειχίσματι οἱ ἐπιχώριοι
 ἐντὸς τοῦ περιβόλου πεποίηται, ὥς μὴ ἐπίμαχον ποιοίῃ τὴν πό-10
 λιν. ἀλλὰ ταύτῃ ἐπιμαχωτέρα αὐτὴν παραπλὺ ἀπεργάσαντο·
 διατειχίσμα γὰρ ὡς βραχύτατον ἐπὶ τῷ ἀνατεταμένῳ τῆς γῆς κεί-
 μενον καὶ παιδαρίοις τειχομαχίαν ἐμμελετώσιν ἀλώσιμον ἦν. οὗ
 P 42 δὴ ἐνθάνδε καθηρημένου ἕτερον ἐν τῇ ὁρῷ ὑπερβολῇ τείχος ἀνέ-
 στη, Ἰουστινιανοῦ βασιλέως διαπόνημα, δέος μὲν ἔξ ἐπιθέσεως 15
 καθύπερθε γενησομένης οὐδαμῇ ἔχον, συγκαταβαῖνον δὲ τῇ ὑπω-
 ρεῖα μέχρι ἐς τὸ πρηνὲς ἐκατέρωθεν καὶ τῷ περιβόλῳ ἐναρμο-
 ζόμενον.

Ἀλλὰ μὴν καὶ Καρρῶν καὶ Καλλινίκου πόλεως τὰ τε τείχη
 καὶ τὰ προτειχίσματα καθελὼν, ἅπερ ὁ πολλὸς αἰὼν μεταξὺ ἐπιρ-20
 ρείσας διέφθειρε, ταῦν ἀκραιφνῇ ἀπεργασόμενος, ἀμαχώτατα
 κατεστήσατο. ἔτι μέντοι καὶ φρούριον, ὃ ἐν Βάτναις ἦν, ἀτεί-
 χιστόν τε καὶ ἀπημελημένον τὰ πρότερα ὄν, τείχεσιν ἑχυρωτάτοις
 B περιβαλὼν ἐς τὸν νῦν φαινόμενον μετήνεγκε κόσμον.

ἥ'. Ταῦτα μὲν οὖν τρόπῳ, ὥπερ μοι ἐρρήθη, ἐπὶ τε Με-25
 σοποταμίας καὶ Ὀσροηνῆς τῆς καλουμένης Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ

tento civitatis comodo; metum amovit. Et quoniam interiorem pariter at-
 que exteriorē Edessae murum vetustas late fregerat, utrumque imperator
 nova ac multo validiori fabrica refecit. Castellum habet Edesseni muri pars
 quaedam, extra quam collis surgebat, urbi subiectae proximae imminens.
 Cum olim septo complexi indigenae, ambitu urbis incluserant, ne illac facile
 esset hosti perumpere. Verum eiusmodi opere urbem multo magis expugna-
 bilem fecerant. Cum enim murus ille esset humillimus et exporrecto in loco
 situs, vel a pueris ludicra oppugnatione se exercentibus capi poterat. Eo
 diruto, alterum in vertice montis Iustinianus Aug. excitavit. Is nullam timet
 ex superiori loco impressionem, et utrinque cum clivo ad inum usque mon-
 tem descendens, urbis moenibus cohaeret.

Praeterea Carrarum et urbis Callinici maiores iuxta ac minores muros,
 longinqui temporis lapsu corruptos, demolitus, iam sic integravit, ut invi-
 ctam habeant firmitatem. Castellum etiam Batnense, quod nudum negligē-
 tiaque contemptum erat, muris cinxit praevalidis, et ad decus, quo iam nitet,
 evexit.

8. Haec ita, ut dixi, in Mesopotamia et Osroēne Iustinianus Aug. per-

πεποιήται. ὅντινα δὲ τρόπον Εὐφράτου ποταμοῦ τὰ ἐν δεξιᾷ
 ξυμβαίνει εἶναι, ἐγὼ δηλώσω. τὰ μὲν ἄλλα Ῥωμαίων τε καὶ
 Περσῶν ὄρια τῇδε πη ἔχει. γειτονοῦσιν ἑκατέρων ἀλλήλοις τὰ C
 χωρία, ὁρμώμενοι τε ἀπὸ τῶν οἰκείων ἀμφοτέροι καὶ διαμάχονται
 5 καὶ συμβάλλουσι τὰς συναλλαγὰς, οἷά γε τὰ ἀνθρώπεια, ὅπηνίκα
 τοῖς τε ἤθουσι καὶ ταῖς πολιτείαις διάφοροι ὄντες χώραν τινὰ ὁμο- V 421
 ρον ἔχουσιν. ἐν δέ γε τῇ πύλαι μὲν Κομαγενῇ χώρα, τανῦν δὲ
 καλουμένη Εὐφρατῆσι, οὐδαμῇ ἀλλήλων ἄγχιςτι ὥκηνται. χώρα
 γὰρ ἔρημος καὶ ἄγονος ὅπως διορῆζει ἐπὶ μακρότατον τὰ Ῥωμαίων
 10 τε καὶ Περσῶν ὄρια, περιμάχτην τε οὐδὲν ἔχουσα. ἑκάτεροι
 μέντοι ἐν ἐρήμῳ, ἥπερ ἄγχιςτι γῆς τῆς πρὸς αὐτῶν οἰκουμένης
 τυχάνει οὕσα, φρούρια πυρέργως ὥκοδομήσαντο ἐκ πλίνθου
 ὠμῆς· ἅπερ ἐπιβουλῆς οὐδεμιᾶς παρὰ τῶν πέλας ἔτυχε πώποτε, D
 ἀλλ' ἀνεπιφθόνως ἀμφοτέροι τῇδε ὥκῆσαντο, ἵππαι οὐκ εἶχον οὐ-
 15 δὲν ὅτου ἂν καὶ οἱ ἐναντίοι ἐφείντο. βασιλεὺς δὲ Διοκλητιανὸς
 τρία φρούρια τὸν τρόπον τοῦτον ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ ἐδείματο·
 ὡπερ ἔν, Μамβρί ὄνομα, καταπεπονηκὸς τῷ μακρῷ χρόνῳ· Του-
 σιτιανὸς ἀνεγείνατο βασιλεὺς.

Τούτου δὲ τοῦ φρουρίου ἐκ σημείων μάλιστα πέντε ἐς τὰ
 20 Ῥωμαίων ἡδὴ λόντι Ζηνοβία ποτὲ Ὀδονάθου γυνὴ τῶν ἐκείνῃ
 Σαρακενῶν ἀρχοντος πόλιν ὥκισέ που ἐνταῦθ' αἰνὰ ἐν τοῖς ἄνω
 χρόνοις βραχεῖαν, καὶ τὸ ὄνομα ἀφῆκε τῇ πόλει. Ζηνοβίαν γὰρ
 αὐτὴν, ὡς τὸ εἶκος, ἐπωνόμασεν. ἀλλὰ πολὺς ἄγαν μετὰ ταῦτα
 ἐπιφρεύσας ὁ χρόνος ἐρείπιον αὐτῆς τὸν περίβολον κατεστήσατο, P 43
 25 ὥστε Ῥωμαίων αὐτῆς ἐπιμελεῖσθαι οὐδαμῇ ἀξιούντων, ἔρημόν τε

egit: iam de rebus agam provinciae, quae ad Euphratis dexteram sita est. Alibi quidem Romanorum ac Persarum limites ita sunt constituti, ut eorum agri inter se vicini sint, atque e suis utrique sedibus profecti vel hostilitatem exercent, vel pacem atque commercium, more hominum, qui in regnis diversis positi, regiones habent conterminas. At in Comagene (sic olim vocabant, quae hodie dicitur Euphratesia) non sunt finitimi. Deserta enim ac plane sterilis regio Romanorum fines atque Persarum longissime distrahit, nihil habens dignum belli contentione. Utrique in solitudinis ora, quam accolunt, castella ex crudo latere defunctorie aedificarunt, quae nunquam vicinorum sensere vim: quippe ibi utraque natio citra invidiam habitat, nulla re cupiditatem hostium proritante. In hac solitudine castella tria imp. Diocletianus eo modo extruxerat: quorum unum, cui nomen Mambri, aevo convulsus Iustinianus Aug. renovavit.

Quinto fere ab isto castello lapide, Romanum versus imperium, olim Zenobia, uxor Odonathi principis Saracenum illius tractus, parvam urbem condidit, suoque nomine, ut par erat, insigniens, Zenobiam appellavit. Elapsi deinde temporis diuturnitas eius moenia attrivit, et accedente Romanorum in-

αὐτὴν τῶν ἐνοικούντων παντάπασι διειργάσατο. παρὴν οὖν Πέρσαις κατ' ἐξουσίαν, ἤνικα ἂν ἢ βουλομένοις σφίσιν, ἐν μέσοις γενέσθαι Ῥωμαίοις, ἀπηκόοις ἔτι τῆς τῶν πολεμίων ἐφόδου οὖσιν. ἀλλὰ τὴν Ζηνοβίαν ἀνοικοδομησάμενος Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς σύμπασαν, οὐκ ἐπιτόκων τε κατακόρως ἐμπλησάμενος, ἄρχοντά τε στρατιωτικῶν καταλόγων καὶ διαρκὲς ἄγαν καταστησάμενος φυλακτήριον, πρόβολον μὲν εἶναι τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς, ἐπιτείχισμα δὲ διεπράξατο Πέρσαις· ὅς γε οὐχ ὅσον τὸ πρότερον ἀποδέδωκε σχῆμα, ἀλλὰ καὶ πλείστον ἐχρυσώτεραν εἰργάσατο ἢ πρότερον ἦν.

B σκοπέλοι γὰρ αὐτὴν περιβάλλουσιν ὡς ἀγχοτάτω. τοῖς τε πολέμοις διὰ ταῦτα ἔξῃν τοὺς ἐκ τοῦ περιβόλου ἀμυνομένους κατὰ κορυφὴν ἐνθένδε βάλλειν. ὕπερ ἀποκρούεσθαι διὰ σπουδῆς ἔχων οἰκοδομίαν τινὰ τῇ τοῦ περιβόλου ὑπερβολῇ ἑτέραν ἐνῆψε κατ' αὐτὸ μάλιστα τὸ τῶν σκοπέλων γειτόνημα, προκάλυμμα τοῖς ἐνθένδε μαχομένοις αἰεὶ ἐσομένην. περὶ δὲ τὴν οἰκοδομίαν καλοῦσι ταύτην ἐπεὶ ὥσπερ ἀποκρέμασθαι τοῦ τείχους δοκεῖ. ὅπαντι μὲν οἷν ὅσα βασιλεὺς οὗτος ἐπὶ Ζηνοβίας εἰργάσατο φράσαι ἀμήχανον, ἐπεὶ ἐν χώρῳ ἐπὶ μακρότατον ἀγέτοισι οὖσαν καὶ διὰ τοῦτο μὲν ἐν κινδύνοις αἰεὶ ἐσομένην, ἐπικουρίας δὲ τυχεῖν Ῥωμαίων πληθύνοντων οὐκ ὄκτων αὐτῇ οὐκ ἂν δυναμένην, βεβαιωτάτης, ὡς

C τὸ εἶδος, ἐπιμελείας πάντων μάλιστα ἡξίωσεν· ὀλίγα δέ μοι ἄττι τῶν τῇδε πεπραγμένων γεγράφεται.

Ἰκωαρρεῖ μὲν τὴν Ζηνοβίαν Εὐφράτης ποταμὸς πρὸς ἀνίσχοντά που τὸν ἥλιον, ὡς ἀγχοτάτω τοῦ ἐκείνη περιβόλου ἰὼν,

H 23 ὅρων δὲ παρ' αὐτὸν ὑψηλῶν ἀνεχόντων ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ δια-

curia, civibus omnino exhausit. Quare Persis, quoties collibitum esset, licebat in medios Romanos sese inferre, celerius fama adventus sui. Imperator vero Iustinianus Zenobiam, ab integro reaedificatam, magno incolarum numero frequentavit, validissimoque praesidio cum duce ibi constituto, Romani imperii propugnaculum fecit, Persis infestum. Nec satis habuit formam pristinae urbi reddere: firmitatis etiam quasi muro suspensum videatur. Ac nulla quidem oratio complecti potest quidquid imperator noster Zenobiae benigne praestitit: siquidem urbem procul sitam in solitudine, ac proinde periculis usque obnoxiam, auxilii quae inopem, utpote dissitam a Romanis, accuratius, ut consentaneum erat, quam caeteras omnes muniit: ego vero eorum, quae ibi effecta sunt, pauca attingam.

Zenobiam alluit flumen Euphrates, ab oriente sub moenibus praeterlabens. Et quoniam altis montibus subiectus est, eo loci expatiari non poterat:

σπεδάνυσθαι οὐδαμῇ ἔχων, ἀλλ' ἀνάγκη τοῦ γειτονήματος τῶν
 ἐνταῦθα ὄρων, ταῖς τε ὄχθαις σκληραῖς οὖσαις πεπιεσμένος καὶ
 ἐν στενῷ μάλιστα ξυνάγων τὸ ρεῦμα, ἐπειδὴν αὐτῷ ὄμβρων ἐπι-
 γνομένων ὑπερβλύζειν ξυνεχθεῖν, ἐπιχυθεὶς τῷ τείχει, εὐθὺς
 5 οὐκ ἀμφὶ τὰ θεμέλια μόνον, ἀλλ' ἄχρι ἐς τὰς ἐπάλξεις ἐπέκλυεν.
 οὗ δὴ τῷ ῥοθίῳ καταβεβρεγμένον ξυνέβαινε τὰς ἐπιβολὰς ξυγχεῖ- D
 σθαι τῶν λίθων, ἐπὶ σφαλερᾷ τε αὐτῶν τὸ λοιπὸν τῆς ξυνθήκης
 ἐστάναι. ἀλλὰ λίθων παμμεγέθη ἐκ λίθου μυλίου πρόβολον τῷ
 περιβόλῳ ἰσομήκη ἀπεργασάμενος ἐνταῦθα μὲν αἰ ἐνοχλεῖν τὸ τοῦ
 15 ποταμοῦ κλυδώνιον ὑπερβλύζοντος κατηνάγκασεν, ἐλεύθερον δὲ
 τὸ παράπαν τῆς ἐνθένδε λώβης τὸ τεῖχος ἀφῆκεν, ἦν καὶ τὰ μάλ-
 ισται ὁ ποταμὸς κυμαίνων ἐς ὕψος ἐγείρεται μέγα. ταύτης δὲ
 τῆς πόλεως τὸν περιβόλον, ὃς δὴ αὐτῆς ἐτέτραπτο πρὸς βορρᾶν
 ἄνιμον, πεπονηκότα παντάπασιν χρόνου μήκει εὐρών, παρέλυσε
 15 μὲν σὺν τῷ προτειχίσματι ἐς τὸ ἴδαφος, ἀνωκοδομήσατο δὲ οὐχ
 ἥπερ τὸ πρότερον ἦν, ἐπεὶ ἐνταῦθα αἰ τῆς πόλεως οἰκοδομαίαι στε-
 νοχωρούμεναι μάλιστα τοὺς ταύτῃ ὠκνημένους ἠνίων. ἀλλὰ τὴν P 44
 προτέραν ὑπερβὰς τῶν τε θεμελίων τοῦ περιβόλου καὶ τοῦ προ- V 422
 τειχίσματος χώραν, ἔτι μέντοι καὶ τὴν τάφρον αὐτὴν, ἐνταῦθα
 20 τὸ τεῖχος ἰδεύματο ἀξιοθέατόν τε καὶ διαφερόντως εὐπρόσωπον,
 ταύτῃ εὐρυτέραν παρὰ πολὺ τὴν Ζηνοβίαν πεποιημένος. ἀλλὰ
 καὶ λόφος τις πρὸ τῆς πόλεως ἄγχιστα εἰστήκει παρὰ δύνοντά που
 τὸν ἥλιον· ἐξ οὗ δὴ παρῇν τοῖς ἐπιούσιν αἰ βαρβάρους βάλλειν
 κατὰ κορυφὴν ἀδεέστερον τοὺς τε ἀμυννομένους αὐτῆς καὶ οὐχ
 25 ἥκιστα τοὺς ἐν μέσῃ πόλει ἐστῶτας. τούτῳ οὖν τῷ λόφῳ τεί-

8. λίθων delet Maltretus.

12. κυμαίνων] κυματῶν Tolos.

sed cum eorum vicinitate, tum ripis coercitus, sane asperis, in arctissimum spatium coactis aquis, ubi auctus imbribus se extulerat, muro statim affundebatur, nec ad ima solum et fundamento proxima, sed ad pinnas etiam exundabat. Muro autem unda perfuso, suis lapides sedibus emovebantur, eratque instabilis eorum coagmentatio. Verum extructo ex saxis molaribus ingenti aggere, eiusdem cum muro longitudinis, coegit amnem ibi frustra tumultuari, quoties superfluxerit, itaque fecit ut moenia a damno, quod inde contrahebant, omnino tuta sint, quamvis ille turgidis fluctibus altissime insurrexerit. Maioris muri partem aquilonarem longa annorum serie penitus fractam esse compertum habens, illam cum minori muro diruit refecitque, non ad pristinum modum; propterea quod urbis domus, cum ibi essent angustiores, regionis illius incolis displicebant: sed locum, in quo muri utriusque fundamenta sederant, adeoque fossam ipsam transgressus, hic murum spectatu dignum pulcherrimumque eduxit, atque ita Zenobiam non parum dilatavit. Praeterea collis quidam erat urbi proximus ab occidente: unde barbari si ingruerent, a vertice telis impune appetere propugnatores, et vel in urbe media stantes ferire poterant. Ad collem hunc Iustinianus Aug. pro-

- B** χισμα ἐνάγκας Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἐκατέρωθεν, ἐπὶ τὸς τε αὐτῶν τῆς Ζηροβίας κατιστησάμενος, ἔξυσε μὲν ὅλον ἐνδεδιχεστάτα, ὥς μή τις κακοურγήσων ἐνθάδε ἀνίοι, τείχισμα δὲ ἄλλο τοῦ λόφου ὑπερθεῖν ἔθετο, ἀπρόσοδόν τε ὅλως τὴν πόλιν οὕτως τοῖς ἐπιβουλεύειν ἐθέλοσιν ἀπειργάσατο. τοῦ μὲν γὰρ λόφου ἐκτὸς κοί-
5 λην εἶναι τὴν γῆν ἐς ἄγαν συμβαίνει, καὶ διὰ τοῦτο ἐγγυτέρω ἵεναι τοὺς πολεμίους ἀδύνατον. ὑπὲρ γῆν δὲ τὴν κοίλιν εὐθύς τὰ ὄρη ἀνέχει, ἃ πρὸς ἥλιον δύνοντι τέτραπται. οὐ μόνον δὲ τῇ πόλει τὰ ἐς τὴν ἀσφάλειαν οὗτος ὁ βασιλεὺς ἐπρητάνενσεν, ἀλλὰ καὶ ἱερὰ
- C** ταύτῃ ἀνέθηκε καὶ στρατιωτικῶν σημείων οἰκίας. ἔτι μέντοι καὶ 10 λουτρῶνας καὶ στοὰς προσεποίησεν αὐτῇ δημοσίας. ἐς ταῦτα δὲ πάντα Ἰσίδωρος τε καὶ Ἰωάννης μηχανοποιοὶ τὴν ὑπουργίαν παρέσχοντο, Βυζάντιος μὲν Ἰωάννης, Ἰσίδωρος δὲ Μιλήσιος γένος, Ἰσιδώρου ἀδελφιδούς, οὗπερ ἔμπροσθεν ἐπεμίσθην, νεανίαι μὲν ἄμφω, δύναμιν δὲ θύσεως ὑπὲρ τὴν ἡλικίαν ἐπιδειξάμενοι καὶ τῇ 15 ἐμπειρίᾳ τῶν τοῦ βασιλέως συναχμάσαντες ἔργων.
- D** 3'. Μετὰ δὲ τὴν Ζηροβίαν τὸ Σοίρων πόλισμα, πρὸς τῷ Εὐφράτῃ ποταμῷ κείμενον, οὕτω δὴ εὐκαταφρόνητον τὸ τείχισμα εἶχεν ὥστε Χοσρόην προβαλόντα ποτὲ οὐδὲ ὅσον ἡμιώριον ἀπεκρούσατο, ἀλλ' ἐνθάδ' ἔαλε Πέρσις. ἀλλὰ καὶ τοῦτο, 20 ὥσπερ Καλλίνικον, Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἀνοικοδομησάμενος τὸ πολίχνιον ὅλον τείχει τε ἐχυρωτάτῳ περιβαλὼν καὶ προτειχίσματι κρατυνόμενος μηκέτι εἴκειν προσβάλλουσι πολεμίους διεσκενέασατο.
- Ἔστι δὲ τις νεὺς Σεργίῳ ἀνεμμένος ἐν τῇ Εὐφρατῇ ἐπι-

20. εὐθύωρον] εὐθύωρος Tolos.

moto hinc et hinc muro, ipsum Zenobiae ambitu comprehendit, et in praec-
ceps undique circumscidit, ne quis inde infestus suggrederetur. Murum id-
dem colli imposuit, itaque omnes ad urbem aditus praeclusit ei perniciem
molientibus. Nam ultra collem depressior humus accessum hostibus negat:
trans vallem statim eminent montes ad solem occidentem obversi. Nec tan-
tum securitati urbis prospexit imperator noster; sed templa etiam tectaque
signis destinata militaribus condidit: item balneis ac porticibus publicis ipsam
ornavit, navantibus operam Isidoro et Ioanne machinariis: quorum hic ortu
Byzantium, ille Milesius erat, Isidori nepos illius, cuius mentionem antea feci:
adolescentes quidem ambo; sed in quibus mentis vis aetate maior, et pro-
bata in principis nostri aedificiis peritia pariter eluceret.

9. Post Zenobiam, Sororum oppidum, ad fluvium Euphratem situm,
muros habebat adeo contemnendos ac tenues, ut ne dimidia quidem hora
Chosrois impetum propulsarit; sed in Persarum potestatem momento venerit.
Huius oppidi aequae ut Callinici instaurator Iustinianus, totum validissimis
moenibus ac muro exteriori cinxit; ita ut hostiles impressiones sustinere in
posterum valeat.

Templum est in Euphratesia sacrum Sergio, magni nominis sancto:

γανῇ ἄγῳ, ὃν δὴ σέβοντες τε καὶ τεθηπότες οἱ πάλοι ἄνθρωποι
 Σεργιούπολιν τε ἐπωνόμασαν τὸ χωρίον καὶ τειχίσματι βραχυτάτῳ
 περιβεβλήκασιν, ὅσον τοὺς ἐκείνη Σαρακηνοὺς ἀποκρούεσθαι οἷον P 45
 τε εἶναι ἕξ ἐπιδρομῆς αὐτὸ ἐξελεῖν. ἀδύνατοι γὰρ τειχομαχεῖν
 5 εἰσι Σαρακηνοὶ φύσει, καὶ τι αὐτῶν, ἃν οὕτω τύχοι, τείχισμα
 γανλότερον καὶ πηλῷ σύνθετον ἐμπόδιον τῇ ὁρμῇ γίνεται. ἀλλ'
 ὥστερον ὁ νεὺς οὗτος κειμηλίων προσόδῳ δυνατός τε καὶ ἀπόβλε-
 πτος διὰ παντὸς ἦν. ὃ δὲ λογισάμενος Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς
 τὸ πρᾶγμα εὐθὺς ἐν ἐπιμελείᾳ πεποιήται, τείχει τε ἀξιολογωτάτῳ
 10 ἐν τοῖς μάλιστα περιβέβληκε, καὶ ὑδάτων θησαυρίσας μέγα τι
 χρῆμα πλήθειν αὐτοῖς ἐσκενύσατο. ἔτι μέντοι καὶ οἰκίας τε καὶ
 στοῦς καὶ τὰς ἄλλας οἰκοδομίας τῷ χωρίῳ ἐντέθεικεν, ἃ δὲ πό-
 λιως ἐγκαλλωπίσματα γίνεσθαι εἶωθεν. ἀλλὰ καὶ φρουρὰν τῇδε
 στρατιωτῶν εἰς καιρὸν τοῦ περιβόλου ἀμνομένων ἰδρύσατο. Χοσ- B
 15 ρὸς ἀμέλει ὁ Περσῶν βασιλεὺς ἐν σπουδῇ πεπονημένος τὴν πόλιν
 εἶναι στράτευνμά τε αὐτῇ ἐπὶ πολιορκίαν πολὺν ἐπιστήσας ἄπρακτος
 ἐνθὺνδε ὀχυρώματος ἰσχυρὴν τὴν προσεδρίαν διέλυσε.

Καὶ πολιόμενα δὲ καὶ φρούρια πάντα ἐν ἐσχατιαῖς τῶν Εὐ-
 φρατησίας ὁρίων ὄντα τῆς ὁμοίας ἐπιμελείας ἤξιωσε, Βαρβαλι-
 20 σοῦ τε καὶ Νεοκαισιρείας καὶ τοῦ Γαβούλων καλουμένου καὶ τῆς V 423
 πρὸς Εὐφράτη τῷ ποταμῷ Πεντακωμίας καὶ τοῦ Εὐρώπου, ἔτι H 24
 μέντοι καὶ τοῦ καλουμένου Ἡμερίου τὰ τεῖχη εὐρὼν πῇ μὲν παρ-
 ἔργως τε καὶ ἐπὶ σφαλερᾷ τῆς οἰκοδομίας γεγεννημένα, πῇ δὲ καὶ
 μόνῳ περιβεβλημένα πηλῷ, πιεζόμενα δὲ καὶ ὑδατος ἀπορία πολλῇ
 25 καὶ ἀπ' αὐτοῦ τοῖς πολεμίοις εὐκαταφρόνητα παντῶνσιν ὄντα, C

quem adeo venerati sunt ac suspexere veteres, ut locum Sergiopolim nuncu-
 paverint. Muro hunc humillimo sepebant, qui videlicet satis foret prohi-
 bendis illarum partium Saracenis, quominus primo aditu irrumperent. Ne-
 que enim ad oppugnanda moenia nati sunt Saraceni. Eorum certe impetum
 obvisus forte murus vel infirmissimus, nec nisi luto compactus, cohibet. Post-
 modum donariis sacraque suppellectili templum hoc summe inclaruit. Quod
 secum reputans imp. Iustinianus curam protinus eo contulit: moenia loco
 circumdedit praeclarissima, et aquae copiam providit, immensa eius collecta
 vi in receptacula. Insuper domos, porticus, aliaque extruxit aedificia, qui-
 bus urbes decorati solent. Praesidium quoque militare ibi constituit, muros,
 cum res posceret, defensurum. Profecto Chosroës Persarum rex, cum urbis
 capiendae percupidus, magnis illam copiis circumdisset, munitionis firmi-
 tate prohibitus, re infecta, obsidionem solvit.

Pari cura dignatus est oppida castellaque omnia, in extremis Euphra-
 tesiae finibus posita; Barbalissum, Neocaesaream, Gabula, Pentacomiam,
 quae est ad Euphratem, atque Europum: cumque Hemerii muros partim
 opera perfunctoria ac fabrica parum firma constructos, partim mere luteos,
 aqua defectos, et ea-re omnino ridendos ab hostibus offendisset, aequavit

καθεῖλε μὲν εἰς τὸ ἔδαφος, ἔς δὲ τὸ ἀκριβὲς λίθων ἐπιβολαῖς σκλη-
 ρῶν μάλιστα δειμιάμενος ἐνθὺς ἅπαντα, εὖρους τε καὶ ὕψους μέγα
 τι χοῦμα τῷ ἔργῳ κατὰ λόγον ἐνθέμενος, καὶ ὑδάτων ταμιεῖα
 τεκτινόμενος πανταχόσε τῶν ὀχυρωμάτων παμπληθῆ, ταῦτά τε
 κατακορῇ ὕδασι βμβρίοις καταστησάμενος ἅπαντα, ἰδρυσάμενος 5
 δὲ καὶ προυρὸν ὁμίλον, ἔς τὴν νῦν φαινομένην ἀσφάλειαν καρτε-
 ρώτατα τὴν αὐτοῦ ἐπικράτειαν μετεβίβασεν. ἡ δὲ ἐπὶ μακρότα-
 των ἂν τις διασχοπούμενος τάς τε ἄλλας ἀπύσας Ἰουστινιανοῦ βα-
 σιλέως ἀγαθοεργίας ὑπεριδὼν, τούτου δὴ μόνου θαίη ἂν εἵνεκα
 τὴν βασιλείαν παραλαβεῖν, τοῦ Θεοῦ θηλονότι τὰ τῆς σωτηρίας 10
 Ῥωμαίων τῷ γένει διηκεῖς πρυτανεύοντος.

- D Πρὸς ἐπὶ τούτοις καὶ τὴν Ἱεράπολιν, ἥπερ ἀπασῶν πρώτῃ
 τῶν τῆδε πόλεων τυγχάνει οὖσα, λαβὼν ἀποκειμένην τοῖς ἐπιβου-
 λεύειν ἐθέλουσι, προμηθεῖ διεσώσατο γνώμη. χώραν τε γὰρ ἔρη-
 μον τὰ πρότερον περιβεβλημένην πολλὴν καὶ διὰ τοῦτο ἀφύλακτον 15
 οὖσαν, τῶν μὲν ἀνορήτων αὐτὴν περιόδων ἀπῆλλαξεν, ἐπιτομώ-
 τερον δὲ σὺν τῷ ἀσφαλεῖ καταστησάμενος τὸν περίβολον, ἔς τε τὸ
 τῆς χρείας ἀναγκαῖον ξυναγαγὼν ἔχρωτάτην ταῦν ἐν τοῖς μάλι-
 στα διεπράξατο τὴν πόλιν εἶναι. οὗ δὲ καὶ τόδε ἀγαθὸν εἴργα-
 σται. πότιμον ὕδωρ ἐκ μυκῶν τῆς γῆς ἄνεισιν ἐν μέσῃ πόλει 20
 P 46 διηκεῶς, λίμνην τέ τινα ἐνταῦθα ἐρρεῖαν ποιεῖται. τοῦτο πολε-
 μίων μὲν, ἂν οὕτω τέχῃ, προσεδρευόντων γίνεται τῇ πόλει σωτή-
 ριον, ἐν δὲ ἀγαθῶς πράγμασι οὐκ ἀναγκαῖον αὐτῇ ξυμβαίνει
 εἶναι, ἔξωθεν εἰσαγομένων ὑδάτων πολλῶν· προϊόντος δὲ τοῦ
 χρόνου εἰρήνῃ μακροῦ συμβεβιωκότες οἱ τῆδε ὄκνημένοι, ἀνάγκης 25
 δὲ οὐδεμιᾶς ἐς πῆραν ἐλθόντες, ἐν ὀλιγωρίᾳ τοῦτο πεποιήνται.

solo: mox durissimo lapide ex toto restituit, cum magna aptaque latitudinis et altitudinis accensione; complures circum munimenta cisternas fecit, quas omnes aquis implevit pluviis: collocato demum praesidio, effecit quod cernimus hodie, ut locus ille firmissime teneatur. Quae si quis plenius consideret, caeteraque omnia Iustiniani Aug. beneficia lustret animo, illum profecto dicet ob id unum, ut benigne faceret, suscepisse imperium, deo utique Romanorum salutis assidue consulente.

Ad haec, cum accepisset Hierapolim, urbium regionis illius principem, exitium inferre volentibus patere, sua illam providentia servavit. Nam ingens habenti ipsi spatium intra moenia vacuum ac propterea incustoditum, laxiorem et supervacaneum ambitum recidit: tute contracto et ad necessarios usus coacto muro, eum in statum adduxit urbem, ut iam e munitissimis una sit. Eandem beneficio hoc affecit. Aqua dulcis media in urbe ex terrae sinu prorumpit perenni scatebra, ac latum inibi stagnum efficit, salutare id quidem civitati, si quando forte eam hostes obsederint, sed rebus tranquillis minime necessarium: quippe magna aquae copia foris inducitur. Procedente tempore, cives pace fructu diutissima, neque ullam expertu necessitatem, illud

οὐ γὰρ οἶδεν ἀνθρώπου φύσις ὑπὲρ τῶν παρόντων κακῶν ἐν εὐ-
δαιμονίᾳ βουλευέσθαι. ῥύπον τοῖον τὴν λήμνην ἐνδείλεχέσθαι
ἐνεπλήσαντο, πηχόμενοι τε καὶ πλυνοὺς ἐνταῦθα ποιοῦμενοι καὶ B
ἀπορριπτοῦντες φουρτοὺς ἅπαντας * * *

- 5 Ἐκεῖτο δὲ καὶ ἄλλα ἄτια ἐν ταύτῃ δὴ τῇ Εὐφρατῆσίᾳ χω-
ρία, Ζεῦγμαί τε καὶ Νεοκαισάρεια. αἱ δὴ πολίχναι μὲν ἄχρι ἐς
τὸ ὄνομα ἦσαν, τείχεσι δὲ περιβέβλητο αἰμασιῶς τρόπον. τῷ
μὲν γὰρ τῆς οἰκοδομίας κολοβῶ ἐσβατὰ πόνῳ οὐδενὶ τοῖς πολε-
μίοις ἐγίνετο, ἀδέεστερον ἐς αὐτὰ ἰσπηδᾶν ἔχουσι, τῷ δὲ στενῷ
10 ἴλῳ ἀφύλακτα, οὐκ ἔχόντων τὸ παράπαν τῶν ἐνταῦθα φρουρῶν
ὅποι ἂν ἐστῶτες ἀμύνοντο. ἀλλὰ καὶ ταῦτα Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς
τείχεσιν ἀληθέσι περιβαλὼν εὖρους τε καὶ ἴσους ἱκανῶς ἔχουσι, καὶ C
τῇ ἄλλῃ κατασκευῇ κρατυνόμενος, πόλεις τε διεπράξατο καλεῖσθαι
δικαίως καὶ κρείσσους εἶναι τῆς τῶν πολεμίων ἐπιβουλῆς.
- 15 Ἰ. Ἀλλὰ καὶ τῶν πόλεων τὰς Χοσρόῃ ἀλούσας (ἦν ἴκα ἐ
βάρβαρος οὗτος ἀλογίστας τὰ παρ' αὐτοῦ ὁμωμοσμένα ἐν ταῖς
ἀπεράντοις σπονδαῖς καὶ τὰ διδόμενά οἱ ἐπ' αὐταῖς χρήματα, καὶ
βασκανία μὲν ἐς Ἰουστινιανὸν βασιλέα ἐχόμενος, οἷς δὴ Λιβύης τε
καὶ Ἰταλίας τῷ πολέμῳ κύριος γέγονε, καὶ τὴν ἐς τὰ ὁμωμοσμένα D
20 πίστιν περὶ ἐλάσσονος τῆς ἐς ταῦτα λήσσης πεποιημένους· καιροσφ-
λακήσας δὲ ἀπολειπεμένους ἐν τῇ ἐσπερίᾳ ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον τοῦ
στρατοῦ Ῥωμαίων ἀντάγγελος βέβηκεν ἐς Ῥωμαίων τὴν γῆν, ἀνη-
κῶν ἐτι Ῥωμαίων ὄντων τῆς τῶν πολεμίων ἐφόδου, ἐς τοῦτο δὴ

4. ἅπαντας * * *] Locum hunc contulit Possinus cum MS. Vaticano,
sed nihil reperit quo lacunam expleret. MALT.

neglexerant. Nempe humanum ingenium felicitas ab instantium malorum
cogitatione avertit. Quare stagnum sordibus oppleverant, ibi natare soliti,
lavanda tergere, et purgamenta quaevis proicere. * * *

Alia quaedam erant oppida in Euphratesia, puta Zeugma ac Neocaesae-
rea; oppida inquam nomine tenuis: moenibus cincta maceriae speciem refe-
rentibus. Ac structura quidem eorum mutila facilem dabat hostibus aditum,
ut illa impune transilire possent, angustiae vero maximae custodias exclude-
bant, cum nihil esset omnino loci, in quo starent propugnatores. Ea Iusti-
niano Aug. veris moenibus latitudinis iustae et altitudinis cinxit, omnique
apparatu muniit: quo fit ut iam urbes dicantur merito, et ab hostium molli-
tionibus tutae sint.

10. Urbes etiam captas a Chosroë, quando hic barbarus nulla nec iu-
ramenti, quo perpetuam pacem sanciverat, nec pecuniae, quam pro illa ac-
ceperat, habita ratione, et bello partem Africae Italiaeque dominationem
Iustiniano Aug. invidens, excitatum his furorem sequi maluit quam iuristu-
randi fidem; ac tempus aucupatus, quo pars maxima Romani exercitus in
occidente procul distinebatur, in Romanum imperium irrupit, adventus ipse
sui nuntium ferens: quippe Romani de expeditione hostium nihil dum audie-

μετεστήσατο βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἀσφαλείας καὶ κόσμου ὥστε
 V 424 ἀπάσας εὐδαιμονιστέρας κατὰ πολὺ τανῦν ἢ πρότερον εἶναι, καὶ
 μηκέτι πρὸς τὰς τῶν κακουργησόντων βαρβάρων ἐφόδους περιδεῖς
 εἶναι, μηδὲ τινι μηχανῇ πρὸς τὰς ἐπιβουλάς ὑπόπτως ἔχειν.

Μάλιστα δὲ ἀπασῶν Ἀντιόχειαν, ἣ νῦν Θεούπολις ἐπικέ-5
 P 47 κληται, κόσμου τε καὶ ὀχυρώματος ἐνεπλήσατο πολλῷ μείζονος ἢ
 πρότερον εἶναι ξυνέβαινεν. ἦν μὲν γὰρ αὐτῆς τὸ παλαιὸν ὁ πε-
 ρίβολος μακρὸς τε ὑπεράγαν καὶ περιόδων πολλῶν ἀτεχνῶς ἔμ-
 πλεως, πῇ μὲν τὰ πεδία περιβαλὼν οὐδενὶ λόγῳ, πῇ δὲ τὰς τῶν
 σκοπέλων ὑπερβολὰς, καὶ ἀπ' αὐτοῦ πλείοσιν ἐπιβουλαῖς ὑποκεί- 10
 μενος. συστειλάς δὲ αὐτὸν Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς κατὰ τὸ χρεῖα
 ξυνοῖσον, οὐ ταῦτα φρουρεῖν, ἅπερ καὶ πρότερον, ἀλλὰ τὴν πό-
 λιν ἐς τὸ ἀκριβὲς πεποίηκε μόνην. τὰ μὲν γὰρ κάτω τοῦ περι-
 βόλου, ἔνθα ἡ πόλις ἐπικινδύνως εὐρύνετο, ἐν μαλακῷ τε πεδίῳ
 B κειμένη καὶ περιουσίᾳ τειχίσματος ἀγέλακτος οὖσα, μεταβιβάζει 15
 ὡς ἐνδοτάτῳ, ἐπικαιριώτατα στενοχωρήσας ἐνταῦθα τὴν πόλιν,
 περιστελλομένην τῷ πεπιέσθαι. ποταμὸν δὲ Ὀρόντην, ὅσπερ αὐ-
 τὴν παρέρρει ἐν περιόδοις τὰ πρότερον οὖσαν, διωθήσατο μετα-
 πορευθέντα τὸ ῥεῖθρον τῷ περιβόλῳ γειτονεῖν. αὐθις ὀχетаγω-
 H 25 γία τὸν ῥοὺν ὡς ἀγχοτάτῳ περιελξας, ταύτῃ τε καὶ τὸ σφαλερὸν 20
 τῆς ἀμετρίας ἀνῆκε τῇ πόλει καὶ τὴν ἐκ τοῦ Ὀρόντου ἀσφάλειαν
 ἀνεσώσατο. ἐνταῦθά τε νεοχμώσας γεφύρας ἐτέρας ζεύγματα τῷ
 ποταμῷ νέα ἐντέθεικε, περιαγαγὼν δὲ ὡς πορρωτάτῳ τῆς χρεῖας
 αὐτὸν, εἴτα τὴν προτέραν ἀπέδωκε πορείαν τῷ ῥεῖθρῳ. τὰ μὲν-

6. μείζονος] μείζον Tolos.

18. παρέρρει] Legebatur παραρρεῖ.

rant: urbes inquam a Chosroë captas sic muniit ornavitque imp. Justinianus, ut omnes hodie multo beatiores quam antea, non amplius timeant infestas barbarorum irruptiones, et omnino securae sint ab insidiis.

Inprimis Antiochia, cui nunc cognomen Theopolis, longe validior pulchriorque evasit illius ope quam prius fuerat. Ampliora olim erant moenia, atque orbe vastissimo qua agros, qua summas rupes temere complectebantur: quamobrem pluribus erant insidiis obnoxia. Sic autem illa, prout usus flagitabat, arctavit, ut iam non spatium, quod vacuum ambiebant, sed urbem solum optime protegant. Ac moenium quidem partem inferiorem, ubi sese urbs porrigebat non sine periculo, quippe cum sita esset molli in campo, et ob nimium muri complexum incustodita; eam inquam partem penitissime transtulit, ibique urbem contraxit aptissime, et in angustum conclusit. Fluvium Orontem, qui ipsam alluebat longis anfractibus sinuosus, compulsi alibi moenibus mutato cursu, eoque per alveum illis proximum circumducto, immodicae laxitatis periculum amovit a civitate, et quam Orontes praebebat securitatem retinuit. Ibidem fluvium novis pontibus ita iunxit, ut cum ipsum a civium usibus longissime abduxisset, priori alveo deinde reddiderit: urbis

τοι ἄνω ἐς τὸ χρημνῶδες αὐτῷ κατὰ τὰδε διαπεπότηται. ἐν τῇ
 τοῦ ὄρους ἐπερβολῇ, ἥνπερ Ὀροκασσιάδα καλοῦσι, πέτρα τις τοῦ C
 τείχους ἐκτὸς ὡς ἀγχοτάτω εἰσγχανεν οὔσα, ἐξ ἀντιπάλου τε τοῦ
 περιβόλου ἐνταῦθα κειμένη καὶ λίαν ἐπιμαχώτατον αὐτὸν τιθε-
 5 μένη. Χοσρόη ἀμέλει ἐνθὲνδε ἡ πόλις ἐάλω, ἥπερ μοι ἐν λόγοις
 τοῖς ἐπιτηδείοις ἐρρήθη. τὰ δὲ τοῦ περιβόλου ἐντὸς ἔρημός τε
 χώρα καὶ δύσσοδος ἐπιπλεῖστον ἦν. πέτραι γὰρ ὑψηλαὶ καὶ χα-
 ράδραι ἀνέκβατοι διακεκλήρωνται τὸν χῶρον ἐκεῖνον, ἀδιεξόδους
 τὰς ἐνθὲνδε ποιοῦμεναι τρίβους, ὥσπερ ἄλλοτρίου ἐνταῦθ' αἱ τινος
 10 ἄλλου τῶν Ἀντιοχέων τοῦ τείχους ὄντος. χαλεπὸν τοίνυν πολλὰ
 τῇ πέτρᾳ φράσας, ἥπερ ἐν γειτόνων τῷ τείχει οὔσα ἐνάλωτον
 αὐτὸ διαφανῶς ἐσκαιώρητο, ὡς πορρωτάτω αὐτῆς περιβάλλειν
 τὴν πόλιν ἔγνω, ἀβουλίᾳς πέρι τῶν πρότερον αὐτὴν δειμαμένων D
 ἀπὸ τῶν πραγμάτων τῆς πείρας πεποιημένος τὴν μάθησιν. χώ-
 15 ραν τε ὁμολῇ μάλιστα τοῦ τείχους ἐντὸς τὴν τὰ πρότερα κρη-
 μνῶδη οὔσαν ἀπεργασάμενος, ἀνόδους ταύτῃ πεποιήται οὐχ ὅσον
 ἀνδράσι πεζοῖς, ἀλλὰ δὴ καὶ ἵππεῦσι βασιίμοις, ἔτι μέντοι καὶ
 ἁμυξηλάτους τὸ λοιπὸν οὔσας. ἀλλὰ καὶ βαλανεῖα καὶ ὑδάτιον
 ταμιεῖα ἐν τοῖς ὄρεσι πεποιήται τούτου τοῦ τείχους ἐντός. φράαρ
 20 τε ὥρουξεν ἐν πύργῳ ἐκάστῳ, τὴν πρότερον ἀνυδρίαν ἐνταῦθα οὐ-
 σαν ὕδασις ἐτίοις ἰώμενος.

Ὅσα δὲ καὶ ἁπλῇ τῷ χειμάρρῳ πεποιήται, ὅς ἐκ τούτων δὴ
 τῶν ὀρέων κάτεισιν, εἰπεῖν ἄξιον. ὅρη μὲν ἀπότομα δύο τῇ πόλει P 43
 ἐπῆρται, ἀλλήλοιν ξυνιόντα ὡς ἀγχοτάτω. τούτων θάτερον μὲν
 25 Ὀροκασσιάδα καλοῦσι, τὸ δὲ δὴ ἕτερον Σταυρὸν κέκληται. ἀπο-

vero verticem praecipitiis asperum ita muniit. In montis culmine, quod ap-
 pellant Orocassiadeni, rupes quaedam erat, extra quidem, sed proxime mu-
 rum, aequali surgens altitudine: unde is nullo negotio expugnari poterat.
 Hac certe Chosroës urbem cepit, quemadmodum suo loco narravimus. Intra
 moenia vacabat spatium valde confragosum: quippe alti illud obtinent sco-
 poli: et insuperabiles torrentium alvei semitas, quibus illinc venit, ita ab-
 rampunt, ut murus ille ab Antiochia alienus fuisse videatur. Quapropter
 abdicata rupe, cuius vicinia manifestam dabat opportunitatem occupandi
 muri, procul ab ea moenibus urbem cingere statuit, eorum imprudentiam,
 qui ipsam olim aedificaverant, experimento rerum compertam habens. Solo
 etiam, quod intra muros salebris ac praecipitiis disruptum erat, ad aequalita-
 tem redacto, ascensus fecit, non peditibus modo, sed equitibus etiam ac
 plaustis meabiles. Balneas quoque et aquarum receptacula in montibus in-
 tra muri huius ambitum condidit, ac puteum fodit in singulis turribus, pristi-
 nam loci ariditatem depellens provisa aquae pluviae copia.

Iam dicere consentaneum est acta circa torrentem, qui ex illis montibus
 decurrit. Urbi imminent gemini montes praerupti, qui inter se proxime coe-
 unt: horum alterum Orocassiadem vocant, alterum Staurin. Ubi desinunt,

- λήγοντα δὲ πη αὐτὰ νάπη τις ζεύγνυνσι καὶ χαράδρα μεταξὺ οὗσα, χειμάρρουν ἑπιτελοῦσα, ἐπειδὴν υἱοί, Ὀνοπνίκτην ὄνομα, ὅς δὴ ἔξ ἐπερδείξιων κατιῶν ὑπερθέν τε τοῦ περιβόλου φερόμενος ἐπὶ μέγα τε, ὣν οὕτω τύχοι, ἐξιστάμενος, διεσκειδάννυντο μὲν ἐς τοὺς τῆς πόλιως στενωποὺς, ἀνήκεστα δὲ κακὰ τοὺς ταύτῃ ὠκημένους εἰρ-5 γάζετο. ἀλλὰ καὶ τούτου τὴν ἄκισιν Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς εὐ-
 B ράδρους ξυμβαίνει εἶναι, ἔξ ἧς ὁ χειμάρρουν ἐπὶ τὸ τεῖχοςμα ἦτο, τοῖχον ἐδείματο ὑπερμεγέθη, ἐκ κοίλης χαράδρους διήκοντα ἐς ἐκά-
 V 425 τερον τοῖν ὁροῖν μάλιστα, ὥς μηκέτι περαιτέρω ἵεναι κυματοῦντι 10 τῷ ποταμῷ δυνατὰ εἶη, ἀλλ' ἐπὶ μακρότερον ξυνιστάμενος ἐν-
 ταῦθα λιμνάζοι. ἐν δὲ τῷ τοίχῳ θυρίδας ποιησάμενος ἐνθένδε ἀπορρέοντα ὑπολήγειν κατὰ βραχὺ ἀνάγκῃ χειροποιήτω τὸν χει-
 V 425 μάρρουν διεσκεύασατο, οὐκέτι λάβρως τῷ πυντὶ ρεύματι τῷ περι-
 βόλῳ προσβάλλοντα, καὶ διὰ τοῦτο ὑπερβλύζοντά τε καὶ τὴν πόλιν 15 κατεργαζόμενον, ἀλλὰ πρῶως τε καὶ προσηνῶς ὑπορρέοντα, ἥπερ μοι εἴρηται, ταύτῃ τε τῇ ἐκροῇ διὰ τῆς ὀχετωγωγίας ἰόντα ὅποι ἂν αὐτὸν βουλομένοις ἢ περιάγειν οὕτω μέτριον γεγεννημένον τοῖς πάλαι ἀνθρώποις.
 C Τὰ μὲν οὖν ἀμφὶ τῷ Ἀντιοχείας περιβόλῳ τῇδε Ἰουστινιαν-20 ῳ βυσιλεῖ εἴργασται. καὶ ξύμπασαν δὲ πρὸς τῶν πολεμίων κα-
 ταφλεχθεῖσαν ἀνωκοδομήσατο τὴν πόλιν αὐτός. τετεφρωμένων γὰρ πανταχόσε καὶ καθηρημένων ἀπάντων, λόφων τε μόνον ἐκ πόλεως ἔξηνθρακωμένης ἐπανεστηκότων πολλῶν, ἔμπορον τοῖς Ἀν-
 25 τιοχεῦσιν ἐγένετο τὴν τε χώραν ἐπιγινῶναι τῆς ἐκάστου ἰδίας γενο-
 μένης τὰ πρῶτα. ἐκφορήσας οὖν τὸ συμπτωθὲν ἅπαν, οἰκίας τε

iunguntur saltu, interiacente alveo, qui post imbres torrentem accipit, Ono-
 pnictem nomine. Hic ex edito defluens, moenia translabebatur, ac si forte
 vehementius intumesceret, in urbis vicos effusus, detrimenta gravissima ci-
 vibus inferebat. Malo remedium hoc invenit Iustinianus Aug. Ante murum,
 qui est proximus alveo, unde torrens ad moenia devolvebatur, ingentem pa-
 rietem excitavit, et ad montem utrumque ex intimo alveo fere perduxit; ne
 turgidos fluctus propellat torrens ulterius; sed ibi diu collectus stagnet.
 Hoc autem pariete fenestrato, illum artificii vi coëgit ita manare, ut sensim
 subsidat, nec iam rapide tota aquarum mole petat moenia, nec, quod conse-
 quens est, inundet, urbiq; perniciem afferat, sed leniter, ut dixi, ac pla-
 cide subterlabatur, et hoc modo effluens sese per canales insinuet, quo-
 cumque prisci incolae ipsum deducere voluissent sic tenuatum.

Ita Iustinianus Aug. prospexit muris Antiochiæ, quam et ipse restituit,
 cum eam hostes flamma funditus delevisent. Rebus enim consumptis omni-
 bus penitusque sublatis, nihil ut urbis incensæ, nisi rudera tumuli passim
 extarent, quo cuiusque domus antea stetisset loco, dignoscere Antiocheni non
 poterant. Quare egestis penitus ruinis, tristes privati cuiusque incendii reli-

πυρκαϊῆς περικαθῆραι τὰ λείψανα, ἔτι μέντοι δημοσίων οὐτῶν ἢ
 περιστέλων αὐλῶν οὐδαμῇ οὐσῶν, οὐδὲ ἀγορᾶς πῃ καθισταμένης,
 οὐδὲ τῶν στενωπῶν τὰς ἀγνυῖς διαιρούντων τῇ πόλει, οἰκίας, τινὸς
 οἰκοδομίαν ἀπανθραδίσσασθαι. ἀλλὰ βασιλεὺς οὐδεμιᾷ μελλήσει D
 5 ὥς ἀπωτιάτω τῆς πόλεως τὰ καθηρημένα μετενεγκῶν, ἐλευθέρου
 τε τὸν ταύτῃ ἀέρα ἔξιν τοῖς ἐνεσθῆναι τῶν ἐνοχλούντων καταστησά-
 μινος, πρῶτα μὲν τὰ ἐδάφη πανταχόθι τῆς πόλεως λίθοις ἁμα-
 ξιαίοις ἐκάλυψεν. ἔπειτα δὲ στοαῖς τε καὶ ἀγοραῖς αὐτὴν διακρί-
 νας, καὶ διελὼν μὲν τοῖς στενωποῖς ἀμφόδους ἀπάσας, ὅχειτοὺς δὲ
 10 καὶ κρήνας καὶ ὑδροχόους καταστησάμενος, ὅσοις ἡ πόλις κεκῶ-
 ψενται, θείατρά τε αὐτῇ καὶ βαλανεῖα πεποιημένος, καὶ ταῖς ἄλ- H 26
 λαις δημοσίαις οἰκοδομίαις ἀπάσαις κοσμήσας, ὥσπερ εὐδαιμονία
 διαφαίνεσθαι πόλεως εἴωθε, τεχνιτῶν δὲ καὶ ἐπιδημιούργων πλη-
 θος ἔπαγαγόν, ῥᾶν τε καὶ ἀπονώτερον τοῖς ἐνοικοῦσι παρέσχετο P 49
 15 δέμασθαι τὰς αὐτῶν ἰδίαις οἰκίαις. οὕτω τε Ἀντιόχειαν ἐπισφανε-
 στέραν γεγενῆσθαι ταῦν ἢ πρότερον ἦν ξυνηνέχθη. ἀλλὰ καὶ ἱε-
 ρὸν ἐνταῦθα τῇ θεοτόκῃ πεποίηται μέγα· οὐδὲ δὴ τό τε κάλλος καὶ
 τὸ ἐς ἅπαντα μεγαλοπρεπὲς ἐπελθεῖν λόγῳ ἀμήχανον· ὃ δὴ καὶ
 προσόδῳ ἐτίμησε χρημάτων μεγάλων. ἔτι μέντοι καὶ Μιχαὴλ
 20 τῷ ἄρχαγγέλῳ νεῶν παμιμεγέθη εἰδείματο. προὔνόησε δὲ καὶ τῶν
 ἄρρωστίμιασι πονοιμένων ἐνταῦθα πτωχῶν, οἰκία τε σφίσι καὶ τὰ
 ἐς τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τῶν νοσημάτων ἀπυλλαγὴν ἐν ἐπιτηδεύῳ κα-

1. περικαθῆραι] περικαθήρας H. Prior lectio est etiam codicis Va-
 ticani, in quo ad marginem notantur haec, πρῶτα μὲν γὰρ ἐξηνθρα-
 καμένην καὶ τετεφρωμένην ἅπασαν καθήρας ἐλευθέρου τὸν ταύτης
 αἶρα παρεσκεύαστο ἔπειτα τὰ ἐδάφη πανταχόθι. ΜΑΤ. Eadem
 illa πρῶτα — πανταχόθι habet C, loco horum, τετεφρωμένων γὰρ
 πανταχόσε usque ad ἐδάφη πανταχόθι.

quias abstulit. Praeterea cum nullae uspiam essent publicae porticus, nec
 columnata atria, nec forum, nec urbis compita in vicos secta, non erat ut
 domum quisquam aedificandam susciperet. At imperator, abiecta omni cun-
 ctatione, ruinas procul urbe exportari iussit: ubi solum pariter cum aëre ab
 impedimentis vacuum fuit, primum quidem saxis plaustralibus urbem totam
 constravit; dein vero porticibus ac foris illam distinxit: compita in vias
 omnia secuit: aquaeductus, fontes, emissaria fecit, quibus omnibus decora
 est et gloriosa civitas: eamdem theatris, balneis aliisque ornavit publicis aed-
 ificiis cuiusque generis, quae urbis felicitatem demonstrare solent. Accito
 fabrorum atque opificum ingenti numero, id incolis tribuit, ut suam quis-
 que domum facilius atque expeditius aedificaret. Hinc factum est, ut ho-
 diernus Antiochiae splendor pristinum superet. Ibidem templum deiparae
 condidit, sane amplum; cuius decus absolutamque magnificentiam verbis as-
 sequi nequeo: ipsi etiam luculentum pecuniae censum attribuit. Michaëli
 quoque Archangelo aedem extruxit praecipuae magnitudinis. Quin et pau-
 peribus aegris consuluit: masculis seorsum ac foeminis cubacula, ministeria,
 resque omnes ad recuperandam valetudinem apponitas constituit. Nec mi-

ταπτησάμενος ἅπαντα, χωρὶς μὲν ἀνδράσι, χωρὶς δὲ γυναιξί, καὶ οὐδέν τι ἦσσαν τοῖς ἔξοις ἐπὶ καιροῦ γενομένοις ἐνταῦθα ἐνθήμεοις.

B καί. Οὕτω δὲ καὶ Χαλκίδος πόλει τὸν περίβολον, ἐπισφαλῶς τε ἀρχὴν γεγονότα καὶ ὑπὸ τῶν ἐτῶν κατερρακωμένον, σὺν τῷ προτερίσματι ἀνανεωσάμενός τε καὶ πολλῶ ἑχυρώτερον **5** καταστησάμενος ἢ πρότερον ἦν, ἐς τὸν νῦν φαινόμενον πεποιήται τρόπον.

Ἦν δέ τι ἐπὶ Συρίας κομιδῇ ἀπημελημένον πολίχνιον, Κῦρος ὄνομα, ὅπερ Ἰουδαῖοι ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις ἐδείκνυντο, δορυάλιτοι μὲν ἐκ Παλαιστίνης ἐς τὴν Ἀσσυρίαν ἀποκεκαμισμένοι πρὸς **10** τοῦ Μήδων στρατοῦ, παρὰ Κόρον δὲ βασιλῆως ἀφαιμένοι πολλῇ ὕστερον· διὸ δὴ καὶ Κῦρον τὸ χωρίον ἐκάλεσαν, ταῦτα τῷ εὐεργέτῃ ἐκτίνοντες χαριστήρια. προΐοντος δὲ τοῦ χρόνου ἢ Κῦρος τά τε ἄλλα ὑπερώφθη καὶ ἀτείχιστος ὅλως μεμνήσκεν. ἀλλὰ βυσιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἅμα μὲν πρόνοϊαν τῆς πολιτείας ποιοῦμενος, **15** ἅμα δὲ καὶ τοὺς ἁγίους Κοσμίαν τε καὶ Δαμιανὸν τὰ μάλιστα σέβων, ὧν δὴ ἄγχιστά πη τὰ σώματα καὶ ἐς ἐμὲ κεῖται, πόλιν εὐδαιμόνα καὶ λόγον ἀξίαν πολλοῦ, τείχους τε ἀσφαλῆ ἐχυρωτάτου καὶ φρουρῶν πλήθει καὶ οἰκοδομιῶν δημοσίων μεγέθει, καὶ **V 426** τῆς ἄλλης κατασκευῆς τῷ ἐς ἄγαν μεγαλοπρεπεῖ, πεποιήται Κῦ-**20** ρον. τούτης δὲ τῆς πόλεως τὰ μὲν ἐντὸς ὕδατος ἕπομα ἐκ πυλαιοῦ ἦν, ἔκτοσθε δὲ ὑπερφυῆς τις ἐγγύοντι πηγῇ, περιουσίᾳ μὲν πληθύνουσα ποτίμων ἐδάτων, ἀνόνητος δὲ τοῖς τῇδε ὥκημένοις παντάπασιν οὔσα, ἐπεὶ οὐκ εἶχον ὄθιν ἂν ἐνθῆδε ἀρόνιτο ὕδωρ, οὐτὶ μὴ πόνην τε καὶ κινδύνῳ μεγάλῳ. περιόδοις τε γὰρ αὐτῷσε **25**

norem adhibuit providentiam peregrinis, ibi diversantibus ad quoddam tempus.

11. Sic etiam urbis Chalcidis moenia ab initio infirma atque annis disrupta cum exteriori muro instauravit; quod opus longe est priori validius: et quam cernimus hodie, formam ipsis ac speciem dedit.

In Syria nullo fere loco habebatur oppidum, cui nomen Cyrus. Id olim a Iudaeis conditum fuit, quos cum Medorum exercitus e Palaestina captivos in Assyriam abduxisset, liberos multo post rex Cyrus dimisit. Idcirco locum appellavere Cyrum, hanc benefico principi gratiam rependentes. Progre-diente tempore, in tantum venit contemptum Cyrus, ut omnino muros amisserit. Verum Iustinianus Aug. simul provido in remp. studio adductus, simul eximia pietate in SS. Cosmam ac Damianum, quorum corpora etiamnum proximae condita sunt; muri optimi firmitate, valido praesidio, publicorum aedificiorum magnitudine, ac caeterarum rerum magnificentissimo apparatu, Cyrum fortunatam insignemque admodum urbem fecit. Intra hanc urbem summa fuerat ab antiquo aquae penuria: extra fons erat, maximus is quidem, ac dulcibus aquis uberrimus, sed inutilis plane incolis: cum inde aquam haurire sine magno labore periculoque non possent. Nam illuc per anfractus

λοῦσιν ἀναγκαῖον ἐγένετο χρῆσθαι, κρημνώδους χωρίου καὶ ὅλως
 ἀβάτου μεταξὺ ὄντος· καὶ τοῖς πολεμίοις, ἃν οὕτω τύχη, ἐν- P 50
 εδρεύουσιν ὑποχείριοι ῥᾶστα ἐγίνοντο. διώρνημα τοίνυν ἔκτοσθε
 τῆς πόλεως ἄχρι ἐς τὴν κρήνην οὐκ ἀπαρκαλύπτως, ἀλλὰ κε-
 5 κρυμμένως ὥς ἐνι μάλιστα πεποιημένος, ἀπονόν τε αὐτοῖς καὶ
 ἀκίνδυνον τὴν τοῦ ὕδατος παρέσχετο χρεῖαν.

Καὶ Χαλκίδος δὲ πύλεως τὸν περίβολον ὅλον, ἕς τε τὸ ἔδα-
 γος καθεμιόνον καὶ ἄλλως ἀγύλακτον ὄντα, ἐχρῆν διαφερόντως
 ἀνευῶσαιτο οἰκοδομίᾳ, καὶ προτειχίσματι ἐκρατύναιτο. ἔτι μὲν-
 10 τοι καὶ τὰ ἄλλα Σύρων πολίσματά τε καὶ φρούρια τὸν αὐτὸν κε-
 κοσμητικῶς τρόπον ζηλωτὰ ἐπιεικῶς κατεστήσατο. B

Οὕτω μὲν Συρίαν Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἐν τῷ ἀσφαλεῖ διε-
 σῶσατο. πόλις δὲ παύ ἐστιν ἐπὶ Φοινίκης τῆς παρὰ Λίβανον
 Παλμύρα ὄνομα, ἐν χώρῳ μὲν πεποιημένη τοῖς πύλαι ἀνθρώποις
 15 ἀγείτονι, ἐν καλῷ δὲ τῆς τῶν πολεμίων Σαρακηνῶν διόδου κειμένη.
 τούτου γὰρ δὴ ἔνεκα αὐτὴν καὶ ὑποδομήσαντο πρότερον, ὥς μὴ
 λάθοιεν οἱ βάρβαροι οὗτοι ἐξάπνυ ἐς τὰ Ῥωμαίων ἡθῆ ἐμβάλ-
 λοντες. ταύτην βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς διὰ χρόνου μῆκος ἔρημον C
 ἐπὶ πλεῖστον γεγενημένην ὀχυρώμασί τε λόγου μεῖζοσιν ἐπιρρώσας,
 20 πρὸς δὲ καὶ ὑδάτων περιουσίας καὶ φυλακτηρίου στρατιωτῶν ἐμ-
 πλησάμενος, τὰς τῶν Σαρακηνῶν ἐπιδρομὰς ἀνεχαίτισεν.

15. ἀγείτονι] ἀγειτόνως Τολος.

ire necesse erat: quippe intererat avium prorsus et insuperabile praecipitium: ubi illi hostilibus insidiis, si forte ponerentur, facillime teneri poterant. Igitur extra urbem fossa ad fontem usque perducta, non patente, sed quoad eius fieri potuit tecta, discrimine pariter ac difficultate usum aquae ipsis expedit.

Urbis Chalcidis moenia iam proclinata, neque ullo protecta opere, structura firmissima reparavit omnino, ac muro sepsit exteriori. Sic demum caetera Syriae oppida castellaque ornavit, ut iam valde sint invidenda.

Ita quidem Syriae Iustinianus Aug. securitatem attulit ac salutem. Phoenice autem, quae est ad Libanum, urbem habet Palmyram, in loco solitudine cincto olim conditam, situ commodo ad observandum iter Saracenorum, nostrorum hostium. Eo nempe aedificata fuit consilio, horum ut barbarorum subitae in Rom. imperium irruptiones deprehendantur. Hanc acvo tantum non penitus desolatam Iustinianus Augustus supra quam dici potest communiit: eidem aquarum affatim dedit: impositoque militari praesidio, incursiones Saracenorum inhibuit.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΩΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΟΥ ΔΕΣΠΟΤΟΥ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ ΚΤΙΣΜΑΤΩΝ

ΛΟΓΟΣ Γ'.

PROCOPII CAESARIENSIS DE AEDIFICIIS DN. IUSTINIANI LIBER III.

P 51 **Χ**ώραν μὲν τὴν ἐφ' ᾧ οὕτως Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ὀχυρώμασιν
V 427 ἐκρατύνατο, ἥπερ μοι ἐν τῷ ἔμπροσθεν λόγῳ ἐρρήθη. ἀρξάμενος
P 52 δέ μοι ἐκ τῶν παρὰ Πέρσαις ὁρίων τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς περιηγεῖ-
σθαι τὰ πρὸς αὐτοῦ ἐρύματα γεγενημένα, οὗ μοι ἀπὸ καιροῦ ἔδο-
ξεν εἶναι ἐπὶ τοὺς Ἀρμενίους ἐνθένδε ἵεναι, οἳ δὲ ἐκ πόλεως Ἀμί-
δης ἄχρι ἐς τὴν Θεοδοσιούπολιν τὴν ἐτέραν προσοικοῦσι τοῖς 5
Πέρσαις. μέλλοντι δέ μοι τῶν ἐκείνη οἰκοδομημάτων ἐπιμνη-
σθῆναι προυργιαίτατον φαίνεται εἶναι ὑπειπεῖν πρότερον ὅτινα
δὴ τρόπον σφαλερῶς ἄγαν βιοτεύοντας τοὺς Ἀρμενίους ὁ βασιλεὺς
οὗτος ἐς τὴν παροῦσαν ἀσφάλειαν βεβαιότατα μεθρημόσατο. οὐ
γὰρ δὴ ὅσον οἰκοδομίαις τούτους τοὺς κατηχόους ἐσώσατο, ἀλλὰ 10
καὶ τῇ ἄλλῃ προνοίᾳ, ἥπερ μοι ἀντίκα δὴ μάλα γεγράφεται.
ἀρκτέον δέ μιν μὲν ἄνωθεν.

Ita quidem, ut in superiori libro exposui, Iustinianus Aug. orientem operibus firmavit. Ego vero cum extructas ab ipso munitiones describere coeperim ab imperii Romani limite, qui Persas contingit, haud alienum iudico ad Armenios inde progredi, qui ab urbe Amida ad alteram usque Theodosiopolin Persidem accolunt. Ac paranti mihi illius orae aedificia recensere, id rebus omnibus antevertendum videtur, ut dicam qua ratione imperator noster Armenios, vitam agentes in summo discrimine, ad illam, qua iam constantissime gaudent, securitatem traduxerit. Hos enim subditos non tantum aedificiis, sed circa res alias providentia servavit, uti mox literis prodam: verum paulo altius petendum initium.

Βασιλεὺς μὲν ὁμογενὴς πύλαι τοῖς Ἀρμενίοις καθίστατο, Β
 ἥπερ τοῖς ἀναγραφωμένοις τῶν ἱστοριῶν τὰ ἀρχαιότατα δεδιήγη-
 ται. ἐπειδὴ δὲ Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν τὸν Περσῶν βασιλεῖα κα-
 θέϊλε, Πέρσαι μὲν δεδουλωμένοι ἡσυχῇ ἔμεινον, Πάρθοι δὲ Μα-
 5 κιδόσιν ἐπαναστάντες καὶ τῷ πολέμῳ περιγενόμενοι ἐξήλασάν τε H 27
 αὐτοὺς ἐνθὲνδε καὶ τὰ μέχρι ἐς Τίγριν ποταμὸν ἔσχον, ὑπ' αὐτοῖς
 τε τὸ λοιπὸν ἐς ἔτη πεντακόσια ἔκειτο τὰ Περσῶν πράγματα, ἕως
 Ῥωμαίοις ὁ Μاماῖος Ἀλέξανδρος βασιλεὺς γέγονε. καὶ τότε τις
 τῶν ἐν Πάρθοις βασιλέων τὸν ἀδελφὸν τὸν αὐτοῦ Ἀρμενίοις βασι-
 10 λεία κατέστησάτο Ἀρσάκην ὄνομα, ὥσπερ ἡ τῶν Ἀρμενίων ἱστορία
 φησί. μὴ γάρ τις Ἀρμενίους τοὺς Ἀρσακίδας οἰέσθω εἶναι. εἰ-
 ρήνῃ γοῦν αὐτοῖς ἐς ἔτη τὰ πεντακόσια κατὰ τὸ ξυγγενὲς διαγέγονε. C
 καὶ ὁ μὲν τῶν Ἀρμενίων βασιλεὺς ἐν Ἀρμενίᾳ τῇ μεγάλῃ καλου-
 μένῃ καθίστο, τῷ Ῥωμαίων αὐτοκράτορι ἐκ παλαιοῦ ὑποχείριος
 15 ὢν, χρόνῳ δὲ ὕστερον παῖδες ἐγένοντο Ἀρσάκῃ τινὶ Ἀρμενίων βα-
 σιλεὶ δύο, Τιγράνης τε καὶ Ἀρσάκης ὀνόματα. ὥσπερ, ἐπεὶ ἔμελλε V 423
 τὸν βίον διαμετρήσασθαι, διαθήκας τιθεῖς, ἄμφω τῷ παῖδι ποι-
 εῖται διαδόχους αὐτῷ τῆς ἀρχῆς, οὐκ ἰσοστάσιον διορίσας ἐκατέρῳ
 τὸ κράτος, ἀλλὰ τῷ Τιγράνῃ τετραπλασίον ἀπολιπὼν τὴν μοῖραν.
 20 Ἀρσάκης μὲν οὖν ὁ πατὴρ οὕτω τὴν βασιλείαν διοικησάμενος ἐξ
 ἀνθρώπων ἡφάνιστο, Ἀρσάκης δὲ ὁ παῖς, ἐφ' οἷς δὴ αὐτῷ ἐλασ- D
 σοῦσθαι ξυνέβη ἀγανακτῶν τε καὶ δυσφορούμενος ἐπὶ τῶν Ῥω-
 μαίων τὸν αὐτοκράτορα τὸ πρᾶγμα ἤγε, τοῦ τε ἀδελφοῦ καταλῦ-
 σαι τὴν βασιλείαν μηχανῇ πύσῃ ἐλπίδα ἔχων καὶ ὕδικον οὖσυν

Olim rex Armeniis praeerat, ex eadem gente prognatus, teste historia
 vetustissima. At postquam Alexander Macedo regem Persarum sustulit,
 Persae quidem sub iugo se tenuerunt; Parthi vero in Macedones rebellarunt,
 victoriamque adepti, illis electis, ditionem suam protulerunt ad flumen Ti-
 grin. Persae postmodum his parvare per annos quingentos ad illud us-
 que tempus, quo Alexander Mamaeae filius Romanis imperavit. Tunc ex
 Parthorum regibus quidam Arsacem fratrem suum Armeniis regem con-
 stituit, ut refert Armeniorum historia. Neque enim quisquam existimet
 ex Armeniis oriundos Arsacidas. Hi per annos quingentos consanguini-
 tatem pace coluerunt. In Armenia maiori sedem habebat Armeniorum
 rex, iam inde antiquitus Romano subditus imperatori. Postea Arsaces
 quidam Armeniae rex, cum filios haberet duos, Tigranem et Arsacem,
 condito sub vitae exitum testamento, ambos regni successores scripsit, di-
 tionem utrique haud partitus aequaliter: quippe Tigrani portionem addixit
 maiorem quadruplo. Igitur Arsaces pater, cum de regno sic statuisset, mi-
 gravit e vita; Arsaces vero filio indignans ac graviter ferens quod peiore
 esset conditione, rem ad imperatorem Rom. detulit, ea spe, fore ut omnibus
 admotis machinis fratrem regno exturbaret, et iniquam patris sententiam irri-

τὴν πατρὸς γνῶμην ἀβέβαιον καταστήσεσθαι. Θεοδοσίος δὲ τότε Ἀρχαδίου υἱὸς ἔτι παῖς ὢν κομιδῇ Ῥωμαίων ἦρχε. τίσιν τε δειμαίνων τὴν ἐκ βασιλείως Τιγράνης Πέρσαις αὐτὸν ἐνεχείρισε, τὴν βασιλείαν παραδιδὼς, περὶ πλείονός τε πεποιημένος ἰδιώτης ἐν Πέρσαις εἶναι ἢ πρὸς τοῦ ἀδελφοῦ δίκαια θέσθαι, καὶ συμβασι-
P 53 λείπειν Ἀρμενίων αὐτῷ ὁρθῶς καὶ δικαίως. καὶ Ἀρσάκης δὲ οὐδὲν τι ἥσσον τὴν ἐκ Περσῶν τε καὶ ἀδελφοῦ ἐπιβουλήν δέσας ἐξέστη τῆς βασιλείας τῆς αὐτοῦ Θεοδοσίῳ τῷ αὐτοκράτορι ἐπὶ ξυιθῆκαις τισὶν, αἱ μοι ἐν τοῖς ὑπὲρ τῶν πολέμων δεδῆλωται λό-
γους. καὶ χρόνον μὲν τινα περιμάχητος Ῥωμαίοις τε καὶ Πέρσαις 10 ἢ τῶν Ἀρμενίων γέγνηται χώρα, ἐν ὑστάτῳ δὲ ξυνέβησαν, Πέρσης μὲν τὴν Τιγράνουν μοῖραν, Ῥωμαίους δὲ Ἀρσάκου ἔχειν. ἐπὶ τούτοις τε σπονδαὶ ἀμφοτέροις ξυντετέλεσθησαν, καὶ τὸ λοιπὸν ὁ Ῥωμαίων βασιλεὺς ἄρχοντα τοῖς Ἀρμενίοις αἰεὶ καθίστηεν ὀντινὰ
B ποτε καὶ ὀπηγίκα ἂν αὐτῷ βουλομένη εἴη. κόμητά τε τῆς Ἀρ- 15 μενίας ἐκάλουν καὶ εἰς ἐμὲ τὸν ἄρχοντα τοῦτον.

Ἄλλ' ἐπεὶ οὐχ οἷα τε ἦν ἡ τοιαύτη ἀρχὴ ἀποκρούεσθαι τὰς τῶν πολεμίων ἐφόδους, οὐ παρόντων αὐτῇ στρατιωτικῶν καταλόγων, κατανενοηκὼς Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς οὕτως ἀτάκτως αἰεὶ φε-
ρομένην τὴν Ἀρμενίαν, ταύτῃ τε τοῖς βαρβάροις ἐνάλωτον οὖσαν, 20 ταύτην μὲν τὴν ἀρχὴν ἐνθένδε καθεῖλε, στρατηγὸν δὲ τοῖς Ἀρμενίοις ἐπέστησε, στρατιωτικῶν τε καταλόγων αὐτῷ κατεστήσατο πλήθος ἀξιόχρεον ταῖς τῶν πολεμίων ἐπιδρομαῖς ἀντιτάξασθαι. τὰ μὲν οὖν ἀμφὶ τῇ μεγάλῃ καλονμένῃ Ἀρμενίᾳ διωκῆσθαι ὧδε, τῇ δὲ ἄλλῃ Ἀρμενίᾳ, ἥπερ ἐντὸς Εὐφράτου ποταμοῦ οὕσου διέκει 25

tam faceret. Ea tempestate Romanus erat imperator Theodosius Arcadii filius, adhuc porro puer: quem cum Tigranes vindicem timeret, se Persis cum regno dedit, satius ducens vitam apud illos privatam agere, quam cum germano posita ex aequo lite, in Armenia bona fide simul regnare. Similiter Arsaces, a fratre et Persis insidias metuens, Theodosio imperatori regno cessit suo certis conditionibus, quas in libris de bellis retuli. Aliquamdiu Romanos inter ac Persas controversia de Armenia fuit. Denique convenit, ut Persae, Tigranis, Romani, Arsacis portionem haberent: id quod confecto inter utrosque compositionis instrumento firmatum est. Ex eo tempore, semper imperator Romanus quem et quando voluit praefecit Armeniis. Hunc vero nostra etiam aetate comitem appellabant.

At cum potestas eiusmodi repellendis hostium irruptionibus esset impar, quippe a militaribus numeris imparata, Iustinianus Aug. secum animo cogitans, Armeniam tam male constitutam, semperque in ancipiti positam, occupari a barbaris facile posse, amoto inde hoc magistratu, militiae magistrum Armeniis dedit, militum numero instructum, incursibus hostium coercendis idoneo. Ita quidem ille de Armenia, quam maiorem vocant, constituit. Alteri vero Armeniae, quae flumine Euphrate inclusa ad urbem usque Amidam

εἰς Ἀμίδαν πόλιν, σατράπαι ἐφειστήκεισαν Ἀρμένιοι πέντε, καὶ C
κατὰ γένος μὲν ἐς αἰὲς ἐς τὰς ἀρχὰς ἐκαλοῦντο ταύτας, ἐχόμενοι
αὐτῶν ἄχρι ἐς θάνατον. σύμβολα μέντοι αὐτῶν πρὸς τοῦ Ῥω-
μαίων βασιλέως ἐδέχοντο μόνον. ἄξιον δὲ τὰ σύμβολα ταῦτα
5 δηλῶσαι λόγῳ, ἐπεὶ οὐκέτι ἐς ἀνθρώπου ὄψιν ἀφίξιται. χλαμὺς
ἡ ἐξ ἐρίων πεποιημένη, οὐχ οἷα τῶν προβατίων ἐκπέφυκεν, ἀλλ'
ἐκ θαλάσσης συνειλεγμένων. πίννους τὰ ζῆα καλεῖν νενομίκασιν,
ἐν οἷς ἡ τῶν ἐρίων ἐκφυσις γίνεται. χρυσῷ δὲ ἡ τῆς πορφύρας
κατελῆπτο μοῖρα, ἐφ' ἧς εἴωθεν ἡ τῆς ἀλουργίδος ἐμβολὴ γίνε-
10 σθαι. περόνη χρυσῇ τῇ χλαμύδι ἐπέκειτο, λίθον ἐπὶ μέσῃ πε-
ριφράττουσά τινα ἐντιμον, ἀφ' οὗ δὴ εὐκίνηθοι τρεῖς χρυσοὶς τε
καὶ χαλαραῖς ταῖς ἀλύσιςιν ἀπεκρέμαντο. χιτῶν ἐκ μετὰξῃς ἐγ- D
καλλωπίσματος χρυσοῖς πανταχόθεν ὠραϊσμένους, αἱ δὲ νενομίκασι
πλουμίᾳ καλεῖν. ἐποδήματα μέχρι ἐς γόνυ φοινικοῦ χρώματος,
15 αἱ δὲ βασιλεῦ μόνον Ῥωμαίων τε καὶ Περσῶν ὑποδεῖσθαι θέμις.

Στρατιώτης δὲ Ῥωμαῖος οὔτε τῷ Ἀρμενίων βασιλεῖ οὔτε
σατράπαις ἤμυνε πώποτε, ἀλλὰ τὰ πολέμια κατὰ μόνας αὐτοὶ
διωκοῦντο. χρόνῳ δὲ ὕστερον ἐπὶ Ζήνωνος βασιλεύοντος Ἰλλῶ
τε καὶ Λεοντίῳ τετυραννηκόσιν ἐπὶ βασιλεῦ διαφανῶς συντάσ-
20 σασθαί τινες τῶν σατραπῶν ἔγνωσαν. διὸ δὲ Λεοντίῳ τε καὶ P 54
Ἰλλῶν Ζήνων βασιλεὺς ὑποχειρίους πεποιημένους, σατράπην μὲν
ἐνα φανλοτάτην ἀρχὴν ἔχοντα καὶ ὡς ἥκιστα λόγου ἀξίαν ἐν χώρῃ
τῇ Βελαβιτίνῃ καλονμένῃ, ἐπὶ τοῦ προτέρου σχήματος εἵασε, τοὺς
δὲ λοιποὺς καθελὼν ἅπαντας οὐκέτι ἐς τοὺς κατὰ γένος σφέσι
25 προσήκοντας ξυνεχώρησε τὰς ἀρχὰς γέρεσθαι, ἀλλ' ἑτέρους αἰὲ V 429

pertinet, satrapae quinque Armenii praeerant: quas praefecturas, ad obitum
perpetuas, haereditario iure adire consueverant, nec nisi ab imperatore Rom.
accipiebant earum insignia: quae ut verbis exponam hic locus postulat, ut-
pote nunquam posthac in conspectum ventura hominum. Chlamys erat ex
lana, non ovina, sed ex mari collecta. Pinnos appellant vulgo animalia,
in quibus illa enascitur. Purpurea vestis auro illusam partem habebat, in
qua constringi nectique solet. In summa chlamyde extabat anrea fibula,
lapillum ambiens pretiosum; unde hyacinthi tres aureis flexibilibusque ca-
tenulis apti pendebant. Tunica serica ubique clavis aureis seu plumis,
ut vulgo vocant, pulchre interstincta. Calceamenta coloris punicei, ad
genu pertinentia; quae nemini, praeterquam Rom. imperatori ac Persarum
regi, induere licet.

Porro militem Romanum nec rex Armeniae, nec satrapae auxiliarem
habuerant: sed ipsi rem bellicam per se soli obibant. Deinde Zenonis prin-
cipatu, cum satrapae quidam contra imperatorem aperte starent ab illo atque
Leontio, qui tyrannidem occupaverant; Zeno Aug. utroque capto, satrapam
unum, cuius erat minima ac nullius momenti praefectura in Belabitine, statu
pristino gaudere sivit: caeteris omnibus exauctoratis non permisit amplius

- τὴν ἀρχὴν διαδέχεσθαι διώρισε ταύτην οὗς ἂν βουλομένῳ βασιλεῖ εἴη, ὥσπερ ἐφ' ἀπάσαις ταῖς ἄλλαις διώρισται Ῥωμαίων ἀρχαῖς. στρατιωτῶται μέντοι οὐδ' ὥς Ῥωμαῖοι αὐτοῖς εἶποντο, ἀλλὰ τῶν Ἀρμενίων τινές, ἥπιερ τὰ πρότερα εἶδιστο καὶ ἀπ' αὐτοῦ πολέ-
 B μίους προσβάλλοντας ἀποκρούεσθαι ἀδύνατοι ἦσαν. ἡ δὲ κατα-
 H 28 μαθὼν Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς τὸ μὲν τῶν σατραπῶν ὄνομα ἐξήλα-
 σεν ἐνθὲνδε εὐθὺς, δοῦκας δὲ τοὺς καλουμένους δύο τοῖς ἔθνεσιν ἐπέστησε τούτοις· οἷς δὴ ξυνηστήσατο μὲν Ῥωμαίων στρατιωτῶν καταλόγους πμπληθεῖς, ἐφ' ᾧ τὰ Ῥωμαίων ξυμφυλάξουσιν αὐ-
 τοῖς ὅρια· ὀχυρώματα δὲ δεδημιούργηκεν αὐτοῖς κατὰ τάδε. 10
 C β'. Ἀρξομαι δὲ ἀπὸ τῶν ἐν Μεσοποταμίᾳ χωρίων, ὅπως δὴ λόγος τοῖς ἔμπροσθέν μοι δεδιηγημένοις προσεχῶς ἄγοιτο. τὸν μὲν οὖν ἓνα, τὸν ἐν τοῖς Ἀρμενίων ἔθνεσιν ἄρχοντα, ὃν δοῦκα καλοῦσιν, ἐν πόλει Μαρτυροπόλει καλουμένη ἰδρύσατο, τὸν δὲ δὴ ἕτερον ἐν φρουρίῳ, ὅπερ Κιθαριζὼν καλοῦσιν. ὅπη ποτὲ δὲ 15 τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς τὰ χωρία τάδε ξυμβαίνει εἶναι, ἐγὼ δηλώσω. ἐν Ἀρμενίᾳ τῇ Σοφανήνῃ καλουμένη πόλις ἐστὶ που Μαρτυροπόλις ὄνομα παρ' αὐτὸν ποταμὸν Νυμφίον κειμένη καὶ τοῖς πολέμοις ὥς ἀγχοτάτω πρόσοικος οὖσα· ἐπεὶ ὁ Νυμφίος ποταμὸς διορίζει ἐνταῦθα τὰ Ῥωμαίων τε καὶ Περσῶν ἥθη. ἐπὶ Θάτερῳ 20
 D γὰρ τοῦ ποταμοῦ Ἀρξάνῃ ἡ χώρα οἰκεῖται Περσῶν κατ' ἔχους ἐκ παλαιοῦ οὖσα. ἀλλὰ καὶ ὥς ἡ πόλις ἀπημελημένη Ῥωμαίοις τούτοις δὴ αἰεὶ τοῖς βαρβάροις ἀπέκειτο. ὥστε ἀμείλει Καβάδης ὁ Περσῶν βασιλεὺς ἐπὶ Ἀναστασίου βασιλεῦντος ἐπέβαλε Ῥωμαίων

provincias iure hereditario obtinere; sed statuit ut in posterum dignitatis successor esset quisquis allubesceret imperatori; quemadmodum de caeteris Romani imperii magistratibus est constitutum. Ac ne ita quidem satrapas Romani milites sequebantur, sed Armenii aliquot pro more veteri. Quocirca hostem irrupentem propellere minime poterant. Quae simul Iustinianus Aug. certo cognovit, eiecit inde satrapis, duces, quos appellant, genti illi binos praeposuit, quibus complures militiae Romanae numeros adiunxit, imperii litem custodituros, iisdemque munitiones extruxit, quas modo dicam.

2. A Mesopotamia incipiam, ut procedat oratio, cohaerens cum superioribus. Igitur Iustinianus eorum, quos praefecit Armeniis, alterum ducis appellatione insignem, in urbe Martyropoli sedem habere iussit; alterum in castello, cui nomen Citharizon: quae loca qua in parte imperii Romani sint, declarabo. Est in Armenia, quam Sophanenen vocant, urbs Martyropolis, ad flumen Nymphium sita, atque hostibus proxima: siquidem eo loci Romanos Nymphius seiungit a Persis, Arxanen provinciam trans fluvium antiquitus sibi subditam obtinentibus. Nihilo tamen minus a Romanis neglecta urbs patebat semper his barbaris. Certe Cabades Persarum rex, quo tempore Anastasius imperabat, in fines Romanorum irrupit, agens exercitum Marty-

τὴν γῆν, διὰ Μαρτυροπόλειως τὸ στράτευμα ἄγων, ἐπὶ Ἀμίδης ὀλίγῳ πλέον ἡμέρας ὁδῷ εὐζώνῳ ἀνδρὶ διειστήκει. ὥσπερ δέ τι πάρεργον ὁδοῦ διαχειρίζων καὶ τῆς ἐφόδου παρενθήκην τινὰ εὐ-
 5 θύωρον τὴν πόλιν ἐξεῖλεν, οὐ τειχομαχήσας ἢ προσβολὴν τινὰ ἢ
 προσεδρεῖαν πεποιημένος, ἀλλὰ δηλώσας ὅτι δὴ ἀφίξεται μόνον.
 εὐ γὰρ εἰδότες οἱ τῆδε ὥκημένοι ὡς οὐδὲ βραχεῖάν τινα χρόνον P 55
 στιγμήν τῷ στρατοπέδῳ ἀνθίσουσιν, ἐπειδὴ ἀγχοῦ τῶν Μήδων
 στρατὸν ἦκοντα εἶδον, ἅμα Θεόδωρῳ τηνικάδε Σοφανήνης σατρα-
 πεύοντι καὶ τῆς σατραπείας ἐνδιδυσκομένῳ τὸ σχῆμα, Καβάδῃ
 10 προσῆλθον εὐθύς, σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ Μαρτυρόπολιν αὐτῷ ἐνδι-
 δόντες, φόρους τε τοὺς δημοσίους ἐνιαυτοῖν δυοῖν ἐν χερσὶν ἔχον-
 τες. οἷς δὴ ὁ Καβάδης ἤσθεις τῆς μὲν πόλεως καὶ χώρας ἀπά-
 σης, ὡς τῇ Περσῶν ἀρχῇ προσηκούσης, ἀπέσχετο, τοὺς δὲ ἀν-
 θρώπους ἀθῶους ἀφῆκεν, οὔτε τι λυμηγράμενος οὔτε τι τῆς πό-
 15 λεως μεταβυλὼν, ἀλλὰ Θεόδωρον αὐτὸν αὐτοῖς σατράπην ἐπι-
 στήσας καὶ αὐτῷ, ἅτε οὐ γεγονότι ἀγνώμονι, τὰ σύμβολα ἐγκε-
 χειρικῶς τῆς ἀρχῆς, ὡς τὴν χώραν φυλάσσοντι Περσῶν. οὕτω τε
 τὸ στράτευμα πρόσω ἀπαγαγὼν πολιορκίᾳ τε Ἀμίδαν ἐξελὼν ἐς τὰ
 Περσῶν ἤθη ἀπήλανεν, ἥπερ μοι ἐν λόγοις τοῖς ὑπὲρ τῶν πολέμων
 20 ἐρρήθη. βασιλεὺς δὲ Ἀναστάσιος ἐξεπιστάμενος ὡς οὐχ ὀλόν τε
 ἦν Μαρτυρόπολιν ὀχύρωμα οὐδὲν ἔχουσιν ἐκ πολεμίων διασώσου-
 σθαι προσβολῆς, οὐχ ὅπως ἐπὶ Θεόδωρον καὶ Σοφανηνοὺς ἡγα-
 γάκτησιν, ἀλλὰ καὶ χάριτας αὐτοῖς τῆς πράξεως ἔχειν ὡμολόγει
 πολλὰς. ταύτης οὖν τῆς Μαρτυροπόλεως τοῦ περιβόλου ἐτύγχανε

ropoli; quippe quam inter et Amidam paulo plus spatii intersit, quam uno die decurrat vir expeditus. Tum ille quasi per ludam a viae praeposito et expeditionis consilio diverteret, momento urbem in sua potestate habuit, non verberatis moenibus, nulla impressione data, nulla facta obsidione; sed tantum significato adventu suo. Haud enim ignari cives, se exercitui ne punctum quidem temporis restitutos, statim ut Medorum copias appropinquantibus viderunt, cum Theodoro tunc satrapa Sophanenes, insignibus satrapatus induto, adierunt ad Cabadem, et publica biennii vectigalia habentes in manibus, se ipsi ac Martyropolin permiserunt. Quo officio captus Cabades, ab urbe totaque illa regione, tanquam ad regnum Persicum pertinente, vim abstinuit: tum et cives dimisit intactos, ab iniuria et maleficio temperans; nec movit quidquam de civitatis statu. Theodorum ipsum gentis satrapam constituit, seique magistratus insignia hoc nomine tradidit, quod se non improbum et excordem, sed eum se praestitisset, qui optime servaturus provinciam videretur. Sic demum copias porro egit, et, quemadmodum dixi in libris, quos de bellis conscripsi, postquam cepit Amidam obsidione, in Persidem rediit. Anastasius vero Aug. cum probe sciret fieri non posse, ut immunita Martyropolis ab hostili impetu se innoxiam praestaret, adeo non Theodoro ac Sophanenis succensuit, ut magnas potius ob tale factum illis gratias habere se palam dixerit. Erat Martyropoleos murus pedes crassus ad summum qua-

C τὸ μὲν πάχος διῆκον ἐς πόδας μάλιστα τέσσαρας, τὸ δὲ ὕψος ἄχρι
 V 430 ἐς εἴκοσιν· ὥστε τοῖς πολεμίοις αὐτὸν οὐ τειχομαχοῦσιν οὐδὲ μηχανὰς προσβάλλουσι μόνον εὐέφοδον εἶναι, ἀλλὰ καὶ ἐσπηδῆσαι ἱκανῶς πρόχειρον.

Διὸ δὴ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἐπενόει τάδε τοῦ περιβόλου 5
 ἐκτὸς τὴν γῆν διορύξας, Θεμέλιά τε ταύτῃ ἐνθήμενος τείχισμα
 ὠκοδομήσατο ἕτερον ἐς ποδῶν πάχος διῆκον τεσσάρων, χώραν
 διαλιπὼν μεταξὺ τεττύρων ἐτέρων τὸ εὖρος, ἐς ὕψος δὲ καὶ τοῦτο
 D ἀνυστήσας ποδῶν εἴκοσιν, ἴσον τῷ προτέρῳ πυργάπασιν ἐσκενά-
 σατο εἶναι. μετὰ δὲ λίθους τε καὶ τίτανον ἐς χῶρον τὸν μεταξὺ 10
 τείχους ἐκατέρου ἐμβεβλημένος ἐς μίαν τινὰ οἰκοδομίαν δυοκαί-
 δεκα τὸ πάχος ποδῶν τὸ ἔργον τοῦτο ἀποτετέλενται. ὑπερθὲν
 τε κατὰ πάχος τὸ αὐτὸ μάλιστα ἐς ὕψος τοσοῦτον ἐντέθεικεν,
 ὅσον ξυνέβηαι τὸ πρότερον εἶναι. ἀλλὰ καὶ προτείχισμα λόγου
 πολλοῦ ἄξιον τῇ πόλει δεδημιούργηκε καὶ τὰ ἄλλα ἀπλῶς ὅπαντα 15
 οἷς δὴ πόλειος ὀχύρωμα διασώζεται.

P 56 γ'. Ἐκ δὲ Μαρτυροπόλεως ἐς δύνοντά που τὸν ἥλιον ἰόντι
 χωρίον ἐστὶ Φεισὼν ὄνομα ἐν Ἀρμενίᾳ μὲν καὶ αὐτὸ κείμενον τῇ
 Σοφανήρῃ καλουμένῃ, Μαρτυροπόλεως δὲ ὀλίγον ἔλασσαν ἢ ὁδῷ
 ἡμέρας διέχον. τούτου δὲ τοῦ χωρίου ἐπέκεινα, ὅσον ἐκ σημείων 20
 ὀκτὶ μάλιστα, ὄρη ἀπότομα καὶ παντάπασιν ἀδιέξοδα, ξυνιόντα
 ἐς ἄλληλα στενωποὺς ἀπεργάζονται δύο, ἄγχιτά πη ἀλλήλοισιν ὄν-
 τας, οὗσπερ νεινομίκασι Κλεισοῦρας καλεῖν. τοὺς δὲ ἐκ Περσαρ-
 μενίας ἐπὶ Σοφανήρην πορευομένους, εἴτε ἐξ αὐτῶν τῶν Περσικῶν
 ὀρίων εἴτε διὰ τοῦ Κιθαριζῶν ἡρουρίου ἴοιεν, ἀμήχανά ἐστιν ὅτι 25
 B μὴ διὰ τούτων δὴ τῶν δύο στενωπῶν ἐνταῦθα γενέσθαι. καλοῦσι

tuor, altus viginti; ita ut non solum omitta oppugnatione nullisque admotis machinis, illo hostis potiri, sed saltu etiam facili ipsum posset superare.

Quare Iustinianus Aug. rationem hanc inivit. Extra moenia effodit humum, iactisque ibi fundamentis, murum alterum extruxit, pedes quatuor latum, relicta pedum totidem intercapedine, eumque ad pedum viginti altitudinem perductum, alteri exaequavit. Deinde spatio, quod inter utrumque erat, calce lapidibusque oppleto, opus unum confecit crassitudinis pedum duodecim, idque eadem crassitudine perrexit educere, altitudini pristinae tantumdem adiciens. Ad haec exteriorem murum egregium, utque verbo absolvam, caetera omnia, quibus urbes muniri solent, civitati illi aedificavit.

3 A Martyropoli ad occidentem versus est Phison; id nomen loci in Armenia Sophanene; qui Martyropoli paulo minus diei itinere unius distat. Octavo ultra locum hunc lapide montes abrupti, prorsusque invii, coeundo, angustas fauces efficiunt geminas non procul inter se dissitas, quas vulgo Clisuras vocant. Qui ex Persarmenia sese conferunt in Sophanenen, sive a limite Persico, sive a castello Citharizo profecti sint, eo nequeunt nisi per has fauces pervenire. Adituum eorum alter ab indigenis appellatur Illyrisis,

δὲ αὐτῶν οἱ ἐπιχώριοι Ἰλλύριοι μὲν τὸν ἕτερον, τὸν δὲ ἄλλον
 Σαφχάς. ὅπως μὲν οὖν ἀναστέλλοιτο τοῖς πολέμοις ἡ ἐνταῦθα
 ὁδὸς ἀσφαλείας τε αὐτῆς καὶ τῆς ἄλλης ἐπιμελείας ἄξιον ἐν τοῖς
 μάλιστα τὰ χωρία ταῦτα ὄντα ἐτόγγαγεν. ἀλλὰ καὶ ὡς ἀφύλακτα
 5 τὸ παράπαν μεμίνηκε τοῖς πρόσθεν ἀνθρώποις. βασιλεὺς δὲ
 Ἰουστινιανὸς ἐν τε τῷ Φεισῶν καὶ τοῖς στενωποῖς ὀχυρώματά τε
 ἀξιοθέατα καὶ στρατιωτῶν φρουρὰν ἀνανταγώνιστα καταστησά-
 μενος, ἄβατον βαρβύροις τὴν χώραν διεπράξατο παντάπασιν εἶ-
 ναι. τὰ μὲν οὖν ἐπὶ χώρας Σοφάνῃνης καλουμένης τῇδε Ἰουστι-
 10 νιανῷ βασιλεῖ εἰργασται.

Ἐν δὲ τῷ Κιθαρίῳ χωρίῳ, ὅπερ ἐπὶ Ἀσθιανῆνης τῆς κα- C
 λοιμένης ἐστὶ, φρούριον οὐ πρότερον ὃν ἐν χώρῳ λοφώδει ὑπερ-
 φνές τε καὶ δαιμονίως ἄμυχον κατεστήσατο· ἐνθα δὴ καὶ διαρκές
 ὕδωρ ἐσαγαγὼν τὰ τε ἄλλα πάντα τοῖς τῇδε ὀκημένοις ἐν ἐπιτη-
 15 δαίῳ πεποιημένους, τὸν ἕτερον δοῦκα, ἥπερ μοι εἰρηται, ξὺν H 29
 στρατιωτῶν ἐνταῦθα φρουρὰ ἱκανωτάτῃ ἰδρύσατο. ταύτῃ τε
 τοῖς τῶν Ἀρμενίων ἔθνεσι τὴν ἀσφάλειαν ἀνεώσατο.

Ἐκ δὲ Κιθαρίῳ ἔς τε Θεοδοσιούπολιν καὶ Ἀρμενίαν τὴν
 ἐτέραν ἰόντι Κορζάνῃ μὲν ἡ χώρα καλεῖται, δέχκει δὲ ἐς ὁδὸν γ'
 20 ἡμερῶν μάλιστα οὔτε λήμνης τινὸς ὕδατι οὔτε ποταμοῦ ρεῖθρον D
 οὔτε ὄρισι τὴν ὁδὸν ἐν στενῷ εἰργονσι διοριζομένη τῆς τῶν Περ-
 σῶν γῆς, ἀλλὰ τῶν ὀρίων αὐταῖς ἀναμιῖς κειμένων. ὥστε οἱ
 ταύτῃ ὀκημένοι, Ῥωμαίων ἢ Περσῶν ὄντες κατήκοοι, οὔτε τι
 ἀπ' ἀλλήλων θένος ἔχουσιν οὔτε ἀλλήλοις πη ἐς ἐπιβουλήν εἰσιν
 25 ὕποπτοι, ἀλλὰ καὶ γάμους ἀλλήλοις ἐπικηδεύουσιν καὶ ἀγορὰν τῶν
 ἐπιτηδείων συμβάλλονται καὶ τὰ ἐς γεωργίαν ἐπικοινωνοῦνται. ἦν

21. τὴν ὁδὸν Maltretus. Legebatur τῇδε ὁδόν.

alter Saphchae. Ac firmo quidem praesidio omnique cura dignissimus uter-
 que erat, ut hostibus hac iter praeccluderetur: omnino tamen incustoditus
 ante nostram aetatem fuit: donec Iustinianus et Phison et angustias prae-
 clare munit, collocatoque ibi praesidio inexpugnabili, barbaris transitum in
 provinciam penitus interclusit. Haec Iustinianus Aug. in Sophanene.

Apud Citharizum (est hoc oppidum Asthianenes) novum tumuloso in loco
 castellum posuit, idque amplissimum ac validissimum: quo et abunde aquam
 deduxit, provisaeque incolis rerum omnium copia, ducem alterum, ut dixi,
 cum optimo praesidio ibi constituit: atque ita Armenios asseruit securitati.

A Citharizo Theodosiopolin versus alteramque Armeniam est Chorzaue
 provinciae. Haec fere tridui patet, non stagno ullo, non flumine, non mon-
 tibus, qui angustias viam comprimant, discreta a solo Persico. Permixtis
 finibus incolae, seu Romanis seu Persis pareant, mutuo metu vacui, nullas
 inter se insidias suspicantur; sed invicem connubia iungunt, rei annonariae
 commercio miscentur, agros communiter colunt; ac si qui gentis alterius du-

- δὲ ποτε οἱ τῶν ἐτέρων ἄρχοντες ἐπὶ τοὺς ἐτέρους στρατῶν ῥῆσιν, ἐπιτεταγμένον σφίσι πρὸς τοῦ βασιλέως, ἀφυλάκτους αἰ τοὺς πλησιοχώρους εὐρίσκοι. χωρία μὲν γὰρ ἐκατέροις πολυανδρῶ-
 P 57 πύματα ὡς ἀγχατῶν ἀλλήλων ἐστίν, ἔρμυ δὲ οὐδ' ἐτέροις πη ἐκ
 παλαιῶν ἦν. παρὴν οὖν ἐνθ' ἐνδε τῷ Περσῶν βασιλεῖ ῥῆδόν τε καὶ 5
 ἀπονώτερον τὴν δίοδον ἐς τὰ Ῥωμαίων ἤδη ποιεῖσθαι ἕως βυσι-
 V 431 λεύς Ἰουστινιανὸς διακωλυτῆς αὐτῷ γέγονε τρόπῳ τοιῷδε. χω-
 ρίον ἦν ἐπὶ μέσης τῆς χώρας Ἀρταλέσιον ὄνομα. τοῦτο τεῖχι
 ἐχυρωτάτῳ περιβαλὼν φρούριόν τε ἀμυχωτάτον ἐξειργάσατο καὶ
 στρατιωτικὸν καταλόγους τῇδε ἰδρύσατο, οἷς δὴ ἄρχοντα ἐς αἰ 10
 ἐφιστάναι διώρισεν, ὥστερ' δοῦκα Ῥωμαῖοι τῇ Λατίνων καλοῦσι
 φωνῇ. οὕτω τε τὴν ἐσχυριὰν ἐκείνη ἐτειχίστατο ἑξυμπασαν.
 B δ'. Ταῦτα μὲν οὖν βυσιλεῖ Ἰουστινιανῷ ταύτῃ ἐξείργα-
 σται. ὅσα δὲ αὐτῷ ἐπὶ τῆς ἄλλης Ἀρμενίας διαπεπόνηται ἐρῶν
 ἔρχωμαι. Σάταλα πόλις ἐπὶ σφαλερῷ τὸ παλαιὸν ἐλπίδος εἰ-15
 στήκει. τῶν μὲν γὰρ πολεμίων τῆς γῆς ὑλίγῳ διέχει, ἐν δα-
 πέδῳ δὲ χθαρμάλῳ κεῖται, λόφοις τε πολλοῖς ἀμφ' αὐτὴν ἐπατε-
 στηκόσιν ὑπόκειται, περιβόλων τε αὐτῇ διὰ ταῦτα ἔδει τοῖς ἐπι-
 βουλευούσιν ἀμηχάνων εἶναι. ἀλλὰ καὶ τοιαύτῃ τοῦ χωρίου τὴν
 φῆσιν οὖσα τὰ ἐκ τοῦ ἐρύματος σφαλερώτερα ἦν, φανύλως τε ἄρ-20
 χὴν τῇ κατασκευῇ καὶ παρέρχως πεποιημένου καὶ τῷ μακρῷ χρόνῳ
 ἤδη τῆς οἰκδομίας ἐκαστυχοῦ διερωγότος. ἀλλὰ τοῦτο περιε-
 C λὼν ὁ βυσιλεὺς ὅλον, περίβολον ὡκοδομήσατο ἐνταῦθα νέον, ὑψη-
 λὸν μὲν ὅσον ὑπερπεφικέναι τοὺς ἀμφ' αὐτὸν λόφους δοκεῖν, εὐ-
 ρυνόμενον δὲ ὅσον ἐπ' ἀσφαλοῦς ἐκτιστῆσθαι τό γε τοῦ ἔθνους 25
 ἐπ' ἐρογκον. καὶ προτείχισμα πολλοῦ ἄξιον λόγου περὶ ἡμῶν ἐν

ces alteram copiis succincti petant sui principis iussu, finitimos praesidio nu-
 dos semper offendunt. Utrique enim sedes habent inter se proximas, ac po-
 pulosissima quidem loca incolunt, sed antiquitas immunita. Quare hinc ad
 Romanos transitus facilis et expeditus patuit Persarum regi, donec Iustinia-
 nus Aug. illum ita prohibuit. In regionis medietate vicus erat Artaleson:
 quo moenibus firmissimis cincto, castrum validissimum fecit, instruxitque
 praesidio cui semper paruisse iussit, quem Romani Latino vocabulo appellant
 duce; itaque totum illum limitem munit.

4. Haec ibi acta ab imp. Iustiniano: iam ad ipsius aedificia, quae in
 reliqua sunt Armenia, venio. Olim urbs Satala spe ancipiti nitebatur, cum
 ob soli hostici vicinitatem, tum quia in plano sita, multis collibus circum edi-
 tis subiaceret. Quamobrem his opus habebat muris, qui omnem infestam vim
 frustrarentur. Cum autem talis esset natura loci, moenium fabrica multo
 erat infirmior: siquidem levi brachio olim composita, nec iam vetustatem fe-
 rens, ubique vitium faciebat. Iustinianus imp. hanc funditus demolitus, no-
 vos ibi muros extruxit ea altitudine, ut colles circumpositos superare videretur,
 etque crassitudine, cui ingens altitudo illa tuto incumbat. Eisdem murum

κίχλῳ τοὺς πολεμίους κατέπληξε. καὶ φρούριον δὲ Σατάλων οὐ πολλῷ ἔπειθεν ἔχρῳ ἐν χώρᾳ Ὀσροσηνῶν καλουμένη ὠκοδομήσατο.

Ἦν δὲ τι φρούριον ἐν τῇδε τῇ χώρᾳ ἐν ἀκρωνυχίᾳ λόφου 5 κατακρήμνον πεπονημένον τοῖς πύλαι ἀνθρώποις, ὃ δὲ Ἰομπήσις ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις ὁ Ῥωμαίων στρατηγὸς ἐξελὼν καὶ τῆς χώρας τῷ πολέμῳ κύριος γενοὺς ἐκρατένυτό τε ὡς μάλιστα καὶ Κολιό- νικην ἐπυνόμασε· καὶ τοῦτο οὖν χρόνῳ πεπονηκὸς τοσούτῳ τῷ D πληθὸς βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἀνισώσατο δυνάμει τῇ πύσῃ. καὶ 10 χρήματα μέντοι προέμενος ἀνάριθμα τοῖς τῇδε ὠκημένοις, ἐρύ- ματα ἕκασταχοῦ διεπράξατο ἐν τοῖς αὐτῶν ἰδίῳις ἀγροῖς ἢ νέμ- δεῖσθαι, ἢ ἀνοικοδομήσασθαι σαθρὰ γεγονότα. ὥστε ἕπαντα σχεδόν τι ὀχρεώματα, ὅσα δὲ ἐνταῦθα ξυμβαίνει εἶναι, Ἰουστι- νιανοῦ βασιλείῳς τυγχάνει ἔργα ὄντα. ἐνταῦθα δὲ καὶ φρούριον 15 ὠκοδομήσατο τό τε Βαιβερόν καλούμενον καὶ τὸ Ἀρέων. καὶ τὸ Λυσίορμον ἀνενεώσατο πεπονηκὸς ἤδη σὺν τῷ Λυταρριζίων. ἐν τε χωρίῳ, ὅπερ Γερμανοῦ καλοῦσι φροσῶτον, φρούριον ἐδείματο P 58 νέον. ἀλλὰ καὶ Σεβαστείας καὶ Νικοπόλεως τῶν Ἀρμενίας πό- λεων τὰ τεῖχη, ἐπεὶ καταπεσεῖσθαι πάντως ἔμελλε, τεταλαιπωρη- 20 μένα τῷ μήκει τοῦ χρόνου, ἀνοικοδομησάμενος πεποίηται νέα. καὶ ἱερῶν τε καὶ μοναστηρίων ἐνταῦθα οἰκοδομίας ἐξείργασται. ἐν τε γὰρ τῇ Θεοδοσιουπόλει νέων τῇ Θεοτόκῳ ἀνέθηκε, καὶ μο-

2. Ὀσροσηνῶν] Non est haec Osroene, de qua actum supra p. 42 b. sed alia regio, cuius nomen fortasse verum, vel certe minus corruptum codex Tolos. sic prodit cum in textu tum ad marginem ὀσροσηνῶν. Armeniae pars, unde urbs Satala, cuius hic mentio fit, non procul aberat, Ptolemaeo teste dicebatur Ὀρσίγη. Hanc forte Procopius designavit. MALT.

exteriorem circumdedit adeo insignem, ut hostes obstupescerit. Castellum item haud procul Satala munitissimum condidit in Osroëne.

Qua in provincia castellum vetus collis praecipitis verticem insidebat. Id quondam cum expugnasset Pompeius Romani exercitus imperator, provincia bello subacta, munierat ipsum sedulo, et Coloniam appellaverat. Hoc etiam Iustinianus Aug. tanto temporis spatio labefactatum, omni ope restituit. Porro pecuniam innumerabilem largitus provincialibus, id concessit, ut munitiones passim in suis agris vel novas excitarent, vel ruinosas reficerent: ita ut quaecumque extant in illis partibus munimenta, omnia fere sint Iustini- niani Aug. opera. Ibidem castella Baeberdon et Areon molitus est: Lysior- mum iam debile renovavit cum Lytararizo. In loco, qui Germani fossatum dicitur, novum castellum fecit. Moenia quoque Sebastiae et Nicopoleos, quae sunt urbes Armeniae, cum sic aevo confecta essent, ut eorum ruina in- staret, nova fabrica reparavit. Praeterea sacras aedes et monasteria aedi- ficavit in illis partibus. Etenim Theodosiopoli templum posuit dei genitrici,

ναστήρια ἔν τε χωρίῳ τῷ καλουμένῳ Πέτριος, καὶ τῷ Κουκαρίζῳ ἀνεγείωσατο. ἔν τε Νικοπόλει τὸ τῶν ἁγίων τεσσαράκοντα πέντε καλούμενον μοναστήριον, καὶ ἱερὸν Γεωργίῳ τῷ μάρτυρι ἐν Βιζανοῖς ἰδεύματο. τῆς τε Θεοδοσιουπόλεως ἄγχιστα μοναστήριον
B ἀνεγείωσατο τῶν τεσσαράκοντα μαρτύρων ἐπικαλούμενον. 5

Ἦν δέ τι χωρίον ἐν τοῖς Ἀρμενίοις τὸ παλαιὸν μικροῖς καλουμένοις οὐ πολλῷ ἄποθεν ποταμοῦ Εὐφράτου, ἐφ' οὗ δὴ λόχος Ῥωμαίων στρατιωτῶν ἴδρυτο. Μελιτηνὴ μὲν τὸ χωρίον, Λεγεὼν δὲ ὁ λόχος ἐπωνομάζετο. ἐνταῦθά πη ἔρμα ἐν τετραγώνῳ ἐπὶ χώρος ὑπὲς ἰδεύμαντο ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις Ῥωμαῖοι, τοῖς τε 10 στρατιώταις ἀποχρώντως ἐς καταλύσεις ἔχον καὶ ὅπως σφίσι τὰ σημεῖα τῆδε ἐναποκείσονται. μετὰ δὲ Τραϊανῷ τῷ Ῥωμαίων αὐ-
V 432 τοκράτορι δεδογμένον, ἐς πόλεως τε ἀξιῶμι ὁ χώρος ἀφίχται καὶ
C μητροπόλις κατέστη τῷ ἔθνει. προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου ἐγένετο
H 3) ἡ τῶν Μελιτηνῶν πόλις μεγάλη καὶ πολυάνθρωπος. ἐπεὶ τε ἐρύ- 15
ματος ἐντὸς ἐνοικήσασθαι οὐκέτι εἶχον (ἐς γὰρ ὀλίγον τινὰ ξυτήνῃ
χωρὸν, ἥπερ μοι εἴρηται) ἰδρύσαντο ἐν τῇ ταύτης πεδίῳ, ἵνα δὲ
τὰ ἱερὰ σφίσι πεποιήται καὶ τὰ τῶν ἀρχῶν καταγώγια καὶ τὴν τε
ἀγορὰν, ὅσα τε ἄλλα ἐμπολημάτων πωλητήριά ἐστι, τὰς τε τῆς
πόλεως ἀγνῶς πάσας καὶ στοῦς καὶ βαλανεῖα καὶ θέατρα καὶ εἰς 20
τι ἄλλο πόλεως μεγάλης ἐς κόσμον διήκει. τῷ τε τρόπῳ τούτῳ
Μελιτηνὴν ἀστυγείτονα ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον ξυνέβαινεν εἶναι. Ἀνα-
στάσιος μὲν οἷν βασιλεὺς αὐτὴν ξύμπασαν τείχει περιβαλεῖν ἐλπι-
χείρηκεν. οὕτω μέντοι τὸ βούλευμα ὑποτελέσας τὸν βίον συν-
μετρέησατο. βυσιλεὺς δὲ Ἰουστινιανὸς πανταχόθεν αὐτὴν κατα- 25

ac monasteria in loco, cui nomen Petrios, et Cucarici refecit. Nicopoli sanctorum quadraginta quinque monasterium, et Bizanis Georgio martyri templum condidit. Proxime Theodosiopolin quadraginta martyrum monasterium instauravit.

In Armenia quondam minori dicta, non procul a flumine Euphrate, collocati fuerant Romani milites stationarii: ac locum quidem Melitenen, eorum vero militum numerum Legionem vocabant. Hic Romani munitionem quadratam olim eduxerant plano in campo, sedem militibus signisque militaribus satis commodam. Post, de Traiani Aug. sententia, urbis dignitatem locus obtinuit, evasitque gentis metropolis. Tempore procedente, cum et amplitudine et hominum frequentia crevisset urbs Melitene, nec iam incolas munitionis caperet, quippe angustior, uti dixi, in eius gradu domicilia statuerunt: ubi et templa fecere, et magistratuum domos, et forum et alia quaevis venalium loca: insuper compita, porticus, balneas, theatra, et si quid aliud ad urbis magnae splendorem pertinet: itaque suburbana erat maxima pars Melitenes. Illam Anastasius Aug. muris undique cingere aggressus, prius vitae quam consilii finem reperit. Imperator vero Iustinianus

τειχοσύμενος μέγα τοῖς Ἀρμενίοις ὀχύρωμά τε καὶ ἐγκαλλώπισιμι
Μελιτηνὴν ἀπεργάσατο.

D

εἰ. Ταῦτα μὲν οὖν ἐν Ἀρμενίᾳ, ἣτις ἐστὶν ἐν δεξιᾷ Εὐ-
φράτου ποταμοῦ ἐργάσατο· ὅσα δὲ οἱ ἐν Ἀρμενίᾳ τῇ μεγάλῃ
5 πεποήηται, ἐρῶν ἔρχομαι. ἥνικα Θεοδόσιος ὁ Ῥωμαίων βασιλεὺς
τὴν Ἀρσάκον ἐπικράτειαν ἔσχεν, ἥπέρ μοι ἐναγχος δεδιήγεται,
φρούριον ἐπὶ τινος τῶν λόφων ὑποδομήσατο τοῖς προσιοῦσιν ἐν-
ά-
λωτον, ὃ δὴ Θεοδοσιούπολιν ἐπωνόμασε. τοῦτο Καβάδης τότε P 59
ὁ Περσῶν βασιλεὺς, ἥνικα δὴ Ἀμίδης εὐθὺ ἦετο, παρὼν εἶλεν.
10 Ἀναστάσιος δὲ ὁ Ῥωμαίων αυτοκράτωρ οὐ πολλῷ ἔσπερον πόλιν
ἐνταῦθα ἰδείματο τὸν λόγον ἐντὸς τοῦ περιβόλου πεποιημένος,
ἐφ' οὗ δὴ φρούριον τὸ Θεοδοσίου εἰστίκει. καὶ τὸ μὲν αὐτοῦ
ὄνομα τῇ πόλει ἀφῆκεν, ἐξίτηλον δὲ τὸ Θεοδοσίον ποιῆσθαι τοῦ
πρότερον οἰκιστοῦ ἥκιστα ἴσχυσεν, ἐπεὶ νεοχμοῦσθαι μὲν τὰ κα-
15 θωμιλημένα τοῖς ἀνθρώποις ἐς αἰὲ πέφυκεν, ὀνομάτων δὲ τῶν
πρῶθεν μεθίσθαι οὐκ εὐπετῶς ἔχει. τοῦτο δὲ Θεοδοσιονπόλεως
τείχος εὐρένετο μὲν ἱκανώτατα, οὐ κατὰ λόγον δὲ τοῦ εὖρους
ἀνεῖχε. τὸ γὰρ ὕψος αὐτῷ ἐς τριάκοντα ἐξικνεῖτο μάλιστα πό- B
δας· ταύτῃ τε πολέμοις τειχομαχοῦσιν, ἄλλως τε καὶ Πέρσαις
20 ἐγγόνει λίαν εὐάλωτον. ἦν δὲ καὶ ἄλλως ἐπίμαχον. οὔτε γὰρ
προτείχισμα οὔτε τάφρος αὐτῷ ἦμυνεν. ἀλλὰ καὶ χῶρός τις ὡς
ἀγχοτάτω ἐπεμβαίνων τῇ πόλει τῷ περιβόλῳ ἐπανειστίκει. διὸ
δὴ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἀντεμηχανήσατο τῷδε. πρῶτον μὲν τά-
φρον ὡς βαθυτάτην ἐν κύκλῳ ὀρύξας, χαράδραις αὐτὴν ὀρύων

absoluto moenium ambitu, magnum Armeniis columen, et Melitenae decus donavit.

5. Ea sunt nostri principis aedificia in Armenia, quae est ad dexteram Euphratis ripam: nunc ad illa transeo, quae in Armenia maiori fecit. Cum Theodosius Aug. regnum Arsacis, ut paulo supra narravi, obtinisset, castellum imposuit cuidam colli, accedentibus captu facile; quod Theodosiopolin appellavit. Id certe in transitu cepit Cabades Persarum rex, cum recta Amidam peteret. Haud multo post imperator Anastasius urbem ibi condidit, muro amplexus collem, in quo Theodosii castellum erat; et quamvis a se urbem denominaverit, Theodosii tamen primi conditoris nomen abolere non potuit. Sic enim est inter homines comparatum, ut res quidem in usu positae novitatem semper accipiant; priora autem vocabula non facile amittant. Latissima erant haec Theodosiopolis moenia: sed altitudo crassitudini non respondebat; quippe quae ad pedes summum tricenot evaderet. Quocirca occupari facile poterant ab hostibus, praesertim Persis, inferentibus oppugnationem, cui plane patebant: nam nec minori muro ullo protegebantur, nec fossa: immo vero locus quidam, urbi proxime imminens, supra moenia attollebatur. Ea de causa haec Iustinianus Aug. molitus est. Primum, fos-

ἀποτόμιον ἐμφεριστάτην ἐργάσατο. ἔπειτα δὲ χῶρον τὸν ὑπερ-
 πεφυκότα κατατεμιὼν ἐς τε ἀνεκβάτους κρημνούς καὶ σήραγγας
 ἀδιεξόδους μετεστήσατο τὴν αὐτοῦ φύσιν· ὅπως δὲ τὸ τεῖχος
 C ὑψηλὸν τε εἴη διαφερόντως καὶ ὅλως ἀνανταγώνιστον, εἴ τις
 προσίοι, προσεπετεχνήσατο πάντα ὅσα ἐν πόλει Λύρας ἐργάσατο. 5
 τὰς γὰρ ἐπάλλξεις ἀποσφίγγας ἐν στενῷ μάλιστα ὅσον ἐνθὲνδε βάλ-
 λειν τοὺς τειχομαχοῦντας δυνατὰ εἶναι, ἐμβολὸν τε αὐταῖς λίθων
 ἐπιβολαῖς ἐν περιδρόμῳ περιελίξας, ἐντέθεικεν ἐμπείρωσ ἐπάλλξεις
 ἐτέρας, προτειχίσματί τε αὐτὸ περιβαλὼν κύκλῳ ἐμπερέστατον τῷ
 ἐν πόλει Λύρας περιβόλῳ πεποίηται, πύργον ἑκάστον φρούριον 10
 ἐχυρὸν τεκτηνήμενος. οὗ δὲ τὰς δυνάμεις ἀπάσας καὶ τὸν ἐν
 Ἀρμενίᾳ στρατηγὸν ἰδρύσασθαι καταστησάμενος κρείσσους τοὺς
 Ἀρμενίους διεπράξατο τὸ λοιπὸν εἶναι ἢ δεδιέναι τὴν Περσῶν
 ἔφοδον.

D Ἐς μέντοι τὰ Βιζανὰ οὐδὲν εἰργασται τῷ βασιλεῖ ἔξ αἰτίας 15
 τοιαύσδε. κεῖται μὲν ἐν τῷ ὁμαλῷ τὸ χωρίον, πεδία τε ἀμφ'
 αὐτὸ ἐπὶ μακρὸν ἰππήλατά ἐστιν, ὕδατος δὲ σηπεδόνες πολλαὶ
 ξυσισταμένον ἐνταῦθά εἰσι. καὶ ἀπ' αὐτοῦ τοῖς μὲν πολεμίοις
 ἐπιμαχώτατον, τοῖς δὲ οἰκήτορσι λοιμωδέστατον αὐτὸ ξυμβαίνει
 V 433 εἶναι. ὧν δὲ ἕνεκα τὸ χωρίον τοῦτο ὑπεριδὼν ἐτέρωθι πόλιν 20
 ἐδείματο αὐτοῦ βασιλέως ἐπώνυμον, ἄξιολογωτάτην τε καὶ ἄμα-
 χον ὅλως ἐν χωρίῳ Τζουμινῷ καλουμένῳ, ὅπερ σημείοις μὲν τρισὶ
 Βιζανῶν διέχει, ἐν κρημνῶδε δὲ μάλιστα κείμενον ἐνέξιας ἀέρων
 εὖ ἔχει.

9. προτειχίσματί τε αὐτὸ] προτείχισμά τι αὐτῷ Τολο.

ptos montes depressis: deinde tumulum editiorem ita excidit, ut eius situm
 in praecipitia inaccessa aviosque hiatus mutaverit. Ut vero muri excellenter
 altitudine, ac, si quis infensus accederet, omnino essent inexpugnabiles, ad-
 iecit quaecumque in urbe Dara fieri iusserat. Etenim pinnas valde contraxit,
 relicta apertura, quantula satis esset ad petendos missilibus oppugnatores,
 structaque circum lapidea porticu, alias huic pinnas scito imposuit. Murum
 etiam circumiecit exteriorem, et facto ex quaque turri castello valido, moe-
 nia exegit ad eorum similitudinem, quibus cincta est Dara. Ea copiis omni-
 bus ac magistro militum per Armeniam assignata sede, Armenios a Persarum
 irruptionibus securos reddidit.

Porro causam nihil aedificandi Bizanis hanc habuit imperator. Locus
 est in planitie situs: campi longe lateque circumiacent equitabiles: corruptae
 ibi plures lacunae sunt aquae desidis. Unde et hostibus expugnato admo-
 dum facilis, et incolis pestilentissimus locus est. Quapropter hunc asperna-
 tus, urbem suo nomine insignem, egregiam atque invictam alibi condidit,
 nempe in loco cui nomen Tzumina. Hic tertio a Bizanis lapide, situ maxime
 praeceps, gaudet caeli salubritate.

5. Τὰ μὲν οὖν ἐν Ἀρμενίοις Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ τῇδε πη P 60
 ἔχει. τὰ δὲ δὴ κατὰ τὰ Τζανῶν ἔθνη ἀναγράψασθαι μοι ἐν-
 ταῦθα τοῦ λόγου οὗ τι ἀπὸ τρόπου ἔδοξεν εἶναι, ἐπεὶ καὶ πρόσσοι-
 κοι Ἀρμενίοις εἰσὶν. αὐτόνομοι μὲν Τζανοὶ ἐκ παλαιοῦ καὶ ἀναρ-
 5 χοὶ ὄκουν, θηριώδη τινὰ βιοτὴν ἔχοντες, θεοὺς μὲν τὰ τε ἄλση
 καὶ ὄρεις καὶ ἄλλα ἅττα ζῶα ἡγούμενοι τε καὶ σέβοντες, ἐν ὕρεισι
 δὲ οὐρανομήκεσί τε καὶ ἀμφιλαφείσι τὸν ἅπαντα αἰῶνα δλαιταν
 ἔχοντες, γῆν δὲ οὐδαμῇ γεωργοῦντες, ἀλλὰ ληστεύοντες τε καὶ τοῖς
 σωρίοις αἰεὶ ἀποζῶντες. αὐτοὶ τε γὰρ ἀμελέτητοὶ εἰσιν ἐργάζεσθαι
 10 γῆν καὶ ἡ χώρα σφίσιν, ἐνθα δὴ μὴ ὄρη ἀποτομώτατα περιβέ- B
 βληται, λοφώδης ἐστίν. οὐ γήλοφοι δὲ εἰσιν τὰ ἐπατεστικότα H 31
 τῆς γῆς οὐδὲ γεώδη οὐδὲ οἷα καρποὺς ἀφεῖναι, εἴ τις αὐτῶν ἐπι-
 μελοῖτο, ἀλλὰ τραχέα τε ὑπερβαλλόντως καὶ σκληρὰ ὑπερέγαν
 καὶ καρπῶν ἀπάντων δεινῶς ἀφορα. καὶ οὕτε ἀρόσαι τὴν γῆν
 15 οὔτε ἀμήσασθαι λήιον οὔτε λειμῶνι ἐντυχεῖν ἐνταῦθ' αὖ πη δυνατὰ
 γίνεται, ἀλλὰ καὶ τοῖς δένδροις, ὅσπερ ἡ Τζανικὴ τέθληεν, ἀκάρ-
 ποις τε οὖσιν αὐθις καὶ ὅλως ἀγόνοις, ἐπεὶ οὐδὲ ἀλλήλους ἐκ-
 δέχονται καιροὶ ἐκ τῶν ἐπιπλεῖστον, οὐδὲ νῦν μὲν ἡ γῆ τῷ τῆς
 ὥρας ὑγρῷ τέ καὶ ψυχρῷ βάλλεται, νῦν δὲ δὴ αὐτὴν ἡ τοῦ ἡλίου
 20 θέρμη ὀνίνησιν, ἀλλὰ χειμῶνι τε ἀπεράντῳ ξινώκισται ἡ χώρα C
 καὶ χιόσιν αἰθίοις κατέρρεντός ἐστι. διὰ ταῦτα μὲν αὐτόνομοι τὸ
 παλαιὸν οἱ Τζανοὶ ἐβίουν, ἐπὶ τούτου δὲ Ἰουστινιανῷ βασιλεύοντος
 ἡττήθησάν τε Ῥωμαίων τῇ μάχῃ, Τζίτα στρατηγούντος Ῥωμαίων,
 καὶ τὴν ἀγώνισιν ἀπογνόντες εὐθὺς προσεχώρησαν αὐτῷ ἅπαντες,
 25 πρὸ τῆς ἐπικινδύνου ἐλευθερίας τὴν ἄπορον δουλείαν ἐλόμενοι

6. Sic se habent Iustiniani Aug. res in Armenia: nunc institutae ora-
 tioni consentaneum videtur, ut acta apud Tzanos commemorem; quando-
 quidem Armeniam accollunt. Tzani antiquitus liberi, nullique principi sub-
 diti, vivebant ferarum ritu. Lucos, volucres et alias cuiusque generis ani-
 mantes pro diis habebant ac venerabantur. In altissimis degentes semper et
 nemorosis montibus, non arborum cultu, sed raptu et latrocinii vitam su-
 stentabant. Sunt enim rudes agriculturae, eorumque regio, ubi montibus
 praeruptissimis vacat, in colles attollitur, non terrenos aptosque frugibus,
 si quis curam accommodet, sed asperrimos durissimosque ac plane infocun-
 dos. Ibi tellus aratri impatiens, nullas dat messes: immo nec pratum us-
 quam videre est; et arbores, quas generat Tzanica, steriles omnino sunt
 atque infelices: propterea quod illic annus plerumque tempestatum vicibus
 caret; nec terra iam frigido humore subigitur, iam solis calore recreatur,
 verum aeterna premitur hyeme ac perpetua nive perfunditur. Haec olim a
 Tzanis iugum imperii prohibebant. Tandem sub principe nostro Iustiniano
 a Romanis acie victi, nostras ducente copias Tzita magistro militum, cum se
 resistendo impares viderent, statim omnes concesserunt in eius fidem, servi-
 tutem tranquillam libertati, periculorum metu sollicitae, praeoptantes. Nec

Procopius III.

17

σφίσι. καὶ τὴν τε δόξαν ἐπὶ τὸ εὐσεβὲς αὐτίκα μετέθεντο ἅπαν-
τες, Χριστιανοὶ γεγεννημένοι, τὴν τε δίαιταν ἐπὶ τὸ ἡμερώτερον
μεθηρημόσαντο, ληστείας μὲν ἀφέμενοι πάσης, τοῖς τε Ῥωμαίοις .
D συστρατεύοντες, ἐπὶ πολέμους αἰετὸς σφετέρους ἰούσι. δέισας
δὲ Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς μή ποτε Τζανοὶ μεταπορευσάμενοι τὴν 5
δίαιταν αὐθις τὰ σφέτερα ἦθῃ ἐπὶ τὸ ἀγριώτερον μεταστρέψωνται
ἐπενόει τοιῷδε.

Δύσσοδος ἦν ἡ Τζανικὴ λίαν καὶ ἄφιππος ὅλως, κρημνοῖς τε
πανταχόθεν καὶ χώροις περικεικλισμένη ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον ὑλώδε-
σιν, ἧπέρ μοι εἴρηται. καὶ ἀπ' αὐτοῦ Τζανοῖς ἐπιμύγνυσθαι τοῖς 10
πλησιοχώροις ἀμύχανον ἦν, ἀλλὰ κατὰ μόνας ἐν σφίσιν αὐτοῖς
P 61 ἀπηγριωμένοι θηρίων τρόπον τὴν δίαιταν εἶχον. τὰ τοῖνυν δέν-
δρα ἐκτεμῶν ἅπαντα, οἷοπερ τὰς ὁδοὺς ξυνέβαινε ξυμποδίζεσθαι,
καὶ τὰς ἐκείνη δυσχωρίας μεταρμυσάμενος, εὐπετεῖς τε αὐτὰς καὶ
ἱππασίμους καταστησάμενος, ἐπιμύγνυσθαι αὐτοὺς κατὰ ταῦτα 15
τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις καὶ προσχωρεῖν τῇ ὁμίλῃ τῶν πλησιοχώ-
ρων πεποίηκεν. ἔπειτα δὲ αὐτοῖς ἐκκλησίαν ἐν χωρίῳ Σχαμιλι-
νίων καλουμένῳ δειμάμενος, ἱερῶσθαι τε διεπράξατο καὶ μυστη-
ρίων μεταλαμβάνειν λιταῖς τε τὸν θεὸν ἱλεοῦσθαι, καὶ τὰ ἄλλα
ἔξοσιουσθαι, συνιέντες ὡς ἄνθρωποι εἶεν. καὶ φρούρια δὲ οἰκο- 20
δομησάμενος πανταχόσε τῆς χώρας φρουρούς τε ἐνταῦθα Ῥω-
μαίων στρατιωτῶν ἰδρυσάμενος βεβαιότατα, Τζανοῖς ἐς τοὺς ἄλ-
B λους ἀνθρώπους τὰς ἐπιμιξίας ἀκωλύτους πεποίηκεν. ὅπη ποτὲ
δὲ Τζανικῆς τὰ φρούρια ταῦτα ἐδείματο, ἐρῶν ἔρχομαι.

distulit eorum quisquam convertere animum ad pietatem, et cum fide Chri-
stiana mitiorem vitae cultum amplecti. Remisso latrocinii nuntio, Romanis
militant, eosque semper in expeditiones sequuntur. Porro veritus imp. Iu-
stinianus ne quando Tzani, mutato instituto, in pristinam morum feritatem
relaberentur, haec excogitavit.

Erat Tzanica admodum confragosa ac prorsus inequitabilis, nec praeci-
pitulis solum abrupta undique, sed nemoribus etiam impedita, ut dixi. Hinc
Tzani commercio cum finitimis interclusi, seorsum apud se ferinam agebant
vitam, exuta humanitate. Ergo omnibus excisis arboribus, quae itinera
praecludebant, et coaequatis salebris, vias aperuit faciles et commodas equi-
tationi: itaque Tzanos ac caeteras gentes commercio miscuit, et ipsos cum
vicinis consuetudine usuque iunxit. Deinde in loco, quem vocant Schama-
linichon, aedificata ecclesia, operam dedit ut sacra obirent, participarent
mysteria, precibus numen propitiarent, caeteraque religionis officia colerent,
humana se natura praeditos intelligentes. Extructis ubique castellis, opti-
misque impositis militum Romanorum praesidiis, copiam Tzanis prae-
buit agendi libere cum caeteris nationibus. Quas vero Tzanicae partes his ca-
stellis munierit, modo dicam.

Χώραν ἐνταῦθά τινα ἐς τρίοδον ἀποκεκριμένην ξυμβαίνει
 εἶναι. Ῥωμαίων τε γὰρ καὶ Περσαρμενίων τὰ ὄρια καὶ Τζανῶν
 αὐτῶν τῇδε ἀρξάμενα ἐνθένδε διασκεδάννυται. ἐνταῦθα φρού- V 434
 ριον ὀχυρώτατον, οὐ πρότερον ὄν, ὄνομα Ὁρονῶν, ἐξείργασται,
 5 κισφάλειον αὐτὸ τῆς εἰρήνης πεποιημένος. ἐνθεν γὰρ τὰ πρῶτα
 Ῥωμαίοις ἡ Τζανικὴ ἐσβατὴ γέγονεν· οὗ δὴ καὶ ἄρχοντα στρα-
 τιωτῶν κατεστήσατο, ὃν δοῦκα καλοῦσιν. ἐν χωρίῳ δὲ ὁδῷ
 ἡμέραν οὖειν Ὁρονῶν διέχοντι, οὗ δὴ Τζανῶν τῶν Ὁκενιτῶν
 καλουμένων τὰ ὄριά ἐστιν (ἐπεὶ ἐς ἔθνη πολλὰ διακέκρινται Τζα-
 10 νοὶ), ἐνταῦθά τι ὀχύρωμα πεποιημένον ἦν τοῖς πάλαι ἀνθρώποις, C
 ἐρείπιον ἥδη πολλῷ πρότερον τῷ ἀπημελῆσθαι γεγεννημένον, Χαρ-
 τῶν ὄνομα. ὅπερ ἀνανεωσάμενος Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς, ἐνοικεῖν
 τε ἀνθρώπων ἐνταῦθα διεπράξατο μέγα τι χρήμα καὶ τὰ ἐς τὴν
 εὐκοσμίαν τῇ χώρᾳ φρουρεῖν. τῷ δὲ ἐνθένδε ἰόντι πρὸς ἀνί-
 15 σχοντα ἥλιον φάραγξ ἐστὶ κρημνώδης, κατατείνουσα μέχρι ἐς τὰ
 πρὸς βορρᾶν ἄνεμον· οὗ δὴ φρούριον, Βαρχῶν ὄνομα, ἐδείματο
 νέον. ἐπέκεινα δὲ κατὰ τοῦ ὄρους τὴν ὑπώρειαν ἐπαύλεις εἰσὶν,
 ἵνα δὴ οἱ Τζανῶν τῶν Ὁκενιτῶν καλουμένων βόες ἀλλέζονται,
 οἷσπερ ἐκτρέφουσιν αὐτοῦ οὐ τοῦ ἄρουρ τὴν γῆν ἔνεκα, ἐπεὶ ἀρ-
 20 γοί τε τὸ παράπαν οἱ Τζανοὶ εἰσι καὶ γεωργικῶν ἀλλότριοι πόρων, D
 ἥπερ μοι εἴρηται, καὶ οὔτε ἀρόματά ἐστιν αὐτοῖς οὔτε ἄλλα τῆς
 γεωργίας διαπονήματα, ἀλλὰ τοῦ γε γάλα ἐς ἀεὶ βδάλλειν καὶ
 σπλῆσθαι τοῖς αὐτῶν κρέασι. μετὰ δὲ τοῦ ὄρους τὸν πρόποδα,
 οὗ Κενὰ τὸ χωρίον ἐν τῷ ὁμαλῷ ξυμβαίνει εἶναι, ἐνθένδε τοι
 25 ἰόντι ἐπὶ δύνοντά που τὸν ἥλιον, τὸ Σισιλισσῶν ὄνομα φρούριον

25. Σισιλισσῶν] τισιλισσῶν Tolos. et in marg. τιλισσῶν.

Est hic ora in trivium desinens, siquidem Romanorum, Persarmenio-
 rum, ipsorumque Tzanorum fines, ducto inde initio, sese abiungunt. Ibi
 Horonum, castellum novum ac validissimum construxit, idque pacis caput
 constituit: hac enim Romanis primus fuit in Tzanicam aditus; ubi et prae-
 sidium cum duce, quem appellavit, locavit. Bidui procul Horono, in finibus
 Tzanorum Ocenitarum (quippe Tzani in multos populos divisi sunt) Charton
 erat, munitio vetus ac iamdiu ruinosa, negligentiae culpa. Illam Iustinianus
 Aug. cum refecisset, eo quamplurimos induxit incolas, qui provinciam in of-
 ficio continerent. Inde orientem versus, devenitur in praecipitem vallem,
 quae se ad septentrionem porrigit. Novum ibi castellum posuit, cui nomen
 Barchon. Post, ad imum montem sunt stabula, quo Tzani Ocenitae boves
 suos recipiunt. Hos autem alunt non arandi gratia: siquidem Tzani summe
 inertes et a coloniciis laboribus alieni, rationem nunquam habent cum terra,
 ut dixi, nec se ulla agriculturae parte exercent, sed illas alunt pecudes, ne
 lac unquam desit quod mulgeant, utque earum carnibus vescantur. Ultra
 imum montem, ubi Cena (sic locum vocant) est in planitie, ad occidentem
 solem occurrit castellum Sisilisson, quod olim conditum longa dies desola-

- ἐστιν, ὅπερ ἐκ παλαιοῦ μὲν πεποιημένον, ἔρημον δὲ διὰ χρόνου
 μήκος γεγενημένον ἀνανεωσάμενος Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς διαρκές
 Ῥωμαίων στρατιωτῶν, ὥσπερ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι, φυλακτῆ-
 ριον κατεστήσατο. ἐνθὲν δὲ ἴσonti ἐν ἀριστερῇ πρὸς βορρᾶν ἀνε-
 P 62 μον χῶρός τις ἐστιν, ὅνπερ καλοῦσιν οἱ ἐπιχώριοι Λογγίνου φος- 5
 H 32 σῆτον, ἐπεὶ Λογγίνος ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις Ῥωμαίων στρατηγός,
 Ἰσαυρος γένος, στρατεύσας ἐπὶ Τζανούς ποτε τῇδε πεποίηται τὸ
 στρατόπεδον. ἐνταῦθα φρούριον ὁ βασιλεὺς οὗτος ὄνομα Βούρ-
 γους νόης διεδημιούργηκεν, ἡμέρας ὁδῷ Σισιλισσῶν διέχον. ὅπερ
 Σισιλισσῶν φρούριόν ἐστι καὶ αὐτὸ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ βυσιλέως, ὡς 10
 μικρὸν ἐρρήθη ἔμπροσθεν, ἐξεργασμένον βεβαιότατα. ἐντεῦθεν
 ὄρια τῶν Τζανῶν τῶν Κοξυλίνων καλουμένων ἐστίν· οὗ δὲ φρού-
 ρια νῦν καὶ πεποίηται δύο, τό τε Σχιμαλινίχων καλούμενον καὶ
 ὅπερ Τζανζάκων ἐπονομάζουσιν· ἐνθα δὲ καὶ ἄλλον ἄρχοντα
 στρατιωτῶν κατεστήσατο. 15
- B Ζ'. Ταῦτα μὲν οὖν ἐν Τζανοῖς Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ εἰρ-
 V 435 γασται. ἐν δὲ τῇ μετ' αὐτοὺς χώρῃ, ἣ παρὰ τὸν Εὐξείνιον οἰκεῖ-
 ται πόinton, πόλις ἐστὶ πον Τραπεζοῦς ὄνομα· οὗ δὲ ἀπορίας
 ὑδάτων οὐσης, ὕχενον ἱεκτήνητο Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς, ὅνπερ
 Εὐγενίου καλοῦσι μάρτυρος, ταύτῃ τε τὴν ἀπορίαν τοῖς τῇδε 20
 ὠκημένοις διέλυσεν. ἐνταῦθα δὲ καὶ τῇ Ἀμιασίῃ τὰ πλεῖστα
 τῶν ἱερῶν ἀνενεώσατο, χρόνῳ πεπονηκότα πολλῶ. μετὰ δὲ τοὺς
 Τραπεζοντίων ὄρους χωρίον ἐστὶ Ῥιζαῖον ὄνομα, ὃ δὲ καινουρ-
 γήσας αὐτὸς ὕψωμα περιβέβληκε λόγον τε καὶ ἀκοῆς κρεῖσσον.
 πόλεων γὰρ τῶν Πέρσαις ὁμόρων οὐδεμιᾷς ἦσσαν μεγέθους περί 25
- C καὶ ἀσφαλείας διεδημιούργηται.

verat. Id Iustinianus Aug. refecit, itidemque ut caetera, idoneo militum Romanorum praesidio instruxit. Hinc a laeva, septentrionem versus, locus est, ab indigenis Longini fossatum ex eo dictus, quod olim Longinus Romanorum dux, natione Isaurus, suscepta in Tzanos expeditione, ibi castra metatus fuerat. Castellum hic Burgum noēs imperator noster aedificavit, diei unius itinere dissitum Sisilisso, quod ipse etiam, ut paulo supra dictum est, firmissima fabrica extruxit. Succedit Tzanorum Coxylinorum limes; ubi gemina castella posuit, Schimalinichon et Tzanzacon; alterumque ducem constituit.

7. Hactenus de Iustiniani Aug. aedificiis apud Tzanos: ultra quos in ora ponti Euxini urbs est Trapezus, ubi cum aquae copia deesset, Iustinianus Augustus aquaeductum construxit, de nomine dictum Eugenii martyris, itaque a civibus inopiam depulit, qua premebantur. Ibidem et Amaseae ple-raque templa vetustate quassa restituit. Trapezuntinum limitem excipit Rhizaeum, quod ipse novo opere ita condidit ac circummuniit, ut res famam fidemque superet. Nam urbium Persis conterminarum nulla est, cui magnitudine ac firmitate concedat.

Καὶ φρούριον δὲ ὠκοδομήσατο ἐπὶ Λαζικῆς Λοσόριον ὄνομα, καὶ τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ στενωποὺς ἐτειχίσατο, οὕπερ Κλεισούρας καλεῖν νενομίκασιν, ὅπως δὴ ἀποκεκλεισμένοι τῆς ἐπὶ Λαζικὴν εἰσόδου οἱ πολέμιοι εἴεν. ἀλλὰ καὶ τὴν ἐν Λαζοῖς τῶν Χριστιανῶν ἐκκλησίαν, ἀρχαίαν τε οὖσαν καὶ σαθράν τῇ οἰκοδομίᾳ γεγενημένην, ἀνενεώσατο. οὕτω καὶ Πέτρων ἐν Λαζοῖς πόλιν ἀξιοθάτιον κατεστήσατο, ἥνπερ Λαζοὶ μὲν ἀβουλίᾳ τῇ σφετέρᾳ παρέδοσαν Πέρσαις, Χοσρόην ἐνταῦθα στρατῷ μεγάλῳ ἐπαυγαγόμενοι, Ῥωμαῖοι δὲ Περσῶν καθυπέρτεροι τῷ πολέμῳ γενόμενοι καὶ τοὺς μὲν κτείναντες, τοὺς δὲ δορυυλῶτους πεποιημένοι, ἐς τὸ ἔδαφος D τὴν πόλιν καθέϊλον, ὥς μὴ αὖθις οἱ βάρβαροι κακουργεῖν ἔχοιεν ἐνταῦθα ἴοντες, ἥπερ μοι ἅπαντα ἐν τοῖς ὑπὲρ τῶν πολέμων δεδήλωται λόγοις· ἴνα δὴ καὶ τοῦτό μοι δεδιῇται, ὥς ἐν τῇ ἀντιπέρᾳ ἡπείρῳ Λαζικῆς ἐπὶ τὴν Μαιῶτιν ἴοντι λήμνην φρούρια δύο, 15 Σεβαστοῦπολιν τε καὶ Πιτυοῦντα, καθέϊλον Ῥωμαῖοι, Χοσρόην P 63 ἀκούσαντες στρατεύμα στέλλειν ἐνταῦθα διὰ σπονδῆς ἔχεν τοὺς τὰ φρούρια ταῦτα καθέξοντας. ἀλλὰ νῦν Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ταύτην δὴ τὴν Σεβαστοῦπολιν, φρούριον οὖσαν τὸ πρότερον, ἀνανεωσόμενος ξύμπασαν, καὶ τῷ μὲν περιβόλῳ τοῖς τε ἄλλοις ὀχυρῶμασι πεποιημένος ἀνάλωτον, ταῖς τε ἀγνιαῖς καὶ ταῖς ἄλλαις οἰκοδομίαις διακοσμήσας, τῷ τε κάλλει καὶ τῷ μεγέθει πόλιν ταύτην ἀξιολογωτάτην ἐν τοῖς μάλιστα κατεστήσατο.

Καὶ μὲν καὶ Βοσπόρου καὶ Χερσῶνος πόλεων, αἵπερ κατὰ τὴν ἐκείνη ἀκτὴν ἐπιθαλασσίδια μετὰ λήμνην τε τὴν Μαιώτιδα 25 καὶ τοὺς Ταύρους καὶ Ταυροσχύθας ἐν ἐσχάτῳ οἰκοῦνται τῆς

11. κακουργεῖν] καινουργεῖν Tolos.

In Lazica castellum fecit, Losorium nomine, eiusdemque regionis Clisuras, quas appellant, sive montium angustias, muro sepsit, quo hostes Lazica excluderentur. Veterem quoque Christianorum ecclesiam, cuius erat corrupta fabrica, reparavit. In eadem Lazica Petram, urbem spectatu dignam, considerat: quam cum Lazi Persis tradidissent imprudentissime, deducto illuc Chosroë cum ingenti exercitu, Romani bello superiores, Persis partim occisis, partim captis, eam solo aequarunt, ne redituris forte barbaris maleficii copia superesset: quae libri de bellis a me plene narrata habent: ubi et istud commemoravi, in adversa continente, qua ex Lazica ad paludem iter Maeotidem, castella duo, Sebastopolin nempe et Pityuntem, Romanos diruisse, ferente fama id sedulo curare Chosroë, ut eo mitteret exercitum, qui illa occuparet. Iam vero Iustinianus Augustus hanc Sebastopolin, quae antea nihil nisi castellum erat, reaedificavit de integro; moenibus caeterisque munitionibus ita firmavit, ut inexpugnabilis sit; compitis et cuiusqu Shoremodi aedificiis ornavit: denique urbem fecit nitore et amplitudine in primis claram.

Praeterea cum Bospori et Chersonis, quae urbes maritimae in eo littore trans paludem Maeotidem ultraque Tauros ac Tauroscythas ad imperii Ro-

- B** Ῥωμαίων ἀρχῆς, πεπονηκότα παρτάπασι τὰ τεῖχη εὐρώων ἐς μέγα
 τι κάλλους τε καὶ ἀσφαλείας κατεστήσατο χρῆμα. ἔνθα δὴ καὶ
 φρούρια πεπολῆται τό τε Ἀλούστου καλούμενον καὶ τὸ ἐν Γορζου-
 βίταις. διαφερόντως δὲ τὴν Βόσπορον τῷ ξρῦματι ἐκρατύντατο,
 ἥνπερ ἐκ παλαιοῦ βεβαρβαρωμένην, καὶ ἐπὶ τοῖς Οὐννοῖς κειμένην 5
 ἐς τὸ Ῥωμαίων αὐτὸς μετήνεγκε κράτος. ἔστι δὲ τις ἐνταῦθα
 χώρα κατὰ τὴν παραλίαν, Δόρυ ὄνομα, ἵνα δὴ ἐκ παλαιοῦ Γότθοι
 ὤκηνται, οἱ Θεονδερύχῳ ἐς Ἱταλίαν ἰόντι οὐκ ἐπισπόμενοι, ἀλλ'
 ἐθελούσιοι αὐτοῦ μέναντες, Ῥωμαίων καὶ εἰς ἐμὲ εἰσι ἔνσπονδοι.
 ἔξυστρατεύουσι τε αὐτοῖς ἐπὶ πολέμους τοὺς σφετέρους ἰοῦσιν, 10
- C** ἦν τε αὖν βασιλεὶ βουλομένῳ εἶη. ἔξιχνούνται δὲ ἐς τρισχίλους,
 καὶ τὰ τε πολέμια ἔργα εἰσὶν ἄριστοι τὰ τε ἐς τὴν γεωργίαν ἀν-
 τουργοὶ δεξιοί, καὶ φιλοξενώτατοι δὲ εἰσιν ἀνθρώπων ἀπάντων.
 αὐτὴ δὲ ἡ χώρα τὸ Δόρυ τῆς μὲν γῆς ἐν ὑψηλῷ κῆται, οὐ μέντοι
 οὔτε τραχεῖα οὔτε σκληρά ἐστιν, ἀλλ' ἀγαθὴ τε καὶ εὐφορος κυρ- 15
 πῶν τῶν ἀρίστων. πύλιν μὲν οὖν ἡ φρούριον οὐδαμῇ τῆς χώρας
 ὁ βασιλεὺς ἐδείματο ταύτης, καθείργεσθαι περιβόλοις τισὶν οὐκ
 ἀνεχομένων τῶν τῇδε ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐν πεδίῳ ἁσμενέστατα
- V 436** ὤκημένων αἰ. ὅπη ποτὲ δὲ τῶν ἐκείνη χωρίων βύσιμα εὐπετῶς
 τοῖς ἐπιούσιν ἐδόκει εἶναι, ταύτας δὲ τευχίσμασι μακροῖς τὰς εἰς- 20
 ὁδους περιβαλὼν, τὰς ἐκ τῆς ἐφύδου φροντίδας ἀνέστειλε Γότ-
 θοις. ταῦτα μὲν τῇδε πη ἔχει.
- D** Πύλιν δὲ τινα ἐπιθαλαττίαν οἰκοῦσι Θοράκες παρὰ τὴν ἡύονα
 τοῦ Εὐξείνου πόντου, Ἀγγιῶλον ὄνομα, ἥσπερ ἐν ἐπιτηδείῳ ἐπι-
 μνησθείμεν ἄν, περιηγούμενοι τὰ ἐπὶ τῆς Θοράκης χωρία. ἐπεὶ 25

15. οὔτε — οὔτε] Legebatur οὐδέ — οὐδέ.

mani limitem sitae sunt, cum, inquam, harum urbium muros funditus la-
 bascere comperisset, pulcherrimos fecit ac validissimos. Ibidem Alusti ca-
 stellum extruxit et Gorzubitense. Praecipue vero urbem Bosporum munit,
 quam barbaria pridem infectam, et in potestatem Hunnorum redactam, ad
 Romanam ditionem traduxerat. In illis partibus est Dory, maritima regio:
 ubi ab antiquo Gotthi habitant, qui Theodericum petentem Italiam non sunt
 secuti; at ibi sponte restitit, et Romanorum hac etiam aetate socii, ipsis
 militarem operam in expeditionibus navant, quando lubet imperatori: ter
 mille numero, bellatores optimi, iidemque gnavi agricolae, et mortalium
 omnium erga hospites humanissimi. Haec autem regio Dory, situ quidem
 edita, non tamen aspera durave est; sed bona, optimisque frugibus ferax:
 in qua nec castellum usquam nec oppidum condidit imperator. Quippe inco-
 lae muris claudi non sustinent, ruri semper habitare gaudentes unice. Qua
 vero facile eo penetrari posse videbatur, muris longis munit aditus, et Got-
 thos ab hostium irruptionibus securos praestitit. Haec hactenus.

Anchialum Thraces incolunt, urbem maritimam in littore ponti Euxini.
 Illius quidem mentio suo loco incideret in descriptione Thraciae: sed quando

δὲ τανῦν ὁ λόγος ἡμῖν διελέλυθεν ὅσα παρὰ τὴν ἀκτὴν τοῦ Εὐ-
 ξείνου πόντου δεδμημούργηται τῷ βασιλεῖ τούτῳ, οὐδέν τι χεῖρον
 ἀφηγήσεσθαι ἐνταῦθα τοῦ λόγου ὅσα δὴ ἐπὶ τῆς Ἀγχιάλου ταύτης
 ἰδεῖν. ἐνταῦθα οὖν πηγαὶ θερμῶν φύσιν ὑδάτων ἀναβλυστά-
 5 νουσι, τῆς πόλεως οὐ πολλῶ ἄποθεν ἀπαντοματίζουσαι βαλανεῖα
 τοῖς τῇδε ἀνθρώποις· τοῦτον δὲ τὸν χώρον ἀτείχιστον ἐκ παλαιῶ
 ὄντα ὑπεριώρων οἱ προβεβασιλευκότες τὰ πρότερα, καίπερ ἐν γει-
 τόνων ὠκνημένων αὐτῷ βαρβαρικῶν ἐθνῶν τοσούτων τὸ πλήθος. P 64
 ἐπιχωριάζον τε αὐτῷ οἱ νειοσηκότες τὰ σώματα, μετὰ κινδύνων
 10 τὴν παραψυχὴν κομιζόμενοι. τειχίρη τοίνυν αὐτὸν ἐν τῷ παρόντι
 πεποιημένος Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς, ἀκίνδυνον διεπράξατο σφίσι
 τὴν ἄκρην εἶναι. τὰ μὲν οὖν γῆς τῆς ἐώας, ἔτι μέντοι καὶ Ἀρ- H 33
 μερίας καὶ Τζανικῆς ὀχυρώματα καὶ τὰ γε ἀμφὶ τὸν Εὐξείνου
 πόντον, τῇδε Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ εἰργασται. ἡμῖν δὲ ἐνθένδε
 15 ἐπὶ τὰς οἰκοδομίας ἱέον, ὥσπερ ἐν Εὐρώπῃ τῇ ἄλλῃ πεποιήται.

nos orationis cursus ad ea iam deduxit, quae in ora ponti Euxini imperator noster aedificavit, hic locus peraeque postulat ut quae Anchiali construxit edam. Non procul ab urbe fontes calidos terra fundit, qui balneas incolis sponte efficiunt. Locum hunc antiquitus immunitum priores imperatores per incuriam siverant patere barbaris, quamvis tot numero, ac vicinis. Qui male affecta habebant corpora, ibi sic agebant, ut non sine periculo morbis leverentur. Imperator autem Iustinianus murum loco circumdedit, itaque cum medela securitatem coniunxit. Hae sunt munitiones, quas Iustinianus Augustus in oriente, Armenia, Tzanicaque extruxit, ac praeterea circum pontum Euxinum: hinc ad eiusdem aedificia, quae in reliqua Europa extant, pergendum nobis.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΩΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΟΥ ΔΕΣΠΟΤΟΥ

ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ ΚΤΙΣΜΑΤΩΝ

ΛΟΓΟΣ Δ'.

PROCOPII CAESARIENSIS

DE AEDIFICIIS DN. IUSTINIANI

LIBER IV.

P 65 **Π**έλαγος μέγα νηὶ διαπλεῦσαι ἀπαρασκεύῳ μοχθηρόν τε ἡγοῦμαι
V 437 εἶναι καὶ κινδύνων μεγάλων ἀτεχνῶς ἔμπλεων. ταῦτ' οὖν δέ ἐστι τὰς
Ἰουστινιανοῦ βασιλέως οἰκοδομίας λόγῳ φανλοτάτω διαμετρήσα-
σθαι. ψυχῆς γὰρ μεγέθει ὁ βασιλεὺς οὗτος τὰ τε ἄλλα, ὡς ἐλ-
P 66 πειν, ἅπαντα καὶ τὰ ἐς τὰς οἰκοδομίας οὐδὲν τι ἥσσον λόγου δια- 5
πύραται κρείσσω. ἐν δὲ δὴ τῇ Εὐρώπῃ καὶ τὴν ὑποργίαν ἐν-
αρμοῦσθαι τῷ τῆς χρείας ἀξιώματι διὰ σπουδῆς ἔχων ἔργα οὐκ
ἐδιδήγηται οὐδὲ εἰς συγγραφὴν διαπεπύρηται πρόχειρα. γεγένη-
ται γὰρ ἐπαξίως τῷ τε γειτονίᾳ ποταμοῦ Ἰστρου καὶ τῇ ἐν-
θέρῳ διὰ τοὺς ἐγκειμένους τῇ χώρᾳ βαρβάρους ἀνάγκη. ἔθνη 10
γὰρ αὐτῇ γειτονοῦντα διακεκλήρωται Οὐννικά τε καὶ Γοτθικά, καὶ
τὰ ἐν Ταύροις καὶ τὰ ἐν Σκύθαις ἀνταίρει, καὶ ὅσα Σκλαβηνοὶ

Grave et magnis plenum ausum periculis videtur mihi vastum traicere pe-
lagus exarmato navigio. Idem vero est Iustiniani Aug. aedificia tenui ora-
tione percurrere. Nam ille haec, aequae ut caetera, quaecumque aggressus
est, supra historiae facultatem extulit animi magnitudine. Praesertim in
Europa, cum studeret opem aequare necessitati, opera fecit, in quibus de-
scribendis et lingua et stylus vehementer laborent. Nimirum talia sunt, qua-
lia postulat fluminis Istri vicinitas, et consequens inde necessitas, ob immi-
nentes illis partibus barbaros. Et vero instant Hunni Gothique accolae:
vim faciunt gentes Tauricae Scythicaeque, Sclaveni, et quicunque vel Sau-

καὶ ὅσα ἄλλα, εἴτε Σαυρομάτας ἁμαξοβίους εἴτε μετανάστας ταῦτα
 δὴ ἐκάλουν τὰ ἔθνη οἱ τῶν ἱστοριῶν ἀναγραφάμενοι τὰ ἀρχαί-
 οτατα, καὶ εἴ τι ἄλλο θηριῶδες ἀνθρώπων γένος ἢ νέμεσθαι, ἢ B
 ἰδρύνθαι ἐταῦθα ξυμβαίνει. οἷς δὴ ἀπέραντα πολεμῆσειουσιν
 5 ἐπαντιάζειν διατεινομένῳ Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ πάρεργόν τε οὐδὲν
 ποιούμενῳ ἐπάναγκες ἦν ἐρύματά τε περιβάλλεσθαι ἀνάρηθμα καὶ
 στρατιωτῶν ἀμύθητα φυλακτήρια καταστήσασθαι, καὶ ὅσα ἄλλα
 πολέμοις ἀνεπικηρυκεῦτοίς τε καὶ ἀνεπιμίκτοις ἐμπόδια εἶη. οἷς
 δὴ τοῖς πολέμοις τὸν πόλεμον οὐκ ἐξ αἰτίας ἐγειρομένοις ποιῆσθαι
 10 νόμος, οὐδὲ μετὰ πρεσβείαν ἐπενεγεῖν, οὐδὲ μὴν οὐδὲ ξυνηθήκαις
 διαλεῖσθαι τισιν, ἢ κατὰ χρόνον ἀναχωρεῦσαι, ἀλλ' ἐγχειρίσαι μὲν
 ἀπροσάριστος, καταλῦσαι δὲ σιδήρῳ μόνῳ. ἀλλὰ καὶ ὥς ἐπὶ C
 τῆς ἱστορίας τὰ λειπόμενα βαδιούμεθα. ἔργου γὰρ ἀρξάμενου V 433
 τρόπῳ ὁτιοῦν ἐς πέρας ἀφ᾽ ἵχθαι ξυνοίσει μᾶλλον ἢ ἀτελεύτητον
 15 ἀπολιπόντας ὁπίσω ἵεναι. ἐπεὶ καὶ ἄλλως ἂν οὐκ ἐξω κατηγορίας
 τὸ πρᾶγμα εἶη, βασιλέα μὲν τὸν ἡμέτερον ἐργάσθαι τὰ ἔργα,
 ἡμῶς δὲ τοὺς ὑπὲρ αὐτῶν ἀποκνεῖν λόγους. μέλλοντας δὲ τὰ Εὐ-
 ρωπαῖα τούτου δὴ τοῦ βασιλέως διαριθμεῖσθαι οἰκοδομήματα,
 ὅλγα ἅττα ἀμφὶ τῇδε τῇ χώρᾳ ὑπειπεῖν ἄξιον.
 20 Ἐκ τοῦ Ἀδριατικοῦ καλουμένου πελάγους ἐπιρροή τις διορ-
 θουμένη τε καὶ ἀποσαλεύουσα τῆς ἄλλης θαλάσσης ἐπὶ τὴν ἡπει-
 ρον ἀναβαίνει, καὶ σχίζουσα τὴν γῆν ἐπιπλεῖστον ποιῆται τὸν Ἰό-
 ριον κόλπον, ἐν δεξιᾷ μὲν Ἑπειρώτας τε καὶ τὰ ἄλλα ἐκείνη ἔθνη, D
 ἐν ἀριστερᾷ δὲ Καλαβροὺς ἔχουσα, ἐν τε πορθμῷ ἐπὶ μακρότα-

1. ἄλλα] Vulgo ἅττα.

17. ὑπὲρ] ὑπ' Tolos.

romatae hamaxobii, vel metanastae ab historicis antiquissimis dicti sunt;
 ac si qua alia ferina hominum natio ibi domos habet, aut per pascua vagas,
 aut stabiles. Cum autem illis in bellum usque prurientibus occurrere con-
 tenderet Iustinianus Aug. nec defunctorie quidquam ageret, necesse habuit
 munitiones innumeras excitare, ac nescio quot praesidia militaria constituere,
 nihilque non obicere, quo hostes implacabiles atque insociabiles arcerentur:
 bellum ita soliti facere, ut illud nec cum causa suscipiant, nec praevia clari-
 gatione inferant, nec finiant aliqua compositione, vel pactis induciis intermit-
 tant, sed capessant absque praetextu, nec nisi ferro dirimant. Nihilominus
 ad reliquam historiam progrediemur. Nam praestat semel inchoatum opus
 ad finem perducere, quam retrocedendo relinquere imperfectum: maxime
 cum simus culpandi merito, si gravemur dicere quae principem nostrum non
 piguit benefacere. Prius autem quam Europaea ipsius aedificia recenscamus,
 pauca de hac orbis parte praefari convenit.

Ex Adriatico pelago aquarum pars influit recta in continentem, a reli-
 quo mari abscedens, sinumque Ionium efficit, terram longo meatu ita scin-
 dens, ut a dextra Epirotas atque alias nationes, a laeva Calabros alluat.

τον θλιβομένη περιλαμβάνει τὴν ἡπειρον σχεδὸν τι πᾶσαν. κα-
θ' ἑπερθε δὲ ἀντιπρόσωπος τῇ θαλάσῃ φερόμενος ποταμὸς Ἰστρος
τῆς Εὐρώπης νησοειδῇ τὴν γῆν τίθεται. ἐνταῦθα οἰκοδομήματα
πολλὰ τε καὶ ἀξιολογώτατα ὁ βασιλεὺς οὕτως πεποιήται. πᾶσαν
γὰρ Εὐρώπην ἐς τὸ ἀσφαλὲς τειχισάμενος ἀπρόσβατον κατεστή- 5
σατο βυρβύροις εἶναι, οἳ δὲ ὑπὲρ Ἰστρου ποταμοῦ ὤκηνται.

Ἀλλὰ μοι ἀπὸ τῆς τοῦ βασιλέως ἀρτέον πατρίδος, ἥ πασῶν
μάλιστα τὰ τε πρωτεῖα ἐν πᾶσι τοῖς ἄλλοις καὶ τοῦδε τὰς ἀπαρ-
P 67 χὰς τοῦ λόγου δοτέον. αὐτῇ γὰρ ἂν μόνῃ δγκοῦσθαι τε καὶ δια-
θρύπτεισθαι καὶ ἀποσεμνένεσθαι πρέπει βασιλεῦ Ῥωμαίοις θρε- 10
ψαμένη τε καὶ παρασχομένη τοιοῦτον, οὗ δὲ τὰ ἔργα καὶ λόγῳ
εἰπεῖν καὶ γραφῇ παρακαθέσθαι ἀμήχανα.

Ἐν Λαρδάνοις που τοῖς Εὐρωπαίοις, οἳ δὲ μετὰ τοὺς Ἐπι-
δαμνίων ὄρους ὤκηνται, τοῦ φρουρίου ἄγχιστα, ὅπερ Βεδεριανὰ
ἐπικαλεῖται, χωρίον Ταυρήσιον ὄνομα ἦν, ἐνθεν Ἰουστινιανὸς βα- 15
σιλεὺς ὁ τῆς οἰκουμένης οἰκιστὴς ὤρμηται. τοῦτο μὲν οὖν τὸ
χωρίον ἐν βραχὺ τειχισάμενος κατὰ τὸ τετράγωνον σχῆμα καὶ
B γωνίᾳ ἐκάστη πύργον ἐνθέμενος Τετραπυργίαν εἶναι τε καὶ κα-
λεῖσθαι πεποίηκε. παρ' αὐτὸ δὲ μάλιστα τὸ χωρίον πόλιν ἐπι-
φανεστάτην ἐδείματο, ἥνπερ Ἰουστινιανὴν ὠνόμασε πρίμαν (πρώτη 20
δὲ τοῦτο τῇ Αὐτίνων φωνῇ δύναται) ταῦτα τῇ θρεψαμένη τρο-
φεῖα ἐκτίνων. καίτοι Ῥωμαίους ἐχρῆν ἅπαντας τοῦτο δὲ ἀλλή-
λοις ἐπικονοεῖσθαι τὸ ὕφλημα, ἐπεὶ καὶ σωτήρα ἐθρέψατο ἡ
χώρα κοινὸν ἅπασιν. ἐνταῦθα δὲ καὶ ὀχετὸν τεκτηνάμενος ὕδασι

15. Ταυρήσιον] ταύριον Tolos.

Arctum in spatium longissime se insinuans, totam fere continentem amplectitur. Supra vero fluvius Ister ex adverso decurrens, Europae dat formam insulae. Ibi imperator noster aedificia construxit plurima momenti maximi: his enim munita optime Europa, barbaris trans flumen Istrum habitantibus aditum intersepsit.

At mihi iam ordiendum ab imperatoris patria: cui cum primas partes in caeteris omnibus, tum primitias orationis debemus. Nam illa una efferre se, gestire ac triumphare merito potest, quod talem aluerit dederitque Romanis principem; cuius acta omnem dicendi scribendique facultatem excedunt.

Apud Dardanos Europaeos, qui post Epidamniorum terminos habitant, castello, cui nomen Bederiana, vicinum arat Tauresium; ubi natus est orbis reparator Iustinianus Augustus. Brevi spatio locum hunc moenibus quadratis circumdedit, singulisque angulis turri imposita effecit ut Tetrapyrgia seu quadriturrita reipsa esset ac diceretur. Iuxta eundem locum, urbem condidit nobilissimam, ac Iustinianam primam Latino vocabulo appellavit, nutritionis mercedem altrici solvens. Quamquam Romanos omnes decebat communi studio praestare istud officium, cum illa regio communem omnium servatorem aluerit. Extracto ibidem aquaeductu, benigna aquarum peren-

τὴν πόλιν ἀειρρύντοισ διεπράξατο ἐπιεικῶς πλήθειν. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα τῷ τῆς πόλεως οἰκιστῇ ὑπέρογκά τε καὶ λόγον πολλοῦ δια-
 πεπόνηται ἄξια. Θεοῦ μὲν τεμένη διαριθμεῖσθαι οὐ ῥάδια, κα-
 ταγώνια δὲ ἀρχόντων φράζεσθαι λόγῳ ἀμήχανα, στοῶν μεγέθη,
 5 ἀγορῶν κάλλη, τὰς κρήνας, τὰς ἀγνιάς, τὰ βαλανεῖα, τὰ πωλη- C
 τήρια. πόλις ὑπλῶς μεγάλη καὶ πολυάνθρωπος καὶ τὰ ἄλλα
 εὐδαίμων καὶ οἷα τῆς χώρας ἀπάσης μητροπόλις εἶναι. εἰς ἀξιώ-
 ματος γὰρ τοσόνδε ἦκει. πρὸς δὲ καὶ τῶν Ἰλλυριῶν ἀρχιερέα
 διακεκλήρωται, τῶν ἄλλων πόλεων αὐτῇ, ἅτε πρώτη τὸ μέγεθος
 10 οὔση, ἔξισταμένην. ὥστε καὶ ἀνθυπούργηκε τῷ βασιλεῖ κλέος.
 ἡ μὲν γὰρ τροφίμῳ ἀποσεμνύνεται βασιλεῖ, ὃ δὲ ἀντιφιλοτιμεῖται H 34
 δεδημιουργηκέναι τὴν πόλιν. καὶ μοι ἄχρι τοῦδε εἰπεῖν ἀποχρήσει.
 ἅπαντα γὰρ ἐς τὸ ἀκριβὲς λεπτολογεῖν ἀμήχανον, ἐπεὶ τῷ βασι-
 λεῖ προσηκούσης τῆς πόλεως ἐλασσοῦσθαι αὐτῆς ἅπαντα λόγον
 15 ἐπάναγκας. D

Ἔτι μέντοι καὶ Βεδεριανὰ τὸ φρούριον ἀνοικοδομησάμενος
 ὅλον πολλῷ ὀχυρώτερον κατεστήσατο. ἦν δὲ τις ἐν Δαρδάνοις
 ἐκ παλαιοῦ πόλις, ἥπερ Οὐλπιᾶνα ὠνόμαστο. ταύτης τὸν περι-
 βολον καθελὼν ἐκ τοῦ ἐπιπλείστον (ἦν γὰρ σφαλερὸς ἐς τὰ μά-
 20 λιστα καὶ ὅλως ἀχρεῖος) ἄλλα τε αὐτῇ παμπληθῇ ἐγκαλλωπίσματα
 ποιησάμενος, ἔς τε τὴν νῦν μεταθέμενος εὐκοσμίαν, σεκούνδαν
 αὐτὴν Ἰουστινιανὴν ἐπωνόμασεν. σεκούνδαν γὰρ τὴν δευτέραν V 439
 Λατῖνοι λέγουσι. καὶ ἄλλην δὲ αὐτῇ πλησίον ἐδείματο πόλιν οὐ P 68
 πρότερον οὔσαν, ἥπερ Ἰουστινούπολιν τῷ θείῳ ἐπωνύμως ἐκά-
 25 λειν. ἄλλὰ καὶ Σαρδικῆς καὶ Ναῖσου πόλεως, ἔτι μέντοι Γερ-

nitatem civitatem instruxit, aliaque permulta urbis conditori gloriosa et prae-
 clara admodum fecit. Nec promptum est deo dicatas aedes enumerare, nec
 nostrae facultatis describere magistratuum domos, porticum amplitudinem,
 platearum decus, fontes, compita, balneas, rerum fora venalium. Ut paucis
 absolvam, urbs est magna, frequens, rebus omnibus beata, ac iure metro-
 polis universae provinciae: ad tantam quippe dignitatem evecta est. Prae-
 terea sedes est archiepiscopi Illyriorum, caeteris civitatibus ipsi, utpote
 omnium maximae, concedentibus: adeo ut honorem principi et gloriam refe-
 rat. Nam illa quidem sese iactat alumno imperatore: hic vero, grata vice,
 urbe condita gloriatur. Hactenus dicta sufficiant: fieri enim profecto ne-
 quit ut singula accuratius persequamur: cum infra urbem imperatore dignam
 omnis oratio subsistat necesse sit.

Adhaec castellum Bederiana reaedificavit a fundamento, ac multo melius
 communivit. Erat apud Dardanos Ulpiana, urbs antiqua; cuius moenia cum
 sic labascere, ut nulli essent usui, eorum partem maximam demolitus, sub-
 inde restituit, multisque ornamentis collatis, civitatem composuit, qualem
 hodie videre est, ac secundam Latino itidem vocabulo nuncupavit Iustinia-
 nam. Nec procul hinc novam urbem aliam condidit; quam de avunculi no-
 mine Iustinopolin dixit. Sardicae, Naisopoleos, Germanae et Pantalae mu-

μανῆς τε καὶ Πανταλείας διερωγότα τῷ χρόνῳ τὰ τεῖχη εὐρὺν
 οἰκοδομησάμενός τε ξὺν τῷ ἀσφαλεῖ ἄμαχα τοῖς πολέμοις διε-
 πρῆξαιτο εἶναι. καὶ πολίχνη δὲ τούτων δὴ μεταξὺ ἐδείματο τρία,
 Κρατίσκαρά τε καὶ Κουιμέδαβα καὶ Ρουμισίαν. οὕτω μὲν οὖν
 τάσδε τὰς πόλεις ἐκ θεμελίων ἀνέστησε. πρόβωλον δὲ ἰσχυρότα- 5
 B λων, ἐρύμασι τοῦ ποταμοῦ τὴν ἡῖονα περιβάλλει συχοῖς, ὥσπερ
 μοι γεγράφεται οὐ πολλῷ ὕστερον, φυλακτῆριά τε στρατιωτῶν
 πανταχόθι τέθειται τῆς ἀκτῆς, ἀναχαιτίσοντα τὴν διάβασιν βε-
 βαιοτάτα τοῖς τῆδε βαρβάροις. ἀλλὰ καὶ τούτων οἱ ἐξειργασμέ- 10
 νων, ὑπόπτως ἐς τῆς ἀνθρωπείας ἐλαίδος τὸ σφαλερὸν ἔχων, λο-
 γισάμενός τε ὡς εἰ τοῖς πολέμοις ὕπερ δὴ ποτε τρόπῳ διαπορθμή-
 σασθαι δυνάτῃ εἴη, ἐπιθήσονται ἀφυλάκτοις τὸ παράπαν τοῖς
 ἀγροῖς οὖσι, καὶ ἀνθρώπους μὲν ἔξανδραποδιοῦσιν ἡβηδὸν ἄπαν-
 C τας, χρήματα δὲ ληίσονται πάντα, οὐκ ἐπὶ κτηνῆς αὐτοῖς μόνον 15
 τὴν ἀσφάλειαν ἐν τοῖς κατὰ τὸν ποταμὸν ὀχυρώμασιν ἀπέλειπεν
 εἶναι, ἀλλὰ καὶ ἰδίαν πεποιήται· οὕτω συνεχῇ τὰ ἐρύματα ἐν τοῖς
 χωρίοις ἀπεργασάμενος ὥστε ἀγρὸς ἕκαστος ἢ φρούριον ἀποτετόρ-
 κενται, ἢ τῷ τετειχισμένῳ πρόσοικός ἐστιν, ἐνταῦθά τε καὶ τῇ
 Ἡπειρῷ τῇ τε νέᾳ καὶ τῇ παλαιᾷ καλουμένη. οὗ δὲ καὶ πόλεις 20
 αὐτῷ πεποιήται Ἰουστινιανούπολις, ἢ πρότερον Ἀδριανούπολις κα-
 λουμένη.

Ἀνεγώσατο δὲ Νικόπολιν τε καὶ Φωτικὴν καὶ τὴν Φοινίκην
 ὠνομασμένην. αἱ δύο αὗται πολίχνη, ἡ τε Φωτικὴ καὶ ἡ Φοι-
 D νίκη, ἐν τῷ χθαρμαλῷ τῆς γῆς ἔκειντο, ὕδασι περιρρεόμεναι τῇδε 25
 λιμνάζουσι. διὸ δὲ λογισάμενος Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς εἶναι ἀμή-

ros aevo solutos sic restauravit, ut ab hostibus expugnari iam nequeant. His urbibus tres alias minores interposuit, Cratiscara, Quimedaba et Rumi-
 siana, ea-que a fundamentis aedificavit. Cum autem in animo haberet has
 urbes Europamque omnem Istro protegere; flumen illud crebris munitionibus,
 de quibus paulo infra agam, praetexit, et in ripa stationarios milites, qui
 vicinis barbaros transitu fortissime prohiberent, passim constituit. Et
 quamvis haec peregisset, spei tamen humanae lubrico diffidens, ac secum
 reputans, si quo modo hostis traiceret, infestis per agros plane immunitas
 excursibus, omnes sine ullo aetatis discrimine abstracturum in servitutem,
 et cunctas opes direpturum, non satis habuit impositis fluvio castellis incolae
 communis securitatis fecisse compotes, sed privatim etiam tutos reddidit
 campatribus tot munimentis, ut quilibet ager vel castellum habeat, vel mu-
 nito loco vicinus sit, cum hic, tum in Epiro nova ac veteri: ubi et urbem
 fecit Iustinianopolin, quae prius Adrianopolis dicebatur.

Reparavit Nicopolin, Photicam et Phoenicem. Postrema haec duo op-
 pida, in humilibus locis posita, stagnantes aquae circumfluunt. Quare Iusti-
 nianus Aug. fieri non posse intelligens, ut illis moenia excitaret, quae firmis

χαῖα ἐπὶ στερεῶς θεμελίῳ συνθήκης περιβόλους αὐταῖς ἀναστῆ-
ναι, αὐτὰς μὲν ἐπὶ σχήματος τοῦ αὐτοῦ εἶσε, φρούρια δὲ αὐτῶν
ἀγχοτάκω ἐν τε ἀνάντει καὶ ἰσχυρῶς ὀρθίῳ ἐδείματο. ἦν δὲ τις
ἐνταῦθα πόλις ἀρχαία, ὕδασι ἐπιεικῶς κατακορῆς οὔσα, ὀνόμα-
5 τίς τε τῆς τοῦ χωρίου φύσεως. Εὐροία γὰρ ἀνέκαθεν ὠνομάζετο.
ταύτης δὲ τῆς Εὐροίας οὐ πολλῶ ἄποθεν λίμνη κέχυται καὶ νῆσος
κατὰ μέσον ἀνέχει καὶ λόφος αὐτῇ ἐπανέστηκε. διαλείπει δὲ ἡ
λίμνη τοσοῦτον, ὅσον τινὰ ἐν εἰσόδου μοίρᾳ τῇ νήσῳ λελεῖσθαι.
ἐνθα δὴ βασιλεὺς τοὺς τῆς Εὐροίας μεταβιβάσας οἰκήτορας, πό-
10 λιν ὀχυρωτάτην οἰκοδομησάμενος ἐτεχίσατο.

β'. Μετὰ δὲ τὴν Ἑπειρον ὅλην Αἰτωλὸς τε καὶ Ἀκαρ- P 69
νῆας παρυδραμόντι ὃ τε Κρισαῖος ἐκδέχεται κόλπος καὶ ὃ τε
Ἰσθμὸς ἢ τε Κόρινθος καὶ τὰ ἄλλα τῆς Ἑλλάδος χωρία. ἐνθα
δὴ τῆς παρ' αὐτοῦ τὰ μάλιστα προνοίας ἤξινονται. μάλιστα δὲ
15 πάντων θαυμάσειεν ἂν τις ὑπόσοις περιβόλοις ἐτεχίσατο τὴν Ῥω-
μαίων ἀρχήν. τῶν τε γὰρ ἄλλων προϋνύησε πάντων καὶ οὐχ
ἥκιστα τῶν ἐν Θερμοπύλαις ἀνόδων. πρῶτα μὲν οὖν τὰ τεῖχη
ἐς ὕψος αὐτῷ ἀνέστη μέγα. ἦν γὰρ, εἴ τις προσοίει, εὐπειτῶς
ἀλωτὰ καὶ οὐ τετεχισμένα τὰ ὄρη, ἃ ταύτῃ ἀνέχει, ἀλλ' ἀποτε- B
20 τριγχομένα ἐδόκει εἶναι. οἷς δὴ καὶ διπλᾶς τὰς ἐπάλξεις ἐντέ-
θεται πάσας. κατὰ ταῦτα δὲ κὰν τῷ φρουρίῳ ἐξείργασται, ὅπερ
ἐκ παλαιοῦ ἐνταῦθα ἦν παρέργως οὔτω πεποιημένον τοῖς πάλαι
ἀνθρώποις. διαρκές τε γὰρ αὐτῷ ὕψος ἐντέθεικε καὶ διπλοῦς
τοὺς προμαχῶνας πεποιήται. πρὸς ἐπὶ τοῦτοις δὲ καὶ ἀνύδρι
25 παντάπασιν ὄντι ταμιῶν ὑετίων ὑδάτων ἐπετεχνήσατο. ἐπειτα

starent ac solidis fundamentis, neutrius sane formam mutavit, sed proxime
in acclivi arduoque admodum iugo castella posuit. Erat in his partibus urbs
antiqua, aquis abundans, et nomen nacta consentaneum naturae loci; quippe
Euroea dicta antiquitus. Non procul Euroea lacus iacet, in cuius medio
extat insula, unde collis eminet. Tantum vero interstitium terrae lacus re-
linquit, quantum satis est ad praebendum in insulam aditum. Illuc imperator
traductis Euroeae incolis, urbem moenibus validissimam condidit.

2. Post Epirum totam, Aetolia Acarnaniaque percursis, succedunt
sinus Crissaeus, Isthmus, Corinthus ac reliqua Graecia; ubi imperatoris
providentia summe enituit. Mirandum in primis quot ille muris imperium
Romanum firmaverit. Quae quidem ipsius cura se quovis extendit, maxime
vero ad ascensus Thermopylarum. Ac primum, quoniam montes, qui illic
eminent, occupari facile poterant, si quis tentaret; cum non tam muro,
quam quodam septo muniti viderentur; multo altius eduxit muros ac pinnae
omnes duplicavit. Idem praestitit in castello, quod simili negligentia aedifi-
catum ibidem fuerat. Huic enim iustam addidit altitudinem, moeniumque
minas duplices fecit. Praeterea summae loci ariditati prospexit, extructo
aquae pluviae receptaculo. Deinde complures ascensus, immunitos ac per-

- V 440 δὲ καὶ ἀνόδους πολλὰς ἀφυλάκτους τε καὶ ἀτειχίστους τὰ πρότερον
οὕσας ἐς τὸ ἀκριβὲς ἐτειχίσαιτο. Θαναμίσειεν ἂν τις εἰκότως τὸν
- C Περσῶν βασιλέα, ὅτι δὴ χρόνον ἐνταῦθα κατατρίψας πολὺν, μίαν
τινὰ στεινὴν ἀτραπὸν εὗρατο, καὶ ταῦτα προδοτιῶν Ἑλλήνων τυχὼν,
ὁδῶν τε ἀτειχίστων ἐκείνῃ πολλῶν καὶ ἁμαξιτῶν σχεδὸν τι οὐσῶν. 5
ἣ τε γὰρ θάλασσα τοὺς πρόποδας ἐπικλύζουσα τῶν ὁρῶν, ἀνεστο-
μωμένης ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον ἐποιεῖτο εἶναι τὰς ἐνθὲνδε ἀνόδους,
καὶ σιγήων τε καὶ χαράδρων ἀδιεξόδων ἐνταῦθα οὐσῶν, ἀμή-
χανα ἔδοξεν εἶναι τοῖς πάλαι ἀνθρώποις τειχίσμασιν ἐς τὸ ἀκριβὲς
περιβαλέσθαι τὰ διηρημένα τῇ φύσει, τῇ τε πρὸς τὰ χυλεπώτατα 10
- D τῶν ἔργων ὀκνήσει ἀταλαιπώρως ἀφήμενοι τὴν ἀσφάλειαν, ἐπὶ τῇ
τύχῃ κατέλιπον, ἐς τὴν ἐσομένην βαρβάρους τῆς ὁδοῦ ἄγνοιαν ἀπο-
θήμενοι τὰς τῆς σωτηρίας ἐλπίδας. ἐπεὶ πρὸς τὴν ταλαιπωρίαν
ἀπολύγοντες αἰεὶ ἄνθρωποι, τὰ σφίσιν αὐτοῖς δυσκολώτατα δύ-
ξαντα εἶναι οὐδὲ ἄλλοις τισὶν οἴονται ῥάδια ἔσσεσθαι. διὸ δὴ οὐκ 15
- H 35 ἂν τις ἔτι φιλονεικίῃ μὴ οὐχὶ ἀνθρώπων ἀπάντων, οἳ δὴ ἐς τὸν
πάντα αἰῶνα γηγένηται, Ἰουστινιανὸν βασιλέα προμηθέστατον
γεγονέναι καὶ διαφερόντως ἐπιμελέστατον, ᾧ γε οὐδὲ θάλασσα
χυλεπὴ γέγονε, γειτνιωσά τε τοῖς ὕρεσι καὶ περιχεομένη καὶ ἐπι-
κλύζουσα, ἐν κλυδωνίῳ τε καὶ ψάμμῳ ἔγρᾳ τοῖς θεμελίοις στηρί- 20
- P 70 ζεσθαι, καὶ τοῖς ἐναντιωτάτοις διαφανῶς ἐναρμόζεσθαι, ἀνθρώ-
πων τε προσχωρεῖν τέχνη καὶ βιαζομένοις ὑπέεικιν. οὐ μέντοι
οὐδὲ τὰς λόχμας καὶ νάπας ἀλλήλαις ἀνάψας, οὐδὲ τὴν θάλασ-
σαν τῷ ὕρει ἐναρμολύμενος ὁ βασιλεὺς οὗτος, ὅλην τε τὴν Ἑλλάδα
περιβαλὼν τοῖς ὀχυρώμασι, κατέπαυσε τὴν ὑπὲρ τῶν κατηκόνων 25

vios, muris diligenter obstruxit. Porro mirum cuiuspiam merito videatur, quod olim Persarum rex, multo hic consumpto tempore, unum dumtaxat tramitem invenerit angustissimum, idque Graecorum proditorum indicio: cum ibi non pauca essent itinera nullo praeclusa muro, ac plaustrorum fere capacia. Nam et mare radices montium inundans, vias, quae inde ascensum dabant, longe laxaverat, et cum terra intercisa esset hiatus alveisque torrentium impervii, rebantur veteres fieri non posse, ut quae natura divisisset, ea muri bene complecterentur. Tum etiam difficiliorum operum inerti odio capti, omissam a se loci defensionem permittebant fortunae, spe salutis in eo iacta, quod viam barbari ignoraturi essent. Eo vero qui laborem defugiant, quae ipsi videntur operosa, ea nec aliis facilia fore putant. Quare nemo posthac Iustiniano Aug. laudem hanc eripere contendat, ipsum omnibus, quotquot unquam fuerunt, providentia ac sedulitate antecelluisse: qui mare montibus vicinum, atque adeo circumfusus inundansque, coegerit firma in fluctibus humectoque in sabulo fundamenta accipere; rebus, quas manifesto contrarias patitur, sese accommodare; arti humanae cedere, et vim afferentibus famulari. Cum autem lucos saltusque iunxisset, ad montes admovisset mare, totamque Graeciam cinxisset munitionibus, non finem aut modum po-

σπουδῇ, ἀλλὰ καὶ φρούρια πολλὰ τοῦ τείχους ἐντὸς ἵεκτεήματο, ἄξια τύχης τῆς ἀνθρωπείας βεβουλευμένος, ἥ βέβαιοι οὐδὲν οὐδὲ ἀκαταγώνιστον γίνεταί. ὥστε εἰ τοῖς τείχεσι τούτοις τρόπῳ ὅτι-
 5 οῦν ἢ χρόνῳ ἀλῶναι ξυμβαίῃ, ἐν τοῖς φρουρίοις τὰ φυλακτήρια
 διασώζοιτο. καὶ μὴν καὶ σιτῶνας ἐν τῷ ὠσφαλεῖ καὶ ἰδίω B
 ἔλντρα πανταχόθι πεποιήται, στρατιώταις τε φρουροῦς ἐς δισχι-
 λίους μάλιστα τῇδε ἰδρύσατο· ὃ οὐδέ τις τῶν πρώην βασιλείων
 πώποτε ἐκ τοῦ παντὸς χρόνου πεποίηκεν. ἀφύλακτα γὰρ τὸ πα-
 10 ράπαν τὰ τεῖχη ταῦτα ἄνωθ' ἐν τε καὶ ἐς ἐμὲ ἦν, ἀγροίκων τε τῶν
 ἐπιχωρίων τινὲς τῶν πολεμίων καταθειόντων μεταρροσάμενοι τὴν
 δίοιταν ἐν τῷ παραντίκῳ, ἐπὶ καιροῦ τε αὐτοσχεδιάζοντες τὰ πο-
 λέμια, ἐκ περιτροπῆς ἐνταῦθα ἐφρούρον, ἀλώσιμοί τε τοῖς πολε-
 15 μίοις ἀπειρία τοῦ ἔργου ῥᾶστα ξὺν τῇ Ἑλλάδι ἐγίνοντο, ταύτῃ τε
 τῇ σμικρολογίᾳ ἣ χώρα ἐπὶ μακρότατον ἀπέκειτο ἐπιούσι βαρ-
 15 βάροις.

Οὕτω μὲν Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς τὰ ἐν Θερμοπύλαις ἐρύ- C
 ματα ἐκρατύνετο. καὶ πόλει δὲ ἀπασῶν, αἵπερ αὐτῶν ἐκτὸς
 τῇ χώρᾳ ἔξικανούσιν οὔσαι, ξὺν ἐπιμελείᾳ πολλῇ τελεῇ ὑποδομή-
 20 σατο ἰσχυρὰ, ἐν τε Σάκκῳ καὶ Ὑπάτῃ καὶ Κορακίοις καὶ Οὐννῷ
 καὶ Βαλέις καὶ τῷ καλουμένῳ Λιονταρίῳ. ἐν δὲ τῇ Ἡρακλείᾳ
 πεποιήται τάδε. ἐξ Ἰλλυρίων ἐς Ἑλλάδα ἰόντι, ὄρη δύο ἐπὶ μα-
 κρότατον ἀλλήλοιν ὡς ἀγχοτάτω ξυνίασι, στενωπὸν ἐν βραχεῖ
 ἀπεργαζόμενα τὴν μεταξὺ χώραν (Κλεισούρας νενομίκασι τὰ τει-
 25 αῦτα καλεῖν)· πηγὴ δὲ κατὰ μέσον κάτεισιν, ἐν μὲν ὥρᾳ θειρινῇ

suit amori illi suo in subditos; sed insuper multa intra muros castella aedifi-
 cavit, consilio sane opposito ad humanam fortunam, cui nihil firmum est,
 nihil invictum: ut si quando his muris quomodocumque hostis potiretur, prae-
 ariarii se in castella reciperent. Quin et horrea in tuto, et aquarum rece-
 ptacula ubique fecit: ibidem stationarios milites ad duo fere millia collocavit:
 quod ante ipsum omni memoria nullus fecerat imperator. Quondam enim,
 ac nostra etiam aetate, muri illi a defensoribus plane vacui fuerant. Si
 quando hostes incursiones facerent, agrestes indigenae, mutato repente in-
 stituto, ex tempore bellatores prodibant, ibique in orbem custodiam agita-
 bat: sed eorum imperitia faciebat, ut cum ipsis Graecia in potestatem ho-
 stium facillime caderet. Eiusmodi parsimonia in causa fuit, cur illa regio
 diutissime patuerit barbarorum incursibus.

Ita quidem Iustinianus Aug. Thermopylarum munitiones firmavit. Ur-
 bium vero, quae extra Thermopylas in eo tractu sat multae sunt, nulla fuit,
 cui valida moenia non extruxerit maxima cura. In his fuere Saccus, Hy-
 pata, Coracii, Unnum, Baleae et Leontarium. Haec autem Heracleae fecit.
 Ex Illyrio in Graeciam venientibus gemini occurrunt montes, qui ad multum
 spatium inter se proxime coeunt, efficiuntque in arcto semitam, sive quas
 appellant Clisuras. Fons e medio manat, aestate aptam potui limpidamque

πότιμον ἀποβλύζουσα καὶ καθαρὸν ὕδωρ ἀπὸ τῶν ὀρέων, ἃ ταύτῃ
D ἀνέχει, ἕς ῥυακά τε ἀποκεκριμένη βραχύν. ἐπειδὴν δὲ ὕοι, χει-
 μάρρους ἐνταῦθα ἐπικυρτοῦται ὑψηλός τε ὑπερφνωῶς καὶ δεινῶς
 ἄγριος ἐπιπλεῖστον τῶν ἐκείνη σκοπέλων ἀπὸ τῶν χαραδρῶν συνά-
 γων τὸ ῥέυμα. ἐνθὲνδε τοῖς βαρβάροις εἰσιτητὰ ἐπὶ τε Θερμο- 5
 πύλας οὐδενὶ πόνῳ ἐγίνετο καὶ τὴν ταύτῃ Ἑλλάδα. τοῦ δὲ στε-
 νωποῦ ἐφ' ἐκάτερα δύο ἐκ παλαιοῦ ὀχυρώματα ἦν, πῇ μὲν
 Ἑράκλεια πόλις, ἥσπερ ἐπεμνήσθην ἀρίτως, πῇ δὲ ὁ Μυρο-
 πώλης καλούμενος, ἐν ὀλίγῃ διεστηκῶς χώρῃ. ταῦτα δὲ ἄμφω
V 441 τὰ ὀχυρώματα ἐν ἐρειπίοις ἐκ παλαιοῦ ὄντα Ἰουστινιανὸς ἀνῆκο- 10
 δομήσατο βασιλεὺς καὶ διατειχίσματι τὸν στενωπὸν ὀχυρωτάτω
P 71 περιβαλὼν, τούτῳ δὲ συνάψας ὄρος ἐκάτερον τοῖς μὲν βαρβάροις
 τὴν δίοδον ἀνεχαίτισε, τῷ δὲ χειμάρρῳ ἐπάναγκές ἐστι λιμνάζοντι
 τοῦ τείχους ἐντός, εἴτα ἐφύπερθεν αὐτοῦ φερομένῳ ὅπῃ παρα-
 τύχοι ἵναι. 15

Καὶ πόλεις δὲ τῆς Ἑλλάδος ἀπάσας, ἅσπερ ἐντός εἰσι τῶν
 ἐν Θερμοπύλαις τειχῶν, ἐν τῷ βεβαίῳ κατεστήσατο εἶναι, τοὺς
 περιβόλους ἀνανεωσάμενος ἅπαντας. καταρρεΐπεν γὰρ πολλῶ
 πρότερον, ἐν Κορίνθῳ μὲν σεισμῶν ἐπιγενομένων ἑξαίσιων, Ἀθή-
 νῃσι δὲ καὶ Πλαταιῶσι κὰν τοῖς ἐπὶ Βοιωτίας χωρίοις χρόνον μὲν 20
 μῆκει πεπονηκόσιν, ἐπιμελησαμένου δὲ αὐτῶν οὐδενὸς τῶν πάντων
B ἀνθρώπων. ἐπίμαχον δὲ καὶ ἀφύλακτον οὐδὲν εἴασεν, ἐπεὶ αὐτῷ
 προεργηγορότι τῶν κατηκῶν ἔννοια γέγονεν ὡς οἱ βύρβαροι κατα-
 θέοντες, ἂν οὕτω τύχοι, τά γε ἄμφι Θερμοπύλας χωρία, ἐπει-
 δὴν ἀτίχιστα πύθονται, οὐδὲν αὐτοῖς ὄφελος ἔσεσθαι ὑπερβιβῆ- 25
 κόσι τὸ ἔρυσμα τοῦτο, τειχέρονς πανταχόθι γεγεννημένης τῆς ἄλλης

fundens aquam ex illis montibus, et in rivulum abiens. Ubi pluit, surgit ibi torrens altissimus ac rapidissimus, collectas ex concavis aquas inter scopulos longe devolvens. Hac facilis ad Thermopylas eamque Graeciae partem aditus patebat barbaris. Hae montium fauces utrinque olim munitae fuerant, hinc urbe Heraclea, cuius proxime memini, inde Myropole, modico spatio interiacente. Collapsa pridem utriusque moenia Iustinianus Aug. reaedificavit, ac muro firmissimo obstruxit angustias, eoque iunctis geminis montibus, barbaris transitum interclusit: inde etiam fit, ut cogatur torrens intra murum stagnare, atque hoc superato effundere se quo sors tulerit.

Urbibus Graeciae citra muros Thermopylarum positis securitatem perperit, moenibus omnium instauratis. Iam enim pridem corruerant, Corinthi quidem, vehementibus terrae motibus; Athenis vero Plataeisque et in reliqua Boeotia, vetustate summaque incuria. Denique nullum oppidum infirmum sivit esse et incustoditum. Ipsi enim subditis advigilanti haec incidit cogitatio, si quando barbari Thermopylarum viciniam incursarent atque intelligerent perituram sibi operam perrupta illa ac superata munitione, quandoqui-

Ἑλλάδος, ἐθελοκακήσουσιν αὐτίκα δὴ μᾶλα ἐξεπιστάμενοι ὥς πο-
λιορκεῖν σφίσι πόλιν ἐκάστην ἐπάναγκες ἔσται. προσδοκία γὰρ
μηκρομένη ταλαιπωρεῖν οὐκ ἀνέχεται, οὐδὲ ἀναβαλλομένης ὠφε-
λείας ἐφίεται, ἀλλ' ἀποδίδοται τῆς περὶ ταῦτα ὁκνήσεως τὴν μέλ-
5 λουσιν τύχην.

C

Ταῦτα διαπεπραγμένος Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς, ἐπεὶ τὰς ἐν
Πελοποννήσῳ πόλεις ἀπάσας ἀτειχίστους ἐμάνθανεν εἶναι, λογι-
σάμενος ὅτι δὴ οἱ πολλοὶ τετρήσεται χρόνος, εἰ κατὰ μιᾶς ἐπιμε-
λοῖτο, τὸν ἰσθμὸν ὅλον ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ἐτειχίστατο, ἐπεὶ αὐτοῦ τὰ
10 πολλὰ καταπεπτῶκει ἤδη. φρούρια δὲ ταύτῃ ἐδείματο καὶ φυ-
λακτήρια κατεστήσατο. τούτῳ δὲ τῷ τρόπῳ ἄβυστοι τοῖς πολεμί-
οις ἅπαντα πεποίηκεν εἶναι τὰ ἐν Πελοποννήσῳ χωρία, εἰ καὶ τι
ἐς τὸ ἐν Θερμοπύλαις ὀχύρωμα κακουργήσουσιν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν H 36
τῇδε κεχώρηκε.

15 γ'. Πόλις δὲ ἦν τις ἐπὶ Θεσσαλίας, Διοκλητιανούπολις D
ὄνομα, εὐδαίμων μὲν τὸ παλαιὸν γεγεννημένη, προϊόντος δὲ τοῦ
χρόνου βαρβάρων οἱ ἐπιπεσόντων καταλυθεῖσα καὶ οἰκητόρων ἔρη-
μος γεγονυῖα ἐπὶ μακρότατον· λίμνη δὲ τις αὐτῇ ἐν γειτόνων τυγ-
χάνει οὖσα, ἣ Καστορία ὠνόμασται. καὶ νῆσος κατὰ μέσον τῆς
20 λίμνης τοῖς ὕδασι περιβέβληται. μία δὲ τις εἰς αὐτὴν εἴσοδος
ἀπὸ τῆς λίμνης ἐν στενῷ λείπεται, οὐ πλέον ἢ ἐς πεντεκαίδεκα
διήκουσα πόδας. ὄρος δὲ τῇ νήσῳ ἐπανέστηκεν ὑψηλὸν ἄγαν,
ἥμισυ μὲν τῇ λίμνῃ καλυπτόμενον, τῷ δὲ λοιπῷ ἑλκείμενον. διὸ
δὴ ὁ βασιλεὺς οὗτος τὸν Διοκλητιανουπόλεως ὑπεριδὼν χῶρον,
25 ὅτε πον διαφανῶς ἐλέφον ὄντα καὶ πεπονθότα πολλῶ πρότερον P 72
ἄπερ ἐρρήθη, πόλιν ἐν τῇ νήσῳ ὀχυρωτάτην ἐδείματο, καὶ τὸ

dem reliqua Graecia moenibus firmata esset, eos protinus ardorem remissu-
ros, posita ante oculos necessitate urbes singulas obsidendi. Spes enim lon-
gius producta, difficilem detrectat operam, neque animum ad lucrum dilatum
rapit, sed praesenti relaxatione fortunam futuram vendit.

His peractis, ubi omnes Peloponnesi urbes moenibus carere audiit Iusti-
nianus Aug. intellexitque multum temporis abiturum, si curam singulis adhi-
beret, Isthmum, ruinis iam plurimis mutilum, muro valido permunivit. Ibi-
dem castella ac praesidia posuit; ita ut hostis in Peloponnesum penetrare
non valeat, quamvis forte munitionem Thermopylarum perruperit: sed haec
hactenus.

3. Erat in Thessalia Diocletianopolis, urbs quondam felix; sed pro-
cedente tempore barbarorum irruptionibus diruta ac iamdiu deserta. Huic
vicina palus Castoria insulam habet in medio, sic aquis cinctam, ut aditus eo
pateat, pedes latus non amplius xv. Surgit ex insula mons altissimus; cuius
dimidia pars palude alluitur, altera insulae imminet. Quocirca imperator no-
ster locum, in quo posita Diocletianopolis fuerat, despiciens, quod facilissimos
haberet aditus, ac dudum ea, quae dixi, passus esset, urbem validissimam

Procopius III.

18

ὄνομα, ὡς τὸ εἰκὸς, ἀφῆκε τῇ πόλει. ἐπὶ μέντοι Ἐχινάϊον τε καὶ Θεβῶν καὶ Φαρσάλου καὶ ἄλλων τῶν ἐπὶ Θεσσαλίας πόλεων ἀπα-
σῶν, ἐν αἷς Δημητριᾶς τέ ἐστι καὶ Μητρόπολις ὄνομα καὶ Γόμφοι
καὶ Τρικᾶττους, περιβόλους ἀναγεωσάμενος, ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ἔκρα-
τύνατο, χρόνῳ τε καταπεπονηκότας μακροῦ, εὐπειτῶς δὲ ἄλωτους 5
ὄντας, εἴ τις προσίοι.

Ἄλλ' ἐπεὶ ἐς Θεσσαλίαν ἀσπίμεθα, φέρε δὴ, τῷ λόγῳ ἐπὶ
τε τὸ ὄρος τὸ Πήλιον καὶ Πηνειὸν ποταμὸν ἴωμεν. ῥεῖ μὲν ἐξ
ὕδρους τοῦ Πηλίου πρὶν τῷ ῥέειθρῳ ὁ Πηνειὸς, ὠρύσσεται δὲ αὐ-
τῷ περιρρεομένη πόλις ἡ Λάρισσα, τῆς Φθίας ἐνταῦθα οὐκ ἐτί 10
B οὔσης, τοῦτο δὴ τοῦ μακροῦ χρόνου τὸ διαπόνημα. φέρεται δὲ
ὁ ποταμὸς οὗτος εὖ μάλα προσηγῶς ἄχρι ἐς Θάλασσαν. εὐφορὸς
τε οὖν ἐστιν ἡ χώρα καρπῶν παντοδαπῶν καὶ ποτίμοις ὕδασι κυ-
V 442 τακορῆς ἄγαν, ὥνπερ ὀνίνασθαι ὡς ἥκιστα εἶχον περίφοβοι ὄντες
οἱ τῇδε ὠκημένοι, καρδοκοῦντες αἰὲ τοὺς βυρβάρους ἐγκεῖσθαι 15
σφίσιν· ἐπεὶ οὐδαμῇ τῶν ταύτῃ χωρίων ὀχύρωμα ἦν, ὅπη ἂν καὶ
καταφυγόντες σωθῆσονται. ἀλλὰ καὶ Λάρισσαν καὶ Καισάρειαν,
πεπονηκότων σφίσιν ἄγαν τῶν ἐρυμάτων, σχεδὸν τι ἀτειχίστους
εἶναι συνέβαινε. βασιλεὺς δὲ Ἰουστινιανὸς ἄμφω τείχη ἰσχυρό-
C τατα ποιησάμενος γνησίῃ τὴν χώραν εὐδαιμονίᾳ ξυνώκισεν. οὐδ' 20
πολλῷ δὲ ἀποθὲν ὄρη ἀνέχει ἀπόκρημνα, οὐρανομήκεισιν ἀμφιλαφεῇ
δένδροις· οἰκεία δὲ Κενταύροις τὰ ὄρη. καὶ γέγονε Λαπίθαις
ἐν τῇδε τῇ χώρᾳ πρὸς τὸ Κενταύρων γένος ἡ μάχη, ὡς οἱ μῦθοι
ἡμῖν ἐκ παλαιοῦ ἰσχυρίζονται, νεανεινόμενοι γεγενῆναι ἀνδρώπων
γένος ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις ἀλλόκοτον καὶ ζῶων φύσιν τινὰ δεῖν 25

in insula condidit, suoque, ut par erat, donavit nomine. Echinaei quoque, Thebarum, Pharsali, caeterarumque omnium Thessaliae urbium, in quibus est Demetrias, et cui nomen Metropolis, Gomphi item ac Tricattus, muros aevo labentes, ac, si quis adoriretur, nullo negotio expugnabiles, refecit optimeque communiit.

Age vero, quandoquidem pervenimus in Thessaliam, oratione ad montem Pelion flumenque Peneum provehamur. Effundit mons Pelius tacitis lenem aquis Peneum, quo circumfluo ornatur urbs Larissa, ibi Phthia iam non extante; quippe quam vetustas delevit. Placidissime amnis hic labitur ad mare usque: regio cuiusque generis fructibus dulcibusque aquis abundat. Verum incolae his commodis frui prohibebantur metu, quo semper trepidi, barbarorum vim expectant, cum nusquam praesidium esset, nec salutis perfugium. Larissa certe et Caesarea, collapsis grandi ruina moenibus, fere undique nuda erant. Iustinianus vero Aug. utriusque muris firmissima fabrica restitutis, regionem illam vere beavit. Non procul eminet montes praecipites, procerissimisque arboribus convestiti. Hae Centaurorum sedes, ubi cum Lapithis depugnant, ut fabulantur veteres, quoddam iactantes exitisse olim hominum genus monstrosum ac biforme. Nonnullum retinet fa-

σύμμικτον. ἀφῆκε δέ τι καὶ τῷ μύθῳ ἐν προσηγορίᾳ μαρτύριον
ὁ παλαιὸς χρόνος, φρουρίου ἐν τοῖς τῇδε ὕρσιον ὄντος. Κενταυ-
ρόπολις γὰρ τὸ χωρίον καὶ εἰς ἐμὲ ὀνομάζεται. οὐπὲρ τὸ τεῖχος
Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς καταπεπιτωκὸς ἤδη, σὺν Εὐρυμένη τῷ φρου-
5 ρίῳ ἐνταυθα πη ὄντι καὶ ταῦτο πεπονθότι, ἀνοικοδομησάμενος
ἐκρατύνετο. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα φρούρια ἐπὶ Θεσσαλίας ὁ βασι- D
λεὺς οὗτος ἀνεκτίσαστο, ὥνπερ τὰ ὀνόματα σὺν τοῖς ἐν Μακεδο-
νίᾳ τετειχισμένοις ἐν καταλόγῳ γεγράφεται μοι οὐ πολλῶ ὕστερον.
Ἀλλὰ νῦν, ἵνα μηδὲν τῆς Ἑλλάδος ἀπολειφθεῖ μένον ἄρ-
10 ρητον, ἐς Εὐβοίαν ἡμῖν τὴν νῆσον ἰέον, ἐπεὶ Ἀθηναίων τε καὶ
Μαραθῶνος ἄγχιστα ἔστηκεν. Εὐβοία τοίνυν ἡ νῆσος ἥδε προ-
βέβληται μὲν τῆς Ἑλλάδος εἰς Θάλασσαν, δοκεῖ δὲ πον ἀπενεχ-
θῆναι, μιᾷ μὲν οὖσης τῆς γῆς πρότερον, ἀποσχισθείσης δὲ
πορθμῷ ὕστερον· ῥήγνυσσι γάρ τις τὴν ἡπειρον ἐνταυθα τῆς θα-
15 λάσσης ἐπιρροή ἀμφὶ Χαλκίδα πόλιν, ἐν στενῷ τε ξυνοῦσα καὶ
ταῖς ὄχθαις ἐκατέρωθι σφιγγομένη ἐς ῥύακος εὗρος. Εὐριπος δὲ
ὁ πορθμὸς ἐπωνόμασται. τοιαύτη μὲν οὖν ἡ Εὐβοία τυγχάνει P 73
οὖσα. ζεῦγμα δὲ τῷ πορθμῷ μία τις ἐγκειμένη ποιεῖται δοκός·
ἥνπερ ἐπιτιθέντες μὲν, ἥνικα ἂν ἡ βουλομένοις σφίσιν, οἱ ἐπιχώ-
20 ριοι ἡπειρώται δοκοῦσιν εἶναι καὶ εἰς γῆν ἀντιπέρας πεζοὶ ἵαιεν,
ἀφαιρούμενοι δὲ ταῖς τε ἀκάτοις διαπορθμεύονται τὸν ἀνάπλουν
καὶ νησιῶται γίνονται αὐθις, ἐνός τε ξύλου ἐπιβολῇ καὶ ἀφαιρέ-
σει καὶ πεζεύουσι καὶ ναυτίλλονται. ἐντὸς καθειργμένην καλοῦσι
Παλλήνην. τὴν μέντοι εἴσοδον διατειχίσματι τὸ παλαιὸν κατα-
25 λαβόντες οἱ ἐπιχώριοι, ταύτῃ τε τὴν ἐκατέρωθι συζεύξαντες θά-

bula testimonium, inditum vocabulo castelli his montibus impositi. Id enim etiamnum Centauropolin vocant: cuius muros iam collapsos Iustinianus Aug. restauravit ac muniit cum castello Eurymene ibidem sito idemque passo. Alia item castella plurima princeps hic noster in Thessalia renovavit: quorum nomina cum iis, quae in Macedonia construxit, paulo post in catalogo referam.

Iam vero ne qua pars Graeciae praetermittatur silentio, in Euboeam insulam traiciamus, Athenis et Marathoni proximam. Ergo insula haec Euboea Graeciae obiacet, procurrens in mare. Avulsa olim videtur, ita ut prius continens fuerit, deinde freto rupta discesserit. Hic enim ad urbem Chalcidem terram dividit meatus maris angustus, ac littoribus utrinque contractus in latitudinem rivi: est autem freto nomen Euripis. Talem habet Euboea situm. Porro fretum una iungitur trabe; qua quoties lubet imposita, videntur indigenae continentem incolere, et in oram adversam pedibus eunt: eadem amota, scaphis transfretant, fiuntque denuo insulares. Itaque uno ligno iam superiecto, iam sublato, pedites modo sunt, modo nautae. Peninsula est Pallene; cuius aditum prisci incolae muro praestruxerant; ita-

- λασσαν, πόλιν ἐνταῦθα ἐδείμαντο, ἣν πάλαι μὲν Ποτίδααν, τα-
B ρὴν δὲ Κασανδρίαν ὀνομάζουσιν. οὕτω δὲ τὰς ἐνταῦθα οἰκοδο-
 μίας ὁ χρόνος διέφθειρε πάσας ὥστε δὴ Οὐνηκὸν τι ἔθνος οὐ
 πολλῷ πρότερον καταθέντες τὰ ἐκείνη χωρία, ὥσπερ τι διαχειρί-
 ζοντες οἷόν τι πάρεργον, τό τε ξύμβαμα τοῦτο καὶ τὴν πόλιν
 ἄσφοβοι ἐξέϊλον, καίπερ ἔξ οὗ γέγονασιν ἄνθρωποι οὐ τειχομαχί-
 σαντες πώποτε. ἀλλὰ καὶ τοῦτο Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ γέγονε πρό-
 φασις ἀρετὴν τε καὶ μεγαλοφροσύνην ἐνδείξασθαι. τοῖς γὰρ
 ξυμπίπτουσι χαλεποῖς ἀντίξουν ποιούμενος αἰετὴν αὐτοῦ πρό-
 νοιαν, τῶν ξυμβεβηκότων τὰ πονηρότατα ταῖς ἐπεγινόμεναις ἀγα-
 10 θοεργίαις εὐθὺς μεταβαρύνεται ἐς τὴν ἀμείνω. καὶ Παλλήνης
H 37 ἀμέλει πόλιν τε τὴν προβεβλημένην τῆς χώρας ἀπάσης καὶ τὸ
C κατὰ τὴν εἴσοδον κατατείχισμα τοῖς ἐπιβουλεύειν ἐθέλουσιν ἁμα-
 χρὸν τε καὶ ἀκαταγώνιστον διεπράξατο διαφανῶς εἶναι. ταῦτα
 μὲν οὖν ἐν πράξει αὐτῷ ταῖς ἐπὶ Μακεδονίαν διαπεπόνχται. 15
 Ῥεῖ δὲ τις ποταμὸς Θεσσαλονίκης οὐκ ἄποθεν, Ῥήχιος
 ὄνομα· ὃς δὴ χώραν ἀγαθὴν τε καὶ γεωδὴ περιερχόμενος τὰς ἐκ-
 βολὰς εἰς θάλασσαν τὴν ἐκείνη ποιεῖται. προσήνης δὲ ὁ ποταμὸς
 ἔστι, γαλήνῳν τε ὕδωρ καὶ πότιμον· ἐν γῇ χθαμαλῇ ἀρόματι
 πολλὰ, ἔλος εὖνομον. καὶ ταύτῃ μὲν εὐδαμονίας ἡ χώρα εὖ ἔχει,
 20 βαρβάρους δὲ ἅλαν εὐέροδος οὐσα ἐτύγγαεν, οὔτε φρούριον ἐν
D σημείοις τεσσαρῶντα οὔτε ἄλλο τι ἔρυμα ἔχουσα. διὸ δὴ ὁ βα-
 σιλεὺς παρὰ τε τὰς τοῦ Ῥηχίου ποταμοῦ ἐκβολὰς καὶ τὴν τῆς θα-

5. ξύμβαμα] ξύμβαμα **H**. Scriptum conficis ξύναμα. **MILT.**
 16. Ῥήχιος] ῥήχιος Tolos.

que isote utrinque mari, urbem ibi condiderant, Potidaeam olim, Casan-
 driam hodie dictam. Quidquid fuerat eo loci extractum, id longa dies ita
 corruerat, ut quidam Hunni, dum oram illam infestam haberent, quasi
 aliud agendo, et septum et urbem impune expugnauerint; quamvis nunquam
 post homines natos munitionibus oppugnandis operam dedissent. Hinc Iusti-
 nianus Aug. occasionem arripuit virtutis animique magnitudinis ostendendae:
 quippe solitus providentiam suam calamitatibus opponere, casus acerbissimos
 subsequenti munificentia in melius vertit. Pallenae sane urbem, qua regio
 tota protegitur, claustrumque aditus ita munit, ut vim omnem inimicam
 aperte superent. Haec fecit ille in Macedonia.

Haud procul Thessalonica flumen Rhechius labitur: qui postquam
 agrum fertilem ac minime lapidosum pererravit, in vicinum mare sese exone-
 rat. Lenis est fluvii cursus; aqua tranquilla aptaque potui; arva in planitie
 plurima; terrae tractus dulci uligine et pascuis lactus. Quae quidem bea-
 tam regionem efficiunt: sed eadem barbaris patebat; cum nec castellum,
 nec munitionem aliam quamvis haberet per millia XL. Quamobrem im-

λάσσης ἡϊόνου φρουρίου ὠκοδομήσατο ἐχυρώτατον, καινουργήσας αὐτὸς, ὅπερ Ἀρτεμίσιον ἐπωνόμισται.

δ'. Ὅσα δὲ καὶ ἄλλα ὀχυρώματα ἐν τῇδε τῆς Εὐρώπης P 74
V 443 πεποιήται μοῖρα εἰπεῖν ἄξιον. καὶ εἰ μὲν παρ' ἄλλοις ἀνθρώπων 5 τοῖς μακρὰν τε ὠκημένοις καὶ πολιτείαν ἐτέραν ἔχουσι τὸν κατὰ-λογον ἐποιούμεθα τῶν τῇδε φρουρίων, ἅπῃ Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ ἐργασται, ἵνα δὴ ἤμελλεν ὁ λόγος ἀμάρτυρος εἶναι, εὖ οἶδα ὅτι μυθολόγος τε ἂν τῶν ἔργων τῷ ἀριθμῷ ἔδοξεν εἶναι καὶ ἄπιστος ὅλως. νῦν δὲ ἣ τε πάροψις οὐ μακρὰν πον τεγγάνει οὐσα καὶ 10 παμπληθεῖς ἄγαν οἱ ἐκείθεν ἐπιχωριάζοντες ἡμῖν ἀνθρώποι. φέρε δὴ οὖν νεανιενσάμενοι τὴν ἀλήθειαν ἐλέγγων οὔσων, ἀπαριθμησώμεθα μηδεμιᾷ ὀκνήσει ὀχυρώματι, ὅσα δὴ ἀμφὶ τὰς χώρας, τὰς μοι ἐναγχος δεδηλωμένας πεποιήται Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς, ἣ τὰ πεποντήκοτα ἐρμμάτων ἀνανειούμενος, ἣ νέα τελεχῇ ἐπιτεγνόμενος. B 15 οὐδὲν δὲ χεῖρον ὥς ἐν καταλόγῳ ἐπελθεῖν ἅπαντα, ὥς μὴ τῶν ὑπομάτων ἐπιμιξία ὄχλος τις ἐπιγένηται τῷ λόγῳ πολὺς.

perator ad ostia fluminis Rhechii litusque maris, castellum aedificavit, novum opus ac validissimum: idque vocare placuit Artemisium.

4. Officium vero postulat, ut caeteras munitiones, quas in ea parte Europae idem extruxit, recenseamus. Ac si forte arcium, quae ibi sunt a Iustiniano Aug. conditae, enumerationem faceremus apud homines, procul hinc et in alio imperio positos, ubi testibus careret oratio, fabulosa ac plane incredibilis, propter operum ingentem numerum, sine dubio videretur. Nunc autem inspicere prope licet, et quamplurimi inde oriundi nobiscum versantur. Age igitur, veritate nixi ad faciendam fidem idonea, iam nunc munitiones enumeremus, quas in provinciis modo nominatis Iustinianus Aug. fecit, qua ruinas instaurans, qua novos educens muros. Neque abs re fuerit, si omnes ad formam catalogi proponantur; ne promiscua nominum scriptione inducatur magna confusio.

Φρουρία μὲν οὖν νέα πρὸς τοῦ *Itaque in nova Epiro castella*
 βασιλέως ἐν Ἠπείρῳ νέα γιγνέ- *haec nova ab imperatore con-*
 ται τῷδε. *structa sunt:*

20 Σκηνινίτης.

Οὐλίπιανός.

Ἐπίστερβα.

Ἀργος.

Ἀονα.

25 Στεφανιακόν.

Ὁ ἅγιος Σαβιανός.

Ἀλίουλα.

Δυρλάχιν.

Πάτανα.

30 Γέμενος.

Βακουστή.

Ἀλιστρος.

Sceminites.

Ulpianus.

Episterba.

Argus.

Aona.

Stephaniacum.

Sanctus Sabinus.

Aliula.

Dyrlachin.

Patana.

Gemenus.

Bacuste.

Alistrus.

Εἰρήνη.
Ἐπιδούτα.
Βάκουστα.
Μάρτις.
Γυναικομύτης.
Σπερέτιον.
Ἀοίων.
Στρέδην.
Δευφρακος.
Λάβελλος.
Ἐπίλεον.
Πισκιναι.
Κιθινάς.
Δόλεβιν.
Ἡδονία.
Τιτιάνα.
Οὐλίβουλα.
Βρεβατή.
Θησαυρός.

Irene.
Epiduta.
Bacusta.
Martis.
Gynaecomytes.
Speretium.
Aoeon.
Streden.
Deuphracus.
Labellus.
Epileum.
Piscinae.
Cithinas.
Dolebin.
Hedonia.
Titiana.
Ulibula.
Brebate.
Thesaurus.

5

10

15

Ἀνενεώθη δὲ ταῦδε·

Τοῦ ἁγίου Στεφάνου.
Κεθρέον.
Ἄπις.
P 75 Πήλεον.
Κώμη.
Πακονέ.
Σκιδρέων πόλις.
Ἀντίπαγραι.
Τίθρα.
Βρεβέτα.
Βούπος.
Ἐνδύνεια.
Διόνυσος.
Τοῦ πτωχείου.
Τυρχανός.
B Κάπαζα.
Πούφαλος.
Γάβραιον.
Διόναα.
Κλημεντιανά.
Ἰλλυριν.
Κιλικαί.
Ἀργύας.
Θέρμα.
Ἀμαντία.
Παρέτιον.

Haec vero renovata :

Sancti Stephani.
Cethreon.
Apis.
Peleum.
Come.
Pacue.
Scidreopolis.
Antipagrae.
Tithra.
Brebeta.
Bupus.
Endynia.
Dionysus.
Ptochii.
Tyrchanus.
Capaza.
Pupsalus.
Gabraeum.
Dionaa.
Clementiana.
Illyrin.
Cilicac.
Argyas.
Therma.
Amantia.
Paretium.

20

25

30

35

40

45

C Ἐν δὲ τῇ Ἠπειρῷ παλαιᾷ, νέα
μὲν φρούρια ἐγένετο ταῦδε·

Παρμός.
Ὀλβος.
Κιόνιν.

Epiri veteris castella recentia :

Parmus.
Olbus.
Cionin.

50

12. Πισκιναι] πικιναι Tolos.

	Μαρκιανά.	Marciana.	
	Ἄλγος.	Algus.	
	Κείμενος.	Cimenus.	
	Ξηροποτώης.	Xeropotoēs.	
5	Εὐρώπη.	Europa.	
	Χίμαιρα.	Chimaera.	D
	Ἥлега.	Helega.	
	Ὁμόνοια.	Homonoëa.	
	Ἄδανον.	Adanum.	
10	Ἀνενώθη δὲ ταῦδε·	Refecta haec :	
	Μουρκιारा.	Murciara.	
	Κάστινα.	Castina.	
	Γενύσιος.	Genysius.	
	Πέρκος.	Percus.	
15	Μαρκάρατα.	Marnarata.	V 444
	Λίστρια.	Listria.	
	Πετρωνιανά.	Petroniana.	
	Κάρμινα.	Carmina.	
	Τοῦ ἁγίου Σαβίνου.	Sancti Sabini.	A
20	Καὶ ἐν φρουρίῳ Κώμῃ κινετήρα.	Et in castello Come cisterna.	
	Μάρτιος.	Martius.	
	Πέζιον.	Pezium.	
	Ὀναλος.	Onalus.	
	Καὶ ἀπὸ Ἰουστινιανουπόλεως καὶ	In agro Iustinianopolitano ac Photi-	
25	Φωτικῆς, φρούρια δύο τοῦ ἁγίου	censi castella duo sancti Donati.	
	Δονάτου.		
	Συμφύγιον.	Symphygium.	
	Προναθιδόν.	Pronathidum.	B
	Ἡδώνες.	Hedones.	
30	Κάστελλον.	Castellum.	
	Βουλιβάς.	Bulibas.	
	Πάλυρος.	Palyrus.	
	Τράνα.	Trana.	
	Ποσειδών.	Posidon.	
35	Κολοφωνία.	Colophonia.	

Ἐπὶ Μακεδονίης·

In Macedonia :

	Κάνδιδα.	Candida.	
	Κολοβώνα.	Colobona.	
	Βασιλικὰ Ἀμύντου.	Basilica Amyntae.	
40	Μελίχιστα.	Melichisa.	C
	Πασκάς.	Pascas.	
	Αὐλών.	Aulon.	
	Βολβός.	Bolbus.	
	Βριγίζης.	Brigizes.	
45	Ὀπάς.	Opas.	
	Πλευρόν.	Pleurum.	
	Κάμινος.	Caminus.	
	Θέρμα.	Therma.	
	Βογᾶς.	Bogas.	
50	Νεάπολις.	Neapolis.	
	Κάλαρνος.	Calarnus.	
	Μουσεῖον.	Museum.	D
	Ἀκρέμβια.	Acremba.	

'Αδριάνιον.	Adrianium.	
Ἐδανα.	Edana.	
Σίκλαι.	Siclae.	
Νύμφιον.	Nymphium.	
Μετίζος.	Metizus.	5
'Αργικιανόν.	Argicianum.	
Βάζινος.	Bazinus.	
Κασσωπάς.	Cassopas.	
Παρθίων.	Parthion.	
Γεντιανόν.	Gentianum.	10
Πρινιάννα.	Priniana.	
Θηστέιον.	Thesteum.	
P 76 Κύρρον.	Cyrri.	
Γουρασσών.	Gurasson.	
Κονμαρκιανή.	Cumarciana.	15
Λιμνηδήριον.	Limnederium.	
Βουποώδιν.	Bupoodin.	
Βάβας.	Babas.	
Κυρίαννα.	Cyriana.	
Πέλεκον.	Pelecum.	20
Λάγης.	Lages.	
Κραταία.	Crataea.	
Φασκίαι.	Fasciae.	
Πλακιδιανή.	Placidiana.	
Ἰνέα.	Hynea.	25
Λιμναί.	Limnae.	
B Ὀπτιον.	Option.	
Χάραδρος.	Charadrus.	
Κάσσωπες.	Cassopes.	
Ἀνενώθη καὶ ἐπὶ Θεσσαλίας		<i>In Thessalia castella haec in-</i> 30
προὔρια τάδε·		<i>staurata :</i>
'Αλκῶν.	Alcon.	
Λόσσοнос.	Lossonus.	
Γεροντική.	Gerontica.	
Πέρβυλα.	Perbyla.	35
Κερκινέον.	Cercinci.	
C Σκιδρεοῦς.	Scidreus.	
Φράκελλαν.	Phracellan.	
Ἐπὶ Δαρδανίας δὲ πεποιήται		<i>Haec vero sunt castella nova</i>
τάδε· νέα μὲν·		<i>Dardaniae :</i> 40
Λαβήριον.	Laberium.	
Κάστιμον.	Castimum.	
'Ραβέστον.	Rabestum.	
Καστέλλιον.	Castellium.	
'Ακρένζα.	Acrenza.	45
Τεριάς.	Terias.	
D Δροῦλλος.	Drullus.	
Βικτωρίας.	Victoriae.	
Ἀνενώθη δὲ τάδε·		<i>Haec restituta :</i>
Κεσίαννα.	Cesiana.	50
Τεζούλη.	Tezule.	

Οὐσιανά.	Usiana.	
Βεσιανά.	Besiana.	
Μασκάς.	Mascas.	
Λίστη.	Liste.	
5 Κελλιριανά.	Celliriana.	A
Ζυσβάς.	Zysbaës.	
Γένζανα.	Genzana.	
Πετρίζην.	Petrizen.	
Εὐτυχιανά.	Eutyichiana.	
10 Μουλατώ.	Mulato.	
Βελάς.	Belas.	
Κάτταρος.	Cattarus.	
Κατταρικός.	Cattaricus.	
Πέντζα.	Pentza.	
15 Κατταφέτερος.	Cattapheterus.	
Δάβανος.	Dabanus.	
Κούβινος.	Cubinus.	
Γέτμαζα.	Getmaza.	B
Βικτωριανά.	Victoriana.	
20 Ἀζετα.	Azeta.	
Δουρβουλή.	Durbulie.	
Σουρικόν.	Suricum.	
Κούσινες.	Cusines.	
Τουττιανά.	Tuttiana.	V 445
25 Βαλλεσινά.	Ballesina.	
Βήλλα.	Bella.	
Κατρελάτες.	Catrelates.	
Κασύελλα.	Casyella.	
Μαριανά.	Mariana.	
30 Πρισκοπύρα.	Priscopera.	
Μίλετς.	Miletes.	
Δαρδάπαρα.	Dardapara.	C
Κέσουννα.	Cesuna.	
Βερινιανά.	Veriniana.	
35 Λάσβαρος.	Lasbarus.	
Καστελλοβρέταρα.	Castellobretara.	
Ἐδετζίω.	Edetzio.	
Δίνιος.	Dinius.	
Κέκολα.	Cecola.	
40 Ἐμαστός.	Emastus.	
Καστελώννα.	Castelona.	
Καπόμαλβα.	Capomalva.	
Σέρετος.	Seretus.	
Πτωχέϊον.	Ptochium.	
45 Κουινώ.	Quino.	D
Βέρζανα.	Berzana.	H 38
Βεσσαϊάνα.	Bessaiiana.	
Ἄρσα.	Arsa.	
Βλεζώ.	Blezo.	
50 Λάβουτζα.	Labutza.	
Κουίντον.	Quinti.	
Βερμέριον.	Bermerium.	
Κατράσεμα.	Catrasema.	
Ῥοτούν.	Rotun.	
55 Κοβέγκιλες.	Cobenciles.	
Μαρκελλινά.	Marcellina.	P 77
Πριμονιανά.	Primoniana.	

Παμύλινοσ. Ἀρία.	Pamylinus. Aria.	
Ἐπὶ πόλιν Σαρδικήν·	<i>In territorio urbis Sardicae :</i>	
Σκούπιον.	Scupium.	
Στένες.	Stenes.	5
Μαρκίπετρα.	Marcipetra.	
Βρίπαρον.	Briparum.	
B Ῥωμανιανά.	Romaniana.	
Στρούας.	Struas.	
Πρωτιανά.	Protiana.	10
Μακκουννιανά.	Maccunniana.	
Σκωπεντζιανά.	Scopentziana.	
Ἐν δὲ τῇ Λαβεντζῷ χώρῃ, νέον	<i>In tractu Cabentzano, novum,</i>	
μὲν Βαλβαί. ἀνενεώθη δὲ τάδε·	<i>Balbae : reparata isthaec :</i>	
Βυρσία.	Byrsia.	15
Σταμαζώ.	Stamazo.	
C Κλεσβέστιτα.	Clesbestita.	
Δουίανα.	Duiana.	
Τούρικλα.	Turicla.	
Μέδεκα.	Medeca.	20
Πεπλάβιος.	Peplabius.	
Κοῦναι.	Cunae.	
Βίνεος.	Vineus.	
Τρισκίανα.	Trisciana.	
Παρνοῦστα.	Parnusta.	25
Τζίμες.	Tzimes.	
Βιδζώ.	Bidzo.	
Στενόκορτα.	Stenocorta.	
D Δανεδέβαι.	Danedebae.	
Ἀρδεία.	Ardia.	30
***. νῆα μὲν·	***. <i>Recentia :</i>	
Βούγαρμα.	Bugarma.	
Βέτζας.	Betzas.	
Βρεγέδαβα.	Bregedaba.	
Βόρβρεγα.	Borbrega.	35
Τουρούς.	Turus.	
Ἀνενεώθη δέ·	<i>Reparata :</i>	
Σαλεβρίες.	Salebries.	
A Ἀρχοῦνες.	Arcunes.	
Δουρίες.	Duries.	40
Βουερίες.	Buteries.	
Βαρβαρίες.	Barbaries.	
Ἀρβατιάς.	Arbatias.	
Κουζούσουρα.	Cuzusura.	
Ἐταιρίες.	Etaeries.	45
Ἰταβερίες.	Itaberies.	
Βόττες.	Bottes.	
Βιτζιμαίας.	Bitzimacae.	
Βαδζιάνια.	Badziania.	
Βάνες.	Banes.	50

Βίμερος. Τουσουδεάας. Σκουάνες. Σκεντουδίες. 5 Σκάρες. Τονγουρίας. Βεμάστε. Στραμεντίας. Λίγνιος. 10 Ίταδεβά.	Bimerns. Tusudeaas. Scuanes. Scentudies. Scares. Tugurias. Bemaste. Stramentias. Lignius. Itadeba.	B
Ἐπὶ πόλιν Γέρμανε, νέον μὲν Ζκαπλιζώ. ἀνιενώθη δέ·	<i>In territorio urbis Germanae; novum, Scaplızo: renovata: C</i>	
Γερμάς. Κανδαράς. 15 Ῥολλιγεράς. Σκινζερίες. Ῥιγινουκάστελλον. Σουαγωγμίνε.	Germas. Candaras. Rolligeras. Scinzeries. Riginocastellum. Suagogmense.	
Ἐπὶ πόλιν Παντά·	<i>In agro urbis Pautae:</i>	
20 Τάρπωρον. Σόβαστας. Χερδούσκερας. Βλέπους. Σεσπουρίες.	Tarporum. Sobastas. Cherdusceras. Blepus. Zespuries.	D V 446
25 Ἐν χώρῃ Σκουσσετάνη·	<i>In regione Scassetana:</i>	
Ἄλαρον. Μαγομιάς. Λουκονάντα. Βάλανσον. 30 Βούτις.	Alarum. Magomias. Luconanta. Balausum. Butis.	
Ἐπὶ πόλιν δέ νέα μὲν·	<i>In territorio urbis recentia: P 78</i>	
Καλβεντία. Φαράνορες. Στρανβάστα. 35 Ἄλδανες. Βαραχθέστες. Σάρματες. Ἀρσένα. Βράρκεδον. 40 Ἐραρία. Βερκάδιον. Ζαβινιβρίες. Τιμίανα. Κάνδιλαρ. 45 Ἀρσαζα. Βικούλεα.	Calventia. Pharanores. Stranbasta. Aldanes. Barachthestes. Sarmates. Arsena. Brarcedum. Eraria. Bercadium. Sabinibries. Timiana. Candilar. Arsaza. Viculea.	

19. Παντά] Suspicio hanc urbem esse quam p. 68 a. appellatam legimus Παντάλειαν. MALT.

Καστέλλιον.	Castellium.	
Γρόφφες.	Groffes.	
Γάρκες.	Garces.	
Πίστες.	Pistes.	
Δούσμανες.	Dusmanes.	5
Βρατζιστα.	Bratzista.	
Όλόδορις.	Holodoris.	
Κασσία.	Cassia.	
C Γράνδετον.	Grandetum.	
Ούρβριαννα.	Urbriana.	10
Νάγκετο.	Nogeto.	
Γουρβικον.	Gurbicum.	
Λαύτζονες.	Lautzones.	
Δουλιάρες.	Duliores.	
Μεδιάννα.	Mediana.	15
Τιούγκαννα.	Tiuncana.	
Καστέγγιον.	Castengium.	

Ἀνεκώθη δέ·

Ἑρκουλα.	Hercula.	
D Μουτζιανικάστέλλον.	Mutziani castellum.	20
Βούρδωπες.	Burdopes.	
Κάλυς.	Caly.	
Μιλλάρεκα.	Millareca.	
Δέβρερα.	Debrera.	
Χιεδούπαρα.	Chesdupara.	25

Instaurata sunt :

Ἐν χώρῃ Ρεμισιανισίῃ·

Βρίττουρα.	Brittura.	
A Σούβαρας.	Subaras.	
Λαμπωνιάννα.	Lamponiana.	
Στρογγές.	Stronges.	30
Δάλματας.	Dalmatas.	
Πριμίαννα.	Primiana.	
Φριρραρία.	Ferraria.	
Τόπερα.	Topera.	
Τόμες.	Tomes.	35
Κούας.	Cuas.	
Τζερενσόςας.	Tzerzenuzas.	
Στένες.	Stenes.	
Αιάδαβα.	Aeadaba.	
Δεύτερεβα.	Deutreba.	40
Πρετζουρίες.	Pretzurics.	
B Κουμοσδιβα.	Cumudeba.	
Δενριάς.	Deurias.	
Λούτζολο.	Lutzolo.	
Ῥεπόρδενες.	Repordenes.	45
Σπελούγκα.	Spelunca.	
Σκοῦμβρο.	Scumbro.	
Βρίταρο.	Britaro.	
Τουλκοβοῦργο.	Tulcoburgo.	
Λογγιάννα.	Longiana.	50
Λουποφάντανα.	Lupofantana.	
Δαρδάπαρα.	Dardapara.	
Βουρεδόμιννα.	Burdomina.	

In agro Remesianesio :

Γριγκιάπανα.
Γραικος.
Δρασιμάρα.

Grinciapana.
Graecus.
Drasimarca.

C

Ἐν χώρῳ Ἀκνεσία, νέον μὲν Τι-
5 μυθοχιώμ. τὰ δὲ ἀνανεωθέντα·

In territorio Aquienensi, no-
vum, Timathachiom: refecta:

Πετέρες.
Σκουλκοβοῦργο.
Βινδιμιόλα.
Βραϊόλα.
10 Ἀργανόκιλον.
Καστελλόνοβο.
Φλωρεντιάνα.
Ῥωμυλιάνα.
Σκεπτεκάσας.
15 Ἀργένταρες.
Αὐριλιάνα.
Γέμβρο.
Κλέμαδες.
Τουρρίβας.

Peteres.
Sculcoburgo.
Vindimiola.
Braiola.
Arganocilum.
Castellonovo.
Florentiana.
Romyliana.
Sceptecadas.
Argentares.
Auriliana.
Gembro.
Clemades.
Turribas.
Gribo.

D

20 Γρίβο.
Χάλαρος.
Τζούτρατο.
Μουτζίπαρα.
Στένδας.
25 Σκαρίπαρα.
Ὀδριούζο.
Κιπίπενι.
Τρασιάνα.
Πότες.
30 Ἀμουλοσέλοτες.
Τιμαλκίολον.
Μερίδιο.
Μεριοπόντεδε.
Τρεδετιτίλιους.

Chalarus.
Tzutrato.
Mutzipara.
Stendas.
Scaripara.
Odriuzo.
Cipipene.
Trasiana.
Potes.
Amuloseletes.
Timalciolum.
Meridio.
Meriopontede.
Tredetilius.

P 79

V 447

35 Βραϊόλα.
Μώτρες.
Βικάνοβο.
Κουαρτίανα.
Ἰουλιόβαλλαι.
40 Πόντζας.
Ζάνες.

Braeola.
Motrees.
Vicanovo.
Quartiana.
Iulioballae.
Pontzas.
Zanea.

A

21. Χάλαρος] χάχαρος Τόλος.

ἐ. Οὕτω μὲν σύμπασαν τὴν μεσόγειον Ἰουστινιανὸς βα- B
σιλεὺς ἐν Ἰλλυριοῖς ἐτειχίσατο. τρόπον δὲ ὄντινα καὶ τὴν ἡύονα
ποταμοῦ Ἰστρου, ὅν καὶ Δάνουβιν ὀνομάζουσιν, ἐρύμυσί τε καὶ
45 φυλακτιήροις στρατιωτῶν ἐκρατύνατο, ἐγὼ δηλώσω. οἱ Ῥωμαίων

5. Ita quidem Iustinianus Aug. Illyrici partes omnes mediterraneas
communivit: quo autem modo ripam quoque Istri, quem et Danubium vo-
cant, propugnaculis praesidiisque firmaverit, iam exponam. Olim Rom. im-

τὸ παλαιὸν αὐτοκράτορες τοῖς ἐπέκεινα ὠκημένοις βαρβάροις τὴν τοῦ Δανουβίου διάβασιν ἀναστέλλοντες ὀχυρώμασι τε κατέλαβον τούτου δὴ τοῦ ποταμοῦ τὴν ἀκτὴν ξύμπασαν, οὐ δὴ ἐν δεξιᾷ τοῦ ποταμοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ ἐνιαχῇ ἐπὶ θάτερα πολίσματά τε καὶ φρουρία τῇδε δειμύμενοι. ταῦτα δὲ τὰ ὀχυρώματα ἐξεργά-
C σαντο οὐκ ἀμήχανα προσελθεῖν, εἴ τις προσίοι, ἀλλ' ὅσον δὴ μὴ ἀνδρῶν ἔρημον τὴν τοῦ ποταμοῦ ῥιόνα λελεῖφθαι· ἐπεὶ τειχομα-
 χεῖν τοῖς ἐκείνῃ βαρβάροις οὐδαμῇ ἔγνωστο. τὰ πολλὰ τῶν ἐρυ-
 μάτιων αὐτοῖς ἀμέλει ἀπεκέκριτο ἐς πύργον ἓνα, μονοπύργιά τε,
 ὡς τὸ εἰκὸς, ἐπεκαλεῖτο, ἀνθρωποὶ τε ὀλίγοι κομιδῇ ἐν αὐτοῖς
 ἴδρυντο. καὶ τοῦτο τηνικάδε ἀπέχρη τὰ τῶν βαρβάρων δεδίσ-
 σεσθαι γένη, ὥστε δὴ ἀναδύεσθαι τὴν ἐς Ῥωμαίους ἐπιθεῖσιν.
 χρόνῳ δὲ ὕστερον Ἀττίλας στρατιῶ μεγάλῳ ἐσβεβληκῶς, τὰ τε
 ὀχυρώματα πόνῳ οὐδενὶ ἐς ἔδαφος καθεῖλε, καὶ γῆν Ῥωμαίων
 ὑπαντιάζοντός οἱ οὐδενὸς ἐληίσατο τὴν πολλήν. ἀλλὰ Ἰουστινία-
D νὸς βασιλεὺς ἀνωκοδομήσατό τε τὰ καθρηγμένα, οὐχ ἥτις τὰ
 πρότερα ἦν, ἀλλ' ἐς τοῦ ὀχυρώματος τὸ κατερωτάτον μάλιστα,
 καὶ πλεῖστα ἔτι ἐπετεχνήσατο καινουργήσας αὐτός. ταύτῃ τε
 παντάπασιν ἀνισώσατο ἀπολωλυῖαν ἤδη τὴν ἀσφάλειαν τῆς Ῥω-
 μαίων ἀρχῆς. ἅπερ ἅπαντα ὄντινα τρόπον γέγνηται, ἐγὼ
 δηλώσω.

Κάτισι μὲν ἐξ ὕρτων τῶν ἐν Κελτοῖς ποταμὸς Ἰστρος, οὗ
 τανῦν Γάλλοι ἐπικαλοῦνται· χώραν δὲ περιβάλλει πολλήν, ἐκ μὲν
 τοῦ ἐπιπλεῖστον παντελῶς ἔρημον, ἐνιαχῇ δὲ βαρβάρους οἰκίτο-
 ρας ἔχουσαν, θηριώδη τέ τινα δίαιταν ἔχοντας καὶ ἀνεπίμικτον

peratores, ut positos trans Danubium barbaros tralectu prohiberent, amnis illius oram oppidis et castellis praetexuerant, passim a dextera, alicubi etiam a laeva extructis. Haec autem non sic aedificaverant, ut inaccessa essent adoriri parantibus, sed tantum ne fluminis ripa a defensoribus vacaret omnino; siquidem regionum illarum barbari ab oppugnandis moenibus abhorrebant. Multa certe munimenta una admodum turri constabant; unde merito monopyrgia dicebantur: nec nisi perpaucis stationariis instructa erant; idque tunc ad incutiendum barbaris terrorem, quo refugerent Romanos aggredi, sufficiebat. Postmodum vero Atilas cum ingenti exercitu irrumpens, munitiones illas nullo negotio disturbavit, ac late Rom. imperium populatus est, nemine repugnante. Demum Iustinianus Aug. eversa restituit, non in pristinam formam, sed in eam, quae longe validissima sit: nova insuper fecit plurima; itaque Rom. imperio plene reddidit amissam antea securitatem: quae plane, uti acta sunt, edam.

Ex montibus Celtarum, qui Galli nunc appellantur, natus fluvius Ister, amplam circuit regionem, cuius maxima pars humano cultu penitus vacat: alicubi incolas habet barbaros, qui victu ferino gaudent, aliis gentibus in-

τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις. Δακίῳ δὲ ὡς ἀγχοτάτω γενόμενος, ἐν- P 80
 ταῦθα διορίζων φαίνεται πρῶτον τοὺς τε βαρβάρους, οἱ δὲ αὐτοῦ H 39
 τὰ ἐπ' ἀριστερᾷ ἔχουσι, τὴν τε Ῥωμαίων γῆν ἐν δεξιᾷ οὖσαν. διὸ
 δὴ Ῥιπησίαν καλοῦσι Ῥωμαῖοι τὴν ταύτην Δακίαν· ῥίπα γὰρ ἡ ὄχθη
 5 τῇ Λατίνων καλεῖται γωνίᾳ. πόλιν οὖν παρὰ τὴν ἐκείνην ἀκτὴν,
 ὄνομα Σιγγηδῶν, ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις ἐδείμαντο πρῶτην. ταύτην
 δὲ βάρβαροι προΐοντος τοῦ χρόνου ἐλόντες, ἕς τε τὸ ἔδαφος κατε-
 λόντες εὐθὺς, ἐρημιον ἀνθρώπων παντάπασι κατεστήσαντο. τρώ-
 πῳ δὲ τῷ αὐτῷ καὶ τῶν ἄλλων ὀχυρωμάτων κατεστήσαντο τὰ
 10 πλεῖστα. βασιλεὺς δὲ Ἰουστινιανὸς ἀνανεωσάμενος ξύμπασαν καὶ B
 τειχίσματι ὀχυρωτάτῳ περιβαλὼν, πόλιν περιφανῇ τε καὶ λόγου
 πολλοῦ ἀξίαν πεποίηκεν αὐτῆς. φρούριόν τε ἄλλο διαφερόντως
 ἐχυρὸν ἀνέστησε νέον, πόλειως Σιγγηδονίον ὀκτὼ μάλιστα σημείοις
 15 αὐτοῦ πόλις ἦν ἀρχαία τὸ Βιμινάκιον, ἥνπερ ὁ βασιλεὺς (ἐκ θε-
 μελίων γὰρ ἀπολώλει τῶν ἐσχάτων πολλῷ πρότερον) ἀνοικοδομη-
 σάμενος ξύμπασαν ἀπέδειξε νέαν.

ζ'. Ἐκ δὲ Βιμινακίου προΐοντι ὀχυρώματα τρία πρὸς τῇ C
 τοῦ Ἰστρου ἡγίον ξυμβαίνει εἶναι, Πικρούς τε καὶ Κούπους καὶ V 448
 20 Νοβαί. οἷς δὴ πρότερον ἦ τε οἰκοδομία καὶ τὸ ὄνομα ἐπὶ πύρ-
 γον ἐνὸς ἔκειτο. ἀλλὰ νῦν Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς τὰς τε οἰκίας
 καὶ τὰ ἐρέματα ἕς τε πληθὸς καὶ μέγεθος ἐν τούτοις δὴ τοῖς
 χωρίοις ἀνεγερῶν μέγα, πόλειον αὐτοῖς ἀξιώματα οὐκ ἀπὸ τοῦ
 εἰκότος ἐντέθεικε. Νοβῶν δὲ καταντικρὺ ἐν τῇ ἀντιπέρασ ἡπίεργ
 25 πύργος ἐκ παλαιοῦ ἀπημελημένος εἰστήκει, ὄνομα Λιτερατά· ὅν-
 περ οἱ πάλαι ἄνθρωποι Λεδεράτα ἐκάλουν. ὅν δὴ ἕς φρούριον

sociabiles. Daciae proximus, barbaros, qui ad sinistram habitant, disclu-
 dere incipit a Romanis dexteram obtinentibus. Quapropter Daciam illam
 Romani Ripensem vocant: ripa enim Latina vox fluminis oram significat.
 Ad ripam prima olim condita fuerat urbs Singedon; deinde capta a barbaris,
 statim aequata solo ac penitus desolata: quem in statum alia munita loca
 iidem redegerant. Illam Iustinianus Aug. quanta est, instauravit, moeni-
 busque cinxit firmissimis, ut iam denuo urbs clara sit atque insignis. Prae-
 terea novum castellum excitavit, munitissimum et Singedone octo milliaribus
 dissitum; ut merito inde dictum Octavum sit. Ultra urbs antiqua fuit, Vi-
 minacium: quam imperator, iamdiu ab imis dirutam fundamentis, ita resti-
 tuit, ut nova videatur.

6. Ab urbe Viminacio porro pergentibus, munitiones tres in ora Istri
 occurrunt, Picnus, Cupus et Novae: quarum et fabrica et nomen in una
 turri antea consistebant. At nunc Iustinianus Aug. tot tantaeque aedificia ac
 propugnacula illis adiecit locis, ut ea non inani urbium titulo et dignitate
 insignierit. Contra Novas, in adversa continente, turris erat derelicta iam-
 pridem, nomine Literata: Lederatam veteres appellarunt. Ex ea magnum

μέγα τε καὶ διαφερόντως ἐχυρώτατον ὁ καθ' ἡμῶς βασιλεὺς μετε-
 τεστήσατο. μετὰ Νοβῶς δὲ φρούρια Κανταβαζάτης καὶ Σμόρνης
 τε καὶ Κάμψης καὶ Τανάτας καὶ Ζέρνης καὶ Δουκέπρατον. ἐν
 D δὲ τῇ ἀντιπέρας ἡπείρῳ ἄλλα τε πολλὰ φρούρια ἐκ θεμελίων καὶ
 ταῦτα τῶν ἐσχάτων ἐδείματο. μετὰ δὲ Καπούδβοις ὠνόμασται, 5
 τοῦ Ῥωμαίων αὐτοκράτορος ἔργον Τραιῖανου, καὶ πόλιν ἐφε-
 ξῆς παλαιὴν, Ζάνες ὄνομα. οἷσπερ ἄπυσιν ἐρύματα περιβαλὼν
 ἐχυρώτατα προβόλους εἶναι τῆς πολιτείας ἀνανταγωνίστους πε-
 ποίηται. τούτου δὲ Ζάνες οὐ πολλῶ ἄποθεν φρούριον μὲν ἐστὶ,
 Πόντες ὄνομα· ὁ δὲ ποταμὸς ἐκροῇν τινα ἐνταῦθα ἐκβάλλων, 10
 ταύτῃ τε περιπολῶν ὀλίγην τινὰ τῆς ἀκτῆς μοῖραν, ἐπιστρέφει
 αἰθὺς ἐς ῥοὴν τὸν οἰκεῖον, καὶ ἐφ' ἐαυτὸν ἀναμίγνυται. ποιεῖ
 P 81 δὲ ταῦτα οὐκ αὐτόματος, ἀλλ' ἀνθρώπων ἐπινοίαις ἀναγκασθεὶς.
 ὅτου δὲ δὴ ἔνεκα Πόντες τε ὁ χῶρος ἐκλήθη καὶ ἀναγκαστὸν
 περιάγουσιν αὐτόσε τὸν Ἰστρον, ἐγὼ δηλώσω. 15

Ὁ Ῥωμαίων αὐτοκράτωρ Τραιῖανὸς, θυμοειδὴς τε ὢν καὶ
 δραστήριος, ὥσπερ ἀγανακτοῦντι ἰώκει, ὅτι δὴ οὐκ ἀπέραντος
 αὐτῷ ἡ βασιλεία εἴη, ἀλλὰ ποταμῷ Ἰστρῷ ὀρίζεται. ζεῦσαι οὖν
 αὐτὸν γεφύρῃ διὰ σπουδῆς ἔσχεν, ὥς διάβατός τε αὐτῷ καὶ οὐ-
 δαμῇ ἐμπύδιος εἴη ἐς τοὺς ἐπέκεινα βερβάρους ἰόντι. ὅπως μὲν 20
 οὖν τὴν γέφυραν ἐπήξατο ταύτην, ἔμοι μὲν οὐκ ἂν ἐν σπουδῇ
 γένοιτο, Ἀπολλόδορος δὲ ὁ Λαμιασκηνὸς, ὁ καὶ παντὸς γεγονῶς
 ἀρχιτέκτων τοῦ ἔργου, γράζῃτω. οὐ μέντοι τις τὸ λοιπὸν γέγο-
 B νεν ὄνησις ἐνθένδε Ῥωμαίοις, ἀλλὰ καὶ τὴν γέφυραν ὅ τε Ἰστρος
 ἐπιχυθεὶς ὕστερον καὶ ὁ χρόνος ἐπιρρεύσας καθεῖλον. πεποιήται 25
 δὲ Τραιῖανὸς τότε καὶ φρούρια δύο τοῦ ποταμοῦ ἐφ' ἐκάτερα, καὶ

ac praevalidum castellum fecit imperator noster. Post Novas, castella sunt Cantabazates, Smornes, Campses, Tanatas, Vernes ac Ducepratum: et in ripa ulteriori alia multa, quae a fundamento aedificavit. Sequitur quod vocant Caputbovis, Traiani Aug. opus: deinde vetus oppidum Zanes: quae omnia princeps noster firmissime circumnivit, et inexpugnabilia reddidit imperii propugnacula. Non procul a Zane castellum est, cui nomen Pontes. Scissus ibi fluvius exiguum partem ripae circumdat brachio; proprioque alveo redditus, sibi ipse miscetur. Id vero non sponte facit, sed humani arte ingenii coactus. Unde vero Pontium nomen locus acceperit, et Ister vi in alveum redigatur, nunc dicam.

Cum Traianus animo vir acri et impigro, indigne ferre videretur, quod non interminatum haberet imperium, sed Istro finitum, ponte fluvium iungere maturavit, ut libere transiret, quoties barbaros oppositae orae incolae peteret. Quo autem modo pontem illum construxerit, exponere non laboro: describat qui totius operis architectus fuit Apollodorus Damascenus. Porro nihil postmodum Romanis id profuit: nam et Istri alluvie et temporis lapsu pons corruit. Tum quoque Traianus bina castella imposuit utrique fluminis

- αὐτοῖν Θεοδώραν μὲν ἐπωνόμασαν τὸ ἐν τῇ ἀντιπέρας ἡπείρῳ, Πόντις δὲ τὸ ἐπὶ Λακίας ὁμωνύμως τῷ ἔργῳ ἐκλήθη. πόντιν γὰρ τὴν γέφυραν Ῥωμαῖοι τῇ Λατίνῳ φωνῇ καλοῦσιν. ἀλλ' ἐπεὶ ἐνταῦθα γινομένης ναυσὶν ἄπλους τὸ λοιπὸν ὁ ποταμὸς ἦν, 5 τῶν τῆς γεφύρας αὐτόθι ἐρειπίων τε καὶ θεμελίων κειμένων, τούτου δὴ ἕνεκα τὸν ποταμὸν ἀναγκάζουσι μεταπορεύεσθαι τὸν αὐτοῦ δρόμον καὶ τὴν πορείαν ἀνακνελεῖν αὖθις, ὅπως ἂν πλώϊμον καὶ τὸ ἐνθύνδε αὐτὸν ἔχοιεν. ἄμφω μὲν οὖν καταπεπονηκότα τὰ φρούρια ταῦτα διὰ τε χρόνον μῆκος καὶ οὐχ ἥκιστα ἐνσκηψάντων ἐν- C
10 ταῦθα βαρβάρων διεφθάρθαι ξυνέβη. βασιλεὺς δὲ Ἰουστινιανὸς Πόντιν μὲν, ὅπερ ἐστὶ τοῦ ποταμοῦ ἐπὶ δεξιᾷ, νέμει τε καὶ ἀμάχῳ ἐπιεικῶς ἀνανεωσάμενος οἰκοδομίᾳ, τὴν ἀσφάλειαν Ἐλλυριοῖς ἀνέσώσατο. τοῦ δὲ αὐτοῦ ἐπὶ θάτερα ὄντος, ὅπερ Θεοδώραν καλοῦσιν, αἵτε ἀποκειμένου τοῖς ἐκείνῃ βαρβάροις, προσήκειν οἱ ἐπι-
15 μελεῖσθαι οὐδαμῶς ᾤετο· τὰ δὲ νῦν ἐστὶν μετὰ τὴν Πόντιν ὀχυρώματα ᾠκοδομήσατο καινουργήσας αὐτὸς, ὅπερ καλεῖται Μαρ- H 40
βοῦργος τε καὶ Σουσίαν, Ἀρματα τε καὶ Τιμένα, καὶ Θεοδω-
ρούπολιν τε καὶ Στιλιβούργον καὶ Ἀλικανιβούργον. D
Ἦν δέ τι πολίχριον ἐγγὺς κείμενον, Ἀκνὲς ὄνομα, οὗπερ
20 ὀλίγα ἄττα σαθρὰ γεγονότα ὁ βασιλεὺς ἐπηνόρησεν. καὶ μετ' ἐκεῖνο Βουργονόβορε καὶ Λακκοβοῦργο, καὶ τὸ Δορτικὸν ἐπικαλούμενον φρούριον, ὅπερ τῷ χρόνῳ ἐξέτηλον γεγεννημένον, ἐς ὀχύρωμα νῦν ἐχυρώτατον κατεστήσατο. καὶ πύργον ἓνα, Ἰουδαῖος καλούμενον, φρούριον διεσκευάσατο κεκαλλιστευμένον καλεῖσθαι
25 τε καὶ εἶναι. καὶ τὸ δὴ Βουργουάλτου ὠνομασμένον, ἐρημόν τε V 449

17. Ἀρματα] ἄρμα Tolos.

ripae: atque horum quidem alterum, quod in adversa est continente, Theodoram, alterum vero situm in Dacia, eodem quo opus vocabulo, utique Latino, Pontem appellarunt. At quoniam pontis ruderibus et fundamentis sic fluvius impeditur, ut ibi sit innavigabilis, propterea mutare cursum adigitur, subindeque alveum repetit, quo navigia perferat. Utroque castello vetustate et barbarorum impressionibus everso, Pontem a dextra amni appositum nova firmissimaque refecit fabrica Iustinianus Aug. et hac tutos parte Illyrios praestitit. Quod autem est e regione ac Theodora dicitur, nulla id cura dignatus est, utpote barbaris illius orae expositum. Hae vero novae sunt post Pontem munitiones ab ipso excitatae: Mareburgus, Susiana, Armata, Timena, Theodoropolis, Stiliburgus, et Halicaniburgus.

Vicinum est oppidum. Ad aquas dictum, cuius modicam partem collapsam erexit imperator. Postea Burgonovore, Laccoburgus, ac Dorticum castellum, quod aevo deletum instauravit, arcemque munitissimam fecit. Turrim unam, cui nomen Iudaeus, ea specie formaeque auxit, ut dicatur ac vere sit castellum egregium. Ad hanc Burgum altum, desertum antea ac

Procopius III.

19

καὶ παντάπασιν ἀόλκητον τὰ πρότερον ὄν, ἀλλὰ καὶ χῶρον ἑτέρων περιβόλῳ ἐτευχίσατο νέῳ, ὅνπερ ἐπικαλοῦσι Γόμβες. καὶ τὸ Κρίσπας ἔρυμα καταπεπονηκὸς τῷ μήκει τοῦ χρόνου, ἔτι μέντοι καὶ Λογγιὰνα καὶ Πορτεσέριον ἐδείματο, ἔργον διαφερόντως ἐξαισίον. ἐν δὲ Βονωνίᾳ τε καὶ Νωβῶ προμαχεῶνας διεστυγνόμενος ἀνεκένευστο. καὶ Ῥατιαρίας πόλει οὕτως ὅσα καταπεπτώσει, ὁρθὰ ἐστήσατο. καὶ πολλὰ δὲ ἄλλα κατὰ τὸ χρεῖα ξυνοῦσον ἢ βραχεία

P 82 κοινὰ ὄντα ἐπὶ μέγα ἐξῆρεν, ἣ συνέστειλε τὸ περιττὸν ἀφελόμενος, ὅπως δὴ μὴ τοῖς πολεμίοις ἢ τῷ ὑπεράγαν βραχεῖ ἢ τῷ ἀμέτρῳ ἐνέφοδα εἴη, ὥσπερ ἀμέλει Μωκατίανα μὲν πύργον ἔνα 10 κατὰ μόνους τὰ πρότερα ὄντα φρούριον τανῦν τελευτώτερον κατεστήσατο. τὸ δὲ γε Ἄλμου, χῶρον περιβεβλημένον πολλήν, ἐς ὀλίγον ξυναγαγὼν σὺν τῷ ἀσφαλεῖ ἄμαχον εἶναι τοῖς πολεμίοις ἐργάσατο. καὶ πολλαχῇ δὲ πύργον ἔνα κατὰ μόνους ἐστῶτα εὐρὼν καὶ διὰ τοῦτο ἐδκαταφρόνητον τοῖς ἐπιούσιν ὄντα φρούριον 15 ἐχυρώτατον κατεστήσατο. ὃ δὴ περὶ τε Τρίκεσαν καὶ Πούτεδιν

B πεποίηκε. καὶ μὲν καὶ δχυρώματα τοῦ ἐν Κεβροῦ τὰ καταπεπονηκότα θαναμασίως ὥς ἐπηνώρθωσε· φρούριόν τε οὐ πρότερον ὄν ἐν Βιγρاناῇ διδμημούργηκε, καὶ αὐτοῦ ἄγχιστα ἑτερον ἐν χωρίῳ, ἐφ' ὃ δὴ πύργος εἷς τὰ πρότερα ὢν ἐστήκει μόνος, ὄνομα Ὀνος. 20 ἔλλειπτο δὲ μόνῃ πόλει ἐδάφη οὐ πολλὰ ἔχοντες. Ἀγνοοῦτε ὠτομάζετο ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις ἡ πόλις. νῦν δὲ τὸ μὲν παλαιὸν ὄνομα ἔχουσα, νέῃ δὲ καὶ ἀκραίῳ ὅλη πρὸς Ἰουστινιανῶς βασιλείῳ γεγενημένη, ὁμίλῳ οὐκ ἐκτόριον ἐπικτικῶς πληθεῖ. ἀλλὰ καὶ τὰ πεπονθότα τοῦ ἐν Αἰδάβῃ ἐρύματος ἐπηνώρθωσε, καὶ Βα- 25

6. Ῥατιαρίας] φασιαρίας Tolos.

penitus vacuum, item oppidum Gombes novis moenibus cinxit. Arcem Crispas longa die labefactatam, necnon Longinianam et Ponteserium aedificavit, opus excellentissimum. Collapsas Bononiae et Novi pinnae restituit. Urbis Ratiariae ruinas omnes reparavit. Alia multa vel minora ampliavit, vel maiora contraxit, prout usus poscebat, ne vel parvitas vel laxitas nimia facilem daret hostibus aditum. Ita certe ex Mocetiana, turri antea singulari, castellum fecit, hodie absolutissimum. Rursus Almu, cuius erat spatiosior ambitus, in angustum adduxit citra periculum, ut ab hostibus expugnari iam nequeat. Multis in locis turrim nactus unicam ac vel ob id ridendam oppugnatoribus, castellum posuit munitissimum, puta ad Tricesam Putedinque. Munitiones Cebri ruinosas mirifice restauravit. Novum in Bigranae castellum condidit, itemque alterum in loco, una admodum insesso turri, cui nomen Onos. Haud procul sola urbis vestigia restabant. Ea prisco Augustae vocabulo etiamnum retento, tota iam nova ac recens Iustiniani Aug. beneficio, abundat incolis. Ruinas quoque instauravit arcis Aedabensis. Urbem Va-

ρίανα πόλιν ἐκ παλαιοῦ κειμένην ἀνέστησεν. ἔτι μέντοι καὶ Βα- C
 λεριάναν, ἔρυμα πρότερον οὐδὲν ἔχουσιν, ἐτειχίστατο.

Πρὸς ἐπὶ τούτοις δὲ καὶ χωρίων οὗ παρὰ τοῦ ποταμοῦ κει-
 μένων τὴν ὄχθην, ἀλλὰ κατὰ πολὺ ἄποθιν ὄντων ἐπεμελήσατο,
 5 πεσομένων ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον, τειχίσμασι τε αὐτὰ περιβέβληκεν
 ἀμάχοις τισί. Καστράμαρτίς τε καὶ Ζητνουκόρτου καὶ Ἰσκὸς τὰ
 χωρία ἐπικαλεῖται ταῦτα. παρὰ δὲ τοῦ ποταμοῦ τὴν ὄχθην φρού-
 ριον παλαιὸν, Οὐννων ὄνομα, ἐπιμελείας ἤξιώσε τὰ τε ἄλλα καὶ
 ἀμφὶ τῷ περιβύλῳ πολλῇς. ἔστι δὲ τις χώρος οὗ πολλῷ ἄποθιν
 10 τοῦτον δὴ τοῦ Οὐννων φρουρίον, ἔνθα δὴ ὀχυρώματα δύο Ἰστρον D
 ποταμοῦ ἐφ' ἑκάτερα ἦν, ἐν μὲν Ἰλλυριοῖς Παλατιόλον ὄνομα,
 ἐπὶ θάτερα δὲ Σικίβιδα. ταῦτα καθηρημένα τῷ χρόνῳ ἀνανεω-
 σάμενος Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς τῶν ταύτῃ βαρβάρων ἐπιδρομὰς
 ἀνεχαίτισεν, ἐπέκεινά τε φρούριον ὠκοδομήσατο παλαιὸν Ἑρμα,
 15 ὅπερ Οὕτως ὠνόμασται. ἐν ὑστάτῳ δὲ τῶν Ἰλλυρικῶν ὁρίων
 φρούριον ἀνωκοδομήσατο, Λαπιδαρίας ὄνομα, καὶ πύργον ἓνα
 ἐστώτα μόνον, Λουκερναριαβούργου καλούμενον, ἐς φρούριον
 ἀξιοθέατον μετεστήσατο. ταῦτα μὲν Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἐν
 Ἰλλυριοῖς διαπέρασται. οὐ μόναις δὲ ταῖς οἰκοδομίαις τὴν χώ-
 20 ραν ἐτειχίστατο ταύτην, ἀλλὰ καὶ στρωτικῶν φρουρὰς ἐν τοῖς
 ὀχυρώμασι πᾶσιν ἀξιολογωτάτως κατεστησάμενος τὰς τῶν βαρ-
 βάρων ἐπιβουλὰς ἀπεκρούσατο.

Ζ'. Τὰ μὲν οὖν Ἰλλυριῶν ὀχυρώματα παρὰ ποταμῶν Ἰστρον P 83
 ταύτῃ πη ἔχει. ἐπὶ Θράκης δὲ νῦν ἵτεον ἡμῖν τὰ ἐρύματα, ὅσα
 25 δὴ παρὰ τὴν ἐκίην ἀκτὴν Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ εἰργασται. οὐ

rīanam excitavit iampridem dirutam; et Valerianae, quae nuda erat et immu-
 nita, muros circumdedit.

Insuper ad oppida, non apposita flumini, sed longe remota, quae rui-
 nam iamdiu minabantur, intento animo, ea moenibus validissimis incinxit:
 videlicet Castramartis, Zetnocortum et Iscum. Ad oram fluvii, Hunnorum,
 ut vocant, castro veteri cum alia providit, tum muros accuravit. Non pro-
 cul ab hoc Hunnorum castro, geminis hinc inde praesidiis munitus Ister fue-
 rat. Ac Palatiolum quidem appellarunt, quod erat in Illyrico; oppositum
 vero Sicibidam. Haec aevo pessundata imp. Iustinianus renovavit: quo
 facto incursum repressit barbarorum illius tractus. Exin castellum fecit ex
 veteri monumento, cui nomen Utos. In extremo Illyrici limite castellum
 Lapidarias restituit, solique turri, quam Lucernariaburgum appellabant,
 praeclari castelli amplitudinem dedit. Haec sunt Iustiniani Aug. opera in Il-
 lyrico: quod non aedificiis solum muniit, sed optima etiam praesidia militaria
 in omnibus munitionibus collocavit, itaque barbarorum vim repulit.

7. Hactenus de Illyrici munitionibus ad flumen Istrum: nunc ad illas
 veniendum, quibus ipsius oram in Thracia Iustinianus Aug. praetextuit.

γάρ μοι ἀπὸ τρόπου ἔδοξεν εἶναι ἄπισσαν πρότερον περιηγησάμενη
 τὴν ταύτην ἡῖόνα οὕτω δὴ ἐπελθεῖν καὶ τὰ κατὰ τὴν μεσέγειον
 αὐτῇ πεπραγμένα. πρῶτον μὲν οὖν ἐπὶ Μυσσοὺς ἐνθὲνδε ἴωμεν,
 οὗσπερ ἀγχεμάρχους οἱ ποιηταὶ καλοῦσιν· ἐπεὶ καὶ χώραν τὴν Τλ-
 λυριοῖς ὁμορον ἔχουσι. μετὰ τὸν χώρον οὖν, ὅνπερ Λουκιερνα-5
 ριαβοῦργον καλοῦσι, Σεκούρισκα τὸ φρούριον ὠκοδομήσατο Ἰου-
 V 450 στινιανὸς βασιλεὺς, καινουργήσας αὐτόν. ἐπέκεινά τε τὰ πεπο-
 B νηκότα ἐν Κυντοδήμου ἀνεγείνατο. καὶ μετὰ τοῦτο πόλιν ἐδεί-
 ματο οὐ πρότερον οὔσαν, ἥνπερ ὁμωνύμως τῇ βασιλίδι Θεοδωρό-
 λιν ἐπωνόμασεν. ἔτι μέντοι φρουρίων τοῦ τε Ἰατρῶν καλουμένην 10
 καὶ Τιγᾶς τὰ πεπονθότα νέα τινὶ διεσώσατο οἰκοδομία, καὶ τοῖς
 Μαξεντίου πύργον ἐντέθεικεν, ἐπεὶ αὐτοῦ προσδεῖν ὤετο. καὶ
 τὸ Κυντῶν ἐδείματο φρούριον οὐ πρότερον ὄν. μεθ' ὃ δὴ τὸ
 Τραμακαρίσκας ὀχύρωμά ἐστιν· οὗπερ καταντικρὺ ἐν τῇ ἀντι-
 πέρας ἡπίερω Κωνσταντίνος ποτε Ῥωμαίων βασιλεὺς φρούριον 15
 οὐκ ἀπτημελημένως ὠκοδομήσατο, Δύφρην ὄνομα, οὐκ ἄξιμόφορον
 νενομικῶς εἶναι φυλάσσεσθαι ταύτην τὸν ποταμὸν ἐκατέρωθεν.
 C ὁ δὲ προΐόντος τοῦ χρόνου βάρβαροι μὲν ἀφανίζουσι τὸ παράπαν,
 Ἰουστινιανὸς δὲ ἀνὸς ὠκοδομήσατο βασιλεὺς ἐκ Θεμελίων ἀρξάμενος.
 μετὰ δὲ Τρασμαρικῶν ἔρυμά τε τὸ Ἀλτηνῶν, καὶ ὅπερ καλοῦσιν 20
 Κανδιδιανὰ, καθηρημένα πρὸς αὐτῶν πολεμίων πολλῶν πρότερον,
 ἐπιμελείας ἡξίωσε κατὰ λόγον τῆς χρείας. ἔστι δὲ τρία ἐξῆς ὀχυ-
 ρώματα παρὰ τὴν τοῦ Ἰστρου ἡῖόνα, Σαλτουπύργος τε καὶ Δο-
 ροστόλος καὶ Συκιδάβη. ὧν δὲ ἐκάστον τὰ πεπονθότα οὐκ ἀπ-
 τημελημένως ὁ βασιλεὺς ἐπηνόρθωσε. καὶ Κουήσορις δὲ, ὅπερ 25

4. ποιηταὶ] Homerus.

Etenim consentaneum iudico oram prius illam percurrere, itaque demum ad mediterranea aedificia progredi. Ac primum inde ad Mysos, quos poetae *cominus-pugnantes* vocant, eamus; quandoquidem Illyrici fines contingunt. Post Lucernariaburgum, novum castellum Securiscam imp. Iustinianus extruxit: deinde Cyntodemi ruinas restituit. Ultra hoc novam urbem condidit, et Augustae nomine Theodoropolin nuncupavit. Castella etiam Tigas et Iatron, quibus erant partibus mutila, recenti fabrica refecit. Castra Maxentii turrim addidit, quam necessariam iudicabat, et Cynton, castellum novum aedificavit. Sequitur arx Tramacarisca, cui in opposita continente respondet Daphne, castellum olim a Constantino Aug. haud perfunctorie conditum; cum e re esse existimaret, ut ibi utraque fluminis ripa praesidio teneretur. Progrediente tempore, barbari id funditus delevere: Iustinianus Aug. reedificavit a fundamento. Post Trasmaricam, arcibus Altenae et Candidianae. ab hoste dudum excisis, prout opus erat, prospexit. Istri ripam tres arcus ordine obtinent, Saltopyrgeus, Dorostolus, et Sycidaba: singularum ruinas imperator non levi opera instauravit. Similem suscepit curam Quesoris,

- κεῖται τῆς ἀκτῆς ἔκτοσθεν, ἐπιμέλειαν τὴν ὁμοίαν πεποιήται. καὶ
 Πάλματις ἐν στενῷ κείμενον μεῖζόν τε κατεστήσατο καὶ διαφερόν-
 τως εὐρύτερον, καίπερ οὐ παρὰ τὴν ἀκτὴν τοῦ ποταμοῦ ὄν. οὐ
 δὲ ἄγχιστα καὶ φρούριον Ἄδινι καινουργήσας ἐδείματο, ἐπεὶ D
 5 διηνεκὲς διαλαθάνοντες Σκλαβηνοὶ βάρβαροι ἐνταῦθα καὶ ἐνε-
 δρεύνοντες κεκρυμμένως αἰεὶ τοὺς τῇδε ἰόντας ἄβατα ἐποιοῦν τὰ
 ἐκείνῃ χωρία. καὶ φρούριον δὲ τὸ Τιλικίων ὠκοδομήσατο, καὶ
 αὐτοῦ ἐν ἀριστερᾷ κείμενον ἔρυμα.
- Οὕτω μὲν καὶ Μυσοῖς τὰ ὀχυρώματα ἐπὶ τε τῆς ἀκτῆς τοῦ H 41
 10 ποταμοῦ Ἰστρου ἔσχε καὶ ταύτης πλησίον. ἐπὶ Σκύθας δὲ τὸ
 λοιπὸν βαδιοῦμαι· ἐνθα δὲ φρούριον πρῶτον Κυρίλλου ἁγίου
 ἐπώνυμόν ἐστιν, οὗπερ τὰ πεπονηκότα τῷ χρόνῳ ἀνωκοδομήσατο
 οὐκ ἀπημελημένως Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς. ἐπέκεινά τε αὐτοῦ ἦν P 84
 μὲν ἐκ πυλαιοῦ ὀχύρωμα, Οὐλμιτῶν ὄνομα, βαρβάρων δὲ Σκλα-
 15 βηνῶν ἐπὶ χρόνου μῆκος ἐκείνῃ τὰς ἐνέδρας πεπονηκότων, διατρι-
 βὴν τε αὐτόθι ἐπὶ μακρότατον ἰσχυρότων, ἔρημόν τε παντάπασι
 γέγονε, καὶ οὐδὲν αὐτοῦ ὅτι μὴ τὸ ὄνομα, ἐλλείπτο ἔτι. ὅλον
 τοῖνυν ἐκ θεμελίων δειμάμενος, ἐλεύθερα τῆς τῶν Σκλαβηνῶν
 ἐπιθέσειός τε καὶ ἐπιβουλῆς κατεστήσατο εἶναι τὰ ἐκείνῃ χωρία.
- 20 ἔστι δὲ πού μετὰ τοῦτο Ἰβιδὰ πόλις, ἥς δὲ τοῦ περιβόλου πολλὰ
 ἐπιπόνθει, ὅπερ ἀνανεωσάμενος σὺνδεμιᾷ μελλήσει ὀχυρωτάτην
 διεπράξατο εἶναι. φρούριόν τε δεδημιούργηκε νέον αὐτὸς μετ'
 αὐτὴν, ὅπερ Αἰγιστον ὀνομάζουσι. καὶ ἄλλο δὲ φρούριον Σκυ-
 θίας ἐν ὑστάτῃ κεῖται, Ἀλμυρις ὄνομα, οὗ δὲ τὰ πολλὰ σαθρὰ B
 25 γεγόνότα διαφανῶς ἀνοικοδομησάμενος διεσώσατο. ὅσα δὲ καὶ
 ἄλλα ὀχυρώματα ἐν τῇ τῆς Εὐρώπης μοίρᾳ εἰπεῖν ἄξιον.

extra ripam positi. In arcto situm castellum Palmatis auxit plurimum laxavitque: quamquam hoc ab ora fluminis distat. Huic etiam proximum de novo statuit castellum Adina; propterea quod Sclaveni barbari ibi delitescere et ex insidiis in viatores grassari soliti, ne iter illac fieret impediabant. Castellum quoque Tilicion, et a sinistro eius latere propugnaculum struxit.

Sic in Mysia Istri ripa cum vicinia munita est: nunc ad Scythas procedam. Hic primum sese offert castellum, nomine S. Cyrilli insigne: in quo quidquid tempori succubuerat, id Iustinianus Aug. accurate renovavit. Post, arx vetus erat, Ulmiton dicta; quae quoniam Sclavenis barbaris grassatoribus diu sedem praeberat, vacabat penitus, nec iam nisi nomen servabat. Tota a fundamentis reaedificata, oram illam ab incursibus et insidiis Sclavenorum liberam reddidit. Succedit urbs Ibida, quae magnam murorum partem amiserat: his sine ulla cunctatione reparatis, locum praeclare munivit: ultra quem castellum novum (Aegisto nomen est) condidit. Almyrin, itidem castellum in extrema Scythia situm, cuius pars non exigua pessum iverat, renovata fabrica conservavit. Nec silentio praetermittenda sunt caetera loca, quae in hac parte Europae munita sunt.

C η'. Ὅσα μὲν δὴ ἐν τε Δαρδάνοις καὶ Ἡπειρώταις καὶ Μα-
κεδόσι καὶ τοῖς ἄλλοις Ἰλλυριῶν ἔθνεσιν, ἔτι μέντοι καὶ ὅσα ἐπὶ
τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἀμφὶ ποταμὸν Ἰστρον οἰκοδομήματα Ἰουστι-
νιανῷ βασιλεῖ εἰργασται, ἤδη μοι ἐμπροσθεν διεδήγηται. ἐπὶ
τὴν Θράκην δὲ τὸ λοιπὸν ἴωμεν, ἀρίστην πηγνύμενοι τινα τοῦ λό- 5
γου κρηπίδα τὰ ἐπὶ Βυζαντίου χωρία, ἐπεὶ καὶ τῆς Θράκης ἡ
πόλις οὐ τῷ κράτει μόνον, ἀλλὰ καὶ χωρίων προέστηκε φύσει,
τῇ μὲν Εὐρώπῃ ὥσπερ τις ἀκρόπολις ἐπιμβαίνουσα, φυλαττομένη
δὲ τῆς διοριζούσης αὐτὴν ἀπὸ τῆς Ἀσίας θαλάσσης τὸ πέρας.
ἤδη μὲν οὖν τὰς τε ἄλλας ἀπύσας τῆς πόλεως κτίσεις, καὶ ὅσα δὴ 10
ἐπὶ τοῖς ἱεροῖς ἐντός τε καὶ ἐκτὸς τοῦ Κωνσταντινουπόλεως περι-
βάλου διεδημιούργηκεν, ἐν τοῖς ἐμπροσθεν δεδήλωκα λόγοις. τὰ
D δὲ δὴ ἐνθένδε ἔρων ἔρχομαι.

V 451 Φρουρίον ἐστὶν ἐν τῷ προουσιῳ τῆς πόλεως, ὅπερ Στρογ-
γύλον ὁμωνύμως τῇ τοῦ ἐρύματος συνθήσει καλοῦσιν. ἐντεῦθεν 15
ἡ ἐς τὸ Ῥήγιον ὁδὸς ἄγουσα, ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον ἀνώμαλος οὖσα,
ὁμβριων, ἂν οὕτω τύχοι, ἐπιπεσόντων, τελματιώδης τε καὶ δυσ-
πάριτος τοῖς τῆδε ἰούσιν ἐγίνετο. νῦν δὲ λίθοις αὐτὴν κατα-
στρώσας ἀμαξιαίοις ὁ βασιλεὺς οὗτος ἐδπετῇ τε κατεστήσατο καὶ
ἄπονον ὁλως. μῆκος μὲν τῇ ὁδῷ τῇδε ἄχρι ἐς Ῥήγιον· εὐρύνεται 20
δὲ τοσοῦτον, ἐς ὅσον ἀμάξιας οὐ στενοχωρεῖν δύο ἀπεναντίας ἀλ-
λήλαις ἰούσας. τραχεῖς οἱ λίθοι διαφερόντως· εἰκάσαις ἂν αὐ-
τοὺς μυλλὰς εἶναι. εὐμεγέθεις τέ εἰσι μάλιστα. ὥστε δὴ ἕκα-
P 85 στος γῆν μὲν ἐπικαλύπτει πολλήν, ἐς ἅγαν δὲ ἐνθὺ ἀνέχει. ἐς δὲ
τό τε ὁμαλὲς καὶ τό γε λεῖον ἐπιεικῶς ἐξειργασμένοι, οὐκ ἐνηφθαι 25

8. Iustiniani Aug. aedificia hactenus recensui, quae sunt apud Dardanos, Epirotas, Macedones, caeterasque gentes Illyrici, item in Graecia et ad fluvium Istrum. Iam progrediamur in Thraciam, atque optimum orationis fundamentum ponamus Byzantii: quando haec urbs non solum potentia, sed natura etiam loci Thraciam antecellit, Europae imminens arcis instar, servansque terminum maris, quo ab Asia pars ista orbis dividitur. Quoniam vero quidquid ille Constantinopoli cum sacris tum aliis in locis intra extraque muros aedificavit, superioribus libris retuli, ad consequentia modo pergam.

Castellum est suburbanum, quod consentaneo figurae suae vocabulo Strongylon dicitur. Via, quae hinc Rhegium ducit, cum inaequalis ubique fere esset ac salebrosa, si quando largius plueret, crebris lacunis viatores impediēbat. Iam saxis plaustalibus illam stravit imp. noster, itaque facilem reddidit ac plane expedit. Eius longitudo ad Rhegium usque pertinet: tanta est latitudo, quanta sufficit ut duo plaustra ex adverso acta non comprimantur. Sunt lapides in primis duri: molares esse diceres. Mole praestant: quo fit ut quisque et magnum terrae spatium tegat, et extet altissime.

τῇ συνθέσει, οὐδέ πη ἐς τὸ ἀκριβὲς μεμνῆναι, ἀλλὰ συμπεριφέρειναι δοκοῦσιν ἀλλήλοις. ταῦτα μὲν οὖν τοιαῦτά ἐστι.

Λίμνην δέ τινα εἶναι ἄγχισιν τοῦ Ῥηγίου καλουμένου ξυμβαίνει, ἐς ἣν τὰς ἐκβολὰς ἔχουσι ποταμοὶ ἐκ χωρίων τῶν ὑπερθεῖν 5 τῇδε φερόμενοι. διακέχεται δὲ ἡ λίμνη αὕτη μέχρι ἐς θάλασσαν ὥστε μὲν τις ἀμφοτέρωθεν ἀκτὴ ἐν στενῷ μάλιστα τυγχάνει οὖσα. ταύτην δὲ ἄμφω ἐπιπλύνουσι τὴν ἀκτὴν ἀντικυματοῦσαι καὶ ἀλλήλοις ἀντιμυκόμεναι. αἰεὶ τε ἀλλήλαις εὐθὺ ἴενται τὴν ἡϊόνα ἐπι- 10 κοινοῦμεναι. ἐπειδὴν δὲ ὡς πλησιαιάτα ἴκωνται, ἀναχαιτίζουσι τὴν ἐπιρροὴν, ἐφ' ἑαυτὰς ἐπιστρέφουσαι, ὥσπερ ἐνταῦθα τὰ ὄρια Β σφίσι περσάμεναι. ἔστι δὲ καὶ ἀλλήλαις οὗ ἀναμίγνυνται, πορθμόν τινα μεταξὺ ἔχουσαι, ἄδηλον ὃν ὁποτέρω ποτὲ αὐτῶν τὸ τοῦ πορθμοῦ ὕδωρ διακεκλήρωται. οὕτε γὰρ ἡ τῆς θαλάσσης ἐπιρροὴ ἐς τὴν λίμνην αἰεὶ φέρεται οὔτε διηγεκὲς ἐς τὴν θάλασσαν τὴν 15 λίμνην ἐκβάλλει, ἀλλ' ὁμβρων μὲν ἐπιγενομένων πολλῶν, ἐπιπνέουσιν αὐτὴν τε ἀνέμου νότον, ἐκ τῆς λίμνης δὲ πορθμὸς προῖων σφαίρεται. ἣν δὲ ἀπὸ βορρᾶ τὸ πνεῦμα ἴοι, ἡ θάλασσα τὴν λίμνην ἐπιπλύνειν δοκεῖ. ἐν τούτῳ μέντοι ἡ θάλασσα τῷ χώρῳ ἐς βράχος κατατείνει παμμίγεθες, ὀλίγης τινὸς ἀπολειμμένης μεταξὺ 20 χώρας, ἥπερ δέχεται ἐς ἄβυσσον. ἐς τοσούτῳ τυγχάνει οὖσα, ὥστε δὴ καὶ Μύρμηξ ὠνόμασται. οὗτος δὲ ὁπορθμὸς, ὃ τε τὴν θά- C λασσαν καὶ τὴν λίμνην ζευγνύων, ἥπερ μοι εἴρηται, πάλαι μὲν γεφύρα ξυλὴν διὰβατος ἦν ἐπικινδύνῳ μάλιστα τοῖς τῇδε ἰούσιν, ἐπεὶ τοῖς ξύλοις, ἃν οὕτω τίχοι, διεφθείροντο· νῦν δὲ αὐτὴν 25 Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς λίθοις λογάδην ἐμβεβλημένοις ἐς ἀψίδας

Tam apte complanati laevigatique sunt, ut non commissi inter se neque accurate compacti, sed in unum coaliti videantur. Sed haec hactenus.

Stagnum est Rhegio proximum. Hoc amnes ex locis altioribus decurrentes accipit, et ad mare usque diffunditur; ita ut commune habeat cum eo litus, idque angustissimum: quod ambo inundant, adversis fluctibus mutuo cum fremitu concurrentia. Semper enim contrarie procedunt, communi litore: ut proxime accesserunt, cursum retorquent seque referunt, quasi illic sibi terminos fixerint. Ubi miscentur, fretum quoddam est interiectum, cuius aquam utrum ipsorum sibi vindicet, parum constat. Nam nec mare semper stagno infunditur, nec stagnum semper in mare influit: sed post largos imbres, flante austro, e stagno fretum manifeste progreditur: rursus spirante borea, exundare videtur mare in stagnum. Eo loci in brevibus longe excurrit mare, spatio intercedente arcissimo, quod ad profundum aequor porrigitur, tamque angustum est, ut Myrmex appelletur. Fretum illud, quo mare, ut dixi, cum stagno copulatur, transitum habebat olim ponte coniunctum ligneo, non sine gravi periculo transcurrentium: qui, si fors ita ferret, cum lignis mersi

μετεωρίσας μέγα τι χρήμα, τὴν ἐκείνη διάβασιν ἀκίνδυνον κατεστήσατο.

Τοῦ δὲ Ῥηγίου ἐπέκεινα πόλις ἐστὶ που Ἀθύρας ὄνομα, ἥπερ τοὺς οὐκ ἐκ τῆς πόλεως δεινότητι ἐχομένους ἐρῶν τὴν ἀπορίαν δέλυνε σφίσι, ἔλκτρον ἐνταῦθα δειμύμενος, θησαυρίζων 5 μὲν ἐπικαιριώτατα τὴν τῶν ἐδάτων οὐκ ἀναγκαίαν περιουσίαν, πρυτανεύων δὲ αὐτὴν ἐν ἐπιτηδείῳ τοῖς τῆδε ἀνθρώποις. ἀντι-
D κοδομήσατο δὲ καὶ τὰ πεπονθότα τοῦ περιβόλου.

Ἔστι δὲ μετὰ τὴν Ἀθύραν τις χῶρος, ὅπερ Ἐπισκοπεῖα καλοῦσιν οἱ ἐπικώριοι. ὃν δὴ κατανενοηκῶς Ἰουστινιανὸς βασι- 10 λυς ταῖς τῶν πολεμίων ἐπιδρομαῖς ὑποκείμενον, ἐπιπλεῖστον δὲ, ὡς οὐδαμῇ ὀχυρώματος ὄντος, ἀφύλακτα παντάπασιν ὄντα τὰ ἐκείνη χωρία, φρούριον ἐνταῦθα ἐδείματο· οὗ δὲ τοὺς πύργους
H 42 πεποιήται οὐχ ἥπερ εἰώθει, ἀλλὰ τρόπῳ τοιῷδε. προὔχει τις ἐκ τοῦ περιβόλου οὐκοδομία, στενωπάτη μὲν κατ' ἀρχὰς οὖσα, τε- 15 λευτῶσα δὲ ἐς εὖρος μέγα· ἐφ' οὗ δὲ ἕκαστος ἐξείργασται πύργος. ταύτη τε τοῖς πολεμίοις ἄγχιστά πη τοῦ τείχους ἵεναι ἀμή-
P 86 χανά ἐστιν, ἐπεὶ τῶν πύργων κατὰ μέσον γενόμενοι ἐν ἀμφιβόλῳ κατὰ κορυφὴν πρὸς τῶν ἐκείνη φρουρῶν ῥᾶστα βαλλόμενοι διαφθείρονται. τὰς τε πύλας ἐνταῦθα οὐ κατὰ τὰ ξυνετισμένα τῶν 20 πύργων μεταξὺ ἔθεντο, ἀλλ' ἐκ πλαγίας κατὰ τὸ ἐν στενῷ προὔχον τοῦ τείχους, οὐχ ὀρωμένας τοῖς πολεμίοις, ἀλλ' ὅπισθεν διαλαθάνουσας. ἐνταῦθα Θεόδωρος βασιλεὺς τὴν ὑποργίαν παρέσχετο, Σιλεντιάριος τὴν ἀρχὴν, συνειδὸς μάλιστα. τοῦτο μὲν οὖν τὸ

3. Ἀθύρας] Ἐθύρας Tolos.

interibant. At nunc Iustinianus Aug. ponte in altissimos arcus educto conclina lapidum selectorum structura, tutum illac transitum dedit.

Ultra Rhegium urbs est Athyra: cuius incolas siti gravissima, qua urgeri ipsos compererat, levavit, extractis ibi cisternis, in quibus aquae maior copia quam postularet necessitas asservaretur et opportune civibus praebere-
retur. Murorum etiam ruinas instauravit.

Post Athyram locus est, quem Episcopia vocant indigenae. Hunc imp. Iustinianus hostium incursionibus expositum animadvertens, tractumque illum nusquam munitum ac prorsus indefensum pater, castellum ibi condidit, cuius turres hoc modo, non solito, extractae sunt. Ex muro fabrica prominet, angustissima illa quidem initio, sed in amplam desinens latitudinem: eiusmodi proiecturae unaquaeque est turris imposita. Quo fit ut hostes propius ad muros accedere nequeant: quippe inter turres hinc inde defensorum telis facillime ex edito confixi cadunt. Nec portae consuetum locum obtinent inter turres: sed oblique sunt positae ad angustas illas eminentias muri, aversaeque ab hostium oculis pone latent. In his imperatori navavit operam Theodorus Silentiarius, singulari vir intelligentia. Ita quidem locus ille est

ἔρουμα τῇδε πεποιήται. ἐπὶ τείχῃ δὲ τὰ μακρὰ ἐνθρόνδε ἰόντας ὀλίγα ὑπείπειν ἄξιον.

Θ'. Ἡ θάλασσα ἐξ ὠκεανοῦ καὶ Ἰσπανίας γῆν τὴν Εὐρω- B
 καίαν ἀριστερῇ ποιουμένη μέχρι μὲν ἐς Θράκην κατὰ ταῦτα χωρεῖ V 452
 5 πρὸς ἀνίσχοντά που τὸν ἥλιον, ἐνθεν δὲ σχιζομένη πῇ μὲν ἐπὶ
 τῇ ἐβόαν στέλλεται μοῖραν, πῇ δὲ κατὰ βραχὺ ἐγκαρσία γεγενη-
 μένη τὸν Εὐξείνιον καλούμενον ἀποτελεῖ πόντον. ἐς Βυζάντιον δὲ
 ἀφικομένη ὥσπερ ἐπὶ νύσσης τινὸς καμπὴν ποιεῖται ἀμφὶ τὰ
 πρὸς ἔω τῆς πόλεως, πλαγίῳ τε πολλῷ μᾶλλον ἔτι γινομένη ἐν
 10 πορθμῷ ἵεται, ἰσθμὸν τῆς Θράκης τὰ τε πρόσω καὶ ὀπίσω, ὥς
 τὸ εἰκὸς, ἐργαζομένη. οὐχ ὅτι ἐς ἐκρούς ἐνταῦθα ἡ θάλασσα C
 μερίζεται δύο, ἥπερ ἐν τοῖς ἄλλοις ἰσθμοῖς εἶωθεν, ἀλλὰ περι-
 στρεφομένη τε θανασιῶς ὥς καὶ περιβαλλομένη ἐκατέρωθεν
 Θράκην τε τὴν ἄλλην καὶ διαφερόντως τὰ ἐπὶ Βυζαντίου προά-
 15 στειν πάντα. οἰκοδομοῦνται δὲ καὶ περιστέλλουσιν οἱ ταύτῃ ἄν-
 θρωποι τὰ προύστειν οὐχ ὅσον ἐς χρεῖαν, ἀλλ' ἐς ἔθριν τε καὶ
 τρυφήν ὄρον οὐκ ἔχουσαν, καὶ ὅσα ἄλλα πλούτου ἐξουσία ἐς τοὺς
 ἀνθρώπους ἰούσα ποιῇ. ἐπιπλά τε κατατίθενται ἐνταῦθα πολλὰ
 καὶ διαπονήματα ἐν αὐτοῖς ἐνδελεχέστατα ἔχουσιν· ἐπειδὴν οὐδὲν
 20 καταθεῖν τινος τῶν πολεμίων γῆν τὴν Ῥωμαίων ἐξαπιναιῶς ξυνε-
 ρεχθεῖη, οὐδὲν ὁμοίως τοῖς ἄλλοις χωρίοις προστρέβισθαι τὴν ζη-
 μίαν ἐνταῦθα ξυμβάλει, ἀλλὰ κακοῖς ἄγαν τοῖς ἀνηκέστοις βα- D
 ρύνεσθαι τὰ ἐκείνῃ χωρία. ὃ δὴ ἀναστέλλειν Ἀναστάσιος βασι-
 λεὺς διὰ σπουδῆς ἔχων ἐν χώροις οὐχ ἥσσον ἢ τεσσαράκοντα ση-
 25 μείοις τοῦ Βυζαντίου διέχουσι μακρὰ οἰκοδομησάμενος τείχη,

communitus: hinc vero priusquam accedamus ad muros longos, pauca prae-
 fari convenit.

9. Mare ab oceano Hispaniaque sese insinuans, Europam seponit ad
 laevam, et orientem aequaliter petit, donec Thraciam attigit. Hinc se ita
 findit, ut pars ad ortum pergat, pars obliquo sensim meatu pontum efficiat
 Euxinum. Ut Byzantium pervenit, ad exortivum urbis latus, tanquam ad
 metam, cursum flectit: tum se multo magis obliquans procurrit in sinum,
 et, quod consequens est, ex Thraciae parte, quam a fronte et tergo inter-
 cipit, Isthmum facit; non quod ibi mare, sicuti ad isthmos caeteros assolet,
 in recessus geminos divisum hinc inde sit, sed quia mirabili flexione cum re-
 liquam Thraciam utrinque amplectitur, tum vero maxime suburbanum agrum
 omnem Byzantii. Hunc aedificiis cives occupant decorantque, non solum ad
 vitae usus, sed ad luxum etiam insolentem deliciasque immodicas, et ad omnem
 licentiam, quam affert mortalibus opulentia. Multam ibi suppellectilem repon-
 nunt; multa singulari arte elaborata asservant. Haec autem loca non minus
 detrimenti quam caetera ex hostium repentinis in Rom. imperium incursioni-
 bus accipiebant: quin et omnium pessime vastabantur. Malum avertere sa-
 tagens imp. Anastasius, quadagesimo ab urbe lapide longos muros aedifica-

ἄμφω τῆς θαλάσσης τὰς ἀκτὰς ἔξωξεν, οὗ δὲ ἀλλήλαιν διεστή-
 κασιν ὁδῷ ἡμέραιν δυεῖν μάλιστα· ταύτῃ τε ἅπαντα ἐν τῷ ἔχυρῳ
 καθεστάναι τὰ ἐντὸς ᾔετο. ἦν δὲ ἄρα μειζόνων τοῦτο συμφορῶν
 αἴτιον. οὔτε γὰρ οἶόν τε ἦν οἰκοδομίαν τοσαύτην τὸ μέγεθος ἢ
 P 87 ἐς τὸ ἀσφαλὲς ἐξιργάζεσθαι, ἢ φρουρεῖσθαι ζὺν τῷ ἀκριβεῖ. ἐπει- 5
 δὴν τε μοῖρα τινὶ τούτων δὴ τῶν μακρῶν τειχῶν ἐπισκῆψαιεν οἱ
 πολέμιοι, καὶ τοὺς φρουροὺς ἅπαντας ὑποχειρίους ἐποιεῦντο οὐ-
 δεινὸν πόρῳ, τοῖς τε ἄλλοις ἐπιπίπτοντες ἀπροσδόκητοι κακὰ οὐκ
 εὐδιήγητα ἐξιργάζοντο.

Ἀλλὰ βασιλεὺς τὰ τε πεπονθότα τούτων δὴ ἀνοικοδομησά- 10
 μινος τῶν τειχῶν, τὰ τε σφαλερὰ ἐπὶ τὸ ἔχυρῷτατον κρατεννάμε-
 νος τῶν φρουρῶν ἔνεκα, προσεπετεχνήσατο τάδε. τὰς μὲν ἐξό-
 δους, αἵπερ ἐκ πύργου ἑκάστου ἐς τοὺς αὐτοῦ ἐχομένους ἐξάγου-
 σιν, ἐφράξατο πάσας. ἄνοδον δὲ καθ' ἑκάστον ἐκ τοῦ ἐδάφους
 B ἔντοσθεν ἐτεκτήνατο μίαν· ἦνπερ ἐπὶ καιροῦ καθεργοῦντες οἱ 15
 ταύτῃ φρουροὶ τοὺς πολεμίους περιφρονοῦσι τοῦ περιβόλου ἐντὸς
 γενομένους· ἐπεὶ πύργος ἐς ἀσφάλειαν ἑκαστος αὐτὸς κατὰ μόνας
 τοῖς φρουροῖς ἀπόχρη. καὶ τούτων δὲ τῶν τειχῶν ἐντὸς τὰ ἐς
 ἀσφάλειαν ἐνδελεχέστατα διεφράξατο, τὰ τε ἄλλα πεποιημένους
 ἥπερ μοι ἔναγχος εἴρηται καὶ πόλεως Σηλυβρίας ἀνανειωσάμενος 20
 ὅσα πεπονθότα τοῦ περιβόλου ἐνύγκανεν. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν μα-
 κρῶν τειχῶν ταῦτα Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ εἴργασται.

Ἡράκλεια δὲ ἡ πόλις ἥδε, ἡ παραλία, ἡ ἐν γειτόνων, ἡ
 Πέρινθος (ἥ πάλιν μὲν τὰ πρωτεῖα τῆς Εὐρώπης ἐδίδοσαν, νῦν
 δὲ δὴ μετὰ γε Κωνσταντινουπόλιν τὰ δευτερεῖα παρέχονται) δι- 25

vit, quibus gemina iunxit maris littora, ubi inter se bidui fere distant. Quo
 facto, quaecumque cis muros erant, ea se in tuto collocasse existimabat.
 Verum hinc maiora incommoda nascebantur. Neque enim fieri poterat ut
 opus adeo spatiosum vel satis haberet firmitatis, vel diligenter custodiretur.
 Certe hostes, quacumque muros longos invaderent, omnes partis illius custo-
 des opprimebant nullo negotio, caeterosque ex improviso adorti, calamita-
 tem inferebant, quantam nemo verbis facile exponat.

At imperator noster, cum horum ruinas murorum reparasset, et partes
 caducas defensorum causa firmasset optime, hoc adiecit inventum artis.
 Omnes cuiusque turris ad turres vicinas exitus obstruxit, et intra singulas
 unum a solo ascensum fecit; quem in tempore obdentes propugnatores ho-
 stem, muros licet transgressum, rident, quoniam suis quaeque custodiis
 turris sufficit. Intra murorum ambitum perfectam peperit securitatem, non
 solum factis quae modo retuli, sed restauratis etiam ruinis moenium urbis
 Selybriae. Haec Iustinianus Aug. egit ad muros longos.

Urbs vero Heraclea, maritima illa ac vicina, alioque nomine Perinthus
 dicta, quae olim locum in Europa principem tenuit, nunc uni cedit Constan-

ψῶσά τε καὶ λίαν ἀρχμῶσα ἔναγχος ἔκειτο, οὐχ ὅτι ἄνδρος ἢ C
 ἀμφ' αὐτὴν χώρα οὐδὲ ὅτι ἀπημέλητο ταῦτα τοῖς ἐκ παλαιοῦ δει- H 43
 μαμένοις τὴν πόλιν, ἐπεὶ καὶ κατάρρυστος Εὐρώπη ταῖς κρήναις,
 καὶ ποιῆσθαι τοῖς πάλοι ἀνθρώποις ὀχετοὺς ἔμελεν, ἀλλὰ τὰ ξυν-
 5 ειθισμένα ποιῶν ὁ χρόνος τῇ πόλει τὴν ὀχεταγωγίαν ἀνήρκεεν,
 ἢ καταγεγρακυῖαν τὴν οἰκοδομίαν ὑπεριδὼν, ἢ τῷ μὴ ἐπιμελεῖ- V 453
 σθαι τοὺς Ἑρακλειώτας αὐτῆς ἐπὶ τὴν φθορὰν ποδηγούμενος.
 ὀλίγου τε ἀοίκητος διὰ τοῦτο Ἑράκλεια ἐλέλειπτο εἶναι. ταυτὸ
 δὲ τοῦτο καὶ τὰ ἐκείνη βασιλεια ὁ χρόνος ἐποίει ἀξιοθέατα ἐπιει-
 10 κῶς ὄντα. βασιλεὺς δὲ Ἰουστινιανὸς οὐ παρέργως, ἀλλὰ βασιλι-
 κῶς μάλιστα, τὴν πόλιν ἰδὼν, ὕδασι τε αὐτὴν ποτίμοις καὶ διει- D
 δέσι ἐπέκλυσε, καὶ τῶν βασιλείων ἀποστερεῖσθαι τοῦ ἀξιωματος
 ὡς ἤκιστα συνεχώρησεν, ἀνοικοδομησάμενος ἅπαντα.

Ἑρακλείας δὲ ἀποθεν ἡμέρας ὁδὸν χωρίον ἐπιθαλασσιδίον
 15 ἦν, Ῥαιδεστός ὄνομα, παρὰ πλοῦ μὲν ἐφ' Ἑλλησπόντον καλῶς
 κείμενον, εὐλίμενον δὲ καὶ τῇ κατὰ θάλασσαν ἐργασίᾳ ἐπιτηδείως
 ἔχον τοῖς ἐμπορίᾳ ναυτιλλομένοις καταίρειν τε καὶ ἀποφορτίζεσθαι
 προσηγῶς μάλιστα, καὶ αὖ πάλιν ἀνάγεσθαι οὐδενὶ λόγῳ ἐμπλη-
 20 σμένοις τοῦ γόμου τὰ πλοῖα· βαρβάρους δὲ ἀποκείμενον κατα-
 20 θέουσιν, ἃν οὕτω τύχοι, ἐξαπιναιῶς τὰ ἐκείνη χωρία, τῷ μήτε
 ἀποτετριγχωμένον μήτε τῇ φύσει δυσπρόσοδον εἶναι. ὥστε καὶ
 τοῖς ἐμπόροις δέει τοῦ κινδύνου ὑπεροχθὲν ἐν ὀλιγωρίᾳ γέγενετο. P 88
 νῦν δὲ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς οὐχ ὕσον τῷ χωρίῳ τὴν ἀσφάλειαν
 προσεποίησεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς περιόικους ἐσώσατο πάντας. ἐπὶ

17. ἀποφορτίζεσθαι] ἀμφοτερίζεσθαι Tolos.

tinopoli, haud ita pridem siticulosa aridaque iacebat; non quod circumiectus
 ager siccus sit, aut prisci urbis conditores aquam providere neglexerint: cum
 et fontibus Europa benignissime rigetur, et aquaeductum extruendum cura-
 rint veteres: sed aevum solita malignitate illum urbi corruerat, seu vetusti
 contemptu operis, seu Heracleotarum incuria ad ipsum perdendum duceretur.
 Quae causa fuit cur brevi incolae Heracleam vacuum liquerint. Eodem ve-
 tustas redegerat palatium perquam splendidum illius urbis: quam cum imp.
 Iustinianus visisset, non perfunctoria levitate, sed plane regia liberalitate
 inductus, aquis dulcibus limpidsque illam inundavit, nec passus est carere
 honore palatii: quippe totum refecit.

Rhaedestus erat locus maritimus, diei unius itinere procul Heraclea,
 commodo ad Hellespontum enavigandum situ, portu facili et ad maritimum
 commercium opportuno: ita ut institutores eo naves placidissime appellere
 et exonerare, rursus easdem mercibus onustas facillime possent solvere. Ve-
 rum si contingeret ut repente barbari se in agros eiicerent, eorum incursi-
 bus patebat, cum nec munimenta, nec difficiles natura aditus haberet.
 Quare institores locum illum spernebant, contemptum pariente metu periculi.
 Iam vero Iustinianus Aug. cum ipsum munivit, tum vicinis omnibus salutem

Ῥαιδεστοῦ γὰρ ἀνέστησε πόλιν, τείχει μὲν ἱερυνήν, μεγέθει δὲ διαφερόντως ὑπέρογκον. οὗ δὲ βαρβάρων σφίσιον ἐγκειμένων οἱ πλησιόχωροι ἅπαντες εἰς καιρὸν καταφεύγοντες σὺν τοῖς χρήμασι διασώζονται.

- B** *ί.* Τὰ μὲν οὖν ἐπὶ Ῥαιδεστοῦ Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ ταύτης⁵ πη ἔσχεν. ὅσα δὲ αὐτῷ ἀμφὶ Χερρονήσῳ διαπεπύονται, ἐξῶν ἔρχομαι. προβέβληται μὲν πάσης ἡ Χερρόνησος τῆς κατ' αὐτὴν Θράκης. ἐπιμβαίνουσα γὰρ τῇ θαλάσῃ καὶ ὥσπερ ἐχομένη τοῦ πρόσω, δόκῃσιν παρέχεται ὅτι δὴ ἐπὶ τὴν Ἀσίαν χωρεῖ. ἀκτὴ δὲ αὐτῆς ἀμφὶ πόλιν Ἐλαιούντα προὔχουσα μία, σχίζει τε εἰς δύο **10** τὴν θάλασσαν μοίρας, καὶ αὐτὴ τῷ ῥοθίῳ ἀποτεμνομένη τῆς ἄλλης ἡπείρου, καὶ προσιοῦσθ ἐπίπροσθεν τῇ θαλάσῃ ὑποχωροῦσα, τὸν Μέλαντα καλούμενον ποιεῖ κόλπον. νῆσος δὲ τὸ λοιπὸν ὀλίγου
- C** δέοντος γίνεται, ὄνομα τῷ ποιουμένῳ προσῆκον κτωμένη. Χερρόνησος γὰρ, ὡς τὸ εἶδος, ὀνομάζεται, ἰσθμῷ διειρομένη βρα- **15** χεῖ, μὴ νῆσος παντάπασιν εἶναι. κατὰ τοῦτον οἱ πύλαι ἄνθρωποι τὸν ἰσθμὸν παρέργως τε καὶ λίαν ἀπημελημένως ἐδείμαντο διατείχισμα κλίμακι ἁλωτῶν. κῆπον γάρ ποῦ τινα εἰκὴ κείμενον αἵμασι¹⁶ περιβάλλειν οἰόμενοι, ἰσχνόν τε αὐτὸ καὶ ὀλίγον τῆς γῆς ὑπερανεστικὸς ἐξιργάσαντο. πρὸς δὲ καὶ τὴν ἐκατέρωθι τοῦ **20** ἰσθμοῦ θάλασσαν προβόλους τεκτνύμενοι βραχεῖς τε καὶ φαύλους, οὗσπερ καλεῖν νενομίκασι μῶλους, τὴν μεταξὺ χώραν τοῦ τε ῥοθίου καὶ τοῦ περιβόλου ἐφράζαντο, οὗ ταύτῃ τοὺς ἐπιβου-
- D** λεύσοντας ἀπωσόμενοι, ἄλλ' ἐπὶ τὰς εἰσόδους παρακαλέσοντας·

23. περιβόλου] προβόλου Tolos.

dedit. Urbem enim Rhædesti condidit, moenibus validam, magnitudineque insignem: quo vicini omnes, imminentibus barbaris, recipientes se tempestive, vitam cum pecuniis servant.

10. Sic Rhædesti se habuere Iustiniani Aug. coepta: ad illa nunc venio, quae idem apud Cherronesum peregit. Cherronesus totam illam Thraciae partem, cui respondet, praetegit. In mare prominet, ac tanquam si cum ora ulteriore coniuncta esset, sic in Asiam videtur evadere. In littore, circa urbem Elaeuntem, promontorium habet, quo mare bifariam finditur: ipsaque fluente avulsa a reliqua continente ac progredienti mari cedens, sinus efficit, quem Melanem seu nigrum vocant. Parum abest quin fiat insula: unde et nomen consentaneum nacta est: siquidem Cherronesus merito dicitur, angusta dirempta isthmo, ne insula omnino sit. In hoc isthmo veteres murum negligerenter extruxerant, scalis superabilem. Perinde enim tenuem humilemque fecerant, quasi hortum, alicubi temere positum, maceria ciuigerent. Ad utrumque isthmi latus, aggeres, quos appellant *moles*, in mari excitaverant parvos admodum et contemnendos: ac spatium, quod murum inter undasque intererat, ita sepserant, ut non tam prohibetur vim oppugnantium, quam ad paratos aditus invitaturi viderentur: adeo ridiculum

οὕτω δὴ εὐκαταφρόνητον αὐτὸ ἐξεργάσαντο, καὶ τοῖς ἀποπειρα-
 σομένοις εὐάλωτον. ἡγούμενοι δέ τι τοῖς πολεμίοις ἄμαχον πε-
 ποιῆσθαι ὀχύρωμα, τούτου δὴ περιβόλου τὰ ἐντὸς ἕκαστα φυλα-
 κῆς οὐδεμιᾷς ἀξιοῦν ἔγνωσαν, ἐπεὶ οὔτε φρούριον οὔτε ἄλλο τι
 5 ἔργον ἐπὶ Χερρονήσου ξυνέβαινεν εἶναι, καίπερ ὀλίγον δέοντος ἐς
 τριῶν κατατεινούσης ὁδὸν ἡμερῶν. ἔναγχος γοῦν ἀμίλει οἱ πολέ-
 μιοι καταθέοντες τὰ ἐπὶ τῆς Θρόμης χωρίῳ ἐγκειρίκασιν μὲν ὥς
 ἀποπειρασόμενοι τῆς κατὰ ἡῖονα εἰσόδου, δεδιζόμενοι δὲ τοὺς
 ταύτῃ φρουροὺς ἐσπεληδήκασιν ὥσπερ τι ἄθυρμα παίζοντες, ἐν- P 89
 10 τὸς τε τοῦ περιβόλου γέγνηται οὐδενὶ πόνῳ.

Πολλὰ τοίνυν ἀμφὶ τῶν κατηκόνων τῇ σωτηρίᾳ διασκοπού-
 μενος Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἐποiei τῆδε. πρῶτα μὲν αὐτῷ ἐξί- V 454
 τηλον τὸ παλαιὸν γέγνηται τεῖχος, οὐδὲ ὅσον ἔχοντες οἱ ἀπολελειμ-
 μένου τινός. ἕτερον δὲ αὐτίκα ἐπὶ τῆς αὐτῆς χώρας ἀνέστη, ὅπερ
 15 ἐπιεικῶς εὐρυνόμενον ὕψος ἀνέχει. ὑπεράνω τε τῶν ἐπάλξεων
 ἀνειλημμένη θύλος ἐν στοᾷς τρόπῳ ὄροφον ποιεῖται, καλύπτουσα
 τοὺς τοῦ περιβόλου ἀμυνομένους. ἄλλοι τε τῷ θύλῳ προμαχῶνες
 ἐγκείμενοι διπλασιάζουσι τοῖς τῇδε τειχομαχοῦσι τὸν πόλεμον.
 ἔπειτα δὲ ἀμφοτέρωθι ἐς τοῦ περιβόλου τὰ πέρυτα πρὸς αὐταῖς H 44
 20 πον τῆς θυλάσσης ταῖς ῥαχίαις μάλιστα, προβόλους πεποιήται,
 οὓς μῶλους καλοῦσιν, ἐπιπλεῖστον μὲν τοῦ ῥοθίου διήκοντας, τῷ
 δὲ τείχει ξυναπτομένους, ὕψους δὲ πέρι τῷ ἐρύματι ἐναμιλλοῦς
 ὄντας. ἀλλὰ καὶ τὴν τάφρον τοῦ περιβόλου ἔκτοσθεν οὖσαν πε-
 ρικαθάρας τε καὶ κατορύξας ἐνδελεχέστατα μέγα τι αὐτῇ εὐρους
 25 τε καὶ βάθους ἐντίθεται χρῆμα. καὶ μὴν καὶ στρατιωτῶν κατα-
 λόγους ἐν τούτοις ἰδρύσατο τοῖς μακροῖς τείχεσι πᾶσι βαρβύροις

opus erat ac superabile tentaturis. Nihilominus rati inexpugnabile hostibus propugnaculum id quoddam esse, quicquid intra muros erat, patere sinebant: quippe in Cherroneso nec castellum, nec alia quaequam extabat munitio: quamvis tridui fere in longitudinem pateat. Certe non diu est, cum hostes Thraciam incursantes ad litus tentarunt aditum; mox terribis custodibus, quasi ludibundi insiluerunt, ac labore nullo intra muri ambitum progressi sunt.

Quare Iustinianus Aug. animo in subditorum salutem intento, rationem hanc iniiit. Principio murum veterem ita diruit, ut nullum eius vestigium superesset. Subinde alterum inibi struxit, latitudine altitudineque praestantem. Supra pinnae eductus fornix concameratam porticum efficit, ac muri defensores tegit. Alter pinnarum ordo fornicis superpositus, dimicationem duplicat oppugnatoribus. Deinde in utraque muri extremitate, ubi mare illiditur, ac reciprocando subsidit, aggeres sive moles, ut appellant, molitus est; qui in aequor longe procurrunt, et muro continentes, de altitudine cum ipso certant. Exteriores eiusdem fossam purgavit, plurimaeque humo egesta, latiore multo fecit et altiore. Praeterea militares numeros in his longis

ἀντιτάσσασθαι ἱκανοὺς ὄντας, ἣν τι τῆς Χερρονήσου ἀποπειρῶνται. οὕτω δὲ ταῦτα ἐν τῷ βεβαίῳ τῆς ἀσφαλείας κατιστησάμενος καὶ τοῖς ἔνδον οὐδέν τι ἥσπον ὀχυρώματα προσεποίησεν. ὥστε εἰ τοῖς μακροῖς τείχεσιν (ἀπέστω δὲ τοῦ λόγου) παθεῖν τι ξυμβαίη, οὐδέν
C τι ἥσπον Χερρονησιώτας ἐν ἀσφαλεῖ εἶναι. πόλιν τε γὰρ Ἀφρο-5
 δισιῶδα ἐρύματι ἐχυρωτάτῳ περιεβάλλετο, ἀτείχιστον ἐκ τοῦ ἐπι-
 πλείστον τὰ πρότερα οὖσαν, καὶ Κίβριν πόλιν, ἐπ' ἐδάφους κει-
 μένην, τειχίῃ πεποιημένου ξυνώκισεν· ἐνθα δὲ καὶ βαλανεῖα καὶ
 ξενῶνας ὠκοδομήσατο, οἰκία τε παμπληθῇ καὶ ὅσα ἄλλα πέφυκεν
 ἐπιφανῇ ἐνδείκνυσθαι πόλιν. ἀλλὰ καὶ τὴν Καλλίπολιν καλουμέ-10
 νην βεβαιόταται ἐτειχίσατο, ἐλπίδι τῶν μακρῶν τειχῶν ἀτείχιστον
 ἀπολελειμμένην τοῖς πρόσθεν ἀνθρώποις. οὗ δὲ καὶ σιτωνίας τε
 καὶ οἰνῶνας ἐδείματο δαπάνῃ τῇ πάσῃ τῶν ἐπὶ Χερρονήσου στρα-
 τιωτῶν ἱκανῶς ἔχοντας.

Ἔστι δὲ τις Ἀβύδου καταντικρὺ πόλις ἀρχαία, Σηστός ὄνο-15
 μα, καὶ αὐτὴ τὰ πρότερα παρέρῳως κειμένη, ὀχυρώμα τε οὐδέν
D ἔχουσα. λόφος δὲ αὐτῇ τις ἰσχυρῶς ἀπότομος ἐνανέστηκεν· ἵνα
 δὴ φρούριον ἐδείματο ἀπρόσβατον ὅλως, εἰλεῖν τε, εἴ τις ἐγχειροῖη,
 ἀμήχανον. Σηστοῦ δὲ οὐ μακρὰν ἄποθεν τὴν Ἑλαιοῦντα ξυμ-
 βαίνει εἶναι. πέτρα τε τῆς θαλάσσης ἀπορραγεῖσα ἐνταῦθα ἀπὲ-20
 ρχει, ἄκραν οὐρανομήκη ἑξαίρουσα τειχίῃ γύσιν. φρούριον οὖν
 καὶ τῇδε ὁ βασιλεὺς οὗτος ἐδείματο, δυσπάριτόν τε καὶ τοῖς προσι-
 οῦσι παντελῶς ἄμαχον. ἀλλὰ καὶ τὸ ἐν Θεσπῶ φρούριον ἐπὶ θάτερα
 τοῦ μακροῦ τείχους ἰδρύσατο, περιβόλῳ κρατυνάμενος ἐχυρῷ μύ-

muris locavit, barbaris omnibus arcendis pares, si qua Cherronesi pars ten-
 taretur. His ita firmatis atque in tuto positis, nihilo minori cura interiora
 communiit; ut si quid sinistri (absit verbo malum omen) longis muris accide-
 rit, haud minus securi sint Cherronesiotae. Urbem enim Aphrodisiadem,
 undique fere nudam, moenibus firmissimis cinxit. Urbi Ciberi, quae eversa
 iacebat, muros atque incolas dedit, ibique balneas, xenodochia, aedes quam-
 plurimas, quidquid demum splendorem civitatis probare solet, aedificavit.
 Sed et moenia validissima circumdedit Callipoli, quam veteres tali praesidio
 carere siverant, longis muris confisi. In eadem urbe horrea cellasque vina-
 rias extruxit, quae militibus, quotquot agerent in Cherroneso, alendis
 sufficerent.

Contra Abydum est Sestus, urbs antiqua, et ipsa prius neglecta atque
 immunita: cui collis imminet admodum praeceps. Castellum hic posuit inac-
 cessum, et invadere volentibus inexpugnabile. Sesto haud multum abest
 Klaeus, ubi rupes mari avulsa eminet, in caelum verticem tollens, natura
 munitum. Ibi quoque castellum imp. noster condidit, aditu difficillimum, su-
 e vires subeuntium positum. Ad latus alterum longi muri, castellum

λιστα· ταύτη τε τοῖς Χερρονησιώταις τὴν ἀσφάλειαν πανταχόθεν αὐτὸς προσηποίησε.

ια'. Μετὰ δὲ Χερρόνησον Αἴνος οἰκεῖται πόλις, ἐπὶ τοῦ P 90 οἰκιστοῦ τῆς προσηγορίας ὠνομασμένη. Αἰνείας γὰρ ἦν, ὥσπερ 5 λέγουσιν, ὁ τοῦ Ἀχιλῆος. ταύτης ὁ περίβολος εὐάλωτός τε ἦν τῷ χθαιμαλὸν εἶναι· οὐδὲ ὅσον γὰρ ἐς τὸ ἀναγκαῖον ἀνείχεν ὕψος· καὶ ἀναπεπταμένην τινὰ εἴσοδον κατὰ τῆς θυλάσσης τὸ γειτόνημα εἶχεν, ἀμηγέστη ἐπιπαύοντος αὐτοῦ τοῦ ῥοθίου. ἀλλὰ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἀνέστησε μὲν αὐτὸν ἐς ὕψος, μὴ ὅτι ἁλῶναι, ἀλλὰ 10 καὶ ἀποπειρᾶσθαι ἀμήχανον. ἐπέξαγαγὼν δὲ καὶ πανταχόσε φραζάμενος ἀνάλωτον Αἶνον παντάπασι κατεστήσατο. καὶ ταύτη μὲν ἡ πόλις ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ἐγεγόνει· ἔμεινε δὲ τοῖς βαρβάροις ἡ B χώρα καταθεῖν εὐπειτής· ἐπεὶ Ῥοδόπη ὀχυρωμάτων ἐκ παλαιοῦ ἐπισπάνιζεν. ἦν δὲ τις κώμη ἐν τῇ μεσογείᾳ Βέλλουρος ὄνομα, 15 πλούτου μὲν δυνάμει καὶ πολυανθρωπία ἴσα καὶ πόλις, τῷ μέντοι τειχέρης οὐδαμῇ εἶναι ληϊζομένοις διηλεκῆς ἐπαρκοῦσα βαρβάροις, ἀγροῖς τε τοῖς ἀμφ' αὐτὴν κειμένοις πολλοῖς γε οὔσι ταὐτὸ πάσχωσα. καὶ αὐτὴν δὲ ὁ βασιλεὺς οὗτος πολλῶν τε καὶ ἀποτειχί- 20 ζει, καὶ αὐτοῦ ἐπιζῆσιον τίθεται εἶναι. καὶ μὴν καὶ ἄλλων τῶν ἐπὶ Ῥοδόπης πόλεων ὅσα δὴ ἐνδεῖν ἢ καταπεπονηκέναι ξυνηνέχθη τῷ V 455 χρόνῳ σπουδῇ πάσῃ ἀνέστησεν. ἐν αἷς Τραιῖνοί· πόλις τε καὶ C Μαξιμιανού· πόλις εἰσιν, ὥνπερ ἐπηνώρθωσε τὰ ἐν τοῖς προβόλοις σαθρὰ γεγονότα. ταῦτα μὲν οὖν τῇδε πεπóλῃται.

Ἀναστασιού· πόλις δὲ ἡ τῇδε οὖσα τειχέρης μὲν καὶ πρότερον

16. ληϊζομένοις] δηϊζομένοις Tolos.

moenibus validissimum Thesci statuit, itaque Cherronesi incolae ab omni parte securos praestitit.

11. Ultra Cherronesum urbs Aenus incolitur, nomen nacta ab Aenea conditore, ut perhibent, Anchisae filio. Eius moenia, cum humiliora essent, occupari facile poterant: nec solum deerat necessaria altitudo, sed apertum etiam habebant aditum, qua mari vicina erant, cuius fluctibus leviter stringebantur. Illa Justinianus Aug. tam alte eduxit, ut tentari iam nequeant, nedum capi. Iisdem a mari paulum seductis et undique munitis, Aenum plane inexpugnabilem reddidit. Urbis quidem securitati sic provisum erat; sed agros barbari incursare facile poterant, cum ab antiquo munitiones in Rhodope rarae essent. Pagus erat mediterraneus Bellurus, divitiis hominumque frequentia aequalis urbi: is quia moenibus carebat, praeda semper ditabat barbaros, et cum agris circumiacentibus plurimis eandem fortunam subibat. Hic urbem facit imperator noster, locum moenibus cingit ornatque, ut ipsius munificentiam decet. Quidquid caeteris Rhodopes urbibus deerat, vel aevo fatiscebat, omni studio aedificavit. In his sunt Traianopolis ac Maximianopolis, quarum muros, ubi corrupti erant, refecit. Haec ibi.

In eodem tractu Anastasiopolis, moenibus quidem erat circumdata, sed

ἦν, ἐν δὲ τῇ παραλλῇ κειμένη ἀφύλακτον εἶχε τὴν ταύτην ἡδύνα. τὰ πλοῖα πολλάκις ἀμέλει ἐνταῦθα καταίροντα ὑποχείρια βαρβάροις Οὐννοῖς ἑξαπινάκις γεγένηται· ὥστε καὶ τὰς νήσους ἐνθύνδε τὰς τῇ χώρᾳ ἐπικειμένας ἠνώχλησαν. Ἰουστινιανὸς δὲ βασιλεὺς

- D** διατειχίσματι τὴν παραλλῆν περιβαλὼν ὅλην, ταῖς τε ναυσὶ καὶ τοῖς νησιώταις τὴν ἀσφάλειαν ἀνεσώσατο. ἀλλὰ καὶ τὸν τοῦ ὕδατος ὀχετὸν ἐκ τῶν ὀρῶν, ἃ ταύτῃ ἀνέχει, μέχρι ἐς τὴν πόλιν ὑπέρογκον ἀνέστησεν ὕψος. ἔστι δὲ τις ἐν Ῥοδόπῃ πόλις ἀρχαία, Τόπερος ὄνομα, ἣ ποταμοῦ μὲν ῥεῖθρα περιβάλλεται ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον, λόφον δὲ αὐτῇ ἐπανεστηκότα ὄρθιον εἶχεν. ἐφ' οὗ δὴ οὐ πολλῶ ἔμπροσθεν Σκλαβηνοῖς βαρβάροις ἐάλω. ἀλλὰ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς μέγα τῷ περιβόλῳ ὕψος ἐντέθεικεν· ὥστε ὑπεραίρει τοσούτῳ τὸν λόφον, ὅσῳ δὲ αὐτοῦ καταδεέστερος τὰ πρότερα
- P 91** ἦν. καὶ στοῦν μὲν ἐпанέστησεν ἐν Θολωτῷ τείχει, ὅθεν δὴ τοῖς τειχομαχοῦσιν οἱ τῆς πόλεως ἀμυνόμενοι ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς διαμάχονται, τῶν δὲ πύργων ἕκαστον φρούριον ἐρυμνὸν ἐσκευάσατο εἶναι. ἀλλὰ καὶ τὰ ἐκ τοῦ περιβόλου μέχρι ἐς τὸν ποταμὸν διατειχίσματι περιβαλὼν ἐκρατύνατο. ταῦτα μὲν Ἰουστινιανῷ βασιλεὶ τῇδε πεποιήται.

- Καὶ ὅσα δὲ αὐτῷ ὀχυρώματα εἰργασται ἀμφὶ τε τὴν ἄλλην **Θράκην** καὶ τὴν νῦν καλουμένην **Αἰμιμόντον**, ἐγὼ δηλώσω. πρῶτα μὲν **Φιλιππουπόλεως** τε καὶ **Πλωτινοπόλεως** τὰ τε ἐνδόοντα καὶ
- H 45** καταπεπονηκότα σπουδῇ τῇ πάσῃ ᾠκοδομήσατο· ἐπεὶ αὐτὰς ἐπιμαχωτάτας ξυνέβαινεν εἶναι, καίπερ ἔθνεσι γειτονούσας βαρβάρων πολλοῖς. καὶ φρούρια δὲ ἀνύριθμα ἐπὶ **Θράκης** ἰδρύσατο πάσης, **25** δι' ὧν τὴν χώραν, ὑποκειμένην τὰ πρότερα ταῖς τῶν πολεμίων

mari apposita littus habebat immunitum. Quocirca saepe contigerat ut Hunni barbari, captis repente navibus, quae illuc appulsae fuerant, negotium insulis circumiectis facerent. Verum Iustinianus Aug. ora omni maritima muro circummunita, navigiis et insularibus securitatem restituit: praealtum etiam aquaeductum a vicinis montibus ad urbem usque construxit. Toperus, antiqua urbs Rhodopes, fere undique ambita fluvio, colli arduo subiacebat; qua non ita pridem a Sclavenis barbaris capta fuerat. Imperator vero Iustinianus tam alte muros extulit, ut collem tanto superent, quanto prius erant inferiores. Hic porticum cameratam imposuit, unde urbis defensores tuto cum oppugnantibus dimicant. Ex unaquaque turri castellum validum fecit: quae a moenibus ad fluvium patebant, ea muro firmavit. Haec ibi acta ab imp. Iustiniano.

Iam quo pacto reliquam Thraciam, et quam hodie vocant Haemimontum munierit, declarabo. Ac primum quidem quae Philippopoli et Plotinopoli deerant aut lababant, accuratissime aedificavit: infirmissimae enim erant, quamvis barbaras nationes multas vicinas haberent. Tota in Thracia innumera castella condidit, itaque partes illas, incursionibus barbarorum prius

ἐπιδρομαῖς, παντάπασιν ἀδήωτον κατεστήσαιο. ἔστι δὲ τὰ θρού-
ρια, ὅσα ἡμῶς μεμνήσθαι, παρ' ὄνομα τάδε.

expositas, a populatione prorsus vindicavit. Castella autem quoad meminisse
possumus nominatim haec sunt.

5 Ἐν Εὐρώπῃ·

Λυδικαί.
Ἐλαῖαι.

Ἐν Ῥοδόπῃ τὰ καινούργια·

- Κασεήρα.
10 Θεοδωρονόπολις.
Τὸ τοῦ Θράσων.
Θουδανελᾶναι.
Μούνδεπα.
Θαρσάνδαλα.
15 Δένιζος.
Τόπαρον.
Δαλάταρβα.
Βρέ.
Κουσκάβρι.
20 Κούσκουλος.
Θρακῆς Βόσπαρα.
Ονέσουπαρον.
Καπιστούρια.
Βηρίπαρα.
25 Ἰσγίπερα.
Ὀζόρμη.
Βηρηῖαρος.
Ταμονβαρί.
Σκέμνας.
30 Καράσθυρα.
Πίνζος.
Τουλεῦς.
Ἀρζον.
Καστράζαρβα.
35 Ζωσίτερσον.
Βέργισον.
Δίγγιον.
Σάκισσος.
Κυρτουξοῦρα.
40 Ποταμονκάστελλον.
Εἰσδίκαια.
Τὸ ἐμπόριον.
Ταυροκεφάλαιον.
Βηλαϊδίπαρα.
45 Σκίτακες.
Βέπαρα.
Πουσινόν.

In Europa :

Lydicae.
Elaeae.

In Rhodope, recentia :

Caseera.
Theodoropolis.
Thrasi.
Thudanelanae.
Mundepa.
Tharsandala.
Denizus.
Toparum.
Dalatarba.
Bre.
Cuscabri.
Cusculus.
Thraciae Bospara.
Vesiparum.
Capisturia.
Veripara.
Isgipera.
Ozorme.
Vereiaros.
Tamonbari.
Scennas.
Carasthyra.
Pinzus.
Tuleus.
Arzon.
Castrazarba.
Zositersum.
Bergisum.
Dingium.
Sacissus.
Cyrtuxura.
Potamocastellum.
Isdicaea.
Emporium.
Taurocephalaenum.
Velaidipara.
Scitaces.
Bepara.
Pusinum.

11. Τὸ τοῦ Θράσων] Cum sequentibus in unum conflat Tolos. τὸ τοῦ
θρασωνσουδάνελον, in altero ms σουδάνε λᾶναι. MALT. 16. Τό-
παρον] τὸ πόρων Tolos.

Procopius III.

- Θεοδωρούπολις.
 Τζυειδών.
 Τζονπολέγων.
 Βασίβουνον.
 5 Ἀγχιάλος.
 Μαρκιανόν.
 Κυρίδανα.
 Βεκοῦλι.
 Τὰ Θράκης λειπόμενα, παρά τε τὸν
 10 Εὐξείνου πόντον καὶ ποταμὸν
 Ἰστρον, καὶ τῇ μεσογείᾳ, οὕτως.

Παρά μὲν ποταμὸν Ἰστρον·

- Μυσίας.
 Ἐρκουλέντε.
 15 Σκατρίνα.
 Ἀππίαρα.
 Ἐξεντάπριστα.
 Δεονιάνα.
 Λιμώ.
 20 Ὀδυσσός.
 Βίδιγς.
 Ἀρίνα.
 Νικόπολις.
 Ζικίδεβα.
 25 Σπίβυρος.
 Πολισκάστελλον.
 Κιστιδίζος.
 Βαστέρνας.
 Μέταλλα.
 30 Βηρίπαρα.
 Σπαδιζός.
 Μαρκέρωτα.
 Βόδας.
 Ζισνούδεβα.
 35 Τουρούλης.
 Ἰουστινιανούπολις.
 Θερμά.
 Γεμειλομούντες.
 Ἀσίλβα.
 40 Κούσκανα.
 Κοῦσκον.
 Φοσσάτον.
 Βισδίνα.
 Μαρκιανούπολις.
 45 Σκυθιάς.
 Γραψώ.
 Νονώ.
 Τροσμής.
 Ναιόδουνά.
 50 Ρεσιδίνα.
 Κωνσταντιανά.
 Καλλάτις.
 Βασσιδίνα.

Theodoropolis.

Tzyidon.

Tzonpolegon.

Basibunum.

Anchialus.

Marcianum.

Cyridana.

Beculi.

Caetera Thraciae castella ad pontum

Euxinum et flumen Istrum, necnon
 in partibus mediterraneis haec sunt.

Ad fluvium Istrum :

Mysias.
 Erculente.
 Scatrina.
 Appiara.
 Exentaprista.
 Deoniana.
 Limo.
 Odysus.
 Bidigis.
 Arina.
 Nicopolis.
 Zicideba.
 Spibyus.
 Poliscastellum.
 Cistidizus.
 Basternas.
 Metalla.
 Veripara.
 Spadizus.
 Marcerota.
 Bodas.
 Zisnudeba.
 Turules.
 Iustinianopolis.
 Therma.
 Gemellomuntes.
 Asilba.
 Cuscana.
 Cuscum.
 Fossatum.
 Bisdina.
 Marcianopolis.
 Scythias.
 Grapso.
 Nono.
 Trosmes.
 Naioduno.
 Rhesidina.
 Constantiana.
 Callatis.
 Bassidina.

40. Κούσκανα] κούσκαυρι Tolos.

	Βελεδίνα.	Beledina.	
	Ἀβριττος.	Abrittus.	
	Ῥουβοῦστα.	Rubusta.	
	Δινίσκαρτα.	Diniscarta.	
	Μοντερεγίνε.	Monteregine.	5
	Βέκισ.	Becis.	
P 93	Ἀλτίνα.	Altina.	
	Μαυρόβαλλε.	Maurovalle.	
	Τίγρα.	Tigra.	
	Σκεδεβά.	Scedeba.	10
	Νόβας.	Novas.	
V 457	Ἐν δὲ τῇ μεσογείᾳ·	<i>In regione mediterranea :</i>	
	Κοπούστορος.	Copustorus.	
	Βιργιναζώ.	Virginazo.	
	Τιλλιτώ.	Tillito.	15
	Ἀγκυριανά.	Ancyriana.	
	Μουριδεβά.	Murideba.	
	Ἰτζης.	Itzes.	
	Καστελλονόβο.	Castellonovo.	
	Παδισάρα.	Padisara.	20
	Βισμαφά.	Bismapha.	
	Βαλεντινιανά.	Valentiniana.	
	Ζάλδαπα.	Zaldapa.	
A	Ἀξιόπα.	Axiopa.	
	Καρσώ.	Carso.	25
	Γρατιανά.	Gratiana.	
	Πρέιδις.	Preidis.	
	Ἀργαμώ.	Argamo.	
	Παυλίμανδρα.	Paulimandra.	
	Τζάσκλις.	Tzasclis.	30
	Πούλχρα Θεοδώρα.	Pulchra Theodora.	
	Τόμις.	Tomis.	
	Κρέας.	Creas.	
	Κατασσοῦ.	Catassi.	
	Νίσκονις.	Nisconis.	35
	Νοβεβιονστινιανά.	Noveiustiniana.	
	Πρεσιδιώ.	Presidio.	
	Ἐργαμία.	Ergamia.	
	Καὶ τὰ λοιπὰ, οὐχ ὑποπίπτοντα	Et caetera, quae numerum excedunt.	
	ἀριθμῶ.		40
	7. Ἀλτίνα] ἀλιδίνα Tolos.	14. Βιργιναζώ] βιργινασπώ Tolos.	
	30. Τζάσκλις] τζέκλις Tolos.		

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΩΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΟΥ ΔΕΣΠΟΤΟΥ

ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ ΚΤΙΣΜΑΤΩΝ

ΛΟΓΟΣ Ε'.

PROCOPII CAESARIENSIS

DE AEDIFICIIS DN. IUSTINIANI

LIBER V.

Τὰ μὲν δὴ ἐν πύσῃ Εὐρώπῃ δεδημιοεργημένα Ἰουστινιανῷ βα- P 94
σιλεῖ ἐς ὅσον οἶόν τε ἦν ἐν τῷ ἔμπροσθεν λόγῳ ἐρρήθη. ἐς δὲ V 458
τῆς Ἀσίας τὰ λειπούμενα ἴτεον ἡμῖν. ὅσα μὲν οὖν πόλειών τε καὶ
φρουρίων ἐρύματα, ἐτέρας τε οἰκοδομίας κατὰ τὴν ἐφάν πεποιή-
5 ται χώραν, ἐξ ὁρίων τῶν Μηδικῶν ἄχρι που ἐς Παλμύραν πόλιν, P 95
ἢ ἐν Φοίνιξι τοῖς ἐπὶ Αἰβάιον τυγχάνει οὔσα, ἤδη μοι ἔμπροσθεν
δεδηλωσθαι οἴμαι. ἐν δέ γε τῷ παρόντι καὶ ὅσα κατὰ τὴν ἄλλην
Ἀσίαν καὶ Αἰβύην αὐτῷ εἰργασται ἢ τὰ κατὰ τὰς ὁδοὺς ἐπανορ-
θοῦντι δυσπύριτα καὶ κινδύνων ἀτεχνῶς ἔμπλει, πῇ μὲν ὁρῶν
10 ἐπιχειμένων χρημινώδη ὄντα, πῇ δὲ ποταμοῦ γειτονήματι τοὺς πα-
ρυσίπτοντας ἀποπνίγοντα, ἢ πόλειων ἰωμένῳ παθήματι πάντα,
ἐρῶν ἐρχομαι, ἀρχόμενος ἐνθένδε.

In superiori libro Iustiniani Aug. aedificia, quaecumque sunt in Europa, quoad eius fieri potuit, recensuimus: nunc transeundum ad partes Asiae praetermissas. Ac supra quidem commemorata videntur mihi urbium castellorumque munimenta, ac caetera, quae extruxit in oriente, a limite Persico ad urbem usque Palmyram, in Phoenicia sitam, subiecta Libano. Iam vero eiusdem aedificia cum in Asia reliqua, tum in Africa; cincta moenibus oppida; curam viis adhibitam difficilibus ac periculo plenis, cum vel montibus penderent praecipites, vel prolapsos viatores extinguere vicino flumine; factam denique omnibus urbium calamitatibus medicinam aggredior stylo prosequi, atque hinc initium facio.

Χωρὸν τινα πρὸ τῆς Ἐφεσίων πόλεως ἐν ὁρθῇ κείμενον
 ξυνέβαινεν εἶναι, οὐ γήλοφον οὐδὲ δυνατὸν ἀφῆναι καρπὸς, εἰ
 τις περὶ αὐτό, ἀλλὰ σκληρόν τε καὶ τραχὺν ὅλως. ἐνταῦθα νεῶν
 B οἱ ἐπιχώριοι ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις Ἰωάννῃ τῷ ἀποστόλῳ ἀνέθηκαν,
 θεολόγῳ τὴν ἐπίκλησιν. θεολόγος δὲ ἀπόστολος οὗτος ὠνόμασται, 5
 ἐπεὶ τὰ γε ἅμφί τῷ θεῷ ἄμεινον αὐτῷ ἢ κατὰ ἀνθρώπου δεδιή-
 γηται φύσιν. τοῦτον δὲ τὸν νεῶν Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς βραχύν
 τε ὄντα καὶ καταπιεστικὰ τῷ μήκει τοῦ χρόνου καθελὼν ἐς τὸ
 ἔδαφος, ἐς τοσόνδε μεθρημόσατο μεγέθους καὶ κάλλους, ὥστε δὴ,
 H 46 ξυνελόντα εἰπεῖν, ἐμφερέστατος καὶ παντάπασιν ἐνέμιλλος τῷ 10
 ἱερῷ ἐστιν, ὅπερ ἐν πόλει τῇ βασιλίδι τοῖς ἀποστόλοις ἀνέθηκε
 πᾶσιν, ὥσπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν δεδήλωται λόγοις.

C Ταῦτα μὲν ἐν Ἐφέσῳ ἐξεργασταὶ τῷ βασιλεῖ τούτῳ. ἐν
 V 459 Τενέδῳ δὲ ταύτῃ τῇ νήσῳ σωτήριόν τι πόλει τε τῇ βασιλίδι καὶ
 τοῖς κατὰ θάλασσαν ἐργαζομένοις πεποιεῖται, ὅπερ ἐγὼ αὐτίκα 15
 δηλώσω, τοσοῦτον ὑπεπών· ἡ θάλασσα ἐφ' Ἑλλησπόντου ἐν
 στενῷ μάλιστα φέρεται. ἅμφω γὰρ αἱ ἡπειροὶ ἀλλήλαις ὡς ἀγ-
 χοτάτω ἐνταῦθα ἰοῦσαι τὴν τοῦ πορθμοῦ ποιοῦνται ἀρχὴν ἅμφί
 Σηοτόν τε καὶ Ἄβυδον, ἐπειδὴν τε αἱ νέες ἐνταῦθα ἴκωνται,
 ὅσαι δὴ Κωνσταντινουπόλεως εὐθὺ ἵενται, τῇδε ὀρμίζονται. ἀνά- 20
 γεσθαι δὲ αὐταῖς ἐνθὲνδε ἀμήχανά ἐστιν, ὅτι μὴ νότου ἐπιπνεύ-
 σαντος ἀνέμου σφίσιν. ἥνικα γοῦν ὁ σιταγωγὸς στόλος ἐκ πόλεως
 Ἀλεξανδρείας ἐνταῦθα ἴοι, εἰ μὲν ἐμπέσοι τὸ πνεῦμα ἐπίφορον
 D σφίσι, δι' ὀλίγου μὲν οἱ ταύτην τὴν ἐργασίαν διαχειρίζοντες καταλ-
 ρουσι ταῖς ναυσὶν ἐς τοὺς Βυζαντίους λιμένας, ἀποφορτιζόμενοι 25

Locus erat pro urbe Epheso situ arduus, non terrenus, nec, si cultura accederet, fructuosus; sed durus atque asper omnino. Hic olim templum indigenae posuerant Iohanni Apostolo, cui cognomen est theologi inditum, ex eo nempe quod de natura divina supra humanae captum disseverit. Aedem hanc Iustinianus Aug. parum admodum nec iam annos ferentem, funditus demolitus, felici vice tam amplam fecit ac splendidam, ut, ne longum faciam, simillima sit ac plane par templo illi, quod in urbe regia apostolis omni-
 bus, ut a me in libris superioribus dictum est, consecravit.

Ephesi quidem hoc extat opus principis nostri: quod autem est in insula Tenedo, urbi regiae maritimisque institoribus salutem affert. Id protinus exponam, ubi unum subiecero. Angustissimum est mare in Hellesponto: quippe ibi proxime coeunt geminae continentes, et ad Sestum Abydumque dant initium freto. Illuc naves cum pervenere, quaecumque recta petunt Constantinopolim, ad oram illam appulsae, proficisci inde nequeunt, nisi flante austro. Quare ubi classis frumentaria eo venit ex urbe Alexandria, si ventus secundus aspiret, qui eiusmodi mercaturam faciant, brevi tempore portus Byzantii cum navibus tenent: quas simul exonerarunt, discedunt, ut

δὲ ἀπαλλάσσονται αὐτίκα δὴ μάλα, ἐφ' ᾧ δὴ πρὸ τῆς τοῦ χειμῶ-
 νος ὥρας ἅπαντες δευτέρον τε καὶ τρίτον διαπεραιώσονται στόλον.
 ὅσοις δὲ αὐτῶν βουλομένοις ἦ, καὶ ἄλλο τι τῶν ἐμπολημάτων ἐν-
 θένδε ἀντιφορτισάμενοι ἀναστρέφουσιν. εἰ μὲντοι ἀπεναντίας
 5 σφίσι τὸ πνεῦμα ἐφ' Ἑλλησπόντου ἴοι, ἐνταῦθα δὴ τῷ τε σίτῳ
 καὶ ταῖς ναυσὶ σεσηπέναι συνέβαινεν. ἅπερ ἐν προνοίᾳ πεποιημέ-
 νος Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς διαφανῶς ἐπιδέδεικται ὡς ἀνθρώπων
 ἂν ἀμήχανον οὐδὲν γένοιτο, οὐδ' ἦν τοῖς χαλεπωτάτοις ἀνταγω-
 νίζοιτο. ἐν Τενέδῳ γὰρ τῇ νήσῳ, ἣ τοῦ πορθμοῦ ἀγχιστιά ἐστι,
 10 σιτῶνας ἐπετεγνήσατο τῷ παντὶ στόλῳ ἀποφορτίσασθαι διαρκῶς P 96
 ἔχοντας, εὖρος μὲν οὐχ ἦττον ἢ ἐνενήκοντα, μῆκος δὲ ποδῶν ὀγ-
 δοῆκοντα καὶ διακοσίων, ἐς ὕψος τε ἄφατον ἐπικεικῶς κατατείνον-
 τας. οὗ δὴ τῷ βασιλεῖ ἐξεργασμένου, ὀπηρῖκα ἂν τοῦ δημοσίου
 σίτου παράπομοι ἐνταῦθα ἴοντες ἀνέμων ἐναντιώμασι συμποδί-
 15 ζοιντο, οἶδε τὸν φόρτον ἐν τῷ σιτῶνι καταθέμενοι τούτῳ καὶ χαι-
 ρειν φράσσαντες τῷ τε βορρῶ καὶ ζεφύρῳ πολλὰ, καὶ εἰ τις ἄλλος
 ἀπ' ἐναντίας αὐτοῖς ἐνταῦθα ἴοι, ἐς πλοῦν ἕτερον συσκευάζονται.
 καὶ αὐτοὶ μὲν εὐθὺς εἰς τὰ οἰκεῖα κομίζονται, χρόνῳ δὲ ὕστερον,
 ὀπηρῖκα ἂν τὸν ἐνθένδε ἀπόπλουν ἐς Βυζάντιον ἐν ἐπιτηδείῳ γενέ-
 20 σθαι ἔνυμβαίη, πλοίοις ἑτέροις τὸν σῖτον ἐκ Τενέδου διακομίζου- B
 σιν οἷς ἐπικεῖται ἡ τιμὴ αὕτη.

β'. Ἔστι δὲ τις ἐν Βιθυνίᾳ πόλις, Ἑλένης ἐπώνυμος οὖσα
 τῆς Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως μητρὸς. ἐκ ταύτης γὰρ τὴν
 Ἑλένην ὠρμηθῆναι φασί, κώμης οὐκ ἀξιολόγου τὰ πρότερα οὔσης.
 25 ἥπερ τὰ τροφεῖα Κωνσταντίνος ἐκτίνων ὀνόματι μὲν καὶ ἀξιώματι C

omnes iterum ac tertium ante hiemen classe traiciant. Quicumque etiam
 merces vicissim accipere vulerint, illis in naves impositis revertuntur.
 Porro contingebat, ut si ventus reflaret in Hellesponto, illic navigia cum frum-
 ento putrescerent. Huc Iustinianus Aug. animum providentiamque sic con-
 tulit, ut liquido ostenderit, hominem vel in summis difficultatibus nihil non
 efficere posse. Siquidem in Tenedo, proxima freto insula, horrea aedifica-
 vit, quae exposito totius classis frumento sufficient, pedes lata non minus xc.
 longa pedes cclxxx. altitudine maxima. Iam postquam opus imperator con-
 fecit, si publicis frumentariis adversi moram offerant venti, quando eo pro-
 vecti sunt, exoneratis in haec horrea navibus, boream ac zephyrum ventum-
 que alium quemvis contrarium valere iubent, seque ad renavigandum accin-
 gunt. Ac statim quidem ipsi redeunt domum: postea vero, cum est commo-
 dum navigare Byzantium, aliis navibus ex Tenedo frumentum illi advehunt,
 quibus hoc munus incumbit.

2. In Bithynia est urbs, de nomine dicta Helenae, matris Constantini
 Aug. Quippe natam ibi Helenam perhibent, cum esset vicus ignobilis: cui
 quidem Constantinus, in praemium nutritionis, nomen ac dignitatem urbis

πύλῃως τὸ χωρίον δεδωρῆται τοῦτο, οὐ μέντοι οὐδὲν οὐδὲ βασιλικὸν οὐδὲ μεγαλοπρεπὲς τῇδε πεποιῆται, ἀλλὰ τῇ μὲν κατασκευῇ ἐπὶ τῆς προτέρας διέμεινε τύχης, κεκόμψενται δὲ μόνῳ τῷ πόλις κεκληῖσθαι καὶ τῇ ἐπωνυμίᾳ τῆς τροφίμου Ἑλένης ἀποσεμνύνεται. ὁ δὲ καθ' ἡμῶς βασιλεὺς, ὥσπερ τὴν ἀγνωμοσύνην ἀπολογούμενος 5 τοῦ τῆς βασιλείας προπάτορος, πρῶτα μὲν ὕδατος ἀπορία πιεζομένην τὴν πόλιν ἰδὼν καὶ δίνῃ ἐπιεικῶς δεινῇ ἐχομένην, ὀχετὸν αὐτὸς σχεδιάζει θανμάσιον οἶον, ὕδωρ τε αὐτῷ παρέχεται ἀπροσδόκητον ἰδεῖν, τοῖς τῇδε ἀνθρώποις οὐ πιεῖν μόνον, ἀλλὰ καὶ λούεσθαι ἱκανῶς ἔχον, καὶ ὅσα ἄλλα τρυφῶσιν ἀνθρώποι, εὐπυ- 10 ρίαν κατακόρως ὕδατος ἔχοντες. πρὸς δὲ καὶ βαλανεῖον αὐτοῖς D ἐν δημοσίῳ πεποιῆται οὐ πρότερον ὄν, ἕτερόν τε ἀνγκυδομήσατο διεφθαρμένον τε καὶ εἰκῇ κείμενον τῷ τε σπανίζειν, ἥπερ μοι ἐρρήθη, τοῦ ὕδατος καὶ τῷ ἀπημελῆσθαι καταπεσὺν ἦδη. ἀλλὰ καὶ ἱερὰ καὶ βασιλεία καὶ στοὰς καὶ καταλυτήρια ταῖς ἀρχαῖς ἔδει- 15 ματο τῇδε, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιδέδεικται αὐτὴν πόλιν εὐδαιμόνα.

- V 460 Ταύτῃ δὲ ρεῖ τῆς πόλεως ἄγχιστα ποταμὸς, ὕπερ ὁμωνύμως τῷ σχήματι Δράκοντα καλοῦσιν οἱ ἐπιχώριοι. περιστρέφεται γὰρ ἐλίσσόμενος ἐφ' ἑκάτερα καὶ ἀπ' ἐναντίας αὐτῷ ἀντιροεῖ, P 97 ἄγων τὰς δίνας, σκολιῷ τε τῷ ῥοθίῳ, πῇ μὲν ἐν δεξιᾷ, πῇ δὲ ἐν 20 ἀριστερᾷ προσιών· ὥστε ἀμέλει διαβαίνειν αὐτὸν πλεῖον ἢ εἰκοσάκις ἐπάναγκές ἐστι τοῖς τῇδε ἰούσι. πολλοῖς τε οὕτω διεφθάρθαι ξυνέβαινε τοῦ ποταμοῦ ἐξαπιναιῶς παρὰ τὰ ξυνειθισμένα πλημύροντος. πρὸς δὲ καὶ δάσος ἀμφιλαφές καὶ καλῶν τῇδε φρομένου μέγα τι χρῆμα συμποδίζον αὐτοῦ τὴν ἐπὶ τὴν θάλασσαν 25

concesserat; sed nullum imperatoriae magnificentiae monumentum reliquerat. Nam si ornatum et structuram spectes, statum pristinum locus retinebat, nudo urbis titulo insignis, Helenaëque alumnae suae nomine gloriosus. At imperator noster, ut animi parum liberalis reprehensionem ab imperii patre amoliretur, primum quidem aquae penuria urbem premi et vehementer sitire animadvertens, extracto aquaeductu mirabili, spectaculum praebeuit insperatum; eam videlicet lympharum vim, quae civibus non modo ad potum abunde esset, verum etiam ad lavacra caeterasque delicias hominum, quibus est aquae affatim. Praeterea novum balneum publicum ipsis aedificavit, refecitque alterum, quod partim aquae inopia, de qua dixi, partim incuria corruptum, ac iam collapsum, temere iacebat. Quin etiam templa, palatium, porticus, ac magistratuum domos ibidem condidit, rebusque caeteris civitatem beavit.

Proxime urbem labitur fluvius, quem indigenae ab ipsius forma Draconem denominarunt. Etenim per anfractus errat sinuosos utroque versum, et in se recurrit, vortices volvens, ac multiplici flexu modo ad dexteram, modo ad sinistram sese contorquet: prorsus ut iter illac facientibus vicies et amplius ipsum trahere necesse sit. Quocirca multi interibant, repente fluvio praeter solitum exundante. Ad haec cum denso nemore spissoque arundineti

ἐκβολὴν χαλιπώτερον αὐτὸν ἐσκενωροῦντο εἶναι τοῖς ἐκείνῃ χωρί-
οις. χρόνῳ γοῦν οὐ πολλῷ πρότερον, ὁμβρων οἱ ἐπιγενομένων
πολλῶν, λιμνάζων τε καὶ κυρτούμενος καὶ σκεδαννύμενος ἐπιπλεῖ-
στον τῆς γῆς, ἀνῆκιστα κακὰ εἰργασται. χωρία τε γὰρ πεμπλη-
5 θῇ καθεῖλε, προρορίζους τε ἀμπέλους, ἔτι μέντοι ἐλαίας τε καὶ B
δένδρων παντοδαπῶν ἀνάριθμα πρέμνα, πρὸς δὲ καὶ τὰς οἰκίας,
αἱ πρὸ τοῦ περιβόλου τῆς πόλεως ἐτύγγανον οὔσαι, πάθεισί τε
ἄλλοις ὑπερμεγέθεσι τοὺς ἐπιχωρίους ἐπέτρηνεν. οὗσπερ ἐποικτι-
σάμενος Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἐπενόει τάδε. τὰ μὲν ἄλσῃ περι-
10 καθήρας καὶ τὸν κάλαμον ἐκτεμῶν ἅπαντα, ἐλενθέρας ποιῆσθαι H 47
τῷ ποταμῷ ξυνεχώρησε τὰς ἐς τὴν θάλασσαν ἐκβολὰς, ὥς μηκέτι
αὐτῷ διασκεδάνυσθαι ἐπάναγκις εἴη· τὰ δὲ ὄρη κατὰ μέσον ἀπο-
τεμῶν, αἱ δὲ ἀνέχει ἀμφὶ τὰ ἐκείνῃ χωρία, ἐν ταῖς πρότερον ἀπο-
τόμοις καὶ κρημνῶδεσι χώραις ὁδὸν ἀμαξιτὸν ἐξεργάσατο. ταύτῃ C
15 τε τοῦ ποταμοῦ τὴν διάβασιν οὐκ ἀναγκαίαν ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον
τοῖς ἐνταῦθα οὔσι πεποίηκεν εἶναι. καὶ γεφύρας δύο ἐς ἄγαν εὐ-
ρείας τῷ ποταμῷ τούτῳ ἐντέθειται, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἀκινδύνως
αὐτὸν διαβαίνουσι τὸ λοιπὸν ἅπαντες.
γ'. Οἷα δὲ καὶ τὴν ἐν Βιθυνοῖς Νίκαιαν ἐξείργασται ἀγα- D
20 θὰ εἰπεῖν ἄξιον. πρῶτα μὲν τὴν ὀχεταιγωγίαν παντύπασι διε-
φθαρμένην τε καὶ τὴν χρεῖαν ὥς ἥκιστα παρεχομένην ἀνανεωσά-
μενος ἅπασαν, ὕδασι τὴν πόλιν κατακορῇ διεπράξατο εἶναι. ἔπειτα
δὲ ἱερά τε καὶ μοναστήρια τὰ μὲν γυναιξὶ, τὰ δὲ ἀνδράσιν ἐδεί-
ματο. καὶ τὰ ἐκείνῃ βασιλεια, ἐκ μοίρας ἤδη κατυπεπτωκότα
25 τινὸς, ἀνεγείνατο σπουδῇ ἅπαντα, ἔτι μέντοι καὶ βαλανεῖον ἐν

illius in mare exitus impediretur, hinc factus importunior, vicinitati gravior incommodabat. Nec diu est, cum auctus imbribus restagnavit, ac tumidos fluctus in terram late effundens, damna gravissima intulit. Agros enim plurimos eluvione perdidit; radicitus vites, oleas, atque innumeros omnigenarum arborum truncos avulsit; domos, quae erant pro urbis moenibus, evertit; aliisque calamitatibus maximis attrivit indigenas. Quos miseratus imp. Justinianus, hoc cepit peregitque consilium. Circumciso nemore, erutisque calamis omnibus, viam, qua amnis in mare influeret, expedit; ne amplius efferre se alveo et inundare cogeretur. Tum excisis in medio montibus, qui circum eminent, ubi praecipitia ac derupta pendebant, viam fecit plaustris meabilem: quo fit ut plerumque incolae non habeant necesse transire fluvium: cui cum binos etiam pontes latissimos imposuerit, iam nemo est quin ipsum tuto transgrediatur.

3. Nec tacenda eiusdem erga Nicaeam Bithyniae beneficentia. Ac primum quidem, aquaeductum diruptum penitus et inutilem refecit, itaque civitati largam aquae copiam suppeditavit. Dein templa ac monasteria, alia feminis, alia viris extruxit. Palatium, cuius pars iam corruebat, a fundamentis sedulo renovavit, itemque thermas, in veredariorum, quos appellant,

τῷ καταλυτηρίῳ τῶν βερεδαρίων καλουμένων ἐκ παλαιοῦ διεφθαρ-
 μένον. ταύτης δὲ τῆς πόλεως ἐς τὰ πρὸς ἥλιον δύνοντα ὡς ἀγχο-
 τάτω χειμάρρους ὡς τὰ πολλὰ ἐπισκῆπτειν φιλεῖ, ἄπορον ὅλως
 ἐργαζόμενος τὴν ταύτη ὁδόν. καὶ γέφυρα μὲν τις ἐνταῦθα πε-
 ποιήται τοῖς πάλοι ἀνθρώποις, ἣ προϊόντος χρόνου προσβάλλον-5
 σαν οὐδαμῇ ἐνεγκοῦσα τὴν τοῦ χειμάρρου ἐπιρροὴν (ἐπεὶ οὐκ ἐν
 ἐπιτηδείῳ διασκευασθεῖσα ἐτύγχανεν) ὑπεχώρησέ τε τῷ ῥοθίῳ
 P 98 βιαζομένῳ καὶ ἀπιοῦσα σὺν αὐτῷ ὥχετο, οὐδὲ ἵχνος αὐτῆς ἐν τῷ
 χώρῳ ἀπολιποῦσα, οὗ πρότερον ἦν. βυσιλεὺς δὲ Ἰουστινιανὸς
 γέφυραν ἐπήξματο ἐνταῦθα ἐτέραν ἐς τόσον ὕψους τε καὶ εὗρους 10
 διήκουσαν, ὥστε δὴ αὐτῆς οὐδὲ κατὰ πολλοσθημόριον τὴν προ-
 τέραν οὖσαν γεγενῆναι δοκεῖν, ἣ τὸν χειμάρρον, ἥνκα μορμύρι,
 κατὰ πολὺν ὑπεραίρουσα ἐν τῷ βεβαίῳ διασώζεται τοὺς ταύτη
 ἰόντας.

Ἐν δὲ Νικομηδείᾳ τὸ βαλανεῖον τὸ Ἀντωνίνου ἀνεκένωσατο. 15
 μοῖρα γὰρ αὐτοῦ ἡ ἀξιολογωτάτη καταπεπτῶκει, μεγέθει τοῦ ἔρ-
 γου ἀπροσδόκητος ὅτι δὴ ἀνοικοδομηθήσεται γεγενημένη. ὁ μέγας
 δὲ ποταμὸς οὗτος, ὕπερ Σάγγαριν καλοῦσι νῦν, σφοδρῶ μὲν
 B κατιὼν ἐς ἄγαν τῷ ῥείθρῳ, ἐπὶ μέσης δὲ πεφυκῶς ἄβυσσος, ἐν-
 ρυνόμενος δὲ θαλάσῃ ἴσα, διαγέγονε μὲν τὰ γε εἰς γέφυραν ἀνέ- 20
 παιμος πᾶσιν, ἔξ οὗ γεγόνασιν ἄνθρωποι, ἀκῦτων δὲ συνδέοντες
 πληθος καὶ φορητὸν αὐτὰς ἀλλήλῃς ἐναρμιοσάμενοι, ἐνταῦθα
 V 461 διαπορθιμύεσθαι τολμῶσι πεζοί, ὥσπερ ποτὲ δέει τοῦ Ξέρξου τὸν
 Ἑλλήσποντον ὁ τῶν Μήδων στρατός. ἀλλὰ καὶ τοῦτο οὐκ ἀνεπι-
 κινδύνως αὐτοῖς γίνεται. πολλάκις γὰρ ὁμοῦ τοῖς δεσμοῖς συλλα- 25
 βῶν τὰς ἀκάτους ἀπάσας, εἴτα τὴν διάβασιν ἀνεχαίτισε τοῖς τῇδε

diversorio iampridem fractas. Proxime latus urbis occidentale saepe irruit
 torrens, ibique viam prorsus praecludit. Eo loci pontem veteres fecerant.
 Is, tempore progrediente, non sustinens torrentis impetum (quippe male po-
 situs structusque fuerat) undis violentis succubuit, illisque abreptus abiit, ne
 vestigio quidem relicto ubi ante extiterat. Ibidem Iustinianus Aug. pontem
 alterum eduxit in altitudinem tantam ac latitudinem, ut ille vix multesima
 huius pars fuisse videatur. Hic, quando torrens inflatus mormurat, longe
 ipso editior, transitum tutissimum praebebat.

Nicomediae Antonini thermas instauravit: quarum praecipua pars col-
 lapsa, spem magnitudine operis adimebat, fore ut aliquando resurgeret.
 Magnus fluvius, quem hodie Sangarin vocant, cursu violentissimus, in medio
 profundus admodum, latitudineque aequoreus, nunquam post homines natos
 pontem subiit: sed scaphis pluribus connexis, tegetisque instar inter se aptis,
 audent transgredi pedites, ut quondam Medorum exercitus Hellespontum
 transiit, Xerxis metuens indignationem. At res non vacat periculo. Nam
 saepe flumen, scaphis omnibus abreptis cum nexibus, transitum viatoribus

λοῦσι. βασιλεὺς δὲ Ἰουστινιανὸς γέφυραν αὐτῷ ἐγχελεῖρῃεν ποιο-
κοδομῆσθαι ταυτῇ. ἀρξάμενός τε τοῦ ἔργου ἤδη πολλὴν ἐς αὐτὸ
διατριβὴν ἔχει· ὅπερ εὖ οἶδα ὅτι ὑποτελέσει οὐ πολλῷ ὕστερον,
τεκμηριούμενος ὅτι δὴ αὐτῷ τὰ ἔργα συνεπιλαμβάνεται ὁ θεὸς C
5 ἅπαντα. οὐκοῦν ἀπέραντον αὐτῷ ἐνθύμημα οὐδὲν ἔμεινεν ἐς τόδε
τοῦ χρόνου, καίτοι ἐπιπλείστοις τὸ καταρχὰς τοῖς ἀμηχάνοις ἐγ-
χειρεῖν ἔδοξεν.

Ἔστι δέ τις ἐν Βιθυνοῖς ὁδὸς ἐς τὰ Φρυγῶν ἡθῆ ἐνθ' ἐνδε-
λόντι, ἐνθα δὴ ἀνθρώποις τε ἀναρίθμοις καὶ ζώοις ἑτέροις χει-
10 μῶνος ὥρα διολωλέναι ξυνέβαινε· γεώδης γὰρ ὑπεράγαν ἡ χώρα
οὔσα, μὴ ὅτι ὕμβρων ἐξαισίων καταρραγόντων ἢ χιόνων πολλῶν
ἐπικεχυμένων τε καὶ διαλυθεισῶν ἐν ἐσχάτῳ, ἀλλὰ καὶ ψεκάδων
ἐπιπεπτωκυῶν, ἃν οὕτω τόχοι, ἐς τέλος βαθὺ καὶ ἀπόρρευτον ξυ-
σταμένη, τὰς τε ὁδοὺς τεναγώδεις ἐργαζομένη, τοὺς τῆδε ἰόντας
15 ἐκ τοῦ ἐπιπλείστον ἀνέπνιγεν. ἀλλὰ καὶ τοῦτον αὐτός τε μεγαλο- D
φροσύνη ψυχῆς καὶ ἡ βασιλὶς Θεοδώρα τὸν κίνδυνον τοῖς παριοῦσι
διέλυσαν. ἐς ἡμέρας γὰρ ὁδοῦ ἤμισυ εὐζώνῳ ἀνδρὶ λίθοις πι-
μεγέθει σκέπας τῇ λεωφόρῳ ἀπεργασόμενοι ἐπὶ στερεῶς τῆς ὁδοῦ
παριέναι διεσκευάσαντο τοὺς τῆδε ἰόντας. ταῦτα μὲν Ἰουστινιανῷ
20 βασιλεῖ ταύτῃ ἐξείργασται.

Πηγαὶ δὲ θερμῶν φύσει ἐν Βιθυνοῖς ὑδάτων ἀναβλυστά-
νουςιν ἐν χώρῳ, ὅπερ ἐπονομάζουσι Πύθια. ταύτας ἔχουσι
παραψυχὴν ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ διαφερόντως Βυζάντιοι, ἄλλως
τε ὅσοις νοσώδεσι συμβαίνει εἶναι. ἐνθα δὴ πολυτέλειαν ἐπιδέ-
25 δεικται βασιλεῖ πρέπουσαν· βασιλείᾳ τε γὰρ ὠκοδομήσατο οὐ
πρότερον ὄντα καὶ λουτρῶνα ἐν δημοσίῳ τῶν ἐκεῖ φρομένων θερ- P 99

abnuit. Nunc Iustinianus Aug. pontem illi imponere aggressus, acriter in
opus incumbit, brevi procul dubio absolvendum: idque ex eo coniūcio, quod
omnibus illius coeptis manum deus admovet. Quamobrem nullum hactenus
consilium imperfectum reliquit; quamvis persaepe visus initio sit suscipere
maiora viribus.

Via quaedam est in Bithynia, qua itur in Phrygiam. Haec innumeris
hominibus ac iumentis funesta erat hiberno tempore. Etenim pinguiissima
regio, non solum demissis imbris magnis vel multa effusa nive ac demum
soluta, sed rore etiam forte delapso tenui, in coenum altum et ineluctabile
cogebatur, ac viatores plerumque enecabat, soli tenacitate adempto spiritu.
Discrimen hoc ipse ac Theodora Augusta sustulerunt generosa munificentia.
Nam ad dimidium spatium, quod uno die vir expeditus conficiat, munita la-
pidibus maximis via publica, praetereuntibus iter solidum paraverunt. Haec
ibi Iustinianus Augustus fecit.

Apud Bithynos, in loco, cui nomen Pythia, exiliunt fontes aquae natura
calidae. His cum alii multi, tum vero maxime Byzantii, praesertim aegri,
recreantur. Ibi ille magnificentiam imperatore dignam exhibuit. Novum

μῶν ὑδάτων πεποιήται. πηγὰς τε ποτίμων ὑδάτων ὡς ἐκάστην ἀποβλυζούσας ἐς τόνδε τὸν χῶρον ὀχεταγωγία διακομίσας, τὸν πρότερον ἐνταῦθα ἐπιχωριάζοντα περιεῖλεν αὐχμὸν. ἀλλὰ καὶ τοῦ ἀρχαγγέλου τὸ τέμενος καὶ τὸ τῶν νοσοῦντων ἀναπαυστήριον, μεῖζω τε καὶ κατὰ πολὺ ἐπιφανέστερα κατεστήσατο. 5

B δ'. Ἔστι δὲ ποταμὸς ἐν Γαλάταις, ὃν περ καλοῦσιν οἱ ἐπιχώριοι Σίβεριν, τῶν μὲν καλουμένων Συκίων ἄγχιστα, πόλεως δὲ Ἰουλιопόλεως ἀπὸ σημείων μάλιστα δέκα, ἐς τὰ πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον. ὅς δὴ πολλάκις ἔξαιπναιῶς ἀρθεὶς ἐπὶ μέγα τῶν ἐκείνη ὁδοῦ ἰόντων πολλοὺς ἔφθειρεν. ὅσπερ ὁ βασιλεὺς ἀπαγγελλομέ- 10 νοις συνταραχθεὶς διακωλυτῆς τοῦ κακοῦ τὸ λοιπὸν γέγονε, τὸν μὲν ποταμὸν γεφυρώσας ἔργῳ ἰσχυρῷ καὶ οἷω πλημμύροντι ποταμῷ μᾶχεσθαι· ἕτερον δὲ τοῖχον ἐν προβόλου σχήματι τῆς γε-

H 48 φύρας ἐς τὰ πρὸς ἕω πεποιημένος, ὃν δὴ πρόμαχον καλοῦσιν οἱ ταῦτα σοφοί. καὶ νεὼν δὲ αὐτοῖς ὠκοδομήσατο ἐς τὰ πρὸς δύοντα 15 ἥλιον τοῖς παριοῦσι σωτήριον χειμῶτος ὥρα ἐσόμενον. ταύτης δὲ

C Ἰουλιопόλεως περίβολον ἠνώγει τε καὶ κατέσειε ποταμὸς, ἀμφὶ τὰ πρὸς ἐσπέραν παραρρέων. ἀλλὰ καὶ αὐτὸν διεκώλυσεν ὁ βασιλεὺς οὗτος, ἀντιτείχισμα τῷ περιβόλῳ ἐπὶ πόδας οὐχ ἴσσουν ἢ πεντακοσίους καταστησάμενος. ταύτῃ τε τὸ τῆς πόλεως ἔργμα 20 οὐκ ἐπικλυζόμενον διεσώσατο.

Ἐν δὲ Καππαδόκεις ἐπολεῖ τὰδε. Καيسάρεια μὲν πόλις ἐνταῦθα μεγίστη τε καὶ πολυνάνθρωπος ἐκ παλαιοῦ τυγχάνει οὖσα. τεῖχος δὲ αὐτὴν περιέβαλλε τῷ ὑπερβάλλοντι τῆς ἀμετρίας ἐπιμαχώτατόν τε ὃν καὶ ἀφύλακτον ὄλως. χώρας τε γὰρ οὗ τι 25

enim palatium condidit; et ubi calidae prorumpunt aquae, balneae publicae aedificavit. Dulcis aquae fontibus, qui longissime scatent, canali structili huc deductis, aestum, loco antea familiarem, depulit. Templum quoque archangeli, aedemque aegrotorum quieti destinatam, capacitate ac splendore non parum auxit.

4. Est in Galatia fluvius, quem indigenae appellant Siberin, Syceis quidem proximus, Iuliopoli vero dissitus miliaribus decem, ad orientem. Is repente solitus intumescere, viatores multos hauriebat. Rei nuntio permotus imperator, perniciem avertit ponte facto, structura firmo et inundationibus ferendis pari, itemque muro ad pontis latus orientale in propugnaculi modum aedificato, quem huius artis periti *promachon* vocant. Templum etiam ab occidente statuit, praetereuntibus saluti futurum hyeme. Iuliopolis muros tundeat flumen et quatibat, ab occasu praeterfluens. At ipsum inhibuit imperator praeducto moenibus aggere ad pedes minimum quingentos: itaque urbis munimentum in sicco servavit.

Haec vero fecit in Cappadocia. Ibi Caesarea, urbs maxima et antiquitus frequens, iis erat moenibus cincta, quae ob nimium ambitum indefensa expugnari facile possent. Multum enim spatii supervacanei complecteban-

ἀναγκαίᾳς τῇ πόλει περιεβάλλετο μέγα τι χρῆμα, καὶ τῇ ἑς ἄγαν
 περιουσίᾳ ἐνέθοδον ἦν τοῖς ἐπιβουλεύουσι. λόφοι γὰρ ἐνταῦθα V 462
 ἐπανεστήκασιν ὑψηλοὶ, οὐκ ἄγχιστά πη ἀλλήλων, ἀλλὰ κατὰ πολὺ D
 ἄποθεν· οὐσπερ ὁ τῆς πόλεως οἰκιστὴς ἐντὸς τοῦ περιβόλου κατα-
 5 λαβεῖν ἐν σπουδῇ ἔχων, ὥς μὴ ἐπιτείχισμα κατ' αὐτῆς εἶναι, τῷ
 τῆς ἀσφάλειας ὀνόματι τὰ σφαλερώτατα ἐξεργάσατο. πεδία τε
 γὰρ πολλὰ καὶ κήπους ἐτείχισατο, καὶ σκοπέλους τε καὶ θρεμμά-
 των νομάς. ἔνθα δὲ οὐδὲ χρόνῳ ὕστερον οἰκοδομήσασθαι τι οἷ
 τῇδε ἄνθρωποι ἔγνωσαν, ἀλλ' ἐφ' οὐσπερ ἦν σχήματος ἔμεινεν.
 10 εἰ δέ που καὶ οἰκία τετίχθηκεν εἶναι, ταῦτα δὲ ἀγέιτονα κατὰ μόνας
 ὄντα διαγεγόνασιν ἐς τόδε τοῦ χρόνον. καὶ οὔτε τὰ φυλακτήρια
 κατὰ λόγον τοῦ περιβόλου ἐς τὴν αὐτοῦ ἐξικνεῖσθαι φυλακὴν εἶχεν, P 100
 οὔτε αὐτοῦ ἐπιμελεῖσθαι τοσοῦδε ὄντος ἐν δυνάμει γίνετο τοῖς
 τῇδε ἀνθρώποις. ἀτείχιστοί τε δοκοῦντες εἶναι περίφοβοι διηνεχὲς
 15 ἦσαν. ἀλλὰ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς τὰ μὲν οὐκ ἀναγκαῖα τοῦ πε- B
 ριβόλου περιελὼν, τὴν δὲ πόλιν ὥς ἀληθῶς ἐρύματι ἐς τὸ ἀσφα-
 λές περιστείλας, ὀχύρωμα μὲν κατεστήσατο ἀμαχώτατον εἴ τις
 προσίοι, διαρκεῖ δὲ αὐτὸ φυλακτηρίῳ ἐπέρρωσε. Καισαρεῦσι μὲν
 οὖν τοῖς ἐν Καππαδόκαις οὕτω τὴν ἀσφάλειαν διεσώσατο.
 20 Ἦν δέ τι φρούριον ἐν Καππαδόκαις Μωκησὺς ὄνομα, ἐν
 μὲν τῷ ὁμαλεῖ κείμενον, σαθρὸν δὲ οὕτω γεγεννημένον ὥστε δὴ
 αὐτοῦ τὰ μὲν καταπεπτώκει, τὰ δὲ ἔμελλεν. ὅπερ Ἰουστινιανὸς
 βασιλεὺς καθελὼν, τεῖχος ὀικοδομήσατο κομιδῇ μέγα ἐς τὰ πρὸς B
 ἐσπέραν τοῦ πάλαι φρουρίου ἐν χωρίῳ ἀνάντει τε καὶ λίαν ὀρθίῳ
 25 καὶ ἀμηγάνῳ προσελθεῖν, εἴ τις προσίοι. ἔνθα δὲ καὶ ἱερὰ τε-

tur, et immodica laxitas facilem aditum aggressoribus dabat. Et vero attol-
 litur locus ille in tumulos, non brevi, sed longo intervallo inter se dissitos:
 quos urbis conditor muro comprehendere satagens ne faverent oppugnationi,
 rem fecerat periculo plenam sub specie securitatis. Moenibus enim conclu-
 serat agros complures, hortos, rupes, pecorum pascua: ubi nec postmodum
 cives ut quidquam aedificarent adducti sunt: sed loco mansit facies pristina;
 ac sicubi domus extant, eae seorsum solae nullam hactenus vicinitatem ha-
 buerunt. Nec muri custodes pro illius modo ac portione sufficere, nec cives
 ipsum adeo spatiosum curare poterant. Quare semper erant in metu, cum
 sibi viderentur moenibus nudi. Tandem Iustinianus Aug. recisa murorum
 parte nimis necessaria, urbem coëgit in munimentum vere tutum, et ado-
 rientibus inexpugnabile; quod ipsum iusto praesidio firmavit. Ita securam
 reddidit Caesaream Cappadociae.

Erat Mocesus Cappadociae castellum, in plano situm, adeo debile cor-
 ruptumque, ut ruinam pars iam fecisset, pars minaretur. Eo Iustinianus
 Aug. diruto, in loco acclivi itaque arduo, ut nemo infestus subire queat, qua
 vetus castellum illud occidentem spectaverat, murum ingentem extruxit.
 Multa ibi templa, xenodochia, balneas publicas aedificavit, nihil eorum de-

μένη πολλά καὶ ξενῶνας καὶ λουτρῶνας ἐν δημοσίῳ ἔδειματο καὶ ὅσα ἄλλα ἐνδείκνυται τὴν πόλιν εὐδαίμονα. ἔξ οὗ δὴ καὶ εἰς μητροπόλεως ἀξίωμα ἤλθεν· οὕτω γὰρ πόλιν τὴν πρώτην τοῦ ἔθνους καλοῦσι Ῥωμαῖοι. τὰ μὲν οὖν ἐν Καππαδόκαις τοιαῦτα ἐγέγονει.

5

- C** ε'. Ἐκ πόλεως δὲ Ἀντιοχείας, ἣ νῦν Θεοῦπολις ἐπικέκληται, ἐς Κιλικίαν ἰόντι παρ' αὐτὴν μάλιστα τὴν ὁδὸν προάστειόν ἐστι, Πλατανῶν ὄνομα· ταύτης δὲ τῆς πόλεως οὐ πολλῷ ἄποθεν τρίβος τε ἦν ἐκ παλαιοῦ σφειγγομένη ἐκ τῷ πυρατεταμένῳ ὁρῶν ἐν στενῷ μάλιστα, τῶν ὁμβρῶν δὲ αὐτὴν ἐς χρόνον μῆκος ἐπι-10 κλυσάντων ἐξίτηλος ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον γεγεννημένη μετὰ κινδύνων τὰς διεξόδους παρείχετο ποιῆσθαι τοῖς τῇδε ἰουσιν. ἄπερ ἐπεὶ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἀκοῇ ἔλαβεν, ἐν βουλῇ τε καὶ προνοίᾳ πάσῃ
- D** πεποιημένος, ἅκειν ἐνθὺς τοῦ κακοῦ εὔρετο. χρήματα γὰρ προέμενος ἀριθμοῦ κρείττονα, ὅρη τε τὰ ἐκείνη ἀνέχοντα ἐπὶ μα-15 κρότατον ἐκτεμῶν ἅπαντα καὶ νενικηκὼς τὰ ἀμύχανα, ὁδὸν ἀμαξήλατον ἐκ τοῦ παραλόγου καὶ παραδόξου κατὰ πρόσθεν ἀπόκρημνα ἐν τε τῷ ὑπτίῳ καὶ τῷ ἀνιμένῳ διεσκευάσατο, διαφανῶς ἐνδειξάμενος ὥς γνώμη προμηθεῖ καὶ χρημάτων ὑπεροράσει οὐδὲν ἀνθρώπῳ ἄπορον γένοιτο. τοῦτο μὲν οὖν ταύτῃ ἐξείργασται.

20

- P 101** Πύλις δὲ πού ἐστιν ἐν Κιλικίᾳ ἡ Μοψουεστία, τοῦ μάντιος, ὡς φασιν, ἐκείνου τοῦ παλαιοῦ ἔργον. ταύτην ποταμὸς παραρρεῖ Πύραμος, τῇ μὲν πόλει γινόμενος ἐγκαλλώπισμα, γεφύρα δὲ μόνη διαβατὸς ὤν. χρόνον δὲ πολλοῦ ἐπιρρεῦσαντος πεπονηκέναι τῆς γεφύρας τὰ πλεῖστα ξυνέβη. ἔωκει τε πεσουμένοις αὐτίκα δὴ 25 μάλᾳ, καὶ τοῖς διαβαίνουσι διὰ ταῦτα ὁ θάνατος ἐν ὀφθαλμοῖς

esse passus, quae ad felicitatem urbis probandam valent. Hinc factum ut illa ad dignitatem pervenerit metropoleos: quo vocabulo Romani urbem designant gentis primariam. Haec in Cappadocia.

5. Via, quae ex urbe Antiochia, iam dicta Theopoli, in Ciliciam ducit, adiacet suburbano, cui nomen Platanon. Non procul ab ea urbe, cum vetus semita apporrectis montibus arctissime premeretur, longo temporis progressu, maxima eius parte superfusus imbris exesa, iam periculosum erat illac transire. Quod ubi fama imp. Iustinianus accepit, eo mentem providentiamque omnem conferens, malo protinus remedium invenit. Infinitam enim pecuniam apporrectis montibus, quotquot illic eminent, longissime praecidit, et superatis quae insuperabilia videbantur, praeter omnium spem atque opinionem, viam, qua plaustra commearent, planam fecit et expeditam ubi fuerant praecipitia; clarissimo probans argumento, nihil esse quo homines non perumpant prudenti consilio ac liberali contemptu pecuniae. Hoc ibi actum.

Urbs est Ciliciae Mopsuestia, vatis, ut ferunt, illius antiqui opus. Eam quidem alluit ornatque fluvius Pyramus; sed uno admodum transitur ponte, cuius maxima pars vetustate sic fatiscebat, ut iamiam casurae similis, mor-

ἦν. πρῶγμ' αὖτε εἰς σωτηρίαν ἐπινενοημένον τοῖς πάλοι ἀνθρώποις, τῇ τῶν προεστηκότων ὀλιγωρίᾳ ἐγένετο κινδύνου τε πολλοῦ καὶ φόβου αἰτία. ὁ δὲ καθ' ἡμῶς βασιλεὺς τὰ διερρηκόμενα ἐπαγορθώσας σπουδῇ ἅπαντα τῇ τε γιγνόμενῃ καὶ τοῖς παρικοῦσι τὴν ἀσφάλειαν ἀναισώσατο, τὴν τε πόλιν ἀπέδειξεν αὐτῆς τὴν ἐκ τοῦ V 463 ποταμοῦ ἀκινδύνως ἀναδουμένην εὐπρέπειαν.

Ἔστι δὲ τις μετ' αὐτὴν Ἀδανα πόλις, ἥς δὴ ἐς τὰ πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον ποταμὸς φέρεται Σάρος ὄνομα, ἐκ τῶν ἐν Ἀρμενίοις ὄρων κατιών. ναυσίπορος δὲ ὁ Σάρος ἐστὶ καὶ ἀνδράσι πε- B
10 ζοῖς οὐδαμῇ ἐσβατός. γέφυρα οὖν ἐκ παλαιοῦ τῇδε ὑπερσφύης τε ἀποτετέρονται καὶ λόγου ἄξια. γεγέννηται δὲ τρόπῳ τοιῷδε. λίθων μὲν εὐμεγεθῶν οἰκοδομίαι πολλαχῇ τοῦ ποταμοῦ ἐκ τῆς γῆς ἐπανεστήκασιν ἐς μέγα τι πάχος διήκουσαι, καὶ τῷ ποταμῷ κατὰ μὲν τὸ εὖρος ξυνέκινούμεναι, τὸ δὲ γε ὕψος πολλῶν ὑπερβάλλουσαι 15 τῷ ὑπεραίροντι. ὑπερθέν τε δυοῖν κατὰ μέσον ἀψίδες ἐν τῷ μετεώρῳ ἐπηρμέναι ἀνέχουσιν ὕψους ἐς μέγα τι χρῆμα. ταύτης δὲ τῆς τῶν λίθων ξυνθήκης, ἥ κατὰ τὸ ὕδωρ οὕσα ἐτύγχανεν, ἄτε ῥοθίῳ μαχομένης πολλῶν, ἐπὶ χρόνου μῆκος ἀπέραντον ὅσον διεφθάρθαι τὰ πλεῖστα ξυνέβη. οὐκ εἰς μακρὰν τε ἡ γέφυρα πῦσα 20 τῷ ποταμῷ ἐμπεσεῖσθαι ἐπίδοξος ἦν. ἐγένετό τε αἰὲν ἐν εὐχῇ τῶν C
διαβαινόντων ἐκάστῳ ἐν τῇ κατ' αὐτὸν διαβάσει τὴν τοῦ χρόνου στιγμήν διαμεῖναι μόνον ἐν τῷ βεβαίῳ τὴν γέφυραν. ἀλλὰ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἐτέραν τινὰ τῷ ποταμῷ πορείαν ὁρύξας, ἐκῆψε μὲν αὐτὸν ἐπὶ καιροῦ μεταπορεύεσθαι διωθήσατο, ὕδατος δὲ χω- 25 ρὸς τὴν οἰκοδομίαν λαβὼν, ἥς ἐπεμνήσθην ἄρτίως, καὶ αὐτῆς τὰ

tem transeuntibus ostentaret. Itaque res olim ad salutem inventa, praefectorum negligentia in causam gravis periculi ac timoris conversa fuerat. Quidquid vitium faciebat, id magno studio imperator noster refecit, et firmitatem ponti, transeuntibus securitatem, urbi tutum decus, quod olim fluvius afferebat, restituit.

Post illam est urbs Adana, quam ab oriente praeterlabitur flumen Sarus, ex Armeniae montibus defluens. Et quoniam navigia Sarus patitur, nec vadum habet, quo pedites transeant, ideo pons ingens ac praeclarus ibi quondam hac fuit extructus forma. Multis in partibus fluminis, solo exurgunt magnis lapidibus compactae pilae, haud mediocri crassitudine. Sua serie aequant fluvii latitudinem, eundem altitudine longe superant. Binis arcus singuli excelsius attolluntur, earum medio incumbentes. Pilae illae lapideae, qua parte adversum amnem excipiunt, dum vehementibus repugnant fluctibus, per infinitum temporis spatium adeo corruptae fuerant, ut brevi totus pons collapsurus in fluvium videretur. Nemo erat quin transitorus oraret, ut pons staret sub pedibus punctum temporis. Iustinianus vero Aug. cum alium fecisset alveum, eo flumen ut tempus detorsit: tum pilis, quarum mentionem proxime feci, aqua nudatis admovit manum, ac ruinosa demolitus, sine

πεπονθότα περιελὼν ἀνφοδομήσατο οὐδεμιᾷ μελλήσει, τὸν τε ποταμὸν αὐθις ἐς τὴν πρόσθεν ὁδὸν ἐπανήγαγεν, ἣν κολίην καλοῦσι. ταῦτα μὲν οὖν τῇδε κεχώρηκε.

Κύδνος δὲ ποταμὸς κατὰ πόλιν μέσσην Τύρσον φέρεται. καὶ χρόνον μὲν τὸν ἄλλον οὐδὲν ἄχαρι διαπεπραγμένος φαίνεται
 H 49 πώποτε, ἅπαξ δὲ αὐτῷ ξυνηγέθη ποτὲ τὰ ἀνήκεστα διεργάσα-
 D σθαι ἐξ αἰτίας τοιῶσδε. τοῦ μὲν καιροῦ ἀμφὶ τροπὰς ἑαρινὰς ἦν ἡ ὥρα· νότος δὲ ἄνεμος ἐξαπιναιῶς ἐπιπνεύσας πολλὰς τὰς χιόνας διέλυσε πύσας, αἷς δὴ χειμῶνος ὥρα ἐπιπεσούσας τὸ ὄρος ὃ Ταῦρος ἐκαλύπτετο σχεδὸν τι ὅλον. ῥύακες οὖν ὑδάτων παντα 10
 χόθιν ξυνέρρεον τῶν ἐκείνη σκοπέλων, αἱ τε χαράδραι χειμάρρους ἀφίεσαν πᾶσαι, καὶ κρήναις πολλαῖς αἱ τε ὑπώρειαι καὶ οἱ πρόποδες ὁρῶν τῶν Ταυρείων κατάρρευτοι ἦσαν. τούτοις οὖν ὁ Κύδνος τοῖς ὕδασι κυματίας γεγεννημένος, ἐπεὶ ἐς αὐτὸν ἐν γειτόνων ὄντα ἐπεσέβαλλον, ἅμα δὲ οἱ καὶ ὕμβρων ἐπιγενομένων πολλῶν, τὰ 15
 P 102 ἐτύγγανε, κατακλύσας εὐθὺς ἐξέτιηλα τὸ πυράπειν· ἐπὶ δὲ τὴν πόλιν μορμύρων ἦει καὶ τὰς γεφύρας βραχείας οὖσας περιελὼν τὰς τε ἀγορὰς συνέιχεν ἀπάσας τὰς τε ἀγνυὰς ὑπερέβλυζε καὶ τοῖς οἴκοις καὶ ὑπερώοις ἐπιπολάζων ἐπὶ μέγα ἐχώρει. νύκτα τε 20
 καὶ ἡμέραν ἡ πόλις ἐν κινδύνῳ διαγέγονε καὶ σὺλῳ τοιούτῳ, καὶ μόλις ἐν ἰστιάτῳ ὁ ποταμὸς οὗτος κατὰ βραχὺ ἀπολωφήσας ἐν τοῖς εἰλωθόσι γέγονεν αὐθις. ἅπερ ἐπεὶ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἤκουσεν, ἐπεισόει τοιᾶδε. πρῶτα μὲν ἐτέρων πρὸ τῆς πόλεως διεσκεύασατο τῷ ποταμῷ κολίην, ὅπως ἐνταῦθα διασχιζόμενος ἐκατέρωθι τε 25

10. ἐκαλύπτετο] ἐκεκάλυπτο Tolos.

ulla cunctatione restituit, pristinoque alveo seu lecto, ut vocant, fluvium reddidit. Haec ibi peracta.

Urbem Tarsum flumen Cydnus interluit. Is alias semper innoxius, semel gravem perniciem attulit, hac de causa. Circiter aequinoctium vernum, coortus repente auster vehemens nivem penitus dissolvit, quae per hiemem caelo demissa, montem Taurum pene totum tegebat. Tum ex omnibus scopulis aquarum rivi confluere; cunctis ruere torrentes alveis; passim ex imo Tauro eiusque radicibus fontes manare. His Cydnus aquis turgidus, quippe quae ipsi ex propinquo influebant, simul auctus imbrium vi; Tarsi suburbia, ad meridiem obversa, subita exundatione funditus delet: urbem invadit murmurans: pontes impendio minores disturbat: late fora occupat omnia, compita mergit: domorum cubiculis ac coenaculis innatans, magis atque magis attollitur. Noctem ac diem unum civitas in eiusmodi periculo ac veluti salo procelloso versata est. Sensim subsidens fluvius vix tandem se recepit. Quae cum audisset imp. Iustinianus, hoc inventum adhibuit. Principio, alterum alveum flumini ante urbem molitus est; ut ibi divortio divisus aquis,

μερίζων τὸν ῥοὺν κατὰ ἤμισιν γεγωνὺς μάλιστα ἐπὶ Τάρσον ἔοι.
ἔπειτα δὲ τὰς γεφύρας παρὰ πολὺ ἐδρυτέρας πεποιημένους κρείσ- B
σους ἀπειργάσατο εἶναι ἢ πλημύροντι βιασθῆναι τῷ Κύνῳ.
ταύτη τε διεπράξατο φόβου καὶ κινδύνου ἑκτὸς ἐς πάντα τὸν χρό-
5 νον οἰκισθῆναι τὴν πόλιν.

ζ'. Τὰ μὲν οὖν ἐν Κίλικίᾳ Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ ταύτη πη C
ἔσχευ. ἐν δὲ Ἱεροσολύμοις ἱερὸν τῇ Θεοτόκῃ ἀνέθηκεν, ὥπερ V 464
ἄλλο εἰκασθῆναι οὐδὲν οἷόν τέ ἐστι. νέαν ἐκκλησίαν καλοῦσι τὸ
ἱερὸν οἱ ἐπιχώριοι· ὅπερ δὴ ὁποῖόν ποτέ ἐστιν, ἐγὼ δηλώσω,
10 τοσοῦτον ὑπειπὼν, ὥς ἡ πάλιν ἡδε λοφιώδης μὲν ἐστὶν ἐκ τοῦ ἐπι-
πλεῖστον, οὐ γεώδεις δὲ οἱ λόφοι εἰσιν, ἀλλ' ἐν τε τραχεῖ καὶ
ἀποκρήμνῳ ἐπανεστήκασι, τὰς ἀμφόδους ἐν κλίμακος τρόπῳ ἀπὸ
τοῦ ὀρθίου ἐς τὸ πρηνὲς κατατείνοντες. τὰ μὲν οὖν ἄλλα τῆς
πόλεως οἰκοδομήματα ἅπαντα ἐφ' ἐνὸς χωρίου συμβαίνει εἶναι, ἢ
15 ἐπὶ λόφον πεποιημένα, ἢ ἐν τῷ χθυσμαλῷ κατὰ τὸ ἀναπεπταμένον
τῆς γῆς, τοῦτο δὲ μόνον τὸ ἱερὸν οὐ ταύτη πη ἔχει. ἐπέστελλε
γὰρ αὐτὸ Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἐν τῷ προϋκοντι γενέσθαι τῶν
λόφων, δηλώσας ὁποῖον τὰ τε ἄλλα δεήσει καὶ τὸ εὖρος αὐτῷ καὶ D
μῆκος εἶναι. οὐκ ἀπέχρησέ τε κατὰ τὴν βασιλείῳς ἐπίταξιν πρὸς
20 τοῦ ἔργου τὴν χρεῖαν ὁ λόφος, ἀλλὰ τοῦ ἱεροῦ τὸ τεταρτημόριον
ἀπελέλειπτο πρὸς τε ἄνεμον νότον καὶ ἀνίσχοντά που τὸν ἥλιον,
ἵνα δὴ ὀργιάζειν τοῖς ἱερεῦσι θέμις. διὸ δὴ ἐπενόουν τάδε, οἷς
τὸ ἔργον τοῦτο ἐπέκειτο. ἀπορριψάμενοι τὰ θεμέλια εἰς γῆς τῆς
ὑπτίας τὰ ἔσχατα, οἰκοδόμημα πεπονήναι συνεπανεστηκὸς τῷ
25 σκοπέλῳ. ἐπειδὴ τε ἄνω κατὰ τὴν ἀκρωνυχίαν ἐγένοντο, τῶν τοί-
χων καθύπερθε θόλους ἐνθέμενοι συνάπτουσι τὴν οἰκοδομίαν τῷ

dimidia ad summum pars Tarsum peteret. Deinde pontes multo latiores fecit ac firmiores quam ut Cydni exundantis impetu convelli queant: itaque urbis incolae metu ac discrimine in omne tempus exemit.

6. Sic in Cilicia Iustiniani Aug. coepta se habuere. Hierosolymis vero deiparae templum posuit incomparabile: novam ecclesiam indigenae appellant. Id iam ego describam, hoc unum praefatus, eius urbis maximam partem in colles assurgere, non terrenos, sed asperos ac praecipites, qui vias in gradus fractas ex alto in declive porrigant. Ac caetera quidem urbis aedificia locum obtinent uniusmodi, vel in colle aliquo sita, vel in plano, ubi terra se mollius explicat. Unum hoc templum non ita habet. Id enim iussit in colle omnium editissimo statui, ac praeter caetera latitudinem ipsius longitudinemque praescripsit. Cum autem operi ad imperatoris praescriptum faciendo collis unus non sufficeret, sed a meridie et oriente pars templi deesset quarta, in qua sacerdotibus rei divinae operari licet, hanc artem praefecti operis excogitarunt. Lactis in extrema planitie fundamentis, substructionem fecerunt, assurgentem cum scopulo: ad cuius verticem cum parietes eduxissent, ipsos concamararunt, atque aedificium reliquo templi pavimento at-

Procopius III.

21

ἄλλῳ τοῦ τεμένους ἰδᾶφει. ταύτῃ τε ὁ νεὼς πῇ μὲν ἐπὶ πέτρας
 ἰσχυρᾶς ἵδρυται, πῇ δὲ ῥῶρηται, τῆς τοῦ βασιλέως δυνάμεως
 μέγεθος ἄλλο ἐπιτεχνησαμένης τῷ λόφῳ. ταύτης δὲ δὴ τῆς οἰκο-
 P 103 δομίας οἱ λίθοι οὐ τοιοῦδ' εἰσι μέγεθος, ὅπολους ἴσμεν. πρὸς
 γὰρ τοῦ χωρίου τὴν γῆσιν οἱ ἐπιδημιουργοὶ τοῦ ἔργου τοῦδε δια-5
 μαχόμενοι ὕψος τε ἀντιτεταγμένον τῷ σκοπέλῳ διαπονούμενοι,
 τῶν ξυνειθισμένων ὀλιγορηκότες ἀπάντων ἐπὶ τὰ παράδοξα καὶ
 ὁλως ἀγνώστα τῶν ἐπιτηδευμάτων ἔχουρουν. πέτρας οὖν ὑπερμε-
 γέθεις ἐκ τῶν ὁρῶν ὑποτεμνόμενοι, ἥπερ οὐρανομήκη ἐν τοῖς πρὸ
 τῆς πόλεως χωρίοις ἀνέχει, ξύσαντές τε αὐτὰς ἐπισταμένως, ἐν-10
 ταῦθα ἤγον τρόπῳ τοιαῦδε. ἀμάξας μὲν ταῖς πέτραις ἔτεκται-
 νοντο μεγέθει ἴσας, ἕνα δὲ λίθον ἐνετίθεντο ἀμάξῃ ἐκῆστη,
 βόες τε ἀριστίνδην πρὸς βασιλέως ἐξειλεγμένοι κατὰ τεσσαράκοντα
 B σὺν τῇ ἀμάξῃ τὸν λίθον ἐφεῖλκον. ἀλλ' ἐπεὶ τὰς ἐς τὴν πόλιν
 φερούσας ὁδοὺς ταύτας δὴ φέρειν τὰς ἀμάξας ἀμήχανα ἦν, ἐκ-15
 τέμνοντες ἐπιπλεῖστον τὰ ὄρη ἰσιτητὰ ταῖς ἐπιγενομέναις ἀμάξαις
 ἔπολουν, οὕτως τε περιμήκη ἀπειργάσαντο τὸν νεὼν, ἥπερ βουλο-
 μένῳ τῷ βασιλεῖ ἦν. εὐρύς τε αὐτῷ κατὰ λόγον πεποιημένοι,
 τέγος ἐπιθεῖναι τῷ ἱερῷ ὥς ἥκιστα εἶχον. δρυμοὺς τε οὖν καὶ
 δάση πάντῃ περιδόντες, καὶ εἴ ποῦ τι χωρίον ἤκούετο οὐρανομή-20
 κεισι κατάφρυτον δένδροις, εἴλην τινὰ εἶδρον ἀμφιλαφεῖ, κέδρους
 γέρουσαν ἐς ὕψος ἐξικνουμένας ἀπέραντον ὄσον, αἷς δὴ τὴν ὄρο-
 φῇν τῷ νεῷ ἔθεντο, ὕψος αὐτῷ κατὰ μέτρον πεποιημένοι, ἐς ὅσον
 C τε εὐρύνεται καὶ ἐς τὸ μήκος ἐξάγεται. ταῦτα μὲν οὖν δυνάμει
 τε ἀνθρωπείᾳ καὶ τέχνῃ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἐξεργάσατο. ἐπέ-25

texuerunt. Itaque sacra aedes partim rupi solidae insidet, partim pendet,
 adiuncta colli accensione opibus imperatoris. Substructionis autem illius la-
 pides insinuata sunt magnitudine. Cum enim artifices adversarentur naturae
 loci, et culmen rupi aemulum molirentur, spretis vulgaribus ad insuetas
 planeque ignotas artes se converterunt. Ergo ex montibus, qui sunt extra
 urbem altissimi, saxa immania excidebant, et affabre sculpta, hoc modo
 vectabant. Plaustris, quae saxis aequalia magnitudine fabricaverant, sin-
 gulis singula imponebant. Tum boves, ex optimis, qui imperatoris iussu
 delecti fuerant, quadraginta cum plastro saxum trahebant. Quoniam vero
 viae, quae ad urbem ducebant, his erant plaustris ferendis impares, longe
 ac late montes excidendo accedentibus carris dabatur aditus. Sic templum,
 prout imperator volebat, in magnam perduxere longitudinem: ad cuius ra-
 tionem cum latitudinem exegissent, non poterant aedi tectum imponere.
 Quare nemora saltusque omnes, ac sicubi locum esse audiebant arboribus
 procerissimis consitum peragrantes, sylvam opacam nacti sunt, in qua cedri
 erant in immensum elatae. His templum texerunt, dimensi altitudinem pro
 latitudinis ac longitudinis portione. Haec quidem Iustinianus Aug. humanis
 viribus atque arte effecit: multum vero contulit pietatis fiducia, quae hono-

δωκε δὲ καὶ ἡ τῆς εὐσεβείας ἐλπίς ἀμειβομένη αὐτὸν τῇ τιμῇ, καὶ
 ξυνεπιλαμβάνουσα τὸ σπούδασμα τοῦτο. τῷ μὲν γὰρ ἱερῷ παν-
 ταχόσε κιόνων ἔδει, τό τε εἶδος οὐκ ἀποδεόντων τοῦ ἀμφὶ τὸ τέ-
 μενος κάλλους καὶ τοιούτων τὸ μέγεθος, οἷοι δὲ ὄντες ἀντίχρουν ἐς
 5 τὸ ἄχθος τῶν ἱγχειμένων σφίσιν ἔμελλον. ἡ δὲ χώρα ἐν τῇ με-
 σογείᾳ κειμένη τῆς θαλάσσης πολλῷ ὑποθεν, ὕρεισί τε πανταχόθεν
 ἀποπεφραγμένη ἀποτόμοις τισίν, ἥπέρ μοι εἴρηται, ἄπορον τοῖς
 τεκταινομένοις τὸ ἔδαφος ἐποiei κίονας ἐτέρωθεν εἰσκομιζέσθαι. D
 ἀλλὰ βυσιλέως δυσφορουμένου τῇ τοῦ ἔργου ἀμχανίᾳ, λίθου
 10 φύσιν ὁ θεὸς ἐπιτηδείως ἐς τοῦτο ἔχουσιν ἐν τοῖς ἀγχιιστα ὄρεσιν
 ἔδειξεν, ἡ οὐσάν τε καὶ κρυπτομένην τὰ πρότερα, ἡ νῦν γενομέ-
 νην. ἐπ' ἀμφοτέρα δὲ πιστὸς ὁ λόγος τὴν αἰτίαν εἰς τὸν θεὸν V 465
 ἀναγέρουσιν. ἡμεῖς μὲν γὰρ ἀνθρωπείᾳ δυνάμει πάντα σταθμώ-
 μενοι πολλὰ ἐς τὸ ἀδύνατον ἀποκεκρίσθαι οἴομεθα, τῷ δὲ θεῷ
 15 τῶν πάντων οὐδὲν οὔτ' ἂν ἄπορον οὔτ' ἀμήχανον γένοιτο. κιό-
 νων τοίνυν ἐνθένδε μέγα τι χρῆμα ὑπερμεγεθῶν τε καὶ ἀπομιμου-
 μένων τῷ χρώματι πυρός τινα φλόγα, πανταχόθεν ὑποστρεφίζουσι
 τὸν νεὼν, οἱ μὲν ἔνερθεν, οἱ δὲ ὑπέρθεν, οἱ δὲ ἀμφὶ τὰς στοὰς
 αἱ περιβάλλουσι τὸ ἱερὸν ὅλον, πλὴν τῆς πρὸς ἑω τετραμμένης
 20 πλευρῆς. ὧν περ δύο ἐστᾷσι πρὸ τῆς τοῦ νεὼ θύρας ὑπερσφειδῆς
 ἄγαν καὶ τῶν ἐν γῇ τῇ πάσῃ κιόνων ἴσως οὐδενὸς δεύτεροι. στοᾷ P 104
 τις ἐκδέχεται ἐντεῦθεν ἑτέρα ἐπὶ τοῦ νάρθηκος ὠνομασμένη, οἴ-
 μαι, τῷ μὴ εὐρίνεσθαι. ἀλλ' ἡ μετὰ ταύτην κίονισ ὁμοίῳ ἐν
 τετραπλευρῷ ἀνεχομένη· θύραι μέταυλοι ἱεροπρεπεῖς οὕτως, ὥστε

12. εἰς] ἐπὶ Tolos.

22. ἐπὶ] ἀπὸ Pm.

rem ei rependens, ipsius consilium et incoeptum promovit. Templum enim
 columnis erat penitus vacuum, quae eius decori responderent nitore suo, ea-
 que essent magnitudine, ut incumbens sibi pondus possent sustinere. Illa
 autem regio mediterranea, et a mari remotior, disruptisque, ut dixi, monti-
 bus undique vallata, opificibus viam, qua columnas aliunde importarent, ne-
 gabat. Dum operis difficultas imperatorem habet sollicitum, in montibus
 proximis dens marmoris genus ostendit ad hoc idoneum, sive antea latuerit
 ibi incognitum, sive tum primum extiterit. Credibilis sane est utraque haec
 eorum sententia, qui deo causam ascribunt. Equidem nos humanis viribus
 omnia ponderantes, multa iudicamus haud posse fieri: at deo difficile nihil
 est, nedum impossibile. Igitur columnae ingentes, magno inde numero ex-
 cisae, quae ignis flammam colore referunt, sacram aedem suffulciant, haec
 infra, illae supra, aliae circum porticus, quibus omnia ipsius latera cincta
 sunt, praeterquam orientale. Stant geminae pro templi porta, omnino exi-
 miae, ac forte columnarum omnium, quae in orbe sunt universo, nulli secun-
 dae. Altera succedit porticus, quae a narthece seu ferula ideo, mea quidem
 sententia, nomen habet, quia angusta est. Hanc excipit atrium quadratum,
 et similibus columnis fultum: medianae ianuae tam augustae, ut intrantibus

- μηγύνουσι τοῖς ἔξω ἰουδαῖοις ποτὲ θεάματι ἐντυχεῖν μέλλουσι. προπύλαια δὲ τὸ ἐνθὲνδε θαυμάσια οἶα, καὶ τις ἐπὶ κιόντων δυνεῖν ἐπαιρομένη ἀψὶς ἐς ἄφατον ὕψος. προϊόντι δὲ πρόσω ἡμίκυκλα δύο, ἀλλήλοισι ἀντιπρόσωπα ἐκατέρωθεν τῆς ἐπὶ τὸ ἱερὸν ὁδοῦ
- B** ἐστῆσι· ξενῶνες δὲ τῆς ἐτέρας ἐφ' ἐκάτερα δύο, Ἰουστινιανοῦ βασιλέως ἔργον· ἄτερος μὲν ξένοις ἐνδημοῦσι καταλυτήριον, ὃ δὲ δὴ ἕτερος ἀναπαστήριον νουσοῦσι πτωχοῖς. τοῦτον δὲ τὸν τῆς Θεοτόκου νεὼν Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς καὶ προσόδῳ ἐτίμησε χορμάτων μεγάλων. τὰ μὲν οὖν ἐν Ἱεροσολύμοις Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ πεπραγμένα ταύτῃ πη ἔσχεν. 10
- C** **Ζ'.** Ἔστι δὲ τις πόλις ἐπὶ Παλαιστίνης, Νεάπολις ὄνομα· ἐφ' ἧς δὴ ὄρος ὑψηλὸν ἀνέχει, Γαριζὶν ὄνομα. τοῦτο δὲ ὄρος κατ' ἀρχὰς μὲν οἱ Σαμαριῖται εἶχον· ὡς εὐξόμενοι τε ἀνέβαινον ἐς τὴν τοῦ ὄρους ὑπερβολὴν, οὐδένα ἀνιέντες καιρόν· οὐχ ὅτι νεῶν τινα ἐνταῦθα ὠκοδομήσαντο πώποτε, ἀλλὰ τὴν ἀκρώρειαν αὐτὴν σιβόμενοι ἐτεθήπυσαν πάντων μάλιστα. ἥρκα δὲ Ἰησοῦς ὃ τοῦ Θεοῦ παῖς, ἐν σώματι ὢν, τοῖς τῇδε ἀνθρώποις ὠμίλει, γέγονεν αὐτῷ πρὸς γυναῖκα τῶν τινα ἐπιχωρίων διάλογος· ταύτῃ τε ἐπὶ τῷ ὄρει πενθανομένη ὑπέειπεν ὡς χρόνῳ ὕστερον οὐχ οἱ Σαμαριῖται προσκυνήσουσιν ἐν τούτῳ τῷ ὄρει, ἀλλ' ἐνταῦθα αὐ- 20
- D** τὸν οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσι, τοὺς Χριστιανοὺς παραδηλώσας· ἐγένετό τε προϊόντος τοῦ χρόνου ἔργον ἢ πρόρρησις. οὐ γὰρ οἷόν τε ἦν μὴ οὐχὶ ἀψευδεῖν τὸν ὄντα Θεόν. ἐγένετο δὲ τρόπῳ τοιῷδε. ἐπὶ Ζήνωνος βασιλεύοντος ἀθρόοι ἑξαπιναιῶς

1. ἔξω] ἔσω Pm.

19. ὑπέειπεν] Vid. Ioann. 4. MALT.

indicent quale spectaculum nacturi sint. Exin vestibulum admirabile, et arcus columnis elatus geminis in altitudinem immensam. Progredientibus, templi via binos recessus utrinque offert in semicirculum sinuatos, adversosque inter se. Altera via hospitales domos duas hinc inde habet, Iustiniani Aug. opus: haec peregrinorum est in urbe degentium diversorium; illa pauperum aegrotantium sedes. Porro hoc dei parae templum imperator ideam annuo reddito luculentissimo cohonestavit. Haec ille Hierosolymis fecit.

7. Urbs est Palaestinae Neapolis, cui mons altus, Garizim nomine, imminet. Hunc olim Samaritani cum possiderent, assidue eius verticem ascendebant precationis causa, non quod illum templo unquam ornassent, sed quia omnium maxime ipsum suspiciebant ac venerabantur. Qua tempestate Iesus dei filius, humano assumpto corpore, in illis partibus agebat, cum indigenae cuiusdam uxore sermonem habuit. Tum ab ipsa de monte interrogatus, praedixit, tempus affore, quo non adorarent Samaritani in eo monte, sed ibi ipse adoraretur a veris adoratoribus: Christianos scilicet designabat. Procedente tempore verbis accessit exitus: neque enim poterat mentiri qui deus erat: res autem ita evenit. Zenonis principatu, coiere sub-

οἱ Σαμαρεῖται γενόμενοι ἐπεισηδῶσιν ἐν Νεαπόλει τοῖς Χριστιανοῖς, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τὴν πεντηκοστὴν καλουμένην ἑορτὴν ἄγουσι, καὶ αὐτῶν τε πολλοὺς διαχρῶνται, καὶ ὅσπερ ἦν αὐτοῖς ἐπίσκοπος τότε, Τερεβίνθιος ὄνομα, καταλαβόντες ἐπὶ τῆς ἱερᾶς ἐσιῶτα P 105
 5 τραπέζης, καὶ ἱερουργοῦντι τὰ ἄρρητα ξίφεσι παίοντες, ἄλλως τε συγκόπτουσι καὶ τοὺς τῶν χειρῶν ἀφαιροῦνται δακτύλους, ἕς τε τὰ μιστήρια ἔβρισαν, ὡς δρᾶσαι μὲν Σαμαρειτῶν προσήκει, σιωπᾶν δὲ ἡμῖν. ὁ δὲ ἱερεὺς οὗτος αὐτίκα ἐν Βυζαντίῳ γενόμενος, τῷ τότε βασιλεῖ ἕς ὕψιν ἥκων, ἐπέδειξε τε τὸ πάθος καὶ τὰ ξυνε-
 10 νεχθέντα σημάδας καὶ τοῦ Χριστοῦ τῆς προρρήσεως ὑπομνήσας, τιμωρὸν αὐτὸν ἐφ' ἡπασιν ἐδεῖτο γενέσθαι. Ζήνων δὲ βασιλεὺς τοῖς ξυμπεπτωκόσι ξυνταραχθεὶς, κόλασιν τε ἀποχρώντως ἐς τοὺς τὰ δεινὰ δεδρακότας πεποιήται οὐδεμιᾷ ὀκνήσει· ἕκ τε ὅρους τοῦ Γαριζίν τοὺς Σαμαρεῖτας ἐξελάσας, εὐθὺς Χριστιανοῖς τε αὐτὸ
 15 παραδίδωσιν, ἐκκλησίαν τε ἄνω δειμάμενος τῇ θεοτόκῳ ἀνέθηκε, B
 τευχισάμενος τὸ ἱερὸν τοῦτο δῆθεν τῷ λόγῳ, τὸ δὲ ἀληθές ἀπο- V 466
 τριγχώσας. καὶ φρουρὰν στρατιωτῶν κατεστήσατο, κάτω μὲν ἐν τῇ πόλει πολλῶν, ἐν δὲ τῷ τειχίσματι καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ οὐ πλέον ἢ δέκα. οἷς δὲ Σαμαρεῖται ἀχθόμενοι ἥσχαλλον μὲν ἐς τὰ μά- H 51
 20 λιστα καὶ δυσφοροῦμενοι ἀπηξίουν τὰ σφίσι παρόντα, δέει δὲ τῷ ἐκ βασιλέως δυσωποῦμενοι σιωπῇ εἶχοντο. προϊόντος δὲ χρόνου, Ἀναστασίου τὴν αὐτοκράτορα ἀρχὴν ἔχοντος, τοιόνδε τι ξυνηνέχθη γενέσθαι. τινὲς τῶν Σαμαρειτῶν, γυναικὸς ὑποθήκῃ ἀναπεισθέντες, ἀναβαλόνουσι μὲν παρὰ δόξαν κατὰ τὸ τοῦ ὅρους
 25 κρημνῶδες, ἐπεὶ τῆς ἀνόδου, ἣ ἐκ τῆς πόλεως ἐνταῦθα ἄγει, ἐς C

ito Samaritani. Tum facto Neapoli impetu in Christianos festum in ecclesia celebrantes, quod pentecosten vocant, multos conficiunt: illorum episcopum Terebinthium sacrae mensae astantem occupant, inter sacrificium ineffabile gladiis illum feriunt, vulneribus concidunt, manuum digitis truncant, mysteriorumque illudentes piacula perpetrant digna Samaritanis, ac nobis silentio obruenda. Mox antistes ille Byzantium sese contulit: ubi ad conspectum imperatoris admissus, ostendit manuum cladem; rem pandit ordine, et Christi praedictione in memoriam reducta, plenam ultionem exposcit. Tali casu commotus Zeno Aug. nulla interposita mora, in fontes egregie animadvertit: exactis monte Garizim Samaritanis, statim illum Christianis addixit, et in culmine ecclesiam deiparae posuit: cui templo in speciem murum, reipsa nihil nisi maceriam circumdedit. Infra quidem, in urbe, praesidium validum, ad murum autem et ecclesiam milites non amplius decem collocavit. His offensi Samaritani urebantur dolore maximo, et indignatione pleni praesentem sortem aversabantur: metu tamen imperatoris cohibiti, silentio dissimulabant. Postea imperante Anastasio res huiusmodi contigit. Samaritanorum manus, suasu feminae, per derupta montis inopinato subiit: quippe cum via, quae

τὸ ἀκριβὲς φυλασσομένης, ἐνθ' ἐνδε αὐτοῖς ἀποπειρᾶσθαι τῆς ἀνα-
βύσεως ἀδύνατα ἦν. ἐν δὲ τῇ ἐκκλησίᾳ ἑξαπινάως γενόμενοι
κτείνουσι μὲν τοὺς ἐνταῦθα θρονονοῦς, μετακαλοῦσι δὲ τοὺς ἐν
τῇ πόλει Σαμαρείτας φωνῇ ἑξαισίᾳ. οἱ δὲ τοὺς στρατιώτας δει-
μαίνοντες συνεπιτίθεσθαι τοῖς ἐγκειρητοῖσιν οὐδαμῇ ἤθελον. οὐδ' 5
πολλῷ τε ὕστερον ὁ τὴν χώραν ἐπιτροπεύων (Προκόπιος δὲ ἦν ἑξ
'Εδέσσης πόλεως, ἀνὴρ λόγιος) τοὺς τὰ δεινὰ δεδρακότας συλλα-
βὼν ἔκτεινε. τοῦ μέντοι ὀχυρώματος οὐδ' ὥς τις λόγος ἢ πρό-
νοια παρὰ τοῦ βασιλέως τηλικαύδε γέγνηται. ἀλλὰ νῦν Ἰουστι-
D νιανὸς βασιλεὺς, καί περ τοὺς Σαμαρείτας ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον ἐπὶ 10
τὸ εὐσεβέστερον μεταθήμενος καὶ καταστησάμενος Χριστιανὸς
εἶναι, τὸ μὲν παλαιὸν τῆς ἐν τῷ Γαριζίν ἐκκλησίας τείχισμα ἐφ'
οὗπερ ἦν σχήματος εἶασεν ἀποτετριγγωμένον, ἥπερ μοι εἴρηται,
ἐτέρῳ δὲ αὐτὸ ἔκτοσθεν τείχει περιβαλὼν ἄμαχον διεπράξατο
παντάπασις εἶναι. ἐνταῦθα δὲ καὶ ἱερὰ πέντε Χριστιανῶν ἀνε- 15
κώσαστο πρὸς τῶν Σαμαρειτῶν κατασχεθέντα. ταῦτα μὲν οὖν
τῇδε εἵργασται.

P 106 ἦ. Ἐν δὲ τῇ πάλαι μὲν Ἀραβίᾳ, νῦν δὲ Παλαιστίνῃ τρίτῃ
V 467 καλουμένῃ, χώρα μὲν ἔρημος ἐπὶ μακρὸν κατατείνει, καρπῶν τε
καὶ ὑδάτων καὶ πάντων ἀγαθῶν ἄφορος. καὶ ὄρος ἀπτότομόν τε 20
καὶ δεινῶς ἄγριον ἀποκρέμαται ἄγχι τὰ πη τῆς ἐρυθρᾶς καλου-
μένης θαλάσσης, Σινὰ ὄνομα. οὐδὲν δὲ μοι ἀμφὶ τοῖς ἐκείνῃ
χωρίοις ἀναγράψασθαι ἀναγκαῖον ἐνταῦθα τοῦ λόγου, ἐπεὶ ἅπαν-
τά μοι τὰ τε κατὰ τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν καὶ τὸν Ἀραβικὸν κα-
λούμενον κόλπον, Αἰθιοπίας τε τοὺς Ἀνῶμιτας καὶ τὰ τῶν Ὀμη- 25

illuc ex urbe ducit, intenta custodia teneretur, ascensus tentari inde non poterat. Occupata repente ecclesia, custodes eius trucidant: protinus Samaritanos, qui in urbe erant, contentissima voce inelamant. At illi militem veriti, facinus aggressis adiungere se noluerunt. Haud multo post provinciae praeses (is erat Procopius Edessenus, prudentia vir singulari) sontes comprehensus morte multavit. Tum quidem imperator ad munitionem animum non adiecit: iam vero Iustinianus Augustus, quamvis Samaritanos plerosque ad pietatem Christique sacra traduxerit, ecclesiae tamen in monte Garizim positae veterem murum altero cinxit exteriori, maceriae formam, quam ille, ut dixi, habebat, immutatam relinquens; fecitque opus omnino inexpugnabile. In eadem urbe Christianorum templa quinque a Samaritanis incensa restituit. Haec ibi.

8. In provincia, quam olim Arabiam, hodie Palaestinam tertiam vocant, longissima est solitudo, plane sterilis, siticulosa, atque omnibus vitae commodis vacua. Propter mare rubrum mons Sina asperimus ac praecipitiis disruptus pendet. Hic mihi non est necesse loca illa describere, cum de mari rubro ac sinu Arabico, de Aethiopibus Auxomitibus et Homeritis Sarace-

ριτών Σαρακηνῶν γένη ἀκριβολογουμένῳ ἐν τοῖς ὑπὲρ τῶν πολέμων
 δεδῆλωται λόγοις· ἵνα δὴ καὶ τοῦτό μοι δεδιῆγεται, ὅτινα τρό-
 πον Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς τὸν φοινικῶνα προσεποίησε τῇ Ῥωμαί-
 ων ἀρχῇ. ταῦτα μὲν οὖν τούτου δὴ ἔνεκα λέγειν ἀφίημι, ὥς μὴ B
 5 ὑπεροκαλίως ἀπενέγκοιμι δόξαν. ἐν τούτῳ δὲ τῷ Σινᾷ ὄρει μο-
 ναχοὶ ὥκηται, οἷς ἐστὶν ὁ βίος ἡκριβωμένη τις μελέτη θανάτου,
 ἐρημίας τῆς σφίσι φιλιότητος ἀδεέστερον ἀπολαύουσι. τούτοις δὴ
 τοῖς μοναχοῖς Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς (ἐπεὶ οὐκ εἶχον οὐδὲν ὅτου
 ἐφείντο, ἀλλὰ κρίσους τῶν ἀνθρωπείων ἀπάντων εἰσιν, οὐδέ τι
 10 κεκτῆσθαι οὐδὲ θεραπεύειν τὰ σώματα, οὐ μέντοι οὐδὲ ἄλλου
 ὁτιοῦν ὀνύσσασθαι ἐν σπουδῇ ἔχουσιν) ἐκκλησίαν ὠκοδομήσατο,
 ἥνπερ τῇ θεοτόκῳ ἀνέθηκεν, ὅπως δὴ αὐτοῖς ἐνταῦθα ἔξῃ εὐχο-
 μένοις τε καὶ ἱερωμένοις διαβιῶναι. ταύτην δὲ τὴν ἐκκλησίαν οὐ C
 κατὰ τοῦ ὄρους ἐδέεματο τὴν ὑπερβολὴν, ἀλλὰ παρὰ πολὺ ἔνερ-
 15 θεν. ἀνθρώπῳ γὰρ ἐν τῇ ἀκρωτεῖα διανυκτερεύειν ἀμήχανά
 ἐστίν, ἐπεὶ κτύποι τε διηγεκίς καὶ ἕτερα ἅττα θειότερα νύκτωρ
 ἀκούονται, δυνάμιν τε καὶ γνώμην τὴν ἀνθρωπείαν ἐκπλήσσουντα.
 ἐνταῦθά ποτε τὸν Μωσὴ φασὶ πρὸς τοῦ θεοῦ τοὺς νόμους παρα-
 λαβόντα ἐξενεγκεῖν. ἐς δὲ τοῦ ὄρους τὸν πρόποδα καὶ φρούριον
 20 ἐχυρώτατον ὁ βασιλεὺς οὗτος ὠκοδομήσατο, φυλακῆριόν τε στρα-
 τιωτῶν ἀξιολογώτατον κατεστήσατο, ὥς μὴ ἐνθένδε Σαρακηνοὶ
 βάρβαροὶ ἔχοιεν, ἅτε τῆς χώρας ἐρήμου οὐσης, ἥπερ μοι εἴρηται,
 ἐσθλάλλειν ὥς λαθραιότατα ἐς τὰ ἐπὶ Παλαιστίνης χωρία. ταῦτα
 μὲν οὖν τῇδε πεποιήται. ὅσα δὲ καὶ τοῖς μοναστηρίοις πεποίη-
 25 ται τοῖς τῇδὲ τε καὶ κατὰ τὴν ἄλλην ἐφ' ἃν οὖσιν, αὐτίκα δὴ μοι
 ὥς ἐν κεφαλῇ γεγράφεται.

nis plene accurateque in libris egerim, quos de bellis conscripsi: ubi et illud
 exposui, quomodo Iustinianus Aug. Romano imperio palmetum adiunxerit.
 Quare, ne inepte facere videar, his supersedeo. Montem Sina incolunt
 monachi, quibus, carissima solitudine libere perfruentibus, vita nihil aliud
 est nisi sedula quaedam mortis meditatio. Et quoniam nihil mortale expe-
 tunt, sed rebus humanis omnibus superiores, nec possidere quidquam, nec
 corpus curare, nec re ulla recreari quaerunt, illis ecclesiam Iustinianus Aug.
 condidit dicavitque dei genitrici: ut ipsis liceat ibi vitam in precibus sacris-
 que traducere. Eam autem non in montis vertice posuit, sed longe infra:
 nam nemo hominum pernoctare potest in culmine, propter assiduos strepitus
 et alia quaedam diviniore, quae ibi noctu audiuntur, ac mentem animumque
 humanum percellunt. Ferunt Mosem ibi quondam acceptas a deo leges pro-
 mulgasse. Montis radicibus idem imperator castellum imposuit validissimum
 optimo cum praesidio: ne ex ora illa, quippe deserta, ut dixi, in Palaesti-
 nam Saraceni barbari clam irrumpant. Atque haec quidem ibi: quae vero
 in monasteriis fecit regionis illius ac reliqui orientis, iam summatis persequar.

- P 107 Θ'. Μοναστήρια μὲν οὖν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀνευώσατο τάδε.
 τὸ τοῦ ἁγίου Θαλαλαίου. τὸ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου. τὸ τοῦ ἁγίου
 Παντελεήμονος ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ Ἰορδάνου. ξενῶνα ἐν Ἱεριχῷ.
 ἐκκλησίαν τῆς Θεοτόκου ἐν Ἱεριχῷ. τὸ τῶν Ἰβήρων ἐν Ἱεροσολύ-
 μοις. τὸ τῶν Λαζῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ Ἱεροσολύμων. τὸ τῆς ἁγίας 5
 Μαρίας ἐν τῷ ὄρει τῶν ἐλαιῶν. τὸ τῆς πηγῆς τοῦ ἁγίου Ἐλι-
 σαίου ἐν Ἱεροσολύμοις. τὸ Σιλέθως. τὸ τοῦ ἄββᾶ Ῥωμανοῦ.
 B ἐν Βηθλεὲμ τὸ τεῖχος ἀνενέωσε. τὸ τοῦ ἄββᾶ Ἰωάννου ἐν Βηθλεὲμ.
 Φρεατὰ τε ἣ δεξαμενὰς ὠκοδομήσατο οὕτως· εἰς τὸ τοῦ
 ἁγίου Σαμουὴλ φρέαρ καὶ τεῖχος. εἰς τὸ τοῦ ἄββᾶ Ζαχαρίου 10
 φρέαρ. εἰς τὸ Σωσάνης φρέαρ. εἰς τὸ Ἀφελίου φρέαρ. εἰς τὸ
 τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἐν τῷ Ἰορδάνῳ φρέαρ. εἰς τὸ τοῦ ἁγίου Σε-
 ργίου ἐν ὄρει καλουμένῳ Κισσερῶν φρέαρ. τὸ τεῖχος Τιβεριάδος.
 τὸ ἐν Βόστρᾳ πτωχεῖον Φοινίκης. τὸν οἶκον τῆς Θεοτόκου ἐν
 C Πορφυρεῶνι. μοναστήριον τοῦ ἁγίου Φωκᾶ ἐν ὄρει. τὸν οἶκον 15
 τοῦ ἁγίου Σεργίου ἐν Πτολεμαίδι. ἐν Λαμασκῷ οἶκον τοῦ ἁγίου
 V 468 Λεοντίου. ὑπὸ Ἀπάμειαν πτωχεῖον τοῦ ἁγίου Ῥωμανοῦ ἀνευώ-
 σατο. τεῖχος τοῦ μακαρίου Μάρωνος. ὑπὸ Θεουπόλεως τὴν
 ἐκκλησίαν Δάφνης ἀνενέωσεν. ἐν Λαοδικεῖᾳ τὸν ἁγίου Ἰωάννου
 ἀνενέωσε. Μεσοποταμίας μοναστήριον τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἀνε- 20
 H 52 νέωσε. μοναστήρια Οὐλφράχης, Ζηβίνου, Θεοδότου, Ἰωάννου,
 Σαρμαθῆς, Κυρήνου, Βεγαδαίου. μοναστήριον εἰς τὸ Ἀπάδνας.
 D ἐν Ἰσανρίᾳ. πόλεως Κυρίκου λοντρὸν καὶ πτωχεῖον ἀνευώσατο.

14. Φοινίκης] φοίνιξ Tolos. Ego legendum existimo πτωχεῖον. ἐπὶ
 Φοινίκης (vel ἐν Φοίνιξι) τὸν οἶκον — MALT. 23. Κυρίκον]
 Fort. Κωρύκον. MALT.

9. Hierosolymis instauravit haec monasteria. Sancti Thalelaci, S. Gre-
 gorii, S. Panteleemonis in eremo Iordanis: Xenodochium Ierichuntinum: ec-
 clesiam Ierichuntinam deiparae: monasterium Iberum Hierosolymis; Lazo-
 rum in eremo Hierosolymitana: Sanctae Mariae in monte olivarum: fontis
 S. Elisaei Hierosolymis: Siletheos: abbatibus Romani. Bethleemi muros re-
 fecit, et monasterium Ioannis abbatibus.

Puteos cisternas-ve has struxit. In monasterio S. Samuelis puteum ac
 murum: in monasterio abbatibus Zachariae puteum: in monasterio Susannae
 puteum: in Aphelii monasterio puteum: in monast. S. Ioannis ad Iordanem
 puteum: in monasterio S. Sergii in monte, cui nomen Cisseron, puteum:
 murum Tiberiadis: apud Bostrenos ptochium Phoenices: Porphyreone ae-
 dem deiparae: monasterium S. Phocae in monte: aedem S. Sergii Ptole-
 maide: Damasci aedem S. Leontii: in suburbano Apameae ptochium refecit
 S. Romani: murum B. Maronis: in suburbiiis Theopoleos ecclesiam Daphnes
 reparavit. Laodiceae templum restituit S. Ioannis. In Mesopotamia mona-
 sterium S. Ioannis refecit: item monasteria Thelphrachae, Zebini, Theodoti,
 Ioannis, Sarmathae, Cyreni, Begadaei: monasterium Apadnense in Isauria.
 Urbis Cyrici balneas pauperumque hospitium renovavit. Ptochium S. Co-

τὸ πτωχεῖον τοῦ ἁγίου Κόνωνος· τὸν ἀγωγὸν αὐτοῦ ἀνενέωσεν ἐν Κύπρῳ. οἶκον τοῦ ἁγίου Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ ἐν Παμφυλίᾳ. πτωχεῖον τοῦ ἁγίου Μιχαήλ ἐν ἐμπορίῳ ἐπὶ τὴν ἐπινείου πόλεως Πέργης τῆς Παμφυλίας.

nonis, eiusdemque aquaeductum in Cypro reaedificavit: aedem SS. Cosmae et Damiani in Pamphylia, et ptocbium S. Michaelis in emporio, quod vocant navale Perges, urbis Pamphylicae.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΩΣ
ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΟΥ ΔΕΣΠΟΤΟΥ
ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ ΚΤΙΣΜΑΤΩΝ
ΛΟΓΟΣ 5'.

PROCOPII CAESARIENSIS
DE AEDIFICIIS DN. IUSTINIANI
LIBER VI.

P 108 Ταῦτα μὲν οὖν Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ τῇδε πεποιήται. ἐν δὲ
V 469 Ἀλεξανδρείᾳ ἐξέργασται τάδε. Νεῖλος ποταμὸς οὐκ ἄχρι ἐς
Ἀλεξάνδρειαν φέρεται, ἀλλ' ἐς πόλισμα ἐπιρρεύσας, ὃ δὴ Χαι-
ρέου ἐπονομάζεται, ἐπ' ἀριστερᾷ τὸ λοιπὸν ἔεται, ὅρια τὰ γε
P 109 Ἀλεξανδρέων ἀπολιπών. διὸ δὴ οἱ πάλοι ἄνθρωποι, ὥς μὴ ἄμοι-5
ροίη τὸ παράπαν ἡ πόλις, διώρυχα ἐκ τῆς Χαιρέου κατορύξαντες
βαθεῖάν τινα βραχέα τοῦ ποταμοῦ ἐς αὐτὴν ἐκροῇ διεπράξαντο
ἰσιτητὰ εἶναι. οὗ δὴ καὶ ἄλλας τινὰς ἐκροὰς ἐκ λίμνης Μαρίας
ἐσβάλλειν ἔνυμβαίνει. ἐπὶ ταύτης δὲ τῆς διώρυχος μεγάλαις μὲν
ναυσὶ πλώϊμα οὐδαμῇ γίνεται, ἐς λέμβους δὲ τὸν Αἰγύπτιον οἶτον 10
ἐκ τῆς Χαιρέου μεταβιβάσαντες, οὔσπερ καλεῖν διαρρήματα νενο-
μίκασιν, ἕς τε τὴν πόλιν διακομίζουσιν· ἵνα δὴ ἐξικνεῖσθαι δυνα-
τὰ ἔστι τῷ κατὰ τὴν διώρυχα ποταμῷ· καὶ κατυτίθενται ἐν χώρῳ

Εa quidem sunt Iustiniani Aug. in illis partibus aedificia: haec vero fecit Alexandriae. Fluvius Nilus Alexandriam usque non fertur: sed postquam oppidum alluit, cui nomen Cheraeum, ad laevam labitur, relictis finibus Alexandriae. Quocirca veteres, ne civitas plane expers illius esset, alta a Cheraeo fossa perducta, modicam fluminis partem huc admisere; quo et per alios quosdam meatus palus Maria se exonerat. Naves magnas fossa illa non patitur: sed frumentum Aegyptium Cheraei in lembos, quos vulgo diaremata appellant, impositum, in urbem devehunt; quo pervenire licet per illud fluvii diverticulum, ac reponunt in loco, quem Alexandrini Phialam

- ὄνπερ Ἀλεξανδρεῖς καλοῦσι Φιάλην. ἀλλ' ἐπεὶ τῷ δήμῳ ἐς στά- B
σιν πολλάκις καθισταμένῳ ἐνταῦθα διολωλέναι τῷ σίτῳ ξυνέβη,
βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς τειχίσματι τόνδε τὸν χώρον περιβαλὼν
τὴν ἐπὶ τῷ σίτῳ ἐπιβουλὴν ἀνεχαίτισε. ταῦτα μὲν οὖν Ἰουστι-
5 ριανῷ βασιλεῖ ταύτῃ ἐξείργασται. ἀλλ' ἐπειδὴ ἐπ' Αἰγύπτου
ἡμῶς ἤγαγε τῆς Αἰβύτης ὁμόρου τανῦν ὁ λόγος, φέρε δὴ καὶ ὅσα
διαπέπρακται αὐτῷ ἐνταῦθα δηλώσωμεν, ἐπεὶ καὶ Αἰβύην ξύμ-
πασαν ὁ βασιλεὺς οὗτος ὑπὸ βαρβάροις κειμένην εὐρών τῇ ἄλλῃ
ἐνήψε Ῥωμαίων ἀρχῇ.
- 10 Νεῖλος μὲν ὁ ποταμὸς ἐξ Ἰνδῶν ἐπ' Αἰγύπτου φερόμενος C
δίχα τέμνει τὴν ἐκείνη γῆν ἄχρι ἐς θάλασσαν. ἡ δὲ σχιζομένη
τῷ ῥέειθρῳ καὶ ὀνόμασι διακέριται τὸ ἐνθρόνδε δυεῖν. τὰ μὲν
γὰρ ἐν δεξιᾷ τοῦ ποταμοῦ Ἀσία ὠνόμασται μέχρι πον ἐς Φᾶσιν
τὸν Κόλχον, ὅπερ Ἀσίαν τε διορίζει καὶ γῆν τὴν Εὐρώπης, ἡ
15 μέχρι ἐς πορθμεῖα τὰ Κιμμέρια καὶ ποταμὸν Τάναϊν. τούτων V 470
γὰρ δὴ ἔνεκα διαμύχονται πρὸς ἀλλήλους οἱ ταῦτα σοφοί, ἥπερ
ἐν λόγοις μοι τοῖς ὑπὲρ τῶν πολέμων δεδήλωται περιηγουμένῳ τὸν
Εὐξείνιον καλούμενον πόντον. τὰ δὲ δὴ ἐν ἀριστερᾷ τοῦ Νεῖλου
Αἰβύη ἐκλήθη μέχρι ἐς ὠκεανὸν, ὅπερ ἐς δύοντά πον τὸν ἥλιον D
20 ἐκατέραν ἡπειρον διορίζει, ἐκροήν τε ἀσπίς τινα καὶ θάλασσαν
τήνδε ποιούμενος. ἡ μὲν οὖν ἄλλη Αἰβύη ξύμπασα ὀνόματα
κατὰ χώραν ἐκάστην ἕτερα ἄττα διακεκλήρωται, ἐκ τῶν ἐκείνη
ἐπιγενομένων, ὥς τὸ εἰκὸς, ἐπικληθεῖσα. ἡ μὲντοι ἐκ τῆς Ἀλε-
ξανδρείας ὁρίων ἄχρι ἐς πόλιν Κυρήνην διήκουσα ἐπὶ Πενταπό-
25 λεῶς ἐστίν· ἐπὶ τούτου δὴ μόνου τοῦ ὀνόματος Αἰβύη καὶ νῦν

vocant. Cum autem plebs seditionem ibi concire solita, se pariter ac frumentum male perderet, imp. Iustinianus locum hunc muro circumdedit, itaque vim a frumento prohibuit. Haec ibi ille. Age vero, quando nos in Aegyptum Africae conterminam iam duxit oratio, quae idem illic praestitit exponamus: siquidem totam Africam nactus barbaris subditam, reliquo Rom. imperio ipsam adiunxit.

Fluvius Nilus ab Indis in Aegyptum decurrens, plagas illas ad mare usque bifariam secat. Terra amne divisa, duplici nomine discernitur. Ac pars quidem, quae est ad fluminis dexteram, Asia dicitur usque ad Phasin Colchidis fluvium, qui Asiam atque Europam dirimit; vel ad fretum Cimmerium flumenque Tanain. Nam id controversum est inter harum rerum peritos, prout in libris de bellis ostendi, cum ponti Euxini ambitum describerem. Partem vero, quae ad laevam est Nili, Africam vocant usque ad oceanum, qui in occidente utramque continentem distrahit, infundens sese et hoc mare nostrum efficiens. Ac caetera quidem Africa in singulis regionibus alias quassdam appellationes ab advenis, ut verisimile est, desumptas sortita est. Ora autem, quae ab Alexandriae limite ad Cyrenen Pentapoleos urbem pertinet, unum hodie Libyae nomen retinet. Est hic urbs Taphosiris, Alexan-

ἐπικέκληται. ἔνταῦθα πόλις ἐστὶν ἡμέρας ὁδῷ Ἀλεξανδρείας διέ-
χουσα, Ταπόσιρις ὄνομα, ἵνα δὴ ταφῆναι τὸν τῶν Αἰγυπτίων
θεὸν Ὅσιριν λέγουσιν. ἐν ταύτῃ τῇ πόλει ἄλλα τε πολλὰ καὶ τὰ
τῶν ἀρχόντων καταλυτήρια καὶ λουτρῶνας ἐδείματο Ἰουστινιανὸς
βασιλεὺς.

5

P 110

β'. Ταύτης δὲ τῆς Αἰβύνης ἔρημα μὲν τὰ πολλὰ τετύχη-
κεν εἶναι, ἀπημελημένα ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον. καὶ αὐτῆς δὲ προ-
εργηγορῶς ὁ καθ' ἡμῶς βασιλεὺς προμηθεῖ γνώμη, ὥς μὴ τι αὐτῇ
παθεῖν ἐξ ἐπιδρομῆς πρὸς Μαυρουσίῳ τῶν πλησιοχώρων ἔνυμ-
βαίῃ, ὀχυρώματά τε δύο καὶ φυλακτήρια κατεστήσατο, ὧν θά-10
τερον μὲν Παρατόνιον ὀνομάζουσιν, Ἀντίπυργον δὲ τὸ ἕτερον ἐπι-
κέκληται, οὐ πόρρω Πενταπόλεως κείμενον. διέχει δὲ ἡ Πεντά-
πολις Ἀλεξανδρείας ὁδῷ ἡμερῶν εἴκοσιν εὐζώνῳ ἀνδρὶ. ἐν ταύτῃ
B δὲ τῇ Πενταπόλει καὶ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς Τύχρειαν τὴν πόλιν
ἐρύματι ἐτειχίστατο ἔχρωτάτῳ. καὶ Βερνίκης τὸν περίβολον ἐκ 15
θεμελίῳν ἀνωκοδομήσατο τῶν ἐσχάτων. οὗ δὲ καὶ βυλανεῖον
πεποιήται, δημοσίᾳ παρεχόμενον τῇ πόλει τὴν χρεῖαν. ἀλλὰ καὶ
ταῖς Πενταπόλεως ἐσχατιαῖς, αἵπερ εἰσὶ τετραμμένοι πρὸς ἄνεμον
νότον, ὀχυρώματα ἐν δυοῖν μοναστηρίοις ἐξείργασται, οἷσπερ
Ἀγριολώδης τε καὶ Δινάρθιον ὀνόματά ἐστιν· ἕπερ ἐπιτειχίσμα-20
τα κεῖται τοῖς ταύτῃ βαρβάροις, τῷ μὴ καταθέοντας ὥς λαθραυιό-
τατα ἐπισκῆπτειν ἐξαπιναιῶς ἐς γῆν τὴν Ῥωμαίων.

Ἔστι δὲ τις ἔνταῦθα πόλις, Πτολεμαῖς ὄνομα, τὸ μὲν πα-
C λαιὸν εὐδαίμων τε γεγεννημένη καὶ πολυάνθρωπος, προϊόντος δὲ
τοῦ χρόνου ὕδατος ἀπορίᾳ πολλῇ ἐς ὀλιγάνθρωπιαν ἀποκριθεῖσα. 25

dria diei unius itinere dissita, ubi Aegyptiorum deum Osirin sepultum perhi-
bent. In hac urbe cum alia multa Iustinianus Aug. tum domos, in quibus
magistratus diversarentur, balneasque aedificavit.

2. Magna pars Libyae deserta est: ac licet nullo fere unquam numero
habita fuerit, ei tamen provida mente prospiciens imperator noster, ne quid
detrimenti caperet ex Maurorum vicinorum incursibus, geminas arces cum
praesidiis statuit; quarum alteram Paratonium appellant, alteram Antipyrgum,
haud procul Pentapoli sitam. Distat Pentapolis Alexandria tanto spa-
tio, quantum diebus xx. viator expeditus conficiat. In hac Pentapoli Iusti-
nianus Aug. urbem Teuchriam validissime muniit, et moenia Berenices ab
imo fundamento reaedificavit: ibidem balneas ad publicos civitatis usus ex-
truxit. Quin et in extremis Pentapoleos finibus, qui ad austrum vergunt,
bina monasteria (Agriolodem ac Dinarthion vocant) firmavit munitionibus
adversus regionis illius barbaros, ne clam irrupentes Romanum imperium
incurserent de improviso.

Est hic urbs Ptolemais, beata quidem olim ac frequens, progrediente
vero tempore redacta ad infrequentiam magna aquae penuria. Civium enim

τῶν γὰρ οἰκητόρων ὁ πολὺς ὁμιλος δέψει ἐχόμενοι πολλῶ ἔμπροσθεν ἐνθένδε ἔξαναστάντες ἀπεχώρησαν ὅπῃ ἐκάστῳ δυνατὶ γέγονεν. ἀλλὰ νῦν ὁ βασιλεὺς οὗτος ἀνανεωσάμενος τὴν ὀχέταυν· H 53
 γίαν τῇ πόλει τὸ πρότερον αὐτῇ τῆς εὐδαιμονίας ἀπέδωκε σχῆμα.
 5 Πενταπόλειος δὲ πόλιν ἐσχάτῃ ἐστὶ πρὸς δέοντά που τὸν ἥλιον, Βόριον ὄνομα. οὗ δὴ τὰ ὄρη συννευκότα τε πρὸς ἄλληλα, καὶ τῇ ἐνθένδε στενοχωρία ζυμπεφραγμένα, τῶν ἐπὶ τὴν χώραν εἰσόδων ἀποκεκλεισθαι τοὺς πολέμιους διασχιζόμενοι. ταύτην ὁ βασιλεὺς τὴν πόλιν ἀτείχιστον οὖσαν ἐρέμῳτι ἐχυρωτάτῳ περιβαλὼν, D
 10 ἐν τῷ ἀσφαλεῖ τὸ λοιπὸν βεβαιότατα σὺν πάσῃ ἀμφ' αὐτὴν χώρῃ διεπράξατο εἶναι.

Πόλεις δὲ πού εἰσι δύο ἐπ' ὀνόματος ἐνὸς ὠκτιμέναι. Ἀθ-
 γίλα ἐκατέρα ἐκλήθη. αὗται τοῦ Βορίου δέχουσιν ὁδῶ τεττάρων
 ἡμερῶν μάλιστα ἐνζώνῳ ἀνδρὶ, τετραμμέναι μὲν αὐτοῦ πρὸς ἀνε-
 15 μον νότον, ἀρχαῖται δὲ οὖσαι καὶ τῶν οἰκητόρων ἀρχαιοτρόπου
 τὰ ἐπιτηδεύματα ἔχουσαι· θρησκίαν γὰρ πάντες καὶ εἰς ἐμὲ τῆς πολυθείας ἐνόσουν. ἐντυθεῖα ἐκ παλαιοῦ τῷ τε Ἀμμωνί καὶ Ἀλε-
 ξάνδρῳ τῷ Μακεδόνι ἀνέκειτο ἔδη. οἷς δὴ ἐσφαγιάζοντο μέχρι P 111
 ἐς τὴν Ἰουστινιανοῦ βασιλείαν οἱ ἐπιχώριοι. ἦν δὲ καὶ ὁμιλος
 20 αὐτοῖς τῶν ἱεροδούλων καλουμένων πολὺς. νῦν δὲ δὴ βασιλεὺς V 471
 οὗτος οὐχ ὅσον ἐς τὰ σώματα τοῖς κατηκόοις ἐμποριζόμενος τὴν ἀσφάλειαν, ἀλλὰ καὶ τὰς ψυχὰς διασώσασθαι ἐν ἐπιμελείᾳ ποιού-
 μενος, καὶ τῶν ταύτῃ ἀνθρώπων κατὰ πάντα προὐνόησε τρόπον.
 τὰ τε γὰρ ἄλλα διαφερόντως αὐτῶν ἐπιμελεῖσθαι οὐδαμῇ ἀπη-
 25 ξίωσε καὶ τὴν εὐσεβείας ἐδίδαξε δόξαν Χριστιανοὺς πανοικισίᾳ

quamplurimi iamdiu siti compulsi inde excesserant, seque receperant quo cuique licuerat. At nunc imperator noster, restaurato urbis aquaeductu, pristinam felicitatis faciem ei reddidit. Est Borium urbs ultima Pentapoleos ad occidentem: ubi montes ita coeunt, ut sibi invicem annuere videantur, et angustis illis muniti, hostem aditu excludant. Urbem hanc, moenibus nudam, munimento cinxit firmissimo imperator, et cum omni circumiecta regione securissimam reddidit.

Duae sunt urbes unius nominis: utramque enim appellant Augilam. Viro expedito quadridui fere hinc iter est ad Borium, ad cuius latus australe obversae sunt, antiquae ambae, eosque habentes incolas, qui priscis sacrorum ritibus dediti fuerint. Nam omnes ad nostram aetatem superstitione laborarunt, diis multis addicta. Vetusta hic erant templa, sacra Ammoni et Alexandro Macedoni, quos ad Iustiniani principatum indigenae victimis coluerunt. Nec deerat ingens hominum grex, quos vocant hierodulos. Verum imperator hic noster non corporum modo incolumitatem afferens subditis, sed animorum etiam salutem consulens, omni ope populo illi prospexit. Nam praeter caetera, quae liberaliter providit, mentes religione sancta adeo feliciter imbuit, ut a patriis institutis ad Christum omnes converterit: quibus

πειποιημένος καὶ μεταπορευόμενος λελυμασμένα σφίσι τὰ πάτρια ἦθη. οἷς δὴ καὶ νεῶν τῆς Θεοτόκου ἐδείματο, φυλακτήριον ταῖς
B πόλεσι τῆς τε σωτηρίας καὶ τῆς ἀμφὶ τῇ δόξῃ ἀληθείας ἐσόμενον. ταῦτα μὲν οὖν τῇδὲ πη ἔσχε.

Βόριον δὲ ἡ πόλις Μαυρουσίοις γειτιῶσα βαρβάροις, φό-5
 ρον ὑποτελὲς οὐ γηγένηται ἐς τόδε τοῦ χρόνου· οὐδέ τινες πώποτε
 δασμολόγοι ἢ φορολόγοι ἐς αὐτὴν ἵκοντο, ἔξ οὗ γεγόνασιν ἄν-
 θρωποι. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ὥκνητο ἐκ παλαιοῦ αὐτῶν ἄγχιστα· οὐ
 δὴ καὶ νεῶς ἦν ἀρχαῖος αὐτοῖς, ὥνπερ ἐσέβοντό τε καὶ ἐτεθήπυσαν
 μάλιστα, δειμαμένον τοῦτο Σολομῶνος, ὥσπερ φασί, βασιλεύον-10
 τος Ἑβραίων τοῦ ἔθνους. ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς ἅπαντας Ἰουστινια-
 νὸς βυσιλεύς μεταγινῶναι τε τὰ πάτρια ἦθη, καὶ Χριστιανούς
 γεγονέναι διαπραξάμενος, τοῦτον δὴ τὸν νεῶν ἐς ἐκκλησίας με-
 θηρμόσατο σχῆμα.

C γ'. Μετὰ τούτους αἱ Σύρτεις εἰσὶν αἱ μεγάλαι ὠνομασμέ-15
 ναι. ἐφ' οὗ δὲ εἰσι σχήματος αὗται, καὶ ὅτου δὴ ἔνεκα τούτου
 μεταλαγχάνουσι τοῦ ὀνόματος, ἐγὼ δηλώσω. προβέβληται τις
 ἐνταῦθα ἡιών· σχιζομένη δὲ αὐτὴ τῇ τῆς θαλάσσης ἐπιρροῇ, τιῶ
 τε ῥοθίῳ ἀφανιζομένη, ἀποβαίνειν δοκεῖ, καὶ ἐφ' ἑαυτὴν ὑποχω-
 ροῦσα ὀπίσω ἵεναι· ἐς κόλπον δὲ μηνοειδῇ ἐπὶ μακρότατον τέτρα-20
 πται. καὶ ὁ μὲν ἀρχομένης πλευρᾶς διάπλους ἐς τετρακοσίους
 διήκει σταδίων· τοῦ δὲ μηνοειδοῦς τὸ περίμετρον ἐς ἡμερῶν ἔξ
 ὁδὸν κατατείνει. ταύτης γὰρ ἡ θάλασσα πεπιεσμένη τῆς ἡπείρου
 ἐντὸς τὸν κόλπον ποιεῖται. ἐπειδὴν τε ναῦς ἀνέμῳ ἢ κλύδωνι
D βιαζομένη τοῦ διάπλου ἐντὸς ὑπὲρ τοῦ μηνοειδοῦς τὴν ἀρχὴν γέ-25

7. δασμολόγοι] δασμαφόροι Toios.

et deiparae templum aedificavit, praesidium salutis ac verae fidei futurum urbibus. Haec ibi ita se habuere.

Urbs vero Borium, Mauris barbaris vicina, ad hanc diem immunis fuit, neque ulli tributorum aut vectigalium exactores eo ivere post hominum memoriam. Iudaei, Boriensium veteres accolae, templum habebant antiquum; quod apud ipsos in honore erat summaque admiratione, conditum, ut ferunt, a Salomone Hebraeorum rege. Illis quoque omnibus imp. Iustinianus ab avitiis moribus ad Christianam religionem traductis, templum hoc in ecclesiae formam mutavit.

3. His ultiores sunt Syrtes magnae; quarum ego situm, originemque vocabuli explicabo. Praetentum ibi littus scinditur illapsu maris, fluctibusque adesum subducere se videtur, et introrsum recedendo refugere. Lunato arcu longissime obliquatur: qua incipiunt aperire se latera, traiectus stadia quadringenta patet: sinuosus autem recessus ambitu suo dierum sex iter colligit. Quippe sinum efficit mare, continenti hic interceptum. Si qua navis vento aut tempestate compulsa, in traiectu sinum semel intraverit, reverti

νῆται, τὸ ἐνθὲνδε αὐτῇ ἐπανίεναι ἀμήχανά ἐστιν, ἀλλὰ συρομένη
τὸ λοιπὸν ἔοικε, καὶ διαφανῶς ἐπὶ προσθεν αἰεὶ ἐλκομένη. καὶ
ἀπ' αὐτοῦ, οἶμαι, οἱ πύλαι ἄνθρωποι τὸν χῶρον τοῦ πάθους
τῶν νεῶν ἔνεκα Σύρτεις ὠνόμασαν. οὐ μὴν οὐδὲ διανέυσαι τοῖς
5 πλοίοις ἄχρι ἐς τὴν ἡϊόνα δυνατὰ γέγνηται. πέτραι γὰρ ὕψαλοι
διακεκληρωμένοι τὰ πλεῖστα τοῦ κόλπου πλώϊμα οὐ ξυγγωροῦσιν
ἐνταῦθα εἶναι, ἀλλ' ἐν τοῖς βραχέσι τὰς ναῦς διαχωρῶνται. μὴ- P 112
νοις δὲ τοῖς λέμβοις οἱ πλωτῆρες τούτων δὴ τῶν νηϊῶν οἷοι τέ εἰσι
διασωζέσθαι, ἃν οὕτω τύχοι, μετὰ κινδύνων τὰς διεξόδους ποι-
10 ούμενοι.

Τριπόλειος τῆδε τῆς καλουμένης τὰ ὄριά ἐστι. Μαυρού-
σιοι τε βάρβαροι ἐνταῦθα οἰκοῦσι, Φοινικικὸν ἔθνος. οὗ δὴ καὶ
πόλις ἐστὶ Κιδαμὴ ὄνομα. ἐνταῦθά τε Μαυρούσιοι ὥκηνται
'Ρωμαίων ἑσπονδοὶ ἐκ παλαιοῦ ὄντες· οἵπερ ἄπαντες πεισθέντες
15 Ἰουστινιανῷ βουσιλεῖ, δόγματι τῶν Χριστιανῶν ἐθειλούσιοι προσ-
εχώρησαν. Πάκατοι δὲ οὗτοι τανῦν οἱ Μαυρούσιοι ἐπικυλοῦνται,
ἐπεὶ πρὸς Ῥωμαίους αἰεὶ σπονδὰς ἔχουσι. πάκεν γὰρ τὴν εἰρήνην
τῇ Λατίνων καλοῦσι φωνῇ. Πενταπόλειος δὲ Τρίπολις ἡμερῶν
διέχει ὁδῷ εἴκοσιν εὐζώνῳ ἀνδρῶν. B
20 δ'. Πόλις ἐνθὲνδε ἡ Λεπτιμάγνα ἐκδέχεται, μεγάλη μὲν V 472
καὶ πολυάνθρωπος τὸ παλαιὸν οὔσα, ἔρημος δὲ χρόνῳ ὕστερον
γεγεννημένη ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον, ψάμμου τε πλήθει τὰ πολλὰ τῷ
ἀπημελῆσθαι καταχωσθεῖσα. καὶ ταύτης δὲ τὸν περίβολον ἐκ C
τῶν θεμελίων ὁ καθ' ἡμᾶς ὠκοδομήσατο βασιλεὺς, οὐ τοσοῦτον

12. Φοινικικὸν Τόλος. Legebatur Φοινικόν.

nequit; sed iam tractae et manifesta vi abreptae similis, porro pergit. Ex quo tractarum navium infortunio factum arbitror, ut veteres locum hunc Syrtis appellaverint. Nec litus contingere maioribus navigiis licet: siquidem caeci scopuli, qui partem sinus maximam obtinent, non modo cursum impediunt, sed naves etiam male perdunt in brevibus: nec nisi lembis, si fors tulerit, expedire salutem possunt, qui in illis sunt navibus, non sine periculo transeuntes.

Haec ora limitem habet Tripolitanum, incolasque Mauros barbaros, gentem a Phoenicibus oriundam: ubi urbs quoque est nomine Cidama. Hic habitant Mauri, iam inde olim Romanis coniuncti foedere: qui omnes Iustiniani Aug. impulsu fidem Christianam sponte amplexi sunt. Et quia foedus cum Romanis initum minime violant, *pacatos* hodie dicimus, a *pace*, quae Latina vox est, appellatione ducta. A Pentapoli ad Tripolin dierum xx. iter est viro expedito.

4. Sequitur Leptis magna, urbs olim ampla ac frequens, postmodum deserta fere penitus, et quia negligebatur, arenae vi late obruta. Huius murus imperator noster extruxit a fundamentis, non eo ambitu, quem prius ha-

μέντοι, ὅσος τὸ πρότερον ἦν, ἀλλὰ κατὰ πολὺ ἥσσονα* ὥς μὴ τῷ μεγέθει σφαλερὰ καὶ αὐθις ἡ πόλις εἴη, καὶ πολεμίοις μὲν ἄλωτῇ, ψάμμῳ δὲ πρόχειρος. νῦν δὲ δὴ τῆς πόλεως τὸ μὲν καταχωσθὲν ἐφ' οὐπερ ἦν σχήματος εἴυσεν οὕτω δὴ ψάμμῳ ἐς λόφους συνειλεγμένῃ κεκαλυμμένον, τὴν τε λοιπὴν ἐτειχίσατο ἐν τῷ 5 τῆς οἰκοδομίας ἔχρῳ μάλιστα. καὶ ἱερὸν μὲν ἄξιοθέατον τῇ Θεοτόκῃ τῇδε ἀνέθηκεν, ἐκκλησίας δὲ τέτταρας ἰδεύματο ἄλλας. πρὸς δὲ καὶ ἀνωκοδομήσατο τὰ τῇδε γεγονότα ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις καὶ καταπεπτωκότα βασιλεία, Σεβήρου βασιλέως τοῦ παλαιοῦ ἔργον· ὅς δὴ ἐνθὲνδε ὀρμώμενος μηνμεῖα τῆς εὐδαιμονίας τὰ βα- 10 σίλεια τάδε ἀπέλιπεν.

- D Ἀλλὰ γὰρ ἐνταῦθα γενόμενος τοῦ λόγου τὸ ξυνεχθὲν ἐπὶ
Λεπτιμάννας ἐν χρόνῳ τῷ κατ' ἡμᾶς ὥς ἥκιστα σιωπήσομαι.
 ἤδη μὲν Ἰουστινιανοῦ τὴν βασιλείαν παραλαβόντος, οὐπω δὲ πό-
 H 54 λεμον τὸν Βανδιλικὸν ἀνηρημένου, Μαυρούσιοι βάρβαροι, οἱ 15
Λευκάθαι καλούμενοι, βιασάμενοι τοὺς *Λιβύης* τότε κυρίου
Βανδίλους, ἔρημον ἀνθρώπων τὴν *Λεπτιμάνναν* παντάπασι κατε-
 στήσαντο. ἐν χώροις δὲ λοφώδεσι ξὺν τοῖς ἡγεμόσι διατριβὴν
 τινα ἔχοντες *Λεπτιμάννης* οὐ πολλῷ ἄποθεν, φλόγα πυρὸς ἐξα-
 πιναίως ἐν μέσῃ τῇ πόλει τεθέανται. πολεμίους δὲ ὑποτοπήσαν- 20
 τες ἐνδήμιους ἐνταῦθα γενέσθαι, δρόμῳ ἐπ' αὐτοὺς ἐβοήθουν
 P 113 πολλῶ. ἀνθρώπων δὲ οὐδένα εὐρόντες ἐπὶ τοὺς μάντις τὸ πρῶγμα
 ἦγον, οἱ δὲ τῷ ξυμβεβηκότι τεκμηριούμενοι τὴν *Λεπτιμάνναν* οὐκ
 εἰς μακρὰν οἰκισθήσεσθαι προὔλεγον. οὐ πολλῷ τε ὕστερον ἀφι-
 κόμενος ὁ τοῦ βασιλέως στρατὸς *Λιβύην* τε τὴν ἄλλην καὶ *Τρίπο-* 25

16. *Λευκάθαι*] *λευάσθαι* Tolos.

buerant, sed longe minori: ne urbs in discrimen amplitudine relaberetur, et cum hosti captu facilis tum arenae esset obnoxia. Ac partem quidem urbis sepultam, qualis erat, iacere sivit; ita ut sub arena in tumulos congesta etiamnum lateat: reliquam autem moenibus validissimis cinxit. Ibidem templum spectatu dignum deiparae posuit: ecclesias praeterea quatuor aedificavit. Restituit collapsum vetus palatium, opus Severi Aug. senioris: qui ibi natus regiam illam in monumentum felicitatis reliquerat.

Et quando huc me deduxit oratio, quod aetate nostra in urbe Lepti magna accidit, silentio non praetermittam. Iam quidem imperium Iustinianus, sed nondum bellum Vandalicum susceperat; cum Mauri barbari, Leucathae dicti, pulsus Vandalis tunc Africae dominis, Leptin magnam penitus desolarunt. Haud procul hinc, tumuloso in loco, cum ducibus commorantes, mediam urbem igni collucere vident. Mox rati ingressum hostem, cursu illuc contendunt: neminem nacti; rem deferunt ad divinos. Hi casu coniectura expenso, Leptin magnam brevi frequentatum iri praenuntiarunt. Nec multo post eo portatus imperatoris exercitus, Tripolim cum reliqua recepit

λιν ἔσχε, Βανδύλων τε καὶ Μαυρουσίων καθυπέρτερος τῷ πολέμῳ γεγενημένος. ἐγὼ δὲ ὅθεν τὴν ἐκβολὴν τοῦ λόγου ἐποιησάμην ἐπάνειμι.

Ἐν ταύτῃ τῇ πόλει Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς καὶ λουτρῶνας ἐν 5 δημοσίῳ πεποιήται, τὸν τε περίβολον τῆς πόλεως ἐκ θεμελίων τῶν ἐσχάτων ὠκοδομήσατο, καὶ τοῖς τε βαλανείοις τοῖς τε ἄλλοις πᾶσιν ἐς πόλεως αὐτὴν κατεστήσατο σχῆμα. τοὺς τε πλησιοχώρους αὐτῇ βαρβάρους, οἱ Γαδαβιτανοὶ ἐπικαλοῦνται, κατακόρως ἐς τὸδε τοῦ χρόνου τὴν Ἑλληνικὴν καλουμένην ἀθρεῖαν δοξάζοντας, B 10 Χριστιανοὺς διεπράξατο γενέσθαι ταυτὴν προθυμίᾳ τῇ πάσῃ. ἀλλὰ καὶ Σαβαραθὰν ἐτειχίσσατο πόλιν, οὗ δὴ καὶ λόγου ἄξιαν πολλοῦ ἐκκλησίαν ἐδείματο.

Πόλεις δὲ δύο εἰσὶ ταύτης ἐν ἐσχάτῳ τῆς χώρας, Τάκαπά τε καὶ Γίργις, ὧν δὴ κατὰ μέσον Σύρτις τὰς μικρὰς ξυμβαίνει 15 εἶναι. ἐν ταύτῃ γίνεται τι ἐς ἡμέραν ἐκάστην θαυμάσιον ἥλιον. ἡ θάλασσα ἐν στενῷ θλιβομένη ἀπεργάζεται μηνροειδῇ κόλπον, ἥπερ γίνεσθαι κατὰ τὰς ἄλλας Σύρτις ἐρρήθη. ἀναβαίνει δὲ εἰς τὴν ἡπειρον πλεῖον ἢ ὁδῷ ἡμέρας εὐζώνῳ ἀνδρὶ, ἀμφὶ τε τὰ πρὸς ἐσπέραν ἐπάνεισιν αὐθις, ἐπιλιποῦσα ἐπὶ τοῦ ξηροῦ τὴν ἡύονα 20 ταύτην κατὰ ταυτὰ ταῖς ἄλλαις ἀκταῖς. οἱ τε ναῦται εἰς τὴν ἡπει- C ρον ἀναγόμενοι θάλασσαν ἐπὶ καιροῦ γεγενημένην, τῆς μὲν ἡμέρας ὡς πορρωτάτω τὰ εἰωθότα ναυτίλλονται, ἀμφὶ δεῖλην δὲ πάντως ὁψίαν ὡς ἐν γῇ αὐλισόμενοι συσκευάζονται, κοντοὺς τινὰς ἐν παρασκευῇ μακροὺς ἔχοντες. ἐπειδὴν τε τάχιστα τοῦ ῥοθίου αἰ- 25 σθωνται ὑπόπτως ἐς τὴν ἀναχώρησιν ἔχοντος, οἶδε τοὺς κοντοὺς

14. Γίγθις Ptolem. 4, 3, p. 97.

Africa, Vandalis ac Mauris debellatis: ego vero illuc, unde sum digressus, revertor.

In hac urbe balneas fecit publicas Justinianus Aug. et moenia ab imo fundamento construxit: nec solum balneis, sed ornamentis etiam caeteris locum in speciem urbe dignam adduxit. Gadabitanos, finitimos barbaros, qui ad hanc aetatem Graecanicae impietati dediti fuerant, modo perpulsi, ut toto animo sese Christo adiuverent. Urbem Sabaratham muris circumdedit, nobilissimaque ecclesia ornavit.

In extrema hac regione sunt geminae, Tacapa ac Girgis, quas Syrtis minor interiacet. Ibi mirabile quiddam quotidie videre est. Arctatum angustius mare sinum lunatum efficit, qualem in Syrti altera fieri diximus. In terram autem effunditur ultra quam viator expeditus uno die procedat. Sub vesperam refluit, littus illud perinde ac caetera siccum relinquens. Profecti nautae in continentem, quae maris faciem ad tempus induit, de die longissime pro more navigant: appetente nocte, ad illam in terra transigendam se comparant, oblongis quibusdam contis instructi. Simul sentiunt mare ad reditum spectare et vergere, contis arreptis sine mora navi exiliunt: ac Procopius III.

ἔχοντες καὶ διαχειρίζοντες ἐκπηδῶσιν ἐν ὀκνήσει οὐδεμιᾷ ἐκ τῆς
 νεώς. ρηχόμενοι δὲ πρῶτον, εἴτα ἰστήκασιν, ἥνκα ἂν σφίσι τὸ
 ἔδωρ οὐχ ὑπεραίροι τὸ πρόσωπα. ἔκ τε τῶν ἄκρων τοὺς κοντοὺς
 ἐπὶ τῆς γῆς προσορδίσαντες ἐν ξηρῷ ἤδη γεγεννημένης ἢ ἰσομένης
 V 473 αὐτίκα δὴ μῦλα, ὀρθοὺς ἰστᾶσιν, ὑποκεισομένους τῷ πλοῖω καὶ 5
 D μετεωρίσοντας ἐκατέρωθεν, ὥς μὴ ἐπικλῖναν ἐπὶ θάτερα συντριβές
 γένηται. τῇ δὲ ὑστεραία ὀρθρου βαθύς ἡ μὲν ἥπειρος μεταμ-
 ρισαμένη τὴν θάλασσαν ἐπικυρτοῦται κυμαίνουσα, τὰ δὲ πλοῖα
 ἐπαιρόμενα πλεῖ. οἱ τε ναῦται περιελόντες ἐπικαιριώτατα τοὺς
 κοντοὺς ναυτίλλονται αὐθις. παρὰλλαξίν τε οὐδεμίαν τοῦ ἔργου 10
 γενέσθαι, ἀλλ' ἐς ἡμέραν ἐκάστην ἡ τῶν στοιχείων διαδοχὴ ἐπι-
 γίνεται.

P 114 ε'. Μετὰ δὲ Τρίπολιν τε καὶ Σύρτις ἡμεῖς ἐπὶ Λιβύην
 τὴν ἄλλην ὤμεν. ἀρχιτεὺν δὲ ἡμῖν ἐκ Καρχηδόνος, ἡ μεγίστη τε
 καὶ ἀξιολογωτάτη τῶν τῆδε πόλεων τυγχάνει οὖσα, τοσοῦτον πρό- 15
 τερον ὑπεipoῦσιν, ὥς ἡνίκα Γιβέρχός τε καὶ Βανδῖλοι Λιβύην
 ἔσχον, ἐνθύμημα ἐπιγέγονεν αὐτοῖς ἀξιώλεθρόν τε καὶ πρέπον
 βαρβάροις. ἄμεινον γὰρ ἐλογίσαντο σφίσι τὰ πράγματα ἔξιν
 ἀτειχίστιον ὄντων τῶν τῆδε χωρίων, ὥς μὴ τι καταλαβόντες αὐτῶν
 Ῥωμαῖοι Βανδύλους κακουργεῖν ἔχοιεν. ἅπαντα οὖν τὰ τεῖχη ἐς 20
 τὸ ἔδαφος καθεῖλον εὐθύς. βάρβαροι γὰρ ἅπαντες ἐκ τοῦ ἐπι-
 B πλεῖστον ἐπὶ πονηρῷ τῶν Ῥωμαίων βουλευόμενοι μὲν ὥς δξύτατα,
 ἐπιτελοῦσι δὲ ὥς ταχύτατα, ὅσα ἂν αὐτοῖς δοκοῦντα εἴη. μόνον
 δὲ αὐτοῖς τό τε Καρχηδόνος καὶ ὀλίγα ἄττα ἐφ' οὗπερ ἦσαν στή-
 ματος ἔμειναν, ὧν περ ἐπιμελεῖσθαι ἀπαξιοῦντες, διαφθορεῖν ἀνὰ 25
 τῷ χρόνῳ ἀφῆκαν. βασιλεὺς δὲ Ἰουστινιανὸς (ἀνδρώπων μὲν

primum quidem natant, dein vero consistunt pedibus, ubi vultum aqua non
 superat, et solo vel iam sicco vel mox siccando infixis contorum cuspidibus,
 ipsos erigunt, ut navigium his suppositis utrinque suspensum extet, nec
 frangatur in partem alteram inclinando. Postridie, primo diluculo, terra
 mari induitur, ac tumidis inhorret fluctibus: tum elatae feruntur naves, et
 nautae refixis peropportune contis denuo navigant. Nec res variat: sed die-
 bus singulis contingit illa elementorum successio.

5. Post Tripolim et Syrtes ad reliquam pergamus Africam. Ducen-
 dum autem initium a Carthagine, urbium, quae in illis sunt partibus, maxima
 ac nobilissima; si modo unum praemonuero: Gizerico et Vandalis Africa
 potitis cogitationem exitiabilem ac barbaris consentaneam incidisse. Res
 enim suas melius processurus rati, si moenibus spoliarentur munita loca; ne
 Romani, eorum copiam recepto negotium Vandalis facerent, muros omnes
 confestim aequarunt solo. Enimvero id plerisque barbaris commune est, ut
 consilia Romanis perniciose promptissime ineant, et deliberata calidissime
 exequantur. Carthaginis moenibus aliisque nonnullis cum pepercissent, ea
 ipsa per incuriam aevo corrumpi siverant. At imp. Iustinianus, hortante

οὐδενὸς ἐπαινοῦντος, ἀλλὰ καὶ πεφρικότων τὸ ἔργον ἀπάντων, μόνου δὲ τοῦ Θεοῦ εἰσηγούμενου τε καὶ ξυλλαμβάνοντος) Βελισάριον τε καὶ στρατεύματα ἐπὶ Λιβύην πέμψας, Γελίμερόν τε καὶ δύναμιν τῶν Βανδιλίων καθεῖλε, πολλοὺς μὲν κτείνας, τοὺς δὲ 5 λοιποὺς δορυαυγῶτας πεπονημένους, ἥπερ μοι ἐν λόγοις τοῖς ὑπὲρ C τῶν πολέμων δεδύλωται. καὶ τὰ μὲν καθηρημένα τῶν ἐν Λιβύῃ ὀχυρωμάτων ἀνεκώσατο ἅπαντα, ἕτερα δὲ παμπληθῇ ἐπετεχνήσατο νεοχμῶσας αὐτός.

Πρῶτα μὲν δὴν Καρχηδόνος, τῆς νῦν καὶ Ἰουστινιανῆς, ὥς 10 τὸ εἶκος, ἐπεμελήσατο, διέρρηκτά μὲν τὸν περίβολον ἀνοικοδομησάμενος ἅπαντα, καὶ τάφρον ἐν περιδρόμῳ διορύξας οὐ πρότερον οὖσαν. ἀνέθηκε δὲ καὶ ἱερὰ τεμένη, τῇ μὲν Θεοτόκῃ, ὕπερ ἐν παλατίῳ ἔστι, καὶ τούτου ἐκτὸς τῶν τινι ἐπιχωρίων ἁγίων, ἁγία Πρίμη. ἔτι μέντοι καὶ στοὰς ἐκατέρωθεν 15 τῆς Μαρτίμου ἀγορᾶς καλουμένης ἐδείματο, καὶ βαλαντίον ἐν D δημοσίῳ ἄξιοθέατον, ὕπερ ἐπωνύμως τῇ βασιλίδι Θεοδωριανᾷ ἐπωνόμασαν. ἐδείματο δὲ καὶ μοναστήριον τοῦ περιβόλου ἐντὸς ἐπιθαλασσιδίων, ἄγχιστα τοῦ λιμένος, ὕπερ Μανδράκιον ὀνομάζουσιν, ἐρύματι τε αὐτὸ ἐχυρωτάτῳ περιβαλὼν φρούριον ἀνάντα- H 55 20 γώνιστον ἀπειργάσατο.

Ταῦτα μὲν οὖν ἐπὶ Καρχηδόνος τῆς νέας Ἰουστινιανῆς εἰργασται. ἐν δὲ χώρα τῇ ἁμφ' αὐτὴν, ἣ Προκονσουλαρία ὠνόμασται, πόλις ἀτείχιστος ἦν Βαγὰ ὄνομα, μὴ ὅτι βαρβάρους ἐπισύ- P 115 σιν, ἀλλὰ καὶ τύχῃ τινὶ περιοῦσιν ἄλωτῇ οὖσα. ταύτην ἐρύματι

23. Βαγὰ] βάνα Tolos.

nemine, immo omnibus incoeptum perhorrescentibus, unoque admodum auctore et adiutore deo, misso in Africam cum copiis Belisario, Gelimere[m] opesque Vandalicas fregit, ac multis caesis, caeteros captivos habuit, prout in historia bellorum narraui: nec dirutas modo munitiones Africae refecit, sed novas etiam complures excitavit.

Ac primum Carthagini, quam hodie Iustinianam iure meritoque appellant, curam impendens, muris, qui passim ruinae dederant, omnino reparatis, novam fossam circumdedit. Dei genitrici aedem posuit in palatio, itemque extra palatium alteram S. Primae, quae una est ex sanctis indigenis. Porticus ad utrumque latus fori, quod maritimum appellant, extruxit, publicasque balneas spectatu dignas, quas de Augustae nomine Theodorianas nuncuparunt. Monasterium quoque maritimum intra muros aedificavit ad portum, cui nomen Mandracium, ac tam valide muniit, ut castellum fecerit inexpugnabile.

Haec habet aedificia Iustiniani Carthago nova: in circumiecta autem regione, quae Proconsularis dicitur, erat urbs Baga moenibus nuda; ita ut eam barbari absque impressione ac forte in transitu capere possent. Hanc

ἐγυρωτάτῳ περιβαλὼν Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς πόλιν τε διεπράξατο καὶ τοὺς οἰκήτορας ἐν τῷ ἀσφαλεῖ διασώσασθαι ὅσῃν τε εἶναι. οἱ δὲ τετυχηκότις τῆς χάριτος ἐς τὴν τῆς βασιλίδος τιμὴν Θεοδοριάδα καλοῦσι τὴν πόλιν. φρούριον δὲ ὠκοδομήσατο ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ, ὃ Τούκκα καλοῦσιν. 5

- B** 5. Ἐν Βυζακίῳ δὲ πόλιν, Ἀδράμυτος ὄνομα, ἐν τῇ πα-
V 474 ραλίᾳ οἰκεῖται, μεγάλη καὶ πολυάνθρωπος ἐκ παλαιοῦ οὔσα, καὶ δι' αὐτὸ τὸ τῆς μητροπόλεως ὄνομά τε καὶ ἀξίωμα κληρωσαμένη ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ, ἐπὶ πρώτῃ αὐτὴν μεγέθει τε καὶ τῇ ἄλλῃ εὐδαιμονίᾳ ξυμβαίνει εἶναι. ταύτης Βανδίλοι μὲν τὸν περιβόλον 10 ἐς ἔδαφος καθεῖλον, ὥς μή ποτε Ῥωμαῖοι αὐτῆς ἀντιλαβέσθαι δυνατοὶ εἶεν. Μαυρουσίοις τε καταδέουσι τὰ ἐκεῖνη χωρία ἐν ἐπιτηδείῳ ἀπέκειτο. Αἰβυες δὲ κατὰ ταύτην οἰκήτορες, ὅσα γε δυνατὰ τῆς σφῶν σωτηρίας ἐπιμελούμενοι, τὰ διηρημένα τῶν τοίχων ἀποτραηγώσαντες, τὰς οἰκίας ἀλλήλῃαις ἐτήρυν· ἐξ ὧν δὴ 15
C τοῖς ἐπιστοῖσι διαμαχόμενοι ἐν τε τῷ σφαλερῷ τῆς ἐλπίδος καὶ τῷ ἐπικινδύνῳ ἡμύνοντο. ἦν δὲ αὐτοῖς ἐπὶ τριχὸς ἡ σωτηρία διηγε- κές καὶ ἐπὶ θατέρου σκέλους ἐστῶσα, πολεμονιμένοις μὲν ὑπὸ τῶν Μαυρουσιῶν, ὑπὸ δὲ τῶν Βανδίων ἀμειλουμένοις. ἀλλ' ἥνικα Αἰβύης κύριος τῷ πολέμῳ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς γέγονε, τεῖχος 20
 τε τῇ πόλει εὐμέγεθες ἔγαν περιβαλὼν καὶ φρουρὰν ἐνταῦθα στρατιωτῶν καταστησάμενος ἀξιοχρεῶν θαρσεῖν τε ὑπὲρ ἀσφα- λείας τοὺς τῇδε ὠκημένους πεποιήται ἀφροντιστῆσαι τε πολεμίῳ ἀπάντων. διὸ δὲ αὐτὴν καὶ Ἰουστινιανὴν καλοῦσι τανῦν, σωστρα
D τῷ βασιλεῖ ταῦτα ἐκίνοντες, μόνῃ τοῦ ὀνόματος τῇ παρενθήκῃ 25

Iustinianus Aug. optime communiendo, vere urbem effecit suis idoneam servandis civibus: qui tali affecti beneficio, in honorem Augustae urbem vocant Theodoriadem. In eo tractu castellum condidit, Tucca dictum.

6. In Byzacio urbs est maritima Adrumetus, antiquitas magna ac frequens, et in ea provincia nomen dignitatemque adepta metropoleos; quod caeteris et amplitudine et absoluta felicitate praestaret. Huius muros Vandali funditus verterant, ut a Romanis nunquam retineri posset: eratque Maurorum incursibus exposita. Qui eam incolebant Afri, salutis suae pro virili parte consulentes, obseptis aedium parietibus, qua erant pervii, inter se domos continuaverant: unde aggressoribus repugnantes, cum spe dubia ac periculo se tuebantur. Eorum certe salus in pilo tenui semper posita erat, nec nisi altero, ut dicitur, stabat crure, cum ipsos Mauri armis appeterent, Vandali nulla omnino cura ac providentia dignarentur. Verum Iustinianus Augustus postquam bello Africam in ditionem suam subiunxit, urbe muris maximis cincta ac iusto instructa praesidio, cives ab hostium quorumvis metu in securitatis fiduciam vindicavit. Quapropter et hanc etiam urbem hodie vocant Iustinianam, servatori principi solventes eiusmodi praemium, solaque nominis impositione gratum animum significantes: quippe nihil aliud,

τὴν εὐγνωμοσύνην ἐπιδεικνύμενοι, ἐπεὶ ἄλλο οὐδὲν ὄντων ἂν καὶ βασιλείῳ τὴν ἀγαθοεργίαν ἀμείβοντο οὔτε αὐτοὶ ἐχον οὔτε οὗτος ἐβούλετο.

Ἦν δέ τι καὶ ἄλλο ἐν τῇ τοῦ Βυζακίου παραλίᾳ χωρίον, 5 ὅπερ ἐκάλουν Καπούδβαθα οἱ ἐπιχώριοι. ἐνταῦθα κυτταπλεύσας τὰ πρῶτα ὁ τοῦ βασιλείῳ σκύλος Λιβύων τῆς γῆς ἐπεβύτειν, ἥνικα ἐπὶ Γελίμερά τε καὶ Βανδύλους ἐστράτευεν. οὗ δὴ καὶ τὸ θανμάσιον ἐκείνο καὶ λόγου κρείσσον ἐς τὸν βασιλέα ἐπιδεδείκται ὁ Θεὸς δῶρήμα, ὅπερ μοι ἐν τοῖς ὑπὲρ τῶν πολέμων δεδῆλωται P 116 10 λόγοις. ἀνδρῶν γὰρ τοῦ χωρίου τὰ μάλιστα ὄντος, ὕδατος τε ἀπορία πολλῇ πιζομένου τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ, ἡ γῆ, πρότερον ἐπὶ ξηροῦ βεβαιότατα οὔσῃ, πηγὴν ἀνῆκεν, οὗ δὴ τὸ χαράκιωμα οἱ στρατιῶται ἐργάζοντο. οἱ μὲν γὰρ ὥρυσσον, ἡ δὲ ἀνιβλύστανεν. ἡ τε γῆ αὐχμὸν ἀποβαλοῦσα τὸν ἐπιχώριον καὶ μεθυρ- 15 μοςσάμενη τὴν αὐτῆς φύσιν ὕδατι ποτίμῳ ὑγρὰ ἐγίγνετο. ταύτῃ τε τὸ λοιπὸν ἐν ἐπιτηδείῳ στρατοπεδεύσαντες τε καὶ αὐλισάμενοι, καὶ τῇ ὑστεραίᾳ ὥς ἐς τὴν μάχην συσκευασάμενοι, ἵνα τὰ ἐν μέσῳ B συντέμῳ, Λιβύων ἔσχον. μαρτυρῶ τοίνυν διηγεῖται τὸ τοῦ Θεοῦ δῶρον πιστούμενος Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς, ᾧ δὴ βουλομένῳ τὰ 20 ἀμνηχανώτατα εὐκόλα γίνεται, ἐς πόλιν αὐτίκα μεταβιβάσαι τὸ χωρίον τοῦτο βεβούλευται, τείχει μὲν ἐρυμνῇ, τῇ δὲ ἄλλῃ κατασκευῇ ἐς πόλειος ὅγκον ὑπογεγραμμένην ἐδδαίμονος, καὶ γέγονεν ἔργον τὸ τοῦ βασιλείῳ ἐνθύμημα. τεῖχος τε γὰρ ἀποτετόρνευται καὶ πόλις, καὶ ἀγροῦ τύχη ἐξυπινάως ἀμείβεται. οἱ τε ἄγροικοι 25 τὴν ἐχέτην ἀπορριψάμενοι πολιτικῶς βιοτεύουσιν, οὐκ ἄγροικον

quo imperatoris beneficentiam remunerentur, neque habent ipsi, neque ille exoptat.

In littore Byzaceno locus erat, dictus indigenis Caputvada. Eo primum appulsa classis imperatoris, invasit Africam, suscepta adversus Gelimereim Vandalosque expeditione. Ibidem suam erga Augustum benignitatem deus ostendit mirabili illo nec satis unquam laudando munere, de quo egi in bellorum historia. Cum enim locus esset peraridus, Romanusque exercitus summa aquae penuria premeretur, terra ad eam diem siccoissima emisit fontem, ubi milites vallum ducebant. His enim fodientibus, erupit ille, ac tellus nativum aequalorem exiit, et, mutata natura, dulci aqua permaduit. Itaque tum castra commode metati, ibi noctem egerunt, postridie discesserunt ad pugnam prociñdi, atque (ut ea quae intercessere praecidam) Africam receperunt. Ergo Iustinianus Augustus, cuius voluntati expedita sunt quae maximam habent difficultatem, ut monumento mansuro fidem faceret divini muneris, protinus illic urbem condere statuit, quam et moenibus validam, et rebus omnibus, quae splendorem dant civitati, instructam delineavit. In opus exiit imperatoris consilium: urbs cum muris aedificatur: repente mutatur agri fortuna: coloni, abiecta stiva, civiliter vivunt, nec iam rustica instituta, sed

δίαιταν ἔτι, ἀλλ' ἀστείαν διαχειρίζοντες. ἅπει καὶ ἀγορεύουσιν
 C ἐνταῦθα διημερεύοντες, καὶ ὑπὲρ τῶν σφίσιν ἀναγκαίων ἐκκλησιάζουσι, καὶ ἀγορὰν ἀλλήλοις συμβάλλουσι, τῶλλα τε ἅπαντα πρῶσσοουσιν ὅσα δὴ ἐς πόλεως ἀξίωμα ἔχει.

- V 475 Ταῦτα μὲν ἐν Βυζακίῳ τῷ ἐπιθαλασσίῳ πεποιήται. κατὰ 5
 δὲ τὴν μεσόγειον ἐς τῆς χώρας τὰ ἔσχατα, ἵνα δὴ αὐτὴν βάρβαροι προσοικοῦσι Μαυρούσιοι, ἐπιτειγίσματα κατ' αὐτῶν πεποιήται δυνατώτατα, ἐξ ὧν δὴ οὐκέτι οἱοί τέ εἰσι καταθεῖν τὴν Ῥωμαίων ἀρχήν. πόλεις τε γὰρ τὰς ἐνταῦθα οὖσας ἐν ἔσχατι τῆς
 D ρίαι Μάμιμης τε καὶ Τελεπτῇ, Κούλουις, καὶ φρούριον τειχισάμενος, ὅπερ καλοῦσιν οἱ ἐπιχώριοι Αὔμετέρα, ἐχέγγους ἐνταῦθα φρουροὺς στρατιωτῶν κατεστήσατο.

- ζ'. Τρόπῳ δὲ τῷ αὐτῷ Νομιδίων τῇ χώρᾳ τειγίσμασι τε καὶ στρατιωτῶν φυλακητοῖς τὴν ἀσφάλειαν προσποιήσεν, ὧν-15
 P 117 περ ἕκαστα ἐρῶν ἔρχομαι. ὅρος ἐστὶν ἐν Νομιδίᾳ, ὅπερ Αἰράσιον ἐπικέκληται, οἷον δὴ γῆς τῆς οἰκουμένης ἐτέρωθεν ὡς ἥκιστα ξυμβαίνει εἶναι. τοῦτο γὰρ τὸ ὅρος οὐρανόμεναι μὲν ἐν τῷ ἀποτόμῳ ἀνέχει, ἐς περίμετρον δὲ ἡμερῶν διέκει μάλιστα ὁδῷ τριῶν. καὶ προσιόντι μὲν ἀπρόσβατόν ἐστιν, ἀνάβασιν οὐδεμίαν ὅτι μὴ 20
 ἐν ἀποκρήμνῳ ἔχον. ἄνω δὲ γενομένῳ γεώδης τε ἡ χώρα καὶ ὁμαλὴ τὰ πεδία καὶ ὁδοὶ προσηγῆς, λειμῶνες εὐνομοί, παράδεισοι κατάφυτοι δένδροις, ἀρώματα πάντα. καὶ πηγαὶ μὲν ἀποβλύζουσαι τῶν τῆδε σκοπέλων, γαληνὰ δὲ τὰ ὕδατα, καὶ ποταμοὶ πλήθει ῥοθίου ἐπικυρτούμενοι, καὶ τὸ δὴ πάντων παραδοξότα-25
 τον, τὰ τε λήια καὶ τὰ δένδρα ἐν τούτῳ τῷ ὄρει διπλάσιον μεγέ-

urbana sectantur. Siquidem ibi forum obeunt quotidie; de rebus sibi necessariis deliberant in conventibus; nundinas habent; nihil denique, quod ad urbis dignitatem spectet, omittunt.

Ea quidem in ora Byzacii maritima fecit: in partibus vero mediterraneis, ad provinciae fines, ubi ipsam Mauri barbari accolunt, propugnacula illis opposuit validissima: quo fit ut Rom. imperium incursare amplius nequeant. Cum enim urbes limitaneas, Mammam, Telepten et Cululim firmissimis cinctisset moenibus, castrumque, quod Aumetera vocant indigenae, munisset, fida illic praesidia collocavit.

7. Similiter Numidiam muris militaribusque praesidiis securam reddidit: ad singula venio. Est in Numidia mons Aurasius, cui parem nullum habet orbis terrarum. Abruptus enim surgit altissime, ac tridui fere iter ambitu colligit. Primo aditu difficillimus, nusquam ascensum nisi in praecipiti offert. In vertice terrenum est solum, plani campi, viae faciles, prata uberrima, horti arboribus consiti, aromata cuiusque generis, manantes rupibus fontes, aquae placidae fluvii undarum copia tumidi, et, quod maxime mireris, fruges atque arborum fructus tanto altero maiores sunt in hoc monte,

Θους πέρι τὸν καρπὸν φέρουσιν ἢ ἐν Αἰβύῃ τῇ ἄλλῃ πέφυκε γέ- B
νεσθαι. τὰ μὲν οὖν ὄρους τοῦ Αὐρασίου ταύτῃ πη ἔχει. Βαν-
δῖλοι δὲ αὐτὸ κατ' ἀρχὰς εἶχον, οὓς δὴ Μαυρούσιοι ἀφελόμενοι
τῇδε ἰδρύναντο. Μαυρουσίους δὲ ἐξελάσας ἐνθὲνδε Ἰουστινιανὸς
5 βασιλεὺς, τῇ ἄλλῃ προσεποίησε Ῥωμαίων ἀρχῇ. προνοήσας τε
ὥς μὴ καὶ αὐτῶς οἱ βάρβαροι κακουργοῦν ἐνταῦθα ἰόντες, πόλεις
μὲν ἀμφὶ τὸ ὄρος ἐρήμους τε καὶ ἀτειχίστους τὸ παράπαν εὐρὼν
ἔτειχισατο, ἔτι μέντοι καὶ φρούριον δύο, φυλακτήρια δὲ στρα-
τιωτῶν διαρκῇ ἐνταῦθα καταστησάμενος, οὐδεμίαν τοῖς ἐκείνῃ
10 βαρβάροις ἐλπίδα τῆς ἐπὶ τὸ Αὐράσιον ἐπιβουλῆς ἀπελείπετο.
ἐν δὲ πόλεσι ταῖς ἐπὶ Νουμιδίας τῆς ἄλλης κειμέναις ἀνανταγώ- H 56
νιστα ἐρύματα κατεστήσατο. ταῦτα μὲν ὧδέ πη ἔσχε. C

Πόλις δὲ πού ἐστιν ἐν τῇ νήσῳ Σαρδοῖ, ἣ νῦν Σαρδινία
καλεῖται. Τραϊανοῦ φρούριον αὐτὴν καλοῦσι Ῥωμαῖοι. ταύ-
15 τῃν τευχίρῃ πεποίηται Ἰουστινιανὸς, οὐ πρότερον οὐσαν.

Ἐν δὲ Γαδίροις, κατὰ θύτερα τῶν Ἡρακλέους στηλῶν,
ἐν δεξιᾷ κατὰ τὴν Αἰβύνης ἀκτὴν φρούριον ἦν ποτε Σεπτὸν ὄνομα,
ὅπερ ἐδειμάτο μὲν ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις Ῥωμαῖοι, Βανδῖλων δὲ
οὐκ ἐπιμελουμένων καθῆλθεν ὁ χρόνος. ὁ δὲ καθ' ἡμῶς βασιλεὺς
20 Ἰουστινιανὸς τείχει μὲν ἐρυμνὸν, φυλακτηρίῳ δὲ ἰσχυρὸν κατεστή-
σατο. οὗ δὴ καὶ νεῶν ἀξιοθέατον τῇ θεοτόκῳ ἀνέθηκεν, ἀνα-
ψάμενος μὲν ἐπ' αὐτῆς τὰ τῆς πολιτείας προοίμια, παντὶ δὲ ἀν- D
θρώπων τῷ γένει ταύτῃ ἅμαχον τὸ φρούριον τοῦτο ποιοῦμενος.

Ἀλλὰ ταῦτα μὲν τοιαυτὰ ἐστίν. ἀμφίλεκτον δὲ οὐδενὶ γέ- V 476
25 γονεν, ἀλλ' ἐνδηλον ἀνθρώποις διαφανῶς πᾶσιν, ὥς ἐκ τῶν ἐμῶν

14. φρούριον] φόρον Pm.

quam in reliqua Africa nasci soleant. Haec est natura montis Aurasii: quem cum Vandali ipso sui dominatus initio occupassent, Mauri illis ereptum incoluerunt: donec Iustinianus Aug. Mauris inde exactis, Romano eum imperio adiecit, ac providens ne denuo infesti illuc subirent barbari, urbes, quas circum montem desertas ac plane immunitas reperiit, moenibus cinxit. Praeterea castellis ibi geminis iusto cum praesidio positis, nullam vicinis barbaris spem reliquit invadendi Aurasii. Urbes in reliqua Numidia sitas firmissime communivit. Haec ibi.

In insula autem Sardo, dicta hodie Sardinia, urbs est, cui nomen apud Romanos Traiani castrum. Hanc muris circumdedit, cum esset nuda.

Apud Gades, ad alteram Herculis columnam, a dextera, in Africa litore castellum, Septa nomine, fuerat: quod a Romanis olim extractum, cum esset neglectum Vandalis, corruerat vetustate. Hoc imp. noster Iustinianus muro optimo validoque praesidio muniit. Spectandum ibidem templum deiparae posuit, ac primam ipsi dicans consecransque oram imperii, castellum hoc universo hominum generi inexpugnabile reddidit.

Quae cum ita sint, nulla iam relicta ambiguitate, omnibus patet, ab ex-

ὁρίων ἄχρι ἐς δύνοντά που τὸν ἥλιον, ἃ δὲ πέρατά ἐστι τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς, οὐκ ἐρύμασι μύνοις, ἀλλὰ καὶ στρατιωτῶν φυλακ-
τηρίοις Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς τὴν πολιτείαν ἐκρατύνετο. ὅσα
μὲν οὖν τῶν Ἰουστινιανοῦ οἰκοδομημάτων μαθεῖν ἴσχυσα ἢ αὐτό-
πτης γεγενημένος ἢ τῶν θεασαμένων αὐτήκοος, ὅση δύναμις τῷ 5
λόγῳ ἐπῆλθεν. ἔξεπίσταμαι δὲ ὥς πολλά με καὶ ἄλλα παρῆλθεν
εἰπεῖν ἢ ὅχλῳ λαθόντα ἢ παντάπασιν ἄγνωστα μέιναντα. ἄστε
P 118 ὅτιρ διὰ σπουδῆς ἔσται διερευνήσασθαι τε ἅπαντα καὶ τῷ λόγῳ
ἐνθεῖναι, προσέσται αὐτῷ τὰ δέοντα πεποιηκέναι καὶ φιλοκάλου
κλέος ἀπενεγκεῖν.

10

ortivo limite ad solem usque occidentem, quae extrema sunt ditionis Romanae, Iustinianum Augustum non solum munitionibus, sed militaribus etiam praesidiis imperium confirmasse. Ego vero quaecumque ab illo aedificata accipere potui, vel oculis ipse meis, vel eorum relatu, qui viderant, literis pro virili parte sum persecutus. Id tamen apprime scio, me multa praetermisisse, sive magno abdita numero, sive prorsus incognita. Quare si quis eo studium conferet, ut scrutetur omnia ac scriptis inserat, is certe cum recte facti conscientia gaudebit, tum cultae honestatis gloriam consequetur.

NICOLAI ALEMANNI
IN
HISTORIAM ARCANAM
PROCOPII
NOTAE HISTORICAE.

NICOLAI ALEMANNI
IN
HISTORIAM ARCANAM
PROCOPII
NOTAE HISTORICAE.

P. 7. PROCOPII CAESARIENSIS] Doctis fere omnibus nulla Pro- A 1
copium alia notum re video, nisi Commentariis, quibus immor- P 89
tale sibi nomen comparavit. Ex qua vero sit ortus patria, quando V 341
Constantinopolim venerit, ut Iustino ac Iustiniano domi atque
militiae navarit operam, in Perside, in Africa, in Italia, quae
cum Belisario gesserit, quibus honoribus auctus, qua dignitate
Byzantii functus sit, nos diximus cum de hoc libro iudicium
tulimus. Multa etiam ad lectorem praefati sumus de eius histo-
riae fide, de libertate dicendi, de genere, formaeque scriptionis,
de illius librorum ordine, numero, variaeque fortuna; reliqua
sparsim in his notis, ex occasione. Ad Procopii nomen et pa-
triam in libri titulo Suidas legit *Ἰλλουστρίων*, VIRI ILLUSTRIS,
quo primo fuit honore decoratus a Iustiniano imperatore. Eva-
grius, Agathias et Photius addunt *Πήτορος*, CAUSIDICI; neque
enim medicinam, ut Blondus et Sabellicus credunt, sed iuris-
prudentiam professum fuisse Procopium compertum est; ex eo-
que ordine *Σύμβουλοι*, *Consilarii*, et *Πάρεδροι*, *Assessores*, exer-
citus ducibus, summisque magistratibus dabantur; quem locum
apud Belisarium tenuisse se Procopius affirmat. Alius est Pro-
copius Sophista Gazaeus, quem eiusdem patriae cum nostro ideo A 2
Photius dixit, quod Gaza et Caesarea, quam olim Stratonis Tur-
rim appellarunt, in Palaestina sint. Uterque sub Iustiniano flo-
ruit. Alius est Procopius Sophista, cuius extant epistolae, sed
declamationes adhuc ineditae sunt.

ARCANAE HISTORIA] Sic modo velim accipias *Ἀνέκδοτα*, sive
ἀνέκδοτος ἱστορία, quam scilicet in abditissimo loco Procopius
recondidit, neque ut reliquos libros *ἔξεδωκεν*, *evulgavit*. *Ἀνέκ-* P 90

δοτα consueverant Autores praenotare schedis librorum, de quibus aetatem suam celare volebant. Romanam historiam, quam Cicero lucubrabat, et Q. Fufius Calenus apud Dionem libro 46 deridet in senatu *Ἀνέκδοτα* saepe ipse nominat, lib. 2 epist. 6 et lib. 14 epist. 17 ad Atticum: quod eam (in qua Senatorum, Nobiliumve aequalium res gestas, mores, vitamque carperet) non aliis, sed sibi, Pomponioque suo, et posteritati scribebat. *Itaque*, ait, *ἀνέκδοτα αὐτοῖς, quas tibi uni legamus, Theopompino genere, aut etiam asperiore multo, pangentur.* Nam Theopompus Chius homo πολυπράγμων, nimium alienarum rerum curiosus, multorum aequalium vitam in historia sugillavit, quam ut edidit, aliorum invidiam collegit, et Ptolemaei Aegyptiorum regis, a quo prope fuit, ut interiret; sicuti Photius est autor. In fronte huius libri *Ἀνέκδοτα* praescripsimus ex Suida, et ita praenotatum codicem Ioannis Vincentii Pinelli, qui viderunt Petrus Pitheus, et Guidus Pancirolus, affirmant; nam uterque codex Vaticanus et scriptoris, et operis titulo omnino destitutus erat; quam notam olim, eodem teste Suida, praetulisse hanc historiam credimus, ab ipso fortasse Procopio inditam, ut suae Tullius eandem indiderat, quandiu scilicet clam alios erat et in arca recondita; nam alioqui historiarum Procopii liber nonus hic inscribendus est, quippe qui illos ordine sequatur, ut ex primis statim verbis liquet. Nicephorus Callisti l. 17 c. 10. *Ἀντιρρησιον* hoc opus appellat, *quasi retractatio sit earum*, ut ait, *οῦσιον*, *quas apud Iustinianum laudibus cum vehens habuit, et quaedam palinodia, seu recantatio minus recte ab eo dictorum.* Nimirum indicat, hunc se minime librum vidisse Nicephorus, ut in iudicio de hoc opere lectorem praemonuimus.

P. 14, 1. *Adolescens nomine Theodosius*] Ad ea quae de Theodosio minute narrat Procopius, adde; ab Epiphanio patriarcha Constantinopolitano sacro statim ablutum lavacro (cuius hic mentio est) iussum conscendere praetorianam Belisarii navem, ut fausto omine Byzantio solveret classis, quam ille ducebat in Africam. Procop. l. 1 bell. Vand. *Ἐνταῦθα Ἐπιφάνιος ὁ τῆς πόλεως ἀρχιερεὺς ἀφικόμενος, εὐξάμενός τε ὅσα εἰκὸς ἦν τῶν τινὰ στρατιωτῶν ἄρτι βεβαπτισμένον, καὶ τοῦ χριστιανῶν ὀνόματος μεταλαχόντα εἰς τὴν ναὺν εἰσεβίβασε.* *Huc Epiphanius urbis antistes venit, fuscisque, ut par erat, ad deum precibus, militem, qui nuper in baptismo nomen Christo dederat, in navem immisit.* Idem Theodosius domus Belisarii magister alibi a Procopio vocatur, cuius industria cum in Africa, tum in Italia usus est Belisarius, ut ad Vitigem pro rebus gravissimis mitteret; et, *ἄλλους καὶ Θεοδοσίον τὸν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ ἐφεστῶτα, alios et Theodosium suae domus praefectum.* Procop. l. 2 bell. Gotth.

P. 14, 4. *Quo Christiani more consueverunt filios addiscere*] Hoc est inter sacras Baptismi ceremonias. Sanctus Nicephorus

in histor. Σηήπεται δὲ Ἡράκλειος τῷ θεῷ λουτρῶ τὸν υἱὸν καθαρνίξειν, υἱοθετεῖσθαι δὲ αὐτὸν ὑπὸ Κρίσπου. *Heraclius cum filium suum divino lavacro abluere, et Crispo adoptandum dare velle se simulasset.* Leonis imperatoris tempore hic adoptandorum ritus filiorum obsoleverat, quare novella 24 liberorum adoptiones factas ἀνευ τελετῆς καὶ ἱερῶν ᾧδίνων, *sine ceremoniis, et sacrae regenerationis ritu* reprehendit, et omnino prohibet.

P. 14, 5. *Antonina*] Fuit imperatricis Theodoraе Ζωστη, a veste, dignitate patricia; ex viro, cui ante Belisarium nupserrat, plures susceperat liberos; in his Photium, de quo infra dicitur; et filiam, quam Ildigeri tradidit in matrimonium. Ex Belisario unam habuit Ioanninam Anastasio Theodoraе Augustae nepoti desponsam. Mulier solertissima, et ut Procopius loquitur, ἱκανωτάτη ἀνθρώπων ἀπάντων μηχανᾶσθαι τὰ ἀμήχανα, *ad impli-* P 91
cata negotia explicanda, expediendaque omnium mortalium aptissima. Belisarii coniugis ad quodcumque bellum proficiscentis semper lateri adhaesit. Eidem in Italia rem male gerenti auxilia maiora ab Caesare impetratura Byzantium venit. Ioanni Cappadoci exconsuli, praetoriiue praefecto in gratiam Theodoraе callide struxit insidias. In Africana navigatione, aquam, quae Romanae classi computruerat, vitreis amphoris arena connectis sola integram servavit. Belisario coniugi superfuit ad Iustinum secundum imperatorem; iamque exacta aetate, suasu Vigilantiae Iustiniani Augusti sororis, templum sancti Procopii post conflagrationem, Byzantii restauravit. Ἀντωνίνα Βελισαρίου τοῦ πατρικίου γυνή, ἥτις ζωστή ἦν Θεοδώρας τῆς γυναικὸς Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου, μετὰ τὸ χρηρῆσαι αὐτὴν κατοικεῖ μετὰ Βυζαντίας καὶ συναίνεσει αὐτῆς ἀνήγειρε τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Προκοπίου τὸν V 342
καλούμενον τὰ Βυζάντια. Autor de origine urbis Byzantii: *Antonina Belisarii patricii uxor a veste Theodoraе uxoris Iustiniani magni iam vidua una cum Vigilantia habitavit, cuius suasionerefecit templum sancti Procopii de Vigilantiae nomine dictum.* Quaedam de Antonina Procopius in initio statim huius libri narravit, quae tamen in mutilo Vaticano codice non extant, ex iis haec accipe ex Suida in voce, Ἐγγυήσασθαι. Ἦδε ἐγγυητὴ ὕστερον Βελισαρίου γυνή γέγονεν ἥδη παίδων μήτηρ γεγεννημένη πολλῶν, εὐθύς οὖν ἡξίου μοιχεύτρια τὸ ἐξῆς εἶναι. Haec deinde multorum iam liberorum mater, Belisarii coniux fuit, statimque adulterio infamis.

Pag. 15, 16. *Constantinus*] Alibi *Constantianus*. Erat is imperatorii stabuli magister, vir domi et militiae clarus. Res ab A 4
eo in Dalmatia, et Liburnia, Ravennae, Salonisque praeclare gestas, fuse in aliis libris narrat Procopius; historiam vero de Siciis, et praesidio, quam statim innuit, prosequitur l. 2 de bell. Gotth. In Campania occidi a Belisario iussus est, ut habet autor appendicis ad chronicon Marcellini.

P. 16, 8. *Contra Silverium*] Editio Procopii Augustana habet *Λιβέριον, Liberium*; Vaticanī codices, Latinique scriptores, *Silverium*. Hinc videre licet Silverii necem iniuria adscribi Vigilio pontifici. Liberatus Carthaginensis c. 22. *Vigilius*, inquit, *ne sede pelleretur, Belisario mandavit. Trade mihi Silverium, alioqui non possum facere quod a me exigit; ita Silverius traditus est duobus Vigiliī defensoribus, et servis eius; qui in Palmariam insulam adductus, sub eorum custodia defecit inedia*. Procopius hic et Sicarium nominat Eugenium Antoninae satellitem, et Silverium non inedia enectum, sed ferro, aut alia sanguinarii hominis arte; cuiusmodi scelera iisdem, quibus hic verbis, *ἐργάζεσθαι μίasma, piaculum patrare*, ubique Procopius describere solet. l. 2 bell. Vand. de Uliare, qui iaculo Ioannem occiderat, *μηδεμίαν ἐς αὐτὸν γενέσθαι τίσιν, ἅτε οὐκ ἐκ προνοίας τὸ μίasma εἰργασμένον. nullam de illo poenam sumendam esse, qui non data opera piaculum patrasset*. Et l. 1 bell. Gotth. de nece Amalasunthae, *Θεόδατος πείθειν ἤθελεν ὡς αὐτοῦ οὐδαμῇ ἐπαινοῦντος, ἀλλ' ὡς μάλιστα ἀκουσίου ἐργασθεῖν τὸ μίasma. Theodatus persuadere studebat, haudquaquam se approbante, sed plane invito a Gotthis id scelus commissum fuisse*. Illa de Vigilio Liberatus narravit, animo in eundem non ita benevolo; nam Africani ob confirmatam a Vigilio quintam Constantinopolitanam Synodum, de tribus capitibus, non solum scriptis eum lacessiverunt, ut Facundus Hermianensis; sed et epistolam sub eius nomine ab haereticis confictam ipsi vulgarunt, et ad posteros transmiserunt, nempe Liberatus in breviario, et Victor Tunnenensis in chronico; ac denique anathemate illum impetere ausi sunt. Postremo Liberatus de nece Silverii scripsit quae ab aliis acceperat: Procopius vero horum testis fuit oculatus, Romae tunc degens et apud Antoninam tanti sceleris artificem.

P. 16, 17. *Nisi Photius*] Theophani est *Photinus*, de quo infra ad pag. 15 lin. 34 ed. nostrae, Belisarii privignus, Antoninae filius ex priore marito. In Persidem secutus est Belisarium ducentem; sub quo in Italia prima stipendia fecerat, *νέος ὢν ἔτι καὶ πρῶτον ὑπηγῆτης, ξυνετώτατός τε καὶ φύσειος ἰσχυρὸν ὑπὲρ τὴν ἡλικίαν δηλώσας. adhuc primae lanuginis adolescens, prudentia praestantiisque naturae pollens, supra quam aetas ferre posset*. Procop. l. 1 de bell. Gotth. Dum Romae agebat, atque Antonina mater Theodoraē imperatrici gratum factura Silverio pontifici tendebat insidias, ad pontificem venit in Basilica B. Mariae Sabinae latitantem, quem, data fide, inde in palatium evocavit. Liberatus Carthag. c. 22.

A 5 P. 17, 4. *Decem millia pondo auri*] Graece est *ἐκατὸν κεντηνάρια*. Hanc numerandi rationem passim hic et in reliqua historia usurpat Procopius, et l. 1 de bell. Pers. ita reducit ad calculum. *Ἐλκει λίτρας τὸ κεντηνάριον ἑκατὸν, ἀφ' οὗ δὴ καὶ*

ώνομασται. Centum γὰρ τὰ ἑκατὸν καλοῦσι Ῥωμαῖοι. *Centenarium ex eo nomen sumpsit, quod centum libras contineat, ut Romanum ipsum nomen declarat; idem habet Isidorus l. 16. Originum c. 24. Constantinus magnus Turrin Byzantii a se exaedificatam centenarium ab impensa nominavit. De variis centenariorum impensis lege Olympiodorum apud Photium.*

P. 17, 16. *Comaque, sicut fieri consuevit, detonsa]* Nempe seculari cultu et luxurie. Apud Procopium, aliosque veteres scriptores vel una illa voce ἀποκατεῖς, ἀποθριξάμενος, *detonsus*, monachico initiatus ordine significatur. Theodorus Studita epist. 27 inter alia incommoda monachorum, qui in custodiis continebantur, numerat τὴν τῆς κόμης ἄκαρσιν, *intonsam promissamque comam*. Et ad Procopium monachum, quam illum coma dedeceret, et aliunde probat, et quod eremitis conveniat is habitus, quem ἐρημικοειδὲς πολίτευμα vocat. Sanctus Nicephorus Constantinopolitanus in histor. de monachis transfugis, τὸ σεμνὸν μεταμφιεσνύμενοι στόλισμα κομῆται ἀντὶ κεκαρμένων διεδείκνυντο καὶ εἰς λαϊκῶν σχῆμα εὐθὺς μεθηρομόζοντο. *Religioso cultu depositis, ex tonsis in comatos mutati sunt, atque ad laicorum speciem traducti. Quales hodie orientales monachi comati videri possunt.*

P. 18, 12. *Belisarius adversus Chosroëm]* De Belisario tota Procopii historia est. Accipe de eius tyrociniis, et patria haec summam. Primum sub Iustiniano Romani exercitus duce meruit, eiusque fuit δορυφόρος, a quo deinde cum Sitta, aliquot cohortibus praeficitur adversus Persas pro Iberis pugnaturus. Tum tribunus militum Darae factus, denique per orientem Romani exercitus imperator designatur; inde in Africam, ac tum in Italiam evocatur. Eius laudes praecipue prosequitur Procopius l. 3 bell. Gotth. initio. De eius patria l. 1 bell. Vand. ὧρμητο δὲ Βελισάριος ἐκ Γερμανίας, ἣ Θρακῶν τε καὶ Ἰλλυριῶν μεταξὺ κεῖται. *Ducebat Belisarius originem ex Germania, quae inter Thraces et Illyrios sita est.* Hubertus Giphanius in commentario de Iustiniano imperatore, cui adstipulatur Marcus Velsus l. 4 rerum Augustanarum, sic eum locum accepit, ut Belisarium Germanum crediderit: rationes quibus id astruere conatur, ingeniosae sunt, non verae. Nam Germania, quae inter Thraciam et Illyrium iacet, non sunt *Quadi in Austria*, sed urbs Thraciae et alibi nota, et in sanctionibus orientalium Antistitum; eaque metropolis est. Plura de Belisario infra, ad p. 17. 22. 80 ed. nostrae et alibi.

P. 19, 14. *Ad consularem te dignitatem evexit]* Nec tamen in fastis consularibus Photium reperias: Seneca de se, *consulem me fecit, sed non ordinarium. Codicillares hi, et honorarii consules vocabantur.* l. 3 bell. Gotth. ὑπατος καλούμενος μόνον, *consul nomine tenus.* Ausonius de patre utriusque Romae senatore:

A 6

*Curia me duplex, et uterque senatus habebat
Muneris exortem, nomine participem.*

Iustinianus novell. 70. *Novimus enim quia antiquitus erat quaedam praefecturae figura, quam honorariam vocabant, codicillis ab imperio super ea re collatis; hanc autem sic appellabant, ut nihil aliud nisi purum honorem iis quibus praebebatur, conferret.* Hi vocabantur ὑπατοί, sed frequentius ἀπὸ ὑπάτων, ex consulibus, quasi ex ordine, et numero consulum. Ex his erat Ioannes Cappadox, qui ubi demum consulem ordinarium gessit, sic in epigrapha notatur novell. 71 et 72. *Ioanni gloriosissimo per orientem iterum praefecto, exconsuli, consuli ordinario et patricio.* Evagrius qui ecclesiasticam conscripsit historiam, erat ἀπὸ ὑπάρχων, ut eius operis titulus habet, quod perperam vertit Christophorsonus, *ex praefectis oriundus*; nam ipse de se historia extrema sic ait: *Μαυρικλον δὲ Τιβερίον δέιλτους ὑπάρχων στείλαντος. Mauricius Tiberius nobis praefecti codicillos misit*, id est, *codicillarem praefectum fecit*, quem locum interpret omnino pervertit. Illud animadvertendum; hisce dicendi formis, *ex praefectis, ex consulibus*, modo notari praefectos, consulesque codicillares, modo ordinarios, qui iamdudum iis dignitatibus abierint. Id colligere licet ex una illa Narsetis Eunuchi inscriptione ad pontem Salarium. NARSES. VIR GLORIOSISSIMUS. EX PRAEPOSITO. SACRI PALATII. EX CONS. ATQUE PATRICIUS. Nam palatii quidem Eunuchis praefuit, eoque functus ipse officio est; consul vero nonnisi codicillaris fuit, cum ordinarius esse lege prohiberetur; et omnium eunuchorum primum postremumque consulem fuisse Eutropium Marcellinus scribat: qui tum id scripsit, cum primum consules esse desierunt.

V 343

P. 21, 4. *De Ioanne Cappadoce narrata sunt*] Integram bes historiam ad calcem libri primi de bell. Pers. Homo fuit sceleratissimus, Iustiniano unice carus, et omnium licet litterarum expers, utpote qui apud ludimagistrum nihil aliud didicerit, nisi γράμματα καὶ ταῦτα κακῶς γράψαι, *inelegantes litterarum apices vitiose scribere*, tamen summus iudiciorum arbiter fuit; ad quem extant Iustiniani centum et amplius constitutiones, hoc titulo, *Ἰωάννη τῷ ἐνδοξοτάτῳ ἐπάρχῳ τῶν ἐρωῶν τῆς ἑω πραιτωρίων, τὸ δεύτερον ἀπὸ ὑπάτων καὶ πατρικίων. Ioanni gloriosissimo sacrorum per orientem praetoriorum praefecto, iterum exconsuli, et patricio.* Editio Schrimgeriana sic interpungenda, et interpret emendandus est; *per orientem praetoriorum iterum praefecto, exconsuli, et patricio*; nam quomodo iterum exconsul, qui semel tantum consul fuit? contra vero praefecturam praetorii bis gessit; semel ante victoriorum excitatam seditionem, atque iterum ab anno Iustiniani septimo, et deinceps, ut infra ad pag. 92 in tabella praefectorum praetorio repraesentabo. Deinde codicillares consules, qualis tum erat Ioannes, neque

iterum, neque tertio consules dicebantur, cum illorum nomina **A 7**
neque in fastis inscriberentur, neque iis anni supputatio ordina-
retur. de Ioanne Cappadoce infra ex occasione. Interim falso
centuriatores narrant, hunc ex praefecto praetorii fuisse Constan-
tinopolitanum antistitem: mitto alias rationes, quas infra ad pag.
30 lin. 21 dicam. Procopius sic habet. *ἱερεὺς γενόμενος ἀκου-
σίως Ἰλέτρον ἑαυτὸν μετωνόμασεν, οὐκ ἐπίσκοπος μὲν, ἀλλ' ὅνπερ
καλεῖν πρεσβύτερον νενομίκασιν, ὁ δὲ ἱερουργεῖν ὡς ἡκιστα ἤθε-
λεν, ὡς μήποτε αὐτῷ ἐμπόδιον εἴη ἐς τὰς ἀρχάς αὐτοῖς ἵεναι. Fa-
ctus invite sacerdos, Petrus dici voluit. Neque vero episcopus
fuit, sed ex iis, quos presbyteros vocare solemus. Verum sa-
crificiis abstinuit in primis, ne sibi ad dignitates via praeclu-
deretur; hunc nonnulli sub Anastasio consulatum gessisse puta-
runt; sed ille Ioannes Gibbus fuit, quem Procopius et Theodo-
rus Lector *κυρὸν* appellant.*

P. 21, 13. *Alia in exercitu causa fuit*] Morbus; de quo l. 2
bell. Pers. pag. 74, editionis Augustanae.

P. 22, 6. *Quare Aretam iubet*] Is Gabalae Saracenorum regis
filius plurimis cohortibus a Iustiniano praefectus, et imperatoris
nomine donatus fuit. Rem plerumque male gessit, an hostibus
de industria cedens, an adversa belli fortuna, ipse Procopius in
medio reliquit.

P. 25, 11. *In templum Ioannis apostoli*] Quod ob id *ἀποστο- P 94*
λεῖον, apostolium, in concilio Ephesino vocatur, sub urbe ipsa
Epheso situm est, olim perexiguum a Iustiniano dirutum, ao
rursus amplissime aedificatum. Procop. de aedif. Iust. l. 5 initio.

P. 25, 13. *Andreas urbis antistes*] A Sancto Timotheo, quem
apostolus Paulus Ephesiorum ecclesiae primum dedit antistitem,
usque ad imperium Marciani septem et viginti Ephesi fuerunt
episcopi, ut Leontius Magnesians refert. Ex his vigesimus-
quartus Memnon, vigesimusquintus Basilius, cui Basianus suc-
cessit ac Stephanus, qui cum eodem Leontio Chalcedonensi
concilio interfuit. Post hos qui fuerit in mentem modo non
venit. Verum sub Iustiniano Hypatius eam rexit ecclesiam, Ro-
mamque legatus venit. Hypatio Andreas sic succedit, qui inter-
fuit quintae synodo Constantinopolitanae, et cum aliis episcopis
ad evocandum Vigilium summum pontificem missus est collatione
secunda.

P. 28, 12. *In deiparae templo*] Templum dei matris, quod
Byzantii sanctissimum fuit, erat ad ipsa urbis moenia, et ostia
Euxini maris in Blacherniano; quod ibi summa religione serva-
retur Mariae virginis *ὠμόφορον, pallium*, sive *lacerna*. Apud
omnes fere Graecos scriptores ecclesiasticos, et in concilio Ni-
caeno secundo mentio est templi in *Blachernis*; de quo nomine
inter Graecos minime convenit: alii dictum crediderunt a *Blach-
erno Scythia* ibi interfecto: alii quasi *Βλάχον κέρμα, Blachi*

Procopius III.

23

caedes: alii quod ibi *lacunae* aliquando fuerint. A *lacerna*
 A 8 Beatae virginis, de qua modo dicebam, loco nomen fuisse alii
 crediderunt; verum *Blacherniani* vocem reperimus apud Dio-
 nysium Byzantium longe antiquiorem Pulcheria Augusta, quae
 templum illud excitavit: a Iustino seniore deinde instauratum
 est, licet Iustiniano id Procopius tribuat, reddatque rationem
 l. 1 aedif. quae in Augustana editione desideratur. De hoc
 templo etiam infra Procop. p. 109.

P. 28, 14. *Sophiae templi emissarium*] In Graeco est δεξα-
 μενή. Suidas qui hunc locum descripsit, sic eam vocem ex-
 posuit, *τουτέστιν ἡ τράπεζα ἢ τὰ θεῖα δεχομένη, mensa, quae*
sacra mysteria recipit. Graecis patribus Κολυμβήθρα et βα-
 πτιστήριον est divini lavacri locus; δεξαμενή vero conceptacu-
 lum aquarum, quae sacris perficiendis inservissent. Ab aliis
 dicitur ὑπόνομος: Gregorius magnus hom. 17 in evang. *cloa-*
cam appellavit. Hic Photius delituit.

P. 28, 17. *Vim omnibus inferre sacris*] Haec in asylum
 Theodoraе impietas, quae et infra saepe ab autore notatur, tam
 insignis fuit, ut illa eius sit vox imperantis Anthemio. *Ex-*
ceptis omnibus, in basilica sancti Petri parce: nam si in La-
teranis, aut in palatio, aut in qualibet ecclesia inveneris Vi-
gilium mox impositum in navim perduc eum usque ad nos;
nam perventem in secula excoriari te faciam. Anast. in Vi-
 gilio. Abstractus est Vigilins e templo sanctae Caeciliae Ro-
 mae, iterum e templo sanctae Euphemiae Chalcedone; Sylve-
 rius ex ecclesia sanctae Mariae Sabinae; aliunde alii.

P. 29, 3. *Zacharias propheta*] Post inventum effossumque
 huius prophetae corpus omnino integrum, ac pene vivum, ut
 Sozomenus scribit l. 9 extremo, et Constantinopolim transla-
 tum Theodosii iunioris tempore, a civibus deinde cultum est
 religione singulari.

P. 29, 6. *Monachorum habitu*] Tum Photius, instituto
 maiorum, seculi vocabulum deposuit, Photinusque appellatus,
 Hierosolymitano deinde monasterio moderatus est. Theophaues,
 Ἰουστίνος ἀπέστειλε τὸν ἀββὰν Φωτεινὸν τὸν πρόγονον Βελισα-
 ρίου τοῦ πατρικίου δοῦς αὐτῷ ἐξουσίαν κατὰ παντός προσώπων
 καὶ πράγματος τοῦ εἰρηνεύσαι τὰς ἐκκλησίας Ἀλγύπτου καὶ Ἀλεξ-
 ἀνδρείας. Iustinus imperator misit abbatem Photinum Beli-
 P 95 sarii patricii privignum plena in omnes auctoritate illi tradita,
 ut ecclesias Aegypti et Alexandriae ad pacem reduceret. Idem
 ex Theophane Anastasius, et Paulus Diaconus l. 16. Et Gre-
 gorius Turonensis l. 1 de gloria Mart. cap. 6 ubi corrupte
 nomen Photini legitur. Quando, inquit, Hierosolymam abii,
 Futen abbatem reperi, qui magnam cum Sophia Augusta gra-
 tiam habuit: huic enim omnem orientem quasi praefecto com-
 misit. Pro Futen, lege, Photinum.

P. 30, 3. *Morbo difficillimo laborabat*] τῶν αἰδοίων αὐτῷ
 πονήρως ἔχόντων, καὶ τῆς κύστεως ἔλκει χαλεπὴ κακωθείσης.
Nempe pudendis vitio affectis, et graviter ulcerata vesica: ita
 Metaphrastes in vita sancti Sampsonis patricii Romani, a quo
 adhuc vivo mirifice Iustinianus sanatus est. Longe antiquio-
 rem Iustiniano Sampsonem credit cardinalis Baronius in notis
 ad martyr. et vacillare fidem illius historiae putat, quae ha-
 beat Nosocomium Sampsonis eodem rogante, a Iustiniano erec-
 tum; cum Procopius dicat restauratum, quod iam antea idem
 Sampson exaedificasset. Verum adeo exiguum fuit primum
 illud Sampsonis aedificium, tam illustre vero, tamque magni-
 ficum ab Iustiniano factum, ut qui integram constructionem A 9
 Iustiniano adscribit Metaphrastes nihil veritati detraxisse vi-
 deri possit. Quod addit de conflagratione eius Nosocomii,
 quam tum contigisse arbitratur, cum sub Anastasio sanctae
 Sophiae templum exustum fuit, clarum est in historiis non
 semel illud templum incendiis obnoxium fuisse; Iustiniani
 vero anno quinto illud Nosocomium incensum esse, idem Pro-
 copius refert l. 1 aedif. et 1 bell. Pers. et Theophanes ad
 annum quintum Iustiniani. Fortasse maioris momenti sit in
 hac re, quod Procopius de Sampsonis aetate ait: ἀνὴρ τις
 θεοσεβῆς ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις Σαμψὼν ὄνομα. *Vir quidam*
pius, qui superioribus annis floruit. At hoc etiam nihil est;
 nam Procopius librum illum de aedificiis ubi hoc habet, ex-
 tremo Iustiniani imperio scripsit, nempe sex et triginta, atque
 amplius annos post mortem Sampsonis. Vigebat tamen adeo
 eius memoria, ut Iustinianus novella 59 et 131 ubi de Sam-
 psone loquitur, ὁ τῆς ὁσίας μνήμης Σαμψὼν dicat, *sanctae*
memoriae Sampson. Quod (obiter) cum in antiquis manuscrip-
 tis, litteris singularibus S. M. notatum esset, male in Latinis
 editionibus novell. 131 exceptum, *sanctae Mariae Sanso.* Quod
 autem in Metaphraste corrigendum plane censeo, est ratio tem- V 344
 poris vitae Sampsonis, et annorum imperii Iustiniani: nam
 Antistite Mena, Sampsonem superfuisse, haud bene Metaphra-
 stes narrat, cum ante consulatum Belisarii obiisse, ex novell.
 59 perspicue constet. Porro eiusdem novellae publicatio, at-
 que electio Menae, fere in idem tempus incidunt; nempe circa
 annum Iustiniani undecimum: at vero ante annum eius quin-
 tum, mortuum Sampsonem fuisse, nemo dubitet. Ad hunc
 calculum revocanda sunt, quae de incendio Nosocomii a Meta-
 phraste narrantur. De aliis Iustiniani morbis infra ad pag. 48.

P. 30, 9. *Petrus et Ioannes Heluo*] Ambo in exercitu Ro-
 mano clari duces; de quibus passim Procopius in prioribus
 libris. *Heluo* Graece est φαγὰς, φάγων apud Vopiscum.
 Huiusmodi cognominum significationes dare Latine praestat,
 quam sonum Graecae vocis referre. Marcellinus in chronico

Ioannem *Gibbum* nominat, quem infra Procopius et Theodorus Lector *Cyrtum*; quisque pro suae linguae proprietate. Sic Iustinianus a suis gentilibus *URNAUDA*, hoc est, recta iustitia dictus est: *Venetos* Graeci *Κνανέονς* vocarunt: *Biglenizam* Iustiniani sororem, *Vigilantiam* Latini vocis similitudinem secuti dixerunt. Ad usum ergo illius aetatis nos *Heluonem* vertimus, et infra *cucurbitinum*, *forficulum*, et si quos alios. *φαγάς*, barbara vocis forma vulgo etiam ante Iustiniani tempora usurpata; Basilius ad Amphiloichium, *τὸν δὲ φαγὰν παροξυτονούμεν*, nos *acuta voce pronunciamus φαγόν*.

P. 30, 10. *Haec ab iis de se dici*] Nam cum Theodora liberos imperii successores non haberet, omnes sibi persuadebant, feminam solertissimam, et imperandi cupidam ita rem acturam, A 10 ut Iustiniano defuncto, ne prorsus dominatione deturbaretur, paratum haberet hominem benevolum, cui imperium assereret, P 96 vel etiam matrimonio sociaretur: quod Sophia Iustini Iustiniani nepotis uxor, ac Theodorae neptis summa diligentia curavit; quamquam res illi demum sinistre cecidit cum Tiberio Constantino imperatore.

P. 30, 12. *Buzen repente accersit*] Hic in Thracia natus, belloque clarus a Iustiniano in Armenos mittitur; deinde collega imperii per orientem datur Belisario; demum totam unus ipse administrationem habuit, quandiu Belisarius in Italia adversus Gotthos pugnavit: reliqua de eodem hic legis.

P. 31, 10. *Imperator exautoravit*] Autor appendicis ad chronicon Marcellini; *Belisarius de oriente evocatus in offensam periculumque incurrens grave, et invidiae subiaccens, rursus remittitur ad Italiam*. Hoc loco veram et integram de Belisarii exauthoratione atque restitutione videmus historiam. Nam effossis oculis in trivio mendicasse obolos Belisarium narrant alii, quibus Petrus Crinitus l. 15 de honesta disciplina, et Raphaël Volaterranus l. 23 Anthropol. fidem habent. Id etiamsi Ioannes Tzetzes Chiliade 3 commemoravit; tamen illud magis consentaneum huic Procopii narrationi subdidit.

ἄλλοι φασὶ τῶν χρονικῶν μὴ τυφλωθῆναι τοῦτον,
ἐξ ἐπιτίμων δ' ἄτιμον ἐσχάτως γεγενῆναι,
καὶ πάλιν εἰς ἀνάκλησιν δόξης ἐλθεῖν προτέρως.

Alii chronologi tradunt, non excaecatam illum fuisse, sed dignitate, et omnibus pene honoribus spoliatum, iterum ad pristinam gloriam revocatum fuisse. De Ioanne Cappadoce viro patricio exconsule, et praetorii praefecto, non de Belisario, narrat Procopius l. 1 bell. Pers. extremo, cum in exilium apud Aegyptum iret, a satellitibus coactum ἄρτον ἢ ὀβολὸν ἐκ τῶν προσπιπτόντων αἰτεῖσθαι, panem vel obolum ab obviis petere. Sed de Belisario tyrannidis insimulato, eiusque obitu, infra, ad pag. 80.

P. 31, 12. *Belisarii satellitium*] Milites aere suo conscribebat Belisarius longe plures, ut ait Procopius, quam unquam alii imperatores: nam ex sua familia ἑπτακισχιλλούς ἱππέας, *septies mille equites dabat*. l. 3 bell. Gotth. init. Aimoinus l. 2 c. 6 de gest. Francor. *Sunt nobis duodecim millia puerorum, quos propriis alimus stipendiis, et decem et octo millia militum.* Fides sit apud autorem: verisimilia narrat Procopius.

P. 35, 1. *Ex filia nepoti*] Hanc Iustiniano duntaxat filiam peperit Theodora; quare Cyzilli Scythopolitani Procopii aequalis locum, in quo Theodora de prole suscipienda Sabam virum sanctum rogavit; de liberis maribus accipias imperii successoribus; quod Sabas omnino se facturum negavit, ut dicam infra ad p. 121. Perperam Constantinus Manasses, οὐκ ἦν θυγάτηρ, οὐχ υἱὸς, οὐ διαδόχων γένος. *Non erant Iustiniano filiae, vel filii, nec successorum genus.* Theophanes Byzantius historicus apud Photium meminit *Theodori* cognomento *Ziri* Iustiniani A 11 imperatoris filii, quem fortasse post Theodorae obitum habuit. Falluntur Adolphus Occo, Octavius a Rosberg, Raphaël Volaterranus, et Onophris Panvinius; quorum ille Iustinum iuniorē Iustiniani nepotem ex filio; hi vero ex filia putarunt; nam fuit nepos ex sorore Vigilantia, ut Corippus, et Victor Tunnensis illorum temporum scriptores affirmant. *Iustinus iunior Vigilantiae sororis Iustiniani Augusti filius patre dulcissimo natus.* Haec Anastasii et Ioanninae sponsalia quem exitum habuerint, infra narratur, p. 24.

Pag. 36, 5. *Sane res mortalium*] Idem ἀντολεξέει Procopius pronuntiavit l. 4 bell. Gotth. Postrema illa verba, *verum quisque ut libet, de his ita sentiat*, nihil animum offendit, si cum his conferas, quae de fortuna in eandem sententiam scribit infra p. 47.

P. 36, 11. *Turpissime inde reducitur*] Incredibilis est Procopii libertas, haec eadem acerbius l. 3 bell. Gotth. quem etiamnum superstitē Belisario cum reliqua historia vulgaverat. Integrum P 97 locum ex manuscripto Vaticano emendatum tibi damus, ad quem nostram interpretationem maluimus conformare, cum in ἀνεκδότοις haec corruptissime legantur. Βελισάριος μὲν τὴν ἐπὶ τὸ Βυζάντιον οὐδενὶ κόσμῳ ἔει, γῆς μὲν τῆς Ἰταλῶν πεντάετες οὐδαμῇ ἐπιβὰς, οὐδέ πῃ ὁδῷ ἵεναι ἐνταῦθα ἰσχύσας, ἀλλὰ φρυγῇ κεκρυμμένη ἑρόμενος πάντα τοῦτον τὸν χρόνον ἐκ τε ὀχυρώματος ἐπιθαλασσίου τινὸς ἐς ἄλλο ἐπὶ τῆς παραλίας ὀχυρώματι διηνεκὲς ναυτιλλόμενος, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἀδεέστερον τοὺς πολεμίους τεύχεα ῥῶμην τε αὐτὴν ἀνδραποδίσαι, καὶ τ' ἄλλα ὡς εἰπεῖν ἄπαντα. τότε δὲ καὶ Περυσίαν πόλιν, ἣ πρώτη ἐν Τούσκοις οὖσα τεύχεα πικρότατα πολιορκουμένην κατέλειπεν, ἥπερ αὐτοῦ ἔει ὁδῷ ἰόντος κατὰ κράς ἐάλω. *Belisarius turpiter Byzantium discessit, cum quinque totos annos nunquam in Italia pedem*

figere potuerit, neque certis itineribus progredi, sed toto hoc tempore clanculum fugitans, ab uno maritimo praesidio ad aliud classe deveheretur, unde tanto securius hostes Romam et caetera omnia subiugarunt. Perusiam vero primariam Tusciae civitatem dira obsidione cinctam reliquit, quae illo Byzantium contendente, capta fuit. Haec infra Procopius, p. 23 et 24.

P. 37, 7. *Vitae cogitationum poenas exegit*] His fere verbis Herodiano Belisarius minatus est, ut habetur l. 3 bell. Gotth. ubi et eiusdem Herodiani ad Totilam defectio, deditioque Spoleti narratur.

P. 37, 12. *Ioannes Vitaliani*] De Vitaliano infra ad p. 30 lin. 25 Ioannis bellicam virtutem passim in reliquis historiae libris Procopius commendat. Anno belli Gotthici undecimo a Belisario Constantinopolim ad Iustinianum ablegatur, auxilia petiturus: tum vero haec, quae de coniugio Procopius hic narrat, acciderunt; ac licet eas nuptias adornatas potius, quam confectas dicere hoc loco videatur: tamen alibi Ioannem vocat Germani *κηδεστὴν*, et *γαμβρόν*, *generum*. Duxit autem Iustinam, de qua hic mentio.

A 12 P. 37, 14. *Fratris filio*] Arnoldus Uvion de Aniciana familia grad. 21 et Antonius Bonfinius rer. Hung. decad. 1 perperam Iustiniani fratrem fecerunt hunc Germanum. Uvion falso etiam credit, a Procopio modo fratris Iustiniani, modo sororis filium eundem appellatum: interpretum lapsus ille est; nam Procopius, non solum hic, sed etiam l. 2 bell. Pers. et 2 Vand. et 3 Gotth. vocat Germanum Iustiniani *ἀνεψιόν*, in cuius vocis ambiguitate vacillarunt interpretes; Raphaël Volaterranus *fratris filium*, Christophorus Persona *ex sorore nepotem*; Leonardus Aretinus *Patruelem* verterunt. Nos Latinos eius aetatis historicos consulimus, ut Graeca sublata dubietate, veritatem interpretando certo statueremus, atque ex Iornande convertimus *fratris filium*, quem ipse *fratruelem* scribit, et iterum ac tertio repetit lib. de reb. Getic. Nam errorem librarii corrigas ad calcem eiusdem libri, ne autor a se et a Procopio discrepet, reponasque pro *fratri suo*, *fratrueli suo*. Caeterum Procopio *ἀνεψιός* est *fratris filius*; *sororis* vero *ἀδελφίδους*, sic Iustinianum vocat, qui erat sororis Iustini senioris filius, et

V 345 Proiectam Vigilantiae Iustiniani sororis filiam; idque perpetuo religiose servat: posteriores Graeci scriptores aliquando variant.

P. 37, 15. *Connubia iungere*] Germanus ipse prima coniuge orbatus, curante Iustiniano captivam duxit, licet ex Amala familia Gotthorum nobilissima Mathasuntam reginae Amalasunthae filiam, et Vitigis regis quondam uxorem, quod Iornandes lib. de reb. Get. iterum ac tertio repetit. Ex ea filium habuit Germanum posthumum; ex prima vero nomine Passara Iusti-

num, Iustinam, et Iustinianum suscepit. Ex hoc Procopii loco erroris arguitur Onophrius Panvinus, qui Iustino Germani filio matrimonio iungit Vigilantiam; quam et Iustiniani filiam falso credit; sed de his infra.

P. 39, 9. *Nuptias Anastasio nepoti perficere maturabat*] Nam graviter aegrotans Theodora, paucis post mensibus obiit; haec enim incidunt in annum Iustiniani vigesimum secundum, P 98 quando et Theodorae obitum, et Antoninae ex Italia profectio- nem, et Belisarii ob rem male gestam, reditum in orientem narrat Procopius l. 3 bell. Gotth.

P. 40, 5. *Extincta imperatrice*] Mense Iunio, indictione prima, ut habet Theophanes, anno imperii Iustiniani vigesimo secundo, nempe exactis in imperio annis uno et viginti, tribusque mensibus: Procopius l. 3 bell. Gotth. Ex his corrige Octavium a Rosberg. *Theodora*, inquit, *mulier sapientissima, marito ob senectutem delirante, rempublicam maxime gubernavit*. Nam Iustinianus mentis compos complures annos superavit. Obiisse Theodoram scribit Victor Tunnensis, *canceris plaga corpore toto perfusam*. Num moriens resipuerit, silent historici. Solus Theophanes brevem illam vocem addit, *εὐσεβῶς ἐκοιμήθη*. *Pie moritur*; si tamen ad poenitentiam male A 13 a Theodora factorum comprobendam eruditus viris satis hoc esse potest, quod ex consueta imperii ac principum reverentia solet usurpari. Nam de Anastasio imperatore Haeretico, qui divinitus fulmine ictus interiit, Iustinianus novella quinquagesima nona, et alibi saepe ait, *Ἀναστάσιος ὁ τῆς εὐσεβείας λήξεως*. *Anastasius qui pie mortuus est*. Et vir sanctissimus Sabas cum eodem Haeretico imperatore loquens venisse se ait *εἰς τὸ προσκυνῆσαι τὰ ἔχνη τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας, ad adoranda vestigia vestrae pietatis*, apud Cyrillum Scythopolitanum. Et quidquid erat imperatorum ea venerationis forma nominabatur, ut *pium imperium, pium caput, pia vestigia, ac pedes, εὐσεβῆ ἔχνη*, in ep. episcoporum ad Iustinianum. Et Marcellinus eundem Anastasium divum appellat. Lege has notas ad pag. 61 lin. 3.

P. 41, 3. *Sergius Bacchi filius*] Tres Bacchi filii in Africana expeditione fuerunt, Cyrus, Sergius et Solomon iunior; nam senior horum avunculus erat, qui post Belisarium rem praeclare gessit contra Mauritanos, quos et omnino delevit. De utroque Solomone, deque Sergii moribus fusius atque liberius scribit Procopius l. 2 bell. Vand. ibidemque de Ioanne Sisinioli, quae multam lucem afferunt huic loco. Meminit Solomonis senioris eiusque patriae Solachonis Theophylactus Simocatta l. 2 c. 3.

P. 41, 10. *Areobynthi*] Legitur et *Areobyndi*; alius est, quem sub Anastasio populus imperatorem consalutavit, ut scribit Mar-

cellinus. Hic senator fuit illustri loco natus, coniux Preiectae, seu Proiectae Vigilantiae Iustiniani sororis filiae, quae, occiso in Africa Areobyndo, cum Ioanne Pompei Anastasii nepotis filio matrimonium contraxit. Praeterea gessit Areobyndus utramque praefecturam, urbanam et praetorianam.

P. 43, 1. *In Illyria nati*] Hoc idem Theodorus Lector, et Theophanes, Victor etiam Tunnensis Procopii aequalis, *Illyricianum* Iustinum dicit in Chronico; sed Zacharias apud Evagrium l. 4 c. 1, et Basilius Cilix apud Photium in Biblioth. et qui post Procopium scripserunt historici, *Thracem* Iustinum vocant. Bene est; nam Bederina, quae, ut statim ait Procopius, Iustino patria fuit, in limitaneis Illyriae, Thraciaeque agris sita erat. Porro saepissime fit, ut quae urbes duarum provinciarum, vel fines terminant, vel circa fines sunt, in ambarum partes aliquando ab autoribus nullo discrimine admittantur; praesertim cum provinciarum partitiones non eadem apud omnes geographos et historicos sint. Etiam Agathias l. 5 Bederinam in Illyria collocat: Iustinianus novella 11 in secunda Pannonia; verum haec nihil discrepant, ut statim dicemus lin. 18.

P. 43, 1. *Exercendisque agris assueti*] Addit Zonaras Iustinum fuisse *βουκόλον καὶ σαρκοβόον*, *armentarium et subulcum*, a quo Pomponius Laetus in Iustino, Andreas Alciatus dispunct. 4 c. 7 et alii acceperunt. Nihil fuisset magis ab re, quam si Iustinum loco non humili solum, sed etiam sordido natum hic siluisset Procopius. Secus alii, *Anicium* fecerunt, nempe fam. 14 miliae, Romanorum omnium, qui Christo nomina dederunt, ut P 99 Prudentius ait l. 1 contra Symmachum, antiquitate et nobilitate praestantissimae. Parum refert, quod in antiquis nummis vel fastorum laterculis Iustinus, *Anicius* habeatur; nam illum, ut ex milite gregario palatii curam accepit, et quemadmodum Theodorus Lector ait, patricii honorem consecutus, et in albo senatorum conscriptus fuit, vero simile est ab Anicianis in familiam fuisse cooptatum, vel tandem sibi id nominis adscivisse, cum imperator est appellatus; sicut etiam in iisdem nummis *Flavium* se inscribit, et Lupicinam coniugem ex serva *Flaviam* nuncupat. Quod ex imperatoribus Christianis factitasse Constantinum, eiusque patrem Constantium, deinde alios, notum est. Sic etiam accipias locum Iornandis lib. rer. Get. extremo, ubi Germanum Iustiniani fratris filium inter *Anicios* refert. Sed emendanda omnino est editio Parisiensis Cassiodori l. 8. Var. epist. prima. *Non vos maiorum purpuratus tantum ordo clarificat, etc. quantum longe lateque potens gratia vestra nobilitat.* Lego, *non nos*, nam Athalarici pater Eutharicus consulatum gessit cum Iustino, Theodoricus Avus cum Venantio, Theodemirus proavus et avus ipse Gotthorum reges

fuere. Iustinus vero, ad quem ea epistola est (ut infra probabo) quibus maioribus natus sit, hinc liquet.

P. 43, 2. *Zimarchus, Ditybistus, et Iustinus*] Ubi Iustinus cum imperio fuit, socios et commilitones suos dignitatibus et honoribus auxit. Horum alter Zimarchus adhuc sub Iustiniano vivebat, comes orientis; de quo haec Theophanes, συνέβαλον κατ' ἀλλήλων οἱ ὀρθόδοξοι, καὶ οἱ Σευηριοὶ, καὶ πολλοὶ φόνοι γεγόνασι, καὶ ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς Ζίμαρχον τὸν Κόμητα τῆς ἀνατολῆς ἐκώλυσε τοὺς ἀτακτοῦντας, καὶ πολλοὺς ἐξώρισε καὶ ἐδήμευσε. *Insurrexerunt in orthodoxos Severiani, et multorum secutae sunt caedes. Quare imperator Zimarchum orientis comitem misit, qui seditiosos cohibuit, eorumque alios exilio, alios capite punivit.* Fuit is etiam curator domus Placidiae, ut infra, ad p. 116 lin. 28.

P. 43, 3. *Bederiana patria fuit*] Agathiae Bederina. Iustini patriam nominat etiam autor chronici Alexandrini, Ἰουστίνος ὁ βενδαρίτης ὁ θραξ, lege Βεδερίτης. Corruptus codex fraudi fuit docto interpreti, qui vertit, *Iustinus tribunus, seu vexillifer*, annotavitque βενδαρίτης *videri Vendrich*. Etiam Iustiniani patriam fuisse Bederinam, affirmat Agathias l. 5. Sed aut eum allucinatum putat Svaalbergius, aut Procopium, qui l. 4 de aedif. Tauresium, vel Taurisium scribit. Ortelius ut hos autores conciliet, unam urbem dicit Bederinam, et Tauresium; sed utrumque in errorem induxit mutilus Procopii liber, quo nihilo sanior est editio Augustana: codex Vaticanus emendatissimus sic habet. Ἐν Δαρδάνοις πον τοῖς Εὐρωπαίοις, οἱ δὴ μετὰ τοὺς Ἐπιδamnίων ὄρους ὤκνηται, τοῦ φρουρίου ἄρχιστα, ὅπερ Βεδερίαν ἐπικαλεῖται, χωρίον Ταυρήσιον ὄνομα ἔχον. ἔνθεν Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ὁ τῆς οἰκουμένης οἰκιστὴς ὥρμηται. τοῦτο μὲν οὖν τὸ χωρίον ἐν βραχεὶ τειχισάμενος κατὰ τὸ τετραγώνον σχῆμα, καὶ γωνία ἐκάστη πύργον ἐνθέμενος Τετραπύργιον εἶναι τε καὶ καλεῖσθαι πεποίηκε. παρ' αὐτῷ δὲ μάλιστα τῷ χωρίῳ πόλιν ἐπιφανεστάτην εἰδέματο, ἥνπερ Ἰουστινιανὴν ὠνόμασε πρίμαν, ταῦτα τῇ θρησκαμένη τὰ τροφεῖα ἐκτινών. *Apud Dardanos Europaeos, qui post Epidamniorum terminos habitant ad praesidium, quod Bederiana vocatur, oppidum est Tauresium nomine; hinc Iustinianus princeps orbis repator ortus est; eum locum muro circundans quadrangula figura singulis angulis turrim imposuit, effecitque, ut esset, et vocaretur quadriturrita. Iuxta eundem locum urbem nobilissimam condidit, quam Iustinianam primam appellavit, atque nutricationis officium altrici patriae rependit.* De qua Agathias nihil a Procopio discrepans, haec habet. Πατρίς ἦν αὐτῷ πόλις Ἰλλυρικὴ Βεδερίνη μὲν ἐκ παλαιοῦ ὀνομαζομένη, ὕστερον δὲ πρώτῃ Ἰουστινιανῇ μετακληθεῖσα. Ἰουστινιανὸς γὰρ αἰτε δὴ κατ' αὐτήν εἰς φῶς προσηγμένος ἐκόσμησεν εἰκότως τήν

A 15

V 346

πατρίδα. *Patria illi erat Illyrica civitas Bederina vetusto nomine dicta, deinde prima Iustiniana denominata. Iustinianus namque quia ibi primum editus in lucem est, mirifice patriam ornavit.* Procopius accuratius distinxit locum Iustiniani natalem, qui fuit Tauresium, nam ait, *ἐνθεν ὤρμηται, inde prodiit: et locum in quo altus et educatus est, quae fuit*
P 100 *Bederina, cui τὰ τροφεῖα ἐξέτινεν, altrici debitum persolvit.* A Procopio et Agathia nihil discrepat novella undecima de prima Iustiniana: nam provinciarum partitiones et nomina aliis alia sunt. Id saepe legis apud Strabonem, aliosque geographos.

P. 43, 6. *Numeris militaribus inscripti*] Theodorus Lector, ἀπὸ στρατιωτῶν ἀρξάμενος καὶ μέχρι τῆς συγκλήτου προκόψας, *ex militum ordinibus ad senatum pervenit.* Quare in diversis antiquis monumentis Ταξιδάρην, *ordinarium* vocatum Iustinum invenimus; quemadmodum et alios imperatores Iulianum, Iovinianum, Valentinianum, Valentem, Theodosium, qui militari deposito sago purpuram induerunt.

P. 43, 10. *Criminis reum*] Cuius? Neque ipse dicit, neque alii scriptores, qui satis ieiune de Iustini rebus egerunt. At vero ne calumnia Procopii silentio subesse videatur, unum de Iustini flagitiis, cum adhuc erat in castris, referam. Ὁ μισθὸς ἐκεῖνος μεταβολεὺς καὶ παλιγκάπηλος Ἰωάννης, ἣν εἰς τῶν ὑπὸ Ἰουστίνου τὸν στρατηγὸν τεταγμένων, ὃς αἰτήσας αὐτὸν ὀλίγον χρυσίον ὑπέσχετο τοὺς ἐπομένους τῷ στρατηγῷ τρέφειν, καὶ ἀποδοῦναι πάλιν τὸ χρυσίον ἐκεῖνο. περὶ τῶν οὖν ἀνὰ τὰς κώμας ἔνθα βοῶν οὐδὲ ὄνομα ἠκούετο, ὃδε τούτων χάριν ὠνήσεως ἔλεγεν ἀφικέσθαι, ἐνέκειτό τε ἀπαιτῶν, καὶ χρυσίον προτεινόμενος ἔστ' ἂν οἱ δέιλαιο ἐκεῖνοι συναγαγόντες χρυσίον μόλις αὐτὸν ἔπειθον λαβόντα τοῦτο ἀπαλλαγῆναι. ἔπειτα οὕτω περιερχόμενος ἔνθα Κάμηλοι οὐκ ἦσαν, τούτων ἔνεκα ἦκειν ἔφρασκε, καὶ οὕτως ἡργυρολόγει τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἀπὸ τῶν ἀδικημάτων
A 16 *των κατήσθιεν. ἦδετο δὲ αὐτῷ Ἰουστίνος ἀπριάτην εὐωχούμενος.* *Scelestus ille negotiator, et propola Ioannes, erat ex militibus qui Iustinum ducem sequebantur. Is ut paucas sibi pecunias concederet, Iustinum rogabat, pollicens non solum pecuniam se illam redditurum; sed etiam annonam comitatu ministreturum. Ergo per pagos circumiens, in quibus Boum ne nomen quidem notum esset, emendi boves causa illuc venisse se dictitabat, eosque petebat identidem, instabatque, et ostentabat pecuniam. Quare miseri Pagani collatitio aere illi oblato, vel sic ab eo vix obtinebant, ut inde discederet. Tum eo pergebat, ubi Cameli non essent, et ad hos ipsos coëmendos se advenisse affirmabat. Porro his artibus pecunias ab omnibus corradebat, victumque sibi parabat iniuste. Quin et Iustinus acceptum illum habuit, quod nullis expensis laute convivaretur. Ex veterum historicorum collectaneis cod. Vat. 96.*

P. 43, 11. *Dux ille narrare solebat*] Mirificam Iustini liberationem alii quoque scripserunt, Ioannes Zonaras, Cedrenus, et Ephraemius in chronico; verum alia plane ab hac est, quam Procopius contigisse affirmat in Isauros copias ducente Ioanne Gibbo, sub cuius potestate tum agebat Iustinus, nempe initio principatus Anastasii; nam extremo eiusdem imperio Iustinus erat patricius, senator, et comes praetorianorum; idque magis ac magis confirmat, quod Iustinianus Iustini nepos, cum Gibbus ductabat exercitum, plane puer erat, neque versabatur in castris, ut criminis aut carceris avunculi, quae historici narrent, socius esse posset: nam *candidata militia*, quemadmodum ait Victor Tunnensis, functus est sub initium imperii Iustini. Ergo secundo Iustinus in carcerem ab Anastasio conicitur cum Iustiniano nepote tunc trigenario maiore perduellionis insimulatus. Eripitur vero non ea hominis specie apparente (ut Zonaras et alii scribunt) quam hic Gibbo militiae magistro apparuisse Procopius refert; sed visis per quietem Anastasio imperatori Sergio et Baccho martyribus, quorum summa erat apud Dardanos et Illyrienses veneratio, et apud hos ipsos contribules atque gentiles Iustinum et Iustinianum, a quibus paulo post superbissimum templum ad urbem Scodram Barbenamque fluvium iisdem Sergio et Baccho martyribus excitatum fuit, ut pluribus narravit Theophilus Iustiniani praeceptor. Prima illa Ioannis Gibbi, et secunda haec Anastasii imperatoris visio in ea voce plane conveniunt, quod Iustinus eiusque propinqui futuri essent, ut Cedreni verbis utar, *σκέυη χωρητικὰ τῆς τοῦ Θεοῦ βουλῆς τε καὶ προνοίας, καὶ μέλλουσιν ὑπουργῆσαι τῷ Θεῷ ἕκαστος ἐν τοῖς καιροῖς αὐτοῦ*, *vasa consilio providentiae divinae exequendo apta, et uterque suo tempore deo esset operam navaturus.*

P. 44, 6. *Praetorianis militibus praefectus*] Horum plures ordines, scholarii, domestici, protectores, silentiarii, de quibus Procop. infra p. 108 et deinceps. Ex his alii in atrio et vestibulo regiae versabantur, alii pro cubiculis desidebant; hi *σωματοφύλακες*, *corporis custodes*, Latine vero *excubitores*, ut est apud Evagrium l. 4 c. 1 et 2. Illi *φύλακες τοῦ παλατίου*, *A 17 custodes palatii, praetorii milites*, seu *praetoriani, aulae vel aulici milites*, ut Evagr. ibid. praefectum his ordinibus *comitem praetorianorum*, seu *excubitorum* appellat Iornandes, *ἄρχοντα τῶν φυλάκων τοῦ παλατίου, principem custodum palatii*, Procopius. Corippus *curam palatii* l. 2.

Dispositorque novus sacrae Badoarius aulae

Successor soceri factus mox cura palati est.

Graeci *Κουροπαλάτην*, deinde *πρωτοκουροπαλάτην*, nimirum cum imperatores eo nomine alios donare honoris ergo coeperunt. Male interpretatur Octavius a Rosberg *procuratorem palatii*.

Glossarium Graecobarbarum confundit cum alio *cura palatii*, de quo Cassiodorus l. 7, Var. epist. 5, qui fabricae palatii praepositus erat. Et errorem auget, cum illius magnam fuisse dignitatem credit: quod ante regem Theodoricum auream virgam gestans primus incederet. At Cassiodorus, *primus*, inquit, *inter obsequia numerosa*, hoc est, non inter singulares et primarios viros patricios, senatores et consulares. Aurea vero virga est quam Codinus *δικανκίων* appellat, inferioribus etiam ordinibus honoris ergo concessa; idque ex eodem Cassiodori loco colligere est. Quod foedius lapsu comprobare nititur ex Corippo:

Par extans curis, solo diademate dispar.

Sed hoc de alio est *cura palatii*, ordinum militarium. *Par*, autem inquit, et *dispar* non autoritate, nam is erat praefectus praetorio, ut dicam ad p. 91 sed mutuam Iustiniani imperatoris benevolentiam, et Iustini iunioris ex sorore nepotis fide, atque etiam dignitate. Nam subdit Corippus:

— *Dispositu nam Caesar eras.*

Denique abusu, qui posteaquam Iustinus senior ex eo gradu ad imperium ascendit, primum coepit inuolare, ut officium *curopalatae* gradus proximus esset ad imperii fastigium perveniendi; quamquam Caesares prius creabantur, ut de Tiberio Corippus ait l. 4 et S. Nicephorus de Mauritio. Quis Iustino in ea dignitate successerit non liquet; sed Iustiniani tempore curopalatae fuerunt eiusdem nepotes Marcellus, Marcianus, Iustinus, de quibus infra in genealogia Iustiniani; post Iustinum Baduarius, Tiberius, et Mauritius. Video eruditos viros confundere *praefectum praetorianorum*, qui est *cura palatii*, ac *praefectum praetoriorum*. Sed de hoc infra p. 91.

P. 44, 8. *Senex capularis*] Annos natus octo, et sexaginta. Theodorus Lector, *ἄνδρα πρεσβύτατον*, *homo qui ad summam senectutem vixerit*, infra Procopius, *ἰσχατόγερον*, reliqua ad p. 45.

P. 44, 9. *Analphabetus*] Anni excurrunt centum et viginti, nec amplius, ex quo Iustinianus dicitur, et vulgo habetur *analphabetus*: nempe post impressum Mediolani Suidam, A 18 quem Demetrius Chalcondyles de Graecis litteris benemeritis emendavit. Desinant eruditi iuriconsulti Andreas Alciatus, Gulielmus Budaeus, aliique Iustinianum suum scribere indoctum ac plane rudem; et mendosum Suidae locum, qui occasionem illis fecit errandi, ex hoc Procopii corrigant, unde illa verba Suidas describit, *ἀμάθης γραμμάτων πάντων καὶ τὸ δὴ λεγόμενον ἀναλφάβητος*, quae de Iustino Procopius dixit, non de Iustiniano. Quem *fidem suam chirographo scriptam proprio ad sedem apostolicam misisse* testantur historiae, et Anastasius in Ioanne secundo. Recte habent omnes Suidae co-

dices Vaticani Ἰουστινῶς. Verum ex eadem illa Chalcondyliana editione iam diu poterat illud mendum tolli, si quis animum attendisset; nam in voce ἀμάθης, haec eadem Procopii sententia profertur integro Iustini nomine. At frequens sane est P 102
 librorum lapsus in his duobus Iustini ac Iustiniani vocabu-
 lis, cum in hac historia, ut infra, et in *notis censoriis* mone-
 bimus, tum alibi apud Evagrium, aliosque scriptores, ita ut
 viri gravissimi eam ob rem longe a veritate historiae aberrar- V 347
 rint. Nam Athalarici Gotthorum regis legatio de pace quae
 habetur l. 8, variat. Cassiodori epist. 1 ad Iustinum est, quem-
 admodum legimus in Vaticano codice; non ad Iustinianum,
 ut titulus editionis Parisiensis prae se fert, et vir doctus Ba-
 ronius credere non dubitavit. Siquidem ait Athalaricus: *pri-
 mordia itaque nostra, solatia mereantur principis longaevi
 habere*. Atqui Iustinianus κομιδῇ νέος, *admodum adolescens*
 erat (ut statim subdit Procopius) cum Athalaricus eam lega-
 tionem adornabat. Ait praeterea; *vos genitorem meum in Ita-
 lia palmatae claritate decorastis*. Sed genitor Athalarici Eu-
 tharicus ante novem annos quam Iustinianus Caesar esset, et
 ab eo consul creari posset, palmatam induerat in Italia, nec
 diu post, diem obierat. Ait demum; *desiderio quoque concor-
 diae factus est per arma filius, quamvis vobis pene videbatur
 aequaevus*. Ergo Iustinianus qui non solum plena pubertate
 Eutharicum non praecedebat, sed κομιδῇ νέος, *plane adolescens*
 erat, senem adoptavit, a quo multis annorum decuriis supera-
 batur. Lege Iornandum lib. rer. Getic. extremo. Haec obi-
 ter, sed necessario monuimus; plura infra ad p. 45 lin. 15,
 135 lin. 16. Et in *Notis censoriis* ad. p. 27 lin. 36.

P. 44, 12. *Proclus*] Alius est Proclus insignis mathema-
 ticus, qui hoc tempore florebat, et Anastasii imperatoris mor-
 tem coniecit, et Vitaliani classem miro artificio combussit, ut
 Marcellinus et Evagrius narrant. Hic vero fuit Pauli Byzantii
 filius iuris consultissimus, ἀνὴρ δίκαιος καὶ χρημάτων ἀδωρό-
 τας, *homo iustus, nullisque largitionibus corrumpendus*, qui
 Iustinum imperatorem paratissimum ad Chosroem Cabadae Per-
 sarum regis filium sibi adoptandum, a sententia deterruit, ne
 ad Persas, inquires, Romanorum imperium veniret. Quod im-
 perante Iustino universa Romana respublica ab huius ore, ut
 ait Procopius, penderet, sub eius signo aeneo scriptum id erat
 Constantinopoli.

Πρόκλος ἐγὼ Βυζάντιος, ὃν περὶ δῶμα
 τηλεθάοντα δίκης βασιλῆως ἤρπασεν ἀνὴρ,
 ὅφρ' εἶην στόμα πιστὸν ἐρισθενέος βασιλῆως.
 ἀγγέλλει δ' ὅδε χαλκὸς ὅσον γέρας ἐστὶν αἰθλων.
 καὶ τὰ μὲν εἴκελα πάντα καὶ νίξιν καὶ γενετήρι,
 ἐν δ' ὑπᾶτων ῥάβδοισι πᾶς νίκησε τοκῆα.

A 19

Hoc epigramma, quod Ioannes Brodaeus parum intellexit, ex hoc Procopii loco illustratur. Quod ait de consulatu, de honorario intelligas necesse est.

P. 44, 14. *A magistratu, qui id muneris habet*] Habebat id munus primarius a secretis, quem posteriores orientis imperatores *Κανικλλῶνα*, sive τὸν ἀπὸ *Κανικλλῶν* nominarunt. Frequens est eius mentio apud Gregentium episcopum Taphrensem, Codinum, Nicetam, et recentiores historiae Graecae scriptores. Huius magistratus officium, ac nominis rationem statim explicabimus.

P. 44, 15. *Quae legi Latine possent*] Etiamnum videmus ad calcem Graecarum constitutionum subscriptiones imperatorum, notasque consulum Latinas, sed non ita multo post obsoleverunt. Lege 74. novellam Iustiniani, et has notas ad p. 63 lin. 28.

P. 44, 15. *Formam quatuor litterarum*] Audieram in archivo Cassinensi haberi Iustini diplomata eiusdem manu consignata: ex quibus formam illarum quatuor litterarum excipere, earumque longitudinem latitudinemque, et apicum ipsorum ingenium summa qua fieri potuisset industria adamussim exprimere, tibi que Lector proponere constitueram. Sed perfertur ad me ibi Iustini nomen integrum esse. Quare diplomata quae aliis etiam de causis suspectae fidei olim Baronio visa sunt, ex hoc Procopii loco imposturae iam quisque facile convincat. Caeterum Proclus quaestor quatuor illas tantum litteras tabellae incidendo non commoditati modo Iustini consuluit, sed etiam priscum Romanorum usum utcumque retinuit; qui, autore Plutarcho, praenomina integra non scribebant, sed una litera, ut M. T. L. duabus, ut C. tribus, ut SEX. SER. Ausonius,

Lucius una quidem, geminis sed dissita punctis

Littera prae nomen sic nota sola facit.

Verum haec consuetudo paulo post intermissa est: nam orientis imperatores integrum nomen arcanis quibusdam nodis, et implicationibus litterarum scribere coeperunt, ut in antiquis eorum diplomatibus apparet; et mentio est in sexta synodo, actione 12 *μονογράμμου* imperatoris Constantini Pogonati, quod continebat has voces, *Κωνσταντίνου δεσπότου*. Et in capitulis Caroli Calvi. *Ut in denariis novae nostrae monetae ex una parte nomen nostrum habeatur in gyro, et in medio nostri nominis monogramma*. Verum unica littera I. suum notare Iustinianum consuevisse nomen Corippus indicare videtur libro primo extremo, quamobrem et iota Iustinianum apicem vocat.

Sic decus imperii sanctum, sic Iota resurgens

Exortum est de fine suo seniumque reponens

*Nominis et recti Iustino in principe vivit
Iustinianus apex domini. ———*

A 20

P. 45, 1. *Colore imbutus, quo scribere mos est imperatoribus]* Gregorius secundus ad Leonem Isaurum imperatorem. *Litterae tuae, et non alienae sigillis imperatoris obsignatae diligenter essent, et accuratae intus subscriptiones per cinnabarin propria manu tua, ut mos est imperatoribus, subscribere. Cinnabarin vocavit ob coloris similitudinem; sed imperatorium encaustum purpureum erat ex murice. Sacri affatus quoscumque nostrae mansuetudinis in quacumque paginarum scripserit autoritas, non alio vultu penitus, aut colore, nisi purpurea tantummodo inscriptione lustrentur: scilicet ut cocti muricis, et triti conchylii ardore signentur. Hanc autem sacri encausti confectionem nulli sit licitum, aut concessum habere.* l. 6 c. de divers. rescript. *encaustum* hodie in Italia dicimus *enchiestro*; *encausta*, et *encaustaria* legendum ad l. 9 c. de agric. liquor ille purpureus, quem hic non atramentum, sed purpuramentum vocare liceat, servabatur in atramentario, nisi dicere etiam malis, purpuramentario; quod cum caniculi formam effigiemque prae se ferret (quales atramentariorum formas hodieque usurpamus) ob id *CANICULUS* est appellatum. Et a *CANICULO* erat, qui Caesari eiusmodi purpuramentarium ministrabat. Anastasius Bibliothecarius ad octavam synodum act. 10. *Praepositus caniculi est, qui curam et custodiam gerit caniculi, id est, atramentarii, ex quo imperator PHOENICEAS litteras scribit in chartis.* Ad nomen si quid praeterea Caesari subscribendum erat, id praepositus caniculi manu sua exarabat, quod in calce eiusdem synodi Christophorum Basilii imperatoris a caniculo fecisse liquet. Praeficiebantur caniculo primarii a secretis, quorum magna dignitas et autoritas fuit, utpote quae solis tandem imperatoris sanguine propinquis concederetur. Quae Iunius de hoc officio apud Codinum, nugae sunt.

P. 45, 5. *Lupicinae]* Sanctus Nicephorus in chronico *Euphemiam* appellat. Uterque bene; illud vocabulum natalitium fuit, hoc nomine a Iustino, populoque Constantinopolitano Augusta consalutata est, ut habent Graeci scriptores quos infra ad p. 45 lin. 2 laudabimus. Victor Tunnensis in chronico. *Iustini coniux Lupicina nomine dicebatur, quam Constantino-
politani Euphemiam postea vocaverunt.*

P. 45, 8. *Insignis homo stoliditatis]* Idem, sed modestius l. 1 bell. Vand. οὐπω μὲν ἤχοντι ἐς βασιλείαν, διοικου-
μένῳ δὲ αὐτὴν κατ' ἐξουσίαν, ἐπεὶ οἱ ὁ θεῖος Ἰουστίνος ὑπέ-
γηρώς τε ὢν ἐβασίλευε, καὶ τῶν κατὰ τὴν πολιτείαν πραγμάτων
οὐ παντελῶς ἔμπειρος. *Nondum ad imperii administrationem
accesserat Iustinianus, eam tamen summa exercebat autoritate,*

quod Iustinus avunculus imperator exacta iam esset aetate, et reipublicae gerendae haud omnino peritus. Vide infra ad p. 45 lin. 5.

P 104
A 21 P. 45, 9. *Iustinianus sororis filius*] In Graeco est ἀδελφοῦς, sic etiam Evagrius, et Cyrillus Scythopolitanus Procopii aequales; Theophanes vero, et alii posteriores ἀνεψιών, Anastasius Bibliothecarius vertit *nepotem*, Graecae vocis ambiguitatem secutus, quae tum ex fratre, tum ex sorore filium significat. Vide quae supra notavimus ad p. 22 lin. 38. Latini eius temporis historici explicatius, Marcellinus in chronico *ex sorore nepotem* dixit: sic etiam Iornandes, qui anno Iustiniani vigesimo quarto scribebat, et *Avunculum* Iustinum appellavit, nempe matris Iustiniani fratrem. Andreas Alciatus l. 4, dispunct. c. 7, et Hubertus Goltius in fastis, Iustiniani parentem Iustinum fecerunt. Fortasse quia sic eum in constitutionibus saepe Iustinianus nominavit; sed adoptatus est a Iustino, non genitus.

V 348 P. 45, 10. *Aetate iunior*] Graece est κομιδὴ νέος, *plane adolescens*. Quoto aetatis anno ad rempublicam accesserit Iustinianus, inter antiquos scriptores non convenit, minus inter recentiores. Hubertus Giphanius in comm. de Iustin. sub Zenone imperatore consule Fausto natum, ex Marcellino refert; verum id in Marcellino nusquam legimus; Theophilus Iustiniani praeceptor licet sub Zenone et Acacio patriarcha dicat, consulatum tamen reticet. Panvinus l. 3 fastorum, anno aetatis quarto et quadragesimo imperium cepisse, nullo autore, narrat; fortasse accepit a Zonara, qui quintum et quadragesimum notat annum. Pugnare tamen secum Zonaras videtur, ubi narrat Iustinum avunculum recusasse Iustinianum imperii socium habere, atque id urgentibus principibus dixisse; *vobis optandum est ne hanc purpuram iunior aliquis induat*: nam non est iunior qui quinque et quadraginta annorum est. A Zonara parum discrepat Nicephorus, qui anno aetatis octogesimo secundo Iustinianum obiisse scribit. Scholium ab erudito viro descriptum olim offendi in manuscripto Vaticano. Κωνσταντῖνα ἡ γαμετὴ Μαυρικίου ἐγέννησεν υἱόν, ὃν ὁ Μαυρίκιος ἐπωνόμαζε Θεοδοσίον. τῶν οὖν Βενέτων κραζόντων Ἰουστινιανὸν καλεῖσθαι, οἱ Πράσινοι ἔκραζον Θεοδοσίον, διὰ τὸ Θεοδοσίον τὸν βασιλεῖα ὀρθόδοξον γενέσθαι, καὶ πολλὰ ἔτη ζῆσαι. ἤρξαντο οὖν οἱ Βένετοι λέγειν, τὰ δωρηθέντα ἔτη τῷ Ἰουστινιανῷ ὁ Κύριος παράσχοι σοι ἐν εἰρήνῃ, ὅτι εἰσὶ ἅ' ἔτη καὶ πλείω. ἡ γὰρ ζωὴ τοῦ βασιλέως Θεοδοσίου ἐγένετο ἔτη ν'. *Constantina Mauricii coniux filium genuit, quem Mauritius Theodosium nominavit; at Veneti Iustinianum appellandum contendebant: contra Prasini Theodosium, quod ille orthodoxus fuerit, diuque vixerit. Tum Veneti acclamarunt, Iusti-*

niani tibi deus annos cum pace concedat; nam illius nonaginta et amplius anni fuerunt, Theodosii vero quinquaginta. Pro nota χ repono non dissimilem, eidemque proximam in ordine numerorum π , ut sint anni octoginta; vereor enim ne in eo scholio mendum sit, vel in Venetorum acclamatione adulatio. Nam ut nonaginta Iustiniani vitae annos computemus, addendi sunt ad novem atque triginta eius imperii, unum et quinquaginta: atqui virum unius et quinquaginta annorum *aetate iuniorem* Procopius minime dixisset. Quamquam, ut plane liquet, non tum *aetate iuniorem* fuisse dicit Iustinianum Procopius, cum Caesar declaratus est; sed cum in ipso Iustini principatus exordio per licentiam, vel avunculo permittente A 22 sibi administrationem imperii sumebat. Quando $\kappa\rho\alpha\tau\alpha\iota\omega\varsigma \acute{\alpha}\nu\tau\epsilon\lambda\chi\epsilon\tau\omicron \tau\eta\varsigma \pi\omicron\lambda\iota\tau\epsilon\lambda\alpha\varsigma$, cum potestate rempublicam gerebat, ut Cyrillus Scythopolitanus loquitur. Tunc vero quantum coniectura assequi possumus, tertium et trigesimum aetatis annum Iustinianus agebat. Nam sub finem Anastasii dominatus Byzantium venisse Iustinianum trigenario maiorem Theophilus eius praeceptor affirmat. In obscuro quidem est annus, et consulatus; dies vero Iustiniani natalitius fuit quinto Idus Maii, ludosque ea die celebratos, apud Theophanem notatos habes ad annum vigesimum primum, et vigesimum octavum. Ridiculum est commentum interpretis ad ea verba Suidae in voce $\tau\upsilon\mu\beta\omicron\gamma\epsilon\rho\omega\nu$. $\Pi\rho\omicron \kappa\delta'.$ $\acute{\omicron} \delta\epsilon \text{ } \acute{\iota}\omicron\upsilon\sigma\tau\iota\nu\alpha\iota\omicron\varsigma \acute{\omicron} \beta\alpha\sigma\iota\lambda\epsilon\upsilon\varsigma \tau\upsilon\mu\beta\omicron\gamma\epsilon\rho\omega\nu \eta\nu \eta\delta\eta.$ Non constat, inquit, quid sibi velint haec $\pi\rho\omicron \kappa\delta'.$ id est, ante viginti quatuor: fortasse legendum, $\acute{\omicron} \delta\epsilon \beta\alpha\sigma\iota\lambda\epsilon\upsilon\varsigma \acute{\iota}\omicron\upsilon\sigma\tau\iota\nu\alpha\iota\omicron\varsigma \pi\rho\omicron \kappa\delta'.$ $\acute{\epsilon}\tau\omega\nu \eta\nu \tau\upsilon\mu\beta\omicron\gamma\epsilon\rho\omega\nu$, hoc est, Iustinianus autem imperator ante vigesimum quartum aetatis annum erat iam ut senex decrepitu. Nugae; Suidas citat huius historiae verba ad p. 29. Deinde de Iustino loquitur, P 105 non de Iustiniano. Tertio, dictio compendiaria, quam iste numerariam notam interpretatur, Procopii nominis (cuius verba citantur) compendium est; ita $\Pi\rho\omicron\chi\omicron$.

P. 45, 10. *Qui summam moderabatur imperii*] Id constat ex loco, quem paulo ante laudavi l. 1 de bell. Vand. et ex alio l. 1 de aedif. ubi restaurationem templi Blacherniani a Iustino factam Iustiniano nepoti tribuens Procopius, sic rem excusat, quod in impressis non habetur. $\alpha\upsilon\tau\omega \gamma\acute{\alpha}\rho \lambda\omicron\gamma\iota\sigma\tau\epsilon\omicron\nu \kappa\alpha\iota \tau\acute{\alpha} \acute{\iota}\omicron\upsilon\sigma\tau\iota\nu\omega \epsilon\lambda\gamma\alpha\sigma\mu\epsilon\nu\alpha \tau\omega \theta\epsilon\iota\omega, \acute{\epsilon}\pi\epsilon\iota \kappa\alpha\iota \alpha\upsilon\tau\omicron\upsilon \tau\eta\nu \beta\alpha\sigma\iota\lambda\epsilon\iota\alpha\nu \kappa\alpha\tau' \acute{\epsilon}\xi\omicron\upsilon\sigma\iota\alpha\nu \alpha\upsilon\tau\omicron\varsigma \delta\iota\omega\kappa\epsilon\iota\tau\omicron.$ Nam Iustiniano, inquit, adscribenda sunt Iustini avunculi gesta, cum huius imperium ille summa autoritate administraret. Et Cyrillus Scythopolitanus ait Iustinianum antequam Caesar renunciaretur, fuisse $\pi\alpha\tau\rho\iota\kappa\iota\omicron\nu, \acute{\upsilon}\pi\alpha\tau\omicron\nu, \sigma\tau\rho\alpha\tau\eta\gamma\omicron\nu, \kappa\alpha\iota \tau\omega\nu \tau\eta\varsigma \pi\omicron\lambda\iota\tau\epsilon\lambda\alpha\varsigma \pi\rho\alpha\gamma\mu\acute{\alpha}\tau\omega\nu \kappa\rho\alpha\tau\alpha\iota\omega\varsigma \acute{\alpha}\nu\tau\epsilon\chi\omicron\mu\epsilon\nu\omicron\nu, \pi\alpha\tau\rho\iota\kappa\iota\omicron\nu, \kappa\omicron\nu\sigma\upsilon\lambda\epsilon\mu, \delta\upsilon\kappa\epsilon\mu \epsilon\kappa\epsilon\rho\kappa\iota\tau\upsilon\varsigma, \epsilon\tau \kappa\upsilon\mu \pi\omicron\tau\epsilon\sigma\tau\alpha\tau\epsilon \rho\epsilon\mu\pi\upsilon\lambda\iota\kappa\alpha\mu \rho\epsilon\chi\iota\sigma\iota\varsigma.$

Procopius III.

24

P. 46, 11. *Amantium eunuchorum aulae principem*] Marcellinus *palatii praepositum* nominat; Evagrius *imperatoris cubiculi praefectum*. Erat is eunuchus, eaque re cum sibi quaerere imperium non posset, id optabat Theocrito familiari suo; unde perduellionis suspicionem incurrens, a Iustino necatur: addit Marcellinus causam haeresis Manichaeorum, quare ἀντάρτης τῆς τριάδος, *rebellis trinitatis* a Tyriis vocatus est, et a Byzantiis *Zummas* ab insigni Manichaeo eiusdem nominis: Procopius iniuriam illatam Ioanni patriarchae; fortassis occasio necis captata hinc est. Huius Amantii domus erat, quae deinde sancti Thomae ecclesia fuit Constantinopoli, ut est apud autorem originum CP. et Zonaras confirmat. Antiqua tamen inscriptio Pauli Silentiarrii ad domum suam templum aedificasse Amantium testatur.

Τόνδε θεῶ κάμες οἶκον Ἀμάντιε μεσσοῦθι πόντου

Τοῖς πολυδινῆτοις κύμασι μαρνάμενον.

Οὐ νότος, οὐ βορέης ἱερὸν σέο δῶμα τινάξει,

Νηφ̄ θεσπεσίῳ τῷδε φυλασσόμενον.

Ζώοις ἤματα πολλὰ· σὺ γὰρ νεοθηλέα Ῥώμην

Πόντῳ ἐπαΐξας θήκας παιδροτέρην.

P. 46, 13. *In Ioannem urbis antistitem*] Quem quod plurimum Iustinianus, ut hic vides, amabat, *oecumenici* nomen
A 23 tunc primum sibi arrogantem non compescuit, ut in praefatione diximus. Cum hic fuerit Cappadox, a nonnullis confunditur cum alio eiusdem cognomine et concive; sed hic presbyter fuit Constantinopolitanaus, ut Theophanes narrat, et Timothei patriarchae Syncellus, et anno Iustiniani tertio moritur; alter vero Ioannes Cappadox praetorii praefecturam cepit primum sub Iustiniano; nam sub Iustino eam gessit Marinus, dein Appion patricius, et alii, quos vide infra ad p. 92.

P. 46, 15. *Vitalianum Tyrannum*] Numeratur a Procopio l. 1 bell. Pers. inter duces exercitus Anastasii imperatoris, adversus quem deinde arma sumpsit. Extincto Anastasio ad reipublicam revocatur a Iustino, *septimoque receptionis suae die*, ut Marcellinus ait, *magister militum ordinatur, deinde consul*. Tanta fuit apud Iustinum autoritatis, ut eo instante Severum et Iulianum Haereticos iusserit exulare; et sanctus Hormisdas papa ad eum scripserit de gravioribus ecclesiae rebus, ut est in epistola Iustiniani ad eundem Hormisdam: in qua cum *fratrem* eum Iustinianus appellet, Arnoldus Uvion sic accepit, quasi de Germano fratre dixerit; sed perperam. Nam Vitaliani, et Iustiniani nepotes, nempe *Ioannem* et *Germanum*, non modo consanguineos fuisse negat Procopius, sed familiae dignitate longe inter se distasse etiam affirmat supra p. 23. Praeterea fuit Vitalianus genere *Scytha*, ut Marcellinus habet, *Patricioli filius*, ut Procopius narrat l. 1 de bell. Pers.

Iustinianus vero *Illyriensis* ex patre *Sabbatio*, ut infra p. 57 narratur. In ea vero epistola *frater* Iustiniani dicitur, non sanguine, sed ἀδελφοπιστία quam Graeci vocant, *iurata fraternitate*. Nam Vitalianus ob affectatam sub Anastasio tyrannidem sibi timens, publicam postulavit fidem, quam Iustinianus nomine Caesaris non solum dedit, sed etiam super sacram mensam, ritu Christianis consueto, ἀδελφοπιστία, i. e. *iurata mutuo fraterna fide*, Vitalianum sibi devinxit; quod curiose Procopius illis verbis observavit, ὃ δὴ τὰ πιστὰ πρότερον ὑπὲρ τῆς ἀσφαλείας παρέσχετο διαλαχὼν αὐτῷ τῶν ἐν Χριστιανοῖς μυστηρίων: P 106 *impunitate promissa, fide publica, una susceptis Christianorum mysteriis*. Sic et Strategium aerarii praefectum Iustiniani fratrem appellatum video in historia de templo sanctae Sophiae, quem ibidem infra ἀδελφοποιητὸν autor nominat: nam Strategio Appius Aegyptius pater fuit, ut Innocentius Maronianus scribit in epist. ad Thematem. Hos etiam ἀγαπητοὺς nominare Christiani consueverant; quare Felix papa quartus cum adhuc laicus fraternam fidem Iustiniano iurasset, exinde dictus est Ἰουστινιανοῦ ἀγαπητὸς, ut in Romanorum pontificum serie Graece conscripta observavi. Hac eadem ratione et fide Iustiniani frater fuit Theodoricus Gotthorum rex, ut Theophilus Iustiniani praeceptor explicat. Ritum hunc ἀδελφοπιστίας, antiquissimi patres hausto Christi poculo sacrum fecerunt, quibus curae fuit evertere illas humani cruoris potiones, quas adhibuerunt non solum barbari, et orientis populi, ut refert Lucianus in lib. de amicitia, cui titulus est Τόξαρις, sed etiam A 24 Romani ad amicitias, foedera et coniurationes stabiliendas.

P. 46, 16. *Dato offensionis loco*] Haec acerbius Zacharias apud Evagrium l. 4 c. 3. Emendandus est Theophanes, qui populo Constantinopolitano Vitaliani caedem adscribit, διὰ τὸ πολλοὺς ἀνγερῆσαι τῷ καιρῷ τῆς ἐπαναστάσεως αὐτοῦ κατ' Ἀναστασίον, quod, inquit, multos deleverit quo tempore in Anastasium arma sumpserat. Sed Vitalianus quam fuerit populis acceptus, publicae illae acclamationes declarant. *Vitaliani patricii multi sint anni. Vitaliani orthodoxi multi sint anni*; quas Epiphanius Tyrius in epist. refert.

P. 46, 17. *Eum in aula impie contrucidavit*] Victor Tunnensis eorum temporum aequalis. *Vitalianus Constantinopoli intra palatium, loco quem Delphicum Graeco vocabulo dicunt, Iustiniani patricii factione dicitur interfectus fuisse*. Extincto Vitaliano, qui erat magister militiae, Iustinianus designatus est dux Romanarum legionum. Ita Zonaras; V 349 Constantinus Porphyrogenitus l. 1 Them. 12. Ὁ μέγας ἐκεῖνος καὶ περιβόητος βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς (ὅτε τῶν σκήπτρων ἐκράτει τῆς Ῥωμαϊκῆς βασιλείας ὁ τούτου θεῖος Ἰουστῖνος) μονοστράτηγος τῶν Ῥωμαϊκῶν ταγμάτων Καῖσαρ ὧν ἐχρημάτιζε.

Magnus ille ac celebris imperator Iustinianus (imperante Iustino avunculo) solus Romanarum legionum dux, cum iam Caesar esset, appellabatur. Στρατηγὸν eum appellat in senatu Proclus quaestor apud Procopium l. 1 bell. Pers. Sed corrigendus est Constantinus; nam Procopius ibidem diu post Iustinianum consalutatatum fuisse Caesarem affirmat. Σίττας καὶ Βελισάριος νεανία μὲν καὶ πρῶτῳ ὑπηνήτα ἦσθην, Ἰουστινιανοῦ δὲ στρατηγοῦ δορυφόρῳ, ὃς χρόνῳ ὕστερον ξὺν Ἰουστίνῳ τῷ θείῳ τὴν βασιλείαν ἔσχεν. Sittas et Belisarius primae Ianuginis adolescentes satellites erant Iustiniani militiae magistri, qui diu post cum Iustino avunculo habuit imperium. Clarius Cyrillus Scythopolitanus Procopii aequalis, Ἰουστινὸς Ἰουστινιανὸν ἀνθ' αὐτοῦ τὸν ἀδελφιδοῦν αὐτοκράτορα κατέστησε πατρικιον, καὶ ὕπατον ὄντα καὶ στρατηγόν. Iustinus Iustinianum ex sorore nepotem suo loco imperatorem constituit, qui iam erat patricius, consul et magister militiae.

P. 47, 1. *Duae populi factiones*] Duae, quae seditiones agitarent; nam alioqui quaternae Circensium Aurigarum priscæ factiones erant: adde *Prasinis* et *Venetis Albatis*, et *Rusatis*, de quibus omnibus extant epigrammata in l. 5 Anthologiae. Domitianus τοῖς ἀρματηλάταις δύο γένη ἔτερε, τὸ μὲν χρυσοῦν, τὸ δὲ ἀργυροῦν ὀνομάσας προσκατέστησε. *Ad numerum Aurigarum*, inquit Dio, *duos alios ordines adiecit, quorum alterum Auratorum, alterum Argentatorum vocavit.* Sunt qui efferant *Prasianos*, et *Venetianos*: ita Antoninus imperator in vita sua; et antiquus lapis.

P 107

VICTORIA

VENETIANORUM

SEMPER

FELICITER.

A 25 *Prasinos* qui viridi colore utebantur, nonnunquam Marcellinus *cereales* dixit. Dio l. 59 illorum vestem βατραχίδα, *ranuncularem* a ranarum viridate vocat. Veneti a Graecis dicti Κυά-
νιοι, hoc est, *caerulei*, confirmatque Vegetius; quod Christophorus ad c. 31 l. 4 Evagrii parum animadvertit. Τὸ Βένετον ἀπὸ Βενετίας ὀνόμασται, ἐν ᾗ γίνεται κυανὰ χρώματα. *Venetus color a Venetiis dicitur, ubi caerulei colores sunt.* Male, nam ante conditas Venetias id nomen fuit; Venetae namque factionis meminit Suetonius in Vitellio c. 14. *Prasinæ*, Dio l. 59. De origine Venetorum, ac *Prasinorum* sic in antiquis historiarum collectaneis cod. Vat. 96 legebam. Οἰνό-
μαος πρῶτος ἐφευρε τὰ τοῦ ἵπποδρόμου χρώματα, ἀγωνιζομένης γῆς καὶ θαλάσσης. ἐβάλλοντο κληροὶ, καὶ ὃν ἔλαχεν ὑπὲρ τῆς γῆς ἀγωνίζεσθαι ἐφόρει χλοανόν, ὃς δὲ ὑπὲρ τῆς θαλάσσης κυάνεον, καὶ ἐποίει τὸν ἀγῶνα μαρτίου εἰκοστῇ τετάρτῃ. Καὶ εἰ μὲν τὸ χλοανόν ἐνίκα, τῆς γῆς εὐφορίαν ἠλπίζον· εἰ δὲ τὸ

κυάνεον, τῆς θαλάσσης εὐπλοῦαν. Καὶ ἤρχοντο οἱ μὲν γεωργοὶ τὸν γλοανὸν νικᾶν, οἱ δὲ αὖ πάλιν ναυτίλοι τῷ κυανέῳ ἐβούλοντο τὴν νίκην. *Oenomaus primus adinvenit Circensium colores, quibus terrae ac maris quasi certamen repraesentavit. Mittebantur sortes; quem vero contigisset terrae vicem agere certando, ille vestem viridem induebat; caeruleam autem qui partes maris agebat. Hoc certamen vigesima quarta die Martii Oenomaus constituit. Quod si color viridis vicisset, terrae fertilitatem omnes sperabant; si caeruleus, tranquillam maris navigationem. Quare agricolas optabant victoriam viridi colori: nautae, caeruleo.* Praeter haec quae Procopius narrat de Venetorum, Prasinorumque seditionibus, lege l. 1 de bell. Pers. Evagrium ibidem, Marcellinum in chronico, Theopha-nem, et Zonaram in Iustiniano. Vide has notas infra ad p. 43 lin. 13 et 83 lin. 30.

P. 48, 4. *Ut Massagetae solent, quare hunc habitum Hunnicum appellant*] Non Hunnorum, non Massagetarum, sed Saracenorum proprium alii hunc habitum fuisse narrant; Gentilibus passim omnibus hoc tribuit Hieremias c. 10 *super omnem attonsum circa faciem suam.* Οἱ Σαρακηνοὶ (ad eum locum ait Theodorus Mopsuestenus) τὴν κόμην κατὰ τὸ ὀπισθεν μέρος ἑῶντες μόνον ἀποκείρονται τὸ μέρος τὸ ἐπὶ τὸ μέτωπον, οἱ εἰσιν οἱ νῦν λεγόμενοι γεντίλιοι. *Comam ad occipitium promittentes Saraceni, partem solummodo tondent, quae fronti imminet; hos hodie Gentiles appellamus.*

P. 48, 9. *Intenta manu, etc. alios incitarent*] Haec studia faventium in circo festive Caesarius describit dialogo primo initio; sed hic ea tantum delibo quae ad χειρονομίαν pertinent. Τὴν χεῖρα, inquit, κατ' αὐτῶν παρατείνοντες καὶ τῷ λιγανῷ δακτύλῳ τοὺς ἐχομένους παίοντες, καὶ τὴν παρειὰν παρακνώμενοι, καὶ αὐτανδροὶ ἐπὶ τοὺς σταδιοδρομοῦντας διανιστάμενοι χειρονομοῦσιν αὐτοῖς τὰ δοκοῦντα πρὸς τὸ ἔπαθλον.

P. 49, 2. *Antehac armati fere omnes*] Haec de Venetorum Prasinorumque facinoribus narratio quaedam veluti tabula est, in qua contemplari licet, quid sceleratorum in urbibus licentia possit, quando principum favore studiisque foveatur. Neque ad haec Procopii confirmanda operaepretium est aliorum testimonia scriptorum in medium adducere. Satis sit haec Iustiniani tempora ex modestiore aetate, et imperio Theodosii magni coniicere, quod licet hisce factionibus blanditum non sit, earum tamen gravissime damnum sensit, ut Gregorius Nazianzenus iambis declaravit ad Seleucum.

— θέαμα πωλικῶν ἑπιοδρόμων
πόλεις διασπᾶ, δῆμον εἰς στάσιν φέρει,
μάχας διδάσκει, λοιδορον θίγει στόμα,
τέμνει πολιτῶν φίλτρα, συγκρούει γένη,

καταισχύνει γέροντας, ἐκμαίνει νέους,
 ἔχθρας ἀνάπτει φιλιτάων, πατεῖ νόμους,
 καὶ πρὸς γε τούτοις χρημάτων σαφὴς βλάβη.
 πόσους μὲν οἴκους ἀθρόους κατέσπασε;
 πόσους προσαιτεῖν πλουσίους ἠνάγκασε;
 πόσας δὲ τὸ πρὶν εὐνομουμένας πόλεις
 ἄρδην καθεῖλεν; ὥς γὰρ ἡβῶσα στάσις
 φόνοις δυναστῶν ἔχρανε δήμου χέρας,
 χήρωσεν ἀνδρῶν τὰς πόλεις νόμῳ ξίφους,
 πῦρ καὶ σιδήρος τὰς πόλεις ἐνέιματο,
 σφαγαῖς κολάζων τὰς σφαγὰς, φόνοις φόνους.

P. 52, 4. *Neque immunes hac violentia nuptae foeminae]* Et statim exemplo id confirmat Procopius. At illa mulier fuit violentia sceleratorum immunis, quae morte stuprum antevertit. Sed plane non deerant historico exempla, quae adamussum narrationi convenirent. Petrus Apamensis homo factionis Venetae, militis cuiusdam cognomento Psephae coniugem constupravit, ἣ μὴ δυνηθεῖσα τὴν ἄτοπον ἐπιθυμίαν τοῦ ἀνδρὸς φυγεῖν εἰς σφαγὴν ἀπεχώρησε τραγωδοῦσα τὰς τε οἰκίας, καὶ τοῦ γεγαμηκότος ἐπονειδίστους ξυμφοράς. *Quae cum scelerati hominis perditam vitare cupiditatem nequivisset, suae et mariti infamiae tragicum plane remedium adhibens in suam caedem prorupit.* Episcopi secundae Syriae in epist. ad Conc. sub Iustiniano.

P. 53, 5. *Iisque magnas elargiretur opes, etc.]* Evagr. 1. 4 c. 31. ὥστε καὶ μισαιφονίας αὐτοὺς ἐν μέσῃ ἡμέρᾳ. καὶ ἐν μέσῃ τῇ πόλει ἐργάζεσθαι τῶν ἀπεναντίας, καὶ μὴ μόνον ποινὰς μὴ δεδιδέναι, ἀλλὰ καὶ ἀξιουῖσθαι γερῶν. *Ut impune possent ipsa meridie in media civitate adversarios trucidare, et non modo non poenas metuerent, verum etiam dignarentur praemiis.*

P. 53, 11. *Cum neque eorum sensum aliquem acciperet quae se spectante in circo fierent]* Non solum hoc ait de factiosorum caedibus, sed etiam de conviciis et contumeliis in principes, in Theodoram Augustam, et in Iustinianum a vilissima plebe iactis. Chron. Alexandr. πολλῶν ὕβρεων γενομένων μεταξὺ τῶν μερῶν Βενέτων τε καὶ πρασίνων, καὶ πολλὰ λοιδορήσαντες τὸν βασιλέα κατῆλθον οἱ πράσινοι ἐάσαντες τὸν βασιλέα καὶ τοὺς Βενέτους θεωροῦντας. *Inde multis inter geminas factiones Venetorum et Prasinatorum iactis conviciis, et in ipsum imperatorem, Prasini ex circo descenderunt relictis imperatore et Venetis in spectaculo.* Haec in eo chronico diminuta, apud Theophanem vero cum integra habeantur, infra ad pag. 56 opportuno loco tibi dabimus cum nostra interpretatione.

P. 53, 12. *Nam mire stolidus fuit]* At in rebus agendis

Iustiniani peracre ingenium in hoc libro saepe Procopius laudat. Ibi florentis aetatis fervorem, hic senescentis languorem stuporemque notat. Menander Iustiniani protector, οὐ γὰρ V 350 ἐσφρίγα οἱ τὸ σῶμα, οὐδὲ ἤκμαζεν ἢ ἀλκή, ἀλλ' ἤδη γηραιὸς τε ἦν, καὶ τὸ ἀνδρεῖον ἐκείνο φρόνημα μετεβέβλητο εἰς τὸ ῥαθυμότερον. *Neque enim amplius vegeto erat corpore, viribusque florentibus; sed iam senuerat, et fortis ille animus in segnitiam vecordiamque degeneraverat.* Agathias l. 5. ταῦτα Ἰουστινιανῶ νειάζοντι ἔτι καὶ ἐρῶμένῳ ἐξεργαστο, ἀμφὶ δὲ τὴν ἐσχάτην τοῦ βίου πορείαν ἀπειρηκέναι τοῖς πόνοις ἔδοκει. *Haec praeclare acta sunt Iustiniano adhuc iuniori, ac aetate vigenti; verum is postremo vitae decursu a curis abhorruisse visus est.* Ut vero languori desidiaequae se dederit Iustinianus, et quanto cum reipublicae damno, lege quae statim fusc scribit Agathias. De Iustiniani pene stolidia senectute vide notas has ad pag. 137 ex quibus intelligas, quam frigide Corippus eam stoliditatem in sanctimoniam accipiat ac interpretetur.

*Plurima sunt vivo nimium neglecta parenti;
Nulla fuit iam cura senis, iam frigidus omnis
Alterius vitae solo fervebat amore,
In coelum mens omnis erat, iam corporis huius
Immemor hanc mundi faciem transisse putabat.*

P 109

P. 53, 12. *Simillimus asino*] Statimque subdit aures Iustiniano agitari solitas; quamobrem publice in theatro Prasini cum illi conviciarentur, *asinum* appellabant. Fasti Siculi. ἄλλοι δὲ ἔκραζον, ἐπιτορκεῖς Σγαύδαρι. *Alii clamitarunt, peieras, Sgaudari,* lege Γαῦδαρε, sive Γαῦδάρη. Matthaëus Raderus, nescio, inquit, *quid hoc vocis; videtur convicium.* Lingua Graecorum vernacula γαῦδαρος, est asinus.

P. 53, 16. *Hunnos qui saepius ad se adventarent*] Lege quae infra notamus ad p. 49 lin. 27. 35. 37, et p. 50 lin. 12, et p. 87 lin. 11.

P. 54, 5. *Marinis substructionum molibus*] Quas excitavit in Heraeo suburbano; eas in fine primi aedificiorum libri describit Procopius, ibique more suo per speciem commendationis tacitam parat vituperationem, quam aperte in hoc libro erat exaggeraturus. Ἀλλ' ἀποχρήσει ταῦτα εἰπεῖν βασιλείᾳ τε εἶναι καὶ πρὸς Ἰουστινιανοῦ γεγονέναι παρόντος τε καὶ ἐπιτεχνωμένου, καὶ οὐδενὸς ἀπεριόπτου, ὅτι μὴ χρημάτων καθισταμένου. *De hoc toto, inquit, aedificio illud satis sit dicere, regiam esse constructamque a Iustiniano assiduitate, et arte rem urgente, omniaque praeter impensas, diligentissime curante.* Si quis A 23 animum attendat, hac solet ambiguitate Procopius, vel etiam ex aliorum opinione, Iustiniani gesta laudare, quae in ἀνεκδότοις erat vituperaturus. Vide has notas ad p. 50.

P. 54, 16. *Huius hominis formae ducere lineamenta*]

Cedrenus, οὗτος τὴν τοῦ σώματος ἀναδρομὴν εἶχε βραχὺ μείζονα τοῦ μέσου, ἐρυθρὸς τὴν χροιάν χαροπὸν καὶ εὐπερίστροφον βλέπων, καὶ τὴν κεφαλὴν πρὸς κόμης κάλλος μικρὸν ἐψιλωμένην. *Fuit statura corporis aliquantulum mediocrem excedente, colore rubro, aspectu hilari et versatili, capite ad comae pulchritudinem nonnihil glabro.* Omnia respondent Procopianae descriptioni; quod vero addit Cedrenus de coma, et capillitio, perpendemus accuratius ad p. 63. Fasti Alexandrini: ἦν δὲ ἡ ἰδέα Ἰουστινιανοῦ τοῦ βασιλέως κωνοειδής, εὖσθητος, λευκός, ὀλιγόθριξ, ἀναφαλός, στρογγύλος, εὐμορφος, ἀνθηροπρόσωπος, ὑπογελῶν, μισοπόλιος τὴν κάραν, τὸ γένειον κείρων ὡς οἱ Πωμαῖοι, εὐρινος, ὑπόλευκος. *Fuit Iustinianus rotunda facie, pectorosus, candidus, raro capillo, recalvaster, rotundis oculis, formosus, florido aspectu, subridens, subcanus, mento rarus ritu Romanorum, naso iusto, subalbus.* Sed haec tumultuarie ex diversis autoribus hinc inde decerpta videntur. Quod ait *mentum rarus ritu Romanorum*; ita Gentiles omnes imperatores ante Adrianum, qui teste Dione primus barbam nutrire coepit; post Constantinum Iulianus Apostata, qui eam ob rem in Antiochenos μισοπάγωνα scripsit. Post Iustinianum passim Graeci imperatores barbati. Porro calvitium in Iustiniano, nummi, extremo eius imperio cusi minime ostendunt. Eius haec imago est, Ravennae secundo et vigesimo imperii anno musivo opere expressa. [Vid. fig. 1.]

A 29 P. 55, 6. *Ne Domitiani nomen, vel statua ulla extaret*
P 110 Suetonius; *senatus adeo laetatus est, ut et scalas inferri, clypeosque, et imagines eius coram detrahi, et ibidem loco affligi iuberet, novissime eradendos ubique titulos, abolendamque omnem memoriam decerneret.* Idem uberius Plip. in Panegyrico.

P. 55, 10. *Erat Domitiano*] Haec unus omnium historicorum Procopius refert: nam necis Domitiani consciam Domitiam coniugem fuisse scribunt Dio Cassius, Philostratus, Sextus Aurelius, Georgius Syncellus, et alii Graeci, Latiniue auctores. De eius funere narrat haec Suetonius, *cadaver eius populari sandapila per vespilones exportatum Phyllis nutrix in suburbano suo Latina via funeravit.* Haec tamen fidem Procopianae narrationi non minuunt, cum ei contra nihil dicant; et Domitiani aeneam imaginem autor ad sua tempora in clivo Capitolino extasse affirmet, hoc ipsum quod narrat, V 351 repraesentante, non solum forma, sed etiam inscripto titulo: nam fuit Procopius homo Romanae antiquitatis curiosissimus, ut passim in libris de bello Gotth. singulari diligentia descripserit urbis moenia, portas, cloacas, vias, aedificia, suburbia; nullusque illo exactius prosequatur viam Appiam, Aeneae navigium, mausoleum Adriani, bovis Myroniani signum in foro

pacis; quae, compluraque alia, et haec ipsa de Domitiano uni Procopio debemus.

P. 56, 13. *Ipse nihilominus fraudibus passim omnium expositus*] Hanc Procopius *μωρείαν* appellat, Eustathius Presbyter honestiore vocabulo *ἀπλότητα*, quam tamen exemplis quae narrat plusquam *μωρείαν* fuisse probat.

P. 57, 5. *Mendaciis fallebat*] Ita ut in theatro per contumeliam ab irata plebe id illi obiiceretur. Fasti Alexandrini: ἄλλοι δὲ ἔκραζον, ἐπισηκούς Γαῦδαρε. *Alii vero clamitarunt, peieras Asine.* Cum tamen ad Evangelia pro tribunali iurasset. Idem infra repetit p. 62 *factarum saepenumero sponsionum, et sacramento vel tabulis confirmatarum statim oblivionem simulavit.* Non tamen earum, si Paulo Silentario credimus, quas iurans Theodora nomen fecisset.

Ἦν ζῶσαν εἶχες εὐσεβῇ συνεργάτιν,

Ἐπεὶ δὲ μετῆλθε παρέσχεες τοῖς ὑπηκόοις

Ὅρκον βοηθόν, ὄρκον ἀρξάγιστατον,

Ὅν οὐ παρέλθεις, οὐδ' ἐκὼν παραδράμοις.

P. 57, 10. *Aurum ardentissime sitiit*] Evagrius l. 4 c. 29 ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς ἦν μὲν χρημάτων ἄπληστος, καὶ τῶν ἄλλοτρίων οὕτως ἐκτόπως ἐραστής, ὥς καὶ τὸ ὑπήκοον ἅπαν χρυσίου πιπράσκειν. *In Iustiniano tam inextinguibilis fuit pecuniae cupiditas, et tam turpis rerum alienarum appetitio, ut subditos omnes pecunia venderet, etc.* Eadem scribit Zonaras, quorum integras pericopas habes initio huius libri argumenti loco. Iuliana Anicia intelligens *hoc imperatoris ingenium*, ut loquitur Gregorius Tunnensis de glor. martyr. c. 133 magnam auri copiam, quam ab ea Iustinianus petierat, artificibus tradit; *ite, inquit, et factis iuxta mensuram tignorum tabulis, ex hoc B. Polyeucti martyris cameram exornate, ne haec avari imperatoris manus attingat.*

P. 57, 10. *Sitiit et sanguinem*] Hoc etiam Prasini, populusque Constantinopolitanus publice Iustiniano inclamabant, eratque eis vox illa solemnis, quam Theophanes refert, εἶθες Σαββάτιος μὴ ἐγενήθη, ἵνα μὴ ἔχη νῖδόν φονέα. *Utinam in lucem Sabbatius non venisset, certe filium te non habuisset sanguinarium.* Fuit Sabbatius Iustiniani pater, ut infra dicemus. Huc etiam illa S. Agapeti pontificis vox pertinet; *ego ad Iustinianum imperatorem venire desideravi, sed Diocletianum inveni.* Anastasius et historia miscell. l. 16. Et Vigilius; *ut video, non me fecerunt venire ad se Iustinianus et Theodora piissimi principes; sed hodie scio, quod Diocletianum et Eleutheriam inveni.* Anastasius in Vigilio.

P. 58, 8. *Insana munificentia*] Iustiniani prodigantiam notant Evagrius et Zonaras, quos paulo ante laudavi. Marcellinus de largitionibus Iustiniani in primo consulatu. *Fa-*

mosissimum hunc consulatum Iustinianus consul omnium orientalium consulum profecto munificentius his liberalitatibus edidit. Nam CCLXXXVIII. millia solidorum in populum, inque spectacula, sive in spectaculorum machinam distributa, XX. leones, XXX. pardos, exceptis aliis feris, in amphitheatro simul exhibuit. Numerosos praeterea phaleratosque in circo caballos iam donatis quoque impertivit aurigis, una duntaxat, ultimaque mappa insanienti populo denegata. Theophanes vero de secundo consulatu. ἔδωκεν ὁ βασιλεὺς ὑπατείαν, καὶ τοσαῦτα ἔδωκε χρήματα ὅσα οὐδεὶς βασιλεὺς ὑπατεύσας. Dedit populo imperator congiarium, idque tam munificum, ut nullus imperatorum, qui consulatum suscepit. Quod subdit, nullaue ratione barbaris effundebat, vide infra pag. 87 lin. 11.

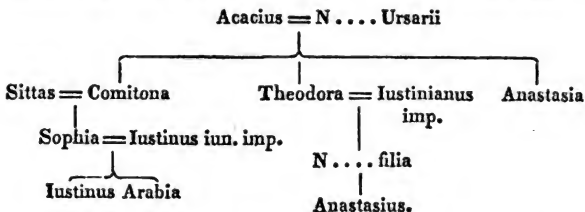
P. 58, 16. *Acacius quidam erat Byzantii*] Ex hoc loco colligere Theodoraē patriam licet. Nam video Nicephorum, Zonaram, nonnullosque alios, inter hos est Cuiacius ad novellam II. quibus huius historiae copia non fuit, asserere Theodoram in ea Cypri urbe natam, quae ob id secunda Iustiniana vocata deinde sit. At secunda Iustiniana est in Epiro, ut infra dicemus. Et ob natale solum Theodoraē, ut aliae, sic ista *Theodorias* nuncupanda fuisset. Vide has notas ad pag. 49 lin. 19.

P. 58, 17. *Ad venationes*] Addidimus amphitheatrales; nam de his intelligit I. 3 bell. Gotth. τὸ τῆς πόλεως κυνηγέσιον, ὅπερ καλεῖν ἀμφιθέατρον νενομίκασι. *Urbanarum venationum locus, quem amphitheatrum nominare consueverunt.* Dio Cassius I. 43. Θέατρον κυνηγετικὸν ἐκρίνωσας, ὃ καὶ ἀμφιθέατρον, ἐκ τοῦ περὶ ἔδρας ἄνευ σκηνῆς ἔχειν προσεβόηθη. *Theatrum ad venationes circumsepsit; id et amphitheatrum vocatur, quod, nulla in medio scena, circumcirca habeat subsellia.*

P. 58, 17. *Quem vocant ursarium*] In Graeco est ἀρκοτρόφον, *ursorum altorem.* Leontius quidam fuit ἀπὸ ἀρκοτρόφον, qui ex *ursorum altore* monachus evasit, hunc antiquus interpres concilii Chalcedonensis *ursarium* appellavit.

P. 58, 18. *Comitona*] Hanc Iustinianus auno primo imperii tradit in matrimonium Sittae patricio Armeniae duci designato. Theophanes; προεβάλλετο δὲ ὁ βασιλεὺς στρατηλάτην Ἀρμενίας Σίτταν ἄνδρα πολεμικόν, καὶ ἱκανώτατον, ᾧ ἔξευξε γυναῖκα Κομιτῶ τὴν ἀδελφὴν Θεοδώρας τῆς Αὐγούστης. *Creatum autem imperator exercitus Armeniae imperatorem Sittam virum bellicosum ac strenuum, cui dedit uxorem Theodoraē Augustae sororem, nomine Comitonaē.* An huius Comitonaē, an vero Anastasiae filia fuerit Sophia Augusta Iustini iunioris uxor, quam Victor Tunnensis in chron. *Theodoraē neptem*

appellat, obscurum est. Neque etiam liquet utrius illarum P 112 liberi sint Ioannes consul codicillaris, et Georgius Xenodochii marinae curator, quos Theophanes συγγενεῖς vocat Theodoraē imperatricis. En illos de quibus liquet in hoc diagrammate.

Ex his corrige Pseudogordiani epistolas quae habentur in calce chronici Cassinensis. Is Theodoram non solum ex Aniciorum familia, sed etiam Tertulli primarii Romani patricii *cognatam*, et sanctum Placidum martyrem Theodoraē *nepotem* mentitur; sed de hoc infra ad p. 57 lin. 6 et 83 lin. 12.

P. 59, 8. *Impositis puellarum capitibus, manibusque coronis*] Ad maiorem conciliandam commiserationem aspectu trium puellarum virginum, quae infulatis olim coronis dignoscebantur; quas vel revinctas in capite, vel solutas prae manibus, pendentibus infullis vestales virgines in antiquis lapidibus gestantes videmus, et alias etiam quascumque puellas inter sacrificia, et religiones. In Christianarum virginum antiquis tumulis, atque urnis sepulcralibus harum coronarum symbola Romae saepe memini animadvertisse me.

P. 59, 15. *Humerisque subsellium detulit*] Quod ut commodius huc atque illuc portaretur plicatile fuit. Hoc sedium genus hodieque durat: sed circumferendi usus non item; fortasse paulo post Procopii tempora desiit. Vocant Graeci θρόνους ὀκλαδίας, ut notat Hesychius: et addit. οὓς οἱ ἀκόλουθοι φέρονται τοῖς ἐς τὰς ἀγορὰς ἐξιούσαις πλουσίοις, quos *divitibus in forum prodeuntibus servi deferunt*. Athen. lib. 12. Ὀκλαδίας τε αὐτοῖς δίφρους ἔφερον οἱ παῖδες, ἵνα μὴ καθίζοιεν ὥς ἔτυχε. *Complicatiles sedes eis pueri ferebant, ne indecore temereque sederent*. Synes de regno. τῶν ἀκολούθων οἱ τοὺς χθαμαλοὺς σκιμποδίσκους ὀκλαδίας ἐπὶ τῶν ὤμων ἀνατιθέμενοι, ἐφ' ᾧ τοῖς ἐωνημένοις ἐν ταῖς ἀγνυαῖς εἶναι καθίξεσθαι, Σκύθαι V 352 εἰσὶ. *Pedisequi, qui sellulas humiles atque plicatiles humeris imponunt, ut iis domini in foris insideant, Scythae sunt*. In hoc Synesii loco pro ἀγνυαῖς, lego ἀγοραῖς ex Hesychio, ex A 32 quo et ex Procopii hoc loco tam perspicuus iam ille est, ut doctus interpret Synesii haerere non possit.

P. 60, 5. *Inter prostibulas habetur*] Aimoinus l. 2 de Gest. Franc. c. 5 Theodoraē meretricium refert; at id ipsum, atque totam de Iustiniano, Belisario, eorumque coniugibus historiam tam prodigiose narrat, ut potius ex aliorum sermone, ac levi tenuique fama rem accepisse videatur, quam ex commendata litteris historia. *Iustinianus*, inquit, *et Belisarius quadam die cum coaequaevis sibi lupanar ingressi conspiciunt duas mulierculas ex gente Amazonum sorte captivitatis abductas inibi esse prostitutas; eas illi rapiunt, atque ad proprias domos deducunt. Uni eorum nomen Theodora, alia vocabatur Antonina. Et Theodoram quidem Iustinianus, Antoninam vero Belisarius accepit.*

P. 60, 8. *Mimis in theatro*] In eorum spectacula saepe patres invehuntur; acius Ioannes Chrysostomus: ea tamen Iustiniani temporibus maxime vigeant. Nam ex septem muneribus, quae a consulibus populo quotannis exhibebantur, quintum hoc erat, *Pornae*, vocatum, de quo novella 105. *Quintum quoque faciet processum, quod ad theatrum ducit, quem Pornas vocant: ubi in scena ridiculorum est locus traegœdis, et Thymelicis choris, et spectaculis universis, et audibilibus apertum est theatrum.*

P. 60, 13. *Inflictas alapas tumentibus genis excipiens*] Hoc spectaculi genus carmine Gregorius Nazianzenus exposuit ἐν τῷ Νικοβούλου πρὸς τὸν πατέρα.

ὕβρεσιν ἄλλοι

ἀνδρῶν, θηλυτέρων, πολυκαμπέα τέρψιν ἔχοντες,
καὶ μίμων σκιεροῖσι ῥαπίσμασιν, οἷς ὑπο κόρῃ
γυμνοῦται ποφύουσα γελόλιον ἀντὶ γόοιο.

*Nunc in foemineis, nunc in probrisque virorum
Dum varios animi lusus, et gaudia quaerunt
Prospiciunt avidi colaphismata; queis sibi malas
Dum retegunt illi, sonitus crepitusque cietur,*

Ex quo pro lacrymis oritur gemitusque cachinnus.

Et ad Seleucum, μῖμοι γελοίων κονδύλοις εἰδισμένοι. *Scurrae, quibus feriri mos pugnorum ictibus.* Tertull. lib. de spectat. *Contumeliis alaparum sic obiicit, quasi de praecepto domini ludat.*

P. 63, 4. *In mulierculas eiusdem theatri*] Ex Byzantiis meretricibus duas tantum habuit amicas Theodora, Chrysomallam et Indaram; quas post acceptum imperium in regia apud apud se continuit, et socias habuit consiliorum. Suidas, Χρυσομαλλῶ ὄνομα ὀρχηστρίδος, εἷτα ἐταίρας. ἤκμαζεν ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ καὶ Θεοδώρας. *Chrysomalla, nomen est saltatriculae, ac postmodum meretricis, quae celebris fuit Iustiniani et Theodoraē temporibus.* Innuit huius historiae locum infra p. 78.

P. 63, 5. *Pentapolis praefecto*] Eam intelligit, quae est

in Aegypto, et ab Alexandria decem dierum itinere distat. A 33
Vide infra ubi de reditu Theodoraē ab Hecebolo expulsae.

P. 63, 10. *Oriente toto peragrato Byzantium reducitur*] Orientis provincia, ex qua ultima Byzantium discessit, fuit Paphlagonia. Τὸν ἅγιον παντελεήμονα Θεοδώρα ἡ γυνὴ τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ ἀνήγειρε, διότι ὅτε ἤλθεν ἀπὸ Παφλαγονίας ἐκείσε ἐν τῷ ἐμβόλῳ κατῴκει πέντης οὔσα, καὶ ξρια νή-
θουσα, ἐξ ὧν εἶχε καὶ τὴν διατροφὴν, μετὰ δὲ τὸ βασιλεῦσαι ἔκτισε τὴν πενιχρὰν ἐκείνην οἰκίαν εἰς ναόν. *Theodora uxor magni Iustiniani post reditum ex Paphlagonia in embolo habitavit, ubi propter egestatem lanam nebat, ex quo opificio vitam sustentavit; ubi vero ad imperium pervenit in abiecta illa domo, templum construxit S. Pantaleonis.* Autor de antiquitate urbis Constantinopolitanae. In embolo Theodora commorabatur, ubi scilicet abiectissimae meretrices corpora prostituēbant. Hinc apud Plinium EMBOLARIA, de qua tot criticorum eruditissimae nugae. EΜΒΟΛΟΙ (praeter alias eius vocis acceptiones) sunt porticus. Hesychius Milesius in πα-
τρίοις Constantinum muros Byzantii protulisse narrat usque ad Τρωαδικούς ἐμβόλους, porticus Troadenses vocat autor antiquis-
simus descriptionis urbis Constantinopolis. Quemadmodum ergo a porticuum fornicibus fornicariae mulieres dictae sunt; sic a porticibus ipsis, hoc est, embolis, EMBOLARIAS alii vocarunt. Porticibusne tibi monstratur femina voto digna tuo? Iuvenalis Satyr. 6.

P. 64, 6. *Uterque Venetae factionis*] Acacius Theodoraē parens Prasinam secutus est; verum Theodora ad Venetos transiit, ubi post Acacii obitum cum matre, sororibusque munus alendi bestias ab illis accepit. De Iustiniano miror Christophorsonum ignorasse, qui ad c. 31 l. 4 Evagrii, ita interpretatus est. *Placuit Iustiniano in alteram factionem eorum, qui Prasini dicuntur, animo propendere.* In Graeco est Κυανέων, *Caeruleorum*: hi sunt Veneti. Chosroēs Iustiniano infensissimus Apameae cum esset, ἐπεὶ ἡκικόει πολλῷ πρότερον Ἰουστινιανὸν βασιλέα χρώματος τοῦ Βενέτου (ὃ δὲ κυανέον ἐστιν) ἐκτόπως ἔρῳν, ἀπειναντίας κἀνταῦθα αὐτῷ ἵνα βουλόμενος, ἤθελε τῷ Πρασίνῳ τὴν νίκην ἀρμόσαι, audissetque Iustinianum imperatorem colori Veneto (qui caeruleus est) insane favere; ipse contrariis in hoc etiam studiis, Prasino colori victoriam concedi volebat. Vide has notas infra. Studuit fa- P 114
ctioni Venetae Aulus Vitellius, qui, ut ait Suetonius, quosdam de plebe ob id ipsum, quod Venetae factioni clare maledixerant, interemit; contemptu sui, et nova spe id ausos opinatus. Prasini favit C. Caligula. Dio l. 59 ἰσχυρῶς γὰρ τῷ τὴν βα-
τραγίδα ἐνδύνοντι, καὶ διὰ τοῦτο ἀπὸ τοῦ χρώματος καλουμένῳ Πρασίνῳ προσέκειτο. Vehementer propensus erat animo in eos

qui ranuncularem vestem induerent, qui et Prasini a colore nuncupati.

P. 64, 9. *Morbo Iustinianus urgebatur*] Cruris affectione gravissime laboravit; omni abiecta spe salutis. De hac Pro-
A 34 copium intelligere certum est ex iis quae subdit, *miro casu* imperatorem *convalescere*, nempe adhibitis sanctorum martyrum reliquiis, quas effodi contigit, dum sanctae Irenae templum instaurabatur. Rem totam ipse luculenter prosequitur l. 1 aedif. Haec Iustiniani aegrotatio incidit in annum circiter vigesimum tertium, vel quartum eius imperii; nam anno quinto et vigesimo, mense Septembri, indictione decima quinta illud sanctae Irenae templum dedicatum fuit, ut Theophanes notat. Theodora suum iam diem obierat; quare alia plane Iustiniani haec est valetudo ab ea, de qua supra Procopius p. 16. Atque alia etiam fortassis est a qua liberatus fuit ope sanctorum Cosmae et Damiani, quibus et templum ex voto excitavit, ut eodem libro aedif. primo narrat. Alia itidem illa *δυσουρία*, difficultas urinae, quam removit aqua *τῆς ζωηφόρου πηγῆς*, ut vocant Byzantii, *vivifici fontis*: ad quem deiparae liberatrici aedem dedicavit, ut Nicephorus Callisti refert in officio ecclesiastico feriae quintae *τῆς διακαινησίμου*. Quintum Iustinianus aegrotavit post reditum e Thracia, quo ad restaurationem murorum, quos *longos* appellant, perrexerat: nempe anno imperii trigesimo quarto, nonis Septembris, indictione nona. Ex frequentibus morbis divino praesidio Iustinianum convalescere Paulus Silentarius in libro de sanctae Sophiae templo indicat:

ὅθεν νόσους μὲν διαδιδράσκεis ἐνκόλως.

Vide Theophanem, et has notas ad p. 16.

P. 64, 14. *Absentis Caesaris*] Secesserat Iustinianus vel in suburbanum Heraeum, de quo infra p. 70, ad cruris vitium curandum, vel in Sycanum, ubi tum sanctae Irenae templum construebatur, ibidemque fortasse veneratus est reliquias, de quibus modo dicebam. Saepe venit Calchedonem, et anno primo et secundo diutius ibi commoratus est, ut ex plerisque eius constitutionibus patet; longius autem ab urbe Byzantio ad orientem raro discessit, semel anno trigesimo secundo, cum in Selymbriam ad excitandos muros *longos* terrae motu collapsos, et abigendos barbaros, qui inde in Thraciam invaserant. Atque iterum anno trigesimo septimo, mense Octobri, indictione duodecima, ad Myriangelos (perperam *Myrangelos* in historia miscella) hoc est, Germios in Galatia religionis et orationis causa; Theophanes. In Italiam venisse, cives Ravennates haud probare possunt; etsi dedicationi ecclesiae S. Vitalis Iustinianum cum Theodora credant interfuisse, nempe anno post consulatum Basilii sexto, indictione decima, ut refert Hieronymus Rubeus l. 3. Nam Theodora eodem illo anno,

iisdemque diebus Byzantii graviter aegrotans, suaeque vitae timens, in Italiam Belisario scribebat de Ioanninae illius filiae et Anastasii nepotis sui coniugio maturando, et tandem quarto nonas Iulias diem clausit extremum. Vide Procopium lib. 3 bell. Gotth. et hic p. 24. Theophanem ad annum primum et vigesimum Iustiniani, et has notas ad p. 24. Venit quidem Ravennam Iustinianus plane adolescens, eoque missus est ob-
ses ad Theodoricum Gotthorum regem a Iustino avunculo exercitus duce, ut Theophilus Iustiniani praeceptor exponit. Theodora quando Byzantio digressa sit, dicemus ad p. 70.

P. 64, 16. *Praefecto urbis Theodoto Cucurbitino*] De quo mentio fit in historia de templo sanctae Sophiae, quam in Vaticana bibliotheca vidimus. Huic Theodoto in exilium, A 35 ut statim ait Procopius, abeunti succedit *Ioannes Coccobius*. Plures legimus in antiquis monumentis, qui sub Iustiniano urbis Byzantii praefecturam gesserunt: insigniores sunt, *patricius* post consulatum Belisarii, ad quem rescriptum fuit de secundis nuptiis. *Areobindus* Iustiniani neptis Proiectae maritus. *Tribonianus*, qui ob id expraefectus vocatur, ad quem extat edictum Iustiniani nonum. *Tryphon* in seditione victoriorum. *Theodori frater*, qui pridem eundem magistratum habuerat: P 115
chron. Alexandr. *Longinus*, cuius praefecturae infra meminit V 355 Procopius. *Domnicus*, qui Apione consule, cum potestate fuit. *Musonius*, ad quem scripsit Iustinianus novellam 134. *Georgius* falso coniurationis in imperatorem accusatus, ut prodit Theophanes. *Procopius* noster, qui successorem habuit *Andream* anno Iustiniani trigesimo sexto; post quem Victor Tunnensis ponit *Iulianum* trigesimo nono anno Iustiniani.

P. 65, 2. *Miro sane casu convaluit*] Testem huiusce mirifici casus ipsam imperatoris purpuram fuisse, narrat Procopius l. 1 aedif. quae in regia servabatur eo imbuta liquore, qui ex martyrum reliquiis, vitiato cruri admotis abunde redundarat.

P. 65, 4. *Quosdam ex familiaribus dire caesos impellit ad falsas illius accusationes*] Quis non credat, cum ecclesiasticos etiam his technis Iustinianus circumvenerit? narrat id Eustathius Presbyter in vita S. Eutychii. οἱ τοῦ ἀγίου θηρὸς ὑπουργοὶ συλλαμβάνουσι σύροντες τοὺς ἐπὶ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἁγίου ἀνδρὸς ὀφείλοντας αὐτοῦ καταμαρτυρῆσαι, ἵνα δειξῶσι δῆθεν μετ' εὐλόγου προφάσεως αὐτὸν τῆς ἐπισκοπῆς ἐξεῶν. Immanis belluae ministri comprehendendos trahunt sancti viri famulos, ut adversus eum testimonium dicant. Ne sine iusta causa ille ex episcopatu pulsus videatur. Sed cum re ipsa pulsus sit a Iustiniano Eutychius, et de eo sit institutum iudicium, quemadmodum hic in Theodoti causa narrat Procopius, τὶ περιεῖχον οἱ λίβελλοι ἀναγκαῖον ἀκοῦσαι, καὶ γελᾶσαι

τρανῶς. ὅτι συκοτόκυλα ὀρνιθίων ἔφαγε. καὶ ὅτι πολλὰς ὥρας γονυκλισίας ποιῶν ἤνυχτο, καὶ ἄλλα τούτων καταγελαστότερα: *quid libelli continerent operae pretium est audire, ac tum effuse ridere. Eutychium gallinarum hepar, et intestina comedis, multasque horas de geniculis orando consumpsisse; haec in illum, et his similia risu digniora.* Et mariti aemula Theodora iisdem artibus in Sylverium usa est, nam *misit iussiones ad Belisarium ita continentes; vide aliquas occasiones in Sylverium papam, et depone illum ab episcopatu, aut certe festinus trans mitte ad nos.* Anast. in Sylverio.

P. 66, 4. *In hoc enim illa plane repugnabat*] Non solum Euphemia; sed etiam Iustiniani mater Bigleniza, quod cum evincere illa nequivisset, ut Theophilus in vita Iustiniani affirmat, moerore contabuit.

P. 66, 8. *Cum suo nomine sane ignominioso*] Id est, *Lupicinae*, sive *Lupiciae*: nam vilissima scorta Latine *Lupas* A 36 dicimus. Theodorus Lector: σύμβιον εἶχεν ὀνόματι Λουπικίαν, ἣν γενομένην Ἀνγούσαν Εὐφημίαν οἱ δημόται ὠνόμασαν. *Coniugem habuit nomine Lupiciam, quam creatam Augustam populus Euphemiam vocavit.* In publicis acclamationibus; IUSTINE. AUG. TV. VINCAS. EUPHEMIA. AUG. TV. VINCAS. et in antiqua inscriptione. DOMINI. TOTIUS. ORBIS. IUSTINUS. ET. EUPHEMIA. PP. AUGG. Pia foemina venerata est martyrem Euphemiam non solum nominis tessera, sed etiam templo Constantinopoli magnifice constructo, in quo sibi statuum posuit. *Εὐφημίας τῆς γυναικὸς Ἰουστίνου τοῦ Θεοδώρου στήλη ἵστατο ἐν τῇ ἁγίᾳ Εὐφημίᾳ τῇ ὑπὸ αὐτῆς κτισθείσῃ. Euphemiae uxoris Iustini Thracis statua est in templo sanctae Euphemiae ab eadem aedificato.* Suidas.

P. 66, 9. *Haec non ita multo post excedit e vita*] Non dubito quin ante annum imperii sextum, quo Cedrenus, ut mox dicam, Euphemiae obitum perperam notat. Nam falsum omnino illud etiam est, quod de secunda Iustini coniuge affirmat. Ἔστεψε δὲ καὶ Θεοδῶραν τὴν γυναικα αὐτοῦ Ἀνγούσαν τῆς Εὐφημίας τελευτησάσης. Coronavit quoque Theodoram uxorem suam Augustam, iam mortua Euphemia. Ex hoc fonte Octavius a Rosberg, et multi nostri temporis scriptores id hauserunt. Verum enimvero ut ingenium Iustini Procopius declararet, nihil ad rem magis fecisset, quam hominis confecti summa senectute, ac pedis vulnere, ut statim dicemus, gravissime laborantis choreas, nuptiales faces, tibiasque narrare. Sed, in illis Cedreni verbis duo sunt animadvertenda: alterum est, Graecis ἔστεψε matrimoniis celebritatem denotare, quod alibi passim, et in matrimonialibus iuris Graeco Romani quaestionibus observes. Etenim Graeci solemnes nuptiarum ritus prolati coronis absolvunt, quas sponsis imponunt, estque στέ-

φοῦσι, quo perfectum stabilitumque connubium explicant. Alterum, quod supra etiam monebam, viris gravissimis fraudem fecisse illam Iustini ac Iustiniani nominum compendiosam, vel mendosam scriptionem librariorum; nam erat fortassis apud autores, quos Cedrenus compilavit, *Iustinianum* P 116 (non *Iustinum*) *matrimoniali corona Theodoram uxorem suam et dein Augustam ornasse, iam mortua Euphemia*; quod aptissime convenit cum hac Procopii historia, qui Euphemiam Iustiniano ait repugnasse in matrimonio, quod cum Theodora moliretur: idque demum illum confecisse, ubi naturae cessit Euphemia. Ne quid vero dissimulemus, Theophanes ad annum Iustini sextum, sic habet; Ἔσπεψε δὲ καὶ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα Θεοδώραν Ἀυγούσταν ἅμα τῷ βασιλεῦσαι αὐτόν. *Coronavit autem Augustam uxorem suam Theodoram simulatque cepit imperium*. Hinc, ut vides, suam Cedrenus ipsis verbis rhapsodiam decerpit ac depravavit: nam Euphemiae mortis nulla mentio est, scilicet ad hunc annum sextum, id ex suo ille addidit: et quod minime debuit, extrema praetermisit Theophanis verba, ἅμα τῷ βασιλεῦσαι αὐτόν, *simulatque cepit imperium*; quibus nodus huius difficultatis explicatur. Nam ex iis plane intelligimus Theophanem eo loco non agere de Iustini uxore. Qui enim potuit Theodoram Iustinus coronare simulatque cepit imperium, cum sextus ille esset annus eius imperii? At simulatque cepit imperium, Euphemiam Iustinus coronavit, ut sub ipso statim limine anni primi narrat ipse Theophanes; σύμβιον δὲ ἔχων ὀνόματι Λουπικίαν ἔσπεψε Ἀυγούσταν, ἣν οἱ δῆμοι ἐκάλεσαν Εὐφημίαν εἰς τὸ στέψαι αὐτήν. A 37 *Coniugem vero habens nomine Lupiciam coronavit Augustam, eamque populus dum coronaretur, Euphemiam appellavit*. Quare cum tota illa pars historiae Theophanis luxata sit, ita hunc locum puto restituendum. Ἔσπεψε δὲ καὶ τὴν (non ἑαυτοῦ, sed) Ἰουστινιανοῦ γυναῖκα Θεοδώραν Ἀυγούσταν ἅμα τῷ βασιλεῦσαι αὐτόν. *Coronavit Augustam uxorem Iustiniani Theodoram simulatque cepit ille* (hoc est Iustinianus) *imperium*. Sed haec a Theophane per anticipationem narrata sunt ad annum sextum, quae anno Iustini nono contigisse clarum est.

P. 66, 10. *Iustinus summa senectute confectus*] Simeon Metaphrastes in S. Sabae vita. ὁ βασιλεὺς Ἰουστίνος βαθύτατα ἤδη γηράσκων, ἄλλως τε δὲ καὶ νόσῳ τινὶ τοῦ σώματος βαρυνόμενος, καὶ οὐχ ἱκανὸς ὢν ἔτι πρὸς τὴν τῶν κοινῶν ἐξαρκεῖν προστάσιαν, τὴν ἀρχὴν ἀποτίθεται Ἰουστινιανὸν ἀνθ' αὐτοῦ τὸν ἀδελφιδοῦν αὐτοκράτορα καταστήσας πατρίκιον, καὶ ὕπατον ὄντα, καὶ στρατηγὸν, καὶ κραταιῶς ἤδη τῶν τοῦ κοινοῦ πραγμάτων ἐπιλημμένον. *Iustinus imperator propecta cum esset senectute, et corporis morbo gravatus, neque amplius ad rempublicam* Procopius III.

gerendam aptus, deponit imperium, Iustiniano sororis filio Augusto constituto, qui tum erat patricius, exconsul, militiaeque magister, et serio iam publicam ceperat rerum administrationem. Vide quae notavimus ad p. 29 lin. 16.

P. 66, 14. *Nam cum viris senatoriis (quod prisca lege cautum est) uxorem ducere meretricem non liceat*] Constantini rescripto ad Gregorium l. 1. Senat. c. de nat. lib. et Valentiniani ac Martiani ad Palladium. l. 7 c. de incest. et inutil. nupt. *Senatores seu praefectos, vel quos in civitatibus duumvirilitas, vel sacerdotii, id est, Phoeniciarchiae vel Syriarchiae ornamenta condecorant, placet maculam subire infamiae, et alienos a Romanis legibus fieri, si ex ancilla, vel ancillae filia, vel liberta, vel libertae filia, vel scenica, vel scenicae filia, vel tabernaria, vel tabernariae filia, vel humili, vel abiecta persona, vel Lenonis, aut Arenarii filia, vel quae mercimonii⁷ publice praesuit, susceptos filios in numero legitimorum habere voluerint, aut proprio iudicio, aut nostri praerogativa rescripti.* Hanc legem Iustinus antiquavit.

P. 66, 15. *Principem adigit ad legem nova constitutione evertendam*] Innuit Procopius Iustini legem 23 c. de nupt. Verum quod hic repetere saepe cogor, quatuor illae litterae IUST. quibus nomen Iustinus senior notabat suum, quemadmodum supra pag. 28 Procopius narravit; quaeve illi praefixae Constitutioni in antiquis manuscriptis libris erant, et nos in Vaticano observavimus, doctis viris imposuerunt, qui eius notae ambiguitatem ad Iustiniani, quam ad Iustini nomen interpretari maluerunt, eidemque constitutionem adscribere: et Hubertus Giphanius eam Theodorae suasu in commodum mulierum editam a Iustiniano etiam credidit. Sed Iustini omnino est: nam in codicem non semel irrepperunt falsae legum inscriptiones, atque etiam subscriptiones. Dicam tantum in re praesenti exploratissimas quasque. l. 6 restituendae. C. de advoc. fisc. et l. 7 per hanc legem, et l. 8 nemo, tum in
P 117
A 38 epigrapha, tum in nota consulum ad calcem mendose est nomen Iustiniani; nam ex tribus illis constitutionibus, prima sancita est anno Iustini primo; secunda et tertia, anno sexto; notandique sunt duo Iustini Augusti consulatus, alter collega Eutharico, alter Opilione; ut recte est l. 23 consulta. C. de testib. nam Iustinianus cum Valerio primum consulatum gessit anno Iustini avunculi tertio. Ad hanc normam emendandae et aliae sunt, et l. 7 legem. C. de nat. lib. Praeterea legem illam de scenicis mulieribus Iustini esse prorsus evincit alia de iisdem scenicis Iustiniani constitutio, ab illa Iustini plane diversa, quippe quae non solum plura capita, sed etiam antinomialam contineat, ut statim exponam. Ea licet hodie non extet, summam tamen eius habemus in rescripto Iustiniani

ad episcopos in eandem sententiam dato, ut mox declarabo. Quamquam vero Iustini constitutio, cuius hic meminit Procopius, nota consulis careat non solum in impressis libris, sed etiam in antiquo codice Vaticano; tamen ex inscripto Demosthenis nomine, promulgatam eam non dubitamus post annum Iustini tertium, vel duobus sequentibus, quando praetorii praefecturam Demosthenes administravit, ut ex praetorum serie V 354 ad consulum tempus a nobis revocata videre licet infra ad p. 92. Ipsam Iustini constitutionem, quod ad illustrandam partem huius historiae praecipuam pertineat, hic integram damus. In qua duo velim animadvertas. Post legem Iuliam, Constantinianam, et Martianam de senatorum matrimoniis, primum sub Iustino et Iustiniano auditam esse in orbe Romano sanctionem de senatorum nuptiis cum abiectis personis. Deinde licet in Constantiana lege per hanc antiquata nominatim notentur *ancillae, libertae, scenicae, tabernariae, lenonum et arenariorum filiae, quaeque mercimoniis publice praefuerint*; tamen ut plane intelligeremus pro Theodora sancitam hanc legem fuisse, Iustinum solas hic nominare mulieres *scenicas*, ex qua nimirum faece Theodora fuerat.

IMP. IUST. AUGUSTUS

DEMOSTHENI PRAEFECTO PRAETORIO.

Imperialis benevolentiae proprium hoc esse iudicantes, ut omni tempore subiectorum commoda tam investigare, quam eis mederi procuremus: lapsus quoque mulierum, per quos indignam honore conversationem imbecillitate sexus elegerint, competenti moderatione sublevandos esse censemus: minimeque eis spem melioris conditionis adimere, ut ad eam respicientes, improvidam et minus honestam electionem facilius derelinquant. Nam ita credimus dei benevolentiam, et circa genus humanum nimiam clementiam, quantum nostrae naturae A 39 possibile est, imitari, qui cotidianis hominum peccatis semper ignoscere dignatur, et poenitentiam suscipere nostram, et ad meliorem eam statum deducere. Quod si circa nostros subiectos imperio nos etiam facere differamus, nulla venia digni esse videbimur. Itaque cum iniustum sit, servos quidem libertate donatos, posse per divinam indulgentiam natalibus suis restitui, postquam huiusmodi principale beneficium ita degere, P 118 quasi nunquam servissent, sed ingenui nati essent: mulieres autem, quae scenicis quidem lupis sese ante immiscuerunt, postea vero spreta mala conditione ad meliorem migravere sententiam, et inhonestam professionem effugerunt, nullam spem principalis habere beneficii, quod eas ad illum statum reduceret, in quo si nihil inhonesti peccatum esset, commorari

potuerunt. Praesenti sanctione clementissima principale beneficium eis sub ea lege condonamus, ut si derelicta mala et inhonesta conversatione, commodiorem vitam amplexae fuerint, honestatique sese dederint; liceat eis nostro supplicare numini, ut divinos affatus sine dubio mereantur, ad matrimonium eas venire permittentes legitimum: iis, qui eis coniungendi sunt, nullo timore tenendis, ne scitis praeteritarum legum infirmum esse videatur tale coniugium, sed ita validum huiusmodi permanere matrimonium confidentibus, quasi nulla praecedente inhonesta vita uxores eas duxerint: sive dignitate praediti sint, sive alio modo scenicas in matrimonium ducere prohibeantur; dum tamen dotalibus omnimodo instrumentis non sine scriptis tale probetur coniugium. Nam omni macula penitus direpta, et quasi suis natalibus huiusmodi mulieribus redditis, neque vocabulum inhonestum eis inhaerere de caetero volumus; neque differentiam aliquam eas habere cum iis, quae nihil simile peccaverunt. Sed et liberos ex tali matrimonio procreandos, suos et legitimos patri esse: licet alios ex priore matrimonio legitimos habeat: ut bona eius tam ab intestato, quam ex testamento, isti quoque sine ullo impedimento percipere possint. Sed et si tales mulieres post divinum rescriptum ad preces earum datum, ad matrimonium venire distulerint, salvam eis nihilominus existimationem servari praecipimus tam in aliis omnibus, quam ad transmittendam quibus voluerint suam substantiam, et suscipiendam competentem sibi legibus ab aliis relictam, vel ab intestato delatam haereditatem. Similes vero tale merentibus ab imperatore beneficium mulieribus, illas etiam esse volumus, quae dignitatem aliquam habent, et si non serenissimo principi supplicaverint, ultroneam tamen donationem ante matrimonium meruerint, ex qua dignitate, et aliam etiam omnem maculam, per quam certis hominibus legitime coniungi mulieres prohibentur, aboleri penitus oportet. His illud adiungimus, ut et filiae huiusmodi mulierum, siqui-

A 40 dem post expurgationem prioris vitae matri suae natae sint, non videantur scenicarum esse filiae, nec subiacere legibus, quae prohibuerunt filias scenicarum certos homines in matrimonium ducere. Si vero ante procreatae sint, liceat eis preces offerentibus invictissimo principi sacrum sine obstaculo ullo mereri rescriptum, per quod eis ita nubere permittatur, quasi non sint scenicae matris filiae: nec iam prohibeantur illis copulari, quibus scenicae filias, vel dignitatis, vel alterius causae gratia uxores ducere interdicitur: ut tamen omnimodo dotalia inter eos etiam instrumenta conficiantur. Sed et si a scenica matre procreata, quae usque ad mortem suam in eadem professione duraverit, post eius obitum preces imperatoriae clementiae obtulerit, et divinam indulgentiam meruerit, liberatio-

nem maternae iniuriae, et nubendi licentia sibi condonantem: istam quoque posse sine metu priorum legum in matrimonio illis copulari, qui dudum scenicae filiam uxorem ducere prohibeantur. Imo etiam illud removendum esse censemus, quod in priscis legibus (licet obscurius) constitutum est, ut matrimonia inter impares honestate personas contrahenda, non aliter quidem valeant, nisi dotalia instrumenta confecta fuerint. His vero etiam non intercedentibus, omnimodo firma sint sine aliqua distinctione personarum; si modo liberae sint et ingenuae mulieres, nullaque nefariarum, vel incestarum coniunctionum suberit suspicio: nam nefarios et incestos coitus omnibus modis amputamus, sicut et illos qui praeteritarum legum sanctione specialiter vetiti sunt: exceptis videlicet iis, quos praesenti lege permittimus, legitimique matrimonii iure muniri praecipimus. His itaque per hanc generalem legem ita constitutis, et de caetero conservandis, praeteritas etiam huiusmodi coniunctiones ex subiecto tempore factas secundum praedictam dispositionem iudicari praecipimus, ut si quis talem uxorem ab initio nostri imperii (prout dictum est) iam duxerit, et liberos ab ea procreaverit; iustos eos et legitimos, et tam ab intestato quam ex testamento successores habeat, et legitima P 119 in posterum nihilominus ea uxore permanente, procreati quoque liberi legitimi sint.

Hanc legem Iustinianus saepius deinde confirmavit novell. 89 c. 15 et novell. 117 c. 6. Sed in primis celebri illa constitutione, quae, ut idem affirmat, olim erat in quinto libro codicis; sed plane ab hac Iustini diversa; nam illa rescripta fait πρὸς τὰς πολιτικὰς ἀρχάς, ad civiles magistratus; haec vero Iustini ad Demosthenem praefectum praetorio. Deinde ad matrimonia scenicarum mulierum dotalia quidem instrumenta requisivit in illa Iustinianus, non autem imperatoris rescriptum: in hac vero contra Iustinus sancivit. Haec explicatius habes in Iustiniani rescripto ad omnes episcopos, quod Graece tibi damus ex Vaticana bibliotheca.

Βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς τοῖς ἀπανταχοῦ γῆς θεοφιλεστάτοις Ἐπισκόποις. A 41

Θείαν ἐποιήσαμεν διάταξιν οὐδενὶ συγχωροῦντες ἄκουσαν γυναῖκα δούλην, ἢ ἑλευθέραν εἰς σκηνήν, ἢ εἰς ἀρχίστραν καθέλειν, οὐδὲ ἀπαλλαγῆναι βουλομένην κωλύειν τοὺς ἐγγυητὰς τοὺς αὐτῆς, ὥς ὑπὲρ αὐτοῦ τούτου χρυσίον ῥητὸν ὁμολογήσαντας ἀπαιτεῖν. ἀλλ' εἴ τι τοιοῦτο γένηται, κωλύεσθαι ταῦτα παρὰ τε τῶν λαμπροτάτων τῶν ἐπαρχιῶν ἀρχόντων, καὶ παρὰ τῶν ἐν ταῖς πόλεσι θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων διεταξάμεθα, δόντες ἄδειαν τοῖς θεοφιλεστάτοις ἐπισκόποις, ἅμα τῷ λαμπροτάτῳ τῆς

ἐπαρχίας ἄρχοντι, καὶ ἄκοντας ἄγειν πρὸς ἑαυτοὺς τοὺς βιασα-
 μένους, ἢ τοὺς ἀπαλλάττεσθαι τῆς ἐργασίας κωλύοντας, καὶ
 δημοσίαν μὲν αὐτῶν ποιεῖν τὴν οὐσίαν, ἐκείνους δὲ τῆς πό-
 λεως ἐξελαύνειν. εἰ δὲ ὁ τὴν ἐπαρχίαν ἰδύνων αὐτὸς ὁ βιαζό-
 V 355 μενος εἴη, ἢ τὴν ἐκ τῆς εἰρημένης ἐργασίας ἀπαλλαγὴν κω-
 λύων, διδοῦσαν ἄδειαν καὶ μόνοις τοῖς θεοφιλεστάτοις ἐπισκό-
 ποις προσιέναι τὴν ταῦτα παρασχούσαν, ἢ τὸν αὐτῆς ἐγγυητὴν.
 τὸν δὲ ἐναντιοῦσθαι τῷ τὴν ἀρχὴν ἔχοντι, καὶ μὴ συγχωρεῖν
 ἀδικεῖν, ἢ εἰμὴ γένοιντο πρὸς τοῦτο ἱκανοί, μηνύειν εἰς τὴν βα-
 σιλείαν, ὥστε ἐξ ἡμῶν τὴν προσήκουσαν ἐξενεχθῆναι ποινὴν,
 τῶν ἐγγυῶν καθάπαξ λυομένων, καὶ τῶν ἐγγυητῶν ἀζημίῳ φυ-
 λαττομένων. ἄδειαν διδόντες ταῖς ἀπαλλαττομέναις τοιαύταις γυ-
 ναιξίν, ἑλευθέραις καὶ εὐγενέσιν οὖσαις πρὸς γάμον χωρεῖν νό-
 μιμον, καὶ εἰ τυγχάνοιεν ταῖς σεμνοτάταις ἀξίαις οἱ ταύτας λαμ-
 βάνοντες κεκοσμημένοι, μηκέτι δεομέναις βασιλικῆς ἀντιγραφῆς,
 ἀλλὰ κατ' ἐξουσίαν τὸν γάμον πραττούσαις, γαμικῶν μέντοι
 συμβολαίων ἐκ τρόπου παντὸς μεταξὺ αὐτῶν γινομένων. τὰ
 αὐτὰ καὶ περὶ τῶν θυγατέρων τῶν σκηνικῶν διαταξάμενοι, τὴν
 μὲν εἰρημένην διάταξιν καὶ ἐν τῷ ἐτέρῳ βιβλίῳ τῷ πασῶν δια-
 τάξεων, τούτου δὴ τοῦ τῆς ἡμετέρας εὐσεβείας ἐπωνύμου βιβλίου
 πρὸς τὰς πολιτικὰς ἀρχὰς ἀντιγεγραμμένην τεθείκαμεν. ἐπειδὴ
 δὲ ἔχρην διὰ τῆς παρούσης νομοθεσίας καὶ ὑμῖν τοῖς πανταχοῦ
 γῆς θεοφιλεστάτοις ἐπισκόποις ταῦτα ποιῆσαι φανερά, διὰ τοῦτο
 συνελόντες τὰ κατ' ἐκείνην ἀφηγήσει πλατυτέραν νομοθετηθέντα
 τήνδε τὴν θέλαν διάταξιν ποιούμεθα καὶ πρὸς ὑμᾶς, ὅπως τὴν
 ἱερατικὴν διασώζοντες σεμνότητα, καὶ σωφροσύνης ἀντεχόμενοι
 ταῦτα φυλάττοιτε, τότε ἐκ τοῦ μεγάλου θεοῦ δόξας, καὶ βασιλι-
 κὴν ἀγανάκτησιν, εἴτι τούτων παραβαίνετε, λογιζόμενοι. D. K.
 NON. CR. DN. Iustin. PP. A. IV. et Paulino Coss.

P. 67, 1. *Cum Avunculo Romanorum Caesar consalu-*
tatur] Vir doctissimus Iustinianum tum Caesarem consaluta-
 tum putat, cum nobilissimus est appellatus, ex eo loco Mar-
 cellini. Anno regiae urbis conditae CXCXII. Iustinus imperator
 Iustinianum ex sorore sua nepotem iam dudum a se nobilis-
 A 42 simum designatum, participem quoque regni sui, successorem-
 que creavit. Neque vidit Caesaris et nobilissimi dignitates
 etiam tempore hic a Marcellino distinctas. Valentinianus iu-
 nior, ut refert Olympiodorus Thebanus apud Photium, adhuc
 in cunabulis ab Honorio imperatore nobilissimus dictus est,
 quinto vero post anno a Theodosio per Helium officiorum
 magistrum Thessalonicae Caesar pronuntiatus fuit. Vide Mar-
 cellinum ad consulatum Maximi, et Plintae, atque Victoris et
 P 120 Castini. Sanctus Nicephorus in histor. Τῶν νῦν αὐτοῦ τοῦς
 μὲν δύο Χριστοφόρον καὶ Νικηφόρον Καίσαρας, Νικήταν δὲ
 νοβελίσσιμον. *Duos e liberis suis Christophorum et Nicepho-*
rum Caesares, Nicetam vero nobilissimum creat. Sane multos

legimus *nobilissimos*, qui nunquam *Caesares* fuerunt; Eumathius, qui Hysminii et Hysminiae descripsit amores, *protonobilissimus* erat. Ergo Iustinianus *nobilissimus* appellatus est, cum a Iustino est adoptatus sub initium imperii, ut clare Procopius significat l. 1 bell. Pers. *Caesar* autem pronunciatum fuit anno nono, ut est apud Evagr. l. 4 c. 9. *Τούτῳ τῷ Ἰουστίνῳ ὄγδοον ἔτος τῆς βασιλείας ἄγοντι ἔννεα τε μῆνας πρὸς τρισὶν ἡμέραις Ἰουστινιανὸς ἀδελφιδούς συμβασιλεύει ἀναβήθεις τῇ πρώτῃ τοῦ ξανθικοῦ.* Cum Iustinus octo annos, menses novem, et dies tres regnasset, Iustinianum sororis filium sibi in societatem imperii gerendi ascivit; qui *Caesar* declaratus fuit prima die mensis Xanthici, id est, calendis Aprilis. Idem comprobatur antiquum nomisma a viro humanissimo Dionysio Octaviano Sada nobis traditum, in cuius aversa parte est ἐπίσημον ε Graecum cum tribus Latinis notulis III. quibus colligitur summa novem annorum. [Vid. fig. 2.]

P. 67, 2. *Metu ac minis S. P. Q. perterritus in eam impellitur sententiam*] Contrarium narrat Victor Tunnenensis; Iustinus Augustus Iustinianum nepotem suum ad senatorum supplicationem invitatus *Caesarem* facit. Cyrillus Scythopolitanus, συναίνεσι πάσης τῆς συγκλήτου βουλῆς, universo senatu comprobante. Ita loqui solemus, cum in comitiis vel pauci aperte reclamant, vel multi occulte adversantur. Sane in renunciatione suffragiorum universum senatum et populum in eandem minime ivisse sententiam par est credere; quare subindicare Procopius videtur, cum iis Iustinianum minis egisse A 43 qui refragarentur.

P. 67, 3. *Suscipere dominationem tertio ante festum Paschatis die*] Hoc est, *feria quinta maioris hebdomadis*, ut Cyrillus Scythopolitanus declarat, τῇ ἀγίᾳ πέμπτῃ. Theophanes, τῷ δὲ Ἀπριλίῳ μηνὶ πρώτῃ τῆς αὐτῆς πέμπτῃς Ἰνδικτιῶνος τῇ ἑορτῇ τοῦ Πάσχα ἀσθενήσας ὁ βασιλεὺς Ἰουστίνος προχειρίσασθαι ζῶν εἰς βασιλείαν Ἰουστινιανὸν τὸν ἴδιον ἀνεψιόν, καὶ ἔστεψεν αὐτόν, καὶ συνεβασίλευσεν αὐτῷ μῆνας τέσσαρας. Die prima (quinta Cyrillus habet) mensis Aprilis, indictione quinta, die festo Paschae, imperator Iustinus aegrotans, adhuc vivens ad imperium promovit Iustinianum nepotem, eumque coronavit, et simul imperarunt menses quatuor. A Procopio Theophanem discrepare non arbitror; nam ante Pascha designatum Caesarem Iustinianum crediderim; ipso vero Paschatis die a populo consalutatum; hoc Theophanes, illud Procopius narrare videtur.

P. 67, 4. *Festum Paschatis*] In Graeco est τῆς ἑορτῆς. Nos addidimus *Paschatis*; nam festum Christianis omnium festorum celeberrimum, ita per quandam excellentiam Graeci nominarunt. Hinc ἑορταστικαὶ epistolae et homiliae, quibus

futurum Pascha praenunciatur. Iustinianus novella octava, τὸν παρόντα νόμον ἐγράψαμεν θεῷ τε αὐτὸν ἀνατιθέμεντες καὶ ταῖς τῆς μεγάλης καὶ κοινοτάτης ἐορτῆς ἡμέραις. *Hanc legem scripsimus, quam deo dicavimus, et hisce magni et universalis festi diebus.* Nonnunquam etiam vocatur κατ' ἐξοχὴν *dies, ἡμέρα.* Ut in synodo Berytensi, ἐπειδὴ τεσσαρακοστὴ ἦν ἐκέλευσε μετὰ τὴν ἡμέραν ἀπαντῆσαι. *Quoniam quadragesima erat post Pascha iussit nos occurrere.* Et statim addit, διὰ τὴν ἐορτὴν ἀπέλυσε αὐτοὺς τῆς ἀκοινωνήσεως. *Propter festum Paschae absolvit eos ab excommunicatione.* Chrysostomus dixit Κυρίαν ἡμέραν.

P. 67, 4. *Quando nulli dicere salutem vel pacem fas est*] In omen infaustum id accipere Procopius videtur, nempe bellorum, coniurationum, pestium, prodigiorum, terraeque motuum, quae imperatore Iustiniano contigerunt. Innuat praeterea veterem ecclesiae ritum, quem consuetum iam olim habuit, hodieque servat ecclesia Romana. Nam die, quem *coenae Christi domini* vocamus, nempe tertio ante Paschatis celebritatem, licet inter missarum solemnia pacem de more sacrorum Antistes a deo petat, qui tamen mysteriis intersunt sacri viri, ac populus, ob moestitiam Christi passionis, a laeto pacis osculo et salutatione temperant. *Agnus dei dicitur, sed pax non datur.* Libri rituales: *Dicat, agnus dei, absque osculo.* Ordo Romanus.

P. 67, 5. *Morbo Iustinus absumptus est*] Recrudescente vulnere quod olim pugnans acceperat. Chronicon Alexandrinum; Συνέβη ἀσθενῆσαντα τὸν βασιλέα Ἰουστινὸν ἐκ τοῦ ἔλκους, οὗ εἶχεν ἐν τῷ ποδὶ αὐτοῦ ἐξ ἧς ἔλαβε σταγύτας ἐν τῷ πολέμῳ τελευτῆσαι μηνὶ λόφῳ, κατὰ Ῥωμαίους Αὐγούστου πρώτῃ ἡμέρᾳ
A 44 κατὰ ὥραν τρίτην τῆς παρουσίας πέμπτης ἐπινεμήσεως. τελευτᾷ δὲ ἑτῶν ἑβδομηκοντα ἑπτὰ. *Accidit, ut imperator Iustinus ex ulcere pedis, quod ex ictu sagittae in bello contraxit, extingueretur mense Loo, id est, Augusti die primo (secundo, ut*
V 356 *habet Cyrillus) sub horam diei tertiam, indictione hac quinta. Vixit annos LXXVII.* ὁ θεῖος τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ ἔκτισε τὰ Προκοπίας σὺν τῇ γυναικὶ αὐτοῦ Εὐφροσύνῃ, ἔνθα καὶ θανὼν ἔτάφη. *Avunculus magni Iustiniani aedificavit ecclesiam vocatam Procopiae una cum Euphemia coniuge, ubi post obitum conditus est.* Ex πατέροις CP. Nescio, an haec Procopiae ecclesia, eadem cum illa sit, de qua Cedrenus memorat; ἐτελεύτησεν Ἰουστίνος, καὶ ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν μονῇ τῆς Αὐγούστες ἐν λάρνακι πρασίνῃ μετὰ τῆς γυναικὸς Εὐφροσύνης. *Mortuus est piissimus Iustinus: corpus eius in arca prasina repositum est in monasterio Augustae iuxta uxorem Euphemia.*

P. 67, 6. *Annis in principatu novem exactis*] Ita illorum

temporum aequales Iornandes et Cyrillus; sed non solum annum nonum exegit, verum etiam excessit. Marcellinus Iustiniani Cancellarius duos praeterea menses addit; Evagrius, et ipse Synchronus tres tantum dies; l. 4 c. 9. Sed in utriusque libris mendum inesse palam est. Eam ait Evagrius Iustinum anno imperii octavo, mense nono (is erat Martius) ac tertio die Iustinianum participem regni fecisse, et cum eo imperasse menses quatuor, id est, a Calendis Aprilis ad Calendas Sextiles. Exegit ergo Iustinus in imperio annos novem, mensem unum, dies tres. Nempe decimum annum attigit, quo magistratus Cyzicenus cudebat hoc nomisma, quod ab humanissimo viro Dionysio Octaviano Sada habuimus [vid. fig. 3]; aliud huic simile a Nicopolitis cusum profert Adolphus Occo.

D. N. IUSTINUS. P. P. AUG.

A †
N M X
N
O B

P 122

Tertium vidimus in quo eadem annorum summa Graeco erat A 45 numero notata.

D. N. IUSTINUS. P. P. AUG. VICTORIA. AUGG. I.

Ad huius vero calculi rationem omnino restituas necesse est cum alios historicos, tum editionem Victoris Tunnensis, quae habet *annos octo, menses novem*. Corrigenda praeterea est editio Graeca de sectis Leontii Scholastici, qui sub Iustiniano floruit; nam ex vocis *ἐννέα* similitudine, *ἐνα* habet: Leunclavius male cautus, mendum sua interpretatione confirmavit.

P. 67, 6. *Solusque Iustinianus imperavit cum Theodora*] Dum haec Procopius scribebat, annum in imperio agebat Iustinianus secundum et trigesimum. Quid ergo in mentem venit Pseudogordiano in privilegio Casinensi collegam Iustiniano, inde ab anno eius principatus duodecimo, dare Iustinum iuniorem? Adolphus etiam Occo nescio quem Tiberium Iustiniano nostro socium dedit imperii; nec animadvertit aureum illum nummum, ex quo id elicit, Iustiniani iunioris esse, quocum Tiberius filius regnavit. τοῦ αὐτοῦ κόμματος est alter quem profert cum hac inscriptione. D. N. IUSTINIANUS. ET. EKYCHRISTIVS. Denique frustra viri docti Caesar Baronius, et Iacobus Gretserus ex Iustiniani nomismatis alios eius collegas quaerunt. Illud proferunt, in cuius aversa parte est; VICTORIA. AUGG. B. Triplice littera G. tria Augustorum nomina denotari volunt; hoc est, cum Iustiniano ac Theodora Iustinum. Quem Iustinum? iuniorem? Reclamat cum Procopio Corippus, qui nonnisi extincto Iustiniano Caesarem et imperatorem creatum Iustinum fuisse refert, solemnesque ritus inau-

gurationis carmine describit. Seniore? Nonne vident illud nomisma anno Iustiniani. B. secundo cūsum fuisse? Imo cum de hac re consulerem illustrissimum Card. Barberinum virum de omni genere litterarum bene meritum, ex ditissimo suo musaeo, in quo certant inter se rerum antiquitas et opulentia, duo protulit aurea nomisinata quarto et sexto anno Iustiniani cusa; in quibus ter nihilominus repetita est littera c. Alterum hic accipe: alterum dabimus infra. Incisorum ille abusus est. In alio nummo ἐκ τοῦ ἐναντίου peccarunt, ut vides. [Vid. fig. 4.] D. N. IUSTINUS. ET. IUSTINIANUS. P. P. AUG. in quo litteras singulares, et extremam AUG. geminare oportuisset. Verum haec curiosius persequi, non huius est otii.

- A 46 P. 68, 7. *Nullus ex senatu, etc. prohibendam censuit rem detestabilem*] Contrarium Aimoinus l. 2 c. 5. *Quod factum vehementer abhorruit populus, cunctusque senatus, adeo ut palam clamarent nefariam rem fecisse Augustum, ut publicae abiectionis scortum sibi copularet in matrimonium. Hac Caesar exagitatus iniuria, plerosque senatorum pertrahi iubet ad necem. Quae res in tantum perterruit plebem, ut sibi quisque metuens conatibus eius in posterum minime obviare auderet.* Haec vera siluisset Procopius? fortasse Aimoinus innuit iacta in Iustinianum eam ob rem convicia in circo et theatro, quod et in aliis autoribus legimus.

- P 123 P. 68, 9. *Nullus Antistitum*] Epiphanium Constantinopolitanum patriarcham hic praecipue carpit, quo ἐπιθέτος τὰς χεῖρας, manus imponente more maiorum Iustinianus adivit imperium, ut Cyrillus Scythopolitanus explicat.

P. 68, 10. *Qui eam dominam esset compellaturus*] Scilicet et hunc Procopii locum urgeant, qui illum Gregorii magni nobis obtrudunt, ubi Mauritium imperatorem et Constantiam Augustam sanctissimus pontifex dominos vocat. Procopius quam nominis illius fastum vituperet, habes infra p. 134. Gregorius, alique prisci pontifices, et orientis episcopi quam modeste, et συγκαταβατικῶς id egerint, omnes intelligunt. Nam Romani quidem pontifices, quos ex usu reipubl. dominos, eosdem iure filios appellabant. *Adrianus Episcopus servus servorum dei dominis piissimis et serenissimis ac triumphalibus imperatoribus, filiis diligendis in deo et domino nostro Iesu Christo Constantino et Irenae Augustis.* Et in contextu epistolae: *Piissimi et tranquillissimi domini et filii.* Eandem compellendi formam observavit Agatho, cum in epigrapha, tum in contextu earum litterarum, quas pro concilio Constantinopolitano sexto ad Constantinum Heraclium et Tiberium Augustos dedit. Ex orientalibus autem episcopis plane fuerunt et quibus eo uti nomine non libuit, ut Leontio Tripolitano, quem sua aetas Κανόνα τῆς ἐκκλησίας, ecclesiae normam, licet

Ariana infectum labe, vocavit. Is (quoniam hic locus est de Graecis episcopis, et imperatrice Theodora) ad Eusebiam Constantii coniugem, foeminam in episcopos insolentis supercilii ita scripsit. *Si ad te venire me volueris, debita episcopis reverentia conservata, ut ego quidem ingrediar: tu autem statim de sublimi isto solio descendens, reverenter mihi obviam procedas, et caput meis manibus supponas, benedictionem acceptura, ac deinde ego sedeam, tu verecunde adstes; cum iussero, signo dato, sessura: si hae, inquam, tibi conditiones placuerint, veniam ad te: sin alio modo, non tam multa dabis, tam magna non poteris, ut nos honore episcopis conveniente neglecto, divinum sacerdotii institutum violemus.* Graeci auctoris historiam habes apud Suidam in *Leontio*. Theodora V 357 et Iustinianus ab ecclesiasticis *domini* dici voluerunt: an et oscula pedum ab iisdem ut a secularibus requisierint, dicam ad p. 133 l. 31.

P. 69, 9. *Erat Theodora venusta facie*] Procopius l. 1 aedif. de statua Theodorae a Byzantiis posita. *Ἡ μὲν εἰκὼν εὐπρόσωπος, ἀλλὰ τῆς βασιλίδος τοῦ κάλλει ἐλάσσων, ἐπεὶ αὐτῆς τὴν εὐπρέπειαν λόγῳ τε φράσαι, καὶ ἰνδάλματι ἀπομιμῆσθαι ἀνθρώπῳ γε ὄντι παντάπασιν ἀδύνατον.* Praestantis quidem figurae imago est, sed a pulchritudine Augustae longe abest, cum eius formae praestantiam humanum non possit artificium, vel sermone declarare, vel exprimere simulacro. Pauli Silentarii poëtae sub Iustiniano apprime illustris extant l. 4 Anthol. A 47 duo epigrammata de Theodorae pulchritudine. An Augustae? affirmare non ausim. Haec illius imago est musivo opere expressa Ravennae dum adhuc vivebat. [Vid. fig. 5.]

P. 69, 15. *Nihil non in communi actitatum*] Haec summa est litterarum Theodorae ad Zaberganem, quas supra p. 11 Procopius retulit. Quamobrem Iustiniani *συνεργάτιν* Paulus Silentarius nominat: ἣν ζῶσαν εἶχες εὐσεβῆ συνεργάτιν. Iustinianus autem in rebus gravissimis consiliorum participem habuisse se Theodoram saepe fatetur. Novell. 8. *Haec omnia apud nos cogitantes, et hic quoque participem consilii sumentes, eam quae a deo data est nobis piissimam coniugem.* Zonas in Iustiniano; οὐδὲν ἦττον τοῦ κρατοῦντος εἰ μὴ καὶ μᾶλλον ἢ κοινωνὸς αὐτῷ τοῦ βίου δεδύνητο. *Nihil ipso imperatore minus, nisi etiam plus, uxor pollebat.* Qui provincias, et magistratus suscipiebant, aequae Iustiniano ac Theodorae fidem, iuramenti religione, publice profitebantur, et suam utrique acceptam referebant dignitatem, et utriusque servos sese appellabant. Novell. 8 in iuramento. Belisarius in duobus triumphis ad Iustiniani Theodoraeque vestigia sistit Gelimere Vandalum, Gotthumque Vittigem, idque opere musivo in Augustaeo praetorio exprimendum Iustinianus curavit, ut

est l. 1 aedif. Κατὰ τὸ μέσον ἐστᾶσιν ὃ τε βασιλεὺς καὶ ἡ βασιλὶς Θεοδώρα ἑοικότες ἄμφω γεγηθόσι τε καὶ νικητήρια φορτάζουσιν ἐπὶ τε τῷ Βανδύλῳ καὶ Γοτθῶν βασιλεῖ δορυαλώτοις τε καὶ ἀγωγίμοις παρ' αὐτοὺς ἤκουσι. *Media vero in tabula sunt inscriptores ac Theodora Augusta gestientibus similes et exultantibus ob devictos Vandalorum, Gothorumque reges, qui*
 A 48 *captivi per triumphum ad ipsos trahuntur. Sic in publicis inscriptionibus communis utrique titulus. Lege apud Cedrenum inscriptionem, quae erat in templo Sophiae. In templo vero S. Sergii, quae domus pridem Iustiniani adhuc patricii fuit, haec extabat inscriptio, quam in manuscriptis Vaticanis codicibus legi.*

ἄλλοι μὲν βασιλεῖς ἐτιμήσαντο θανόντας
 ἀνέρας, ὧν ἀνοήτος ἦν πόνος. ἡμέτερος δὲ
 εὐσεβίην σκηπτοῦχος Ἰουστινιανὸς ἀέξων
 Σέργιον αἰγλήεντι δόμῳ θεράποντα γεραίρει
 Χριστοῦ παμμεδέοντος. τὸν οὐ πυρὸς ἀτμός ἀνάπτων,
 οὐ ξίφος, οὐχ ἑτέρῃ βασάνων ἐτάραξεν ἀνάγκη,
 ἀλλὰ Θεοῦ τέτληκεν ὑπὲρ Χριστοῦ δακρύσαι
 αἵματι κερδαίνων δόμον οὐρανοῦ. ἀλλ' ἐνὶ πᾶσι
 κοιρανίην βασιλῆος ἀκοιμήτοιο φυλάξει,
 καὶ κράτος αὐξήσῃ θεοστεφένος Θεοδώρας,
 ἧς νόος εὐσεβίῃ φαιδρύνεται, ἧς πόνος αἰεὶ
 καὶ κτεάνων θρεπτήρης ἀφειδέες εἰσὶν ἀγῶνες.

P. 70, 1. *Simulatus his ex adverso studiis*] Ex adversis studiis in rebus fidei licet colligere, et in reliquis negotiis discrepantiam, vel simulationem. Erat Iustinianus, ut ait Leontius de sectis, plane *Συνοδότης, Conciliaris*; ita tunc vocati sunt concilii Chalcedonensis propugnatores. Contra Theodora (ut Victor Tannensis affirmat) *occulta esse synodi Chalcedonensis nunquam destitit inimica*. Evagr. l. 4 c. 10. Ἰουστινιανὸς μὲν οὖν τῶν Καλχηδόني συνεληλυθόντων, καὶ τῶν παρ' αὐτῶν ἐκτεθειμένων μάλα γενναίως ἀντίλεχτο. Θεοδώρα δὲ ἡ τούτου σύνοικος τῶν μίαν φύσιν λεγόντων, εἴτε οὕτως ἔχοντες, εἴτε καὶ κατὰ τινα συγκειμένην οἰκονομίαν, ὅμως δ' οὖν ἀλλήλοις οὐκ ἐνεδίδοσαν. *Quemadmodum Iustinianus Episcopis, qui Chalchedone in unum convenerant, et decretis ab illis editis valde constanter adhaesit: sic Theodora eius coniux, illis qui unam in Christo naturam asserebant; sive igitur ita re vera sentirent, sive dedita opera sic inter se convenissent, nemo tamen alteri cedebat. Reliqua Iustiniano flagitia fortasse condones, hac simulatione nihil tunc orbi Christiano perniciosius esse potuit.*

P. 70, 1. *Christianos inter se quaestionibus concitatos*] Praecipuae quatuor ferme fuerunt; duae sub Zenone et Anastasio eruperunt: *Concilium Chalcedonense an referendum in*

Diptycha. Additio facta Trisagio num respuenda. Duæ sub Iustiniano excitatae: *Tria capita a Iustiniano proposita, damanda, necne. Christi corpus an corruptioni obnoxium.*

P. 70, 1. *Ut paulo post dicam*] Ubinam? vel in codicibus Vaticanis hoc desideramus: vel hanc historiam ad umbilicum Procopius non perduxit. Neque enim memoria excidisse crediderim, quod dicturum se saepius promisit, iterum infra p. 121 et constituta eam ob rem Christianis supplicia, p. 53 et 115. Vide quae ad haec singula loca disserimus. A 49

P. 71, 8. *Quae priscis legibus prohibita essent, in rempublicam introducere*] In antiquis mutandis legibus levitatem Iustiniani alii notarunt, et Andreas Alciatus l. 4 dispunct. c. 7. Quod statim subdit Procopius de magistratuum formis abrogatis. Lege novellas 20. 24 et deinceps usque ad trigesimam primam, Iustinianus ipse fatetur; *a nobis inventos et in ampliore formam redactos magistratus.* Novella 29. *Praecon- sules ergo et praetores, et moderatores, atque veterum huiusmodi nominum maiestas a nobis adinventa est.* Novella 102 V 358 idemque repetit novella 103 et edicto 4. Magistratus ait multifariam mutasse παρά τὸ πάλαι κεκατηκός, *contra veterem consuetudinem*, quod id e re publica esse putarit.

P. 71, 11. *Statis magistratuum formis abrogatis*] Eos fere omnes *Iustinianos* vocavit, de quibus in sequenti notatione dicam. Praeterea quaesitorem, et praetorem plebis addidit ad magistratus urbanos; lege novell. 13 et 80.

P. 71, 13. *Ut omnia nova et de suo nomine dicerentur*] Quatuor urbes de Iustiniani nomine vocatas nonnulli recensent, idque nimia honoris cupiditate a gravissimo principe factum mirantur; quid si longe plures? ac praeterea oppida, domos, libros, scholares, magistratus, milites eodem nomine insignitos numerassent? Duodecim urbes ab Alexandro Macedone conditas ac de illius nomine dictas autor chronici Alexandrini refert; et hunc numerum Iustinianus excessit.

U R B E S.

Iustiniana prima, antea Bederina Iustiniani patria. Procopius l. 4 aedif. Agath. l. 5 hist.

Iustiniana secunda, olim Ulpiana apud Dardanos Europaeos. - Procop. ibid.

Iustiniana, post debellatos Vandalos, appellata est Carthago in Africa. Novell. 131.

Iustiniana in provincia Byzacena, olim Adrumetus. Procopius l. 6 aedif.

Iustiniana in regione Lazica, antea Petreum dicta. Novell. 28.

Iustiniana in Armenia interiore, olim Bazanis, seu Leontopolis. Novell. 31.

Iustiniana in Campo Armeniae maioris Zumina vocato. Procopius l. 3 aedif.

Iustiniana, quae Sycae quondam vocabatur, modo Galata. Novell. 59. Chron. Alexandr. Stephan. de Urb. Hesych.

Iustinianopolis nova in insula Cypro. Synod. Trull. can. 39.

Iustinianopolis in Epiro, olim Adrianopolis. Procop. l. 4 aedif.

Iustinianopolis seu Myloma in Pamphylia. In provincial. eccl. orientis.

Iustinianopolis sive Spalaea in Galatia. Ibidem.

Iustinianopolis, quae et Evaria in Phoenicia Libani. Ibidem.

Iustinianopolis in secunda Cappadocia. Synod. V. Constant.

Iustinianopolis dicta Cypselon. Ibidem.

Iustinianopolis in Armenia. Ibidem.

Iustinianopolis Camulianorum. Ibidem.

Iustinianopolis in Bithynia. Ibidem. Quarum episcopi Theodosius, Georgius, Gregorius, Basilius, Macedonius eidem interfuerunt synodo.

O P P I D A.

Iustinianopolis oppidum in Mysia. Procopius l. 4 aedif.

P O R T U S.

Iustinianus portus Byzantii, ἐκεῖ Ἰουστινιανὸς κατῴκει πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι. *Ibi Iustinianus antequam imperaret, habitabat.*
In πατρίοις CP.

D O M U S.

Iustinianum palatium, in quo rescripta imperatoris vulgabat Demosthenes praefectus praetorio. In cod.

L I T T E R A E.

Iustinianus apex l. littera dicta fuit, ut Coripp. l. 1.

Nominis et recti Iustino in principe vivit

Iustinianus apex. —————

L I B R I.

Iustinianum digestum.

Iustinianus codex. Novell. 66 l. unica de nov. cod. fac.

S C H O L A R E S.

Iustiniani novi; iuris candidati, olim Dupondii. Prooem. digest.

D I A D E M A.

Iustinianum. Genus quoddam diadematis imperialis. Georg. Codin. de quo dicam infra ad p. 63 lin. 26.

MAGISTRATUS.

- Proconsul Iustinianus Cappadociae. Novell. 30.
 Moderator Iustinianus Helenoponti. Novell. 28.
 Moderator Iustinianus Arabiae. Novell. 102.
 Quaestor Iustinianus exercitus. Novell. 41.
 Praefectus Iustinianus militum Mysiae et Scythiae. Novell. 1
 Iustini II.
 Praetor Iustinianus Pisidiae. Novell. 24.
 Praetor Iustinianus Thraciae. Novell. 26.
 Praetor Iustinianus Lycaoniae. Novell. 25.
 Praetor Iustinianus Paphlagoniae. Novell. 29.
 Comes Iustinianus Phrygiae Pacatianae. Novell. 24.
 Comes Iustinianus primae Galatiae. Novell. 24.
 Comes Iustinianus Isauriae. Novell. 27.
 Comes Iustinianus tertiae Armeniae. Novell. 31.

MILITES.

- Vandali Iustiniani stationarii, quibus post triumphum Vandalicum, praesidia in oriente constituit. Procop. l. 2 bell. Vand.
 Non suum modo Iustinianus nomen, sed etiam Theodoraе coniugis ita studuit immortalitati commendare; quod minime referre piget.
 Theodorias urbs prope Carthaginem novam, olim dicta Baga. Procop. l. 6 aedif.
 Theodorias urbs in confinibus Colchidis. Agath. l. 5.
 Theodorias urbs in Asia minori. Synod. Const. V.
 Theodoropolis dicta Laodicea. Ibid.
 Theodoropolis urbs in Thracia. Procop. l. 4 aedif.
 Theodoropolis praesidium ad Danubium. Ibidem.
 Theodoropolis castellum in Thracia. Ibidem.
 Theodora oppidum in altera Danubii ripa. Ibidem.
 Theodorianae Balneae in Africa. Procop. l. 6 aedif. Ut nomina, sic et imagines ubique in imperio Romano extabant; idque passim curarunt subditi, cum suam Iustinianus vel in patinis poculisque, ac vasis caelari vellet effigiem, ut refert Corippus libro tertio.

Aurea purpureis apponunt fercula mensis

Pondere gemmarum plus gravia. Pictus ubique

Iustinianus erat. —————

P. 71, 13. *Ut omnia nova et de suo nomine dicerentur*
 Verum imperatorum nomina abolevit, ut suum induceret; nam Theodosii magni statua argentea, ut refert Zonaras, e superbissima columna detracta, suam equestrem imposuit, de qua extat Graecum epigramma. Praeterea suum nomen publice scribi voluit, omnium fere exterarum gentium ac populorum

nominibus quasi satellitio stipatum, Iustinianus *Alamanicus, Gotthicus, Francicus, Germanicus, Anticus, Alanicus, Vandalicus, Africanus*, non secus ac si de iis omnibus triumphasset, quamvis nonnullis nationum illarum ipse tributa solveret, alias vero nunquam devicerit. Quare Theodebertus Francorum rex id non solum aegre tulit, sed eam ob rem Longobardos aliosque populos ad inferendum Iustiniano bellum permovit, ut lib. 1 narrat Agathias. Hunc Iustiniani fastum
 A 52 Chosroës Persarum rex cum ad eum scribebat, maiore solebat fastu contemnere, ut Menander Protector exponit. Θεῖος, ἀγαθός, εἰρηνοπάτριος, ἀρχαῖος Χοσρόης βασιλεὺς βασιλείων, εὐτυχής, εὐσεβής, ἀγαθοποιός, ὃ τινι οἱ θεοὶ μετὰ τύχην καὶ μεγάλην βασιλείαν δεδώκασι, γίγας γιγάντων, ὃς ἐκ θεῶν χαρακτηρίζεται Ἰουστινιανῷ Καίσαρι ἀδελφῷ ἡμετέρῳ. Denique rerum a se gestarum, ac praesertim aedificiorum multitudine, atque splendore omnium obscurasse se imperatorum regumque nomina putavit. Quare post absolutum Sophiae templum, ut autor eius historiae narrat, illa Iustiniani vox fuit, ΣΟΛΟΜΩΝ ΝΕΝΙΚΗΚΑ ΣΕ. VICI TE SOLOMON. Quem etiam lapide expressum e regione S. Sophiae collocat, moestum atque κρατοῦντα τὴν σιαγὸνα αὐτοῦ καὶ ὀρῶντα τὴν ἀγίαν Σοφίαν, ὅτι ἐνίκηθη εἰς μῆκος καὶ κάλλος, *genas dum eam Basilicam contemplantur, carpentem, quasi eius aedificii mole ac pulchritudine suum templum superaret.* Autor Originum CP.

P. 72, 1. *Quas fortunarum rapinas illico vel prodegit barbaris, vel in insana aedificia insumpsit*] Ephraemius in chronico pene ad verbum hanc sententiam, ab aliis licet scriptoribus acceptam, carmine expressit.

Σωροὺς ἀπείρων χρημάτων χρυσαργύρου
 ἐκ παντοδαπῶν ἡραμισμένους τρόπων,
 ταῦτ' ἦν ἀφειδῶς ἐκκενῶν ὀσημέραι
 εἰς βαρβάρων ἄμυναν εἰς κτίσεις δόμων.

Acervos infinitae pecuniae auri et argenti quacumque ratione aggeratos, quotidie prodigus exhausit vel in barbaros, vel in aedificia. Agathias qui haec vidit l. 5. Οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Ζαβεργάν οὐ πρότερον ἀποστήσεσθαι ἔφασαν πρὶν ἂν χρήματα πολλὰ παρὰ Ῥωμαίων κομίσαιτο καθάπερ οἱ Κουρτίγουροι. ὁ δὲ βασιλεὺς χρυσίον αὐτοῖς ἀπέστειλεν ὅποσον ἀποχρῆν ᾤετο, ὅπως εἰρηναῖοι ἀπαλλαγείεν τῆς χώρας. *Miles Zaberganae non ante se discessurum affirmabat, quam multam pecuniam, quemadmodum Curtiguri acciperet.* Quare imperator tantum auri ad eos misit, quantum sufficere putabat, ut barbari data pace inde excederent. Is vero qui ad barbaros munera detulit Valentinus fuit βασιλικὸς μαχαιροφόρος, ut Menander Protector narrat. Vide tres sequentes notas.

P. 72, 5. *Barbaros inter se commisit*] Ioannes Antioche-

nus in collectaneis. Λογισάμενος Ἰουστινιανὸς τὴν δαπάνην τῶν τοσούτων χιλιάδων δεῖν ἔκρινε μᾶλλον δι' ὀλίγων δώρων συμβάλλειν ἀλλήλοις τοὺς τῶν ἐθνῶν ἄρχοντας, ἵνα αὐτοὺς μὲν μῆτε τοσαῦτα δαπανᾷ εἰς τὸν στρατὸν μῆτ' ὀγχεῖται πέμπων κατ' αὐτῶν, ἐκείνοι δὲ ἀλλήλοις αἷτιοι φθορᾶς γίνοντο, ὃ δῆτα τέως ἐπὶ τοῖς ἐκείθεν τοῦ Ἰστροῦ Οὐννοῖς ἐποίησεν. Ἐγραψε γὰρ πρὸς ἓνα τῶν ἀρχόντων, ὅτι τῷ κρείττονι ὕμῶν πέποιμφα δῶρα, καὶ ἐγὼ μὲν σὲ οἰόμενος εἶναι τὸν κρείττονα διὰ σὲ τοῦτο ἔγραψα, ἕτερος δὲ τις ἀφείλετο ταῦτα βίᾳ λέγων ἐκείνος εἶναι κρείττων. Σπουδάσας οὖν ὅτι σὺ πάντων ὑπερέχεις, καὶ λάβε τὰ ἀφαιρε- P 128
θέντα τιμωρησάμενος αὐτὸν κατὰ λόγον. Εἰ δὲ μὴ τοῦτο ποι-
ήσης, εὐδὴλον ὅτι ἐστὶν ὁ μείζων, καὶ πάντως ἡμεῖς ἐκείνῳ A 53
προσκεισόμεθα, καὶ σὺ στερηθήσῃ τοσούτων. Ταῦτα μαθὼν ὁ Οὐννος ἐκρότησε πόλεμον κατὰ τῶν ὁμοεθνῶν. καὶ οὕτως ἐπὶ πολὺ μαχόμενα ταῦτα τὰ ἔθνη ὑπ' ἀλλήλων ἀπώλοντο. *Revo-*
cans ad calculum Iustinianus quae expendebantur in tot mil-
litum multitudinem, iudicavit magis expedire paucis muneribus
concitare inter se barbarorum tribunos, quam tot pecunias
in exercitum, qui in eos immittendus esset, insumere, eaque
cura vexari; quo illi sui forent interitus autores. Id sane
adversus Hunnos fecit, qui in altera sunt ripa Danubii. Nam
scripsit ad unum ex tribunis: munera vestrum praestantissimo
misi, te vero omnibus antecellere ratus, haec ad te potissimum
destinavi. At alius, ut audio, vi ea diripuit se praestantis-
simum esse dictitans. Tuum ergo erit studium ostendere quod
longe caeteris excellas. Sume tibi ablata, et illum ulciscere,
ut par est. Quod nisi feceris, plane manifestum erit, illum
praestare; quare nos quidem ei favebimus, tu vero etiam mu-
neribus privaberis. His auditis Hunnus bellum in suos po-
pulares excitavit; sicque ea gens diuturnis et intestinis bellis
deleta est. Iisdem artibus in Sandiclum et Zaberganem Cotri-
gurorum tribunos usus est, ut explicat Agathias l. 5, et Me-
nander Protector in eclogis. qui et Abares, inquit, ἠφάνισεν
αὖν, delevisset Iustinianus, εἴγε μὴ τῷ ὀφειλομένῳ τέλει πρότερον
ἠφάνιστο αὐτὸς, nisi ipse prius morte deletus fuisset.

P. 72, 6. *Immanes pecunias perdita munificentia largitus est*] In libris ipsis, quos Iustiniano legendos Procopius tradidit, idem habet, et l. 8. Οὐννοι δῶρα πολλὰ ἀνὰ πᾶν ἔτος πρὸς βασιλέως κομίζονται, καὶ διαβαίνοντες ποταμὸν Ἰστρον καταθέουσιν ἑσσεὶ τὴν βασιλέως χώραν, ἐνσπονδοὶ τε καὶ πολέμιοι Ῥωμαίοις ὄντες. Hunni plurimi quotannis a principe accipiunt donativa, quamquam Danubium transgressi, perpetuo in imperatoris ditionem excurrant, semper foedera, semperque inimicitias cum Romanis exercentes. Toto sui imperii tempore id Iustinianus commisit, sed cum senescere coepit, atque desidiae se dedere, haec una illi ad hostium vim repellendam

Procopius III.

26

fuit machina, ut ait Agathias l. 5. ἀμφὶ τὴν ἐσχάτην τοῦ βίου πορείαν Ἰουστινιανὸς ἀπειρηκέναι τοῖς πόνοις ἰδόκει, καὶ μᾶλλον αὐτὸν ἤρεσκεν ξυγκρούειν ἐν σφίσι τοὺς πολεμίους, καὶ δώροις αὐτοὺς εἰ ποῦ δεῖσσι καταθωπεύειν καὶ ταύτῃ ἀμωσγέπως ἀποκρούεσθαι, ἢ ἐφ' ἑαυτῷ πεποιθέναι, καὶ μέχρι παντὸς διακινδυνεύειν. *Ad ultimum suae vitae cursum Iustinianus a laboribus visus est abhorruisse, cum potius haberet committere inter se hostes, et muneribus delinitos tantisper repellere quam sibi fidere, et in apertum se inferre discrimen.* Menander, οἷς οὐκ ἔχρην τὸ μεγαλόδωρον ἐπεδίδκνντο. *Quibus haud conveniebat munificentissimus erat.* De hoc saepe in reliqua historia Procopius, et nos infra, ad p. 87 lin. 11.

P. 72, 13. *Qui acta praeda insuper incursionis mercedem consequerentur a munificentissimo principe]* Quod aegro non solum animo tulit populus Constantinopolitanus; sed etiam publice in imperatorem iis vocibus invectus est, ut scribit Agathias l. 5. *Οἱ βάρβαροι χρυσίον ἐκομίσαντο χαριστήριον, ὥσπερ*
 A 54 *ἡμῶν ἐς αὐτοὺς πεπλημεληκότων. Barbari aurum dono tulerunt, quasi in eos iniurii nos fuerimus.* Qua in re cum excusare Iustinianum Agathias nitatur, eo magis accusat.

P. 73, 3. *Multae provinciae quinta et amplius oppressae sint vastatione]* Plenae sunt illius temporis historiae; nec refert de provinciis dicere, quod una sensit urbs Roma. Haec anno sexagesimo, quam ab Odoacro capta fuerat, Belisarius primo recuperat. Totilas deinde post secundam Belisarii in Gotthos expeditionem, pulsus Romanis occupat. Insequente anno, Belisarius dirutam, peneque vacuum ingreditur. Rursum tertio post anno, Totilas a Belisario refectam invadit, suoque tenet praesidio. Tandem Narses, fuis Gotthis, profligatoque Totila, adserit imperio Romano. Ex Procopio et Agathia.

P. 73, 7. *Pro pace cum Chosroë stabilienda]* Pecunia Chosroae pro pace numerata fuit δέκα καὶ ἑκατὸν κεντηνάρια. Vide l. 1 de bell. Pers. Iustinianus imperium Romanum Persis tributarium fecit; quanto id cum damno, sensit eius successor Iustinus. Nam arma in Romanos Persae ideo sumpserunt, ut
 P 129 *Ioannes Epiphaniensis illorum temporum scriptor l. 1 narrat, ὅτι ὁ βασιλεὺς Ἰουστίνος οὐδαμῇ ἡξίου χρυσίου λίτρας πεντακοσίας, ἐφ' αἷς πρότερον γεγόνασιν αἱ σπονδαὶ παρέχειν Μήδοις ἐς ἑκάστον ἔτος, καὶ τὴν Ῥωμαίων πολιτείαν Πέρσαις ὑπόφορον ἐσσεὶ καταστήσασθαι. Quia Iustinus imperatorolvere Persis quotannis recusabat quingentas auri libras, quibus stabilitae sub Iustiniano induciae fuerant. Ne Romana respublica Persis tributaria perpetuo fieret. Idem de Abaribus Menander in eclogis; quorum legatio barbarorum haec continebat. Χρεὼν ὦ βασιλεῦ κληρονομοῦντά σε τῆς πατρώας ἀρχῆς, καὶ τοὺς πατρώους φίλους οὐκ ἄλλως ἢ περὶ ὁ πατήρ ὁ σὸς εὖ ποιεῖν, καὶ*

ταύτη φαίνεσθαι μᾶλλον διάδοχον εἶναι τετελευτηκότος τῷ μηδὲν ἐναλλάττειν ὧν ἐκείνος ἔπραττε περιῶν, οὕτω γὰρ καὶ ἡμεῖς τῆς αὐτῆς ἀντιξέομεθα γνώμης, καὶ οὐχ ἦτον τὸ τῆς εὐεργεσίας ὄνομα μεταθήσομεν, εἰ δὲ καὶ μετ' ἐκείνον εὐεργέτην ἀποκαλέσομεν πρὸς γε καὶ αἰσχυρθησόμεθα τῷ πεπονθέναι καλῶς μὴ τοῖς ὁμοίοις ἀμείβεσθαι τὸν δεδρακότα. Καὶ γὰρ πατέρα τὸν σὸν δώροις ἡμᾶς φιλοφρονούμενον ἀντιδωρούμεθα τῷ καὶ δυνάμενοι μὴ κατατρέχειν τὴν Ῥωμαϊκὴν, ἀλλὰ πλεον ἐνδείκνυσθαι τι. τοὺς γὰρ ἐκ γειτόνων ὑμῖν βαρβάρους τὴν Θράκην αἰεὶ περικόπτοντας ἠφανίσαμεν ἀθρόον, καὶ οὐδεὶς ὅστις οὖν αὐτῶν περιλέλειπται τὰ Θρακῶν ὀρίσματα καταδραμούμενος, δεδίασι γὰρ τῶν Ἀβάρων τὴν δύναμιν φιλῶς ἔχουσιν πρὸς τὴν Ῥωμαίων ἀρχήν. πεπεισμεθα δὴ οὖν ὥς ἐν τούτῳ μόνῳ καινοτομήσεις ἡμᾶς, τῷ πλεον παρέχειν ἡμῖν, ἢ ὁ σὸς ἐδίδου πατήρ. ἀνθ' ὧν καὶ ἡμεῖς ἥπερ ἐκείνῳ γενησόμεθά σοι κατὰ τὸ πλεον ὑπεύθυνοι, καὶ μείζονας ἐποφλήσομέν σοι τὰς χάριτας. πάρεσμεν οὖν ληψόμενοι τὰ κατὰ τὸ εἰωθός. γινῶθι γὰρ ὥς ἄλλως οὐκ ἔστι δυνατόν τὸν καθ' ἡμᾶς ἡγεμόνα σοί τε καὶ τῇ Ῥωμαίων ἐνούστατον ἔσεσθαι πολιτεία, εἴγε μὴ ἐγχειρισθεὶς πρότερον αὐτῷ τὰ ἐφ' οἷς οὐ κινεῖν ὄπλα κατὰ Ῥωμαίων ἔγνω. Huiusce legationis sententiam in illis Corippi carminibus habes.

A 5

Ad tua nos princeps haec splendida moenia misit

Annua perlargi patris solatia vestri

Sumere tempus adest. Sanctus quae prae-buit ille,

Vos etiam praebere decet, si foedera pacis

Intemerata tibi, si mavis pacta manere,

Debita quaerenti transmittite munera regi.

P. 73, 9. *In societatem pertractis Alamundaro, et Hunnis*] De Alamundaro, et Hunnis in societatem vocatis, et de bello ob id recrudescente lege l. 2 bell. Pers. ubi quasi ex aliorum sententia hoc idem Iustiniano flagitium improperat. Nam secundum caput conditionum pacis cum Chosroë stabilitae sic habebat. Ὡς ἂν οἱ σύμμαχοι Σαρακηνοὶ ἑκατέρως πολιτείας ἐμμένοιεν καὶ οἱ τοῖς βεβαιωθεῖσι, καὶ μήτε τοὺς Περσῶν κατὰ Ῥωμαίων, μήτε τοὺς Ῥωμαίων ὀπλήζεσθαι κατὰ Περσῶν. Ut narrat Menander Protector. *Saraceni utriusque reipublicae socii, haec stabilita capita observent, ut neque Persarum socii contra Romanos, neque Romanorum foederati contra Persas arma sumant.*

P. 73, 16. *Hos omnes priori sententia decedere iussit*] Non damnat Procopius Iustiniani zelum, sed apostoli censura carpit, quod is non secundum scientiam fuerit. Primo, ob exactas ab haereticis poenas non tam religionis causa, quam pecuniae cupiditate. Deinde, quod Samaritas et Gentiles, qui verbi praedicatione ab erroribus erant abstrahendi, ipse legum, et armorum vi ad pietatem cogere maluerit. Tertio, quod

V 360

non tam falsas sectas aboleverit, quam Christianam religionem illorum colluvie polluerit, qui legum terrore, et poenae formidine per simulationem ad ecclesiam transierunt. Denique quod ea severitate Romanam rempublicam flagitiosorum hominum coniurationibus perturbaverit, ac tot populorum sanguine, caedibusque compleverit. Quae omnia prudens quisque imperator nullo reipublicae periculo, ac minimo subiectorum incommodo facile obtinuisset. Addit Theophanes, *δοὺς αὐτοῖς προθεσμίαν τριῶν μηνῶν πρὸς ἐπιστροφὴν, constitutum his omnibus a Iustiniano fuisse trium mensium tempus ad conversionem.*

- P. 74, 8. *Quibus nemo principum aliquando molestiam intulisset]* Non negat Procopius ab aliis principibus animad-
P 130 *versum olim in Arianos fuisse, quorum exiliis, bonorum publicationibus, atque suppliciis plenae superiorum essent temporum historiae: sed indicat a Iustiniano haereticorum fortunas oppidatim, populatimque, et sub idem tempus confertim fuisse direptas; quod alii principes nonnisi privatim, et per occasionem, parciusque fecissent. Caeterum non solum ecclesiastici ultimo supplicio afficiendos putarunt haereticos; Dioscori siquidem Alexandrini in hominem religionis reum ea vox est, οὐ μόνον τιμωρίας ἄξιός ἐστιν, ἀλλὰ πυρὸς, non qualicumque*
A 56 *dignus poena est, sed igne. Et contra Eusebium Dorylaei episcopum conclamatum est Ephesi; ἄρον, καῦσον Εὐσέβιον. οὗτος ζῶν καὶ. οὗτος εἰς δύο γένηται. ὡς ἐμέρισε, οὕτω μερισθῇ. Tolle, incende Eusebium. Hic vivus ardeat. Hic in duo dissectetur. Sicut divisit, ita dividatur. Verum etiam Constantinopolitani imperatores, ut Constantinus in Arii librorum lectores, sectatoresque, et Marcianus Augustus in Eutychianos capitali supplicio animadvertendum censuerunt. Hi vero neque a ridiculis tam perniciosarum pestium improperiis abstinuerunt. Nam Byzantii in publicis latrinis haereticorum antesignani ex marmore sculpti humi iacuerunt, ut in teterima capita ventris onera plebs egereret: quod hic satis fuerit addidisse ad sexcenta alia, quae docti viri hac super re ex antiquis monumentis collegerunt. Ἐνθα Ἀρειὸς τὸν αἰσχιστὸν θάνατον ἀπέλαβεν, ὑπὸ τοῦ Θεοδοσίου Θεοδοσίον ἄρειος ἐν μαρμάρῳ ἀναγλύφῳ γειτνιῶντι τῇ γῇ ἐτέθη, καὶ σὺν ἐκείνῳ Μακεδόνιος, Σαβέλλιος, καὶ Εὐνόμιος πρὸς αἰσχύνην αὐτῶν, ὡς ἂν οἱ παρεργόμενοι κόπρον, καὶ οὐρὸν, καὶ ἐμπτύσματα ἐνρίψωσιν αὐτοῖς. Eo in loco ubi Arius abominandam mortem subivit, a piissimo Theodosio sculptus est ex marmore humi haerens, et una cum illo Macedonius, Sabellius, et Eunomius ad improprium, ut praetereuntes sputis, urina, ac stercore eos deturparent. In πατρίοις CP. Demum si qui principes, ut Procopius ait, Arianis vel aliis sectariis non intulerunt molestiam, ii vero non solum contra ecclesiasticas sanctiones, sed*

imperiales etiam fecerunt; ut idem Iustinianus, qui lege adversus omnes Arianos lata, immunes tamen Exocionitas Arianos pronunciavit. Eos scilicet qui ad sua sacra extra urbem Byzantium parte septemtrionali conveniebant; quem locum Ἐξω κιόνια, a compluribus extra moenia columnis inibi extantibus dictum fuisse legimus in antiquitatibus CP. Theophanes, ὁ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἀπέσπασε πάσας τὰς ἐκκλησίας τῶν αἰρετικῶν, καὶ ἀπέδωκεν αὐτὰς τοῖς ὀρθοδόξοις, διὰ τῶν Ἐξακιονιτῶν Ἀρειανῶν. *Imperator Iustinianus abstulit omnes haereticorum ecclesias, easque orthodoxis concessit, exceptis iis, quae Arianorum Exacionitarum essent.* Hi nempe nobilissimi Arianorum erant, in quorum collegium adscribi Gotthorum reges Italici consueverant. Quare autor chronici Alexandrini, ad annum Zenonis undecimum, Theodoricum *Exocionitam* vocat; quem locum eruditus interpres Matthaeus Raderus parum intellexit.

P. 74, 15. *A seditionum popularibus passim mactati*] In ecclesia sancti Mocii a Constantino exaedificata, et iam inde ab Arianis occupata, eorum πολλοὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν ταῖς ἡμέραις Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου, *quamp plurimi contrucidati sunt tempore Iustiniani magni.* In πατρίοις CP. ita legimus.

P. 75, 1. *Cum iis temere conflagrarent*] Similia in historiis habentur; Salustius idem plane de Thalensibus scribit. *Hi postquam murum arietibus feriri, resque suas afflictas vident, aurum, argentumque, et alia, quae prima ducuntur, domum regiam comportant; ibi vino et epulis onerati, illaque et domum, et semet igni corrumpunt, et quas victi ab hostibus poenas metuebant, eas ipsi volentes pendere.*

P. 75, 2. *Lege hac lata etiam in Samaritas*] Quid illa lex contineret, paulo ante Procopius dixit. *Hos omnes priore* A 57 *sententia decedere iussit, protervis tum alia minatus, tum et ne liberis aut propinquis bona relinquerent interdicens.* Iustiniani ergo constitutio contra Samaritas non est lex nona cod. de haeret. ut vir doctus Caesar Baronius opinatur. Accedit quod in novella 129 singula numerantur capita constitutionis in Samaritas, quae in lege illa nona minime apparent. Porro tres de Samaritis video Iustiniani constitutiones. Prima de religione illis interdicta, cuius hic Procopius meminit; unde turbae et seditiones in Palaestina manarunt. Secundae singula capita in novella 129 recensentur, quam, ut Cyrillus Scythopolitanus ait, instante sanctissimo viro Saba Palaestino- P 131 *rum legato Iustinianus sancivit, factam ab eis rebellionem, et damna Christianis illata vindicaturas.* Haec summa constitutionis fuit. *παύεσθαι τὰς τῶν Σαμαρειτῶν συναγωγὰς, καὶ πάσης τῆς πολιτείας ἀπελάνεσθαι, καὶ μῆτε κληρονομεῖν τοὺς ἰδίους, μῆτε κατὰ δωρεᾶς δίκαιον αὐτοῖς παραπέμπειν.* ἔτι δὲ

ἀναιρεθῆναι αὐτοὺς, μάλιστα τοὺς ἀρχηγούς, καὶ ἀτάκτους. *Ut Samaritarum synagogae clauderentur. Ipsi vero a republica gerenda submoverentur. Ne ad suos haereditates, vel etiam donationis nomine transmitterent. Ut denique ipsorum primores et seditiosi occiderentur.* Tertia Iustinianus superiorem revocavit Sergii Caesareae praesulis rogatu. Nam novella 45 quae de Iudaeis aeque ac Samaritis est, huc non pertinet.

P. 75, 5. *Christianorum nomine cum suo permutato*] Iustinus iunior novella de Samaritis. *Evaserunt, inquit, in tantam nonnulli eorum vesaniam, ut vel salutare baptismum dignati, denuo ad id mali unde discesserant, redierint, et eadem cum Samaritanis habere in pretio, eodem cum ipsis agitari furore dignoscantur.* Chronicon Alexand. Τινὲς ἐξ αὐτῶν φοβηθέντες προσῆλθον ἐξ ἀνάγκης τῷ Χριστιανισμῷ, καὶ δεχθέντες ἐβαπτίσθησαν, καὶ ἕως τῆς σήμερον ἐπαμφοτερίζουσιν. καὶ ἐπ' αὐστηρίᾳ μὲν ἀρχόντων σχήματι διεψευσμένῳ ὑποῦλως καὶ κακούργως ὡς Χριστιανούς ἑαυτοὺς ἐμφανίζουσιν, ἐπὶ πανότι δὲ ἀρχόντων φιλοζρημάτων Σαμαρεῖται καὶ μισοχριστιανοί, καὶ ὡς μὴ γνόντες Χριστιανισμὸν οὕτω διαπλάττονται τοὺς ἀρχοντας πείθοντες Σαμαρεῖτλιν διὰ τῶν χρημάτων. *Quidam ex illis sibi metuentes, urgente necessitate, se ad Christianam religionem contulerunt, qui recepti sacro fonte tincti sunt, hodieque utramque religionem consecantur in speciem quidem propter severitatem praesidium se subdole et perfide Christianos mentiuntur: nacti vero magistratus avaros, et in religione remissos, Samaritae sunt, pessimeque oderunt Christianos, itaque vivunt, ac si Christum nescirent, ut provinciarum procuratores pecunia corrumpunt, ut Samaritis faveant.* Ex his, ut Cyrillus Scythopolitanus ait, fuit Arsenius homo singularis apud Iustinianum et Theodoram autoritatis, de quo Procopius infra p. 120.

P. 75, 10. *Agrestes agmine facto in Caesarem arripiunt arma*] Huiusce Samaritarum rebellionis omnes fere posteriores historici meminerunt. Theophanes accidisse ait anno Iustiniani secundo, mense Iunio. Chron. Alexandr. anno quarto Lampadio et Oreste consul. Uter verius, haud facile dixerim. Τούτῳ τῷ ἔτει Σαμαρεῖτῶν στασιασάντων, καὶ ποιησάντων ἑαυτοῖς βασιλέα καὶ Καίσαρα, ἐπέμψθη Εἰρηναῖος ὁ Πενταδίας Στρατηλάτης, καὶ ἐθανάτωσε πολλούς. *Hoc anno Samaritanis tumultuantibus, sibi regem et Caesarem creantibus, Irenaeus Pentadiae dux exercitus missus est, qui multos interfecit.* Aliam refert Samaritarum seditionem Theophanes ad annum Iustiniani vigesimum nonum; quem locum ita vertit Anastasius Bibliothecarius. *Vigesimo nono imperii Iustiniani anno seditionem concitavere Iudaei et Samaritae Caesareae Palaestinae, et facti quasi in ordine Prasinovenetorum irrue-*

runt in Christianos eiusdem civitatis, et multos interfecerunt, et ecclesias combusserunt. Stephanumque praefectum ipsius urbis in praetorio peremerunt, et substantiam eius surripuerunt. Uxor vero illius ascendens ad urbem, adiit imperatorem, qui iussit Adamantio magistro militum descendere in Palaestinam et occisionem exquirere Stephani, etc. In hac expeditione imperator fuit Adamantius; in priore illa Irenaeum Pentadiae Theophanes memorat, Cyrillus Scythopolitanus Theodorum et Ioannem. Sed huius, utpote eiusdem aetatis scriptoris, integram audire narrationem praestat, quam e scriptis Vaticanis libris decerpimus. Οἱ κατὰ Παλαιστίνην Σαμαρεῖται τὸ ἔθνος ἅπαν κατὰ τῶν Χριστιανῶν στρατευσάντες πολλὰ ἀθέμιτα διαπραξάντες, τὰς μὲν ἐμπιπτούσας ἐκκλησίας πραιδεύοντες, τοὺς δὲ συμπίπτοντας Χριστιανούς διαφόροις κολάσεσιν ἀπειδῶς ἀποκτείνοντες, καὶ χωρὶς ὁλόκληρα τῷ πυρὶ παραδιδόντες, ἐν τοῖς μάλιστα περὶ Νεάπολιν τόποις, ἔνθα τυραννήσαντες ἔστησαν ἑαυτοῖς βασιλέα Ἰουλιανόν τινα σύνεθρον αὐτῶν. Τότε δὴ τὸν μὲν ἐπίσκοπον Νεαπόλεως Σαμμωνᾶ κατέσφαξαν, τινὰς δὲ συλλαβόμενοι πρεσβυτέρους, καὶ τούτους κατακόψαντες ἀπειτηγάνισαν μετὰ λειψάνων ἁγίων μαρτύρων, καὶ πολλὰ τοιαῦτα δεινὰ πεποιήκασιν, ὥστε τὰς βασιλικὰς καλουμένας ὁδούς ἀδιαβάτους τοῖς Χριστιανοῖς γενέσθαι. Τούτων οὖν ἀπάντων εἰς ἀκοὰς εἰσελθόντων τοῦ εὐσεβεστάτου ἡμῶν βασιλέως Ἰουστινιανοῦ ἐκελεύθησαν Θεόδωρος καὶ Ἰωάννης οἱ ἐνδοξότατοι στρατὸν συναγεῖραι, καὶ τῶν Σαμαρειτῶν καταστρατεῦσαι, καὶ συμβολῆς γενομένης ἀνηρέθῃ Ἰουλιανὸς καὶ πλήθος πολὺ Σαμαρειτῶν.

P. 75, 10. *Designatoque sibi imperatore Iuliano*] Sicuti multarum gentium a se profligatarum nomina sibi Iustinianus ascivit, ita et eius tyranni, ut habes in edicto septimo, *imper. Caes. Flav. Iustinianus, Aleman. Gotth. Franc. Germ. Ant. Alan. Vand. Affr. Pius, felix, inclytus, victor, triumphator, semper Augustus, Iulianus*. Parum hoc animadvertit Henricus Agylaeus, vel quisquis alius ad illam inscriptionem notavit: *Quod Iulianus his adiicitur, vitiosum iudicio*. Num (quod modo succurrit) ibi Iustinianus rescribit Iuliano praefecto praetorio? de quo nos infra ad p. 92. Octavius a Rosberg profert huius Iuliani antiquum nomisma; sed allucinatur; nam Iuliani Apostatae id esse cum reliqua omnia declarant, tum aversa nomismatis facies gentiliū simulacris insignita, **A 59** et votum *Cybalae Turritae ac Palladi* nuncupatum.

P. 75, 17. *Exactione nullo humanitatis modo imperata*] Non dissimulo Cyrilli Scythopolitani, qui haec pene vidit, narrationem plane contrariam. Is refert primae Palaestinae, ubi potissimum Samaritarum incursio desaevierat, δώδεκα κεντηναρίων συγχώρησιν ἐποιήσαντο δημοσίων, duodecim centenariorum ex publicis vectigalibus remissionem factam fuisse: Scythopoli

vero quae hostium damna minus senserat, ἐνὸς μόνου κεντη-
ναρίου συγγώρησιν δοθῆναι συνείδον οἱ ἐπίσκοποι, *unius tan-
tum centenarii remissionem dandam episcopos decrevisse*. Epi-
scopos ait decrevisse, nempe Antonium Ascalonitam, et Zacha-
riam Pellensem, quos pensitandis clericorum et ecclesiarum
damnis Iustinianus praefecerat, ut idem Cyrillus narrat. Nam
Sabas vir sanctus eam remissionem non pro clero tantum, sed
etiam pro populis Palaestinae fidelibus fortasse petierat: Iusti-
nianus instante tali tantoque viro ecclesiis negare veritus est;
reliquis populis concedere noluit. Hoc est de quo Procopius
conqueritur. Imo ea ipsa tredecim centenarium remissio, si
cum cleri, ecclesiarum, et monasteriorum Palaestinae multitu-
dine comparatur, post tantam cladem minima et pene ridicula
videbitur. De vectigali ab ecclesiasticis etiam persoluto dicam
infra, ad p. 102 lin. 31.

P. 76, 1. *In gentiles saevitiam convertit*] Anno imperii
suo tertio, indictione octava, ut scribit Theophanes, ἐποίησεν
ὁ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς διωγμὸν μέγαν κατὰ Ἑλλήνων, καὶ πά-
σης ἀρεσέως, καὶ τὰς τούτων οὐσίας ἐδήμευσεν ἀπάσας. *Fecit
Iustinianus imperator persecutionem magnam adversus genti-
les, et omnes haereticos, illorumque substantias publicavit*.
Mirum sane est primarios imperatoriae aulae principes, hac
lata lege, gentilitiae superstitionis reos actos fuisse. Inter
hos, ut refert Hesychius, Procopius, Theophanes, et Snidas,
fuerunt *Tribonianus quaestor, Thomas magister officiorum,
Ioannes praefectus praetorio, et Phocas patricius magister
militum* conficiendo codici a Iustiniano praefecti. His addit
Theophanes *Asclepiodotum praefectum praetorio, Macedonium
referendarium, et Pegasium Heliopolitanum patricium*. Falso
Aimoinus numerat *Belisarium*: lege quae supra narrat Proco-
pius de Theodosio e sacro lavacro suscepto ab Antonina et
Belisario.

P. 76, 3. *Inter libamina, et sacrificia, atque impias re-
ligiones deprehensi sunt*] Hac infamia notatur Severus, quem
unice amavit ac fovit Theodora imperatrix. In ep. monacho-
rum ad Menam.

P. 76, 4. *Quae vero in Christianos ipsos commisit, in-
fra dicturi sumus*] Saeviit etiam in Christianos; quod licet
hic, et rursus infra p. 115 polliceatur, nescio tamen an obli-
vione promissum non fecerit. Hoc autem loco (quantum as-
sequi conjectura possumus) dicturus erat Procopius de Chri-
stianorum caedibus, aliisque suppliciis ob tria capita, et alias
eo tempore controversas de dogmatibus quaestiones. Id ipse
A 60 Procopius innuit lib. hist. 8. οἱ γὰρ ἄλλοι ἐν Ἰλλυριοῖς ἀμφὶ
πόλιν Οὐλπίαναν βασιλέως ἐπαγγέλλαντος διατριβὴν ἔσχον στά-
P 133 σεως ἐνταῦθα πρὸς τῶν οἰκητόρων γεγενημένης, ὥνπερ ἔνεκα

ἐν σφίσιν αὐτοῖς οἱ Χριστιανοὶ διαμάχονται, ἥπερ μοι ἐν λόγοις τοῖς ὑπὲρ τούτων γεγράφεται. *Nam alii Ulpianae in Illyrico Caesaris iussu substiterunt; nempe excitata inibi a civibus seditione ob eas quaestiones, quibus inter se Christiani dissident; de quibus opportuno loco dicturus sum.* Scilicet iam tum librum Ἀνεκδοτῶν moliebatur. Vide has notas infra ad p. 115.

P. 76, 5. *Post haec turpes puerorum amores lege vetuit]* Duae hac de re constitutiones extant. 77 et 141 quarum altera cum per aliam occasionem scripta videatur, altera vero data sit anno decimo octavo post consulatum Basilii, haud dubito, quin prima interciderit, quam sub initium imperii factam hio Procopius subindicat, ac Theophanes editam anno secundo aperte dicit, et occasionem ferendae legis ita narrat. Τούτῳ τῷ ἔτει Ἡσαΐας ἐπίσκοπος Ῥόδου, καὶ Ἀλέξανδρος ἐπίσκοπος Διοσπόλεως τῆς Θράκης καθηρέθησαν ὡς παιδευασταὶ εὐρεθέντες, καὶ ἐτιμωρήθησαν δεινῶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως καυλοτομηθέντες καὶ πομπεύσαντες τοῦ κήρυκος βοῶντος. Ἐπίσκοποι ὄντες τὸ τιμιον σχῆμα μὴ ἐνυβρίζοιτε. καὶ ἐξέθeto ὁ βασιλεὺς νόμους σφοδροὺς κατὰ τῶν ἀσελγαινόντων, καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἐτιμωρήθησαν. *Hoc anno Esaias episcopus Rhodi, et Alexander episcopus Diospoleos in Thracia exautorati sunt, utpote masculorum corruptores deprehensi, et ab imperatore severe puniti sunt, nam exsecis veretris per urbem ducti, praecone proclamante; quicumque estis episcopi reverendam dignitatem ne dehonestetis. Quare Augustus in libidinosos severas leges edidit, multique supplicio affecti sunt.* Severas nominat leges quas hic Procopius refert, ac detestatur, quibusque nescio an religiosissimus imperator Constantinus magnus bonum factum adscripsisset; praesertim cum in episcopos tam indecore observarentur. Nam ille (ut Theodoretus narrat l. 1 c. 11) *paludamento se oblecturum* affirmabat *eum episcopum, quem alienae uxori stuprum inferentem forte vidisset, ne facinoris aspectus, eos qui id ipsum cernerent, ulla ex parte laederet.*

P. 76, 7. *Nullo prorsus decore in eos facta animadvertione]* Scilicet, ut statim subdit, pudendis truncati, publice ludibrio erant, sicuti modo ex Theophane diximus. Addit Ioannes Siculus et Anonymus in chronico, τοῖς δὲ καλὰ μους ὄξεις εἰς τοὺς πόρους τῶν αἰδολῶν διεπέρασε. *Aliis vero acutos calamos in meatus genitalium ingressit.* Quod nescio quis detestatus, id cur faceret, ab Iustiniano quaesivit, εἰ δὲ ἐτροσνῆχασιν, οὐκ ἂν τὴν χεῖρα τούτων ἀπέτεμον; *an non, inquit ille, si sacrilegium commisissent, manus illis amputandae fuissent?* Zonaras.

P. 77, 7. *Senatores vero ut ab iisdem emungi fortunis potuerint, iam dico]* Licet de suppilatis senatorum bonis in

hac tota historia sparsim complura disserat Procopius; hoc tamen loco quasi proprio ex praecipuis senatoribus nonnullos nominat. Inter alios fuit Iuliana nobilissima, eademque piissima femina; a qua tamen singulari prudentia, atque religionis documento delusus est Iustinianus. Longior narratio est, tu eam lege apud Gregorium Turonensem de gloria martyrum c. 133.

P. 78, 1. *Possessionem quasi haeredes adeunt, productis tabulis, quas ab eo minime confectas fama erat*] Hoc etiam supra p. 36 et p. 87. Horum scelerum minister fuit Anatholius domus imperatoriae curator, ἄδικος ἐς τὰ μάλιστα γεγονώς καὶ πολλοὺς ὅσους τῶν οἰκείων ἀφηρεμένους γραπτὰς σανίδας, καὶ ῥάκη ὑποπόρφυρα τοῖς τῶν εὐδαιμόνων οἰκοῖς θαμὰ ἐπέβαλε τὴν ἐς βασιλέα εὐνοίαν προϊσχύμενος, καὶ ταύτῃ ἅπαντα ἐσφτερίζετο βιαζόμενος μὲν ἀναίδην, καὶ ἀναρρήγνυς τὰ βουλευματα τῶν ἀποικομένων, χαίρειν δὲ λέγων πολλὰ τοῖς νόμοις, οἳ δὴ τοὺς παῖδας κληρονομεῖν ἐθέλουσι τῆς τῶν φουσάντων περιουσίας: homo iniustissimus, qui quam multorum bona expilavit, et titulorum tabellas, vel purpurae segmenta divitum domibus saepe affixit, praelataque illorum in Caesarem benevolentia sic omnia furatus est, impudenter violatis, atque abolitis defunctorum voluntatibus, necnon legibus pessumdatis, quae liberos paternae substantiae haereditatem adire volunt.

P 134 Agathias l. 5. Vide has notas ad p. 127. Ut in aere Caesaris ea fuisse bona intelligerentur, scripti illi tituli, vel appensa purpura declararunt. Hoc non est assecutus Christophorus Persona interpres; ad quod illustrandum facit locus ille novellae 28 ubi Iustinianus ait nemini licere titulos affigere praediis vel domibus alienis. μόνον γὰρ ἴδιον τοῦτο τοῦ τε δημοσίου, τῶν τε βασιλικῶν οἰκῶν, τῶν τε ἡμετέρων, τῶν τε τῆς εὐσεβεστάτης Αὐγούστης, id enim proprium esse fisci, domorum imperialium, nostrarum, et piissimae Augustae. Ibi vocat titulos σανίδας, ut hoc loco Agathias. Iurisconsultus Graecus sic explicat. Μηδεὶς τίτλους ἰδικοὺς τοῖς ἀγροῖς αὐτοῦ ἐπιθήσῃ ἢ τοῖς τοῦ Πέτρου. οἷον ἵνα τυχὸν θῇσῃ ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ ἀγροῦ πινακίδιον, ἢ σκουτάριν, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτο, καὶ γράψῃ ἐν ἐκείνῳ ὅτι ὁ παρὼν ἀγρὸς τοῦ Σεβαστοκράτορος ἐστίν, ἢ τοῦ μεγάλου Δομεστίκου, ἢ κρεμάσῃ βῆλον βασιλικόν, ὥστε νομίζεσθαι αὐτὸν εἶναι βασιλικόν. Vide has notas ad p. 128.

V 362 P. 78, 2. *Tatiani, Demosthenis, Hilarae*] Tatianus vir ditissimus, magister officiorum, ad quem Iustinus et Iustinianus rescribunt. l. 5 cod. de mag. offic. Demosthenes sub Iustino egit praefectum praetorio, atque iterum sub Iustiniano, ut dicimus infra ad p. 92. De Hilara in antiquis monumentis nihil occurrit.

P. 78, 6. *Ioannis Basilii filii*] Tanta fuerunt horum

divitiae, ut passim ab imperatoribus darentur obsides, et a barbaris perlibenter acciperentur. Basilius pater ab Anastasio Persis datus est, et anno eius imperii quinto decimo redemptus. Theophanes. Ioannes vero filius datus iisdem est a Belisario. Procopius l. 2 bell. Pers.

P. 78, 11. *Pretium id Daram convectum*] De huius civitatis nomine nescio quid somniarit Aimoinus l. 2 de gest. Franc. nam *Persarum regi captas Romanorum urbes restituere* A 62 *neganti, Iustinianus, inquit, respondit, Daras. Pro cuius novitate sermonis civitas eo loci constituta est, cui Daras nomen est.* Ἀναστάσιος ὁ βασιλεὺς ἐτείχισε τὸ Δαρὰς χωρίον τῆς Μεσοποταμίας μέγα καὶ ὄχυρόν μέσον τῶν ὁρίων κείμενον Ῥωμαίων τε καὶ Περσῶν, καὶ ἐποίησεν ἐκκλησίας, καὶ ἀποθήκας σίτου, καὶ κιστέρνας ὕδατων καὶ ἐμβόλους, ὀνομάσας αὐτὴν Ἀναστασιούπολιν, καὶ ἔδωκεν αὐτῇ δίκαια πόλεως. *Anastasius imperator Daras Mesopotamiae Pagum magnum et munitum ad fines Persarum, et Romanorum situm moeniis cinxit, ornavitque ecclesiis, horreis, cisternis, ac propugnaculis, et Anastasiopolim vocatum, donavit iure civitatis.* Idem habet Procopius l. 1 bell. Pers. et Evagrius l. 3 c. 37 additque locum illum *Daras* ob id appellatum, quod Darius ibidem ab Alexandro rege Macedonum penitus devictus fuerit. Chron. Alexandr. Doras, quia δόρατι, hasta Darius ab Alexandro confossus interierit.

P. 78, 16. *Sed plane difficile memoratu est, quot hominum sese ultroneos haeredes instituerint*] Etiam Evagrius l. 4 carptim breviterque tam uberem historiae partem perstringere maluit. Sed l. 5 c. 3 libere prodidit Aetherium patricium, qui Iustiniano tot scelerum ac furtorum minister fuit. Ἀθήριος διὰ πάσης ἰὼν συκοφαντίας τὰς τε τῶν ζώντων, καὶ τελευτώντων οὐσίας ληϊζόμενος ὀνόματι τῆς βασιλικῆς οἰκίας, ἥς ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ προειστήκει. *Aetherius nullum calumniae genus praeteriens, tum vivos, tum mortuos nomine aulae imperatoriae, cui, regnante Iustiniano, praefuit, fortunis spoliavit.*

P. 79, 1. *Antequam seditio existeret victoriorum*] In Graeco est, ἡ τοῦ ΝΙΚΑ στάσις, *seditio VINCE.* Evagr. l. 4 c. 13. ἥ προσηγορίαν τὸ σύνθημα τῶν δῆμων δέδωκε. τὸ Νίκα γὰρ ἐπὶ κλησιν ποιούσι τοῦτο τῶν δῆμων ἀλλήλοις συναφθέντων σύνθημα δόντες τῆς ἐς ἀλλήλους γνῶσεως. *Quae nomen ex tessera populi accepit: quippe Nica, id est, Vince, fuit propterea appellata, quod populus inter se congressus, hanc tesseram Nica sibi praescripsit, quo alter ab altero internosceretur.* Procop. l. 1 bell. Pers.

P. 79, 1. *Seditio Victoriorum*] Quam Procopius fuse prosequitur l. 1 bell. Pers. affirmatque in ea caesa fuisse Constantinopoli triginta hominum millia. Quam parva vero iurgii

scintilla tantum incendium excitarit, Theophanes minutissimo narrat ex antiquis et publicis urbis Constantinopolitanae monumentis: in quibus cum veluti in tabula videre sit eius imperii statum, Iustiniani mores, circi, et theatri licentiam, alia deum, quae ad hanc illustrandam historiam vehementer faciunt, eaque inedita sint, hic ex manuscriptis Vat. codd. danda curavimus cum nostra interpretatione.

P 135 *Γέγονεν ἡ ἀνταρσία τοῦ Νίκα τρόπῳ τοιούτῳ. ἀνελθόντα τὰ μέρη ἐν τῷ ἱππικῷ ἔκραξαν οἱ τῶν Πρασίνων, ἅκτα διὰ Καλοπόδιον τὸν Κουβικουλάριον, καὶ Σπαθάριον. ΠΡΑΣ. ἔτη πολλά Ἰουστινιανὲ Αὐγουστε, Tu νίνας. ἀδικοῦμαι, μόνε ἀγαθὲ, οὐ βαστάζω. οἶδεν ὁ θεός. φοβοῦμαι ὀνομάσαι, μὴ πλέον εὐτυχῆσῃ, καὶ μέλλω κινδυνεύειν, ΜΑΝΔΑΤΩΡ. τίς ἐστίν; οὐκ οἶδα. ΠΡΑΣ. ὁ πλεονεκτῶν με τρισαύγουστε εἰς τὰ τσαγγάρια εὐρίσκεται. ΜΑΝΔ. οὐδεὶς ὑμᾶς ἀδικεῖ. ΠΡΑΣ. εἰς καὶ μόνος ἀδικεῖ με, θεοτόκε, μὴ ἀνακεφαλῆσοι. ΜΑΝΔ. τίς ἐστὶν ἐκεῖνος; οὐκ οἶδαμεν. ΠΡΑΣ. σὺ καὶ μόνος οἶδας, τρισαύγουστε, τίς πλεονεκτεῖ με σήμερον. ΜΑΝΔ. εἴ τις ἂν ἐστίν, οὐκ οἶδαμεν. ΠΡΑΣ. Καλοπόδιος ὁ Σπαθάριος ἀδικεῖ με, δέσποτα πάντων. ΜΑΝΔ. οὐκ ἔχει πρᾶγμα Καλοπόδιος. ΠΡΑΣ. εἴ τις ποτὲ ἐστὶν τὸν μόρον ποιήσοι τοῦ Ἰούδα. ὁ θεὸς ἀνταποδώσοι αὐτῷ ἀδικοῦντι με, διὰ τάχους. ΜΑΝΔ. ὑμεῖς οὐκ ἀνέρχεσθε εἰς τὸ θεωρῆσαι, εἰ μὴ εἰς τὸ ὑβρίσαι τοὺς ἄρχοντας. ΠΡΑΣ. εἴ τις δῆποτε ἀδικεῖ με, τὸν μόρον ποιήσοι τοῦ Ἰούδα. ΜΑΝΔ. ἡσυχάσατε Ἰουδαῖοι, Μανιχαῖοι, καὶ Σαμαρεῖται. ΠΡΑΣ*

Rebellio, quae dicta est Vince, ita contigit. Utraque factio in circum convenerat: magnisque clamoribus rogabant Prasini, ut in Calopodium Cubicularium, et Spatharium ageretur ex lege. PRASINI. Multos annos tu vivas Iustiniane Auguste. Iniusta patior, optime Caesar, nec sum ferendo; testis mihi deus: sed nominare non audeo, ne et illi meliorem fortunam, et mihi ob id periculum pariam. MAND. Quis ille est? nam ignoro. PRAS. Qui me iniuriis afficit, in Sutorum regione habitat, Auguste maxime. MAND. Nemo vos afficit iniuria. PRAS. Unus ac solus est, qui mecum agit iniuste. Sic ille nunquam attollat caput, o deipara. MAND. Quis vero ille est? plane non novimus. PRAS. Imo tu solus nosti Auguste maxime, a quo ego his diebus premor iniuste. MAND. Quis tandem sit ille nescimus. PRAS. Calopodius Spatharius, supreme domine, ille iniurius in me est. MAND. Atqui laedit Calopodius neminem. PRAS. Quisquis ille est, sic ut Iudas dispereat. Homini in me iniurioso vicem deus reddat quantocyus. MAND. Huc non spectaturi vos acceditis, sed conviciis principes insectaturi. PRAS. Quisquis, inquam, iniuria me vexat, sicut Iudas dispereat. MAND. Quiescite Iudaei, Manichaei, Samaritae. PRAS. Iudaeos,

Ἰουδαίους, καὶ Σαμαρείτας ἀποκαλεῖς; ἡ Θεοτόκος μετὰ ὅλων.
MANΔ. Ἔως πότε ἑαυτοὺς καταρᾶσθε; *ΠΡΑΣ.* εἴ τις οὐ λέ-
 γει, ὅτι ὀρθῶς πιστεύει ὁ Δεσπότης, ἀνάθεμα αὐτῷ, ὡς τῷ
 Ἰούδα. *MANΔ.* ἐγὼ ὑμῖν λέγω εἰς ἓνα βαπτίζεσθαι. *ΠΡΑΣ.*
 ἀνεβόησαν ἐπάνω ἀλλήλων, καὶ ἔκραζον, ὡς ἐκέλευσεν Ἀντίλας,
 εἰς ἓνα βαπτίζομαι. *MANΔ.* ὅντως εἰ μὴ ἡσυχάσητε, ἀποκτε-
 φαλίξω ὑμᾶς. *ΠΡΑΣ.* ἕκαστος σπεύδει ἀρχὴν κρατῆσαι, ἵνα A 64
 σωθῇ. καὶ εἴτι ἂν εἴπωμεν θλιβόμενοι, μὴ ἀγανακτήσοι τὸ
 κράτος σου. τὸ γὰρ θεῖον πάντων ἀνέχεται. λόγον ἔχοντες,
 αὐτοκράτορ, ὀνομάζομεν ἄρτι πάντα. ποῦ ἐστὶν οὐκ οἶδαμεν,
 οὐδὲ τὸ παλάτιον, τρισυγούστε, οὐδὲ πολιτείας κατάστασις.
 μίαν εἰς τὴν πόλιν προέρχομαι, ὅταν εἰς Βουρδωννὴν καθέξωμαι.
 εἶθε μὴδὲ τότε τρισυγούστε. *MANΔ.* ἕκαστος ἐλεύθερος ὅπου
 ἐθέλει, ἀκινδύνως δημοσιεύει. *ΠΡΑΣ.* καὶ θαρσύνω ἐλευθερίας,
 καὶ ἐμφανίσαι οὐ συγχωροῦμαι. καὶ ἐάν ἐστιν ἐλεύθερος, ἔχει V 363
 δὲ Πρασίνων ὑπόληψιν, πάντως εἰς φανερόν κολάζεται. *MANΔ.* P 136
 ἐτοιμοθάνατοι, οὐδὲ τῶν ψυχῶν ὑμῶν φείδεσθε. *ΠΡΑΣ.* ἐπαρ-
 θείτω τὸ χρῶμα τοῦτο. καὶ ἡ δίκη οὐ χρηματίζει. ἄνες τὸ
 φρονεῦσθαι. καὶ ἄφες κολαζόμεθα. Ἴδε, πηγὴ βρύουσα, καὶ
 ὅσους θέλεις κόλαξε. ἀληθῶς δύο ταῦτα οὐ φέρει ἀνθρωπίνῃ

et Samaritas nos appellas? Et nobis propitia deipara est.
MAND. Quousque in vestra capita effundetis maledicta? *PRAS.*
 Quisquis non recte credere Augustum dicat, ut Iudae, sic illi
 anathema sit. *MAND.* Si me auditis, in unum omnes baptiza-
 minor. *PRAS.* Tumultuose exclamarunt; sic ut Antlas iussit,
 in unum baptizor. *MAND.* Omnino, nisi quieveritis, capite pu-
 niemini. *PRAS.* Quisque ambit imperium, ut securus vivat.
 At nos qui in aerumnis versamur, quidquid loquimur, aequi
 bonique consulat imperium tuum: nam et divinum numen sic
 omnes suffert. Quaestionem, imperator, habemus, ideoque
 omnia hic loquimur. Quandoquidem Auguste maxime, neque
 curiae, neque reipublicae dignitatem ullam superesse videmus;
 tum solum prodego in urbem, cum Burdoni insideo, utinam
 Auguste maxime, ne tum quidem. *MAND.* Quisquis liber, quo-
 cumque libitum illi est, secure prodire potest. *PRAS.* Mea sane
 libertate fido, nec tamen mihi in publicum venire permittitur.
 Quisquis liber cui Prasinæ factionis iniecta suspicio sit, statim
 luce palam punitur. *MAND.* Destinata cruci capita, itane ve-
 stras animas devovetis? *PRAS.* Scilicet de medio tollamur nos
 hoc insigniti colore. Interim nullus sit iustitiae locus. Tu a
 caedibus abstine; ac tum malefactorum nos poenas luamus.
 Ut illae ex fonte saliant aquae, ita fluat illorum cruor, quos
 ad supplicium expetieris. Verum duo illa (iniustitiam et cru-
 delitatem) humanum ingenium plane abhorret. Utinam in lu-

φύσις. εἶθε Σαββάτιος μὴ ἐγενήθη, ἵνα μὴ ἔσχεν υἱὸν φονέα. εἰκοστὸς ἔκτος φόνος ἐστὶν ὁ γενόμενος εἰς τὸ ζευγμα. τῇ πρωίας ἰθεώρει, καὶ τῇ δῆλῃ ἐσφάγη, ᾧ δέσποτα πάντων. BENET. τοὺς φονεῖς ὅλου τοῦ σταδίου ὑμεῖς μόνοι ἔχετε. ΠΡΑΣ. πότε οὐ σφάζεις, καὶ ἀποδημεῖς; BENET. σὺ δὲ σφάζεις, καὶ διακενῆς. τοὺς φονεῖς γὰρ τοῦ σταδίου ὑμεῖς μόνοι ἔχετε.

A 65 ΠΡΑΣ. δέσποτα Ἰουστινιανὲ αὐτοὶ παρακαλοῦσι, καὶ οὐδεὶς αὐτοὺς φονεύει. Νοήσει ὁ μὴ θέλων. τὸν ξυλοπώλην τὸν εἰς τὸ ζευγμα τίς ἐφόνευσεν, αὐτοκράτορ; ΜΑΝΔ. ὑμεῖς αὐτὸν ἐφονεύσατε. ΠΡΑΣ. τὸν υἱὸν τοῦ Ἐπαγάθου τίς ἐφόνευσεν, αὐτοκράτορ; ΜΑΝΔ. καὶ αὐτὸν ὑμεῖς ἐφονεύσατε, καὶ τοὺς Βενέτους πλέκετε. ΠΡΑΣ. ἄρτι Κύριε ἐλήσων. τυραννεῖται ἡ ἀλήθεια. ἤθελον ἀντιβάλλαι τοῖς λέγουσιν, ἐκ Θεοῦ διοικεῖσθαι τὰ πράγματα. πόθεν αὕτη ἡ δυστυχία; ΜΑΝΔ. ὁ Θεὸς κακῶν ἀπείραστος. ΠΡΑΣ. Θεὸς κακῶν ἀπείραστος. καὶ τίς ἐστὶν ὁ ἀδικῶν με; εἰ φιλόσοφος ἐστίν, ἡ ἐρημῆτης τὴν διαλέξειν εἰπάτω τῶν ἐκατέρων. ΜΑΝΔ. βλασφημοί, καὶ θεοχόλωτοι, ἕως πότε οὐχ ἡσυχάζετε; ΠΡΑΣ. ἂν θεραπεύεται τὸ κράτος σου, στέγω, καὶ μὴ θέλων τρισάγουσθε. ὅλα, ὅλα οἶδα, ἀλλὰ σιωπῶ. σώζου δίκη, οὐκέτι χρηματίζεις. μεταβαίνω, καὶ τότε ἰουδαῖζω. μᾶλλον δὲ ἐλληνίσαι συμφέρει, καὶ μὴ βενετίσαι, ὁ

cem Sabbatius non venisset, certe filium te non habuisset sanguinarium. Sexta et vigesima nunc caedes ad Zeugma patrata est. Mane ille in theatro spectabat; sub vespertum, supreme domine, caesus fuit. VENETI. Apud vos duntaxat convenientium in stadio sunt homicidae. PRAS. Tu vero sine sanguine, quando hinc abscessisti? VEN. Tu vero nulla etiam de causa in caedes prorumpis. Nam apud vos inquam, duntaxat convenientium in stadio sunt homicidae. PRAS. Domine Iustiniane, isti alios irritant, et a nemine trucidantur. Hoc, et qui nolit, intelligit, puto. Fabrūm lignarium ad Zeugma quis interfecit, o imperator? MAND. Vos illum occidistis. PRAS. Filium Epagathi quis interemit, o imperator? MAND. Et illum vos; in causam vero Venetos trahitis. PRAS. Hem modo, propitius sis deus, ut veritas conculcatur. Pene nunc velim cum iis disserere, quī divino nutu res humanas gubernari contendunt. Unde haec infortunia? MAND. Deus intentator malorum est. PRAS. Ita sane, deus malorum est intentator. At quis iniuste me opprimit? Age quisquis es philosophus, vel eremita: cedo utriusque distinctionem. MAND. Blasphemi, impii, quando demum quiescitis? PRAS. Dum tibi Auguste maxime ita cordi est, vel invitus quiesco. Omnia, singula novi, at obmutesco. Iustitia vale. Nullus iam tibi locus reliquus est. Discedam hinc, ut nomina Iudaeis dem. Omnino praestat et gentilium ritibus initiari, obtestor deum, quam cum Venetis convenire.

θεὸς οἶδε. BENET. τὸ μισῶ, οὐ θέλω βλέπειν, καὶ ὁ φθόνος παρενοχλεῖ μοι. ΠΡΑΣ. ἀνασκαφεῖται τὰ ὀστέα τῶν θεωρούντων. καὶ κατῆλθον οὗτοι, καὶ εἶσαν τὸν βασιλέα, καὶ τοὺς Βενέτους θεωροῦντας ἐν τῷ ἵπποδρόμῳ.

VENET. Tantum scelus non videam. Vestri tamen odium me ut id velim stimulat. PRAS. Effodiantur illorum post mortem ossa, qui hoc in spectaculo subsederint. Sic Prasini abierunt, Caesare ac Venetis in circo relictis.

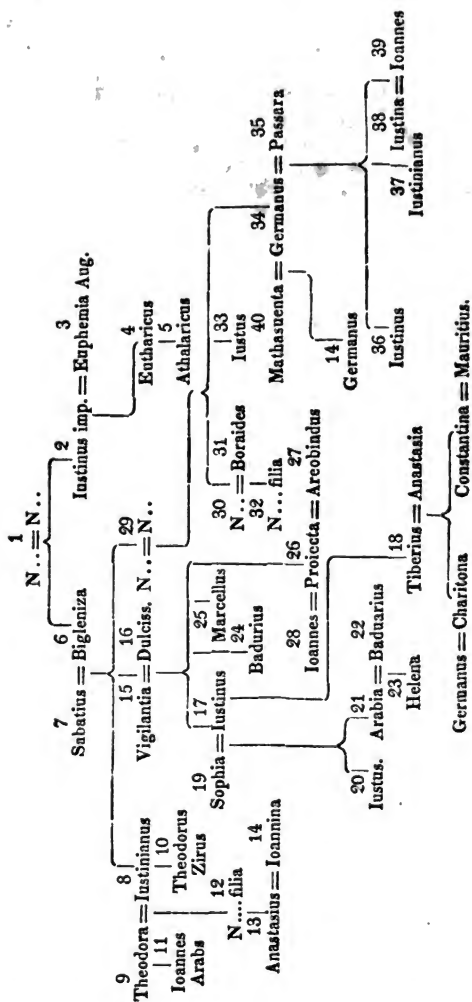
P. 79, 8. *Mihi, et mei ordinis plerisque*] Nempe primariis viris illustribus et ordinis senatorii; nam et urbanam praelecturam gessit Procopius, ut in praefatione dixi. Medicum fuisse somniant Blondus et Sabellicus.

P. 79, 9. *Perniciosi daemones, et funestae hominum pestes*] Hanc fuisse consuetam hominum sui ordinis, hoc est, senatorum vocem, affirmat Procopius. Nam ex quodam usu, et communi consuetudine, qui rempublicam atrocius vexarint principes, id ipsum olim etiam audierunt. Infra p. 84 explicatius. *Alii genio huius hominis comiti adscriberent, pars dictitaret* A 66 *iratum mortalibus numen, Romanorumque exosum imperium perniciosis furiis potestatem fecisse tantorum malorum.* Et Ioannes Cappadox praefectus praetorio omnium sceleratorum P 137 postremus, id ipsum a senatu, populoque Constantinopolitano audivit, ut idem Procopius indicat lib. 1 bell. Pers. extremo. Synesius epist. 57. Ἀνδρόνικος δαίμων ἀρήϊος ἄπληστος συμφορῶν. *Andronicus Martius daemon calamitatum insatiabilis.* Et rursus, δαίμοσιν ἑαυτὸν ἄρας προσέειπε. *Daemonum se numero aggregavit.* Et epist. 78. Οὓς ἂν καὶ ὅστις ὀμώτατος δαιμόνων ἤλθῃσεν, ἐξηγήσθων τοῦ λόγου θόας τε καὶ Ἀνδρόνικος. *Quorum vel crudelissimus quisque daemonum misertus esset, excipio Thoantem, et Andronicum, qui soli daemonum implacabiles.* Denique eius gentis, ex qua fuit Procopius, nempe Syrorum Palaestinarumque, id proprium est, homines notae improbitatis daemoniis comparare. Sicarii 3. Reg. c. 21. Magus act. 13. *fili diabolici* vocantur. Imo Christus dominus si quid non ad gratiam loquitur, statim Iudaeis, apud Ioannem, *Daemoniacus* est, et appellatur. Christus de Iuda parricida. *Et unus ex vobis diabolus est.* Ioannis 6. De Theodora ita Theophilus in vita Iustiniani. *Duxit Iustinianus Theodoram egregiam puellam, licet reclamante matre Bigleniza, quippe quae indolem puellae alioqui scitissimae et eruditissimae, sed levioris et arrogantioris ingenii aliquando obfuturum fortunae et pietati filii pertimesceret, praesertim quia vetula quaedam divinationibus addicta Theodoram futuram Daemonodoram Romano imperio, inflexuramque rectitudinem Iustiniani ex sortium augurio consulenti Biglenizae praedixerat.*

P. 80, 7. *Sabbatii coniugis*] Hic fuit Iustiniani imperatoris pater. Arnoldus Uvion gradu Aniciano vigesimo alium ita comminiscitur: *Anicius Germanus Probus, Anicii Iustiniani Probi filius. V. C. nulla alia re clarus memoratur, nisi quod ex Anicia sorore Anicii Iustini imperatoris, quas ei uxor fuit, filios tulerit Vitalianum, Germanum, et Iustinianum imperatorem, et filiam Biglentiā. Nomen eius in historiis quidem non reperitur; addidimus tamen illud nos, tum filii Germani coniectura, tum etiam quod omnino arbitremur illum Germanum esse, ad quem extat Hormisdæ papæ epistola 54 tom. 1. Ep. decret. in qua illustrissimus vocatur, hortaturque ad defensionem tam ecclesiæ quam aliquot etiam episcoporum. Si quis tamen aliter repperit, contentioni cedo. Ita sane. Nam et Iustinianus, eiusque parens, et avunculus ex albo Aniciorum delendi. Germanus fratrueis Iustiniani dicendus, ut supra ad p. 23 probavimus. Hormisdæ epistola Germano viro consulari reddenda. De Vitaliano sentiendum, ut ad p. 30 diximus. Iustiniani pater non Germanus, sed Sabbatius appellandus. De Biglentiā rectius quam Panvinus, qui Iustiniani filiam esse credit: ἀδελφὴν, sororem vocat Procopius l. 2 bell. Vand. licet Græcorum more *Biglantiā* dixerit, quam Latine *Vigilantiā* nominamus; sic apud Mauritium in Strategicis βίγλα et βιγλίξειν, *vigilia, vigilare*. Corippus de Iustino iuniore;*

A 67 *Mater consilii placidis Vigilantiæ vestris*
V 364 *Semper inest oculis; quamquam omni pectore gestas*
 Alma Augusta tui consors Sapientia regni.

Nempe alludit ad nomina *Vigilantiæ* matris, et *Sophiæ* uxoris Iustini iunioris. Quanquam *Vigilantiæ* nomen Latine inflexum puto ex Illyrico nomine *Bigleniza*, quod Iustiniani imperatoris matris vocabulum fuit. Huius *Vigilantiæ* maritum facit Arnoldus Dorotheum consulem; bene Victor Tunnensis in chronico, *Iustinus iunior Vigilantiæ sororis Iustiniani Augusti filius, patre dulcissimo natus*. Sed ne singulos errores, quos in Iustiniani imperatoris genealogia texenda commiserunt Arnoldus, Panvinus, Trithemius, et alii, singillatim enumeremus, eam tibi ob oculos in diagrammate ponimus, eo sane veriore, auctioreque quod ex pluribus autoribus, iisque antiquioribus, nempe eiusdem ætatis, illam collegimus.

1. N. N. parentes Iustini imperatoris in historia prorsus obscuri.
2. 3. *Iustinus* imperator, *Euphemia* Augusta coniuges. Procopius hic p. 29. Victor Tunnensis in chron. Theodorus Lector.
4. *Eutharicus* Cillica Amalasuntae maritus, filius adoptivus Iustini imperatoris. Cassiodorus l. 8. Var. epist. 1. *Desiderio quoque concordiae factus est per arma filius, quamvis vobis pene videbatur aequaevus.*
5. *Athalaricus* rex Gotthorum. *Tunc mihi dedistis gratiam nepotis, quando meo parenti adoptionis gaudia praestitistis.* Cassiod. ibidem. Nam ea epistola est ad Iustinum, ut probavimus ad p. 28.
- A 68 6. *Bigleniza* soror Iustini, mater Iustiniani imperatoris, de qua hic Procopius nomine dissimulato, Iorvandes lib. de success. Marcellinus ad cons. Mavortii. Nomen *Biglenizae* Theophilus in vita Iustiniani prodidit.
7. *Sabatus* Iustiniani pater, cuius nomen bis legimus, semel hic apud Procopium: iterum apud Theophanem, quem paulo ante citavimus. *Istokus* etiam appellatus est ab Illyriensibus. Theophilus in vita Iustiniani.
8. *Iustinianus* imperator Iustini ex sorore Nepos, et filius adoptivus; quare in Novellis patrem saepius eum appellat. *Uprauda* a suis gentilibus dictus est. Idem Theophilus.
9. *Theodora* Iustiniani imperatoris uxor. Procopius l. 1 bell. Pers. 1 Vand. 3 Gotth. Evagr. l. 4. Victor Tunn. in chron. Perperam Aimoinus l. 2 de gest. Franc. *Antoniam* vocat.
10. *Theodorus Zirus* Iustiniani filius naturalis, quem extincta Theodora, suscepit; Theophanes Byzantius apud Photium. Vide has notas ad p. 20.
11. *Ioannes* Theodorae filius naturalis ex patre Arabe. Procop. hic p. 76.
12. N. filia Iustiniani, et Theodorae Anonyma. Procop. hic p. 20 et 2 bell. Vand.
13. *Anastasius* Iustiniani et Theodorae ex filia nepos. Procop. hic p. 20.
14. *Ioannina* Belisarii et Antoninae filia Anastasio desponsa, et cum illo clanculum a Theodora coniuncta; deinde ab Antonina post obitum Augustae ab eius amplexu abstracta. Procop. ibidem.
- P 139 15. *Vigilantia* soror Iustiniani imperatoris, Iustini secundi mater. Procop. l. 2 bell. Vand. Victor Tunn. in chron. fortasse ex Illyrico nomine *Bigleniza*.
16. *Dulcissimus* Vigilantiae maritus. Victor ibidem.
17. *Iustinus* iunior Augustus Iustiniani imperatoris nepos ex sorore Vigilantia. Victor ibidem. Corippus, Evagr. l. 5.

Ioannes Scholast. Epiphanensis l. 1. Theophylactus Simocatta l. 3 c. 9. Ioachimus Camerarius male vertit apud Nicephorum *fratris filium*. Menander Protector l. 1. Iustinianum Iustini *μητρᾷδελεφον* appellavit, quasi *τῆς μητρὸς Iustini ἀδελφόν*.

18. *Tiberius* a Iustino est adoptatus. Qui uxorem habuit *Anastasiā*, ex ea duas filias susceperat antequam Caesar renunciaretur, *Charitonā*, quam Germano in matrimonium collocavit; et *Constantinā*, alii *Constantiam* Mauritio desponsam, qui a Tiberio Caesar creatus eidem in imperio successit. Evagr. Theoph. in chron.
19. *Sophia* Theodoraē neptis, Iustini secundi imperatoris uxor. Victor Tunn. Corippus.
20. *Iustus* Iustini filius ex *Sophia*, antequam imperium parentes cepissent, natus ac mortuus. Theoph.
- 21 et 22. *Arraba* seu *Arabia* filia Iustini iunioris, et *Sophiae*, cuius maritus *Baduarius* Curopalates. Corippus l. 2 sed nomen quidem ipse reticet; in *πατρίοις* CP. uos invenimus.

_____ *similisque parenti,*
 _____ *nomen distabat et aetas,*
Non tam egregiae distabat gratia formae.

A 67

Graeci tamen historici *Sophiam* imperatricem *λωβήν* fuisse narrant.

23. *Helena* filia *Baduarii* et *Arrabae* neptis Iustini imperatoris. In *πατρίοις* CP.
24. *Badurius*, alias *Bidurius* secundus *Vigilantiae* filius, Iustini imperatoris frater, et comes imperatorii stabuli. Theophanes ad annum Iustini octavum.
25. *Marcellum* Iustini imperatoris fratrem vocat Corippus l. 2. *Fratris in obsequium gaudens Marcellus abibat.*
26. *Proiecta* *Vigilantiae*, et *Dulcissimi* filia, Iustiniani imperatoris neptis. Procopius l. 2 bell. Vand. et 3 bell. Gotth.
27. *Areobindus* praefectus praetorio orientis, et Africae, pri- V 365
mus *Proiectae* maritus. Marcellinus P. C. Basilii 6. Procop. l. 2 bell. Vand.
28. *Ioannes* Pompei, filius *Anastasio* imperatoris pronepos, secundus *Proiectae* maritus. Procop. l. 3 bell. Gotth.
29. N. N. Iustiniani imperatoris frater, et eius uxor a nullo historicorum nominantur, licet eorum filii passim recensentur a Procopio et aliis.
30. N. uxor *Boraidis* Iustiniani imperatoris nepotis, cuius et filiae dissimulatis vocabulis, meminit Procopius l. 3 bell. Gotth.
31. *Boraidēs* fratris Iustiniani imperatoris filius primus. Procop. ibidem.

32. N. filia Boraidis, Iustiniani neptis, de qua Procopius *ibid.*
 33. *Iustus* fratris Iustiniani imperatoris filius secundus. Procop. l. 2 bell. Pers.
 34. *Germanus* fratris Iustiniani imperatoris filius tertius; passim de hoc Procopius: Marcellinus, Iornandes de rebus Get. lib. extremo.
 35. *Passara* uxor Germani prior. Procop. l. 2 bell. Gotth.
 36. *Iustinus* primus Germani filius ex Passara. Procop. *ibid.* Marcell. in eius consulatu.
 37. *Iustinianus* secundus Germani filius ex Passara. Procop. *ibidem.* Theophylactus Simocatta l. 3 c. 12 *Dux*, inquit, *designatur Ἰουστινιανὸς ὁ τοῦ Γερμάνου υἱὸς τοῖς κορυφαϊοτάτοις τῶν ἐν τέλει συναριθμούμενος. Iustinianus Germani filius, unus de optimatum primoribus.*
 38. *Iustina* filia Germani ex Passara. Procopius hic p. 23.
 39. *Ioannes* Vitaliani consulis Nepos, Iustinae Germani filiae maritus. Procop. *ibidem*, et l. 3 bell. Gotth.
 P 140 40. *Mathasuenta* Eutharici, et Amalasuntae reginae filia Vittigis Gotthorum regis relicta, posterior Germani uxor. Iornand. l. de rebus Geticis extremo. Procopius l. 3 bell. Gotth.
 41. *Germanus* Germani filius posthumus ex Mathasuenta. Iornand. *ibidem.*

Legimus apud Theophanem in chron. *Marciani* et *Marcelli* Iustiniani imperatoris Nepotum nomina, quorum hic contra Persas duxit exercitum, anno avunculi trigesimo quinto: ille anno trigesimo sexto missus est in Africam contra Mauritanos, qui nescio an alius ab eo sit, quem Theophanes alter Byzantius Iustini imperatoris patruelem nominat. De *Marciano* ita Ioannes Epiphaniensis l. 1. *Ἰουστίνος ἐς τὴν ἐφ' ἂν ἐκπέμπει Μαρκιανὸν στρατηγὸν ἐν τοῖς πατρικίοις τῆς συγκλήτου βουλῆς τεταγμένον, αὐτῷ τε πρὸς γένος συνημμένον τῶν τε πολεμικῶν κινδύνων οὐκ ἄπειρον, καὶ ἄλλως ἀνδρείον ὄντα τε καὶ δοκοῦντα. Iustinus in orientem Marcianum mittit imperatorem, qui inter patricios et senatores conscriptus erat, et sibi sanguine propinquus, belli vero periculorum minime expers, qui et vir strenuus fuit, et eam apud alios opinionem est consequutus.* De eodem Theophyl. Simocatta l. 3 c. 10. Hos in diagrammate non posuimus, quorum incerti parentes sunt. Legimus praeterea in *πατρίοις* CP. ad portam aeneam septem Iustiniani *συγγενῶν*, *consanguineorum* posita fuisse signa, quorum silentur nomina. Pseudogordianus in epistolis quas Theodora ac Iustiniano falso adscribit, *Tertullum* patricium Romanum Iustiniani *Exadelphum*, et sanctum Placidum *nepotem* mentitur. Sed facile est fraudem auctoris detegere. Plures Theodora liberos iste memorat; sed praeter unam foeminam,

nulli eidem fuerunt. Sancti Sabae precibus ne vel unum quidem, ut infra dicemus, impetrare potuit marem regni successorem. Ea ipsa foemina praemature obiit, atque etiam Theodora vitam amisit quinque annis antequam quinta synodus Constantinopoli celebraretur, cuius patres a Pseudogordiano illo vitam Theodoraе liberisque eius precantes inducuntur. Sed infra plura de illarum epistolarum impostura.

P. 81, 6. *Monachum deo insigniter gratum*] Zosimus vir eximus, cuius diversa sanctitatis monumenta exponit Evagrius l. 4 c. 7 e Lycia destinatus est ad Iustinianum, ut in novell. 5 c. 2. Sabas homo celebris sanctimoniae a Palaestinis ad eundem est allegatus, ut scribit Cyrillus Scythopolitanus: item alii. Euthymius, Theodosius, alique sanctissimi monachi sub Iustiniano floruerant: nullius tamen fixum nomen expressit Procopius.

P. 83, 7. *Mansuetissimum hominis ingenium*] Cum in reliquis pertractandis negotiis, tum maxime in disputationibus, quando temperare calorem ingenii, impetum reprimere, sibi imperare perquam difficile est. Ipse de se Iustinianus apud Innocentium Maronianum aequalem suum. *Cognovistis*, inquit, *quantis propositionibus rationabilibus, et pacifolis cum omni mansuetudine et patientia prolatis a nobis Episcopus Philoxenus persuasus est*. Qua mansuetudine adeo praestare sibi ipse videbatur, ut Episcopos inter disputandum ad eam hortari veritus non sit; quod idem Maronianus Episcopus refert.

P. 83, 10. *Sacerdotibus indulgebat*] Non solum aliena occupantibus, ut hic narrat, et infra Emissenorum clericorum exemplo explicat: sed etiam Constantinopolitanis patriarchis *Oecumenici* nomen per summam Romanorum pontificum iniuriam aucupantibus. Quod cum primus Ioannes Cappadox ausus fuisset, ipse qui tum Iustino avunculo superstitie repubblicam administrabat aequo animo tulit, deinde imperium adeptus, ratum gratumque habuit, suisque legibus perniciosum nomen inscripsit. Quare iurisperiti multis parcant interpretationibus, cum *Oecumenici* nomen Constantinopolitano patriarchae attributum. In Iustiniani constitutionibus offendunt. A 71

P. 83, 12. *Si quando huiusmodi causas cognosceret*] P 141 Eadem licentia causas ecclesiasticorum Iustinianus cognovit, qua iisdem leges praescribere ausus est; nec solum civiles causas, sed etiam religionis et controversias de fide sibi sumpsit, *gaudebatque*, ut Liberatus ait, *se de talibus causis iudicium ferre*; adeo ut ab episcopis saepenumero scriptis, gravissimisque verbis, et aliorum Caesarum exemplo monitus nihil cesserit. Facundus Herminianensis duodecimum eius operis librum quod de tribus capitibus Iustiniano nuncupavit, in hoc argumentum insumit. Ex quo libro pauca delibare ad hanc

historiae partem illustrandam operaepretium duximus. *Cognovit Marcianus quibus in causis uteretur principis potestate, et in quibus exhiberet obedientiam Christo, et ideo ne impius atque sacrilegus videretur, post sacerdotum sententiam opinioni suae nihil reliquit. Et statim. Ob hoc itaque vir temperans, et suo contentus officio ecclesiasticorum canonum executor esse voluit, non conditor, non exactor. Deinde adlatis exemplis regis Oziae, Dathan, Abiron, Ozae, et aliorum qui se sacris audacter ingesserunt: His autem, ait, atque huiusmodi rationibus et exemplis Augustae memoriae Marcianum commonitum et edoctum fuisse credibile est, ne imperii sibi commissi decorem alieni officii usurpatione foedaret. Quod si etiam minus eius animo quae memoravimus occurrerunt, modestum virum sua procul dubio ratio temperavit, qua nosse facile poterat Christi solius esse regnum cum sacerdotio simul habere, et quae propria sunt sacerdotii regibus interdixisse. Et infra profert exemplum Leonis imperatoris. Idcirco, inquit, pia memoriae Leo quietem non conturbavit ecclesiae, quia non suo arbitrio ac potestate praesumpsit doctrinae Dominicae decreta statuere, nec quidquam solis creditum sacerdotibus usurpavit. Neque solum non extorquere, sed nec praeire tentavit sententiam sacerdotum. Et paulo post ita concludit. Si quis ergo horum periculorum nescius, cum videri doctus appetit importune ac nulla utilitate suadente spontaneis quaestionibus ecclesiam turbat, hic non dispensator familiae Dominicae, sed dissipator est, et mysteriorum dei dispersor. Quod illi principes esse timuerunt, et idcirco non tantum quia vires eorum superabat tanti negotii magnitudo; verum etiam quia non acceperant, non sibi assumpserunt huius dispensationis officium.*

P. 83, 5. *Male parta aliorum bona templis addixit]* Evagr. l. 4 c. 29 narratis Iustiniani rapinis subdit. ἀφειδῆς δὲ χρημάτων ὑπῆρχεν ὥστε πρᾶξαί τε ἄλλα μυρία εὐσεβῆ καὶ Θεῷ ἀρέσκοντα, εἴπερ ἐξ οἰκείων δρῶν οἱ τούτων ἐργάται, καὶ καθαρὰς τὰς σφῶν πράξεις καρποφορεῖν. *Erat et prodigus ita, ut alia infinita exequeretur opera, sane pia, deoque accepta, si modo vel ille, vel alii qui talia moliuntur, de suis ipsorum bonis efficienda curarent, suasque actiones vacuas a sceleris labe, tanquam hostias deo offerrent.*

P. 84, 3. *Illud etiam pugnavit, ut in unam omnes convenirent de Christo sententiam]* Etiam in hist. de bell. Gotth.

A 72 aegre ferre videtur Procopius eam legationem qua Hypatius
V 366 Ephesinus, et Demetrius Philippopolitanus hac super re functi sunt apud Romanum pontificem. Has de fide quaestiones non solum inutiles esse, verum etiam publicae quieti non parum officere Procopius existimavit. De hac eius absurda sententia

fuse disseruimus, cum de historia hac quid sentiremus, pronuntiavimus. Iustinianus vero non ideo vituperandus quod pugnaverit, ut in unam omnes convenirent de Christo sententiam; sed quia id ut antistes et ecclesiae doctor egisse visus est, non ut imperator; sicuti manifestum erit ex iis quae infra ad p. 83 notabimus, et paulo ante ex Facundo Hermionense ostendimus.

P. 84, 4. *Haud esse homicidium ratus, quod in alienae opinionis populares committeretur*] Haereticos extremo etiam supplicio puniendos perperam hic negat Procopius, ut ex iis quae ad p. 51 notavimus perspicuum est. Fortasse de Catholicorum caedibus dicere voluit, qui discrepant a Iustiniani opinione de incorrupto Christi corpore, de tribus capitibus, antequam quinta synodus celebraretur, ut infra dicemus ad p. 115.

P. 84, 13. *Tribonianus vereri se vehementer affirmabat, P 142 ne ob singularem pietatem in coelum improvise surriperetur*] Hesychius Milesius Procopii aequalis in libello de viris illustribus. Τριβωνιανὸς κολακεύων Ἰουστινιανὸν τὸν βασιλέα ἔπειθεν αὐτὸν ὡς οὐκ ἀποθανεῖται, ἀλλ' εἰς οὐρανὸν ἀρπαγῆσεται. ἦν δὲ ὁ Τριβωνιανὸς Ἕλληγ τε καὶ ἄθεος. *Tribonianus adulando persuadere Iustiniano imperatori conabatur, eum non moriturum, sed in coelum assumptum iri. Erat quippe Tribonianus Gentilis, et atheus. Idem refert Suidas: merito Agapetus Diaconus illud Iustiniano saepe saepius inculcat, ut assentatores caveret. Scilicet ingenium hominis longa consuetudine didicerat Agapetus.*

P. 84, 14. *Ob singularem pietatem*] Scilicet blandiebatur Caesari Tribonianus in ea maxime re, qua ipse summopere sibi Caesar placebat. Inde omnia consilia ducere, ad eam omnes a se sanctitas leges referre non est ubi Iustinianus non dicat ac repetat. Suas ad deum preces pro haereticorum conversione apud Episcopos praedicare non desinit, ut Innucentius Maroniae Praesul qui eum coram audivit in epistola ad The matem narrat. *Ingressus sum* (aiebat Iustinianus) *in oratorium gloriosi Michaelis Archangeli, quod est in Cochlio, et rogavi dominum dicens. Quia si in veritate uniri habent nobis, compunge eos velociter consentire, etc. Et cognovistis quantis propositionibus rationabilibus, et pacificis cum omni mansuetudine et patientia prolatis a nobis vir reverendissimus Episcopus Philoxenus persuasus est, etc.* Denique in ipso illo communi imperatorum nomine, Pius, licet adscititio gloriam pietatis quaesivit novella 78. Ἀντωνίνος ὁ τῆς εὐσεβείας ἐπώνυμος, ἐξ οὗπερ καὶ εἰς ἡμᾶς τὰ τῆς προσηγορίας καθήκει. Antoninus qui a pietate nomen invenit, a quo eiusdem nominis decus ad nos usque pertingit. Sed Christiani imperatores

inde a Constantino magno quasi tesseram religionis quam co-
 A 73 lerent, Pii nomen sibi vindicarunt. A Gentilibus illa se acce-
 pisse fatentur. FLAVIUS. AUGUSTUS. CAESAR.

P. 84, 15. *In coelum improviso surriperetur*] Consecra-
 tionem et ἀνοθέωσιν, suo more, hoc est, Gentilium, significare
 Tribonianus volebat, huiusmodi raptus in coelum etiamnum in
 imperatorum nomismatis et in fornice Arcus Titi Romae vide-
 mus, et in suo ludo Seneca deridet. Sic quidem nugator et
 ἄθεος Tribonianus. Verum ex Christianis non defuit Ioannes
 Calcedonii filius Constantinopolitanus patriarcha, qui (ut Nice-
 phorus ait) abhinc annis quadringentis solemniter ritu inter mis-
 sarum religiones Iustiniani quasi coelo recepti memoriam cele-
 lebravit. In quo facto Graeculi schismatici levitatem vides;
 nam in ecclesiasticis Romanis tabulis, et in ipsis Graecorum
 menologiis nullum Iustiniani nominis vestigium apparet. Si
 unquam a quopiam Graecorum inscriptum, et deinde abrasum,
 et oblitteratum est; hoc ipsum temerarium illius patriarchae
 factum explodit. Patres concilii Trullani in praefatione suo-
 rum canonum τῆς θείας λήξεως Iustinianum dixere; et patres
 concilii sexti CP etiam Theodorum. Sed ea dicendi forma
 omnium Christianorum Caesarum memorias prosequi scriptores
 solent. Etiam Anastasium imperatorem Haereticum ita nomi-
 natum supra ad p. 25 lin. 1. notavi. Patres concilii sexti
 Constantinopolitani, ut in quibusdam manuscriptis codicibus
 est, Iustinianum ἐν ἀγίοις vocant. Sed quid est? etiam An-
 dreas Ephesinus Antistes actione decima synodi Chalcedonen-
 sis Theodosium iuniorem ἐν ἀγίοις semel atque iterum nomi-
 nat, et autor vitae sancti Nili Theodosium seniore ἑν ἀγγέ-
 λοις, et concilium Romanum, Gotthorum regem Theodoricum
 sanctum principem dixit; quorum nullus in album sanctorum
 relatus est, et Theodoricus Arianus fuit. Quid plura? Impe-
 ratores passim SACRATISSIMI, et DIVINISSIMI appellantur; ipsi
 de se, NOSTRUM NUMEN; eorum diplomata SACRAE, DIVINAE
 LITTERAE; Aula SACRUM PALATIUM, DOMUS DIVINA; ipsa im-
 peratorum VESTIGIA SACRA nuncupantur. Orbiculari illo dia-
 demate, quod diis olim gentilitas, nos sanctis viris tribuimus,
 redimita imperatorum capita in eorum nummis nonne vide-
 mus? Ea porro non meriti, sed imperialis et regiae dignitatis
 P 143 praerogativa est. Nam sanctissimus martyr Dionysius Alexan-
 drinus, ut autor est Eusebius, etiam Valerianum et Gallienum
 gentiles principes, sanctissimos nuncupavit. Idque omnino est
 observandum apud ecclesiasticos scriptores eas dicendi formas,
 ὁ ἐν ἀγίοις, ὁ ἐν ὁσίοις, ὁ ἐν ἀγγέλοις, honoris tantum gratia
 nonnunquam usurpari. Quare nimis cautus est interpres octa-
 vae synodi CP. qui PIUM, SACRUM imperatorem quam sanctum
 dicere mavult. Anastasius antiquus interpres bene retinuit

SANCTUM, et Adrianus pontifex Ambrosii testimonio ad Gratianum eam vocem tributam imperatoribus fuisse demonstrat in resp. ad Carolum magnum pro concilio Niceno secundo.

P. 85, 12. *A quibus nullus eum cohibere unquam potuit*] Scilicet Romani pontifices, qui tum saepe Byzantium appulerunt, Ioannes, Agapetus, Sylverius, Vigilius, Pelagius Romanae ecclesiae archidiaconus, aliique orientis episcopi divino zelo succensi: de his non dubito; nam Agapeti diaconi Constantinopolitani etiamnum libellus extat, censor Iustiniani morum ac vitae.

P. 86, 1. *Hoc Romanorum principe nulla firma de deo fuit sententia, vel fides*] Id ecclesiasticae illius temporis historiae loquuntur. Nam tum vel priores haereses invaluerunt, ut *Manichaeorum, Sabbatianorum, Monophysitarum*, et aliorum. Vel aliae tum primum extiterunt, *Monothelitarum, Severianorum, Theodosianorum, Gaianitarum, Agnoëtarum, Theopaschitarum, Aphthartodocitarum*. Victor Tunn. *Theodosius Sugas* (lege *Sycas*) *relegatus totum pene palatium, et maximam regiae urbis partem sua perfidia maculavit. Quae occasio cunctis pene haeresibus licentiam tribuit, ita ut non solum Theodosianitae, sed et Gaianitae Monasteria atque oratoria apud urbem regiam construxissent*. Sed praestat de uno Iustiniano hic dicere. Sensit ille cum Eutychianis, antequam Byzantium veniret Agapetus pontifex; a quo post diuturnas altercationes, recta est imbutus sententia. Anastasius in Agapeto, Paulus Diaconus in Iustiniano. Theodorum coniugem multarum licet haeresium labe contaminatam, ut ad p. 121 dicemus, et a summis pontificibus semel atque iterum religionis ream ob id pronunciatam, nunquam Iustinianus coërcuit. Evagrius l. 4. Ipse denique in Aphthartodocitarum impietatem lapsus, Eutychio praesule Constantinopolitano a quo redarguebatur in exilium pulso, conscriptoque edicto pro eadem haeresi statuenda, moritur. Evagr. l. 4. Victor Tunn. Eustathius Presbyter in vita sancti Eutychii, qui Iustiniani aequales fuerunt; praeterea Theophanes, Zonaras, Cedrenus, Nicephorus, et alii.

P. 86, 2. *Nullum stabile ius*] Quamobrem tot videmus ΑΝΤΙΝΟΜΙΑΣ in Iustiniani constitutionibus.

P. 87, 3. *Cibus, potusque illi nunquam ad satietatem*] Idem habet l. 1 de aedif. οὐ μὲν τοι οὐδὲ τούτοις κατακορῆς γέγονε πώποτε, ἀλλὰ καὶ ἡνίκα δαῖτα αἰροῖτο, ἀπογευσάμενος τούτων δὴ τῶν αὐτῶ ἐδωδῖμων, εἰτα μεθίει, οὐπω ἐδηδοκῶς τὰ αὐτάρη. *Neque is unquam ad satietatem se explevit; sed cum cibum sumeret, delibata tantum fercula statim mittebat, nondum cibariis pro necessitate comestis.*

P. 87, 3. *Saepe unum atque alterum diem, noctemque*

cibo abstinuit] Narrat idem fusius ibidem, eamque fuisse morbi causam asserit, de quo nos egimus ad p. 43.

P. 87, 5. *Horam somno indulgens*] Ibidem hoc etiam tangit Procopius, πόρῳ γὰρ τῶν νυχτῶν εἰς κοίτην ἰὼν ἐξανίστατο αὐτίκα μάλα, ὥσπερ χαλεπῶς ἔχων τοῖς στρώμασι. *Post nullam noctem cubitum ivit, pauloque post surrexit, quasi cubili indignatus.* Haec de vigiliis, atque ieiuniis ibi Procopius fuse atque luculenter, quod Iustiniano gratum id futurum non dubitaret, cum id ipse saepius, et ambitiose repetat; novell. 8. *Omnes nobis dies, ac noctes contingit cum omni vigilantia et cogitatione degere, etc. Et non in vano vigilias ducimus, sed in huiusmodi eas expendimus consilia, pernoctantes, et noctibus sub aequalitate dierum utentes.* Et novella 30. *Neque quicquam detrectamus eorum, quae vel ad extremam pertingunt difficultatem: vigiliis simul et inediis, caeterisque laboribus iugiter pro subditis nostris ultra quam naturae modus patitur, utentes.* Nescio quis illius aetatis poeta ἀκοίμητον βασιλέα, imperatorem insomnem Iustinianum dixit, ut est in epigrammate, quod supra ad p. 47 dedimus.

P. 87, 13. *Nulla rebus agendis erat opportunitas, nullum vestigium antiquitatis*] Ex his illud etiam est, quod statim subdit, *exinde iam turba frequens complevit tribunal postulatura quaestionem, sed apud quos iudices institueret, non habuit.* Haec in theatro magnis clamoribus Iustiniano plebs improperabat. Est apud Theophanem, quem supra laudavimus ad p. 56. λόγον ἔχοντες, αὐτοκράτορ, ὀνομάζομεν ἄρτι πάντα. ποῦ ἐστιν; ἡμεῖς οὐκ οἶδαμεν, οὐδὲ τὸ παλαιόν, τρισάγουσαι, οὐδὲ πολιτείας κατάστασις. *Quaestionem, imperator, habemus; ideoque omnia hic loquimur: quandoquidem, Auguste maxime, neque curiae, neque reipublicae dignitatem ullam superesse videmus.*

P. 87, 15. *Nihil quod imperatoriam deceret maiestatem vel habuit, vel curavit*] De hoc argumento complura hic enumerat Procopius; sed longe plura in reliqua historia, quam eidem Iustiniano legendam tradidit; ex multis unum recitasse sit satis ex l. 2 bell. Pers. τοῦτον μέντοι τὸν Ἰσδιγούναν Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς μάστιγα πρέσβειων ἀπάντων, ὧν ἴσμεν, ξὺν τε πολλῇ φιλοφροσύνῃ εἶδε, καὶ διὰ τιμῆς ἱκανῶς ἤγαγεν, ὥστε καὶ ἡνίκα δὴ αὐτὸν ἐστιῶν Βραδουκίωνα, ὅσπερ αὐτῷ ἐρμηνεὺς εἶπετο, ξὺν αὐτῷ ἐπὶ τῆς στιβάδος κατέκλινε, πρᾶγμα οὐποτε γερονὸς πρότερον ἐκ τοῦ παντὸς χρόνου. ἐρμηνέα γὰρ οὐδὲ τῶν τινα καταδεεσιτέρων ἀρχόντων, μήτι γε δὴ βασιλεῖ ὁμοτράπεζον γεγονότα οὐδεὶς ποτε εἶδεν. ἀλλὰ καὶ μεγαλοπρεπέστερα, ἢ κατὰ πρεσβευτὴν τὸν ἄνδρα τοῦτον ἐδέξατό τε, καὶ ἀπεπέμψατο, καίπερ ἐπ' οὐδενὶ ἔργῳ τὴν πρεσβείαν (ὥσπερ μοι εἰρηται) πεποιημένον. *Chosroae legatum Isdigunen ea humanitate*

et honore Iustinianus, quo nullum antehac legatum excepit; cum enim ille secum epulabatur, Braducionem eius assectatorem, ac interpretem, in mensa apud se decumbere voluit; quod nunquam ex omni anteacti temporis memoria usurpatum fuit. Nam interpretem, cum vel infimi ordinis magistratu, nedum cum imperatore, ad mensam considerare, nemo est qui viderit. Quin et Isdigunen ipsum longe honorificentius, quam pro legati conditione, excepit, ac remisit; licet nullam, ut dixi, rem eius legatio contineret. Haec minus accurate, ut saepe alia, interpretatus est Raphaël Volaterranus. Caeterum Chosroës Braducionem interpretem, post reditum, egit in crucem, iure suspectam habens immodicam, et effusam in eum Iustiniani benevolentiam. Procop. l. 8 hist.

P. 87, 16. *Ad barbarorum morem se citius comparavit* A 76 *sermone, habitu, ingenio*] Fortasse sermonem, habitumque patrium indicat, hoc est, Illyricum; nam passim Procopius eam gentem barbaram vocat, et hic p. 94 Romanus sermo in rescriptis, et mandatis principis aliquandiu perduravit, in privatis vero collocationibus apud orientis imperatores longe ante Iustinianum desueta res erat. In publicis conventibus Latine et Graece iidem orabant; ut Marcianus in concilio Chalcedonensi: Constantinus magnus in Nicena synodo post Romanam orationem, licet Graecam et linguam calleret, Graeco tamen est usus interprete, ut autor est Eusebius l. 3 de vit. Constant. c. 13. Qua itidem ratione rescripta, legesque nonnunquam utraque lingua proponebantur. Rei causam reddit Iustinianus novella 66. Graece quidem διὰ τὸ τῷ πλήθει κατάλληλον, Latine vero διὰ τὸ σχῆμα τῆς πολιτείας. In publicis inscriptionibus, praesertim ecclesiasticis, passim Iustinianus Graecam linguam admiserat. In nummis integrum servavit locum Romanis vocibus; ex quibus primi Mauritius, et Heraclius eas coeperunt expungere. Quod ait de corporis habitu, curiosam in primis rem brevitate occultavit potius, quam explicavit Procopius; nam ex antiquis Iustiniani nummis nonnisi imperialem eius aetatis cultum observare est. En tibi Iustinum ipso pene P 145 Iustiniani ornatu ac supellectile vestitum apud Corippum l. 2.

Egreditur, tunicae pius inducitur artus,

Aurea se veste tegens. —————

Purpureo surae resonant fulgente cothurno,

Cruraque puniceis induxit regia vinclis,

Parthica campano dederant quae tergora fuco.

Augustis solis hoc cultu competit uti,

Sub quorum pedibus regum est cruor. ———

Nobilibus gemmis, et cocto lucidus auro

Balteus effulgens lumbos praecinxit heriles,

Substrictoque sinu vestis divina pendit

*Poplite fusa tenus, pretioso candida limbo.
 Caesareos humeros ardenti murice texit
 Circumfusa chlamys, rutilo quae ornata metallo
 Principis exerta vincebat lumina dextra,
 Aurea iuncturas morsu praestrinxit adunco
 Fibula, et a summis gemmas nituere catenis,
 Gemmae quas Getici felix victoria belli
 Praebuit, atque favens dominis Ravenna revexit,
 Quasque a Vandalica Belisarius attulit aula,
 Signa triumphorum pie Iustiniane tuorum.*

A 77 Verum in Iustiniani veste nescio quid peculiare fuisse indicare Procopius videtur, quod vel a barbaris mutuatus sit, vel excogitarit ipse Iustinianus. Certe Ἰουστινιάνειον, *Iustinianicum*, diadematis quoddam genus dictum fuisse Georgius Codinus est autor. Quod eius interpret *doctorale* fuisse *capitium* divinat, ut saepe in eo libello divinare solet. Cedo in veste imperatoria huiuscemodi capitii formam et usum. Iacobus Gretserus vir doctus invenisse se putat, profertque aeneum nomisma Iustiniani huic aureo nummo persimile, quem princeps utriusque linguae cardinalis Barberinus ex musaeo suo aureis, argenteisque nomismatis refertissimo mihi dedit; cristatamque illam, quam vides galeam [vid. fig. 6], *IUSTINIANEAM* dictam Gretserus existimat. Verum ante Iustinianum Theodosius, Marcianus, Leo, Zeno, Anastasius, et Iustinus eandem *πτερωτήν*, *cristam*, in galea gestarunt, ut in eorum nomismatis apparet; atque illa est quam *τροπαιονχίαν* vocatam idem Codinus affirmat. Deinde illud Iustinianicum diadema non bellicum aut castrense fuit, sed civium, et quo in sacris, et in ecclesiis utebatur. Quare eius formam hanc fuisse non dubito, quam nemo ante Iustinianum usurpasse videtur, et in sacris et dum in ecclesiis munera Antistiti offerebat, eum gestasse haec ex musivo tabula Ravennae testatur. [Vid. fig. 7.

P 146 8.] Num *habitus corporis* indicat capillitium a fronte detonsum?

V 368 Venetorum, quibus favebat Iustinianus, is erat habitus,

A 78 ut supra docuit Procopius. Quare Cedrenus, τὴν κεφαλὴν πρὸς κόμης κάλλος μικρὸν ἐπαλλισμένην, *capite ad comae pulchritudinem nonnihil detonso*; nam lego ἐπαλλισμένην, non ut habent impressi libri, ἐπιλωμένην: nemo enim est, qui Iustiniani calvitium in antiquis nummis viderit, ut ad p. 37 dixi.

P. 88, 1. *Quae sibi rescripto respondenda forent, haec non uti mos est, quaestori committebat*] Hinc liquet munus fuisse quaestoris edendarum legum formas componere, et pleraque in senatu ore tenus pronunciare. Cassiod. Var. l. 6 epist. *Quaesturam toto corde recipimus, quam nostrae linguae vocem esse censemus*. Spartian. in Adriano; *quaesturam gessit, in qua orationem imperatoris in senatu agrestius pronun-*

cians risus est. Hinc etiam liquet, complures novellarum Iustiniani, quas habemus, ab eo conscriptas esse. Certe illam, quam, instante Saba Palaestinatorum legato, contra Samaritas tulit, cuius in 129 mentio est, cum Triboniano in aula nuncupata magnaurea Iustinianus sub horam diei tertiam condebat, ut Cyrillus Scythopolitanus prodit. De numero et editione Iustiniani novellarum hoc iurisconsulti scholium in calce τῆς ἐξήκοντα βίβλου τῶν βασιλικῶν legi. Χρὴ δὲ εἰδέναι ὅτι ἑκατὸν ἐξήκοντα ὁκτὼ νεαρά συνετέθησαν παρὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ. ἔξ αὐτῶν ἑκατὸν τεσσαράκοντα μία ἐτέθησαν εἰς τοὺς προσφύρους τίτλους τῶν ἐξήκοντα βασιλικῶν βιβλίων. αἱ δὲ λοιπαὶ ἑπτὰ καὶ ἑξοσὶ παρεσιωπήθησαν, ἥγουν α. β. γ. δ. ε. ς. ζ. η. θ. ια. μ. μς. ν. νδ. νε. νς. νη. ξη. οδ. σε. ος. οθ. πγ. πδ. ση. ρς. ρκζ. ρκθ. ρλζ. ρμ. μα. Hunc numerum si cum editis novellis conferas, multo plures Iustinianum scripsisse invenies. Argumento sint eae, quas eruditi iurisconsulti nuper offenderunt, quasque nos partim κατ' ἐπιτομήν, partim integras legimus in codice Vaticano manuscripto, ex quo rescriptum illud ad omnes episcopos de scenicarum nuptiis decerpsimus, quod supra cum Iustini constitutione collatum primi vulgavimus. Quod vero non omnino compta Iustiniani esset oratio, sed barbare sonaret, id aliquando deprehendere est in novellis, quamquam eruditae alioqui sint, nihilque magis te in illis offendant, quam verbosa sententia, et sane Asiaticum dicendi genus.

P. 88, 3. *Turba frequens complevit tribunal*] Nam Iustinianus sibi plerumque sumebat munus non solum quaestoris, ut dixit, sed etiam iudicum, atque pro tribunali sedebat, audiebatque litigantes, et sententias ferebat. Hoc ipse diserte narrat novella 88. *Litem nuper audientibus nobis (id quod publice in regia raro non facimus) orta est controversia*, etc. P 147 Vide etiam novella 91 initio, et 73.

P. 89, 2. *Ea, de quibus consulendum esset, imperator ac Theodora sibi sumerent*] Argumento sit octava constitutio, quae licet de re gravissima sit, non sententiam senatus, sed unius Theodorae rogasse se Iustinianus affirmat. *Haec omnia apud nos cogitantes, et hic quoque participem consilii sumentes eam, quae a deo data est nobis piissimam coniugem.* Lege A 79 quae supra notavimus ad p. 47.

P. 89, 11. *Referendariis vix erat locus opportunus supplicum libellos Caesari ministrandi*] Quale fuit referendariorum munus explicat. En tibi unum ex Iustiniani referendariis ob oculos ponimus suum munus exequentem in synodo quinta Constant. act. 1. *Theodorus circumspectus tribunus, notarius, et referendarius piissimi D. N. dixit. Praesentes venerabilissimi monachi supplicationes porrexerunt divinissimo, ac serenissimo, et victoriosissimo imperatori nostro, et ipsas sanciri*

imperium suum digne iudicavit, et me accipere ac portare ad vestram sanctitatem, docereque venerabiles monachos, ut cum vos edocti eritis, quae ab ipsis facta sunt, canonice formetis ea, quae vestrae beatitudini videntur bene habere. Has itaque cum ad manus habeam, vestrae beatitudini porrigo ad legendum. De referendariorum numero ac dignitate vide novellam 10.

P. 90, 2. *In regia curia conventis iudicibus]* Nam in porticibus imperatoriae domus erat praefectorum praetorium, quaestorum tribunal, iudicum subsellia, referendariorum sedes, tabellionum archiva. Vide Procopium l. 1 aedif. extremo, et Agathiam l. 3 initio. Quare palatii seu curiae nomine iudicia, tribunalia, causaeque forenses notantur. Sic in theatro plebs inclamabat Iustiniano, τὸ παλάτιον ποῦ ἔστιν οὐκ οἶδαμεν. *Palatium, seu curia, ubi sit nescimus.* Hoc est, nulla superest iudiciorum forma.

P. 90, 4. *Erat respublica quasi lascivientium puerorum regina]* Haec sententia, et consimiles huic aliae fortasse dictae ὑπερβολικῶς videantur, et oratorie potius, quam ad historiae, ac veritatis modum expressae. Sed aequi rerum aestimatores, uti graviora, quae in hoc libello legunt, aliorum historicorum testimoniis comprobata vident; ita et leviora illa viderent, quae ob sepultam tenebris antiquitatis historiam, invenire testimonium idem non potuerunt. At vero ut has ipsas sententias, quae veritatem excedere videntur, ab ea minime abhorreere lector intelligat; illud, velim, legat historiae fragmentum, quod ex Theophaue ad p. 56 produximus; in eo sane velut in tabula adumbratam contempletur rempublicam Romanam, quasi lascivientium puerorum reginam fuisse Iustiniani temporibus.

P. 90, 6. *Leo quidam genere Cilix]* Hic erat imperatoris referendarius, ut habes infra p. 129.

P. 95, 16. *In maritima suburbana, praesertim in Heraeum secedebat]* Praecipua deliciarum loca sub urbe Byzantio haec imperatoribus fuerunt; Ἐβδομον, *Septimum*: non septima Byzantii regio, ut opinatur Heribertus Rosveydus in not. ad vit. Pat. sed suburbanum septimo ab urbe lapide distans. Ita Socrates, et Sozomenus, Idatius in fastis, *Valens Augustus Constantinopoli in miliario septimo levatus est*; et infra. *His consulibus levatus est Arcadius Augustus Constantinopoli in miliario septimo.* Pleraque alia loca sunt, quae ex mensura certae ab urbibus distantiae nomen acceperunt. Id explicat A 80 Procopius in consimili nomine l. 4 aedif. φρουρίον δὲ ἄλλο διαφερόντως ἐχυρὸν ἀνέστησε Σιγγιδόνος ὀκτῶ σημείοις διέχον, ὅπερ Ὀκτάβον λόγῳ τῷ εἰκότι καλοῦσι. *Praesidium aliud apprime munitissimum excitavit, quod ab urbe Singidone octo ferme milliaribus distat; quare Octavum apposite vocatur.*

Ad rem modo. Βροιά, de quo Constantinus Porphy. de adm. imper. c. 51. Πηγαί, fontes, quem locum primus exornavit Iustinianus; describit Procopius l. 1 aedif. Ἡρία, sepulcra, de quibus statim. Ob aëris salubritatem, Heraclius, ut ait Suidas, πειθόμενος ἀποθανεῖν ἐν τοῖς εἰς τὰ Ἡρία παλατίοις διέ- A 30
τριβε: instare sibi mortem audiens in Erianis palatiis se continuit. Saepe Chalcedonem Iustinianus et Theodora animi causa secesserunt, ut ex rescriptis, primis imperii annis indidem datis, colligere est. Longius vero ab urbe regia semel Theodora digressa est ad Thermas Pythias. Theophanes, τούτῳ τῷ ἔτει Θεοδώρα ἡ εὐσεβεστάτη Ἀυγούστα ἐξῆλθεν εἰς τὰ θερμὰ τῶν Πυθίων θερμῆσαι, καὶ συνεξῆλθεν αὐτῇ ὃ τε πατρικίος Μηνᾶς ὁ ἑπαρχος, καὶ ὁ πατρικίος Ἠλίας ὁ κόμης τῶν λαργιτιῶνων, καὶ ἄλλοι πατρικιοὶ, καὶ Κουβικουλάριοι, καὶ σατράπαι χιλιάδες τέσσαρες, καὶ πολλὰ ἐχαρίσατο ταῖς ἐκκλησίαις, καὶ πτωχείοις, καὶ μοναστηρίοις. Hoc anno, nempe Iustiniani sexto, Theodora piissima Augusta egressa est ad Thermas Pythiorum calefaciendi se causa; quam comitati sunt Menas patricius et praefectus praetorio, Elias patricius et comes largitionum, alique patricii, Cubicularii, et satrapae; in comitatu vero fuerunt fere quatuor millia hominum, multaque dona largita est ecclesiis, ptochiis, et monasteriis, scilicet recuperandae sanitatis ergo.

P. 95, 16. Praesertim in Heraeum secedebat] Procopius uti majuit prisco eius loci nomine Ἡραῖον, Heraeum, in quo Ἡρας, id est, Iunonis phanum olim fuerat. Nam alii, ut Suidas, et Cedrenus Ἡρία, hoc est, sepulcra, quod, ut in πατρίοις CP. legimus, τὸ πάλαι ἐκεῖ ἐθάπτοντο οἱ πολῖται. Olim ibi civium monumenta forent. Alii ἱερεῖον, et ἱερεῖα. Quare Maximus Planudes, vel quisquis εἰς τὴν εἰσοδὸν τῆς Ἱερείας, in ingressum Hieriae titulum fecit epigrammati, quod Iustinianus inscripserat regiis aedibus in Heraco a se constructis.

Εἰς τὴν εἰσοδὸν τῆς Ἱερείας.

Τούτον Ἰουστινιανὸς ἀγαλλέα δείματο χῶρον
"Ἵδαι καὶ γαίῃ κάλλος ἐπικηρέμασας.

Ioannes Brodaeus l. 4 Anthologiae ad hoc epigramma Ἱερείαν dictam falso credidit aedem D. M. virg. a Iustiniano constitutam. Sanctus Nicephorus Constantinopolitanus in hist. ἡυλλί-
ζετο ἐν τῷ παλατίῳ τῷ καλουμένῳ τῆς Ἱερείας, in palatio quod Hieriae dicitur mansit. Sozomenus l. 7 c. 5 Demophilum Episcopum Arianum a Theodosio urbe expulsum ad Ἱερείαν cum suis secessisse narrat. Hunc locum, in quo sine interpellatoribus Iustinianus ac Theodora se oblectarent, tot instruxerunt deliciis, ut poëtis etiam illius celebrandi causam dederint. Extant etiamnum Pauli Silentiarrii, et Agathiae Scholastici nobilium eius aetatis poëtarum epigrammata 4. Anthol.

A 81 lib. quamquam Philologos, de quo potissimum suburbano in iis mentio sit, adhuc ignorare sciam: sed videant unam illorum esse sententiam, et inscripti foribus distichi, de quo modo dicebam. His multam lucem affert locus Procopii libri primi aedif. extremi.

PAULI SILENTIARII.

Πόντος ὑποκλύζει χθονὸς ἔδραν, ἅπλωτα δὲ χέρσου
 Νῶτα θαλασσαιῶσις ἄλσεσι τηλεθάει.
 Ὡς σοφὸς ὅστις ἔμιξε βυθὸν χθονὶ, φνικία κήποις,
 Νηϊάδων προχοαῖς γεύματα Νηρείδων.

E I U S D E M.

Ἐνθάδ' ἐριδμαίνουσι τίνος πλέον ἔπλετο χῶρος
 Νύμφαι νηϊάδες, Νηρίδες, Ἀδρυάδες.
 Ταῖς δὲ θεμιστεύει μεσάτη χάρις. οὐδὲ δικάζειν
 Οἶδεν, ἐπεὶ ξυνὴν τέρψιν ὁ χῶρος ἔχει.

AGATHIAE SCHOLASTICI.

P 149

Εἶξον ἐμοὶ Δάφνης ἱερὸν κλέτας ἔκτοθι πόντου
 Κείμενον, ἀγραυλοῦ κάλλος ἐρημοσύνας.
 Ἐνθάδε γὰρ νύμφαι δένδρετιδες, αἷ τ' ἐνὶ πόντῳ
 Νηρείδες ξυνὴν θέντο συνηλυσίην.
 Ἀμφ' ἐμὲ γὰρ μάρναντο, δίκασσε δὲ Κυανοχαίτης,
 Καὶ με παρ' ἀμφοτέρως μέσσον ἔθηκεν ὄρον.

P. 96, 2. *Irrumpentis Ceti periculis*] *Porphyryionem*, Cete illud appellarunt Constantinopolitani; quod ex intervallo, annos ferme quinquaginta, ad utrumque Bospori sinum, magnas nautis, atque civibus clades intulit. Vide quae fuse de illo narrat Procopius l. 3 bell. Gotth.

P. 96, 14. *Verae tunc locus narrationi non fuit*] Nimirum adhuc Theodora supererat, cum historiam de bello Gotthico Procopius lucubraret, ut in praefatione lectorem monuimus.

P. 97, 2. *Theodatum rationibus mihi quidem obscuris in Amalasunthae caedem impellit*] De hac caede audire pene mihi videor submissitantem cum Theodora Theodatum, in ep. 20 l. 10 Var. Cassiod. *De illa persona, de qua ad nos aliquid verbo titillante pervenit; hoc ordinatum esse cognoscite, quod vestris credidimus animis convenire. Desiderium enim nostrum tale est, ut interveniente gratia non minus in regno nostro, quam in vestro iubeatis imperio.* De quo tamen nihil statuo.

P. 97, 3. *Exinde Petrus ad magistri dignitatem evehitur*] Ad quem extant duae Iustiniani novellae 123. 137 hoc

titulo. *Petro gloriosissimo magistro divinatorum officiorum.* A 82
 Venit cum aliis imperii primatibus Vigilium papam ad synodum Constantinopolitanam evocaturus, ut est ibidem collat. 2. Alius est Petrus praefectus praetorio, de quo infra. Hic erat Illyriensis patria Thessalonica, ex advocatis ordinarii urbis Constantinopoleos, homo singulari prudentia et mansuetudine, et ad persuadendum comparatus, ut Procopius ait l. 1 bell. Gotth. et Cassiod. l. 10. Var. epist. 19. *Vir eloquentissimus Petrus legatus serenitatis vestrae, et doctrina summus, et conscientiae claritate praecipuus.* Vide epist. 22 eiusdem libri 23 sed profunda avaritia. Post reditum ex Italica legatione ad Theodatum, magister officiorum creatur: tandem in Persidem legatus ad Chosroem mittitur. Scripsit historiam et de republica, vide plura apud Suidam verbo Πέτρος, et verbo ἐμβρι-
 θής. Eius historiam non vidi, sed quaedam fragmenta legi in bibliotheca Vaticana in eclogis de legationibus. Iterum eius mentio est infra p. 107. Huius filius Theodorus anno Iustiniani trigesimo quarto perduellionis insimulatus est. Quod illi manus altera esset brevior, Κοιτοχέτην appellarunt.

P. 97, 5. *Erat Iustiniano ab epistolis Priscus*] Idem de Prisco ita refert Theophanes, sed ex alio autore, quemadmodum tute lector intelliges; quare non frustra dolemus tot veterum autorum iacturam, qui eadem, quae Procopius de Iustiniano ac Theodora narrarunt. Τούτω τῷ ἔτει Πρίσκος ὕπατος ἀπὸ νοταρίων τοῦ βασιλέως ἀγανακτηθεὶς ὑπὸ Θεοδώρας τῆς βασιλίσσης ἐδημεύθη, καὶ διάκονος Κυζίκου χειροτονήθη κελύσαντος τοῦ βασιλέως. Hoc anno, nempe Iustiniani septimo, Priscus consul, et olim notarius imperatoris, qui in se Theodorae indignationem converterat, publicatis fortunis, Diaconus Cyzicenus initiatus est, iubente Caesare.

P. 97, 11. *Detondet, invitamque adigit ad sacerdotium*] Mos fuit orientalium imperatorum minime commendandus, ut quibus viam ad dignitates praecludere vellent, eos vel invitos sacris initiandos curarent. Ioannes Cappadox hac eadem arte a Theodora circumventus, a sacris faciendis abstinuit, ne ad imperium quod sibi vane pollicebatur, impedimento id foret. Primus, quorum mihi modo venit in mentem, hoc egit Theodosius iunior, qui Cyrum praetorio praefectum, ob eam populi P 150 vocem, Κύρος καὶ εἰς ἄλλο νικήσει. Alia te manet Cyre victoria; quam in tyrannidem Theodosius interpretatus est, Smyrnae fecit episcopum: posteriorum deinde Graecorum Caesarum V 370 nullus fere est, qui in rebelles amicos, vel consanguineos absurdam hanc rem non commiserit.

P. 100, 4. *Nervo bovino a fronte ad aures circumacto*] Hoc genus crudelitatis et in Bassum patricium exercuisse Theodoram, in πατέροις CP. olim legimus. Τὰ δὲ Βάσσου ἀνήγηρε Procopius III.

Βάσσοις πατρίκιος ἐν τοῖς χρόνοις Ἰουστινιανοῦ. εἰς ἔχθραν δὲ ἰλθούσης μετὰ τοῦ Βάσσου Θεοδώρας τῆς γυναικὸς τοῦ βασιλέως, ἔσφιγξε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ μετὰ κόρδας καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ
 A 83 αὐτοῦ ἔξω ἐπήδησαν. *Ecclesiam, quae ad Bassum appellatur, aedificavit sub Iustiniano Bassus patricius: in quem Theodora imperatoris uxor indignata, eidem caput chorda iussit astringi, quamobrem oculi eius exilierunt.* Is fortasse Bassus est, qui praetorianam gessit praefecturam, ut infra p. 92 narrat Procopius. Eodem supplicio et Carpianum patricium affecit, ut autor explicat in πατρίοις CP. uberioribus. Cod. Vat. 162. Simile genus carnificinae Anthemio interminata est Theodora; *Per viventem in saecula excoriari te faciam, nisi vinctum Vigilium pontificem Constantinopolim perduxeris.* Anastasius in Vigilio.

P. 100, 9. *Duo factiosi Cilicis*] Evagr. l. 4. 31 idem narrat, edicitque nomina duorum Venetorum, quos hic Procopius omisit; ut hinc Hubertus Giphanius intelligat, non ex hac historia Evagrium accepisse, quae de Iustiniani flagitiis memoriae prodidit. Καλλίνικος δὲ τῶν Κιλικῶν ἡγούμενος δύο ἀνδροφόνε Κίλικε Παῦλον καὶ Φαυστίνον ἐπελθόντε οἱ καὶ διαχρήσασθαι βουλομένῳ, ἐπεὶ ταῖς ἐκ νόμων ποιναῖς ὑπέβηκεν ἀνεσκολοπίσθη, ποινὴν ὑπὲρ ὁρθῆς συνέσεως καὶ τῶν νόμων ταύτην λαβών. Callinicus porro praefectus Ciliciae, cum duo Cilices Paulus et Faustinus, homicida uterque, in eum impetum facerent, occidereque in animo haberent, quoniam poena ex legibus constituta eos mulctavit, in crucem actus est; hoc quoque supplicio pro recta conscientia, et legum observatione affectus.

P. 101, 4. *Retrusitque in monasterium*] Nomen fecit monasterio, μετάνοια, poenitentia; in quo feminae degerent, quas anteactae vitae poenituisset. Fusa hoc prosequitur l. 1 aedif. laudatque Iustiniani ac Theodorae pietatem: hic tamen vituperat violentiam illatam mulierculis minus ad meliorem frugem paratis.

P. 102, 3. *Ut paulo post edisseram*] Ubinam? Infra enim licet nonnullos magistratus subiectis exosos enumeret; de illarum tamen feminarum maritis nihil aperte. Ex quo et furtim conscriptam, et non omnino absolutam hanc historiam intelligas.

P. 103, 4. *Hac tempestate omnium fere mulierum mores corrupti*] Ita ut soror Sophiae Augustae Iustini uxoris, et Theodorae neptis adulterii manifesta publice facta sit. Nam ut in πατρίοις CP. observavimus, erat Byzantii inde a Constantini temporibus Veneris statua; ad quam παρθένοι ἐν ὑπόψῃ οὔσαι ὅτε ἐπλησίαζον, εἰ μὲν ἄμεμπτοι, διήρχοντο ἀβλαβεῖς, τῶν δὲ διεφθαρμένων ἀθρόα ἑσηκούντο τὰ ἡμάρτια αὐτῶν, καὶ

δείκνυνον τὸ αἰδοῖον. ὁμοίως δὲ καὶ αἱ ἔχουσαι ἄνδρας ἐὰν λαθραῖως μοιχεύοντο τοῦτο ἐγίνετο. ἐκτείνει γὰρ εὐθύς ὁμολογούν, ἥ δὲ γυναικαδελφὴ Ἰουστίνου τοῦ ἀπὸ Κουροπαλατῶν συνέτριψε τὴν στήλην διὰ τὸ καὶ αὐτῆς φανῆναι τὸ αἰδοῖον μοιχευθείσης ἐκείθεν διερχομένης ἐφ' ἥπαρ ἐν τῷ λούσματι τῶν Βλαχερνῶν: *Virgines vitii suspectae cum accederent, siquidem illibatae essent, secure discedebant, at vero corruptarum statim vestis reducebatur patefactis pudendis. Nuptis etiam feminis, quae clandestinis adulteriis se foedassent, idem plane* A 84
accidit, ipsaeque statim rem fassae sunt. Caeterum soror uxoris Iustini, qui post curam palatii imperium cepit, eam Veneris statuam comminui iussit: quod et eius, post adulterium, pudenda detecta sint, cum inde praeteriret, et equo vecta, ad balneas Blachernianas proficisceretur. Sic etiam adulteras vitiatasque virgines deprehensas Iustiniani tempore canis indi- P 151
cio, quem ex Italia Andreas quidam per provincias circumduceret, narrant Theophanes, Anastasius, Cedrenus, historia miscella, et Paulus Diaconus.

P. 103, 7. *Adita statim imperatrice]* Cuius favorem certo sibi pollicerentur: nam ut est l. 3 bell. Gotth. ἡ βασιλὶς ἐπέφυκει αἰὲν δυστυχούσαις γυναιξὶ βοηθεῖν. *Imperatrix quodam naturae instinctu comparata erat ad suscipiendum afflictarum mulierum patrocinium.*

P. 103, 15. *Ipsa magistratus et sacerdotes crearet]* De magistratibus a Theodora constitutis, infra Procopius. De sacerdotibus: plenae sunt historiae. Primarias ecclesias tantum nomino. Byzantii Anthimum Eutychianum, Alexandriae Theodosium Haeresiarcham fovit: Severum Antiochenae ecclesiae invasorem Acephalorum Antesignanum restituendum curavit: Romae, eiecto Sylverio, Vigilium, Belisarii, Antoninaeque studiis praefecit; quem ad evertendum Chalcedonense concilium, et Anthimum revocandum, fore paratum speravit.

P. 104, 1. *Connubiale ius totum penes se esse voluit]* Lege l. 3 de bell. Gotth. Artabanem virum consularem, comitem praesentem, ac foederatorum principem, ut repudiatam pridem uxorem acciperet, invitum nolentemque coëgit. Proiectam Iustiniani imperatoris neptem Artabani desponsam, Ioanni Pompei filio coniungit.

P. 104, 7. *Leontium referendarium, et Saturninum, etc.]* Omnes, quos hic nominat, viri sunt primarii. De Leontio l. 3 bell. Gotth. qui ad Theodebertum a Iustiniano legatus est. Destinatus cum aliis ad compilationem digestorum Const. de conf. 9. Fortasse hic est ille Scholasticus (ex his enim referendarii) cuius extant elegantissima epigrammata. Alius est, qui sub Iustiniano scripsit de sectis; et monachus, cuius Cyrellus meminit sub eodem imperatore. Hermogenes fuit quae-

stor Vitaliani tyranni sub Anastasio, deinde magister officiorum, ad quem extant Iustiniani rescripta. De Cyrillo magistro militum, vide libros de bell. Pers. et Vand.

P. 104, 16. *Puellam duxisse se haud imperviam*] Cui (ut Plinius loquitur l. 7 c. 16) *concretum genitale non erat*. Vel, ut ait Cornelius Celsus l. 7 c. 28. *Cui naturalia inter se minime conglutinatis oris concubitus non admitterent*. Has puellas Aëtius et Graeci vocant ἀτρήτους, *imperfossas*. Scite Saturninus notavit vitiatam Chrysomallae filiam.

P. 105, 1. *Sublatum (ceu pueros in ludo litterario) Saturninum caederent*] Viros illustres hac affectos ignominia ante
A 85 Theodoraе tempora non legi. Theodoram imitatus est Stephanus aerarii praefectus, qui Iustiniani iunioris matrem ἐν σχήματι ὥσπερ τοὺς παῖδας οἱ γραμματισταὶ (ut S. Nicephorus loquitur) *quemadmodum apud magistros pueri solent*, vapulare iussit. Si hunc cum aliis huius historiae locis conferas, quid *catomis*, vel *catomo caedi* sit videbis, quod saepe in martyrum vitis legimus. Neque enim est demisso capite suspendi, vel sublatum in humeros caedi, ut viri docti explicarunt. Nam p. 13 et 54 Photius et Astrologi neutro modo affecti sunt, qui tamen κατ' ὄμους καὶ νῶτα vapulasse dicuntur, ut Saturninus hic. Ex nostra ad haec loca interpretatione, quid *catomis caedi* sit intelliges.

P. 105, 3. *Quo supplicio Ioannem Cappadocem affecerit, libris aliis diximus*] Lib. 1 bell. Pers. extremo Cappadocis ruinam fuse prosequitur, Theodoraеque insidias, et crudelitatem, ac Iustiniani conniventiam. Ibidem de Antistite hoc Cyziceno, quem Eusebium nominat: is concilio Constantinopolitano interfuit.

P. 107, 8. *Belisarium evocavit insimulatum tyrannidis*] P 152 Falsa perduellionis suspicio ter in Belisarium sparsa est. Semel cum in Perside contineret exercitum, Iustiniano graviter aegrotante, ut est supra pag. 17. Marcellinus; *Belisarius de oriente evocatus in offensam periculumque incurrens grave, et invidiae subiacens, rursus remittitur ad Italiam*. Iterum in Africa post devictum Gelimerem; quod hic indicat, et uberius docet Procopius l. 2 bell. Vand. Tertio cum iam senex ageret Constantinopoli. Σέργιον ἀνέπεισαν ὁμολογῆσαι, ὡς καὶ Ἰσαάκιος ὁ ἀργυροπράτης, καὶ Παῦλος ὁ κουρατωρ Βελισαρίου ἐγίνωσκον τὴν σκέψιν. συσχεθέντων ἀμφοτέρων καὶ ἐκδοθέντων Προκοπίῳ τῷ ἐπάρχῳ κατέθεντο καὶ κατέϊπον Βελισαρίου τοῦ πατρικίου. Αὐτίκα ὁ βασιλεὺς γέγονεν ὑπὸ ἀγανάκτησιν Βελισαρίου. Τῇ πέμπτῃ τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς Σιλέντιον ἐνέγκας καὶ τὸν δαιώτατον πατριάρχην Εὐτύχιον κελεύσας ἀναγνώσθηναι τὰς αὐτῶν καταθέσεις, καὶ ἀκούσας Βελισάριος ὁ πατρικίος μεγάλως ἐβαρύνθη. καὶ πέμψας ὁ βασι-

λεὺς Ἰουστινιανὸς ἔλαβε πάντας τοὺς ἀνθρώπους αὐτοῦ, καὶ αὐ-
τὸν δὲ εἶχεν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ παραφυλαττόμενον. *Suaserunt*
Sergio, ut Isaacium Numularium, et Belisarium gloriosissi-
um patricium consocios coniurationis indicaret, necnon Vitum
Numularium, et Paulum Belisarii procuratorem. Hi com-
prehensi, traditique Procopio urbis praefecto Belisarium pa-
tricium accusarunt. Quare Belisario Caesar iratus quinta
die Decembris indixit senatum, vocatoque sanctissimo patriar-
cha Eutychio confessiones illorum legi iussit; quod Belisarius
iniquissime tulit; nam iussu imperatoris omni satellitio spo- V 371
liatus, domi sub custodia detentus est. Insequente vero anno
τῇ δεκάτῃ ἐννάτῃ τοῦ Ἰουλλίου μηνὸς ἐδέχθη Βελισάριος ἀπολα-
βῶν πάσας τὰς ἀξίας, decima nona die mensis Iulii concilia-
tus est Belisarius, et in pristinum gradum restitutus. Anno
demum trigesimo octavo Iustiniani μηνὶ Μαρτίῳ τελευτᾷ Βελι-
σάριος ὁ πατρικίος ἐν Βυζαντίῳ, καὶ ἡ τούτου περιουσία ἦλθεν
εἰς τὸν δεσποινικὸν οἶκον τὸν Μαρτίνης: decima tertia mensis A 86
Martii moritur Belisarius patricius Byzantii, cuius fortunae
addictae fuerunt Augustae domus Marinianae. Idem habet
Vaticanum chronicon Anonymum, et Zouaras. Haec paulo fu-
sus, ut falsae de Belisario historiae tandem facessant; neque
in posterum fabellae de Belisarii obolo credamus, vel Aimoino,
qui l. 2 de gest. Franc. Belisarium contrucidatum a Francis
somniavit.

P. 107, 11. *Censitores provinciae mittere*] De his, deque
secta Arianorum ritibus interdicta, singulisque aliis capitibus,
quae hic enumerat, agit autor l. 2 bell. Vand. Porro quae
de Arianis dicuntur, ut supra ad p. 51 explicavimus, acci-
pienda sunt.

P. 107, 15. *Italia triplo licet Africa maior*] Africa et
Ἀσίᾳ, ut Graecis, sic et Latinis autoribus nunc quidem est
pars, in orbe terrarum tripartito, secunda; nunc vero regio
eidem terrarum parti cognomen, in qua est Carthago urbs no-
bilissima. De hac modo intelligit. Quae sequuntur de variis
provinciarum, et populorum devastationibus, fusius habentur
in aliis historiae Procopianae libris.

P. 107, 15. *Indicto bello inconsulte recidere*] Ob id, at-
que ob auxilia neglecta, sunt a Chosroë devastata complura
orientis oppida, ipsaque Antiochia; cuius miserandum excidium
non tam narrat Procopius, quam deplorat, priore parte l. 2
bell. Pers.

P. 110, 1. *Animum ad sublimia traducere, dei natu-
ram curiosius perscrutari*] Brevissime, sed clare Procopius
indicat Iustiniani studia Theologica. Omnino illiteratum, seu
analphabetum non fuisse ad p. 28 probavimus. Quod autem
de rerum divinarum studio dixi: sic totus in illud Iustinianus

incumbebat, ut Artabanes et coniurati hic eum neci opportunissimum se habituros sperarent. Procopius l. 3 bell. Gotth. Κάθηται ἀφύλακτος αἰεὶ ἐπὶ λέσχης τινὸς ἄωρὶ τῶν νυκτῶν ὁμοῦ τοῖς τῶν ἱερέων ἑξατογέρουσιν, ἄσχετον ἀνακυκλεῖν τὰ Χριστιανῶν λόγια σπουδῇ ἔχων: *perpetuo sine custodibus desidet ad multam noctem in musaeo cum senioribus quibusque sacerdotibus, attentissimo studio arcana Christianorum dogmatum investigans.* Male Procopium Antonius Concius redarguit; id

- P 153 Procopius hic vituperare videtur, quod imperator neglectis reipublicae negotiis apprimè necessariis, ecclesiasticis rebus sese immisceret, quod per summam ambitionem nunquam non factitavit. Liberatus in Breviar. c. 23 *annuit imperator facillime, gaudens se de talibus causis iudicium ferre; nempe de ecclesiasticis.* Qui disputantem de theologicis quaestionibus Iustinianum audire vult, et videre inter episcopos considerentem, modo haereticos, modo Catholicos praesules monentem, docentemque, et pene exultantem, suis non modo disceptationibus, sed etiam fuis ad deum precibus haereticorum conversionem adscribentem, legat epistolam Innocentii Maroniani Episcopi ad The matem presbyterum, in fine. Cum forte Agapetus pontifex Romanus nondum Anthimi damnatione pronuntiata diem obiisset; non defuerunt episcopi qui cum Paulo Apameae Iustiniano sic adulati sunt. *Agapetum ὁ Κύριος μετέστησεν, ἵνα τὸ πλήρωμα τῆς κατορθώσεως τῇ ὑμετέρᾳ φυλάξῃ γαληνότητι, dominus transtulit, ut operis consummationem vestrae serenitati reservaret.* Verum antequam imperium caperet, a Theophilo Abbate praeceptore suo his erat iam studiis imbutus: nam cum sanctissimo pontifice Agapeto diu atque pugnaciter pro Eutychiana haeresi disputavit. Anastasius. Paul. Diac. In qua disputatione magistrum Catholicae fidei Agapetum Romanum pravae de religione sententiae insimulare non erubuit inflatissimus scientia Iustinianus, quod ex autore appendicis ad Marcellinum colligere est. *Ipse Agapetus, inquit, extremum diem obiit in domino; in nullo tamen sicut ei a principe obiciebatur, sentiens contra fidem.* Imo quadriennio ante adventum Agapeti Constantinopolim libros de incarnatione dominica edidit, et Illyricianos Episcopos ad subscribendum coëgit. Victor Tunn. De his et aliis eiusdem libris eorum temporum aequalis Isidorus: *Iustinianus imperator quosdam libros de incarnatione domini edidit, quos etiam per diversas misit provincias. Condidit quoque et rescriptum contra synodum Illyricianam, et adversus Africanos Episcopos, in quo tria capitula contendit damnare.* Libelli confessionis fidei a Iustiniano editi, meminit l. 1. Facund. Hermian. lib. vero 2 secernit ab hoc similem alium, Iustiniani nomine ab haereticis praenotatum: ex his monumentis unum (quod ego sciam) tan-

tummodo superest, nempe libellus pro tribus capitibus Graeco et Latine editus; de quo Liberat. c. 24. Meminit aliarum Iustiniani disputationum cum Victore Tunnensi, aliisque Africanis Episcopis idem Victor in chronico ad annum Iustiniani trigesimum octavum. Refert eiusdem theologicas disputationes cum Severianis Episcopis Innocentius Maronianus in epistola ad Theonem presbyterum. Eustathius in vita sancti Eutychii. Ἐπίστασθε πάντες οἱ μεμνημένοι τὸ ζητητικὸν τῶν θείων δογμάτων τοῦ ἐν εὐσεβείῃ τῇ λήξει Ἰουστινιανοῦ, πῶς νυκτὸς καὶ ἡμέρας ὑπὲρ τῆν τῶν ἄλλων ἀπάντων φροντίδα ταύτην εἶχεν αἰεὶ ὡς μίαν καὶ μόνην, τοῦ μετὰ πάντων τῶν αἱρετικῶν συζητεῖν, καὶ συναίρειν λόγον, ὃν κατίσχυνεν ὡς τὰ πολλὰ διὰ συλλογισμῶν πιθανῶν καὶ ἀποδεικτικῶν, καὶ γραφικῶν μαρτυριῶν τροποῦμενος αὐτούς. Nostis omnes quotquot meministis quam curiose piae memoriae Iustinianus in divinorum dogmatum investigatione versaretur; quodque diu noctuque posthabitis omnibus aliis curis, illam unam et solam nunquam intermitteret, qua ad disputandum omnes provocabat haereticos, et rationes in medium proferendas, quibus ille valde praevalerat; cum ut plurimum eosdem haereticos probabilibus modo ratiocinationibus, modo demonstrationibus, modo denique sacrarum testimoniis litterarum confutaret. Hac scilicet divinarum rerum scientia inflatus ecclesiae tot leges praescribere, A 88 novaque dogmata tradere ausus est. De studiis vero philosophiae Agapetus Iustiniani contubernalis, et ecclesiae Constantinopolitanae Diaconus in Paraenesis. ἐφ' ἡμῖν ἀνεδείχθη τῆς εὐζωίας ὁ χρόνος, ὃν προεῖπέ τις τῶν παλαιῶν ἔσεσθαι, ὅταν ἢ φιλόσοφοι βασιλεύσωσιν ἢ βασιλεῖς φιλοσοφήσωσι. καὶ γὰρ φιλοσοφοῦντες ἡξιώθητε βασιλείας, καὶ βασιλεύσαντες οὐκ ἀπέστητε φιλοσοφίας. Nostris temporibus ostensum est prosperae vitae tempus; quod praedixit quidam ex veteribus futurum, cum vel philosophi regnarent, vel reges philosopharentur. Nam philosophando digni habiti regno estis, et regnando a P 154 philosophia non descivistis. Tres tum orbis terrarum habuit reges philosophos, Iustinianum, Chosroem, de cuius eruditione agit Agathias l. 2 et Theodahatum, cui hanc laudem tribuit Procopius l. 1 bell. Gotth. Cassiod. l. 10 Var. De iurisprudentia, qua praeterea Iustinianus pollebat, diximus ad p. 63. De musicae peritia Theophaues profert Graecum Troparium, id est, hymnum, quem de Christi divinitate et oeconomia ad ecclesiasticos modulos concinnavit, hodieque Graeci canunt inter missarum solemnia. Architecturam ita callebat, ut multorum aedificiorum ichnographias, et sciagraphias ipse delinearet, et modum artificibus praescripserit: de templo sanctae Sophiae, de regiis aedibus Heraeanis et portu testatur Procopius l. 1. aedif., de civitate Dara l. 2, de templo deiparae

Hierosolymis l. 5 et de aliis alibi. Ergo Iustinianum tot disciplinis ornatum merito Theodahatus rex Gotthorum modo *sapientissimum imperatorem*, modo *principem doctum* appellavit apud Cassiodorum l. 10. Var. epist. 9 et 22. Et Agathias in prooemio suae collectionis epigrammatum, ἀλλὰ σοφοῦ πτεάνοισιν ὀμιλήσεις βασιλῆος. Et in vetustissimo manuscripto cod. Vat. 1342 legi. *Quinta sancta synodus Constantinopolitana temporibus Iustiniani doctissimi imperatoris*. Genuinos Iustiniani libros paulo ante numeravimus, ut spurios reiiciamus hic locus postulare videtur. In calce chronici Cassinensis circumferuntur nomine Iustiniani notatae epistolae ad Vigilium papam, ad Placidum martyrem, et privilegium Cassinensi Coenobio concessum; praeterea Theodora ad eundem Placidum, et Vigilli ad Iustinianum, et si quae aliae ibi sunt Pseudogordiani litterae, qui Iustiniani iussu sancti Placidi vitam scripsisse se mentitur. Is ergo Tertullum patricium Romanum Iustiniani *exadelphum*, et Theodora *cognatum*, Placidum vero utriusque *nepotem* vocat. Quid Tertullo cum Iustiniano Bederrinae nato Iustini agricolae nepote? Quid cum Theodora meretricula scenica Acacii Ursarii filia? Quam prolem, quos liberos suos Iustinianus ac Theodora identidem commemorant, qui sancti Sabae precibus ne vel unum obtinere sibi successorem imperii potuerunt? Qui potest Vigilius et quintae synodi patres vitam Theodora precari, quae vitam cum morte quintum iam annum ante eam synodum commutarat? Sedet autem Vigilius in eo concilio, ad quod nec sponte accessit, et rogatus venturum se negavit? Ex patriarchis unus in eadem synodo

V 372 A 89 defuit Eustochius Hierosolymitanus; Pseudogordianus male cautus cum reliquis patribus eum numerat, Domnum vero Antiochenum, qui conventui intererat, excludit. Ait epistolas Iustiniani et Theodora ad Placidum in Siciliam per Belisarium missas fuisse anno imperii duodecimo; tum scilicet cum Belisarius Romae a Vitige, Gotthisque dira obsidione premebatur. Quid de notis consulum, quid de ipsis consulibus dicam, quibus eae litterae consignatae habentur? In his nihil integri vel sani est. Privilegium Cassinensibus monachis datum iisdem illis subscriptionibus exploditur, quibus munitum illud voluit Pseudogordianus. Primus subscribit Iustinianus ex stirpe Aeneada. Quid ais? nisi plane nihil sapis, rem omnibus scriptoribus novam et plane inauditam narras. Secundus Iustinus Caesar. Iustinianum nullum imperii habuisse socium quis nescit? *par curis* Iustinus fuit seni iam et pene deliro Iustiniano, sed *diademate dispar*; neque eius filius, sed Dulcissimi et Vigilantiae. Tertius Theodoricus rex Gotthorum, qui ante id tempus quo datum fuit illud privilegium, viginti et amplius annos diem obierat. Quartus Belisarius, qui tum Romae, ut

dixi, vallo septus tenebatur. Quintus Mauricius comes excubitorum. Hunc gradum Tiberio principe est consecutus; anno vero illo Iustiniani duodecimo plane puer, nec primae militiae stipendia meruerat. Sextus Tiberius gener iam dicti Iustini. Id anno duodecimo Iustiniani? Deinde gener Iustini? unica filia Iustino fuit Arabia, haec Baduario nupsit. Tiberii uxorem quis nescit Anastasiam? filias vero Charitonam, et Constantinam? Ex his reliqua; quae singillatim refellere nihil nunc mihi tanti est.

P. 110, 2. *Dei naturam curiosius perscrutari*] Haec Iu- P 155
stiniano curiositas obfuit, nec minus obfuit ecclesiae. Felices fortasse sunt respublicae quarum reges philosophantur; sed plane infelix ecclesia est, cum seculares principes ita theologiae vacant ut Iustinianus. Disputavit ille de rebus divinis cum ecclesiae doctoribus, ac tandem dirimere quaestiones imperiali fastu et tyrannica vi licere sibi putavit. Agapeto Romano pontifici duas in Christo naturas asserenti contra Monophysitas quibuscum Iustinianus sensit, ita minatus est; *aut consenti nobis, aut exilio te deportari faciam*. Anast. in Agap. Post theologicas disquisitiones cum Eutychio Constantinopolitano patriarcha, ut eius temporis scriptor Eustathius refert, *προέβαλεν ὁ βασιλεὺς ὃν ἐποίησε χάριτην περιέχοντα τὴν βλάσφημον ἐκείνην δογματοποιῶν λέγων τὸ σῶμα τοῦ κυρίου ἐξ αὐτῆς ἐνώσεως ἀφθαρτον. ἀναγνοὺς δὲ πᾶσι τὸν τοιοῦτον λόγον, ἠνάγκαζε τὸν Εὐτύχιον δέξασθαι, καὶ σύμψηφον αὐτῷ τῆς βλασφημίας ταύτης γενέσθαι*. *Protulit imperator a se compositum edictum, quo blasphemum illud dogma de incorruptibili, post unionem, domini humanitate continebatur, quod cum omnibus perlegisset, Eutychium id ratum habere, sibi que in tanta blasphemia consentire cogit. Id illum respicientem deportari iussit*. Caeteros episcopos, qui in disceptationibus de fide ac A 90 religione a se dissentirent, vel coniecit in vincula, vel cruciatibus aut nece affecit; experto credamus Victori Tunnensi Africano Episcopo in chronico. Vide has notas ad p. 115.

P. 110, 9. *Quod alterius partis populares magis Caesari studerent*] Nempe Veneti, quibus et Caesar ipse magis studebat, quam Prasinis: quod studium placuit Evagrio nominare *μανίαν, dementia, et θηριώδη γνώμην, belluinam immanitatem*. De qua cum Procopio et aliis saepe in his notis disseruimus. Unum hic addam, Iustini imperatoris illustre testimonium, quod pene me praeterierat. Theophanes. *ἐκποδομίας ἐπιτελεσθείσης, καὶ φιλονεικούντων τῶν μερῶν πρὸς ἀλλήλους* *ἔπεμψε Μανδάτωρα εἰς ἑκάτερα τὰ μέρη ὁ βασιλεὺς λέγων, εἰς μὲν τοὺς Βενέτους, ὅτι Ἰουστινιανὸς ὁ βασιλεὺς παρ' ὑμῖν ἐτελεντησεν, εἰς δὲ τοὺς Πρασίνοους, ὅτι παρ' ὑμῖν Ἰουστινιανὸς ἔτι ζῇ, καὶ ἀκούσαντα τὰ μέρη ἐσίγησαν, καὶ οὐκέτι ἐφι-*

λονελησαν. *Aurigarum curriculo absoluto, factioni inter se tumultuabantur; quare Iustinus utrique factioni per Mandatorem sic interminatus est. Vobis defunctum iam esse Iustinianum scitote Veneti: superesse etiamnum vobis Prasini Iustinianum credite. Quo illi audito quieverunt, neque amplius allercati sunt.* Vide Mandatoris officium ac munus, qui Caesaris nomine tumultus sedaret in circo, quid facto opus esset praescriberet, imperatoris veluti vox in theatro erat, quemadmodum quaestor in senatu. Suidas, *Μανδάτωρ εἶδος ἀξιώματος. Mandator est genus dignitatis.* Lege Cassiodorum l. 7, Var. epist. 10 de tribuno voluptatum. Et Theophanis fragmentum supra ad p. 56.

P. 111, 7. *Ad urbem Edessam Scyrtus exundavit]* De hac, atque aliis fluminum eluvionibus, urbium ruinis, terraeque motibus, vide l. 3 bell. Gotth., Evagr. l. 4, Theoph. Zonar. Cedr. et alios. Non *Scyrtus*, ut habet codex Vat. sed *Scirtus*, quasi a σκίρτω, quod est *salio*, huc enim Sibyllinum carmen alludit, quod subsidente fluvio, lapidi incisum cives invenerunt, ut ait Theophanes,

Σκίρτὸς σκίρτήσει τε κακὸν σκίρτημα πολίταις.

Saltabit civi saltum saltator acerbum.

De hac inundatione fuse l. 2 aedif. et ibid. l. 5 de Cydno.

P. 112, 9. *Iustinianum in medio extantem freto, totamque ingurgitantem maris vim]* Amicus ille Procopii per somnium id vidit; Agathias vero quod vigilans observarat, eadem verborum translatione declaravit l. 5 extremo. *Καθάπερ ἐν παλιβοῖα ὑδάτων, αὐτὸ δὴ τὸ μέτρον τῆς παρασχεθείσης τοῖς τάγμασι δασμοφορίας οὐκ οἶδ' ὄντινα τρόπον ἐς τοῦμπαν μετωχτενέτο, καὶ ἐπανήει ὅθεν δὴ καὶ ἐρρύη. Haec tota*
P 156 *summa stipendiorum quae militibus numerabatur, quod solet in fluxu aquarum atque refluxu contingere, retrorsum manabat, ac tandem eo unde defluerat refluebat.*

P. 113, 2. *Marinis minime necessariis substructionibus]* Alia Iustiniani aedificia mire Procopius celebravit, hoc unum
A 91 *saepissime in hac historia vituperat, quod infinitam vin pecuniarum in illud Iustinianus insumpserit, voluptati potius, atque deliciis, ut supra diximus ad p. 70 quam publicae utilitati. Nam aliis adhuc integris portubus, huius (quippe non necessari) ad hanc usque diem molium et brachiorum vestigia quidem extant, magna tamen ex parte diruta, quae nullam stationem navibus accommodent, ut refert Petrus Gillius l. 3 de Bosporo Thracio. Caeterum huius et aliorum omnium suburbiorum luxum, quae sibi extra urbem Byzantium magnates aedificabant, aliam ob causam vituperare Procopius videtur l. 4 aedif. quod nimirum ea referta cum essent immensis divitiis*

et pretiosissima supellectile, incitamenta barbarorum erant, qui quotidie ad vicinorum oppidorum depraedationem excurrerant.

P. 113, 6. *Tercentum et viginti millia auri pondus*] Idem de C. Caligula narrant Tranquillus et Dio, l. 59. *Thesaurus maximos brevissimo tempore exhaustit; quippe vices ter millies sestertium (alii tradunt vices semel millies sestertium, ac cccxxx. insuper sestertia) cum accepisset, in Thesauris nullam eius summae partem in tertium annum servavit.*

P. 113, 7. *Iustino etiamnum superstitē, ea Iustinianum profudisse*] In alios et Ildericum Vandalum familiarissimum. Procop. l. 1 bell. Gotth. Ἰλδέριχος φίλος ἐς τὰ μάλιστα Ἰουστινιανῷ καὶ ξένος ἐγένετο χρήμασί τε μεγάλοις ἀλλήλοις ἐδωροῦντο. *Ildericus hospes Iustiniani, eidemque familiarissimus, magnis se mutuo pecuniarum largitionibus augebant.*

P. 113, 13. *Falsorum criminum reos egit*] Multa criminum capita hic Procopius enumerat; quae ita breviter complexus est Evagrius l. 4 c. 29. ὁ Ἰουστινιανὸς ἦν χρημάτων ἀπληστος, καὶ τῶν ἀλλοτρίων οὕτως ἐκτόπως ἐραστής, ὥς καὶ τὸ ὑπήκοον ἅπαν χρυσοῦ πιπράσκειν τοῖς ὅσοι ἀπ' οὐδεμιᾶς αἰτίας ῥάπτειν ἐπιβουλάς τοῖς ἀνθρώποις ἐθέλουσι. πολλοὺς δὲ καὶ ἀναρίθμους τῶν τὰ πολλὰ κεκτημένων προφάσεις ἀπροφασίστους ἐπιχρώσας τὰς οὐσίας ἀπάσας ἐξημίωσε. *In Iustiniano vero tam inexplebilis fuit pecuniae cupiditas, et tam turpis rerum alienarum appetitio, ut omnium subiectorum bona ob auri amorem vendiderit iis, qui nulla de causa insidias hominibus struere volebant. Complures, imo vero innumerabiles, qui multa bona possidebant, causa falsa, commentitiaque conficta, omnibus fortunis mulctavit.*

P. 114, 1. *Quosdam scelerati coitus*] Tam indignis modis pecuniam Iustinianum aeruscasse, pene Procopio non crederetur, nisi eiusdem temporis scriptores id comprobarent. Evagr. l. 4 c. 29. ἦν δὲ γυνὴ ἔταιριζομένη ἱποφθαλμίσασά τῷ ὁμίλειαν τινὰ ἢ μίξιν ἀνέπλασεν εὐθύς ἅπαντα φροῦδα τὰ τῶν νόμων καθίσταντο, καὶ τὸν Ἰουστινιανὸν προσεταιρισαμένη τοῦ ἀτόπου κέρδους ὅλον τὸν πλοῦτον συκοφαντηθέντος οἴκοι μετεσκευάζετο. *Quod si quae meretrix oculos cupiditatis ad alienius bona adiiciens consuetudinem se ullam cum eo, vel conjunctionem (adde ex Procopio illicitam) habuisse simularet, statim omnia iura, ac leges, modo Iustinianum turpis lucris socium constitueret, eius causa eversae iacuerunt, facultatesque omnes illius, qui falso in crimen adductus erat, fuerunt in eius domum translatae.*

A 92
V 373

P. 114, 6. *Barbarorum gentes, quae ad ortum et occasum*] Reges barbaros, vel eorum legatos, qui ex universo terrarum orbe Byzantium sub Iustiniano venerunt, et publica pompa excepti sunt, et magnificentissimis (ut subdit) lautius

onerati, in antiquis monumentis hos invenio, scilicet ex multis paucos. Gretes Erulorum rex anno Iustiniani primo, magno suorum comitatu Byzantium appulit, e sacro Baptismi lavacro ab imperatore susceptus est, et ex illius propinquis, atque principibus viris duodecim uno fonte lustrati sunt. Eodem anno Gordas rex Hunnorum, qui Bosporo adjacent, Constanti-nopolim ingressus, dedit Christo nomen, firmataque cum populo Romano societate munificentissime a Iustiniano dimissus est. Anno octavo rex Iberorum Zamanarsus cum uxore et

- P 157 sui regni primatibus Byzantii acceptus, Romanorum societatem petiit. Subdit Theophanes. ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν τοιαύτην προ-
αίρεσιν ἀποδεξάμενος πολλὰ αὐτὸν ἐφιλοτιμήσατο καὶ τοὺς αὐ-
τοῦ συγκλητικούς, ὁμοίως καὶ ἡ Αὐγοῦστα τῇ αὐτοῦ γυναικὶ
κόσμια παντοῖα διὰ μαργάρων ἐχαρίσατο. *Iustinianus gratam
rem habuit, eumque ac illius principes magnis largitionibus
cumulavit. Theodora vero Zamanarsi uxori quamplurima
donavit ornamenta gemmis distincta.* Anno decimo tertio
Mundus Gepaedarum rex a Iustiniano non solum civili Roma-
norum societate, sed etiam magna auri copia auctus Byzantio
discessit. Anno trigesimo primo rex Abarorum ad eandem
societatem adiungitur a Iustiniano humanissime habitis eius
legatis: de quibus (quod hic innuit Procopius) Theophanes ait.
*Εἰσῆλθεν ἔθνος ἐν Βυζαντίῳ παράδοξον τῶν λεγομένων Ἀβά-
ρων, καὶ πᾶσα ἡ πόλις συνέτρεχεν εἰς τὴν θέαν αὐτῶν, ὡς
μηδέποτε ἑωρακότες τοιοῦτον ἔθνος. εἶχον γὰρ τὰς κόμας ὀπι-
σθεν μακρὰς πᾶν δεδεμέναις πρανδίοις, καὶ πεπλεγμέναις. ἡ
δὲ λοιπὴ φορεσία αὐτῶν ὡς δὴ καὶ τῶν λοιπῶν ἐστὶν Οὐννων.
Gens Abarorum nunquam antea visa, ingressa est Byzantium,
totaque urbs ad eius conspectum confluit. Habebant ad hu-
meros valde promissas comas, brandeisque colligatas atque
complexas: reliqua veste Hunnis similes.* Anno decimo sexto
Adadii regis Azumitarum legati magnificentissime accepti cum
Ioanne Episcopo dimittuntur, ut ab eodem Christianorum sa-
cris iuitarentur. Anno trigesimo sexto regis Ermechiorum
legati publice recepti. De Persarum legationibus, quae pene
quotidianae fuerunt, nihil attinet dicere; ἦν γὰρ τις τὰς τε
δαπάνας διαριθμῆσαιτο καὶ τὰ δῶρα ὅσα ἐνθένδε κεκομισμένοις
Ἰσδιγούνας ἀπὼν ὄχετο, πλεον αὐτὰ κατατείνοντα ἢ ἐς χρυσοῦ
κεντηνάρια δέκα εὐρήσει. *Nam expensas pro uno legato Isdi-
gune, atque munera eidem discedenti collata, ad calculum si
quis revocet, excedere inveniet decem auri centenaria.* Proco-
pius l. 2. bell. Pers. Has publicas celebresque pompas, et
A 93 populi equitationes et occursum innuunt Prasini cum in theatro
illud obiciunt Iustiniano, μίαν εἰς τὴν πόλιν προτρέχουσαι ὅταν
εἰς βουρδώνην καθίστομαι. εἶθε μὴδὲ τότε τρισαύγουστε. *Τὴν*

solum prodeō in urbem, cum burdoni insideo, utinam, Auguste maxime, ne tum quidem.

P. 116, 2. *Praefectus urbis*] Est in Graeco, ἡ τῷ δήμῳ ἐφεστῶσα ἀρχή, *magistratus plebi praefectus*. Quod vero in urbe omnem quaestionem haberet, Iustinianus vocavit *πολιάρχον*. Novell. 13 et Leontius in epigramm. Καὶ σε σοφὴ πολιάρχει γράφει γαβριήλεις τέχνη. eadem ratione alii *πολιούχον*. Iustinianus ibidem *ἐπαρχον τῆς πόλεως*. Sic passim distinguitur ab *ἐπαρχον τῶν πραιτωρίων*. Saepissime vero per excellentiam *ἐπαρχος* a bonis autoribus appellatur.

P. 116, 4. *Horum alterum praetorem plebis vocavit*] Quem Romani praetorem, sive praefectum Vigilium, Graeci *νυκτέπαρχον*. Cassiod. l. 7. Var. epist. 7. De huius magistratus institutione erat novell. 3. Ante Iustiniani tempora curam, quae praetori plebis demandatur, gesserunt vicomagistri, et collegiati, qui singulis urbis Byzantii regionibus praefecti erant, ut autor descriptionis Constantinopolis indicat. *Collegiati, qui ex diversis corporibus ordinati incendiis solent casibus subvenire. Vicomagistri, quibus per noctem tuendae urbis cura mandata est.* Hos primus Augustus, ut Suetonius, ait, instituit.

P. 116, 5. *Alterum quaesitorem*] Antonius Augustinus ad novell. 80 pro *quaesitore* legendum censet *quaestorem*. Et Iacobus Cuiacius a *quaestore palatii*, et *quaestore exercitus* hunc nititur distinguere. Nos retinuimus codicum Vaticanorum lectionem *Κναιστώρα*, cui Iulianus Antecessor adstipulatur novell. 74. Rem ipse Iustinianus evincit novell. 80. Τῇ μὲν οὖν ἀρχῇ καὶ τῷ ταύτην παραλαμβάνοντι τὸ τοῦ quaesitoris ἐπιτίθεμεν ὄνομα. οὕτως γὰρ δὴ καὶ οἱ τὴν ἀρχὴν εὐρόντες, φεμὲν δὴ καὶ ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις Ἐρευνάδας ἐκάλουν τοὺς ἐς ταύτην ἀφικνουμένους τὴν τάξιν. Huic ergo magistratui, et illum capessenti quaesitoris nomen imponimus, sic enim qui hunc magistratum invexerunt priscis temporibus, P 158 *Ereunadas, id est, quaesitores vocarunt eos, qui ad hoc munus pervenissent.* Lege Harmenopolium l. 6, de variis legibus tit. 1, Virgilius 6 Aeneid.

Quaesitor Minos urnam movet, ille silentum

Conciliumque vocat, vitamque et crimina discit.

Emendandae sunt etiam editiones Schringeriana et Conciana. Illud hic habet difficultatem; quod in novell. 80 de quaesitoris institutione, nulla mentio sit criminum, ad quae cognoscenda hunc institutum magistratum fuisse Procopius docet. At de acceptis, non scripto, sed verbo, principis mandatis Procopius loquitur; ut liquet ex iis, quae statim de praetore plebis, et urbi praefecto narrat.

P. 117, 5. *Quaesturae munus*] Alii sunt quaestores Ur-

A 94 bani, et Castrensis aerarii praefecti. Hoc vero munere fungebantur viri legum consultissimi, eosque principis *παρέδρους*, *assessores* passim vocat Procopius; qui, quod ex legum praescripto faciendum esset, principem monerent. Lib. 1 bell. Gotth. "Ὁς δὴ Ἀταλὰρχω παρήδρευε πρότερον, Κναισίστωρα τὴν ἀρχὴν ταύτην καλοῦσι Ῥωμαῖοι. *Athalarici assessor; hanc vero dignitatem Romani quaestorem appellant.* Evagr. l. 4 c. 12. "Ὁς παρήδρευεν Ἰουστινιανῶ (lego Ἰουστίνῳ) Κναισίστωρ καθείστηται. Hic perperam Christophoronus: *qui assiduus cum Iustiniano fuit.* Iustini assessor et quaestor fuit. Hunc primus Constantinus quaestorem vocavit. Zos. libro 5. Σάλβιος ὁ τὰ βασιλεῖ δοκοῦντα τεταγμένος ὑπαγορεύειν, ὃν Κναισίστωρα καλεῖν οἱ ἀπὸ Κωνσταντίνου δεδώκασι χρόνοι. *Salvius, cuius munus erat, imperatoris sententias pronunciare.* Hic vocari quaestor coepit tempore Constantini. Et tamen apud Spartianum in Hadriano legimus: *Quaesturam gessit; in qua orationem imperatoris in senatu agrestius pronuncians risus est.* Unde quaestor στόμα βασιλέως dicebatur, *os imperatoris*, ut est in epigrammate Graeco, quod citavi ad p. 28. Theophylact. Simocatta apud Photium, Κναισίστωρ ὃς πρὸς τὸν δῆμον τὴν ἐν τῷ λόγῳ τάξιν ἐτάχθη πληροῦν τοῦ βασιλέως. Sunt et minorum magistratuum quaestores et *πάρεδροι*, ut proconsulis Cappadociae, comitis Isauriae, praetoris Pisidiae, et aliorum in novellis; Procopius Belisarii fuit.

P. 117, 11. *Primum quaesturae Tribonianum praefecit*] Nam sub Iustino, et aliquandiu sub Iustiniano quaestorem egit Proclus, de quo plura diximus ad p. 28. Huic sufficitur Tribonianus, cui propter Victoriatorum seditionem exautorato, succedit Basilides in paucos dies: sedatis turbis, iterum Tribonianus: ab eius obitu Iunilus Affer; deinde Constantinus. *Τριβωνιανὸς ἔτη πολλὰ ἐπιβιούς τῇ ἀρχῇ ἐτελεύτησε νόσῳ.* *Tribonianus in ea dignitate, ubi vixit complures annos, morbo periit.* Quot annos? coniciamus. Constantinus anno Iustiniani sexto et vigesimo cum dignitate erat, ut habes coll. 2 synodi quintae Constantinopolitanae; septennium Iunilus in eo gradu exegit, ut hic affirmat Procopius: quare ad annum Iustiniani undevigesimum, vel circiter, obisse Tribonianum verosimile est. Quo potissimum tempore urbanam gesserit praefecturam, non liquet; fortasse ante quaesturam.

P. 118, 6. *Constantinus legum haud imperitus*] Quem tali elogio Iustinianus in constitutione de digestorum confirmatione commendat. *Constantinum virum illustrem comitem sacrarum largitionum, et magistrum Scrinii libellorum, sacrarumque cognitionum, qui semper nobis ex bona opinione et gloria sese commendavit.* De eodem lege coll. 2 synodi quintae Constantinopolitanae.

P. 118, 17. *Praefectus praetorio*] Graece est, ἐπαρχον P 159 τῶν πραιτωρίων, *principis praetoriorum*. Lib. 1 bell. Vand. et alibi saepe ἐπαρχον τῆς αὐλῆς, *aulae principem* eundem vocat. Mirum quanta sit veterum librorum inconstantia, modo ἐπαρχον, modo ὑπαρχον eadem pagina legas. Eam varietatem secutus est Schringerius in editione novellarum. Putarim ἐπαρχους hos dictos fuisse, penes quos summa autoritas, et legum condendarum ius esset, et ad quos provinciales provocarent a suis praefectis; qui quasi minorum gentium iudices ὑπαρχοι V 374 vocarentur. Rem tamen in medio relinquo. Sed omnino distinguendi sunt *praefecti praetorianorum*, qui deinde vocati sunt *comites aulicorum*, ut supra ad p. 28 diximus, et tandem circa Iustiniani tempora *curopalatae*. Nam ex Latinis scriptoribus Corippus, ex Graecis Evagrius primi extulerunt eam vocem. Evagr. l. 5 c. 1. Ἰουστίνος τὴν φυλακὴν τῆς αὐλῆς ἐμπεισιτευμένος ὃν κουροπαλάτην ἢ Ῥωμαίων λέγει φωνή. *Iustinus, cui credita erat aulae cura, quem Romano sermone curopalatem appellamus. Praefecti vero praetoriorum dignitas*, ab Evagr. l. 3 c. 42. Κορυφαία ἀρχὴ dicitur *summus magistratus*; et ab Eunapio in Proaeresio βασιλεῖα ἀπόρρυτος, *imperium, cui purpura deest*; a Cassiodoro l. 6. Var. epist. 3 *pater imperii*. Haec distinctio sensim post Constantini tempora increbuit. Lege Zosim. l. 2. Cum vero audis Simocatam, et sanctum Nicephorum in historia, πρῶτην μετὰ βασιλεῖα ἀρχὴν, *primam post imperatorem dignitatem curopalatae*, id est, *comitis*, seu *praefecti praetorianorum* fuisse a Iustini temporibus, id coeptum intelligas necesse est, ut ad p. 28 monuimus.

P. 119, 3. *Aërium*] Vectigal, seu tributum a Iustiniano excogitatum. Ioannes Mercerus in editione sui Harmenopoli l. 1 tit. 4 meminit tituli περὶ ἀερίκων ζημιῶν, *de multis aëricis*, qui aliquam huic loco dare, et hinc accipere lucem fortasse poterat. Sed ille rem, quam se fatetur non intellexisse, omisit. Nos diu perquisitam in Vaticanis codicibus manuscriptis, nusquam offendimus: fortasse hoc illud est tributi genus, quod iam olim abolitum revocavit deinde Michael Paphlago imperator, de quo vide Cedrenum.

P. 119, 11. *Duos excipio, Phocam et Bassum*] Alios infra nominat praefectos praetorio, qui ob imperii Iustiniani diuturnitatem, et rerum vicissitudinem frequentes sub eo fuerunt: illorum autem notitia multam et huic historiae lucem affert, et Iustiniani constitutionibus, qua nonnullorum Iustiniani atque Iustini rescriptorum ψευδεπιγραφίας, *falsas inscriptiones* supra observavimus: quare in hac tabella praetorum eius temporis nomina diligenter conquisita, et ad notas consulum digesta proponenda tibi lector curavimus.

IUSTINUS IMP.

CONSULES.	PRAEF. PRAET.
Iustinus Aug. Eutharicus.	MARINUS Syrus, iterum; nam fuit primum sub Anastasio. Evagr. l. 3 c. 42 auctor vectigalis ἐπιβολῆς, Cyrill. Scythopolit.
A 96 Vitalianus Rusticus.	APRION Aegyptius in exilium ab Anastasio pulsus, revocatus a Iustino licet sacerdos praetorio praeficitur. Theoph. Procop. l. 1 bell. Pers.
Iustinianus Valerius.	DEMOSTHENES. De quo hic Procop. p. 55 l. 8 Cod. qui testam. fac. poss.
Symmachus Boëtius.	
Maximus.	
P 160 Iustinus Aug. II. Opilio.	THEODORUS { extant ad utrumque constitu- ARCHELAUS. { tiones falso nomine Iustiniani. Lib. 7 c. de advoc. fisc. et l. 8 c. eod.
Polyxenus Probus.	
Olybrius.	THEODORUS. Iterum ad quem Iustinus anno imperii octavo rescripsit de sepulchris non violandis.
Mabortius.	
	IUSTINIANUS IMP.
Iustinianus Aug. II.	MENAS patricius, qui praefecturam gessit usque ad mensem Augustum sequentis consulatus.
Decius.	ATARBIUS ex constitutione ab Ant. Concio edita.
Lampadius	DEMOSTHENES iterum.
Orestes.	DEMOSTHENES { Tres eodem anno. Mi- IULIANUS { rum est, eodem die, IOANNES CAPPADOX. { Kal. Mart. (nisi men- et Ioannem. Lib. 3 c. de verb. sign. lib. 29 de testam.

CONSULES	PRAEF. PRAET.
P. C. Lampadii et Orestis I.	IOANNES CAPPADOX. Ab hoc anno Procopius incipit numerare decennalem praefecturam Ioannis nempe ad consulatum Basilii. Lib. 1 bell. Pers.
P. C. Lampadii et Orestis II.	Seditio Victoriatorum; in qua Ioannes re- A 97 movetur ab officio mense Ianuario, in- dictione decima, et substituuntur ad pau- cos menses
Iustinianus Aug. III.	PHOCAS, et } Procop. l. 1 bell. Pers. et hic BASSUS. } p. 92.
Iustinianus Aug. IV. Paulinus.	IOANNES CAPPADOX, iterum; nam hoc anno coepa est expeditio Africana; a qua cum in dignitate esset, revocare Iustinianum Ioannes nitebatur. Procopius l. 1 bell. Vand.
Belisarius.	
P. C. Belisarii.	
P. C. Belisarii II.	
IOANNES.	Idem consul, idemque praef. praet.
Apion.	
Iustinus iun.	
Basilius.	Ioannes, Theodoraefactione, insimulatus perduellionis, exulat; Procop. ibid. suc- ceditque
	THEODOTUS ad paucos menses. Procop. P 161 hic. Deinde V 375
	PETRUS Barsames Syrus. Ibid. Post Ba- silium quoniam nulli fuerunt consules, non libuit ordine numerare praefectos praetorio Barsamæ successores; eorum tantum nomina tibi lector damus ex hi- storiis.
	AREOBINDUS, qui et orientis fuit praetor et Africae, ubi diem obivit.
	GABRIEL, de quo extat Graecum epigr. l. 4 Anthol.
	BASSUS, iterum.
	PETRUS Barsames secundo.
	DIOMEDES, de quo mentio est in constitu- tionibus.

POST. CONS. BASILII.

CONSULES	PRAEF. PRAET.
POST. CONS. BASILI.	DOMNICUS, ad huc extant Iustiniani novella 162 περὶ διαφορῶν κεφαλαίων. ASCLEPIODOTUS, de quo Theophanes. ADDAEUS, ut in cod. Vat. 1185 legebam. De aliis huius officiis Procopius hic p. 110 et Evagr. l. 5 c. 3.

A 98 P. 120, 2. *Perquam maximi praefecturas locavit*] Evagr. l. 4 c. 39. τὸ ὑπήκοον ἅπαν χρυσίου ἐπίπρασκε τοῖς τὰς ἀρχὰς ἐπιτροπενούουσιν. *Subiectos omnes ob pecuniam iis vendebat, qui praefecturas administrabant.*

P. 120, 7. *Acceptis mutuo praefecturarum pretiis*] Iustinianus novella 8. *Plurimas necesse est manus circumire eum, qui donationem facit: et hoc non de suo forte praebere, sed mutuatum, et ut mutuare possit damnificatum, et computare apud se, quia convenit eum tantum ex provincia percipere quantum liberet quidem ei debita, sortes et usuras, et damna pro ipso mutuo: computabit autem et in medio expensas largiores.*

P. 120, 15. *Legem scripserat*] In hac edenda lege (est autem novella 8) multum ipse sibi plausit Iustinianus; diebus Paschatis, ceu rem populis gratissimam, evulgari voluit; incisam lapidibus, in ecclesiarum porticibus, publice haberi; exemplum in membranis descriptum servari cum sacra supellectile in omnibus ecclesiis orbis Romani; ad gratias deo agendas universos populos excitari. Illud plane iactanter; *dedignantes imitari eos, qui ante nos imperaverunt, qui pecuniis ordinabant administrationes.* Nam in universum, quam verum sit nescio: Theodosius enim legem eadem super re scripsit: idemque de Marciano testatur Theodorus Lector, ἄρχοντα ἐπὶ δόσει μὴ γίνεσθαι ἐκέλευσε, *magistratum pretio creari veluit; et de Anastasio, τὰς ἀρχὰς ὀνίους οὔσας προῖκα παρῆχεν, magistratus, qui venales fuerant, gratis contulit.*

P. 120, 16. *Sacramento profiterentur*] Etiamnum extat iuramenti forma ad calcem novell. 8. Quod ait, *diris omnibus more maiorum devoverentur: eas intelligit: si vero non haec omnia ita servavero, recipiam hic et in futuro saeculo in terribili iudicio magni domini dei, et salvatoris nostri Iesu Christi, et habeam partem cum Iuda, et lepram Giezi, et tremorem Cain.*

P. 121, 9. *Qui omnes ad eum locorum proventus conherent*] Hos indicat Evagrius l. 4. 29. τὸ ὑπήκοον ἅπαν χρυσίου ἐπίπρασκε τοῖς τοὺς φόρους ἐκλέγουσιν. *Subiectos omnes auro vendebat iis, qui colligebant tributa.*

P. 121, 14. *Ut quique sine controversia sceleratissimi*

rebus praessent] Tribonianus, Ioannes Cappadox, Addaeus, Petrus Barsames, Aetherius, in summis gradibus Iustiniano semper carissimi fuerunt, quorum flagitia omnes loquuntur historiae. Si vero ab his numerandi principium ducas, aliosque his addas, quos Evagrius, Agathias, Procopius in reliquis historiae libris, Theophanes, Suidas, aliique scriptores commemorant, explorata plane res erit.

P. 123, 8. *Theodotum in eo gradu collocant*] Ad hunc P 162 extant aliquot Iustiniani novellae, nempe 112. De litigiosis, et quinque huic proximae; quae datae sunt IUST. AUG. ANN. XV. BASILIO. V. C. CONS. Eodem scilicet anno, quo Ioannes Cappadox in exilium pulsus est, qui fuit decimus eius praefecturae, ut habet Procopius l. 1 bell. Pers. Ἰωάννης δέκατον ἔτος τὴν ἀρχὴν ἔχων, *Ioannes decem in dignitate annos exegit*: totidem enim numerabis ab anno primo post consulatum Lam- A 99 padii et Orestis, quando cepit Ioannes praefecturam, ad consulatum Basilii.

P. 123, 10. *Petrus quidam genere Syrus cognomento Barsames*] Habemus ad hunc plurima Iustiniani rescripta. De eodem ita legi in πατρίοις CP. τὸν παλαιὸν Πέτρον Πέτρος τις πατρίκιος ἐπὶ τοῖς χρόνοις Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου ἔκτισεν. ἔλεγον δὲ αὐτὸν Βαρσαμιανὸν τὸν Σύρον πολλὰς ἀρχὰς τῷ τότε χρόνῳ ἀνύσαντα. *Veterem ecclesiam sancti Petri tempore Iustiniani magni Petrus quidam patricius aedificavit; cui cognomen erat Buarsimiano Syro, qui tunc multos gessit magistratus.* Praefecturam aerarii eundem administrasse paulo post Procopius commemorat. Bis praefectum praetorio, bis comitem largitionum fuisse, diversi novellarum tituli demonstrant.

P. 124, 11. *Nomine collector*] Locus in Graeco est corruptissimus, ὄνομα τιθεῖς τὴν προῶξιν τὴν συλλογὴν, *nomen imponens rei collectionem.* Suidas, συλλογὴ ὄνομα ἀρχῆς. *Collectio nomen est magistratus.*

P. 126, 4. *Hoc onus vocari annonae consuevit*] Codex manuscriptus Graecus habet συνωνεῖν, et infra συνωνή: sed utrumque quid est? Nos ἀννώνην, seu ἀννώναν legimus, et interpretati sumus, apposite ad rem. Ille librariorum est lapsus, qui Latinaam vocem non sunt assecuti. Miror Suidam in suo codice mendum non animadvertisse; nam in dictionario in littera Σ posuit vocem συνωνή, hac integra huius historiae descripta pericopa. Vide notam ad p. 102.

P. 127, 9. *Nulla propinquis, vel amicis in illo firma certaque spes ostenderetur*] De propinquis et consanguineis nullo loco habitis a Iustiniano, lege coniurationem Arsacianam, quam Procopius describit l. 3 bell. Gotth.

P. 128, 6. *Imminuta pecunia, quae sublevandis multorum rebus quotannis impartienda erat*] Fortasse hoc est quod

Theophanes narrat ad annum Iustiniani trigesimum quintum. Τῷ δὲ Μαρτίῳ μηνὶ ἐπανέστησαν αἱ σχολαὶ τῷ Κόμητι αὐτῶν διὰ τινὰς συνθηδείας ἃς ἐλάμβανον, καὶ ἀπέκοψεν αὐτάς. *Mense Martio insurrexerunt scholae in suum comitem ob largitiones quasdam consuetas sibi dari, quae sublatae fuerunt.*

P. 129, 16. *Septennalem, ut Anastasius*] Procopius l. 1 bell. Pers. φόρους γὰρ τοὺς ἐπετείλους ἐς ἑτη ἑπτὰ ἀφῆκε τῇ πόλει: *tributa annualia ad septennium omnia dimisit civitati Amidae Anastasius.*

P. 130, 1. *Cabades enim sartis tectis focis arisque*] Procop. l. 1 bell. Pers. notat solum templum sancti Simeonis incensum sub Cabade fuisse.

P. 130, 14. *Ubi miles stationem habet convehendi*] Non militaris annonae pensionem, sed exigendi modum subditis perniciosum damnat Procop. Sane superiores imperatores non ita subditos oppressisse, testatur Libanius in epist. ad Aristae-netum. Σταθμός τις ἐστὶ περὶ τὸν Εὐφράτην Καλλίνικος ὄνομα αὐτῷ. τοῦτο τὸ χωρίον ἔχει στρατιὰν ἰδρυμένην, ἣν δεῖ τρέφε-
A 100 σθαι πρὸς ἡμῶν οὐκ ἐκείσε κομιζόντων, ἀλλ' ἐτέρωσε τὴν τροφήν. ἐκεῖθεν δὲ εἰς Καλλίνικον ἄγειν νόμος τὸν ἄρχοντα τὸν περὶ τὸν Εὐφράτην. Nam alimentum pro militibus qui Callinici stationem habebant, Euphratesiae praefectus a subditis accepta Callinicum convehenda curabat.

P 163 P. 130, 15. *Exercitus optionibus*] Erant et optiones domesticæ, quorum meminit Procopius l. 1 bell. Vand. Ὃς ἐπιμελεῖτο τῆς περὶ τὴν οἰκίαν δαπάνης, ὀπίσθια τοῦτον καλοῦσι Ῥωμαῖοι: *qui familiarium expensarum curam gerebat, hunc Romani optionem vocant.* Exercitus optionum dignitatem Nicolaus Pepagomenus in panegyrico sancti Isidori declarat, et ab optionibus fisci distinguit; sic enim ibi legendum φίσκον, non φύσιν. De optionibus exercitus vide novellam 130.

V 376 P. 130, 16. *Annonam hanc rem appellant*] Mendose in Graeco habes συνωνή, ut ad p. 98 monuimus. Nos quam recte ἀννώναν legamus, videre est ex novella 130 ubi Iustinianus de hac ipsa re agit.

P. 131, 5. *Impositio quaedam est veluti improvisa pestis*] Graece est ἐπιβολή. Quid illa sit, quis eius autor, quaeve eius instituendae occasio, Simeonis Metaphrastae locus declarat, quem nondum iurisconsulti viderunt. Λιμός ὁμοῦ καὶ λοιμός, τὰ δύο ταῦτα κακὰ, καὶ ἀναίρειν ὁμοίως δυνάμενα τισὶ τῶν κειμένων ὑπὸ τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ χωρίων ἐνσκήψαντα, πολλοὺς μὲν οἴκους ἀνθρώπων ἐκένωσε, κώμας δὲ ὅλας καὶ συνοικίας, καὶ ἀγροὺς ἐρήμους τῶν οἰκούντων εἰργάσατο. Σκεψάμενοι τοίνυν οἱ τῶν κοινῶν ἐπιμεληταί, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ βασιλεὺς αὐτοῖς, ὅπως μὴ τὰ κοινὸν τοὺς δι' ἑτους ἐκείνων φόρους ζημιωθῇ, ψηφίζονται τοὺς πλησιοχώρους καὶ αὐτὰ τὰ ἐκτριβέντων τέλη καὶ οἰχομένων

εἰσπράττεσθαι, καὶ τοῦτο κατὰ πάσης ἐκράτει τῆς ὑπὸ ἡσυχίας, καὶ πᾶς ὁ ἐκ γειτόνων οἰκῶν καὶ τοὺς τῶν πλησίων παρέχειν ἡναγκάζετο φόρους, εἴτε ὑπὸ τοῦ λοιμοῦ καὶ τῆς ἐνδείας ἐκτριβέντες ἦσαν, εἴτε τῶν οἰκῶν ἀνάστατοι διὰ τὴν ἀνάγκην γεγεννημένοι. *Pestis et fames; duo haec mala aequae perniciose grassabantur in quasdam partes imperio Romano subiectas; unde multae domus sine hominibus erant, necnon pagi, integraeque familiae, ac villae habitatoribus vacabant. Quamobrem reipublicae curatores, necnon imperator ipse praecaverunt ne publicum aerarium annuis istorum vectigalibus privaretur, decreverunt a vicinis exigere tributa illorum, qui deperissent. Idque in universo imperio obtinebat, et quisque vicinus cuiusque propinqui pendere tributa cogebatur, sive illi ob pestem, atque indigentiam deleti fuissent, seu a propriis sedibus excessissent ob necessitatem. Hoc iniquum tributum, Sabae viri sanctissimi rogatu tollere volentem Anastasium repressit Marinus praefectus praetorio, ut scribit Cyrillus Scythopolitanus. Is affirmat ecclesiis idem tributum impositum fuisse. Rem non editam placet hic in gratiam iurisconsultorum describere. Οἱ κατὰ καιρὸν Τραπευταί, καὶ Βίνδικες τῶν κατὰ Παλαιστίνην δημοσίων, ἑκατὸν χρυσίου λίτρας ἐξ ἀπόρων προσώπων καὶ δυσπράκτων ἀνυσθῆναι μὴ δυναμένους εἰσπραττόμενοι ἡναγκάσθησαν ἐπιβόλῃσαι τὴν τούτων εἰσπραξίν τοῖς κατὰ Ἱεροσόλυμα συντελεσταῖς κατὰ ἀναλογίαν τῆς ἐκάστου δυνάμεως. Τῶν τοίνυν ἑκατὸν χρυσίου λιτρῶν καθ' ὃν εἴρηται τρόπον διανεμηθεῖσων περισσοπραξία, ἀπεγράφησαν ἥ τε ἁγία Ἀνάστασις καὶ οἱ λοιποὶ οὐβασμιοὶ τόποι καὶ οἰκήτορες. πλὴν ὅτι μέρος μὲν αὐτῆς συνχωρήθη ὑπὸ τοῦ εὐσεβῶς βασιλευσαντος Ἰουστίνου ἀναφορᾶς γινόμενης ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Σάβα καὶ τῶν λοιπῶν τῆς ἐρήμου ἡγουμένων. τοῦ δὲ λοιποῦ αὐτῆς τελεία συγχώρησις γέγονεν ἐπὶ τῆς παρούσης βασιλείας Ἰουστινιανοῦ διὰ τῆς τοῦ πατρὸς Εὐσεβίου μεσιτείας. Qui pro tempore in Palaestina publicorum tributorum tractatores, et Vindices fuerunt, cum auri centum librae exigendae sibi relinquerentur a personis egenis quae solvenda non essent, coacti sunt eam imponere exactionem tributariis Hierosolymitanis pro cuiusque facultate. Ergo illo centum auri librarum residuo, eo quo diximus modo, singulis imposito, ecclesia etiam sanctae resurrectionis, et reliqui venerabiles loci, eorumque habitatores descripti sunt. Caeterum tempore pii imperatoris Iustini supplicantibus patre nostro Saba, et reliquis eremi hegumenis pars eius tributi remissa fuit. Tandem reliquae partis absoluta remissio rogatu Eusebi presbyteri ab hodierno imperatore Iustiniano condonata est. Condonata est ecclesiasticis Hierosolymae duntaxat, de his enim Cyrillus loquitur. Nam alioqui longe secus se res habet; extant enim formae praefecti prae-*

A 101

torio sub Iustiniano περὶ ἐπιβολῆς: eius vero exactionem provinciarum praefectis inculcat idem Iustinianus. Lege novellam 17 et 128. Corrige Suidam, qui ante Iustiniani tempora nullum ἐπιβολῆς usum fuisse, ex hoc Procopii loco videtur colligere in voce ἐπιβολή.

P 164 P. 132, 6. *Militem pulchrioribus*, etc.] Haec vel militum erat effrenata licentia, vel indulgentia principis, contra quam ab eo cautum lege erat novella 130.

P. 132, 15. *Censitores (hos logothetas vocavit)] Λογοθέτην ἑλληνίζοντες τὴν τιμὴν ταύτην καλοῦσι Ῥωμαῖοι. Eum qui publicarum rationum curam gerit, logothetam Graeco vocabulo Romani vocant.* Procop. l. 3 bell. Gotth. In edicto 12 legimus λογοθέσιον πολιτικῶν πόρων. Quod Theophanes vocat γενικὸν λογοθέσιον. S. Nicephorus δημοσίων λογιστήν, *publicarum rationum ministrum*, quem vulgo nominari dicit λογοθέτην.

P. 132, 16. *Duodecima quaque parte ipsis constituta]* Ut eo avidius inhiarent lucro militemque expilarent. Et optionibus, qui annonam militibus erogabant, πέντε καὶ δεκάτην μοῖραν, *quin-tam decimam partem*, ut est in nov. 130 constituerat Iustinianus.

P. 133, 11. *Exercitus numero exiguus esset]* Ioannes Antiochenus in collectaneis; 'Επὶ Ἰουστινιανοῦ τοῦ βασιλέως σὺν Οὐννοῖς ἐπτακισχιλοῖς διαβὰς τὸν Ἰστρον Ζαβεργάν ἐγγὺς τῆς βασιλίδος ἔφθασε ληλατῶν τὰ μεταξὺ, ἅτε μὴ στρατιᾶς ποῦ φρουρούσης, ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλέων ἐξακοσίας καὶ τεσσαράκοντα πέντε χιλιάδας μαχίμων ἀνδρῶν ὁ τῶν Ῥω-
A 102 μαίων ἐκορυφούτο στρατός. Ἰουστινιανὸς δὲ μόλις εἰς ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα περιέστησεν. ὥστε μὴδὲ δύνασθαι ἐξαρκεῖν ἐν τε Ἀσικῇ καὶ Ἀρμενίᾳ καὶ Αἰβύρῃ, καὶ Γότθοις, καὶ Ἰταλίᾳ. *Sub Iustiniano imperatore Zaberganes cum septem millibus Hunnorum traiecit Danubio usque ad regiam urbem pervenit, interiecta omnia devastans, quippe cum militum praesidia destituta essent. Siquidem tempore priorum Caesarum Romanus exercitus reducebatur ad summam sex millium, et quadraginta quinque bellatorum. Iustinianus vero vix ad centum et quinquaginta reduxit; ita ut satis non essent ad praesidia Colchidis, Armeniae, Africae, Gotthorum, et Italiae. Idem testatur Agathias l. 5 idque factum ait τῇ τῶν κρατούντων ὀλιγωρίᾳ, imperatoris negligentia.*

P. 133, 15. *Damnus milites afficerentur]* Totum hunc locum de militibus, eorumque damnis, et de corruptela militaris disciplinae illustrabit alter Agathiae locus libro quinto extremo; quae omnia mala Iustiniani ῥαθυμία, *desidiae*, eiusdemque, et ministrorum avaritiae ille adscribit.

P. 133, 16. *Graccumque nomen ut probrum aliis obiectaretur, quasi nullum Graecia ferret strenuum militem]*

De qua Graecia dicit? Num de tota illa orbis parte, quae Graece loquitur, an de ea, in qua, ut Aristoteles 1 meteor. cap. ult. ait, ὅκουν οἱ Σελλοὶ, καὶ οἱ καλούμενοι τότε μὲν Ἰτακοὶ, νῦν δὲ Ἕλληνες, habitabant Selli, et qui olim Graeci, nunc vero Hellenes vocantur? Horum fines ponit Constantinus Porphy. l. 1 them. 17 hinc Sestum, Abydum, et Propontidem; inde vero Cyzicum et Granicum fluvium. Graecorum et Graeciae nomine raro, vel nunquam veteres autores Graeci, frequenter Romani usi sunt; seculis posterioribus etiam illi vocem usurparunt, et universae quae Graece loqueretur genti accommodarunt, ut est apud Iulianum Apostatam, Athenaeum, Theodorum Studitam in epistolis, et alios. Sic accipiendum hic arbitror. Et hoc sensu primum Iustiniani tempore Romanum imperium Graecorum dici imperium coepit a Romanis, quod eius gentis dominationem et fastum stomacharentur. Anast. biblioth.

P. 134, 12. *Alexander, qui eo censitor missus est*] Hic Alexander est Psallidius, sive Forficula, de quo infra Procopius, et fusc ac libere de eius moribus l. 3 bell. Gotth. initio, ab accisa moneta et forcice detonsa vulgo Forficula vocatus.

P. 135, 6. *Limitaneos*] Zosimus l. 2 a Constantino magno limitaneorum numerum diminutum fuisse narrat. Lege quae paulo ante notavimus ad p. 105.

P. 135, 7. *Quadriennalia et quinquennalia stipendia illis a quaestoribus differrentur*] Ob id milites Berrhaeae praesidarii ad Chosroem defecerunt. Lib. 2 bell. Pers. Dagistaeus P 165 de eadem re queritur per epistolas ibidem circa finem libri.

P. 135, 13. *Quos vocant scholarios*] Quasi σχολάζοντας, bellico ab opere vacantes, et veluti feriatos milites. Nam, ut ait Agathias l. 5. οὔτοι στρατιῶται μὲν ὀνομάζονται, καὶ ἐγγεγράφεται τοῖς τῶν καταλόγων βιβλίοις, εἰς δὲ οἱ πολλοὶ ἀστικοὶ τε καὶ παιδροεῖμονες, καὶ μόνον οἶμαι ὄγκον τοῦ βασιλείου ἔνεκα, καὶ τῆς ἐν ταῖς προόδοις μεγαλαυχίας ἐξευρημένοι. *Hi milites quidem nominantur, et in albo conscripti sunt, verum quamplurimi eorum urbem colunt, et vestium ornatu gaudent, atque ut reor ad pompam duntaxat principis, eiusque in processibus maiestatem adinventi fuerunt.* Horum in palatio uti munia diversa, sic nomina; praetoriani milites, custodes palatii, excubitores, corporis custodes, de quibus supra ad p. 28 lin. 17. Horum alii erant qui stipendia merebantur, alii codicillares: quare mirum non est ad tria millia et quingentos fuisse, atque iis supernumerarios a Iustiniano additos esse, cum honoris ergo eum gradum atque nomen ambirent quamplurimi. Horum denique ordines modo appellantur officia, atque ab horum praefectura dicitur magister officiorum; quem Graeci μάγιστρον τῶν ἐν παλατίῳ τάξεων: modo scholae, scho-

λαί, atque inde σχολάριοι. Procopius l. 8. οἱ περὶ τῆς τοῦ παλατίου φυλακῆς λόχοι, οὕσπερ σχολὰς ὀνομάζουσι. *Militum manipuli qui ad palatii custodiam destinati sunt; hos scholas vocant.* Hoc est, milites, ut dixi, feriatos. Quare ex ingenio alii interpretantur: *domus regis SCHOLA dicitur, id est, disciplina: quia non tantum SCHOLASTICI, id est, disciplinati et bene correcti sunt, sicut alii: sed potius ipsa schola, quae interpretatur disciplina, id est, correctio, dicitur: quae alios habitu, incessu, verbo, et actu, atque totius vanitatis continentia corrigit.* Episcopi in epistola ad Ludovicum.

V 377 P. 135, 16. *Inerti et imbelli cuique nomen id sibi adsciscere licuit*] Scilicet tempore Zenonis; adstipulatur Agathias l. 5 et rem exacte narrat. Nam a Zenone γνώριμοι, et συνήθεις, noti ac familiares ea militia donati sunt. Deinde alii οὐ πρὸς ἀξίαν, ἀλλὰ πρὸς χάριν, non pro dignitate eligi coeperunt, sed ad gratiam. Denique a Iustiniano εἰς ἐμπορεῖαν μετέστη τὸ χρῆμα, ad negotiationem reducta res est. ὥς μηκέτι ἄλλως ἐν τοῖςδε τοῖς στρατεύμασι καταλέγεσθαι τοὺς βουλομένους πρὶν ἂν χρυσίου τι μέτρον καταθεῖν: ita ut nullus in iis numeris inscriberetur, nisi qui prius certam auri summam solvisset.

P. 136, 9. *Certa stipendia Caesari condonarunt*] Saepissime in reliquis suae historiae libris hoc Procopius repetit. Nec mirum, quando et militi in stationibus et in castris degenti eadem stipendia Iustinianus negavit. Lege l. 1 et 2 bell. Pers. et l. 8 historiae.

P. 136, 14. *Sunt in imperatoria domo dignioris ordinis milites*] Nominat hic domesticos, et protectores, infra p. 117. *Silentiarios*: iique omnium dignissimi fuerunt, quippe qui ab intimo imperatoris cubiculo essent, ob idque cubicularii etiam appellati. Porro cubiculum antea ex quo statim in ipsum imperatoris ibatur cubiculum, ob silentium quod principis reverentia servabatur, vocatum fuit *silentium*, et Graeci corrupto vocabulo σιλεντιαρίκιον: et intimi illi cubicularii, *silentiarii*, quamobrem ἐπιστάτας τῆς ἀμφὶ τὸν βασιλέα σιγῆς, praepositos *silentii quod imperatoribus impenditur*, hos Agathias nuncupavit. Cyrillus Scythopolitanus, εἰς τὸ λεγόμενον σιλεντιαρίκιον φθάσαντας οἱ ἐπὶ τῶν θυρῶν σιλεντιαριοὶ ἔνδον εἰσεδέξαντο. *Qui cum ad silentium pervenissent, a silentiariis ostio praepositis introducti sunt.* Hic locus dicebatur ad secundum velum; nam primum velum erat in primis ipsis, et exterioribus cubiculis, quod *consistorium* vocabatur a consistente multitudinem, et principis audientiam praestolante. Haec ibidem Cyrillus declarat. Silentiariorum dignitas et honor praecipuus fuit, ut eorum tituli ostendunt. Magnus Silentiarius, θανμασιώτατος, in actis concilii Chalcedonensis, et in antiquissimo

A 104

volumine ex corticibus arborum ita legi; *ego Romulus V. C. silentiarius his instrumentis testis subscripsi.* Cum Zonaras ergo χαμαιζηλον ἀξίωμα dixit, ad praefectos urbis et praetorii, patriciosque et senatores, et huiusmodi superiores gradus respexit; inter quos tamen numerare silentiarios Dorotheus non dubitavit doct. 23. τὴν σύγκλητον, τοὺς πατρικίους, στρατηλάτας, ὑπάρχους, σιλεντιαρίους, εἰσὶ γὰρ αὐταὶ πολῦτιμοι στρατιαί. *Senatum, patricios, praefectos, silentiarios, quae omnes sunt honestissimae militiae.*

P. 137, 4. *Sed plura de his ad hoc unum caput revocemus*] Quae Procopius praeternittit lege apud Agathiam l. 5. extremo; licet et ille quae praeterit, duobus verbis complectatur. περιεώρα Ἰουστινιανὸς τὰς τάξεις διασφειρούμενας, ὡς δὴ τὸ λοιπὸν ἤκιστα γε αὐτῶν προσδεησόμενος. *Militarium ordinum exitium et corruptelam perinde Iustinianus negligebat, ac si nunquam in posterum illi futuri sibi essent, necessarii.* P 166

P. 137, 10. *Duo iam et triginta excurrunt anni*] Iterum ac tertio idem in hac historia repetit. Imperium autem Iustiniani perduravit novem et triginta totos annos, ita ut extremo eius anno Narses pontem Salarium tertio ab urbe lapide refecerit. Sic enim ibi legimus. IMPERANTE. D. N. PISSIMO. AC. TRIUMFALI. SEMPER. IUSTINIANO. PP. AUG. ANN. XXXVIII. Hos annos Iustinianum integros exegisse testatur illorum temporum scriptor Ioannes Epiphaniensis scholasticus, quem Evagrius l. 5. extremo civem suum atque cognatum nominat. Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἑννέα καὶ τριάκοντα τοῖς πᾶσιν ἔτεσι Ρωμαίων ἀρχὰς ἐτελεύτα τὸν βίον. *Iustinianus imperator novem et triginta integros annos cum Romanum imperium tenuerit, vita functus est.* Unde Zonaram, chronicon Alexandrinum, aliosque corrigas. Verum cum Idibus Novembris diem Iustinianus obierit, ad trigesimum nonum annum septem praeterea menses, ac dies tredecim addamus oportet. Nam anni imperii Iustiniani numerandi sunt a calendis Aprilis consulatus Mabortii, quando Caesar et imperii collega a Iustino renunciatus est; quod non solum Marcellinus comes, et Evagrius tradunt, sed etiam Cyrillus Scythopolitanus Iustiniani aequalis, qui anno secundo post consulatum Lampadii et Orestis sextum Iustiniani computat. Ipse Iustinianus novella 47 imperii sui annum undecimum in secundum P. C. Belisarii annum incidere affirmat; publicasque eius anni tabulas ita notari iubet. *Imperii Iustiniani diviniissimi Augusti, et imperatoris anno undecimo P. C. FL. Belisarii V. INL. anno secundo.* Ergo ad quadragessimum annum imperii Iustiniani defuerunt menses quatuor, dies decem et septem.

P. 137, 14. *Suo quique in ordine perpetuo succedunt*] De Asterio scriba praetoriano Syuesius epist. 61. τῆς συμμορίας A 105

τῶν ταχυγράφων Ἀστέριος εἰς οὐκ ἔσχατος, ἀλλ' ἐν αὐτοῖς τρίτος ἢ τέταρτος, νῦν δὲ καὶ πρῶτος εἶη. *Ex ordine scribarum Asterius, in quo non postremus est, sed tertius ferme vel quartus, nunc fortasse primus.* Nam ex quo tempore illinc Synesius discesserat, coniicit Asterium gradum aliquem in suo ordine fecisse.

P. 139, 7. *Ad utrumque fretum publicanorum ordines instituti*] Theophanes de Irene imperatrice, τῆς Ἀβύδου καὶ τοῦ ἱεροῦ τὰ λεγόμενα κομμέρκια ἐκούφισε. *Abydi et templi vectigalium, quae commercia vocantur, modum statuit.* Templi Blacherniani scilicet, quod est ad ostia Euxini maris, ut supra dixi ad p. 15.

P. 139, 13. *Addaeum gente Syrum*] Aliis est Audius. Evagr. l. 5 c. 3. *Non longo tempore post, Aetherium, et Addaeum utrumque ex ordine senatorio, qui principem locum apud Iustinianum diu tenuerant, in iudicium ob piaculum quoddam adducit Iustinus. Quorum alter, Aetherium dico, confessus est se animo instituisse, imperatorem veneno conficere, habuisseque Addaeum illius conatus socium, et in omnibus adiutorem. Verum Addaeus gravi cum iureiurando affirmat, se istius rei prorsus ignarum esse. At uterque tamen securi percussus est: atque Addaeus, cum iam caput abscinderetur, dixit ingenue, se licet falso de iis rebus esset accusatus, iusta tamen, debitaque a deo facinoris cuiusque contemplatore et vindice sibi inflicta supplicia.* Theodotum namque aulae praefectum se praestigiis quibusdam e medico sustulisse. Caeterum ista itane se habeant, an secus, non possum equidem pro certo affirmare: attamen uterque scelestus fuit: quippe Addaeus insano puerorum amore exarsit: Aetherius autem nullum calumniae genus praeteriens, tum vivos, tum mortuos nomine aulae imperatoriae, cui regnante Iustiniano praefuit, fortunis spoliavit.

P. 141, 16. *Unciam serici sex aureis dabat*] Ante Iustinianum carius. Nam sub Aureliano, ut Vopiscus ait, *libra auri, libra serici fuit*, et in lege Rhodia est, ὁλοσηρικὰ ὅμοια
P 167 τῷ χρυσῷ, *sericum et aurum tantundem valent.* Ex his locis corruptissimum hunc Procopii locum emendavimus. Nam quod in Graeco est τὴν οἰκλάν, restituimus τὴν οὐγκλάν, *unicam*: cum enim imperante Iustiniano sericum per totum Romanum orbem distractum fuerit, minus quam tempore Aureliani pendebatur; scilicet aureis octo et viginti minus. Nam si tunc libra auri, libra serici fuit, ut affirmat Vopiscus, centum circiter aureis libra serici erat. Ex quibus si octo et viginti aureos detrahas, duobus et septuaginta aureis libra sub Iustiniano vendebatur. Quam summam colliges, si cum Procopio sex au-

reis constitisse dicamus unciam serici: quare ex coniectura et historia οὐγκίαν reposuimus.

P. 142, 1. *Quem holoverum vocant*] Ergo holoverum tinctura serici et color est, non sericum, ut ad hanc diem multi existimarunt, inanibusque rationibus id astruere conati sunt.

P. 142, 13. *Causidicorum ordinem statuit evertendum*] In pragmatica Iustiniani sanctione a Petro Pitheo edita c. 12 medicis, causidicis, grammaticis, annonae restituuntur; ergo A 106 ablatae fuerant. Zonaras, *de consilio praefecti stipendia liberalium artium magistris olim constituta in omnibus urbibus sustulit*. Anonymus in chronico, ὁ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς πέμψας εἰς Ἀθήνας ἐκέλευσε μηδένα τολμᾶν διδάσκειν φιλοσοφίαν καὶ ἀστρονομίαν. *Iustinianus imperator nuntios Athenas misit, qui prohiberent philosophiam et astronomiam doceri.*

P. 144, 6. *Duo Romanis consules creabantur, Romae quidem alter, alter Byzantii*] Saepe quidem unus sine collega consul vel in oriente, vel in occidente fuit. Sed quid causae est, quod antiquorum epistolae et pleraque alia monumenta extant unico tantum consulis nomine consignata iis etiam annis, quibus duos fasti consules habent? Ex hoc Procopii loco V 378 peti posse causa videtur. Quia scilicet aliquo opus erat spatio temporis, quo consulum creatorum nuncii ultro citroque perferrentur; interim provinciales consulem solum notabant, cuius primum notitiam habuissent. Synesius epist. 132. χθὲς καὶ πρῶην ἐπὶ τῶν ἑναγχοῦ ὑπάτων, ὧν ἅτερός ἐστιν Ἀρισταίνετος, τὸν γὰρ συνάρχοντα ἄγνοῶ. *Nudiustertius, novis consulibus, quorum alter est Aristaeus, collegam enim ignoro.* Ad hunc locum vir eruditissimus Dionysius Petavius; *συνάρχων Aristaei Honorius imperator fuit anno 404.* Bene est, sic habent fasti; subdit. *Nec mirum ignorari ab Synesio; etenim consularis honos principali fastigio, velut sidus solis lumine condebatur.* Sed ludi, venationes, munera statim initio consulatus ab Honorio de more data, publicae tabulae eius nomine consignatae consulem nunc prodebant? Dicamus ex Procopio quod est. Synesius orientis consulem commode statimque habere potuit, consulem occidentis nec commode nec statim. In tabulis vero publicis, consulis, cuius nomen ignorabatur, sic mentio fiebat. Φλαβίου Πρωτογένους καὶ τοῦ δηλωθησομένου ὑπάτου. *FL. Protegene, et declarando cons. Act. 7 concilii Constantinop. sub Flaviano.* Chalcedonensis concilii actiones notatae sunt, *Marciano, et qui fuerit nunciatus cons.* in calce diplomatis Theodosii sic legimus, *FL. Antiochi et alterius declarandi consulatu.*

P. 144, 13. *Non est omnino comitia videre consularia*] Ut donativis, strenisque parceretur, quod hic narrat Procopius, et Iustinus apud Corippum confirmat.

*Non solum optati iubeo spectacula circi,
Praemia sed populis, et maxima dona parabo.*

- P. 145, 8. *Nam de commissis ab eo in sacerdotes, infra locus erit]* Ubi tandem? tertio hic iam idem pollicetur; neque ullum in hac historia huiusce rei vestigium invenias. Nempe de Iustiniani ac Theodoraе saevitia in sacerdotes dicere animus erat. Theodora iussit Sylverium occidi, Vigilium fune per urbem trahi. Iustinianus quamplurimos Episcopos Africanos custodiis inclusit; viros sanctissimos Eutychium Constantinopolitanum, et Anastasium Antiochenum ecclesiis expulit. Lege Vict. Tunn. in chron. Liberatus Diac. in breviar. c. 24. *Caetera vero, inquit, quae subsequenter in episcopos et catholicam ecclesiam a Iustiniano facta sunt, quomodo consentientes episcopi in trium damnationem capitulorum muneribus dabantur, vel non consentientes depositi in exilium missi sunt, vel aliqui fuga latitantes in angustiis felicem exitum susceperunt, quoniam nota sunt omnibus, puto nunc a me silenda. Vide quae notavi ad p. 48 et 53.*

P. 146, 8. *Effracto aquarum ductu]* Fortasse intelligit de Adrianaeo aquae ductu, quem initio sui imperii Iustinianus restauraverat. Anonymus in chronic. Ἰουστινιανὸς ἀνενέωσεν τὸν τοῦ Ἀδριανείου ὕδατος ἀγωγὸν, ὃν πρὸ τοῦ τὸ Βυζάντιον βασιλεῦσαι Ἀδριανὸς βασιλεὺς ἐποίησε τοῖς Βυζαντίοις χαρίζομενος. *Iustinianus restauravit Adrianaeum aquaeductum, quem, antequam Byzantium imperii sedes esset, Adrianus imperator fecerat in gratiam Byzantium.* Lege chron. Alexandr. Ad hunc aquarum ductum restaurandum triginta talenta Mauriciū imperatorem Byzantiis donavisse scribit Theophylactus Simocatta l. 8 c. 13.

P. 146, 5. *Frequens multitudo aquatum veniens, sese ad fontes opprimeret]* Theophanes anno Iustiniani trigesimo sexto, μηνὶ Νοεμβρίῳ ἀβροχία πολλή ἐγένετο καὶ λείψις ὑδάτων, ὥστε γενέσθαι μάχας πολλὰς ἐν τοῖς ὑδροίοις. *Mense Novembre nulla pluviae fuerunt, et ob id aquarum penuria, ita ut ad fontes multae pugnae extiterint.* Et eodem anno, mense Augusto, γέγονε λείψις ὑδάτων, ὥστε σφαλισθῆναι τὰ δημόσια λουτρά καὶ ἐγένετο φονοκοπία εἰς τὰ ὕδατα. *Talis fuit aquae penuria, ut publicae clauderentur balneae, et ad fontes caedes patrarentur.*

P. 146, 8. *Regia non caperet, in qua priores Caesares diutius perque libenter versati fuissent]* Ante Iustinianum in diversis urbis Byzantii regionibus quinque regiae numerantur, quas autor descriptionis vocat palatia; praeterea domus divinae Augustarum sex, nobilissimae tres. Celebres inter has erant domus Placidiae et Marinae in regione prima. Domus Pulcheriae in regione tertia, et undecima. Domus Arcadiae

in regione nona et decima; in qua et *Eudociae* domus fuit. Has domos apud historicos *δισποινικάς*, et *δισποινικάς*, *dominicas* appellatas reperies: in quarum aliis imperatores sedes habuerunt; aliae recondendis Caesarum divitiis erant destinatae; harum praefecti *curatores* dicti, et ex primaria electi nobilitate. Imperante Iustiniano domus Placidiae curator Zimarchus fuit, Iustini senioris commilito, domus Marinae Georgius Theodora Augustae consanguineus. Marinae domui Belisarii bona, post eius obitum, addicta fuerunt, ut Theophanes ait; *τοῖς βασιλικοῖς θησαυροῖς*, Zonaras; eam ob causam quam modo dixi. Ad has omnes regias suas Iustinianus adiecit munificentissime constructas in suburbano *Heraeo* in *Iucundiano*, quod deinde *Iustinianum* vocatum est, hodie *Gulata* et *Pera*. Procop. l. 1 aedif. extremo.

P. 149, 5. *Alexandrinus id perpetuo contra usurpasse atque liceret, rei publicae interesset*] Impudentissime mentitus est Hephaestus; Iustinianum vero ab eo decipi turpe fuit. Nam ea Diocletiani largitas in egenos erat omnibus nota. Et A 108 cum alii, tum Dioscorus Alexandrinus paucis ante annis in concilio Chalcedonensi eiusdem factus est criminis reus, in quod Iustinianus incurrit. Nam ille in suam rem convertebat, ut in dato libello narrat Ischyrius, *τὸν παρεχόμενον παρὰ τῶν βασιλέων σίτον πρὸς τὸ τοὺς παρεπιδημοῦντας, ἔτι δὲ καὶ ἐντοπλοὺς πένητας παραμυθεῖσθαι*, frumentum ab imperatoribus concessum cum ad convenarum, tum ad provincialium pauperum solatium. Conc. Chalced. act. 3.

P. 150, 1. *Dederat Paulum Alexandrinis Antistitem*] P 169 Cyrillus Scythopolitanus in vita S. Sabae. Miror Evagrium synchronum in serie episcoporum Alexandriae hunc praetermisisse. Licet Iustinianus Paulum Alexandrinae praeficiendum ecclesiae curaverit, vide tamen in eo initiando canonum ecclesiasticorum observantiam. *Paulus quidam* (ait Liberatus in brev. c. 23) *unus abbatum Tabennensium monachorum, ad Alexandrinam sedem ordinatur episcopus Pelagio interveniente Apocrisario Romano, plane orthodoxus suscipiens Chalcedonensem synodum. Ordinatus est a Mena Constantinopoli praesente eodem Pelagio responsario Vigilii, et Apocrisarii Ephraemii Antiocheni, et Petri Hierosolymorum.*

P. 150, 4. *Cuius opera fucile Alexandrinorum primum studia ad Chalcedonensis concilii firmitatem crederet excitanda*] *Atque ob id Paulus accepit ab imperatore potestatem super ordinationem ducum, et tribunorum, ut removeret haereticos, et pro eis orthodoxos ordinaret, per illos enim populi inualescebant.* Liberat. in brev. c. 23.

P. 150, 6. *Arsenius quidam*] Cyrillus Scythopolitanus, Ἀρσένιος τις Ἰλουστρίου ἀξίωμα ἔχων πολλὴν οὐκ οἶδα ὅθεν

παρόδον ἔχων παρὰ τῶ βασιλεῖ καὶ Θεοδώρῃ τῇ βασιλίσση παραδίδας τὴν αὐτῶν εὐσέβειαν εἰς ὀργὴν κατὰ τῶν ἐν Παλαιστίνῃ Χριστιανῶν ὀρθοδόξων πιστῶν κέκίνηκε. *Arsenius quidam dignitate illustris facilem nescio qua ex causa aditum habuit apud imperatorem et Theodoram Augustam, quod falsis narrationibus contra Christianos, qui in Palaestina degunt, concitavit.* Subdit Procopius, sentiebat ille cum Samaritis, verum ne tantae potentiae iacturam faceret, Christianorum sibi consulto nomen adsciverat. Neimpe, ut idem Cyrillus narrat, cum sanctus Sabas Constantinopolim pervenisset Christianorum Palaestinae causam acturus, a quo sibi etiam atque etiam timebat, ob parentis et fratris in Christianos Palaestinae saevitiam, quodque ambo crudelissimum ea de causa supplicium dedissent; Scythopoli enim a Christianis incendio interierunt, quod idem Sabas multo ante praedixerat. Σιλβανὸς ὡς ἐπὶ εἰρήνης ἐν Σκυθοπόλει εἰσελθὼν χωρὶς κελεύσεως βασιλικῆς ἀρπαγὴς ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν εἰς τὸ μέσον ἐκαύθη τῆς πόλεως. Silvanus Arsenii pater fuit, ut Cyrillus ibidem.

P. 150, 14. *Nullo principes affecerunt incommodo, nisi quod regia prohibuere*] Addit Cyrillus, Ἀρσένιος ἀφανὴς ἐπὶ χρόνον γέγονε τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ ἀναιρεθῆναι αὐτὸν κελεύσαντος. *Arsenius se ad tempus occultuit, quod eum interfici iusserit imperator.* Id fortasse per speciem; quare per
A 109 simulationem et ipse Christianorum mysteriis tum est initiatus.

P. 151, 3. *Theodoram offendit, quae contrariis Caesaris studiis, ut infra dicam, ea in re niti visa est*] Id est, in causa Chalcedonensis concilii; nam Iustinianus συνοδίτης, conciliaris erat: contra, Theodora damuabat eam synodum, amplectebatur Severum, Acephalos, Monophysitas, Theopaschitas, et alios eius temporis Haereticos. Vide Evagr. l. 4. Victor Tunn. ad consulatum Basilii, et ad consulat. Decii. *Theodora Augustae factio unum de Trinitate passum asserens non*
V 379 *secundum quid, sed absolute, suscipiendum cunctis generali lege imponit, et a clericis atque monachis subscriptiones violenter exegit.* Sanctus Sabas, ut Cyrillus refert, orare noluit pro sobole, quam sibi Theodora concedi a deo petebat, ἵνα μὴ οἱ υἱοὶ αὐτῆς τῶν Σευήρου θηλάσωσι δογματῶν, καὶ χεῖρω Ἀναστασίου ταραξῶσι τὴν ἐκκλησίαν. Ne, inquit, eius quoque filii Severi dogmata gustarent, et quam Anastasius periculosius ecclesiam perturbarent. Quare bis anathemate perculsa est, semel ab Agapeto, ut idem Victor affirmat ad consulatum Iustini; iterum a Vigilio. Sanctus Gregorius l. 9 epist. 36. recordandae memoriae Vigilius papa in urbe regia constitutus contra Theodoram tunc Augustam, et Acephalos damnationis promulgavit sententiam. Quod hic de concilio Chalcedonensi, et de contrariis factionibus dicturum se pollicetur

Procopius, omnino desideramus; idem octavo libro superioris P 170 historiae innuebat, ut ad p. 53 notavi.

P. 151, 5. *Psoëm diaconum Rhodoni praefecto necandum tradit*] Bene cum tota hac historia de Psoë conveniunt quae Liberatus eodem loco narrat. *Cogitante Paulo Episcopo remove Eliam magistrum militum, Psoius diaconus quidam et Econumus ecclesiae, amicus Eliae per portitores litterarum velocissimos pedestres, quos Aegypti Symmacos vocant, omnia molimina Pauli Eliae scribebat. Contigit autem Paulum invenire litteras eius Aegyptiace scriptas et legere, et timens quod de Proterio contigerat, sollicitus de eo factus est, et coepit Psoium compellere, facere rationes ecclesiae. Quem tradidit iudici, et imperatori de eo retulit. Eo tempore apud Alexandriam Rhodo erat Augustalis. Qui eum accipiens custodiendum usque ad imperatoris praeceptum, consilio cuiusdam prioris civitatis nomine Arsenii acceptis muneribus, inscio, ut fertur, episcopo, clam nocte totis viribus eum magno cruciatu occidit. Cuius filii et affines imperatorem interpellantes, suggererunt ei qua vi eorum parens mortis debitum persolvisset. Quod audiens imperator vocavit Liberium, et fecit Augustalem, misitque eum Alexandriam inquirere causam. Ad quam urbem Liberius cum venisset, Rhodonem ad se venire iussit, et ab eo requirebat quomodo occidisset diaconum. Ille vero respondit, iussione episcopi fuisse factum: habere se imperatoris delegationem aiebat, ut quidquid iuberet episcopus, modis omnibus impletet. Sed negante Paulo Episcopo, et se nescire clamitante, prior ille civitatis Arsenius homicidii illius autor inventus, morte mulctatus est. Porro Paulo Episcopo Gazam in exilium misso Rhodo cum gestis de eo actis directus est Constantinopolim. Cuius gesta cum intra palatium principi legerentur, iussit eum ab scurrone duci, et foras regiam A 110 civitatem occidi.*

P. 151, 11. *Antistites viros probatos, Alexandriam de causa cognituros mittit*] Causa quidem Alexandriae, ut ait Procopius, cognita est; sed Gazae, ubi Paulus exulavit, depositus est, ut idem Liberatus narrat, et Cyrillus Scythopolitanus.

P. 153, 13. *Iustiniano libuit Christianorum sanctiones pervertere*] Etsi passim in novellis vindicem atque custodem canonum ipse se appellat. Utrum gravius fuit ecclesiasticas sanctiones pervertere, an praescribere? Hoc tam licenter fecit Iustinianus, ut quidquid insigne in ecclesiasticis canonibus est, sua voluerit autoritate stabilitum, declaratum, ac poenis vindicatum. Inde factum est, ut ecclesiarum orientis episcopi eas sibi regularum collectiones concinnare coeperint, quas *νομοταξία*, sive *νομοτάξεις* vocant. Quorum primus autor fuit Ioannes Scholasticus, qui Eutychio CP. in exilium pulso suf-

fectus a Iustiniano est. Extat in Vaticana bibliotheca Ioannis illius νομοκάνων in quinquaginta titulos distributus. Sed ea Iustiniani immoderata licentia quemadmodum in occidentis ecclesias minime pervasit, ita in oriente patriarcharum vel oscitantia, vel adulatione invaluisse videtur.

P. 153, 15. *Alienae manus mentiendae peritus*] Horum infinitam suo tempore fuisse multitudinem, Iustinianus ipse confirmat ea lege quam contra eosdem tulit. Novell. 73.

P. 155, 1. *Ille accepta pecunia mox legem scribit, etc.*] Centenariae praescriptionis ecclesiis a Iustiniano concessae, occasionem hic vides. Praeterea non tantum ecclesiae Romanae, ut ex novella 9 quidam colligunt praescriptionem centum annorum amplificatam fuisse; sed hanc legem in universo Romano imperio perinde valuisse.

P. 155, 9. *Quibus ex tanta temporum distantia, atque nocte rerum olim gestarum, nulla defensio suppeteret*] Adeo incommodum atque absurdum hoc visum est, ut vel hac de causa centenariam praescriptionem Iustinianus revocare coactus sit, atque omnino tollere, ut habes in edicto quinto, cui falsus est titulus *de litigiosis* praefixus. Ἐπειδὴ δὲ, inquit, διὰ τοσούτου διαστήματος τοῦ αἰῶνος μᾶλλον ἢ περ τοῦ χρόνου, οὔτε ἡ ἀκεραιότης τῶν ἀποδείξεων, οὔτε ἡ πίστις τῶν πεπραγμένων, οὔδὲ ἡ ἡλικία ἰσχύει βοηθῆσαι τοῖς μάρτυσι. Mirum est a Procopio de revocatione huius centenariae praescriptionis nihil dici. Fortasse id Iustinianus curavit post annum imperii secundum atque trigesimum, quando haec Procopius scribebat.

P. 156, 2. *Si quando enim Paschatis celebritatem*] Non Hebraeis modo, sed ipsis etiam Christianis vertentem Paschatis diem invertere Iustiniano placuit. Nam anno eius imperii undevigesimo, ut narrat Theophaues, a quo Ioannes Siculus accepit, ἐγένετο διαστροφή περὶ τοῦ ἁγίου πάσχα, καὶ ἐποίησαν οἱ δῆμοι τὴν ἀποκρεώσιμον μηνὶ Φεβρουαρίῳ τετάρτῃ. ὁ δὲ βασιλεὺς προσέταξεν ἑτέραν ἑβδομάδα πρᾶθῆναι κρέα, καὶ πάντες οἱ κραιπῶλαι ἔσφαξαν, καὶ προέθηκαν, καὶ οὐδεὶς ἠγόραζεν, οὔτε ἦσθιε. τὸ δὲ πάσχα γέγονεν ὡς ὁ βασιλεὺς ἐκέλευσε, καὶ εὐρέθη ὁ λαὸς νηστεύων ἑβδομάδα περιττήν. Facta est eversio, ut vertit Anastasius, *de sancto Pascha, et a carnibus coepit vulgus abstinere mense Februario, die quarta. Imperator autem praecepit alia hebdomade carnem apponi, et omnium carnum venditores occidere et apposuerunt, et nemo emebat, aut edebat. Porro Pascha factum est, ut imperator iussit, et inventus est populus ieiunans hebdomada superflua.* Ex hoc loco corrige Nicephorum Callisti l. 17 c. 32 qui idem perperam narrat.

P. 156, 9. *Liberio, de quo paulo ante memoratum*] Erat

patricius Romanus a Theodahato Gotthorum rege ad Iustinianum ablegatus. Diversis magistratibus in oriente functus est. Tandem contra Gotthos senex licet et bellorum inexpertus in Italiam mittitur.

P. 157, 12. *Eudaemon frequenti numero propinquorum relicto paulo post intestatus decessit*] Cuius ob id omnia bona Iustinianus rapuit nulla habita propinquorum ratione; idem narrat de Euphrata Eunuchō; de Triboniano et ex Agathia, de aliis diximus supra ad p. 55. Iustinus iunior tantam non tulit Iustiniani impietatem, ut Corippus scribit; verum

*aliena pecunia, dixit,
Reddenda est, vivus patri qui substitit haeres,
Thesaurus fidis privatos ferre ministris
Imperat.*

P. 157, 13. *Euphratas*] De quo mentio est l. 8 historiae non longe a principio.

P. 158, 2. *Irenaei*] Vide Evagr. lib. 4 cap. 4 et chron. Alexandr. ad consulatum Iustiniani 3 et ad consulatum Lampadii et Orestis, et Procop. l. 1 bell. Pers.

P. 158, 10. *Quartam haereditas habent*] Lege novell. 38. Anonymus in chron. *Δοκῶν εὐνομεῖν Ἰουστινιανὸς ὁ βασιλεὺς πράγματι ἐπεχείρει παρανομωτάτῳ, τῶν γὰρ τελευτώντων τὰς περιουσίας οὐκ εἶα κληρονομεῖν τοὺς ἐκ γένους, ἀλλὰ τῷ δημοσίῳ προσαφώριζε. Iustinianus imperator specie pietatis rem iniquissimam aggressus est; nam haereditates defunctorum cognatos adire minime permisit, sed fisco eas addixit.* Sic Belisarii bona Augustae domui marinae, ut supra diximus, addicta sunt a Iustiniano.

P. 159, 12. *Malthanes*] In inscriptione novellae 142 est *Μαρθάνη*, in epistola Iustiniani, et actis synodi Mopsuestenae, *Marthanii*. Unde colligitur, Malthanem anno imperii Iustiniani vigesimo quarto in Cilicia fuisse; nam Mopsuestia oppidum est secundae Ciliciae, ubi concilium adversus Theodorum celebratum est, cui Malthanes iussu Caesaris interfuit.

P. 161, 6. *Priores Romani principes*] De Augusti cura hac super re lege Suetonium. Pius, ut Capitolinus ait, *vehicularium cursum summa diligentia sublevavit.* Severus, ut V 380 scribit Spartianus, *vehicularium munus a privatis ad fiscum traduxit.* Imperatores ipsi Caesar, Nero, et alii per dispositos equos vel vehiculis ac rhedis prope incredibili celeritate itinera A 112 longissima emensi sunt. Vide Val. Max. l. 5 c. 5. Plin. l. 7 c. 5. Plutarch. in Caes.

P. 161, 7. *Ut quam celerrime ex nunciis cognoscerent*] Suetonius in Augusto eandem sententiam sic extulit. *Et quo celerius, ac sub manu annunciari cognoscique possit, quid in provincia quaque gereretur, iuvenes primo modicis inter-*
Procopius III.

vallis per milliarias vias, dehinc vehicula disposuit commodius, etc.

P. 161, 12. *Octona ferme stabula*] Graecam vocem σταθμόν cum de Veredariis sermo est, a bonis autoribus *stationem* vel *mansionem* dici non ignoro; sed *stabulum* tam trito usu prisca dixerunt, ut de Romanis vocabulis quae ad Graecos transierunt, hoc etiam sit. Autor vitae sancti Hypatii, qui Arcadii imperatoris tempore floruit, πλησίον τῆς μονῆς στάβλος ὑπῆρχεν ἐν ᾧ εἶδιν οἱ ἵπποι τοῦ δρόμου. *Prope monasterium stabulum erat in quod equi publici cursus divertunt.* Procop. l. 5 aedif. καταλυτήριον τῶν βερεδαρίων. *Diversorium veredariorum.* Byzantio in Asiam iter facientibus statim occurrerant stabula in Rufiniano, Chalcedone, Dacibizae, Nicaeae, Helenopoli, Sasimis. Qui vici et urbes σταθμοὶ a scriptoribus hac de re vocantur. De quo nomine, deque aliis publici cursus incommotis suam Sasimorum ecclesiam ita describit Gregorius Nazianzenus.

Σταθμός τίς ἐστιν ἐν μέσῃ λεωφόρῳ
Τῆς Καππαδοκῶν, ὅς σπλίζεται εἰς τρισσὴν ὁδὸν, etc.
Κόνις τὰ πάντα καὶ κόνις σὺν ἄρμασι,
Θρήνοι, στεναγμοὶ, πράκτορες, στρέβλαι, πέδαι,
Λαὸς δ' ὅσοι ξένοι τε καὶ πλανώμενοι,
Αὕτη Σασίμων τῶν ἐμῶν ἐκκλησία.
In regiae medio viae est vicus situs
Qui scindit in tres se vias, etc.
Hic cuncta strepitus, pulvis hic cum curribus,
Lamenta, fletus, carnifex, et compedes,
Tormenta. Cives hospites hic et vagi.
Erat haec meorum Sasimorum ecclesia.

Σταθμόν, vicum Bilius transtulit, *mansionem*, vel *stationem* verius dixisset; sic enim efferendam puto commodius eam vocem, cum de urbibus vel oppidis ubi stabula veredariorum erant, autores loquuntur.

P. 161, 15. *Equis quam exercitatissimis aliis aliunde succedentibus feruntur*] Synesius epist. 132. οὐδεὶς βασιλέως ἀγγελιαφόρος δημοσίαν ἵππον ἀμείβων ἔξεισι τῆς πόλεως, ᾧ μὴ τὰ πρὸς τὴν σὴν λογίότητα μέρος γίνεται τοῦ κατόπιν φορτίου. *Nullus imperatoris veredarius equum publicum mutans urbe proficiscitur, cui non humeralis sarcinae pars aliqua sit quod ad eruditionem tuam mittitur.* Non solum equis cursum conficiebant, sed curribus, ut Nazianzeni locus ostendit, et rhedis, unde veredi.

P. 164, 3. *Πορφυρέωνα*] Scribendum πορφυρεῶνα, ut eius pagi episcopi in actis synodicis subscribunt. Est nomen περικτινόν. Ibi fortasse Tyrii purpuras piscabantur. In epistola

Simeonis Stylitae ad Iustinianum iuniorem *θηλυκῶς* nomen affertur, *τῆς αὐτῆς πορφυρεῶνος*.

P. 164, 3. *Porphyrionem maritimum pagum*] Talis fuit A 115 ut Episcopum haberet. Iustiniani tempore Theodorus eam rexit ecclesiam, qui in epistola Epiphanii tum Tyriorum Antistitis subscriptus habetur. Huic deinde successit sub eodem Iustiniano Christophorus, qui concilio Constantinopoli a Menna celebrato interfuit, ut ex hac eius manu liquet, *Χριστοφόρος Πορφυρεῶνος Φοινίκης παραλίας*.

P. 164, 12. *Cum in conspectum Iustiniani, Theodoraque venirent tum alii, etc. utrumque principis pedem osculo* P 173 *prosequiebantur*] Alios inferioris ordinis id observasse credibile est, quando patriciorum hic usus erat, ut hic habes, et p. 68 et 69. Corippus lib. primo,

et poplite flexo

Plurima divinis supplex dabat oscula plantis.

De Persarum legatis idem narrat Menander Protector lib. primo. Ab ecclesiasticis idem servatum ostendere videntur episcoporum et monachorum litterae ad Iustinianum, *ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγαπητὸς ὁ ἀξιωθεὶς τῶν εὐσεβῶν ὑμῶν ἰχνῶν*. *Archiepiscopus veteris Romae Agapetus qui ad piorum vestrorum vestigia pedum admissus est*. Et monachi, *ἐδεήθημεν τῶν εὐσεβῶν ὑμῶν ἰχνῶν, piis vestris vestigiis supplicavimus*. Et alibi, *ἅμα πᾶσιν ἡμῖν τοῖς πρεσβυτέροις εἰς τὰ ἴχνη τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως δραμεῖν, simul cum nobis presbyteris ad vestigia piissimi imperatoris nostri currere*. Ab ecclesiasticis hoc genus obsequii minime requisivisse Iustinianum palam est; imo a patriarcha in ingressu discessuque benedici consuevisse Innocentius Maronianus eius temporis scriptor testatur in epist. ad Thematem. *Piissimus atque amator dei imperator noster accersito sanctissimo patriarcha Epiphanio praecepit nos ingredi cum ipso, et postquam locutus est ei quae deus illi inspiravit, ipsum quidem dimisit, secundum morem oratione facta pro eius pietate*. Si hoc est, qui credere Graecis possumus Agapetum Romanum Iustinia vestigia veneratum fuisse, cum ad eum patris prae se ferens auctoritatem accesserit? nam in epistola ad Petrum Hierosolymitanum, *cum itaque pervenissemus, inquit, ad comitatum serenissimi imperatoris filii nostri, etc.* Sic imperatores Romanos appellare Romani pontifices; quod dicere neque Epiphanius patriarcha, neque alius Graecorum severissimus censor, et ecclesiasticae dignitatis vindex unquam posset. Illa vero loquendi consuetudo est, et Graeca quaedam adulatio. Orientis episcopi suis imperatoribus ita semper blanditi sunt. Photius Tyrius Marciano Augusto, *δέομαι οὖν προκαλινδούμενος τῶν ὑμετέρων ἰχνῶν*. *Oro igitur ad vestrorum pedum vestigia provolutus*.

Eustathium Episcopum Beryti non puduit imperatoris etiam ministros illa dicendi forma venerari τῶν ποδῶν ὑμῶν, *per vestra vestigia*, qui nonnisi usu Graecanico excusari potest, dummodo usus ipse dignus excusatione sit. Qui etiam ante Iustiniani tempora sic invaluit, ut Sabas vir sanctus consueta suae genti locutione Anastasio imperatori Haeretico dixerit: ἦλθον εἰς τὸ προσκυνῆσαι τὰ ἔχνη τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας. *Vestrae pietatis vestigia adoraturus veni*. Agatho pontifex Romanus in summo catholicae fidei discrimine hoc usus est orientalium more per epistolam, ut eo vehementius Constantini Augusti animum ad religionis defensionem permoveret. *Tantumquam praesentialiter prostratus*, inquit, *et vestris vestigiis provolutus, quaeso*. Et ad Constantinum et Irenem eodem pietatis affectu scripsit Adrianus I.

P. 166, 3. *Romanorum opes: pars direptas a barbaris; pars a Caesare in diversis latebris retrusas affirmare*] Quidquid alii opiarentur, grave aes alienum Iustinianus reliquit, quod Iustinus successor dissolvit, ut Corippus affirmat lib. 2.

Plurima sunt vivo nimium neglecta parenti,

Unde tot exhaustus contraxit debita fiscus,

Reddere quae miseris moti pietate paramus.

et paulo post;

———— *Innumerae mox advenere catervae,*

Fortia centenis onerataque brachia libris

Deposuerunt humeris. Turmae glomerantur in unum,

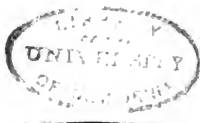
Et totus fuso circus resplenduit auro.

Tunc posita ratione palam, populoque vidente

Debita persolvit genitoris, cauta recepit.

P. 166, 5. *Ex rebus humanis excesserit*] De Iustiniani morte nihil Procopius, nam post hunc librum ab eo absolutum, totum septennium Iustinianus superfuit. Antiqui scriptores silent; ex recentioribus Sabellicus Enneade 8 lib. 4. et P 174 Octavius a Rosberg mente captum obiisse affirmant. Id quidem de Iustino Iustiniani nepote etiam veteres narrant; et illius aetatis historici, Menander Protector l. 2 et Theophylactus Simocatta l. 3 c. 11. Num sicut inscitia Iustini senioris, ita iunioris dementia ob nominis similitudinem (ut supra saepe notavimus) Iustiniano adscripta est? Verum quae de Iustiniani stoliditate ad p. 36 l. 12 notavimus, huc facere videntur. Nam legisse me memini apud Suidam antiqui et boni auctoris haec verba. Ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς εἶτε ὑπὸ γήρως τὰ καίρια μὴ φρονῶν, εἶτε ἄλλως ἐμελλε τὴν ὀρθογνώμονα περὶ Χριστοῦ δοξάν διακυκλῆσειν, εἰ μὴ ἐξ ἀνθρώπων ὄχλητο. *Iustinianus vero vel propter senectutem, vel alia de causa minime sana mente paratus erat ad orthodoxam de Christo sententiam perturban-*

dam, nisi ex humanis excessisset. Nescio an ex Evagrio id confirmari possit l. 4 extremo, ἀοράτως τρωθεὶς τὸν βίον κατέστρεψε, ex occulto percussus hanc vitam finivit; et l. 5 c. 1. οὕτω μὲν δὴ Ἰουστινιανὸς ἀπαξάπαντα ταράχου καὶ θορύβων πληρώσας, καὶ τὰ ἐπὶ χεῖρα τούτων πρὸς τῷ τέρατι τοῦ βίου κομισάμενος εἰς τὰ κατωτάτω μετεχώρησε δικαιοτήρια. Iustinianus igitur, cum omnia omnino turba ac tumultu complavisset, mercedemque his rebus debitam in extremo vitae suae tempore reportasset, ad supplicia iusto dei iudicio apud inferos luenda profectus est. Mortis quidem genus obscurum; obscurius vero est quod post mortem Iustiniano praemium sit persolutum. An quod hic Evagrius memorat flagitiosae eius vitae sane meritum? an quae flagitiosis etiam, sed poenitentibus, non negatur ἢ ἀκήρατος λῆξις, immortalis vitae conditio, ut idem Theophylactus l. 3 c. 9 affirmat? Tantum iudicium in diem supremum remittamus.

INDEX HISTORICUS

IN LIBROS VIII. DE BELLIS.

- A** secretis dicitur scriba arcanorum I, 182, 19.
- Abagarus** vel **Abgarus**. Vide **Augarus**.
- Abandanes Chosrois** scriba I, 243, 3.
- legatus ad Belisarium** I, 244, 15.
- reditum** suadet Chosroi I, 245, 9.
- Abasgia** II, 499, 17. **Abasgi** ubi siti I, 288, 20. II, 471, 14. vicini Caucaso Hunnisque contermini II, 502, 5. et **Bruchis** II, 573, 4. veteres Christianorum et Romanorum amici I, 288, 20. Christi fidem amplectuntur sub Iustiniano II, 472, 11. qui apud illos deiparae templum aedificat II, 472, 21. mittit ipsis episcopum II, 475, 10. eos castrari vetat II, 472, 16. cum multi eunuchi fierent vi regum tyrannica II, 472, 2. ad Persas deficiunt II, 498, 5, 21. ipsos domant Romani II, 499, 14. Persae tentant II, 548, 21.
- Abigas Numidiae fluvius** I, 494, 2.
- eius derivationes** I, 494, 12. vide **Amigas**.
- Abigis**, protector, II, 176, 16.
- Abucharabus Phylarchus Saracenum** I, 100, 1, 11.
- Aborrhias fl. Circesium alluens**, in Euphratem influit I, 171, 6. ad eum sita Theodosiopolis I, 236, 8.
- Abramus**, e servo rex Homeritarum, Christianus I, 105, 7. vincit Aethiopes I, 105, 19. eorum regi tributum pendit I, 105, 19. vanam expeditionem in Persas suscipit I, 107, 7.
- Absarus urbs**, olim **Absyrtus** II, 465, 10. quantum distet ab urbe Petra II, 476, 3.
- Absyrtus urbs**, sic dicta ex nece Absyrti, cuius tumulus ibi extat II, 465, 11.
- Abydus** I, 168, 10. 363, 22. 366, 21. quantum ipsam inter et Sestum spatium I, 310, 8.
- Acacius archiep.** Constantinop. Basiliscum tyrannum templo eiicit I, 343, 6.
- Acacius Adolii pater** I, 243, 12. homo nefarius, sublato Amasaspe, fit praefectus Armeniae I, 159, 7. interficitur I, 159, 15. 524, 19.
- Acampsis fl.** II, 464, 14.
- Acarnania** II, 116, 15.
- Achaia terrae motibus concussa** II, 594, 20.
- Acherontis sive Acherontiae castellum** Totilas capit II, 376, 20. Ioannes obsidet II 386, 19. Morrhias Gothus praesidio tenet II, 597, 4. eo se recipit Ragnaris II. 634, 19.
- Achilles Vandalorum dictus Hoamer** I, 349, 19.
- Aciei Romanae egregia dispositio** I, 61, 16. Persicae I, 70, 6. Romanae et Persicae ad Euphratem I, 93, 19. Rom. et Vandalicae I, 420, 6. Cabaonis Mauri I. 348, 20. Maurorum I, 453, 6. Romanae I, 453, 19. Rom. et rebellium I, 486, 19. Romanae et Gotthicae II, 618, 1. Vide **Praelium**.
- Acilisene in Armenia maiori** I, 83, 6.

- 84, 19. illic fanum Dianae Tauricae I, 84, 10. hac de re controversia II, 480, 3.
- Acinaces** a Procopio dicuntur *ἄκινδρα* II, 178, 19.
- Aclas suburbium** Carthaginis I, 440, 7.
- Adagia** I, 124, 15. 125. 19. II, 32, 9. 177, 16. 227. 12. 556, 6.
- Adaūlfus**, Visigothorum rex, migrat in Galliam I, 318, 18.
- Adergudunbades**, primus Cabadi in regnum redeunti obsequium defert, fitque Chanaranges I, 33, 1. 12.
- Academ** alumnus invito Chosroë rege servat I, 115, 12. proditus a filio I, 116, 15. misere perit I, 118, 4.
- Adolius Acacii filius** I, 160, 3. natione Armenus et Silentarius I, 243, 11. in Persarmeniam irrumpit I, 261, 20. ictu lapidis occumbit I, 267, 10.
- Adonachus** praesidii Chalcidensis praefectus I, 205, 2.
- Adoptio legitima**, ius in bona adoptantis dat adaptato I, 53, 5. adoptio per arma, barbarorum propria I, 54, 2.
- Adrastadaransalanes**, novae apud Persas dignitatis nomen I, 54, 13. solus eam obtinuit Seoses I, 33, 13. 56, 15.
- Adriani moles** describitur II, 106, 20. oppugnatur frustra a Gotthis II, 108, 1. eo se recipit Paulus II, 434, 19. munit eam Totilas II, 630, 6. capit Narses II, 632, 3.
- Adrianopolis** Thraciae urbs, quanto dissita spatio Constantinopoli II, 455, 16.
- Adriaticum mare** I, 369, 7. 401, 6. II, 452, 4. 486, 10. dividitur a Tyrreno insulis Gaulo et Melita I, 372, 14. sinum Ionium efficit II, 79, 3.
- Adrumetum**, urbs I, 382, 19. astu capitur a Mauris I, 510, 5. 15. astu recipitur a sacerdote Nosocomii praefecto I, 511, 5. in fide manet I, 523, 14.
- Adulitarum** in Aethiopia portus I, 101, 10. urbs Adulis I, 105, 8. quantum ab urbe Auxomide et mari distet I, 101, 10.
- Advocati**, legati ad principes I, 259, 21. II, 21, 9.
- Aeetes Colchorum rex** II, 468, 13.
- Cytaiae natus** II, 535, 20.
- Aegisthus**, infantis nomen a capra nutriti mirabili studio II, 215, 3.
- Aegypti montes** I, 99, 4. fluvius Nilus II, 62, 6. nautae I, 360, 7. inundatio insolita II, 398, 10. pestilentia I, 250, 8.
- Aemilia** ubi sita II, 80, 20. provincia Gotthis carissima II, 220, 13. 272, 1. in ditionem redit imperatoris II, 224, 13. res ibi gestae II, 320, 16. urbs eius princeps Placentia II, 238, 10.
- Aeneas** ubinam patrem Anchisem sepeliverit II, 577, 1. Palladium a Diomede accipit Beneventi II, 78, 4. eius navis miranda ad Tiberin servatur II, 573, 3.
- Aeoli insulae** II, 323, 11.
- Aerea porta** I, 124, 1.
- Aeschmanes** Belisarii protector II, 81, 4.
- Aeschylus** scripsit Prometheum solutum II, 484, 16.
- Aethiopes** cuiusmodi navibus uti soleant I, 101, 14. ferrum a Romanis emere prohibentur lege patria *ibid.* eorum rex Christianus bellum gerit cum Iudaeis Homeritis I, 104, 11. 105, 21. societatem init cum Iustiniano I, 164, 16. frustra I, 106, 20.
- Aëtius** dux praestantissimus I, 322, 6. Bonifacio aemulo technam struit I, 322, 13. opibus pollet I, 324, 11. Attillae clade inclutus I, 329, 6. Eunuchorum calumniis perit I, 329, 15. de eius caede dictum memorabile *ibid.*
- Aetna Siciliae mons** I, 369, 10. Vesuvio in multis similis II, 636, 19.
- Aetolia** II, 116, 15.
- Africa Asiae nomine comprehensa** I, 309, 18. divisa vocabulo II, 62, 4. nomen habet a foemina II, 484, 13. dividitur ab Asia Nilo flumine II, 481, 21. 484, 13. occupata a Palaestinis, quos Hebraei expulerant, duce Iosue I, 450, 5. et a Phoenicibus I, 450, 12. linguae usum Phoeniciae retinet I, 450, 8. in fide manet Honorii Aug. I, 318, 2. illam obtinent Vandali a Bonifacio comite invitati I, 323, 12. eius urbes moenibus nudant I, 333, 3. 374, 3. recepta a Belisario, militum seditione turbatur I, 469, 23. praefectum habet praetorio I, 482, 20.

- 513, 5. et magistrum militum I, 506, 2. Vandalis Afri subditi per annos xcv. I, 423, 14. vexati ab illis I, 333, 15. praesertim Catholicis I, 344, 22. humanissime habiti a Belisario I, 382, 8. instaurata a Iustiniano vectigalia graviter ferunt I, 445, 4. urbes suas cingi moenibus vident a Salomone mag. mil. I, 493, 16. sub eo felices I, 507, 3. vastati a Mauris, et ad paucos redacti I, 512, 14. pace tandem fruuntur I, 534, 5. eorum status sub Iohanne magistro mil. II, 549, 14. Afri *αυρόχρονοι* I, 450, 15.
- Agamemnon navem lapideam Dianae posuit in Euboea II, 576, 5.
- Aggesta, quid sit I, 271, 7. excitata a Persis contra Edessam, cuniculo evertitur I, 274, 3.
- Aigan Massageta, domesticus Belisarii, equitum dux I, 359, 13. 420, 17. cum Mauris fortiter dimicans occiditur I, 448, 18.
- Ailas urbs ad sinum Arabicum I, 99, 1. 101, 4. 20.
- Aimachus Ianus nobilem Persam interimit I, 200, 3.
- Alamanni, ubi siti II, 63, 9.
- Alamundarus Saccines a Persis stat I, 81, 18. Saracenorum rex I, 89, 2. qualis vir I, 88, 2. quam infensus Romanis I, 88, 11. operam pollicitus regi Cabadi, se Persis viae ducem praebet I, 89, 22. pugnat I, 94, 10. litem Arethae movet de Strata I, 154, 5. 197, 17. eius filium Veneri immolat I, 232, 1. ab ipso vexatus II, 507, 10. eum Iustinianus ad defectionem invitatur I, 155, 18. 165, 10. accusat per literas apud Chosroem I, 169, 21. ab illo metus Syriae Phoeniciaeque impendit I, 224, 12. et Libano I, 237, 1.
- Alani ubinam siti I, 288, 20. II, 469, 18. Sunitis finitimi I, 74, 8. et Bruchis II, 473, 5. veteres Christianorum ac Romanorum amici I, 288, 20. adiungunt se Gubazi Lazorum regi I, 290, 19. Persis militant II, 461, 16. 495, 10. 496, 5.
- Alani, natio Gothica, Vandalis iuncti I, 319, 8. nomen cum illis confundunt suum I, 334, 13. in societatem a Romanis asciti II, 6, 8.
- Alaricus senior, Visigothorum rex, Europam vastat I, 313, 15. urbem Salviam diruit II, 213, 14. Romam obsidet, astuque captam diripit I, 314, 16. Attalum creat imp. I, 317, 6. Ravennam infestus petit I, 317, 11. Attalum ab imperio amovet I, 318, 15. morbo obit *ibid.* eius gaza Carcassonem delata II, 67, 9.
- Alaricus iunior, Visigoth. rex, uxorem ducit Theudicisam filiam Theoderici regis Italiae II, 65, 5. bello a Francis petitus II, 66, 17. occiditur II, 67, 11. Giselicum nothum relinquit II, 67, 16. avus Amalarici *ibid.*
- Alba, urbs vicina Romae II, 30, 8. 160, 8. 175, 17.
- Alba, in agro Langivilla II, 80, 18.
- Alba Piceni urbs II, 176, 12.
- Albania I, 47, 13.
- Albes, legatus regis Vitigis ad Belisarium II, 99, 15.
- Albilas, Gotthus, urbi veteri praefectus II, 187, 18. 226, 13.
- Alemanni. Vide Alamanni.
- Alexander magnus portas Caspiae munit I, 48, 16. cum eo comparatus Iustinianus I, 158, 16.
- Alexander equitum dux in bello Gotthico II, 164, 2.
- Alexander logotheta, dictus Forficula, quod nummos circumraderet II, 284, 18. in Italiam missus, cuncta evertit avaritia sua II, 285, 5. Veronam petit II, 290, 19.
- Alexander senator II, 18, 12. Athanasii frater II, 32, 18. legatus ad Chosroem I, 111, 14. et ad Amalasuntham II, 18, 18. Byzantium redit II, 21, 2.
- Alexandriam invadit I, 250, 9. illius cives stulte in ius vocat Iohannes Cappadox coniectus in vincula I, 137, 2.
- Algidum II, 372, 22.
- Alpes vocantur perviae montium angustiae II, 62, 11. montis Pyrenaei Alpes, et aliae quae Gallos a Liguribus dividunt *ibid.* hae ditionem Visigothorum terminabant II, 64, 19. dictae sunt Cottiae II, 264, 18. eas Franci occupant II, 586, 10.
- Althias foederatorum dux I, 359, 11. 420, 16. eius cum Iabda singulare certamen I, 463, 4.

- Alveth Erulorum dux II, 199, 14, 235, 21.
- Amalaberga, filia Amalafridae, sororis Theoderici regis Italiae, et uxor Hermenefridi regis Thoringorum II, 65, 7. mater Amalafridi II, 593, 19. occiso marito, ad Theodatum fratrem, Italiae regem, se recipit cum liberis II, 69, 13. eius filia nupta Auduino Langobardorum regi II, 594, 1.
- Amalafrida, soror Theoderici regis Italiae, vidua, nubit Trasamundo Vandalorum regi I, 346, 9. donatur Lilybaeo I, 346, 13. in custodiam traditur ab Ilderico I, 349, 23. mater fuit Theodati, ex priori marito II, 16, 19. et Amalabergae II, 65, 7. avia Amalafridi et uxoris Auduini II, 593, 19.
- Amalafridus Hermenefridi regis Thoringorum et Amalabergae filius II, 593, 18. frater uxoris Auduini Langobardorum regis *ibid.* cui suppetias fert II, 594, 8.
- Amalaricus, natus ex filia Alarici iunioris, Visigothorum rex, sub tutela Theoderici regis Italiae II, 67, 17. uxorem ducit sororem Theodeberti Francorum regis II, 69, 22. cum Atalarico consobрино paciscitur *ibid.* uxorem ad Arianismum cogens, Francos irritat, et ab illis occiditur II, 70, 9.
- Amalasuntha Theoderici regis Italiae filia II, 15, 15. mater Atalarici I, 370, 18. et Matasunthae II, 61, 12. 447, 1. Iustiniani amicitiam omni fovet obsequio I, 370, 23. quid rescribi iusserit Belisario, orta de Lilybaeo controversia I, 432, 20. rescribit ipsa Iustiniano II, 19, 9. filii tutelam gerens, regnum administrat II, 12, 14. illum literis iubet imbui, et peccantem castigat II, 12, 21. cogitur Gotthis cedere literarum osoribus II, 13, 14. constans ac prudens in diffidenda conspiratione II, 15, 4. receptum sibi ad Iustinianum parat II, 15, 14. Theodatum consobrinum offendit amore iustitiae II, 17, 6. de tradenda Iustiniano Italia clam agit II, 18, 16. 20, 22. Theodati rapacitatem coercet II, 21, 12. filio mortuo, eundem ad regnum vocat II, 23, 5. in carcerem ab ipso conicitur II, 23, 14. occiditur II, 25, 9. eius obitus lapsu statuae significatus II, 117, 6. II, 12, 14.
- Amastris urbs ad pontum Euxinum II, 463, 14.
- Amazaspes, Symeonis nepos, praeficitur Armeniae I, 159, 4. Acacii dolo perimitur I, 159, 6.
- Amazonum castra II, 463, 19. de illis auctoris sententia II, 470, 3.
- Ambazuces Hunnus portas Caspiae Anastasio imper. offert I, 48, 18. morbo obit I, 49, 7.
- Ambrus Saracenus Christianus I, 240, 2.
- Ameloberga. vide Amalaberga.
- Amicitiae mira lex apud Ephthalitas I, 16, 14.
- Amida urbs ad flumen Tigrin sita I, 82, 11. ad eam usque Armeniae nomen extenditur I, 85, 12. quantum distat Martyropoli I, 108, 11. et a flumine Nympho I, 42, 16. et a castello Siphri I, 41, 4. et ab Endielis I, 34, 16. et a vico Thialasamo I, 45, 14. obsessa a Cabade Persarum rege I, 35, 20. egregie defenditur I, 35, 21. capitur I, 38, 7. obsessa a Romanis I, 42, 22. pretio recipitur I, 46, 13. Amidenos captivos humanissime habet Cabades I, 39, 1. cives vectigali levat Anastasius Aug. I, 39, 4.
- Amigas Numidiae fl. I, 465, 11. idem forte cum Abiga, de quo supra.
- Amisus urbs II, 463, 18. 470, 3.
- Ammatas, Gelimeris frater, Ildericum regem aliosque occidit I, 383, 7. re fortiter quidem, ad imprudenter gesta, occumbit I, 385, 5. pridic festi S. Cypriani I, 398, 13.
- Ammodium locus Darae vicinus I, 62, 2. 65, 20. 235, 10.
- Anor coniugalis I, 31, 1. in patriam I, 206, 11. 331, 12.
- Amphitheatrum Spoletinum II, 374, 16.
- Anastasiopolis, sive Dara I, 49, 11.
- Anastasius Aug. avunculus Hypatii I, 39, 9. 54, 8. et Probi I, 57, 14. et Pompeii I, 123, 11. prudentissimus I, 49, 2. hostem passus Vitalianum I, 39, 19. 61, 8. Trasamundo amicus I, 346, 16. pacem cum Vandalis coluit I, 344, 4. et cum Theodorico Italiae rege II,

- 369, 13. Erulos supplices accipit II, 203, 9. Cabadi Persarum regi mutuam pecuniam negat I, 33, 21. Amidenos liberaliter habet I, 39, 3. exercitum in orientem mittit I, 39, 9. oblatam sibi portarum Caspiarum possessionem respuit I, 49, 1. Daram urbem aedificat I, 49, 11. Theodosiopolin moenibus cingit I, 50, 5. moritur I, 50, 9. illo principe lucus Daphnes vento convulsus I 215, 5.
- Anastasius, civis Darenus, tyrannum tollit I, 138, 4. Iustiniani legatus ad Chosroem I, 169, 4 193, 14. tenetur invitus I, 170, 21. remittitur I, 175, 5.
- Anatolius Theodosii iunioris legatus, Vararamem Persarum regem urbanitate expugnat, pacemque obtinet I, 15, 2 80, 17.
- Anatozadus Chosrois filius natu maximus II, 504, 3. quid eius nomen Persice valeat II, 504, 3 multatur a patre exilio *ibid.* rebellat II, 505, 10. sumpta ex eo poena II, 505, 15.
- Anchises pater Aeneae II, 78, 4. ubi sepultus II, 577, 1.
- Anchisus urbs, unde nomen acceperit II, 577, 1.
- Ancon, palatii Carthaginensis carcer I, 392, 6.
- Ancona II, 404, 1. ubi sita II, 188, 13. vicina Senogalliae II, 579, 2. describitur II, 197, 15. tantum non a Gotthis capta II, 199, 1. ab iisdem terra marique obsessa II, 577, 10 solvitur obsidio II, 584, 18.
- Andreae singularia certamina, sane egregia I, 64, 12.
- Angli in insula Brititia sub proprio rege II, 560, 1. cur eorum quosdam suis ad Iustinianum legatis adiunxerit Francorum rex II, 560, 4. regis Anglorum soror desponsa Radigeri, filio regis armorum II, 560, 18. minus metuendi Varnis quam Franci II, 561, 8 Varnos bello petunt cum classe centum millibus virorum instructa II, 563, 7. vincunt II 564, 13. vide Brititia.
- Anglon vicus et cast. Persarmeniae I, 263, 15. 264, 4. 16.
- Aniabetes Persarum dux I, 225, 17. iussu Chosrois suspenditur I, 226, 13.
- Animae defunctorum quo vehi creditae II, 566, 11.
- Annibal ad Cannas victor II, 322, 20. eius castra in monte Gargano II, 374, 2.
- Annus decem solum mensibus apud Romanos ante Numam constabat II, 118, 2. anni imperii Iustiniani: vide Iustinianus. anni belli Gotthici: vide Gotthi.
- Antae, ubinam siti II, 125, 22. 474, 16. eorum mores II, 334, 15. cur olim dicti Spori II, 336, 3. Romanis infensi II, 331, 12. victi a Germano II, 450, 4. contra Gotthos in Italia militant Iustiniano II, 125, 22 370, 15 qui illis novas sedes offert II, 336, 11.
- Antaeus cur dictus terrae filius I, 450, 15.
- Antallas Maurorum Byzacenorum princeps I, 349, 21. in fide Romanis data constans I, 462, 20. offensus a Salomone, rebellat I, 503, 23. eius ad Iustinianum epist. I, 506, 20. adiungit se Stozae rebellis I, 509, 1. Carthaginem infestus petit I, 515, 13. cum Gonthari tyranno paciscitur I, 516, 7. illum deserit, offensus periurio I, 523, 3 cum Ioanne magistro mil. pugnatur vario Marte I, 533, 8. victus cedit II, 549, 19.
- Anthemius occidentis imperator, Leonis Aug. beneficium I, 336, 11. occiditur a Ricimere genero I, 340, 8.
- Antinopolis Aegypti urbs I, 136, 22.
- Antiochia, urbium orientis princeps, luxu plena I, 87, 12. 189, 21 192, 2. eius situs I, 178, 4. 189, 10. Antistes Ephraemius I, 133, 3. Daphne suburbium, vide Daphne. bidui Beroea distat I, 181, 3. Seleucia cxxx. stadiis I, 199, 1. horribili terrae motu concussa I, 215, 5. obsessa a Chosroë I, 186, 5. oppugnata I, 187, 3. capitur I, 188, 5 diripitur incenditurque I, 194, 11. parcutur ecclesiae principi *ibid.* et templo S. Iuliani I, 196, 5. Antiocheni dicaces I, 186, 20. eorum clades I, 191, 10. ostentis praenuntiata I, 195, 1. 215, 4. matronarum duarum desperatio ex amore pudicitiae I, 191, 11. cur exciderit urbem Chosroës II, 489, 22. cives captivos vaenales pro-

- ponit I, 210, 11. abductis novam urbem condit appellatque Chosro-antiochiam I, 214, 12.
- Antiochus Syrus Neapolitanis suadet ut se Belisario dedant II, 41, 19.
- Antiquitatis admiratores, saeculi sui contemptores I, 12, 20.
- Antium urbs II, 125, 10.
- Antonina uxor Belisarii, mulier vaferissima I, 131, 15. Photii mater ex priori viro II, 26, 20. 89, 13. socrus Ildigeris I, 444, 19. Belisarium in Africam sequens I, 863, 1. qua arte dulcem aquam servavit in navi incorruptam I, 369, 14. maritum in Italiam comitata, eum Romae curat II, 93, 12. Neapolin petit II, 160, 3. classi providet II, 162, 9. reversa Byzantium, Joanni Cappadoci dolum struit I, 131, 15. 132, 7. ipsum insidiis capit, hortante Theodora Aug I, 133, 7. Belisarium sequitur in orientem I, 133, 21. iterumque in Italiam II, 355, 23. 359, 14. 395, 11. 397, 13. Byzantium, repetit II, 401, 10. redditum mariti impetrat II, 405, 8.
- Anzalas Narsetis stipator, singulari certamine inter geminas acies victor II, 619, 16.
- Aordus, frater Todasii regis Erulorum II, 209, 3. occiditur II, 426, 15.
- Apamea urbs I, 199, 7. in ea crucis Christi segmentum exhibetur non sine miraculo I, 200, 18. urbis templum expilat Chosroës I, 203, 2. Circensibus interest I, 203, 13.
- Apebedes Persarum dux I, 107, 20. idem forte cum Aspebede, de quo infra.
- Apenninus mons II, 610, 1.
- Apetiani, Armenii, male a Romanis habiti I, 160, 17.
- Apollinarius Italus Ebusam et Baleares Iustiniano recuperat I, 431, 1.
- Appia via II, 119, 16. 154, 22. Appii opus mirabile II, 74, 15. ab urbe Roma ad Capuam pertinet II, 74, 10. adiacet Albae II, 160, 9.
- Appion Aegyptius, quaestor exercitus, consors imperii ab Anastasio declaratus I, 40, 8.
- Appius, a quo dicta via Appia II, 74, 15.
- Apri, urbs Thraciae II, 603, 13. apri Calydonii dentes stupendi servantur Beneventi II, 77, 23.
- Apsarus: vide Absarus.
- Apsilia II, 502, 21. quid illic in Persas actum II, 503, 15. Apsilii Christiani Lazisque subditi II, 468, 21. 502, 14. Abasgos contingunt II, 499, 16.
- Absyrtus: vide Absyrtus.
- Apulia II, 79, 17. 352, 18. 355, 1. 373, 9. dedit se Belisario II, 77, 4. deinde Totilae II, 301, 21.
- Aqua dulcis qua arte in navi servetur incorrupta I, 369, 14. aquaeductus Romae, Carthaginis, Neapolis. Petrae: vide harum vocabula urbium.
- Aquila dat omen imperii Marciano I, 326, 5.
- Aquileia II, 9, 12. urbs florentissima I, 330, 5. eam capit Attila, cum omen a ciconia accepisset I, 330, 14. in circo urbis tractus Ioannes tyrannus I, 321, 12.
- Aquilinus praeclarum facinus edit II, 166, 12.
- Arabia, quanam regio dicta I, 101, 5. Arabicus sinus unde nomen accepit *ibid.* eum Procopius mare rubrum appellat I, 98, 22. illius descriptio *ibid.* noctu non navigatur ob brevia I, 99, 13.
- Aratius Belisarium adolescentem vincit I, 59, 14. ad Romanos transfugit I, 79, 3. in Italiam cum copiis missus II, 199, 11. castra habet ad Auximum II, 212, 16. Firmi hiemat II, 224, 21. obsidioni Auximi navat operam II, 257, 19. Belisario suspectus II, 270, 2. auxiliorum dux in Gepaedes II, 426, 5. contra Sclavenos mittitur II, 455, 12. ad Cuturguros II, 554, 13. iterum adversus Gepaedes II, 593, 14. occiditur II, 604, 7. 18.
- Arbores pro numinibus habitae II, 471, 18.
- Arborychi Francis ac Thoringis finitimi et Romanis subditi II, 63, 4. his militant ac fidem servant II, 63, 15. cum Francis coeunt, Christiani aequae ut illi II, 64, 1.
- Arcadius cum fratre Honorio imperium partitus, orientem obtinet I, 309, 7. Placidiae frater I, 320, 2. socios habet Visigotthos I, 313, 12. moriens, de Theodosio filio sollicitus I, 13, 5. eius tutelam mandat Ildigerdi Persarum regi I, 14, 6.
- Arcanorum scriba, Latine ascretis I,

- 182, 19. ab arcanis Georgius Belisario I, 235, 10.
- Archabis, ad pont. Euxinum I, 465, 9.
- Archaeopolis Lazicae urbs I, 289, 8. primaria II, 524, 5. eius situs II, 528, 8. illam obsident Persae II, 528, 18. frustra II, 534 17 549, 5.
- Archelaus patricius, functus praefectura praetorii. quaestor exercitus I, 360, 14. 384, 4. exscensionem in littus Africae dissuadet I, 373, 4. mandata Belisarii reveretur I, 393, 8.
- Ardabigana I, 259, 14. Pyreum ibi clarissimum et oraculum I, 259, 15.
- Ardaburius cum patre Aspare Ioannem tyrannum debellat I, 321, 10. occiditur I, 340, 5.
- Arelate Circensibus praesident Francorum reges II, 417, 11.
- Areobindus Olybrii gener ac magister militum orientis I, 39, 12. turpiter fugit I, 41, 7. Byzantium revocatur I, 42, 21.
- Areobindus maritus Proiectae, neptis Iustiniani I, 513, 15. cum Sergio militum in Africa magisterium paritur *ibid.* id solus obtinet I, 515, 8. Mauros repellere parat I, 515, 21. eorum principem sibi conciliat I, 517, 12. petitur insidiis Gontharis I, 518, 2. effusum in pugna videns sanguinem, pavet ac fugit I, 520, 18. accitus, salutis fidem sibi dari vult per puerum a baptismo recentem I, 521, 13. indutus casula atque Evangelia praeferens, Tyranno supplicat I, 522, 5. post honorificam coenam occiditur I, 522, 14. eius caput ad Antalam Mauro-rum principem mittitur I, 523, 1.
- Arethas Gabalae fil. rex Saraceno-rum, intra fines imperii Rom. agen-tium, primus I, 89, 10. adiungit se Belisario I, 90, 17. ad Euphra-tem male rem gerit I, 95, 6. cum Alamundaro de Strata contendit I, 154, 6. Belisario iterum se adiun-git I, 222, 19. Assyrium populatur I, 234, 2. Romanos fallit I, 236, 1. bellum gerit cum Alamundaro I, 281, 21. II, 507, 9.
- Arethusae portus I, 371, 20.
- Argec praetorianus uno in conflictu Persas 27 manu sua occidit I, 270, 22.
- Argo navis II, 468, 11.
- Argos urbs II, 77, 22.
- Ariadne, Leonis Aug. senioris filia, uxor Zenonis, et mater Leonis min. I, 340, 12. cum marito in Isaurium fugit I, 342, 17.
- Ariani ab imperatoria dignitate ex-clusi I, 336, 4. et a patriciatu I, 447, 5. in Africa templo S. Cy-priani cedunt I, 393, 19. Paschato sacra celebrare vetiti, seditionem excitant I, 470, 22. 472, 5. Roma pulsi eorum sacerdotes II, 315, 8. Roma pulsi eorum sacerdotes II, 315, 8. Ariani erant Gotthi. Van-dali, Visigothi et Gepaedes I, 313, 5.
- Aries, machina bellica describitur II, 102, 11. leviozem arietem fabri-cantur Sabiri II, 511, 1.
- Ariminum bidui distat Ancona II, 188, 13. diei unius iter Urbino II, 221, 13. urbem hanc Ioannes occupat, Gotthis fuga elapsis II, 185, 7. Gotthi obsident II, 216, 10. obsi-dionem solvunt II, 216, 20. ca-piunt II, 440, 4. pons difficilis transitu II, 608, 2.
- Arimuthus dux occiditur II, 604, 1. 18.
- Aristoteles, cum aestum Euripi non posset animo comprehendere, moe-rore obiit II, 485, 14.
- Armatus Basiliscum Zenoni prodit I, 342, 22. Basilisco filio exautorato, perimitur I, 343, 13.
- Armenia vicina est Tzanicae II, 462, 14. 464, 7. contigit Iberiam II, 467, 1. montis Tauri particeps I, 47, 16. 84, 19. sibi templum Dian-nae vindicat *ibid.* et II, 480, 4. fontem habet fluminis Boae I, 288, 15. nomen extendit suum ad urbem Amidam I, 85, 12. Armenia maior fontes habet Tigridis et Euphratis I, 82, 5. minor, olim dicta Leuco-syria I, 85, 1. huius caput Meli-tene *ibid.* Armeniae pars Theo-dosio iuniori Aug. data ab Arsace I, 163, 5. ibi Theodosiopolis I, 50, 2. Armenia duces habuit Doro-theum, Amazaspem, Acacium; ma-gistros vero militum, Sittam, Va-lerianum, Bessam: vide haec vo-cabula suis in locis. Armenii bel-lum cum Persis gerunt sub rege Arsace I, 26, 11. Nobilis cuiusdam in eum amor I, 29, 12. quinam

- apud illos Arsacidae I, 163, 9. tributis a Romanis oppressi, Acacium de medio tollit I, 159, 15. et Sittam I, 161, 18. ad Persas deficient I, 163, 7. redeunt in fidem Romanorum I, 249, 1. 513, 9. ipsis militat in oriente sub Adolio I, 243, 14. et sub Narsete Aratii fratre I, 261, 15. in Africa sub Artabane I, 513, 9. in Italia sub Narsete et Aratio II, 257, 18. et sub Phaza II, 302, 18.
- Arrianus citatur II, 535, 18.
- Arsaces, ex quo orti Arsacidae Armeniae principes, Parthorum reges propinquitate contigit I, 163, 9.
- Arsaces Armeniae rex, bellum gerit cum rege Persarum Pacurio I, 26, 11. pace composita, dolo capitur I, 27, 16. se ipse accusat, adactus Magiae vi I, 28, 10. in castellum oblivionis coniectus, manu sua se confodit I, 29, 9.
- Arsaces postremus Armeniae rex, quibus conditionibus Armeniam dederit Theodosio iuniori I, 163, 19.
- Arsaces Armenus, praesidii Sureni dux, interficitur I, 172, 11.
- Arsaces a Iustiniano poena affectus, in eius vitam conspirat I, 403, 9.
- Arsacidae in Armenia quinquam dicti I, 163, 9. eorum iura I, 163, 22.
- Arsines Persarmeniae fl. in Euphratem influit I, 84, 21.
- Artabanes Iohannis filius Arsacides, Sittam mag. mil. Acaciumque proconsulem e medio tollit I, 161, 18. 525, 4. cum Romanis reconciliatus in Africam proficiscitur I, 513, 9. stat contra tyrannum Gontharin I, 519, 14. aufugit I, 521, 6. fide publica revocatus, de nece illius cogitat I, 523, 19. ab ipso contra Mauros missus, ex composito se remissus gerit I. 525, 18. Carthaginem reversus cum eo epulatur I, 527, 14. caedem parat I, 528, 2. et peragit I, 531, 6. magister mil. Africae factus, reditum Byzantium impetrat I. 533, 1. Preiectae proconsul II, 405, 16. magister mil. in praesenti, foederatorum dux et consul honorarius II, 406, 19. uxorem coactus recipere II, 407, 12. in Iustinianum conspirat II, 408, 19. exautoratur II, 416, 9. magister factus mil. Thraciae, adversus Gothos mittitur II, 445, 19. tempestate iactatur II, 452, 6. in Sicilia rem bene gerit II, 585, 5.
- Artabanes Persarmenius ad Romanos transfuga II, 494, 4. fortiter pugnat II, 495, 1.
- Artabazes Armenius, vir fortis II, 291, 15. 293, 9. eius oratio II, 293, 19. singulare cum Gottho certamen II, 297, 3 infelix obitus II, 297, 19.
- Artace suburbium Cyzici I, 135, 5.
- Artasines Persa in Gotthos pugnat Romae II, 150, 19.
- Artasires Persa, idem forte cum Artasine, Belisarii protector II, 324, 5. sub moenibus Romae dimicat II, 327, 17.
- Artasires Artabanis satellites I, 523, 22. ad Gontharidis caedem instruitur I, 528, 2. consilium peragit I, 531, 6.
- Arufus Erulorum dux II, 390, 15.
- Aruthus Erulorum dux, Mauriti gener, Narseti in Gotthos militat II, 599, 8.
- Arzamena ubi sita I, 41, 3. scribere malim ut sequitur.
- Arzanena trans flumen Nymphium I, 42, 17. 217, 10.
- Asbades, Candidatus, a Sclavenis comburitur II, 441, 14.
- Asbadus Gepaes II, 599, 6. Totilam regem fugientem lethaliter sauciat II, 624, 21.
- Asbestus, recentius nomen calcis II, 258, 13.
- Ascan Massageta I, 63, 8. 72, 16. fortiter moritur in acie I, 95, 18.
- Asclepiades Palaestinus I, 490, 21. Maximini coniurationem indicat I, 490, 23.
- Asclepiodotus Neapolitanus Causidicus dehortatur cives ne se Belisario dedant II, 41, 22. 42, 20. urbe capta, discerpitur a furente plebe II, 56, 17.
- Asculum Gotthi obsident II, 324, 11. et capiunt II, 326, 6.
- Asia nomen habet a femina II, 484, 5. pars orbis altera, Africam comprehendebat I, 309, 19. ab Africa vocabulo divisa II, 62, 4. et fluvio Nilo II, 482, 5. 484, 13. ab Europa dirimitur Phaside II, 468, 3. hac de re controversia II, 481, 19. seqq. Hunni Asiam vastant I, 168, 10.

- Asiaticus**, pater Severiani ducis I, 509 16.
- Asinaria** Romae porta, qua admissus Belisarius II. 75, 11. illac urbs prodita Totilae II. 360 21 362, 15.
- Asinarius** Gotthorum dux II, 33, 7. conscribit milites in Suabia II, 82, 7. Salonas obsidet II. 83, 6.
- Asino** vectus Ioannes tyrannus traducitur I, 321, 12.
- Aspar** cum Ardaburio filio Ioannem tyrannum debellat I, 321 10. victus a Vandalis in Africa I, 325, 12. opibus pollet I, 326, 15. ob Arianismum exclusus imperio I, 336, 4. Leonem ad imperium evehit I, 333, 1. illi infensus, Vandalis favet *ibid.* occiditur I, 340. 5. Marcianus Aug. eius domesticus fuerat I, 326, 5.
- Asprebedes** Persa cum Romanis pangit inducias I, 47, 11. avunculus Chosrois I, 51, 1. coniurationis particeps, ab eo morte afficitur I, 115, 11.
- Aspidis** mons I, 467, 5.
- Assessor** imperatoris: vide Quaestor.
- Assisium** Totilas occupat II, 326, 23.
- Assyria** I, 259, 13. 261 12. fluvium Tigrim accipit I, 82, 12. et Euphratem I. 85 5 urbes habet Ctesiphontem ac Seleuciam I, 281, 1. et Chosroantiochiam I, 214, 12. vastatur ab Aretha I, 234, 3.
- Astica** regio II, 456, 15.
- Atalaricus** puer, Italiae rex, post avum Theodericum, sub tutela Amalasunthae matris I, 370, 18. II, 12 10 traditur a matre literarum doctoribus et castigatur II, 13, 3. Gotthis institutionem literariam improbantibus, pessime educatur II. 13 9 et seq. cum Amalarico consobрино paciscitur II, 70 3. gazam ei restituit. quam Theodericus abstulerat II, 70, 8. tabe conficitur II. 18, 5. obit, cum annos octo regnasset II. 22, 1. eius obitus lapsu statuae praesignificatus II 117 4.
- Ataülfus**: vide Adaülfus.
- Athanasius** Leontii socer II, 413, 16. frater Alexandri, legatus Iustiniani ad Theodatum Italiae regem II 32, 19. dimissus a Vittigi, ornatur praefectura praet. II, 238, 2. nimirum Africae I, 513, 8 ubi tyranno Gontharidi adulatur I, 521, 10. donatur vita I, 522, 14. com ipso epulatur I, 527, 14. in Italiam redit II, 270, 7.
- Athenae** quanto Megara spatio distant I, 312, 4.
- Athenae**, vicus ita dictus ab Athenaea II, 465, 5. vicinus Lazicae I, 289, 22. 294, 17.
- Athenodorus** Belisarii protector II, 137, 12.
- Atreus** Agamemnonis pater II, 576, 6.
- Attachae**, locus Martyropoli dissitus stadiis centum I, 108, 10.
- Attalus** patricius Rom. ab Alarico fit imp. I 317, 6. imprudens I, 317, 12. spoliatur imperio ab eodem I, 318, 12.
- Attila** Hunnorum rex ab Aëtio victus I, 329, 6. illo occiso, utrumque imperium vectigale habet I, 330, 1. Aquileam obsidens, omen capit ex ciconiae fuga I. 330, 5. urbe illa potitur I, 331 2.
- Auduinus** Langobardorum rex II, 420, 4. antea tutor Valdali regis Langob. II, 430, 1. uxorem ducit filiam Hermenefridi regis Thoringorum II, 593, 20 pace cum Gepaëdibus facta, Ildisgum repetit II, 430, 9. quem regni successione extruserat II. 602, 6. eundem a Iustiniano reposcit II. 602, 15. Germano auxilia spondet II. 447, 20. bellum renovat in Gepaedes II, 550, 13. inducias pangit II, 551, 15. eos vincit II, 594, 1. de victoria certiores facit Iustinianum II, 594, 11. auxilia mittit Narseti in Gotthos II, 598, 16. Ustrigotthum supplicem necat, petente Thorisino Gepaedum rege, a quo caedem Ildigisalis impetrat II, 606, 5.
- Augan** Massageta Romanis militat I, 62, 18. 71, 22. 72, 15.
- Augarus** Edessae Toparcha, Caesari Augusto carissimus I, 206, 1. mira narratio de eius amore in patriam I, 206, 19. circum Edessae extrofit, Augusti beneficio I, 207, 11. podager opem Christi implorat per literas I. 207, 18. eius ope sanatur. acceptis literis I, 208, 13. ipsius filius Edessam Persis deditit I, 209, 1.
- Augurium**: vide Omen.
- Augustulus**: vide Augustus Orestis fil.
- Augustus** Caesar, primus imp. Thoringis sedes assignat II, 63, 7. Au-

- garo Toparchae Edesseno amicus I, 206, 18. Narniae pontem mirabilem extruit II, 85, 16. eius domus dicta palatium I, 405, 22. nomen tribuitur imperatoribus Romanis I, 300, 11.
- Augustus Orestis fil. cur dictus Augustulus II, 6, 4. Glycerii successor I, 342, 9. imperio exiit ab Odonacro II, 6, 18, 169, 20.
- Augustus custos sacrae suppellectilis S. Sophiae I, 300, 12.
- Aulon, urbs ad sinum Ionium sita II, 24, 16.
- Aurasius Numidiae mons, Carthagine dierum iter tredecim dissitus I, 345, 9. eius mirabilis situs I, 467, 15. illum occupant Mauri I, 345, 7. quorum princeps Iabdas I, 462, 19. montem ascendit Salomon mag. mil. I, 466, 21. altera in eum Salomonis expeditio I, 493, 21.
- Aurelia porta Rom. II, 131, 19. insignis nomine S. Petri II, 106, 20. moli Adriani proxima II, 94, 9.
- Aurifodinae regis Persarum I, 77, 3, 78, 16.
- Ausilas fortissime dimicat II, 613, 8.
- Autumnus mirabilis II, 540, 4.
- Auximum ubi situm II, 239, 2. Firmo diei iter unius distat II, 210, 3. eius navale Ancona II, 197, 12. urbs est validissima II, 184, 20. praesidio munita Gotthico II, 187, 21. obsidetur a Belisario II, 239, 12 et seq. urbis fons II, 255, 18. acre illic certamen II, 257, 4. Gotthi cum urbe se dedunt II, 259, 8 sqq. eam Totilas obsidet II, 321, 20. captam fuisse constat II, 534, 17.
- Auxomis urbs Aethiopiae, quantum distet Adulide I, 101, 12. et Klephantine I, 102, 6. Auxomitae I, 100, 21.
- Azarethas Persarum dux I, 81, 16. retrocedit I, 90, 22. hortatur ad praelium I, 93, 17. victoriam cruentam refert I, 97, 6. male acceptus a rege Cabade I, 98, 13. Kdesam oppugnat I, 279, 11.
- B fugabit G. praedictio puerorum Carthaginiensium I, 397, 7.
- Babas dux Rom. II, 498, 3, 525, 5. Archaeopolin servat II, 530, 5.
- Babosis, Numidiae locus I, 495, 5.
- Bacchus Salomonis frater, Cyri, Sergii ac Salomonis pater I, 502, 1, 504, 11.
- Bagais, urbs Numidiae, deserta I, 494, 3.
- Bagradas Africae fluvius I, 477, 1.
- Balas Hunnorum dux I, 360, 4.
- Balas equus quis dicatur a barbaris II, 87, 21.
- Balistae descriptio II, 103, 15. eius vis II, 111, 2.
- Balneo utitur Ioannes Cappadox ad coquendum panem castrensem I, 368, 11.
- Bandalarius II, 91, 12.
- Baudifer I, 448, 5. bandum I, 415, 20.
- Baptismo recens lustratus in navem praetorium imponitur felix omnis gratia I, 362, 22. baptismum conferre vetantur Ariani I, 471, 5. puer a baptismo recens assumitur in pignus fidei publicae I, 521, 20.
- Baradothus episcopus Constantinae, vir sanctus, Cabadem Persarum regem mirabiliter sibi conciliat I, 211, 15.
- Barbalissi castellum I, 205, 9.
- Barbari nulla re, nisi metu, continentur in fide I, 103, 12. soli dicebantur foederati I, 358, 19. eorum societas Romanis pernicioosa II, 6, 12. apud ipsos supremus princeps vocatur rex II, 10, 8.
- Barbaricini in Sardinia, quinam I, 469, 1.
- Barbaricus campus Sergiopolin habet I, 175, 15.
- Barbation Belisarii protector II, 324, 5. sub moenibus Romae dimicat II, 327, 17. fugatur II, 397, 10.
- Barbatus dux Rom. in Africa I, 359, 14, 420, 17. seditiosos petit I, 481, 13. contra datam fidem occiditur I, 484, 17.
- Baresmanas dux Persarum, luscus I, 62, 5, 70, 15. in acie cadit I, 73, 11.
- Barlai porta Edessae I, 230, 4.
- Barsanzes Gubazi Lazorum regi insidias detegit I, 287, 14.
- Basicus Arsaci Armeniae regi charissimus I, 27, 14. infelix eius exitus I, 29, 7.
- Basilides quaestor, patricius I, 123, 7.
- Basiliscus Verinae Aug. frater, bello Vandalico a Leone praeficitur I, 336, 1. affectat imperium *ibid.*

- classem appellit ad Mercurii fanum I, 337, 10. male cunctatur I, 338, 9. clade accepta, reversus confugit in templum Sophiae I, 339, 21. Verinae precibus evadit periculum *ibid.* tyrannidem invadit I, 342, 15. proditus ab Armato, in templum confugit I, 342, 22. inde pulsus ob haeresin, cum uxore et filiis frigore enecatur I, 343, 5.
- Basiliscus Armati filius I, 343, 11.
- Basiliius, pater Ioannis Edesseni I, 247, 19.
- Basiliius, patricius Rom. II, 363, 13.
- Bassaces Armenus, Ioannis gener, Buzis insidias effugit I, 162, 19. dux Armenorum ad Persas deficientium I, 163, 7. redit in fidem Rom. I, 249, 2.
- Batne oppidum, diei unius itinere Edessa dissitum I, 209, 17.
- Belisaria porta Romae II, 89, 19. 106, 7.
- Belisarius, ubi natus I, 361, 3. Antoninae maritus I, 131, 15. Photii vitricus II, 26, 20. in adolescentia stipator Iustiniani magistri milit. Persarmeniam vastavit I, 59, 10. victus est *ibid.* dux Darae a Iustino Aug. factus, Procopium consiliarium accepit I, 59, 21. castellum extruit Mindone, ubi a Persis vincitur I, 60, 6. magister milit. orientis a Iustiniano Aug. creatur *ibid.* ad Daram egregie disponit aciem I, 62, 13. eius literae ad Mirrhanem Persarum ducem I, 66, 5. 67. 7. concio militaris I, 69, 3. victoria clarissima I, 72, 19. Persis Comagenen ingressis occurrit I, 90, 1. suos dehortatur a pugna I, 92, 3. fortissime dimicat I, 96, 7. victus. Byzantium revocatur, et a magisterio militari amovetur, ut praesit bello Vandalico I, 107, 16. 353, 7. spes est Iustiniani in seditione I, 126, 19. magno septus satellitio *ibid.* in circo stragem seditiosorum edit ingentem I. 128, 19. iterum magister mil. orientis I, 137, 6. tantum usque ad Euphratem, quia absens I, 176, 11. expeditioni Vandalicae praestitit summo cum imperio I, 360, 19. vela facit cum uxore I, 363, 1. eius oratio duce Christiano dignissima I, 364, 13. exemplum statuit severitatis I, 364, 4.
4. navigationi providet I, 366, 6. in Siciliam delatus, Procopium Syracusas mittit I, 370, 8. appulsa classe in Africam I, 372, 16. de exscensione deliberat I, 373, 2. ea facta, dum castra locat, fons mirabilis errumpit I, 377, 9. milites ad modestiam hortatur I, 378, 14. equos cursus publici accipit I, 380, 13. instructa acie, Carthaginem versus iter intendit I, 381, 11. Afros capit humanitate I, 382, 10. hortatur ad praelium I, 387, 10. eius cautio I, 391, 15. Carthaginem ingreditur I, 394, 17. circa festum S. Cypriani I, 398, 21. sedet in Gelimeris solio I, 394, 19. in Delphica prandet I, 395, 8. muros instaurat I, 396, 21. 403, 12. eius victoria praedicta a ludentibus pueris I, 397, 5. Maurorum Regulis dat principatus insignia I, 407, 4. proditorem plectit, sibi que Hunnos devincit I, 413, 1. hortatur ad pugnam I, 413, 20. vincit I, 421, 21. dissipatos amore praedae colligit I, 424, 21. supplices Vandalos in fidem recipit I, 425, 10. 428, 6. Gelimerem insequitur I, 425, 16. Ioan. Armenii tumultum annuo pecuniae stipendio cohonestat I, 426, 19. potitur gaza Gelimeris I, 429, 15. Sardiniam et Corsicam recepit I, 430, 11. Caesaream Mauritaniae, Septam, Ebusam, et Baleares I, 430, 13. Lilybaeum a Gotthis repetit I, 431, 14. Gelimerem dedititum accipit I, 440, 8. calumniam apud imp. patitur I, 441, 16. discedit ex Africa I, 444, 13. Byzantii triumphat, Gelimerem captivum ducens I, 445, 5. consul factus, triumphat more veteri I, 447, 8. in Siciliam missus summo cum imperii belli adversus Gotthos II, 26, 8. insulam Gotthis eripit, et Syracusas hiemat I, 469, 6. II, 27, 1. consulatum ibidem claudit magnifice II, 28, 16. in Africam navigat, seditionem compressurus I, 476, 11. adventus sui fama seditiosos fugat I, 476, 16. hortatur ad pugnam I, 477, 8. dissipatis seditiosis, in Siciliam redit, ob aliam seditionem I, 481, 8. in Italiam traicit II, 38, 18. Neapolin obsidet II, 39, 9. saepe repulsus II,

44, 20. viam discit qua possit urbs capi II. 46, 20. ad deditionem hortatur II, 48, 11. subire parat per aquaeductum II, 49, 15. potitur urbe II, 52, 22. militibus humanitatem suadet verbo atque exemplo II, 54, 3. relicto illic et Cumis praesidio Romam petit II, 73, 15. admissus a civibus, claves urbis ad imp. mittit, et muros reparat II, 76, 1. partem Samnii, Calabriam et Apuliam recipit II, 77, 4. item Narniam, Spoletium ac Perusiam II, 81, 1. adventante Romam Vittigini Gothorum rege, copias e Tuscia revocat II, 84, 13. pontem Tiberis urbi proximum munit II, 86, 1. sub moenibus acerrime et foelicissime pugnatur II, 87, 12 seq. eius vigilantia II, 92, 12, moletrinas excitat II, 96, 19. eius induto nomine pastor alterum pastorem Vittigin dictum vincens, dat omen victoriae II, 98, 12. legato Vittigini animose respondet II, 101, 1. illius mira in sagittis mittendis dexteritas II, 105, 19. Gotthos clade stupenda afficit II, 111, 10 et seq. eius ad imp. epistola II, 114, 4. eiusdem providentia II, 119, 5. 121, 14. Sylverio papae relegato in Graeciam, Vigilium sufficit II, 121, 7. ipsius de peditatu iudicium II, 132, 19. tutum iter parat Euthalio, stipendia afferenti II, 150, 7 et seq. stratagema II, 164, 18. colloquium II, 168, 5. gladio petitus a Constantino II, 180, 16. iubet illum interfici II, 181, 4. proditorem plectit II, 184, 8. Arimino capto providet II, 188, 14. Tuderum et Clusium capit II, 197, 2. iunctis cum Narsete copiis, Arimino obsessio suppetias affert II, 213, 1 et seq. eius cum Ioanne et Narsete dissidium II, 217, 12 et seq. summus belli dux Iustiniani literis declaratus II, 221, 3. Urbinum obsidet II, 221, 10. et capit II, 223, 11. itemque urbem veterem II, 225, 1. de Mediolano obsessio frustra sollicitus II, 228, 22. 231, 4. Picenum petit II, 234, 21. Auximum obsidet II, 239, 1. Procopii consilium sequitur in dando receptus signo tuba pedestri II, 243, 8. per literas exposulat cum Theode-

Procopius III.

berto Francorum rege II, 250, 12. periclitatur II, 257, 8. Auximum capit II, 260, 13. Ravennam comitatibus intercludit II, 260, 15. legatos ad Vittigin mittit, Francorum legatis contradicturos II, 261, 13. paci cum ipso factae subscribere renuens, eam dissuadet II, 267, 3. Gotthos regnum deferentibus assentiri se simulans, et ipsos fallens, Ravennam ingreditur ac Vittigin capit II, 269, 3 et seq. Tarvisium, Caesenam et alia loca recipit II, 271, 21. Byzantium accitus, ut bellum in Persas accipiat II, 271, 14. regnum Italiae occupasse dicitur I, 166, 8. id sibi oblatum repudiat II, 269, 2. 276, 5. Byzantium proficiscitur II, 276, 15. Vittigin et Gotthos captivos deportat II, 280, 1. non donatur triumpho II, 280, 10. satellitium eius numerosissimum II, 282, 20. invidum patitur Ioannem Cappadocem I, 131, 18. spem sustinens Romanorum, contra Persas iterum mittitur I, 131, 22. 215, 16. accipit Saracenorum auxilia I, 222, 17. cum ducibus deliberat I, 222, 22. Nisibin petit I, 228, 19. praesidiarios repellit I, 232, 2. Sisauranum cast. capit. I, 235, 16. Byzantium revocat I, 238, 21. in orientem remittitur contra Chosroem I, 241, 10. qua cautione eius legatum acceperit I, 243, 8 et seq. Chosroem terret compellitque ad reditum I, 246, 20. hinc maximum eius nomen I, 247, 21. revocat Byzantium, in Italiam rediturus I, 249, 4. eo redit II, 315, 20. Ravennae milites alloquitur II, 319, 9. Pisaurum munit II, 323, 14. Romae providet II, 324, 5. subsidium petit ab imp. II, 324, 15. consilii poenitens et in magnas ad ductus angustias, Epidamnum se confert II, 328, 21. 330, 6. Romam versus navigans, suo Hydruntem adventu Gotthos fugat II, 350, 13. Romae obsessae succurrere parat II, 355, 2. pugnatur II, 357, 11. turbatus nuntio, absistit incoepto II, 359, 12. morbo corripitur II, 360, 2. Totilae per literas persuadet, ne Romam diruat II, 371, 7 et seq. eo proficiscens

- insidiis petitur II, 374, 7. Romam recipit ac munit II, 377, 5. Totilam validissime repellit II, 378, 11. dissidet a Ioanne Vitaliani nepote II, 386, 9. Tarento trepide in Siciliam fugit II, 397, 17. obsessio Rusciano suppetias ferens, repellitur II, 402, 14. Byzantium redit II, 411, 15. 414, 3. quam indecorus ille reditus II, 427, 6. Byzantii manet, divitiis affluens II, 427, 15. datum ipsi olim prosperitatis omen II, 428, 3. in urbe impensus honor II, 569, 5. vir fuit natura clemens II, 181, 6. caeteris ducibus longe praestantior I, 237, 6. 273, 19. amplissimum eius elogium II, 480, 12. illi fuit ab arcanis Georgius I, 235, 10.
- Bellum** inchoare facile est; finire non item I, 169, 10. unde eius exitus pendeat I, 414, 10.
- Beneventum** cur olim dictum Maleventum II, 77, 8. eius conditor Diomedes stupendos apri Calydonii dentes ibi reposuit, deditque Aeneae palladium Troianum II, 77, 21. huius imago illic visitur II, 78, 10. urbem Totilas capit II, 301, 5.
- Benilus** frater Buzis, dux Rom. II, 498, 2. 525, 9.
- Bergomum** urbs II, 196, 15.
- Beroea** quantum Chalcido dissita I, 204, 15. eius situs I, 181, 3. ciues cum Chosroë paciscuntur I, 181, 11. ad extrema redacti I, 182, 2. Megas ipsorum episcopus I, 179, 11. urbem servat I, 185, 18.
- Bersathus**, nobilis Persa II, 537, 18.
- Bessas**, Gotthus, natus in Thracia I, 39, 17. II, 81, 8. Martyropoli praest I, 107, 22. dux Rom. in bello Gotthico II, 26, 11. Gotthos Neapolitani muri custodes fallit II, 51, 5. Narniam capit II, 81, 12. revocatus Romam a Belisario II, 85, 1. portam Praenestinam defendit II, 92, 6. 96, 6. Gotthos fundit II, 128, 2. 145, 5. a Belisario suspectus II, 270, 1. illo Byzantium revocato, Italiae curam suscipit II, 272, 16. Veronam petit II, 290, 14. et Florentiam II, 293, 21. Spoletii residet II, 302, 8. Romae praef. II, 322, 11. eius ignavia II, 338, 11. inhumana avaritia II, 347, 13. 356, 16. 360, 7. urbe a Gotthis capta, aufugit II, 363, 14. sine opibus II, 364, 18. magister mil. Armeniae, destinatur in Lazicam II, 497, 20. Petram obsidet II, 507, 13. grandaevus licet, fortissime pugnat II, 513, 3 et seq. urbem expugnat II, 517, 9. moenibus nudat II, 522, 13. ab imp. laudatur II, 522, 17. eius sordida cupiditas II, 525, 11. circa illum fortuna ludit II, 631, 20.
- Bessi**, natio II, 251, 15.
- Bithynia** I, 283, 11. II, 463, 13.
- Blases Perozis** frater subrogatur Cabadi, spoliato regia potestate I, 25, 9. excaecatur post reditum Cabadis I, 33, 5.
- Bledas** Gotthorum dux II, 298, 14.
- Blemyes** ubi siti I, 102, 9. annua pensione a Romanis donati I, 103, 11. perfidi I, 103, 21. solem humanis hostiis colunt I, 104, 3.
- Bleschanes** Persa praesidi Saisauranensis praef. I, 232, 19. facta Belisario deditione, Byzantium mittitur I, 235, 18. inde contra Gotthos in Italiam *ibid.* et II, 291, 18.
- Boas** fluvius, ubinam Phasis vocari incipiat I, 288, 15. mari vicinus dicitur Acampsis II, 464, 14.
- Boeotia** terraemotibus concussa II, 594, 20.
- Boës** Persarum dux I, 58, 5.
- Boëtius Symmachi** gener, vir laudatissimus, a Theoderico morte afficitur II, 11, 9. eius liberis Amalasuntha restituit II, 12, 12. ipsius uxor Rusticana II, 365, 4.
- Bolosia** dicta est Lucina, quia *βολαι* sunt dolores partus II, 576, 15.
- Bolum** castellum Persarmeniae I, 77, 2. Theodosiopoli proximum I, 79, 10. id Romani occupant *ibid.* Chosroës repetit I, 112, 2. et obtinet I, 114, 4. II, 526, 15.
- Bombycum** ova Monachi ex India Byzantium deferunt, et conficiendi serici rationem Romanos docent II, 546, 17 et seq.
- Bonifacius** comes Africae, technis Aëtii deceptus, ab imperatore deficit I, 322, 6. 323, 4. Vandalos accersit in Africam I, 323, 11. detecta Aëtii fraude, illos remittere conatur frustra I, 324, 16. victus, Hipponem se recipit *ibid.* iterum a

- Gizerico victus Placidiam adit I, 325, 15. eius clades praedicta a ludentibus pueris I, 397, 5.
- Bonifacius Gelimeris gazam Belisario tradit I, 429, 19.
- Bononia II, 320, 17. 321, 12.
- Bonus Genuae praef. II, 317, 21.
- Boraides Iustiniani ex fratre nepos I, 123, 23. Germanum fratrem haeredem instituit II, 408, 3.
- Bos aeneus in foro Pacis Romae II, 570, 16.
- Bosporus Thraciae duplicem habet aquae cursum II, 487, 5.
- Bosporus urbs, ubi sita I, 57, 17. II, 480, 14. Bosporitae Iustino Aug. se dedunt I, 57, 15. huius rei invidia in Iustinianum convertitur I, 164, 14.
- Braducio, interpres legati Persae, accumbit mensae cum Iustiniano I, 286, 4. ob id Chosroi suspectus, occiditur II, 506, 21.
- Britannia insularum maxima I, 312, 6. decuplo minor quam Thule II, 205, 17. eius situs in oceano Boreali II, 559, 13. deficit a Romanis I, 317, 16. nunquam recuperata I, 318, 20. illius clades Sibyllinis oraculis praedictae II, 118, 13. vide Brititia.
- Brititia oceani Borealis insula II, 559, 10. eius incolae Angli, Frisones, Brittones II, 560, 3. ad Francos migrant II, 560, 5. equitandi rudes, quod nullus apud illos sit equus II, 563, 14. Varnos praelio vincunt II, 564, 13. minus illis metuendi quam Franci II, 561, 18. quanti faciant pudicitiam II, 562, 20. Brititia muro divisa II, 565, 19. pars eius inhabitabilis II, 566, 7. fama est eo devehi defunctorum animas II, 567, 3.
- Brittones, incolae Brititiae insulae, regem habent II, 560, 3. vide Brititia.
- Bruchi, ad Caucasum II, 473, 5.
- Brundisium II, 350, 19. 352, 17. 392, 5.
- Brutii II, 39, 7. 79, 19. 301, 20. 395, 19. conciliantur imperatori II, 353, 2.
- Buchas Belisarii protector II, 150, 20. fortiter pugnat II, 152, 6. moritur II, 153, 18.
- Bacula Myronis, ubi posita II, 571, 3.
- Bulgudu Valeriani stipator Anconam servat II, 198, 23.
- Bulicas, portus Homeritarum I, 101, 9.
- Bullae campus I, 391, 10. 408, 4. 475, 10. ubinam situs I, 406, 8.
- Burcentius, proditor II, 251, 15. vivus comburitur II, 255, 12.
- Burgaon, mons provinciae Byzaceniae I, 458, 22. in eo stupenda Maurorum clades I, 462, 1.
- Burgundiones ubi siti II, 63, 8. victi a Francis II, 65, 9. 263, 2. ipsis militant II, 69, 16. missi Gotthis auxilio II, 196, 7. Mediolano capto, foeminas in praemium accipiunt II, 234, 10.
- Burnus, urbs II, 83, 4.
- Busta Gallorum, loci nomen II, 610, 11.
- Buzes Cutzis frater I, 60, 15. Benili II, 498, 2. avunculus Dommentiolii II, 445, 3. praefectus praesidio Libani I, 60, 15. deinde Martyropolitano praesidio I, 107, 22. ad Daram pugnat I, 62, 15. 64, 1. in Armenia Joannem Arsacidem perfidiose necat I, 163, 4. magister fit militum orientis ab Euphrate ad fines Persicos I, 176, 14. eius oratio ad Hierapolitanos adventante Chosroë I, 176, 18. illos deserit I, 177, 19. impie avarus I, 210, 21. Hierapolin se recipit I, 241, 14. Byzantii Germanum suo defendit testimonio II, 415, 10. auxiliorum dux in Gepaedes II, 415, 10. 426, 5.
- Byzacium I, 371, 16. 391, 10. ducem habet I, 509, 5. 523, 9. pars eius siticulosa I, 377, 20. vastatur a Mauris Leuchatis I, 503, 21. Mauri Byzaceni Vandalos praelio fundunt I, 349, 21. obsequium Belisario spondent I, 406, 12. in Rom. rebellant I, 442, 17. 448, 7. pugnant I, 453, 8. 457, 3. victi I, 457, 19. bellum instaurant I, 458, 8. eorum stupenda clades I, 461, 9. reliqui in Numidiam concedunt, praeterquam subditi Antalae I, 462, 16.
- Byzantium imperii sedes efficitur et nomen accipit a Constantino magno I, 309, 10. quanto dissitum spatio a Muris longis II, 456, 18. ab Istri ostiis I, 310, 15. ab urbe Topero II, 442, 11. Adrianopoli II, 455, 16. Carthagine I, 355, 19. eius archiepiscopus Epiphanius I, 362,

21. plebs seditionem horrendam excitat I, 119, 11 et seq. immanis strages I, 128, 23. suburbia ab Hunnis infesta I, 167, 18. urbis calamitas. grassante peste I, 251, 3. 255, 20 et seq. de illa capienda Chosroës cogitat I, 283, 13. vento illuc delatus Vesuvii cinis, causam praebeuit solenni supplicationi II, 163, 8. cives in expeditione Vandolica I, 360, 17. Byzantii mare infestat cetus immanis II, 399, 3. fretum aquae cursum duplicem habet II, 487, 5. *vocabula partium quarumdam urbis in suas digesta sunt literas.*
- Cabades** filiorum Perozis Persarum regis natu minimus I, 19, 15. patri succedit I, 26, 18. ausus ferre legem de promiscuo foeminarum usu, a subditis regno exiit I, 27, 1. in castellum Oblivionis coniciitur I, 28, 2. evadit uxoris ac Seosis ope, seque recipit ad Ephthalitas I, 31, 9. 32, 6. recuperato regno Blasem sibi suffectum excaecat I, 33, 4. novum magistratum instituit I, 33, 17. mutuum petit ab Anastasio Aug. pecuniam I, 33, 20. repulsam passus, Amidam obsidet I, 34, 10. Iacobum Eremitam invisit, miraculi fama exitus I, 35, 3. Amidam capit I, 38, 9. Glonem urbi praeficit I, 38, 10. captivos remittit I, 39, 2. Romanos incautos occupat ac fundit I, 41, 21. Baradotum Constantinae episcopum benignissime accipit I, 211, 15. cum Hunnis bellum gerit I, 42, 8. portas Caspiae occupat I, 49, 8. queritur cum Anastasio I, 49, 17. de successore sollicitus I, 50, 12. sanatus a Stephano Edesseno Medico I, 271, 13. Caosem filium natu maximum odit I, 50, 15. immerito I, 195, 20. Zame filio a regni successionem ob oculi vitium lege excluso, id Chosroï destinat I, 50, 18. petit a Iustino Aug. ut ipsum adoptet *ibid.* in Scosem ingratus I, 55, 19. Iberes a Christianis ritibus adducere nititur I, 57, 8. contra illos exercitum mittit I, 58, 3. et in Armeniam I, 74, 6. aurifodinas amittit I, 78, 21. eius ad Rufinum legatum oratio I, 80, 3. Mirrhanem a Romanis victum ignominia notat I, 86, 1. copias in Comagenen mittit I, 90, 1. in Azarethem ingratus I, 97, 16. Hermogenem legatum remittit inanem I, 107, 12. testamentum condit ac moritur I, 109, 15. eius virtuti honor habitus I, 110, 9.
- Cabades** Zamis filius I, 114, 22. avum suum, regem Cabadem vultu refert I, 118, 8. illi puero regnum decernitur a coniuratis I, 114, 21. morti addictus a Chosroë patruo, clam servatur benignitate Adergudunbadis I, 115, 12. Byzantii honorifice a Iustiniano habitus I, 118, 10. Narsetem in Italiam sequitur cum Persis transfugis II, 599, 1.
- Caballarius** Erarici legatus II, 289, 20.
- Cabao** Maurorum Tripolit. princeps I, 346, 20. Christi opem praeclaris officiis ambit in Vandalos I, 347, 15. magna illos clade afficit I, 349, 7.
- Cadiseni** Persis militant I, 71, 19.
- Cadmea** victoria II, 33, 16.
- Caenopolis**, olim Taenarus I, 367, 10.
- Caesar** a Persis dicitur imper. Rom. I, 244, 17. 204, 1. Basiliscus Armati filius a Zenone creatur Caesar I, 342, 15. vide Augustus.
- Caesarea** Mauritaniae secundae metropolis I, 501, 9. quantum Carthagine dissita I, 430, 13. redit in ditionem Rom. *ibid.* et I, 501, 12. hinc ad Gades Mauri dominabantur, stante regno Vandalico I, 451, 9.
- Caesana** castellum II, 188, 3. ubi situm II, 8, 6 frustra a Ioanne tentatum II, 224, 3. in potestatem Belisarii venit II, 272, 1. occupatur a Totila II, 301, 1.
- Caisus**, vir ex Phylarchico genere I, 106, 16.
- Calabria** II, 79, 17. dedit se Belisario II, 77, 4 deinde Totilae II, 301, 21. conciliatur imperatori II, 352, 13. Gotthis infensa II, 376, 19.
- Calaris**, urbs Sardiniae I, 403, 23. 407, 12. frustra a Romanis obsessa II, 591, 1. montes ei vicinos occupant Barbaricini I, 468, 11.
- Calchedon**. vide Chalcedon.
- Callinicum** urbs I, 202, 21. ad Euphratem sita I, 91, 13. 97, 12. diruitur a Chosroë I, 248, 11.

- Callinicus acclamatur Iustinianus I, 190, 15. 293, 6. 532, 10.
- Calonymus Alexandrinus, Romanae classis praefectus I, 360. 9. Carthagine insitiores expilat I, 393, 23. periurus a deo plectitur I, 394, 23.
- Calydonii apri dentes stupendi servantur Beneventi II, 77, 22.
- Calypsus insula II, 575, 3.
- Calx, vulgo asbestus II, 258, 13.
- Cameli equos terrent I, 349, 3. illis suam aciem muniunt Mauri I, 348, 15. 453, 8.
- Camillus ubinam Gallos fuderit II, 610, 8.
- Campania II, 79, 20. 301, 5. nullum habuit munitum locum, praeter Neapolin et Cumas II, 37, 17. eo senatores ablegati a Totila II, 373, 10. postea a Gotthis interfecti II, 633, 3. res illic gestae cum Teia II, 635, 13 et seq.
- Campus Bullae: vide supra in litt. B. campus salis vicinus Carthagini I, 336, 5.
- Candidati II, 441, 16.
- Candidus Sergiopolitanus Antistes cum Chosroë pro captivis paciscitur I, 175, 22. eos recipit I, 176, 5. non stans promissis, male mulatur a Chosroë I, 239, 3.
- Canis nomen contumeliosum I, 525, 1. II, 625, 2. canes marini ad Scylaeum multi II, 394, 2. concharum margaritiferarum amasii I, 22, 11. piscatores vorant I, 24, 7. canina habere capita creditus Corcyrae populus II, 394, 10. canum fidelitas II, 556, 18. canes adiuncti excubiis II, 122, 7.
- Cannae II, 352, 20.
- Causium urbs Apuliae II, 352, 20.
- Caoses filiorum Cabadis natu maximus I, 50, 15. patri invisus immerito I, 193, 20. eius testamento regni successionem exclusus I, 110, 2.
- Capitolini Iovis templum diripit Gize-ricus I, 332, 13.
- Cappadocia montis Tauri particeps I, 47, 16. illam affectat Chosroës I, 283, 10. frigore ibi moritur Basiliscus tyrannus I, 343, 11.
- Capra altrix infantis derelicti, studio mirabili ipsum fovet II, 214, 5 et seq.
- Caprae, loci nomen in quo Totilas obiit II, 625, 13. 627, 5.
- Capua urbs II, 74, 11. tenetur a Gotthis II, 353, 16. in urbe certamen improvisum II, 387, 13, 19.
- Caputuada, locus Africae maritimus I, 372, 17.
- Caralis: vide Calaris.
- Carcasso urbs II, 66, 20. 70, 7. obsessa a Francis; quod haberet Alarici gazam, in qua erant vasa Salomonis, obsidione quidem liberatur a Theodorico, sed Thesauro spoliatur II, 67, 10. 68, 4.
- Carnii ubi siti II, 80, 11.
- Carrheni maximam partem gentiles I, 211, 1. Edessa a Persis obsessa, fumum ex aggere erumpentem vident I, 276, 11.
- Carthago I, 324, 5. 331, 17. 341, 22. condita a Didone I, 450, 19. libera, pulsus procul Mauris *ibid.* occupata a Vandalis, sola urbium Africae muros habuit I, 332, 19. 374, 4. Belisarium cum exercitu accipit I, 391, 18. 394, 7. instauratis ab illo moenibus I, 403, 12. eam frustra Gelimer obsidet I, 412, 2. templo ornat ac munit magister mil. Salomon I, 520, 22. urbis Antistes Reparatus I, 521, 16. palatium I, 394, 19. 474, 1. 491, 16. 521, 14. carcer, dictus Ancon I, 392, 6. circus I, 473, 16. 482, 3. suburbium Aclas I, 440, 7. stagnum portus I, 374, 20. portus alter Mandracium I, 392, 4. 393, 15. navale Messuas I, 474, 18. aquaeductus I, 412, 3. quanto Carthagine spatio distet Aurasius Numidia mons I, 345, 8. 465, 15. Bullae campus I, 406, 9. Byzantium I, 355, 19. Caesarea Mauritaniae I, 430, 15. Caputuada I, 372, 19. Decimum I, 384, 4. Grasse I, 384, 6. Hippo regius I, 427, 7. Membresa I, 476, 22. Mercurii fanum I, 337, 11. Sicaveneria I, 513, 23. Tebestia I, 504, 10. Tricamarum I, 416, 10.
- Casandria, olim Potidaea, ab Hunnis capta I, 167, 19.
- Casius Iupiter, ubi cultus II, 576, 2.
- Caspiae portae I, 48, 4. 57, 1. II, 469, 17. munitae ab Alexandro magno I, 48, 16. oblatae Anastasio Aug. I, 48, 21. eas occupat

- Cabades I, 49, 8. vult etiam a Romanis custodiri I, 80, 6. item Chosroës I, 112, 7. Persae custodiunt I, 198, 7.
- Cassiope urbs, unde dicta II, 576, 4.
- Castra Annibalis II, 374, 3.
- Casula, vestis genus I, 522, 2.
- Casus lepidus II, 146, 11.
- Catana, urbs Siciliae II, 27, 22. moenibus nuda II, 453, 9.
- Catellus, nobilis Italus II, 318, 23.
- Catholicus dicitur episcopus Persarmeniae I, 263, 11. vide Christiani.
- Caucana, Siciliae oppidum I, 370, 13. 372, 7.
- Caucasus mons I, 78, 12. illum accolunt Hunni I, 216, 21. 221, 9. 283, 5. 288, 19. II, 467, 19. Sabiri II, 509, 14. eius altitudo et portae geminae II, 469, 4.
- Celer magister offic. I, 42, 16. Arzanenem vastat *ibid.* et I, 217, 13. cum Persis inducias pangit I, 47, 11.
- Celtici montes Eridanum fundunt II, 8, 18. et Danubium II, 481, 4.
- Centenarium, quid significet I, 112, 4.
- Centumcellae II, 328, 20. urbs Tusciae maritima et ampla, a Gotthis deseritur II, 175, 12. sola Romanis reliqua II, 433, 22. eam Totilas obsidet II, 438, 3. 448, 19. captam Romanus exercitus obsidet Narsetis iussu II, 635, 18.
- Centuriae, locus Numidiae I, 463, 5.
- Cephalenia II, 452, 2.
- Cepi, oppidum II, 480, 18.
- Ceratacum Antiochiae I, 195, 24.
- Cerva Maeotidis vadum monstrat II, 477, 1.
- Cervarium, Apuliae locus II, 355, 2.
- Cerventinus senator Rom. II, 123, 12. Byzantium petit II, 234, 13.
- Cethegus, senatus Romani princeps II, 328, 19.
- Chaeronia urbs terrae motu eversa II, 594, 22.
- Chalazar praetorianus II, 402, 2. excarnificatur a Totila II, 404, 14.
- Chalce porta I, 127, 21.
- Chalcedon urbs I, 310, 14. II, 463, 12. quantum a fl. Phaside dissita I, 311, 4. II, 481, 15.
- Chalcis urbs orientis I, 90, 21. quantum Beroea distet I, 204, 15. pecunia salutem emit a Chosroë I, 205, 5.
- Chalcis Euboeae, haerentem Aristotelem videt II, 485, 15.
- Chanaranges, nomen dignitatis Persicae I, 25, 14. 33, 12. 115, 13.
- Chanarangis impia contra Cabadem regem sententia I, 25, 14.
- Chanaranges Persarum dux Martyropolin obsidet I, 107, 20. obsidionem solvit I, 111, 9.
- Chanaranges Persarmenius adolescens in Iustinianum conspirat II, 410, 10. 411, 19. 413, 3. 15.
- Charybdis II, 38, 20. 486, 15. 575, 1.
- Cherronesus: vide Chersonesus.
- Cherso sive Chersona, ubi sita I, 57, 19. quantum ab Istri ostiis dissita II, 480, 17.
- Chersonesus Thraciae II, 79, 11. muros eius longos superant Hunni I, 168, 4.
- Chilbudius magister mil. vir egregius II, 331, 4.
- Chilbudius impostor, ac lepida de illo narratio II, 331, 4.
- Childebertus Francorum rex auxilium Iustiniano in Gotthos promittit II, 27, 17. 73, 6. concessam a Vittigi partem Galliae cum Theodeberto et Clothario dividit II, 73, 2.
- Chiliarchi a Gizerico constituti I, 334, 15.
- Chinialus Cuturgurorum princeps II, 552, 6. 554, 13.
- Chorienes Persarum dux irrumpit in Colchidem II, 461, 15. castra ad flumen Hipin metatur II, 490, 15. occumbit in praelio II, 496, 8.
- Chorsamantis facinora temeraria II, 148, 4 et seq.
- Chorsomanus Belisarii protector II, 81, 4.
- Chorzianene I, 262, 2.
- Chosroantiochia a Chosroë Persarum rege condita I, 214, 13. illius iura ac privilegia I, 214, 22.
- Chosroës, tertius filius Cabadis Persarum regis I, 51, 7. offertur Iustino Aug. adoptandus I, 51, 7. repulsam passus, odium concipit in Romanos I, 55, 7. omnium voce rex declaratur, patris testamento in comitiis lecto I, 110, 11. legatorum Rom. blanditiis delinitur I, 111, 17. Rufino gratificatur I, 113, 9. pacem conficit cum Rom. I, 113, 18. inquieto vir animo I, 114, 14. coniuratos e medio tollit, in his Za-

mem fratrem et Aspebedem avunculum I, 115, 7. Adergudunbadem fallit ac perimit I, 118, 4. ingratus et crudelis in Mebodem I, 118, 22. Iustiniano victoriam Vandalicam gratulatur, et ab eo pecuniam elicit I, 137, 11. Alamundarum ad praebeudas belli causas inducit I, 154, 5. Iustiniano violatam pacem obicit I, 155, 16. 197, 12. legati Vittigis eum ad bellum hortantur I, 156, 20. II, 237, 14. et Armenii I, 163, 8. invidia stimulatus I, 158, 6. bellum in Rom. decernit I, 166, 17. Iustiniano per literas dehortanti, nihil rescribit I, 169, 7. 170, 19. Prima eius irruptio in Rom. imperium I, 171, 2. Circesio ac Zenobia abstinet I, 171, 11. urbem Sura oppugnat I, 172, 5. dolo capit ac delet I, 174, 7. Euphemiam Surenam uxorem ducit I, 175, 9. captivos pretio dimittit I, 175, 19. Hieropoli pecuniam imperat I, 180, 7. Beroeam capit I, 183, 15. eius ad episc. Megan oratio I, 183, 15. Antiochiam obsidet I, 186, 5. oppugnat I, 187, 3. capit I, 189, 7. eius oratio ad legatos Rom. plena fictae misericordiae I, 191, 19. ingenium ac mores I, 192, 19. urbem excindit I, 194, 8. cur. II, 490, 3. pecuniam petit annuam a Romanis I, 198, 1. pacem concedit I, 198, 17. in mari lavat, Soli nymphisque sacrificat I, 199, 5. Apameae a Thoma Antistite exceptus I, 201, 23. templum expilat I, 202, 9. Circensibus interest favetque Prasinis I, 203, 13. Persam stupratorem in crucem agit I, 204, 6. pecuniam exigit a Chalcedensibus I, 204, 15. Euphratem traiecit I, 205, 7. de obsidenda Edessa cogitat I, 205, 17. eam petit ut Christum falsi convincat I, 209, 16. multatus a deo, satia habet pecuniam exigere I, 210, 1. Chosroantiocham condit I, 214, 12. Daram frustra obsidet I, 212, 8. iterum parat in ditionem Rom. irrumpere I, 222, 2. in Colchidem pervenit et a rege adoratur I, 225, 7. Petram obsidet I, 226, 7. et expugnat I, 228, 15. praesidio munit reditque in Persidem I, 238, 15. tertia eius irruptio in fines Rom. I, 239, 1. Candidum episc. male mul-

tat I, 239, 11. frustra Sergiopoli tentat I, 240, 4. sacro Hierosolymorum thesauro inhiat I, 241, 3. legatum mittit ad Belisarium I, 243, 1. illius nomine territus abscedit I, 246, 20. Callinicum diruit I, 248, 11. de quarta irruptione cogitat I, 259, 13. tenetur peste eius exercitus I, 261, 11. quarta irruptio non tam in Romanos, quam in deum Christianorum I, 267, 15. Edessam obsidet *ibid.* pecuniam obsessis ingentem imperat I, 269, 18. aggerem excitat I, 270, 7. shepe obsessos aggressus I, 274, 10 et seq. obsidionem solvit I, 280, 11. inducias pangit I, 281, 18. legationem ad Iustinianum mittit I, 284, 11. Lazicam sibi asserere contendit I, 283, 2. quibus de causis II, 489, 22. classem illic vult aedificare I, 286, 16. copias eo destinat I, 288, 11. Daram irrito conatu tentat I, 489, 1. valetudinarius II, 504, 11. in tribunum medicum munificus II, 505, 8. Anatozadum filium rebellem qua poena affecerit II, 505, 15. ad Iustinianum mittit legatum II, 506, 8. huius interpretem sibi suspectum occidit II, 507, 1. Romanos vectigales habet II, 538, 22. confirmat inducias II, 548, 3.

Christiani gentilium templa deo consecrant I, 84, 12. Edessam inexpugnabilem praedicant I, 205, 18. Christianorum nomine multis in locis excludit Procopius Arianos aliosque Haereticos, et illos significat quos vocat recte sentientes I, 398, 19. eorum oracula evangelia, per quae et iurant I, 504, 18. Christiana religio sanctorum I, 78, 9. pietas circa festum Paschale I, 91, 19. moderatio maxime elucet in monachis I, 37, 9. Christiani optimi, Iberes I, 56, 22. et Lazi I, 283, 20. Homeritae a Iudaeis vexati I, 104, 12. Afri a Vandalis crudeliter indigneque habiti I, 344, 22. 345, 18. 347, 18. elingues loquuntur I, 345, 2.

CHRISTUS sponte mortuus in cruce I, 200, 19. deus est ac merito dicitur Sophia I, 339, 22. de eo dictum Cabaonis I, 348, 11. vide Iesus.

Ciconia ex Aquileiae turri cum pullis

- avolans, Attilae dat omen urbis capiendae I, 330, 14.
 Cilicia, tegumenta bellica I, 271, 5.
 Ciliciae mons, Taurus I, 47, 16. eam Chosroës cogitat I, 141, 14. 180, 6.
 Cilices nautae I, 360, 7.
 Cimmerii ad paludem Maeotidem, iam dicti Uturguri II, 474, 14. idemque Hunni, in Uturguros et Cuturguros divisi II, 475, 19. Cimmerium fretum II, 484, 15.
 Circaeus mons II, 57, 18.
 Circe ubinam egerit cum Ulysse II, 57, 19.
 Circesium, castellum munitissimum I, 171, 5.
 Circus Apamensis I, 203, 13. Aquileienseis I, 321, 13. Byzantinus I, 125, 13. Carthaginensis I, 473, 16. 492, 3. Chosroantiochenus I, 214, 15. Edessenus I, 207, 17. 263, 3. Romanus I, 206, 18. in Byzantino strages ingens edita seditionum I, 128, 2. triumphus Belisarii celebratus I, 445, 15. Venetia porticus I, 128, 2. porta Libitinensis I, 128, 20. circi factiones et insania I, 119, 14. eius natura lepide expressa I, 207, 16.
 Citharizon, castellum Armeniae I, 261, 17.
 Classes, portus Ravennae II, 270, 11.
 Classis Leonis Aug. in Vandalos I, 335, 16. Iustiniani in eosdem I, 360, 5. huic bene precatur archiepiscopus I, 362, 21. quo pacto coniuncte ferit I, 366, 6. vide praelium navale.
 Claudianus Salonis praef. II, 431, 14.
 Clementinus patricius II, 388, 19.
 Clipea, urbs Africae I, 450, 16.
 Clisurae I, 290, 6.
 Clotharius Francorum rex arma socia Iustiniano in Gothos pollicitus II, 27, 17. 73, 6. concessam a Vittige partem Galliae cum Childeberto ac Theodeberto dividit, Gothisque auxilia spondet II, 73, 2.
 Clusium urbs Tusciae II, 187, 16. 197, 2.
 Cocas singulari certamine inter geminas acies cadit II, 619, 10. 17.
 Cochleas, quid I, 127, 10.
 Colchi olim Persarum socii I, 219, 4. non sunt contermini Trapezuntiis II, 466, 5. Colchis unde Cytaeis poetis dicta II, 535, 13. Lazicae nomen accepit I, 155, 1. II, 462, 11. vide Lazi et Lazica.
 Colloquium Belisarii cum legatis Gothorum II, 168, 5.
 Columnae Herculis: vide Hercules.
 Comagene, recentiori vocabulo dicta Euphratesia I, 81, 22. 85, 8. 240, 20. cur inde Persae non solerent in Romanos erumpere I, 85, 21. incipit a Samosatis *ibid.* non videtur extendi ad Sergiopolin usque I, 240, 20. in eam Persae irrumpunt I, 90, 1.
 Comana Cappadociae ab Oreste condita, ac templis duobus ornata I, 84, 1. dicta aurea I, 84, 13. templa illa Christiani habent, nihil mutata structura *ibid.*
 Comana ponti ab Oreste condita I, 83, 10. II, 480, 7. Comanae templum a Taurico diversum I, 83, 9. Comanae utriusque situs similis Tauris I, 83, 12.
 Comes sacri stabuli II, 406, 5. sacrarum largitionum, Narses, Strategius: comites Africae Bonifacius, Artabanus: *vide haec vocabula propria.* comes Illyrici Nazares II, 321, 12.
 Cometa I, 167, 3.
 Comum urbs II, 196, 15.
 Concha margaritifera canes marinos habet assecles I, 22, 11.
 Coniuratio Persarum procerum in Chosroëm I, 114, 15. Ioannis praef. praet. in Iustinianum I, 135, 3. Artabanis in eundem II, 405, 13 et seq. Maximi in Valentianum Aug. I, 329, 10. militum in Salomonem I, 472, 2. Maximini I, 490, 18.
 Conon Isaurorum dux II, 163, 23. Anconam occupat II, 188, 15. eius imprudentia II, 197, 19. praefectus Neapoli obsidetur II, 301, 11. sese dedit II, 307, 20. humanissime habetur a Totila II, 308, 12. Romae obsidetur a Gotthis II, 346, 1. eius avaritia inhumana II, 347, 13. praefectus praesidio Romae II, 393, 14. ob avaritiam occiditur a militibus II, 402, 6.
 Constantianus Illyrius, advocatus, ad Chosroëm legatus I, 259, 21. aegrotat I, 260, 5. iterum legatus ad Chosroëm I, 280, 22.
 Constantianus sacri stabuli comes, in

- Illyricum missus, exercitum conflatur II, 36, 18. Salonas, Dalmatiam ac Liburniam recipit II, 38, 1. 79, 1. Salonas munit II, 83, 21. Ravennam se confert II, 272, 17. cum Totila Tarvisii praefectio agit II, 288, 14. Veronam petit II, 290, 19. Ravennae residet II, 302, 7. imperatorem de misero Italiae statu certiores facit II, 312, 23. Germanum testimonio suo defendit II, 415, 10. auxiliorum dux in Gepaedes II, 426, 2. contra Sclavenos mittitur II, 456, 12.
- Constantina urbs Africae I, 481, 16.
- Constantina Mesopotamiae I, 216, 17. Arzamenis bidui dissita I, 41, 3. sedes olim ducis Mesopotamiae I, 111, 23. illam sibi Chosroës arrogat I, 211, 6. eius episc. Baradotus vir sanctus I, 211, 15.
- Constantinopolis: vide Byzantium.
- Constantinus magnus imperium dividit, translata eius sede Byzantium I, 309, 10. Constantini forum I, 121, 9. illic defossus ab ipso Paladium Troianum II, 78, 19. coronatus Hypatius I, 124, 9.
- Constantinus a militibus imperator in Britannia salutatus I, 317, 17. praelio victus, cum filiis cadit I, 318, 19.
- Constantinus Thrac, dux Rom. in bello Gotthico II, 26, 11. Spoletium ac Perusiam recipit II, 81, 13. cum Gotthis congressus, vincit II, 81, 19. Romam revocatus a Belisario II, 84, 4. ad portam Flaminiam locatur II, 96, 7. deinde in Adriani mole II, 107, 19. Gotthos fundit II, 109, 6. 145, 7. 14. Belisarium, ablata reddere iubentem, gladio petit II, 180, 10. illius iussu occiditur II, 180, 14. 181, 5.
- Constantius Placidiae maritus, imperii consors ab Honorio factus, brevi obiit I, 320, 2. pater Valentiniani tertii I, 320, 6.
- Consulatus amplitudo I, 136, 11. claudi solitus in curia II, 28, 23. Gotthis Italiam tenentibus, consul occidentis ab imperatore orientis fiebat II, 169, 19. consules, quorum mentionem facit Procopius, hi sunt: Belisarius I, 447, 8. Boëtius II, 11, 9. Gothigus II, 429, 1. Ioannes Cappadox I, 136, 6. Orestes II, 389, 1. Symmachus II, 11, 9. Theodericus II, 7, 8. 169, 16. consules honorarii, Artabanes II, 407, 7. 409, 12. Iustinus II, 410, 17.
- Corcyra insula, dicta olim Phaencia II, 574, 21. vastata a Gotthis II, 576, 18. in ea navis lapidea II, 577, 6. Cynocephali II, 394, 11. Corinthus eiusque isthmus II, 79, 8. Corneli forum II, 224, 11.
- Coronia urbs terrae motu eversa II, 594, 22.
- Corsica insula, olim dicta Cyrenus II, 591, 11. in ea homines et equi minimi *ibid.* redit in ditionem Rom. I, 430, 7. occupatur iterum a Gotthis II, 590, 17.
- Cotiaum seu Cutatisium Lazicae cast. urbs olim Cytaia II, 535, 15.
- Cottiae Alpes: vide Alpes.
- Crisaeus sinus II, 79, 7. 594, 21.
- Croto urbs II, 80, 2. 405, 5. illius situs II, 395, 4. quantum distet Messana II, 397, 16. obsidetur a Gotthis II, 596, 5. obsidio solvitur II, 596, 21.
- Crucis Christi segmentum Apameae servatum I, 200, 19. non sine miraculo exhibetur I, 201, 15. abstinet ab eo Chosroës I, 203, 6.
- Ctenatus, Theodori ducis cognomen I, 359, 15.
- Ctesiphon urbs I, 214, 13. ad fluvium Tigrin condita a Macedonibus I, 281, 1. quantum dissita ab urbe Lapato II, 504, 9.
- Cumae, antro Sibyllae nobiles, a Belisario receptae II, 73, 15. deinde a Totila II, 301, 14. illic huius gaza reposita II, 635, 12. locum Narsetis copiae obsident *ibid.* et capiunt II, 643, 2.
- Cuniculo eversus Persarum agger pro moenibus Amidae I, 36, 5. et Edesae I, 274, 4. capta urbs Lazicae Petra I, 226, 17. eadem tentata I, 291, 21.
- Cursus publici procurator I, 380, 13.
- Cutatisium seu Cotiaum, Lazicae cast. olim urbs Cytaia II, 535, 16. 549, 11. id Persae muniunt II, 543, 10.
- Cutilas Belisarii protector, miro accepto vulnere, fortiter pugnat II, 150, 21. moritur II, 153, 14.
- Cuturgur Hunnorum Cimmericorum

- princeps*, a quo dicti Cuturguri II, 476, 7.
- Cuturguri qui et unde sic dicti II, 476, 5. Maeotidem traiciunt, et antiquas Gotthorum sedes obtinent II, 477, 20. 479, 15. Romanos infestant, traiecto Istro II, 478, 16. acciti a Gepaëdibus, imperium Rom. vastant II, 552, 2. qui remanserant, vincuntur ab Uturguris II, 553, 19. alii in Thracia cōsident II, 555, 14. cladem accipiunt II, 603, 19.
- Cutzes, Buzis frater, a Persis captus I, 60, 15.
- Cuzinas Maurorum princeps in Rom. rebellis I, 448, 12. Mauros Numidas Carthaginem infestus ducit I, 515, 15. opem Areobindo contra Antalam spondet I, 517, 8. Gontharidi tyranno se adiungit I, 525, 20. societatem init cum Ioanne magistro militum I, 534, 1. II, 549, 18.
- Cyaneae cautes I, 310, 9.
- Cynocephali in Corcyra insula II, 394, 10.
- Cypriana, tempestas oriri solita circa festum S. Cypriani I, 393, 12. 397, 18.
- S. Cyprianus in somnis visus, Vandalorum excidium praedicat I, 398, 4. eius templum I, 398, 14.
- Cyprianus foederatorum dux I, 359, 11. 420, 15. ad Gelimerem mittitur I, 439, 23. Romae in Gotthos pugnat II, 112, 15. Faesulas obsidet II, 238, 11. urget II, 246, 7. capit. II, 259, 1. Florentiam petit II, 298, 22. Perusiae residet II, 302, 9. occiditur ex insidiis II, 327, 7. eius caedem ulciscitur deus II, 629, 18.
- Cyrene Africae I, 311, 20.
- Cyrillus Rom. dux I, 63, 6. in Sardiniam mittitur I, 358, 16. foederatorum dux I, 359, 12. Carthaginem navigat I, 406, 3. Sardiniam et Corsicam recipit I, 430, 2. 6. seditiosos petit I, 281, 14. contra datam fidem occiditur I, 482, 17.
- Cyrnus, vetus nomen insulae Corsicae I, 430, 9. II, 591, 17.
- Cyrus Persarum rex I, 153, 16.
- Cyrus Bacchi filius et Salomonis ex fratre nepos, Pentapoli praeficitur I, 502, 1. patrum contra Mauros proficiscentem sequitur I, 504, 11.
- Cytaia, olim urbs Colchidis, Aetiae regis patria II, 535, 20. inde Colchis dicta a poetis Cytais *ibid.*
- Cyzici suburbium Artace I, 135, 5. episc. Eusebius in foro occiditur I, 136, 1.
- Dacia II, 80, 12. tota Gepaëdibus subdita II, 418, 3. 421, 21. quaedam eius pars concessa Erulis II, 418, 21.
- Dacius: vide Datius.
- Daemones pestem infligunt I, 251, 5. hominibus imponunt I, 300, 5.
- Dagaris praetorianus captus I, 75, 1. receptus, Hunnos imperio Rom. expulit I, 114, 6.
- Dagisthaeus Rom. dux Petram obsidet I, 288, 4. eius imprudentia I, 291, 9. insolens petitio I, 292, 7. turpis fuga I, 294, 6. cum Gubaze Lazorum rege deliberat II, 490, 17. proditiōis accusatus, in carcerem conicitur II. 497, 9. Narsetem in Italiam secutus II, 598, 23. cornu aciei dexterum tenet II, 618, 10. Romam capit II, 631, 5.
- Dalmatia II, 80, 6. horrendis ventis obnoxia II, 77, 17. occupata a Marcelliano I, 336, 21. eo mittitur Mundus II, 26, 5. provinciam illam Romani Gotthis eripiunt II, 38, 15. Langobardi infestant II, 418, 14. ea volunt cedere Gotthi II, 585, 22.
- Damianus Valeriani nepos, in Picenum missus II, 176, 13. tenet se Arimini II, 191, 1. Langobardos deducit II, 628, 2.
- Dani dant Erulis transitum II, 205, 14.
- Danubius fluv. I, 310, 19. II, 481, 1. vide Ister.
- Daphne Antiochia suburbium I, 190, 6. lucum ibi ac fontes miratus Chosroës, Nymphis sacrificat I, 199, 15. templum Michaëlis Archangeli incensum I, 199, 23. cupressi vento erutae I, 215, 6. lex de illis non excidendis I, 215, 8.
- Dara urbs ab Anastasio Aug. condita, eiusque nomine insignita I, 49, 11. II, 489, 17. Nisibi et Ammodio vicina I, 61, 14. patria Salomonis magistri mil. I, 359, 20. episcopum habet ac palatium I, 138, 5. et horrea militaria I, 235, 5. prae-

- sectum Belisarium I, 60, 1. gaudet amne mirabili II, 489, 12. muros descriptio I, 212, 10. sub moenibus praelium memorabile I, 61, 16 et seq. non vult Chosroës sit ea ducis Romani vel magistri mil. sedes I, 111, 23, 113, 21. illic Ioannes tyrannus medio tollitur I, 1, 137, 17. urbem tentat Chosroës I, 202, 19. 212, 8. frustra I, 212, 17. II, 489, 3. Isdigunas legatus occupare studet I, 284, 14.
- Datus Mediolanensis Antistes, Belisarius adit II, 177, 20.
- December, ultimus mensis I, 423, 20.
- Decennovius Italiae fluv. unde nomen nactus II, 57, 15.
- Decimum, locus Carthagini vicinus I, 383, 12. 384, 7. 385, 15. 387, 6. 389, 23. 392, 12. 516, 23.
- Decius patricius Rom. II, 363, 12.
- Delphica, quid in palatio I, 395, 10.
- Delphines cetum in exitum trahunt II, 399, 11.
- Delphis primum visus tripus I, 395, 15.
- Demetrius Philippensium in Macedonia antistes, legatus religionis causa ad Rom. pont. II, 17, 13. cum Theodato clam agit II, 18, 2. Byzantium redit II, 21, 3.
- Demetrius peditum dux II, 26, 16. 238, 13. magister mil. suppetias parat obsessae Neapoli II, 303, 3. fugit II, 304, 20. iterum tentans, a Totila capitur II, 305, 12.
- Demetrius Cephalenus, procurator Neapoli, linguae intemperantiam luit II, 303, 22.
- Demonstratus Rufini frater I, 88, 19.
- Deopheron Tulliani frater II, 401, 20. 404, 11.
- Dertona moenibus nuda a Rom. occupatur II, 438, 21.
- Deus victoriae dator I, 364, 22. violatae ultor pacis II, 201, 20. iniustitiae II, 266, 19. et homicidii II, 629, 17. pestilentiae causa I, 249, 16. mendacio falli non potest I, 170, 18. parum industrius, si boni sint, iuvat I, 318, 8. cum opem subtrahit, opes humanae ruunt I, 327, 11. non adest iniustus I, 379, 15. nec temerariis I, 92, 19. turbat eorum mentem, quibus infortunium parat I, 390, 7. in deum Christianorum suscepta a Chosroë
- expeditio I, 216, 17. divina providentia I, 195, 23. 384, 15. ira I, 335, 11. Procopii de deo iudicium II, 17, 20. 270, 12.
- Dextera porrecta, index salutis datae I, 211, 8. locus ad dexteram honestior II, 29, 23.
- Diana cur dicta Bolosia II, 576, 15. navis lapidea illi posita ab Agamemnone in Euboea II, 576, 8. fanum Dianae Tauricae in Acilisene I, 83, 6. hac de re controversia II, 480, 2. ei templum Orestes condit in Ponto I, 83, 22. alterum in Cappadocia I, 84, 5. istud Christianis cedit I, 84, 12.
- Dictum sacerdotis Amideni I, 33, 12.
- Auguri I, 207, 7. Romani civis I, 329, 18. Gizerici I, 335, 10. Cabanonis I, 347, 11. senis Vandali I, 400, 12. Gelimeris I, 446, 19. Iudaei I, 446, 5.
- Dido Carthaginem condidit I, 250, 17.
- Diei unius iter quot stadiis constet I, 312, 3. diei maximae longitudo in Thule II, 205, 19.
- Diocletianus Aug. Aegyptum obiens, Nobatis novas sedes, pensionem annuam ac templa assignat I, 102, 14. 103, 7.
- Diogenes praetorianus I, 443, 11. 246, 10. circumsessus a Vandalis, fortiter evadit I, 401, 20 et seq. in Italia militat II, 127, 5. 165, 7. 182, 11. praefectus domui Belisarii, Romam propugnat II, 432, 6. urbe capta elabitur II, 434, 14. Centumcellas defendit II, 438, 5. 448, 20.
- Diomedes Tydei filius, Beneventi conditor, dentes apri Calydonii illic reponit, et palladium Troianum Aeneae tradit II, 78, 4.
- Divinatio per porcos II, 45, 17.
- Dodona II, 576, 21.
- Dolomitae, quae natio II, 529, 9. eorum pugnandi ratio II, 529, 14.
- Dolon, veli nautici genus I, 382, 5.
- Domesticus quis dicitur I, 326, 11. domesticus magistri milit. I, 359, 7.
- Domnentiolus Buzis nepos Messanam propugnat II, 445, 3. Iustum sequitur in Armeniam I, 262, 5.
- Domnicus magister peditum in Africa I, 482, 21. 486, 21. Byzantium revocatur I, 493, 3. legatus ad Vittigin II, 266, 5.

- Dorotheus Rom. dux ad Daram pugnat I, 63, 7.
- Dorotheus Armeniae dux I, 74, 14. bis Persas vincit *ibid.* et seq. foederatorum dux in bello Vandalico I, 359, 6. in Sicilia moritur I, 372, 8.
- Draco fl. ex Vesuvio ortus, Nuceriam alluit II, 637, 19.
- Dromon, navigii genus I, 360, 13. 378, 8. II, 431, 15. dromonum classis instructa a Belisario II, 355, 13.
- Δρωονος quid in navi II, 573, 19.
- Dryus urbs, hodie Hydrus II, 79, 16. 163, 23. 315, 11. vide Hydrus.
- Dubios, Persarmeniae locus I, 297, 21. commercio Indorum aliarumque gentium celebris I, 263, 1. Theodosiopoli distat octidui I, 263, 4.
- Dux optimus, quis I, 66, 9. ducum discordia nihil nocentius I, 40, 16. 42, 2. duces foederatorum, Armeniae, Byzacii, Mesopotamiae, Numidiae, Palaestinae: *vide singula haec vocabula suis in locis.* Δούκεις I, 89, 6.
- Dyrrhachium, olim Epidamnum I, 311, 20. 359, 17.
- Ebrimuth Theodati gener, dedit se Belisario II, 39, 3.
- Ebusa, maris mediterranei insula I, 312, 9. redit in potestatem Rom. I, 430, 21.
- Ecclesia dicitur princeps templum Antiochiae II, 194, 11. 195, 22.
- Echinaeus urbs II, 595, 9.
- Edessa caput Osroënes I, 85, 13. in Mesopotamia I, 260, 3. circum habet I, 207, 12. 268, 3. murorum pars dicta castellum I, 276, 19. porta magna I, 277, 5. porta Soina ad Tripirgiam I, 279, 12. porta Barlai I, 280, 4. Toparcha Augarus I, 206, 1. urbem inexpugnabilem praedicant Christiani *ibid.* id a Christo per literas Augaro promissum dicunt I, 208, 19. epistola Christi in portis exscripta *ibid.* Edessa persis dedita ab Augari filio I, 209, 7. iisdem olim foederata I, 85, 15. deinde Romanis dedita I, 209, 8. eius obsidionem Cabadi Persarum regi dissuadent magi, capto omine I, 211, 7. illam petit Chosroës, ut Christum falsi con-
- vincat I, 209, 16. plectitur a deo I, 210, 1. civium egregia in captivos Antiochenos voluntas I, 210, 12. natum in urbe monstrum II, 534, 3. illuc se confert Belisarius I, 247, 18. cives obsessi a Chosroë I, 267, 20. se egregie tumentur I, 269, 2 et seq. repulsus elephas grunnitu suis II, 533, 12. soluta obsidio I, 280, 12.
- Elemundus Gepaedum rex, Ustrigotthi pater II, 605, 2, 606, 5.
- Elephantine urbs imperii Rom. limitanea I, 102, 7. Philis proxima I, 103, 15.
- Elephas grunnitu porci fugatur II, 533, 12.
- Elpidius, Theoderici regis medicus II, 12, 4.
- Elurus eques I, 161, 13. Eluri cum Belisario I, 244, 6. forte Eruli.
- Endiela, locus ab urbe Amida unius iter diei dissitus I, 34, 16.
- Ennes Isaurorum dux contra Gotthos II, 26, 17. 49, 13. 51, 13. Tarmuti frater II, 133, 8. ei subvenit II, 140, 12. Mediolanum missus II, 194, 17. 196, 18.
- Ephesi Antistes Hypatius, ad pontificem Rom. legatus II, 17, 20.
- Ephremius Antiochenus Antistes I, 183, 5.
- Ephthalitae dicuntur Hunni albi I, 15, 16. eorum sedes ac mores *ibid.* Persas insidiis capiunt I, 17, 5. stratagemate delent I, 21, 8. vectigales habent I, 24, 20. confugientem ad se Cabadem accipiunt I, 32, 6. pecunia obstrictum habent I, 33, 20. in S. Iacobum eremitam iniuriosus, miraculo plectuntur I, 35, 7. Ephthalitae octingenti a Romanis caesi I, 41, 13.
- Epidamnum II, 330, 1. 349, 21. 418, 14. hodie Dyrrhachium I, 311, 20. 359, 16. II, 15, 18. 86, 23. Epiri limes II, 80, 4.
- Epidaurus urbs II, 37, 19.
- Epiphanius archiep. C. P. classi bene precatur I, 362, 21.
- Epirus II, 80, 4. 302, 20.
- Episcopo et presbytero sacerdotis nomen commune I, 135, 6. 356, 11. episcopi, quorum Procopius meminit, hi sunt Acacius Constantino-pol. Baradotus Constantiniensis, Candidus Sergiopolitanus, S. Cy-

prianus Carthagin. Datus Mediolan. Demetrius Philippensis, Epiphanius Constantinopol. Ephremius Antiochenus, Eudubius Persarmenus, Eusebius Cyzicenus, Hypatius Ephesinus, Mamas Darenus, Megas Beroeensis, Reparatus Carthagin. Silverius Romanus, Thomas Apamensis, Valentinus, Vigilius Romanus. Episcopus Surenus I, 172, 19. legatus Vittigis ad Chosroem episcopi nomen atque habitum induit I, 156, 8.

Epistolae mutuae Belisarii et Mirrhani I, 66, 5. Iusti et Belisarii I, 241, 17. Iustiniani et Gelimeris I, 351, 11. 352, 14. Tzazonis et Gelimeris I, 404, 4. 407, 14. Belisarii et Gotthorum I, 431, 19. 432, 20. Pharae et Gelimeris I, 435, 18. 437, 6. 439, 7. Salomonis et principum Maurorum I, 451, 14. 452, 9. Iustiniani et Amalasunthae II, 19, 9. 15. Theodati et Iustiniani II, 31, 13. 32, 11. epistola Cabadis Persarum regis ad Iustinum Aug. I, 51, 10. Iustiniani ad Chosroem I, 169, 7. eiusdem ad principes Vandalos I, 380, 20. eiusdem ad Francorum reges II, 27, 10. eiusdem ad Gotthorum proceres II, 36, 8. eiusd. ad copiarum suarum in Italia duces II, 221, 1. Belisarii ad Iustinianum II, 114, 5. eiusd. ad Narsetem II, 231, 8. eiusd. ad Theodebertum Francorum regem II, 250, 12. eiusd. ad Iustinianum II, 325, 2. eiusd. ad Totilam II, 371, 7. Godae ad Iustinianum I, 357, 17. Antalae ad eundem I, 506, 20. Totilae ad eundem II, 369, 8. eiusd. ad senatum Rom. II, 313, 7. Mermereis ad Gubazem II, 544, 18. Usdrilae ad Valerianum II, 607, 2. Valeriani ad Ioannem II, 577, 22. Ioannis ad Belisarium II, 212, 3. Martini ad eundem II, 230, 16. Gotthorum Auximi obsessorum ad Vittigin II, 244, 23. 252, 8. Vittigis ad obsessos II, 252, 15. epistolae summis vexillis impositae a Belisario, cum a Persis frustra pacem petisset I, 67, 18.

Epizephyrii Locri II, 80, 2.

Equites Persae flagello instructi I, 65, 5. iidem Romani I, 244, 12. 266, 20.

Equus Balas apud barbaros idem qui φαλῖος apud Graecos II, 87, 20. equi camelos horrent I, 349, 3. 457, 5. in Corsica paulo maiores ovibus II, 591, 18. in Brittia nulli II, 563, 16. equi cursus publici: vide Vediti. equitia imperatoris in Thracia I, 353, 19. II, 603, 15.

Eraricus natione Rugus, Italiae rex II, 287, 13. dum per legatos cum Iustiniano agit, occiditur II, 289, 13.

Eridanus fl. II, 293, 12. vide Padus.

Eruli Ariani I, 490, 24. Iustiniano principem veram religionem amplexi II, 203, 17. ingenium gentis ac mores I, 427, 21. 204, 14. antiquae sedes II, 199, 15. in senes et aegrotos crudelitas II, 199, 20. saevus uxorum mos II, 200, 7. mos militaris I, 265, 13. Romanis quidam sub Phara militant I, 62, 15. 72, 1. 360, 1. alii sub Mundo I, 127, 3. 123, 17. sub Narsete, Philemutho et Vero I, 262, 2. quidam rebellant in Africa II, 487, 21. in Gotthos arma gerunt II, 160, 10. Narsetem secuti II, 199, 13. abeunt II, 235, 8. profligantur a Langobardis II, 202, 14 et seq. pars Thulen petit II, 205, 15. caeteri ad Gepaedes et Romanos se recipiunt II, 203, 2. regem suum occidunt II, 204, 14. in Illyrico consident II, 205, 6. regem sibi asciscunt ex Thule II, 208, 17. alterum a Iustiniano petunt II, 209, 9. ab ipso deficient ad Gepaedes II, 209, 19. 426, 11. adiungunt se Narseti eunucho II, 330, 7. Scлавenos fundunt II, 330, 18. donantur parte Daciae et stipendiis, foederati nomine, re ipsa grassatores II, 419, 1. in Italia militant II, 599, 11. 608, 13. media in acie locantur II, 618, 13.

Esdlilasas: vide Isdlilasas.

Esimiphaeus Homeritarum rex Christianus I, 104, 20. tributum Aethiopiae regi itidem Christiano pendit I, 106, 4. in custodiam a rebellibus traditur *ibid.* legato Iustiniani frustra pollicetur petita *ibid.*

Evagees cum Hoamere fratre in carcerem a Gelimere coniectus I, 351, 7. occiditur I, 383, 15.

Evangelia, Christianorum oracula, iu-

- ramentis adhibita I, 504, 19. eorum codicem praeferens Areobindus tyranno supplicat I, 522, 2. et Pelagius Totilae II, 364, 8.
- Evris**, conditor templi Michaelis Archang. ad Tretum I, 199, 23.
- Euboea** ins. Aristotelem ad Euripum moerore confectum videt II, 485, 15. navim habet lapideam ab Agamemnone Dianae positam II, 576, 6.
- Eudocia** Valentiniani tertii et Eudoxiae filia I, 332, 8. Honorico Gizerici filio nubit I, 332, 18.
- Eudoxia** Theodosii iunioris filia, uxor Valentiniani tertii I, 327, 21. formosissima I, 322, 1. Eudociae et Placidiae mater I, 332, 8. caeso Valentiniano, opem Gizerici contra Maximum tyrannum implorat I, 331, 17. deportata Carthaginem cum filiabus I, 332, 12. Byzantium cum Placidia mittitur I, 332, 22.
- Eudubius** Persarmeniae episcopus, Persarum legatus I, 260, 8.
- Eulogius** Iustiniani legatus ad Gendam I, 358, 4.
- Eulysia** regio II, 474, 9.
- Eunuchi** Aëtium perdunt I, 329, 12. multi Abasgi II, 472, 14. eunuchos fieri vetat Iustinianus II. 472, 18. eunuchus Honorii Aug. aviarius I, 316, 13. Scholasticus eunuchus praeficitur copiis ducibusque II, 455, 14. Narses eunuchus: vide Narses. vide etiam Salomon.
- Euphemia**, Ioannis Cappadocis filia I, 132, 4.
- Euphemia** Surena captiva, uxor Chosrois I, 175, 9.
- Euphratas** eunuchus II, 572, 15.
- Euphrates** fl. in Armenia maiori natus I, 82, 7. in cursu latet aliquandiu I, 82, 15. in Acilisenen labitur I, 83, 5. reliquus eius cursus I, 84, 20. Aborrhama fluvium accipit I, 171, 4. Circesium, Sura, Hierapolin, Callinicum, Obbanem, Europum alluit: *vide haec nomina suis locis*. orientis magisterium militare bifariam dividit I, 176, 11. in eius ripa praelium celebre I, 94, 8. ipsum Chosroës traiecit I, 205, 7. 246, 21.
- Euphratesia**, dicta olim Comagene I, 81, 22. 85, 7. 240, 21.
- Euripus** Aristoteli incomprehensus, mortem ipsi ex moerore affert II, 485, 16. duplex ibi aquarum cursus *ibid.*
- Europa** pars orbis altera I, 310, 4. II, 62, 3. nomen nacta a foemina II, 484, 12. dividitur ab Asia fl. Phaside II, 468, 5. hac de re controversia II, 481, 14 et seq. eius initium simile Peloponneso II, 62, 8. illam Hunni vastant I, 167, 14. et Visigothi I, 313, 16. et Attila I, 330, 1.
- Europum** oppidum Euphrati adiacet I, 242, 3. 243, 2.
- Eusebius** Zenonis Aug. ad Perozem Persarum regem legatus I, 17, 1.
- Eusebius** Cyzici episc. homo importunissimus, a civibus in foro occiditur I, 136, 1.
- Eustratius** Africae vectigalia instaurat I, 445, 2.
- Euthalius** in Italiam militibus affert stipendia II, 149, 20. 152, 19.
- Eutychetis** haeresi infectus Basiliscus I, 342, 15.
- Euxinus**: vide Pontus Euxinus.
- Excubitores** I, 460, 13.
- Exploratores** aluntur de publico apud Romanos et Persas I, 108, 15.
- Fabulae** ab historico poetis relinquendae I, 10, 18. fabula admonitus Perozes Persarum rex I, 17, 22.
- Factiones** circi I, 119, 14. earum insania *ibid.*
- Faesulae** a Romanis obsessae II, 238, 12. 246, 7. et captae II, 259, 1.
- Fames** humana carne vesci suadet I, 47, 2. II, 228, 2. tristem rixam inter pueros movet I, 438, 9. Romam a Gotthis obsessam vexat II, 154, 15 et seq. horrendae famis descriptio II, 226, 6 et seq. II, 347, 11 et seq.
- Fanum**, urbs II, 323, 10.
- Fata** a Romanis dictae Parcae II, 122, 13.
- Faventia** urbs Aemiliae II, 293, 12.
- Ferrum** Aethiopes a Romanis emere prohibentur lege patria I, 102, 2.
- Fidelius**, qui Atalarici fuerat quaestor, Belisarium Romam invitat II, 74, 3. praefectus praet. creatus II, 101, 15. Mediolanum petit II, 194, 19. in via a Gotthis occiditur II, 195, 17.
- Firmum**, ubi situm II, 210, 2. 224,

21. obsessum a Gotthis II, 324, 11. et captum II, 326, 6.
 Flaminia porta Rom. II, 72, 12. 93, 22. 96, 6. 164, 21. difficiles habet aditus II, 109, 16.
 Flaminia via adiacet Narniae, Spoletio, Perusiae II, 189, 6. et Petrae pertusae II, 609, 7.
 Florentia a Gotthis obsessa II, 293, 15. illic Iustinus residet II, 302, 9.
 Florentii facinus militare I, 76, 10.
 Foedera quid proprie; et inde dicti foederati I, 358, 20. 388, 40. II, 478, 5. foederatorum dux II, 406, 19. Eruli foederati II, 419, 4.
 Foelicitas insperata I, 392, 12.
 Foeminarum usus promiscuus lege sancitus Persas ad rebellionem excitat I, 31, 4. foeminae duae viros xvii. fame cogente devorant II, 228, 3.
 Fons mirabilis I, 377, 19.
 Forficula, cognomen Alexandri logothetae, quia nummos circumcidebat II, 284, 18.
 Fortuna quid sit II, 523, 9. rerum omnium domina I, 396, 5. invida II, 180, 14. inceptis calidioribus dominatur I, 125, 1. eius varietas II, 625, 20. 631, 15. ipsi parum fidendum I, 86, 13. de illo auctoris iudicium I, 193, 22. II, 329, 12. in aede Fortunae, imago palladii Troiani II, 78, 13.
 Forum Cornelii II, 224, 11.
 Fretum Gaditanum et Siculum: vide Gades et Sicilia.
 Franci hodie, qui olim dicti Germani I, 319, 8. 61, 18. 63, 2. orthodoxi II, 27, 14. 70, 15. cum Gotthis bellum gerunt II, 59, 90. veteres eorum sedes Arborychis conterminae II, 63, 4. gesto frustra in eos bello, cum ipsis coeunt, ob religionis Christianae communionem II, 63, 20. eorum potentia Visigothos ac Thoringos terret II, 64, 21. inito cum Gotthis foedere, Burgundiones vincunt, eorumque terras dividunt II, 65, 10. 263, 4. Visigothos bello petunt II, 66, 15. caeso ipsorum rege Alarico, Carcassonem frustra obsident II, 67, 7. partem Galliae trans Rhodanum occupant, ac de ea re cum Theoderico rege Italiae paciscuntur II, 68, 1. Thoringos ac Burgundio-

nes debellant II, 69, 10. 263, 4. Visigothos ex Gallia pulsus, ditionem eorum occupant II, 70, 22. socia arma in Gotthos Iustiniano promittunt II, 27, 17. promittit ipsis Theodatus Galliae partem cis Rhodanum II, 71, 7. illam accipiunt a Vittigi, occulta contra Belisarium auxilia polliciti II, 72, 23. 416, 21. ea mittunt II, 196, 4. metuendi Romanis II, 219, 23. suspecti Gotthis II, 236, 6. eorum arma II, 247, 23. Padum traiciunt II, 248, 12. Gotthos et Romanos castris exuunt II, 249, 4. multis dysenteria extinctis, in Galliam remigrant II, 250, 4. illos perfidiae insimulat Procopius II, 247, 16. praeae superstitionis ritus ipsis affingit II, 248, 18. legatos mittunt ad Vitigia II, 261, 18. repulsam passi II, 263, 21. possessionem Galliae confirmat ipsis Iustinianus II, 417, 6. Francorum reges Arelatae Circensibus praesident II, 417, 10. inter barbaros soli nummos aureos cum effigie sua cudent II, 417, 11. Franci maximam agri Veneti partem occupant II, 417, 23. eorum rex filiam suam Totilae matrimonio iungere renuit II, 437, 2. migrantes ex insula Brittia accipit II, 560, 3. cur Anglos missis ad Iustinianum legatis adiunxerit II, 560, 9. metuendi Varnis II, 561, 19. Rheno ab his divisi II, 561, 20. subditos habent nautas, qui animas vehere perhibentur II, 567, 19. partem Italiae maximam tenent II, 585, 20. eorum pacta conventa cum Gotthis II, 586, 18. et amicitia II, 588, 18. transitum Narseti negant in agro Veneto II, 600, 4. Langobardorum hostes capitales *ibid.* Veronam capi non sinunt II, 628, 10. Teiae et Gotthis auxilium negant II, 635, 6. Frisones incolae insulae Brittae II, 560, 2. vide Brittia.
 Funera cantu cohonestari solita I, 257, 11. funus Ioannis Armenii I, 426, 7.
 G fugabit B. praedictio puerorum Carthaginensium I, 397, 7.
 Gabales pater Arethae I, 89, 10.
 Gabbula, ubi sita I, 90, 20.
 Gades I, 309, 17. 323, 23. II, 482, 9. freti latitudo I, 310, 5. distantia a

- Tripoli I, 311, 15. et a sinu Ionio I, 311, 17.
- Galatia a Chosroë affectata I, 283, 10. in ea fundi Gelimeri assignati I, 447, 4.
- Gallia II, 80, 19. latior quam Hispania, et hinc inde Alpibus intercepta II, 62, 12. eius extremis partibus obiacet insula Brittia II, 559, 10. eiusdem anrum II, 419, 9. fluvii Rhenus et Rhodanus II, 62, 19. montes Eridanum effundunt II, 8, 18. Danubium II, 481, 1. in Galliam navigat Constantinus I, 317, 19. Adaüfus Visigothorum rex migrat I, 318, 18. Gotthorum vires in ea distentae II, 59, 16. partes trans Rhodanum positas obtinent Visigothi II, 63, 12. 70, 2. deinde Franci II, 67, 20. pars Burgundionibus a Francis Gothisque erepta II, 66, 9. pulsus Visigothis paret Gallia Francis et Gotthis II, 71, 5. Francis Gotthi portione sua cedunt II, 72, 23. 416, 21. id confirmat Iustinianus I, 417, 3. Gallorum busta, loci nomen, in quo Gallos Camillus fudit II, 610, 11. vide Franci.
- Garganus Apuliae mons II, 374, 2.
- Gaulus insula mare Adriaticum a Tyrrheno dividit I, 372, 13.
- Gauti in Thule habitant II, 208, 15.
- Gazae limes contingit Arabiam I, 101, 5.
- Gazophyla, Numidia locus I, 481, 16. 482, 15.
- Gelaris, Genzonis filius, Gelimeris pater I, 350, 10.
- Gelimer, qua stirpe ortus, qua indole praeditus I. 350, 10. regnum Vandalicum occupat, Ilderico rege in custodiam tradito I, 350, 21. Iustiniano iniuriam Ilderico factam querenti rescribit I, 352, 14. Tripolin Sardiniamque amittit II, 356, 21. Tzazonem fratrem cum classe in Sardiniam mittit II, 361, 13. in se bellum portari nescit II, 371, 12. audito Romanorum adventu, Ilderici aliorumque caedem imperat fratri suo Ammatæ I, 383, 6. Belisarium occulte sequitur I, 384, 9. ipsius clades a pueris ludentibus praedicta I, 397, 11. praemiis capta Romanorum addicit I, 401, 10. suam agnoscit negligentiam I, 403, 17. legatos mittit ad Theudin Visigothorum regem I, 404, 18. Tzazonem ex Sardinia revocat I, 407, 10. cum eo luget I, 409, 2. Carthaginem circumsedet I, 412, 1. hortatur ad praelium I, 417, 1. turpiter fugit I, 422, 15. 425, 20. evadit in montem Pappuam I, 427, 8. obsessus, citharam, panem unum et spongiam a Phara hostium duce per literas petit I, 437, 15. tristi puerorum spectaculo permotus, dedit sese I, 438, 7. ridens accipitur a Belisario I, 440, 8. Byzantium deportatur I, 445, 5. circum ingressus, exclamat, *vanitas vanitatum* I, 446, 19. exutus purpura Iustinianum adorat *ibid.* optimis donatur fundis in Galatia I, 447, 4. obstinatus in haeresi, patriciatu excluditur *ibid.*
- Geminiani rupes in monte Aurasio mira dexteritate occupatur I, 500 8.
- Genua, extrema urbs Tusciae, situ opportuna II, 195, 1. praefectum habet Bonum II, 317, 21.
- Genzo, Gizerici filius natu minor I, 333, 17. 339, 15. pater Gundamundi ac Trasamundi I, 345, 15. et Gelaridis I, 350, 10. eius obitus I, 344, 17.
- Georgius Martini stipator praeclare pugnat I, 137, 13.
- Georgius Belisario ab arcanis I, 235, 13. Daram servat I, 285, 13.
- Gepaedes, gens Gotthica I, 312, 19. eorum origo, species, religio, lingua, antiquae sedes I, 313, 2. Singedonem et Sirmium capiunt tenentque ad aetatem Procopii *ibid.* cum Gotthis bellant II, 19, 2. 58, 5. Erulos supplices opprimunt II, 203, 3. ipsos a Romanis deficientes accipiunt II, 209, 19. in Romanos incursant totamque Daciam occupant II, 418, 2. 422, 4. bellum cum vicinis Langobardis suscipiunt, sub rege Thorisino II, 419, 9. auxilium a Iustiniano petunt II, 423, 14. repulsam passi, pacem conficiunt II, 426, 1. cum Langobardis pugnaturi, terrore Panico dissipantur II, 550, 10. inducias pangunt II, 551, 14. Cuturguros in Romanos immittunt II, 552, 2. Sclavenis transitum ven-

- dunt II, 592, 13. bello in Langobardos renovato, foedus cum Iustiniano ineunt II, 592, 21. vincuntur II, 594, 7. sub Asbado in Gothos Narseti militant. II, 599, 6. eorum fides in Ildigisalem supplicem II, 605, 17.
- Gerestus in Euboea II, 576, 6.
- Gergesaei Palaestina ab Hebraeis pulsati I, 449, 22.
- Germani dicebantur olim omnes Rheni accolae: iam uni proprium id genti nomen 620. b. hoc saepe Francis Procopius tribuit: *vide* Franci. ab his captus crucique affixus Gontharis I, 325, 4.
- Germania, urbs, Belisarii patria, I, 361, 4.
- Germanus Iustiniani ex fratre nepos, Patricius I, 482, 19. pater Iustini et Iustiniani II, 410, 17. 447, 12. socer Ioannis nepotis Vitaliani I, 326, 3. II, 446, 8. 598, 14. Antiochiam profectus I, 178, 4. in Ciliciam concedit I, 183, 6. missus in Africam, desertores sibi conciliat I, 483, 8. eius concio militaris I, 484, 11. in Numidia contra seditiosos aciem disponit I, 486, 17. animose pugnat I, 488, 12. Maximini coniurationem diffiat I, 491, 1. Byzantium revocatus I, 493, 3. haeres a Boraide fratre instituitur, II, 408, 2. mortua uxore Passara, Matusintham ducit II, 447, 1. coniurationem patefacit II, 412, 1. accusatus absolvitur II, 415, 17. 416, 3. celebre illius nomen II, 440, 5. bello Gotthico praeficitur II, 446, 2. Antaram victor, cum esset in Thracia Magister mil. II, 450, 6. Sclavenos terret II, 450, 11. eius obitus et elogium II, 450, 20.
- Germanus, equitum dux I, 63, 6.
- Getae, olim dicti Gotthi I, 312, 21. II, 117, 18.
- Gezo, peditum optio, praeclarum edit facinus I, 493, 22.
- Gihamundus, Gelerius ex fratre nepos I, 384, 9. occiditur I, 385, 2.
- Gibimer dux Gotthus I, 187, 17.
- Giblas Gotthorum dux II, 577, 8. 579, 8. capitur, II, 584, 10.
- Gilacius Armenius I, 390, 17.
- Giselicus Alarici iunioris filius nothus, rex a Visigothis creatus, regno Procopius III.
- spoliatur a Theoderico Italiae rege I. 67, 16.
- Gizericus, Godigiseli filius nothus, in Africam accitus a Bonifacio I, 323, 15. Hipponem obsidet I, 325, 1. Gontharin fratrem sustulisse e medio dicitur I, 325, 3. Romanos vincit I, 325, 13. ex aquila coniciit Marcianum captivum, imperatorem fore I, 326, 8. eum dimittit I, 327, 2. Valentiniano tributum annuum pendit I, 327, 14. Honoricum filium obsidem recipit. *ibid.* accitus ab Eudoxia contra Maximum tyrannum I, 331, 17. Palatium ac Iovis Capitolini templum diripit I, 332, 8. 445, 23. Eudoxiam Aug. cum filiabus Carthaginem abducit. *ibid.* quarum alteram, nempe Eudociam, matrimonio iungit Honorico filio suo. *ibid.* alteram cum matre Byzantium mittit. *ibid.* urbes Africae, praeter Carthaginem, stulte moenibus nudat. *ibid.* Afros vexat, et Vandalorum sortes constituit, I, 333, 19. iure, quod habebat in patriam, cedere renuit, I, 400, 7. Romanorum vectigalium codices abolet I, 445, 1. eius filii I, 334, 3. militia. *ibid.* incursiones I, 343, 20. dictum memorabile I, 335, 11. crudelitatem Zacynthios I, 400, 23. Occidentis imperium Olybrius frustra petit a Leone Aug. I, 336, 14. huius copias praelio navali fundit I, 337, 11. Maiorianum Aug. ignotum accipit cum prodigio I, 341, 10. pacem cum Zenone Aug. facit I, 343, 21. 353, 2. Regum Barbarorum illustrissimus fuit. 466. b. eius obitus ac testamentum I, 344, 8. victoria praedicta a ludentibus pueris I, 397, 10.
- Glones Persa. Praef. Amidae I, 38, 20. ex insidiis perit I, 45, 20.
- Glycerius Aug. I, 342, 7.
- Goar Gotthus, in Aegypto exul, inde revocatus. fugit cum Ildigisale II, 602, 21. victis Cuturguris, caesisque Romanis ducibus, se ad Gepaedes recipit II, 604, 4.
- Godas Vandalis Sardiniam eripit I, 357, 8. Iustiniani opem implorat I, 353, 4. interit I, 404, 1.
- Godidicus Gotthus I, 39, 22.
- Codigisclus Vandalos ducit I, 399, 7. sedes in Hispania certis conditionibus obtinet ab Honorio imper. I, 32

319, 9. illi mortuo succedunt filii, Gontharis et Gizericus I, 323, 19. Gontharis Godigiscli filius, rex Vandalorum I, 323, 14. eius obitus I, 325, 2.

Gontharis a Belisario Albam cum Erulis missus II, 160, 10.

Gontharis Salomonis stipator I, 494, 1. pressus a Mauris, subsidium ab ipso accipit I, 494, 7. Numidiae dux, tyrannidem affectat I, 515, 20. cum principe Maurorum paciscitur. Areobindi Magistri mil. caedem meditans I, 518, 2. in eum milites concitat I, 520, 1. pugnat I, 520, 13. fuga elapsus, data fide accersit I, 521, 7. post honorificam coenam iubet interfici I, 522, 19. eius capite ad Antalam misso, tali ipsum spectaculo a se abalienat I, 523, 1. uxorem eiusd. Areobindi honeste habet I, 525, 6. multos occidi iubet I, 527, 5. ad mensam occiditur I, 531, 4. II, 409, 6.

Gorgo, urbs ad Persidis fines, I, 16, 3. 20, 13.

Gothigus Patricius et Consularis II, 429, 1.

Gothaeus, Gelimeris legatus I, 404, 19.

Gotthi, in multos divisi populos I, 312, 17. eorum origo, species, religio, lingua I, 313, 2. antiquae sedes I, 313, 8. II, 476, 15. dicti olim Scythae. *ibid.* Sauromatae, Melanchlaeni, Getae I, 312, 20. II, 117, 13. agniti faciles I, 156, 10. II, 237, 6. corporis mole ac forma praestantes. 446. a. Ostrogotthi, quos Procopius non aliter quam Gotthos vocat, pulsi patria ab Hunnis Cimmeriis II, 477, 15. Pannoniam occupant I, 319, 1. deinde sedent in Thracia. *ibid.* II, 477, 21. Foederati Rom. *ibid.* rebellant duce Theoderico II, 7, 7. In Italiam plerique demigrant II, 7, 16. 478, 8. nonnulli subsistunt I, 39, 23. II, 81, 10. triennio Ravennam obsident II, 9, 18. Galliae partem Burgundionibus ereptam cum Francis dividunt II, 66, 8. affinitates cum Visigothis contrahunt II, 68, 11. sub Atalarico, in Gallia obtinent quidquid est cis Rhodanum II, 70, 4. Vandalis offensi I, 349, 21. comineatus vendunt Belisario, petenti

Vandalos I, 370, 20. literarum oseres II, 14, 7. cum Gepaedis belant II, 19, 2. 58, 8. sub Theodato, cum Romanis in Dalmatia configunt II, 33, 7. Italici invisi II, 39, 1. Vitigin sibi regem eligunt II, 58, 6. cum Francis bellum susceptum habent II, 59, 19. ipsis cedunt quae in Gallia cis Rhodanum tenebant II, 73, 3. Roma excedunt, adventante Belisario II, 75, 2. quibus regionibus trans sinum Ionium imperant II, 80, 15. Salonas obsident II, 83, 6. sub moenibus Romae acriter pugnant II, 87, 3. *et seq.* urbem obsident septem castris II, 93, 16. aquaeductus incidunt II 95, 18. muros frustra oppugnant. II, 105, 3. illorum clades II, 112, 5. lapsu statuae Theoderici praesignificata II, 117, 8. Partum occupant II, 125, 3. eorum pugnandi ratio II, 129, 10. Romanos sub moenibus acie vincunt II, 139, 17. templa SS. Petri et Pauli minime violant II, 160, 17. lue et fame pressi desperant II, 167, 17. urbem frustra tentant per aquaeductum II, 181, 9. obsidionem solvendo, cladem accipiunt II, 186, 6. Ariminum obsident II, 191, 4. frustra II, 217, 6. Mediolanum capiunt diruuntque, Francis iuvantibus II, 234, 17. ab iisdem exuti castris, II, 249, 5. 263, 10. obsessi Auximi, cum diu restitissent, deditionem fecerunt II, 259, 1. Ravennae obsessi, Occidentis imperium offerunt Belisario II, 268, 14. decepti, in urbem ipsum accipiunt II, 270, 1. multi se illi dedunt II, 272, 2. eidem in Persas militant I, 216, 1. 232, 3. 244, 4. pauci in urbe Ticino regnum Uraiae deferunt II, 273, 1. Regem creant Ildibadum II, 274, 17. post hunc, occiso Erarico, Totilam eligunt II, 288, 20. 290, 3. foeliciter ad Padum pugnant II, 298, 2. et Mucellae II, 299, 19. Italiae partem recuperant II, 301, 1. 373, 8. eorum in Tiburtinos crudelitas II, 318, 13. Romam obsident II, 327, 11. capiuntque II, 363, 4. itemque Placentiam II, 340, 8. Romam a Belisario receptam frustra oppugnant II, 378, 11. tandem recipiunt II, 433, 5. navalium certaminum rudes II, 583, 1. foede victi

- II, 583, 8. eorum pactio cum Francis II, 586, 18. Corsicam ac Sardiniam occupant II, 590, 15. acie victi a Narsete II, 622, 23. Totilam regem amittunt II, 625, 8. sufficiunt Teiam II, 628, 16. Roma capta a Narsete, in Romanos desaeiunt II, 637, 19. castra ad flu. Draconem metati II, 637, 19. ad montem Lactarium se recipiunt II, 638, 21. fortissime praeliantur II, 639, 5. occiso Teia, pacem petunt et impetrant ea lege, ut ex Italia migrent II, 642, 14. mille se Ticinum recipiunt II, 642, 17. Gotthorum reges nullam in Italia tulere legem II, 168, 5. Catholicos mutare religionem non aegerunt *ibid.* eorum templa non violarunt. *ibid.* civiles omnes Magistratus Romanis permiserunt. *ibid.*
- Gotthici belli exitus discitur divinatione per porcos II, 45, 17. Annus illius I II, 38, 16. Annus II II, 154, 13. III II, 196, 19. IV II, 238, 6. V II, 276, 16. VI II, 287, 11. VII II, 300, 23. VIII II, 308, 10. IX II, 315, 18. X II, 324, 13. XI II, 340, 3. XII II, 382, 8. XIII II, 401, 4. XIV II, 432, 1. XV II 449, 5. XVI II, 569, 18. XVII II, 596, 14. XVIII II, 643, 2.
- Gotthi Tetraxitae: *vide* Tetraxitae.
- Graecanica superstitio I, 104, 15. impie nugax I, 131, 10.
- Graecia ab Hunnis vastata I, 168, 19. et a Gizerico I, 335, 5. terrae motibus concussa II, 594, 19. Graecia magna II, 80, 1. Graecos per contemptum Gotthi vocant imperatoris duces ac milites II, 93, 3. 313, 22. 366, 10. 368, 7. 581, 13.
- Grasse, oppidum Africae I, 382, 19.
- Grati animi virtus I, 23, 16.
- Gratiana, urbs in Illyrici finibus, II, 19, 3.
- Gregorius Artabanem patrum ad Gontharidis tyranni caedem hortatur I, 524, 2. ad eam ipse instruitur I, 528, 7.
- Grippas Gotthorum dux cum Romanis configit II, 33, 8. Salonas recipit II, 37, 1. inde abscedit II, 38, 2.
- Gubazes, Iustiniani Silentarius, etiam dum Lazicae rex erat, eius muneris stipendia accipiebat I, 291, 8. Chosroem in Lazicam accipit adoratque. I, 225, 9. in fidem redit Iustiniani I, 287, 29. cum Romanis Petram obsidet I, 288, 6. eius prudentia I, 290, 10. et constantia I, 296, 6. II, 546, 8. Persas clade afficit I, 298, 14. suos hortatur ad praelium II, 491, 17. tenet se in verticibus montium II, 521, 19. 543, 20. filius erat Romanae foeminae et Opsitis nepos II, 498, 9.
- Gudilas, Praetorianus II, 402, 3. 404, 10.
- Gundamundus Genzonis filius, et Trasamundi frater, Vandalorum rex post Honoricum patrum I, 345, 15.
- Gundulfus: *vide* Indulfus.
- Gurgenes Iberiae rex in Iustini fidem concedit, religionis causa I, 57, 9. 232, 17. in finibus Lazicae, Persarum conatus eludit I, 58, 6. eius filius natu maior Peranius. *ibid.*
- Gusanastades Chanaranges, auctor nefandae in regem suum sententiae I. 25, 14. meritis dat poenas I, 83, 11.
- Guzes: *vide* Ioannes Guzes.
- Hebraei Palaestynam obtinuerunt, duce Iosue I, 449, 14. Hebraei incolae Iotabae insulae se dedunt Iustiniano I, 99, 9. *vide* Iudaei.
- Hebrus flu II, 441, 6.
- Helenae palatium Byzantii I, 125, 8.
- Hellespontus sinum Melanem efficit II, 79, 9. eius latitudo I, 310, 7.
- Hellestheaeus Aethiopiae rex Christianus Iudaeos Homeritas profligat, et Emesiphaeum regem creat I, 104, 11. eius alii duo exercitus rem male gerunt I, 105, 9. Legato Iustiniani frustra pollicetur petita I, 106, 4.
- Heluo: *vide* Ioannes Heluo.
- Heraclea, olim Perinthus dicta, I, 363, 18.
- Heraclea ad Pontum Euxinum II, 463, 14.
- Heraclius Vandalos ad Tripolin profligat I, 337, 5. domum redit I, 339, 19.
- Hercules ubi cum Antaeo luctatus I, 450, 15. eius columnae I, 324, 21. altera adversa Gadibus I, 310, 12. altera in Europa I, 310, 12.
- Hermegisclus Varnorum rex uxorem ducit sororem Theodeberti Francorum regis II, 560, 13. mortis angur suae II, 561, 4. Radigeri filio subditisque amicitiam potius cum Fran-

- cis quam cum Anglis colendam suadet II, 561, 16. moritur II, 562, 13.
- Hermenefridus Thoringorum rex, uxorem ducit Amalabergam, ex sorore neptem Theoderici regis Italiae II, 65, 6. occiditur a Francis II, 69, 12. pater fuit Amalfridi et uxoris Auduini Langobardorum regis II, 593, 20.
- Hermione urbs Africae I, 371, 15. 381, 23. 383, 6.
- Hermogenes Magister offic. qui Vitaliano a consiliis fuerat, cum Belisario copiis praest I, 61, 13. et seq. Byzantium redit I, 81, 13. Legatus ad Persas I, 92, 1. nihil apud Cabadem proficit I, 107, 12. iterum ad eosd. legatus I, 108, 13. 110, 12. pacem cum Chosroë componit I, 113, 18.
- Herodianus peditum dux contra Gotthos II, 26, 16. praesidio Neapolitano praef. II, 73, 14. classem Auximum ducit II, 213, 2. cum Belisario Byzantium redit II, 280, 4. Italiam repetit II, 302, 17. Neapoli succurrere frustra nititur II, 305, 12. se et Spoletium Totilae dedit II, 326, 18. ab illo commendatus II, 368, 8. Cumis praeficitur II, 635, 14.
- Herodotus Hist. citatur II, 484, 10. Heruli: *vide* Eruli.
- Hierapolis ad Euphratem sita I, 61, 10. 85, 4. quantum Beroea et Antiochia distet I, 181, 3. male munita I, 176, 18. deseritur a Buze. I, 177, 18. Chosroëm pecunia avertit I, 180, 7. eo lustus et Buzes se recipiunt I, 241, 14.
- Hierosolyma diripere in animo habet Chosroës I, 241, 3. hic sponte supplicium crucis pertulit Christus I, 200, 19. templi vasa, erepta Vandalis, donat Iustinianus templis Hierosolymitanis Christianorum I, 446, 10. pars eorum in gaza Alarici II, 67, 15.
- Hierum, locus Byzantio proximus I, 310, 10. II, 485, 4. 486, 20.
- Hildericus: *vide* Ildericus.
- Himerius Thrax, Byzacii dux, a Mauris captus I, 509, 5. custodes portarum Adrumeti fallere cogitur I, 510, 4. evadit I, 511, 2. Rhegium propugnat II, 439, 15. se dedit II, 445, 9.
- Hippis fluvius II, 461, 19. 490, 16.
- Hippo regius, Numidia urbs maritima ac valida I, 427, 8. 428, 6. 429, 10. obsidetur a Vandalis I, 324, 21. obsidio solvitur I, 325, 8.
- Hippodromus: *vide* Circus.
- Hisdigus: *vide* Ildigus.
- Hispania II, 80, 20. prima pars Europae, Pyrenaeis Alpibus terminata II, 62. 9. eo navigat Constantinus I, 317, 19. sedes illic figunt Vandali I, 319, 9. 323, 12. et Visigothi I, 324, 1. 404, 19. II, 63, 12. Theudis tyrannidem occupat II, 69, 3.
- Historiae ante omnia convenit veritas I, 10, 18.
- Hoamer, Ilderici ex fratre nepos, Vandalorum Achilles dictus I, 349, 17. in vincula a Gelimere cum Evagee fratre coniectus I, 351, 7. orbatur luminibus I, 351, 24. moritur I, 383, 16.
- Homeritae I, 164, 18. eorum regio beatissima I, 105, 2. portus Bulicas I, 101, 8. Maaddenis imperant I, 100, 14. Christiani a Iudaeis oppressi, ab Aethiopibus Christianis iuvantur I, 104, 13. inanem in Persas expeditionem suscipiunt I, 107, 4.
- Homerus quales exhibeat sagittarios I, 11, 14. quid de Circe scripserit II, 57, 20. de Ulyssis ex Phaeacia profectio II, 575, 8.
- Honoratae II, 463, 13.
- Honoricus a Gizerico patre Vandalorum rege datus obses Valentiniano Aug. amice remittitur I, 327, 15. Eudociam, Valentiniani filiam uxorem ducit I, 332, 20. augetur possessionibus I, 333, 19. regnum adeptus, Catholicos excruciat, ac morbo obit I, 349, 16. Ilderici pater fuit I, 349, 13. eo regnante, S. Cypriani templum Catholicis eripuerant Ariani I, 397, 22.
- Honorius, Theodosio patre mortuo, imperium cum Arcadio fratre partitus, Occidentem obtinet I, 309, 8. Placidiae frater. I, 320, 2. Constantium imperii consortem habuit. *ibid.* rebus Italiae impeditus I, 13, 16. cum multi Barbari irrupissent I, 312, 15. ignavus

- Romae sedet I, 313, 17. adven-
tante Alarico, Ravennam se recipit
I, 313, 21. Romam gallinam inepte
amat I, 316, 13. ex incerto rerum
eventu pendet I, 317, 20. vir mi-
nime malus, dei opem experitur
I, 318, 7. sedes Vandalis tribuit
in Hispania certis conditionibus I,
319, 11. morbo obit I, 319, 19.
- Hunni vagi deformesque aspectu I,
16, 5. literarum rudes II, 556, 1.
merobibi I, 364, 4. sagittarii peri-
tissimi II, 129, 8. 146 3. *ἰππο-
ροῖται* I, 359, 20. inter ipsos
foeminae arma tractant II, 470,
23. cuiusdam privilegium I, 386,
8. dicti Massagetae a Procopio, et
vice versa I, 109, 8 329, 7. 359,
20 386, 8. II, 146, 2. eorum se-
des I, 48, 6. 57, 16. 216, 20.
283, 2. II, 469, 14. 480, 16. in
Persidem irrumpunt I, 42, 9. qui-
dam Persarum socii I, 268, 2. hos
Iustinianus corrumpere nititur I,
154, 2. 165, 12. 197, 18. quidam
Romanis militant I, 270, 19. in
Gothos II, 26, 17. 125, 21. 598,
23. in Vandalos I, 412, 13. de
Romanis queruntur I, 386, 8. in
acie stant seorsum I, 420, 22. alii
traiecto Istro Europam et partem
Asiae populantur I, 167, 13. con-
tra morem suum urbes et castella
oppugnant. *ibid.* Illyricum vastant
II, 321, 4. Hunni albi; *vide* Eph-
thalitae. Hunni Cimmerii, Cutur-
guri, Sabiri, Uturguri: *vide sin-
gula haec vocabula suis locis.*
- Hydrus urbs I, 310, 15. 311, 9. II,
373, 9. 391, 7. 21. 401, 9. olim
dicta Dyrus II, 79, 16. 163, 23.
quantum Tarento dissita II, 376,
3. eius castellum obsident Gothi
II, 315, 11. obsidionem solvunt II,
317, 7. 350 16. Praefectum habet
Pacurium II, 597, 6. 634, 3.
- Hypatius Ephesinus Antistes, Lega-
tus ad Rom. Pontificem religionis
causa II, 17, 12. cum Theodato
clam agit II, 18, 2. Byzantium
redit II, 21, 3.
- Hypatius Anastasii Aug. ex sorore
nepos, Magister mil. in praesenti
I, 39, 17. fugit, interceptus a Ca-
bade Persarum rege. I, 41, 12.
Iustini legatus, Patricius et Ma-
gister mil. Orientis I, 54, 8. exau-
ctoratur I, 56, 15. in seditione
sibi ab eo timet Iustinianus I, 123,
11. per vim a seditiosis fit impe-
rator I, 124, 1. torque coronatur
I, 124, 9. ducitur in Circum I,
124, 9. sedet in solio imperatoris
I, 127, 6. captus occiditur cum
Pompeio fratre I, 128, 21.
- Iabdas Maurorum princeps in monte
Aurasio I. 462, 19. Numidiam vastat
I, 463, 1. eius singulare certamen
cum Althia I 464, 6. Mephaniam
socerum occidit I, 465, 5. eius
dubia in Stozam fides I, 487, 9.
petitur a Salomone I, 493, 20. in
montis Aurassii culmen evadit I,
496, 1. saucius fugit in Maurita-
niam I, 500, 1. Carthaginem in-
festus petit I, 515, 16. victus cedit
II, 549, 20.
- Iacobi Eremitae sanctimonia ac mi-
raculum ingens I, 34, 15.
- Ianus deorum Penatium primus II,
122, 9. eius aedes ac simulacrum
Romae I, 122, 13.
- Iason et Medea egerunt in media
Colchide I, 225, 8. ab ipsis inter-
fectus Absyrtus II, 465, 13. eo-
rum fuga II, 466, 7.
- Iberes optimi Christiani in Iustini
Aug. fidem concedunt I, 56, 22.
Byzantium veniunt I, 58, 14. fit
eis optio manendi vel redeundi I,
113, 21. commercium exercent in
Persarmenia I, 263, 8. alienissimi
a Persis I, 282, 20. Meschis impe-
rant II, 467, 15. Iberiae situs I,
56, 22. australem eius limitem
Boas flu. atluit I, 288, 23. in sep-
tentrionali est porta Capsia I, 48,
4. evadit illuc mons Taurus. *ibid.*
77, 7. ad Iberiam porrigitur La-
zica I, 288, 23. ipsam contingit
Armenia II, 467, 2.
- Iebusaci, a Iosue pulsi I, 449, 22.
- Iesus, Dei filium se probat sancti-
tate vitae et miraculis I, 208, 1.
Augarum Edessae Toparcham, po-
dagra laborantem, literis sanat.
ibid. Procopii iudicium de provi-
dentia Christi in Edessenos I, 209,
1. *vide* Christus.
- Iesus, filius Naue, Hebraeos in Pa-
laestinam induxit I, 450, 13. ab ex-
pulsis indigenis dictus latro in in-
scriptione I, 450, 13.

- Ignis a Persis cultus, est Vesta I,** 259, 19. in summis hastarum cuspidibus visus I, 416, 13.
- Ilauſus transfuga, rem prospere gerit pro Gotthis II,** 431, 2. 20.
- Ildericus Honorici filius, Vandalorum rex I,** 349, 13. Gotthos offendit I, 349, 21. Iustiniani amicus I, 350, 4. in custodiam a Gelimere traditus I, 350, 10. interficitur I, 383, 8. eius filias Iustinianus honorifice accipit. I, 447, 2.
- Ildibadus Veronae Praef. II,** 272, 4. nepos Theudis Visigothorum regis II, 274, 12. factus Gotthorum rex, Belisario per legatos regnum offert II, 276, 6. eius liberi Byzantium ducti II, 280, 2. collectis gentis suae reliquiis, Vitalium vincit II, 285, 11. Uraſam necat, uxoris impulsu II, 285, 21. in convivio perimitur II, 287, 6. Totilae patruus fuit II, 238, 7.
- Ildiger, Antoninae gener I,** 444, 19. in Armeniam se confert I, 261, 17. in Africam profectus, Carthaginis curam accipit I, 281, 8. pugnat in seditiosos I, 487, 2. 488, 16. in Italiam venit II, 175, 4. Belisarium defendit II, 180, 20. erumpit in Gotthos II, 182, 23. Ariminum missus II, 188, 7. in via Petram pertusam expugnat II, 190, 3. classem Ariminum ducit II. 213, 3. castra Gotthorum occupat. II, 217, 9. Ravennam commeatibus intercludit II, 264, 5. cum Belisario Byzantium redit II, 280, 4.
- Ildigisal sive Ildisgus, Risiulfi filius, regni Langobardici successione extrusus a Vace et Auduino II,** 429, 8. 602, 5. confugit ad Gepaedes II, 429, 8. deinde ad Sclavenos II, 430, 13. Romanos vincit in agro Veneto. *ibid.* Byzantium profectus, scholae uni Palatinae praeficitur II, 602, 11. inde elapsus, Cuturguros in Thracia profligat II, 603, 9. in Illyrico occisis Romanis ducibus quatuor, se ad Gepaedes recipit II, 604, 3. occidit II, 605, 15.
- Ildisgus: vide Ildigisal.**
- Illum II,** 78, 6. eius Palladium quale fuerit II, 78, 14.
- Illyricum vastat Gizericus I,** 335, 4. Hunni I, 168, 13. Sclaveni II, 397, 18. 441, 19. 591, 20. Langobardi II, 418, 12. et Eruli II, 419, 1. hic ipsis concessae sedes II, 205, 8. Illyricum hos habuit Magistros mil. Mundum I, 126, 20. II, 26, 4. Iustinum II, 199, 9. Vitalium II, 316, 1. Ioannem II, 446, 8. Praefectum Praet. Archelaum I, 360, 16. Comitum Nazarem II, 321, 12. Illyrios secum habet Belisarius I, 244, 4. ab exercitu discedunt II, 320, 17.
- Immortalium cohors I,** 70, 13. caeditur I, 73, 8.
- Imperator Rom. a Persis dictus Caesar I,** 204, 1. 244, 17. dat regni insignia Lazorum regibus I, 216, 17. et Maurorum regulis I, 406, 16. eius equitia in Thracia I, 363, 20. I, 603, 14.
- Imperii Rom. divisio in Orient. et Occident I,** 309, 7, mensura secundum maris mediterranei littora I, 311, 5. fines ad Lazicam I, 289, 15. *vide* Nymphius, Theodosiopolis, Dara, Elephantine, Circesium.
- Indi, cuiusmodi naves habeant I,** 101, 13. ferrum a Romanis non emunt. *ibid.* sericum in portus Persarum deferunt I, 106, 21. commercium exercent in Persarmenia I, 263, 8 ab India mare Rubrum incipit I, 101, 3. Indiae regio Serinda II, 547, 13.
- Induciae Belisarii cum Gotthis II,** 170, 9. Anastasii Aug. cum Cabade Persarum rege I, 47, 9. Iustiniani cum Chosroë I, 281, 18. earum exitus II, 506, 6. inducias ab illo turpiter emit Iustinianus, non sine querela publica II, 537, 1. I, 538, 8. confirmat illas Chosroës II, 548, 3.
- Indulfus sive Gundulfus, ex Belisarii Protectore Gotthorum dux II,** 577, 8. 579 8. 584, 9. Ticinum se recipit II, 642, 20.
- Innocentius II,** 26, 15. Castelli Portuensis Praef. II, 337, 19.
- Interpres quo numero ad mensam haberi solitus I,** 286, 6. II, 507, 4.
- Invidia foelicitatis comes I,** 451, 15.
- Ioannes Armeniacus, optio Belisarii I,** 381, 13. Vandalos profligat I, 385, 11. scutarios cum bando educit ad praelium. 238. d. mediam tenet aciem I, 420, 18. Gelimerem insequitur I, 425, 4. occiditur temere ab ebrío. *ibid.* honor mortuo impensus I, 426, 12.

- Ioannes Arsacides, Artabanis pater, et Bassacis socer, contra datam fidem a Buze occiditur I, 162, 18.
- Ioannes Arsacides, Artabanis frater, in Africam missus I, 513, 10. fortiter pugnans occumbit I, 532, 17.
- Ioannes Basilii filius Edessenus datur obses Chosroi I, 247, 19.
- Ioannes Basilisci legatus hauriri mavult fluctibus, quam in manus Vandalorum venire I, 339, 18.
- Ioannes Belisarii scutarius Septam recuperat I, 430, 17.
- Ioannes Cappadox Praefectus Praet. singulari vir ingenio ac perditio moribus I, 121, 15. in seditione submovetur a magistratu I, 123, 1. restitutus, illum exercet per annos decem I, 129, 19. fecte Christianus II, 131, 2. Iustiniano carus I, 134, 7. 135, 14. illi bellum Vandalicum dissuadet I, 354, 15. quaestum facit ex pane militari male cocto I, 368, 9. Theodoram offensam metuit I, 130, 7. promisso a magis imperio inhiat I, 137, 2. dolis Antoninae irretitur I, 133, 8. appetitus, in templum fugit I, 134, 14. abdicata Praefectura, factus Presbyter, mutat nomen, ac Cyzicum deportatur I, 135, 3. cur nunquam sacra facere voluerit. *ibid.* de nece Episcopi Cyziceni aecusatus, virgis creditur I, 136, 6. coactus obolos mendicare, Antinopolin deportatur I, 136, 22. fuerat Consul et Patricius I, 136, 10. Byzantium revocatus, nullum ex honoribus pristinis recuperat I, 300, 1. falsa praedictione delusus I, 300, 5.
- Ioannes Dyrrhachius Mag. peditum I, 359, 12. morbo obit I, 482, 23.
- Ioannes foederatorum dux in bello Vandalico I, 359, 12. 420, 15. Caesarem Mauritaniae recipit I, 430, 13.
- Ioannes Guzes Thomae filius, Armenius, in exercitu Rom. dux I, 293, 8. II, 493, 5. rem bene gerit II, 496, 20. in Abasgiam missus II, 499, 10. praeclare vincit II, 501, 6. in obsidione Petrae audax facinus aggreditur II, 516, 5. interit II, 517, 15.
- Ioannes Heluo in Assyriam incurrit I, 234, 18. 236, 6. Iustum sequitur in Armeniam I, 262, 5. in Italia militat II, 238, 16. 330, 19. contra Sclavenos mittitur II, 455, 13. Narsetem secutus II, 599, 12. cornu aciei dexterum tenet II, 618, 10.
- Ioannes Lucae filius captus ab Alamundaro I, 88, 20.
- Ioannes Mesopotamiae dux I, 216, 6. Belisarii consilium male respuit I, 230, 19.
- Ioannes Nicetae filius, dux Rom. I, 63, 5. eius ad Belisarium oratio I, 237, 5. Iustum sequitur in Armeniam I, 262, 6.
- Ioannes Pappi frater in seditiosos Africae pugnat I, 437, 4. 438, 8. Magister mil. factus, cum Mauris bellum gerit vario Marte I, 533, 17. victor Africam pacat I, 533, 21. 549, 16. classem in Sardiniam mittit adversus Gothos II, 590, 21.
- Ioannes Pompeii fil. Preiectam Iustiniani neptem uxorem ducit I, 407, 13.
- Ioannes Rufini fil. legatus ad Chosroem I, 182, 17.
- Ioannes Sisinnii filius, dux Rom. in Africa I, 493, 8. offensus Sergio Magistro mil. I, 506, 11. copias in Antalam ac Stozam ducit I, 509, 3. cessat I, 513, 2. eius singulare cum Stozia certamen I, 514, 11. et obitus I, 514, 22.
- Ioannes Vitaliani nepos, Boni patruus II, 317, 21. in Italiam cum copiis missus, qua cautione Romam ierit II, 164, 5. 172, 16. in Picenum missus II, 176, 11. vastitatem infert II, 184, 14. Arimino capto, per internuntios agit cum Matasuntha uxore Vitigis II, 185, 22. Belisario parere renuit II, 190, 23. Ariminum fortiter propugnat II, 191, 22. eius oratio II, 193, 6. obsessus, opem petit a Belisario II, 212, 3. liberatus, ab ipso dissidet II, 218, 4. 231, 4. Urbinum obsidet cum Narsete II, 221, 15. Forum Cornelli totamque Aemiliam recipit II, 224, 10. succurrere iussus Mediolano II, 232, 3. Dertonam occupat II, 238, 21. castris exiit a Francis II, 249, 11. 250, 8. Alpium Cottiarum castella capit II, 265, 13. Belisario suspectus II, 270, 2. illo revocato, curam Italiae suscipit II, 272, 16. Veronam petit II, 290, 10. Mucellae infelicitate pugnata II, 299, 13. Ro-

- mae residet II, 302, 8. Sacerdotes Arianos urbe exigit II, 315, 7. Byzantium missus II, 324, 15. Germani filiam uxorem ducit II, 326, 8. in Italiam reversus II, 330, 4. 349, 20. Gotthos in Calabria vincit II, 352, 10. itemque ad Rhegium II, 354, 7. se Hydruntem recipit II, 373, 8. Tarentum munit II, 376, 5. dissidet a Belisario II, 386, 9. matronas Romanas recipit II, 388, 15. invadenti Totilae cedit II, 390, 15. adiungit se Belisario II, 402, 14. auxiliorum dux in Gepaedes II, 426, 5. iussus in Italiam copias ducere II, 451, 13. Salonis hyemat II, 569, 15. 572, 5. copias iungit cum Valeriano II, 578, 8. eius oratio ante navale certamen II, 579, 12. victor Salonas redit II, 584, 21. Narseti se adiungit II, 598, 9. transitum consilio expedit II, 601, 19. stat contra Totilam in acie II, 618, 5. Romam oppugnat II, 630, 19. Narseti victori auctor ut pacem Gotthis concedat II, 642, 8. eius elogium II, 185, 7.
- Ioannes**, Praetorianus miles, vir egregius, eligitur imp. I, 321, 2. quinto post anno captus I, 321, 9. in Circo Aquileiensi ignominiose habitus, necatur I, 321, 12.
- Ioannes**, tyrannus in Africa I, 515, 17. Gontharidi se adiungit I, 523, 6. captus ab Artabaci, Byzantium mittitur I, 532, 17.
- Ioannes** e milite pedite tyrannus Dariae I, 137, 17. occiditur I, 138, 8.
- Ioannes Tzibus** vir improbus I, 217, 21. Monopolio Lazos vexat I, 218, 10. 289, 17. Petram a Chosroë obsessam defendit I, 225, 18. occiditur I, 227, 5.
- Iones** nautae I, 360, 7.
- Ionii** sinus descriptio II, 79, 4. latitudo distantiaeque a Gadibus I, 311, 10.
- Iosephius** scriba custodum Palatii I, 476, 7.
- Iosue**: vide **IESUS** fil Naue.
- Iotabe** insula sinus Arabici, I, 99, 7. eius incolae Hebraei Iustiniano se dedunt. *ibidem*.
- Iphigenia** casu suo Dianam placat II, 576, 8. eius fuga e Tauris I, 83, 7. II, 480, 3. templum ipsi ab Oreste fratre conditum I, 84, 11. id Christiani obtinent I, 84, 12.
- Irenaeus** dux in Lazicam mittitur I, 58, 17.
- Iris** flu. Comanam Ponti alluit I, 83, 20.
- Isaces** sive Isaacius, Narsetis et Araithi frater, ad Roman. transfuga I, 79, 9. Armeniae dux I, 262, 1. Narsetem fratrem saucium pugnae subducit I, 265, 20. in Italiam profectus II, 330, 4. 350, 5. Portum Roman. servare iussus II, 354, 22. sua temeritate Belisarium turbat II, 358, 6. et perit II, 359, 10.
- Isauri** in Persas militant I, 90, 13. 95, 22. et in Gotthos II, 26, 16. 163, 22. 172, 16. 194, 16. Neapolim propugnant II, 301, 11. et Tibur II, 318, 13. Romam Totilae produnt. II, 360, 21. iterum II, 360, 21. in Isauriam fugit Zeno I, 342, 17. Isaurica spicula II 140, 10.
- Isidigerdes** Persarum rex Theodosii iun. tutelam fide optima administrat I. 14, 6.
- Isidigunas**, Chosrois ad Iustinianum legatus, Daram astu occupare studet I, 234, 11. honore nimio a Iustiniano affectus I, 286, 12. 505, 19. quinquennales pangit inducias II, 536, 17. liberalissime habitus, remittitur II, 539, 10.
- Isidilasas** Maurorum princeps in Romanos rebellis I, 448, 12. victus, se dedit I, 462, 8.
- Isis** a Blemibus et Nobatis colitur I, 104, 2.
- Ister** II, 80, 14. eius fons et cursus II, 481, 1. dictus et Danubius. *ibid.* I, 310, 19. ipsius ostia quantum dissita ab urbe Chersone II, 481, 1. et Byzantio I, 311, 1. trans Istrum siti olim Gotthi, Vandali, Visigothi, Gepaedes I, 313, 8. et Varni II, 559, 3. illum traiciunt Hunni I, 167, 14. Eruli II, 203, 9. Antae et Sclaveni II, 331, 11. Curguri II, 352, 19. ad ipsum consident Langobardi II, 418, 12.
- Isthmus** ad sinum Melanem II, 79, 11. Isthmi Corinthiaci latitudo II, 79, 4.
- Istria** II, 80, 7. 448, 16.
- Italia** parum frequens, ob vastitatem a Visigothis illatam I, 314, 6. Gizerici incursibus vexata I, 335, 1. habet Praefectum Praet. II, 302,

13. 238, 4. eius dominatum affectant Franci II, 261, 11. et partem maximam obtinent II, 585, 20. Itali Theodoricum amarunt II, 11, 1. odere Gotthos II, 39, 1. his data pax, ea lege ut ex Italia migrent II, 642, 15.
- Iter unius diei quot stadiis constet I, 312, 3.
- Ithaca II, 575, 18.
- Iuca in Africa I, 374, 1.
- Iudaea in Christum ingrata I, 208, 11. Iudaei Homeritae Christianos opprimunt I, 104, 13. Neapolitani comneatus promittunt obsessis civibus II, 44, 18. urbe capta resistunt II, 53, 2. Iudaei cuiusdam consilium circa templi vasa I, 446, 3. alius per porcos divinat belli Gothici exitum II, 45, 15. vide Hebraei.
- S. Iuliani templum suburbanum Antiochiae I, 196, 5.
- Iulianus frater Summi I, 155, 7. Imperatori a secretis I, 182, 18. ad Homeritas et Aethiopes legatus I, 106, 5. et ad Chosroem I, 182, 18.
- Inlius mensis Quintilis II, 118, 1.
- Iuphrates Maurorum princeps in Romanos rebellis I, 448, 12.
- Iupiter Casius ubi cultus II, 576, 2. Iovis Capitolini templum diripit Gizericus I, 332, 13.
- Iusiurandum, summum fidei pignus I, 196, 13. per Evangelia I, 509, 18. per salem I, 20, 14.
- Iustinianaei vel Iustiniani dicti Vandalis, qui Romanae militiae ascripti fuere I, 471, 14.
- Iustinianus Iustini Aug. ex sorore nepos I, 51, 22. Vigilantiae frater et Praelectae avunculus I, 513, 14. et Marcelli I, 280, 18. patruus Boraidis ac Iusti I, 128, 23. et Germani I, 482, 19. Theodoram coniugem summe amat I, 130, 11. Magister militum I, 52, 21. 59, 11. cum Iustino avunculo consors imperii I, 59, 11. id pro arbitrio moderatur I, 360, 6. solus imperat I, 60, 5. Belisarium Magistrum mil. Orientis creat, ac bello Persico praeficit I, 61, 3. Arethan Saracenorum regem constituit novo exemplo I, 89, 9. everti iubet Philarum templa I, 104, 4. legationem mittit ad Aethiopes et Homeritas I, 106, 3. Belisarium revocat ex Oriente, eoque Sittam mittit I, 107, 16. pacem cum Chosroë perpetuam sancit I, 113, 17. 353, 10. fervente seditione se domi tenet I, 121, 19. seditiosos placare studet I, 123, 15. ab Hypatio sibi timet I, 123, 15. spem habet in Belisario ac Mundo I, 126, 19. ingenti facta seditiosorum caede, Hypatium et Pompeium morte afficit I, 129, 11. Senatores damnatos restituit. *ibid.* Ioannem Cappadocem, nefarium hominem, impensius amat I, 130, 15. 134, 7. 135, 12. Erulos ad Christi fidem pertrahit II, 204, 1. et Abasgos II, 472, 13. et Tzanos I, 79, 9. Ilde-rici Vandalorum regis amicus I, 350, 4. ad Gelimerem scribit ipsius gratia I, 351, 11. de bello Vandallico deliberat I, 353, 12. divino id monitu suscipit I, 356, 18. Tripolin recipit I, 356, 21. Sardiniam affectat I, 358, 15. bellum Vandalicum dat Belisario I, 360, 19. vox eius ominosa I, 361, 21. foedus init cum Amalasuntha I, 370, 13. ad Vandalorum proceres scribit I, 380, 20. victori Belisario optionem dat redeundi Byzantium, vel morandi in Africa I, 442, 1. adoratur a Gelimere captivo I, 446, 20. huic Patri- ciatum negat, ob perviciam in haeresi I, 447, 5. Vandalos militiae Rom. ascriptos Iustinianos vocat I, 471, 14. Armenos, Tzanos ac Lazos male habet I, 164, 10. urbem Petram condit in Lazica I, 218, 4. Chosroem pecunia donat I, 137, 15. Amalasunthae parari domum Dyr- rhachii iubet II, 15, 13. Legatum ad eandem mittit II, 19, 5. post ip- sius necem, Gotthis bellum indicit II, 25, 17. et suscipit II, 26, 2. Mundum in Dalmatiam, Belisarium in Siciliam mittit. *ibid.* Francorum reges ad belli societatem invitat II, 27, 9. scribit Italiae regi Theo- dato. II, 32, 8. et Gotthorum pro- ceribus II, 35, 4. de Strata consi- lium habet I, 155, 3. accusatus a Chosroë quod Alamundarum Hun- nosque in Persas sollicitaverit I, 155, 16. 165, 10. 197, 17. eum per literas a bello dehortatur I, 169, 7. Germanum in Persas mittit I, 178, 1. Callinicus acclamatur I, 190, 15.

293, 6. 532, 10. factioni Venetae favet I, 203, 16. ad Chosroem victorem scribit I, 210, 7. conventis stare renuit I, 214, 7. Narsetem ex Italia revocat II, 235, 5. Belisarium cum Gotthis et Vitige rege captivo reversum, contra Persas mittit I, 215, 16. II, 272, 14. mandat ut irrumpat in fines hostium I, 222, 20. Persas captos in Italiam destinat I, 235, 20. iterum Belisarium Persis opponit I, 241, 10. eundem ex Oriente revocat, in Italiam remissurus I, 249, 4. II, 315, 15. laborantibus peste succurrit I, 256, 9. peste ipse corripit I, 259, 7. irruptionem imperat in Persarmeniam I, 261, 7. inducias pangit cum Chosroë I, 281, 18. honorificentius legatum ipsius accipit I, 236, 2. II, 506, 20. copias in Lazicam mittit I, 287, 20. militare Magisterium Orientis dividit I, 176, 10. et Africae I, 513, 18. hac in parte consilium mutat I, 515, 4. dat regem Erulis II, 209, 9. coniuratione petitur II, 405, 13. *et seq.* ad multam noctem cum sacerdotibus libros sacros volvere solitus II, 409, 19. Galliae possessionem Francis asserit II, 417, 4. munita Panthoniae loca Langobardis attribuit II, 418, 9. Erulos liberalius habet II, 418, 21. Langobardis mittit auxilia in Gepaedes II, 426, 1. totus in controversiis de religione II, 429, 4. illius circa res Italiae oscitatio II, 432, 18. 440, 13. classem in Siciliam destinat II, 445, 13. bellum Gotthicum dat Germano II, 446, 2. Legatum de pace ad Chosroem mittit II, 506, 8. in Praefectos indulgentior II, 525, 21. inducias a Persis turpiter emit II, 536, 19. vectigal pendit Chosroï II, 539, 2. conficiendi serici rationem a monachis accipit II, 546, 17. Utarguros in Cuturguros excitat II, 552, 16. his sedes assignat in Thracia II, 352, 2. cur bello Gotthico Narsetem praefecerit II, 570, 2. 9, 571, 17. Gotthos delere statuit II, 586, 4. Legatum ad Francos mittit II, 587, 5. cum eorum legatis transigit II, 590, 12. icto cum Gepaedis foedere, Langobardos eorum hostes iuvat II, 592, 21.

Narsetem ad bellum Gotthicum liberalissime instruit II, 597, 14. Anni ipsius imperii, in hac notati historia iv. I, 81, 14. II, 331, 3. vi. I, 114, 3. vii. I, 362, 18. ix. II, 26, 4. x. I, 469, 21. xi. II, 75, 13. xiii. I, 170, 22. xvii. 287. b. xviii. I, 299, 20. xix. I, 281, 19. 532. 21. xxi. II, 475, 5. xxv. II, 538, 7. xxvii. II, 632, 7.

Iustinianus Germani filius et Iustini frater II, 411, 10. 447, 13. iussus copias in Italiam ducere II, 451, 15. contra Sclavemos mittitur II, 591, 21. et in Gepaedes II, 593, 17.

Iustinus senior, Rom. dux I, 39, 18. 217, 11. Iustiniani avunculus I, 51, 21. Anastasio Aug. succedit I, 50, 9. Chosroem Romano more adoptare renuit I, 53, 13. Hypatium gradu movet I, 56, 16. Iberes recipit in fidem suam I, 57, 12. illis auxilia mittit, duce Petro I, 58, 4. quem educaverat I, 217, 11. huic Irenaeum sufficit I, 58, 14. Iustinianum consortem facit imperii I, 59, 11. Belisario Procopium adiungit consiliarium I, 59, 21. senio confectus et reip. tractandae rudis I, 350, 6. moritur I, 60, 3. pacem cum Vandalis coluit I, 344, 4. illo principe, Antiochia gravissimo terrae-motu concussa I, 215, 9.

Iustinus Germani filius II, 447, 13. Iustiniani frater et Boraidis nepos II, 411, 19. Consul II, 410, 17. coniurationem in imperatorem aversatus, eius arcana elicit II, 412, 22. accusatus absolvitur II, 415, 7. contra Sclavemos mittitur II, 455, 12. 591, 21. et in Gepaedes II, 593, 17.

Iustinus Magister mil. per Illyricum, in Italiam missus II, 231, 4. dissidet a Belisario II, 231, 4. Faesulas obsidet II, 238, 11. 246, 7. et capit II, 259, 4. obsidetur Florentiae II, 298, 12. male cessat II, 302, 9. Ravennam ipsi committit Belisarius II, 329, 21. Narseti se adiungit II, 606, 18. Ravennae relinquitur II, 607, 15.

Iustitia quanti ad victoriam momenti sit I, 364, 13. 378, 14.

Iustus. Iustiniani ex fratre nepos, Hypatium capit I, 129, 1. adventante

Chosroës, se recipit Hierapolin I, 241, 14. in Persarmeniam irrumpit I, 262, 18. 267, 12. morbo obit I, 280, 15.

Labula in Lucaniae montibus II, 396, 1.

Lactarius mons II, 638, 23.

Langivilla, ager fertilis II, 80, 18.

Langobardi Christiani Catholici II, 423, 8. Erulorum vectigales II, 200, 16. illos vincunt non sine miraculo II, 202, 16. societatem cum Gotthis inire renunt II, 236, 11. donati munitis Pannoniae locis, ad Istrum consident; nihilominus Romanos infestant II, 518, 14. bello cum Gepaëdibus suscepto sub Auduino rege, Iustiniani opem implorant II, 519, 10. et seq. et impetrant II, 426, 3. pacem conficiunt II, 426, 14. eorum lex de regni successione II, 429, 10. cum Gepaëdibus pugnaturi, terrore Panico dissipantur II, 550, 10. inducias pangunt II, 551, 19. renovato bello auxilia ab imp. accipiunt II, 592, 21. vincunt. *ibid.* in Italia Narsæti militant II, 598, 16. capitales Francorum hostes II, 600, 11. quidam in Thracia commorantes II, 602, 13. victor Narses, Langobardos remittit ob nimiam eorum licentiam I, 627, 19.

Lapato, urbs Vazinae in Perside, quantum distet ab urbe Ctesiphonte II, 504, 8.

Laribum urbs Africae II, 508, 13. 533, 18.

Latina via II, 74, 7. 154, 22. 164, 4.

Laureata, locus maritimus in Dalmatia II, 431, 13.

Laurus proditor suspenditur I, 413, 1.

Lazarus Rom. dux in agro Veneto II, 430, 17.

Lazica, olim Colchis II, 462, 10. eius situs, limites, urbes I, 289, 4. occidua est Iberiae I, 57, 3. multis firmata munitionibus I, 293, 9. 296, 12. propugnaculum adversus Hunnos Caucasios I, 283, 2. quam Persis commoda I, 219, 3. 283, 6. 22. II, 490, 9. confragosa I, 290, 4. sterilis I, 53, 20. 283, 25. sal in ea non fit I, 217, 3. media regio commentis de Medea et Iasone celebris I, 225, 8. trans Phasin vellus aureum olim asservatum II, 468, 9.

ultra hunc amnem habitant Lazi II, 468, 5. optimi Christiani I, 283, 20. qua conditione Romanis subditi I, 216, 14. immunes erant. *ibid.* olim Persarum socii I, 219, 4. eorum Episcopi genti finitimae dant sacerdotes. 168. c. Rex Apisilius quoque imperat II, 468, 22. Scymniae et Suaniae principes creat II, 467, 9. principatus insignia accipere solitus ab imperatore Rom. I, 216, 18. et uxorem ex ordine senatorio II, 498, 9. indigne subditus Praetori Romano I, 164, 12. Lazica Romanos inter ac Persas controversa I, 55, 1. Iustinus Aug. eo ducem mittit I, 58, 1. regionis castella limitanea Romani deserunt, Persae occupant I, 59, 5. nec vult reddere Chosroës I, 112, 1. tandem reddit I, 114, 5. Lazi pelles et mancipia rebus sibi necessariis permittant. I, 217, 3. monopolio Petrae instituto vexati, ad Persas deficiunt I, 218, 14. eo profectus Chosroës, adoratur a rege Gubaze I, 225, 7. cur Lazicam affectarit II, 490, 6. vult illic classem aedificare I, 286, 16. dominatu Persico offensi Lazi. *ibid.* 283, 14. rebellant. II, 491, 7. in praelio fugiunt II, 493, 16. regionis partem Persae maximam tenent II, 535, 6. de illa per legatos disceptatio instituitur II, 536, 19. Lazi Romanis offensi II, 541, 1. eorum calamitas II, 544, 4. *vide* Colchis.

Lebanthae Mauri I, 504, 13. 508, 22.

Ioannem Magistrum mil. vincunt I, 533, 15. iidem forte cum Leucathis, de quibus infra.

Lechaëum ad isthmum Corinthiacum II, 79, 7.

Legatis quis honos debitus II, 341, 7. 344, 17. adhiberi solitae custodiae Byzantii II, 539, 15. de iure Legatorum disceptatio II, 35, 4. Anatolius Theodosii Aug. legatus ad Vararanem Persarum regem I, 15, 2. Legati Cabadis ad Iustinum Aug. I, 51, 8. utriusque legati conveniunt frustra I, 55, 6. Iustiniani ad Homeritas legatus Iulianus I, 106, 5. Rufinus ad Persas I, 61, 9. 79, 18. Hermogenes ad eodem I, 92, 1. 107, 12. 108, 13. Legati Romani indigne Chosroï adu-

- lantur I, 111, 17. Ioannes et Iulianus ad eundem I, 182, 17. 186, 18. 191, 19. 196, 9. 197, 12. Constantianus et Sergius ad eundem I, 259, 21. 280, 19. Rhacinarius ad eundem I, 277, 10. Petrus Mag. Offic. ad eundem. II, 506, 7. Vitigis legati sacerdotes duo Ligures ad eundem I, 156, 8. 216, 2. II, 237, 9. Lazorum ad eundem I, 218, 20. Stephanus medicus Edessenorum legatus ad eundem I, 271, 12. Chosrois legatio gratulatoria ad Iustinianum I, 137, 11. Isdigunas Persa ad eundem I, 284, 11. iterum II, 506, 12. Theodati regis legati Liberius et Opilio ad eundem II, 23, 19. Rusticus sacerdos Rom. ad eundem II, 31, 6. Totilae legati Pelagius Diaconus ac Theodorus ad eundem II, 368, 20. Stephanus ad eundem II, 437, 17. Sandilis ad eundem II, 556, 5. Langobardorum et Gepaedom ad eundem II, 419, 14. Leudardus Theodebaldi Francorum regis legatus ad eundem II, 590, 11. Iustiniani Legatus ad Theodebaldum Leontius II, 587, 5. ad Gelimerem alii II, 351, 10. Demetrius et Hypatius Episcopi ad Romanum Pontificem, II, 17, 11. Alexander senator ad Amalasuntham II, 13, 12. Petrus Illyrius in Italiam II, 21, 7. Athanasius et Petrus ad Theodatium II, 32, 15. Abandanes Persa ad Belisarium I, 243, 3. Gotthorum legati ad eundem II, 168, 3. Albes Gotthus ad eundem II, 99, 15. Gelimeris Legati ad Theudin Visigoth. regem I, 404, 19. Francorum ad Vitigin II, 261, 18. Domnicus et Maximinus ad eundem II, 266, 4. Pelagius Diaconus Romanorum legatus ad Totilam II, 340, 14.
- Leo factione Asparis Marciano Aug. succedit I, 333, 1. pater Ariadnes uxoris Zenonis I, 340, 11. magnis sumptibus bellum parat in Vandalos, eique praeficit Basiliscum I, 335, 13. Asparem a se abalienat, *ibid.* Anthemium creat Occidentis imperatorem I, 335, 11. Gizericum terret I, 337, 14. classis illius profligatur a Vandalis I, 338, 12. 353, 16. Asparem et Ardaburium in Palatio occidit I, 340, 5. Basilisco ignoscit, inductus Verinae uxoris suae precibus. *ibid.* moritur I, 340, 11.
- Leo minor Aug. Zenonis et Ariadnes filius I, 340, 12.
- Leonianus dux occiditur II, 604, 7.
- Leontius Athanasii gener II, 413, 16. Legatus ad Theodebaldum Francorum regem II, 587, 10.
- Leontius filius Zannae, ac Rufini frater, dux Rom. in Africa I, 493, 7. rem fortiter gerit in Tumaris obsidione I, 499, 18.
- Leptis urbs Africae I, 382, 18. Leptis magna I, 502, 4. 503, 9.
- Lesbus insula I, 471, 18.
- Leucatae Mauri Leptin magnam armati accedunt I, 502, 4. ex illis octoginta a Sergio ad epulas invitati, orta rixa occiduntur I, 502, 14. hinc bellum I, 503, 11.
- Leucosyria, dicta Armenia minor I, 85, 1.
- Leudardus Theodebaldi Francorum regis ad Iustinianum legatus II, 590, 11.
- Lenderis Gotthus praesidiū Romae Praef. II, 61, 8. urbe capta Byzantium mittitur II, 75, 8. Libanus mons, munitus praesidiis I, 60, 15. 186, 10. 224, 9. expositus Alamundaro I, 237, 1.
- Liberius senator Rom. Theodati regis ad Iustinianum legatus II, 23, 19. vir candido pectore II, 25, 5. Patricius II, 433, 2. classi praeficitur II, 440, 13. 445, 15. grandaeus ac belli rudis II, 445, 18. Syracusas appellat II, 451, 20. Paenorum petit II, 452, 19. revocatur II, 585, 4.
- Libidinis poena I, 344, 23.
- Libitinensis porta Circi I, 128, 20.
- Liburnia ubi sita II, 80, 7. recepta a Constantiano II, 33, 14. fit eius mentio II, 79, 1. 82, 19.
- Licelarius ob turpem fugam exauctoratur I, 59, 18.
- Liguriae situs II, 80, 17. divisa Alpibus a Gallia II, 62, 13. 64, 20. in ea ponit Procopius Mediolanum II, 74, 3. eo se confert Maiorianus Aug. I, 341, 19. in potestatem Gotthorum venit II, 234, 18. partem eius occupant Franci II, 586, 9. Ligures sacerdotes duo legati

- Vitigis ad Chosroem I, 156, 8. II, 237, 9.
- Lilybaeum Siciliae promontorium Vandalis donat Theodericus Italiae rex I, 346, 14. id a Gotthis repetit Belisarius Vandalorum victor I, 431, 14. super ea re Iustiniani et Amalasunthae epistolae II, 19, 9.
- Linguis exsectis locuti I, 345, 2.
- Lissa in sinu Ionio posita II, 37, 19.
- Literarum osiores Gotthi, illas virtuti militari adversari dicunt II, 13, 16.
- Locri Epizephyrij II, 80, 2.
- Logotherae, quale munus II, 234, 5. 368, 4.
- Longi muri: *vide* Muri.
- Longinus Isaurorum dux I, 90, 17. sub moenibus Romae animose pugnant occumbit II, 187, 7.
- Longobardi: *vide* Langobardi.
- Lucania II, 39, 7. 79, 20. 301, 21. conciliata imperatori II, 353, 2. ad eius angustias pugna II, 370, 4. ipsius montes II, 389, 16. binas habent fauces II, 395, 19.
- Lucas Ioannis pater I, 83, 20.
- Lucina cur dicta Bolosia II, 576, 16.
- Lunae incrementis accommodati aestus maris II, 9, 16.
- Lupus, machina muralis, describitur II, 104, 11. lupus animal micantes habet in tenebris oculos II, 181, 16. pilum mutat, non ingenium II, 556, 8. lupina capita habere creditus Pisidiae populus II, 394, 14.
- Lycabones in exercitu Belisarii I, 96, 6.
- Lycocranitae in Pisidia II, 394, 12.
- Lysippi multa Romae opera II, 570, 22.
- Maaddeni Saraceni Homeritis parent I, 100, 14. 106, 15.
- Macedones Seleucia et Ctesiphontis conditores I, 281, 2.
- Maecotis palus num mater Ponti Euxini II, 434, 20. in eum evolvitur, accepto Tanni II, 474, 11. 482, 15. illuc evadit mare mediterraneum I, 309, 17. vadum habet II, 477, 11. populi circumpositi II, 476, 12. illic Hunnorum sedes I, 48, 6. et Vandalorum I, 319, 6. Maecotidis accolae Rom. imperium incursant II, 490, 8.
- Magi a regibus Persarum consulti I, 13, 22. 27, 22. ignem inextinctum foveant I, 259, 17. omen capiunt ex impudentia meretricum Amidenarum I, 36, 20. ex hinnitu equi I, 172, 8. ex gestu Cabadis I, 211, 7. magiae stupenda vis I, 23, 5.
- Magister quis a Romanis dictus I, 39, 14. 61, 8. II, 238, 5. 506, 7. apud Persas I, 54, 10. et apud Lazos II, 502, 17. Hi Magistri Officiorum nominantur: Celer, Hermogenes, Petrus.
- Magister militum fuit Iustinianus I, 52, 21. 59, 11.
- Magistri militum in praesenti Patri-cius et Hypatius I, 39, 16. Artabanes II, 406, 14. Svartuas II, 593, 18. in praesenti simul et per Armenias, Sittas I, 74, 15.
- Magister mil. per Armenias Ponticis imperat II, 525, 18. hoc honore functi sunt Sittas, Valerianus, Dorotheus, Bessas. Magister mil. in Persarmenia Nabedes: in Africa, Salomon, Germanus, Sergius, Areobindus, Artabanes, Ioannes Pappi frater: in Thracia, Chilbudius, Artabanes, Germanus: in Illyrico, Mundus, Vitalius, Iustinus, Ioannes Vitaliani nepos: in Oriente, Anatolius, Areobindus, Hypatius. Belisarius, Buzes Martinus: in Italia, Demetrius. Magistri peditum Ioannes, Domnicus: *vide haec nomina propria suis locis*. Iustinianus bifariam divisit militare magisterium Africae I, 513, 15 et Orientis, inter Belisarium et Buzem I, 176, 10.
- Magistratus apud Persas haereditarii I, 32, 16.
- Magna Graecia II, 80, 1.
- Magnetici scopuli non sunt in mari Rubro, ut multi existimant, I, 101, 18.
- Magnus equitum dux in Gotthos II, 26, 15. Neapolin tentat per aqueductum II, 50, 2. 51, 13. Ravennam commeatibus intercludit II, 460, 17. Auximi obsessus II, 321, 18.
- Maiores Aug. vir maximus I, 340, 15. mutato habitu ac fucata coma, exploratum et Gizerici vires I, 341, 3. dysenteria moritur I, 342, 4.
- Maiorica iusula I, 312, 11. recipitur a Romanis I, 230, 21.
- Malea periculosa I, 367, 1.
- Maleventum urbs, dicta postea Beneventum II, 77, 8.
- Mamas Episc. Darenus I, 133, 4.

- Mammas locus provinciae Byzaceniae I, 453, 3.
- Mandracium, portus Carthagini I, 392, 4. 393, 17. 394, 2. 442, 13. 520, 4.
- Mantua urbs II, 290, 23.
- Marcellianus Dalmatiae dominatum occupat I, 336, 18. Sardiniam Vandalis eripit I, 337, 4. ex insidiis perit I, 339, 20.
- Marcellus Iustiniani Aug. ex sorore nepos I, 280, 18.
- Marcellus dux I, 63, 6. custodiis Palatinis Praef. I, 134, 2. vir egregius II, 412, 5. Ioannem Cappadocem Praefectum Praet. invadit I, 134, 15. coniurationem patefacit II, 414, 21. libera voce Germano apud imperatorem patrocinatur II, 416, 1.
- Marcellus foederatorum dux in bello Vandalico I, 359, 12. 420, 16. Numidiae Dux I, 481, 14. occiditur a Stoto contra datam fidem I, 482, 17.
- Marcentius Byzacii dux I, 523, 12. Adrumetum servat I, 526, 16. equitum dux in bello Gotthico II, 164, 2.
- Marcianus Aspari a secretis I, 326, 7. capto a Vandalis, aquila supervolans dat omen imperii I, 326, 5. dimittitur, pollicitus se nunquam bellum Vandalis illaturum I, 326, 22. stetit promisso, ad imperium evectus I, 327, 4.
- Marcianus dux sub Belisario I, 359, 16.
- Marcianus nobilis Venetus II, 291, 1.
- Marcias Gotthorum dux in Gallia II, 71, 13. revocatus a Vitigi II, 73, 11. 82, 5. Romam trans Tiberin obsidet II, 95, 15. 134, 18.
- Mare aestum habet mirabilem ad Ravennam II, 9, 1. inundat II, 595, 8. vide, Mediterraneum mare, et Rubrum, et Oceanus: Mare Adriaticum a Tyrrheno Melita et Gaulus dividunt I, 372, 14.
- Maria, uxor Hypatii, laudatissima foemina, maritum retrahit, raptum a plebe ad imperatoriam dignitatem I, 124, 3.
- Mars apud Thulitas deorum maximus, humanis hostiis colitur II, 208, 11.
- Martis oculus I, 121, 7.
- Martianus, simulato ad Totilam transfugio, Spoletium recipit II, 374, 6. 21. 375, 8.
- Martinus a Romanis datus obses Persis I, 111, 7. Daram propugnat I, 212, 9. Magister mil. Orientis I, 261, 14. in Persarum fines irrumpit I. 262, 16. pugnat I, 265, 1. Edessam defendit I, 270, 18. agit cum Persis I, 273, 12. 274, 19. cum Chosroë pacem componit I, 280, 9.
- Martinus foederatorum dux in bello Vandalico I, 359, 11. 361, 15. 367, 12. 420, 15. fervente in Africa seditione in Numidiam a Salomone mittitur I, 474, 20. Byzantium revocatur I, 493, 8. in Italiam missus. II, 116, 10. eo pervenit II, 325, 19. Gotthos vincit II, 128, 14. in campo Neronis dimicat II, 150, 15. Antoninam deducit II, 160, 2. 161, 8. Romam reversus II, 164, 15. Ariminum mittitur II, 188, 7. in via Petram pertusam expugnat II, 190, 3. Ariminum petit II, 213, 8. 216, 15. Mediolano succurrere iussus, cunctatur II, 229, 1. 230, 14. Dertonam occupat II, 238, 21. castris exiit a Francis II, 229, 11. 250, 8. Alpium Cottiarum castella recipit II, 265, 13. cum Belisario victore Byzantium redit II, 280, 4. Romanorum dux in Lazica II, 548, 22.
- Martius ante Numam mensium primus II, 118, 1.
- Martyropolis ubi sita I, 107, 22. ei proximus fluvius Nymphilus. *ibid.* et I, 42, 16. obsessa a Persis frustra I, 111, 9. vicinum habet Phisonem castellum I, 262, 7.
- Massagetae *Ἰπποβοῖται* I, 359, 20. merobibi I, 364, 4. dicti Hunni: vide Hunni.
- Massilia Phocensium colonia, Francorum regibus subdita II, 417, 8.
- Massonas Mephaniae fil. Maurorum Numidiae princeps, stat a Romanis I, 465, 4.
- Mastinas Maurorum Mauritaniae princeps I, 465, 7. Mastigas dicitur I, 501, 10.
- Matasuntha Amalasunthae filia, Vitigis uxor invita II, 61, 11. cum Ioanne agit de prodenda Ravenna II, 185, 22. horrea incendi iubet II, 264, 11. Vitige mortuo, Germano nubit II, 447, 1.
- Mauri a Palaestinis orti, quos Iosue debellavit I, 450, 22. impii ac per-

- fidi I, 442, 17. 487, 13. 517, 10. 519, 2. solae apud ipsos foeminae vaticinantur I, 443, 7. plures habent uxores I, 452, 20. quarum ope iuvantur in bello I, 453, 6. quibus utantur armis I, 454, 16. ad obsidiones oppugnationesque urbium parum exercitati I, 508, 19. levipedes II, 120, 11. victu asperrimo contenti I, 434, 13. quo pacto panem coquant I, 438, 15. nomen suum retinent sub Gizerico I, 343, 21. Mauri montis Aurasii incolae I, 345, 7. 462, 19. Mauri Tripolitani in templa Christianorum pii, ex impiis Vandalis victoriam clarissimam referunt I, 346, 20. Mauri Byzaceni eosdem praecio fundunt I, 349, 20. Mauri Mauritaniae domini a Gadibus ad limites Caesareae I, 451, 7. 501, 5. Mauri Barbaricini in Sardinia, latrones I, 469, 1. Mauri Leucathae et Lebanthae: *vide haec duo vocabula in lit. L.* Maurorum reguli insignia principatus ab imperatore Rom. accipere soliti, ea petunt a Belisario I, 406, 15. et a Sergio I, 502, 4. quatenam ea fuerint I, 406, 21. Maurorum stupenda clades I, 462, 1. pulsus Numidia I, 501, 5. Adrumetum astu capiunt I, 510, 8. astu inde pelluntur I, 511, 22. Afros crudelissime vexant I, 512, 14. Belisario militant in Oriente I, 244, 5. et in Italia II, 26, 18. 120, 5. 137, 17. Mauri cuiusdam vulnus mirabile et pertinacia II, 243, 17. in Africa a Mauris quies II, 549, 20.
- Mauricius Mundi filius II, 33, 9. Theodimundi pater II, 287, 17. Aruthi socer II, 599, 9. de eius caede Sibyllinum oraculum II, 33, 22.
- Mauritania prima, dicta etiam Zaba I, 501, 6. eius metropolis Sitiphis I, 501, 7.
- Mauritania secunda metropolin habet Caesaream I, 501, 9. ab hac urbe ad Gades usque dominabantur Mauri I, 451, 8.
- Maxentius Constantini Scutarius II, 179, 1. 180, 12.
- Maxentius Belisarii Protector, vir fortis II, 89, 1.
- Maximinus senator legatus ad Viti-giu II, 266, 5. Praefectus Praet. Italiae II, 302, 13. eius timida cunctatio II, 305, 3.
- Maximinus Theodori satelles tyrannidem affectat in Africa I, 490, 18. 491, 8. suspenditur I, 492, 20.
- Maximus senior, tyrannus, a Theodosio Magno de medio tollitur I, 328, 4. illius clades festo annuo Romae celebratur. *ibid.*
- Maximus iunior, senator, e stirpe Maximi senioris tyranni I, 328, 3. ignarus ac deceptus, uxorem obicit libidini Valentiniani Aug. I, 328, 11. ut illum perdat, Aëtio creat exitium I, 329, 10. Valentiniano occiso, tyrannidem invadit, eiusque uxorem Eudoxiam sibi per vim toro iungit I, 331, 8. discerpitur a Romanis I, 332, 6.
- Maximus senator ac Patricius Rom. II, 121, 13. 363, 14. occiditur a Gotthis II, 633, 6.
- Mebodes inter Persas Magister, legatus Cabadis I, 54, 14. Seosem defert I, 55, 10. Cabadis testamentum scribit I, 109, 17. legitque in Persarum comitiis I, 110, 3. eius mors tragica I, 119, 1.
- Medea et Iason in media Colchide egerunt I, 225, 8. II, 468, 14. Absyrto perempto, aufugiunt II, 465, 13. Medae oleum, naphtha II, 512, 16.
- Medenus, urbs Numidiae I, 427, 14.
- Medi, pro Persis, a Procopio dicti I, 13, 4. et alibi *vide*. Persae. Medica vestis, hodie dicta serica I. 106, 13. 434, 18.
- Medici, quorum fit mentio, hi sunt: Elpidius, Pegasius, Stephanus, Theoctistus, Tribunus.
- Mediolanum urbs Liguria II, 74, 3. eius situs II, 178, 2. Occidentis maxima, secundum Romam. *ibid.* et II, 229, 13. obsidetur a Gotthis et Burgundionibus II, 228, 23. laborat fame II, 232, 12. capitur ac diruitur cum ingenti civium strage II, 234, 7. eius antistes Datus II, 177, 20.
- Medisinissas Maurorum princeps, in Romanos rebellis I, 448, 13. 449, 4.
- Mediterraneum mare ab Oceano infunditur I, 309, 16. ipsius littorum mensura I, 310, 17. cursus II, 482, 2. terminus I, 487, 15. *vide* Mare.

- Megara quanto dissita spatio Athenis I, 312, 4.
- Megas Episc. Beroeensis, Antiochenorum legatus ad Chosroem I, 179, 11 180, 17. Antiochiam redit I, 182, 15. reversus ad Chosroem. pro civibus suis ipsum exorat I, 183, 9.
- Melamarum apud Trapezuntios II, 464, 3.
- Melanchlaeni, Scythae II, 476, 19. sic olim vocati Gotthi I, 312, 20.
- Melas sinus I, 168, 6. II, 79, 10.
- Meleager Diomedis patruus, apri Calydonii dentes in praemium retulit II, 77, 23.
- Melagedius Perusiam Narseti dedit II, 629, 11.
- Melita insula II, 452, 16 mare Adriaticum a Tyrrheno dividit I, 372, 14.
- Melitene, Armeniae minoris caput I, 85, 3.
- Membresa urbs Africae I, 476, 21.
- Menephese, urbs Byzacii I, 509, 7.
- Mephanias Maurus, pater Massonae, a Iabda genero occisus I, 465, 5.
- Mercurii fanum, oppidum Africae I, 337, 12. 384, 3. 392, 5.
- Mermeroës Persarum dux, bis a Romanis victus I, 74, 10. 75, 4. Martyropolin obsidet I, 107, 21. obsidionem solvit I, 111, 8. missus in Lazicam I, 288, 12. 292, 22. clisuris Romanos deturbat I, 293, 22. nova arte ruinas Petrae instaurat I, 295, 5. circa Dubios stativa habet I, 297, 20. quid in Lazica egerit II, 524, 19. 526, 20. Archaeopolin obsidet II, 528, 3. accepta clade obsidionem solvit II, 535, 4. Muchiresin occupat II, 535, 5. et cast. Uchimerium II, 543, 9. eius ad Gubazem regem epistola II, 544, 17. conatus irriti II, 548, 8.
- Meschi Christiani et Iberibus subditi II, 467, 15. 468, 22.
- Mesopotomia unde nacta nomen I, 85, 10. eius pars dicta Armenia. *ibid.* urbes habet munitissimas I, 87, 4. aestuosa I, 236, 14. vexata ab Alamundaro I, 88, 5. et a Chosroë I, 267, 16. Ducis Mesopotomiae sedes urbs Dara I, 111, 22. olim Constantia. *ibid.* Dux Mesopotomiae Ioannes I, 216, 6.
- Messana Siciliae urbs II, 38, 19. quantum Crotone distet II, 297, 16. oppugnatur a Totila II, 445, 3.
- Messuas, navale Carthaginis I, 474, 18.
- Metaxa: *vide* Sericum.
- Methone I, 367, 11. 368, 15.
- Metropolis quae a Romanis dicatur II, 239, 3.
- Michaëlis Archang. templum in Daphne I, 199, 23. alterum ad Tretum. *ibid.*
- Milliaria xix. quot stadia conficiant II, 57, 16.
- Milvius pons II, 94, 3. intactus a Gotthis II, 382, 1.
- Mindes Isaurus II, 436, 11.
- Mindon, locus finitimus Persis I 60, 7. 81, 4.
- Minorica insula I. 312, 11. recipitur a Romanis I, 430, 21.
- Minurnae II, 387, 10. 388, 5.
- Miracula I, 35, 6. 201, 11. 345, 2. II, 202, 10.
- Mirrhanes, nomen dignitatis Persicae I, 62, 6. *vide* Perozes.
- Mirrhanes, nomen Praefecti praesidio Petrae I, 293, 15.
- Mochoresis urbs Lazicae I, 289, 11. *vide* Muchiresis.
- Molatzes Libani dux, succurrit Antiochiae I, 185, 10. turpiter fugit I, 188, 21.
- Moletrinae Romae II, 97, 23.
- Monachi Christianorum moderatissimi I, 37, 17. in divino cultu exercitatissimi I, 521, 1. eorum culpa capitur Amida I, 37, 20. duo ex India profecti, rationem conficiendi serici Romanis tradunt II, 546, 17.
- Monomachia: *vide* singulare certamen.
- Monopolium in urbe Petra I, 218, 10. 289, 18.
- Monsferetrus, castellum II, 188, 3.
- Mopsuestia I, 195, 9.
- Morades Belisarii stipator I, 380, 1.
- Morras Gotthus, Urbini Praef. II, 188, 2. dedit se Belisario II, 223, 2. Praef. Acherontiae II, 597, 5.
- Moses Hebraeorum dux sapiens I, 449, 12.
- Mucella, Italiae locus II, 299, 2.
- Muchiresis, Lazicae regio II, 461, 18. illac Romanis iter in Scymniam ac Suaniam II, 536, 14. 543, 3. eius foelicitas II, 535, 7. tenetur a Persis II, 535, 5. 544, 11. 549, 12.

Muicurum, locus Salonis proximus II, 431. 6.

Mundilas Belisarii Protector II, 127, 4. Procopium deducit II, 158. 22. pugnat II, 166. 2. 187. 8. Mediolanum missus II, 194. 17. vicinas urbes praesidiis munit II, 196. 14. obseasus, frustra suos a deditione debortatur II, 232. 22. capitur II, 234. 7.

Mundus Magister mil. per Illyricum, stipatus Erulis I, 126. 20. seditiosos in Circo invadit ac caedit I, 123. 17. missus in Dalmatiam contra Gothos II, 26. 4. Salonas capit. II, 27. 18. Mauricii filii necem ulciscens, occumbit II, 33. 14. de eius morte Sibyllinum oraculum II, 33. 22.

Munitiones novas ne Persae et Romani in suis finibus facerent, utrique cautum I, 15. 13. contra id venit Anastasius Aug. I, 49. 19. 81. 5. et Iustinianus I, 60. 10. 81. 5.

Mutili successione regni apud Persas exclusi I, 50. 19. II, 506. 1.

Muri longi ad sinum Melanem I, 168. 7. Muri longi Byzantio paulo amplius diei unius itinere dissiti II, 456. 18.

Myronis bucula ubi posita II, 571. 3. Nabatae: vide Nobatae.

Nabedes Persa, Praef. praesidio Nisibeno I, 229. 20. in Romanos erumpit I, 231. 11. Magister mil. in Persarmenia I, 260. 7. Romanos vincit Anglone I, 263. 16. quid in Lazica egerit II, 498. 4.

Naisus urbs II, 449. 11.

Nani in Corsica insula II, 591. 17.

Naphtha seu Medae oleum II, 512. 16.

Nar fluvius, Narniae nomen dedit II, 85. 10.

Narniae situs II, 85. 2. unde nomen nacta II, 85. 9. pons eius mirabilis *ibid.* viae Flaminiae apposita II, 189. 8. Tusciae munitissima II, 81. 7. recipit eam Narses II, 629. 3.

Narses Persarmenus, sacrarum largitionum Comes I, 79. 3. Eunuchus I, 134. 2. Ioannem Cappadocem invadit I, 134. 15. mittitur in Italiam II, 199. 4. iungit copias cum Belisario, ipsumque hortatur Procopius III.

ut succurrat Arimino II, 210. 14. eo se confert II, 213. 2. dissidet a Belisario II, 217. 18. 221. 6 ab ipso discedit II, 222. 21. Mediolano suppetias mittit II, 232. 2. Byzantium revocatur II, 235. 5. Erulos sibi adiungit II, 330. 9. Chilbudii imposturam detegit II, 337. 7. cur bello Gotthico praepositus II, 570. 2. et *seq.* eius copiae et apparatus II, 597. 14. Francis transitu prohibentibus, quam viam inierit II, 600. 7. 601. 18. Ravennam pervenit II, 606. 18. Ariminum petit II, 607. 15. progressus, castra metatur ad Busta Gallorum II, 610. 3. Totilam officii admonet II, 610. 13. suos hortatur ad praelium II, 614. 7. disponit aciem, statque in cornu sinistro II, 618. 5. colloqui de pace abnuit II, 620. 2. eius providentia II, 621. 14. occiso Totila, insignem victoriam refert II, 623. 7. 624. 18. et *seq.* in Deum gratias II, 627. 16. Langobardos remittit II, 627. 19. Narniam, Spolegium ac Perusiam recipit II, 629. 3. et Romam II, 629. 20. urbis claves ad Imp. mittit II, 632. 9. Portum, Nepa ac Petram pertusam recuperat II, 634. 20. confert se in Campaniam II, 636. 9. ad flu. Dracorem castra metatus II, 637. 20. praeliatur II, 639. 8. occiso rege Teia, pacem Gotthis ea lege concedit, ut ex Italia migrent II, 642. 14. Cumas aliaque loca munita recipit II, 643. 2. eius elogium II, 199. 5. 599. 14.

Narses Persarmenus, Aratii et Isaacii frater, vincit in Armenia Belisarium I, 59. 13. ad Romanos cum matre transfugit I, 79. 3. Philarum Praef. evertit Gentilium templum I, 104. 6. in Italiam Belisarium secutus I, 59. 16. II. 199. 5. classem ducit Ariminum II, 213. 2. operam navat obsidioni Auximi II, 257. 19. Belisario suspectus II, 270. 2. Erulos et Armenos in Persarmeniam ducit II, 261. 15. Collegis cunctationem exprobrat I, 264. 7. fortiter dimicans moritur I, 265. 14.

Naves sine ullo ferro compactae I, 101. 15. navis Aeneae, a se servata

- Romae, describitur II, 573, 8. navis lapidea in Coreyra Iovi Casio posita II, 576. 5. altera Dianae in Euboea II, 575, 16. navigandi ratio I, 366, 12. *voueis* quid in navi II, 573, 20.
- Naupactus urbs, terrae motu eversa II, 595, 1.
- Nazares Illyrici Comes II, 321, 12. contra Sclavenos mittitur II, 455, 12.
- Neapolis in Campania. praefectum habet Vliarin Gotthorum II, 19, 1. urbs parva. 317. b. sed munitissima II, 39, 9. 44, 22. antiqua II, 48, 20. obsidente Belisario, cives deditionem cogitant II, 42, 11. consilium mutant II, 44, 18. in aquaeductu munitur via II, 47, 1. illac capitur urbs II, 51, 10. resistunt Iudaei II, 53, 1. clades II, 53, 11. Belisarii humanitate sedatur II, 54, 1. urbi praeficitur Herodianus II, 73, 14. in foro ominosus lapsus statuae Theoderici II, 116, 18. Procurator in ea urbe II, 304, 4. obsessa a Totila II, 304, 9. captaque II, 306, 13. moenibus spoliatur II, 309, 17.
- Nepa, Tusciae cast. II, 635, 1.
- Nepthalitae: *vide* Ephthalitae.
- Nepos Imperator I, 342, 6.
- Neronis campus Romae trans Tiberin II, 94, 6. 131, 19. 132, 16. pugna ibi edita II, 137, 16. 148, 3. 151, 24. illie stadium II, 145, 10.
- Nika seu *Vince*, tessera et nomen seditionis Byzantinae I, 121, 13.
- Nicetas pater Ioannis Ducis Rom. I, 63, 5.
- Nicopolis II, 577, 1.
- Nilus flu. Asiam ab Africa dividit II, 482, 5. 484, 13. eius origo ignota II, 62, 6. scopuli I, 102, 17. insula Philae I, 103, 20. ripam incolunt Nobatae I, 102, 20. insolita inundatio II, 398, 10.
- Nisibis, quantum dissita a flu. Tigri I, 54, 18. ab urbe Amida I, 49, 13. et a Sisaurano I, 232, 16. vicina Darae I, 61, 16. munitissima I, 232, 13. horrea habet militaria I, 235, 6. opportuna Persarum irruptionibus I, 85, 16. in eius agrum intrat Licelarius I, 59, 18. et Belisarius I, 228, 19. ubi et configit I, 231, 11. illic Cho-
- stroës cum Legatis Rom. de pace egerat I, 112, 20.
- Nobatae ad Nili ripas I, 102, 9. Oasin prius circumcolebant I, 102, 21. illis assignata pensio I, 103, 11. eorum perfidia I, 103, 21. Isin, Osirin et Priapum. colunt I, 104, 2.
- Noueis* quid in navi II, 573, 20.
- Nominum abusus I, 358, 23.
- Norici II, 80, 12. Noricum urbs donata Langobardis II, 418, 10.
- Novaria urbs II, 196, 16.
- Nuceria urbs, Dracone alluitur II, 637, 20.
- Numa rex annum apud Rom. mutat II, 118, 2.
- Numidia urbs I, 450, 9. Numidia regio ducem habet I, 481, 10. 515, 15. in ea urbs Hippo regius I, 324, 21. mons Aurasius I, 345, 9. mons Pappua I, 427, 6. Numidiae Mauri obsequium Belisario spondent I, 406, 13. rebellant I, 442, 17.
- Nymphius flu. ad Martyropolin labitur I, 42, 16. 108, 3. Persas a Romanis determinat *ibid.* trans illum Arzanene I, 42, 17. 217, 10.
- Oamer: *vide* Hoamer.
- Oasin urbem circumcolebant Nobatae I, 102, 21.
- Obbane ad Euphratem I, 205, 9.
- Oblivionis castellum in Perside, unde sic dictum I, 30, 1.
- Obsidio Amidae, Antiochiae, Archaeopoleos, Arimini, Auximi, Beroeae, Darae, Edessae, Mediolani, Neapolis, Pappuae montis, Petrae in Lazica, Petrae pertusae in Italia, Romae, Sisaurani, Surorum: *vide* horum locorum nomina.
- Occasionis momentum I, 19, 22. 158, 2.
- Occidentis imperium laceratur II, 416, 13. 417, 22. eius mensura I, 309, 15.
- Oceanus num terram ambiat universam nescitur I, 309, 13. Hispaniam et Galliam alluit II, 62, 10. procol abest a Rhipaeis montibus II, 482, 21. Oceanus Borealis, eiusque insulae II, 559, 5. 19.
- Ochon, Erulorum rex, occisus a subditis II, 204, 15.
- Octava, locus Armeniae I, 75, 11.
- Odoacer Italiae rex, tertiam agrorum partem suis concedit II, 6, 19.

- triennio obsessus Ravennae a Theoderico II, 9, 20. post pacti-
onem ab illo occiditur II, 11, 6.
regno potitus decennio 401. b. Vi-
sigotthorum ditionem ad Alpes pro-
pagari sivit II, 64, 17.
- Odonachus, Rom. dux II, 498, 3.
525, 4. Archaeopolin servat II, 530,
5. *seq.*
- Odonathus Saracenorum rex, Zeno-
biae maritus, Imperii Rom. asser-
tor I, 171, 20.
- Oecus Martis I, 121, 7
- Oenochalaci, Armeniae locus I, 160,
16.
- Oilas Praetorianus II, 127, 11.
- Officiorum Magister: *vide* Magister.
- Oldogando Hunnus, praesidii Perusini
Praef. II, 375, 5.
- Oleum Medaeae, naphtha II, 512, 16.
- Olybrius Gizericum fautorem habet
I, 336, 14. paulo post susceptum
Occidentis Imperium occiditur I,
340, 9. gener fuerat Valentiniani,
Placidiae iunctus matrimonio I, 332,
21, 336, 14. socer Areobindi I,
39, 12.
- Olybrius Patricius Rom. II, 363,
15.
- Omen Imperii captum ex aquila su-
pervolante I, 326, 5. omen victoriae
ex igne in summis hastis micante
noctu I, 416, 13. ex puerorum ludo
II, 89, 10. ex bove castrato II,
571, 5. Omen urbis capiendae, ex
fuga ciconiae cum pullis I, 330,
14. ex impudentia meretricum I,
36, 19. ex equi hinnitu I, 172, 7.
- Omen urvis non capiendae, ex
gestu Cabadis regis I, 211, 9.
- Omen prosperitatis, ex vino redun-
dante II, 427, 17. ex fonte mira-
bili I, 377, 21. Omen infelix ex
iussu Iustiniani I, 361, 18. ex mon-
stro II, 534, 5. ex lapsu statuae
Theoderici II, 116, 21. Omen An-
tiochene calamitatis I, 195, 1.
vide Cometa.
- Onager, machina muralis II, 104, 11.
- Opilio Senator Rom. Theodati ad
Iustinianum Legatus II, 23, 19,
25, 7.
- Opsites Abasgiae rex II, 499, 1.
502, 4.
- Opsites Lazicae rex, Gubazis patru-
us, Theodora maritus II, 498, 9.
- Optaris Theodatum regem, a quo
fuerat offensus, perimit II, 58,
10.
- Optio quis a Romanis dictus I, 381,
14. 499, 1.
- Oratio piscatoris, vitam suam gra-
tificantis regi suo I, 23, 2. ru-
stici ad insidias pertrahentis I, 44,
5. Procli Quaestoris, dissuadentis
adoptionem Chosrois I, 52, 7. Mir-
rhanis ante pugnam I, 68, 2. et
Belisarii I, 69, 5. Rufini Legati
ad Cabadem regem, et Cabadis
ad Rufinum I, 79, 18. Alamun-
dari dantis consilium Cabadi I, 86,
12. Belisarii dehortantis a praelio
temerarios I, 92, 3. Azarethae suos
animantis I, 93, 19. Caduceatorum
ad Persas Martyropolin obsiden-
tes I, 110, 14. Origenis senatoris,
seditiosorum impetum reprimentis
I, 124, 15. Theodora Aug. sane
animosa I, 125, 21. Legatorum Vi-
tigis bellum Chosroi suadentium
I, 156, 20. Principum Armeniae
in idem argumentum I, 163, 9. Bu-
zis Hieropolitanos fallentis I, 176,
18. Chosrois ad Megan Episco-
pum, et Episcopi deprecantis pro
suis civibus I, 183, 16. Zaberga-
nis Chosroem ad iram provocan-
tis I, 190, 20. Chosrois misericor-
diam simulantis, capta Antiochia
I, 191, 20. Legatorum ad Chos-
roem expostulatoria I, 196, 10.
Lazorum a Romanis deficientium
ad eundem I, 218, 21. Belisarii
consultantis I, 229, 6. altera I,
233, 5. Joannis filii Nicetae, Be-
lisarium admonentis I, 237, 6. Be-
lisarii ad legatum Chosrois I, 245,
2. Stephani medici, apud Chos-
roem deprecatoris I, 271, 16. Io-
annis Cappadocis bellum Vanda-
licum dissuadentis I, 354, 19. Be-
lisarii ad exercitum de servanda
disciplina militari I, 364, 13. eius-
dem et Archelai de excensione
facienda deliberatio I, 373, 4. 375,
9. eiusdem hortantis exercitum ad
modestiam I, 378, 14. eiusdem ad
praelium animantis I, 387, 10. 413,
20. Salomonis ante pugnam I,
454, 7. 459, 19. Maurorum prin-
cipum militaris I, 456, 1. Belisa-
rii et Stozae suos ad pugnam hor-
tantium I, 477, 8. 478, 23. Sto-
zae Romanis militibus defectionem

suadentis I, 481, 21. Germani milites ad officium revocantis I, 484, 12. Salomonis in obsidione Tumaris I, 497, 21. Gregorii Artabanem patrum impellentis ad Tyranni caedem I, 524, 2. Petri Legati de Legatorum iure II, 354. Stephani Neapolitani et Belisarii Neapolin obsidentis II, 39, 18. Pastoris deditionem dissuadentis II, 42, 21. Belisarii urbis captae mala commemorantis II, 48, 11. eiusdem hortantis milites ad humanitatem II, 54, 3. Stephani et Asclepiodoti invicem conviciantium II, 55, 16. Vitigis regis, cunctationem suadentis II, 59, 4. eiusdem de societate cum Francis ineunda II, 71, 18. Albis Gotthorum Legati et Belisarii de pace II, 99, 18. Belisarii hortantis ad praelium II, 130, 15. Romanorum et Belisarii II, 156, 7. eiusdem cum Gotthorum Legatis colloquium II, 168, 5. Ioannis ante pugnam II, 193, 6. Narsetis, Belisarium admonentis II, 210, 17. Belisarii et Narsetis consultantium II, 218, 23. 220, 8. Pauli ad cunctabundos II, 229, 10. Mundilae dehortantis a deditione II, 232, 22. Procopii dantis consilium Belisario, et Belisarii illud militibus declarantis II, 241, 24. Legatorum Francorum ad Vitigin II, 261, 19. Legatorum Belisarii ad eundem II, 262, 18. Gotthorum et Uraiae de regno capessendo II, 273, 3. Ildibadi suadentis ut regnum Belisario deferatur II, 274, 21. Artabazis cautionem necessariam esse ostendentis II, 293, 20. Totilae regis ad pugnam II, 294, 23. eiusdem Neapolitanos ad deditionem invitantis. II, 306, 19. eiusdem contra scelorum impunitatem II, 313, 7. Belisarii ad officium milites revocantis II, 319, 9. Totilae ad Pelagium Diaconum pro Romanis obsessis deprecatorem II, 341, 7. Pelagii ad Totilam II, 344, 15. Totilae ad suos de cultu iustitiae II, 365, 19. eiusdem excusatoria II, 382, 19. Arsacis Artabanem instigantis ad coniurationem II, 409, 14. Langobardorum in Gepaedes apud Imperatorem

II, 420, 7. Gepaedum in Langobardos II, 423, 14. Gubazis regis ad subditos II, 491, 18. Romani militis Persas desperatione actos hortantis ut se dedant II, 518, 7. Odonachi desperantis II, 530, 10. Sandilis Uturgurorum regis lepida expostulatio II, 556, 6. Ioannis ante certamen navale II, 579, 12. Ducum classis Gotthicae II, 581, 4. Leontii Legati ad Theobaldum Francorum regem II, 587, 11. Theobaldi ad Leontium II, 589, 11. Narsetis et Totilae ante pugnam II. 614, 8. 615, 18.

Orbis divisio in Asiam et Europam I, 309, 13. in tres partes II, 434, 4.

Orestes cum Iphigenia sorore e Tauris fugit I, 83, 12. utraque Comana ab ipso condita et nacta nomen ab eius coma I, 83, 22. II. 480, 7. illius furor, poena matricidii I, 84, 16.

Orestes, pater Augustuli, Imperium administrat II, 6, 7. interficitur a militibus II, 6, 17.

Orestes Patricius Rom. II, 363, 15. Consul II, 389, 1.

Orientis Imperium vexat incursibus Gizericus I, 334, 22 eius mensura I, 311, 19. Praef. Praet. Orientis, et Magister mil. Orientis: vide Praefectus et Magister.

Origenes Senator seditiosos admonet I, 124, 15.

Orocias, vertex Antiochiae I, 178, 9.

Orontes flu. Antiochiam alluit I, 178, 6. 186, 14. 191, 14.

Orthaias Maurorum Numidia priiceps stat a Romanis I, 465, 4. ubi sita, illius regio I, 466, 12. ipsius dubia in Stozam fides I, 487, 9.

Osiris a Blemybus et Nobatis colitur I, 104, 2.

Osroëne nomen habet a rege Osroë I, 85, 13. eius oppida munitissima I, 87, 4.

Osroës rex, foederatus Persarum I, 85, 14.

Ostia urbs II, 358, 19. ubi sita II, 124, 9. eius via II, 124, 23. 173, 12. Romanorum navale II, 159, 8. 164, 12. II, 124, 2.

Ostrogotthos Procopius appellat Gotthos: quare vide v. Gotthi.

- Othoni insulae tres, ubi sitae II, 575, 7.
- Pacurius Persarum rex bellum gerit cum Arsace Armeniae rege I, 26, 12. pace composita, illum dolo capit I, 27, 11. Magiae vi confessionem veri extorquet I, 28, 10. ipsum conciliat in castellum Oblivionis I, 29, 6. Basicio vivo cutem deripit, *ibid.* patriarum legum tenax I, 29, 17.
- Pacurius Peranii fil. in Italiam proficiscitur II, 391, 14. Hydruntini praesidii Praef. II, 597, 6. perfidiam Regnaris et crudelitatem ulciscitur II, 634, 11.
- Padus flu. dictus etiam Eridanus, ex montibus Celticis decurrit II, 8, 17. quas regiones a dextra laevaque habeat II, 80, 16. unius diei itinere Mediolano distat II, 229, 2. ponte iunctus ad Ticinum II, 248, 14. mirifice decrescit II, 261, 3. pugna in eius ripa II, 296, 12. et *seq.* fit etiam ipsius mentio II, 601, 4. 628, 15. 21. 642, 19.
- Palaestina ab Hebraeis occupata I, 449, 11. dives ac foelix I, 241, 2. Duce[m] habet I, 155, 6. illius fines ab Oriente I, 93, 21. in ea Saraceni I, 99, 19. ipsam loes invadit I, 250, 10. Palaestini ab Hebraeis puls[i], oram Africae maritimam occuparunt I, 450, 6. Phoenicibus dedere locum I, 450, 17. puls[i] a Carthaginensibus, dicuntur Mauri I, 451, 1.
- Palaestricae artis beneficium in singulari certamine I, 65, 16.
- Palatium unde dictum I, 395, 17. Palatium Byzantii Placillianum et Helenae I, 125, 7. Palatium Dariae I, 137, 20. Carthaginense I, 394, 18. Ravennae II, 271, 14. Romanum diripitur a Gizerico I, 332, 5.
- Palatini milites I, 126, 16. 134, 3. 256, 10. Palatinae scholae II, 602, 11.
- Palladium Troianum a Diomede Aeneas accepit Beneventi II, 78, 3. eius imago in aede Fortunae II, 78, 13. Byzantii in Constantini foro defossus creditur II, 78, 19.
- Palladius Rom. dux II, 596, 7.
- Pallas, a quo dictum Palatium I, 395, 18.
- Palmetum Iustiniano donatum I, 99, 20. 164, 19. donum inutile I, 100, 7.
- Palmyra urbs I, 154, 14.
- S. Pancratii Porta Rom. trans Tiberim II, 92, 9. 109, 11.
- Panicus terror II, 550, 15.
- Panis castrensis bis coctus ac levior I, 368, 3. male coctus militi perniciosus I, 368, 20.
- Pannonia II, 80, 12. occupata a Gotthis I, 319, 1. munita eius loca Iustinianus Langobardis donat II, 418, 10.
- Panormus urbs Siciliae II, 452, 22. vi capta a Belisario II, 28, 2. munitur praesidio II, 38, 18.
- Panticium in suburbii Byzantii II, 427, 20.
- Paphlagonia II, 463, 14.
- Papilio, quid sit I, 244, 1.
- Pappua mons in Numidia finibus I, 427, 8. Gelimere[m] ibi obsidet Pharas I, 427, 19. 434, 7.
- Pappus Romanorum dux I, 359, 14. 420, 16. Ioannis frater I, 487, 4.
- Parcae a Romanis Fata dictae II, 122, 13.
- Pars, factionem Circensem significat I, 120, 11.
- Parthorum regibus consanguineus Arsaces, ex quo orti Arsacidae Armeni I, 163, 9.
- Paschale festum I, 469, 22. omnium sanctissimum I, 91, 19. pridie, severum ieiunium. *ibid.* tunc Baptismus conferri solitus I, 471, 6. primus eius dies dicitur Magnus I, 472, 8.
- Pasiphilus Gontharidis Tyranni praecipuus minister I, 525, 14. 527, 3. occiditur I, 532, 16.
- Passara, prior Germani uxor II, 447, 1.
- Pastor, Advocatus Neapolitanus, cives dehortatur ne se Belisario dedant II, 41, 21. 42, 19. urbe capta, repente moritur II, 55, 10. eius cadaver suspenditur II, 56, 21.
- Patrae terrae motu eversae II, 595, 1.
- Patriciolus, pater Vitaliani I, 39, 19.
- Patricius Phryx. Magister militum in praesenti I, 39, 16. turpiter fugit I, 41, 12. Glonem cum cc. Persis vita spoliat I, 45, 11.

- Patricii, senatores II, 363, 12. 364, 17. 373, 10. 633, 5. hi a Procopio nominantur: Appion, Attalus, Basilides, Basilius, Cethegus, Clementinus, Decius, Ebrimuth, Gothigus, Germanus, Hypatius, Ioannes Cappadox, Liberius, Maximus, Olybrius, Orestes, Petrus, Phocas, Probus, Rufinus, Strategius, Theodericus. Patriatu excluditur Gelimer ob Arianismum I, 447, 5.
- Patriae amor praeclaro exemplo illustratus I, 206, 19.
- Patrimonium, fundi domus regiae II, 21, 14. 32. 22.
- Paucaris, Belisarii satelles, viam ad capiendam Neapolin munit in aquae ductu II, 47, 15.
- S. Pauli Apostoli porta Rom. II. 159, 10. 434, 21. templum ubi situm II, 160, 12. Gotthis intactum II, 160, 17.
- Paulus Sacerdos Adrumetum astu recipit I, 511, 5. *et seq.* Byzantium petit II. 512, 19.
- Paulus peditum dux II. 26, 16. 109, 15.
- Paulus Isaurorum dux II, 163, 23. 174, 17.
- Paulus Thacum dux, Mediolanum missus II, 194, 17. 196, 18. cunctantes obsessae urbi succurrere acri urget oratione II, 229, 10.
- Paulus Cilix, capta Roma, fortiter Gotthis repugnat II, 434, 15.
- Paulus miles acerrime dimicat II, 683, 8.
- Paulus Chosrois interpres I, 180. 10. 269, 3. male ab Antiochenis acceptus I, 186, 15 agit cum Chalcedensibus I, 204, 18. cum Edessenis I, 210, 3.
- Pax, summum bonum I, 66, 5. Romanos inter ac Persas composita, sub Theodosio iuniore I. 15. 11. sub Iustiniano I. 113. 18. Romanis ignominiosa I, 198, 17. pacis violatae ultor Deus II, 201, 21. Pacis forum ac templum Romae II, 570, 18.
- Pecten, piscis I, 22, 6.
- Peditatus antiqua laus, ac recens contemptus II, 133, 13. 16.
- Pegasus medicus Laribensis, I, 508, 2.
- Pelagius Diaconus Rom. Iustiniano charissimus, Romanis benigne facit II, 340, 14. legationem provincibus obsessis ad Totilam suscipit. *ibid.* eius oratio II, 314, 15. urbe capta, Totilam placat II, 364, 8. 368, 16. missus ab ipso ad Imper. legatus II, 369, 18.
- Peloponnesus I, 361, 17. Hunnis intacta I, 168, 17. vexata a Gizerico I. 335, 5. 400. 23. ei simile initium Europae II, 62, 8.
- Pelusium Aegypti urbs, gravissimae pestilentiae initium dedit I, 250, 8.
- Penates dii II. 122, 11.
- Pentapolis I. 502, 2.
- Peranius filius Gurgenis regis Iberiae I, 58, 9. Pacurii pater II, 391, 14. Phazae avunculus II, 302, 18. origine subditus Persarum regi I, 272, 11. dux in bello Gotthico II, 26. 12. 146, 11. Urbem veterem obsidet II, 221, 10. Iustum sequitur in Armeniam I, 262, 4. 267, 13. Edessam propugnat I, 270, 18. Azarethem repellit. I, 279, 17. eius obitus I, 280, 15.
- Perinthus, hodie Heraclia I, 363, 18.
- Periurium a deo gravi poena affectum I, 21, 4. 395, 1. de Christianorum periurio dictum Maurorum I, 504, 17. periurio Gontharidis terretur Antalas Maurus I, 523, 3.
- Perozes Persarum rex bello petit Ephthalitas I, 15, 16. tenetur insidiis I, 17, 8 turpiter evadit I, 19, 7. eius altera expeditio. *ibid.* clades memorabilis, periurii poena I, 21, 13.
- Perozes Mirrhanes, insolens I, 62, 7. eius epistolae I, 66. 19. 67, 17. concio militaris I, 68, 1. victus a Belisario I, 72, 12. qua poena affectus a rege Cabade I, 86, 1.
- Perozes pater interfectorum Symeonis I, 159, 3.
- Persae Solem orientem adorant I, 19, 3. ignem seu Vestam colunt I, 259, 15. mortuorum cadavera non sepeliunt I, 56, 6. 57, 10. 295, 1. apud illos haereditarii sunt magistratus I, 32, 16. et regnum I, 25, 9. 50, 12. eius successione exclusi mutili I. 50. 19. II, 506, 1. eorum reges, appellantur regum

reges I, 63, 22. 87, 2. patrias leges religiose observant I, 29, 20. 32, 13. nummis argenteis vultus suos imprimunt, non item aureis II. 417, 14. ubinam aurifodinas habeant I, 77, 2. 78, 16. suis monumentis inscribunt eorum nomina, a quibus beneficium acceperunt II, 541, 12. exploratores alunt de publico I, 108, 15. nemo annulum, zonam ac fibulam auream gestat, nisi regis permissu I, 86, 5. abhorrent Persae ab effundendo regio sanguine I, 26, 3. 29, 5. quomodo excaecant facinorosos I, 33, 6. cur carcerem quandam appellent castellum Oblivionis I, 26, 4. non nisi sub vesperum cibum capiunt I, 71, 6. 231, 5. eorum Proceres arrogantissimi I, 55, 22. mos in recensendo ante regem exercitu I, 97, 18. lex de hoste non insequendo effuse equis in ipsius solo I, 24, 14. Immortalium phalanx I, 70, 12. pedites vilissimi I, 69, 18. equites flagello instructi I, 65, 5. Persae expediti quidem, sed molles sagittarii I, 94, 16. pontibus fluvios iungunt ex tempore I, 246, 20. sub Peroze rege insignem cladem accipiunt ab Ephthalitis I, 21, 8. sub Cabade illis vectigal solvunt I, 24, 20. bello cum Romanis suscepto. Amidam capiunt I, 37, 16. aedificiis parcant I, 46, 8. limitanea Lazicae castella occupant I, 58, 17. praefectio memorabili ad urbem Daram profligati I, 72, 20. victi in Persarmenia I, 75, 4. et in Armenia I, 76, 7. ad Euphratem victores I, 95, 10. Martyropolin obsident I, 107, 21. obsidionem solvunt, audita morte Cabadis I, 111, 8. eius memoriae honorem impendunt I, 110, 6. sub Chosroë, soluta pace, Sura capiunt I, 174, 21. et Berocem I, 182, 6. Antiochiam excindunt I, 189, 9. *et seq.* Petram expugnant in Lazica I, 228, 10. capti mittuntur Byzantium, et hinc in Italiam I, 235, 18. Edessam obsident I, 267, 23. *et seq.* frustra I, 280, 9. Petram obsessam servant I, 292, 11. in Lazica caesi I, 298, 15. illuc irrumpunt, 566. a Petram egregie propug-

nant II, 508, 5. *et seq.* arci incendio perire malunt, quam se dedere II, 520, 7. pars Lazicae maxima Persis subdita II, 535, 6. quales eorum victoriae ex Romanis II, 488, 8. *vide potissimum v.* Chosroës. Persae transfugae Narsem in Italiam secuti II, 599, 2. Persarmenia II, 467, 1. in ea pars montis Tauri I, 47, 17. fluvius Arsines I, 84, 21. Bolum cast. et Pharangium I, 77, 1. Magistrum habet militum. Episcopumque dictum Catholicum I, 260, 7. 263, 11. commercio Indorum aliarumque gentium celebris I, 263, 8. eam Sittas ac Belisarius vastant I, 59, 8. fusus illic Mermeroës I, 75, 4. victi ad Anglonem Romani I, 267, 5.

Persicus sinus conchas habet margaritiferas I, 22, 6.

Perusia ad viam Flaminiam sita II, 189, 8. urbs Tusciae princeps I, 81, 14. recepta a Constantino Rom. Duce. *ibid.* praesidio munitur II, 84, 14. frustra illam Totilas tentat II, 327, 2. obsident Gotthi II, 382, 10, 386, 16. capiunt II, 427, 13. Narses recipit II, 689, 16. fit eiusdem mentio II, 302, 9. 375, 6.

Pestilentiae gravissimae descriptio I, 249, 7. *et seq.* infligitur a daemonibus I, 251, 5. quandonam grassata Byzantii. *ibid.* et quando I, 255, 20. Romanum Gotthis obsessam invadit II, 154, 15. et ipsos Gotthos II, 161, 22.

Petra. Arabiae Regia I, 101, 7.

Petra. urbs in Lazica a Iustiniano conditur I, 218, 5. 225, 12. 227, 10. 289, 20. eius situs II, 467, 3. 289, 20. capta a Chosroë I, 223, 15. munitur praesidio I, 238, 15. eam Romani obsident I, 288, 7. obsidione solvunt I, 292, 10. Persae novo more ruinas reparant I, 295, 9. II. 497, 11. 508, 5. Romani iterum obsident II, 507, 14. *et seq.* et expugnant II, 517, 9. aquae ductus egregius II, 521, 9. urbis moenia diruta II, 522, 13. unius diei itinere Absarunte distabat II, 468, 8.

Petra pertusa, secundum viam Flaminiam II, 609, 8. eius situs II,

- 189, 10. illam Romani capiunt II, 190, 15. Totilas occupat II, 301, 1. Narses per Valerianum recipit II, 636, 12.
- Petra sanguinis II, 395, 21.
- S. Petrus Apostolorum Princeps, ad portam sepultus Aureliam, suum dat ei nomen II, 94, 9. maxime a Romanis colitur II, 110, 6. pars muri in eius tutela posita *ibid.* pons ad ipsius templum II, 434, 20. et porticus II, 108, 8. templum Gotthis intactum II, 160, 17. 364, 4.
- Petri nomen induit Ioannes Cappadox. sacris ordinibus initiatus I, 135, 6.
- Petrus Illyrius patria Thessalonicensis, Advocatus Byzantii, in Italiam Iustiniani legatus II, 21, 7. 24, 4. Theodato regi bellum denuntiat II, 25, 17. cum ipso paciscitur II, 29, 3. et *seq.* Byzantium redit II, 31, 9. iterum in Italiam legatus II, 32, 20. de legatorum iure cum Theodato praeclare disputat II, 35, 2. dimissus a Vitigi, Magister fit Officiorum II, 233, 4. idem Patricius et legatus de pace ad Chosroem II, 506, 7.
- Petrus Thrax cum Gontharide tyranno epulatur I, 527, 16. Artasirem ad caedem illius animat I, 531, 7.
- Petrus in Arzanene patria a Iustino captus puer I, 217, 8. fit eius scriba I, 217, 15. dux creatus, suppetias Iberibus fert I, 58, 1. 217, 8. Iustiniani Imperatoris Praetorianus et peditum dux I, 90, 16. fortissime ad Euphratem pugnat I, 96, 12. dat consilium Belisario I, 224, 6. eius consilium respuit I, 230, 19. ipsius vexillo potiti Persae, lucanicas ex eo suspendunt I, 232, 10. in Persarneniam irrumpit I, 262, 12. illic pugnat I, 264, 22. Edessam defendit I, 270, 17. origine subditus Persarum regi I, 272, 11. Hunnos fallit I, 412, 15. avarus et contumeliosus I, 217, 8.
- Phabrizus Gubazi Lazorum regi insidias struit I, 287, 2. Persarum dux I, 297, 18. Chosrois filium rebellem vincit, ducitque ad patrem II, 505, 15.
- Phaeacia insula: *vide* Corcyra.
- Phagas: *vide* Ioannes Heluo.
- Phalios equus, quis a Graecia dictus II, 87, 20.
- Phanaguris, oppidum Chersoni vicinum II, 480, 18.
- Phanotheus Erulorum dux II, 199, 14. occiditur ad Caesenam II, 224, 7. 235, 21.
- Pharangium in Persarmenia I, 77, 2. illic aurifodinae regis Persarum I, 78, 20. id Chosroës repetit I, 112, 2. et obtinet I, 114, 4. II, 526, 15. vicinum Tzanis I, 288, 16.
- Pharas Erulus ad Daram pugnat egregie I, 70, 16. in Africam profectus I, 360, 2. Gelimerem regem obsidet I, 427, 19. per litteras ad deditionem hortatur I, 435, 18. eidem citharam, panem unum ac spongiam petenti mittit I, 437, 15. ipsum recipit deditionem I, 440, 3.
- Pharasmanas Colchis I, 39, 21. pater Zannae. I, 493, 7.
- Phasis Colchidis fluvius II, 462, 19. quanto spatio Chalcedone dissitus I, 311, 4. II, 481, 16. unde oriatur I, 77, 11. 289, 1. initio dicitur Boas. *ibid.* longe in Pontum influit, discretis aquis I, 296, 12, natus e Caucasus, Asiam atque Europam dividit II, 468, 2. hac de re controversia II, 431, 19. 299. ultra illum habitant Colchi II, 468, 17.
- Phazas Armeniorum dux in Italia II, 302, 18. 305, 17. in praelio cadit. 581. a, d.
- Phidiae multa Romae opera II, 570, 21.
- Philae, insula Nili, unde nomen acceperint I, 103, 20. profana eius templa everti iubet Iustinianus I, 104, 7. Deorum simulacra avecta Byzantium I, 104, 8.
- Philegagus Gepaes, in exercitu Rom. dux II, 493, 5. 495, 14.
- Philemuth Erulorum dux I, 262, 1. II, 235, 21. Italiam petit II, 330, 10. auxiliorum dux in Gepaedes II, 426, 10. Narseti in Gotthos militat II, 598, 22. 630, 20. 636, 2.
- Philippi in Macedonia II, 17, 13. Philippopolis, II, 571, 22.
- Phizon castellum prope Martyropolis limitem I, 262, 6.

- Phocas Praefectus Praet. Orientis 171. b.
- Phocas Belisarii Protector II, 337, 21. perit II, 338, 16.
- Phocensium colonia Massilia II, 417, 8.
- Phoenicia I, 224, 11. quae olim dicta I, 449, 19. lingua Phoenicia in Africa vigeat aetate Procopii I, 450, 8. profecta inde Dido I, 450, 17.
- Photius Antoninae filius II, 89, 13. Belisarium vitricum sequitur in Italiam II, 26, 13. animosus II, 50, 19.
- Phredas amicus Areobindi I, 519, 20.
- Phubellus Lazus Persas ex insidiis invadit I, 265, 23.
- Phuscias Gelimeris legatus ad Theudin Visigothorum regem I, 404, 19.
- Phylarchi qui dicti I, 89, 7. 106, 14. Phylarchus Saracenorum Palaestinae I, 100, 3.
- Picenum ad Ravennam usque pertinet II, 79, 18. eius metropolis Auximum II, 239, 2. vastatur II, 184, 15. res illic gestae II, 577, 9. *et seq.* urbes Alba, Asculum, Firmum, *videantur suis locis.*
- Pinciana porta Rom. II. 96, 3. 140, 16. 150, 17. *et alibi.* ei proximus aquae ductus II, 181, 14.
- Pisaurum urbs inter Auximum Ariminumque II, 323, 10.
- Piscator unionis, Perozi Persarum regi vitam gratificatur I, 23, 2, voratur a cane marino I, 24, 7.
- Pisces corrupti, quos inundans mare in campis reliquerat II, 595, 17.
- Pisidia Lycocranitas habet II, 394, 12.
- Pissas Gotthorum dux ad Perusiam victus II, 81, 18.
- Pitiuntis castellum in Lazica I, 289, 9. II. 473, 12.
- Pityazes Persarum dux I, 62, 4. 70. 15. 71, 19.
- Pitzas Gotthus se et partem Samnii Belisario dedit II, 76, 20.
- Placentia, urbs Aemiliae princeps, a Gotthis obsessa. 194. c. capitur II, 340, 11.
- Placidia, soror Arcadii et Honorii, uxor Constantii I, 320, 3. Valentinianum filium pessime educat I, 321, 16. Aëtii technis decepta, a se Bonifacium abalienat I, 322, 14. illis detectis Bonifacium amice invitat I, 323, 7. et reducem accipit 324, 16. Romae obit I, 327, 19.
- Placidia Valentiniani Aug. et Endoxiae filia, uxor Olybrii I, 332, 9. 336, 15.
- Placillianum palatium Byzantii I, 125, 8.
- Platonis philosophia a bello abhorret II, 30, 20.
- Pogonias cometa I, 167, 3.
- Pola, urbs in sinu Ionio II, 317, 19.
- Pompelius Ioannis pater II. 407, 13. Anastasii Aug. ex sorore nepos et Hypatii frater, Iustiniano suspectus I, 123, 11. captus muliebriter luget I, 129, 5. occiditur I, 129, 11.
- Pontici II, 463, 16. Magistro milit. per Armenias subditi II, 525, 12. Lazorum accolae I, 289, 4. cum illis commercium habent I, 207, 7. in Pontum venit Orestes cum Iphigenia sorore, et ad Iria fluvium Comanam condidit I, 83, 13.
- Pontus Euxinus I, 283, 9 Phasin fluvium accipit I, 289, 2. 311, 4. ubinam paludem Maeotidem accipiat II, 482, 15. unde oriatur II, 484, 20. 486, 20. illius descriptio II, 463, 11. *et seq.* cur tota ambitus mensura tradi nequeat II, 481, 7. comperta illius ambitus mensura quae sit I, 310, 14.
- Porci ad divinationem adhibiti II, 45, 17. grunnitu elephantem fugant II, 533, 18.
- Porphyrio, cetus immanis, capitur II, 399, 3.
- Portae Caspiae: *vide* Caspiae, Romanae: *vide* Roma.
- Porticus, machina bellica II, 223, 15.
- Portuensis via. 310 c.
- Portus Romanus II, 123, 17. 174, 10. illum Gotthi deserunt. *ibid.* Paulus occupat II, 175, 7. defendit Innocentius II, 337, 18. attingit Belisarius II, 350, 3. morbo illic laborat II, 359, 21. ipsum Totilas occupat II, 432, 16. Narses recipit II, 731, 14.
- Potidaea, hodie Casandria, ab Hunnis capta I, 167, 20.
- Praedictio puerorum Carthaginensium I, 397, 5. mulierum Mau-

- rarum I, 443, 10. Tusci rustici II, 571, 8.
 Praefectus aerarii I, 79, 7. 353, 20.
 Praefectus aerarii castrensis: *vide* Quaestor exercitus.
 Praefectus custodiis Palatinis I, 134, 3.
 Praefectus Praet. Africae Archelaus I, 350, 16. Athanasius I, 513, 8. Symmachus I, 482, 20.
 Praefectus Praet. Illyrici Archelaus I, 360, 16.
 Praefectus Praet. Italiae Athanasius II, 238, 2. Fidelius II, 101, 15.
 ~ Maximinus II, 302, 14. Reparatus II, 234, 11.
 Praefectus Praet. Orientis Ioannes Cappadox I, 121, 15. Phocas I, 123, 5. iterum Ioannes I, 130, 1.
 Praefectus Praet. dicitur Praetor I, 353, 20.
 Praefectus urbis in sones animadvertit I, 120, 19.
 Praeicta: *vide* Proiecta.
 Praelium Mindone I, 60, 20. ad urbem Daram memorabile I, 61, 16. *et seq.* ad ripam Euphratis I, 93, 13. *et seq.* ad Satalam in Armenia I, 76, 6. navale in Africa I, 338, 16. terrestre cum Vandalis I, 421, 10. cum Mauris I, 457, 3. cum seditiosis I, 488, 6. sub moenibus Romae cum Gotthis II, 87, 4. 137, 11. ad flu. Padum II, 297, 4. 298, 1. Mucellae II, 300, 2. ad Tiberim II, 357, 6. in Lazica II, 493, 2. *et seq.* navale cum Gotthis II, 582, 5. *et seq.* cum Totila II, 621, 11. *et seq.* cum Teia II, 639, 17. *seq.*
 Praenestina porta Rom. II, 92, 6. 93, 22. 96, 6. vivario proxima II, 106, 14.
 Praescriptio annorum triginta negata Vandalis ab Honorio I, 319, 12.
 Praesidium a Constantino spoliatus, Belisarium adit I, 178, 14. 179, 15.
 Praetor dicitur Praefectus Praetorio I, 353, 20.
 Praetoriani: *vide* Protectores et Satellites.
 Prasinorum factio I, 119, 15. ei studuit Chosroës Apameae, quia Vernetae Iustinianus favebat I, 204, 5.
 Prebalis vel Preclis regio II, 80, 5.
 Proiecta: *vide* Proiecta.
 Presbytero et Episcopo commune sacerdotis nomen I, 135, 7.
 Priapus a Blemybus et Nobatis colitur I, 104, 3.
 Principius Belisarii Protector II, 133, 7. fortiter pugnans occumbit II, 140, 2.
 Proba, matrona Romana, Alarico urbem prodidisse fertur I, 316, 22.
 Probus Anastasii Aug. ex sorore nepos et Patricius, Iustini Aug. legatus I, 57, 14.
 Proclus Quaestor, vir integerrimus, adoptionem Chosrois dissuadet I, 52, 7. 53, 17.
 Procopius Caesariensis, auctor huius Historiae I, 10, 1. testis oculatus rerum, quas scripsit I, 10, 15. consiliarius Belisarii. *ibid.* 60, 1. 370, 8. illum in Africam sequitur, ad id somnio animatus I, 363, 2. Syracusas ab eo missus, mandata egregie conficit I. 370, 7. viso in Africa fonte mirabili, praedicit victoriam Belisario I, 378, 2. fervente seditione elapsus Carthagine, Syracusas navigat, et Belisarium adit I, 475, 4. Neapolin ab ipso missus II, 158, 23. milites colligit et classem curat II, 162, 6. in obsidione Auximi Belisario militare consilium dat II, 241, 24. pestem Byzantii grassantem vidit I, 251, 4. Cappadociam et Armeniam obit I, 34, 6. pollicetur scripturum se de controversiis religionis Christianae II, 594, 6. de his ac deo, ipsius iudicium II, 17, 20. Francos optime de deo sentire assertit II, 27, 14. 70, 15. Christianorum nomine excludit Arianos, aliosque Haereticos I. 398, 19. *et alibi.* eius in scribendo libertas I, 10, 19. II, 537, 16. 538, 9. quid senserit de divina Providentia I, 195, 13. 384, 14. II, 270, 12. 329, 12. quid de Fortuna I, 193, 22. 523, 7. 589, 3. 631, 14. Christi ad Augurum literis I, 209, 9. de bello Vandamico I, 441, 3. de Christo et Christianis honorifice loquitur: *vide* Iesus et Christiani.
 Prodigia I, 195, 1. 341, 17, 416, 11. II, 45, 10. 534, 3, 540, 3.

- Proditori poena irrogata** I, 413, 1. 184, 8. 255, 12.
- Prometheus solutus**, tragoedia Aeschyli II, 463. 7. 484, 16.
- Proiecta neptis Iustiniani ex sorore Vigilantia**, maritum Areobindum in Africam comitatur I, 513, 13. occupata tyrannide a Gontharide, se in templum recipit I, 521, 5. caeso marito, factum excusare per litteras a tyranno cogitur I, 525, 11. Artabanem Gontharidis interfectorem magna donat pecunia I, 533, 2. eidem vult nubere II, 405, 18. nubit Ioaani Pompeii filio II, 407, 13.
- Protectores Belisarii** I, 126, 19. ipsum in maximo periculo servant II, 88, 14. Protectores Ioaannis Praefecti Praetorio J, 130, 19. *vide* Satellites et Praetoriani.
- Providentia divina.** *vide* Deus.
- Pudentius Tripolin Iustiniano recuperat** I, 361, 6. 502, 7. auxilia accipit a Belisario I, 431, 11. dat consilium Sergio I, 502, 7. eius obitus I, 503, 10.
- Pudicitiae amor** I, 191, 15. 329, 1. Pyladis et Orestis fuga I, 83, 8.
- Pyrenaeus mons Alpes habet**, et Galliam ab Hispania discludit II, 62, 11.
- Pyreum maximo apud Persas in honore** I, 259, 15.
- Quaestor**, Latina vox quid sonet I, 52, 4. 123, 8. II, 74, 5. Imperatori a consiliis I, 52, 3. Quaestores hi nominantur a Procopio: Basilides, Hermogenes, Proclus, Spinus, Tribunianus. *vide* haec nomina suis locis.
- Quaestor exercitus quis dictus** I, 360, 19. hoc munere functi sunt Apion, Archelaus, Symmachus, Tattianus.
- Quintilis mensis**, Iulius II, 118, 1.
- Radiger Hermegiseli Varnorum Regis filius**, sponsalia contrahit cum sorore regis Anglorum II, 560, 18. patre mortuo, uxorem ducit novercam suam, Theodeberti Francorum regis sororem II, 562, 18. bello petitus a sponsa repudiata, infelicitate pugnatur II, 563, 7. captus uxorem dimittere et sponsam accipere cogitur II, 565, 2.
- Ragnaris Gotthus**, Tarenti Praef. II, 574, 4. eius fraus, crudelitas et clades II, 633, 15. 634, 13.
- Ravennae urbis munitissimae situs** I, 313, 21. II, 8, 2. palatium II, 271, 13. mare mirifice aestuosum II, 9, 1. in ea residens Honorius Aug. gallinam alebat I, 316, 12. obsessa triennio a Theoderico II, 9, 18. commentibus a Belisario interclusa II, 260, 15. eius horrea incensa II, 264, 8. illam ingreditur Belisarius II, 270, 8. Quantum ab ea distet mare Tyrrhenum II, 79, 11. Mediolanum II, 177, 23. Ariminum II, 185, 6. Auximum II, 238, 9. Faventia II, 293, 13. Classes, Ravennae portus II, 270, 11.
- Recimer Anthemium Aug. socerum suum e medio tollit** I, 340, 9.
- Recimundus Gotthorum dux** II, 354, 15.
- Referendarii munus** I, 256, 14.
- Regeta**, locus Romae vicinus II, 58, 5.
- Reparatus Carthaginensis Antistes**, Gontharidis nomine dat fidem publicam Areobindo, per puerum baptismo iustratum I, 521, 16.
- Reparatus**, frater Vigili Papae, Senator Rom. II, 123, 12. Praefectus Praet. capto a Gotthis Mediolano occiditur II, 234, 11.
- Rex apud barbaros dicitur supremus princeps** II, 10, 7. regis persona sacra, violenta morte nunquam cadere debet I, 26, 3. 29, 5. reges se invicem fratres vocant I, 79, 18. rex regum, Persarum rex I, 68, 22. 87, 2. regnum praedarum est linteum sepulcrum I, 126, 12. regii, cognomen peditum II, 109, 17.
- Rhecinarius**, legatus ad Chosroem I, 277, 10.
- Rhecitangus praesidio Libani Praef.** I, 224, 8. 236, 21. in Lazicam mittitur I, 297, 3. occiditur in Illyrico II, 604, 7.
- Rhegium** II, 38, 19. 39, 7. 354, 7. Messanae respondet II, 397, 17. eius castellum Totilas obsidet II, 439, 13. et capit II, 444, 17.
- Rhenus Galliae fluvius** II, 62, 20. sedes Francorum alluit I, 519, 8. illos a Varnis separat II, 559, 5. eius ostiis obiacet insula Brititia

- 462, 2. montem Aurasium ascendit I, 466, 19. classem in Mauros Sardiniae incolas mittit I, 468, 10. coniuratione gravissima petitus I, 472. 7. et seq. cum Procopio aufugit in Siciliam ad Belisarium I, 475, 4. hunc in Africam sequitur I, 476, 12. iterum Magister militum Africae, eam optime administrat I, 293, 4. 501, 17. iterum montem Aurasium petit I, 493, 20. in Tumaris obsidione hortatur suos II, 497, 21. montem castellis munit urbiumque Africae moenia instaurat I, 493, 16. 500, 4. Mauritaniam Sitiphensam vectigalem facit. I, 501, 5. templum Carthagine construit ac munit I, 521, 2. Antalam offendit I, 504, 2. in conflictu cum Mauris occumbit I, 505, 17. Bacchi frater fuit, Cyri, Sergii et Salomonis patruus I, 502, 1. 504, 11.
- Salomon Bacchi filius et Salomonis Magistri mil. ex fratre nepos I, 504, 11. captus a Mauris eos fallit I, 507, 19. imprudens eius iactatio Laribensibus damnosa I, 508, 6.
- Salomon, Armenius ignobilis. Sittam Magistrum mil. occidisse fertur I, 162, 10.
- Salonas urbs Dalmatiae II, 26, 6. Muicuro proxima II, 431, 7. Mundus eam caput II, 27, 21. Gotthi recipiunt II, 37, 2. amittunt II, 33, 1. frustra obsident II, 83, 6. fit eius mentio II, 316, 4. 317, 18. 451, 17. 454, 16. 569, 16. 577, 19. 578, 16. 597, 13.
- Salustii Hist. Romani domus a Visigothis semicremata I, 316, 9.
- Samnium II, 78, 23. 164, 4. 301, 5. eius partem recipit Belisarius II, 76, 20.
- Samnites pueri ludo dant omen victoriae, quam ex Vitigi retulit Belisarius II, 98, 10.
- Samosata ad Euphratem sita I, 85, 3. inde incipit Euphratesia sive Comagene. *ibid.*
- Sandil Uturgurorum princeps II, 553, 16. per legatos cum Iustiniano expostulat II, 555, 15.
- Saugaris fluvius II, 399, 15.
- Sani: *vide* Tzani.
- Saraceni ad praedam habiles, ad obsidiones parum facti I, 234, 3. idololatrae. 127. d. Veneri humanas hostias mactant I, 282, 8. alii intra Persarum fines agunt I, 89, 3. et Persarum nomine comprehenduntur in pacis instrumento I. 154, 10. inter eos aliqui Christiani I, 240, 1. per duos menses aestate ab incursionibus abstinent I, 224, 17. alii inter Romanos degunt I, 89, 6. eorum rex Odonathus I, 171, 18. et Arethas I, 222, 19. de utrorumque rebus disceptatio per legatos constituitur II, 536, 19. Romani suis pensionem annuam solvunt I, 198, 17. Saraceni incolae Palmeti I, 99, 19. Palaestini I, 100, 3. Anthropophagi I, 100, 17. Maaddeni: *vide* Maaddeni.
- Sarapanis urbs Lazicae I, 289, 10. castellum II, 526, 2. in limite situm II, 543, 13.
- Sarapis Rom. dux in bello Vandlico I, 359, 16. contra fidem datam a seditiosis occiditur I, 282, 17.
- Sardica Illyrici urbs II, 449, 7.
- Sardinia insula dicta olim Sardo II, 590, 19. eius magnitudo ac situs I, 268, 18. eam eripit Vandalis Marcellianus I, 337, 3. occupat Godas I, 357, 9. legatum et copias eo mittit Iustinianus I, 358, 9. classem vindicem Gelimer I, 361, 6. illam Tzazo recipit, sublato Goda I, 403, 22. in ditionem Rom. redit I, 230, 3. infesta a Barbaricinis I, 463, 21. occupata a Gotthis II, 590, 19. risus Sardonius II, 591, 15.
- Sardo: *vide* Sardinia.
- Sarus fluvius Comanam Cappadociae alluit I, 84, 9.
- Satalae urbis Armeniae situs I, 75, 10.
- Satellites Praefectorum, cum ascribuntur satelliti, fidem sacramento astringunt I, 491, 5. mensae astare soliti I, 491, 18. 528, 4. II, 287, 4. in urbe ense solum armati I, 523, 9.
- Sauromatae Scythae II, 476, 19. hoc olim nomine dicti Gotthi I, 312, 20.
- Sbesas Gotthus I, 39, 23. *vide* Besas.
- Scalae veteres, Numidia locus I, 486, 18.
- Scanda Lazicae urbs I, 289, 9. castellum II, 526, 2. 19.

- Scardona urbs II, 37, 18. 82, 16. 578, 16.
- Scaphia urbs Boeotiae II, 595, 10.
- Sceparnas Abasgorum rex II, 499, 2.
- Schedia vectus Ulysses II, 575, 10.
- Scholae Palatinae, quid II, 602, 11.
- Scholasticus Palatii Eunuchus praeficitur copiis ducibusque II, 455, 14.
- Scipuar Gotthorum dux II, 577, 8. 579, 8. cum Totila fugiens vulneratur II, 625, 5.
- Scirri, gens Gotthica, a Romanis in societatem asciti II, 6, 8.
- Sclaveni cur olim dicti Spori II, 336, 3. eorum mores II, 334, 15. dexteritas II, 254, 8. horrenda crudelitas II, 443, 21. in Italia Iustiniano militant II, 125, 21. dant Erulis transitum II, 205, 12. ab illis victi II, 330, 15. traiecto Istro Romanos infestant II, 331, 12. cum Antis bellant II, 591, 20. Illyricum vastant II, 332, 5. Romanas copias profligant II, 397, 18. 441, 3. Toperum expugnant II, 442, 9. eorum incursio II, 554, 17. clades II, 456, 21. de traiectu Istri cum Gepaedis paciscuntur II, 592, 11.
- Scrithifini in Thule degunt II, 207, 1. eorum stupendi mores. *ibid.* et II, 207, 19.
- Scylaeum, unde dictum II, 393, 17. mons Scylaeus II, 597, 2.
- Scylla II, 38, 20. 354, 4.
- Scymnia trans Muchiresin sita II, 543, 3. Romanis paret II, 536, 13. eius incolae Christiani II, 468, 22. Principem a rege Lazorum accipiunt II, 467, 9.
- Scythae in Taurica II, 479, 23. eorum nomine quinam populi comprehensi II, 476, 17. 480, 5. Scythae ab Aëtio victi I, 329, 6.
- Sebastopolis Lazicae urbs I, 289, 8. II, 473, 11.
- Secreta: *vide* Asecretis.
- Seditio Africana I, 469, 22. et seq. Byzantina horrenda I, 119, 11. et seq. in ea seditiosorum triginta millia caesa sunt I, 129, 4.
- Seleucia ad Tāgrin condita a Macedonibus I, 281, 1.
- Seleucia cxxx. stadiis Antiochia dis-sita I, 199, 1.
- Senatus Rom. scribit Isdigerdes Persarum rex I, 14, 16.
- Senatores Byzantini, seditionis participes, a Iustiniano multati I, 129, 12. deinde restituti *ibid.* foedus cum Gepaedis confirmant II, 593, 7. ex eorum ordine uxores ducere soliti Lazorum reges II, 498, 12. Senatores veteris Romae, quo inopiae redacti, obsessa urbe II, 367, 11. quam male accepti a Totila II, 367, 11. in Campaniam ablegati II, 373, 3. ibi postea interfecti II, 633, 5. *vide* Patricii.
- Senecius a Romanis datur obses Persis I, 111, 8.
- Senogallia, oppidum Anconae vicinum II, 579, 3.
- Seoses fidissimus Regis Cabadis amicus I, 31, 10. fit Adrastadaransalanes I, 33, 17. Legatus Cabadis I, 54, 13. illius exitus funestissimus I, 55, 19.
- Septa, castellum I, 310, 1. redit in potestatem Rom. I, 430, 20.
- Sergiopolis unde dicta et ubi posita I, 175, 12. frustra a Chosroë tentata I, 240, 8.
- S. Sergius, illustris I, 175, 13.
- Sergius Edessenus, Advocatus, ad Chosroem legatus I, 259, 21.
- Sergius Bacchi filius, et Salomonis ex fratre nepos, Tripoli praeficitur I, 502, 3. rixatur cum Mauris convivis I, 502, 18. illis occisis, bello impetitur I, 503, 3. arguitur peierasse per Evangelia I, 504, 19. Magister militum Africae, omnes offendit. *ibid.* militiae magisterium cum Areobindo partitur I, 514, 2. revocatus, mittitur in Italiam I, 515, 7. II, 391, 14.
- Serica vestis dicitur quae olim medica I, 106, 12. 434, 8. Sericum ex India in Persarum portus defertur I, 106, 7. eius conficiendi rationem Romanis tradunt Monachi II, 346, 17.
- Serinda, Indiae regio II, 547, 3.
- Sestus I, 168, 10. quantum Abydo distet I, 310, 8.
- Severianus Asiatici filius, a Mauris captus, evadit I, 509, 16.
- Sibyllae antrum Cumis II, 73, 19. Sibyllinum oraculum de Mundi filii-que eius interitu II, 33, 22. aliud male intellectum II, 117, 15. inspectum a Procopio II, 118, 13.

- Sica veneria, Africae urbs I, 513, 22.
- Sicilia insula, Gizerici incursibus vexata I, 335, 1. eius promontorium Lilybaeum dant Gotthi Vandalis I, 346, 14. eam recipit Belisarius I, 469, 7. Siculis infensus Totilas II, 342, 1. insulam vastat II, 445, 8. inde excedunt Gotthi II, 453, 20. res ibi gestae ab Artabane II, 585, 3. quis in freto Siculo aquarum cursus II, 486, 10.
- Sidon urbs. 157. d.
- Sigeum I, 366, 22.
- Silentiarii quinquaginta I, 243, 13. ex eorum numero Gubazes Lazicae rex I, 291, 4.
- Silverius Papa Vitigi fidem pollicitus II, 61, 2. Romanos hortatur ut in urbem accipiant Belisarium II, 74, 2. relegatur in Graeciam II, 121, 7.
- Simas Massageta stat a Romanis I, 63, 8. 72, 16.
- Singedon urbs II, 80, 13. 419, 1. capitor a Gepaedis I, 313, 9.
- Singularia certamina I, 64, 9. 464, 6. 514, 6. II, 296, 20. 619, 10.
- Sinnio Hunnorum dux in Africa Romanis militat I, 360, 3. Uturgurorum dux trans Istrum II, 555, 11.
- Sinope urbs II, 463, 13.
- Sinthues Tibur missus II, 160, 5. Gothos infestat II, 161, 13.
- Siphria castellum quanto Amida spatium diasitum I, 41, 4.
- Siphyllas Constantiani Protector II, 38, 4.
- Sirmium Pannonia urbs II, 80, 13. in Gepaedium potestate I, 313, 9. II, 418, 3. 422, 7. illic iidem cum Gotthis bellant II, 19, 2. 58, 7.
- Sisauranum cast. ultra Nisibin I, 232, 17. Romani capiunt I, 235. 22, II, 291, 19.
- Siscii ubi siti II, 80, 9.
- Sisifridus Assisii Praef. II, 326, 9.
- Sisigisis Gotthus, Alpium Cottiarum castella Romanis permittit II, 265, 4.
- Sisinniolus Ioannis pater I, 513, 23.
- Sitiphis, Mauritaniae secundae metropolis I, 501, 7.
- Sittas, stipator Iustiniani nondum Imperatoris I, 59, 10. Magister mil. in praesenti simul et per Armeniam I, 74, 15. Persas bis vincit. *ibid.* et seq. Tzanos humanitate sua Romanis et Christo adiungit I, 78, 4. Orientis custodia ipsi credita I, 107, 17. Persas Martyropolin obsidentes timet I, 108. 10. caduceatores mittit I, 110. 12. in Armenia rebelles sibi conciliare studet I, 159, 20. misere occiditur I, 162, 3. vir praeclarus fuit I, 162, 5. 166, 7.
- Soana, Edessae porta I, 279, 12.
- Sol humanis hostiis a Blemybus colitur I, 104, 3. Oriens a Persis adoratur, I, 19, 3. ei Chosroës sacrificat I, 199, 5. toto anno similis laboranti I, 469, 15. per dies XL. non occidit aestate, neque oritur hyeme in Thule, eiusque redditus festo maximo celebratur II, 205, 22.
- Sophanene provincia I, 103, 1.
- Sophiae templum. 179. d. Christo deo sacrum I, 339, 22. incensum a seditiosis 121, 6.
- Sortes Vandalorum in Africa I, 333, 21.
- Spinus Totilae Quaestor II, 453, 7.
- Spoletium ad viam Flaminiam situm II, 189, 9. habet amphitheatrum II, 374, 16. templumque suburbanum II 178, 22. dedit so Constantino Rom. duci II, 81, 13. munitur praesidio II, 84, 14. tenetur a Bessa II, 302, 8. captum a Totila II, 326, 18. Martianus dolo recipit II, 374, 14. instaurat Narses II, 629, 4.
- Spori cur dicti olim Selaveni et Antae II, 336, 3.
- Stadium in campo Neronis II, 145, 12. quot stadia unius diei iter conficiant I, 412, 3. quot fiant ex miliaribus XIX. II, 57, 16.
- Stagirites dictus a patria Aristoteles II, 485, 14.
- Stagnum, portus Carthaginis I, 374, 20. 393, 19.
- Stephanacius Isaurorum dux I, 90, 17.
- Stephanus Medicus Edessenus ad Chosroem Edessam obsidentem Legatus I, 271, 12.
- Stephanus Neapolitanorum legatus, Belisario obsequium dissuadet II, 39, 17. dedicationem suadet civibus II, 41, 16. urbe capta, Asclepiodotum vellicat apud Belisarium II, 55, 15.
- Stephanus Totilae ad Iustinianum legatus II, 437, 17.
- Stozas Martini Stipator I. 3, 62 II, seditiosorum dux in Africa, Cartha-

- ginem tentat. audito Belisarii adventu abscedit I, 476, 16. hortatur suos ad pugnam I, 478, 22. fugatus, bellum reparat I, 480, 5. hostilem aciem sibi verbis conciliat I, 481, 21. eius duces contra fidem datam interficit I, 482, 15. fortiter pugnat I, 487, 15. fugit I, 489, 10. habitat in Mauritania, uxore ducta Principis filia I, 490, 13. adiungit se Antalae I, 509, 2. iam potens, omnia devastat I, 512, 21. eius singulare cum Ioanne certamen I, 514, 6. et obitus I, 514 15.
- Strabo citatur II, 470, 5.
- Strata, regio inter Saracenos contraversa I, 154, 13. unde nacta nomen I, 154, 19. sterilis I, 155, 12.
- Stratagema Ephthalitarum I, 20, 4. rustici I, 43, 17. Chosrois I, 174, 7. Alarici I, 314, 17. Cabaonis I, 348, 13. Pauli sacerdotis I, 511, 19. Belisarii II, 49, 15. 164, 21. *vide seq.*
- Strategius sacrarum largitionum Comes I, 155, 4.
- Suabi, ubinam siti II, 63, 9. Francis subditi II, 80, 10. Suabi alii, Gothi subditi *ibid.* Suabia II, 82, 9.
- Suania trans Muchiresin sita II, 543, 3. Romanis parat II, 536, 12. Suanitae Christiani II, 468, 22. Principem a rege Lazorum accipiunt. II, 467, 9.
- Suartuas a Iustiniano Erulorum rex electus, deseritur II, 209, 10. Magister mil. in praesenti II, 593, 14.
- Summus Iuliani frater, Palaestinae dux I, 155, 7.
- Sunicas Massageta Romanis militat I, 62, 18. 72, 4. Baresmanam Persarum ducem, eiusque vexillarium occidit I, 73, 3. 11.
- Sunitae, Alanis finitimi, Persis militant I, 74, 8.
- Supplicatio solennis Byzantii II, 163, 8.
- Sura urbs ad Euphratem I, 91, 17. quantum dissita Sergiopoli I. 175, 12. obsessa a Chosroë I, 172, 5. decepto eius Episcopo I, 172, 19. capta ac deleta I, 175, 1. triste spectaculum praebet matrona I, 193, 5.
- Susurmena, vicus in limite Trapezuntino II, 463, 22.
- Sutas Protector II, 176, 17.
- Sybotae insulae II, 576, 20.
- Procopius III.*
- Sycae muri I, 257, 3.
- Syllectus Africae urbs Episcop. et maritima a Romanis capitur I, 379, 18. 382, 8.
- Sylvanus Rufini pater I, 54, 10. 80, 3.
- Sylvorius: *vide.* Silverius.
- Symeones Persarmenus se et Phargium Romanis dedit I, 78, 18. occiditur I. 158, 21.
- S. Symeonis templum, vicinum Amidae I, 46, 7.
- Symmachus, Rusticianae pater II, 365, 2. Boëtii socer, vir Consularis, a Theoderico morte affectus, horribili specie ipsum terret ac pavore enecat II. 11, 9. 12, 4. eius liberos Amalasuntha restituit II, 12, 12.
- Symmachus Senator, Praefectus Praet. Africae et Quaestor castrensis I, 482, 20. Byzantium revocatur I, 493, 3.
- Syracusae, quantum Caucanis dissitae I, 370, 14. Arethusae portus I, 371, 20. in ea urbe hyemat Belisarius I, 469, 13. cum illam extremo sui Consulatus die munifice ingressus esset. II, 28, 18. ipsam praesidio munit II, 38, 18. Gotthi obsident II, 451, 21.
- Syria exposita Alamundaro I, 224, 12. 237, 2. petit illam Chosroës I, 171, 13. 180, 5. eius urbes parum munitae Syriacae et Graecaelinguae peritum hominem adiungunt sibi legati Vitigis ad Chosroëm I, 156, 16.
- Taenarus, hodie Caenopolis I, 367, 10. frustra a Gizerico tentata I, 401, 1.
- Taginae, vicus in Apennino II, 610, 1.
- Tamugadis urbs Numidiae I, 466, 4, 495, 18.
- Tanais fluvius oritur ex Rhiphaeis montibus in Europa II, 482, 13. utrum Europam et Asiam dividat II, 484, 14. vicini populi II, 474, 13. 479, 20. Tanaites ventus II, 474, 22.
- Tarauna, in Persarmenia I, 267, 13.
- Tarentum II, 393, 16. eius situs et nova munitio II, 376, 3. sinus II, 394, 17. portus II, 393, 16. 597, 1. castellum a Totila capitur II, 440, 2. res ibi gestae II, 634, 18.
- Tarmutus, Ennae frater, Belisarii Protector II, 140, 3. animose pugnat II, 133, 8. moritur II, 140, 18.
- Tarracina, fluvio Decennoio et mon-

- ti Circaeo proxima II, 57, 18. fit eius mentio II, 79, 20. 150, 4. 160, 2. 161, 9. 164, 16.
- Tarvisium** in potestatem Belisarii venit II, 271, 22. editum ubi praelium II, 285, 13. Totilas urbi Praef. II, 288, 13.
- Tatianus**, Quaestor castrensis I, 195, 9
- Tattimuthus** dux, Tripolin missus I, 357, 4. subsidium accipit a Belisario I, 231, 11.
- Taulantii** I, 313, 20. II, 8, 1.
- Tauri** in Acilisene, ubi Dianae fanum I, 83, 6. 84, 19. Tauri in Taurica, ubi et Dianae fanum II, 480, 1.
- Taurus** mons quam longe excurrat I, 47, 16. 77, 7. 84, 8.
- Tebeata**, urbs Africae I, 504, 9.
- Teias** Veronae Praef. II, 600, 19. post mortem Totilae, rex creatus II, 628, 16. in adolescentes Romanos de saevit II, 633, 13. Francorum opem frustra implorat II, 633, 3. in Campaniam se confert II, 636, 6. Heroicam fortitudinem ostendit in praelio II, 639, 19. occiditur II, 641, 1.
- Tempus**, oraculorum interpres II, 118, 20. fabularum artifex II, 394, 4.
- Tenichus**, viri nomen in veteri inscriptione II, 576, 15.
- Terdetes**, apud Lazos Magister Offic. II, 502, 17.
- Terentius Rom.** dux in bello Vandalo I, 359, 15. contra datam fidem occiditur I, 482, 17.
- Terracina**: vide Tarracina.
- Terraemotus** maximi II, 594, 19. hi-berni nocturnique II, 398, 5. terrae-motu horribili concussa Antiochia I, 215, 5.
- Tetraxitae Gotthi**, Christiani, ubinam siti II, 474, 17. Episcopum a Iustini-ano petunt II, 475, 8. antiquae eorum sedes II, 476, 14. quomodo eas liquerint II, 479, 13. fortissimi sunt II, 479, 3. arma sociant cum Uturguris II, 553, 14.
- Thebais superior** II, 398, 12.
- Themiscyrum** urbs II, 463, 19. 470, 1.
- Theoctistus** medicus vulnus mirabile egregie sanat II, 153, 4.
- Theoctistus praesidio Libani** Praef. I, 186, 10. turpiter fugit I, 188, 21. Belisarium sequi cunctatur I, 224, 9. 236, 22. Martinum sequitur in Persarmeniam I, 261, 17.
- Theodatus** filius Amalafridae sororis Theoderici Regis Italiae, Philosophus Platonius II, 16, 19. 30, 19. ignavus, avarus, et Amalasunthae in-fensus II, 17, 1. cum Iustiniani le-gatis clam agit de tradenda illi Tus-cia II, 17, 11. eius rapacitas II, 21, 11. 311, 13. in regnum accitus ab Amalasuntha II, 22, 6. in carcerem illam coniicit II, 23, 13. et occidit II, 25, 9. Amalabergam sororem su-am, Thoringorum reginam, viduam, apud se recipit II, 69, 13. cum eo societatem ineunt Thoringi et Vi-sigothi II, 64, 21. ad Iustinianum legatos mittit II, 23, 7. Petrum legatum accipit, a quo bellum de-nuntiatur II, 25, 17. cum ipso pa-ciscitur II, 29, 8. et seq. cessurum se regno promittit II, 31, 1. eius perfrida inconstantia II, 34, 15. de iure legatorum discepat II, 35, 4. lega-tos in custodiam tradit II, 36, 14. divinos consulere solitus, futurum belli exitum prodigio discit II, 45, 8. partem Galliae eis Rhodanum positam Francis promittit II, 71, 7. bellicum apparatus negligit II, 46, 4. subditis invisus, regno spoliatur II, 57, 4. occiditur, cum tres annos regnasset II, 58, 20. pater fuit The-odegiscli. *ibid.* eius filia Theode-nantha et gener Ebrimuthus II, 39, 3.
- Theodebaldus** Theodeberto patri suc-cedit in regnum Francorum II, 587, 5. Iustiniani legato respondet II, 589, 10. legationem ad imperato-rem mittit II, 590, 11. Teiae Got-thorum regi auxilium negat. II, 635, 4.
- Theodebertus** Francorum rex sororem suam matrimonio iungit Amalarico Visigothorum regi II, 70, 1. ean-dem ad Arianismum compulsum ul-ciscitur bello, quo Amalaricum tol-lit et ditionem eius Gallicam occu-pat II, 70, 14. sororem apud se re-cipit. *ibid.* cum Childeberto et Clo-tario partem Galliae a Vitigi con-cessam dividit II, 73, 2. auxilia pol-licitus Iustiniano in Gotthos II, 27, 17. 73, 7. Gotthos armis sociis iuvat II, 196, 4. ipsius fin Italiam expe-ditio II, 247, 11. reditus, amissa morbo tertia parte exercitus II,

- 251, 2. ipsius sororem Hermegiscus Varnorum rex uxorem ducit II, 560, 15. et postea Radiger II, 562, 18. eius mors post magnos progressus II, 586, 8. successorem Theodebaldum filium relinquit II, 587, 5. accusatus perfidiae II, 587, 20. purgatur II, 589, 11.
- Theodegisclus Theodati regis filius a Vitigi in custodiam datur II, 58, 24.
- Theodenantha Theodati filia et Ebriuthi uxor II, 39, 4.
- Theodericus Gotthorum rex, patricius et consul. II, 7, 8. 169, 16. ex Thracia in Italiam migrat I, 39, 23. II, 478, 8. Ravennam triennio obsidet II, 9, 18. caeso Odoacre, imperat in Italia, regis appellatione contentus II, 10, 2. litterarum rudis, Gotthorum filios ad ludimagistros mitti vetat II, 14, 1. Gepaedes bello petit II, 58, 8. Amalafridam sororem suam Trasamundo Vandalorum regi matrimonio iungit I, 346, 10. et Theudicusam filiam Alarico iuniori Visigotthorum regi, II, 65, 5. Amalabergam neptem ex sorore suam regi Thoringorum Hermenefrido II, 65, 7. Gepaedes bello petit II, 58, 8. inito cum Francis foedere, Burgundionum ditionem cum ipsis dividit II, 65, 10. cum Francis de limite ditionis paciscitur II, 67, 21. sublatu Giselico et suscepta Amalarici tutela, eius thesaurum Ravennam asportat. *ibidem*. Theudin, quem Hispaniae praefecerat, non audet lacerare II, 68, 15. pacem coluit cum Anastasio Augusto II, 369, 13. nullam legem tulit II, 170, 13. Regum barbarorum illustrissimus fuit II, 280, 15. calumniis inductus, Symmachum et Boëthium morte afficit II, 11, 10. in ferculo visus sibi videre caput Symmachi, territus ac lugens moritur II, 12, 6. cum regnasset annos XXXVII II, 11, 6. regnum reliquit Atalarico filio suae filiae Amalasunthae II, 12, 10. avunculus fuit Theodati II, 16, 19. eius elogium II, 10, 10. ominosus statuæ lapsus II, 117, 3.
- Theodora Augusta Iustiniano marito carissima, Ioanni Cappadoci infensa I, 130, 7. in seditione animosam habet orationem I, 125, 19. Antoninam Ioanni insidiantem hortatur I, 133, 18. conceptum explet odium I, 135, 1. Ilderici regis filias honorifice accipit I, 447, 1. afflictis mulieribus solita patrocinari II, 407, 10. eius obitus I, 300, 2. quamdiu imperaverit. II, 401, 13.
- Theodora genere Romana, uxor Opsitis Lazorum regis II, 498, 8.
- Theodoritus Martini stipator fortiter pugnat. II, 137, 13. re praeclare gesta moritur II, 139, 16.
- Theodorus Gizerici filius natu minimus I, 333, 18.
- Theodorus Cappadox copias in Africam ducit I, 444, 19. in seditione, Salomoni et Procopio fugam expedit I, 473, 18. Carthaginem servat I, 476, 1. hanc Belisarius ei commendat I, 481, 8. pugnat cum seditiosis I, 487, 3. 488, 16.
- Theodorus Causidicus Totilae legatus II, 368, 19.
- Theodorus Ctenatus Romanorum dux I, 359, 15.
- Theodorus Excubitorum dux I, 460, 12. interficitur a seditiosis I, 474, 1.
- Theodorus machinarius I, 213, 20.
- Theodorus Referendarius I, 256, 11.
- Theodosiopolis ad Aborrhham fl. I, 236, 8.
- Theodosiopolis non procul a fontibus Tigridis et Euphratis I, 82, 5. ad Persarmeniae fines I, 74, 11. 261, 14. Bolo castello proxima. 45. d. quantum disita Dubio I, 263, 4. et a castello Citharizo I, 261, 19. condita a Theodosio Augusto et moenibus cincta ab Anastasio I, 50, 5.
- Theodosius Magnus, imperator laudatissimus I, 309, 4. Maximum tyrannum tollit I, 328, 3.
- Theodosius iunior Arcadii filius admodum puer, cum pater obiit I, 13, 6. 318, 5. sub tutela Isdigerdis Persarum regis I, 14, 6. Anatolium ad Varanem legat I, 15, 2. data ipsi Armenia ab Arsace certis conditionibus. I, 163, 19. classe iuvat Honorium patrum 318, 13. apud se Valentinianum educat, eique imperium asserit I, 320, 7. eidem Eudoxiam filiam matrimonio iungit I, 327, 20.
- Theodosius, praefectus domus Belisarii, legatus ad Vitigin II, 261, 16.
- Theophobius nobilis Lazus, proditor II, 541, 7.

- Thermodon fluvius** II, 463, 19. 470, 1. 12.
- Thermopylae** ab Hunnis oppugnatae I, 163, 14. missum inde auxilium Crotoniatis II, 596, 17.
- Thesalia** II, 595, 7. ab Hunnis vastata I, 163, 13.
- Thessalonica** II, 21, 8. 449, 16. 572, 3.
- Theudicusa** Theoderici regis filia et Alarici iunioris uxor II, 65, 5.
- Theudimundus** Mauricii fil. II, 287, 17.
- Theudis** Gotthus, Praefectus in Hispaniam a Theoderico missus, uxorem Hispanam ducit II, 68, 15. occupata tyrannide, Visigothis imperat II, 68, 21. pulsos Gallia recipit. II, 71, 4. Gelimeris legatos remittit irritos I, 405, 2. et seq. avunculus fuit Ildibadi Gotthorum regis II, 274, 12.
- Thialaasamon** vicus prope Amidam I, 45, 14.
- Thomas** Apamensis Antistes segmentum crucis Christi exhibet populo cum miraculo I, 201, 11. Chosroem in urbem accipit I, 202, 4. expilato templo, segmentum crucis servat. I, 203, 4.
- Thomas** legatus ad Chosroem I, 111, 14.
- Thomas** pater Ioannis Guzis II, 493, 6.
- Lazicam** munitioibus cinxit I, 293, 9.
- Thomas** Alpium Cottiarum castella recipit II, 265, 2.
- Thorimuthus** Belisarii Protector II, 320, 14. insidias passus, Pisaurum servat II, 322, 15. 323, 19. Rhegium propugnat II, 439, 15. sese dedit II, 444, 19.
- Thoringi** Arborichis finitimi, sedes habent ab Augusto Caesare sibi concessas II, 63, 9. societatem ineunt cum Theoderico Italiae rege II, 64, 21. eorum rex Hermenefridus II, 65, 6. debellantur a Francis II, 69, 10. 263, 2.
- Thorisinus** Gepaedum rex II, 420, 3. bellum renovat in Langobardos II, 550, 12. inducias facit II, 551, 14. ut caedem Ustrigotthi, quem regni successione extruserat, ab Auduino Langobardorum rege impetret; Ildigisalem eius hostem, quem in fidem receperat, occidit II, 605, 5. 606, 1.
- Thracia** habuit Magistrum militum Chilbudium II, 331, 8. et Artabanem II, 445, 21. et Germanum II, 450, 6. in ea sunt imperatoris equitia I, 363, 20. II, 603, 16. illam vastant Visigothi I, 313, 16. Eruli II, 419, 2. et Sclaveni II, 441, 10. in ea consistent Gotthi I, 319, 3. Langobardi II, 602, 13. Cuturguri II, 555, 14. Thraces militant Belisario I, 236, 16. 244, 4. Ioanni II, 163, 23. et Herodiano II, 302, 17.
- Thule** insula II, 593, 16. ubi sita II, 205, 16. 559, 18. quot gentes habeat II, 205, 20. sol ibi per dies quadraginta aestate non occidit, per totidem non oritur hieme. *ibid.* solis reditus festo maximo celebratur II, 207, 1. illic degunt Scythiani II, 207, 7. et Gauti II, 208, 15.
- Thulitarum** religio II, 208, 4. illuc Eruli se receperunt II, 205, 15. 208, 16.
- Thurii** II, 80, 3. eorum navale, Ruscia II, 396, 2.
- Thuringi**: *vide* Thoringi.
- Tiberis** fluvii cursus et ostia II, 123, 20. 124, 3. 14. pontes eius multi II, 86, 1. ad illum servatur Aeneae navis II, 572, 3.
- Tibur**, quanto Roma spatio dissitum II, 160, 6. 318, 13. reparatur Belisarii iussu II, 161, 14. capitur a Totila, caesis omnibus incolis cum Episcopo II, 318, 13. reaedificatur a Gotthis II, 332, 2.
- Ticinum** urbs munitissima II, 195, 10. 246, 19. Padi pontem vicinum habet II, 243, 15. una Gotthis reliqua urbs II, 284, 2. 295, 14. reposita illic Totilae gaze II, 628, 15. 635, 11. eo se recipiunt Gotthi II, 273, 1. 642, 18. Ticinenses II, 290, 16.
- Tigisis** Africae urbs I, 450, 9. validis moenibus cincta I, 463, 14.
- Tigris** flu. bidui distat Nisibi I, 54, 18. eius fons et cursus I, 82, 8. Euphratem accipit I, 85, 6. Ctesiphontem et Seleuciam dirimit I, 281, 4.
- Titus** Vespasiani filius triumphat I, 445, 10. vasa templi Hierosolimitani asportat I, 446, 1.
- Todasius** Aordi frater, Erulorum rex. II, 209, 2.
- Toparchae** qui dicti olim I, 206, 1.

Toperus Thraciae urbs, expugnata direptaque a Sclavenis II, [442](#), [11](#).

Totilas, quo ortus genere, quibus dotibus praeditus II, [288](#), [7](#), oblatum sibi regnum capessit II, [289](#), [1](#). suos ad pugnam hortatus II, [294](#), [23](#), vincit II, [298](#), [2](#). Florentiam obsideri iubet. *ibid.* multa Italiae loca recuperat, et Neapolin obsidet II, [301](#), [9](#). Romanorum classem frumentariam capit II, [304](#), [12](#). Neapolitanos ad dedicationem hortatus, potitur urbe II, [306](#), [18](#). eius moenia diruit II, [309](#), [18](#). victis humanissimum se praebet. II, [308](#), [12](#). praecleara oratione ostendit, negandam sceleri impunitatem II, [310](#), [10](#). Senatui Rom. scribit. II, [313](#), [7](#). in *Tiburtinos* desaevit II, [318](#), [13](#). Auximum obsidet II, [321](#), [19](#). Firmum, Asculum, Spolegium et Assisium capit II, [326](#), [18](#). Romam obsidet II, [327](#), [11](#). eius in Valentinum Episcop. crudelitas II, [339](#), [22](#). oratio ad Pelagium Diaconum II, [341](#), [8](#). Siculis infensus II, [342](#), [3](#). Tiberim munit II, [351](#), [6](#). cum *Isauris* proditoribus agit. II, [361](#), [4](#). Romam capit II, [363](#), [4](#). in templo D. Petri a Pelagio placatur II, [364](#), [4](#). ipsius in foeninas Romanas *benignitas* II, [365](#), [11](#). suos ad aequitatem hortatur II, [365](#), [19](#). Senatum male accipit II, [367](#), [11](#). pacem a Iustiniano petit II, [369](#), [1](#). murorum partem diruit II, [370](#), [18](#). in Lucaniam proficiscitur II, [373](#), [2](#). Romam a *Belisario* receptam frustra oppugnat II, [378](#), [4](#). se *apud* suos purgat II, [382](#), [19](#). Perusiam obsidet recipitque II, [386](#), [16](#). [427](#), [13](#). Ioannem imprudenter adoritur II, [389](#), [13](#). *Belisarium* fugat II, [397](#), [13](#). *Ruscianum* cast. obsidet. II, [400](#), [20](#). eo capto, *Chalazarem* excarnificat II, [404](#), [13](#). Romam obsidet II, [432](#), [3](#). capit. II, [433](#), [12](#). instaurat II, [437](#), [6](#). nuptias filiae regis Francorum frustra ambit. *ibid.* Centuncellam obsidet II, [438](#), [1](#). et castellum *Rhegi* II, [439](#), [13](#). Tarentum et Ariminum capit II, [440](#), [2](#). *Siciliam* vastat II, [445](#), [7](#). inde excedit II, [453](#), [1](#). Romam Senatores aliquot revocat II, [572](#), [7](#). classem infestam mittit in Graeciam II, [574](#), [18](#). [576](#),

[18](#). et in Picenum copias II, [577](#), [9](#). amissa classe, pacem frustra ab imper. petit infimis *conditionibus* II, [585](#), [18](#). castra locat ad Apeninum in vico Taginis II, [610](#), [1](#). diem praelio cum Narsete praestitutam antevertit II, [611](#), [4](#). suos hortatus II, [615](#), [16](#). disponit aciem II, [618](#), [1](#). equitandi peritiam *hostibus* medio in campo ostentat II, [620](#), [2](#). eius imprudentia II, [622](#), [4](#). fuga et caedes II, [624](#), [18](#), et *seq.* annos regnavit. XI. II, [625](#), [16](#). ipsius gaze Ticini et Cumis reposita II, [628](#), [17](#). [635](#), [12](#). fratrem suum Cumis praefecerat. *ibid.*

Trachea, castrum Abasgiae II, [500](#), [8](#). [20](#).

Traianus imper. triumphat I, [445](#), [19](#). praesidia ad Pontum Euxinum collocat II, [466](#), [10](#).

Traiani turris trans Istrum II, [336](#), [13](#).

Traianus Protector Belisarii cum *Gothis* pugnat II, [126](#), [4](#). Antoninam deducit II, [160](#), [2](#). [161](#), [8](#). mirum vulnus accipit II, [167](#), [4](#). in Assyriam incurrit I, [234](#), [17](#).

Transiberina porta Rom. II, [94](#), [11](#). dicta Pancratiana II, [109](#), [11](#). urbis regio Transiberina II, [94](#), [6](#).

Trapezus urbs I, [289](#), [23](#). [294](#), [17](#). illius fines II, [464](#), [2](#). in eius agro mel amarum II, [464](#), [3](#). Trapezuntii non sunt Colchis contermini II, [466](#), [5](#).

Trazamundus Genzonis fil. et Gundamundi frater, Vandalorum rex, blande Catholicorum fidem tentat. I, [345](#), [20](#). uxorem ducit Amalafridam sororem Theoderici regis Italiae I, [346](#), [9](#). *Anastasii* Aug. amicus I, [346](#), [17](#). cladem a Mauris maximam accipit I, [349](#), [10](#).

Tretus, locus Antiochiae vicinus, in quo templum Michaelis Archang. I, [199](#), [22](#).

Tria Fata, locus Romae II, [122](#), [12](#). *Tribulus*, quid sit II, [379](#), [8](#).

Tribunianus natione Pamphylus, Quaestor, doctissimus, avarissimus, legum nundinator I, [122](#), [13](#). exiit magistratu I, [123](#), [4](#). restitutus, illum exercet per annos multos I, [129](#), [19](#). vir fuit urbanus I, [129](#), [24](#). morbo obiit I, [129](#), [21](#).

Tribunus medicus ad Chosroem pe-

- tentem mittitur I, 281, 17. eius elo-
gium II, 504, 15. Chosrois in eum
munificentia II, 505, 8.
- Tricamarum, locus Carthagini vicinus
I, 416, 9. 428, 20. 430, 6. 431,
10.
- Triclinium I, 527, 12.
- Tripolis I, 337, 5. 431, 11. vento il-
luc delatus Vesuvii cinis II, 163, 11.
quantum a Gadibus distet I, 311,
15. circuncolentes eam Mauri I,
346, 20. deficit a Vandalis I, 356,
21. 361, 6. praeficitur ei Sergius
I, 502, 3.
- Tripus ferreus pro foribus Palatii re-
gis Persarum, quam funestus I,
119, 1.
- Tripyrgia, locus Edessae I, 279,
13.
- Troianum Palladium: vide Palla-
dium.
- Tryphon vectigalia Africae instaurat.
I, 445, 2.
- Tuba duplex, equestris et pedestris
et circa utriusque usum, Procopii
consilium II, 242, 12.
- Tudertum Gotthico munitum praesidio
II, 187, 19. in potestatem Belisarii
venit II, 197, 2.
- Tullianus Venantii fil. Brutios et Lu-
canos imperatori conciliat. II, 353,
1. Lucaniae angustias occupat II,
370, 5. deseritur II, 373, 15. frater
fuit Deopherontis II, 401, 21.
- Tumar, locus munitus in monte Au-
rasio I, 496, 7. obsidetur a Salomo-
ne I, 497, 9.
- Turris Traiani trans Istrum II, 436,
13. turres ligneae ad oppugnationem
compositae II, 102, 2.
- Tusci divinationibus dedit II, 571, 9.
Tusciae situs II, 80, 21. partem eius
magnam Theodatus possidet II, 17,
3. multas urbes recipit Belisarius
II, 81, 1. et postea Narses II, 629,
3. extrema urbs Genua II, 195, 1.
- Tyrrhenum mare ab Adriatico divi-
dunt insulae Ganlus et Melita I,
372, 14. procellosum I, 429, 6. His-
paniam et Galliam alluit II, 62, 19.
quantum Ravenna diassitum. II, 79,
12.
- Tzani, olim Sani, ubinam siti I, 77,
4. 288, 15. II, 462, 10. victi Sittae
humanitate, ad Christum Romanos-
que accedunt I, 77, 12. domiti I,
163, 11. cum Romanis Petram obsi-
dent I, 288, 5. 292, 12. iisdem mili-
tant II, 525, 10. Tzanica regio I,
288, 15. ex eius montibus Boas flu-
vius oritur II, 464, 7.
- Tzazo, Gelimeris frater, ducta in
Sardiniam classe I, 361, 13. illam
recipit I, 403, 22. revocatus a Ge-
limere I, 407, 13. 408, 12. hortatur
ad praelium I, 418, 22. occumbit
I, 421, 23. eius caput in Sardiniam
fertur I, 430, 3.
- Tzibilum Apuliae cast. II, 502, 16.
frustra a Persis tentatum II,
549, 1.
- Tzibus: vide Ioannes Tzibus.
- Tzur, Caucasiarum portarum altera
II, 469, 15.
- Tzurulum Thraciae castellum II, 441,
17.
- Vaces Langobardorum rex, Valdali
pater, Risiulfo nepoti infensus. II,
429, 9.
- Vacimus Gotthorum dux II, 179,
12.
- Vacis Langobard. rex, Iustiniano stu-
det II, 236, 9.
- Vacis Gotthorum dux II, 197, 12.
- Valdalis Vacis filius, Langobard.
rex II, 429, 20.
- Valentinianus tertius, Constantii filius
in aula Theodosii iunioris educatus
I, 320, 6. ab eodem in imperium
missus, Ioannem tyrannum igno-
miniose necat I, 321, 12. Placidiae
matris culpa, pessimus evadit, et
amittit Africam I, 321, 19. Maximo
decepto, uxori eius vim turpem af-
fert I, 328, 21. Aetium tollit e me-
dio I, 329, 16. dicto memorabili nota-
tur. *ibid.* occiditur a Maximo I,
331, 10. II, 121, 13. nullam relinquit
masculam prolem, sed duas tantum
filias I, 327, 20. nempe Eudociam
et Placidiam I. 332, 9.
- Valentinus Episcopus a Totila trunca-
tur manibus II, 339, 22.
- Valentinus equitum dux II, 26, 15.
- Valentinus, Photii equiso, praeclearum
edit facinus II, 89, 13. turmae eque-
stris dux II, 131, 20. Hydruntem
obsidione eximit II, 316, 16. Ro-
mam missus II, 337, 21. interit II,
338, 16.
- Valerianus Damiani avunculus II, 176,
14. in bello Vandalico foederato-
rum dux I, 359, 11. 361, 15. 367,
12. 420, 13. in Numidia degit I,

- 474, 20. Byzantium revocatur I, 493, 8, in Italiam missus II, 116, 10, 125, 20. Gotthos vincit II, 128, 14. in Campo Neronis pugnat. II, 150, 15, 151, 23. obsidioni Auximi navat operam II, 254, 6. cum Belisario Byzantium redit II, 280, 4. Magister factus militum per Armeniam I, 215, 19. 260, 9. 391, 18. 494, 9. irrumpit in Persarmeniam I, 262, 16. illic pugnat I, 264, 22. Bersathum Persam acie victum capit II, 537, 20. in Italiam redit et convenit Belisarium II, 391, 18. 401, 7. Anconam navigat II, 403, 22. per litteras a Joanne auxilium petit II, 557, 18. eius oratio ante navale certamen II, 579, 12. Narseti se adiungit II, 606, 19. aciei cornu dexterum tenet in Totilam II, 618, 9. frustra Veronam obsidet II, 628, 5. Petra pertusa potitus, revocatur II, 636, 11.
- Vandali, gens Gothica I, 312, 19. eorum species, religio, lingua, veteres sedes I, 313, 2. fame pressi I, 399, 5. plurimi cum Alanis ad Francos adeunt, relicta Maeotide quam accolebant I, 319, 6. in Hispaniam profecti, sedes obtinent ab Honorio Aug. sine iure praescriptionis triginta annorum I, 319, 17. 323, 24. in Africam transiunt, acciti a Bonifacio I, 324, 1. II, 477, 13. illo acie victo, frustra Hipponem obsident I, 325, 3. Romanos profligant I, 325, 13. qui in patria remanserant, legationem mittunt ad Gizericum I, 399, 15. horum nomen interit I, 400, 10. Vandalorum sortes in Africa I, 333, 19. et militia I, 334, 5. et pugnandi mos I, 348, 17. et luxur I, 434, 12. pelluntur ex Sardinia a Marcelliano, I, 337, 4. Leonis Aug. classem profligant I, 398, 19. eorum regnum quam legem successionis habuerit I, 344, 10. Catholicos vexant, I, 344, 22. Lilybaeo donantur I, 346, 20. Sacerdotes Catholicos violant, ac templa polluunt I, 347, 17. victi a Mauris Tripolitanis I, 349, 10. et a Byzacenis I, 349, 20. Belli a Iustiniano ipsis illati origo I, 351, 11. et seq. apparatus I, 358, 15. de hoc bello Procopii iudicium I, 441, 1. eorum clades I, 385, 22. et alibi. consternatio I, 391, 20. luctus I, 408, 12. 422, 20. in templis supplices capiuntur I, 425, 6. 428, 6. quamdiu potiti sint Africa I, 423, 14. militiae Romanae a Iustiniano ascripti, dicuntur Iustiniani I, 471, 14.
- Vararanes Persarum rex, urbanitatio Anatolii victus, pacem Romanis concedit I, 14, 22.
- Varazes dux II, 391, 17. 525, 10.
- Varazes nomen dignitatis Persicae I, 58, 5.
- Varni II, 429, 14. eorum sedes II, 559, 3. rex Hermegiscus II, 560, 13. et Radiger II, 562, 15. illis metuendi Franci II, 561, 17. omnes pedibus militant II, 564, 14. ab Anglis praelio victi II, 563, 14. dant Krulis transitum II, 205, 13.
- Varrhames Adergudunbadem patrem impie prodit I, 116, 15. fit Chanaranges I, 118, 5.
- Vazaine, Persidis regio II, 504, 8.
- Uchimerium Lazicae cast. II, 536, 6. in potestatem Persarum venit II, 541, 9. et seq.
- Vectigalium remissio I, 39, 4. instauratio in Africa gravior I, 444, 20.
- Vellus aureum ultra Phasin servabatur II, 468, 14.
- Venantius Tulliani pater II, 353, 1.
- Veneti factio Circensis I, 119, 14. illis favet Iustinianus I, 203, 17. Venetia porticus I, 128, 2. Venetus color idem ac caeruleus I, 203, 17.
- Venetiae, Gotthorum copiis munitae II, 59, 18. ager Venetus ad Ravennam usque evadit. II, 80, 8. in potestatem Belisarii venit II, 271, 23. res in eo gestae II, 284, 3. 285, 9. 290, 14. partem ipsius maximam Franci occupant II, 417, 23. 586, 10. ac tenent II, 600, 4.
- Venus humanis hostiis culta a Saracenis I, 282, 3.
- Veredarii, quinam I, 380, 16. Veredi sive equi publici I, 241, 11.
- Verina Leonis Aug. uxor et Basilisci soror I, 336, 1. periculum a fratre depellit I, 340, 2.
- Veritas, praecipua historiae laus I, 10, 18.
- Verona urbs II, 272, 5. capta a Romanis, et mox amissa II, 290, 14. Praefectum habet Teiam II, 600, 20. illam frustra obsidet Valerianus II, 628, 6.
- Verus Erulorum dux, homo temera-

- rius II, 391, 17. irrumpit in Persarmeniam I, 262, 1. cadit in praelio II, 440, 18.
- Vespasianus Augustus Titi pater I, 445, 1.
- Vesta, ignis I, 259, 19.
- Vesuvii montis situs II, 162, 14, mugitus II, 162, 11. 656, 15. alta inanitas, *ibid.* rivus igneus. II, 657, 9. solennis Byzantii supplicatio ob terrorem iniectum civibus delato illuc cinere II, 163, 8. idem vento perlatus Tripolin II, 163, 11. foecundat agros II. 163, 16. circa montem salubre tabidis caelum. *ibid.*
- Via Appia, Flaminia, Latina, Portuensis, et Ostiensis: *videantur haec nomina suis locis.*
- Vibo urbs II, 354, 7.
- Vigilantia Iustiniani soror, et Proiectae mater I, 513, 13.
- Vigiles dicti Excubitores I, 460, 13. qua cautione locati Romae a Belisario II, 121, 17.
- Vigilius Reparati frater II, 123, 12. Pontificatum Romanum occupat, vivente Sylverio Papa II, 121, 9. frumentum ex Sicilia ad urbem obsessam mittit II, 339, 3. Byzantium petit II, 340, 5. Iustinianum ad Italiam recuperandam hortatur II, 428, 18.
- Vilas Protector Ildibadum regem in convivio occidit II, 285, 17. 287, 6.
- Viliaris cum Artabaze singulare certamen. II, 296, 20.
- Vince, tessera et nomen seditionis Byzantinae I, 121, 13.
- Visandus Erulorum dux II, 199, 14. 235, 19. 285, 16.
- Visandus Bandalarius Gotthus, tredecim vulneribus saucius, ac per triduum pro occiso relictus evadit II, 91, 12. Auximi Praefectus II, 188, 1.
- Visigothi dicti olim Scythae 374. c. eorum origo, species, religio, lingua, antiquae sedes I, 313, 2. egressi patria, societatem cum Arcadio Aug. ineunt I, 313, 12. Alarico duce Europam crudeliter vastant I, 313, 16. 314, 6. Romam dripiunt I, 316, 1. Adaulfo duce, concedunt in Galliam I, 318, 18. provincias trans Rhodanum sitas obtinent II, 63, 12. atque Hispaniam I, 324, 1. II, 477, 14. Odoacre in Italia regnante, ditionem extendunt ad Alpes II, 64, 17. foedus ineunt cum Theoderico Italiae rege II, 65, 2. victi a Francis et magna ditionis parte spoliati II, 67, 5. Gallia ab iisdem pulsi II, 71, 2.
- Vitalianus Patricioli fil. tyrannus I, 39, 19. Hermogene consiliario utitur I, 61, 8. Ioannis avunculus II, 163, 24.
- Vitalius Rom. dux in agro Veneto II, 235, 17. 264, 3. Ravennam comitatibus intercludit II, 260, 20. victus ab Iltibado II, 285, 9. Veronam petit II, 290, 11. Magister milit. per Illyricum II, 316, 1. in Aemilia rem gerit. II, 320, 15.
- Vitigis Ulitheii nepos II, 184, 17. Uraiae avunculus II, 196, 2. rex a Gotthis creatus II, 58, 6. Theodatum de medio tollit II, 58, 10. relicto Romae praesidio, Ravennam concedit, ibique uxorem ducit Matasuntham Amalasunthae filiam II, 61, 11. Gallia cedit Francis, auxilia pollicentibus et inde Marcium ducem revocat II, 73, 11. Romam a Belisario captam petit cum ingenti exercitu II, 82, 13. cives ad defectionem solicitat II, 92, 20. urbem obsidet II, 95, 17. eius induto nomine pastor victus ab altero dicto Belisario, Gotthis dat omen claudis II, 98, 10. legatos mittit ad Belisarium II, 99, 12. muros frustra oppugnat II, 105, 4. et seq. Senatores obsides necat II, 123, 8. frustra conatur Belisarium imitari II, 127, 15. suos annos ad praelium hortatur II, 134, 21. et seq. operam perdit II, 182, 4. obsidionem solvit II, 186, 6. multa loca praesidiis munit II, 187, 14. Ariminum obsidet II, 191, 4. Ravennam se recipit II, 217, 6. Langobardos ad societatem invitat II, 236, 9. per legatos Chosroem ad bellum Romanis indicendum impellit I, 156, 7. II, 237, 4. obsessus Ravennae, Francorum societatem repudiat II, 263, 19. agit de pace II, 266, 6. captus a Belisario II, 271, 5. Byzantium deportatur II, 280, 2. et illic manet I, 216, 1.

- Vivarium Romae II, 106, 15. undesic dictum II, 111, 14.
- Uliaris praesidii Neapol. Praef. sub regibus Gotthis II, 18, 21. Florentiam obsidet II, 298, 14.
- Uliaris Belisarii Protector I, 390, 1. Ioannem Armenium imprudens occidit I, 426, 6. eximitur poenae I, 426, 22. classem ducit Ariminum II, 213, 2. Mediolano opem ferre cunctatur II, 229, 1. ob id invisus Belisario II, 234, 19.
- Ulias Gotthus, apud Romanos *obses* II, 174, 19.
- Uligagus Erulus, in exercitu Romano dux. II, 498, 3. 499, 9. 500, 10. 525, 9.
- Uligisalus Gotthorum dux, Salonas obsidet II, 82, 18. Tuderti Praef. II, 187, 18.
- Ulimun, stipator Belisarii, Anconam servat II, 198, 22.
- Uliphus Cyprianum, cuius erat Protector, occidit II, 327, 6. Deo ulciscente, occiditur II, 629, 8.
- Ulitheus, patruus Vitigis, deletur cum copiis II, 184, 17.
- Ulitheus, Gontharidi tyranno fidissimus. I, 516, 10. illius iussu *Aereobindum* Magistrum mil. necat I, 522, 18. occiditur cum Gontharide I, 531, 19.
- Ulpiana Illyrici urbs, turbata controversiis de religione II, 594, 4.
- Ulysses, ubinam cum Circe egerit II, 57, 19. Palladii raptor cum Diomede II, 78, 6. ex Phaeacia vectus schedia II, 575, 1. navis eius lapidea in Corcyra II, 575, 18.
- Unigatus Protector, Belisarium servat II, 257, 12.
- Unilas Gotthorum dux. II, 81, 18.
- Unionis pretiosissimi iactura I, 21, 21. eius piscatus I, 23, 21. uniones assectantur canes marini I, 22, 6.
- Uraias, nepos Vitigis II, 196, 3. Mediolanum cum Burgundionibus obsidet II, 219, 17. 228, 22. captum excindit II, 234, 5. cum Erulis paciscitur II, 235, 12. non audet Romanos aggredi II, 247, 5. Ravennae obsessae succurrere frustra nititur, II, 265, 7. oblatum sibi regnum recusat II, 273, 21. occiditur ab Ildibado II, 285, 21.
- Urbanitatis via I, 15, 8.
- Urbinum II, 185, 1. eius situs II, 221, 10. praesidio tenetur Gotthico II, 188, 2. capitur a Belisario II, 223, 7.
- Urbs Salvia ab Alarico diruta II, 213, 13. lepidum hic oblatum Procopio spectaculum. *ibid.* II, 213, 18.
- Urbs vetus, praesidio munita Gotthico II, 187, 17. vicina Romae II, 219, 20. illam Peranius obsidet II, 221, 10. Belisarius capit II, 225, 2. eius situs II, 225, 12.
- Uraicinus peditum dux II, 26, 16. 109, 18.
- Utica 213. b.
- Utiguri, vel Utriguri: vide Uturguri.
- Uturgur, Hunnorum Cimmericorum princeps, a quo dicti Uturguri II, 476, 1.
- Uturguri Hunni, dicti olim Cimmerici, ad Maeotidem siti II, 474, 14. paludem traiciunt II, 477, 11. reversi in patriam II, 478, 16. in ea manent II, 479, 15. illos Iustinianus excitat in Cuturguros II, 552, 17. d. hos praelio vincunt II, 553, 13. ipsorum rex Sandil cum Iustiniano expostulat II, 555, 15.
- Udrilas Gotthus, Arimini Praef. II, 606, 21. Romanos provocat II, 607, 9. occiditur II, 608, 13.
- Ustrigotthus, Elemundi Gepaedum regis filius, regni successione deiectus a Thorisino, ad Langobardos confugit II, 605, 2.
- Vulgi ingenium II, 156, 8.
- Vulnera mirabilia II, 151, 10. 152, 21. 167, 5. 243, 15.
- Vulsinus Tusciae lacus, castello munitus II, 23, 15. in eo occisa Amauntha II, 25, 9.
- Xiphias, cometa, I, 167, 8.
- Zaba, dicta Mauritania prima I, 501, 1.
- Zaberganes maligno responso Chosroem a Mebode alienat I, 118, 19. eundem in Antiochenos accendit I, 190, 18. cum eo agunt Edesseni obsessi I, 269, 8.
- Zacynthi portus I. 369, 6. in *Zacynthios* Gizerici crudelitas I, 400, 23.
- Zaidus Rom. dux I, 359, 16.
- Zames Cabadis Persarum Regis filius cocles, ob oculi vitium, successione regni excluditur I, 50, 18. 193, 18. coniurationis in Chosroem particeps morte afficitur I, 115, 12. II, 599, 1.

Zannas Pharesmanae filius, Rufini ac
Leontii pater I, [493](#), [7](#).

Zanter, Belisarii stipator II, [81](#), [4](#).

Zechi ad Pontum Euxinum sid II,
[473](#), [6](#).

Zechi ubinam siti I, [238](#), [21](#).

Zeno Isaurus, Ariadnes maritus, et
pater Leonis iunioris Augusti I,
[340](#), [12](#). collega filii *ibid.* in pa-
triam fugit I, [342](#), [17](#). imperio ope
Armati recuperato, illum interficit
eiusque filium fallit I, [343](#), [10](#). Ba-
siliscum mori frigore cogit. *ibid.*
pacem cum Vandalis facit I, [343](#),
[23](#), [353](#), [1](#). Legatum habet apud

Perozem Persarum regem I, [16](#),

[21](#). Theoderico suadet ut regnum
Italiae occupet II, [7](#), [10](#). [169](#), [14](#),
[171](#), [2](#).

Zeno Equitum dux II, [164](#), [3](#). obses
apud Gotthos II, [174](#), [18](#).

Zenobia urbs a Zenobia Odonathi uxore
condita, in regione sterili I, [171](#),
[18](#).

Zerbule, castellum montis Aurasii in
Numidia I, [495](#), [16](#). expugnatur a
Salomone. I, [496](#), [7](#).

Zeuxippi [balneum](#) a seditiosis incensum
I, [121](#), [6](#).

I N D E X

IN LIBROS VI.

D E A E D I F I C I I S.

- Aborrhias fluvius Theodosiopolin alluit [224](#), [5](#). et Circesium, ubi se in Euphratem exonerat [225](#), [23](#).
 Abrittus castellum Thraciae [308](#), [2](#).
 Abydo respondet Sestus [302](#), [15](#).
[310](#), [19](#).
 8. Acacii templum [190](#), [3](#).
 Acarnania [269](#), [11](#).
 Achillaeus cultus, qualis [182](#), [9](#).
 Acremba castellum Macedoniae [279](#), [53](#).
 Acrenza castellum Dardaniae [280](#), [45](#).
 Acyes: vide Ad aquas, iam *proxime*.
 Ad aquas, Graece *Ἀκνέες*, oppidum ad Istrum flu. [289](#), [19](#).
 Adagia [173](#), [4](#). [203](#), [11](#).
 Adana urbs Ciliciae [319](#), [7](#).
 Adanum cast. Epiri veteris [279](#), [9](#).
 Adanum cast. Mysiae ad Danubium [293](#), [4](#).
 Adrianum castellum Macedoniae [280](#), [1](#).
 Adrianopolis in Epiro, dicta Iustinianopolis [268](#), [21](#). vide etiam *Lectiones varias ad pag.* [305](#), [22](#).
 Adriaticum mare sinum Ionium efficit [265](#), [20](#). [265](#), [22](#).
 Adrumetus Byzacii metropolis [340](#), [6](#). dicta Iustiniana *ibid.* [24](#).
 Aeadaba cast. Illyrici [284](#), [39](#).
 Aedabe arx ad Danubium [290](#), [25](#).
 Aegeum mare ubinam coëcat cum Ponto Euxino [191](#), [17](#).
 Aegistus cast. Scythiae ad Istrum [293](#), [23](#).
 Aegyptus [330](#), [331](#). eius Pyramides, opus inutile [209](#), [8](#).
 Aenus urbs ab Aenea condita [303](#), [3](#).
 Aes optimum [181](#), [22](#).
 Aesimonti cast in Thracia [306](#), [53](#).
 Aethiopes Auxomitae [326](#), [25](#).
 Aetolia [269](#), [11](#).
 Africa Nilo dividitur ab Asa [331](#), [19](#).
 Africa Proconsularis [339](#), [22](#).
 8. Agathonici templum [190](#), [22](#).
 Ager Romanus, tractus intra Persarum fines [221](#), [13](#).
 Agonclias: vide Anagonclias.
 Agriolodes monasterium in limite Pentapoleos [332](#), [20](#).
 Aiadaba: vide Aeadaba.
 Alae murorum *πύργα* [232](#), [15](#).
 Alarum cast. Illyrici [283](#), [26](#).
 Alcon cast. Thessaliae [230](#), [32](#).
 Aldanes cast. Illyrici [283](#), [35](#).
 Alexander Macedo regem Persarum sustulit [245](#), [3](#). eius templum Augilae [333](#), [12](#).
 Alexander Mameae filius [245](#), [8](#).
 Alexandria classes frumentarias Byzantium mittit [310](#), [22](#). quantum disseita Taphosiri [332](#), [2](#). et Pentapoli [332](#), [12](#). locus in ea dictus Phiala [331](#), [1](#).

- Albus, cast. Epiri veteris. 75. c. vide Argus.
 Alidina: vide Altina.
 Alistrus castellum Epiri novae 277, 32.
 Aliula castellum Epiri novae 277, 27.
 Almus castellum ad Danubium 290, 12.
 Almyris cast. in limite Scythiae ad Istrum 293, 24.
 Altena cast. Mysiae ad Danubium 292, 20.
 Altina vel Alidina cast. Thraciae 308, 7.
 Alusti cast. 262, 3.
 Amantia castellum Epiri novae 278, 45.
 Amasea urbs 260, 21. in Augustano codice Amoria.
 Amida urbs quanto diasita spatio Martyropolio 249, 1. capta a Cabade 249, 18. firmati illius muri 220, 15. castella ipsam inter et Daram posita 222, 15. et circumiecta 223, 8. tractus ab ista urbe ad Theodosiopolin Armeniae nomine comprehenditur 244, 4.
 Ammodium, locus in limite Persico 213, 22.
 Ammonis templum Augiliae 333, 17.
 Amoria: vide Amasea.
 Amuloselotes castellum Illyrici 285, 30. Editio Augustana sic dividit, ἀμολο, σέλροτες.
 Amyntae basilica: vide Basilica.
 Anagonglias castellum Thraciae 306, 30.
 Anapulus, ibique templum Michaelis Archangeli 197, 9. 197, 24.
 Anastasiopolis, urbs Rhodopes, 303, 24.
 Anastasius Aug. ex vico Dara urbem fecit 210, 5. eius prudens humanitas 249, 20. Melitenen coepit moenibus cingere 254, 22. Theodosiopolin muniit 255, 16. muros longos extruxit 297, 25. in Samaritanos animadvertit 325, 22. 326, 4.
 Anchialus Thraciae urbs ad Pontum Euxinum 262, 24. munitae ibi balneae salutes 263, 5.
 Anchialus castellum Thraciae 307, 5.
 Ancyriana castellum Thraciae 303, 16.
 S. Andreae corpus inventum 188, 20. 189, 14.
 S. Annae Christi aviae templum 185, 14.
 Annucas Mesopotamiae castellum 227, 16.
 Anthemius Trallianus, templi Sophiae architectus 174, 2. 180, 8. 217, 23.
 S. Anthimi Mart. templum 194, 13.
 Anthipari vel Authipari cast. in Thracia 306, 32.
 Antiochia dicta Theopolis 238, 5. 318, 6. 328, 18. illam a Chosroë incensam reparat Iustinianus 239, 240. Deiparae et Michaelis Archangeli templa aedificat 241, 16.
 Antipagrae cast. Epiri novae 278, 28.
 Antiphorus Edessae 229, 6.
 Antipyrgus, arx in Libya 332, 11.
 Antoninae thermae Nicomediae 314, 15.
 Antoninum castellum Thraciae 306, 15.
 Aoeon cast. Epiri novae 278, 7.
 Aona cast. Epiri novae 277, 24.
 Apadnas cast. prope Amidam 223, 11.
 Apadnense monast. in Isauria 328, 22.
 Apamea urbs 328, 17.
 Aphelii monast. 328, 11.
 Aphrodisias urbs Cherronesi 302, 5.
 Apis cast. Epiri novae 278, 23.
 Apollodorus Damascenus architectus sub Traiano Aug. 288, 22.
 S. S. Apostoli impense culti a Iustiniano 186, 11. commune omnibus templum Byzantii 187, 14. in eo reperta S. S. Andreae, Lucae ac Timothei corpora 188, 20. sepulcra imperatorum 189, 4.
 Appiara cast. Thraciae 307, 16.
 Apsides sive arcus 176, 8. vocantur λῶγοι 180, 2. 180, 22.
 Aquas: vide Ad aquas.
 Aquienensis agri castella 285, 6. — 14.
 Ara in templi parte Orientali 175, 22. 194, 26. ara S. Sophiae 179, 19.

- Arabia** dicta tertia Palaestina 326,
 18. Arabicus sinus 326, 24.
Arbatias cast. Illyrici 282, 43.
Arbylas calceamenti genus 182,
 10.
Arcadianae thermae, ibique atrium
 et statua Theodora Aug. 205, 2
205, 15, 205, 24.
Arcadii domus in xenodochium versa
183, 14.
Arcunes cast. Illyrici 282, 39.
Ardia cast. Illyrici 282, 30.
Areon sive Areson cast. Armeniae
253, 15.
Argamo cast. Thraciae 308, 28.
Arganocilum vel Arganocoli cast. Il-
 lyrici 285, 10.
Argentares cast. Illyrici 285, 15.
Argicianum castellum Macedoniae
280, 6.
Argus vel Albus cast. Epiri novae
277, 23.
Argyas cast. Epiri novae 278, 43.
Argyronium in Asia prope Byzantium
200, 26.
Aria cast. Dardaniae 282, 2.
Arina cast. Thraciae 307, 22.
Ἀρίς, flumineus agger 219, 5.
219, 16.
Arma vel Armata cast. ad Danubium
289, 17.
Armenia reges olim indigenas habuit
245, 1. postea a Parthis accepit
Arsacidas 245, 9. regni divisio
245, 17. pars Romanae ditioni
 adiuncta paruit Comiti, 246, 15.
 deinde sub Iustiniano, Magister mil.
 praefuit maiori Armeniae 246,
19. quandiu et quo iure Satrapae
 rexerint Armeniae partem 247,
1. sublati Satrapis duces suf-
 ficit Iustinianus 248, 6. trac-
 tus ab urbe Amida ad Theodosiopo-
 lin Armeniae nomine comprehendi-
 tur 244, 4. Armenia Sophanene
248, 17, 250, 18. in minori Ar-
 menia Melitene 195, 12. 254,
8. Armeniae montes 319, 8.
Arsa cast. Dardaniae 281, 48.
Arsaces, regis Parthorum frater, Ar-
 meniae regnum consecutus, Arsaci-
 darnum genus illic induxit 245,
10.
Arsaces Armeniae regum ultimus
245, 20.
Arsaza cast. Illyrici 283, 45.
Arsena cast. Illyrici 283, 33.
Artaleson castrum Chorzanis in Ar-
 menia, ducis sedes 252, 8.
Artemisium cast. ad Ostia Rhechii
277, 2.
Arxane in Armenia Persis subdita, ac
 Romanis certamina 248, 21.
Arzon vel Arxen cast. Rhodopes
305, 33.
Ἀσβεστος, calx 178, 5.
Asgarzus cast. Thraciae 306, 43.
Asgizus vel Asgizane cast. Thraciae
306, 54.
Asia Nilo ab Africa dividitur, Phaside
 vel Tanai ab Europa 331, 13.
331, 15.
Asilba cast. Thraciae 307, 39.
Ἀσφαλτος 187, 5.
Astbianene in Armenia 251, 11.
Atachas cast. inter Daram et Amidam
222, 17.
Ἀθῆναι ἑλληνική 337, 9.
Athenae in Graecia 272, 19. 275,
10.
Athyra urbs Thraciae 296, 3.
Attila imperii Rom. vastator 286,
13.
Augila, nomen duarum urbium 333,
12.
Augusta urbs ad Danubium 290,
21.
Augustaeum Byzantii forum 181,
9. in eo equestris statua Iustiniani,
181, 19. et Curiae 202, 10.
Augustas cast. Rhodopes 306, 3.
Augustorum castrum, prope Amidam
223, 7.
Aulon castellum Macedoniae 279,
42.
Aumetera cast. Byzacii 342, 12.
Aurasius Numidia mons describitur
342, 16.
Aurea porta Byzantii 185, 8. 201,
11.
Aureliana cast. Illyrici 285, 16.
Authipari: vide Anthipari.
Autumnale sidus 182, 14.
Auxomitae 326, 25.
Axiopa cast. Thraciae 308, 24.
Azeta vel Euzeta cast. Dardaniae
281, 20.
Babas vel Babos cast. Macedoniae,
280, 18.
SS. Bacchi et Sergii templum 168,
18.
Baccusta et Bacuste, castella Epiri
 novae 278, 3. 277, 31.
Badziania cast. Illyrici 282, 49.

- Baeberdon castellum Armeniae 253,
15.
 Baeca cast. Thraciae 306, 38.
 Baga vel Bana urbs Africae, Theodo-
 rias dicta 339, 23.
 Balasum cast. Illyrici 283, 29.
 Balbae cast. Illyrici 282, 14.
 Baleae vel Basileae urbs Graeciae
271, 20.
 Ballesina vel Balesiana cast. Darda-
niae 281, 25.
 Balnei chytropodes 227, 3.
 Banasymeon cast. inter Daram et Ami-
 dam 222, 17.
 Banes cast. Illyrici 232, 50.
 Barachtestes castellum Illyrici 283,
36.
 Baras vel Baros, cast. prope Amidam
223, 16.
 Barbalissum castellum Euphratesiae
235, 19.
 Barbari pulsi 171, 6, eorum in Ro-
 manos odium 338, 21.
 Barbaries cast. Illyrici 282, 42.
 Barchon cast. Tzanicae 259, 16.
S. Bartholomaei templum in urbe Da-
 ra 214, 5, 220, 12.
 Bascum: *vide* Vascum.
 Basibunum cast. Thraciae 307, 4.
 Basileae: *vide* Baleae.
 Basilica Amyntae, cast. Macedoniae
279, 9.
 Bassidina castellum Thraciae 307,
53.
 Basternas castellum Thraciae 307,
28.
 Batnae cast. Osroënes 230, 22.
 Basinus cast. Macedoniae 280, 7.
Bebrate: *vide* Brebate.
 Becis cast. Thraciae 308, 6.
 Becripara: *vide* Veripara.
 Beculi vel Bescyli cast. Thraciae
307, 8.
 Bederiana castellum vicinum Tauresio
 ubi natus est Iustinianus 266, 14.
267, 16.
 Begadaci monast. 328, 22.
 Belabutine in Armenia 247, 23.
 Belas cast. Dardaniae 281, 11.
Belastyras: *vide* Velastyras.
 Beledina cast. Thraciae 308, 1.
 Belisarius victor 204, 8.
 Bella cast. Dardaniae 281, 26.
 Bellurus pagus in urbem crescit
303, 14.
 Bemaste cast. Illyrici 283, 7.
 Bepara vel Bepra cast. Rhodopes
305, 46.
 Bercadium castellum Illyrici 283, 41.
 Berenice urbs Pentapoleos 332, 15.
 Bergisum vel Bertisum cast. Rhodo-
 pes 305.
 Beripara: *vide* Veripara.
 Bermerium sive Bermezium cast. Dar-
 daniae 281, 52.
 Berrhoea urbs: *vide* Lectiones varias
ad pag. 305.
 Bertisum: *vide* Bergisum.
 Berzana castellum Dardaniae 281,
46.
 Bescyli: *vide* Beculi.
 Besiana cast. Dardaniae 281, 47.
 Bessaiana vel Bezaiana cast. Darda-
 niae 281, 47.
 Besiparum: *vide* Vesiparum.
 Bethlehem refecta moenia 328, 8.
 Betzas cast. Illyrici 282, 33.
 Bezaiana: *vide* Bessaiana.
 Bia: *vide* Via.
 Biculea: *vide* Viculea.
Bidamas castellum Mesopotamiae
228, 1.
 Bidigis cast. Thraciae 307, 21.
 Bidzo cast. Illyrici 282, 28.
 Bigranae *ad* Danubium 290, 19.
 Bimetus cast. Illyrici 283, 1.
 Bimideon: *vide* Bismideon.
 Bineus: *vide* Vineus.
 Bisdina vel Biodina cast. Thraciae
307, 43.
 Bismapha castellum Thraciae 308,
21.
 Bismideon vel Bimideon cast. Meso-
 potamiae 228, 1.
 Bithyniae aedificia 311, 22 —
316, 5.
 Bitzimaeas cast. Illyrici 282, 48.
 Bizana vel Byzana in Armenia 254,
3, 256, 15.
 Blachernae, ibique templum Deiparae
184, 9, 185, 14, 193, 9.
 Blebois: *vide* Blepus.
 Blepus vel Blebois cast. Illyrici 283,
23.
 Bleschanes Persarum dux 221, 19.
 Blezo cast. Dardaniae 281, 49.
 Bodas cast. Thraciae 307, 33.
 Boeotia 272, 20.
 Bogas castellum Macedoniae 279,
49.
 Bolaodypara: *vide* Velaidipara.

- Bolbus** castellum Macedoniae [279](#), [43](#).
Bononia vel **Bunonia** ad Danubium [290](#), [5](#).
Borbrega vel **Borgrepa** cast. Illyrici [282](#), [35](#).
Borriarus: *vide Vereiaros*.
Borium, urbs ultima Pentapoleos [333](#), [6](#). *immunis* [334](#), [5](#).
Bospara castellum Rhodopes [305](#), [21](#).
Bosporus urbs [261](#), [23](#), [262](#), [4](#).
Bostra urbs [328](#), [14](#).
Bottes cast. Illyrici [282](#), [47](#).
Braeola cast. Illyrici [285](#), [35](#).
Braiola cast. Illyrici [285](#), [9](#).
Bracedum vel **Bracetum** cast. Illyrici [283](#), [39](#).
Bratzista cast. Illyrici [284](#), [6](#).
Bre cast. Rhodopes [305](#), [18](#).
Brebate castellum Epiri novae [278](#), [18](#).
Brebeta castellum Epiri novae [278](#), [30](#).
Bredas cast. Thraciae [306](#), [26](#).
Bregedaba cast. Illyrici [282](#), [34](#).
Brigizes castellum Macedoniae [279](#), [44](#).
Briparo: *vide Britaro*.
Briparum castellum prope Sardicam [282](#), [7](#).
Britaro vel **Briparo** castellum Illyrici [284](#), [48](#).
Brittura cast. Illyrici [284](#), [27](#).
Brochi nomen corruptum ex *Proochi* [197](#), [13](#).
Burdomina: *vide Burdomina*.
Bugarma vel **Bugarama** cast. Illyrici [282](#), [32](#).
Bulatto: *vide Mulatto*.
Bulibas cast. [279](#), [31](#).
Bulpianus: *vide Ulpianus*.
Bunonia: *vide Bononia*.
Bupoodin vel **Burboodin** cast. Macedoniae [280](#), [17](#).
Bupus vel **Butus** cast. Epiri novae [278](#), [31](#).
Burboodin: *vide Bupoodin*.
Burdepto castellum Thraciae [306](#), [20](#).
Burdomina cast. Illyrici [284](#), [53](#).
Burdopes cast. Illyrici [284](#), [21](#).
Burgonovore vel **Burgonogore** cast. ad Danubium [289](#), [21](#).
Burgus altus ad Danubium [289](#), [25](#).
Burgus notus castellum Tzanicae [260](#), [8](#).
Burtudgizi castellum Thraciae [306](#), [44](#).
Buteries vel **Butries** cast. Illyrici [282](#), [41](#).
Butis cast. Illyrici [283](#), [30](#).
Butus: *vide Bupus*.
Byrsia cast. Illyrici [282](#), [15](#).
Byrthum oppidum vicinum Amidae [223](#), [11](#).
Byzaci aedificia [340](#), [341](#), [342](#).
Byzana: *vide Bizana*.
Byzantium a Byzante conditum [191](#), [7](#). quam commodè mari ambitur [191](#), [10](#), eius situs opportunissimus [294](#), [6](#). suburbanus ager [297](#), [14](#). urbis aedificia habet totus liber I.
Cabades Persarum rex [216](#), [19](#).
Martyropolin capit [249](#), [1](#). et **Amidam** [249](#), [18](#). et **Theodosiopolin** [255](#), [16](#).
Cabetzani agri castella [282](#), [15](#) — [30](#).
Caenurgia: *vide lectiones varias ad pag. 305*.
Caesarea Cappadociae [316](#), [22](#), [317](#), [18](#).
Caesarea Thessaliae [274](#), [17](#).
Calabria [265](#), [24](#).
Calarnus castellum Macedoniae [279](#), [51](#).
Calcei punicei quorum proprii [247](#), [14](#).
Calis vel **Calys** castellum Illyrici [284](#), [22](#).
Callatis cast. Thraciae [307](#), [52](#).
Callinicus arbs Mesopotamiae [228](#), [15](#). eius muri refectioni [230](#), [19](#), [234](#), [21](#).
Callipolis urbs Cherronesi [302](#), [10](#).
Calventia cast. Illyrici [283](#), [32](#).
Calx, *ἄσπερος* [178](#), [5](#).
Camalinichon: *vide Schamalinichon*.
Caminus castellum Macedoniae [279](#), [47](#).
Campses castellum ad Danubium [288](#), [3](#).
Candaras cast. Illyrici [283](#), [14](#).
Candida castellum Macedoniae [279](#), [37](#).
Candidiana cast. Mysiae, ad Danubium [292](#), [21](#).
Candilar cast. Illyrici [283](#), [44](#).

- Cantabazates vel Cantrabraz cast. ad Istrum 288, 2.
 Capaza castellum Epiri novae 278, 36.
 Capina: *vide* Castina.
 Capisturia vel Capituria cast. Rhodopes 305, 23.
 Capomalua castellum Dardaniae 281, 42.
 Cappadociae aedificia 316, 22 — 318, 5.
 Caputbovis castellum ad Danubium, 288, 5, in editione Augustana Pudphoses.
 Caputvada facta urbs ob insigne miraculum 341, 5.
 Carasthya vel Carasyra ca.: Rhodopes 305, 30.
 Carberus cast. Thraciae 306, 52.
 Carmina cast. Epiri veteris 279, 18.
 Carrhae *urbs* Mesopotamiae 228, 15, 230, 19.
 Carso cast. Thraciae 308, 25.
 Carthago dicta Iustiniana 399, 9.
 Casandria, dicta olim Potidaea 276, 2.
 Caseera cast. Rhodopes 305, 9.
 Casibonorum castellum Thraciae 306, 13.
 Cassetana regio: *vide* Scassetana.
 Cassia cast. Illyrici 284, 8.
 Cassopas vel Cossopas cast. Macedoniae 280, 8.
 Cassopes castellum Macedoniae 280, 29.
 Castellum cast. Dardaniae 230, 44, alterum 284, 1.
 Castellobretara cast. Dardaniae 281, 36.
 Castellonovo in Illyrico 235, 11, et in Thracia 308, 19.
 Castellum, idem sonat Latine, quod Graece *πορφυριον* 225, 10.
 Castellum, nomen proprium castelli 279, 30.
 Castellum, muri pars Edesseni 230, 7.
 Castelona castellum Dardaniae 281, 41.
 Castengium castellum Illyrici 284, 17.
 Castimum castellum Dardaniae 280, 42.
 Castina vel Capina cast. Epiri veteris 279, 12.
 Castoria palus 273, 19, in ea Iustinianopolis 274, 1.
 Castra Martis ad Danubium 291, 6.
 Castrasema: *vide* Catrasema.
 Castrazarba castellum Rhodopes 305, 34.
 Casyella castellum Dardaniae 281, 23.
 Catabraza: *vide* Cantabazates.
 Catassi cast. Thraciae 308, 34.
 Catrasema castellum Dardaniae 281, 53.
 Catrelates castellum Dardaniae 281, 27.
 Catta: *vide* Cattapheterus.
 Cattapheterus castellum Dardaniae 281, 15. Editio Aug. Catta dividit a Phetero sive Phetro.
 Cattaricus castellum Dardaniae 281, 13.
 Cattarus castellum Dardaniae 281, 12.
 Cavotumba vel Cavoturma cast. Thraciae 306, 47.
 Causidici in porticu Regia lites instrunt 206, 13.
 Cebrum, munitus ad Danubium locus 290, 17.
 Cecola cast. Dardaniae 281, 39.
 Celliriana cast. Dardaniae 281, 5.
 Celtae dicti Galli 286, 22, ex eorum montibus Danubius oritur 286, 22.
 Cena, in Tzanica 259, 24.
 Centauropolis, ubi quondam Centauri 275, 2.
 Cephalaeum: *vide* Taurocephalaem.
 Cepiana: *vide* Cesiana.
 Ceras sinus Byzantii, unde dictus 191, 6, quam tutus 192, 16, aedificia, quibus eius ora praetextitur 193, 4, et *seq.*
 Cercinei castellum Thessaliae 280, 36.
 Cerdinum: *vide* Cheroenum.
 Ceriapororum vel Ceriparorum cast. 306, 12.
 Ceroëssa mater Byzantis, sinui Ceras nomen dedit 191, 6.
 Cesiana vel Cepiana cast. Dardaniae 280, 50.
 Cesuna castellum Dardaniae 281, 33.
 Cethreon castellum Epiri novae 278, 22.

- Chalarus** vel **Chacharus** cast. Illyrici 285, 21.
Chalce, vestibulum regiae 202, 4. describitur 203.
Chalcis Syriae 242, 3. 243, 7. Euboeae 275, 15.
Charadrus cast. Macedoniae 280, 28.
Charton cast. Tzanicae 259, 11.
Cheraeum Aegypti oppidum 330, 3. hinc Nili fossa Alexandriam usque 330, 11.
Cheroenum vel **Cerdinum** cast. Thraciae 306, 17.
Cherdusceras cast. Illyrici 283, 22.
Cherronesi situs 300, 7. in isthmomurus 300, 21. superatus a Barbaris 301, 2. reficitur a Iustiniano 301, 12. urbes 302, 5.
Cherso urbs 261, 23.
Chesdupara vel **Schedupara** cast. Illyrici 284, 25.
Chimaera cast. Epiri veteris 279, 6.
Chlamys Satraparum qualis 247, 5.
Chorzane in Armenia, Persis contermina 251, 12.
Chosroës Persarum rex urbem Daram frustra tentavit 216, 21. et Sergiopolin 235, 14. Antiochiam exscidit 238, 5.
Christiani a Samaritanis pessime habiti 325, 1.
Christus impense cultus a Iustiniano 183, 16. humanam genealogiam habere voluit 185, 16. vide Iesus.
Chrysanthus cast. Thraciae 306, 39.
Chryses machinarius in somnis obiectam videt imaginem aggeris opponendi fluvio 217, 7. 217, 13. in opus adducit 218, 20.
Chytropodes balnei 227, 8.
Ciberis urbs Cherronesi 302, 7.
Giconia, nomen compiti Byzantii 201, 9.
Cidama urbs Africae 335, 13.
Cilicae cast. Epiri novae 278, 42.
Ciliciae aedificia 318, 21 — 321, 6.
Cimenus cast. Epiri veteris 279, 3.
Cimmerium fretum Europam ab Asia separat 331, 15.
Cionin cast. Epiri veteris 278, 51.
Ciphas cast. inter Daram et Amidam 222, 16.
Ciprene cast. Illyrici 285, 27.
Circesium castra Diocletiano conditum 225, 24. fit urbs a Iustiniano 226, 14.
Cisseron vel **Cissoeron** mons 328, 13.
Cisternae in porticu regia 206, 23.
Cistidizus cast. Thraciae 307, 27.
Citharizon cast. Armeniae, ducis sedes 248, 15. 250, 25. 251, 11.
Cithinas cast. Epiri 278, 13.
Clemades cast. Illyrici 285, 18.
Clementiana cast. Epiri novae 278, 40.
Clesbestita cast. Illyrici 282, 17.
Clisura cast. Thraciae 306, 35.
Clisurae Armeniae 250, 23. Lazicae 261, 2. Graeciae 271, 23.
Cobenciles cast. **Dardaniae** 281, 55.
Κοίτη, lectus sive alveus fluminis 320, 2. 320, 25.
Colobona cast. Macedoniae 279, 38.
Colonia cast. Armeniae 253, 7.
Colophonia cast. 279, 35.
Columna in foro Augustaeo 181, 15.
Comagene: vide Euphratesia.
Come cast. Epiri novae 278, 25. in castello come cisterna 279, 20.
Comes Armeniae, **Κόμης** 246, 15. pro illo Magistrum mil. creat Iustinianus 246, 21.
S. Cononis ptochium, et aquaeductus in Cypro 329, 1.
Constantiana cast. Thraciae 307, 51.
Constantina urbs Mesopotamiae 224, 12.
Constantinopolis: vide Byzantium.
Constantinus Magnus, imperii pater 312, 6. Helenopolin condidit in Bithynia 311, 22. eius forum Byzantii 190, 12. 202, 7. Constantini opus **Daphne** cast. ad Danubium 292, 16.
Constantinus Aug. in templo SS. Apostolorum a se condito patrem Constantinum sepeliit, et imperatorum conditoria esse iussit 189, 4. 189, 7.
Copustorus cast. Thraciae 308, 13.
Coracii urbs Graeciae 271, 19.
Cordeas, locus Dacae vicinus 214, 8.
Corinthus 269, 13. 272, 19. eius isthmus 273, 9.
Corycus: vide Cyricus.
SS. Cosmas et **Damianus** prope urbem Cyrum sepulti 242, 16. eorum templum in Pamphylia 329, 2. alterum Byzantii 193, 18. eorum ope sanatus Iustinianus 193, 22.
Cossopas: vide Cassopas.
Coxylini Tzani 260, 12.

- Craësa** cast. Macedoniae 280, 22.
Creas cast. Thraciae 308, 33.
Crepido templi 186, 22, 194, 14.
Criopna vel **Crispas** cast. ad **Danubium** 290, 3.
Crissaeus sinus 269, 12.
Crux globo imposita quid innuat 182, 18.
Cryniana: vide **Cyriana**.
Cuas cast. Illyrici 284, 36.
Cubinus cast. Dardaniae 281, 17.
Cucabiri: vide **Cuscabiri**.
Cucaricum in Armenia 254, 1.
Cuino: vide **Quino**.
Cululis urbs Byzacii 342, 11.
Cumarciana cast. Macedoniae 280, 15.
Cumudeba cast. Illyrici 284, 42.
Cunae cast. Illyrici 282, 22.
Cupus ad **Danubium** 287, 19.
Curia Byzantina in foro Augusteo 181, 8. describitur 202, 10. eo senatus anno ineunte convenit, ut festum solenne celebret 202, 17.
Cyricus: vide **Cyricus**.
Cursazura: vide **Cyrtuxura**.
Cuscabiri vel **Cucabiri** cast. Rhodopes 305, 19.
Cuscana vel **Cuscauri** cast. Thraciae 307, 40.
Cusculus cast. Rhodopes 305, 20.
Cuscum vel **Cusculi** cast. Thraciae 307, 41.
Cusines cast. Dardaniae 281, 23.
Cuzusura cast. 282, 44.
Cydnus fluvius Tarsum interluit 320, 13. divortio scinditur 320, 25.
Cyntodemus cast. Mysiae 292, 8.
Cynton cast. Mysiae 292, 13.
Cyprus insula 329, 2.
Cyrene Libyam terminat 331, 24.
Cyreni vel **Cyrini** monasterium 328, 22.
Cyriana vel **Cryniana** cast. Macedoniae 280, 19.
Cyricus vel **Cyricus**, forte **Corycus**, urbs 328, 23.
Cyridana cast. Thraciae 307, 7.
S. Cyrilli cast. in Scythia ad Istrum 293, 11.
Cyrrhi castellum Macedoniae 280, 13.
Cyrtuxura, vel **Curtuzura**, vel **Cursazura**, castellum Rhodopes 305, 39.
Cyrus Persarum rex Iustiniano inferior 172, 10. Iudaeos dimisit liberos 242, 11.
Cyrus urbs Syriae a Iudaeis condita 242, 8. prope illam sepulti SS. **Cosmas et Damianus** 242, 16.
Dabanas cast. inter **Daram** et **Amidam** 222, 18.
Dabanus castellum Dardaniae 281, 16.
Dacia Ripensis, unde sic dicta 287, 4.
Dalasarba vel **Dalatarba** cast. Rhodopes 305, 17.
Dalatarba castellum Thraciae 306, 55.
Dalmatas cast. Illyrici 284, 31.
Damascus urbs 328, 16.
S. Damianus: vide SS. **Cosmas et Damianus**.
Danedebea cast. Illyrici 282, 29.
Danubius flu. dictus etiam **Ister** 285, 44. male olim munitus ab imperatoribus Rom. 285, 45. eius ortus et cursus 286, 22, 266, 2. munitiones ad illum factae a Iustiniano 287, 10 — 293, 26, 307, 11. positi trans **Danubium** **Barbary** 264, 9.
Daphne Antiochiae 328, 19.
Daphne castellum ad **Danubium** 292, 16.
Dara ex vico facta urbs ab Anastasio Aug. 210, 6. munita a Iustiniano 211, 17. templum habet **S. Bartholomaeo** sacrum 214, 5, 220, 12. eventus mirabilis circa annum 215, 5. urbs haec parum abest Theodosiopoli 216, 3. frustra a Mirrhane et Chosroë obsessa 216, 19 et 21. qualis agger oppositus flumini 219, 1. caetera urbis aedificia 219, 23. quantum distet a **Rhabdio** 220, 24.
Dardaniae aedificia 266, 13. castella 280, 39.
Dardapara cast. Dardaniae 281, 32. in agro Remesianesio 284, 52.
Dausaron castellum Mesopotamiae 228, 1.
Debre cast. Thraciae 306, 50.
Derbera vel **Derbera** cast. Illyrici 234, 24.
Deiparae templum in **Blachernis** 184, 8, 193, 9. ad **Fontem** 184, 20. in **Heraeo** 185, 11. in Asiae litore 199, 6. Antiochiae 241, 17. Theodosiopoli 253, 22. Hierosolymis 321, 7. in monte **Garizim** 325,

15. in monte Sina 327, 12. Ierichunte 328, 4. in monte Olivarum 328, 6. Porphyreone 328, 14. Augilae 334, 2. in urbe Leptimagna 336, 7. Carthagine 339, 12. Septae 343, 21. Deiparae templum, praesidium salutis ac verae fidei 334, 2. propugnaculum inexpugnabile 185, 9. 343, 23.
- Delphrachae: vide Thelphrachae.
- Demetrias urbs 274, 3.
- Denizus vel Denitus cast. Rhodopes 305, 15.
- Deoniana castellum Thraciae 307, 18.
- Derbera: vide Debrera.
- Dertallus cast. Rhodopes, 306, 6.
- Deutreba: vide Deutreba.
- Deuphracus castellum Epiri novae 278, 9.
- Deurias cast. Illyrici 284, 43.
- Deus merito dictus Sapientia 173, 14. factus homo, humanam habere voluit genealogiam 185, 16. nihil ei difficile, nedum impossibile 323, 14. mentiri non potest 324, 24.
- Dei filius Iesus 324, 16.
- Deuteron, ibique templum S. Annae 185, 13 et 14.
- Deutreba vel Deutreba cast. Illyrici 234, 40.
- Diaremata, lembi 330, 10 et 11.
- Dinarthion, Monasterium in limite Pen-
tapoleos 332, 20.
- Dingium vel Dyngium cast. Rhodopes 305, 37.
- Dinium vel Dinius cast. Dardaniae 281, 38.
- Diniscarta cast. Thraciae 308, 4.
- Diocletianopolis in Thessalia 273, 15.
- Diocletianus Circesium cast. condidit 225, 25. aliaque tria in Euphratesiae solitudine 231, 15.
- Dionaa vel Dionoea cast. Epiri novae 278, 39.
- Dionysus castellum Epiri novae 278, 33.
- Dixas cast. Thraciae 306, 48.
- Dolebin castellum Epiri novae 278, 14.
- S. Donati castella duo 279, 25.
- Dordas cast. Thraciae 306, 33.
- Dorostolus cast. Mysiae ad Danubium 292, 23.
- Dorticum castellum ad Danubium 289, 21.
- Dory, regio, cuius incolae Gotthi 262, 7.
- Duaco flu. Helenopolin alluit 312, 18. importunus 313, 1.
- Dradiana: vide Trasiana.
- Drasimarca cast. Illyrici 285, 3.
- Drullus castellum Dardaniae 280, 47.
- Ducepratum castellum ad Danubium 288, 3.
- Duiana cast. Illyrici 282, 18.
- Duliarea cast. 284, 14.
- Durbulie vel Durbuliana cast. Dardaniae 281, 21.
- Duries cast. Illyrici 282, 40.
- Dusmanes cast. Illyrici 284, 5.
- Dux, Δουξ 227, 1. Duces Armeniae 248, 7. 248, 13. 251, 15. 252, 11. Tzanicae 259, 7. 260, 14.
- Dyngium: vide Dingium.
- Dyrlachin vel Dyrrhachin cast. Epiri novae 277, 28.
- Ecclesia magna Byzantii 179, 21.
- Darae 220, 11. Edessae 229, 5. nova Hierosolymis 321, 8.
- Echinaeus urbs 274, 1.
- Edana cast. Macedoniae 280, 2.
- Edessa Scirto alluitur 228, 17. Ecclesia, Antiphorus aliaque aedificia inundatione eversa 229, 1. novus alveus fluminis post Hippodromum 229, 22. refecti muri, praesertim circa castellum 230, 3.
- Edetzio vel Endetzio cast. Dardaniae 281, 37.
- Eileburgus: vide Stilburgus.
- Eisdicaea: vide Isdicaea.
- Elacae cast. Europae 305, 7.
- Elaeus urbs Cherronesi 302, 19.
- Elega: vide Helega.
- Elephantes turritigeri 211, 10.
- S. Elisaei monasterium 328, 6.
- Emastos cast. Dardaniae 281, 40.
- Emporium, navale Perges 329, 3.
- Emporium castellum Rhodopes 305, 42.
- Endetzio: vide Edetzio.
- Endynia castellum Epiri novae 278, 32.
- Ephesi templum S. Ioannis Evang. 310, 4.
- Epidamnii 266, 13.
- Epiduta vel Epidunta cast. Epiri novae 278, 2.
- Epileum castellum Epiri novae 278, 11.

- Epirus 265, 23. Epiri novae castella 277, 18. et veteris 278, 47.
 Episcopia in Thracia 296, 9.
 Episterba cast. Epiri novae 277, 22.
 Equestris statua Iustiniani 182, 8.
 Eraria cast. Illyrici 283, 40.
 Ereulente castellum Thraciae 307, 14.
 Ergamia castellum Thraciae 308, 38.
 Esimonti vel Aesimonti castellum 306, 53.
 Etaeries cast. 282, 45.
 Kuboea insula 275, 11.
 Eugenii Martyris aqueductus Trapezunte 260, 20.
 Euphrates ad Circesium Aborrhama fluvium accipit 225, 22. Zenobiam alluit 232, 23. Sura 234, 17. et Pentacomiam 235, 21.
 Euphratesia dicta olim Comagene 231, 8. eius aedificia 231, 10 — 237, 15.
 Euripus 275, 16. una iungitur trabe 275, 18.
 Euroea urbs 269, 5.
 Europa Tanai-ne an Phaside dividatur ab Asia 331, 13. formam habet insulae 266, 3.
 Europa, Thraciae pars 299, 3. 304, 25.
 Europa cast. Epiri veteris 279, 5.
 Europum in Euphratesia 235, 21.
 Eurymene cast. Thessaliae 275, 4.
 Eutropii portus 208, 3.
 Eutychediana cast. Dardaniae 281, 9.
 Euxinus Pontus: *vide* Pontus.
 Euzeta: *vide* Azeta.
 Exentaprista castellum Thraciae 307, 17.
 Fasciae castellum Macedoniae 280, 23.
 Ferrara cast. Illyrici 284, 33.
 Ferula; *vide* Narthex.
 Florentiana castellum Illyrici 285, 12.
 Fluvii mirabilis exitus 215, 8. et seq. agger 219, 1. Fons, loci nomen pro Byzantii moenibus 184, 20. fons mirabilis 341, 14. fontis S. Elisaei monast. 328, 6.
 Forum Constantini 190, 12, 202, 7.
 Fossatum cast. Thraciae 307, 42.
 Fossatum Germani in Armenia 253, 17. Longini in Tzanica 260, 5.
 Gesilae in Thracia, 306, 16.
 Freraria: *vide* Ferrara.
 Gabraeum castellum Epiri novae 278, 38.
 Gabula vel Zabula in Euphratesia 235, 20.
 Gadabitani ad Christi fidem conversi, 337, 8.
 Grades, ibique Septa 343, 16.
 Galatae aedificia 316, 6 — 21.
 Galli Celtae 286, 23.
 Garces cast. Illyrici 284, 3.
 Garizim mons summo in honore *apud Samaritanos* 324, 12. in eo templum Deiparae et munitio 325, 15, 326, 12.
 Gelimer victus 339, 3.
 Gembro vel Gembro cast. Illyrici 285, 17.
 Gemellomontes cast. Thraciae 307, 38.
 Gemenus castellum Epiri novae 277, 30.
 Gentianum castellum Macedoniae 280, 10.
 Genysius castellum Epiri veteris 279, 13.
 Genzana cast. Dardaniae 281, 7.
 S. Georgii Mart. templum Bizanisi 254, 3.
 Gerbatza: *vide* Germetza.
 Germana urbs 267, 25. in eius agro castella 283, 11.
 Germani fossatum in Armenia 253, 17.
 Germanas castellum in agro Germanae 283, 13.
 Gerontica castellum Thessaliae 280, 34.
 Gesilae fossatum in Thracia 306, 16.
 Getistraus vel Getistrase cast. Thraciae 306, 49.
 Getmaza vel Getbaza cast. *Dardaniae* 281, 18.
 Getrinas cast. Thraciae 306, 25.
 Girgis Africae urbs ad Syrtin min. 337, 14.
 Gizericus urbes Africae nudavit moenibus 338, 16.
 Globus in manu imperatoris cum Cruce imposita quid innuat 182, 16.
 Gombes oppidum ad Danubium 290, 2.
 Gomphi Thessaliae urbs 274, 3.
 Gorzubitense vel Gurzubitense cast. 262, 3.
 Gouthi Istri fluminis accolae 264,

- 11, alii in regione Dory 262, 7.
262, 21.
 Graeciae aedificia 269, 11.
 Graecus cast. Illyrici 285, 2.
 Grandetum cast. Illyrici 284, 9.
 Grapso cast. Thraciae 307, 46.
 Gratiana cast. Thraciae 308, 26.
 S. Gregorii monast. 328, 2.
 Gribo cast. Illyrici 285, 20.
 Grincipana cast. Illyrici 285, 1.
 Groffes cast. Illyrici 284, 2.
 Gurasson castellum Macedoniae 280, 14.
 Gurbicum castellum Illyrici 284, 12.
 Gurzubitense cast. 262, 3.
 Gynaecium in templo Sophiae 178, 21.
 Gynaecomytes castellum Epiri novae 278, 5.
 Haemimonti aedificia 304, 21. 306, 10.
 Halicaniburgus cast. ad Danubium 289, 18.
 Hamaxobii 265, 1.
 Hebdomum 190, 19. illic templum
 S. Ioannis Bap. 198, 21. 88.
 Menae et Menaei 201, 10.
 Hedones cast. 279, 29.
 Hedonia castellum Epiri novae 278, 15.
 Helega cast. Epiri veteris 279, 7.
 Helena mater Constantini Magni, nata
 dicitur in Bithynia 311, 24.
 Helenopolis in Bithynia 311, 22.
312, 4. *eam* alluit fluvius Draco
312, 18.
 Helepolis machina 211, 16.
 Hellespontus a Xerxe traiectus 314, 24.
 Hemerium in Euphratesia 235, 22.
 Heraclea Graeciae 271, 20. 272, 8.
 Heraclea Thraciae, dicta etiam Perin-
 thus, *urbs* nobilissima 298, 23.
299, 8.
 Heraeum, ibique templum Deiparae
185, 11. et palatium 207, 4.
 Hercula cast. Illyrici 284, 19.
 Herculis columnae 343, 16.
 Heroïcus thorax 182, 11.
 Hetaeries cast. 282, 45.
 Hierapolis, *urbs* princeps Euphrate-
 siae 236, 12.
 Hieriphthon vel Idriphthon cast. Meso-
 potamiae 222, 16.
 Hierium 185, 11.
 Hieroduli 333, 20.
 Hierosolyma in collibus sita 321, 10.
 ibi templum Deiparae magnifi-
 cum 321, 7. marmoris copia prope
 urbem reperta 323, 9. caetera,
 quae illic Iustinianus aedificavit
328, 1.
 Hierum, Mochadio vicinum 201, 4.
 Hippodromus Edessae 229, 22.
 Hispania 297, 3.
 Historiae utilitas 170, 5.
 Holodoris vel Olodoris cast. Illyrici
284, 7.
 Homeritae Saraceni 326, 25.
 Homerus citatur 172, 12.
 Homonoea castellum Epiri veteris
279, 8.
 Hormisdae Regia, Iustiniani nondum
 imperatoris domus 186, 13. 202, 8.
 Horonum cast. Tzanicae 259, 4.
 Horsene, pro qua male Osroëne
253, 2.
 Hunni *trans* Danubium positi 264, 11.
 loca munita non soliti oppugnare
276, 6. Casandriam capiunt 276, 2.
 murum Cherronesi superant 301, 5.
 insulas infestas habent 304, 3.
 Hunnorum cast. ad Danubium 291, 8.
 Hunnum *vide* Unnum.
 Hutos *vide* Utos.
 Hygea *vide* Hynaea.
 Hylasianae castellum Thraciae 306, 36.
 Hymauparubri castellum Rhodopes
306, 1.
 Hynaea vel Hygea cast. Macedoniae
280, 25.
 Hypata *urbs* Graeciae 271, 19.
 S. Ilae templum 201, 12.
 Istron castellum Mysiae ad Istrum
292, 10.
 Iberum monasterium Hierosolymis
328, 4.
 Ibida urbs Scythiae ad Istrum 293, 20.
 Idriphthon: *vide* Hieriphthon.
 Ierichunte xenodochium templumque
 Deiparae 328, 3 et 4.
 Ierusalem: *vide* Hierosolyma.
 Iesus Dei filius, quid Samaritanæ
 praedixerit 324, 16. 324, 20.
vide Christus.
 Ignis prodigium 336, 19.
 Illus in Zenonem Aug. rebellis, perit
274, 18.
 Illyrici metropolis Iustiniana prima
267, 7. Aedificia a pag. 265, 1 —
291, 22.

- Illyrin castellum Epiri novae 273,
41.
 Illyris vel Illyrisum clisura Armen-
 iae 251, 1.
 Imperator Rom. Armeniae Satrapis
 insignia dignitatis dabat 247, 3. im-
 peratorum sepulchra in templo SS.
 Apostolorum 189, 4.
 Imperium Rom. a Iustiniano ampli-
 ficatum 171, 11, 172, 15. eius li-
 mites omnes ab eodem muniti
172, 1. limes in Armenia 248,
17.
 India Nilum effundit 331, 10.
 Institutores causarum 206, 13.
 S. Ioannis Bapt. templum in Hebdo-
 mo 198, 19.
 S. Ioannes Evang. cur dictus Theolo-
 gus 310, 5. eius templum Ephesi
310, 3.
 S. Ioannis ad Iordanem puteus
328, 12.
 S. Ioannis templum Laodiceae 328,
19.
 S. Ioannis Monast. in Mesopotamia
328, 20.
 Ioannis Monasterium 328, 21.
 Ioannis Abbatis Monast. 328, 8.
 Ioannes Byzantius machinarius 234,
13.
 Ionius sinus ex Adriatico mari 265,
22.
 Iordanis eremus 328, 3. 328, 12.
 S. Irenes templum 182, 25. alte-
 rum in quo repertae reliquiae SS.
 quadraginta militum Martyrum
195, 4.
 Irene castellum Epiri novae 278, 1.
 Isauria, ibique Apadnense monast.
328, 23.
 Iscus oppidum ad Istrum 291, 6.
 Isdicaea castellum Rhodopes 305,
41.
 Isgipera castellum Rhodopes 305,
25.
 Isidori domus in xenodochium versa
183, 13.
 Isidorus Milesius praestantiss. archi-
 tectus 174, 6. 180, 9. 217, 23.
 eius nepos Isidorus 234, 14.
 Ister: vide Danubius.
 Isthmus Corinthi 273, 9. Cherro-
 nesi 300, 15.
Itaberies cast. 282, 46.
 Itadeba cast. 283, 10.
 Itzes cast. Thraciae 308, 18.
 Iucundianae 207, 4.
 Iudaei conditores urbis Cyri 242,
9. Boriensium accolae, Christi fidem
 amplexi 334, 8. Templum illie
 habebant a Salomone exstructum
334, 9.
 Iudaeus castellum ad Danubium 289,
23.
 S. Iuliani castellum in Thracia 306,
22.
 Iuliani portus 190, 17.
 Iulioballae castellum Illyrici 285,
39.
 Iuliopolis Galatae urbs 316, 8.
 Ius a Iustiniano servatum 171, 20.
 Iustiniana prima ad Tauresium in
 Dardania, ubi natus Iustinianus
266, 15. 266, 20. Illyrici metro-
 polis et sedes Archiep. 267, 8.
 Iustiniana secunda in Dardania, ubi
 Ulpiana 267, 22.
 Iustiniana in Armenia, prius Tzumina
256, 22. Iustiniana dicta Car-
 thago 339, 9. et Adrumetus 340,
24.
 Iustinianopolis in Epiro, ubi erat Adria-
 nopolis 268, 21. altera in palude
 Castoria 273, 19. ad Iustinianopolin
 castella 279, 24.
 Iustinianopolis castellum Thraciae
307, 36.
 Iustiniani Aug. elogium 171, 3. pa-
 tria 266, 15. in aedificando solertia
180, 11. 218, 4. equestris statua
182, 1. pietas erga Deiparam 184,
1. in SS. Apostolos 186, 11. ieiun-
 ia ac vigiliae 196, 3. Sanatus
 ope SS. Cosmae et Damiani 193,
18. et SS. xl. militum Martyrum
195, 10. templa ubique aedificat
 v l instaurat 197, 21. sociam na-
 vante operam Theodora coniuge 183,
14. 199, 22. 208, 17. 315, 16.
 et Deo illius coeptis omnibus ma-
 num admovente 315, 4. ad Christi
 fidem convertit Tzanos 258, 2. Au-
 gilenses 333, 25. Iudaeos 334, 12.
 Mauros Pacatos 335, 15. Gada-
 bitanos 337, 10. priusquam esset
 imperator, habitavit in Hormisdæ
 Regia 186, 13. sub Iustino avunculo
 administravit imperium 184, 10.
190, 20. id adeptus, Magistrum
 militum Armeniae creat, sublato
 Comite 246, 21. Duces substituit
 Satrapis 248, 7. Orbem Romanum
 munitionibus militaribusque praesi-
 diis confirmavit 344, 2.

- Justinopolis 267, 24.
 Justinus Aug. Iustiniano, suo ex sorore nepoti, imperii administrationem permisit 184, 9. 190, 20.
 Labellus castellum Epiri novae 278, 10.
 Laberium castellum Dardaniae 280, 40.
 Labutza castellum Dardaniae 281, 50.
 Laccoburgus ad Danubium 289, 21.
 Laconicum marmor 204, 21.
 Lages seu Lagos cast. Macedoniae 280, 21.
 Lamponiana castellum Illyrici 284, 29.
 Lana ex pinnis piscibus 247, 6.
 Lantzones: vide Lautzones.
 Laodicea urbs 323, 19.
 Lapidarias cast. in Illyrici limite ad Istrum 291, 16.
 Laphthae 274, 22.
 Larissa Thessaliae urbs 274, 10.
 Lasbarus castellum Dardaniae 281, 35.
 S. Laurentii templum 193, 6.
 Lautzones vel Lantzones cast. Illyrici 284, 13.
 Lazicae aedificia 261, 1 — 22. Lazorum Monast. in Eremo Hierosolymitana 328, 5.
 Lederata turris ad Danubium 287, 26.
 Leges multitudine obscurae et mutuae inter se pugna confusae 171, 10.
 Legio, militum numerus 254, 8. Legionis duodecimae milites, Martyres Melitenses 195, 11.
 Lenonea sublati Byzantii 199, 15.
 Leo ex ungue nascitur 203, 11.
 Leontarium urbs Graeciae 271, 20.
 S. Leontii aedes Damasci 328, 17.
 Leontius in Zenonem Aug. rebellis 247, 12.
 Leptis magna, Severi Aug. patria, arena obruitur 335, 20. 336, 10. oblatum illic Mauris prodigium 336, 15.
 Leucathae Mauri 336, 16.
 Libanus 243, 13. 309, 6.
 Libya ab Alexandriae limite ad Cyrenen usque pertinet 331, 25. eius pars magna deserta 332, 6.
 Lignius cast. 283, 9.
 Limnae cast. Macedoniae 280, 26.
 Limnederium cast. Macedoniae 280, 16.
 Limo cast. Thraciae 307, 19.
 Liste cast. Dardaniae 281, 4.
 Listria castellum Epiri veteris 279, 16.
 Litterata turris ad Danubium 287, 25.
 Longi muri: vide Muri.
 Longiana cast. Illyrici 284, 50.
 Longini fossatum in Tzanica 260, 5.
 Longiniana castellum ad Danubium 290, 4.
 Lora, Λῶρος, quid in aedificio 180, 2. 180, 22.
 Losorium cast. Lazicae 261, 1.
 Lossonus castellum Thessaliae 280, 33.
 S. Lucae corpus inventum 188, 21. 198, 14.
 Lucernariaburgus ad Danubium in Illyrici limite 291, 17. 292, 5.
 Luconanta cast. Illyrici 283, 28.
 Lucra: vide Scariotasa lucra.
 Lupofontana castellum Illyrici 284, 51.
 Lurnes castellum Mesopotamiae 222, 16.
 Lutzolo cast. Illyrici 284, 44.
 Lydicae cast. Europae 305, 6.
 Lysiorum castellum Armeniae 253, 16.
 Lysippus Sicyonius 205, 23.
 Lytararizum vel Lytarizum cast. Armeniae 253, 16.
 Maccunnania sive Moccunnania cast. in agro Sardicae 282, 11.
 Macedoniae aedificia 276, 1. 279, 36. Persae Macedones imperarunt 245, 4.
 Maeotis palus 261, 24.
 Magdalathum castellum Mesopotamiae 227, 24.
 Magister militum a Iustiniano datus Armeniae 246, 21. eius sedes Theodosiopolis 59, c.
 Magister militum Sittas 257, 23.
 Magomias castellum Illyrici 283, 27.
 Mambri castellum Euphratesiae 231, 17.
 Mamaea Alexandri Augusti mater 245, 8.
 Mamma urbs Byzacii 342, 11.
 Mandepa: vide Mundepa.
 Mandracium portus Carthaginis 339, 18.
 Mariana: vide Mariana.
 Marathon 275, 11.

- Marcellina** sive Marcelliana cast. Dardaniae 281, 56.
Marcerota cast. Thraciae 306, 40.
Marciana cast. Epiri veteris 279, 1.
Marcianopolis cast. Thraciae 307, 44.
Marcianum cast. Thraciae 307, 6.
Marcipetra cast. in agro Sardicae 282, 6.
Mareburgus castellum ad Danubium 289, 16.
Maria: vide Deipara.
Maria palus 330, 8.
Mariana vel Maniana cast. Dardaniae 281, 20.
Maris Mediterranei cursus 297, 3.
Marmarata castellum Epiri veteris 279, 15.
Marmorum mira varietas 178, 23.
marmor Laconicum 204, 21. **Parium** 184, 14. **Hierosolymitanum** 323, 9.
B. Maronis murus 328, 18.
Martis oecus 202, 4.
Martis cast. in Epiro nova 278, 4.
Martius castellum Epiri veteris 279, 21.
Martyrium, Martyris templum 190, 10, 193, 6. et alibi.
Martyropolis 221, 7. sita in Sophanene ad flu. Nymphium, ac sedes Ducis 284, 14. capta a Cabade 249, 1. munita a Iustiniano 250, 5. quantum dissita ab urbe Amida 249, 1. et a Phisone 250, 19.
Mascas cast. Dardaniae 281, 3.
Mauri a Phoenicibus oriundi 335, 11. Pacati, Christiani 335, 16, 335, 15. vide Leucathae.
Maurovalle cast. Thraciae 308, 8.
Maxentii cast. in Mysia ad Danubium 292, 12.
Maximianopolis urbs Rhodopes 303, 22.
Medeca cast. Illyrici 282, 20.
Mediana cast. Illyrici 284, 15.
Melas sinus 300, 13.
Melichiza castellum Macedoniae 279, 40.
Melitene in minori Armenia, uti creverit evaseritque Metropolis 254, 15. muris cincta a Iustiniano 254, 25. in ea martyrio affecti XL. milites legionis XII. 195, 10.
SS. Menae et Menaei templum in Hebdomo 201, 10.
Meretricum poenitentium monasterium Poenitentia dictum 200, 10.
Meridio cast. Illyrici 285, 33.
Meriopontede vel Merispontede cast. Illyrici 285, 33.
Μεσάριος ὄρυς 187, 8. 323, 24.
Mescreas: vide Creas.
Mesopotamiae aedificia 209, 1 — 230, 24, 328, 20.
Metalla castellum Thraciae 307, 29.
Metanastae 265, 1.
Metanoea: vide Poenitentia.
Metizus cast. Macedoniae 230, 5.
Metropolis quid significet 67, c. 100. b. 115. b.
Metropolis, urbs Thessaliae 274, 3.
Michaelis Archang. templum Byzantii 185, 20. in Anaplo 197, 7. in Asiae littore 199, 2. in Mochadio 201, 5. Antiochia 241, 19. Pythiis in Bithynia 316, 4. ptochium in emporio 329, 1.
Miletes castellum Dardaniae 231, 31.
Milites XL. Matyres Meliteneae 195, 10. eorum reliquiae Iustinianum sanant 196, 23.
Millareca cast. Illyrici 284, 23.
Mirrhanes Persarum dux 216, 19.
Mocatiana castellum ad Danubium 290, 10.
Mocunniana: vide Maccunniana.
Mocesus ex Cappadociae castello facta metropolis 317, 20, 318, 3.
Mochadium, vicinum Hiero 201, 3. S. Mocii templum 190, 13.
Moles sive aggeres, μῶλοι 300, 22, 301, 21.
Monachi Sinaitae 327, 5. qualis eorum vita 327, 6. Monasteria 253, 21, 328, 1. et alibi.
Monopyrgia, quae sic dicta munimenta 286, 9.
Monteregine cast. Thraciae 308, 5.
Mopsus Vates 318, 21.
Mopsuestia Ciliciae urbs 318, 21. eam **Pyramus** alluit 318, 23.
Moses in monte Sina leges promulgavit 327, 18.
Motrees cast. Illyrici 285, 36.
Muciar: vide Murcia.
Mulato vel Bulatto cast. Dardaniae 281, 10.
Mundepa cast. Rhodopes 305, 13.
Murciara vel Muciar cast. Epiri veteris 279, 11.
Muri longi extructi ab Anastasio 297, 25. reparati a Iustiniano 298, 10 et 22.

- Murus Cherronesi 300, 18. 301,
14.
 Murideba cast. Thraciae 308, 17.
 Museum cast. Macedoniae 279, 52.
 Mutziani cast. 284, 20.
 Mutzipara cast. Illyrici 235, 23.
 Myrmex, loci nomen in Thracia 295,
21.
 Myropoles vel Myropolon urbs Grae-
 ciae 272, 8.
 Mysi a poetis *cominus pugnantes*
dicti 292, 4. Mysiae aedificia 292,
5 — 293, 8.
 Mysias cast. Thraciae 307, 13.
 Naioduno vel Neaedyno cast. Thra-
 ciae 307, 49.
 Naisopolis 267, 25.
 Nartex, porticus, unde nomen acce-
 perit 187, 7. 323, 22.
 Navale Perges 329, 3.
 Neaedyno: *vide* Naioduno.
 Neapolis: *vide* Samaria.
 Neapolis cast. Macedoniae 279, 50.
 Neocaesarea oppidum Euphratesiae
237, 6.
 Nica, seditio Byzantina 173, 7.
 Nicaea Bithyniae 313, 19.
 Nice cast. Thraciae 306, 46.
 SS. Nicolai et Prisci templum 193,
11.
 Nicomedia Bithyniae urbs 314, 15.
 Nicopolis in Armenia 253, 18. in Illy-
 rico 268, 23. cast. Thraciae 307,
23.
 Niger sinus 300, 13.
 Nilus fossa derivatur Alexandriam us-
 que 330, 2. Asiam et Africam diri-
 mit 331, 10.
 Nisconis cast. in Thracia 308, 35.
 Nogeto cast. Illyrici 284, 11.
 Nomina manent vetera, mutatis rebus
255, 15.
 Nono cast. Thraciae 307, 47.
 Novae, munitio ad Danubium 287,
20.
 Novas cast. Thraciae 308, 11.
 Nove Iustiniana cast. Thraciae 308,
36.
 Novum cast. ad Danubium 290, 5.
 Numidiae aedificia 341, 19. — 343,
12.
 Nymphium cast. Macedoniae 280, 4.
 Nymphius Armeniae fluvius Romanos
 a Persis seiungit 248, 19. Martyro-
 polin alluit 243, 18.
 Oceanus mare Mediterraneum efficit
331, 19.
- Ocenitae Tzani 259, 18.
 Octavum, cast. octavo a Singedone la-
 pide 287, 14.
 Odonathus Saracenorum princeps,
 maritus Zenobiae 231, 20.
 Odriuzo cast. Illyrici 285, 26.
 Odysus cast. Thraciae 297, 20.
 Olbus cast. Epiri veteris 278, 50.
 Oleum mirabile ex sacris effusum re-
 liquiis 196, 22.
 Olivarum mons 328, 6.
 Olochoris: *vide* Holodoris.
 Onalus cast. Epiri veteris 279, 23.
 Onopnictes torrens Antiochiae 240, 2.
 Onos cast. ad Danubium 297, 20.
 Opas vel Optas cast. Epiri veteris
279, 45.
 Option cast. Macedoniae 280, 27.
 Orbis Cruce domitus 182, 16.
 Orientalis parastempii aram habet 175,
22. 194, 26. 321, 21.
 Orocassias, vertex Antiochiae 239, 2.
 Orontes flu. Antiochiam alluit 238, 17.
 Orosene, pro qua male Osoene
253, 2.
 Osiris ubinam sepultus 332, 3.
 Osroenes aedificia 228, 13 — 230,
24.
 Osoene vel potius Orosene aut Or-
 sene 253, 2.
 Ozorme vel Ozarba cast. Rhodopes
305, 26.
 Pacati, Mauri, unde sic dicti 335, 16.
 Pacue cast. Epiri novae 278, 26.
 Padisara cast. Thraciae 308, 20.
 Palaestina aedificia 324, 11. et seq.
 Palaestina tertia 326, 18.
 Palatiolum cast. ad Danubium 291,
11.
 Palatium auctum 186, 17. 137, 11.
 Palatium in Heraeo 207, 3. Hera-
 cleae 299, 9. Leptis magnae 336, 9.
 Carthaginis 339, 13.
 Παλλάριον, Palatium 186, 15.
 Pallene peninsula 275, 24. 276, 11.
 Palmatis cast. Mysiae ad Danubium
293, 2.
 Palmetum 327, 3.
 Palmyra urbs Phoeniciae subiecta Li-
 bano 243, 14. 309, 5.
 Palyrus cast. 279, 32.
 Pammilinus vel Pamylinus cast. Dar-
 daniae 282, 1.
 Pamphylia 329, 2.
 Pantalia urbs 263, 1.
 S. Panteleemonis templum 200, 19.
 monasterium 328, 3.

- Paratonium arx in Libya 332, 11.
 Paretiū cast. Epiri novae 278, 46.
 Parmus cast. Epiri veteris 278, 49.
 Parnusta cast. Illyrici 282, 25.
 Parthi, pulsīs Macedonibus, ad Tigrin usque imperarunt 245, 4. regem Armeniis imposuerunt 245, 9.
 Parthion cast. Macedoniae 280, 9.
 Pascas cast. Macedoniae 279, 41.
 Paschale festum 195, 22.
 Patana cast. Epiri novae 277, 29.
 S. Pauli templum 186, 12.
 Pauli mandra cast. Thraciae 308, 29.
 Pautani *agri* castella 283, 19.
 Pelecum cast. Macedoniae 280, 20.
 Peleum cast. Epiri novae 278, 24.
 Pelion mons 274, 8.
 Peloponnesi urbes moenibus nudae 273, 7.
 Peltza: *vide* Pentza.
 Peneus flu. Larissam alluit 274, 9.
 Pentacomia in Euphratesia 235, 21.
 Pentapolis 331, 24. quantum distet Alexandria 332, 12. et Tripoli 335, 18.
 Pentecostes festum 325, 2.
 Pentza vel *Peltza* cast. Dardaniae 281, 14.
Peplabius cast. Illyrici 282, 21.
 Perbula cast. Thessaliae 280, 35.
 Percus cast. Epiri veteris 279, 14.
 Perge *urbs* Pamphyliæ 329, 4.
 Periuthus dicta Heraclea 298, 24.
 Persae qua pacem conditione cum Theodosio iuniore fecerint 210, 9. quo minus *Dara* extrueretur impedire non potuerunt 210, 11. elephantēs in bellum educunt 211, 10. *Daram* frustra obsident 216, 21. eorum limites in Euphratesia 231, 8. Macedonibus paruerunt, deinde Parthis 245, 4. quam partem Armeniae obtinuerint 244, 4. 246, 3.
 Persarmeniae limes 259, 2.
Πισσολί, pilae in aedificiis 176, 1.
 Peteres vel Tetres cast. Illyrici 285, 6.
 Petra *urbs* Lazicae 261, 6.
 SS. Petri et Pauli templum 186, 12.
 Petrios in Armenia 254, 1.
 Petrizen cast. *Dardaniae* 281, 8.
 Petroniana cast. Epiri veteris 279, 17.
 Pezium cast. Epiri veteris 279, 22.
 Pharaiores sive Phranores cast. 283, 33.
 Pharsalus *urbs* 274, 2.
 Phasis fluvius Europae et Asiae terminus 331, 13.
 Pheterus vel Phetrus: *vide* Catta-pheterus.
 Phiala Alexandriae 331, 1.
 Phidias Atheniensis 205, 22.
 Philas vel Phrichas cast. Mesopotamiae 228, 2.
 Philippopolis in Thracia 304, 22.
 Phison cast. Sophanenes 250, 18. 251, 6.
 S. Phocae monasterium 328, 15.
 Phoenice *urbs* 263, 23.
 Phoenice ad Libanum 243, 13. 309, 6.
 Phoeniciae aedificia 328, 14.
 Photice *urbs* 268, 23. 279, 25.
 Phracellan cast. Thessaliae 280, 33.
 Phracte, aggeris fluminis genus 219, 5.
 Phranores: *vide* Pharanores.
 Phrerraria: *vide* Ferraria.
 Phrychas: *vide* Philas.
Φρούριον idem Graeco valet ac *Latine* *Castellum* 225, 11.
 Plithia *urbs*, deleta 274, 10.
 Picnus vel Pincus ad Danubium 287, 19.
 Pilae in aedificiis, *Πισσολί* 176, 1.
 Pincus: *vide* Picnus.
 Pindarus citatur 173, 4.
 Pinni, pisces, ex quibus enascitur lana 247, 7.
 Pinzus sive Pinzum cast. Rhodopes 305, 31.
 Piscinae cast. Epiri novae 278, 12.
 Pistes cast. Illyrici 284, 4.
 Pityus ad Pontum Euxinum 261, 15.
 Placidiana cast. Macedoniae 280, 24.
 Platanon prope Antiochiam 318, 8.
 Plateae *urbs* 272, 20.
 S. Platonis aedes 190, 10.
 Pleurum cast. Macedoniae 279, 46.
 Plotinopolis in Thracia 304, 22.
 Plumis. *πλουμίοις*, interstincta tunica 247, 14.
 Plusinum: *vide* Pusinum.
 Poenitentia nomen Monasterii meretricum poenitentium 200, 10.
 Poliscastellum cast. Thraciae 307, 26.
Πόλος, *globus* 182, 16.
 Pompeius Magnus Coloniam in Armenia muniit 253, 5.

Pons Sangari impositus 314, 20, pons Sari 319, 10.
 Pontes cast. Daciae ad Danubium 288, 10, unde nomen acceperit 288, 14, 289, 2.
 Ponteserium ad Danubium 290, 4. Augustana editio dividit, Pontes Erium.
 Pontus Euxinus 191, 17, 191, 24.
 Pontzas vel Poutzas cast. Illyrici 285, 40.
 Poron: vide Toparum.
 Porphyreon 328, 15.
 Porta aurea 185, 8, porta μέσαςλος 187, 8, 323, 24.
 Porticus regia causicidia destinata 206, 13.
 Portus Iuliani 190, 17 in Heraeo 207, 11, Eutropii 208, 2.
 Posidon cast. 279, 34.
 Potamocastellum in Rhodope 305, 40.
 Potes cast. Illyrici 285, 29.
 Potidaea, dicta Casandria 276, 1.
 Praxiteles 205, 23.
 Predis cast. Thraciae 308, 27.
 Praesidio cast. Thraciae 308, 37.
 Pretzuries cast. Illyrici 284, 41.
 S. Primae templum Carthagine 339, 14.
 Primiana cast. Illyrici 284, 32.
 Primoniana cast. Dardaniae 281, 57.
 Princeps religiosus coelum cum terra sociat 189, 22.
 Priniana cast. Macedoniae 280, 11.
 SS. Prisci et Nicolai templum 193, 10.
 Priscopera cast. Dardaniae 281, 30.
 Probin cast. in Thraciae 306, 18, 306, 51.
 Proconsularis Africa 339, 22.
 Procopii, qui hos libros conscripsit, modestia 170, 1.
 Procopius Edessenus 326, 6.
 Προμαχος 316, 14, προμαχών 269, 24.
 Pronathidum cast. 279, 28.
 Proochthi, pars littoris Asiae 197, 11.
 Propontis 205, 1.
 Protiana cast. 282, 10.
 Πρεπά 232, 15.
 Ptochium cast. Dardaniae 281, 44.
 Ptochii cast. in Epiro nova 278, 34.
 Ptolemais 328, 16, 332, 23.
 Pudphoses: vide Caputbovis.
 Pulchra Theodora cast. Thraciae 308, 31.

Pupsalus cast. Epiri novae 278, 37.
 Purpura Iustiniani delibuta mirifico oleo 197, 1, purpura Satraparum qualis 247, 8.
 Pusinum vel Plusinum cast. Rhodopes 305, 47.
 Putedis cast. ad Danubium 290, 16.
 Pyramides Aegypti, opus inutile 209, 8.
 Pyramus flu. Mopsuestiam alluit 318, 23.
 Pyrgocastellum quid sit 225, 9.
 Pythia in Bithynia, palatio, balnea ac templo ornata 315, 22, 315, 25.
 SS. Quadraginta militum Martyrum reliquiae inventae 195, 10, sanant Iustinianum insigni miraculo 196, 17, sacrum illis monasterium prope Theodosiopolin 254, 5.
 SS. Quadraginta quinque Martyrum Monasterium Nicopoli 254, 2.
 Quadagesimale ieiunium quam sancte a Iustiniano servatum 195, 23.
 Quadraturrita 266, 18.
 Quartiana cast. Illyrici 285, 38.
 Quesoris cast. in Mysia ad Danubium 292, 25.
 Quimedaba oppidum 268, 4.
 Quino cast. Dardaniae 281, 45.
 Quinti cast. Dardaniae 281, 51.
 Quintodemi cast. in Mysia ad Danubium 292, 8.
 Quintum vel Quintorum cast. in Mysia ad Danubium 292, 13.
 Quirini monasterium 328, 22.
 Rabestum cast. Dardaniae 280, 43.
 Ratiaria urbs ad Danubium 290, 6.
 Regia porticus 206, 12.
 Religio in uno verae fidei fundamento firmata 171, 13. Religiosus princeps coelum cum terra sociat 189, 22.
 Reliquiis Sanctorum honor habitus 189, 4, 189, 16, 195, 4, et seq.
 Remesianii agri castella 284, 26.
 Repordenes vel Repodernes cast. 284, 45.
 Rhabdii situs 220, 24, muris cingitur 222, 5.
 Rhacule cast. Thraciae 306, 21.
 Rhacdestus in Thraciae 299, 15, urbs ibi condita a Iustiniano 300, 1.
 Rhazis cast. Mesopotamiae 222, 18.
 Rhechius fluvius Thessalonicae proximus 276, 16.
 Rhegium in Thracia non procul Byzan-

- tio 294, 16, 296, 3, 296,3 forte idem cum Rhesio.
- Rhesidina cast. Thraciae 307, 50.
- Rhesium 190, 16. forte idem cum Rhegio.
- Rhizaeum ad amplitudinem urbis evectum 260, 23.
- Rhodopes aedificia 303, 3 — 304, 19.
- Riginocastellum in agro Germanae 283, 17.
- Ripaltas cast. Mesopotamiae 222, 17.
- Ripensis Dacia, unde nomen nacta 287, 4.
- Rolligeras cast. 283, 15.
- S. Romani Abbas Monast. 328, 7.
- Rptochium 328, 17.
- Romaniana cast. in agro Sardicae 282, 8.
- Romanum Imperium: *vide* Imperium.
- Romyliana cast. Illyrici 285, 13.
- Rotun cast. Dardaniae 281, 54.
- Rubrum mare 326, 21.
- Rubusta cast. Thraciae 308, 3.
- Rulli cast. *vide* Turules.
- Rumisiana oppidum 268, 4.
- Sabaratha vel Sabathra Africae urbs 337, 11.
- S. Sabianus cast. Epiri novae 277, 26.
- S. Sabini cast. in Epiro veteri 279, 19.
- Sabinibries vel Sabiniribes cast. 283, 42.
- Saccus urbs Graeciae 271, 19.
- Sacissus cast. Rhodopes 305, 38.
- Salebries cast. Illyrici 282, 38.
- Salomon Hebraeorum rex templum condidisse in Africa dicitur 334, 10.
- Saltopyrgus cast. Mysiae ad Danubium 292, 23.
- Samaria, dicta Neapolis, subiacet monti Garizim 324, 13. Christi cum muliere Samaritanorum colloquium 324, 18. Samaritana seditio, sub Zenone Aug. 325, 1. altera sub Anastasio 325, 23. ad Christum conversio sub Iustiniano 326, 10.
- Samsonis xenodochium 183, 6.
- S. Samuelis monasterium 328, 10.
- Sanctuarium quae pars templi 188, 2.
- Sangaris fluvius ponte iungitur 314, 18, 315, 1.
- Saphebae vel Sarchae clisurae Armeniae 251, 2.
- Saraceni Romanis infesti 228, 4. Saraceni Homeritae 327, 1.
- Sarchae: *vide* Saphchae.
- Sardica urbs 267, 25. in eius agro castella 282, 3.
- Sardinia insula dicta olim Sardo 343, 13.
- Sarmates cast. Illyrici 283, 37.
- Sarmathae monast. 328, 22.
- Sarmathon cast. Thraciae 306, 34.
- Sarus ex Armeniae montibus defluit urbemque Adanam alluit 319, 8.
- Satala Armeniae urbs 252, 15, 253, 1.
- Satrapae Armeniae 247, 1. eorum insignia 247, 3. rebelles exauctorati 247, 24. penitus sublatis 243, 6. Satrapa Sophanenes 249, 8.
- Sauras cast. Mesopotamiae 222, 16.
- Sauromatae 265, 1.
- Scaplizo cast. in agro Germanae 283, 12.
- Scares cast. 283, 5.
- Scariotasalucra cast. Rhodopes 306, 2. editio Aug. sic dividit, Scariotasa lucra.
- Scaripara cast. Illyrici 285, 25.
- Scasseliana regio 283, 25.
- Scatrina cast. Thraciae 307, 15.
- Scedeba cast. Thraciae 308, 10.
- Scelenas: *vide* Scemnas.
- Sceminites cast. Epiri novae 277, 20.
- Scemnas vel Scelenas cast. Rhodopes 305, 29.
- Scentudies cast. 283, 4.
- Sceptecadas vel potius Septemcasas cast. Illyrici 285, 14.
- Schamalinichon vel Camalinichon in Tzanica 258, 17.
- Schedupara: *vide* Chesdupara.
- Schimalinichon cast. Tzanicae 260, 13.
- Scidreus cast. Thessaliae 280, 37.
- Scidreonpolis vel Scydeonpolis cast. Epiri novae 278, 27.
- Scinzerles cast. in agro Germaniae 283, 16.
- Scirthus flu. Edessam alluit 228, 18. inundat 228, 24. cohibetur 229, 8.
- Scitaces vel Scitanes cast. Rhodopes 305, 45.
- Slaveni ad Istrum grassari soliti 264, 12, 293, 5, 293, 14. Toperum capiunt 304, 11.

- Scopentziana cast. in agro Sardicae 282, 12.
 Scuanes cast. 283, 3.
 Sculcuburgo cast. Illyrici 285, 7.
 Scumbro cast. 284, 47.
 Scupium cast. 282, 4.
 Scydeonpolis: vide Scidreonpolis.
 Scythae 264, 12. Scythiae aedificia 293, 9 — 26.
 Scythias cast. Thraciae 307, 45.
 Sebastia in Armenia 253, 18.
 Sebastopolis ad Pontum Euxinum 261, 16. 261, 18.
 Secundum: vide Deuteron.
 Securisca cast. Mysiae 297, 6.
 Selybria urbs Thraciae 298, 20.
 Semicylindrus 175, 11.
 Semiramis 178, 5.
 Senator, templi Michaëlis Arch. conditor 185, 22.
 Senatus in Curia anno ineunte festum celebrat 202, 18. Iustinianum in pictura circumstat 204, 15.
 Septa ad columnas Herculis, ibique templum Deiparae 343, 17. 343, 21.
 Septemcasas: vide Sceptecasas.
 Septimum: vide Hebdomum.
 Sepulcra imperatorum in templo 88. Apostolorum 189, 4.
 Seretus cast. Dardaniae 281, 43.
 SS. Sergii et Bachii templum 186, 18.
 S. Sergii monast. in monte Cisseron 328, 12. et Ptolemaide 328, 16.
 Sergiopolis in Euphratesia 235, 2. eam ornat munitque Iustinianus 235, 9. frustra Chosroës tentat 235, 15.
 Sestus contra Abydum 302, 15. 310, 19. illic castellum 307, 18.
 Setlotes: vide Amulselotes.
 Severius Aug. senior, natus in urbe Leptimagna 336, 9.
 Siberis Galatiae fluvius 316, 7. 316, 17.
 Sicbida vel Sycibida cast. Illyrici ad Danubium 291, 12.
 Siclae cast. Macedoniae 280, 3.
 Silentiarius 296, 24.
 Siletheos vel Siletheon monast. 328, 7.
 Sina mons ad mare Rubrum 326, 22. in eo templum Deiparae 327, 12. in vertice nocturni strepitus 327, 17.
 Sinas cast. Mesopotamiae 222, 18.
 Singedon urbs Daciae ad Danubium 287, 6. 287, 13.
 Sinus Melas 300, 13. Sinus ceras 191, 6.
 Siphris cast. Mesopotamiae 222, 17.
 Sisauranum oppidum in limite Persico 221, 17.
 Siailisson vel Tisailisson vel Tilisson cast. Tzanicae 259, 25. 260, 9.
 Sittas magister mil. per Armeniam 257, 23.
 Smargdis cast. Mesopotamiae 222, 16.
 Smornes cast. ad Istrum 288, 2.
 Sobastas vel Suabastas cast. Illyrici 283, 21.
 Solvani cast. in Rhodope 306, 7.
 Somnium mirabile 217, 12.
 Sophanene in Armenia, urbem habet martyropolin et fluvium Nymphium 248, 17. 249, 8. in ea Phison cast. et clisurae 250, 18. 250, 23.
 Sophiae templum a seditiosis incensum, restituitur 173, 12. architecti 173, 15. concinnitas operis 174, 15. frons 175, 5. pilae et arcus 176, 1. 176, 8. vertex 177, 1. aedificii firmitas 177, 22. porticus 178, 12. altare 179, 19. Ecclesia magna dicitur 179, 21.
 Spadizus vel Spathisus cast. Thraciae 307, 31.
 Spelunca cast. Illyrici 284, 46.
 Speretium cast. Epiri novae 278, 6.
 Spibyrs cast. Thraciae 307, 25.
 Stadium unde dictum 208, 19.
 Stamazo cast. Illyrici 282, 16.
 Statua equestris Iustiniani 182, 1. statua Theodoraë 205, 24.
 Stauris mons imminens Antiochiaë 239, 25.
 Stelecorta: vide Stenocorta.
 Stendas cast. Illyrici 285, 24.
 Stenes cast. 284, 38. 282, 5.
 Stenocorta vel Stelecorta cast. 282, 28.
 S. Stephani cast. in Epiro nova 278, 21.
 Stephaniacum cast. Epiri novae 277, 25.
 Stiliburgus vel Eileburgus cast. ad Istrum 289, 18.
 Stramentias cast. 283, 8.
 Stranbasta vel Strabanata cast. 283, 34.
 Streden vel Straiden cast. Epiri novae 278, 8.
 Stronges cast. Illyrici 234, 30.

- Strongylon** cast. vicinum Byzantio 294, 14.
Struas cast. in agro Sardicae 282, 9.
Suabastas: vide Sobastas.
Suagomense vel Suegommense cast. in agro Germanae 283, 18.
Subaras cast. 284, 28.
Sudanelanae: vide Thudanelanae.
Sura urbs Euphratesiae 234, 17.
Suras cast. Thraciae 306, 31.
Suricum cast. Dardaniae 281, 22.
Susannae monasterium 328, 11.
Susiana cast. ad Istrum 289, 17.
Sycena regio 192, 11.
Sycibiada cast. Mysiae 292, 24. vide Sicibida.
Symphygium cast. 279, 27.
Syriae aedificia 238, 5 — 243, 11.
Syrtes unde dictae 335, 4. maior describitur 334, 15. minor, ibique mira inundatio 337, 14, 337, 15.
Tacapa urbs Africae ad Syrtin minorem 337, 13.
Tamonbari cast. Rhodopes 305, 28.
Tanais Europam ab Asia dividit 331, 15.
Tanatas cast. ad Istrum 288, 3.
Taphosiris urbs, unde nomen sortita et quanto dissita spatio Alexandria 332, 2.
Tarporum cast. 233, 20.
Tarsus, Ciliciae urbs 320, 4. inundatione Cydni vexatur 321, 3.
Tauresium, patria Iustiniani 266, 15.
Tauri 261, 25, 264, 12.
Taurocephalaecum cast. Rhodopes 305, 43.
Taurocomum cast. Thraciae 306, 45.
Tauroscythae 261, 25.
Telepte urbs Byzacii 342, 11.
Teluze: vide Tezule.
Templum Iudaeorum in Africa 334, 11.
Tenedos insula horreis instructa 311, 9.
Terebinthius Episcopus crudeliter habitus a Samaritanis 325, 4. Zenonem Aug. adit 325, 11.
Terias cast. Dardaniae 280, 46.
Tetrapyrgia 266, 18.
Tetres: vide Peteres.
Teuchria vel Teuchira, urbs Pentapoleos 332, 14.
Tezule vel Teluze cast. Dardaniae 280, 51.
S. Thalelaci monasterium 328, 2.
Thannrium maius ac minus in Mesopotamia 227, 25, 228, 3.
Tharsandala cast. Rhodopes 305, 14.
Thebae 274, 2.
S. Theclae templum 190, 16.
Thelphrachae monasterium 328, 21.
Themeres cast. Mesopotamiae 228, 1.
Themistocles Iustiniano in terior 171, 8.
Theodericus in Italia profectus 262, 8.
Theodora Aug. sociam Iustiniano operam navat ad pia opera 183, 14, 199, 22, 208, 17, 315, 16. una cum ipso pingitur 204, 12. donatur a civibus siatua 205, 24. eius forma praestantissima 206, 1.
Theodora cast. ad Danubium 289, 1, 289, 13.
Theodora pulchra cast. Thraciae 308, 31.
S. Theodori templum 190, 15. cast. in Thracia 306, 19, 306, 42.
Theodoriana Carthagine 339, 16.
Theodorias dicta Baga in Africa 340, 3.
Theodoropolis in Mysia ad Danubium 292, 9. cast. ad Danubium 289, 17. Thraciae 307, 1. Rhodopes 305, 10.
Theodorus Satrapa Sophanenes 249, 8, 249, 22.
Theodorus Silentarius 296, 23.
Theodosiopolis ad Aborrham fluvium sita 224, 4. parum distat ab urbe Dara 216, 3. castella ei circumiecta 227, 21.
Theodosiopolis altera in Armenia 244, 5, 251, 18. eius conditor 255, 8. capta a Cabade Persarum rege 255, 8. munita ab Anastasio 255, 10. et a Iustiniano 255, 23. sedes Magistri militum 256, 12. templum eius ac monasterium 253, 22.
Theodosius iunior qua conditione pacem cum Persis fecerit 210, 9. Armeniae partem obtinet 246, 1, 246, 8. Theodosiopolin condit in Armenia 255, 3.
S. Theodotae aedes 190, 18.
Theodoti monasterium 328, 21.
Theopolis: vide Antiochia.
Therma cast. Epiri novae 278, 44. Macedoniae 279, 48. Thraciae 307, 37.
Thermopylae munitae 269, 17. et seq.
Thesaurus castellum Epiri novae 278, 19.
Thesci cast. in Chersoneso 302, 23.
Thessaliae aedificia 273, 15 — 275, 8, 280, 30.

- Thessalonica flumini Rhechio proxima 276, 16.
 Thesteum cast. Macedoniae 280, 12.
 Thiolla cast. Mesopotamiae 228, 2.
 Thocyodis cast. Thraciae 306, 28.
 Thracia aedificia 262, 23 — 263, 12, 291, 24 — 308, 40.
 Thraciae Bospara cast. 305, 21.
 Thrasarici cast. in Thracia 306, 3.
 Thrasi cast. in Rhodope 305, 11.
 Thudanelanae vel Sudanelanae cast. Rhodopes 305, 12.
 S. Thyrsi acdes 190, 14.
 Tiberiadis murus 328, 13.
 Tigas cast. Mysiae ad Danubium 292, 11.
 Tigra cast. Thraciae 308, 9.
 Tigranes Arsacis regis Armeniae filius ad Persas deficit, suaeque ditione illis cedit 245, 16.
 Tillicion cast. Mysiae 293, 7.
 Tillisson: *vide* Sisiliasion.
 Tillito cast. Thraciae 308, 15.
 Timaciolum vel Timaciolum cast. 285, 31.
 Timatochium cast. 285, 4.
 Timena cast. ad Danubium 289, 17.
 Timiana vel Timbiana cast. 283, 43.
 S. Timothei corpus inventum 188, 21, 189, 14.
 Tisiliasion: *vide* Siailiasion.
 Tithra vel Tithyra, cast. Epiri novae 278, 29.
 Titiana cast. Epiri novae 278, 16.
 Tiuncana vel Tiuncona cast. 284, 16.
 Tomes cast. Illyrici 284, 35.
 Tomis cast. Thraciae 308, 32.
 Toparum vel τὸ Πόρῶν cast. in Rhodope 305, 16.
 Topera cast. Illyrici 284, 34.
 Toperus Rhodopes urbs a Sclavenis capta 304, 9.
 S. Traiani cast. in Thracia 306, 5.
 Traiani forum in Sardinia 343, 14.
 Traianopolis in Rhodope 303, 21.
 Traianus Aug. Melitenen metropolin fecit 254, 12. Danubium cast. muniit 288, 6, 288, 16.
 Tramacarisca vel Trismacarias arx ad Danubium in Mysia 292, 14. scribitur Trasmatica 292, 20.
 Trana cast. 279, 33.
 Trapezus urbs 260, 18.
 Trasiana vel Dradiana cast. Illyricae 79, a.
 Trasmatica: *vide* Tramacarisca.
 Tredetillus cast. 285, 34.
 Tricattus urbs Thessaliae 274, 4.
 Tricesa cast. ad Istrum 290, 16.
 Tripolis quantum distet pentapoli 335, 18.
 Trisciana cast. Illyrici 282, 24.
 Trismacarias: *vide* Tramacarisca.
 Trosmes cast. Thraciae 307, 48.
 S. Tryphonis templum 201, 7.
 Tueca Africae cast. 340, 5.
 Tugurias vel Tuguries cast. 283, 6.
 Tulcoburgo cast. Illyrici 284, 49.
 Tuleus vel τὸν λεῶν cast. Rhodopes 305, 32.
 Turica vel Turicata cast. 282, 19.
 Turres triplici contiguatione distinctae 212, 15. turrigeri elephantes 211, 11.
 Turribas cast. Illyrici 285, 19.
 Turules vel Rulli cast. in Thracia 307, 35.
 Turus cast. 282, 36.
 Tusudeaas cast. 283, 2.
 Tuttiana vel Tuttina cast. Dardaniae 281, 24.
 Tyrcanus cast. Epiri novae 278, 35.
 Tzanorum mores sedes, et ad Christum conversio 257, 4. aedificia 259, 1 — 260, 15, 61, b. et seq. duces 259, 7, 260, 14.
 Tzanzacon cast. Tzanicae 260, 14.
 Tzasclis vel Tzencilis cast. Thraciae 308, 30.
 Tzerzenuzas cast. Illyrici 284, 37.
 Tzimes cast. 282, 26.
 Tzitaetus cast. Thraciae 306, 23.
 Tzitas: *vide* Sittas.
 Tzonpoleon cast. Thraciae 307, 3.
 Tzumina in Armenia, dicta Iustiniana 256, 22.
 Tzutrato cast. Illyrici 285, 22.
 Tzyidon cast. Thraciae 307, 2.
 Valentiniana cast. Thraciae 308, 22.
 Valeriana urbs ad Danubium 291, 1.
 Vallesiana: *vide* Ballesina.
 Valvae: *vide* Balbae.
 Vandali urbes Africae nudarunt moenibus 338, 16.
 Variana urbs ad Danubium 290, 25.
 Vascum cast. Rhodopes 306, 8.
 Uci: *vide* Uci.
 Veleidipara vel Bolaodypara cast. Rhodopes 305, 44.
 Velastyras cast. Thraciae 306, 24.
 Veredarii 314, 1.
 Verciaros vel Boriarius cast. Rhodopes 305, 27.

- Veriniana cast. Dardaniae 281, 34.
 Veripara vel Becripara cast. Thraciae 307, 30. cast. Rhodopes 305, 24.
 Verus cast. Thraciae 306, 27.
 Vesiparum vel Besyparum cast. Rhodopes 305, 22.
 Vezaina: *vide* Bessaiana.
 Via cast. Thraciae 306, 29. via ab urbe Antiochia in Ciliciam 318, 7. ex Bithynia in Phrygiam via a Strongylo cast. ad Rhegium 294, 16.
 Viranovo cast. Illyrici 285, 37.
 Victoriae cast. Dardaniae 280, 48.
 Victoriana cast. Dardaniae 281, 19.
 Viculea cast. 283, 46.
 Vigranaë: *vide* Bigranaë.
 Viminacium urbs Daciae ad Danubium 287, 15, 287, 18.
 Vindimiola cast. Illyrici 285, 8.
 Vineus cast. 282, 23.
 Virginazo vel Virginaspō cast. Thraciae 308, 14.
 Ulibula cast. Epiri novae 278, 17.
 Ulmiton cast. Scythiae ad Danubium 293, 14.
 Ulpiana Dardaniae urbs, dicta Iustiniana secunda 267, 18.
 Ulpianus cast. Epiri novae 277, 21.
 Uci vel Uci cast. Thraciae 306, 14.
 Unnum urbs Graeciae 271, 19.
 S. Urbani cast. *vide* Urdaus.
 Urbriana cast. 284, 10.
 Urdaus vel Urbaus cast. Rhodopes 306, 4. suspicatur Hoeschelius legendum S. Urbani.
 Usiana cast. Dardaniae 281, 1.
 Utos cast. in Illyrici limite 291, 15.
 Xenodochium Samsonis 183, 3. alia duo in aedibus Isidori et Arcadii 183, 13. alia in stadio 280, 20. Hierosolymitana 324, 5. Ierichuntinum 328, 3.
 Xenophon Cyrum regem liberalius laudavit 172, 7.
 Xernes: *vide* Zernes.
 Xeropotōs vel Xeropotamos cast. Epiri veteris 279, 4.
 Xerxes Persarum rex 314, 23.
 Xysbaës: *vide* Zysbaës.
 Zabula: *vide* Gabula.
 Zachariae Abbatīs monast. 328, 10.
 Zaldapa cast. Thraciae 308, 23.
 Zamarthas castellum Mesopotamiae 228, 2.
 Zanes cast. Illyrici 285, 41. ad Danubium 288, 7.
 Zdebrin vel Zderben cast. 306, 41.
 Zebini vel Zibyni monast. 328, 21.
 Zemarchi cast. in Rhodope 306, 11.
 Zeno Aug. illum ac Lontium tollit e medio 247, 21. Satrapas Armeniae mulctat 248, 3. in Samaritanos animadvertit, templumque Deiparae in monte Garizim extruit 325, 11.
 Zenobia urbs a Zenobia Odonathi uxore condita in Euphratesia 231, 22. instaurata munitaque a Iustiniano 232, 4.
 Zernes vel Xernes cast. ad Istrum 288, 3.
 Zespuries cast. 283, 24.
 Zetnocortum oppidum ad Danubium 291, 6.
 Zeugma oppidum Euphratesiae 237, 6.
 Zeuxippi thermae 202, 5.
 Zicideba vel Zicindera cast. Thraciae 307, 24.
 Zincyra cast. Rhodopes 306, 9.
 Zisnudeba vel Ziosnudeba cast. Thraciae 307, 34.
 Zoae Martyris templum 185, 18.
 Zositerum vel Zositerpum cast. Rhodopes 305, 35.
 Zysbaës vel Xysbaës cast. Dardaniae 281, 6.

I N D E X

IN HISTORIAM ARCANAM.

- Abydi constituuntur publicani **138.**
 Acacius ursarius, Theodora Aug. pater **58.**
 Addaeus **Syrus** Iustiniano carus **139.**
 Aërium tributum a Iustiniano exco-
 gitatum **119.**
 Aeris alieni publici condonatio su-
 blata **129.**
 Africa minor quam Italia **107.** eius
 calamitas **106.**
 Alexander Forficula vexat milites
134. Romanos et Peloponnesios
147.
 Alexandriae pauperes annonâ priva-
 ti a Diocletiano ipsis assignata **148,**
149. illic **acta** circa Paulum Pa-
 triarcham **150.**
 Amalasunthae indoles et pulchritudo
96. necem Theodora procurat
 ibid.
 Amantius eunuchus occiditur **46.**
 Amasea terrae motu eversa **111.**
 Anastasia Theodora Aug. soror
59.
 Anastasius imp. bellum passis vec-
 tugal in septennium remisit **129.**
 Iustinum Praetorianis praefecit
44. eius opes Iustinianus exhaustit
113.
 Anastasius Theodora Aug. nepos
34. Ioanninae Belisarii filiae stu-
 prum affert **39.**
 Anatolius Ascalonita **158.**
 Anazarbus terrae motu corrui **111.**
Andreas Episcopus Ephesi **25.**
 Annona tributum **126.** **131.**
 Antae **73.** Rom. imperium vastant
108.
 Antiochia Orientis primaria, terrae
 motu concidit **111.** illius cives cap-
 tivi **22.**
 Antoninae genus et educatio **12.**
 adulteria, **postquam** vidua Belisa-
 rio nupsit **13.** flagitia cum Theo-
 dosio filio **14.** huic insidiatur **16.**
18. in delatores saevit **16.** Con-
 stantino molitur necem ibid. cae-
 de Silverii Papae Theodoram si-
 bi conciliat **13.** innectit fraudem
 Ioanni Cappadoci **21.** **26.** in cu-
 stodiam datur a Belisario **25.** li-
 berata, amasium recipit **27.** ma-
 ritum habet supplicem **34.** ipsum
 quocunque sequitur **18.** Ioanninam
36
Procopius III.

- filiam negat Anastasio sponso **40**.
 ipsius aetas **35**.
 Aquaeductum restaurare negligit Iustin. **146**.
 Areobindus Theodoraе famulus **97**.
Arethas Saracenus **23**.
 Arianorum templa a Iustiniano ex-pilata **53**. iidem sacris in Africa interdicti **107**.
 Armeni scholas olim Palatinas implebant **135**.
 Arsenius pseudochristianus **150**. in crucem agitur **152**.
 Ascalonae Senatus **158**.
 Astrologi a Iustiniano vexati **76**.
 Asylum violat Theodora **28**. **99**. **101**.
 Athenae **147**.
 Augusta vocatur Domina **164**.
 Barbari muneribus a Iustiniano affecti **53**. **114**. illecti Romanam ditionem vastant **72**. **108**. et quidem ipso permittente **122**.
 Basianus nobilis a Theodora necatur **99**.
 Basilus Edessenus ditissimus **78**.
 Bassus Praefectus Praet. **119**.
 Bederina Iustini patria **43**.
 Belisarius Antoninam deprehendit in adulterio **14**. eam stulte amat **15**. **41**. male ex Africa revocatus **107**. revocat uxoris amasium **16**. ad cuius necem Photium privignum suum hortatur **19**. missus contra Chosroem **18**. rem male gerit in Perside **21**. uxorem dat in custodiam **25**. accitus Byzantium ibid. exauthoratur **31**. indigne habitus se ad pedes coniugis abicit **34**. magna opum parte privatur ibid. Ioanninam filiam Anastasio despondet ibid. ob periurium infelix **29**. maxime in altera expeditione Italica **35**. **36**. quam Comes stabuli aere suo confecit **35**. summe tunc avarus **37**. Ioanne a se abalienato ibid. Italiam afflictam relinquit **39**. Domesica publicis praeponit **22**. Eius ingenium **40**.
 Berytus serici opificio ac mercatura celebris **140**.
 Blechanes Persarum dux **23**.
 Buzes Praefectus militum in carcerem truditur **30**.
 Cabades Persarum rex aedificiis hostium parciit **130**.
 Caesarea Palaestinae, Procopii patria **75**.
 Caesariensis causicidicus **164**.
 Calligonus Antoninae leno **25**. **40**. ipsi restituitur **27**.
 Callinicus urbs **29**.
 Callinicus Ciliciae secundae praefectus **100**.
 Carcer in Palatio **28**.
Causidicos vexat Iustinianus **142**.
 Censitores in Africa **107**. et in Italia **108**. militem vexant **132**.
 Centenaria praescriptio Ecclesiis data **154**.
 Chalcedon **162**. Consilium illic habitum **150**.
 Chersonesus a **Barbaris** vastata **108**.
 Chosroes **Persarum** tumultum **sedat** proditis Theodoraе Aug. literis **24**. exploratores optime alit **163**. eius irruptiones **109**. mala indeles ibid.
 Chrysomalla meretrix, Theodoraе a consiliis **104**.
 Colchis dicta **Lazica** **22**. **23**. foede vastatur **109**. **163**.
 Collector, Magistratus **124**.
 Comitona Theodoraе soror **59**. prostibula ibid.
 Constantinus Comes stabuli Antoninam offendit **15**. occiditur a Belisario **16**.
 Constantinus Quaestor **117**.
 Consules a Iustiniano sublati **144**.
 Corinthi ruina **112**.
 Ctesiphon urbs **22**.
 Cursus publici vetus ratio **161**.
 Cydnus fluvius **111**.
Daciae fines, regni limes Gotthici **108**.
 Dacibiza **162**.
 Damianus Senator **160**.
Dei providentia **36**. **68**.
 Demosthenes Patricius **78**.
 Descriptio, tributum **131**.
 Diocletiani imp. in pauperes largitas **149**.
 Diogenem Theodora exagitat **99**.
 Dionysius Edessenus **78**.
 Ditybistus Iustini commilito **43**.
 Domestici **137**. **147**.
Dominus vocatur Imperator **165**.
 Domitiani unica statua, ipsius uxori concessa, Iustinianum refert vultu **55**.
 Donativum quinquennale sublatum **137**.

- Ecclesiis data praescriptio centenaria 154. vide Templum.
 Edessa corrupti 111.
 Emesenorum ecclesia 154.
 Ephesi templum S. Ioannis Evang. 25.
 Evangelus causicus a Iustiniano iocose emungitur 164.
 Eudaemon 156. 157.
 Eugenius Antoninae sicarius, Silverium Papam occidit 16.
 Euphemia Aug. Iustini uxor, primum nomen deponit 66. impedit matrimonium Iustiniani cum Theodora ibid. eius mores ibid.
 Euphratae haereditatem occupat Iustinianus 157.
 Exploratores sublatis 163.
 Factionum Circi licentia 47. et seq.
 Faustinus Samarita reus absolvitur 153.
 Fluviorum inundationes 111.
 Foeminae pudicitia 52.
 Follis obolus 140.
 Forficula, Alexandri cognomen 147.
 Fortuna quid sit 36.
 Franci: vide Germani.
 Frumenti putridi distributio 125.
 in Galatia aluntur Protectores 137.
 Gallia in ditione Francorum 108.
 Gentiles vexat Iustinianus 76.
 Gepaedes 108.
 Germani, sive Franci, in Italia quid possederint 108.
 Germanus Iustiniani ex fratre nepos, invisus Theodora 37. Iustinam filiam spondet Ioanni ibid.
 Gotthici regni fines 108.
 Graeci vexati 147. eorum nomen probrosum 134. regio vastata a Barbaris 108.
 Haereticos Iustinianus punit 73. 110.
 Procopii de illis sententia 74.
 Hebraei vexantur 156.
 Hecebolus concubinam habuit Theodora 63. 82.
 Helenopolis 162.
 ad Hellespontum quomodo actum cum institoribus 138.
 Hephaestus Alexandriae Praefectus 148.
 Heraeum, Iustiniani suburbanum 95.
 Hermogenes Magister Officiorum 104.
 Herodianus se Gotthis dedit 37.
 Hierum 138.
 Hilarae haeredem se facit Iustinianus 78.
 Hunni a Iustiniano muneribus aucti 53. Rom. imperium vastant 108.
 Hunnicus habitus 48.
 Ihora terrae motu eversa 111.
 Illyricum a Barbaris vastatum 108.
 Imperatores quo scribere colore soliti 44. eorum pedes dignati osculis 164.
 Impositio, tributis genus 131.
 Indara meretrix, Theodora a consiliis 104.
 Ioannes Aerarii Praefectus, Theodora invisus, ob virtutem 127.
 Ioannes Cappadox Theodoram defert 105. Antoninae periurio fallitur 21. exulat 105.
 Ioannes Edessenus, obses Roman. 78.
 S. Ioannis Evang. templum Ephesi celebre 25.
 Ioannes gibbus, dux Rom. 43.
 Ioannes heluo 30.
 Ioannes Laxarion Alexandriae Praef. 156.
 Ioannes P. E. 46.
 Ioannes Sisinnoli filius 41.
 Ioannes Theodora filius 102. ab ipsa de medio tollitur 103.
 Ioannes Vitaliani nepos, cur alienus a Belisario 37. spondetur ipsi Iustina ibid.
 Ioannina Belisarii filia, Anastasio desponsa 34. ab ipso constupratur 40.
 Irenaeus 158.
 Isauranum castellum 21. 22.
 Italia maior quam Africa 107. eius clades ibid.
 Indaei: vide Hebraei.
 Iulianus apud Samaritanos tyrannus 75.
 Iunilus Quaestor, legum imperitus 117.
 Iuramenti religio 21. iuramentum Magistratum 120.
 Ius instabile et venale 89.
 Iustina Germani filia, Ioanni desponsa 37.
 Iustinianus consalutatur Caesar 67.
 figit ac refigit leges 85. illas exaromat 51. Quaesturam deformat 117.
 Magistratus mutat 71. 116. Praefecturas pretio locat 120. amat improbos 86. 127. sceleratos Reip. praeficit 121. seditiosos fovet

- atque ornat [53](#). [70](#). Venetos sibi conciliat [60.](#) eorum factioni [se](#) adiungit [64](#). instituit monopolia [115](#). ministrorum officia sibi sumit [88](#). Aerarium Rom. exhaurit [53](#). [112](#). se ad Barbarorum mores componit [87](#). ipsos auget largitionibus [53](#). [114](#). *Sacerdotibus* impense favet [83](#). Belisarium ex Africa male revocat [107](#). Theodora uxori omnia indulget [64](#). *eiusdem* artibus magicis paret [127](#). habitus ipse daemon [79](#). et a daemone genitus *ibid.* ambulare sine capite et mutare figuram visus [80](#). qualis Monacho apparuerit [81](#). ad omnia perturbanda natus [107](#). auctor malorum Reip. [46](#). bellorum [109](#). pacem cum Chosroë pecunia redimit [73](#). iactat suam pietatem [159](#). assentatores audit [84](#). rebus nomen suum indit [71](#). *stolidus* et asino similis, *aures* agitat [53](#). Domitianum vultu reddit [55](#). mendax [57](#). [156](#). periturus [86](#). Vitaliano fidem publicam violat [46](#). subditis affingit crimina [113](#). avaritia ductus Consules abolet [144](#). tollit spectacula [143](#). Sacerdotia vendit [152](#). vectigalia severe exigit [75](#). templa Arianorum expilat [74](#). et Senatores [77](#). [79](#). [157](#). eorumque haeredes [158](#). raptas opes effundit statim [58](#). [71](#). [146](#). praesente pecunia nec Venetis favet [159](#). sanguinis avidus [46](#). Vitalianum et Amantium necat *ibid.* et Rhodonem [151](#). *infinitosque* homines [106](#). Vexat *causidicos*, medicos, cet. [142](#). pauperes [145](#). Astrologos [76](#). Mercatores [138](#). Nummularios [140](#). *Se-* ricarios *ibid.* Milites [132](#). Officiales magistratum [137](#). Hebraeos [156](#). aegrotat [30](#). [64](#).
- Eiusdem cum Theodora matrimonium [66](#). et consensio [69](#). [84](#). [93](#). lex de praefecturis gratis dandis [120](#). Decreta in Haereticos, Gentiles et Samaritas [73](#). [74](#). in masculorum corruptores [76](#). lex de Senatorum haeredibus [158](#). iudicia [88](#). simulatae altercationes [69](#). [151](#). avaritia somnio declarata [112](#). *rapinarum* artes [77](#). in litigatores [70](#). Eleemosynae ex rapinis [83](#). pietas qualis [84](#). levitas *ibid.* et [127](#). *lenitas* affectata [83](#). ira *ibid.* amor et odium [85](#). abstinencia cibi et vigiliae [81](#). corporis forma [55](#). dicta [78](#). [117](#). [159](#). [162](#). oratio barbara [88](#). studia theologica [110](#). insanae substructiones [54](#). illius animi mores nihil Reip. profuerunt [87](#).
- Iustinus senior, quo genere et qua ex patria [43](#). miles Praetorianus mortem evadit divinitus *ibid.* Praetorianis praefectus, *fit* imperator, quamvis analphabetus [44](#). legem matrimonialem abrogat [66](#). ut scribere solitus nomen suum [44](#). stolidus *ibid.* et [66](#). principatus anni [67](#). moritur *ibid.*
- Lazica: *vide* Colchis.
- Leo Cilix Referendarius [90](#). [159](#).
- Leontius Referendarius [104](#).
- Leuathae*, Mauri [41](#). [42](#).
- Liberalium* artium profligator Iustinianus [143](#).
- Liberius Patricius Romanus [151](#). de Praefectura cum Ioanne contendit [157](#).
- Limitanei milites [135](#).
- Logothetae, qui [135](#). in Italiam et Africam missi [108](#).
- Longinus Prisci falsarii fraudes detegit [155](#).
- Ludi publici sublati [143](#).
- Lupicina* Iustini uxor [45](#). *vide* Euphemia.
- Lychnidus in Epiro terrae motu corruit [112](#).
- Macedonia famula Antoninam defert [15](#). ab ipsa occiditur [16](#).
- Macedonia meretrix Theodoraе amica [82](#).
- Magistratus conductitii [121](#).
- Malthanes Cilix [160](#).
- Mammianus Ecclesiam Emesenam haeredom instituit [154](#).
- Mammilianus [158](#).
- Manichaei [75](#).
- Martinus Belisario sufficitur [31](#).
- Matrimonia nobilium curat Theodora [104](#).
- Maurorum clades [107](#).
- Medicos vexat Iustinianus [143](#).
- Mercatorum damna [139](#).
- Michaëlis Archang. templum [99](#).
- Militum diversi ordines [132](#). et sq. male habiti [133](#).
- Ministris intercepta stipendia [125](#). eorum damna [137](#).

- Monachi comam tondent **17.** cuidam qualis visus Iustinianus **81.**
 Monasterium conversarum meretricum **101.**
 Monopolia Iustinianus instituit **115.** **140.** **145.**
 Montanistae sese incendunt **74.**
 Mulieris pudicitia **52.** favet adulteris Theodora **103.**
 Nabedes Persa, Praefectus Nisibi **23.**
 Nautarum vexationes **139.**
 Nika, seditionis nomen **79.** **114.**
 Nili inundatio **111.**
 Nummularii male a Iustiniano habiti **140.** nummus aureus diminutus **128.**
 Palaestinam turbant Samaritae **75.** **150.** **153.**
 Paschale festum **87.** circa illud vexati Hebraei **156.** triduo ante, salutare neminem licet **67.**
 Patricius indigne habitus a Theodora **94.**
 Paulus Alexandriae Episc. **150.** damnatus ac detrusus solio, non restituitur **151.** **152.**
 Pauperes D. Petri Romae, annona privati **147.** itemque Alexandrini **148.**
 Pegasus pius monitor, interemptus a Solomone **42.**
 Pelagius E. R. Archidiaconus **151.** **156.**
 Peloponnesii vexati **147.**
 Persarum in Chosroem tumultus **24.** irruptiones in Rom. Imperium **109.** **barbae** species **48.**
 Perusia a Gotthis capta **39.**
 Pestilentia **112.**
 D. Petri pauperes **Romae** **147.**
 Petrus Barsames, veneficus et Manichaeus, Theodora carus **126.**
 Praetorio praeficitur **123.** et aerrario **127.** eius flagitia **124.** **141.**
 Petrus dux Rom. **30.**
 Petrus Magister Offic. Amalasunthae necem procurat **97.** eius rapinae **136.**
 Philomida urbs Pisidiae **111.**
 Phocas Praef. Praet. vir integerri-mus **119.**
 Photius Antoninae filius, Belisarii privignus **16.** matris insidiis peti-tur **17.** eius adulteria defert **18.** eiusdem amasium in vincula con-icit **26.** ob id male accipitur **27.** elapsus e carcere, fit monachus **28.** ipsius natura et mores **16.**
 Planipes **60.**
 Polybotus terrae motu evertitur **111.**
 Polythei **75.**
 Porphyrio, **pagus** maritimus **164.**
 Praefecti conductitii **121.**
 Praefectorum et Magistratum iura-mentum **120.**
 Praefecti Praet. cur ditissimi **120.** quae quotannis Imperatori pende-rent **ibid.**
 Praefecti urbis auctoritas **115.**
 Praefectus venaliitii **115.**
 Praescriptio centenaria datur Eccle-siis **155.**
 Praesidium iniuria affectus a Con-stantino **16.**
 Praetor plebis **116.**
 Praetorianorum ordines et numerus **135.** licentia **90.**
 Prasini: vide Veneti.
 Priscus Iustiniano ab epistolis, adi-gitur ad sacerdotium **97.**
 Priscus Emesenus, falsarius **153.**
 Proclus Quaestor **44.** vir integer **65.**
 Procopius cur scripsit *ἀνέκδοτα* **10.** mentionem facit anni XXXII imperii Iustiniani **129.** **137.** damnat **Haereticos**, Gentiles et Samaritas **73.** eius sententia de providentia Dei **69.**
 Protectores **137.**
 Psos Diaconus affectus supplicio **151.**
 Quadratus Theodora nuntius **33.**
 Quaesitor et eius officium **116.**
 Quaestor **44.** **88.** qualis esse de-beat **117.** quaesturae munus a Iustiniano deformatum **ibid.**
 Quinquennale donativum sublatum **137.**
 Referendariorum munus **89.**
 Regiae frequentia **165.**
 Reip. status sub Iustiniano **109.**
 Rhodo Praefectus Alexandriae **150.** necatur a Iustiniano **151.**
 Romae Praetorianis stipendium, et D. Petri pauperibus annonam Theodoricus reliquit **147.**
 Sabbatiani **73.**
 Sabbatius Iustiniani pater **80.**
 Salutandi Imperatoris et Augustae mos **164.** salutare neminem licet triduo ante Pascha **67.**
 Samaritarum rebellio **75.** **110.**

Saraceni **73. 109.**
 Saturnini matrimonium **104. iadibrium** ibid.
 Scholarii, olim omnes natione Armeni **136. postea** imbelles ibid. Romani **147.**
 Sclaveni **73. 108. 109.**
 Scirtus flu. **111.**
 Scythopolis **150.**
 a Secretis **88.**
 Seleucia terrae motu concidit **111.**
 Senatores approbant Iustiniani matrimonium **66.** expilantur a Iustiniano **77.** eorum adulatio **93.** auctoritas nulla **87.**
 Sergius Bacchi filius in legatos perfidus et crudelis **41.**
 Serici pretium **141.** ubi confici solitum **140.** Sericarii vexati ibid.
 Sesti et Abydi constituuntur publicani **138.**
 Silentiarii **147.**
 Sirmium **108.**
 Sisauranum: vide Isauranum.
 Solomon Pegasium pie monentem occidit **42.**
 Sophiae templum **28. 101.**
 Spoletinum **37.**
 Supernumerarii **136.**
 Sylverium Papam occidit Eugenius **16.** ea nece Theodoram sibi conciliat Antonina **13.**
 Tabella quatuor literarum Iustini **44.**
 Tabellio **154.**
 Tarsus obruitur **111.** illic tumultus **160.**
 Tatianus Patricius **78.**
 Templum Deiparae **128. S.** Ioannes Evang. **25.** Michaelis Archang. **99.** Sophiae **28. 101.** D. Petri Romae **147.**
 Terrae motus **111.**
 Theodora Aug. Comitonae sorori deseruit in circulis **59.** Scenae a matre addicitur **60. 143.** Mimorum socia impudentissima et prostibula planipes **60.** meretrix famosa, devitatur ab omnibus ibid.
 Heceboli concubina **63. 82.** immaturum partum abigere solita **102.** adamata a Iustiniano, fit opulentissima **63.** Magicis artibus cum illo agit **127.** Amalasunthae Reginae parat exitum **96.** Prisco insidiatur **97.** Areobindum famulum cruciat ibid. Basianum crudelissi-

me necat **98.** Diogenem exagitat **99.** Callinicum Ciliciae Praef. in crucem agit **100.** Ioannem filium nothum occidit **102.** et Arsenium **152.** Buzem in vincula coniecit **30.** Patricium male accipit **94.** itemque Leontium ac Saturninum **104. Sil-**verii P. nece reconciliatur Antoninae **13.** huic amasium reddit **27.** eiusdem gratia multos interimit **26.** ipsumque Belisarium indigne habet **31.** cuius filiae procurat stuprum **40.** mulieribus adulteris patrocinatur **103.** nobiles foeminas vexat **101.** matrimonia nobilium curat **104.** Venetis favet **100. 160.** sua facinora studiose celat **93.** meretrices ad meliorem frugem adigit **101.** Sacerdotes et Magistratus creant **36.** asylum violat **23. 99. 101.** in Heraeum secedit **95.**
 Eiusdem parentes ursarii **58.** Sorores ibid. forma corporis **69.** mores **91.** corporis cura **92.** familiaritas cum daemonibus **81.** fastus **92.** pedum oscula **93. 164.** crudelitas **91. 94.** odium in infensos **92.** in Germanum **37.** in Ioannem Capadocem **105.** epistola ad Zaberganem **24.** ad Belisarium **33.** somnium de sua fortuna **82.** carcer **28.**
 Theodorus amicus Diogenis **100.**
 Theodorici Regis in milites et pauperes largitas **146.**
 Theodosius Senator ad praesepe damnatus **26.**
 Theodosius Antoninae amasius, in baptismo ab ipsa adoptatur **15.** aerarium Ravennae et Africae expilat **17.** eius simulatas cum Photio ibid. et **20.** confugit in templum Ioannis Evang. **25.** fit Monachus **18.** Antoninae redditur **27.** eius obitus **28.**
 Theodotus Cucurbitinus Praef. Urbis iniquissime habitus **65.**
 Theodotus Praef. Praet. **123.**
 Thermopylarum praesidium **147.**
 Tribonianus Quaestor **117.** adulatur Iustiniano **84.**
 Tyrus opificio et mercatura serici celebris **140.**
 Valerianus Rom. dux. **23.**
 Vandalorum clades **106.**
 Vectigalium condonatio sublata **129.** Veneti et Prasinii Remp. evertunt **47.** eorum habitus **48.** rixae et cae-

- des 110. flagitia 49. 160. Venetis
favet Theodora 100.
Venetici agri pars magna in Franco-
rum ditione 108.
Veredarii sublati 162.
Vigilius Papa roganti Iustiniano non
paret 152.
Vitalianus occiditur 46.
Urbium ruinae 111.
- Ursarius 58.
Uxoris mira in maritum fides 52.
Zaberganes legatus Persarum 24.
Zacharias Propheta Photium e carcere
liberat 29.
Zeno Anthemii Imperatoris nepos 77.
Zeno imp. Scholarios temere asciscit
135.
Zimarchus Iustini commilito 43.
-

I N D E X

IN PRAEFATIONES ET NOTAS AD HISTORIAM ARCANAM.

- Acacius ursarius, Theodoraë pater [378](#).
 Addaeus Syrus, Iustiniano carus [458](#).
 Ἀδελφιδούς et ἀνεψιός quo differant [358, 368](#).
 Ἀδελφοπιστία [371](#), eius ritus [ibid.](#)
 ἀδελφοποίητος [ibid.](#)
 Adoptare filios in baptismo, extra baptismum non licebat [348](#).
 Adrianaeus aquaeductus Byzantii [460](#).
 Adulteras ut deprehendunt Byzantii [434](#).
 Aeneada familia, quae [440](#).
 Aërium vectigal [447](#).
 Aetherius mortuorum bona decerpit Iustiniano [411](#).
 Africa et Λιβύη dupliciter dicitur [437](#).
 minor quam Italia [ibid.](#)
 Africanorum anathema in Vigilium [350](#).
 Agapetus Papa minis vexatur a Iustiniano [441](#). ipsum Diocletiano comparat [377](#). ab haeresi abducit [425](#).
 Ἀγαπητοί, qui dicti [371](#). ἀγαπητός Iustiniani Foelix Papa [ibid.](#)
 Agathias et Procopius in Iustiniani patria non discrepant [361](#).
 Alapae Mimorum [380](#).
 Albati, aurigae Circenses [372](#).
 Alexander Psalidius sive Forficula [455](#).
 Alexandrinis Diocletianus frumentum largitur [461](#).
 Amantius, Ecclesiae S. Thomae conditor, rebellis Trinitatis et Zommas dictus, a Iustiniano occiditur [370](#).
 Amicitiae Ethnicorum firmatae sanguinis potione [371](#). Christianorum potu sanguinis Christi [ibid.](#)
 Ἀμφιθέατρον idem quod Κυνηγέσιον [378](#).
 Anastasius imp. custodia vincit Iustinum [363](#). remittit septennale tributum [452](#). Haereticus, cur Pius dicitur [359](#).
 Anastasius Antiochenus exulat [460](#).
 Anastasius Iustiniani et Theodoraë ex filia nepos [418](#). Ioanninae sponsus [349](#).
 Anatolius mortuorum bona Iustiniano decerpit [410](#).
 Andreas Ephesi Episc. [353](#).
 Andreas Praef. urbis [383](#).

- Ἀνέκδοτα*, quibus **libris** prænотabatur **348**. arcana historia, liber de vita Iustiniani *ibid.* *ἀνέκδοτος* a Nicephoro Callisti male inscribitur *ib.* an sit integra, et cur seorsum **ab** alia Procopii historia in Bibliothecis habeatur XXIII seq. *ἀνέκδοτα* scripsit Cicero **348**, *ἀνέκδοτων* Procopii exemplaria quot extent. XXIV. Codex Vaticanus qualis *ib.*
- Ἀνεψιός*, vox a Procopii interpretibus non intellecta **358**, quo differat a voce *ἀδελφιδούς* *ibid.* et **363**.
- Annona male scribitur *συνωνή* **451**. **452**.
- Annona militaris a subditis exigitur **452**.
- Annorum imperii Iustiniani ratio **457**.
- Antinomiae in Iustiniani Constitut. **425**.
- Antonina, Theodora a veste, ex priori viro suscepit Photium **349**. Belisarium **quocunque** sequitur *ibid.* Belisario ad Iustinianum mittitur *ibid.* Belisario superfuit *ibid.* Ioanni Cappadoci tendit insidias *ibid.* aquam, ne putrescat, prohibet *ibid.* restaurat Ecclesiam S. Procopii *ibid.* eius filia nubit Ildigeri *ibid.*
- Appion Sacerdos et Praefectus Praet. **448**.
- Ἀποθιξάμενος*, quid sit **351**.
- Ἀπὸ ὑπάτων, ἀπὸ ὑπάρχων* quid sit **352**.
- Apostolium, a. Ioannis templum Ephesi **353**.
- Aquae penuria Byzantii **460**.
- Arabia sive Arraba, Iustini et Sophiae Aug. filia, ac Baduarii uxor, materque Helenae **419**.
- Areobindus Proiectae maritus **359**. **419**.
- Aretas Saracenorum dux. **353**.
- Argentati aurigae a Domitiano additi **372**.
- Ariani occisi in Ecclesia S. Mocii **405**. Exocionitae, qui *ibid.* cur poenis a Iustiniano exempti *ibid.*
- Arsenius Samarita pseudochristianus **461**.
- Asclepiodotus Praef. Praet. Gentilis **408**.
- Asinus cur appellatus Iustinianus **375**.
- Assessor et Quaestor **445**.
- Asylum a Theodora violatum **354**.
- Athalaricus Iustini senioris nepos **418**. eius legatio de pace ad Iustinum non ad Iustinianum **365**.
- Ἀργυροί* puellae quae **436**.
- Avaribus tributum pendunt Romani **403**.
- Augustana editio Procopii mutila XXIV. **354**.
- Aula Iustiniani plena Ethnicis **408**.
- Aurati aurigae a Domitiano additi **372**.
- Aurigarum Circensium origo **373**. factiones quatuor et colores diversi **372**.
- Autores, qui de Iustiniano scripserunt **377**. eadem quae Procopius XI. an illa ex Procopio acceperint XIII.
- Bacchi filii tres in Africa sub Iustiniano **359**.
- Baduarius Curopalata **363**. Arabiae maritus, paterque Helenae **419**.
- Badurius Vigilantiae filius **419**.
- Barbam Imperatores qui radere, qui promittere soliti **376**.
- Barbaros numeribus auget et inter se committit Iustinianus **400**. **401**.
- Baronii sententia de Iustiniano ac Theodora XII.
- Basilides** Quaestor **446**.
- Basilus vir ditissimus **410**.
- Bassus Praef. Praet. **447**.
- Bassus Patricius a Theodora occisus **434**.
- Βαρβαρὶς* vestis Prasinorum **372**.
- Bederina sive Bederiana, an eadem cum prima Iustiniana **361**. diversa a Taurasio *ibid.* in Illyria **360**. in Pannonia secunda *ibid.* Iustini patria *ibid.*
- Belisarius an Ethnicus **408**. Iustiniani *δορυφόρος*, deinde Tribunus militum **Parae** **351**. ex Italia turpiter discedit **357**. perduellionis accusatur **436**. exauctoratur **356**. an effossis oculis mendicaret *ibid.* et **436**. eius patria ac laudes **350**. filia Ioannina **418**. Satellitum numerosissimum **357**. triumpho **395**. bona domui Marinae **addicta** **437**.
- Biglantia idem ac Vigilantia **416**.
- Bigleniza** soror Iustini senioris et mater Iustiniani **418**. moerore extinguitur **384**. filii cum Theodora matrimonium improbat *ibid.* et **416**.
- Blachernae unde dictae **353** templum Blachernianum **458**.
- Buraides Iustiniani nepos **419**.

Braducionem cur suspendit Chosroës 427.

Bpoia suburbanum 431.

Buzes dux exercitus 356.

Cabades Persarum rex 452.

Caesaris et Nobilissimi an eadem dignitas 390.

Callinicus Praefectus Ciliciae 434.

Caniculus, quid 367.

Canis *adulteras* prodit 435.

Carpianus Patricius a Theodora occisus 434.

Cassinense privilegium Iustiniani, supposititium 366. 440.

Catomis caedi quid sit 436.

Censitor sive *Logotheta* 454.

Centenaria praescriptio Ecclesiis data 464. et revocata *ibid.*

Centenarium, quid 351.

Cete Byzantiis infestum 432.

Chosroës rex Philosophus 439. Iustiniani fastum contemnit 400.

Christiani a die coenae Christi ad Pascha neminem salutant 392. eorum amicitiae Christi sanguine confirmatae 371.

Chrysomalla meretrix, Theodorae Aug. amica 380.

Cicero scripsit *ἀνέκδοτα* 348.

Cinnabari, sive colore purpureo, scribunt Imperatores 367.

Circensium aurigarum origo, colores diversi, flagitia 373. factiones quatuor 372.

Circi et Theatri licentia in Iustinianum 412.

Collectio, nomen magistratus 451.

Color, quo scribunt Imperatores 367. coloribus cur distincti aurigae 373.

Comae tendendae diversa ratio 373. comam deponunt Monachi, nutriunt Eremitae 351. et *Latci*, sed ad luxum *ibid.*

Comes Praetorianorum et Excubitorum 363.

Comitona Theodorae soror, et Siltae Comititis uxor 378.

Commercia Publicanorum 458.

Concilium Chalced. Theodora damnat 396.

Consistorium, quis locus 456.

Constantinus Comes stabuli, necatur a Belisario 349.

Constantinus Quaestor 446.

Constitutio Iustini et Iustiniani de scenicarum nuptiis distinguitur 386.

389. saepe a Iustiniano confirmata *ibid.*

Constitutiones aliquot Iustini et Iustiniani falso inscriptae 186.

Consules Orientis et Occidentis, licet in Fastis duo sint, cur unum scriptores nominent 459. eius, cuius nomen ignotum, mentio ut fit *ibid.* cur illos abolevit Iustinianus *ibid.* Consules codicillares seu honorarii 351. horum nomina fastis non inscribuntur 352.

Corippus frigidus Iustiniani laudator 375.

Coronae in manibus et capitibus puellarum 379.

Corporis custodes qui 363. 455.

Cura palatii idem qui Curopalata 363.

Curatores Dominicarum domorum 461.

Curopalatae nomen quando usurpatum 447.

Curopalata Aedilis 363. Militaris, primus post imperatorem quando esse coepit 364. an dignior Praefecto *Praef.* *ibid.* Curopalata honorarius *ibid.*

Custodes Palatii 363.

Cyprus an secunda sit Iustiniana, et patria Theodorae 378.

Cyrillus Magister militum 436.

Daemon dici solet quicumque nefarius homo 415.

Daemonodora dicta est Theodora Aug. 415.

Daras urbs unde dicta 411.

Demosthenes Praef. Praet. 410. 448. *Δεσποινική* et *Δεσποινική* domus 461.

Δεξαμενή, quid 354.

Diabolus, quicumque nefarius 415.

Diadema Iustinianum 398. 428.

Diocletiani Imp. largitas in Alexandrinis 461. ei comparatur Iustinianus 378.

Ditybistus Iustini commilito 361.

Domestici 456.

Domini dicti Imperatores et Dominae Augustae 394.

Dominicae domus 461.

Domitianus addit aurigas Auratos et Argentatos 372. eversis illius statuis unica aenea supererat aetate Procopii 376.

Domnicus Praef. urbis 383.

Domus Iustiniana 398.

- Dulcissimus Vigilantiae maritus **416**.
418. eius filii **416**.
Ἐβδομον, suburbanum **430**.
 Ecclesia **S.** Sophiae saepe conflagra-
 vit **354**. Mariae Virg. in Blacher-
 nis **353**. Ioannis Evang. Ephesi
ibid.
 Ecclesiastici **Dominos** vocant Impera-
 tores **394**. in eos criminose agunt
 Iustinianus ac Theodora **383**.
 Editio Novellarum corrigitur **355**.
 Electio Imp. a Patriarchis confirmatur
394.
 Emboli quid sint, et quae mulier em-
 bolaria **381**.
Ἐν ἀγγέλοις, ἀγίοις ὁδοίς, usus ex-
 plicatur **424**.
 Encaustum, color quo scribunt Impp.
 qua ratione conficiatur **367**. Itali
 vocant Enchiostro **ibid**.
Ἐορτή per excellentiam Pascha **391**.
Ἐπαρχος **445**. quo differat ab *ὑπαρ-
 χος* **447**.
 Ephesiorum Episcoporum series **353**.
Ἐπιβολή quid **452**. Ecclesiis im-
 posita **453**. remissa Ecclesiis Hiero-
 solymae **ibid**. eius auctor Marinus
448.
 Episcopi Graeci suis Imperatoribus
 adulantur **467**. contradicentes Iusti-
 nianus punit **441**.
 Eremitae comam nutriunt **351**.
 Evagrius quaedam uberius quam Pro-
 copius de **Iustiniano** scripsit **434**.
 Eudaemon Patricius **465**.
 Eugenius Antoninae Sicarius Sylverium
 Papam occidit **350**.
 Eunuchi non fiunt Consules **352**.
 Euphemia Aug. Iustini senioris uxor
418, antea dicta **Lucipina** **384**. nup-
 tias Iustiniani cum Theodora im-
 probat **ibid**. sibi **statuam** ponit et
 Ecclesiam **S.** Euphemiae construit
ibid. eius et Iustini sepulcrum
392.
Euphratas Eunuchus **465**.
 Eusebius Episc. Cyzicenus **436**.
 Eutharicus filius adoptivus Iustini se-
 nioris **365**. **418**. Consul **365**.
 Euthymius vir sanctus **421**.
 Eutychius Patriarcha CP. **exulat**.
441.
 Exconsul, quid **352**.
 Excubitores **363**. **455**.
 Exempla pudicitiae matrimonialis **374**.
 Exercitus Rom. numerus exiguus
454.
 Expraefectus **352**.
 Facundus Hermianensis Iustiniani li-
 centiam in **Ecclesiasticos** reprehen-
 dit **421**. eius acerbus animus in Vi-
 gilium PP. **350**.
 Falsarii sub Iustiniano **464**.
 Favor Theatri **373**.
 Fidei publicae dandae ritus **371**.
 Foelix Papa Iustiniani *ἀγαπητός*
371.
 Fornicaria et Embolaria **381**.
Γαύδαρος Iustinianus **375**.
 Gentiles, qui dicti **373**. complures in
 aula Iustiniani **408**.
 Georgius Praef. urbis **383**.
 Georgius Theodora Aug. nepos **379**.
 Curator domus Marinae **ibid**. et
460.
 Germania Belisarii patria, quae **351**.
 Germanus Iustiniani nepos, non frater
358. **420**. Passarae maritus **ibid**.
 deinde Mathasuntae **358**. **420**. eius
 filii Iustinus, Iustinianus, Iustina,
358. **420**. ex Mathasunta Germa-
 nus **358**. **420**.
 Graeci, nomine Graeci raro usi **455**.
Γραικός et *Ἕλληγ* differunt **ibid**.
 Graecorum Praesulum adulatio
467.
 Haeretici plurimi sub Iustiniano **425**.
 ad rectam sententiam cogendi **403**.
 ultimo puniendi supplicio **404**. eo-
 rum statuæ in latrinis **ibid**.
 Helena Baduarii filia **419**.
 Heraeum Iustiniani suburbanum **431**.
 Hermogenes Mag. Offic. **435**.
 Herodianns Belisario infensus, dedit
 se Gotthis **358**.
 Hesychius Milesius de Triboniano quid
 dixerit **423**.
Ἡμέρα per excellentiam dies Pascha-
 tis **392**.
Ἡρά suburbanum, vel *ἡραίων, λεγεῖον*
 et *λέγεα* **431**.
 Historia arcana Procopii an sit per-
 fecta. XXV. **397**. Historicis om-
 nibus ignota XIII.
 Historici aequales et posteriores Pro-
 copio, qui eadem de Iustiniano scrip-
 serunt VII.
 Holoverum quid **459**.
 Homicidium ut describit Procopius
350.
 Hunni ut caput comunt **373**.
 I, apex Iustinianus **366**. **398**.
Ἰέρεα suburbanum Byzantii **431**.

- Ildericus Vandalus, Iustiniano carus 443.
 Imago Iustiniani 376. Theodora 395.
 Imperatoria 428.
 Imperatores qui *ταξιδάται* dicti 362.
 Christiani *εἰς θείας ἡρέως* 421.
 Pii ab Antonino Pio *ibid.* Domini
 vocantur ab Ecclesiasticis 394. La-
 tine loquuntur 427. Latine subscri-
 bunt 366. quo colore scribunt 367.
 rebelles ad Sacerdotium adigunt
433. qui Venetis, qui Prasinis fa-
 verint 381 qui barbam raserint
376. illis Patriarchae benedicunt
467. nomina pro gradu, non pro
 merito tribuuntur 424. an Ecclesia-
 stici deosculentur pedes 467. Eorum
 electio a Patriarchis confirmata 394.
 leges cur utraque lingua scriptae
427. loca deliciarum 430.
 Imperatoria domus continet omnes
 Magistratus 430.
 Imperium Romanum quando dici coe-
 pit Graecorum 455.
 Impositio quid et quis eius auctor
452.
 Incendium S. Sophiae et Nosocomii
 Sampsonis 355.
 Indara meretrix, Theodora *amica*
380.
 Inscriptiones falsae in Codice 386.
 Interpretatio nominum et cognominum
355.
 Ioannis Apost. templum Ephesi 353.
 Ioannes Basilii filius 410.
 Ioannes Cappadoce duo sub Iustinia-
 no 370.
 Ioannes alter Cappadox Patriarcha
 CP. primus Oecumenicus *ibid.* et
421.
 Ioannes alter Cappadox Praef. Praet.
352. Ethnicus 408. dissuadet Iusti-
 niano expeditionem Africanam 449.
 eius Praefectura decennalis *ibid.*
 invitatus fit Sacerdos, ac deuomina-
 tur Petrus 352. 433. hic, non Boli-
 sarius, obolos mendicavit 356.
 Ioannes Coccorobius Praef. urbis
383.
 Ioannes Gibbus 363.
 Ioannes Heluo, Graece *παράς* 355.
 Ioannes Patriarcha, Chalcedonii filius
 Iustinianum inter Sanctos retulit
421.
 Ioannes Pompeii filius, Proiectae ma-
 ritus 419.
 Ioannes Theodora *filius* nothus 418.
 Ioannes eiusdem Theodora *nepos* 379.
 Ioannes ac Theodorus contra Sama-
 ritas 407.
 Ioannes Scholasticus Patriarcha CP
 Nomocanonis auctor 464.
 Ioannes Sisinnii filius 359.
 Ioannes Vitaliani nepos, ad Iustinianum
 a Belisario missus 358. Iustinae ma-
 ritus 420.
 Ioannina Belisarii filia 349. Ana-
 stasio Theodora *nepoti* responde-
 tur *ibid.* et 418.
 Irenaeus 465.
 Irenaeus Pentadiae Patricius contra
 Samaritas mittitur 407.
 Isdigunas Persarum legatus 426.
 Italia maior quam Africa 437.
 Iucundianum hodie Galata 461.
 Iuliana Anicia deludit avaritiam Iusti-
 niani XI. 377.
 Iuliani Apostatae nomisma vindicatur
407.
 Iulianus Samaritarum dux 407.
 Iulianus Praef. urbis 383.
 Iunilus Afer, Quaestor 446.
 Iuramenti forma 450.
 Iurisconsulti, qui hanc Historiam non
 probabunt 11.
 Iustina Germani filia 420.
 Iustinianus Germani filius 420.
 Iustinianus Imp. Illyrice *Uprauda* 418.
 Iustini ex sorore nepos 418. modo
ἀνεψιός illius dictus, modo *ἀδελ-
 φιδός* 363. Tauresii natus, Bede-
 rinae altus 361. *obses* apud Theo-
 doricum regem Gotthorum 383.
 candidata militia quando functus
363. quando appellatus Nobilissi-
 mus 390. Praefectus militiae, an-
 tequam Caesar 371. succedit Vita-
 liano *ibid.* quando creatus Cae-
 sar 390. quoto aetatis anno 363.
 an invito Iustino 391. sumit impe-
 rium 368. an collegam habuerit
393. 439. consilia cum Theodora
 communicat 395. in propinquo
qualis 451. Magistratus mutat 397.
 Consulatum abolet 459. Praefectura
 ras vendit et ad eas sceleratos
 promovet 450. Militem negligit ac
 stipendiis fraudat 456. Romanos
 Persis tributarios facit 402. Barbaros
 inter se committit 400. sanguini-
 arius 414. praemiis factiosos fovet
374. Persarum interpretem convi-
 vio excipit 426. Illyrice loquitur
427. legem de Sconicarum nuptiis

saepe confirmat 389. agit in Gentiles 408. in corruptores masculorum 409. revocat constituta in Samaritas 405. restituit medicis aliisque annonas 459. demortuorum haeredem se scribit 410. grave aes alienum relinquit 468. mendax et perurus 377. imponit suis praecessoribus 450. crimina subditis affingit 443. falsis accusationibus agit 383.

Idem sapiens et doctus 438. cur creditus analphabetus 364. Philosophus 439. Theologus 437. Musicus. Architectus, Iurisconsultissimus 439. conscribit Novellas et pro tribunali audit litigantes 429. qualis in disputationibus 421. 441. quot libros composuit 440. Athenis artes liberales prohibet 459. Unica litera nomen suum notat 366. sacris se immiscet 438. ob id reprehenditur a Facundo 421. Praescribit leges Ecclesiasticis 463. Oecumenici nomen confirmat Patriarchis CP. 421. invertit Paschatia tempus 463. disputat cum Episcopis 438. 441. punit contradicentes 441. Agapetum PP. haeresis insinuat 438. illo auctore haeresin damnat 425. συνοδικῆς 396. haereticus 425. a poenis eximit Arianos Excoionitas 405. Sacerdotibus indulget 421. in Ecclesiasticos saevit XI. remittit vectigalia Palaestinis 407. et ἐπιβολὴν Ecclesiis Hierosolymorum 452. τροπάριον componit 439. male parta templis donat 422. Sergio et Baccho Mart. cur templum dicat 363. suam pietatem iactat 423. et mansuetudinem 421. et vigilantiam 426. se divinissimum appellat 457. ἐν ἀγίοις dictus 424. suis precibus conversionem Haereticorum ascribit ibid. omnia de suo nomine dici voluit 397. aliarum gentium nomina usurpat 400. cur dictus Iulianus 407. approbat historiam de vita sua XVII. aegrotat 382. convalescit Martyrum reliquias veneratus 333. a Sampsonē sanatur 355. nunquam a Byzantio longius digressus 382. an venerit Ravennam 383. quot annos imperavit 457. quot vixit 368. an mente captus obierit 468.

Eiusdem pater Sabbatius. mater Bigleniza 377. 416. dies natalitius 369. genealogia 416. 417. 418. soror Vigilantia 418. uxor Theodora ibid.

ex ea filii 440. nepos ex filia Anastasius 418. filius spurius Theodorus Zirus ibid. nepotes, Iustinus iunior, Iustinus alter Consul. Germanus. Boraides, Proiecta 419. 420. Praeceptor Theophilus Abbas 438. inauguratio an a Senatu probata 393. Consulatus famosissimus 377. studium in Venetos 441. ἀπλότης et μωρία 377. levitas in mutandis legibus 397. constitutiones in Samaritis 405. prodigientia 377. 400. avaritia 377. deluditur a Iuliana Anicia 410. ex frumento Alexandrino 461. severitas in Haereticos 403. fastus a Chosroë et Theodeberto contemnitur 400. vitia quomodo occultata X. facta praeclara. IX. ieiunia 426. zelus non secundum scientiam 403. simulatio in rebus fidei 396. opinio de Concilio Chalced. 462. saevitia in Christianos 403. in Sacerdotes 460. licentia in causis Eccles. 421. leges Ecclesiasticae in Oriente, non in Occidente valuerunt 463. studia literarum cur Procopius vituperet 438. 442. scientia inflata 438. stylus qualis 429. libri spurii 440. Privilegium Cassinense ibid. vox de puerorum corruptoribus 409. vox de templo S. Sophiae 400. digressus 431. Senectus ignava 401. stolidi 375. monitores viri gravissimi 425. diversi morbi 355. 382. purpura testis recuperatae sanitatis 383. domus facta S. Sergii ecclesia 396. habitus imperialis 428. effigies in poculis 400. corporis forma 376. imago 376. 428. nomismata 428. unica ex Theodora filia 357.

Eidem et Theodorae communes tituli 394. communes Belisarii triumpho 395. commune Magistratus iuramentum ibid. adnascuntur Episcopi 433. plebs convitiatur 374. illum vocat asinum 375. caute Procopius laudare solet XV. 375. Ioannes Patriarcha Sanctum credidit 424. alii de ipso plura quam Procopius XIII. 434. Baronii sententia XIII. qui de illo scripserint X. multae sub eo haeresees 425. quatuor de Religione praecipuae quaestiones 396. Iustiniani et Iustini nomina saepe confunduntur 365. 385.

Iustiniana prima 362.

Iustiniana secunda 378.

- Iustiniana domus [398](#). Iustinianae urbes [397](#). Iustinianus apex [366](#).
 Iustiniani libri [398](#). *Scholares*, Magistratus, milites *ibid.* portus *ibid.* diadema *ibid.* [428](#).
 Iustinus senior Imp. Illyricianus [360](#). Thrax *ibid.* an subulcus *ibid.* an ex familia Anicia, Flavia *ibid.* cur *ταξιδάτης* dictus [362](#) *bis* e carcere liberatus *ibid.* Patricius, Cura Palatii [363](#), an aliam, praeter Euphemiam, uxorem habuerit [384](#). antiquavit legem de Senatorum nuptiis [387](#). Scenicas tantum eximit ab ea lege *ib.* Analphabetus [364](#) nomen suum quatuor *litteris* scribit [366](#). recusat socium Imperii Iustinianum [368](#). *SS.* Sergio et Baccho Mart. templum excitat [363](#). quando et quo morbo perit [392](#).
 Eius uxor Euphemia, soror Bigleniza, nepos et filius adoptivus Iustinianus, Eutharicus filius adoptivus, Athalaricus nepos [416](#). notum crimen [362](#). constitutio de nuptiis Senatorum [387](#). eius *gesta* cur Iustiniano Procopius tribuat [369](#). ipsius et Iustiniani nomina confusa [365](#). [385](#). diploma supposititium [366](#). summa senectus [365](#). stoliditas [367](#). principatus anni [392](#). nomismata [391](#). [393](#). Sepulcrum [392](#). an eo invito factus sit Caesar Iustinianus [391](#).
 Iustinus iunior Imp. Iustiniani nepos non ex filio neque ex filia [357](#). sed ex sorore [416](#). [418](#). filius Dulcissimi et Vigilantiae [357](#). Curopalata [363](#). an Iustiniani collega [393](#). Venetos Prasinosque compescit [441](#). dissolvit aes alienum Iustiniani [468](#). comprobatur historiam de eius vita XIV. Iustini uxor Sophia, filii Iustus et Arabia, fratres Marcellus et Badurius, neptis Helena, filius adoptivus Tiberius [419](#).
 Iustinus Germani filius [420](#). Iustus Iustiniani ex fratre nepos [420](#). Iustus Iustini iunioris filius [419](#). *Κοντοζήτης* Theodorus, cur [433](#). *Κνάειοι* et Veneti *ibid.* [372](#). *Κυνηγέσιον* idem *atque* *ἀμφιδέαιρον* [378](#).
Legati Persarum interpretes coeant cum Iustiniano [426](#).
 Leo Cilix Referendarius [430](#). Leontius Referendarius [435](#). Leontii Tripolitani libertas [394](#).
 Liberatus Carthaginensis imponit Vigilio Papae [350](#). Liberius Patricius Rom. [464](#). Libri Iustiniani [398](#). Limitanei milites [455](#). *Litterae* singulares S. M. in Novellis [355](#).
 Loca milliaria [430](#). Longinus Praef. urbis [383](#). *Λογοθέτης* [454](#). Lupa, meretrix [384](#).
 Lupicina Iustini senioris uxor [367](#). cur nomen mutavit [384](#). vide Euphemia.
 Macedonius Referendarius [408](#). Magistratus Iustiniano et Theodora iuramentum praestant [395](#). a Iustiniano mutati [397](#). in porticibus Imperatoriae domus sedes habent [430](#). Iustiniani vocati [399](#).
 Malthanes [465](#). Mandatoris officium [442](#). Marcellus Iustiniani nepos, Curopalata [364](#). contra Persas exercitum ducit [420](#). Marcellus frater Iustini iunioris [420](#). Marcianus Iustiniani nepos, Curopalata [364](#). contra Mauritanos mittitur [420](#).
 Mariae Virg. pallium ac templum [353](#).
 Marinus Praef. Praet. auctor *ἐπιβολῆς* [448](#). [452](#).
 Massagetae ut caput comunt [373](#). Mathasunta uxor Vitigis, deinde Germani [420](#). Mauricius Curopalata [364](#). quando Comes excubitorum [441](#). Meretrices ducere prohibitum Senatoribus [386](#). eas ad honestam vitam revocat Theodora [434](#). *Μετάνοια*, Monasterium conversarum [434](#). *Μίασμα ἐργάζεσθαι* quid Procopio [350](#).
 Milites Iustiniani [399](#). limitanei [455](#). privati stipendiis, deficiunt *ibid.* Mimorum alapae [380](#). Monachi comam deponunt [351](#). Mulieribus nuptis illata vis [374](#). Musonius Praef. urbis [383](#). Myriangeli in Galatia [382](#). Narses Consul codicillaris [352](#). Nica seditio [411](#). Nobilissimi et Caesaris an una dignitas [390](#). Nomina propria licet interpretari [355](#).

Nomisma Iuliani Apostatae [407](#).
 Iustini et Justiniani [391](#). [393](#). [394](#).
 Nomocanonis primus auctor [463](#).
 Nosocomii Sampsonis incendium [355](#).
 Novellae a Iustiniano conscriptae [429](#).
 earum numerus *ibid.* multae non
 editae *ibid.*
 Oecumenici nomen quis primus sibi
 arrogavit [370](#). Iustinianus confirmat.
 IV. [421](#).
 Oenomaus Aurigarum Circensium au-
 ctor [372](#).
 Ὀκλαδίας θρόνος [379](#).
 Officia sunt Praetoriani milites [455](#).
 Optiones, qui [452](#).
 Ordinum Palatii successio [456](#).
 Pacem dare non licet in Coena Do-
 mini [392](#).
 Palaestinatorum ac Syrorum mos [415](#).
 remittit illis tributum Iustinianus
[407](#).
 Palatia Byzantii quot fuerint [460](#).
 S. Pantaleonis Ecclesia, domus The-
 odorae Aug. [381](#).
 Pascha per excellentiam ἐσπρὴν et
 ἡμέρα [392](#). illius tempus invertit
 Iustinianus [464](#).
 Passara Germani uxor [420](#).
 Patriarchae electis Imperatoribus ma-
 nus imponunt [394](#). illis bene-
 dicunt [467](#).
 Patricius Praef. urbis [383](#).
 Paulus Alexandrinus [461](#). deponitur
[464](#).
 Pax a Rom. cum Persis stabilita
[402](#).
 Πηγάι, suburbanum [431](#).
 Persis tributum pendunt Romani [402](#).
 Petrus Apamensis, homo impurus
[374](#).
 Petrus Barsames, Praef. Praet. [451](#).
 Petrus Magister Offic. [433](#).
 παῖδες παῖδες et παῖδων [355](#).
 Phocas Patricius, gentilis [408](#).
 Phocas Praef. Praet. [447](#).
 Photius *idem* ac Photinus, Antoninae
 filius, et Belisarii privignus, Consul
 codicillaris, tradit Antoninae Syl-
 verium Papam [351](#). fit Monachus
 et in Aegyptum mittitur [354](#).
 Pii dicuntur Impp. etiam impii [359](#).
 Placidus Martyr an Theodora Aug.
 nepos [379](#). [420](#). [440](#).
 Populi CP. maledicta in Iustinianum
[413](#).
 Πόρραι, spectaculum [380](#).
 Porphyreon pagus [466](#).

Porphyrio, cetus [432](#).
 Portus Iustinianaeus [398](#).
 Praefectus Praet. summa dignitas [447](#).
 Praefectus Praetorium et Praeto-
 rianorum distinguendi *ibid.* Prae-
 fecti Praet. diversi numerantur
ibid.
 Praefectus urbi [445](#). Praefecti urbi
 sub Iustiniano plures [383](#).
 Praetor plebis [445](#).
 Praetoriani milites: vide Scholarii.
 Eorum diversi gradus [363](#). Codicil-
 lares *ibid.*
 Prasini et Prasiani aurigae [372](#). dicti
 Cereales *ibid.* eorum vestis βαρπα-
 ζις *ibid.* rixae cum Venetis [412](#).
 Princeps Custodum Palatii [363](#).
 Priscus Iustiniano ab epistolis, fit
 Diaconus [433](#).
 Proclus Mathematicus [365](#).
 Proclus Quaestor *ibid.* et [446](#).
 Procopius huius historiae auctor, an
 Christianus XX. Politicus XXI.
 Causidicus, Belisarii assessor, illu-
 stris [347](#). non medicus [415](#). Prae-
 fectus urbi CP. [383](#). [436](#). de reli-
 gione male sentit [422](#). de poenis
 Haereticorum [423](#). molitur ἀνέξδο-
 ρα [409](#). illa scribit Theodora vi-
 vente [432](#). an eadem absolverit
[434](#). Iustinianum caute laudare so-
 let XVI. [375](#). eius studia literarum
 cur vituperet [437](#). an ipsius odio
 scripserit XI. quae scripsit de illo
 confirmant alii [434](#). de patria Iusti-
 niani non discrepat ab Agathia [361](#).
 Iustini gesta cur tribuat Iustiniano
[369](#). quando scripsit libros de Aedi-
 ficiis [355](#). quodnam ex Iustiniani
 aedificiis vituperet [442](#). antiquitatis
 Romanae curiosus [376](#).
 Eiusdem patria XVIII. [347](#). studia, res
 praeclarae, dignitates XVIII. libro-
 rum numerus, ordo, tempus. *ib.* sen-
 tentia de Deo et fortuna XX seq.
[357](#). libertas dicendi XIX seq.
[357](#). stylus et forma dicendi XXVI.
 ἀνέξδορα ex aliis eius libris cur
 confirmare liceat XVI. quibus sus-
 pecta II. an perfecta [397](#). Operum
 Procopii diversi interpretes XXIII.
 editio Augustana, Codices Vaticani
 XXIV.
 Procopius Gazaeus [347](#).
 Procopius alius Sophista *ibid.*
 Proiecta Iustiniani neptis [419](#). eius

- marii Ioannes *ibid.* Areobindis [360](#).
[419](#).
 Protectores [456](#).
 Pseudogordianus refellitur [379](#). [420](#).
[440](#).
 Psos [Diaconus](#) [463](#).
 Purpura *ad fores* mortuorum [410](#).
 Quaestor *ἀρχὴ βασιλέως* [446](#), eius
 munus [428](#). [146](#), ante Constantinum
[416](#).
 Quaestores diversi *ibid.* Quaestor a
 Quaesitore differt *ibid.*
 Quatuor literis nomen scribit suum
 Iustinus [366](#).
 Ravennam an venerit Iustinianus
[383](#).
 Referendariorum officium [429](#).
 Reges Barbari a Iustiniano excepti
[443](#).
 Reges Philosophi tres [439](#).
 Reliquiis Martyrum convalescit Iusti-
 nianus [383](#).
 Roma quinquies sub Iustiniano capta
[402](#).
 Romani praenomina primis literis scri-
 bunt [366](#).
 Romani sermonis usus apud Impera-
 tores Orientis [427](#), quando desiit
ibid.
 Romani Persis et Avaribus tributarii
[402](#).
 Rusati aurigae Circenses [372](#).
 Sabas Palaestinarum legatus [421](#), in-
 atat apud Iustinianum contra Sama-
 ritas [405](#), Theodoraē prolem pe-
 tenti non obsequitur [357](#). [421](#), cur
[462](#).
 Sabbatius Iustiniani Imp. pater [377](#).
[416](#). [418](#), qui et Istochus dictus
[418](#).
 ad Sacerdotium coguntur rebelles Im-
 perii [433](#).
 Salomon: *vide* Solomon.
 Salutare in Coena Domini non licet
[392](#).
 Samaritarum simulatio, seditio, rebel-
 lio [406](#), in eos Iustiniani constitu-
 tiones [405](#).
 Sampsō Patricius Rom. Iustinianum
 sanat [355](#), Nosocomium aedificat
ibid. an Iustiniano antiquior *ibid.*
 an sub Mena Patriarcha vixit
ibid.
 Sanguinis potu firmatae amicitiae
[371](#).
 Σαυίδης *ad fores* mortuorum [410](#).
 Saraceni ut caput comunt [373](#).
 Saturninus [435](#).
 de Scenicarum nuptiis Iustini consti-
 tutio [386](#).
 Scholae militum [456](#).
 Scholarii [455](#), Iustiniani [398](#).
 Scirtus fluvius, non Scyrus [442](#).
 Sedes plicatiles [379](#).
 Seditio Vince, Nica [411](#), et seq.
 Senatoribus meretrices ducere non
 licuit [386](#), illis matrimonia cum
 abiectis primus permisit Iustinus
 Imp. [387](#).
 Septimum, suburbanum [430](#).
 Sepulcra, locus deliciarum *ibid.*
 a Sergio et Baccho Mart. liberantur
 e carcere Iustinus et Iustinianus
[363](#).
 Sergii Martyris Ecclesia antea domus
 Iustiniani [396](#).
 Sergius Bacchi filius [359](#).
 Serici pretium [458](#).
 Series Praefectorum urbis CP. sub In-
 stino [383](#). Praefectorum Praetorio
[447](#). Curopalatarum [364](#). Quaestor-
 um [446](#).
 Severus ethnicis ritibus contamina-
 tus [408](#).
 Silentium *quid* [456](#). Silentarii et eo-
 rum ordo *ibid.*
 Silverius Papa occiditur ab Eugenio
[350](#), eius necem Vigilio cur ascri-
 bunt *Africani* *ibid.*
 Sittas Patricius Comitonaē maritus
[378](#).
 Solomones duo in Africa [359](#).
 Solomonis Regis statua a Iustiniano
 posita [400](#).
 Sophia Aug. Theodoraē neptis [419](#).
 eius mater [378](#), consilium [356](#).
 Stabulum, *στάθμὸς*, *quid* [456](#).
 Stephanus Praefectus contra Samari-
 tas [407](#).
 Strategius an frater Iustiniani [371](#).
 Suburbana Imperatorum CP. [430](#).
 Suidae soli nota Procopii *ἀνέκδοτα*
 XIV.
 Συνοδότης *quid* [396](#).
 Συνομή pro Annona [451](#). [452](#).
 Syrorum et Palaestinarum mos
[415](#).
 Tatianus Magister Offic. [410](#).
 Tauresium et Bederina an eadem urbs
[361](#).
 Ταξιάρχης *quid* [362](#).
 Tertullus an Iustiniani exadelphus et
 Theodoraē cognatus [379](#). [420](#).
 Thalenses sponte conflagrarunt [405](#).

- Theodahatus rex Philosophus [439](#).
 Amalasuntham occidit instante Theodora [432](#).
 Theodebertus Francorum rex Iustiniani fastum contemnit [400](#).
 Theodora Aug. uxor Iustiniani [418](#). in embolo [habitat](#), lanam net, transitque ad factionem Venetam [381](#). [consiliorum](#) mariti particeps [395](#). per Sabam frustra prolem petit [421](#). [440](#). ne imperio abeat, quid cogitat [356](#). a Vigilio Eleutheriae comparatur [377](#). an Ravennam venerit [383](#). mulieribus patrocinatur [435](#). matrimonia procurat ibid. meretrices ad meliorem frugem revocat [434](#). haeretica [425](#). [bia](#) anathemate percussa [462](#). concilii Chalcedonensis inimica [396](#). contra illud extorquet Ecclesiasticorum sententias [462](#). asyllum violat, et Vigilium ab Ecclesia abstrahi iubet [354](#). criminoſe agit in Ecclesiasticos [384](#). Sacerdotes creat [435](#). Daemonodora dicta [415](#). Ecclesiam S. Pantaleonis aedificat [381](#). aegrotat canceris plaga [359](#). moritur [382](#). ante quintam [Synodum](#) [421](#). [440](#). an moriens resipuerit [359](#).
 Eiusdem patria [378](#). genealogia [379](#). filia unica [357](#). liberi [420](#). [440](#). filius spurius Ioannes [418](#). nepotes [379](#). Anastasius [418](#). Sophia nepotis [419](#). neptis [adulterii](#) manifesta [434](#). imago [395](#). amicae meretrices [380](#). flagitia XII. crudelitas [433](#). in [Sacerdotes](#) [460](#). simulatio in rebus fidei [396](#). eius causa lex abrogata [386](#). digressus [431](#). Eidem et marito communes tituli [394](#). triumphii et Magistratuum iuramenta [395](#). de Theodora Baronii sententia XII.
 Theodoriades urbes [399](#).
 Theodoricus Gotthorum rex [ἀδελφοποιήτης](#) Iustiniani [371](#). cur Exocionita [405](#). quando mortuus [440](#).
 Theodorus Cucurbitinus [383](#).
 Theodorus filius Petri Magistri Offic. [432](#).
 Theodorus Zitius filius spurius Iustiniani [357](#). [418](#).
 Theodorus contra Samaritas missus [407](#).
 Theodosii senioris Imp. statua a Iustiniano deiecta [399](#).
 Theodosius iunior [ἐν ἀγίοις](#) [424](#). [adigit](#) rebelles ad sacerdotium [433](#).
 Theodosius vir sanctus, sub Iustiniano [421](#).
 Theodosius Antoninae amasius [348](#).
 Theodotus Praef. Praet. [451](#).
 Theophilus Iustiniani praeceptor [438](#).
 Theopompi scribendi licentia [348](#).
 Thomas Magister Offic. gentilis [408](#).
 Tiberius Curopalata [364](#). adoptatus a Iustino [419](#). non eius gener [441](#).
 Tituli [ad fores](#) mortuorum [410](#).
 Tribonianus Praef. urbis [383](#). Gentilis [408](#). [ἀθεός](#) [424](#). Iustiniano adulatur ibid. Quaestor [446](#).
 Τροπαιονζία quale diadema [428](#).
 Τροάκιον a Iustiniano compositum [439](#).
 Tryphon Praefectus urbi [383](#).
 Valentinus Iustiniani [μαχαίροφρος](#) [400](#).
 Vectigalia Palaestinis remissa [408](#).
 Velum primum et secundum quid [456](#).
 Veneti et Venetiani aurigae [372](#).
 Cyanei [356](#). [372](#). Venetus color unde dictus [372](#). Venetorum rixae cum Prasinis [412](#).
 Veredarii [466](#).
 Vitalianus Scytha, Patricioli filius, an sit frater Iustiniani [370](#). a quo occisus et ubi [371](#). in Praefectura militum ei succedit Iustinianus ibid. eius nepos Ioannes [358](#). [420](#).
 Vigilantia ab Illyrico Begleniza [356](#). [416](#). soror Iustiniani et uxor Dulcissimi [416](#). [418](#). filii Iustinus, Badurius, [Proiecta](#) [419](#).
 Vigilius Papa non fuit auctor necis Silverii [350](#). Iustinianum Diocletiano, Theodoram Eleutheriae comparat [377](#). fane raptatur [460](#). quintae Synodo non interfuit [440](#). excommunicatur ab Africanis [350](#). eius epistola supposita ibid.
 Victor Tunnensis imponit Vigilio Papae [350](#).
 Vince, seditio [411](#).
 Virga aurea, [δικανίον](#) [364](#).

- Uprauda, Iustinianus Illyrice [356](#).
 Urbes dictae de nomine Iustiniani [397](#).
 de nomine Theodoraë [399](#).
 Ursarius, quis [378](#).
Χειρονομία in theatro [373](#).
Ἰππῶτες et ἀπὸ ὑπάρχων quid differant [352](#).
 Zachariae Prophetæ reliquiae [354](#).
 Zimarchus Iustini commilito, Comes
 Orientis [361](#). Curator domus Placidiae [461](#).
 Zosimus vir sanctus sub Iustiniano [421](#).
-

INDEX AUCTORUM

IN NOTIS AD HIST. ARCANAM.

- Abrahamus Ortelius 361.
 Acta Apostolorum 415.
 Acta publica CP. 413.
 Adolphus Occo 357. 393.
 Aemilius Portus 368.
 Aëtius 436.
 Agapetus Papa 377. 467.
 Agapetus Diaconus 423. 425. 439.
 Agathias Historicus 347. 360. 361.
 375. 397. 399. 400. 401. 410. 430.
 431. 439. 442. 454. 455.
 Aimoinus 357. 380. 394. 408. 411.
 418. 437.
 Anastasius Biblioth. 354. 367. 368.
 377. 384. 406. 424. 435. 438. 441.
 455.
 Andreas Alciatus 360. 364. 368. 397.
 Antholog. Epigram. 372. 431. 449.
 Antonius Imp. 372.
 Antonius Augustinus 445.
 Antonius Bonfinius 358.
 Antonius Concili 438. 445. 448.
 Aristoteles 455.
 Arnoldus Uvion 358. 370. 416.
 Athenaeus 379. 455.
 Ausonius 351. 366.
 Autor antiquitatum Byzantii 349. 370.
 381. 392. 398. 400. 405. 419.
 420. 431. 433. 451.
 Autor appendicis ad Marcellinum
 349. 356. 438.
 Autor descriptionis urbis CP. 381.
 445. 460.
 Autor historiae S. Sophiae 371. 383.
 400.
 Autor apud Suidam 468.
 Autor Poëta Graecus 396. 427.
 Autor vitae S. Hypatii 466.
 Autor vitae S. Nili 424.
 Basilius Cilix 360.
 Basilius Magnus 356.
 Blondus 347. 415.
 Caesar Baronius 355. 365. 393. 405.
 Caesarius 373.
 Capitolinus 465.
 Cassiodorus 360. 364. 365. 418.
 428. 432. 440. 442. 445. 447.
 Centuriatores 353.
 Christophorus Persona 358. 410.
 Chronicon Alexandrinum 361. 374.
 376. 377. 383. 392. 397. 405. 408.
 411. 457. 460. 465.

- Chronicon Cassinense 440.
 Chronicon Vaticanum 409. 437. 459.
 460. 465.
 Cicero 348.
 Codex Iustinianus 367. 382. 386. 398.
 405. 410. 431. 447. 448.
 Collect. historic. 362. 372.
 Concilium Berytense 392.
 Concil. Chalcedonense 378. 424. 456.
 459. 461.
 Concil. V. CP. 353. 398. 399. 429.
 445.
 Concil. CP. sub Mena 408. 467.
 Concil. VII. CP. 353.
 Concil. Ephesinum 353. 404.
 Concil. Nicaenum II. 353.
 Concil. Trullanum 398. 424.
 Constantinus Armenopolus 445.
 Constantinus Magnus Imp. 386. 404.
 Constantinus Manasses 357.
 Constantinus Porphyrog. 371. 431.
 455.
 Corippus 357. 363. 366. 375. 393.
 398. 399. 403. 416. 418. 427. 447.
 459. 455. 467.
 Cornelius Celsus 436.
 Cyrillus Scythopolitanus 357. 359.
 368. 369. 372. 391. 392. 394. 405.
 406. 407. 421. 429. 435. 448. 453.
 456. 457. 461. 463.
 Digesta 398. 435. 446.
 Dio Cassius 348. 372. 376. 378.
 381. 443.
 Dionysius Byzantius 344.
 Dionysius Petavius 459.
 Dioscorus Alexandrinus 404.
 Dorotheus 1C. 457.
 Ephraemius Chronologus 363. 400.
 Epiphanius Tyrius 371.
 Episcopi Syriae 374.
 Evagrius 347. 352. 360. 363. 365.
 368. 370. 371. 372. 374. 377. 381.
 391. 393. 396. 411. 418. 419.
 421. 422. 425. 434. 441. 443. 445.
 447. 450. 457. 461. 465. 469.
 Eunapius Sardianus 447.
 Eusebius Caesariensis 427.
 Eustathius Presbyter 377. 383. 425.
 439. 441.
 Facundus Hermianensis 421. 438.
 Franciscus Iunius 367.
 Georgius Cedrenus 363. 376. 384.
 392. 396. 425. 428. 431. 435.
 442. 447.
 Georgius Codinus 364. 398. 428.
 Georgius Syncellus 376.
 Gregorius Magnus 354. 394. 462.
 Gregorius Nazianzenus 373. 380.
 466.
 Gregorius Secundus 367.
 Gregorius Turonensis 377. 410.
 Guidus Pancirolus 348.
 Gulielmus Budaeus 364.
 Henricus Agylaeus 407.
 Henricus Schringierius 352. 445.
 447.
 Heribertus Rosueyds 430.
 Hesychius Grammat. 379.
 Hesychius Milesius 381. 398. 408.
 423.
 Hieremias Propheta 373.
 Hieronymus Rubeus 382.
 Historia Miscella 377. 382. 435.
 Hubertus Giphanius 351. 368. 386.
 434.
 Hubertus Goltius 368.
 Jacobus Billius 466.
 Iacobus Coiacius 378. 445.
 Iacobus Gretaeus 393. 428.
 Idatius 430.
 Innocentius Maronianus 371. 421.
 423. 438. 467.
 Interpres Novellarum 352.
 Iochimus Camerarius 419.
 Ioannes Antiochenus 400. 454.
 Ioannes Brodaeus 366. 431.
 Ioannes Christophorosenus 352. 372.
 381. 416.
 Ioannes Chrysostomus 380. 392.
 Ioannes Epiphaniensis 402. 419. 420.
 457.
 Ioannes Evangelista 415.
 Ioannes Leunclavius 393.
 Ioannes Mercerus 447.
 Ioannes Meursius 364.
 Ioannes Scholasticus 464.
 Ioannes Trithemius 416.
 Ioannes Tzetzes 356.
 Ioannes Zonaras: vide Zonaras.
 Iornandes 358. 360. 363. 365. 368.
 393. 418. 420.
 Ischyrius 461.
 Isidorus Hispalensis 351. 438.
 Iulianus antecessor 445.
 Iulianus Apostata 376. 455.
 Iurisconsultus Graecus 410. 429.
 Iustinianus 352. 355. 360. 362. 380.
 383. 385. 386. 389. 392. 395. 397.
 398. 399. 405. 406. 408. 409. 410.
 418. 421. 423. 425. 427. 429. 430.
 432. 445. 446. 450. 451. 452. 454.
 457. 459. 464. 465.
 Iustinus Senior 387.
 Iustinus Iunior 399. 406. 441.

- Leo imp. 349.
 Leonardus Aretius 358.
 Leontius Magnesianus 353.
 Leontius Poëta 445.
 Leontius Scholasticus 393, 396.
 Leontius Tripolitanus 394.
 Lex Rhodia 458.
 Libanius 452.
 Liberatus Diaconus 350, 421, 433, 460, 461, 463.
 Lucianus 371.
 Marcellinus Comes 352, 359, 365, 368, 370, 372, 377, 390, 393, 418, 419, 436, 457.
 Marcianus Imp. 386, 404.
 Matthaeus Raderus 375, 405.
 Menander Protector 375, 400, 401, 402, 419, 467, 468.
 Nicephorus Patriarcha 348, 351, 364, 367, 390, 431, 436, 447, 454.
 Nicephorus Callisti 348, 368, 378, 424, 425, 464.
 Nicolaus Pepagomenus 452.
 Octavius a Rosbergh 357, 359, 363, 384, 407, 468.
 Olympiodorus Hist. 351, 390.
 Onuphrius Panvinus 357, 359, 368, 416.
 Ordo Romanus 392.
 Paulus Apamensis 438.
 Paulus Diaconus 354, 425, 435, 438.
 Paulus Silentarius 395, 431.
 Petrus Crinitus 356.
 Petrus Gillius 442.
 Petrus Pithoeus 348, 459.
 Philostratus 376.
 Photius Patriarcha 347, 351, 390, 418.
 Photius Tyrius 467.
 Plinius 376, 381, 436, 465.
 Plutarchus 366, 465.
 Pomponius Laetus 360.
 Procopius, singulis paginis.
 Provinciale Ecclesiae Orient. 393.
 Prudentius 360.
 Pseudogordianus 379, 393, 420.
 Raphaël Volaterranus 357, 358, 427.
 Regum libri 415.
 Rituales libri 392.
 Sabellicus 347, 415, 468.
 Sallustius 405.
 Seneca 351, 424.
 Series Rom. Pont. 371.
 Sextus Aurelius 376.
 Sibylla 442.
 Simeon Metaphrastes 355, 385, 452.
 Socrates 430.
 Sozomenus 354, 430, 431.
 Spartianus 428, 446, 465.
 Stephanus Byzantius 398.
 Suetonius 372, 376, 381, 445, 465.
 Suidas 347, 348, 349, 354, 380, 384, 395, 408, 423, 431, 433, 442, 451, 454.
 Synesius 379, 415, 457, 459, 466.
 Tertullianus 380.
 Theodorus Lector 353, 356, 360, 362, 364, 384, 418, 450.
 Theodorus Mopsuestenus 373.
 Theodorus Studita 351, 455.
 Theophanes Byzantius 357, 418, 420.
 Theophanes Isaurus 354, 355, 359, 361, 368, 370, 371, 373, 377, 379, 382, 383, 385, 391, 404, 405, 406, 408, 409, 411, 419, 420, 425, 426, 430, 431, 433, 435, 439, 441, 442, 444, 448, 450, 452, 454, 458, 460, 464.
 Theophilus Praeceptor Iustiniani 363, 368, 371, 383, 384, 415, 418.
 Theophylactus Simocatta 419, 446, 447, 460.
 Valerius Maximus 465.
 Vegetius 372.
 Victor Tunnensis 350, 357, 359, 363, 367, 371, 378, 383, 391, 393, 396, 418, 419, 425, 438, 441, 460, 462.
 Virgilius 445.
 Volumen ex corticibus 457.
 Vopiscus 355, 458.
 Zacharias Hist. 360, 371.
 Zonaras 360, 363, 368, 370, 371, 373, 377, 395, 399, 409, 425, 437, 442, 457, 459, 461.
 Zosimus Hist. 446, 447, 455.

INDEX GRAECUS.

Ἀβελτηρία ad I, 217, 19.
 ἀβληχρός πυρετός I, 252, 4.
 ἄγαν cum superlativo III, 118, 12.
 ἀγγοφοφορεῖν III, 163, 18. 222, 1.
 ἀγγέλλω. ἡγγελον eiusque compo-
 sita I, 36, 15. 37, 6. 109, 11.
112, 13. 17. 181, 21. 191, 8. 277,
10. 237, 13. 294, 14. II, 41, 17.
66, 1. 69, 2. 81, 7. 90, 7. 92, 14.
189, 3. 245, 2. 276, 15.
 ἀγέστην I, 271, 7.
 ἀγώνισις III, 257, 24.
 ἀδιώματος III, 41, 11.
 ἀερικόν III, 119, 3.
 ἀθυρόγλωττος II, 304, 6.
 αἰρεῖσθαι ὕπνον I, 299, 2.
 αἰσθάνεσθαι cum infinitivo pro par-
 ticipio II, 51, 19.
 αἰσχροτάτος I, 153, 4.
 ἀκατάγγελος II, 354, 8.
 ἀκμήτες II, 89, 9.
 ἀκριβής λιμός II, 323, 1. πολιορκία
II, 240, 16. 382, 12.
 ἀκρότομος I, 427, 10.
 ἀκροτελεύτιον, ἀκρότατον I, 208, 17.
437, 18. II, 221, 7.
 ἀμαρτήσας I, 385, 7.
 ἀμνηστία I, 504, 15. II, 402, 10.
 ἀμυθητός. ὀλίγη ἀμυθητῶ σφατῶ
 I, 514, 5.
 ἀμφογνοεῖν II, 210, 19.
 ἀμφοιβητεῖν τιτός 473.
 ἄν. Constructio soloeca ὅπη ἄν σω-
 θήσονται III, 274, 16. οὐδὲν ἄν
 λυμανεῖται II, 260, 13. οὐκ ἄν

βλαβήση II, 153, 7. οὐ ἄν εἰω-
 θεν II, 112, 4. οὐδὲν ἄν γένη-
 ται II, 263, 12. οὐκ ἄν ἀντελεπῇ
 II, 163, 11. 273, 17. et similia
 II, 135, 20. 171, 20. 470, 16. III,
69, 13. 79, 18. 95, 5. 106, 11.
 ἄν (i. e. εἰάν). ἄν οὕτω τύχη I, 63,
9. 464, 7. II, 44, 3. 120, 10. 163,
4. 243, 1. 295, 5. 618, 17. III,
192, 18. 243, 2. ἄν οὕτω τύχοι
 I, 16, 15. (ubi τύχη Par.) 23, 9.
86, 17. 120, 14. 189, 21. 230, 7.
 (τύχη Vat.) 233, 18. 245, 15. 355,
7. 382, 17. 384, 19. 402, 12. 419,
8. 435, 7. 452, 21. 478, 5. II,
41, 1. 177, 10. 189, 17. 372, 5.
 399, 6. (τύχη Par.) 638, 12. III,
12, 8. 50, 16. 54, 14. 61, 11. 76,
13. 84, 21. 87, 6. 96, 2. 110, 18.
114, 5. 130, 21. 161, 2. 192, 19.
243, 2. ἡν cum aliis optativis I,
11, 6. 14, 18. 17, 20. 18, 17. 24,
16. 43, 22. II, 262, 4. III, 40, 9.
44, 3. 84, 6. 15. 89, 5. 8. 92, 11.
93, 17. 96, 4. 23, 98, 5. 117, 4.
118, 17. 121, 3. 126, 5. 138, 8.
21, 165, 4. 184, 4. 295, 17. 311,
8. ἡν cum indicativo I, 88, 15.
119, 20. 134, 5. 230, 11. 258, 19.
272, 13. 326, 19. 32. 355, 9. II,
100, 4. 231, 9. II, 292, 7. 273,
20. III, 71, 18. 98, 15. καὶ
 ἡν 98, 9. ἡν οὐ II, 238, 19.
 ἀναβράζειν, ἀναβράσσειν II, 423, 7.
 ἀναθηρᾶν II, 223, 10.

- ἀναθολοῦν 107, 20.
 ἀναιδὴν I, 52, 15, 183, 22, 473, 17.
 II, 6, 14, 263, 9, III, 123, 20.
 ἀνίδην II, 15, 3, 201, 1, 204, 20.
 (ἀναιδὴν Par.) 381, 4. (ἀναιδὴν Par.).
 ἀνακαχεύειν II, 403, 9, III, 265, 11.
 ἀνδρά vulgo I, 27, 15, 51, 2, 69, 7.
 478, 21, 479, 2, sed ἀνδρεία I,
 128, 14, 360, 4, 364, 19, 381, 16.
 386, 9, 426, 10, II, 10, 13, 13,
 16, 60, 5, 99, 20, 100, 1, 270, 14.
 362, 16, 379, 5, 553, 7.
 ἀνεπικηρύκνεντος III, 265, 8.
 ἀνεπίμικτος III, 265, 8.
 ἀνευ τούτων, praeterea, II, 282, 12.
 ἀνήκεστα δεινὰ II, 24, 1.
 ἀνθρωπος, ο, paritius, III, 101, 12.
 ἀνολγειν. ἀνεωγίνοι I, 22, 3, III,
 212, 3, ἀνέωγον I, 174, 13.
 ἀντικυματεῖν III, 295, 7.
 ἀντιμνησθαι III, 295, 8.
 ἀντίος II, 240, 1, 485, 18.
 ἀντιπαράδεχσθαι (ἀντιπαρέχεσθαι
 Reiskius) III, 162, 7.
 ἀντιπεριάγειν II, 329, 14.
 ἀντιστατεῖν (in ἀντιστρατεῖν cor-
 ruptum) I, 177, 6, 182, 1.
 ἀξιώλαθρος II, 617, 1, III, 338, 17.
 ἀλλάττειν III, 35, 12, 96, 8.
 ἀπαντιάζειν II, 301, 19, ad II, 329, 13.
 ἀπανθαδιάζεσθαι III, 241, 4.
 ἀπαντοματίζειν III, 215, 3.
 ἀπεμπολεῖν III, 72, 12, 90, 17, 114,
 24, 121, 10, 125, 17.
 ἀπισχυρίζεσθαι I, 258, 12.
 ἀποδωασεῖν II, 422, 18.
 ἀποζῆν ἐλύμοις II, 526, 10.
 ἀπολείπειν τῇ ταλαιπωρίᾳ I, 495,
 11, πρὸς τὴν ταλαιπωρίαν III,
 270, 14, ἀπολέγων et ἀπονέων
 I, 208, 14.
 ἀπομένειν vulgo II, 564, 9.
 ἀπονητὶ II, 343, 7.
 ἀποπορεία I, 117, 8, 202, 20, 205, 6,
 II, 322, 21, 436, 7, 592, 18,
 628, 5.
 ἀπώρυξ I, 494, 16.
 ἀσίβητος III, 90, 7.
 ἀστρατήγητος I, 264, 11.
 ἀτμηλεῖν I, 396, 22, II, 573, 1.
 αὐθαδιάζειν III, 88, 11.
 αὐοὶ τῶν νυκτῶν II, 1192, 3.
 βαρήσας III, 89, 12.
 βιβάριον II, 106, 15, 112, 3, 9.
 βεβόλησθαι II, 89, 4.
 βολαὶ l. q. ὠδῖνες II, 576, 16.
 βουβών I, 252, 8.
 βράχους ἐμπλεως θάλασσα I, 99, 15,
 105, 2.
 γειτόνημα II, 557, 11.
 ἐκ γειτόνων I, 199, 7, 219, 22, ἐν
 γειτόνων I, 15, 13, 49, 5, 66, 13,
 II, 57, 5, 161, 21, 219, 20, 230,
 23, 247, 15, 419, 11, III, 212, 18,
 239, 11, 263, 7, 273, 18, 298, 23.
 γελοιώδης II, 483, 18, 571, 15.
 ἐς γόνυ ἐλθεῖν I, 88, 5, III, 91, 2.
 ἐν Λάραϊς I, 235, 5, πόλει Λάρας
 II, 489, 1, ἐν Λάρας I, 60, 1, 79,
 16, 90, 14, 111, 22, 113, 21, 169,
 3, 222, 22, 238, 2, 264, 14, ἐς
 Λάρας I, 61, 6, ἐς Λάραν I,
 286, 14.
 δεξιόσθαι τῷ θεῷ III, 156, 7.
 διαθρύπτειν I, 228, 5.
 διακοσμία II, 623, 12.
 διακαλυπτεῖν I, 60, 11, III, 252, 7,
 316, 11.
 διαλογίζεσθαι I, 53, 4.
 διαμέλλειν I, 171, 14.
 διαμετρήσασθαι βίον II, 450, 20,
 III, 245, 17.
 διαμισθαροῦν ad III, 121, 12.
 διαπρόνημα II, 558, 14.
 διαχράσθαι νατὶς III, 335, 7.
 διαψιθυρίζειν II, 626, 4.
 διδόναι, δώσω III, 221, 2.
 δόλωσις III, 115, 18.
 δομεῖν I, 500, 4.
 δυσθανατεῖν, αν, ad II, 544, 10.
 ἐγγόνῃ III, 42, 1.
 ἐγκρυφιάζειν I, 284, 19, III, 17, 17.
 ἐθελουφρεῖν II, 520, 4.
 εἰ cum conjunctivo I, 26, 2, II, 18,
 8, 32, 1, 177, 9, 211, 5, 10, 225,
 8, 228, 12, 239, 10, 247, 4, III,
 91, 9, 212, 19, 229, 17.
 εἶναι. ἦν ἴσησθε I, 479, 17, ἦν
 περιεσώμεθα I, 417, 9, II, 454, 9,
 616, 1, ἦν περιέσονται II, 43, 13,
 492, 9, et restituendum pro ἦν
 περιέσονται I, 119, 21, II, 115, 9.
 Similes conjunctivi sunt αἰρήσονται
 I, 518, 14, ἀκούσθησθε II, 71, 20,
 ἀφίξεται I, 479, 10, γενήσονται
 I, 220, 10, διαθήσονται ad I, 54,
 17, διαμαχήσονται II, 426, 2,
 θνήσονται II, 333, 4, 382, 23,
 385, 17, 616, 22, δώσω ad II, 47,
 21, ἐκνήξονται II, 345, 6, εὐρή-
 σονται I, 134, 5, (εὐρήσονται II, 120, 6).
 θήσονται I, 277, 17, II, 43, 13.
 παρήξονται I, 402, 12, II, 323, 13.

- παρέρχονται I, 333, 8. συλλήψη-
 ται I, 333, 13.
 ἐκαστάτω I, 315, 18. 330, 20. II,
8, 16. 31, 18.
 ἐκθαμβεῖν II, 227, 18.
 ἐκμετρεῖν τὸν βίον II, 625, 15.
 ἐκονεῖ II, 36, 2.
 ἐκκαλεῖ II, 255, 21.
 ἐκτοπος II, 503, 9. III, 14, 9.
 ἔλεος, τὸ, II, 48, 15.
 ἔλετός I, 81, 5.
 ἐμπλήσσειν II, 161, 17.
 ἐμπόλημα II, 547, 1. III, 199, 19.
254, 19.
 ἐμπορίζεσθαι III, 171, 10. 333, 21.
 ἐμφιλοχωρεῖν II, 314, 13. 519, 9.
 ἐνακμάζειν II, 465, 17.
 ἐνδιδύσκειν III, 249, 9.
 ἐνθους I, 530, 20.
 ἐξαντῆς I, 352, 6.
 ἐξικάνουσιν οὐσαι III, 249, 9.
 ἐξκουβίτωρες I, 460, 13.
 ἐξοισοῦσθαι τὰ θεῖα II, 70, 18. 160,
20.
 ἐπειδὴ cum optativo I, 16, 17. III,
18, 12. 49, 5. 70, 21. 82, 18. 182,
7, 194, 3. 216, 12. 223, 6. 229,
18, 233, 3. 240, 2. 272, 2. 297,
19, 293, 5.
 ἐπεκλέγεσθαι III, 43, 9.
 ἐπηλύτης I, 441, 8. 450, 2. II, 31,
13. 203, 16. 209, 17.
 ἐπιθαλασσίδιος II, 463, 17.
 ἐπικατασκοπεῖν II, 37, 7.
 ἐπικηδεύειν III, 251, 25.
 ἐπικναεῖν ad III, 134, 1.
 ἐπικοινῆς II, 476, 18. 559, 9. ἐπί-
 κοινα II, 622, 2.
 ἐπιπεριστέλλειν I, 219, 23.
 ἐπιτωθάζειν I, 232, 11.
 ἐπιφημίζειν II, 313, 3.
 ἐπιψιθυρίζειν III, 141, 17.
 ἐρεῖν ἐρχομαι ad III, 12, 12. ἐρῶν
 ἐρχομαι III, 220, 20.
 ἐστατογέρον II, 410, 1. 445, 18.
514, 16. III, 66, 12.
 εὐθνωρόν ad I, 244, 11.
 εὐξυνθετεῖν I, 416, 3.
 ἐφ' ᾧ cum indicativo I, 15, 13. 48,
21. 53, 15. 57, 16. 110, 17. 113,
19. 155, 21. cum optativo I, 51,
6, 107, 17. 111, 21. 131, 14. 119,
71, 13. 147, 24. cum conjunctivo
 I, 74, 18. 243, 7. 269, 15. 278, 8.
230, 8. III, 120, 6. cum infinitivo
 I, 198, 17. 199, 9. 323, 20. 327, 14.
343, 3. 380, 21.
- ἡμιοῦριον II, 566, 8.
 θανατοῦν II, 658, 10.
 θάττεροι III, 110, 14.
 θορίξ, ἡ σωτηρία ἐπὶ τριχός ἐσσε
 III, 340, 17.
 δὲν θυμωθεῖς II, 503, 12.
 ἰδεῖν εἰς ἀλκὴν I, 299, 5. 387, 3.
II, 390, 11. εἰς ἀντίστασιν III, 157,
10. εἰς ἀπόστασιν I, 27, 18. 282,
17, 287, 16. II, 376, 20. βλέπειν
 εἰς ἀλκὴν I, 461, 12. 488, 21. ὁρᾶν
 εἰς ἀλκὴν I, 232, 1. II, 501, 1.
 ἐρᾶσθαι II, 203, 12.
 ἐρατεῖον III, 188, 2.
 ἐροδόουλοι III, 333, 20.
 ἐσεῖν vel ἔσεσθαι II, 501, 11. 548,
21. 608, 10. 612, 10. 614, 18.
619, 13. 639, 23. III, 20, 4. 174, 1.
191, 25. 228, 20. 240, 8. 255, 9.
295, 8. 297, 10. 310, 20. 330, 4.
 καλεῖσθαι Ῥωμαίων II, 46, 2.
 κατακραιπαλᾶν II, 558, 2.
 κατέλειψε III, 160, 25.
 καταληγέσθαι III, 121, 15.
 καταπροδιδόναι I, 485, 3. 507, 5.
 κατατυγχάνειν II, 603, 14. III, 121,
18.
 καταφάλλειν I, 257, 11.
 κάχλικος (vel κάχληκος) II, 508, 8.
 κέντρον, centum, I, 112, 41.
 κεφαλή τῆς ἐλπίδος I, 296, 9.
 κοιναίστωρ III, 116, 15. κναιαίστωρ
 III, 116, 14. κοιαίστωρ I, 52, 4.
121, 16. 123, 8. II, 74, 5. 453, 13.
 III, 117, 7.
 κόσμῳ οὐδενί I, 264, 12. 464, 17.
476, 17. 480, 15. 488, 9. 491, 20.
492, 15. 534, 3. II, 139, 6. 198,
14. 201, 3. 213, 22. 441, 11. 493,
20. οὐδενὶ κόσμῳ I, 257, 5. 313,
21. 339, 6. 385, 16. 401, 3. 423,
2. 444, 10. 457, 7. II, 33, 15,
82, 2. 166, 24. 377, 13. 380, 21.
427, 6. 533, 2. 583, 3.
 κωλύει I, 354, 15. 359, 2. 472, 5.
481, 7.
 λαθραϊότητι corrupte III, 99, 20.
 λαθραϊότατα III, 116, 24.
 λεγεών III, 195, 11.
 λεπίδες ὀξεῖαι II, 153, 11.
 λεγούς, τὰς, I, 255, 7.
 ληιστία III, 119, 8.
 μελλήσεσθαι II, 262, 11.
 μεστός, iratus, III, 30, 14. et με-
 στοῦσθαι, irasci, III, 83, 13.
 μεταμαθεῖν II, 483, 16. οὐκ οἶδα
 ὅ τι μεταμαθῶν II, 440, 13.

- μετάμελος I, 452, 4. 485, 2.
 μεταμπίσχειν II, 423, 2. 472, 12.
 μέταξα II, 546, 20. III, 140, 22.
247, 12.
 μετωπηδόν II, 495, 18.
 μη ού I, 13, 1. 93, 19. 124, 16.
126, 4. 195, 18. 221, 12. 223, 18.
331, 22. 456, 11. II, 30, 19. 43, 8.
48, 22. 83, 21. 217, 22. 220, 8.
233, 4. 242, 15. 250, 13. 273, 15.
381, 18.
 μικρόμισθος II, 592, 14.
 μυλίφ λιθφ III, 226, 17. μυλίτου
 III, 224, 23. μυλίην I, 74, 13.
 μύρια πάντα ὑποσχέσθαι I, 324, 18.
 μυνών II, 152, 14. 153, 21.
 μωροκακοήθης III, 56, 14.
 νάφθα II, 512, 16.
 νεοχηθέντα III, 164, 11.
 ξυνῆ II, 427, 1.
 ὁμογνωμονεῖν II, 413, 11.
 ὄνομα. Πράκος ὀνόματι III, 97, 8.
 Πέτρον ὀνόματι III, 123, 15. sed
 ὄνομα III, 97, 21. τούτομα I,
162, 18. 243, 3. (ubi Par. ὄνομα)
 et ὀνόματα (de duobus) III, 245, 6.
 ὀξίνης II, 521, 1.
 ὀρθοστομεῖν II, 416, 11.
 ὀρθοστίδιος III, 67, 17.
 ὄτων I, 192, 17.
 οὐδός I, 174, 4. 18.
 οὐ μέγα οὐ μικρόν I, 285, 20. οὐ
 μικρόν οὐ μέγα II, 507, 8.
 οὐ μή I, 109, 20. 243, 17. 270, 5.
271, 20. 326, 20. II, 201, 12.
237, 2. 256, 1. 259, 11. 325, 4.
341, 18. 490, 1. 527, 17. 626, 3.
 III, 30, 8. 109, 3.
 οὐ πρότερον εἰ μή I, 272, 11. ἔως
1. 250, 22. III, 157, 16. ὥς III,
111, 17.
 ὀχετηγία, ὀχεταγωγία II, 521, 8.
 καλλάντιον, καλάτιον I, 395, 18.
 II, 280, 8. III, 186, 15. 202, 8.
 ἐν παραβύσσῳ I, 93, 14. II, 99, 12.
 III, 14, 11. 50, 14. 121, 6.
 παραθρασύνω III, 82, 14.
 παραφνγή II, 319, 21.
 πασχαλία ἑορτή I, 91, 19. 469, 3.
 III, 87, 3. 156, 4. 195, 22.
 τί πεπονθότες II, 518, 7.
 πη. ἀγχιστά πη I, 181, 19. 229, 4.
232, 20. 241, 20. 248, 16. 262, 6.
265, 2. οὐδέ πη 208, 18. οὔτε
 πη I, 217, 1. 264, 14. ὡδέ πη I,
182, 14. 188, 22. ὥς πη I, 10, 3.

- τυμβογέρων II, 523, 4.
 ὑδροχόαν III, 125, 15.
 ὑπειπεῖν et ἐπειπεῖν II, 31, 3.
 ὑπεράγαν II, 452, 7.
 ὑπερβιάζεσθαι I, 439, 1. II, 145, 9.
 ὑπερβλύζειν II, 428, 8.
 βρώσεις ὑπερόρειοι τῆς φύσεως II,
347, 13.
 ὑπολήγειν II, 6, 12. III, 240, 13.
 ὑποτωθάζειν ad I, 232, 11.
 φάκελλος II, 103, 10. sed φάκελος
 II, 192, 18.
 φαντάσεις I, 300, 10.
 φιλοτιμεισθαι τινα χρήμασι II, 27,
16.
 φρονηδὸν ὄμιλον III, 236, 6.
 ὠθισμός, ὠθησιμός ad I, 37, 22.
 ὠραιζομένη τέχνη II, 625, 20.

Fig. 1. pag. 376.

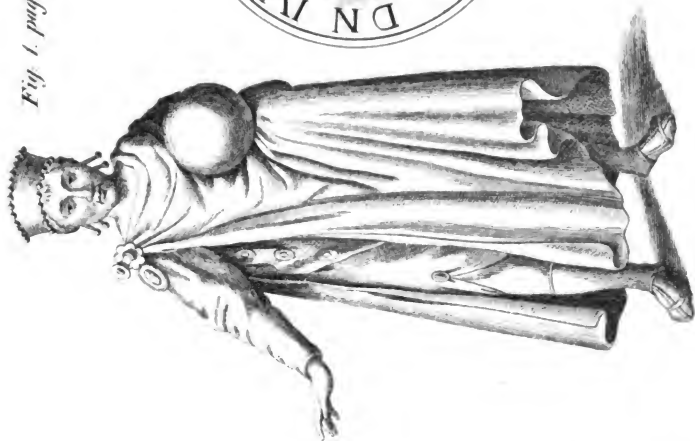

Fig. 2. pag. 391.

Præcep. vol. III. Tab. 1.

Lithogr. von Gebr. Becker in Coblenz.

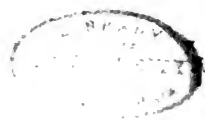

Fig. 3. pag. 393.

Fig. 4. pag. 394.

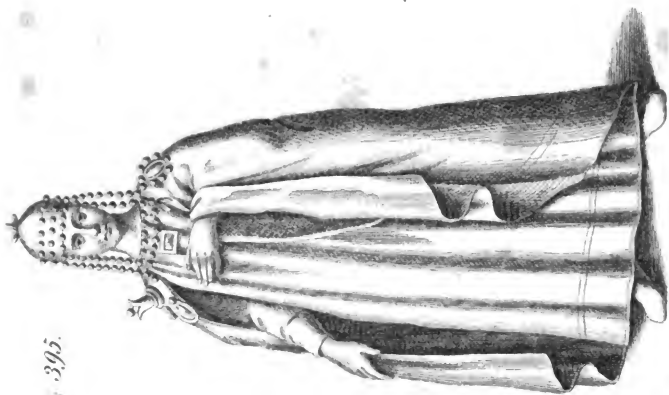
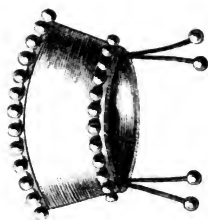

Fig. 5. pag. 395.

Fig. 6. pag. 428.

Fig. 7. pag. 428.

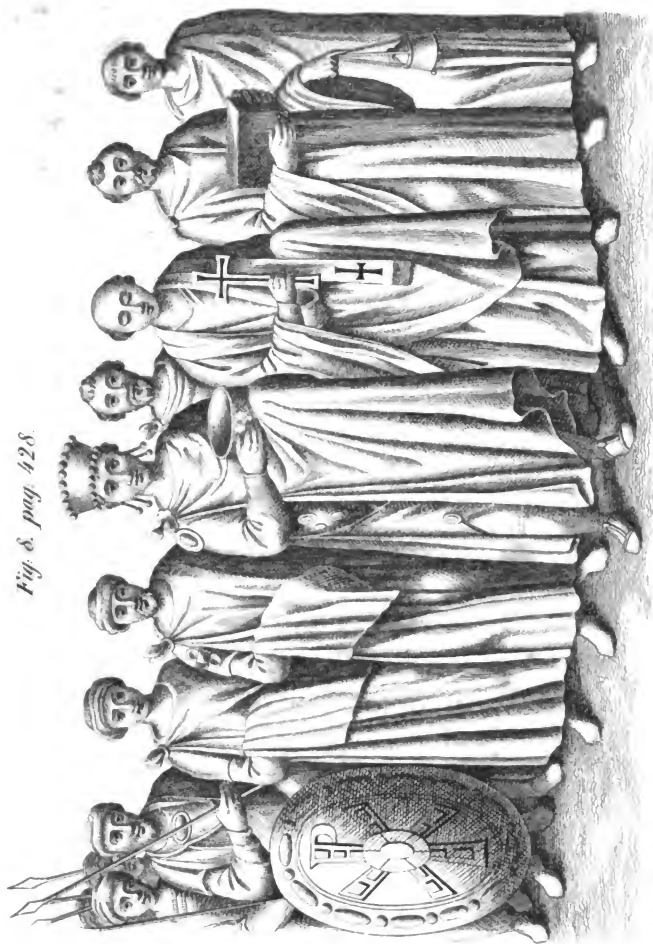
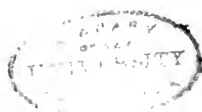

Fig. 8. pag. 428.

14 DAY USE
RETURN TO DESK FROM WHICH BORROWED
LOAN DEPT.

This book is due on the last date stamped below,
 or on the date to which renewed. Renewals only:

Tel. No. 642-3405

Renewals may be made 4 days prior to date due.
 Renewed books are subject to immediate recall.

Due end of FALL Quarter

subject to recall - DEC 13 '72 1:91

REC'D LD NOV 29 '72 11 AM 13

AUG 22 1974 12

REC'D CIRC DEPT JUL 22 '74

FEB 15 1976 C S

REC. CIRC JUN 22 '79

JUN 1 1979

REC. CIRC JUN 1 1979

LD21A-40m-3, '73
 (Q1173810)476-A-32

General Library
 University of California
 Berkeley

U. C. BERKELEY LIBRARIES

C045411797

